

Παναγιώτης Γ. Παπαϊωάννου

ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΟΙ ΚΑΤ' ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΣΥΡΡΟΗ

SERIAL KILLERS, MASS MURDERERS

- ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

2010

Εισαγωγή

A. Διαστάσεις του φαινομένου των ανθρωποκτόνων κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή από τη διεθνή εμπειρία. Γνωστότερες περιπτώσεις δραστών.

A.1. Περί ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως, γενικά.

Το έγκλημα της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως ως ένα κοινωνικό μόρφωμα με ιδιαίτερες αιτίες και ιστορικές, βιολογικές και ψυχολογικές απαρχές, διατρέχει την ανθρώπινη ιστορία μέσω ενός ευρύτατου φάσματος ιστορικομυθικών αναφορών, παραβολών και συμβολισμών, ως το πιο αναγνωρίσιμο μνημείο ηθικής έκπτωσης του ανθρώπου¹ από τις ανώτερες λειτουργίες και τους προορισμούς του.

Ο ηθικοκοινωνικός αντίκτυπος της ανθρωποκτονίας στο ανθρώπινο περιβάλλον μέσα στο οποίο επισυμβαίνει, ενσωματώνει πολλές από τις διαχρονικά θεμελιώδεις απορίες του ανθρώπου για τη ζωή και την ίδια του τη φύση. Στις ίδιες τις σκοτεινές πτυχές της εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας, βρίσκονται συνάμα και τα ίχνη που οδηγούν στην προσέγγιση απαντήσεων για τις απορίες αυτές, απαντήσεις τις οποίες αναλαμβάνουν να κωδικοποιήσουν, να εφαρμόσουν και να ανανεώνουν οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης και εδραίωσης των εγκληματολογικών επιστημών, η μελέτη της εγκληματογένεσης, του συνόλου των γενικών και ειδικών παραγόντων που οδηγούν τον άνθρωπο στην εκτροπή πέραν των ορίων του νόμου², απαντά στην ανθρωποκτονία τον ομφαλό των οντολογικών της αναζητήσεων. Το απαξιακώς βαρύτερο και ιστορικώς «κλασσιότερο» κακούργημα της ποινικής νομοθεσίας κάθε σύγχρονης έννομης τάξης, σήμερα, στην αυγή του εικοστού πρώτου αιώνα, είναι ίσως το μόνο εγκληματολογικό «φαινόμενο» που εισφέρει τέτοια πυκνότητα και ποικιλία στοιχείων προς κατανόηση όχι μόνον του ανθρώπου – παραβάτη αλλά και των ιστορικοκοινωνικών συντεταγμένων που περιβάλλουν τον ίδιο και το εγκληματικό

¹ Όπως ενδεικτικά, αρκεί να ανατρέξει κανείς στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται στην Παλαιά Διαθήκη η ανθρωποκτονία του Κάϊν από τον Άβελ. Βλ. σχετικά, μ.α., **Γιάννη Κορδάτου**, Η Παλαιά Διαθήκη στο φως της κριτικής, εκδόσεις Μπουκουμάνη, β' εκδ. Αθήνα 1973, σελ. 9-43, **Κατερίνας Στενού**, Εικόνες του Άλλου, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1999, σελ. 35-58 και **William James**, Essays on Faith and Morals, Meridian p., New York, 1972 pgs 11-21.

² Βλ. μετ. αλ. **Γ. Πανούση**, Το Ζητούμενο στην Εγκληματολογία, εκδ. Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1988, σελ. 13-40.

αποτέλεσμα. Με βάση τα σύγχρονα εγκληματολογικά χρονικά, η εκ προθέσεως ανθρωποκτονία καθίσταται το πολυσυλλεκτικότερο αξιακό εργαλείο καταγραφής, κωδικοποίησης αλλά και ερμηνείας της πρόσφατης ανθρώπινης ιστορίας.

A.2. Ανθρώπινο τραύμα και “κουλτούρα του τραύματος”.

“Λάτρευε τα ατυχήματα. Κάθε είδηση για το θάνατο ενός ζώου από κάποιο αυτοκίνητο καταμεσής της λεωφόρου, ή ενός ανθρώπου που έγινε κομμάτι στις γραμμές κάποιας αμαξοστοιχίας, την έκανε να καταφθάνει τρέχοντας στο σημείο του θανατικού”

Εμίλ Ζολά,
“La Bete Humaine”, 1890
 (μτφρ. στην Αγγλική, Leonard Tancock),
 εκδ. Penguin Hammondswoth, U.K 1977

Ασφαλώς, ούτε η ανθρωποκτονία ούτε οι άλλες μορφές εγκλημάτων βίας αποτελούν καινοφανή εγκληματικά συμπτώματα. Όμως από τις αρχές του 20ου αιώνα, η σημειολογία πολλών από τα συστατικά του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας άρχισε να μεταβάλλεται. Το τραύμα του ανθρώπινου σώματος άρχισε σταδιακά να σηματοδοτεί ολοένα και λιγώτερο το ηρωικό ή το μαρτυρικό στοιχείο της ανθρώπινης φύσης. Άρχισε να αποκαθλώνεται από τη θέση που της απέδιδε η ιστορία, αυτή της θυσίας στον βωμό των εθνικών αξιών και να αποτελεί ένα παραστατικό αποτύπωμα της καθημερινής έκθεσης του ανθρώπινου σώματος στον κίνδυνο της βιαιότητας. Σταδιακά, από δεκαετία σε δεκαετία και ιδίως μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, εγκαθιδρύθηκε στις συλλογικές συνειδήσεις των «πολιτισμένων» κοινωνιών, ως ένα αναπόφευκτα λογικό παρεπόμενο των αυξημένων κινδύνων που επέφερε η αστικοποίηση και η συρροή των πληθυσμών γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Περισσότεροι άνθρωποι, μεγαλύτερες πόλεις, περισσότερη βία, συχνότερο και πιο διαδεδομένο το τραύμα.

Ο συναγελασμός του κοινού γύρω από τους τόπους τέλεσης εγκλημάτων βίας, η διαπιστούμενη ολοένα και ευκρινέστερα συλλογική παρόρμηση για οπτική επαφή με τον τόπο όπου η βία έλαβε χώρα, είναι σήμερα, πλέον, εμφανές ότι έχει καταλήξει να διαπλάσει μια διεθνώς αναγνωρίσιμη γλώσσα, μια συγκροτημένη κουλτούρα. Την «κουλτούρα (σωματικού) τραύματος»³.

Οι πολυάριθμες αναπαραστάσεις της ανθρωποκτονίας, ιδίως μέσα από την οπτικοποίηση της πληροφόρησης (οπτικοποιημένη, ηλεκτρονική ή έντυπη, ειδήσεογραφία), την τέχνη (κινηματογράφος, τηλεόραση, ζωγραφική) και την τεχνολογία (λ.χ. διαδίκτυο, video-game), συμβάλλουν καθοριστικά στην διαρκή και εξομαλυνμένη απορρόφηση των κυρίων συστατικών της κουλτούρας αυτής από

³ Ο όρος ανήκει στον **Mark Seltzer**, στο βιβλίο του *Serial Killers, Death And Life In America's Wound Culture*, Routledge publ., New York & London, 1998, σελ. 1-28.

ευρύτατο φάσμα κοινωνικών στρωμάτων. Η θέα του πληγωμένου σώματος του θύματος μιας ανθρωποκτονίας και η σχετική με αυτό ρητορεία, επιστημονική, δημοσιογραφική ή καλλιτεχνική, ανέκαθεν απέπνεε προς τις μάζες μια ζοφερή έλξη. Όμως, στις μέρες μας, η εντατικοποίηση και η επεξεργασία αυτού του σκοτεινού μαγνητισμού της ανθρωποκτονίας, χωρίς αμφιβολία αναπτύσσεται και ανθεί. Στα τέλη του 2000 γνωστή ιταλική βιομηχανία ετοίμων ενδυμάτων, η οποία έχει δημιουργήσει μια αμφιλεγόμενη παράδοση με το να αποσυνδέει πλήρως το διαφημιζόμενο προϊόν από τη μέθοδο διαφήμισής του, αυτή τη φορά επέλεξε να προωθήσει την κολλεξιόν της προβάλλοντας με διάφορες μορφές διαφήμισης (καταχώριση στον τύπο, γιγαντοαφίσα δρόμου) φωτογραφικά πορτραίτα 26 ανδρών καταδικασθέντων σε θανατική ποινή αμερικανών κρατουμένων, κάτω από τα οποία υπήρχε με ευμεγέθη γράμματα η λεζάντα "Καταδικασμένος σε Θάνατο"⁴.

Ο κρισιμότερος, ίσως, παράγοντας που συνετέλεσε στην εμπέδωση της εν λόγω κουλτούρας αποτελεί το στοιχείο της «θεατότητας» ή θεασιμότητας του ανθρώπινου τραύματος, ως αποτελέσματος της ανθρώπινης βιαιότητας⁵. Πρόκειται για τη δυνατότητα του κοινωνού να επιθεωρεί αυτοβούλως -χωρίς να έχει άμεση εποπτεία- να αντιλαμβάνεται και να αναλύει την κατάληξη της ίδιας της αγριότητας την οποία είναι ικανή να παράξει η ανθρώπινη φύση. Για την ευχέρειά του να αξιολογεί το τραύμα, μέσω της ειδησεογραφικής – πληροφοριακής απεικόνισής του, ως πειστήριο για τις κοινωνικές και πνευματικές συντεταγμένες καθώς και την ιδεολογική ταυτότητα του ιδίου, των οικείων του ή τρίτων προσώπων. Για την ευχέρειά του να αναφέρεται στις αναπαραστάσεις του τραύματος –οι οποίες τροφοδοτούνται μέσω της δημοσιοποιούμενης εικόνας του- για να αυτοπροσδιορισθεί σε σχέση με πολιτικά φαινόμενα ή συγκυρίες, απέναντι σε πολιτισμικές τάσεις και τρέχουσες διαλεκτικές για τα κοινωνικά ήθη.

Η θεασιμότητα του ανθρώπινου τραύματος αποτελεί έναν πολιτισμικό παράγοντα, τόσο παλαιό αλλά και τόσο νέο στην σωφρονιστική ιστορία⁶. Η

⁴ Βλ. σχετ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 11/1/2000, «Το Βήμα της Κυριακής» 16/1/2000 και 15/2/2001.

⁵ Ως θεασιμότητα ή θεατότητα του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας θα μπορούσε να ορισθεί ο πολλαπλασιασμός των ευκαιριών οπτικής πληροφόρησης του ίδιου του εγκλήματος και των αναπαραγωγών του, οι δυνατότητες του σύγχρονου ανθρώπου να έλθει σε επαφή με το εγκληματικό γεγονός, κατά τρόπο τέτοιο ώστε να αποκτά οπτική αντίληψη των στοιχείων του : του δράστη, του θύματος, των περιστάσεων τέλεσής του. Οι όροι της θεασιμότητας, καθοριζόμενοι σήμερα κατά κύριο λόγο από τους κανόνες λειτουργίας του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου, αποτελούν αντικείμενο ευρείας συζήτησης στη χώρα μας κατά την τελευταία δεκαετία. Βλ. σχετ. **Στέλιου Παπαθανασόπουλου**, Η Βία στην Ελληνική Τηλεόραση, εκδ. Καστανιώτη 1999 και εφημερίδες «Τα Νέα» 30/11/1999, 3/2/2000 και «Ελευθεροτυπία» 27/10/1998, όπου δημοσιεύονται τμήματα της εν λόγω μελέτης.

⁶ Τον γενικοπροληπτικό ρόλο που διαδραμάτισαν τους περασμένους αιώνες τα, κατά τον Μισέλ Φουκώ, «θέατρα τιμώρησης» (λ.χ. η δημόσια καύση των "μαγισσών" κατά τον

διεύρυνση και οικουμενική επέκταση της θεασιμότητας του τραύματος μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας, ισοδυναμεί πρακτικά με την αναπαραγωγή, αναμετάδοση και ανακύκλωση της εικόνας της ανθρωποκτονίας και των δομικών της στοιχείων : της εικόνας του θύματος (είτε του άψυχου σώματός του, είτε «παγωμένων» φωτογραφιών του από τότε που βρισκόταν εν ζωή), του δράστη (είτε ως συλληφθέντος, είτε από το δελτίο αστυνομικής ταυτότητας, όταν σε ανύποπτο χρόνο το είχε αποκτήσει), του τόπου του εγκλήματος, των όπλων που επέφεραν το τραύμα. Οι εφαρμογές της τεχνολογικής επανάστασης στους τομείς της τηλεπικοινωνίας και της πληροφορικής τείνουν με τη σειρά τους να αναγάγουν τις ηλεκτρονικές μεθόδους αναπαραγωγής και αναμετάδοσης της εικόνας του τραύματος σε ζώντες οργανισμούς. Η είδηση (εικόνα) της ανθρωποκτονίας, μοιάζει να παράγεται πλέον απευθείας από την οθόνη ή το «μάτι» της κάμερας και όχι από την κοινωνική πραγματικότητα. Ο καταιγισμός αλληλοδιαδεχόμενων εικόνων βίαιου θανάτου και τραύματος από την τηλεοπτική ειδησεογραφία, η επαναληπτικότητά τους και η τυποποίησή τους σε ολιγόλεπτης διάρκειας ρεπορτάζ, συναπαρτίζουν πλέον μια παγκοίμως προσβάσιμη και ανανεώσιμη αρχειοθήκη καθημερινής διασύνδεσης του ανθρώπου με το τί συμβαίνει στην «αρένα» της πόλης, έναν διαρκή ορό οπτικών ερεθισμών, φορτισμένων με τόσο οξείες δοσολογίες «κουλτούρας του τραύματος», ώστε τείνουν να υποκαταστήσουν την αντίληψη του κοινού περί της παραδοσιακής οντολογίας του εγκλήματος⁷. Η ενδοοικογενειακή ανθρωποκτονία βία, η

Μεσαίωνα, η «γκιλοτίνα» κατά τη Γαλλική Επανάσταση ή η αγχόνη στα χρόνια της Βικτωριανής Αγγλίας) διαδραματίζει σήμερα η τηλεόραση. Η επιβολή «τραύματος» ,αποχωρισμένη από δικαιο-ανταποδοτικό προορισμό, προβάλλεται σήμερα από την τηλεόραση ως στοιχείο παραγωγής και συντήρησης μιας ελεγχόμενης εγκληματοφοβίας. Για την δημιουργία των «κυμάτων εγκληματικότητας» από τη σύγχρονη ειδησεογραφία, βλ. **Έφης Λαμπροπούλου**, Η Κατασκευή της Κοινωνικής Πραγματικότητας και τα Μ.Μ.Ε.-Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997, σελ. 63-78. Για την εξέλιξη των σωφρονιστικών συστημάτων και των μεθόδων δημόσιας επιβολής της τιμώρησης, βλ. **Ν. Ε. Κουράκη**, Ποινική Καταστολή, εκδ.3^η, Εκδ. Αντ.Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 1997, σελ. 83-93. Για το έργο του Μ. Φουκώ, βλ. **Ν.Ε. Κουράκη**, Εγκληματολογικοί Ορίζοντες Α', Θεωρία και Πρακτική της Ποινικής Καταστολής, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1991 σελ. 141-160.

⁷ Αίτια και κίνητρα συσκοτίζονται, ο δράστης αποκτά χαρακτηριστικά «τέρατος» και ο φόβος για το έγκλημα εντείνεται και απροσωποποιείται. Σύμφωνα με την θεωρία του «εθισμού» ,δε, κοινωνική αντίδραση κατά του εγκλήματος αμβλύνεται Βλ. σχετ., μ.α. **R.S. Drabman & M.H. Thomas**, "Does Media Violence increase Children's Tolerance of Real Life Aggression ?", σε Developmental Psychology v.10 (1974), pgs 418-421. Ο G. Gerbner, έχοντας ως μοντέλο παρατήρησης την αμερικανική κοινωνία, σε μια σειρά κλασσικών του έργων πάνω στην διαλεκτική της προβαλλόμενης βίας και ψυχολογίας του τηλεθεατή, ήδη από τη δεκαετία του '70 είχε εισχωρήσει στην ουσία του προβλήματος : Η βασική λειτουργία της προβαλλόμενης βίας και εγκληματικότητας από την τηλεόραση, με τον τρόπο ιδίως που προβάλλεται, συνίσταται στην διατήρηση των δομών εξουσίας, καθώς «καλλιεργεί μια εικόνα για τον κόσμο, η οποία ωθεί τους πολίτες να θεωρούν ως δεδομένες τις σχέσεις εξουσίας και τις συνδεόμενες με αυτές αξίες». Βλ. σχετ. **G. Gerbner**; Violence and Television Drama –Trends and Symbolic Functions" σε Television and Asocial Behavior, v.1, Media Content and Control, publ. G.A. Comstock/E.A. Rubinstein, Washington D.C. 1972, pgs 28-187 και **G. Gerbner &**

απειρομορφία της αστικής εγκληματικότητας (μ.α. «ξεκαθαρίσματα» λογαριασμών μεταξύ του υποκόσμου, ένοπλες ληστείες, βιασμοί) και, η σύγχρονη, σε διάφορες γωνιές του πλανήτη, συστηματικά διεξαγόμενη αιματοχυσία (πόλεμοι, εθνικοί, επαναστατικοί, απελευθερωτικοί, εμφύλιοι καθώς και «ειρηνευτικές» ή «ανθρωπιστικές» επεμβάσεις⁸), εάν δεν εκβιάζουν, πάντως οδηγούν, μέσω του απεικονιστικού εθισμού, στην εξοικείωση του μέσου αστού των δυτικών κοινωνιών με το βίαιο τέλος της ανθρώπινης ζωής.

A.3. Στο σταυροδρόμι δημοσίου και ιδιωτικού.

«Ο 56χρονος σκοπιανός δημοσιογράφος Βλάντο Τάνεφσκι έγραφε ρεπορτάζ για φόνους που είχε διαπράξει ο ίδιος! Κι όταν η αστυνομία τον ανακάλυψε, αυτοκτόνησε βουτώντας το κεφάλι του σε έναν κουβά με νερό. Τρεις γυναίκες καθαρίστριες νοσοκομείων, με ηλικίες από 56 έως 65 έτη, οι Ζιβάνα Τεμέλκοσκα, Μίτρα Σιμιάνοσκα και Λιούμπιτσα Λίκοσκα βιάσθηκαν και δολοφονήθηκαν με τρόπο αποτρόπαιο, στη διάρκεια των τριών τελευταίων ετών. Τα πτώματά τους βρέθηκαν τυλιγμένα σε σκουπιδοσακούλες, πεταμένα σε αλάνες γύρω απ' τη μικρή πόλη Κίσεβο (20.000 κάτοικοι, νοτιοανατολικά των Σκοπίων), όπου και κατοικούσαν. Συν μια ακόμη γυναίκα της περιοχής, μια 78χρονη, που εξαφανίστηκε από προσώπου γης το 2003. Οι φόνοι καλύφθηκαν δημοσιογραφικά απ' όλα τα media της χώρας. Εκείνος ωστόσο που έδινε τον τόνο των ερευνών (στις εφημερίδες «Nona Makedonia» και «Utrinski Vesnik») ήταν ο Τάνεφσκι, ένας ήσυχος, γλυκομίλητος ρεπόρτερ αστυνομικών θεμάτων. Από την αρχή γνώριζε συγκλονιστικές λεπτομέρειες, που έκαναν ακόμη και τους αστυνομικούς να αναρωτηθούν. Πού στο καλό ήξερε με ποιον τύπο καλωδίου ο δολοφόνος στραγγάλιζε τα θύματά του; Από πού κι ως πού πετύχαινε με ακρίβεια τις ημερομηνίες των φόνων;

Οι απορίες γέννησαν υποψίες, οι υποψίες γέννησαν έρευνες. Εντέλει, η αστυνομία των Σκοπίων ανακάλυψε ίχνη από το DNA του Τάνεφσκι σε δύο από τις δολοφονηθείσες. Η σύλληψη δεν άργησε. Προ δεκαημέρου οδηγήθηκε στις φυλακές του Τέτοβο, σε ένα κελί με άλλους 3 παρανόμους. «Τους βάλαμε παρέα για να αποκλείσουμε κάθε πιθανότητα αυτοκτονίας», δήλωσε ο εκπρόσωπος της σκοπιανής αστυνομίας Ιβο Κότεφσκι. Λάθος κίνηση. Ήμερώματα Δευτέρας, 3 παρά 20 το πρωί, ανακαλύφθηκε το πτώμα του Τάνεφσκι στην τουαλέτα. Επίσημη εκδοχή; Βούτηξε το κεφάλι του σε έναν κουβά με νερό και το κράτησε εκεί ώσπου να πάθει ασφυξία. Το νερό του κουβά ερευνάται για πιθανή παρουσία ουσιών που μπορεί να προκάλεσαν λιποθυμία του Τάνεφσκι... Σύμφωνα με την αστυνομία, ο δημοσιογράφος άφησε πίσω του σημείωμα όπου έγραφε: «Είμαι υπερήφανος για την οικογένειά μου και την αγαπώ πολύ. Δεν έχω διαπράξει τίποτε απ' όσα με κατηγορούν. Δεν σκότωσα τις γυναίκες». Μιλώντας σε τηλεοπτικό κανάλι των Σκοπίων, η εν διαστάσει σύζυγός του (έχουν αποκτήσει 2 παιδιά μαζί) υπογράμμισε ότι ο Τάνεφσκι ήταν πάντοτε πολύ ήσυχος και πολύ

L. Gross; Living With Television : The Violence Profile σε Journal Of Communication, v.26 (1976), pgs 173-199.

⁸ Σχετικά με τις στοχεύσεις της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α. και την επικοινωνιακή πολιτική που τις συνοδεύει, βλ. σχετ. **Νόαμ Τσόμσκι –Ράμσεϊ Κλαρκ – Έντουαρντ Σαίντ**, Νέα Τάξη – Μυστικά και Ψέμματα, σε μτφρ. Α. Αλαβάνου, εκδ. «Νέα Σύνορα – Α.Α. Λιβάνη», Αθήνα 2000, σελ. 1-18, 20-58, 137-139.

ευγενής. Λεπτομέρεια: Η προ ετών αποδημήσασα εις Κύριον μητέρα του ρεπόρτερ ήταν επίσης καθαρίστρια σε νοσοκομείο!»⁹

Το παραπάνω πρόσφατο παράδειγμα από την διεθνή ειδησεογραφία μας εισάγει κατά τρόπο μακάβρια υποδειγματικό στη θέση που επέχει σήμερα η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως στη δημόσια ζωή. Μέσω της διεύρυνσης της θεασιμότητας του «τραύματος» την οποία παρέχουν, ιδίως στον τύπο, τα ηλεκτρονικά τεχνολογικά μέσα, η ανθρωποκτονία ανάγεται στο συγκλονιστικότερο σταυροδρόμι μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου βίου. Εκπηγάζει από ιδιωτικές, απρόβλεπτες και ανομολόγητες σκέψεις ενός υποκειμένου και καταλήγει να ανασυντίθεται δημοσία σε ποινικά ακροατήρια, υπό τους δικονομικούς κανόνες και εν συνεχεία να εισφέρεται σε γνώση εκατομμυρίων ανθρώπων, μέσω των Μ.Μ.Ε.. Περαιτέρω, η «ζωή» της ανθρωποκτονίας συνεχίζεται καθώς κατηγοριοποιείται και μελετάται επιστημονικά σε εργαστήρια, οι περιστάσεις υπό τις οποίες έλαβε χώρα και οι ενέργειες των «χαρακτήρων» του ανθρωποκτόνου επεισοδίου (δράστη και θύματος) αναπαράγονται ως επιστημονικό παράδειγμα φυσικών και θεωρητικών επιστημών και διαρκώς τροφοδοτούν την λαϊκή και έντεχνη μυθοπλασία.

Προϊόν μιας συνολικότερης αναδιάταξης αξιών κοινωνικής συνύπαρξης, η εξοικείωση αυτή με τον βίαιο – τον μη προερχόμενο από φυσικά αίτια - θάνατο είναι πανταχού παρούσα. Οι ομόκεντροι κύκλοι των περιέργων γύρω από τον τόπο του εγκλήματος (όπου ήδη έχουν σπεύσει οι τηλεοπτικές κάμερες), οι διαγκωνιζόμενοι έξω από τα ανακριτικά γραφεία θιασώτες του νόμου του Λυντς (για «να δουν τον φονιά»), οι αδηφάγες «ουρές» του κοινού έξω από τα κινηματογραφικά ταμεία που προσμένουν να παρακολουθήσουν και να φαντασιωθούν τον τρόπο σε ταινίες του τύπου «Χάννιμπαλ»¹⁰, ή τα εκατομμύρια των αναγνωστών που μετέτρεψαν το προκλητικό μυθιστόρημα του Μπρετ Ήστον Έλλις «American Psycho» σε ένα από τα μπεστ-σέλλερ της δεκαετίας του '90¹¹, αποτελούν πτυχές του αυτού φαινομένου : της μέχρις υστερίας οφθαλμολόγνου διάθεσης του κοινωνικού σώματος περί τον βίαιο θάνατο, περί το ανθρώπινο τραύμα. Όσο και αν, από μερίδα της ψυχιατρικής επιστήμης, έχουν αναγνωριστεί στις μαζικές αυτές συμπεριφορές ψυχοθεραπευτικές ιδιότητες¹², δεν παύουν αποκαλύπτουν μια αλυσίδα συμπτωμάτων κοινωνικής

⁹ Βλ. «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 29/06/2008, σελ. 60, από τη στήλη Μέσα & Media του Χρήστου Ξανθάκη.

¹⁰ Δέκα εκατομμύρια θεατές κατά τις τρεις πρώτες ημέρες της α΄ προβολής της ταινίας στις Η.Π.Α.. Βλ. σχετ. το άρθρο της **Φωτεινής Τσαλικογλου** με τίτλο «Χάννιμπαλ στις οθόνες μας» στην εφημερίδα «Τα Νέα», 1/3/2001

¹¹ Βλ. σχετ. εφημερίδα «Τα Νέα», 24/5/2000.

¹² Η επιλογή της Παρασκευής ως μέρας προβολής ταινιών θρίλερ υποστηρίζεται ότι συμβάλλει στην ψυχολογική αποφόρτιση των τηλεθεατών από τα «άγχη της εβδομάδας». Βλ. σχετ. **Έφης Λαμπροπούλου**, όπ. ανωτ. 87-100

παθολογίας, η αποκρυπτογράφηση της οποίας εντάσσεται στους προβληματισμούς μιας σύγχρονης αντεγκληματικής πολιτικής¹³.

A.4. Η γέννηση του νέου τύπου ανθρωποκτόνου (serial killer)

Η διάχυση του ανθρώπου μέσα στο αχανές κάδρο της μεγαλούπολης, όπου οι ατομικές ιδιαιτερότητες, οι ρόλοι και οι προσωπικότητες αποχρωματίζονται, είναι επόμενο ότι γεννά και ανθρωποκτόνους οι οποίοι τρέφονται και αναπνέουν από την ανωνυμία και την απροσωποποίηση. Οι ανθρωποκτονίες που τελούν, χαρακτηρίζονται από το εντελώς ιδιότυπο *modus operandi* και την απουσία «κλασσικού», διακριτού κινήτρου και αντανakλούν αυτή αυτήν ακριβώς την απροσωποποίηση της ανωνυμίας και της «αντικαταστατότητας» των διαπροσωπικών σχέσεων που τείνει να είναι ο κανόνας στην ανθρώπινη επικοινωνία της πολυάνθρωπης μεγαλούπολης. Πρόκειται για τους serial killers, τους ανθρωποκτόνους σειρών από άγνωστα σε αυτούς πρόσωπα, σε διαφορετικά, απέχοντα μεταξύ τους, χρονικά σημεία¹⁴.

Σύμφωνα με τον Ρόμπερτ Ρέσσελερ, συνιδρυτή της Μονάδας Επιστήμης της Συμπεριφοράς του F.B.I. και άτυπο επινοητή του όρου serial killer τη δεκαετία του '70, ακόμη και η ίδια η ονομασία αυτού του τύπου ανθρωποκτόνου εκφράζει μια σύζευξη δύο στοιχείων. Ενός ποινικού-εγκληματολογικού, της ακολουθίας (σειράς) ανθρωποκτονιών με τον ίδιο δράστη και ενός πολιτισμικού: του αγγλοσαξωνικής έμπνευσης τηλεοπτικού «σήριαλ» του Σαββατόβραδου, το οποίο με αγωνία αναμένουν οι τηλεθεατές για «να δουν», να παρακολουθήσουν, τη συνέχεια της μυθοπλασίας¹⁵. Η τραγική ειρωνεία είναι ότι ενώ στις υποθέσεις των «κατ' εξακολούθησιν ανθρωποκτόνων» το ζοφερό των εγκλημάτων υπερακοντίζει κάθε μυθοπλασία, το κοινωνικό σώμα εισπράττει την ανθρωποκτόνο δράση τους κατά τρόπο παθητικό, ως τηλεθεατής, ριγώντας από τον πανικό της «συνέχειας» και εξαντλώντας τη συμμετοχή του στον εξορκισμό του «τραύματος», μέσω των δημοσιογραφικών αναφορών σε αυτό.

¹³ Η εγκληματολογική πραγματικότητα προτρέπει της θεωρητικής επεξεργασίας της ερευνητικής αυτής υπόθεσης : στο Τορόντο του Καναδά το γύρισμα της ταινίας «American Psycho» συνάντησε τις έντονες αντιδράσεις οργανώσεων πολιτών, καθώς την ίδια χρονική περίοδο, συνελήφθη κάποιος κατηγορούμενος για μια σειρά ανθρωποκτονιών, στην κατοχή του οποίου βρέθηκε ένα αντίτυπο του βιβλίου του Έλλις. Το 1996, στη Ν. Υόρκη συνελήφθη κάποιος κατηγορούμενος για μια σειρά βιασμών μετά φόνου αγνώστων σ' αυτόν γυναικών, οποίος είχε στην κατοχή του μια συλλογή ημιτελών ιδιόχειρων χειρογράφων με τίτλο «Πώς να γίνεις ένας επιτυχημένος serial killer ή mass murderer». Βλ., όπ. ανωτ. παραπ. 10 και **Mark Seltzer**, όπ. ανωτ., pg. 4

¹⁴ Βλ. ενδεικτικά για τον ορισμό του σήριαλ κίλλερ **Philip Jenkins** ; Using Murder –The Social Construction Of Serial Homicide, New York, Aldine De Gruyter 1994, pg.23.

¹⁵ **Robert Ressler & Tom Shachtmann**, Whoever Fights Monsters, St. Martin's Books, New York, 1992, pgs. 29-30.

Από τις ίδιες τις προσωπικότητες των πολυ-ανθρωποκτόνων αναδεικνύεται δραματικά η επιλογή τους να αυτοκαθορισθούν, εκφράζοντας με τα εγκλήματά τους τη μετωπική σύγκρουση του δημόσιου με το ιδιωτικό, μια συντριπτική σύγκρουση που έλαβε χώρα στο σταυροδρόμι της δικής τους ατομικότητας¹⁶. Στρεβλά ή τραυματικά βιωμένη κοινωνικότητα, σύγχιση σεξουαλικής ταυτότητας, θυματοποίηση από το πρώιμο κοινωνικό περιβάλλον της οικογένειας και του σχολείου, εκβάλλονται στον ωκεανό της πόλης, γι' αυτό ακριβώς και δεν γίνονται αντιληπτά¹⁷. Οι άνθρωποι αυτοί αποπειρώνται κατά τρόπο παθολογικό να βιώσουν, να αποκτήσουν μια ταυτότητα, εξωτερικεύοντας με μακάβριο τρόπο τους λόγους για τους οποίους απέτυχαν δραματικά να την αποκτήσουν. Η εξωτερική προς τρίτους συμπεριφορά των προσώπων αυτών, ακριβώς επειδή είναι ασπόνδυλη προσωπικότητας, βασίζεται στην μανιώδη απορρόφηση και «αντιγραφή» προτύπων συμπεριφορών. Υποδύονται, οικειοποιούνται και αναπαράγουν από τον τρόπο ομιλίας ή σκέψης του γείτονα έως τα «τικ» και τις ατάκες των «χάρτινων» επικοινωνιακών προτύπων (αστέρες του κινηματογράφου, παρουσιαστές ειδήσεων, δημοφιλή «δημόσια πρόσωπα») που αντιπροσωπεύουν την εκάστοτε τρέχουσα ηθική, πολιτική ή πολιτισμική ατμόσφαιρα.

Ο Ted Bundy, σύμφωνα με μεγάλη μερίδα των αμερικανών εγκληματολόγων ο «αρχετυπικός» serial killer, στις εκατοντάδες ώρες συνεντεύξεων που παραχώρησε εν όσω βρισκόταν υπό θανατική καταδίκη («deathrow»), πάντοτε εύρισκε μεγάλη δυσκολία να προσωποποιήσει την οποιαδήποτε λεπτομέρεια σχετικά με τα χαρακτηριστικά των θύματων του. «Οι άνθρωποι είναι τόσοι πολλοί ... κι εγώ είμαι τόσο κακός στο να θυμάμαι ονόματα και πρόσωπα. Δεν μπορώ να θυμηθώ πρόσωπα». Οι δε απόπειρές του να ερμηνεύσει τα κίνητρά του ήταν ατέρμονες ακολουθίες από εκλαϊκευμένα κλισέ του συρμού γύρω από το έγκλημα και τον

¹⁶ Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Mark Seltzer (όπ. ανωτ., pg 4-7) η ανθρωποκτονία μετατρέπεται στον χώρο όπου ο ιδιωτικός πόθος συναντά την συλλογική φαντασίωση. Μέσω της ανθρωποκτονίας, ο serial killer ενεργεί με τρόπο «ιδιωτικά αποτρόπαιο», η δε πράξη του είναι τόσο χαρακτηριστική ως προς το modus operandi και τις περιστάσεις που τη συνοδεύουν, ώστε φθάνει να παραπέμπει μονοσήμαντα στο συγκεκριμένο τύπο δράστη («a kind of act is now a species of person»).

¹⁷ Το προφίλ του σήριαλ κίλερ έχει αποτυπωθεί εύστοχα και στην αμφίδρομη σχέση του «α-προσώπου της μάζας» και της «μαζικότητας απεικονισμένης σε πρόσωπο ("the mass in person")». Η τάση του σύγχρονου κοινωνού να ομογενοποιείται, δηλαδή να επιβιώνει απορροφώμενος από τον καμβά της πόλης και να ενσωματώνει χαρακτηριστικά εξωτερικά (όπως η μόδα των ρούχων) ή εσωτερικά - διανοητικά (η διαδεδομένη επίπλαστη άποψη, η προκατασκευασμένη γνώμη που εκθέτει η τηλεόραση, ως επικρατούσα ή αιρετική τέτοια) από την διαμορφούμενη ή προβαλλόμενη από τα M.M.E. ως «κοινή γνώμη», βρίσκει στον σήριαλ κίλερ την εφιαλτικότερη εκδοχή της. Βλ. **Michael Newton**; Serial Slaughter : What's Behind America's Murder Epidemic, Port Townshend, WA, Loompanics Unlimited, 1992, pg. 7, 23 και **Joel Norris**; Serial Killers, New York: Anchor Books, 1988, pgs 19, 40-41, 79, 84.

εγκληματία¹⁸. Ο Bundy, ο οποίος θεωρούσε εαυτόν πολύ «ομιλητικό τύπο» (και όντως αποδείχθηκε ιδιαίτερος πρόθυμος να μιλήσει για τον εαυτό του, περισσότερο υπακούοντας σε μια ναρκισσιστική του ανάγκη) μετά τον οριστικό του εγκλεισμό, είχε βιώσει την α-προσωποποίηση των σχέσεων και την συναισθηματική αποστασιοποίηση ως θεμελιώδη συνθήκη ζωής και ανατροφής¹⁹.

Η σπουδή των κοινωνικών επιστημών πάνω στη διαλεκτική μεταξύ της εκτεταμένης μηχανιστικής λειτουργίας κοινωνικών υποσυστημάτων όπως η αγορά εργασίας, ή η βιομηχανική παραγωγή και της ανθρώπινης συμπεριφοράς²⁰, αναδεικνύει και άλλους παράγοντες που αφορούν τον νέο τύπο ανθρωποκτόνου, η δράση του οποίου επισφραγίζεται από μια βαθιά όσο και ιδιότυπη παθολογία δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας, εσώτερου κόσμου και επικοινωνιακής – εκφραστικής ανάγκης. Ο Dennis Nilsen, μια επίσης πολυμελετημένη περίπτωση κατ' εξακολούθησιν ανθρωποκτόνου, αγωνιζόμενος να αντιπαλεύσει την αίσθηση κατωτερότητας και απομονωτισμού που του προκαλούσε η ομοφυλοφιλία του, εργάσθηκε ως μόνιμος αξιωματικός του Βρετανικού Στρατού και ως αστυνομικός, επιχειρώντας να καλύψει με την ομοιομορφία της στολής την ιδιαιτερότητά του, την οποία βίωνε με συνθλιπτικές τύψεις. Η καριέρα του στον στρατό χαρακτηρίσθηκε στο φάκελό του ως "υποδειγματική". Στη συνέχεια, εργάσθηκε ως δημόσιος

¹⁸ Ο Bundy κατέληγε, μεταξύ άλλων, να μέμφεται την «πορνογραφία» που «του έβαλε βίαιες ιδέες». Βλ. *Serial Killers, Profiles Of Today's Most Terrifying Criminals*, **Time –Life Books** (υπεύθυνος επιστημονικής ομάδας Robert A. Doyle), 1992, pgs 45-46.

¹⁹ Η ταυτότητα του πατέρα του παρέμεινε ένα άλυτο μυστήριο, καθώς ήταν καρπός ενός εφήμερου έρωτα της μητέρας του, πράγμα που ο Bundy έμαθε τυχαία στα 12 χρόνια του. Ο Bundy παρά ταύτα μεγάλωσε σε "κανονική αμερικανική οικογένεια", με πατριό και τρία μικρότερα αδέρφια. Στην πορεία της ζωής του, επιδιώκοντας πάντοτε να εκπληρώσει τα κριτήρια της εκάστοτε ηλικιακής ή κοινωνικής υπο-ομάδας η οποία μπορούσε να τον απορροφήσει, κατόρθωσε να ενδυθεί επιτυχημένα τον μανδύα του "καλού κολεγίου", του "πολιτικά δραστήριου νεαρού", του φιλικού και ελκυστικού αρσενικού με τους καλούς τρόπους και τον ανοικτό χαρακτήρα". Είναι όμως ιδιαίτερα χαρακτηριστικό το πώς ο ίδιος περιγράφει τη σχέση του με τη μητέρα του, αποκλειστικά με βάση την γραφή και την εκμάθηση της γλώσσας : «...Υπαγόρευα στη μητέρα μου τις εργασίες μου και εκείνη τις δακτυλογραφούσε. Η μητέρα μου είχε πολύ ωραίο γραφικό χαρακτήρα, καλή ορθογραφία αλλά δεν μιλά ποτέ. Μου λέει βέβαια "σ' αγαπώ", "συγγνώμη που δεν γράψαμε σήμερα", "όλα πάνε καλά", "μας λείπεις" ...μπλα μπλα μπλα». Τα πρόσωπα και τα ονόματα για τον Bundy δεν ήταν τίποτε παραπάνω από μέρη μιας νεκρής γλώσσας. Η ποιότητα διαπροσωπικής επικοινωνίας με την οποία είχε ανατραφεί, εγκλωβίζε τα συναισθήματα και την οικειότητα μέσα σε κενά νοήματος λεκτικά κλισέ ("σ' αγαπώ"), τα οποία με την επανάληψη ευτέλιζαν το βαθύτερο περιεχόμενό τους σε «πολυφορεμένες ατάκες», προς ευρεία χρήση. Άλλο ένα στοιχείο καταδεικτικό της διασύνδεσης ανάμεσα στην τρέχουσα πολιτισμική συνθήκη και την ατομική ψυχοπαθολογία είναι η εμμονή του Bundy με τις ραδιοφωνικές εκπομπές λόγου ("talk-radio") : ενθουσιαζόταν με την επαναλαμβανόμενη εκμυστήρευση «στον αέρα», δηλαδή εις επήκοον εκατομμυρίων ακροατών, ιδιωτικών στιγμών, προβλημάτων και απόψεων από ανθρώπους αγνώστους, τους οποίους ήταν αδύνατο να δει ή να γνωρίσει προσωπικά. Βλ. σχετ. **Stephen G. Michaud & Hugh Aynesworth**; *Ted Bundy, Conversations with a Killer* (New York, Signet Publ. 1989, pgs 7,10,11,104).

²⁰ Βλ. **Mark Seltzer**, όπ. ανωτ., pgs 63-81

υπάλληλος, όπου έπαιρνε συνεντεύξεις από εκατοντάδες ανέργους ημερησίως²¹. «*Ήθελα γύρω μου πλήθη για να ακούν τη μοναξιά μου*», θα εξομολογηθεί αργότερα. Συχνά, δε, αναφερόταν στη δράση του σε συστοιχία με τα χρόνια υπηρεσίας του: «*Εάν είχα συλληφθεί στα εξήντα πέντε μου (σ.σ. στο όριο συνταξιοδότησης) θα είχα αφήσει χιλιάδες πτώματα πίσω μου*»²².

Το παρ' ημίν παράδειγμα ανθρωποκτόνων κατ' εξακολούθηση παρέχει συγκλίνοντα προς τα προαναφερθέντα στοιχεία. Η σύγκρουση δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας, κοινωνικών προσδοκιών ή δοξασιών και προσωπικών επιθυμιών και η προκαλούμενη από αυτή τη σύγκρουση σύγχυση ρόλων και ταραχή του ανθρώπινου ψυχισμού χαρακτηρίζει τα κίνητρα δράσης του «νέου τύπου ανθρωποκτόνου». Ο Δημήτρης Βακρινός, επί μακρόν κακοποιούμενος σωματικά και χλευαζόμενος ακόμη και από την ίδια του την οικογένεια για το μικρό του ύψος, κατέληξε να εργάζεται ως οδηγός ταξί στην αχανή πρωτεύουσα. Η καθημερινή επαφή με εκατοντάδες διαφορετικά πρόσωπα υποκαθιστούσε γι' αυτόν την ασφάλεια του κοινωνικού συγχρωτισμού. Ύστερα από μια ολόκληρη ζωή μειώσεων και ξυλοδαρμών κατέκτησε το δικαίωμα να συνευρίσκεται ως ισότιμος μέσα το πλήθος. Ήταν ένας νόμιμος και ευσυνειδητος επαγγελματίας, κανείς δεν είχε «το δικαίωμα» να τον χλευάσει ή να απειλήσει τη σωματική του ακεραιότητα. Πέντε άνθρωποι από τα εκατομμύρια ανθρώπων της πρωτεύουσας οι οποίοι το έπραξαν, φονεύθηκαν χωρίς αναστολές. Κάποιοι από αυτούς, βάσει σχεδίου και αφού ο ταξιτζής είχε παρακολουθήσει τις κινήσεις τους επί εβδομάδες. Όταν συνελήφθη, παραδέχθηκε ότι «*είναι κάθαρμα και πρέπει να τον στήσουν στα δέκα μέτρα*». Παραδέχθηκε όμως, επίσης, ότι εάν δεν είχε συλληφθεί, θα είχαν χάσει τη ζωή τους κι άλλοι άνθρωποι, εάν τολμούσαν να τον προσβάλλουν²³.

Ο Αντώνης Δαγκλής, μεγαλωμένος από μητέρα η οποία «*δούλευε στα μπαρ*» και «*έφερνε άνδρες στο σπίτι*»²⁴ διοχέτευε την εκδίκησή του μυστικά, στα στέκια του αγοραίου έρωτα, στραγγαλίζοντας ιερόδουλες, που στο πρόσωπό τους «*έβλεπε την*

²¹ Βλ. σχετ. **Brian Masters** ; Killing For Company –The Story Of A Man Addicted To Murder, Random House, New York, 1993, pgs. 18-19, 57, 214, 285, Βλ. **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, Destined For Murder – The Profiles Of Six Serial Killers, Llewellyn Publ. St. Paul, Minnesota, 1995, Chapt. 6 [Britain' s Fatal Friend], pgs 151-162 και **John Lisners** ; House Of Horrors, Corgi Publications, London 1983, pgs 178-180.

²² Ο Νίλσεν, κρατούσε τα θύματά του, πάντοτε νεαρούς άνδρες, επί μέρες στο διαμέρισμά του, τα έντυνε με τα ρούχα του, τα τοποθετούσε σε «φυσικές» στάσεις, τους μιλούσε και τα απαθανάτιζε σε φωτογραφίες. Στη συνέχεια διαμέλιζε τα σώματά τους –συνηθέστερα υπό τους ήχους της συμφωνικής σύνθεσης «Παιάνας του Κοινού Ανθρώπου» του Aaron Copeland – και «έκρυβε» τα υπολείμματα στην αποχέτευση. «*Προσπαθούσα, από τη λεωφόρο του θανάτου να αποκτήσω ένα νέο είδος συγκατοίκου*», θα πει αργότερα, σε ιδιόχειρα κείμενά του από τη φυλακή. Βλ. σχετ. **Brian Masters**, όπ. ανωτ. pgs 9, 246.

²³ Βλ. σχετικά εφημερίδες «Τα Νέα» και «Ελευθεροτυπία», 11, 12, 14/4/1997.

²⁴ Βλ. σχετικά εφημερίδες «Τα Νέα» και «Ελευθεροτυπία», 25, 26, 27/1/1996 και 18, 19, 20, 24/1/1997.

μένα του». Τεμάχισε προκειμένου να «εξαφανίσει» δύο από τα πτώματα των θυμάτων του, ακριβώς όπως επιθυμούσε να «εξαφανίσει» από τον ιδιωτικό του κόσμο, την μνήμη και τα βιώματά του, το παρελθόν της μητέρας του, το τόσο «δημόσιο» όσο και εξευτελιστικό²⁵.

Οι νεαροί «Σατανιστές» της Παλλήνης, από την άλλη πλευρά, εμποτισμένοι από τις ευρέως δημοφιλείς φαντασιώσεις της απόκτησης με κάθε κόστος προσωπικού κύρους, οικονομικής επιφάνειας και εξουσίας, αντιμετώπισαν τους συνομηλίκους που προσηλύτιζαν στην «ομάδα» τους ως «μάζα πιστών» χωρίς εξατομικευτικά χαρακτηριστικά, χωρίς πρόσωπο. Η σατανολατρεία τους παρέσχε το ψευδο-ιδεολογικό υπόβαθρο, ώστε να αντιμετωπίζουν και τα θύματά τους ενσυνειδήτως ως «απρόσωπη μάζα», ως «πρώτη ύλη για θυσία» στο βωμό του ιδιωτικού τους πόθου. *«Ψάχναμε στο δρόμο να σκοτώσουμε οποιαδήποτε γυναίκα, αρκεί να ήταν όμορφη»*, θα πουν αργότερα. Στην περίπτωση των νεαρών «σατανιστών», η επιλογή του «θηράματος» της ανθρωποκτόνου δράσης υπαγορεύθηκε από το θέλητρο της απόκτησης ενός διαβατηρίου εξατομίκευσης, μιας «εναλλακτικής ταυτότητας», αυτής της αιρετικής πίστης (που υπόσχεται γρήγορα τα πάντα) απέναντι στην κρατούσα θρησκεία (που αξιώνει ταπεινότητα, μετάνοια και υπομονή). Είναι σαφές όμως ότι εδράζεται σε κριτήρια επιφανειακά, ότι οδηγείται από διαδεδομένες τυποποιήσεις του πολιτισμού της εικόνας (*«μια όμορφη γυναίκα»*). Κατασπάραξε την εικόνα της επιτυχίας και θα γίνεις πιο δυνατός, όπως οι άνθρωποι των σπηλαίων, όταν κατασπάραζαν τους νικημένους εχθρούς τους²⁶. Αυτή η βαθιά διάβρωση του τρόπου σκέπτεσθαι του πολυανθρωποκτόνου των ημερών μας, η διάπλαση «κριτηρίου» ως προς την επιλογή των θυμάτων του μέσω στερεοτύπων αντιλήψεων, είναι και ένας από τους κύριους λόγους που επιτάσσουν να ερευνηθεί και να τυποποιηθεί εγκληματολογικά.

A.5. Άνθρωπος κατά πάντων (mass murderer).

Παράλληλα με την πληγή των serial killers και για αντίστοιχους λόγους κοινωνικής παθολογίας, ανακύπτει σαν περιοδική ασθένεια, ακόμη και στη χώρα μας, ο πολυ-ανθρωποκτόνος της μιας φοράς, ο κατά συρροήν ανθρωποκτόνος

²⁵ Κατά μια άποψη, οι ανθρωποκτόνοι αποδύονται σε αιματηρές αναπαραγωγές των συνθλιπτικών σχέσεων εξουσίας που διέπουν τα περισσότερα πεδία της σύγχρονης ζωής, σχέσεις στις οποίες οι ανθρωποκτόνοι κατά το παρελθόν βίωσαν ως θύματα και τις οποίες αναπαριστούν τελετουργικά και προμελετημένα ως θύτες καταλείποντας, ως «τοτέμ» της βίας που εισέπραξαν, «θεαματικά ανθρώπινα τραύματα». Βλ., μ.α., **Colin Wilson & Donald Seaman**; *The Serial Killers –A Study In The Psychology Of Violence*, New York, Carol Books, 1992, pgs. 81-136 και **Joel Norris**, όπ. ανωτ., pgs 23-37.

²⁶ Ειδικότερα για την συγκεκριμένη υπόθεση, βλ. τη μελέτη του **γράφοντος** «Η Υπόθεση των "Σατανιστών" της Παλλήνης», εκδ Παπαζήση, Αθήνα 1999, σελ. 93-114.

(mass murderer)²⁷. «Πες μου πατέρα, τί λένε για μένα, είμαι ήρωας ή φονιάς;». Η φράση του Παντελή Καζάκου, ο οποίος σε 24 ώρες φόνευσε δύο και τραυμάτισε σοβαρά τέσσερις αλλοδαπούς στο κέντρο της Αθήνας, εφόσον γίνει δεκτό ότι δεν πρόκειται για το παραλήρημα ψυχασθενούς²⁸, απεικονίζει κατά τρόπο τραγικό την παρενέργεια της σύγχυσης που επικρατεί στη χώρα μας εξ αιτίας της ποιότητας και του χειρισμού των πολιτικών επιχειρημάτων κατά τον δημόσιο διάλογο. Το δημαγωγικό επιχείρημα μερίδας του πολιτικού φάσματος περί «κήρυξης» των παρανόμων λαθρομεταναστών περίπου ως ανεπιθυμητών, επιχείρημα το οποίο τείνει πολλές φορές να προβάλλεται από τα ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε. ως «μια ακόμη άποψη», παρακάμπτει λάθρα το γεγονός ότι η χώρα μας είναι πρωτίστως ένα κράτος δικαίου. Στην περίπτωση δε κατά την οποία η «άποψη» αυτή διεισδύσει στο κοινωνικό σώμα και συναντήσει μια ασφυκτιώσα ατομική ψυχοπαθολογία, το αποτέλεσμα ενδέχεται να είναι, καταρχήν, η ιδεολογικοποίηση μιας αντικοινωνικής και ενδεχομένως αξιόποινης συμπεριφοράς και, σε ακραίες περιπτώσεις, η επεξεργασία και η υλοποίηση ενός ανθρωποκτόνου εγχειρήματος «σωτηριακού τύπου». Είναι οι περιπτώσεις όπου η ανθρωποκτονία αποτελεί το ατυχές επικυρώσιμο μιας στρεβλής, αλλά νομιμοποιημένης από την εικόνα της τηλεόρασης, «απόψεως».

Το φαινόμενο, ασφαλώς και δεν είναι ελληνικό. Εμφανιζόμενοι από λιγώτερο ή περισσότερο επίπλαστες ιδεοληψίες, οι οποίες κυριαρχούν στους κώδικες των μέσων μαζικής επικοινωνίας²⁹ και με την ώθηση τραυματικών βιωμάτων τα οποία παραμένουν επί μακρόν προστατευμένα από τις κοινωνικές συμβάσεις, οι κατά συρροήν ανθρωποκτόνοι επιλέγουν να “ενσκήψουν” σε δημόσιους χώρους, όπου το έργο τους θα γίνει δημόσια θεατό και αισθητό από κάθε άποψη : σε εστιατόρια³⁰, δημόσια κτίρια, κεντρικές οδούς, σχολεία.

²⁷ Για την προβληματική αυτού του τύπου ανθρωποκτόνου, την εννοιολογική διαφοροποίησή του από τον serial killer και την εγκληματολογική συγγένεια των αιτίων δράση τους βλ. ενδεικτικά το έργο του **Michael D. Kelleher** ; Flash Point – The American Mass Murderer, Praeger Books, Westport –Connecticut – London, 1997, pgs 1-41.

²⁸ Ο ισχυρισμός περί ελαττωμένου καταλογισμού εξαιτίας ανιάτης ψυχικής νόσου δεν έγινε δεκτός από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών, το οποίο καταδίκασε πρωτοδίκως τον Καζάκο σε δīs ισόβια και κάθειρξη εικοσιπέντε ετών. Η μαρτυρικές καταθέσεις ψυχιάτρων –πραγματογνωμόνων κινούνταν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Έως την κατ’ έφεση δίκη το ζήτημα της ψυχικής υγείας του κατηγορουμένου εξακολουθεί να βρίσκεται υπό κρίση. Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» και «Τα Νέα», 15,16, 24, 25/2/2001 και 1/3/2001.

²⁹ Η εκδοχή του πολύ-ανθρωποκτόνου ο οποίος φονεύει «εις ευδωσιν του οραματός του» θύματα με ενότητα κοινωνικών χαρακτηριστικών (λ.χ. γυναίκες, έγχρωμοι μετανάστες) είναι η πλέον επιστημονικά ευδιάκριτη. Βλ. **Michael Kelleher**, όπ. ανωτ., pgs 67-79.

³⁰ Σημείο αναφοράς κάθε εγκληματολογικής μελέτης είναι η «Σφαγή στα "Μακ Ντόναλντς"», στο Σαν Ιζιντόρο της Καλιφόρνια το 1984, όπου 21 ανυποψίαστοι πελάτες του εστιατορίου, οι περισσότεροι εξ αυτών ισπανόφωνοι, φονεύθηκαν από τον 41χρονο «εξοργισμένο» άνεργο James Oliver Huberty. Βλ., μ.α. **James Alan Fox & Jack Levin**; Overkill –Mass Murder And

Τα αλληπάλληλα πολυανθρωποκτόνα περιστατικά σε σχολεία των Η.Π.Α.³¹, με δράστες προεφήβους και θύματα συμμαθητές τους, ανακινούν δραματικά το ζήτημα των ορίων επιρροής που ασκεί η διασταύρωση των προϊόντων του πολιτισμού της εικόνας (τηλεοπτικοί και κινηματογραφικοί «υπερ-ήρωες» και συναφείς χαρακτήρες) και της κουλτούρας του τραύματος έτσι όπως σχεδιάζεται, υπό την μορφή αγαθών και υπηρεσιών, από την αφρόκρεμα του μάρκετινγκ προς τα target group των πολιτών - καταναλωτών μικρής ηλικίας³². Ο εθισμός του πολίτη στην εικονική βία και την «εύκολη», παιγνιώδη ανθρωποκτονία, η οποία τελείται μέσω ενός τηλεχειριστηρίου ηλεκτρονικού «παιχνιδιού», έχει ήδη αρχίσει να αποδίδει -τα αναμενόμενα- οδυνηρά αποτελέσματα³³.

Η δυναμική της εικόνας, κραταία σε κάθε εκδήλωση της δημόσια ζωής είναι συνθλιπτική. Καθορίζει κατά τρόπο άφευκτο την «αλήθεια» και το «ψεύδος». Ο Τίμοθι Μάκ Βέι³⁴, ο οποίος το 1997 καταδικάστηκε σε θάνατο με θανατηφόρο ένεση

Serial Killing Exposed, Plenum Press, N.Y. & London 1994, pgs 240-241 και **Michael Kelleher**, όπ. ανωτ., pgs. 143-146, 73-75.

³¹ Τα σημαντικότερα περιστατικά που έγιναν γνωστά τα τελευταία χρόνια αφορούν σωρεία ανθρωποκτονιών από ανηλίκους σε σχολικούς χώρους. βλ. χαρακτηριστικά τις υποθέσεις που καταγράφηκαν -και έκαναν τον γύρο του κόσμου- στο Σαντί της Καλιφόρνια («Ελευθεροτυπία», 6/3/2001), στο Λίτλτον του Κολοράντο («Ελευθεροτυπία» 22, 27/4/1999), στο Σιάτλ («Ελευθεροτυπία», 5/11/1999), στο Τζονσμπορο του Αρκανσο («Ελευθεροτυπία» 26,27/3/1998, «Τα Νέα» 27/3/1998), στο Έντινμπορο της Πενσυλβάνια («Ελευθεροτυπία» 27/4/1998 και «Το Βήμα της Κυριακής» 26/4/1998), στο Σπρίνγκφιλντ του Όρεγκον («Ελευθεροτυπία», «Τα Νέα» 23,25/5/1998), στο Κεντάκι («Ελευθεροτυπία» 3/12/1997), στο Πιρλ του Μισσισίπι («Ελευθεροτυπία» 2/10/1997) όπως και ανάλογες περιπτώσεις κατά συρροήν ανθρωποκτονιών ανηλίκων σε σχολικούς χώρους, από ενήλικους δράστες, στην Μ. Βρετανία, τον Καναδά και στην Αυστραλία («Ελευθεροτυπία» 5/5/1996, 29/4/1999).

³² Ιδιαίτερα στην περίπτωση του περιστατικού στο σχολείο του Λίτλτον του Κολοράντο, υπήρξε έντονος διάλογος γύρω από την πληροφορία ότι οι ανήλικοι δράστες είχαν σχεδιάσει την ανθρωποκτονία των συμμαθητών τους ακολουθώντας κατά γράμμα τους βίαιους στίχους μουσικών συγκροτημάτων όπως οι «Μέριλιν Μάνσον» και αντιγράφοντας τα κοστούμεια των πρωταγωνιστών της ταινίας «Μάτριξ». Αμφότερα τα ανωτέρω πολιτισμικά αυτά προϊόντα τυγχάνουν εξαιρετικής δημοφιλίας. Τα άλμπουμ των «Μέριλιν Μάνσον» ανέρχονταν σε εκατομμύρια το 1998 και η ταινία «Μάτριξ» υπήρξε το υπ' αριθ. 1 «μπλοκμπάστερ» των κινηματογραφικών ταμείων τόσο στις Η.Π.Α. όσο και σε δεκάδες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου. Ασφαλώς, είναι άλλης τάξεως ζήτημα το κατά πόσον ένα πολιτισμικό προϊόν «επηρεάζει» ή «ευθύνεται» για παράνομες πράξεις, εφόσον κατά κανόνα προστατεύεται από τις θεμελιώδεις καταστατικές ρυθμίσεις περί προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων. Τα συγκεκριμένα όμως δύο παραδείγματα είναι ιδιαίτερα αντιπροσωπευτικά για το πόσο δεδομένη και αποδεκτή έχει καταστεί από τις σύγχρονες κοινωνίες η «κουλτούρα του τραύματος», μέσω της μερίδας της τέχνης η οποία προορίζεται προς μαζική κατανάλωση. Βλ. τις τοποθετήσεις της Καθηγήτριας Εγκληματολογίας και Προέδρου του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου **Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου** και του Προέδρου του Τμήματος Εγκληματολογίας και Κοινωνιολογίας του Πανετίου Πανεπιστημίου **Ι. Φαρσεδάκη** στην εφημερίδα «Το Βήμα», 5/9/1999. Επίσης, για το ίδιο θέμα, το άρθρο του κριτικού κινηματογράφου, βραβευμένου με Πούλιτζερ, Roger Ebert που δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Τα Νέα -Σαββατοκύριακο» 22-23/5/1999.

³³ Βλ. το άρθρο του Ευγένιου Αρανίση «Παιδί Θάυμα – Παιδί Δολοφόνος» στην εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» 5/4/1998.

³⁴ Για το αν ο Μακ Βέι, αλλά και άλλοι «τρομοκράτες» και «φανατικοί» μπορούν να θεωρηθούν mass murderers, βλ. κατωτέρω τη θέση του γράφοντος, σε Κεφ. Γ.β-χι, σελ. 82-84.

για την μεγαλύτερη σε αριθμό θυμάτων βομβιστική επίθεση στην ιστορία των Η.Π.Α., αυτή σε κτίριο της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης στις 19 Απριλίου 1995 στην Οκλαχόμα, εξ αιτίας της οποίας έχασαν τη ζωή τους 168 άτομα, με επιστολή του στον τύπο ζήτησε να μεταδοθεί σε απευθείας τηλεοπτική σύνδεση η εκτέλεσή του. Περισσότεροι από 250 επιζήσαντες και συγγενείς των θυμάτων της βομβιστικής επίθεσης είχαν προλάβει να ζητήσουν με ψήφισμά τους από τις αρχές να τους επιτραπεί, με τον οποιοδήποτε τρόπο, να την παρακολουθήσουν³⁵. Ο άνθρωπος που υλοποιεί, ξεκινώντας από τη μήτρα της φαντασίωσής του, την καταστροφή των πολλών, ως υπέρτατη πράξη αυτο-συνειδητοποίησης, απόκτησης ταυτότητας, φαντασιώνεται και το τέλος του, την εξόντωσή του, υπό το βλέμμα των πολλών. Με διάμεσο τον σύγχρονο εκφραστή της θεατότητας του τραύματος, την τηλεοπτική κάμερα, επιλέγει να αναιρέσει την ατομικότητά του, γινόμενος βορά στη δημόσια χοάνη των βλεμμάτων και των εικόνων. Η ενέργεια του Μακ Βέι αποτελεί συγχρόνως και την μεγαλοπρεπέστερη απόδειξη του εναγκαλισμού της «κουλτούρας του τραύματος» πρωτίστως από την Πολιτεία, η οποία με την εξακολούθηση της εφαρμογής της θανατικής ποινής αναγάγει το ανθρώπινο τραύμα σε κανονιστικό εικόνισμα ισχύος, σε σηματοδότη των ορίων κυριαρχίας της.

A.6. Οι σύγχρονες προεκτάσεις της πολλαπλής ανθρωποκτονίας.

Το φαινόμενο της διάχυσης της βίας στη σύγχρονη ζωή μπορεί πλέον να ερμηνευθεί, με βάση τη μελέτη της συμπεριφοράς μιας κοινωνιοπαθολογικώς βεβαρυμένης μονάδας, η οποία δεν έχει τις ηθικές και πνευματικές αντιστάσεις να ανθέξει στις προκλήσεις μιας κοινωνίας η οποία τον βομβαρδίζει με επικοινωνιακά μηνύματα του είδους «Θέλω Περισσότερα» (εταιρίας κινητής τηλεφωνίας), «Υπάκουσε τη Δίψα Σου» ("Obey Your Thirst", γνωστής φίρμας αναψυκτικών), «Να Είσαι Ο Εαυτός Σου» ("Be Yourself", "B U", για είδη αθλητικών ειδών και καλλυντικών αντιστοίχως) ή «Ορισμένες Αξίες Μένουν Αναλλοίωτες» (για μάρκα αυτοκινήτου)³⁶.

Η εκ προθέσεως ανθρωποκτονία είναι περισσότερο αναγνωρίσιμη και περισσότερο τρομακτική από ποτέ, σε μια εποχή όπου συνυπάρχουν σε εύθραυστες μεταξύ τους ισορροπίες η πλησμονή και η στέρηση, η χλιδή και η απώτατη υλική ένδεια, η εξειδίκευση και η εκμηχάνιση με την αμάθεια, η εμμονή στην εξιδανίκευση της μονομέρειας (λ.χ. εθνοφυλετική καθαρότητα), και η άκρατη σχετικοποίηση μέχρι πρότινος παραδοσιακών αξιών κοινωνικής συμβίωσης (αλληλεγγύη, πρόνοια,

³⁵ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/2/2000 και «Τα Νέα –Σαββατοκύριακο» 13-14/2/2001. Για την υπόθεση του Τίμοθι Μακ Βέι, βλ. ειδικότερα **Michael Kelleher**, όπ. ανωτ., pgs. 73-75

³⁶ Βλ. **Mark Seltzer**, όπ. ανωτ., σελ. 7.

αξιοκρατία, κράτος δικαίου) οι πολυδιάστατες κοινωνικές «ασθένειες» και πλειοδοσία για τις θεραπείες τους, σε μια εποχή όπου οι σχέσεις κράτους και πολίτη περιδινούνται σε έναν πρωτόγνωρο κυκλώνα αντιξοοτήτων και αντιφάσεων. Στην εποχή αυτή, η ανθρωποκτονία ενσκήπτει ως η υπερμοντέρνα – και συνάμα ακραία πρωτόγονη – άπειρη μαθηματική εξίσωση, η απόπειρα επίλυσης της οποίας επιφυλάσσει επαληθεύσεις και διαψεύσεις για την ίδια την κρίση και την αντοχή και την αξιοπιστία του κάθε θεσμικού συστήματος. Οι σχετικώς νεαρές πτυχές των γνωστών προβλημάτων που η παρούσα προσπάθεια επιχείρησε να επισημάνει και οι προβληματισμοί που αυτές γεννούν, αξιώνουν από κάθε επιστημονικό «δια ταύτα» πρωτίστως περίσκεψη και αντίσταση στην ευκολία. Από πλευράς αντεγκληματικής πολιτικής, η πρόταξη της ανάγκης για διεύρυνση ή επέταση του τιμωρητικού πλαισίου του θα ήταν περισσότερο ένδειξη αστάθειας και μετάθεσης του προβλήματος. Το παράδειγμα των μεταρρυθμίσεων της αντεγκληματικής πολιτικής που δρομολογήθηκαν κατά την τελευταία εικοσαετία σε μια έννομη τάξη με απείρως αρτιότερη θεσμική οργάνωση από τη χώρα μας, την Μ. Βρετανία³⁷, θα μπορούσε, τηρουμένων των αναλογιών, να αποτελεί οδηγό νομοθετικών αναζητήσεων. Τόσο οι κυβερνήσεις των συντηρητικών (1979-1997), όσο και των εργατικών (1997-2007), αξιοποιώντας το συγκροτημένο think-tank των εγκληματολόγων και τα διδάγματα πολυετών ερευνών, μετατόπισαν το κέντρο βάρους του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης προς την κατεύθυνση της «συνεργασίας» με τον πολίτη³⁸ και του «καταμερισμού της ευθύνης» μεταξύ πολιτείας και κοινωνικού σώματος³⁹.

³⁷ Βλ. σχετικά την εισήγηση του **Keith Bottomley**, Καθηγητή Εγκληματολογίας του πανεπιστημίου του Hull και Προέδρου της Βρετανικής Εταιρίας Εγκληματολογίας (British Society Of Criminology), στην Ημερίδα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών της Νομικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών (Αθήνα, 12/4/2000, σε έκδοση του Εργαστηρίου).

³⁸ Όπ. ανωτ., παραπ. 35. Παρ' ότι, όπως επισημαίνει ο Bottomley, η κυβέρνηση των συντηρητικών ενέδωσε, λίγο πριν την καταψήφισή της, το 1997, σε λύσεις επαναφοράς μιας «δημαγωγικής τιμωρητικότητας», από τα μέσα της δεκαετίας του '80 είχε προσανατολιστεί προς την κατεύθυνση της συνεργασίας με τον πολίτη προς αντιμετώπιση του βίαιου εγκληματικού φαινομένου. Στο σχετικό γνωμοδοτικό έγγραφο του Home Office με αντικείμενο την ποινική δικαιοσύνη και την πολιτική απέναντι στην εγκληματικότητα (Criminal Justice : A Working Paper 1986, pg. 41-42) αναφερόταν : «*Το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης δεν λειτουργεί μέσα σε ένα κενό. Η ευδωχή των προσπαθειών για την αναχαίτηση της αύξησης της εγκληματικότητας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ατμόσφαιρα η οποία έχει δημιουργηθεί, από τους κανόνες συμπεριφοράς που τηρούνται από μεμονωμένους πολίτες, από το βαθμό ευθύνης που αναλαμβάνουν οι γονείς, από τους κανόνες και αξίες που διαχέονται στα σχολεία και της εικόνες αποδεκτής συμπεριφοράς που δημιουργούνται μέσα από τα Μ.Μ.Ε.(...) Μια αισθητή μείωση του του εγκληματικού φαινομένου θα περιελάμβανε αλλαγές στην κοινωνία, που δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν μόνο από τις κυβερνήσεις ή μόνο από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης*».

³⁹ Όπ. ανωτ., παραπ. 35. Στην αντίστοιχη κατευθυντήρια γραμμή του Home Office μετά το 1997, υπό την κυβέρνηση Μπλαιρ (Home Office, 1999, pg 2), αναφερόταν : «... *πρέπει να παραδεχθούμε ότι το έγκλημα τρέφεται από τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη διάλυση της οικογένειας. Για πολλά χρόνια διαδοχικές κυβερνήσεις επικεντρώθηκαν πέραν του δέοντος*

Ασφαλώς η δράση νομοθετικού σώματος και διοίκησης δεν είναι σκόπιμο να εξαντλείται σε διατυπώσεις προθέσεων ή ευχολογίων. Όμως στη χώρα μας, ακόμη και η διακήρυξη αρχών και αξιών, σε επίπεδο πολιτειακής λειτουργίας, σπανίζει .

Εξίσου σημαντικό βήμα για τον κοινωνικό έλεγχο απέναντι στο βίαιο έγκλημα αποτελεί η έκκληση για πολιτισμική επαγρύπνηση, η οποία έχει αποδέκτη τόσο τον πολίτη όσο και την πολιτεία. Η προσφυγή στην αναβάθμιση της παιδείας και η θεσμική υποστήριξη των γραμμάτων και των τεχνών σε περιβάλλον αποκέντρωσης και ισοπολιτείας δεν αποτελεί σε καμιά περίπτωση εγκληματολογική υπεκφυγή. Όπως επιφανής μελετητής των πολύ-ανθρωποκτόνων είχε επισημάνει από το 1988, «Όσο η Αμερικάνικη κουλτούρα θα διαδίδεται από χώρα σε χώρα, εκτιμάται με υψηλό βαθμό βεβαιότητας, ότι θα εξαπλώνεται επιδημικά και η ανθρωποκτονία»⁴⁰.

B. Ερευνητικές Στοχεύσεις. Κύριοι και Δευτερεύοντες στόχοι της διατριβής.

Όσο «ενδιαφέρον» κι αν μοιάζει για τον ερευνητή να καταδυθεί σε έναν κόσμο που μοιάζει με ταινία θρίλερ, δεν πρέπει να λησμονεί κανείς ότι η προσπάθεια να καταγράψει κανείς τις πιο γνωστές περιπτώσεις ελλήνων πολυανθρωποκτόνων διαφέρει ριζικά σε στοχεύσεις από οποιαδήποτε ανάλογη προσπάθεια που θα γινόταν στην Ευρώπη, ή τις Η.Π.Α.. Στην Ελλάδα, είναι ανύπαρκτοι ή αδικαίωτοι στην πράξη οι θεσμοί της εγκληματοπροληπτικής πολιτικής, ιδίως σε τομείς βαρείας εγκληματικότητας. Επιπλέον, η εφαρμογή της διαδικασίας απονομής ποινικής δικαιοσύνης στερείται στην πραγματικότητα της επικουρίας επιστημών όπως η ψυχιατρική και η εγκληματολογία. Για παράδειγμα, ο συλληφθείς πολυανθρωποκτόνος δεν θα μελετηθεί σε διάρκεια από κανέναν ειδικό, δεν θα επιτραπεί από κανέναν αρμόδιο η άδεια εισόδου στο σωφρονιστικό κατάστημα όπου κρατείται και δεν θα υπάρχει και χώρος στο κατάστημα να γίνει τέτοια σειρά συνεντεύξεων, ακόμη και αν – θεωρητικά- δινόταν η απαιτούμενη διοικητική άδεια. Για να προεκταθεί το παράδειγμα, ακόμη κι αν μπορούσε να συνταγεί μια άρτια «έκθεση» περί της πνευματικής και ψυχικής του κατάστασης, αυτή θα συντασσόταν

στις συνέπειες της εγκληματικότητας, χωρίς να προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα ίδια τα βαθύτερα αίτια του εγκλήματος. Ωστόσο, μόνο τότε μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την εγκληματικότητα δραστικά για το μέλλον, όταν επικεντρωθούμε και σ' αυτήν την ίδια και στα αίτιά της».

⁴⁰ Βλ. **Joel Norris**, όπ. ανωτ. pg.19. Θα πρέπει να θεωρηθεί βέβαιο ότι οι Η.Π.Α. έχουν θορυβηθεί ιδιαίτερα από το φαινόμενο. Ενώ αποτελούν το 6% του παγκόσμιου πληθυσμού, τα τρία τέταρτα του συνολικού αριθμού των serial killers που έχουν γίνει γνωστοί προέρχονται από τις Η.Π.Α..

από τον «ψυχίατρο των φυλακών» και όχι από ομάδα ειδικών επιστημόνων με συμπληρωματικές ιατρικές ειδικότητες, ενώ στο δικαστήριο θα θεωρηθεί κατά πάσα πιθανότητα «μη πειστική», υπό το φόβο των δικαστών μήπως και ο κατηγορούμενος «εκφύγει» της κατά κανόνας επιβαλλόμενης ποινής των ισοβίων. Το πρόχειρο αλλά ενδεικτικό αυτό παράδειγμα, που αναδεικνύει την απόσταση ετών φωτός που χωρίζει σε επίπεδο οργάνωσης την ελληνική πολιτεία από τα προηγμένα κράτη – μέλη της Ε.Ε. και της Η.Π.Α. απέναντι στο έγκλημα και τον κατηγορούμενο – δράστη αυτού, υπαγορεύει στην παρούσα εγκληματολογική μελέτη να μην αφήσει ανέπαφες επιστημονικής κριτικής τις κοινωνικές συνθήκες μέσα στις οποίες αυτοί οι πολυανθρωποκτόνοι αναδύονται στην επιφάνεια των ελληνικών εγκληματολογικών χρονικών και τις μεθόδους, την νοοτροπία, αλλά και τα θεσμικά όπλα με τα οποία το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης της χώρας μας τους αντιμετώπισε. Η κατεύθυνση αυτή πιθανόν συνιστά μια απόκλιση από την οντολογική αντιμετώπιση του ζητήματος των πολυανθρωποκτόνων, όπως εκτίθεται σε πολυάριθμα εγχειρίδια του εξωτερικού, τα οποία καταγίνονται πρωτίστως με τη φύση του πράγματος, αφού τα «πρακτικά», θεσμικά και διαδικαστικά ζητήματα είναι γι' αυτούς κατά το μάλλον λυμένα. Εν προκειμένω όμως, παρίσταται αναγκαία η υπογράμμιση των συσχετισμών αυτών με κάθε ερευνώμενη περίπτωση, καθώς συναποδίδουν την «ελληνικότητα» αυτών των υποθέσεων.

Σε καμία περίπτωση η παρούσα έρευνα δεν φιλοδοξεί να αποτελέσει «αρχειακή έρευνα», ή να εξαντλήσει τις υπάρχουσες περιπτώσεις σε δεδομένο χρονικό ορίζοντα για να κατασκευάσει ένα πλήρες σώμα περιπτώσεων, προκειμένου να στηρίξει σε ποσοτικά δεδομένα τα όποια ερευνητικά της συμπεράσματα για τους πολυανθρωποκτόνους. Αναμετρώμενη με συγκεκριμένες υποθέσεις η αληθοφάνεια των οποίων μοιάζει να στοιχειώνει την εγκληματολογική σκέψη αφήνοντας αμήχανο τον έλληνα ερευνητή, η προκείμενη προσπάθεια σκοπεί να προσεγγίσει τις κυρίαρχες αλήθειες για τους έλληνες πολυανθρωποκτόνους, μέσα από τις πιο γνωστές και πολυσυζητημένες περιπτώσεις δραστών, σε μια εποχή που ήδη οι τελευταίες έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούνται – μάλλον άκριτα – ως υποδείγματα «εγκληματο-λογίας» από νομικούς και μη κύκλους. Καθώς η χάραξη της αντεγκληματικής πολιτικής σε επίπεδα αντίστοιχα με αυτή των προηγμένων κρατών – μελών της Ε.Ε., αποτελεί διαχρονική ευχή της ελληνικής εγκληματολογίας, ταπεινή φιλοδοξία της παρούσας είναι η αποσαφήνιση της δυναμικής ορισμένων παραγόντων εγκληματογένεσης μέσα από την συγκριτική κυρίως επισκόπηση της αντιμετώπισης των πολυανθρωποκτόνων σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία.

Όπως έχει επισημανθεί⁴¹, η ποικιλία θεμάτων και ο διακλαδικός χαρακτήρας της εγκληματολογίας καθιστούν αναγκαία την καταφυγή σε αντίστοιχα ποικίλες μεθόδους. Εν προκειμένω, η μέθοδος που ακολουθείται βασίζεται στην μελέτη ατομικών περιπτώσεων (case study), σε συνδυασμό με κατασκευή ορισμών, εξαντλητική τυπολογική διερεύνηση⁴² και πινακοποίηση των ευρημάτων, όπου είναι εφικτό και χρήσιμο για τη συναγωγή συμπερασμάτων. Διαρκής και αναγκαία είναι η τροφοδότηση της έρευνας από το διεθνές παράδειγμα, καθώς ο προσδιορισμός των δύο ερευνωμένων τύπων ανθρωποκτόνων με όρους του ελληνικού ποινικού δικαίου εκκινεί από τα εγκληματολογικά δεδομένα των ερευνών του εξωτερικού.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Πηγές, Μέθοδος Έρευνας και Διατύπωση Ερευνητικών Υποθέσεων

A. Ιδανική Πηγή και Ερευνητικές Δυσχέρειες Προσέγγισής της.

Οποσδήποτε, η καλύτερη δυνατή πηγή της μελέτης θα ήταν να υπάρχουν πλήρη αντίγραφα των δικογραφιών όλων των επιλεγεισών υποθέσεων, με την συναίνεση των δραστών και των θυμάτων τους. Σε διαφορετική περίπτωση, εξίσου επιθυμητή και πρόσφορη για συλλογή ερευνητικού υλικού θα ήταν η πρόσβαση σε δικογραφίες τηρούμενες στα Μ.Ο.Δ. και Μ.Ο.Ε. της χώρας, προκειμένου να εντοπισθούν με ποσοτική ακρίβεια οι περιπτώσεις που θα μπορούσαν να αποτελούν τους μελετώμενους εγκληματικούς τύπους. Το ότι δεν έχει εκπονηθεί μέχρι σήμερα καμία μελέτη βασισμένη σε τέτοιο πρωτογενές υλικό, απεικονίζει κυρίως το πρακτικώς απροσπέλαστο της συναίνεσης των ενδιαφερομένων. Σε όσες περιπτώσεις είναι δυνατόν να ευρεθούν συγγενείς των θυμάτων που έχουν ακολουθήσει την δικαστική οδό, δεν είναι ευχερές να παρακάμψει κανείς την

⁴¹ **Κ.Δ. Σπινέλλη**, Εγκληματολογία – Σύγχρονες παλαιώτερες κατευθύνσεις (Πανεπιστημιακές Παραδόσεις τ. α' , Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1985, σελ. 41-44.

⁴² Οπ. ανωτ., σελ. 68-69.

καχυποψία για μια έρευνα «που δεν θα βοηθήσει σε κάτι». Αναλόγως άκαμπτη είναι και η στάση των καταδικασθέντων δραστών πολλαπλών ανθρωποκτονιών, όταν είναι ακόμη στη ζωή. Για να διατηρήσουν τις ελπίδες τους για υφ' όρον απόλυση, συζητούν μόνον όποια πρόταση ή πρωτοβουλία κρίνουν ότι «είναι υπέρ τους» και ασφαλώς το τελευταίο που επιθυμούν να ακούσουν είναι ότι θα «μελετηθούν» με βάση τα έγγραφα της δικογραφίας που τους καταδίκασε σε πολλαπλές ισόβιες καθειρήξεις.

B. Αξιοποιηθείσες πηγές.

Χωρίς να αναπληρώνεται απολύτως η μη διαθεσιμότητα των οικείων δικογραφιών (εξάλλου είναι σαφές ότι ο πλούτος του υλικού ανοίγει νέους δρόμους, όπου χρησιμοποιείται – βλ. περίπτωση Μπέσκου, «σατανιστών» κατωτ. Μέρος Δεύτερο, Κεφ. Γ.3 και Γ.5), οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την παρούσα έρευνα ήταν οι εξής :

α) Δημοσιευθείσα Νομολογία (Περιοδικά : Ποιν. Χρον., Ποιν. Δικ., Ποινικός Λόγος, Πράξη και Λόγος του Ποινικού Δικαίου).

Η δημοσιευμένη νομολογία αποτελεί ένα ικανό εργαλείο για να εντοπιστούν υποθέσεις «ξεχασμένες», οι οποίες εν τούτοις θα είχαν το ειδικό βάρος να μελετηθούν. Επιπλέον, είναι η μόνη πηγή από την οποία έστω και συνοπτικά αποκτάται πρόσβαση στις ίδιες τις νομικές συλλογιστικές της εκάστοτε εποχής, που οδήγησαν στην καταδίκη του πολυανθρωποκτόνου. Το σκεπτικό βουλευμάτων και αποφάσεων είναι ό,τι πλησιέστερο στην «επίσημη» αποτύπωση της ουσίας, του ιστορικού, κάθε υπόθεσης.

β) Αρχείο Ημερησίου και Περιοδικού Τύπου (και οι εκδόσεις internet εφημερίδων και περιοδικών Η.Π.Α. και Μ. Βρετανίας)

Οι πολλαπλές ανθρωποκτονίες που καταγράφονταν τόσο στη χώρα μας, όσο και στο εξωτερικό γίνονταν διαχρονικώς «πρωτοσέλιδα», όπως τα φύλλα του τύπου αποδεικνύουν⁴³. Η αξιοποίηση δημοσιευμάτων του τύπου και ηλεκτρονικών

⁴³ Βλ. μ.α. την πρωτοσέλιδη αναφορά υπό εξιχνίαση ανθρωποκτονιών στο πρωτοσέλιδο φύλλο της εφημερίδας «Τα Νέα», της 31^{ης} Ιουλίου 1965. «Στην Αμερική – Ασύλληπτοι Μανιακοί δολοφονούν κορίτσια - Τρία Νέα θύματα. Νέα Υόρκη, 31, Γιουνάιτεντ Πρες. – Ένας μανιακός σκότωσε στο βοτανικό κήπο του Τσάπελ Χιλ της Βόρειας Καρολίνας την ωραία φοιτήτρια Έλεν Έσανς. Ο μανιακός παραμόνεψε την φοιτήτρια, την άρπαξε, την επέταξε μέσα σε ένα παρτέρι με άνθη και την έσφαξε μέσα σε λίγες στιγμές πριν προλάβει κανείς να την βοηθήσει. Ο δράστης διέφυγε αφού άφησε αιματηρά χνάρια. – ΣΤΟ ΩΣΤΙΝ του Τέξας εξ άλλου βρέθηκαν τα πτώματα δύο κοριτσιών που είχαν εξαφανισθή. Τα πτώματα ήταν σκεπασμένα με χόρτα για να μην επισημανθούν από τα ελικόπτερα. Η δυσοσμία που ανάδιναν επρόδωσε την θέσιν όπου είχαν αποκρυβή. Γενικά, τώρα τελευταία πληθαίνουν οι επιθέσεις κατά νεαρών κοριτσιών». Επίσης, στο φύλλο της 11 Αυγούστου του 1965 της ίδια εφημερίδας, είναι

εκδόσεων εφημερίδων και περιοδικών υπήρξε χρήσιμη για την παρούσα έρευνα. Κατ'αρχήν, ας σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος του χρησιμοποιούμενου αρχείου δημοσιευμάτων, καθ'ότι προσωπικό, συνελέγετο επί σειρά ετών, πριν την τελική φάση της συγγραφής. Η αυθεντική αποτύπωση υποθέσεων σε πραγματικό χρόνο (μ.α. υπόθεση Σεχίδη, Καζάκου) στα ρεπορτάζ των ημερησίων εφημερίδων, κατά την κρίση του γράφοντος, εισφέρει ουσιωδώς στην ανάλυση της κάθε υπόθεσης, καθώς: (i) φωτίζει τις αστυνομικές μεθόδους και καταγράφει τις πρώτες ανακριτικές πράξεις (μ.α. αναπαράσταση, εξέταση μαρτύρων) (ii) καταγράφει τον αντίκτυπο των εγκλημάτων στο κοινωνικό σώμα πριν αυτές ανωνυμοποιηθούν στις στατιστικές, στοιχείο το οποίο αποκτά ιδιαίτερη σημασία σήμερα, όπου τα Μ.Μ.Ε. όχι μόνον αντανakλούν, αλλά και τροφοδοτούν με τις περί το έγκλημα παραστάσεις την κοινή γνώμη⁴⁴ (iii) φωτίζει τις κατά καιρούς επικρατούσες όψεις του δημοσίου διαλόγου, μέσα από τις τοποθετήσεις ειδικών επιστημόνων που περιλαμβάνει. Η δημοσιογραφική κάλυψη των δικών στο ακροατήριο με κατηγορουμένους πολυανθρωποκτόνους, όταν πιστώνεται σε καταξιωμένους συντάκτες, προσεγγίζει την νοηματική συνέχεια πρακτικών ακροαματικής διαδικασίας και κατ'αυτό περιέχουν πολύτιμο πληροφοριακό υλικό, εφόσον τα ίδια τα πρακτικά δεν είναι διαθέσιμα. Σε ορισμένες περιπτώσεις η δημοσιογραφική γραφίδα αποτελεί την μοναδική ευκαιρία να καταγραφεί η «φωνή» ορισμένων από τους δράστες αυτούς, καθώς αργότερα αυτοκτονούν στη φυλακή (λ.χ. Βακρινός, Δαγκλής). Γενικά, θέση της παρούσας είναι ότι η διασταυρούμενη είδηση και τεκμηριωμένη γνώμη του δημοσιογράφου αποτελεί αντίδοτο στην πολλές φορές «κλινική» δικαστηριακή γλώσσα, η οποία δεν εξαντλεί την εγκληματολογική οπτική.

Πέραν όμως των ανωτέρω χρηστικών λόγων, η αξιοποίηση και δημοσιογραφικών πηγών για να εξετάσει κανείς τους έλληνες πολυανθρωποκτόνους, αποδίδει ακριβώς το πώς καταγράφεται η πολλαπλή ανθρωποκτονία στο συλλογικό υποσυνείδητο, ποιοί μηχανισμοί εκλογίκευσης την συνοδεύουν, ποιά κοινωνικά

πρωτοσέλιδο ένα άλλο πολυανθρωποκτόνο περιστατικό : «ΕΓΩ ΤΟΥΣ ΣΚΟΤΩΣΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ – Μαιάμι, 11, ιδιαίτερα υπηρεσία. – Ομολογία ενός δολοφόνου: «Σκότωσα τον πλοίαρχο και άλλα τρία μέλη του πληρώματος». Είναι ένας κουβανός φυγάς, λέγεται Ρομπέρτο Ραμιρές και η σύλληψη και ομολογία του ρίχνει φως στην υπόθεση της θαλαμηγού "Επτά Θάλασσες". Πάνω σ'αυτή τη θαλαμηγό ο Ραμιρές εσκότωσε εν ψυχρώ τέσσερις ανθρώπους – τον πλοίαρχο και τρεις ναυτικούς του πληρώματος. Ένας ναύτης 17 ετών από την Ονδούρα, ο Έρβιν Μπερνγκους παρέστη μάρτυς του φρικτού εγκλήματος και κρύφτηκε επί 18 ώρες στα βάθη της θαλαμηγού για να γλυτώσει την δολοφονική manía του Κουβανού. Άλλοι δύο ναυτικοί αγνοούνται. Μετά το έγκλημά του ο Ραμιρές θέλησε να κατευθύνει το μικρό σκάφος σε λιμάνι της Κούβας όπου διαμένουν η σύζυγος και τα παιδιά του. Σταμάτησαν όμως οι μηχανές και εγκαταλείποντας τη θαλαμηγό, μπήκε σε μια βάρκα, μέσα στην οποία και συνελήφθη 96 χιλιόμετρα νοτίως του Μαιάμι».

⁴⁴ Βλ. συνέντευξη του **Νόαμ Τσόμσκι** («Τα Μ.Μ.Ε. δεν χειραγωγούν πια. Τώρα δημιουργούν συναίνεση») στον Ντανιέλ Μερμέ, στην Le Monde Diplomatique (αναδημοσίευση στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/8/2007).

αντανakλαστικά ενεργοποιεί, εν τέλει ποιά είναι η στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στην ποινή, τον δράστη, την ανθρωποκτονία ως κοινωνικό φαινόμενο.

Η αξιοποίηση δημοσιογραφικών πηγών προκειμένου να μελετηθεί το φαινόμενο των πολυανθρωποκτόνων στο ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο όπου εμφανίζεται, δεν είναι καινοφανής, ούτε ρηξικέλευθη. Μεταξύ πολλών σύγχρονων ερευνητών, ο Jenkins⁴⁵ χρησιμοποιεί μια ανάλογη οπτική ("contextual constructionist" perspective) η οποία αξιοποιεί τα δημοσιεύματα τα σχετικά με πολύκροτες υποθέσεις, προκειμένου να παρατηρήσει πιο αποτελεσματικά τις αντιλήψεις του κοινού για το βίαιο έγκλημα.

γ) Επίσημα Κρατικά Αρχεία (Στατιστικές Υπουργείων Δημοσίας Τάξεως και Δικαιοσύνης).

Στοιχεία που να αφορούν ειδικά περιπτώσεις serial killers και mass murderers δεν υπάρχουν στις επίσημες στατιστικές. Από τα δημοσιοποιούμενα σε τακτική βάση στοιχεία αναφορικά με τα εγκλήματα βίας, δεν μπορούμε να εξάγουμε συμπεράσματα που να αφορούν την ποσοτική διάσταση των ερευνωμένων τύπων υποθέσεων. Ακόμη όμως κι αν καταγράφονταν τέτοιου είδους στοιχεία, η στόχευση της παρούσας προσπάθειας, δεν περικλείει στον πυρήνα της ποσοτικές διαστάσεις. Το κύριο εγκληματολογικό ενδιαφέρον συνίσταται στο να διαφοροποιηθεί, με εγκληματολογικά κριτήρια, η πολυανθρωποκτόνος δράση συγκεκριμένων τύπων δραστών (λ.χ. η κρητική «βεντέτα», η «τρομοκρατική» δράση, οι «εκτελέσεις» που τελούνται από ομάδες τύπου «μαφίας») από τις περιπτώσεις των serial killers και των mass murderers, ζήτημα που συναντά σχετική αμφισβήτηση, τόσο στο εσωτερικό, όσο και διεθνώς.

δ) Στοιχεία των δικογραφιών των δραστών που συνθέτουν το ερευνητέο υλικό

⁴⁵ Από την βιβλιοκριτική στο βιβλίο του **P. Jenkins**, *Using Murder: The Social Construction of Serial Homicide*, New York: Aldine de Gruyter, 1994), όπως αυτή δημοσιεύθηκε στο *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, 2(4) (1994) 87-92. Ο Jenkins αναλύει τα επιχειρήματα κάθε κοινωνικής ομάδας, στην προσπάθειά της να προσδιορίσει το εκάστοτε ζήτημα, προσπαθώντας παράλληλα να συγκεράσει τα ψύγματα επιστημονικής ακρίβειας και την εγκυρότητα που τα διάφορα αυτά επιχειρήματα διαθέτουν. Για να το καταφέρει αυτό, ο Jenkins αναφέρθηκε εκτεταμένα σε αναφορές εφημερίδων, διαφόρων αρχείων και δευτερευόντων άρθρων και μονογραφιών γύρω από τις πολλαπλές ανθρωποκτονίες τα τελευταία εκατό χρόνια και βρήκε περιόδους που προσομοιάζουν στη σύγχρονη εποχή, όπως την περίοδο 1911-1915 και αυτήν μεταξύ 1935 και 1941. Ανιχνεύει επίσης την ιστορία των πολλαπλών ανθρωποκτονιών στα βιβλία με πραγματικές υποθέσεις («true-crime books»), τα περιοδικά και τα δημοφιλή μυθιστορήματα. Η εργασία του για το πώς το λαϊκό («ποπ») στερεότυπο του πολλαπλού ανθρωποκτόνου απέκτησε μυθική διάσταση θεωρείται εμβριθής και επίκαιρη.

Σε όσες περιπτώσεις κατέστη εφικτό, αναζητήθηκαν και περιελήφθησαν στη δικογραφία αυθεντικά στοιχεία από τις δικογραφίες των ερευνωμένων υποθέσεων, είτε μετά τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων και των πληρεξουσίων τους δικηγόρων, είτε με την άδειά τους⁴⁶.

ε) Γενικά και Ειδικά εγχειρίδια ποινικής και εγκληματολογικής θεωρίας άρθρα και μελέτες (Ελληνικά και ξενόγλωσσα).

Αναλυτική βιβλιογραφία περιλαμβάνεται στο οικείο Παράρτημα.

Γ. Ανάπτυξη της Ερευνητικής Μεθόδου - Κατασκευή των διερευνητέων ερευνητικών υποθέσεων- Πρώτη ύλη - Ορισμοί - Ερευνητέο Υλικό

α) Προς καθορισμό των ερευνητέων εγκληματικών τύπων (serial killers και mass murderers), βάσει των περιπτώσεων που έχουν καταγραφεί στα Ελληνικά Εγκληματολογικά Χρονικά.

α-ι. Ορολογικές Προσεγγίσεις βρετανικής και αμερικανικής βιβλιογραφίας.

α-ι.-1. Η ιστορία του όρου serial killer

Η συχνότερα απαντώμενη παραπομπή στον άνθρωπο που «εφηύρε» τον όρο "serial killer" αφορά τον πρώην Ειδικό Πράκτορα του FBI Robert Ressler, ένα από τα ιδρυτικά μέλη του κορυφαίου επιπέδου Γραφείου της Υπηρεσίας του FBI, της Μονάδας Επιστημών Συμπεριφοράς (τα στελέχη της οποίας επονομάζονται και "Mind Hunters" ή, συλλογικά και "Psyche Squad")⁴⁷. Στο βιβλίο του «Whoever Fights

⁴⁶ Στον αρχικό σχεδιασμό της έρευνας υπήρχε πρόβλεψη για αξιοποίηση και μιας πέμπτης κατηγορίας πηγών : «ε) Συνεντεύξεις, μέσω συγκεκριμένου ερωτηματολογίου, με : συγγενείς των ανθρωποκτόνων και των θυμάτων τους, όσους από τους ίδιους τους ανθρωποκτόνους καταστεί δυνατόν, συνηγόρους πολιτικής αγωγής και υπεράσπισης οι οποίοι παρεστάθησαν σε ποινικές διαδικασίες που σχετίζονται με τους ανθρωποκτόνους του ερευνητέου δείγματος, ειδικούς επιστήμονες (ψυχιάτρους, ψυχολόγους, ιατροδικαστές), οι οποίοι είτε συσχετίστηκαν με τις υποθέσεις αυτές κατά την εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας, είτε έχουν ανάλογη επαγγελματική εμπειρία, δημοσιογράφους έγκυρων Αθηναϊκών Εφημερίδων, οι οποίοι είχαν αναλάβει τη δημοσιογραφική κάλυψη των υποθέσεων που αφορούν το ερευνητέο υλικό». Δυστυχώς, οι πηγές αυτές δεν αξιοποιήθηκαν λόγω ελλείψεως χρόνου.

⁴⁷ Βλ. **Steven G. Michaud**, The F.B.I.'s New Psyche Squad, The New York Times (Magazine Section), 26 Oct. 1986, pg 40-41. Στις Η.Π.Α. ο Ressler μαζί με τον συνεργάτη του John

Monsters» (1994)⁴⁸, ο Ressler αναφέρει ότι στις αρχές της δεκαετίας του '70, ενώ παρακολουθούσε ένα διήμερο συνέδριο που διοργάνωνε η Βρετανική Αστυνομική Ακαδημία, συγκράτησε ότι ένας σύνεδρος ανέφερε τη φράση «σειρά εγκλημάτων», εννοώντας «σειρά βιασμών, διαρρήξεων, εμπρησμών ή ανθρωποκτονιών». Εντυπωσιασμένος ο Ressler, όταν επέστρεψε στη βάση του, το Quantico των Η.Π.Α., άρχισε να χρησιμοποιεί τον αυτοσχέδιο όρο "serial killer" στις δικές του διαλέξεις για να περιγράψει την ανθρωποκτόνο δράση εκείνων των δραστών που «πρώτα κάνουν ένα φόνο, λίγο μετά έναν άλλο, και μετά έναν τρίτο, με κάπως επαναληπτικό τρόπο». Όπως ο ίδιος εξομολογείται, η φράση του θύμιζε τις τηλεοπτικές περιπέτειες που παρακολουθούσε παιδί ("Spy Smasher", "Flash Gordon", "The Masked Marvel"), οι οποίες προβάλλονταν πάντοτε σε συνέχειες (έχει επικρατήσει και στην καθομιλουμένη ελληνική ο όρος «σήριαλ»), ώστε να κορυφώνεται το ενδιαφέρον. Όπως οι εκστασιασμένοι νεαροί τηλεθεατές αγωνιούν για το επόμενο επεισόδιο, να δουν τί συνέβη στο αυτοκίνητο του ήρωα που κατευθυνόταν ακυβέρνητο προς το γκρεμό, έτσι και ο «serial killer» αδημονεί να πρωταγωνιστήσει στο επόμενο επεισόδιο βαρβαρότητας που ο ίδιος θα σκηνοθετήσει. Αυτή είναι η εκδοχή του Ressler για το πώς επινόησε την νοηματική σύνδεση του αυτοσχέδιου αυτού όρου με τον τύπο του ανθρωποκτόνου που έμελλε να κυριαρχήσει στις εγκληματολογικές μελέτες τα επόμενα τριάντα χρόνια, έως και τις μέρες μας. Μόνο που, άγνωστο εάν ο Ressler το έχει υπ'όψη του, υφίστανται έγγραφες αποδείξεις ότι η έκφραση "serial murderer" υπήρχε σε χρήση τουλάχιστον 12 χρόνια πριν ο ίδιος ισχυρισθεί ότι άρχισε να την χρησιμοποιεί. Σύμφωνα με τον Jesse Sheidlower, εκδότη της μεγάλης καινούριας επανέκδοσης του Λεξικού Αγγλικής της Οξφόρδης (Oxford English Dictionary), ο όρος συναντάται ήδη από το 1961⁴⁹. Περαιτέρω βιβλιογραφικές αναφορές θεωρούν δεδομένο ότι ο όρος "serial murderer" ήταν το μάλλον κοινόχρηστος, τουλάχιστον στην Βρετανική εγκληματολογική βιβλιογραφία. Το 1966, μεταξύ άλλων, χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον στο βιβλίο «The Meaning of Murder» του John Brophy, όπου, σε μια εκτεταμένη αναφορά στον Jack the Ripper («Τζακ τον Αντεροβγάλτη») απέδιδε τον όρο αυτόν στον ασύλληπτο δράστη της σειράς ανθρωποκτονιών με θύματα

Douglas, χαίρουν εκτίμησης επιπέδου «γκουρού» των serial killers. Δεν είναι τυχαίο ότι έχει χρησιμεύσει ως υπόδειγμα για την κινηματογραφική εκδοχή του πράκτορα «Jack Crawford», που εμφανίστηκε ως δευτερεύων ρόλος στην κινηματογραφική τριλογία του Tomas Harris «Κόκκινος Δράκος» – «Η Σιωπή των Αμνών» - «Hannibal».

⁴⁸ **Robert K. Ressler & Thomas Schachtman**; Whoever Fights Monsters, St Martins Mass Market Paper; 1994.

⁴⁹ Ειδικότερα, στο Third New International Dictionary των Merriam-Webster το 1961, αναφέρεται ως επεξηγηματική του όρου μια παραδειγματική φράση του Γερμανού κριτικού Siegfried Kracauer : "[He] denies that he is the pursued serial murderer".

ιερόδουλες στο Λονδίνο της δεκαετίας του 1880⁵⁰. Παρότι η «έμπνευση» για την χρήση του όρου μπορεί να αποδοθεί στις επιμορφωτικού χαρακτήρα επισκέψεις του Ressler στην Αγγλία, με την ιδιότητα του πράκτορα του FBI, είναι αλήθεια ότι ήταν ο τελευταίος που τον μετέλλαξε ελαφρώς (με την προσθήκη του πιο ηχηρού "killer"), ώστε να εισαχθεί στην Αμερικανική επιστημονική γλώσσα και σύντομα, στην Αμερικανική λαϊκή κουλτούρα⁵¹.

α-1.-2. Περί Ορισμών.

Παρότι ο όρος "serial killer" επινοήθηκε, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, για να περιγραφεί ένα συγκεκριμένος τύπος βίαιου εγκληματία, εν τούτοις δεν μπορεί να θεωρηθεί πλήρως αποσαφηνισμένος ως προς την έννοια γένους που καθορίζει, δηλαδή ως προς το ποιο είναι το εν στενή και εν ευρεία εννοία περιεχόμενό του⁵². Κατά καιρούς, έχουν υπάρξει επ' αυτού σοβαρές διαφωνίες των ειδικών.

Κατ' αρχήν, σημείο αναφοράς αποτελεί ο επίσημος ορισμός του FBI : Κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνος είναι όποιος τελεί τρεις ή περισσότερες ανθρωποκτονίες σε ξεχωριστούς τόπους τέλεσης, με μια περίοδο συναισθηματικής αποφόρτισης (cooling-off period) του δράστη μεταξύ των ανθρωποκτονιών⁵³. Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει τρία στοιχεία: (i) Το ποσοτικό - Πρέπει να έχουν συμβεί τουλάχιστον τρεις ανθρωποκτονίες (ii) Το τοπικό - Οι ανθρωποκτονίες πρέπει να έχουν συμβεί σε διαφορετικές τοποθεσίες η καθεμία (iii) Το χρονικό - Πρέπει να μεσολαβεί μεταξύ δύο ανθρωποκτονιών μια περίοδος «ηρεμίας», ένα διάλειμμα μεταξύ των ανθρωποκτονιών, το οποίο ενδέχεται να διαρκεί από μερικές ώρες έως και μερικά χρόνια. Τα δύο τελευταία στοιχεία είναι και τα ειδοποιά χαρακτηριστικά μεταξύ «κατ' εξακολούθησιν» (serial killers) και «κατά συρροή» (mass murder)

⁵⁰ Βλ. **John Brophy**, *The Meaning of Murder*, New York: Thomas Y. Crowell, 1966, p. 189.

⁵¹ Σε κάθε περίπτωση, η παλαιότερη καταγραφή του όρου «serial killer» που εντόπισαν οι συγγραφείς του Λεξικού Αγγλικής Γλώσσας της Οξφόρδης είναι σε άρθρο που δημοσιεύθηκε στις 3/5/1981 σε του περιοδικού New York Times Magazine ("Leading the Hunt in Atlanta's Murders" του M. A. Farber).

⁵² Μια περιεκτική αναφορά στους ορισμούς του serial killer και τις επί μέρους διαφοροποιήσεις τους, σε **Belea T. Keeney & Kathleen M. Heide**, *Serial Murder : A More Accurate Definition*, σε *International Journal of Offender Therapy And Comparative Criminology*, 39 (4) 1995, pgs 299-306. Οι πολλαπλές ανθρωποκτονίες εκτεινόμενες σε βάθος χρόνου υπήρξε καίριο συστατικό για τον ορισμό του serial killer. Αναφέρονται ενδεικτικά οι εργασίες των Egger (1990), Hickey (1991), Holmes & De Burger (1988), Levin & Fox (1985), Leyton (1986), Linedecker (1990), Norris (1988), Ressler, Burgess & Douglas (1988) και Rule (1980). Οι εννέα αυτοί ερευνητές προσδιόρισαν επίσης ως στοιχείο του ορισμού την έλλειψη λογικού κινήτρου και ενέθεσαν στον ορισμό (εκτός των Holmes & De Burger) το στοιχείο της ομοιότητας των θυμάτων.

⁵³ Από το FBI Crime Classification Manual, έκδοση 1992.

ανθρωποκτόνων, αφού (βλ. κατωτέρω) οι τελευταίοι φονεύουν πολλούς ανθρώπους μαζί σε μια ενότητα τόπου και χώρου⁵⁴. Για παράδειγμα, ένας εξοργισμένος υπάλληλος που εμφανίζεται ξαφνικά στο γραφείο με ένα αυτόματο όπλο και φονεύει πέντε ή έξι συναδέλφους του, πριν στρέψει το όπλο στον εαυτό του.

Ο ορισμός του FBI δημιουργεί διάφορα ορολογικά ζητήματα. Σε πρώτη φάση είναι πολύ ευρύς, αφού μπορεί να αφορά τύπους ανθρωποκτόνων που οπωσδήποτε δεν είναι serial killers. Αμέσως έρχονται στο νου οι «επαγγελματίες εκτελεστές» της μαφίας, οι «παράνομοι» της Άγριας Δύσης όπως ο William "Billy the Kid" Bonney, ο οποίος θρυλείται ότι είχε σκοτώσει με το πιστόλι του 21 άνδρες πριν φθάσει την αντίστοιχη ηλικία. Επίσης, ο ορισμός φαίνεται να εφαρμόζει και σε «παρανοϊκούς βομβιστές» όπως ο Theodore Kaczynski⁵⁵. Κανείς όμως από τους ιστορικά αναγνωρίσιμους αυτούς τύπους ανθρωποκτόνων δεν συμπεριλαμβάνονται στον ορισμό του serial killer. Παράλληλα, ο ίδιος ορισμός μπορεί να ιδωθεί και ως υπερβολικά στενός, αφού απαιτεί ότι, για να θεωρηθεί κατ'εξακολούθησιν ανθρωποκτόνος, ο δράστης θα πρέπει να έχει τελέσει τα εγκλήματά του «σε τρεις ή περισσότερους τόπους». Όμως κλασσικές περιπτώσεις serial killers ανατρέπουν το σκέλος αυτό του ορισμού. Ναι μεν ο Ted Bundy (αρχετυπικός serial killer ως προς ομάδα κυρίαρχων χαρακτηριστικών τα οποία αργότερα μελετήθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν) φόνευσε γυναίκες σε –ούτε λίγο, ούτε πολύ – επτά διαφορετικές πολιτείες των Η.Π.Α.. Όμως πολυάριθμοι serial killers – αρχέτυπα, όπως ο Dennis Nielsen ή ο John Wayne Gacy, προτιμούσαν να φονεύουν και να «αποθηκεύουν» τα θύματά τους σε συγκεκριμένο μέρος ο καθένας. Συνεπώς, η πολλαπλότητα του τόπου τέλεσης, ως αυτοτελές στοιχείο ενός ορισμού, φαίνεται να συρρικνώνει υπερβολικά τον ορισμό αυτόν, εξαιρώντας μεγάλο μέρος περιπτώσεων που κατά τα άλλα συγκεντρώνει όλα τα απαιτούμενα γνωρίσματα του εγκληματικού αυτού τύπου. Το κυριώτερο, όμως, μειονέκτημα του ορισμού του FBI είναι ότι ελλείπει από αυτόν εντελώς η οποιαδήποτε αναφορά στην ιδιάζουσα φύση των εγκλημάτων. Ας τεθούν υπ' όψη τα εξής : όταν ο Siegfried Kracauer (σε φράσεις του οποίου κατέφυγε η έκδοση του 1961 του Λεξικού της Οξφόρδης – βλ. ανωτέρω) χρησιμοποίησε πρώτος τον όρο "serial murderer," έγραφε κριτική για τον κινηματογραφικό χαρακτήρα που έπαιζε ο Peter Lorre στο κλασσικό φιλμ του Fritz Lang «M» (1931), έναν διεστραμμένο που επετίθετο σεξουαλικά σε μικρά κορίτσια⁵⁶. Όπως προεξετέθη, μερικά χρόνια αργότερα, ο John Brophy χρησιμοποίησε τον όρο

⁵⁴ **Michael D. Kelleher**, *Flash Point –The American Mass Murderer*, Praeger Publ., Westport Connecticut, London, 1997, pg 23.

⁵⁵ Βλ. κατωτ. σελ. 84-85.

⁵⁶ Βλ. **Κηθ Ρίντεπ**, *Ιστορία του Παγκόσμιου Κινηματογράφου (1895-1975)*, εκδ. Αιγόκερως, Αθήνα, 2000, σελ. 71.

για να περιγράψει συγκεκριμένου τύπου ανθρωποκτόνους όπως ο Jack the Ripper και ο Earle Leonard Nelson, ο διαβόητος "Gorilla Murderer" της δεκαετίας του '20 που στραγγάλισε και βίασε δεκάδες γυναίκες στις Η.Π. και τον Καναδά. Και όταν αργότερα ο Robert Ressler και οι συνεργάτες του στην Μονάδα Επιστημών Συμπεριφοράς του FBI υιοθέτησαν τον όρο στη δεκαετία του '70 τον εφάρμοσαν σε ψυχοπαθείς ανθρωποκτόνους όπως ο Ted Bundy, ο John Wayne Gacy και ο Edmund Kemper⁵⁷. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις και μάλιστα διαχρονικά, οι μελετητές – νομικοί ή μη – συνέδεαν τον όρο με ανθρωποκτόνους που η δράση τους είχε ένα κοινό και έντονο συστατικό : την διεστραμμένη σεξουαλικότητα⁵⁸. Ξεκινώντας από αυτή την παραδοχή, μερίδα ειδικών αναγνωρίζει σεξουαλικά ή σεξουαλικού τύπου κίνητρα πίσω από τις επαναλαμβανόμενες ανθρωποκτονίες του ίδιου δράστη με θύματα άγνωστα σε αυτόν πρόσωπα, θεωρώντας ότι οι ανθρωποκτονίες είναι οι πράξεις εξαιρετικά βίαιων προσωπικοτήτων, οι οποίες αντλούν διεστραμμένη ικανοποίηση από το να επιφέρουν ακραίες κακώσεις στα θύματά τους και οι οποίες θα συνεχίσουν να διαπράττουν τις αγριότητες αυτές έως ότου κάποιος τους σταματήσει. Όμως και εδώ, η προσέγγιση είναι ελλιπής, καθώς υπάρχουν ανθρωποκτόνοι που το κίνητρό τους και η προσωπικότητά τους ταιριάζουν απόλυτα στην τυπολογική απόχρωση αυτή, αλλά δεν μπορούν να θεωρούνται serial killers, για τον απλούστατο λόγο ότι συνελήφθησαν μετά την τέλεση της πρώτης και τελευταίας ανθρωποκτονίας⁵⁹.

⁵⁷ **Robert K. Ressler & Tom Shachtman**, *Whoever Fights Monsters*, New York: St. Martin's 1992, pgs 29-30.

⁵⁸ Εξηγώντας με παραδείγματα το ότι οι άλλοι τύποι ανθρωποκτόνων επιδιώκουν υλικά, ψυχολογικά ή και ανάμικτα οφέλη, οι R. Holmes & S. Holmes εξειδικεύουν το αναμενόμενο όφελος του serial killer από την τέλεση της ανθρωποκτονίας σε αυτό της σεξουαλικής ικανοποίησης, όχι όμως από την πράξη καθεαυτή, αλλά από την θανάτωση του αβοήθητου θύματος, από την πρόκληση πόνου σε αυτό, αλλά και από την όλη διαδικασία της θυματοποίησης. Ο σχεδιασμός, η απαγωγή και η σαδιστική εκμετάλλευση του θύματος παράγουν και αυτά την ίδια σεξουαλικού τύπου ικανοποίηση για τον serial killer. Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, οπ. ανωτ., pgs 38-39.

⁵⁹ Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρεται στη βιβλιογραφία ο James Lawson, όπως περιγράφεται στο βιβλίο «The Evil That Men Do» των **Stephen Michaud & Roy Hazelwood** (ο τελευταίος είναι πρώην Ειδικός Πράκτορας του FBI και επίσης μέλος – όπως και οι Ressler και Douglas- της Μονάδας Επιστημών Συμπεριφοράς FBI). Ο Lawson, καταδικασθείς για βιασμό διατάχθηκε να εγκλειστεί σε ένα ίδρυμα για ψυχικά διαταραγμένους της πολιτείας της Καλιφόρνια. Εκεί γρήγορα άρχισε να αναπτύσσει φιλία με τον επίσης κρατούμενο James Odom. Οι δύο άνδρες άρχισαν να ανταλλάσσουν φαντασιώσεις βιασμών και φόνων, ενθαρρύνοντας ο ένας τα πιο αρρωστημένα ένστικτα του άλλου και φτιάχνοντα ένα διαπροσωπικό δεσμό βασισμένο στην αμοιβαία διαστροφή. Μόλις αποφυλακίστηκαν άρχισαν να υλοποιούν τις φαντασιώσεις τους. Απήγγαλαν μια εικοσιπεντάχρονη υπάλληλο παντοπωλείου, την οδήγησαν σε ερημική τοποθεσία, ο Odom τη βίασε μέσα στο αυτοκίνητο και ο Lawson παρακολουθούσε. Κατόπιν, ο Lawson άρχισε να κακοποιεί βάνουσα το θύμα με το μαχαίρι του. «*Ήθελα να κόψω το κορμί της για να μη μοιάζει με άνθρωπο και να την καταστρέψω για να μην υπάρχει*» ήταν μέρος μόνο από το παραλήρημα του James Lawson ενώπιον των αρχών. Ευτυχώς, οι δύο άνδρες εντοπίστηκαν και συνελήφθησαν γρήγορα. Όμως η περίπτωση του Lawson εγείρει το κρίσιμο ερώτημα. Χωρίς αμφιβολία, είχε την

Τα ελαττώματα του ορισμού του FBI διορθώνονται σε έναν άλλον, πιο εύκαμπτο ορισμό, αυτόν που σχηματοποιήθηκε από το Εθνικό Ινστιτούτο Δικαιοσύνης των Η.Π.Α., τον οποίο οι περισσότεροι θεσμικοί φορείς της δικαιοσύνης των Η.Π.Α. θεωρούν πιο ακριβή: Μια σειρά από δύο ή περισσότερες ανθρωποκτονίες, τετελεσμένες σε ξεχωριστά εγκληματικά συμβάντα, συνήθως, αλλά όχι πάντοτε, από πρόσωπο που δρά μόνο του. Οι ανθρωποκτονίες αυτές είναι δυνατόν να λάβουν χώρα σε μια χρονική περίοδο που εκτείνεται από μερικές ώρες έως και μερικά χρόνια. Πολύ συχνά το κίνητρο του δράστη έχει μια ιδιάζουσα ψυχολογικής υφής προέλευση και η συμπεριφορά του, καθώς και τα ευρήματα στους τόπους τέλεσης των ανθρωποκτονιών, φανερώνουν στοιχεία σαδιστικής συμπεριφοράς και σεξουαλική απόχρωση⁶⁰.

α-1.-3. Ριζική ορολογική διαφοροποίηση μεταξύ serial killer και mass murderer με βάση το κίνητρο εκάστου ανθρωποκτόνου. Mass / spree killer. Χαρακτηριστικά που ενδεχομένως εντάσσονται στον ορισμό του serial killer.

Μολονότι στην πράξη αρκετές φορές η χρήση των όρων που αφορούν τις πολλαπλές ανθρωποκτονίες και τους δράστες τους συγχέεται, τον serial killer χωρίζουν σημαντικότερες διαφορές από άλλους τύπους πολυανθρωποκτόνων, ιδίως τον «κατά συρροήν» ανθρωποκτόνο (mass murderer) καλούμενο και “spree killer”⁶¹.

νοοτροπία ενός serial killer, ο τρόπος που περιέγραψε το κίνητρό του το κατέστησε μακάβρια σαφές. Πόσες γυναίκες θα είχε φονεύσει για να συναντά το κριτήριο των «τουλάχιστον τριών θυμάτων»; Με τα δεδομένα αυτά, το ποσοτικό κριτήριο του ορισμού του FBI μοιάζει εντελώς αυθαίρετο. Προεκτείνοντας το ερώτημα, εάν στο διάστημα μερικών εβδομάδων η αστυνομία της μικρής πόλης της Καλιφόρνια έβρισκε τα φρικτά ακρωτηριασμένα από μαχαίρι πτώματα και άλλων δύο γυναικών, δεν θα δικαιούτο να υποθέτει ότι ένας serial killer κυκλοφορεί ελεύθερος;

⁶⁰ Σύμφωνα με τους **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes** (Serial Murder, Second Edition, 1998, Sage Publ.), pg 30-31, πέντε είναι τα στοιχεία που διαφοροποιούν τον «σειριακό» φόνο, τη σειρά ανθρωποκτονιών από πρόθεση με τον ίδιο δράστη, από όλα τα άλλα είδη πολλαπλής ανθρωποκτονίας : (i) το επαναλαμβανόμενο της ανθρωποκτονίας (ο δράστης εξακολουθεί να φονεύει εωσότου συλληφθεί (ii) οι ανθρωποκτονίες τελούνται σε συχετισμό ένας (δράστης) προς έναν (θύμα) - εξαίρεση αποτελούν οι serial killers που δρουν κατά ομάδες (iii) κατά κανόνα διαπροσωπική σχέση οποιασδήποτε βαθμίδας μεταξύ δράστη και θύματος δεν υπάρχει (iv) το κίνητρο του δράστη είναι να σκοτώσει, χωρίς καμία περαιτέρω απόχρωση – δεν πρόκειται για «φορτισμένα» εγκλήματα «πάθους» κατά τη συμβατική έννοια και τα θύματα δεν συμβάλλουν με τον οποιονδήποτε τρόπο στη θυματοποίησή τους (v) τα προφανή, ξεκάθαρα και εν γένει «κλασσικόμορφα» κίνητρα απουσιάζουν χαρακτηριστικά από κάθε «σειρά» ανθρωποκτονιών – ενδέχεται όμως η σεξουαλική ικανοποίηση – με διάφορες έκκεντρες ή και ανώμαλες εκδοχές της- να είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά που οδηγούν το modus operandi του δράστη.

⁶¹ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, Second Edition, 1998, Sage Publ., pgs 17-18. Σύμφωνα με τους ερευνητές αυτούς, ως «spree murder» ορίζεται η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως τριών ή περισσότερων θυμάτων από τον ίδιο δράστη μέσα σε χρονικό διάστημα 30 ημερών, η οποία συνοδεύεται και από τουλάχιστον ένα ακόμη κακούργημα. Όπως οι ίδιοι σημειώνουν, λόγω του ότι το κακούργημα που συνοδεύει κυρίως την τέλεση ανθρωποκτονίας είναι η ληστεία, χρειάζονται επιπρόσθετα χαρακτηριστικά για να προσδώσουν αυτοτέλεια στο σχήμα αυτό.

Κατά κύριο λόγο, οι κατ'εξακολούθησιν ανθρωποκτονίες είναι εγκλήματα που ενέχουν στο κίνητρο τη διεστραμμένη σεξουαλική ικανοποίηση και οι οποίες ξεχωρίζουν για τις ιδιάζουσες περιστάσεις τέλεσής τους. Ο κλασσικός μηχανισμός που αναδεικνύει κάθε τέτοια σειρά ανθρωποκτονιών είναι μια χονδροειδής διαστροφή της φυσιολογικής σεξουαλικής λειτουργίας. Όπως ακριβώς οι περισσότεροι άνθρωποι που έχουν απόσχει επί καιρό από την ερωτική συνεύρεση αρχίζουν σταδιακά να την αναζητούν με λαχτάρα, ψάχνοντας για σύντροφο, έτσι και ο serial killer περνά τις μέρες του ονειροπολώντας, καταναλώνοντας φαντασιώσεις βίαιας επικυριαρχίας, βασανισμού και φόνου. Οι αξεπέραστης βιαιότητας ανθρωποκτονίες των serial killers αποτελούν για τους ίδιους πηγή υπέρτατης απόλαυσης και φθάνουν στην κορύφωση της ηδονής τους (εννουμένης της τελευταίας ακόμη και ως σεξουαλικού ερεθισμού) επιφέροντας βάνουσα και θανατηφόρα πλήγματα σε ανθρώπινα θύματα⁶². Σταδιακά, κι αυτός αρχίζει να λαχταρά το φόνο και τη θέα του αίματος. Όταν οι διαστροφικές του επιθυμίες δεν μπορούν να χαλιναγωγηθούν, «βγαίνει στο κυνήγι» για ανυποψίαστα θύματα. Όπως ακριβώς αυτός που κατόρθωσε μετά από πολύ καιρό να βρεί σύντροφο και να τέρψει την ανάγκη του για σαρκική επαφή, έτσι και ο serial killer νιώθει την «ανάγκη» να έχει καταλαγιάσει για κάποιο χρονικό διάστημα μετά το φονικό. Πρόκειται για την λεγόμενη «περίοδο αποφόρτισης».

Η Διεύθυνση Στατιστικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. ορίζει την «κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτονία (serial killing) ως εξής: "[συμπεριλαμβάνει] τον φόνο πολυάριθμων θυμάτων σε τρία ή περισσότερα εγκληματικά συμβάντα". Αυτός ο ορισμός είναι εγγύτερα από κάθε άλλον στον «mass / spree killer» (μαζικού / «οργιαστικού» ανθρωποκτόνου). Ενώ για τον serial killer γίνεται δεκτό ότι η ικανοποίησή του φθάνει στο ζενίθ με τον βασανισμό και τον θάνατο του θύματος, για να ακολουθήσει μια περίοδος ψυχοσυναισθηματικής αποφόρτισης («cooling-off period»)⁶³ μέχρι να κτυπήσει το επόμενο θύμα του. Ο «mass / spree killer» δεν

⁶² Ακριβώς αυτός είναι και ο ορισμός του «εκ λαγνείας» φόνου ενός serial killer ("lust murder") **Robert. D. Hazelwood & John E. Douglas**, "The Lust Murderer", Federal Bureau Of Investigation Law Enforcement Bulletin, 49 (April 1980) pgs 18-22. Βλ. και κατωτέρω, σελ. 36 επ.

⁶³ Ανάμεσα στις ανθρωποκτονίες, οι δράστες παρουσιάζουν εξωτερική συμπεριφορά φαινομενικά φυσιολογική, μια κατάσταση την οποία, μετ. αλ., οι **Harvey Checkley, Robert Hare** και **Joel Norris** ονομάζουν «μάσκα ψυχικής υγείας» ("mask of sanity"). Είναι όμως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας «συναισθηματικής αποφόρτισης» που στην πραγματικότητα τα θανατηφόρα ένστικτα και οι ορέξεις του δράστη αρχίζουν να επαναφορτίζονται, μέχρι το επόμενο χτύπημα. Για το λόγο αυτό, ορισμένοι εγκληματολόγοι ονομάζουν αυτή την ενδιάμεση χρονική περίοδο, η οποία είναι δυνατόν να διαρκεί από ώρες έως και χρόνια, ως περίοδος «αποφόρτισης – επαναφόρτισης» ("cooling-off/heating-up" period). Μάλιστα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου έχει παρατηρηθεί ότι ο serial killer χρησιμοποιεί έως και

επανέρχεται σε φαινομενικά «φυσιολογική» συμπεριφορά μεταξύ του ενός και του επομένου του φονικού χτυπήματος, γι' αυτό και οι ανθρωποκτονίες που τελεί δεν χαρακτηρίζονται από αυτή την περίοδο «αποφόρτισης», του διαλείμματος μεταξύ επεισοδίων ανθρωποκτόνου δράσης. Ο «κατά συρροήν» ανθρωποκτόνος δεν επανέρχεται καθόλου, μέχρι να ολοκληρώσει τον συνολικό αριθμό ανθρωποκτονιών που τελικώς θα τελέσει και έως ότου συλληφθεί, φονευθεί από τους αστυνομικούς ή αυτοκτονήσει. Το όλο θανατηφόρο ξέσπασμά του διαρκεί μερικές ώρες, το πολύ μερικές ημέρες και μοιάζει εξ αρχής καταδικασμένο να οδηγήσει στο θάνατο και του ίδιου του δράστη⁶⁴. Αυτή εξάλλου είναι μια ακόμη διαφοροποίηση μεταξύ serial killers και mass murderers, καθώς οι πρώτοι προσπαθούν να διαφύγουν της σύλληψης, όσο και αν καταγράφεται η ανομολόγητη επιθυμία ορισμένων να «πιαστούν για να σταματήσουν να βασανίζονται»⁶⁵.

α-1.-4. Εξ αντιδιαστολής προσδιορισμός του ορολογικού περιεχομένου του όρου mass murder(er).

Ενώ για τον πρώτο από τους δύο συγκριτικά εξεταζόμενους τύπους, τον κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνο (serial killer), η στερεοτυπική παρομοίωση που απαντάται στην επιστημονική βιβλιογραφία είναι αυτή του κυνηγού («predator»), για τον δεύτερο (τον κατά συρροή - mass murderer) οι κωδικοποιημένες τυπολογικές προσεγγίσεις συχνότερα παραπέμπουν σε ανθρώπινη «ωρολογιακή βόμβα». ("human time bomb"). Αν και έχουν καταγραφεί και γυναίκες ως κατά συρροή ανθρωποκτόνοι, η μεγάλη πλειοψηφία τους είναι άνδρες⁶⁶. Μια πρώτη γενικής φύσεως παρατήρηση αναφορικά με το προφίλ των mass murderers, είναι ότι πρόκειται για πρόσωπα των οποίων η προσωπική ζωή πνέει τα λοίσθια, ενδεχομένως ακόμη και χρόνια πριν ξεσπάσει σε ανθρωποκτόνο δράση. Έχει εκδιωχθεί από τη σύζυγό του, έχει αποκρουσθεί από την ή τον ερωτικό του σύντροφο, τον έχει απολύσει ο εργοδότης του ή έχει υποστεί μια βαθιά συντριπτική ταπείνωση, και η αδυναμία του να διαχειριστεί το πλήγμα, τον οδηγεί στα άκρα. Η απόρριψη αυτή συνήθως είναι η τελευταία σε μια σειρά τραυματικών βιωμάτων και προσωπικών αποτυχιών σε κοινωνικό, επαγγελματικό και διαπροσωπικό επίπεδο. Ο δράστης, κατά το χρονικό σημείο όπου συναντάται με την «αφορμή», τον ακροτελεύτιο παράγοντα που εκτροχιάζει την συμπεριφορά του, ήδη στερείται

«τρόπαια» που έχει συλλέξει από τον τόπο τέλεσης για να «ξαναζήσει» το φόνο στη φαντασία του, απολαμβάνοντας την ανάμνηση του θύματος που υποφέρει.

⁶⁴ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Murder In America*, Sage Publ., Thousand Oaks, Ca, 1994, pg 73.

⁶⁵ Βλ. την περίπτωση του David Berkovitz ("Son Of Sam"), παρακάτω σε σελ. 34, 220 και παραπομπή 423.

⁶⁶ **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill*, οπ. ανωτ., pgs 167-168.

μηχανισμών εκτόνωσης, διαχείρισης της απόρριψης, δεν έχει μάθει να πραγματοποιεί απολογισμούς, να αυτοσυγκρατείται ή και να αναγνωρίζει το σφάλμα του. Κυριευμένος από ένα μηδενιστικό μίσος ενάντια σε ο,τιδήποτε ή και οποιονδήποτε κατηγορεί για την δυσάρεστη τροπή της ζωής του, ξεσπά σε μια έκρηξη θανατηφόρου βίας που σαρώνει τον οποιονδήποτε βρεθεί στο δρόμο του⁶⁷.

Στο βαθμό που γίνεται δεκτό ότι η «επαναληπτική», κατ'εξακολούθηση τέλεση σειράς ανθρωποκτονιών υποκρύπτει ένα σεξουαλικού τύπου έγκλημα, τότε η «κατά συρροήν» ανθρωποκτόνος έκρηξη του mass/spree murder σημειολογικά προσιδιάζει σε μια πράξη αυτοκτονίας⁶⁸. Πλημμυρισμένος από τυφλή οργή, ο κατά συρροή ανθρωποκτόνος θέλει να «φύγει» με μια πανολετήρια, αποκαλυπτικού χαρακτήρα σφαγή, «παίρνοντας μαζί του» όσους περισσότερους από τους «υπαίτιους» μπορεί. Το ιδιότυπο αυτό «πλάνο αυτοκτονίας» επαναλαμβάνεται με τραγική ομοιότητα, όποια κι αν είναι η εθνικότητα ή οι χωροχρονικές περιστάσεις της «μαζικής» ανθρωποκτονίας: Μόλις το λουτρό αίματος τελειώσει ή παύσει προσωρινά, ο ανθρωποκτόνος πολύ συχνά στρέφει το όπλο στον εαυτό του ή προκαλεί την θανάτωσή του, ερχόμενος σε ολομέτωπη «αναμέτρηση» με τις ένοπλες δυνάμεις καταστολής ("suicide by cop", όπως χαρακτηριστικά αποκαλείται)⁶⁹. Τα περιστατικά αυτά αποτελούν τις «νάρκες» της σύγχρονης ειδησεογραφίας. Κρυμμένες μέσα στον κοινωνικό ιστό, οι «νάρκες» αυτές εκρήγνυνται χωρίς προειδοποίηση και μονοπωλούν την επικαιρότητα. Παρουσιάζουν δε διαχρονικά και διαγεωγραφικά χαρακτηριστικά. Τα παρακάτω ενδεικτικά παραδείγματα μας εισάγουν επιτυχώς στην οροθέτηση του mass murderer:

«ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΚΟΤΩΝΕΙ ΛΟΓΩ ΑΠΟΛΥΣΗΣ»⁷⁰

ΜΟΝΑΧΟ – Ένας αγανακτισμένος Γερμανός που είχε προσφάτως απολυθεί από τη δουλειά του σκότωσε χθες τρεις ανθρώπους και τραυμάτισε αρκετούς άλλους πριν αυτοκτονήσει τελικά ο ίδιος. Ο δράστης η ταυτότητα του οποίου δεν έγινε γνωστή, αλλά πιστεύεται ότι είναι ηλικίας 20 περίπου ετών, εισέβαλλε αρχικώς σε εταιρία επίπλων κοντά στο Μόναχο όπου εργαζόταν μέχρι πριν από λίγο καιρό και σκότωσε δύο συνεργάτες του. Εν συνεχεία πήγε στο παλιό του Γυμνάσιο στο Φράισινγκ, 20 χιλιόμετρα μακριά κι άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως πυροδοτώντας παράλληλα δύο αυτοσχέδιες βόμβες. Ο διευθυντής του Γυμνασίου σκοτώθηκε,

⁶⁷ Βλ. μ.α. **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pg 10 και **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, pgs 134-136. Ένα φαινόμενο που έχει καταγραφεί στην αμερικανική αργκό με τη φράση "going postal," προερχόμενη από τον σχετικά μεγάλο αριθμό ταχυδρομικών υπαλλήλων που αναφέρεται ότι έχουν υποκύψει σε τέτοιο ανθρωποκτόνο παροξυσμό. Βλ. ειδικότερα, την υπόθεση του Patrick Sherill, σε **James Alan Fox & Jack Levin**, pgs 135-136, 183-184 και κατωτέρω, Μέρος Τέταρτο.

⁶⁸ Βλ. **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., σελ. 200-201.

⁶⁹ Χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις των Michael Ryan (19/8/1987, Berkshire Αγγλίας), Marc Lepine (6/12/1989, Μόντρεαλ Καναδά) και Robert Seinhauer (26/4/2002, Ερφούρτη Γερμανίας). Βλ. True Crime, οπ. ανωτ., σελ. 33, 35, 37 και αναλυτικά κατωτέρω, Μέρος Τέταρτο.

⁷⁰ Για την αντιγραφή, βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 20/1/2002, πηγή Ασσοσιέιτεντ Πρες.

αρκετά άτομα τραυματίστηκαν και επικράτησε γενικός πανικός. Η αστυνομία βρήκε αργότερα μέσα στο σχολικό συγκρότημα το πτώμα του δράστη που είχε αυτοκτονήσει. Το περιστατικό προκάλεσε αίσθηση γιατί τέτοιου είδους επεισόδια παραμένουν σπάνια στη Γερμανία, παρά τη γενοκότερη αύξηση της εγκληματικότητας τα τελευταία χρόνια».

«ΤΟΝ ΑΠΕΒΑΛΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΧΟΛΗ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΡΕΙΣ»⁷¹

Γκράντι, Βιρτζίνια. Ενώπιον της δικαιοσύνης οδηγήθηκε χθες ένας πρώην φοιτητής, ο οποίος πυροβόλησε και σκότωσε τρεις ανθρώπους σε ιδιωτική νομική σχολή της Βιρτζίνια. Πρόκειται για τον νιγηριανής καταγωγής και αμερικανικής ιθαγένειας Πίτερ Οντιγκιζούγουα, οποίος κατηγορείται για το φόνο του κοσμήτορα της Νομικής Σχολής των Απαλαχίων, ενός καθηγητή και μιας φοιτήτριας. Ο 43χρονος δράστης είχε πληροφορηθεί την Τρίτη ότι αποβάλλεται οριστικά από τη σχολή, λόγω των εξαιρετικά χαμηλών βαθμών του. Είχε αποτύχει και παλιότερα, αλλά η σχολή τον δέχθηκε και πάλι πριν από ένα χρόνο. Την επομένη, ο Οντιγκιζούγουα πέρασε από το γραφείο του καθηγητή Ντέιλ Ρούμπιν για να συζητήσουν τους βαθμούς του και φεύγοντας του ζήτησε να προσευχηθεί για χάρη του. Λίγα λεπτά αργότερα μπήκε διαδοχικά στα γραφεία του Κοσμήτορα Άντονι Σούτιν και του καθηγητή Τόμας Μπλάκγουελ και τους πυροβόλησε ενώ εν συνεχεία κατέβηκε σε μια κοινόχρηστη αίθουσα και άνοιξε πυρ εναντίον των φοιτητών. Οι δύο καθηγητές και η 33χρονη φοιτήτρια Αντζελα Ντέιλς σκοτώθηκαν, ενώ ακόμη τρεις φοιτητές τραυματίστηκαν. Την επιδρομή του Οντιγκιζούγουα σταμάτησαν τρεις φοιτητές με στρατιωτική εκπαίδευση, οι οποίοι τον αφοπλίσαν και τον ακινητοποίησαν μέχρι την άφιξη της αστυνομίας. Κατά την προσαγωγή του ο Οντιγκιζούγουα ισχυρίστηκε τόσο ενώπιον των δημοσιογράφων όσο και ενώπιον του δικαστή, ότι είναι άρρωστος και χρειάζεται βοήθεια. Το δικαστήριο διέταξε την προσωρινή του κράτηση μέχρι την ακροαματική διαδικασία στις 21 Μαρτίου. Όσοι τον γνώριζαν προσπαθούν να εξηγήσουν την πράξη του. Κάποιοι κάνουν λόγο για έναν γενικά ήσυχο άνθρωπο, ενώ άλλοι τον περιγράφουν ως ευέξαπτο που είχε συχνά ξεσπάσματα στην τάξη όταν διαφωνούσε με συμφοιτητές ή καθηγητές. Αυτή τη φορά το ξέσπασμα ήταν μοιραίο».

Ο αριθμός των θυμάτων που θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει το πολυανθρωποκτόνο επεισόδιο ώστε να θεωρείται «μαζική», κατά συρροή, ανθρωποκτονία, έχει απασχολήσει επί μακρόν τη θεωρία. Επικρατέστερες θεωρητικές θέσεις τοποθετούν τον αριθμό αυτό στα τρία ή στα τέσσερα θύματα⁷². Όμως, ο mass murderer, εκτός από νεκρούς, αφήνει πίσω του και τραυματίες, κατά κανόνα περισσότερους από τρεις ή τέσσερις, καθώς η πολυ-φονική του πρόθεση «εκρήγνυται», όπως εξετέθη, χωρίς να είναι εκ των πραγμάτων διακριτό σε ποιο σημείο επιθυμεί να «σταματήσει» τη δράση του και χωρίς να μπορεί να ελέγξει πλήρως το αποτέλεσμα αυτής. Το εάν τελικώς θα εκπνεύσουν τρία ή τέσσερα θύματα μπορεί και να οφείλεται, εν πολλοίς, στην τύχη και πάντως σε παράγοντες εξωκείμενους της ανθρωποκτόνου προθέσεως του mass murderer. Συνεπώς, κρατώντας κατά νου ότι ορθότερη θεωρείται στις Η.Π.Α. η συρροή τριών (3) ανθρωποκτονιών από πρόθεση στο ίδιο εγκληματικό επεισόδιο⁷³, ορθότερο

⁷¹ Για την αντιγραφή, βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 18/1/2002, πηγή Ασσοσιέιτεντ Πρες.

⁷² **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Murder In America*, Sage Publ., Thousand Oaks, Ca, 1994, pgs 72-73.

⁷³ Βλ. μ.α. **Michael D. Kelleher**, οπ. ανωτ., σελ. 3-5. Οι **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes** (*Serial Murder*, οπ. ανωτ., pgs 11-12) θέλουν το επεισόδιο να εκτείνεται έως και στις 30 μέρες.

θεωρούμε να κατασκευαστεί ad hoc ένα ποσοτικό κριτήριο για τις περιπτώσεις των ελλήνων δραστών.

Καθώς η πρόθεσή του είναι να φονεύσει όσο το δυνατόν περισσότερα θύματα, ο κατά συρροή ανθρωποκτόνος χρησιμοποιεί κατά κανόνα πυροβόλα όπλα⁷⁴. Αυτή είναι και μια πρώτη, συχνά εμφανιζόμενη, ποιοτική διαφοροποίηση του modus operandi των mass murderers σε σχέση με τους serial killers, οι οποίοι κατά κανόνα προτιμούν την σαδιστική «σώμα με σώμα» αναμέτρηση με το θύμα (μ.α. στραγγαλισμός, μαχαίρωμα, ακρωτηριασμός)⁷⁵. Παράλληλα, ένα στοιχείο- κλειδί για το modus operandi της «φονικής εκρήξεως» του κατά συρροήν ανθρωποκτόνου είναι το ότι εξ ορισμού ενσκήπτει σε ένα και μεμονωμένο χώρο (ή πάντως σε μια μικρή γεωγραφικά περιοχή λίγων τετραγωνικών χιλιομέτρων). Πράγματι, είναι ακριβώς αυτός ο παράγων, περισσότερο από κάθε άλλον, που κάνει ακόμη πιο καταστρεπτική τη φύση του εγκληματικού αυτού φαινομένου. Ο κατά συρροήν ανθρωποκτόνος είναι κάποιος που σαν «καμικάζι αυτοκτονίας» εμφανίζεται από το πουθενά, χωρίς καμία προειδοποίηση, σε εστιατόρια, σχολικές ή αθλητικές εγκαταστάσεις, γραφεία επιχειρήσεων και οργανισμών, ή ακόμη και σε μια δημόσιους χώρους, όπως εστιατόρια, εμπορικά κέντρα, σχολεία ή εκκλησίες, μετατρέποντας ένα οικείο και ασφαλές περιβάλλον σε σκηνικό σφαγής.

Αν και οι mass murderers δεν χαρακτηρίζονται από τις σκοτεινές φαντασιώσεις των serial killers και οι ανθρωποκτονίες τους δεν διέπονται από τη μακάβρια επιδειξιμανία με την οποία φονεύουν οι serial killers, εν τούτοις και αυτοί καταλήγουν να προκαλέσουν εκατόμβες θυμάτων, αφού πρόκειται για αδίστακτες και υπολογισμένες εκτελέσεις ανθρώπινων στόχων με πυροβόλα όπλα. Κλασσικό παράδειγμα ο (κατά πολλούς «πρώτος διδάξας») Charles Whitman, γνωστός και ως «ο σκοπευτής του Πύργου του Τέξας» («Texas Tower sniper») ο οποίος την 1^η Αυγούστου 1966, οχυρώθηκε στην καμπίνα του πύργου του παρατηρητηρίου του Πανεπιστημίου του Τέξας, εντός του campus και άρχισε να σημαδεύει τους περαστικούς. Πριν προλάβει ο πληθυσμός του Πανεπιστημίου να αντιληφθεί το τί συνέβαινε, άφησε πίσω του 14 θύματα⁷⁶. Ο θλιβερός αυτός απολογισμός

⁷⁴ Βλ. μ.α. Michael D. Kelleher, οπ. ανωτ., σελ. 13-14 και Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes, Serial Murder, οπ. ανωτ., pg 3. Το πυροβόλο όπλο αποτελεί ένα βασικό στοιχείο διαφοροποίησης των serial killers από τους mass murderers. Σπάνια οι serial killers φονεύουν με πυροβόλο όπλο, αφού επιδιώκουν την διαπροσωπική επαφή με το θύμα.

⁷⁵ Με πιο προβεβλημένες εξαιρέσεις τον «Γιό του Σάμ» Ντέιβιντ Μπέρκοβιτς και τον ασύλληπτο «Ζόντιακ Κίλλερ». Βλ. κατωτ. σελ. 318 και παραπ. 652.

⁷⁶ Βλ. μ.α. Michael D. Kelleher, οπ. ανωτ., σελ. 167, 181 και James Alan Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 138-139 και Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 13.

ξεπεράστηκε από τον James Huberty («*Η σφαγή των Mc Donalds*»)⁷⁷, μια από τις τραγικότερες κατά συρροήν ανθρωποκτονίες της σύγχρονης εποχής.

Το απρόκλητο και απροειδοποίητο της έκρηξης ενός mass murderer, το ανεξακρίβωτο των αιτίων της δράσης του και το πολυφωνικό αποτέλεσμα αυτής είναι παράγοντες που συνηγορούν υπέρ του να μελετηθεί ο τύπος αυτός παράλληλα με τον serial killer.

α-1.-5. Ειδικότερη τυπολογία των κατ'εξακολούθησιν ανθρωποκτόνων (serial killers).

Για να κατανοήσει κανείς το φαινόμενο των serial killers κατ'ανάγκην πρέπει να αποκωδικοποιήσει το κίνητρο της διάπραξης τόσων και τέτοιων φρικαλέων ανθρωποκτονιών. Έχει εύστοχα διατυπωθεί⁷⁸ ότι στους serial killers η βασική διάκριση των –αφανών και συγκεχυμένων κινήτρων τους – είναι μία : είτε φονεύει κινούμενος από γεγονότα εξωγενή ως προς αυτόν, όταν η παρόρμηση για φόνο πυροδοτείται από γεγονότα και καταστάσεις που συμβαίνουν έξωθεν του ψυχισμού του δράστη και από αυτά ο δράστης υπολαμβάνει μια λογικοφανή αιτία για να σκοτώσει, είτε, τις περισσότερες φορές, η παρόρμηση για φόνο εκπηγάζει από τον εσωτερικό κόσμο του δράστη (ενδογενή κίνητρα ή ορέξεις), ανεξαρτήτως εάν αυτά τα κίνητρα είναι ή όχι ορατά στον τρίτο παρατηρητή μέσα από πράξεις ή συμπεριφορές του δράστη εξωτερικευμένες μέχρι τη δεδομένη χρονική περίοδο της εγκληματικής εκτροπής. Καταλυτική για την κατηγοριοποίηση των serial killers υπήρξε τελικώς η τυπολογία των Holmes/DeBurger (1985, 1988)⁷⁹, σύμφωνα με την οποία οι τέσσερις βασικοί τύποι αυτών είναι i) ο οραματικός (visionary), ii) ο «ιεραπόστολος» (missionary), iii) ο ηδονιστής (hedonistic) και iv) ο επικυρίαρχος (power / control). Βασισόμενη στην αναλυτική επεξεργασία περισσότερων από 400 συνεντεύξεων με

⁷⁷ Η υπόθεση έγινε γνωστή ως «σφαγή των Mc Donalds». Ο James Oliver Huberty, ένας άνεργος πρώην φρουρός security, είχε ως μοναδικό του φίλο το σκύλο του Shep. Στις 18 Ιουλίου 1984, φόρεσε στολή καμουφλάζ και είπε στη σύζυγό του «*Η κοινωνία είχε τις ευκαιρίες της. Πάω για κυνήγι. Κυνήγι ανθρώπων*» και ξεκίνησε για το υποκατάστημα του Mc Donalds του San Ysidoro. Μπήκε αιφνιδιαστικά από την κεντρική είσοδο και άρχισε να φωνάζει «*Σκότωσα χιλιάδες στο Βιετνάμ και θέλω να σκοτώσω κι άλλους*». Για την επόμενη μία ώρα και δεκαπέντε λεπτά σκότωσε 21 ανθρώπους και τραυμάτισε 20, πριν τον σταματήσει ένας ελεύθερος σκοπευτής της αστυνομίας. Αργότερα, οι τοπικές αρχές, για να εξαλείψουν κατά το δυνατό την ανάμνηση της φρίκης, αποφάσισαν να κατεδαφίσουν το κτίριο και να χτίσουν στο σημείο ένα δημοτικό πάρκο. Βλ., μ.α., Βλ. μ.α. **Michael D. Kelleher**, οπ. ανωτ., σελ. 143-146, 157-158 και **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill*, οπ. ανωτ., pgs 229-232 και **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, οπ. ανωτ., pgs 13.

⁷⁸ **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill: Mass Murder and Serial Killing Exposed*. New York: Plenum, 1994. pgs 17-19 και **Joel Norris**, *Serial Killers*, οπ. ανωτ., pgs 16-18.

⁷⁹ **Ronald M. Holmes & J. De Burger**, *Serial Killers*, Newberry Park, California, Sage Publ. 1988, pgs 5 καθώς και **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, οπ. ανωτ., pgs 41-44.

κατ'εξακολούθησιν ανθρωποκτόνους, η κατηγοριοποίηση αυτή χρησιμοποίησε ως βασικό κριτήριο το ότι στον εσωτερικό κόσμο του ανθρωποκτόνου καθεμιά από αυτές τις επί μέρους διακριτές αποχρώσεις κινήτρου κυριαρχεί και κατευθύνει την ανθρωποκτόνο δράση του. Παρέχει σ'αυτόν μια εξατομικευμένη δικαιολογητική βάση, μια παραμορφωμένη 'υποδομή' στα διαβήματά του. Ειδικώτερα :

ι) ο οραματικός (visionary) serial killer οδηγείται να φονεύσει κατ'εξακολούθησιν επειδή – ισχυρίζεται ότι – ακούει «φωνές» ή βλέπει «οράματα» που τον διατάζουν να φονεύσει συγκεκριμένο πρόσωπο ή οποιοδήποτε πρόσωπο με ορισμένα χαρακτηριστικά (λ.χ. φύλου, εξωτερικής εμφάνισης, φυλής, επαγγελματικής ιδιότητας). Για ορισμένους οι φωνές ή τα οράματα έχουν δαιμονική μορφή και προέλευση (“demon-mandated”), για άλλους εκπορεύονται από διάφορες εκδοχές «υπερφυσικών», θεικόμορφων οντοτήτων (“god-mandated”), οι οποίες τους προστάζουν να τελέσουν ανθρωποκτονία. Εξαιτίας των «φωνών» ή «οραμάτων» αυτών, ενδέχεται τα θύματα να μην έχουν ομοιογενή χαρακτηριστικά⁸⁰ και η σκηνή του κάθε εγκλήματος είναι άτακτη, «αποδιοργανωμένη»⁸¹. Ο τύπος αυτός είναι συχνά ψυχωτικός, δηλαδή υφίσταται σοβαρές κρίσεις αποκοπής από την πραγματικότητα. Διακρίνεται από τους υπόλοιπους τύπους κυρίως κατά το ότι στα πρωταρχικά κίνητρά του δεν φαίνεται να υπάγεται η σεξουαλική ικανοποίηση, τουλάχιστον υπό την κλασσική της εκδοχή⁸². Χαρακτηριστική περίπτωση ο «Γιός του Σαμ»⁸³.

Ο Ντέιβιντ Μπέρκοβιτς, υιοθετήθηκε με τη γέννησή του (1/6/1953) από ένα ζευγάρι αμερικανών εβραϊκής καταγωγής, χωρίς μέχρι τα 22 του να γνωρίσει τους

⁸⁰ «No ideal victim type (IVT)», όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά οι **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., 66-67.

⁸¹ Βλ. κατωτέρω για την διάκριση των modus operandi, σε σελ.275 επ.

⁸² **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pg 64-66.

⁸³ Βλ. σχετ. **Laurence D. Klausner**, Son Of Sam : Based on The Authorized Transcription of The Tapes, Official Documents And Diaries of David Berkowitz, New York, Mc Graw – Hill, 1981, pgs 11-18, 26-40, 110., **David Abrahamsen**, Confessions Of Son Of Sam, New York, Columbia University Press, 1985, pgs 4-18, True Crime, οπ. ανωτ., pgs 263-264, Time – Life Books, οπ. ανωτ., pgs 153-183. Βλ. επίσης **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill –Mass Murder And Serial Killing Exposed, οπ. ανωτ., pgs 86-88.

πραγματικούς του γονείς. Υπήρξε μοναχικός και απομονωμένος ως παδί και έμεινε ορφανός από τη θετή του μητέρα στην εφηβεία, κάτι που τον στιγματίσει. Την ίδια εποχή εμφάνισε επιθετική συμπεριφορά απέναντι στους ομηλικούς του και εξεδήλωσε μια ανεξήγητη έλξη για την πραγματοποίηση σειράς μικρών εμπρησμών. Τα επόμενα χρόνια ο πατριός του ξαναπαντρεύεται και ο νεαρός εισπράττει την απόρριψη και από τη νέα αυτή οικογενειακή δομή. Στα 18 του (1971) κατατάσσεται στο πεζικό, όπου εντάσσεται πλήρως στους κανόνες και τις απαιτήσεις της στρατιωτικής ζωής, ανακαλύπτοντας το «πατριωτικό» υπερεγώ του και εντρυφώντας στο χειρισμό των όπλων διαφόρων τύπων και διαμετρημάτων. Το 1973 προσχωρεί στην εκκλησία των Βαπτιστών του Louisville και από θρησκευτικά αδιάφορος μετατρέπεται σε φανατικό χριστιανό. Ο απόλυσή του από το στρατό συνοδεύεται από μια νέα αποτυχία να συνδεθεί συναισθηματικά με την οικογένεια του πατριού του, ενώ οι μυστικές τάσεις πυρομανίας του εντείνονται. Κρατά έως και αρχείο σημειώσεων για τις πυρκαϊές που έχει ο ίδιος προκαλέσει, 1.411 τον αριθμό μεταξύ 1974 και 1977. Το 1974 η οικογένεια του πατριού του μετακομίζει στη Φλόριντα και ο Ντέιβιντ μένει μόνος σ' ένα φτωχικό διαμέρισμα του Μπρονξ. Την ίδια εποχή μαθαίνει από τον πατριό του την αλήθεια για την ταυτότητα της πραγματικής του μητέρας. Με μεθοδικότητα καταγίνεται σε μια προσπάθεια να την εντοπίσει. Συλλέγει πιστοποιητικά γεννήσεως, βρίσκει τη διεύθυνσή της και τον Μάιο του 1975 της ταχυδρομεί μια κάρτα και εκείνη την λαμβάνει και του τηλεφωνεί. Ακολουθεί μια σειρά από συναντήσεις στις οποίες παρευρίσκεται και η κόρη της μητέρας του ετεροθαλής αδελφή του. Η ανακάλυψη αυτή και η ηπιότητα των εξηγήσεων που του έδωσε η μητέρα του για την εγκατάλειψή του δεν ηρεμεί την ψυχή του, ούτε του δίνει κατεύθυνση στη ζωή. Κατά τη διάρκεια της αναζήτησής του, αρχίζει να ρέπει προς την μανιοκατάθλιψη. Παρατά τη δουλειά του ως security, εγκαταλείπει το κολλέγιο και περιφέρεται επί ώρες στο Μπρόνξ μόνος, με ένα παλιό αυτοκίνητο. Προμηθεύεται όπλο και σε μια από τις άσκοπες νυχτερινές του εξορμήσεις πυροβολεί και σκοτώνει ένα σκύλο. Όπως μετά τη σύλληψή του θα εξιστορήσει, πιστεύοντας ότι το πνεύμα του σκύλου τον «στοίχειωσε», έκτοτε αρχίζει και κατατρέχεται από δαιμονικές «φωνές», όπου ο σκύλος τον διατάζει να σκοτώσει. Στις 24 Δεκεμβρίου 1975 αποπειράται για πρώτη φορά να υπακούσει, μαχαιρώνοντας και τραυματίζοντας μια νεαρή γυναίκα, περιστατικό που έγινε γνωστό αργότερα από την απολογία του. Επτά μήνες αργότερα, προμηθεύεται ένα πιστόλι. Μεταξύ καλοκαιριού 1976 και 31 Ιουλίου 1977, ο Μπέρκοβιτς ενεδρεύει και σκοτώνει νεαρά ζευγάρια τα οποία ερωτοτροπούν μέσα στα σταθμευμένα αυτοκίνητά τους. Τουλάχιστον εννέα τα θύματά του. Από τον Απρίλιο του 1977 άρχισε ένα «παιχνίδι» με ανοικτές επιστολές προς τον τύπο και τις αρχές, οι οποίες έλαβαν ευρεία δημοσιότητα και κατατρομοκράτησαν την Νέα Υόρκη. Ο αναβρασμός οδήγησε σε εξάπλωση της εγκληματοφοβίας και σε φαινόμενα κοινωνικής υστερίας, αλλά οδήγησε και στη σύλληψή του. Μετά από τη διενέργεια ψυχιατρικών τεστ, κρίθηκε ικανός να παραστεί σε δίκη. Ομολόγησε την ενοχή του και στις 12 Ιουνίου 1978 καταδικάσθηκε σε έξι φορές κάθειρξη 25 ετών έως ισόβια και εκτίει την ποινή του στις φυλακές Attica.

ii) ο ιεραπόστολος (missionary ή mission oriented) serial killer αναπτύσσει και υιοθετεί συνειδητά ως «σκοπό ζωής» να εξαφανίσει κάποια συγκεκριμένη, αναγνωρίσιμη από κάποια κοινά κοινωνικά χαρακτηριστικά, ομάδα ανθρώπων (λ.χ. πόρνες, ομοφυλόφιλους, γυναίκες με συγκλίνοντα εξωτερικά χαρακτηριστικά, πρόσωπα ορισμένης φυλετικής προέλευσης). Χωρίς την επήρεια οραμάτων ή «φωνών», αλλά ως αποτέλεσμα «κοσμοθεωρίας» και βιωμάτων, επιβάλλει ο ίδιος στον εαυτό του την «αποστολή», το καθήκον να απαλλάξει τον κόσμο από συγκεκριμένη κατηγορία ανθρώπων, η οποία, κατά μια συνοπτική και χαρακτηριστική για το είδος αυτό των serial killers αντίληψη (ο δράστης διακατέχεται από αίσθηση ανωτερότητας απέναντι στα θύματά του), «δεν αξίζει να ζει». Τα θύματά του, προϊόν

«λογικής» επεξεργασίας και στοχοποίησης, διαθέτουν, στα μάτια του δράστη, κοινά εξωτερικά χαρακτηριστικά ή ιδιότητες που τα καθιστούν «ανεπιθύμητα». Με την εξολόθρευση των θυμάτων πιστεύει ότι «κάνει χάρη» στην κοινωνία⁸⁴. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Robert Pickton, πρώην χοιροτρόφος από το Port Coquitlam, της Βρετανικής Columbia, ο οποίος τον Ιούλιο του 2003 κατηγορήθηκε επίσημα για 15 ανθρωποκτονίες ιεροδόουλων ενώ κρίθηκε ύποπτος για 63 επιπλέον εξαφανίσεις και ανθρωποκτονίες εξαρτημένων χρηστών ναρκωτικών και ιεροδόουλων στην περιοχή του Βανκούβερ, όλες διάσπαρτες σε μια περίοδο 20 ετών⁸⁵.

Η δράση του στον τόπο του εγκλήματος τείνει να είναι πιο «οργανωμένη», μελετημένη, σε αντίθεση με τον «οραματιστή» serial killer. Αρκετές περιπτώσεις serial killers εμφανίζουν χαρακτηριστικά περισσότερων από ενός από τους ανωτέρω τύπους. Για παράδειγμα ο βρετανός Peter Sutcliffe, ο οποίος θα μπορούσε να ενταχθεί στους «οραματικούς» και στους «ιεραποστόλους» ανθρωποκτόνους, καθώς ισχυριζόταν ότι «φωνές» του υπαγόρευαν να «καθαρίσει τους δρόμους από τις πόρνες»⁸⁶. Τον Δεκέμβριο του 2006 είχαμε νέα περίπτωση Sutcliffe. Από τις 2 έως και τις 12 Δεκεμβρίου 2006, πέντε (5) ιεροδούλες βρέθηκαν δολοφονημένες στην περιοχή του Suffolk και οι συγκρίσεις με τον Sutcliffe ήταν άμεσες και καταλυτικές για τη διόγκωση της κοινωνικής ανασφάλειας⁸⁷.

⁸⁴ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 75-76.

⁸⁵ Στις 6/2/2002 η Αστυνομία προέβη σε αιφνιδιαστική έρευνα στην οικία του Pickton και βρήκε αρχικώς αρκετά αποδεικτικά στοιχεία για να στοιχειοθετήσει εις βάρος του 2 κατηγορίες για ανθρωποκτονία από πρόθεση (murder I). Τον Οκτώβριο του 2002 κατηγορήθηκε για επιπλέον 13 ανθρωποκτονίες. Στην κορύφωση των ερευνών, κατά τους μήνες που ακολούθησαν, πάνω από 50 ειδικοί επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων (ανακριτικής, ιατροδικαστικής, ντετέκτιβ και τεχνικοί σύμβουλοι) ερεύνησαν εξονυχιστικά την αγροικία του Pickton σε αναζήτηση υπολειμμάτων από τα πτώματα ή και αντικείμενα των θυμάτων. Αποκαλύφθηκε τελικά ότι ο Pickton αφού σκότωνε τις γυναίκες πολτοποιούσε τα πτώματά τους σε ένα ειδικό μηχάνημα κοπής ξύλου και αμείγνυε τα μέλη τους με χοιροτροφή. Οι περισσότερες από τις 15 γυναίκες ο θάνατος των οποίων αποδόθηκε με αδιάσειστα στοιχεία στον Pickton ήταν ινδικής καταγωγής. Ο ίδιος ο Pickton έδινε την εντύπωση ενός ευχάριστου χωρατατζή επαρχιώτη που πίστευε ότι για την κοινωνία οι πόρνες όπως τα θύματά του ήταν ανεπιθύμητες. Βλ. σχετ. True Crime, οπ. ανωτ., pgs 307-309.

⁸⁶ Για τον Peter Sutcliffe, που έδρασε μεταξύ 1976 και 1981 εξαπολύθηκε το μεγαλύτερο έως τότε ανθρωποκτονηγό στη Βρετανία. Ελήφθησαν από τις αρχές συνεντεύξεις (μη αξιοποιήσιμες καταθέσεις) τουλάχιστον 250.000 ανθρώπων και πάνω από 30.000 επίσημες καταθέσεις. Για περισσότερα από πέντε χρόνια, ο «αντεροβγάλτης του Yorkshire» παραμόνευε μοναχικές γυναίκες, πολλές από τις οποίες ήταν ιεροδούλες. Ο πρώην νεκροθάφτης Sutcliffe είχε δώσει κατάθεση, αλλά δεν μπορούσε να συνδεθεί απευθείας με τις δολοφονικές επιθέσεις. Τελικά, ομολόγησε 20 επιθέσεις στις οποίες χρησιμοποιούσε ένα σφυρί για να εξουδετερώσει τα θύματά του, πριν τα μαχαιρώσει και τα ακρωτηριάσει. 13 γυναίκες βρήκαν τραγικό θάνατο. Περισσότερο από καθαρή τύχη και όχι από εφαρμογή των ερευνητικών τεχνικών ο Sutcliffe έπεσε στα χέρια των αρχών στις 2/1/1981. Ένας αστυνομικός έλεγχος ρουτίνας μια νύκτα, σε ένα παρκαρισμένο αυτοκίνητο αποκάλυψε το ότι ο Sutcliffe χρησιμοποιούσε ψευδώνυμο. Ομολόγησε μετά από Ανάκριση και στις 22/5/1981 κρίθηκε ένοχος για 13 ανθρωποκτονίες και καταδικάστηκε σε κάθειρξη τουλάχιστον 30 ετών.

⁸⁷ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», «Τα Νέα» 13/12/2006, περιοδικό «Ταχυδρόμος» Σάββατο 16/12/2006.

iii) ο ηδονιστής (hedonistic) serial killer φονεύει για τη συγκίνηση που του προκαλεί η ανθρωποκτονία. Η ευχαρίστηση, η «συγκίνηση», η «γοητεία» από την αφαίρεση της ζωής γίνεται για τον ανθρωποκτόνο αυτού του τύπου ένας αυτοτελής σκοπός δράσης, ένα προεξάρχον κίνητρο για τις πράξεις του. Βασική υποκατηγορία αυτού του τύπου αποτελεί ο «εκ λαγνείας» (lust) serial killer, ο οποίος δρέπεται σεξουαλική ικανοποίηση από την ανθρωποκτόνο πράξη, την οποία συνδυάζει με βιασμό και άλλες σεξουαλικές διαστροφές⁸⁸. Συνδυάζει στην πράξη της ανθρωποκτονίας ένα σεξουαλικά διεγερτικό γι' αυτόν συστατικό, ως εκ τούτου συγκλίνει προς επιλογή θυμάτων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, τα οποία ικανοποιούν αυτό το συστατικό. Απαραίτητη γι' αυτόν η σωματική, σαρκική επαφή με το θύμα. Πράξεις νεκροφιλίας και διαμελισμού του θύματος είναι συχνές. Χαρακτηριστική περίπτωση ηδονιστή serial killer είναι ο Andrei Chicatillo.

Ο Ρώσος Andrei Chikatillo⁸⁹ δολοφόνησε τουλάχιστον 53 κορίτσια και αγόρια αρχίζοντας από το 1982 έως και το 1990 όταν και συνελήφθη. Το πρώτο θύμα του ήταν η Lyubona Biryuk, τον Ιούνιο του 1982. Την είχε απαγάγει καθώς πήγαινε στην αγορά. Το πτώμα της βρέθηκε τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Έφερε πολλαπλά τραύματα από μαχαίρι, στα στήθη και στα μάτια. Το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο της σειράς των θυμάτων βρέθηκαν επίσης με πανομοιότυπες μαχαίριές στα μάτια. Με την πάροδο των ετών, ο δολοφόνος είχε αρχίσει να θανατώνει κορίτσια, αλλά σύντομα επέκτεινε τα θύματά του και σε αγόρια της ίδιας ηλικίας. Καθώς τα θύματα αυξανόνταν, αυξανόταν και η βιαιότητα που επεδείκνυε ο άγνωστος σε αυτά. Αρχισε να ακρωτηριάζει τα θύματα και να κατακρεουργεί τα γεννητικά τους όργανα. Όταν τα θύματα έφθασαν τα δέκα, συσχετίζοντας τους τόπους όπου ευρέθησαν τα πτώματα και τις κινήσεις των θυμάτων, οι αρχές άρχισαν να υποπτεύονται ότι ο άγνωστος ψάρευε τα θύματά του από τον σιδηροδρομικό σταθμό της πόλης. Άνδρες της αστυνομίας με πολιτικά άρχισαν να επιθεωρούν «αόρατοι» μέσα στο πλήθος το σταθμό επί 24ώρου βάσεως. Πράγματι, ο Chikatillo συνελήφθη, όμως λόγω ασυμβατότητας της ομάδας αίματός του με το δείγμα που είχε συλλεγεί από τους κατά καιρούς τόπους των εγκλημάτων, αφέθηκε ελεύθερος. Συνελήφθη και τελικώς ομολόγησε μετά από χρόνια, ύστερα από μια μεθοδική κατασκευή «προφίλ» για τον ερευνώμενο δράστη και ύστερα από διασταύρωση πολυάριθμων στοιχείων του modus operandi. Περιέγραψε πώς από τη θανάτωση των θυμάτων του ικανοποιείτο σεξουαλικά, φθάνοντας ακόμη και σε οργασμό. Πίστευε ότι τα μάτια των θυμάτων του συγκρατούσαν την εικόνα του δολοφόνου τους, γι' αυτό και τα έβγαζε. Ο δράστης κρίθηκε ψυχικώς υγιής και καταδικάστηκε σε θάνατο για τις 53 ανθρωποκτονίες που ομολόγησε, αφού έδωσε και οδηγίες στις αρχές για να ανακαλύψουν κάποια επιπλέον θύματά του. Εκτελέστηκε το 1994, με έναν πυροβολισμό στο κεφάλι.

⁸⁸ Καταγράφονται επιπλέον δύο ειδικότερες υποκατηγορίες του ηδονιστή serial killer: ο «thrill killer» και ο «comfort killer». Ο πρώτος σχεδόν ταυτίζεται με τον lust killer, καθώς η δράση του χαρακτηρίζεται από στενή διασύνδεση έντονης βίας και σεξουαλικής ικανοποίησης. Ανθρωποφαγία, διαμελισμός πτώματος, νεκροφιλία και άλλες σεξουαλικές ανωμαλίες συνδέονται με τον lust killer. Αντίθετα, ο thrill killer επιδιώκει να παραμείνει ζωντανό το θύμα όσο περισσότερο μπορεί, γιατί απολαμβάνει τον τρόπο που το θύμα δοκιμάζει. Ο comfort killer διακρίνεται σαφώς από τους δύο συγγενείς παραπάνω τύπους διότι δρέπεται και υλιστικά οφέλη από την ανθρωποκτονία. Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pg 43-44, 91-93, 105-109.

⁸⁹ Βλ. **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 13-15.

Συχνός είναι ο παραλληλισμός των serial killers με μυθικά ανθρωπόμορφα τέρατα. Στα γοτθικά μυθιστορήματα, τα βαμπίρ (βρυκόλακες) αντιπροσωπεύουν την καταπιεσμένη σεξουαλικότητα της Βικτωριανής εποχής και παρουσιάζονται ως πλάσματα της νύκτας, που καθοδηγούνται από κτηνώδεις επιθυμίες. Ο παραλληλισμός του βρυκόλακα – βαμπίρ με τον serial killer είναι διαχρονικά συχνός και στην Αμερική και στην Ευρώπη, με διάφορες παραλλαγές (ο «Βρυκόλακας του Ντύσσελντορφ» Peter Kurten⁹⁰, ο «βρυκόλακας του Αννόβερο» Richard Chase⁹¹).

iv) ο επικυρίαρχος (power/ control) serial killer αντλεί αυτοεπιβεβαίωση από την άσκηση απολύτου ελέγχου επί της φυσικής και ψυχικής υπόστασης του θύματός του⁹². Ο κατ'έξακολούθησιν ανθρωποκτόνος αυτού του τύπου δεν εισπράττει ικανοποίηση τόσο υλοποιώντας τις σεξουαλικές του διαστροφές επί του θύματος, όσο κυρίως από το ότι, κατά τα διάφορα στάδια του ανθρωποκτόνου σχεδίου του, από την «αλίευση»⁹³ του θύματος έως και τις ενέργειές του μετά τη θανάτωση του θύματος, κατορθώνει να αποκτά, να διατηρεί και να επιβάλλει τον πλήρη έλεγχο επί της «τύχης» του θύματός του, επί της ανθρώπινης ζωής. Αρχετυπική περίπτωση «επικυρίαρχου» serial killer θεωρείται ο διαβόητος Ted Bundy⁹⁴.

⁹⁰ Βλ. το άρθρο του Alexander Gilbert "Peter Kurten : The Vampire Of Dusseldorf, στον ιστότοπο trutv.com, με αναφορά αντιπροσωπευτικής βιβλιογραφίας. Το μακάβριο προσωνόμιο του, ο Kurten το χρωστά σε μια αποστροφή της ομολογίας του, όταν, ενώπιον των εμβρόντητων γερμανών αστυνομικών ισχυρίσθηκε ότι η μεγάλη του ικανοποίηση ήταν «όταν σκοτώνει να προλαβαίνει το αίμα που ξεπηδά από τις πληγές του θύματος και να να το πίνει». Βλ. και Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., pg 97.

⁹¹ True Crime, pg 153.

⁹² Βλ. μ.α., **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 129-131.

⁹³ Για τα στάδια ανθρωποκτόνου δράσης βλ. **Joel Norris**, Serial Killers, Anchor Books /Doubleday, N.Y. /London 1988, pgs 23-35 και κατωτέρω σε Μέρος Δεύτερο, κεφ. Δ.β).

⁹⁴ Βλ. σχετικά με τον Ted Bundy, βλ. μ.α.: οπ. ανωτ., Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., 7-47, True Crime, οπ. ανωτ., 261-262, **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 14-16, 244, **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, pgs 130-140. **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 10-13, 126-136, 185-189, 272-274, **John Nordheimer**, "Bundy Is Put To Death In Florida After Admitting Trail Of Killings", The New York Times, Jan. 25, 1989, pg 1A, καθώς και το άρθρο αναφορά του Δ. Χιόνη στην ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού «The Art Of Crime», τεύχος 5^ο.

Ο Θίοντορ Ρόμπερτ Μπάντι γεννήθηκε στις 24 Νοεμβρίου 1946 στη Φιλαδέλφεια, παιδί γεννημένο εκτός γάμου από την 23χρονη Λουίζ Κάουελ. Πατέρας του ένας αξιωματικός του στρατού, ο οποίος την εγκατέλειψε. Μεγάλωσε θεωρώντας ότι η μητέρα του είναι αδελφή του και ότι γονείς του ήταν τα πρόσωπα που στην πραγματικότητα ήταν οι γονείς της μητέρας του, ο παππούς και η γιαγιά του. Σε ηλικία 4 ετών μετακόμισε με την πραγματική του μητέρα στη Washington, όπου και ένα χρόνο αργότερα εκείνη παντρεύτηκε τον Τζόν Μπάντι, μάγειρα νοσοκομείου, κι έκανε μαζί του 4 παιδιά. Ο Τεντ δεν αισθανόταν ευπρόσδεκτος στη νέα του οικογένεια. Συνέχιζε να πιστεύει ότι η μητέρα του ήταν αδελφή του και μεγαλώνοντας συνήθιζε να περνάει πολύ χρόνο στο σπίτι της μοναδικής μαύρης οικογένειας της γειτονιάς, που του έδειχνε μεγάλη θαλπωρή. Δεν συμπαθούσε καθόλου τον Τζον Μπάντι κι ερχόταν συνέχεια σε αντιδικία μαζί του, χωρίς να αναπτύσσει οποιοδήποτε δεσμό με τα παιδιά του. Κατά την εφηβεία του άρχισε να δείχνει πολύ έντονη αρνητική συμπεριφορά προς τον (εν αγνοία του) πατριό του και να συσσωρεύει οργή. Στην ηλικία των 15 ετών είχε γίνει ειδικός στις κλοπές σε καταστήματα, ενώ είχε θεωρηθεί ύποπτος για δύο ληστείες, καταφέροντας ωστόσο να παραπλανήσει τις αρχές με το προφίλ του καλού μαθητή και του ήσυχου παιδιού που διατηρούσε και πρόβαλε προς τα έξω. Τελείωσε το γυμνάσιο με αρκετά καλούς βαθμούς, κερδίζοντας μάλιστα υποτροφία και γράφτηκε σε κολέγιο, όπου επίσης είχε καλούς βαθμούς, αλλά δεν είχε αποκτήσει ποτέ κανένα φίλο.

Την επόμενη χρονιά άλλαξε κολέγιο, επειδή ήθελε να ασχοληθεί με τις ασιατικές σπουδές και μεγαλώνοντας άρχισε να αποκτά το προφίλ ενός σοβαρού, λογικού και κομπότατου νεαρού, με ιδιαίτερη αδυναμία στο ωραίο φύλο. Σύντομα, άλλαξε και πάλι γνώμη για τις σπουδές που ήθελε να ακολουθήσει και προσπάθησε να γραφτεί σε σχολή αρχιτεκτονικής κι έπειτα πολεοδομίας, χωρίς να τα καταφέρει λόγω πληρότητας θέσεων. Έτσι, εγκατέλειψε τις σπουδές του κι άρχισε τα ταξίδια σε όλη την Αμερική μέχρι το 1968, όπου επέστρεψε στο Σηάτλ και άρχισε τις πρώτες του παράνομες δραστηριότητες κάνοντας μικροδιαρρήξεις και κλοπές. Το καλοκαίρι του επόμενου έτους γνώρισε την Στέφανι Μπρουκς, μια όμορφη συμφοιτήτριά του με ίσια μακριά μαλλιά με χωρίστρα στη μέση, με την οποία συνδέθηκε ερωτικά. Η σχέση τελείωσε άδοξα με πρωτοβουλία της Στέφανι και παρά τη θέληση του ίδιου, κάτι που τον πλήγωσε βαθιά. Για να ξεπεράσει το χωρισμό αποφάσισε να ταξιδέψει στην πατρίδα του και αναζητήσει απάντηση στα ερωτήματα που τον απασχολούσαν πάντοτε σχετικά με την οικογενειακή του ζωή, λόγω των υποψιών που του είχαν δημιουργηθεί από διάφορα συμβάντα και σκόρπιες κουβέντες που έφταναν στα αυτιά του. Στα αρχεία του ληξιαρχείου της γενέτειράς του ανακάλυψε αυτό που του έκρυβαν για χρόνια, ότι δηλαδή ήταν νόθο παιδί της μέχρι τότε άγνωστης αδερφής του. Πολύ αργότερα, αυτή ακριβώς η οχληρή αποκάλυψη θεωρήθηκε κρίσιμη από τους ειδικούς ψυχολόγους που τον εξέτασαν, καθώς, βασιζόμενοι στις διηγήσεις και τις συνεντεύξεις του ίδιου του Bundy, τοποθέτησαν σε αυτό το χρονικό σημείο τις απαρχές της απόφασης να εκδικηθεί τις γυναίκες. Αργότερα, συνδέθηκε ερωτικά με την Ελίζαμπεθ Κέντελ, ενώ έπιασε δουλειά σε πολιτικό γραφείο με μεγάλη επαγγελματική επιτυχία. Το 1970 επανήλθε στις σπουδές του και ξεκίνησε μαθήματα ψυχολογίας στην Ουάσινγκτον, δουλεύοντας συγχρόνως σε υπηρεσία παροχής τηλεφωνικών συμβουλών κατά της αυτοκτονίας. Συγχρόνως, σημειώνεται μια μεταβολή στο χαρακτήρα του. Από ντροπαλός κι εσωστρεφής γίνεται περισσότερο κοινωνικός, ομιλητικός και προσέχει ιδιαίτερα την εξωτερική εμφάνιση και το ντύσιμό του. Μετά την αλλαγή αυτή, πλησίασε και πάλι την πρώτη του αγάπη, τη Στέφανι και κατάφερε να την κάνει να τον ερωτευτεί ξανά. Όταν δέχθηκε την πρόταση γάμου που της έκανε, εκείνος την εγκατέλειψε.

Το 1973 γράφτηκε στη νομική σχολή της Γιούτα και παράλληλα εργαζόταν σε ένα γνωστό δικηγορικό γραφείο. Αξίζει να σημειωθεί ότι για αρκετό καιρό έγραφε μια πανεπιστημιακή εργασία για τους βιαστές, τα θύματά τους και τον τρόπο που η αστυνομία προσπαθεί να τους εντοπίσει και να τους συλλάβει.

Τη νύχτα της 15ης Αυγούστου 1975 αστυνομικοί σταμάτησαν τυχαία το αυτοκίνητό του για έλεγχο και στο πορτ μπαγκαζ βρέθηκαν ένα ζευγάρι χειροπέδες, ένας παγοκόφτης, ένας λοστός και κομμάτια σχοινί και χάρτες του Κολοράντο. Αμέσως θεωρήθηκε ύποπτος, όπως κάθε φοιτητής που θα έφερε μαζί του όλα τα

παραπάνω αντικείμενα. Εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης εναντίον του για κατοχή συνέργων κλοπής στις 21 Αυγούστου και μετά από διάφορες καταθέσεις μαρτύρων η κατηγορία μεταβλήθηκε σε απαγωγή και απόπειρα ανθρωποκτονίας. Οι αρχές είχαν συγκεντρώσει στοιχεία για το ότι η δράση του είχε αρχίσει ήδη από το 1974 στο Σιάτλ κι αφορούσε μια μακρά σειρά από βιασμούς, βασανισμούς και δολοφονίες. Τα μεσάνυχτα της 4ης Ιανουαρίου 1974 εισέβαλε στην κρεβατοκάμαρα της Τζόνι Λάντζ, 18χρονης φοιτήτριας κι ενώ εκείνη κοιμόταν της διέλυσε το κρανίο με ένα ρόπαλο και κατόπιν τη βίασε. Δεν την ήξερε προσωπικά, ατυχώς, όμως, διέθετε το χαρακτηριστικό όλων σχεδόν των θυμάτων του: είχε μακριά μαλλιά με χωρίστρα στη μέση, όπως η πρώτη αγάπη του Bundy. Ο ίδιος, πολύ αργότερα, όταν δεχόταν να υποβληθεί σε δεκάδες συνεντεύξεις ως έγκλειστος, αρνήθηκε ότι το μορφολογικό αυτό χαρακτηριστικό είχε την όποια σχέση με την επιλογή των θυμάτων⁹⁵.

Στις 31 Ιανουαρίου 1974 η Λίντα - Αν Χίλι, αφού ξάπλωσε τη νύχτα στο κρεβάτι της δέχθηκε επίθεση από τον Μπάντι, ο οποίος τη χτύπησε μέχρι αναισθησίας και στη συνέχεια τη μετέφερε έξω από το σπίτι σε δασώδη κοντινή περιοχή, όπου ένα χρόνο αργότερα βρέθηκε το πτώμα της διαμελισμένο. Οι περιοχές Όρεγκον, Γιούτα, Αϊντάχο, Κολοράντο για τα επόμενα πέντε χρόνια έγιναν οι σταθμοί δράσης του και η λίστα των θυμάτων του έφθασε το λιγότερο τις 35 γυναίκες νεαρής ηλικίας. Οι υποθέσεις δεν συνδέθηκαν αμέσως μεταξύ τους, γιατί οι πόλεις όπου συνέβαιναν τα εγκλήματα απείχαν κατά πολύ. Ο Μπάντι έψαχνε για θύματα διαρκώς. Μια συνήθης τακτική του ήταν να βάζει νάρθηκα στο χέρι και να προσπαθεί να μεταφέρει ογκώδη βιβλία στο αυτοκίνητό του, συνήθως σε κλειστούς ή απόμερους χώρους. Έπειτα όταν δεν βρίσκóταν κανείς άλλος στο χώρο, παρά μόνο το θύμα που είχε εντοπίσει, έριχνε τα βιβλία και ζητούσε ευγενικά και χαμογελαστά «μια μικρή βοήθεια». Μόλις η γυναίκα, επηρεασμένη από το προσεγμένο παρουσιαστικό του και τους καλούς του τρόπους, έφτανε με τα βιβλία στην πόρτα του βαν, τη χτυπούσε στο κεφάλι και τη μετέφερε αλλού, όπου τη βίαζε και κατόπιν τη σκότωνε ή και το αντίστροφο. Όμως όταν ένα από τα θύματα του, η Κάρολ Αν Μπάνκροφτ, κατάφερε να αποδράσει, φορώντας ακόμα τις χειροπέδες που της είχε περάσει, είχε αρχίσει η αντίστροφη μέτρηση για τη σύλληψή του, αν και μεταμφιεζόταν διαρκώς και με μεγάλη επιτυχία και συνέχιζε τη δράση του.

Στη δίκη που ακολούθησε τον Οκτώβρη 1976 σύντομα απέλυσε του δικηγόρους του και υπερασπίστηκε ο ίδιος τον εαυτό του. Οι ψυχιάτροι που τον εξέτασαν τον χαρακτήρισαν καλλιεργημένο, ομιλητικό κι έξυπνο άνθρωπο, θεωρώντας ότι οι ικανότητές του στα μαθήματα, στις κλοπές και στον επαγγελματικό τομέα σε συνδυασμό με τον υψηλό δείκτη ευφυΐας του, τον είχαν κάνει νάρκισσο. Βρέθηκε ένοχος απαγωγής και καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 15 ετών. Στο μεταξύ ή αστυνομία κατάφερε με τη συνδρομή ειδικών και με τις μαρτυρίες παραλίγο θυμάτων να συνδέσει τον Τεντ Μπάντι και με άλλες ανθρωποκτονίες μετά βιασμού και το παζλ της εγκληματικής του διαδρομής είχε αρχίσει πια να σχηματίζεται καθαρά.

Όταν μεταφέρθηκε στο Κολοράντο στις 7 Ιουνίου 1977 για να δικαστεί για τις ανθρωποκτονίες που είχαν συμβεί εκεί, εκμεταλλεύτηκε μια στιγμιαία αδράνεια των αστυνομικών που τον συνόδευσαν, πήδηξε από το δεύτερο όροφο του Δικαστικού Μεγάρου κι έφυγε πεζός. Οκτώ ημέρες αργότερα εντοπίστηκε από τους άντρες του FBI στα γύρω βουνά σε άθλια κατάσταση.

Η δεύτερή του απόδραση σημειώθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 1977, όταν διέφυγε από το κελί του μέσα από μια τρύπα που άνοιγε στο ταβάνι με λάμα πριονιού για αρκετό καιρό και έφτασε σε μια κωμόπολη του Μιτσιγκαν, όπου νοίκιασε ένα δωμάτιο κι άλλαξε, όπως συνήθιζε άλλωστε, την εμφάνισή του.

⁹⁵ Όπως ο ίδιος ο Bundy είχε δηλώσει στον R. Holmes. Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, Second Edition, οπ. ανωτ., pg 35.

Παρόλο που ήταν στη λίστα του FBI με τους πιο επικίνδυνους καταζητούμενους εγκληματίες, συνέχισε να σκοτώνει. Μόλις δυο εβδομάδες μετά την απόδρασή του, εισέβαλε νύχτα στο στο κτίριο της αδελφότητας «Χι – Ομέγκα» του Πολιτειακού Πανεπιστημίου της Florida, επιτέθηκε και βίασε πέντε γυναίκες σε διαφορετικά δωμάτια με τις τέσσερις από αυτές να πεθαίνουν επί τόπου και τη μία να επιζεί τελικά, παρά τα βαριά τραύματα που της προξένησε.

Στις 13 Νοεμβρίου 1978 συνελήφθη ξανά τυχαία, επειδή οδηγούσε μεθυσμένος ένα Φολγκσβάγκεν τύπου «σκαραβαίο». Στον τυπικό έλεγχο των πινακίδων του αυτοκινήτου διαπιστώθηκε πως ήταν κλεμμένο. Προσήχθη εκ νέου και μόλις έγινε η γνωστή η ταυτότητά του, κάτι που άργησε λόγω του ότι έδινε ψευδή στοιχεία, παραπέμφθηκε εκ νέου σε δίκη.

Η δίκη για τις ανθρωποκτονίες στο κτίριο της «Χι– Ομέγκα» ξεκίνησε στο Μαιάμι στις 12 Ιουνίου 1979. Υπερασπίστηκε και πάλι ο ίδιος τον εαυτό του, λέγοντας μάλιστα στα τηλεοπτικά συνεργεία ότι ο καταλληλότερος υπερασπιστής του είναι εκείνος που εμπιστεύεται περισσότερο. Στις 24 Ιουλίου βρέθηκε ένοχος για δύο ανθρωποκτονίες και καταδικάστηκε στη θανατική ποινή. Στις 21 Ιανουαρίου 1980 έγινε η δίκη για την ανθρωποκτονία της Κίμπερλι Λιτς, ο Μπάντι θεωρήθηκε ένοχος και καταδικάστηκε και πάλι σε θάνατο.

Όταν πια ήταν αναπόφευκτη η εκτέλεσή του, προσπαθούσε και κατάφερνε να αναβάλλει το μοιραίο υποστηρίζοντας ότι θα δώσει στις αρχές νέα στοιχεία και για άλλες ανεξιχνίαστες ακόμα υποθέσεις ανθρωποκτονιών ή εξαφανίσεων γυναικών. Όταν παραδέχθηκε τις πράξεις του και μίλησε στους ψυχολόγους για τα συναισθήματά του τη στιγμή που αφαιρούσε μια ζωή, είπε πως όταν ένωθε την τελευταία ανάσα των θυμάτων του στο πρόσωπό του, ήταν σαν να υποκαθιστά στιγμιαία το Θεό. Στις 24 Ιανουαρίου 1989 οδηγήθηκε στην ηλεκτρική καρέκλα, ενώ έξω από το κτίριο όπου έγινε η εκτέλεση διαδήλωνε υπέρ της θανάτωσής του πλήθος 500 ατόμων μετρώντας αντίστροφα και πανηγυρίζοντας.

Με βάση το διεθνές βιβλιογραφικό παράδειγμα και με τις μεθοδολογικές επιφυλάξεις που περιβάλλουν κάθε τυπολογία εγκληματικών τύπων, ο επικυρίαρχος είναι ο πιο συχνά απαντώμενος τύπος serial killer. Ανθρωποκτόνοι με τάσεις επικυριαρχίας επί των θυμάτων τους συνήθως έχουν υποστεί διαφόρων ειδών και βαθμίδων κακοποίηση κατά την παιδική τους ηλικία και από τα βιώματα αυτά έχουν υποστεί βαθιά ψυχικά τραύματα. Είναι μάλιστα τέτοια η κρίση ταυτότητας που προκαλούν τα βιώματα αυτά, ώστε μεγαλώνοντας αισθάνονται ιδιαίτερα ανίσχυροι και κοινωνικά ανεπαρκείς. Αυτή η αίσθηση ανεπάρκειας υποστηρίζεται ότι τους οδηγεί ακόμη και στο να και επιδίδονται σε τελετουργική αναπαράσταση του είδους της κακοποίησης που είχαν οι ίδιοι υποστεί⁹⁶. Μεταχειριζόμενοι τα θύματά τους ως ανδρείκελα, επιδιώκουν να κάνουν το θύμα να αισθανθεί την ταπείνωση, τον πόνο και τον τρόπο που είχαν οι ίδιοι υποστεί. Βέβαια, η συντριπτική πλειοψηφία των κακοποιημένων παιδιών δεν καταλήγει να γίνει serial killer, πράγμα που υπομιμνήσκει ότι η φυσική, ψυχολογική ή και σεξουαλική κακοποίηση δεν είναι ο κυρίαρχος παράγων στην γέννηση ενός πολυανθρωποκτόνου. Αρκετές περιπτώσεις

⁹⁶ Joel Norris, Serial Killers, οπ.ανωτ. pgs 32, 62-63.

τέτοιων ανθρωποκτόνων κακοποιούν σεξουαλικά τα θύματά τους, όμως το κίνητρο διαφέρει σε σχέση με τους «ηδονιστές» serial killer που προεξετέθησαν, διότι δεν είναι σεξουαλικής υφής. Η σεξουαλική κακοποίηση ή ο βιασμός ενός θύματος αποτελεί εδώ μορφή επικυριαρχίας και όχι ανώμαλης σεξουαλικής λαγνείας⁹⁷.

Χαρακτηριστικά ακραίοι οι «επικυρίαρχοι» serial killers φθάνουν μέχρι και να γίνουν οι «*Δόκτορες Φρανκενστάιν*» της σύγχρονης εποχής. Όπως ο –κατά Mary Shelley- χαρακτήρας του Δρ. Φρανκενστάιν είχε παθιαστεί να «φτιάξει» έναν άνθρωπο από νεκρά ανθρώπινα μέλη, έτσι και ορισμένοι από τους πλέον διεστραμμένους «επικυρίαρχους» αναζητούν θεόμορφη εξουσία πάνω στα θύματά τους, επιχειρώντας να «δημιουργήσουν» αρρωστημένες αναπαραστάσεις ζωής μέσα από τα μακάβρια αποτελέσματα των φόνων τους. Ο Jeffrey Dahmer και ο Dennis Nilsen είναι δύο γνωστές περιπτώσεις που προσπάθησαν να αποσπάσουν την «συντροφιά» των νεκρών τους θυμάτων⁹⁸.

Πέραν της παραπάνω βασικής και ευρέως αποδεκτής και υιοθετούμενης κατηγοριοποίησης, η βιβλιογραφία καταγράφει και άλλες, όπως αυτή των R. Holmes & S. Holmes, περί «κινητικότητας» (geographically transient) ή «στατικότητας» (geographically stable) του serial killer, αναλόγως ως προς την γεωγραφική έκταση της δράσης του⁹⁹. Σε μια αχανή εθνική περιφέρεια, με επαλληλία αρχών και δικτύων αστυνόμευσης, η κατηγοριοποίηση αυτή τείνει να θεωρείται και αυτή πρώτης γραμμής, στοιχείο το οποίο, με δεδομένο το μέγεθος της χώρας μας είναι συζητήσιμο.

α-ι.-6. Ειδικότερη τυπολογία των κατά συρροήν ανθρωποκτόνων (mass murderers).

Η διάκριση των mass murderers από λοιπούς τύπους διακριτών –βάσει κινήτρου – ανθρωποκτόνων είναι δυσχερής. Η διάκριση αυτή γίνεται δυσκολότερη, επειδή πρόκειται για έναν «μήπω εγκληματήσαντα», έναν δράστη «υπεράνω πάσης

⁹⁷ Βλ. **Brian Masters**, Killing For Company, οπ. ανωτ. pgs 185-191.

⁹⁸ Σχετικά με τον Jeffrey Dahmer, βλ. σχετικά κατωτέρω μ.α., σελ. 207, 212, 214, 219, 225, 230, 232, 235, 236. Σχετικά με τον Dennis Nilsen, βλ. σχετικά κατωτέρω σελ. 210, 213, 214, 215, 267, 273, 285, 286. Ο Dahmer πραγματοποιούσε και «ιατρικές επεμβάσεις» στα νεκρά θύματά του ελπίζοντας ότι θα μπορούσε να τα διατηρήσει ως μόνιμα σεξουαλικά ανδρείκελα. Βλ. μ.α. **Richard Tithecott** Men And Monsters – Jeffrey Dahmer and the Construction of the Serial Killer, The University Of Wisconsin Press, 1997, pgs 104-108. Ο Nilsen εξήγησε την προσπάθειά του να δημιουργήσει τον «τέλειο σύντροφο» λέγοντας : Νομίζω ότι σε μερικές περιπτώσεις σκοτώσα αυτούς τους άνδρες για να δημιουργήσω την καλύτερη εικόνα τους. Δεν ήταν άσχημη, αντίθετα ήταν τέλεια και ειρηνική η κατάστασή τους» (έτσι όπως την «έφτιαχνε» ο ίδιος). Θυμάμαι ότι με συνάρπαζε αν έχω στον απόλυτο έλεγχο και την ιδιοκτησία μου ένα τόσο όμορφο κορμί». Βλ. μ.α. **Brian Masters**, Killing For Company, οπ. ανωτ., 1993, pgs 124, 214.

⁹⁹ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Murder In America, Sage Publ., Thousand Oaks, Ca, 1994, pg 106.

υποψίας». Σε αντίθεση με τα θύματα των serial killers, ο mass murderer γνωρίζει τα θύματά του¹⁰⁰. Σε κάθε περίπτωση έχει επιλέξει τα κοινωνικά χαρακτηριστικά μέσω των οποίων τα θύματά του συνδέονται, είτε αυτό είναι η εργασιακή απασχόληση, είτε συγγενείς του, είτε το γένος τους (λ.χ. γυναίκες). Με βάση την διεθνή βιβλιογραφία, ο τύπος αυτός του ανθρωποκτόνου διακρίνεται με βάση τα θύματά του, σε δύο γενικές κατηγορίες : i) τους οικογενειοκτόνους¹⁰¹ και ii) τους «παραδοσιακούς» mass murderers («οργισμένους εκδικητές»). Ορισμένοι ερευνητές προχωρούν ακόμη περισσότερο και με βάση τα χαρακτηριστικά των εγκλημάτων καθεαυτών, αλλά και την ιδιαίτερη απόχρωση που προσδίδει σε αυτά το η απόχρωση του κινήτρου του δράστη, διακρίνουν έως και επτά (7) κατηγορίες «μαζικών» ανθρωποκτονιών¹⁰²: (i) από διεστραμμένη αγάπη (στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι οικογενειοκτόνοι και γενικώς όσοι φονεύουν μαζί με τα μέλη της οικογένειάς τους και τρίτους, στο ίδιο πάντοτε εγκληματικό επεισόδιο) (ii) από ρατσιστικό μίσος (στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν οι δράστες που στοχοποιούν συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα φυλετικά ή εθνικά προσδιοριζόμενη κατηγορία – λ.χ. οικονομικούς μετανάστες- κινούμενοι από το μίσος τους εναντίον της ομάδας αυτής, με ή χωρίς ιδεολογικό υπόβαθρο)¹⁰³ (iii) από εκδίκηση (όπου συμπεριλαμβάνονται οι περιπτώσεις των οργισμένων υπαλλήλων που επιτίθενται για λόγους προσωπικής αντεκδίκησης στους συναδέλφους ή προϊσταμένους τους, των μαθητών που επιτίθενται στα σχολεία σε συμμαθητές τους¹⁰⁴ (iv) από σεξουαλικά κίνητρα (πρόκειται για υποκατηγορία σπανιώτατα εμφανιζόμενη, καθώς συνήθως αφορά τους serial killers – παράδειγμα τον Richard Speck)¹⁰⁵ (v) οι μαζικές «εκτελέσεις» (στην κατηγορία αυτή υπάγονται (α) οι ανθρωποκτονίες που εκτελούνται δίκην «συμβολαίων μαφίας» και (β) οι ανθρωποκτονίες με θύματα μάρτυρες ενός άλλου εγκλήματος, πιο συχνά ένοπλης ληστείας, από τους δράστες αυτής. Και οι δύο κατηγορίες ανθρωποκτονιών κατά κανόνα εξαιρούνται από την προβληματική των mass murderers, καθώς έχουν οικονομικό – υλιστικό κίνητρο και συνδέονται με το οργανωμένο έγκλημα (vi) πολλαπλές ανθρωποκτονίες που εγείρουν το ζήτημα της ψυχικής υγείας των

¹⁰⁰ Βλ. μ.α. **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill: Mass Murder and Serial Killing Exposed. New York: Plenum, 1994, pgs 140-143.

¹⁰¹ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Murder In America, οπ. ανωτ., pg 85-86, με αναφορές στους Dietz (1986) και Holmes/ De Burger (1988).

¹⁰² **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pgs 32-39.

¹⁰³ Καλούνται και «ψευδοκομμάντο» - Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Murder In America, οπ. ανωτ., pg 86-87.

¹⁰⁴ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Murder In America, οπ. ανωτ., pg 87-88.

¹⁰⁵ Ο 25χρονος Richard Speck τη νύκτα της 13/7/1966, σε μια χωρίς προηγούμενο μοναδική δολοφονική έκρηξη, βίασε και σκότωσε οκτώ γυναίκες σε Νοσοκομείο του Σικάγο. Βλ. **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ. Pgs 105-108.

δραστών τους¹⁰⁶ και (vii) οι ανεξήγητες ανθρωποκτονίες, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν στις κατά συρροήν ανθρωποκτονίες, διότι δεν γνωρίζουμε επαρκή στοιχεία για το κίνητρο και το βιοτικό υπόβαθρο του δράστη.

Η παρούσα έρευνα θα επιχειρήσει μια αναλυτικότερη τυπολόγηση των κατά συρροή ανθρωποκτονιών, παραθέτοντας τα κριτήρια διάκρισης μεταξύ των διαφορετικών επί μέρους τύπων. Τούτο μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από αναδρομή στις πλέον χαρακτηριστικές από τις υποθέσεις που έχουν καταγραφεί διεθνώς, ούτως ώστε (i) να καταστεί πιο εκρινής η διάκριση από άλλα είδη πολλαπλών ανθρωποκτονιών (ii) να γίνουν ευχερέστερα εντοπίσιμες οι αναλογίες κινήτρων και *modus operandi* με τις περιπτώσεις των ελλήνων δραστών που αναλύονται στο Κεφ. Δ. Ειδικότερα, οι κατά συρροή ανθρωποκτόνοι διακρίνονται στους ακόλουθους τύπους :

ι) οικογενειοκτόνοι. Διατηρώντας κατά νου το διεθνώς αναγνωρισμένο αριθμητικό κριτήριο των τριών (3) θυμάτων τουλάχιστον, οι οικογενειοκτόνοι διακρίνονται σε :

ι-α. οικογενειοκτόνοι με θύματα μόνον εντός οικογενείας ή εντός του κύκλου συγγενών ή οικείων. - Η ψυχοδυναμική του κινήτρου παρουσιάζει διαφορετικές αποχρώσεις στους οικογενειοκτόνους, αναλόγως από ποιά πλευρά εκπορεύεται η ανθρωποκτόνος πρόθεση και ποιός θυματοποιείται μέσα στην οικογένεια.

ι-α.-1. δράστες γονείς

Η Άντζελα Γέιτς είναι μια 37χρονη τεξανή που το καλοκαίρι του 2001 έπνιξε τα πέντε παιδιά της στο μπάνιο του σπιτιού της, επειδή πίστευε ότι είχαν κυριευθεί από το σατανά. Είχε βαρύ ιστορικό κατάθλιψης από τη γέννηση του πρώτου της παιδιού και έναν σύζυγο ο οποίος δεχόμενος επιρροές από μια αίρεση, επέμενε να κάνουν πολλά παιδιά, παρά τις συμβουλές του ψυχιάτρου που την παρακολουθούσε. Στη δίκη της, καθοριστικό παράγοντα θα διαδραμάτιζε το να αποδειχθεί εάν η κατηγορούμενη μπορούσε κατά το χρόνο τέλεσης των εγκλημάτων της να διακρίνει μεταξύ του «σωστού και του λάθους», έτσι ώστε να κριθεί ο και ισχυρισμός της περί ψυχικής ασθένειας. Παρά την εισαγγελική πρόταση η οποία έκανε δεκτό ότι η Γέιτς ήταν άρρωστη και έπρεπε να εγκλειστεί σε ψυχιατρική κλινική (συμπέρασμα που εξέφρασαν και οι πραγματογνώμονες της δίκης), οι ένορκοι – οκτώ γυναίκες και τέσσερις άνδρες – χρειάστηκαν λιγώτερο από τέσσερις ώρες για να την κρίνουν ένοχη για ανθρωποκτονία από πρόθεση, έγκλημα που επισύρει την εσχάτη των ποινών, δηλαδή εκτέλεση με θανατηφόρο ένεση. Η μόνη εναλλακτική που υπήρχε ήταν η ισόβια κάθειρξη, χωρίς τη δυνατότητα αναστολής για τουλάχιστον 40 χρόνια¹⁰⁷.

¹⁰⁶ Η έννοια της ψυχικής υγείας, η διάγνωση του εάν ο κατηγορούμενος έχει σώας τας φρένας (sane) ή είναι παράφρων (insane και «ανίκανος να παραστεί σε δίκη»), είναι νομική έννοια, διάφορη της ιατρικής. Στο δικό μας σύστημα ποινικής δικαιοσύνης αποκλειστικά αρμόδιο για την διάγνωση αυτή είναι το Μ.Ο.Δικαστήριο, χωρίς τη δυνατότητα που υπάρχει στο αγγλοσαξονικό σύστημα να κριθεί σε προδικαστικό στάδιο η ικανότητα προς καταλογισμό και με βάση αυτή την κρίση να καθοριστεί η πρόοδος της δίκης και τελικά, το ύψος της ποινής. Σπάνια οι περιπτώσεις των mass murderers κρίνονται «ελαττωμένου καταλογισμού», τόσο στη χώρα μας όσο και στις Η.Π.Α..Βλ. **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pgs 37-38.

¹⁰⁷ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 16-17/3/2002, πηγή Independent, ρεπορτάζ του Andrew Gumbel.

Ι-α.-2. δράστες τέκνα

Στις 30 Μαρτίου 1975 στο Hamilton του Ohio, ο 41χρονος James Ruppert σκότωσε την μητέρα του, τον αδελφό του, την κουνιάδα του και οκτώ ανήψια του στο μεσημεριανό τραπέζι της Κυριακής του Πάσχα. Το 1982 καταδικάστηκε για τις δύο ανθρωποκτονίες και απαλλάχθηκε για τις υπόλοιπες λόγω ουσιωδώς ελαττωμένου καταλογισμού εξαιτίας ανιάτης νόσου. Τα έντεκα θύματα πυροβολήθηκαν συνολικά 35 φορές. Ο δράστης περίμενε ήρεμος να φθάσει η Αστυνομία, μην κάνοντας την παραμικρή προσπάθεια να ξεφύγει. Ισχυρίστηκε «η μητέρα μου με έκανε διαρκώς έξω φρενών χτενίζοντας τα μαλλιά μου, μου μιλούσε σα να ήμουν μωρό, και προσπαθούσε να με κάνει ομοφυλόφιλο». Κατά τη διάρκεια της δίκης του, η θέση της εισαγγελίας ήταν ότι είχε σχεδιάσει να αποκτήσει τις οικονομίες ύψους 300.000 \$ και σκότωσε όλους τους συγγενείς για να μείνει ο μοναδικός κληρονόμος αφότου θα κατάφερνε να απαλλαγεί εξαιτίας «ανιάτης νόσου». Στη συνέχεια, σύμφωνα πάλι με την εισαγγελική σκέψη, θα «γιατρευόταν» μετά από ολιγοετή παραμονή σε ειδική νοσοκομειακή μονάδα και θα αποφυλακιζόταν ελεύθερος και πλούσιος¹⁰⁸.

Ι-α.-3. «αιματηροί» σύντροφοι

Ο Μεχμέτ Κ., 34χρονος τούρκος μετανάστης στη Γερμανία, δάσκαλος της ισλαμικής θρησκείας και ιμάμης, πατέρας τεσσάρων παιδιών, συνήψε σχέση με 19 τουρκάλα επίσης μετανάστρια. Η γνωριμία όμως με τους οικείους της κοπέλας δεν πήγε καλά. Εξ αιτίας της σχέσης του αυτής, τον εξεδίωξαν και από το τέμενος. Η οικογένεια της 19χρονης δεν θα δεχόταν τον Μεχμέτ για γαμπρό. Στις 10/11/1999, μπήκε με μια καραμπίνα στο σπίτι της υποψήφια νήφης στο Μπίλεφεντ στην βόρεια Γερμανία και σκότωσε την ίδια και πέντε ακόμη κοντινούς συγγενείς της. Μετά το μακελειό, η αστυνομία τον εντόπισε 500 χιλιόμετρα μακριά, κοντά στην πόλη Τίπινγκεν, όπου διέμεναν η πρώην σύζυγός του με τα παιδιά του. Ακολούθησε καταδίωξη με το αυτοκίνητο. Σε κάποια φάση της καταδίωξης, ο Μεχμέτ σταμάτησε το αυτοκίνητο και αυτοπυροβολήθηκε στο κεφάλι¹⁰⁹.

Ο Julio Gonzalez¹¹⁰ γεννήθηκε στην Κούβα και ήρθε στις Η.Π.Α. με τα πλοία των αντιφρονούντων που έστελνε ο Κάστρο να προσαράζουν κατά δεκάδες στο λιμάνι Mariel το 1980. Δέκα χρόνια αργότερα, το 1990, σε μια κρίση ζυλοτυπίας κατά της πρώην φιλενάδας του Lydia Feliciano, την οποία είδε να χορεύει μ'έναν τρίτο άνδρα στο νάιτ κλάμπ «Happy Land Social Club» του Μπρονξ, ο Julio βγήκε έξω, αγόρασε βενζίνη και έβαλε φωτιά στο κατάστημα. Οδονταεπτά άνθρωποι κάηκαν ζωντανοί και μόλις έξι επέζησαν. Ανάμεσα σ'αυτούς, κατά ειρωνεία της τύχης και η Lydia Feliciano.

Ι-β. οικογενειοκτόνοι με περαιτέρω θύματα μεταξύ και αγνώστων σε αυτούς προσώπων.

Στις 31 Ιουλίου 1966 τα μεσάνυχτα, ο Charles Whitmann¹¹¹ σκότωσε τη μητέρα και τη σύζυγό του. Την επόμενη μέρα το πρωί, ετοίμασε μια τσάντα. Έβαλε μέσα όπλα, ένα ραδιόφωνο, σάντουιτς, χαρτί τουαλέτας. Αγόρασε πυρομαχικά, ξεγλύστρισε στο εσωτερικό της Πανεπιστημιούπολης του Texas και ανέβηκε στο παρατηρητήριο του πύργου με το ρολόι, που δέσποζε σε ολόκληρο το προαύλιο. Με τα όπλα του ανά χείρας, άρχισε να διαλέγει για στόχους περαστικούς φοιτητές. Μετά από μιάμιση ώρα θανατηφόρου «σκοποβολής», η αστυνομία εισέβαλλε στο παρατηρητήριο και τον σκότωσε. Η καταμέτρηση των θυμάτων είχε ως αποτέλεσμα 16 νεκρούς και 30 τραυματίες. Η αυτοψία που διενεργήθηκε στο πτώμα του Whitman αποκάλυψε ότι υπήρχε ένας όγκος στον εγκέφαλό του στο μέγεθος μπάλας του

¹⁰⁸ Βλ., μ.α., Brian Lane/ Wilfred Gregg, The Encyclopedia of Mass Murder, London : Brockhampton Press, 1997 και www.nytimes.com..

¹⁰⁹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 11-11-1999, πηγή Ασοσσιέιτεντ Πρες.

¹¹⁰ Βλ. James Alan Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 125-127.

¹¹¹ Βλ. James Alan Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 138-139 επ..

γκολφ, ο οποίος πίεζε το κέντρο του εγκεφάλου που ελέγχει την επιθετικότητα. Ο Whitman είχε εντονώτατους χρόνιους πονοκεφάλους.

Ο Eric Borel ήταν ένας ράθυμος γάλλος τηνέιτζερ, που στις 24 Σεπτεμβρίου του 1995 σκότωσε τη μητέρα του τον πατριό του και τον αδελφό του χρησιμοποιώντας ένα σφυρί και ένα μπαστούνι του μπέιςμπολ. Αμέσως μετά πήρε το διαμετρήματος 22mm κυνηγετικό του όπλο, περπάτησε έξι μίλια φθάνοντας στο χωριό του Cuers και ξαφνικά άνοιξε πυρ σε ένα πάρκινγκ γεμάτο κόσμο, έξω από μια τράπεζα. Κατά τη διάρκεια του μισάωρου φονικού του ξεσπάσματος, σκότωσε επτά άτομα και τραυμάτισε εννέα, πριν στρέψει τελικά το όπλο στο κεφάλι του και αυτοκτονήσει. Δύο από τους τραυματίες του απεβίωσαν μέρες αργότερα ενώ νοσηλεύονταν σε νοσοκομεία. Οι γείτονες είπαν αργότερα ότι ο νεαρός ήταν εξοργισμένος και αναστατωμένος από το θάνατο του πατέρα του από καρκίνο. Όμως, τα πόστερ του Χίτλερ και τα νεοναζιστικά σύμβολα και εξαρτήματα στο δωμάτιό του πιθανώς ενίσχυσαν την οργή του¹¹².

Εξοργισμένος επειδή ο πρώην πεθερός του τον αποκαλούσε «ομοφυλόφιλο», ο 27χρονος Genildo Ferreira de Franca¹¹³, πρώην μόνιμος οπλίτης, επιδόθηκε σε ένα μεκελειό 22 ωρών σκοτώνοντας συνολικά 15 άτομα στο São Gonçalo do Amarante, ένα προάστιο της Natal, 1.800 μίλια βορειοανατολικά του São Paulo της Βραζιλίας. Στα θύματά του συμπεριλαμβάνονταν η πρώτη σύζυγός του, οι γονείς της, η νυν σύζυγός του και η πεθερά του. Οπλισμένος με ένα αυτόματο πιστόλι και ένα ρεβόλβερ 38mm με σιγαστήρα και φορώντας καμουφλάζ μάχης, ξεκίνησε την σειρά ανθρωποκτονιών το απόγευμα της 21^{ης} Μαΐου 1997 όταν σκότωσε πρώτα έναν οδηγό ταξί που υποψιαζόταν ως εραστή της συζύγου του. Αφού έριξε το πτώμα στο πορτ – μπαγκάζ του ταξί, επισκέφθηκε αιφνιδιαστικά την πρώτη σύζυγό του και τους γονείς της και τους σκότωσε, παίρνοντας ως όμηρο την 5χρονη κόρη του Nayara. Στη συνέχεια πήρε και δεύτερη όμηρο, την 16χρονη Valderice Ribeiro da Silva, χρησιμοποίησε το ταξί για να παρασύρει διάφορα άγνωστα άτομα, προσκαλώντας τα δήθεν να πάνε σε μια ανοικτή γιορτή, ενώ τα πήγαινε σε μια δασική περιοχή και τα σκότωνε. Η Αστυνομία πίστευε ότι η 16χρονη δεν ήταν όμηρος, αλλά συνεργός, καθώς ήταν μαζί με τον de Franca για το μεγαλύτερο μέρος της δολοφονικής του πορείας και του κρατούσε τα πυρομαχικά. Σύμφωνα πάντα με μαρτυρίες των αρχών, οι δύο ευρίσκοντο υπό την επίρρεια ναρκωτικών ουσιών. Η ίδια η 16χρονη, κατέθεσε αργότερα ότι αφού μοιράστηκαν μερικά τσιγάρα χασίς, την ανάγκασε να κάνουν έρωτα και απειλώντας την ότι «θα είναι η τελευταία της φορά». Κατέθεσε επίσης ότι ο de Franca είχε φτιάξει μια λίστα από 25 άτομα που ήθελε να σκοτώσει και ήταν πολύ σχολαστικός, διαγράφοντας καθένα από τα θύματά του, αφού το σκότωνε. Όσοι τυχεροί δεν ήταν στη λίστα, άκουγαν από τον de Franca «είσαι καλός άνθρωπος, φύγε, δε σου αξίζει να πεθάνεις». Ένας φίλος του de Franca από το στρατό, ο 22χρονος Francisco de Assis dos Santos, εξαρτημένος τοξικομανής, ομολόγησε ότι κρατούσε τα χέρια των 5 πρώτων θυμάτων του, καθώς ο de Franca τα πυροβολούσε. Ο ίδιος μάρτυς κατέθεσε ότι ο δράστης μετά από κάθε ανθρωποκτονία γελούσε επίμονα και σαρδόνια «σαν δαιμονισμένος». Στις 1 το μεσημέρι της επομένης μέρας από τότε που ξεκίνησε το μακελειό, ο de Franca συνάντησε το θάνατο. Εγκλωβίστηκε από 140 αστυνομικούς σε ένα εργοστάσιο κεραμικών και αυτοκτόνησε, πριν γαζωθεί από τις σφαίρες των αστυνομικών. Η 5χρονη κόρη του και η 16χρονη ήταν σώες. Σε ένα τρισέλιδο χειρόγραφο σημείωμα που βρέθηκε πάνω στον de Franca, ο ίδιος έλεγε ότι «οι γραμμές αυτές δεν δικαιολογούν το κακό που έχω κάνει, αλλά μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορώ να απαντήσω σε αυτούς που ήθελαν να αποδείξουν ότι είμαι ομοφυλόφιλος». Σύμφωνα με έναν άλλο φίλο και συνεργάτη του δράστη, ήταν βαθιά πληγωμένος από το θάνατο του ενός έτους γιου του, που πριν από ένα χρόνο τον είχε κτυπήσει και σκοτώσει ένα ταξί. Τρεις μήνες πριν, αποκαλύφθηκε ότι ο de Franca είχε αγοράσει ένα φέρετρο, λέγοντας στον νεκροθάφτη ότι σκοπεύει να αυτοκτονήσει. Δύο μέρες μετά το μακελειό, 15 άτομα παρευρέθηκαν στην κηδεία του, ένας εκ των

¹¹² Βλ. The New York Times, 25/9/1995, section 3, NY edition, Milwaukee Journal Sentinel, 26/9/1995, καθώς και το γαλλικό ηλεκτρονικό περιοδικό affaires-criminelles.com.

¹¹³ Βλ. ιστοσελίδα www.mayhem.net.

οποίων ήταν συγγενής του που κατά ειρωνία της τύχης βρισκόταν μέσα στην «λίστα θανάτου» του.

Ο 20χρονος Ιορδανός Saheed Qashash στις 6 Ιουνίου 1999 καταδικάστηκε σε θάνατο επειδή το Νοέμβριο του 1998 πυροβόλησε και σκότωσε 12 άτομα, μεταξύ των οποίων τους γονείς του, τους δύο αδελφούς και τις τέσσερις αδελφές του έναν κουνιάδο του, δύο ανηψάκια του (ηλικίας 2 και τριών ετών) και έναν συμμαθητή του. Ομολόγησε τους φόνους μερικές μέρες αργότερα από την τέλεσή τους, όταν και συνελήφθη. Ισχυρίστηκε ότι οι γονείς και οι συγγενείς του τον πίεζαν αφόρητα να περάσει τις τελικές του σχολικές εξετάσεις.

Στην Ατλάντα της Georgia των Η.Π.Α. στις 20 Ιουλίου 1999 ο 44χρονος χημικός Mark O. Barton¹¹⁴, εξοργισμένος επειδή έχασε τεράστια ποσά σε επενδύσεις στο χρηματιστήριο σκότωσε με σφυρί ενώ κοιμούταν την 27χρονη σύζυγό του Lee Ann, τον 11χρονο γιό του Matthew και την 7χρονη κόρη του Elizabeth. Στη συνέχεια, κατευθύνθηκε σε δύο χρηματιστηριακά γραφεία της πόλης όπου με δύο πιστόλια (9mm και 45mm) άνοιξε πυρ και φόνευσε εννέα άτομα, τραυματίζοντας άλλους 12, σαρκάζοντας, σύμφωνα με μαρτυρίες «ελπίζω να μη διακόπτω τις συναλλαγές σας». Διέφυγε από την πεντάωρη καταδίωξη που εξαπολύθηκε, ώσπου η αστυνομία σταμάτησε το τύπου van φορτηγάκι του για έλεγχο σε ένα βενζινάδικο, όπου μπροστά στους αστυνομικούς έστρεψε το όπλο στον εαυτό του και αυτοκτόνησε. Τα πτώματα της οικογένειάς του βρέθηκαν στο διαμέρισμα που ζούσε, στο Stockbridge, 16 χιλιόμετρα από την πόλη της Ατλάντα. Σε ένα παραληρηματικό σημείωμα που ήταν καρφιτωμένο σε κάθε πτώμα, ο Barton ζητούσε συγγνώμη και ισχυριζόταν ότι «γλύτωσε την οικογένειά του από μια ζωή γεμάτη πόνο». Σε ένα ακόμη σημείωμα, το οποίο ήταν γραμμένο στον ηλεκτρονικό του υπολογιστή, ο Barton έγραφε ότι είχε αποφασίσει να σκοτώσει «τους ανθρώπους που από απληστία επεδίωξαν την καταστροφή του». Ο Barton, περιγράφηκε από τους γείτονες ως κλειστός άνθρωπος που εργαζόταν ατέλειωτες ώρες μπροστά στον υπολογιστή του και έβγαине ελάχιστα έξω, ενώ εκκλησιαζόταν κάθε Κυριακή. Στο παρελθόν, υποψίες είχαν πέσει πάνω του για τον φόνο της πρώτης του γυναίκας και της πεθεράς του, αλλά δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία για να κατηγορηθεί.

ii) Οι «οργισμένοι εκδικητές». Πρόκειται για τον κλασικό τύπο mass murderer. Εάν οι οικογενειοκτόνοι διαπράττουν τις ανθρωποκτονίες εις βάρος των πιο αγαπημένων τους προσώπων ενεργώντας από διεστραμμένη «αγάπη», οι «εκδικητές» δρουν από ανεξέλεγκτο μίσος για τους «απ'έξω», για πρόσωπα του απώτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, τα οποία και ενοποποιούν στην εκδικητική τους μανία με βάση ορισμένα χονδροειδή «γνωρίσματα». Η περιπτωσιολογία μοιάζει ανεξάντλητη, όμως τα ακόλουθα παραδείγματα είναι χαρακτηριστικά.

ii-α. με θύματα συγκεκριμένων κοινωνικών χαρακτηριστικών :

Ως ο «πατέρας» των σύγχρονων mass murders αναγνωρίζεται ο Howard Unruh¹¹⁵, 28χρονος βετεράνος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, που ζούσε στο East Camden του New Jersey. Πειπεισμένος ότι οι γείτονές του τον γελοιοποιούν πίσω από την πλάτη του και συνομοτούν εναντίον του, είχε φτιάξει μια λίστα με ονόματα γειτόνων και σχεδίαζε την «απάντησή του». Όπως είπε αργότερα στις αρχές, η «τελευταία σταγόνα» που ξεχείλισε το ποτήρι ήταν όταν ανακάλυψε ότι κάποιος είχε κλέψει την πόρτα του φράκτη του. Στις 9 το πρωί στις 6 Σεπτεμβρίου του 1949, άφησε το διαμέρισμα όπου έμενε με τη μητέρα του οπλισμένος με ένα Luger περίστροφο, αναμνηστικό από τον πόλεμο και 33 γεμιστήρες για να ξεκινήσει μια διαδρομή που αργότερα χαρακτηρίστηκε ως «βόλτα θανάτου». Καθώς οι περαστικοί

¹¹⁴ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 31/7/1999.

¹¹⁵ Βλ. Michael D. Kelleher, Flashpoint, οπ. ανωτ., pg 5-6.

στριμύχνονταν στις γωνιές και έψαχναν για κάλυψη, ο Unruh μπήκε στο τσαγγάριο και πυροβόλησε εν ψυχρώ τον τσαγγάρι. Συνέχισε ακάθεκτος προς το διπλανό κουρείο, όπου πυροβόλησε έναν εξάχρονο που βρισκόταν στην καρέκλα του κουρέα και τον ίδιο τον κουρέα. Η επόμενη στάση του ήταν στο ραφείο, αλλά δεν βρήκε τον ράφτη, ο οποίος είχε τραπεί σε φυγή. Πυροβόλησε και σκότωσε την μόλις προ έξι εδομάδων σύζυγό του. Φεύγοντας από το ραφείο, άρχισε να πυροβολεί στην τύχη όποιον έβρισκε στο διάβα του. Έναν άνδρα, δύο γυναίκες και ένα 10χρονο παιδί πέθαναν επί τόπου. Ένας ταβενιάρης, πυροβόλησε τον Unruh από το δεύτερο όροφο ενός παρακαίμενου οικήματος, αλλά εκείνος συνέχισε να προχωρά. Πήγε στην οικία μιας από τις οικογένειες που τον «ενοχλούσαν» και σκότωσε τρία μέλη της για να επιστρέψει ήρεμος στο σπίτι του. Σε δώδεκα λεπτά έπεσαν νεκροί 13 άνθρωποι, μεταξύ των οποίων δύο παιδιά. Όταν αργότερα συνελήφθη, είπε σε έναν ρεπόρτερ «Θα σκότωνα χίλιους εάν είχα αρκετές σφαίρες». Το εντυπωσιακό είναι ότι ο Unruh δεν καταδικάστηκε, παρ'ότι διώχθηκε για 13 ανθρωποκτονίες και 3 απρόκλητες επιθέσεις. Διαγνώστηκε ανίκανος να παραστεί σε δίκη. Εγκλείσθηκε στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο του Trenton για τους ψυχοπαθείς εγκληματίες. Όταν, το 1983 ένας άλλος βετεράνος του Β' Πακοσμίου Πολέμου, ο Harry Rosell πραγματοποίησε μια σειρά επισκέψεων στον Unruh και τον ρώτησε εάν είχε νιώσει την επιθυμία να ξαναρίξει με πυροβόλο όπλο, πήρε την απάντηση «*τα όπλα και η πνευματική ασθένεια δεν πάνε μαζί*». Στις 7 Νοεμβρίου 1997 η δικαστής του Superior Court (ανάλογου με το δικό μας Εφετείο) Linda Rosenwieg απέρριψε το αίτημα του 76χρονου τότε Unruh να μεταφερθεί σε ψυχιατρικό ίδρυμα μικρότερου βαθμού ασφαλείας, με το αιτιολογικό ότι «δεν μπορούσε να παραμερίσει» το θανατηφόρο ξέσπασμά του το Σεπτέμβριο του 1949 και ότι αποτελούσε ακόμη «απειλή για την κοινωνία», παρ'ότι αποδεδειγμένα ο Unruh δεν ήταν ενεργός ψυχωσικός από ετών και δεν υπήρξε ποτέ κρατούμενος επικίνδυνος για δραπέτευση. Ο ψυχίατρος Dr. Daniel Greenberg είχε τη γνώμη ότι ο κρατούμενος θα έπρεπε να μεταφερθεί σε κατάσταση με ασθενείς της ηλικίας του, έτερη ψυχίατρος, η Dr. Chung H. Lyou-Kim διαπίστωσε τον συνεχή φόβο του Unruh «μήπως του επιτεθούν», στοιχείο το οποίο το έκανε να αποφεύγει τους άλλους νεαρώτερους ψυχωσικούς και να κάθεται σε μια γωνιά μόνος του.

Από την περίπτωση του Patrick Sherill, υπαλλήλου της Ταχυδρομικής Εταιρίας¹¹⁶ του Edmond της Oclahoma μπήκε στην αμερικανική αργκό η φράση ότι κάποιος «*γίνεται ταχυδρομικός*» («going postal»). Ο Sherill, φοβούμενος ότι μετά από τις αυστηρές παρατηρήσεις του προϊσταμένου του την προηγούμενη, επρόκειτο να απολυθεί, το πρωί της 20ης Μαΐου 1986 πήγε στη δουλειά του με δύο ημιαυτόματα πιστόλια 45mm και με 100 περίπου γεμιστήρες και άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως, σκοτώνοντας 14 συναδέλφους του και τραυματίζοντας επί πλέον 6. Κατά τραγική ειρωνεία της τύχης, ο άνθρωπος που είχε «*θίξει*» με τις παρατηρήσεις του τον Sherill, γλύτωσε από βέβαιο θάνατο, καθώς άργησε να πάει στη δουλειά εκείνη τη μέρα. Απτόητος ο Sherill, πυροβόλησε εκαί σκότωσε άλλους εποπτευόντες που είχαν κάνει σχόλια για το επίπεδο της απόδοσής του. Πήγαινε ατάραχος από γραφείο σε φραγείο, μέσα στο δαιδαλώδες κτίριο της ταχυδρομικής υπηρεσίας και πυροβολούσε όποιον έβλεπε μπροστά του. Μετά από 15 μόλις λεπτά, ο Sherill επέστρεψε στο γραφείο ενός από τους εποπτευόντες και του έδωσε τη χαριστική βολή με μια σφαίρα στο κεφάλι. Οι γείτονες περιέγραψαν τον δράστη ως έναν μοναχικό άνθρωπο με εκφοβιστικό παρουσιαστικό, ο οποίος περιφερόταν τις νύκτες στην πόλη φορώντας καμουφλάζ. Δεν είχε κανέναν φίλο και από το θάνατο της μητέρας του το 1978 και εντεύθεν ζούσε μόνος του. Κατά παράδοξο τρόπο, συνήθιζε να περιδιαβαίνει την πόλη με ένα ποδήλατο με δύο σέλες. Στα είκοσί του, υπηρέτησε στους πεζοναύτες και έγινε πολύ καλός σκοπευτής. Αργότερα, περηφανευόταν δημοσίως για τη «*θητεία του στο Βιετνάμ*», η οποία με βάση τα ιστορικά γεγονότα και ιδίως το χρόνο που στρατεύτηκε προφανώς ήταν προϊόν της φαντασίας του. Το ιατρικό του ιστορικό

¹¹⁶ Βλ. James Alan Fox, & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 183-189 και 134-135. Κατά συρροήν ανθρωποκτονία στα γραφεία ταχυδρομικής υπηρεσίας σημειώνεται, ένα χρόνο αργότερα και στην Μελβούρνη της Αυστραλίας, με δράστη τον Frank Vitcovic, φοιτητή Νομικής, ο οποίος σκότωσε 8 άτομα και τραυμάτισε 17 για να πηδήξει στο τέλος από τον 11^ο όροφο του κτιρίου.

περιείχε μια διάγνωση, έτη πριν το περιστατικό, για «κατά φαντασίαν μετάρτραυματική αγχωτική διαταραχή».

Ο 19χρονος Αυστραλός Julian Knight¹¹⁷ εκδιώχθηκε από την κρατική στρατιωτική σχολή Royal Military College. Στις 7 Αυγούστου 1987 στις 9:35 το απόγευμα ο Knight πήρε θέση στο διάζωμα της κεντρικής λωρίδας της Hoddle Street στο κέντρο της Μελβούρνης και φαντασιώθηκε ότι η πατρίδα του βρίσκεται υπό εισβολή. Οπλισμένος «σαν αστακός» με ένα ημιαυτόματο τουφέκι Ruger, ένα αεροβόλο Mossberg, ένα M-14 και 200 γεμιστήρες με σφαίρες, άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως ότι κινείτο. Μετά από 38 λεπτά, του είχαν τελειώσει οι σφαίρες. Άφησε πίσω του 7 νεκρούς και 19 τραυματίες και συνελήφθη από την Αστυνομία. Αργότερα, ισχυρίστηκε ότι είχε φυλάξει μια δεσμίδα για τον εαυτό του, αλλά την έχασε, γι' αυτό και παραδόθηκε. Μετά τη σύλληψή του, ο Knight κατηγορούσε το στρατό, λέγοντας «*Με εκπαιδεύσαν να σκοτώνω και σκότωσα*». Πρόθυμος μπροστά στις κάμερες των Μ.Μ.Ε., άσκησε κριτική στην τοπική αστυνομία, διότι «είχαν πολύ αργή αντίδραση» απέναντι στο ξέσπασμά του και ανακοίνωσε ότι σύντομα θα συνέγραφε μια πλήρη εξιστόρηση αυτοβιογραφικού περιεχομένου για το τί οδήγησε στα εγκλήματά του. Τόνισε μάλιστα ότι «*Εκτέλεσα το καθήκον μου ακριβώς όπως οι στρατιωτικοί μου προιστάμενοι θα περίμεναν να δράσω υπό συνθήκες μάχης (...)* Υπό άλλες συνθήκες θα είχα πάρει μετάλλιο γι' αυτό που έκανα». Στις μέρες του στη σχολή, οι συνάδελφοί του τον έδερναν συχνά, διότι τον θεωρούσαν μαλθακό. Την ψυχολογική του κατάσταση έκανε χειρότερη ο χωρισμός με τη φιλενάδα του. Ο ίδιος ο δράστης, μεταξύ των λόγων που τον οδήγησαν στο ξέσπασμά του ανέφερε ότι ήταν υιοθετημένος και ότι δεν είχε ανατραφεί με το μητρικό γάλα.

Κανείς δεν κατάλαβε το λόγο για τον οποίο ο Michael Ryan¹¹⁸ οδηγήθηκε σε ένα δολοφονικό ξέσπασμα με 17 νεκρούς και 14 τραυματίες, στις 19 Αυγούστου 1987, στην ήσυχη αγροτική κωμόπολη του Hungerford της Αγγλίας, 60 χιλιόμετρα έξω από το Λονδίνο. Ήταν ένας μοναχικός άνθρωπος που ζούσε με την υπερήλικη μητέρα του και αγαπούσε τα όπλα και τις ταινίες βίας. Το μακελειό ξεκίνησε σε ένα δάσος έξω από την πόλη. Φορώντας στολή παραλλαγής και πλήρη στρατιωτική εξάρτηση ο Ryan σκότωσε πρώτα μια γυναίκα που ετοιμάζε πικ – νικ για τα δυό της παιδιά. Αμέσως μετά οδήγησε με το αυτοκίνητο προς το σπίτι του, σκότωσε τη μητέρα του και τον σκύλο του και έβαλε φωτιά στο σπίτι. Για τις επόμενες δύο ώρες ο Ryan περιδιάβαινε την πόλη του Hungerford, πυροβολώντας, σκοτώνοντας και τραυματίζοντας όποιον έβλεπε μπροστά του σε «στυλ Ράμπο». Τελικά, οχυρώθηκε στο κτίριο του Γυμνασίου John O' Gaunt, με την αστυνομία να έχει σχηματίσει κλοιό και τους ειδικούς διαπραγματευτές να συνομιλούν μαζί του επί 4 ώρες. Ο Ryan ακουγόταν απελπισμένος για το φόνο της μητέρας του και έκανε εντύπωση το σχόλιό του «*Μακάρι να είχα μείνει στο κρεβάτι σήμερα το πρωί*». Έδωσε τέλος στη ζωή του με μια σφαίρα στο κεφάλι του από πιστόλι 9 mm. Μετά το δολοφονικό αυτό ξέσπασμα, η Βρετανική Κυβέρνηση πήρε σειρά μέτρων για να περιορίσει την τηλεοπτική βία και να θέσει αυστηρούς περιορισμούς στο δικαίωμα της οπλοφορίας. Το 1988, το φιλμ *Rambo III* απαγορεύθηκε σε αρκετές πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς ο Ryan ισχυρίστηκε ότι εμπνεόταν από τις ταινίες του *Rambo*.

Ο Marc Lepine¹¹⁹ αγαπούσε τα όπλα και μισούσε τις γυναίκες και όσες με τα δικά του κριτήρια ονόμαζε «φεμινίστριες», συνδυασμός που αποδείχθηκε ολέθριος στις 6 Δεκεμβρίου του 1989, στο Ecole Polytechnique του Montreal του Καναδά. Στις εγκαταστάσεις του πανεπιστημίου αυτού, εισέβαλλε οπλισμένος ο Lepine και σε είκοσι λεπτά έγινε ο χειρότερος mass murderer στην ιστορία του Καναδά, φονεύοντας 14 φοιτήτριες και μια γραμματέα, κρατώντας την τελευταία σφαίρα για τον εαυτό του. Πυροβόλησε την πρώτη κοπέλα στο διάδρομο προς τις αίθουσες, μπήκε σε μια αίθουσα, ζήτησε από τους άνδρες να βγουν έξω και αρχίζοντας να φωνάζει «*είσαστε ένα μάτσο φεμινίστριες, μισώ τις φεμινίστριες*», σκότωσε έξι φοιτήτριες. Με ένα

¹¹⁷ James Alan Fox, & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 234-236.

¹¹⁸ James Alan Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 232-233 και True Crime, οπ. ανωτ., pg 33.

¹¹⁹ Michael D. Kelleher, Flashpoint, οπ. ανωτ., pgs 33-34, James Alan Fox & J. Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 201- 203 και True Crime pg 35.

σαρδόνιο χαμόγελο ζωγραφισμένο στο πρόσωπό του, προχώρησε στην καφετέρια του Πανεπιστημίου, όπου σκότωσε τέσσερις κοπέλες ακόμη, ανέβηκε στον πρώτο όροφο των εγκαταστάσεων και πυροβολώντας αδιάκριτα, σκότωσε τέσσερις ακόμη, πριν στρέψει το όπλο στο κεφάλι του. Μετά το δραματικό περιστατικό, σε канаδική εφημερίδα έφθασε ένα ιδιόχειρο σημείωμα του Lerine όπου έγραφε τα εξής : «Αποφάσισα να στείλω στο θάνατο τις φεμινίστριες που πάντα μου κατέστρεφαν τη ζωή (...). Οπισθοδρομικές σε όλα, εκτός από την επιστήμη, οι φεμινίστριες πάντοτε είχαν το χάρισμα να με εξοργίζουν. Θέλουν να κρατούν τα προνόμια των γυναικών, την πιο φθηνή ασφάλιση, τις εκτεταμένες άδειες εγκυμοσύνης και λοχείας, ενώ προσπαθούν να αρπάξουν αυτά των ανδρών. Είναι τόσο αρριβίστριες που αμελούν να επωφεληθούν από την συσσωρευμένη γνώση των ανδρών μέσα στους αιώνες (...). Θα ακούσουμε άραγε και για γυναικείες λεγεώνες του Καίσαρα, ή για γυναίκες σκλάβους σε γαλέρες που σήκωσαν το βάρος της ιστορίας, παρ'ότι δεν υπήρξαν ποτέ; Πρόκειται για μια πραγματική αιτία πολέμου». Ο Lerine στη συνέχεια ανέφερε μια λίστα με 19 γυναίκες που ήθελε να σκοτώσει και έκλεινε με την εξής φράση : «Σχεδόν πέθανα σήμερα. Η έλλειψη χρόνου, γιατί άρχισα πολύ αργά, επέτρεψε σε αυτές τις φεμινίστριες να επιβιώσουν. Ο κύβος ερρίφθη». Αποκαλύφθηκε αργότερα ότι ο Lerine κατηγορούσε τις φεμινίστριες επειδή απορρίφθηκε μια αίτησή του για να παρακολουθήσει μαθήματα στο τμήμα μηχανολόγων του πανεπιστημίου, οι θέσεις του οποίου με βάση τον κανονισμό έπρεπε να καταληφθούν από γυναίκες. Επίσης έγινε γνωστό ότι η κοπέλα του Lerine ήταν έγκυος και επέμενε να κάνει έκτρωση. Η ημέρα ανακηρύχθηκε ημέρα μνήμης από τη διοίκηση του πανεπιστημίου. Το 1998 επεξεργαζόμενη κυρίως αυτό το τραγικό συμβάν, η κυβέρνηση του Καναδά θέσπισε νόμους κατά της οπλοκατοχής.

Ο Gian Luigi Ferri¹²⁰ ήταν ένας ασφαλιστικός πράκτορας που «έπεσε έξω». Τα εντάλματα πληρωμών που εκκρεμούσαν σωρεύονταν έξω από την πόρτα του και ο ιδιοκτήτης του ακινήτου όπου στεγαζόταν, ξεκίνησε διαδικασία έξωσης. Τα χρέη του απέναντι σε πιστωτές και την πολιτεία ήταν δυσθεώρητα. Ο ίδιος είχε απομονωθεί κοινωνικά και σε πείσμα όλων κρατούσε το κατάστημά του ανοικτό. Ρίχνοντας την ευθύνη στους δικηγόρους του αντιδίκου του, στις 1 Ιουλίου 1993, μπήκε πάνοπλος στον 44^ο όροφο του ουρανοξύστη όπου στεγαζόταν το γραφείο της εταιρίας δικηγόρων Pettit & Martin στο Σαν Φρανσίσκο της Καλιφόρνια. Άνοιξε πυρ αδιακρίτως, σκοτώνοντας 8 και τραυματίζοντας 6 άτομα, για να στρέψει τελικά το όπλο και στον εαυτό του. Το 1997, ένας δικαστής του Σαν Φρανσίσκο απέρριψε αγωγή των συγγενών των θυμάτων κατά της εταιρίας κατασκευής όπλων Navigar Inc. με έδρα το Μαιάμι, κρίνοντας ότι η εταιρία δεν ήταν δυνατό να έχει ευθύνη για αποζημίωση, επειδή ο δράστης χρησιμοποίησε για το μακελειό ένα αυτόματο όπλο κατασκευής της. Όμως, το 2003, ο δικαστής James Warren του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Η.Π.Α. (Supreme Court) έκρινε διαφορετικά, θεμελιώνοντας προδικαστικό δικαίωμα των συγγενών των θυμάτων να αποδείξουν ότι η εταιρία όπλων Navigar Inc. όχι μόνο είχε σχεδιάσει το ημιαυτόματο Intratec – TEC 9 για «μαζικούς φόνους» αλλά και ότι το είχε προμοτάρει στην αγορά με τρόπο τέτοιο ώστε να γίνει ελκυστικό στους εγκληματίες.

II-β. Σχολικοί όλεθροι. Πρόκειται για την πλέον νεαρή και κατά πολλούς την πλέον καταστροφική εκδοχή κατά συρροήν ανθρωποκτονιών. Ενώ, το 40% των mass murderers έχουν ηλικία μεταξύ τριάντα και σαράντα ετών και είναι άνδρες, την τελευταία δεκαπενταετία έχει ενσκήψει ένα κύμα νεαρών που επιδίδονται σε χωρίς προηγούμενο οργανωμένες ανθρωποκτονίες στους χώρους των σχολείων και των πανεπιστημίων του δυτικού κόσμου. Τα πρωτεία του φαινομένου έχουν και πάλι οι Η.Π.Α.. Το φαινόμενο της δημόσιας «εκτέλεσης» θυμάτων σε δημόσιους χώρους δεν

¹²⁰ Βλ. Michael D. Kelleher, Flashpoint, οπ. ανωτ., pgs 82-83 και James Alan Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs.197-198.

είναι καινούριο, η εμφάνιση όμως νεαρών δραστών που δεν διστάζουν ακόμη και να αυτοκτονήσουν μετά τα πολυανθρωποκτόνα τους ξεσπάσματα αποτελεί μια ανησυχητική ποιοτική αναβάθμιση του πολυανθρωποκτόνου φαινομένου.

Ο Andrew Kehoe¹²¹ ήταν ένας αγρότης που ζούσε στο Bath του Mitchigan που δούλευε και ως ταμίας στο τοπικό σχολικό συμβούλιο. Το 1924 είχε ταχθεί ανοικτά κατά της ίδρυσης σχολείου στην κοινότητα, πιστεύοντας ότι θα επιβάρυνε οικονομικά τους κατοίκους. Το σχολείο όμως ιδρύθηκε και το 1927 είχε 250 μαθητές. Τότε και αποφασίστηκε να θεσπιστούν και νέοι φόροι από την κοινότητα για τις ανάγκες του. Το μεγαλύτερο μέρος της Άνοιξης του 1927 ο Kehoe μυστικά άνοιγε καλωδιώσεις και έκρυβε δυναμίτιδα στο υπόγειο του σχολικού κτιρίου. Κατάφερε να πείσει την διεύθυνση του σχολείου ότι ασχολείται εθελοντικά με τα ηλεκτρολογικά του σχολείου, προκειμένου να γλυτώσει το σχολείο τα έξοδα πρόσληψης επαγγελματία ηλεκτρολόγου. Στις 8 Μαΐου 1927 ο Kehoe ανατίναξε το σχολικό συγκρότημα, σκοτώνοντας 45 άτομα, 37 εκ των οποίων ανήλικοι μαθητές. Στη συνέχεια ανατίναξε και το αγροτικό του αυτοκίνητο, μέσα στο οποίο βρισκόταν ο ίδιος και ο Διευθυντής του σχολείου.

Στις 29 Ιανουαρίου 1979, Δευτέρα, στις 8:30 το πρωί, η 16χρονη Μπρέντα Σπένσερ¹²² σηκώθηκε από το κρεβάτι της και πήρε ένα 22άρι ημιαυτόματο τουφέκι που της είχε κάνει δώρο για τα Χριστούγεννα ο πατέρας της. Βγήκε από το σπίτι της στην λεωφόρο Λέικ Άτλιν στο Σαν Κάρλος της Καλιφόρνια και άρχισε να γαζώνει το δημοτικό σχολείο ακριβώς απέναντι. Ήταν η ώρα που οι μικροί μαθητές ηλικίας 6-12 ετών εγκατέλειπαν το προαύλιο για να μπουν αγουροξυπνημένοι στις τάξεις. Το ξέσπασμά της κράτησε 20 ολόκληρα λεπτά. Τραυμάτισε εννέα παιδιά και σκότωσε τον διευθυντή και τον επιστάτη του σχολείου. Στη συνέχεια γύρισε στο σπίτι της και περίμενε την τιμωρία της. Δύο ώρες μιλούσε στους αστυνομικούς και τους δημοσιογράφους που κατασκήνωσαν εν ριπή οφθαλμού στον κήπο του σπιτιού της στο Λέικ Άτλιν. Σε ένα δημοσιογράφο που την ρώτησε γιατί το έκανε, απάντησε : «Απλώς άρχισα να πυροβολώ, τίποτε άλλο. Το έκανα για την πλάκα. Δε μου αρέσουν οι Δευτέρες. Το έκανα για να ανεβάσω κάπως τη μέρα. Σε κανέναν δεν αρέσουν οι Δευτέρες». Ο Ιρλανδός πρώην δημοσιογράφος και τραγουδιστής του ροκ συγκροτήματος «The Boomtown Rats» έγραψε λίγες μέρες αργότερα το τραγούδι «I Don't Like Mondays». Στις Η.Π. οι γονείς της Μπρέντα έκαναν τα πάντα για να απαγορευθεί η κυκλοφορία του. Στην Αγγλία, που η κοινή γνώμη αγνοούσε την υπόθεση, το τραγούδι έφθασε στο Νο 1 του καταλόγου των επιτυχιών. Η Μπρέντα Σπένσερ τιμωρήθηκε με κάθειρξη 25 ετών. Στις 13 Αυγούστου 2009 απορρίφθηκε αίτησή της για υψόρον απόλυση¹²³.

Ο 43χρονος Tomas Hamilton¹²⁴ ζούσε στο χωριό Dunblane της Σκωτίας, 40 μίλια από το Εδιμβούργο και ήταν δεινός συλλέκτης όπλων. Το πάθος του να φωτογραφίζει γυμνά νεαρά αγόρια αποκαλύφθηκε και εν μέσω κατακραυγής αποπέμφθηκε ατιμωτικά από την κατασκήνωση προσκόπων στην οποία επί σειρά ετών ήταν αρχηγός. Ο Hamilton, ταπεινωμένος και δημόσια διαπομπευμένος για το πάθος του, έστειλε μέχρι και επιστολή στη Βασίλισσα Ελισάβετ, διαμαρτυρόμενος γιατί αμαυρωνόταν η «εργασία ετών». Στις 13 Μαρτίου 1996, ο Hamilton οπλισμένος

¹²¹ Βλ. το άρθρο του **Mark Gado**, Hell Comes To Bath, pt. 2 (2005), δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα CrimeLibrary.com, με βασική πηγή του τη μονογραφία του **Grant Parker**, Mayday, History of a Village Holocaust, Libert Press, 1980.

¹²² Βλ. CrimeLibrary.com, με πληθώρα παραπομπών, ιδίως σε **Smith**, The Scarred Heart: Understanding and Identifying Kids Who Kill, Knoxville, TN: Callisto, 2000, **Randall G. Hansen**, "School Violence: Assessment of Dangerousness in the Schools," *The Forensic Examiner*, May/June, 2000, **Michael Kelleher**, When Good Kids Kill. New York: Praeger, 1998.

¹²³ Βλ. την είδηση όπως αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του τηλεοπτικού σταθμού CBS-8 του San Diego (California), της 14/8/2009.

¹²⁴ Βλ. εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» 5/5/1996 (ρεπορτάζ Ματρώνης Δικαϊάκου) και True Crime, οπ. ανωτ., pg 35.

με δύο ημι-αυτόματα πιστόλια Browning, δύο ρεβόλβερ και 700 γεμιστήρες με σφαίρες, εισέβαλλε ξαφνικά στο γυμναστήριο ενός νηπιαγωγείου στην πόλη του Dunblane, εν ώρα μαθήματος. Σε τρία λεπτά έριξε περίπου εκατό σφαίρες σκοτώνοντας επί τόπου 15 από τους 29 μαθητές ηλικίας 5 και 6 ετών, τραυματίζοντας όλους τους υπόλοιπους και σκοτώνοντας τους τρεις δασκάλους τους. Περιστοιχιζόμενος από παιδιά που πέθαιναν, στρέφει το ρεβόλβερ στο κεφάλι του και αυτοκτονεί. Ένας ακόμη μαθητής ξεψύχησε κατά την άφιξή του στο νοσοκομείο και δύο ακόμη μερικές μέρες αργότερα, νοσηλεύόμενοι. Ντετέκτιβ της Σκοτσέζικης Αστυνομίας που κατέφθασαν πρώτοι στο γυμναστήριο περιέγραψαν τον τόπο του εγκλήματος ως «ένα μεσαιωνικό όραμα Κόλασης, με μικρά κορμιά σε στοίβες». Ο τότε Βρεταννός Πρωθυπουργός Τζον Μέιτζορ δήλωσε ότι η σφαγή ήταν μια «αρρωστημένη και σατανική πράξη». Τις ακόλουθες μέρες επισκέφθηκε το Dunblane μαζί με τη Βασίλισσα εκφράζοντας τη λύπη του για την παράλογη αυτή τραγωδία. Ένα μήνα περίπου μετά, τα συνεργεία του Δήμου άρχισαν να κατεδαφίζουν το γυμναστήριο. Στη θέση του κτίστηκε μια μεγάλη παιδική χαρά με κήπο. Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο διάφοροι περιέργοι να επιχειρήσουν να πάρουν «ενθύμια» από τα ερείπια του κτηρίου, τοποθετήθηκε 24ωρη φρουρά στο εργοτάξιο. Η υπόθεση οδήγησε την βρετανική κυβέρνηση να πάρει μέτρα για τον περιορισμό της οπλοκατοχής, αφού ο Hamilton κατείχε νόμιμα τα όπλα με τα οποία προξένησε τη σφαγή.

Ο 16χρονος Λιουκ Γούντχαμ σκότωσε στην πόλη Πιρλ του Μισισσίπι τρεις ανθρώπους, μεταξύ των οποίων την μητέρα του και τραυμάτισε άλλους έξι. Ο νεαρός δολοφόνησε τη μητέρα του με μαχαίρι και στη συνέχεια πήγε στο σχολείο του όπου πυροβόλησε και σκότωσε την πρώην φίλη του και άλλο ένα κορίτσι. Στη συνέχεια και σε κατάσταση αμόκ άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως σκορπίζοντας τον πανικό και τραυματίζοντας έξι μαθητές. Όταν έφθασαν οι πρώτοι αστυνομικοί στο σχολείο, ο 16χρονος παραδόθηκε χωρίς αντίσταση¹²⁵.

Ο 14χρονος Μάικλ Κάρνιλ, γιός δικηγόρου, είχε προειδοποιήσει από το τέλος της σχολικής εβδομάδας τους συμμαθητές του στο λύκειο Χηθ του Κεντάκι των Η.Π.Α. ότι «σχεδιάζει να κάνει κάτι σπουδαίο». Το πρωί της Δευτέρας 1/12/1997, λίγο μετά την προσευχή του σχολείου στο προαύλιο, ο 14χρονος έβγαλε ξαφνικά από την τσέπη του ένα 22άρι πιστόλι και άρχισε να πυροβολεί εναντίον των συμμαθητών του. Πυροβόλησε τουλάχιστον 12 φορές τους συγκεντρωμένους μαθητές, σκοτώνοντας τρεις και τραυματίζοντας πέντε. Κατόπιν, πέταξε το όπλο του και παραδόθηκε ήρεμα στον διευθυντή του σχολείου, ζητώντας του να τον συγχωρήσει. Αυτόπτες μάρτυρες ανέφεραν ότι ο 14χρονος φορούσε ωτασπίδες για να μειώσει το θόρυβο από τους πυροβολισμούς. Τη ζωή τους έχασαν τρεις μαθήτριες 14, 15 και 17 ετών, ενώ άλλα τρία κορίτσια και δύο αγόρια τραυματίστηκαν¹²⁶.

Στις 24 Μαρτίου 1998 στον Τζούνσμπορο της πολιτείας Άρκανσο των Η.Π.Α., μέσα σε μια τάξη εν ώρα μαθήματος ο 11χρονος Άντριου Γκόλντεν και ο 13χρονος Μίτσελ Τζόνσον¹²⁷ άνοιξαν πυρ εναντίον των συμμαθητών τους. Σκότωσαν τέσσερις μαθήτριες και μια δασκάλα του σχολείου, ενώ τραυμάτισαν άλλες εννέα μαθήτριες και μια ακόμη δασκάλα¹²⁸. Όπως δήλωσαν αργότερα στην αστυνομία «αποφάσισαν να κάνουν κάτι να ανέβουν ψυχολογικά». Ο 13χρονος υποστήριξε ότι υποφέρει από ερωτική απογοήτευση. Το κορίτσι του ήταν ανάμεσα στους τραυματίες. Τα δύο αγόρια κρατήθηκαν προσωρινά χωρίς τη δυνατότητα αντικατάστασης της κράτησης με χρηματική εγγύηση και τους απαγγέλθηκαν κατηγορίες για πέντε ανθρωποκτονίες πρώτου βαθμού (από πρόθεση) και δέκα κατηγορίες ένοπλης επίθεσης. Ο 11χρονος γνώριζε καλά την τέχνη των όπλων από τον πατέρα του που ήταν κυνηγός, του είχε χαρίσει ένα τουφέκι, και τον είχε γράψει στην τοπική σκοπευτική λέσχη. Ο 14χρονος ήταν παιδί ιερέα, ο οποίος τελευταία καυχιόταν ότι «είχε μπει σε συμμορία» και

¹²⁵ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 2/10/1997.

¹²⁶ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 3/12/1997

¹²⁷ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 27/3/1998.

¹²⁸ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», «Ελευθεροτυπία» 26/3/1998.

παραπονιόταν για την απουσία του πατέρα του από την οικογένεια, αφού ο τελευταίος εργαζόταν σε άλλη πολιτεία¹²⁹.

Στις 25 Απριλίου 1998 ένα 14χρονο αγόρι άνοιξε πυρ εναντίον όλων των παρευρισκομένων σε ένα χορό αποφοίτησης των παιδιών του Γυμνασίου στο Πάρκερ Μιντλ Σκουλ της Πολιτείας Πενσυλβάνια των Η.Π.Α. Σκότωσε μια δασκάλα, ενώ τραυματίστηκαν ακόμη δύο μαθητές και μια δασκάλα του σχολείου¹³⁰.

Στις 21 Μαΐου του 1998, ενώ οι μαθητές του Γυμνασίου Θέρστον Χιλ, στο Σπρίνγκφιλντ του Όρεγκον των Η.Π.Α. περίμεναν στην καφετέρια να ξεκινήσει η σχολική γιορτή της λήξης της σχολικής χρονιάς, ο 15χρονος Κίπλαντ Κίνκελ, φορώντας στολή παραλλαγής, και μια μακριά καπαρντίνα, εισέβαλλε στο χώρο και με μια ημιαυτόματη καραμπίνα και απόκοσμη ψυχραιμία σκότωσε δύο συμμαθητές του και τραυμάτισε άλλους 25. Όταν του τέλειωσαν οι σφαίρες ακινητοποιήθηκε από συμμαθητές του. «*Πυροβολήστε με!*» ούρλιαζε στους συμμαθητές του¹³¹. Όταν ερευνήθηκε στο σπίτι του, βρέθηκαν δολοφονημένοι και οι γονείς του¹³². Ο Κίνκελ, ο οποίος είχε αποβληθεί λίγο καιρό πριν, παινευόταν συχνά στους συμμαθητές του για τις επιδόσεις του στο βασανισμό ζώων και κτυπούσε συμμαθητές του κάνοντας επίδειξη των γνώσεών του στο καράτε. Τον τελευταίο καιρό πριν το συμβάν έπαιρνε αντικαταθλιπτικά πρόζακ και «συμπεριφερόταν περίεργα». Στο σπίτι του Κίνκελ βρέθηκαν πέντε αυτοσχέδιες βόμβες, 15 ανενεργοί εκρηκτικοί μηχανισμοί, άδειοι κάλυκες, μία χειροβομβίδα, καλώδια, γκαζάκια, εκρηκτική σκόνη και ένα εγχειρίδιο κατασκευής βομβών, που ο ανήλικος είχε ανακαλύψει στο ίντερνετ. Η μία από τις αυτοσχέδιες βόμβες ήταν τόσο ισχυρή, που η αστυνομία χρειάστηκε να εκκενώσει 15 σπίτια σε ακτίνα 500 μέτρων για να μπορέσει με ασφάλεια να προκαλέσει την ελεγχόμενη έκρηξή της. Στις 24 Μαΐου, ο Κίνκελ επιτέθηκε με μαχαίρι στον αστυνομικό που τον ανέκρινε, επιχειρώντας να τον σκοτώσει, ανεπιτυχώς¹³³.

Οι νεαροί Eric Harris και Dylan Klebold ήταν «κόκκινο πανί» για τους γονείς, τη σχολική διοίκηση και τις αστυνομικές αρχές του Littleton του Κολοράντο. Στις 20 Απριλίου 1999, οι δύο μαθητές, ντυμένοι με μαύρες μακριές καπαρντίνες, στολές παραλλαγής και μάσκες του σκί άνοιξαν πυρ αδιακρίτως στο προαστικό Γυμνάσιο Columbine¹³⁴, αφήνοντας 12 μαθητές και έναν δάσκαλο νεκρούς. Τουλάχιστον 24 ακόμη έπεσαν τραυματίες, 5 τουλάχιστον σε κρίσιμη κατάσταση. Ο John Stone, Σερίφης της επαρχίας Jefferson, είπε ότι ο Eric Harris, 18 και ο Dylan Klebold 17 ετών αντίστοιχα, που ήταν οπλισμένοι με εκρηκτικά (τα οποία αποκαλύφθηκε μετά το τέλος της επίθεσης ότι είχαν «φυτέψει» σε 50 διαφορετικά σημεία, λ.χ. στα αυτοκίνητά τους, στα σπίτια τους και αλλού), δύο καραμπίνες με πριονισμένο κοντάκι, ένα τουφέκι 9mm και ένα TEC-DC 9 ημιαυτόματο πιστόλι, πήγαιναν σε «αποστολή αυτοκτονίας». Το μακελειό ξεκίνησε στις 11:30 π.μ., όταν σχεδόν οι μισοί μαθητές του Γυμνασίου έκαναν το μεσημεριανό τους διάλειμμα. Τέσσερις ώρες αργότερα, οι δύο εισβολείς βρέθηκαν νεκροί στο κτίριο της βιβλιοθήκης, αυτοπυροβοληθέντες και οι δύο θανάσιμα. Οι νεαροί δράστες αποθέωναν τους Ναζί και είχαν ιδρύσει, με άλλους οκτώ συνομιλήκους τους, μια «συμμορία» με την ονομασία «Η Μαφία της Καπαρντίνας»¹³⁵. Φορούσαν σβάστικες, άκουγαν συγκεκριμένα συγκροτήματα gothic rock και διαδήλωναν ότι «πιστεύουν στην υπεροχή της λευκής φυλής». Τεράστιος σάλος ξέσπασε διεθνώς για το περιστατικό, το οποίο, κατ'εironεία της ιστορίας, συνέβη εν μέσω των θανατηφόρων βομβαρδισμών των «συμμαχικών» δυνάμεων του NATO στο Βελιγράδι, όπου καθημερινά σκοτώνονταν δεκάδες άμαχοι. Μεγαλύτερη ακόμη αίσθηση έκανε δύο χρόνια αργότερα η ταινία - ντοκυμανταίρ του δημοσιογράφου – σκηνοθέτη Michael Moore «Bowling For Columbine», όπου αναδεικνύονταν οι

¹²⁹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 27/3/1998.

¹³⁰ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 27/4/1998.

¹³¹ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 30/4 – 2/5/1999.

¹³² Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», «Τα Νέα» 23/5/1998.

¹³³ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 25/5/1998.

¹³⁴ Βλ. οπ. ανωτ., True Crime, pg 65.

¹³⁵ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 22/4/1999 (πηγή Ασσοσιέιπεντ Πρες – Γαλλικό – Ρώτερ – ΑΠΕ), «Τα Νέα» 22/4/1999.

τραγικές διαστάσεις του φαινομένου της χωρίς ουσιώδεις περιορισμούς οπλοκατοχής και της προσβασιμότητας σε πυροβόλα όπλα και πυρομαχικά, ακόμη και σε ανήλικο πληθυσμό.

Στις 26 Απριλίου 2002 εισέβαλλε στο Λύκειο Γκούτενμπεργκ της Ερφούρτης της Γερμανίας, ένας 19χρονος μαθητής που είχε αποβληθεί πριν από μερικές εβδομάδες, οπλισμένος με ένα πιστόλι και μια καραμπίνα και άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως. Δεκατέσσερις καθηγητές, δύο μαθητές και ένας αστυνομικός έπεσαν νεκροί, προτού αυτοκτονήσει και ο ίδιος, τη στιγμή που ειδικές δυνάμεις της Αστυνομίας επιχειρούσαν έφοδο στο σχολικό συγκρότημα¹³⁶. Το επεισόδιο συνέπεσε με συζήτηση που γινόταν στη γερμανική Βουκλή για τη θέσπιση αυστηρότερης νομοθεσίας σχετικά με τον έλεγχο των όπλων.

Στις 16 Απριλίου 2007 στις 7:00 το πρωί, στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια των Η.Π.Α., ο 23χρονος φοιτητής Cho Seung (Τσό Σιουνγκ – Χούι), Νοτιοκορεατικής καταγωγής, αμερικανός υπήκοος εισβάλλει οπλισμένος «σαν αστακός» στο campus και σκορπά το θάνατο βάσει ενός πολύ καλά προετοιμασμένου σχεδίου. Αφού τους ζητά να γυρίσουν με πρόσωπο προς τον τοίχο, δολοφονεί εν ψυχρώ 11 καθηγητές και 21 φοιτητές περιφερόμενος από την εστία προς και από τέσσερα κτίρια του πανεπιστημίου¹³⁷. Στο τέλος, στρέφει το όπλο στο κεφάλι του και αυτοκτονεί. Στο δωμάτιό του στην εστία βρέθηκε ένα παραληρηματικό πολυσέλιδο σημείωμα το οποίο μέμφεται τα «πλουσιόπαιδα» που φοιτούν στο κολλέγιο, για «ασωτείες» και «τσαρλατάνους» που διδάσκουν στο πανεπιστήμιο, καταλήγοντας «Εσείς με αναγκάσατε να το κάνω». «Είχατε αμέτρητες ευκαιρίες και τρόπους να αποφύγετε τα σημερινά. Αλλά εσείς αποφασίσατε να χύσετε το αίμα μου. Με βάλατε στη γωνία και μου αφήσατε μόνο μία προοπτική. Η απόφαση ήταν δική σας. Τώρα έχετε αίμα στα χέρια σας. Χάρη σ' εσάς πεθαίνω όπως ο Ιησούς Χριστός, για να εμπνευστούν γενιές αδυνάτων και ανυπεράσπιστων ανθρώπων». Συμφοιτητές του Τσο από προηγούμενες ακαδημαϊκές χρονιές, θυμήθηκαν περιστατικά όπου ο Τσο είχε πέσει θύμα τραμπουκισμού εξαιτίας της υπερβολικής συστολής του και του ιδιόμορφου τρόπου εκφοράς της ομιλίας του. Στην τάξη τον θυμούνται να μην ανοίγει καθόλου το στόμα του. Κάποια φορά, στην προειδοποίηση του καθηγητή του ότι θα αποβληθεί από την τάξη αν δεν διαβάσει την εργασία του – ανταποκρίθηκε, αλλά μια ολόκληρη τάξη γέλασε μαζί του για την περίεργη προφορά του πετώντας του σχόλια του τύπου «*γύρνα πίσω στην Κίνα*». Όπως ανακοινώθηκε αργότερα, ο Τσο είχε λάβει θεραπεία για κατάθλιψη. Αναφέρθηκε επίσης ότι η «σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι» ήταν η απόρριψή του από την 18χρονη φοιτήτρια Έμιλι Χάντερ, η οποία υπήρξε και το πρώτο κατά σειρά θύμα του. Πριν το αποτρόπαιο διάβημά του βιντεοσκοπήσε μια «επίδειξη» των όπλων του. Με στραμμένη την φορητή κάμερα προς τον εαυτό του, ο Τσο επιδεικνύει τα μαχαίρια, τα όπλα και τις αλυσίδες του, μορφάζει και βάζει την κάννη των όπλων στο στόμα του. Το βίντεο αυτό, συνοδευόμενο από 43 φωτογραφίες και ένα μαγνητοσκοπημένο μήνυμα, την επομένη του μακελίου φθάνουν ταχυδρομικώς στον τηλεοπτικό σταθμό NBC.

Δέκα σπουδαστές σκοτώθηκαν, όταν 22άχρονος εισέβαλε πυροβολώντας εναντίον των συμμαθητών του, στην επαγγελματική σχολή της περιοχής Καουχαγιόκι της Φινλανδίας, η οποία βρίσκεται 360 χιλιόμετρα δυτικά του Ελσίνκι. Την ώρα της επίθεσης στο κτίριο της σχολής βρίσκονταν περίπου 200 άτομα και η αστυνομία κατάφερε να φυγαδεύσει αρκετά από αυτά. Η αστυνομία επιβεβαίωσε ότι ο 22άχρονος που εισέβαλε στο σχολείο φορώντας μάσκα του σκι είναι νεκρός. Λίγες ώρες νωρίτερα, μετά την εισβολή του στη σχολή, είχε στρέψει το όπλο στον εαυτό του. Ο 22χρονος Μάτι Γιουχάνι Σαάρι, ήταν μαθητής της δευτέρας τάξης στον τομέα των τουριστικών επαγγελμάτων. Φορώντας μάσκα εισέβαλε οπλισμένος λίγο πριν από τις 11 το πρωί σε τάξη της επαγγελματικής σχολής όπου

¹³⁶ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 27/4/2002 (πηγή Ασσοσιέιτεντ – Γαλλικό), «Τα Νέα» 27-28/4/2002.

¹³⁷ Βλ. εφημερίδες «Το Πρώτο Θέμα» 22/4/2007, ρεπορτάζ Εβελίνας Σαραντίδη, «Ελευθεροτυπία» 20/4/2007 (ρεπορτάζ Κ. Τζαβάρα), «Τα Νέα» 20/4/2007, ρεπορτάζ της Carol Midgeley για τους The Times.

σπούδαζε τουριστικά επαγγέλματα, στην περιοχή Καουχαγιόκι (290 χλμ. βορειοδυτικά του Ελσίνκι) και άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως τους μαθητές που εκείνη την ώρα έδιναν εξετάσεις. Η αστυνομία είχε ανακρίνει τον δράστη της επίθεσης την αμέσως προηγούμενη ημέρα, (Δευτέρα, 22/9/2008) για ένα βίντεο που είχε φορτώσει στο YouTube και το οποίο τον παρουσίαζε να πυροβολεί σε στόχο, ωστόσο τον άφησε ελεύθερο γιατί είχε προσωρινή άδεια οπλοφορίας. Στο τέλος του βίντεο, ο δράστης σήκωνε το αριστερό του χέρι λέγοντας "Αντίο". "Είσαι ο επόμενος που θα πεθάνει" έλεγε σε ένα άλλο βίντεο. Η Φινλανδία είναι η τρίτη χώρα στον κόσμο στην κατοχή του μεγαλύτερου αριθμού πυροβόλων όπλων, αναλογικά με τον πληθυσμό της, μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Υεμένη¹³⁸.

II-γ. «In trance» - φονεύοντας «όποιον βρουν στο ταξίδι». Πρόκειται για την σπανιότερα απαντώμενη εκδοχή mass murderer.

Ο 19χρονος Charles Starkweather¹³⁹ ήταν ένας φανατικός θαυμαστής της κινηματογραφικής περσόνας του James Dean, του πρότυπου επαναστατημένου νεολαίου, η επιβλητική θέα του οποίου έσειε συθέμελα από τη μεγάλη οθόνη τη συντηρητική κοινωνία των Η.Π.Α. την πρώτη δεκαετία μετά το πέρας του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου. Ο βραχύσωμος Starkweather εξέλαβε ως διδαχή την συμβολική βία που προέβαλε ο χαρακτήρας του James Den. Στις 21/1/1958 σκότωσε ολόκληρη την οικογένεια της 14χρονης φιλενάδας του Caril Ann Fugate (τον πατριό, την μητέρα και την μικρή αδελφή της), επειδή «τον περιγελούσαν». Το ατίθασο ζευγάρι περιπλανιόταν για μια εβδομάδα, ευρισκόμενο υπό καταδίωξη από 1.200 πολιτοφύλακες και αστυνομικούς, οι οποίοι κτένιζαν κυριλεκτικά τις πολιτείες της Nebraska και του Wyoming. Στο σύντομο αυτό ταξίδι θανάτου, ο Starkweather, με τη βοήθεια της φίλης του σκότωσε επτά άτομα, χρησιμοποιώντας μαχαίρι και πυροβόλα όπλα. Τελικά συνελήφθησαν και ο Starkweather καταδικάστηκε σε θάνατο και οδηγήθηκε στην ηλεκτρική καρέκλα στις 25 Ιουνίου του 1959. Η Ann, την οποία αρχικώς ο σύντροφός της προσπάθησε να παρουσιάσει ως «όμηρο» για να αλλάξει αργότερα την κατάθεσή του, καταδικάστηκε σε ισόβια και τελικώς απολύθηκε υφ' όρον το 1977. Η τελευταία έγκυρη δημοσιογραφική έρευνα, βρήκε την Ann Fugate να εργάζεται ως βοηθητική σε επαρχικό νοσοκομείο του Michigan. Το τραγικό δίδυμο των νέων, κατά τραγική ειρωνία της τύχης, υπήρξε το πρότυπο για ταινίες όπως το «Natural Born Killers» του Όλιβερ Στόουν, το «Badlands» του Τέρενς Μάλικ και το «Wild At Heart» του Ντέιβιντ Λυντς.

¹³⁸ Βλ. in.gr, 23/9/2008 (Πηγές: Ασ. Πρεσ, Γαλλικό, ΑΠΕ), The Times, 23/9/2008, άρθρο του Mike Harvey και εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 24/9/2008, 25/9/2008.

¹³⁹ True Crime, οπ. ανωτ., pgs 225 - 226.

α. – ii) Οικοδόμηση των κριτηρίων διάκρισης μεταξύ ελλήνων πολλαπλών ανθρωποκτόνων (serial killers και mass murders) από τους λοιπούς κοινούς ανθρωποκτόνους, με βάση τους καθιερωμένους ορισμούς της βιβλιογραφίας.

Μετά τα όσα αναπτύχθηκαν και με δεδομένο τον περιορισμό των περιπτώσεων που θα ερευνηθούν στο ελληνικό παράδειγμα, διαμορφώνονται δύο ειδών κριτήρια, με τη βοήθεια των οποίων μας παρέχεται η δυνατότητα να εντάξουμε κάθε επιλεγείσα περίπτωση στους έλληνες serial killers και αντιστοίχως, τους έλληνες mass murderers.

Κριτήρια Διάκρισης /ερευνώμενοι τύποι ανθρωποκτόνων	Τυπικό Κριτήριο (Ουσιαστικού Ποινικού Δικαίου)	Εγκληματολογικά Κριτήρια
Κατ' εξακολούθησιν (serial killers) ανθρωποκτόνοι	Τέλεση τουλάχιστον δύο (2) τετελεσμένων ανθρωποκτονιών, μεταξύ των θυμάτων του.	- διαφορετικοί χρόνοι τέλεσης - διαφορετικοί τόποι τέλεσης - θύματα άγνωστα στον δράστη - ιδιόμορφο modus operandi - αδιευκρίνιστο (μη κατατάξιμο) κίνητρο τέλεσης
Κατά συρροήν (mass murderers) ανθρωποκτόνοι	Τέλεση τουλάχιστον δύο (2) τετελεσμένων ανθρωποκτονιών, μεταξύ των θυμάτων του	- μεταξύ των θυμάτων συνήθως και πρόσωπα γνωστά στον δράστη (ενδεχομένως και τα πρόσωπα του στενού του οικογενειακού περιβάλλοντος) - ενιαίος χρόνος τέλεσης (τέλεση των ανθρωποκτονιών σε ένα εγκληματικό επεισόδιο ή πάντως εντός 24 – 48 ωρών) - ενιαίος τόπος τέλεσης (ή στενή τοπική συνάφεια των τόπων τέλεσης) - ιδιόμορφο modus operandi - αδιευκρίνιστο (μη κατατάξιμο) κίνητρο τέλεσης

β) Τυπολογική διάκριση.

Με βάση τη συλλειτουργία των ανωτέρω κριτηρίων, μεταξύ των ερευνωμένων πολυανθρωποκτόνων (κατ' εξακολούθηση και κατά συρροή) από άλλες τυπολογικές διακρίσεις ανθρωποκτονιών με θύματα περισσότερα του ενός. Ο serial killer είναι

ούτως άλλως ειδικός τύπος ανθρωποκτόνου, με μοναδικότητα όσον αφορά τον λόγο, το εσώτερο κίνητρο το οποίο τον ωθεί στο φόνο¹⁴⁰. Πότε όμως δεν είναι serial killer κάποιος που έχει διαπράξει δύο ή περισσότερες ανθρωποκτονίες αγνώστων με χρονική απόσταση μεταξύ τους ; Είναι δυνατόν – και πολύ συχνό - να γίνονται συγχύσεις. Σύμφωνα με έγκυρη πρόσφατη έρευνα¹⁴¹, στο 1/3 περίπου των ανθρωποκτονιών που δικάστηκαν στη χώρα μας από το Μ.Ο.Δ. Αθηνών μεταξύ 1985 και 1996, δράστης και θύμα ήταν άγνωστοι μεταξύ τους ή έχουν γνωριστεί μικρό χρονικό διάστημα πριν το έγκλημα. Πιο δύσκολη παρουσιάζεται η διάκριση για το ποιές περιπτώσεις πολυανθρωποκτόνων μπορούν να θεωρηθούν, με βάση τους καθιερωμένους διεθνώς ορισμούς, ως mass murderers, αφού υπάρχει μια σειρά κατηγοριών ανθρωποκτόνων που σε ένα εγκληματικό επεισόδιο αφήνουν πίσω τους περισσότερα από δύο θύματα¹⁴². Ακολούθως, επιχειρείται μια πλήρης αποσαφήνιση των δύο ερευνωμένων τύπων από φαινομενικά συναφείς περιπτώσεις πολλαπλών ανθρωποκτόνων, με οδηγούς πραγματικές υποθέσεις από τα ελληνικά και διεθνή εγκληματολογικά χρονικά. Serial killers αλλά και mass murderers πρέπει, σύμφωνα με τα ανωτέρω, να διακρίνονται από τις ακόλουθες, διακριτές μεταξύ τους, περιπτώσεις ανθρωποκτονιών, ορισμένες από τις οποίες συνιστούν και διακριτό εγκληματολογικός τύπο ανθρωποκτόνου:

¹⁴⁰ Όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζουν οι Holmes & Holmes (**Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pg 37-38), σε αντίθεση με άλλους τύπους πολυανθρωποκτόνων (λ.χ. τους φονεύοντες για ωφελισμιστικούς λόγους, τους φονεύοντες από ζυλοτυπία) η μορφή του κινήτρου στον serial killer έχει αποκλειστικά ενύπαρκτη, «εκ των έσω» (“intrinsic”), προέλευση και φύση.

¹⁴¹ Σύμφωνα με την έρευνα του Δρος Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου **Αγγελου Τσιγκρή**, στο 31,6% των ανθρωποκτονιών ο δράστης και το θύμα είναι απολύτως άγνωστοι μεταξύ τους ή έχουν γνωριστεί λίγο πριν από το έγκλημα, στο 53,95 % είναι γνωστοί και φίλοι, ενώ στο υπόλοιπο 14,5% δράστη και θύμα είναι συγγενείς. Μάλιστα, στο 10,7% των περιπτώσεων, ο δράστης και το θύμα ανήκουν στην ίδια οικογένεια και κατοικούν κάτω από την ίδια στέγη.Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή», 24/8/2002, άρθρο Έλενας Καρανάση.

¹⁴² Κριτήρια διάκρισης των mass murderers από ορισμένες κατηγορίες ανθρωποκτόνων η δράση των οποίων έχει πολυάριθμα θύματα: i) η ψυχολογική προέλευση της «ανάγκης για εκδίκηση», η οποία δεν είναι και σαφής ii) τα γνωρίσματα των υποψηφίων θυμάτων και οι παραστάσεις – συμβολισμοί του δράστη που αντιπροσωπεύουν για τον δράστη iii) η συχνή αυτοκτονία του δράστη. Η σημασία του αριθμού και της ταυτότητας των θυμάτων.

β-1. Πολλαπλές ανθρωποκτονίες για λόγους «τιμής»¹⁴³, «κτηματικές» ή κληρονομικές διαφορές», στην περίπτωση που έχουν δύο ή περισσότερα θύματα. Κάθε λογής «βεντέτα», δηλαδή το έγκλημα τιμής που απαντάται υπό διάφορες μορφές σε χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου, και στη χώρα μας υπό τη μορφή της κρητικής ή μανιάτικης βεντέτας, δεν αποτελούν μέρος της προβληματικής των πολυανθρωποκτόνων. Παρ'ότι για το «έγκλημα τιμής» δεν έχει ενιαίο ορισμό, κατά τη γνώμη του γράφοντος είναι δυνατόν να παρουσιάζει κοινά χαρακτηριστικά, ακόμη και σε διεθνή κλίμακα:

Ο Mohammed Yacub κάτοικος της πολιτείας Kashmir του Πακιστάν, σκότωσε με αυτόματο πολυβόλο 10 άτομα, εξοργισμένος που ο ανηψιός του απήφισε τη συμβουλή του και προχώρησε στην κοπή ενός δέντρου. Ξεκίνησε σκοτώνοντας τον ίδιο τον ανηψιό του τον Yaseem και μετά άνοιξε πυρ κατά άλλων παρευρισκομένων συγγενών και περαστικών. Ο δράστης παραδόθηκε στην Αστυνομία αμέσως μετά το επεισόδιο, που έλαβε χώρα στο Muzaffarabad, 60 μίλια βορειοανατολικά του Ισλαμαμπαντ¹⁴⁴.

Στις περιπτώσεις των εγκλημάτων «τιμής», ο δράστης είναι πιθανόν να φονεύει περισσότερα από ένα «επιλεγμένα» θύματα (λ.χ. αυτόν ή αυτούς που έθιξαν

¹⁴³ Το συστατικό στοιχείο του κινήτρου τελέσεως, η βαρέως προσβληθείσα «τιμή» του εγκληματούντος προσώπου ή συγγενούς σε αυτό τρίτου, επειδή αποτελεί νομική αξιολογική έννοια και χρήζει ερμηνευτικού προσδιορισμού. Είναι πάντως σαφές ότι η «τιμή» ως πρωταίτιο τέλεσης ανθρωποκτονίας (ή απόπειρας), δεν έχει το νόημα του εννόμου αγαθού του προστατευόμενου από τον Π.Κ στα άρθρα 361 - 369, δηλαδή ως το σύνολο των προτύπων συμπεριφοράς τα οποία αντιστοιχούν σε μια σταθερή αξιακή θέση του κάθε ατόμου μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Εν προκειμένω έχουμε να κάνουμε με μια αλλοιωμένη, ιδιότυπα διευρυμένη, αντίληψη του δράστη τόσο για την έννοια προσωπικής του «τιμής» ή αξιοπρέπειας όσο και για την προκληθείσα τρώση της τιμής αυτής. Χαρακτηριστικές για τον νομολογιακό προσδιορισμό οι ακόλουθες αποφάσεις : Α.Π. 1167 / 1990 (Υπερασπ., 1991, σελ. 37-39), όπου ο πατέρας θανατώνει τον φίλο της κόρης του, επειδή διατηρούσε παράλληλη σχέση, Α.Π. 1154 / 1988 (Ποιν.Χρ. 1989, σελ. 98-99), όπου καταδικάζεται σε ανθρωποκτονία εκ προθέσεως ο φονεύσας τον αδελφό του, επειδή έμαθε ότι εκείνος είχε κατά το παρελθόν βιάσει τη γυναίκα του, Α.Π. 292 / 1981 (Ποιν. Χρ. 1981, σελ. 644-646), όπου ο πατέρας θανατώνει τον φίλο της ανήλικης κόρης του, επειδή θεώρησε ότι τον εκείνος τον «ατίμασε», Α.Π. 338 / 1979 (Ποιν. Χρ. 1979, σελ. 338), όπου ο πατέρας θανατώνει την κόρη του, επειδή εκείνη απατούσε τον σύζυγό της, Α.Π. 462 / 1976 (Ποιν.Χρ. 1976, σελ. 839-840) όπου οι γονείς μνηστευθείσας μεταβαίνουν στην κατοικία του επιμένοντος να διαλύσει τη μνηστεία συντρόφου της και τον θανατώνουν, με τον πατέρα να είναι απλός συνεργός της μητέρας, Α.Π. 204 / 1974 (Ποιν. Χρ. 1974, σελ. 517, όπου προσβεβλημένος από τη συμπεριφορά αστυνομικών απέναντι στον αδελφό του, επί της πίστας νυκτερινού κέντρου, ο δράστης τέλεσε κατά συρροήν ανθρωποκτονίες (η διαβόητη υπόθεση της κινηματογραφικής ταινίας «Παραγγελιά», με δράστη τον Ν.Κ.), Α.Π. 527 / 1971 (Ποιν. Χρ. 1972, σελ. 137 - 138), όπου ο δράστης ενεδρεύει σε ανύποπτο χρόνο και φονεύει αυτόν που «επιβουλεύθηκε την τιμήν της συζύγου του». Βλ. σχετ. μ.α., Χρ. Τσουραμάνη, Ανάλυση Εγκλημάτων – Εγκληματολογική προσέγγιση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 1990, σελ. 39- 62 και Στέφανου Αναγνωστάκη, Μαθήματα Εγκληματολογικής Τυπολογίας, Θεσ/νίκη, σελ. 3-57 και G. B. Vold & T. Bernard, Theoretical Criminology, 3d edition, New York University Press, 1986, pgs 67-83. Για μια απόπειρα ορολογικής προσέγγισης των εγκλημάτων «τιμής», βλ. σχόλιο του γράφοντος στην Μ.Ο.Ε. 92/1999, δημοσιευμένη σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1227-1229, όπου και παρατίθεται ενδεικτική για τις ανθρωποκτονίες αυτές νομολογία των ετών 1970-1995.

¹⁴⁴ Πηγή: Associated Press, 19/1/97.

την οικογένειά του /τη συζύγό του /την τιμή του). Η ειδική περίπτωση της «Κρητικής βεντέτας», που απαρτίζεται από «σειρά ανθρωποκτονιών», συνδεομένων μεταξύ τους, πολλές φορές και με ίδιο δράστη, δεν συνιστά ούτε περίπτωση δράσης serial killer, ούτε «έκρηξη» ενός mass murder. Η «βεντέτα» διακρίνεται από τη δράση ενός serial killer διότι για την τέλεση των ανθρωποκτονιών, σύμφωνα με το ιδιότυπο κίνητρο του δράστη «*υπάρχει λόγος*», δηλαδή συντρέχει κάποιο συγκεκριμένο, σχετιζόμενο με την τρωθείσα τιμή του, κίνητρο για το φόνο. Η «βεντέτα», συνεπώς είναι ιδιότυπο, υψηλού προσχεδιασμού, έγκλημα τιμής. Από τη δε δράση ενός mass murder οι ανθρωποκτόνες «βεντέτες» διαφέρουν κατά το ότι, ως κλασσικό έγκλημα αντ-εκδίκησης, στρέφεται εξ αρχής μόνον κατά συγκεκριμένου (-ων) προσώπου (-ων), γνωστών στο δράστη, και ειδικότερα κατά του προσώπου που προσέβαλλε την οικογενειακή τιμή του και κατά και των συγγενών του. Κατά κανόνα όμως, οι κατά συρροήν ανθρωποκτόνοι έχοντας προκαθορίσει μόνον σε γενικές γραμμές τα χαρακτηριστικά των θυμάτων τους, στοχοποιούν εκτός από τους οικείους τους και συγχρόνως με αυτούς και αγνώστους. Για να γίνει σαφέστερες οι διακρίσεις αυτές, χαρακτηριστική η ακόλουθη υπόθεση¹⁴⁵:

23/5/1994, Πάτημα Χανίων: η 55χρονη Φωτούλα Μουζουράκη, μητέρα τριών παιδιών βιάζεται και δολοφονείται από τους Μιχάλη Δικονιμάκη (25 ετών) και Νίκο Πολάκη (29 ετών). Λίγο καιρό αργότερα, οι δράστες συλλαμβάνονται, καταδικάζονται (σε ισόβια, το 1997) και φυλακίζονται.

16/8/1994, Κουρνά Χανίων: ο 24χρονος Κώστας Μουζουράκης (γιός της βιασθείσας) δολοφονείται από τον Ευάγγελο Σελιανάκη, κατάδικο των φυλακών Αλικαρνασσοῦ που έχει αποδράσει.

10/11/1994, Αμαλιάδα Ηλείας : Ο 55χρονος Μανώλης Δικονιμάκης (πατέρας του ενός εκ των δύο δραστών του βιασμού) δολοφονείται από τον 26χρονο Γιάννη Μουζουράκη (γιό της βιασθείσας και αδελφό του ανωτέρω δολοφονηθέντος) και τους Μιχάλη Γλετσάκη και Νίκο Νικολετσάκη. Οι δύο τελευταίοι συλλαμβάνονται, ο πρώτος προσωρινά διαφεύγει.

13/12/1994, Μυτιλήνη: Ο 27χρονος Σήφης Δικονιμάκης (γιός του ανωτέρω φονευθέντος Μανώλη), βρίσκεται νεκρός σε αγροτική περιοχή, όπου είχε καταφύγει με την οικογένειά του όταν ξέσπασε η βεντέτα. Ο δράστης παραμένει άγνωστος, όμως οι υποψίες βαραίνουν τον καταζητούμενο Γιάννη Μουζουράκη (2^η ανθρωποκτονία από τον ίδιο δράστη).

29/9/1995, Ρέθυμνο: ο 23χρονος Ευάγγελος Γ. Σελιανάκης, ο συνώνυμος ανηψιός του δράστη της δολοφονίας του Κώστα Μουζουράκη, δολοφονείται σε ενέδρα κοντά στο χωριό Επισκοπή. Δράστης δεν ανευρίσκεται, οι υποψίες βαραίνουν εκ νέου τον φυγά Γιάννη Μουζουράκη (3^η ανθρωποκτονία από τον ίδιο δράστη).

5/1/1999, Περιστέρι Αττικής: Σε ενέδρα που του έχουν στήσει δύο οπλισμένοι με Καλάσνικοφ άγνωστοι, «εκτελείται» ο Γιάννης Μουζουράκης.

Η κουλτούρα του ανθρωποκτόνου εγκλήματος τιμής, ριζωμένη σε διάφορα μέρη της ελληνικής επαρχίας, όπως διάφορα μέρη της Κρήτης ή της Μάνης αποτελεί

¹⁴⁵ Βλ. εφημερίδες «Τα Νέα» 7/1/1999, σελ. 17, «Ελευθεροτυπία» 7/1/1999, ρεπορτάζ Θωμά Τσάτση.

φαινόμενο τραγικής υπανάπτυξης, το οποίο δύσκολα θα εκριζωθεί, καθ'ότι διατηρεί έρεισμα στην τοπική παράδοση και την ψυχροσύνθεση του πληθυσμού¹⁴⁶.

Η ανθρωποκτονία για λόγους τιμής απαντάται στην ελληνική επικράτεια αρκετές φορές αναδεικνύοντας μια πολυσήμαντη ποικιλία πολιτισμικών χαρακτηριστικών δράστη και θυμάτων:

«Μία ολόκληρη οικογένεια ξεκλήρισε χθες το βράδυ ένας 26χρονος μουσουλμάνος, στην ελληνοβουλγαρική μεθόριο, της περιοχής Ροδόπης. Για λόγους τιμής όπως υποστηρίζει σκότωσε πατέρα, μάνα και τα δυο τους παιδιά. Το περιστατικό συνέβη στο μειονοτικό χωριό Κάρδαμος της κοινότητας Οργάνης. Σύμφωνα με την Αστυνομία, στις 6.30 μ.μ., ο Σιακίρ Χουσεΐν σκότωσε τον 51χρονο θείο του Χουσεΐν Μόλα Ιμπραήμ και τους γιους του Μόλα, Ραχίμ 22 και Σουκρή 18, σε μαντρί που βρισκόταν έξω από το χωριό και στη συνέχεια οπλισμένος με καραμπίνα αναζήτησε στο χωριό τη 45χρονη θεία του, Χαλιδέ. Τη βρήκε στο σπίτι όπου και την σκότωσε. Ο δράστης είπε ότι οδηγήθηκε στο τετραπλό φονικό όταν η 23χρονη γυναίκα του τον ενημέρωσε ότι όσο αυτός έλειπε στη Γερμανία ο θείος του της επιτέθηκε και τη βίασε. Έτσι αποφάσισε να εκδικηθεί σκοτώνοντας το θείο του και ολόκληρη την οικογένειά του για να αποφευχθεί μια νέα βεντέτα στη συνέχεια όπως υποστήριξε στους αστυνομικούς όταν παραδόθηκε. Όπως έγινε γνωστό, ο ίδιος ο δράστης τηλεφώνησε στο Αστυνομικό Τμήμα της Φιλλύρας και ενημέρωσε τους αστυνομικούς ότι σκότωσε τέσσερα άτομα και ότι κατευθύνεται στην περιοχή της Δρασιάς όπου και παραδόθηκε. Αργότερα, πάντως, η σύζυγός του υποστήριξε ότι επρόκειτο για απόπειρα βιασμού από τους δύο γιους και όχι για βιασμό από τον 51χρονο¹⁴⁷.

«Ησύχασε η ψυχή μου», είπε λίγο μετά τη σύλληψή του ο Σολάκ Σιακίρ Χουσεΐν. Με ομόφωνη γνώμη εισαγγελέα και ανακριτή ο Σολάκ Σιακίρ Χουσεΐν κρίθηκε χθες¹⁴⁸ προφυλακιστέος με την κατηγορία της ανθρωποκτονίας από πρόθεση κατά συρροήν για το φόνο των τεσσάρων (θεία, θείος, δύο εξαδέλφια) και πήρε 24ωρη προθεσμία για να απολογηθεί. Η συγκλονιστική ιστορία ξεκίνησε πέρυσι το καλοκαίρι, όσο ο δράστης εργαζόταν στα θερμοκήπια της Ολλανδίας και αργότερα στη γερμανική πόλη Μπρέμενβεγκεζεν ως επισκευαστής καραβιών. Εκείνη την περίοδο, κατά τα λεγόμενα της Εμινέ, συζύγου του δράστη, τα δύο εξαδέλφια του, Ραχίμ, 23, και Σουκρί, 18, αποπειράθηκαν να τη βιάσουν. Κατά την κατάθεσή της άφησε να εννοηθεί ότι κάτι τέτοιο συνέβη κι από την πλευρά του δολοφονημένου θείου του δράστη, Μολά Ιμπραήμ Χουσεΐν, 51, δίχως όμως να το επιβεβαιώσει. Μετά

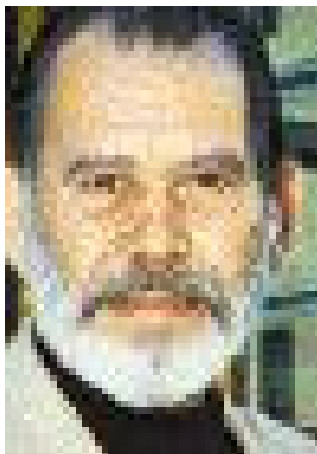
¹⁴⁶ Βλ., μ.α. Άρη Τσαντηρόπουλου, Η Βεντέτα στη σύγχρονη ορεινή Κεντρική Κρήτη (Προλ. Γ. Νικολακάκη), εκδ. Πλέθρον, 2004, σελ. 22-34, 100-132. Με διαρκείς αναφορές στις εκδικητικές ανθρωποκτονίες της περιοχής, ο συγγραφέας εξετάζει τις τοπικές αντιλήψεις για την ίδια την ανθρώπινη αξία και υπόσταση, καθώς και τη συγκρότησή της, τις αξίες κοινωνικής ισχύος και γοήτρου που διέπουν την κλειστή κοινωνία, τις σχέσεις συμμαχίας και σύγκρουσης μέσα στις οποίες εμπλέκεται ο κοινωνός για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών. «Στην Κρήτη, η εκδίκηση ακολουθεί τους δικούς της κανόνες. Πρώτα πρώτα, η διάθεση για απάντηση στον αδικητή γίνεται αμέσως γνωστή. Οι άνδρες της οικογένειας του θύματος φοράνε μαύρα πουκάμισα και αφήνουν γένια. Παλιότερα, οι γέροι της οικογένειας έβαφαν τα ραβδιά τους μαύρα. Οι συγγενείς του θύματος, αφού εκδηλώσουν τη διάθεση για εκδίκηση, δεν βιάζονται. Δεν δεσμεύονται ως προς το χρόνο αλλά και τον τρόπο που θα πάρουν το αίμα τους πίσω. Μπορούν να στήσουν και ενέδρα ακόμη. Όμως σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να σκοτώσουν γυναίκες και παιδιά. Πρέπει να εκδικηθούν σκοτώνοντας τον καλύτερο και ποτέ έναν «κακουρέ», δηλαδή έναν παρακατιανό. Η οικογένεια του αδικητή, αμέσως μετά το φονικό, προς σεβασμό προς το νεκρό, οφείλει να εγκαταλείψει το χωριό. Οι κυκλάδες, το Λασιθί, η Αθήνα αλλά και άλλες πόλεις της Ελλάδας ή και του εξωτερικού είναι η πρώτη λύση». Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 23-24/6/2001, στο άρθρο Πάνου Μπαίλη, όπου περιέχεται σύντομο ιστορικό μερικών από τις πιο πρόσφατες υποθέσεις κρητικής βεντέτας και περιλαμβάνει σύντομες συνεντεύξεις με μέλη οικογενειών που είχαν εμπλακεί σε βεντέτες.

¹⁴⁷ «Ελευθεροτυπία», 18/2/2003, ανταπόκριση από Κομοτηνή Σ. Σολταρίδη.

¹⁴⁸ «Ελευθεροτυπία», 19/2/2003, ανταπόκριση από Κομοτηνή Σ. Σολταρίδη.

την επιστροφή του δράστη από τη Γερμανία στις αρχές Νοεμβρίου, η Εμινέ του εκμυστηρεύτηκε το περιστατικό, οπότε πήγαν μαζί στο σπίτι του θείου του για να ζητήσουν το λόγο. Αποφάσισε να μηνύσει τους συγγενείς του, αλλά λόγω οικονομικών δυσχερειών, δεν προχώρησε το θέμα και αποφάσισε να οργανώσει ο ίδιος την εκδίκησή του. Ο επίλογος γράφτηκε προχθές στις 6.30 το απόγευμα, όταν σκότωσε με καραμπίνα τον 51χρονο θείο του Χουσεΐν Μολά Ιμπραήμ και τους γιους του Ραχίμ και Σουκρί σε μαντρί έξω από το χωριό και στη συνέχεια πήγε στο σπίτι της 45χρονης αδερφής της μάνας του, Χαλιδέ, και τη σκότωσε. Η τοπική κοινωνία στο μειονοτικό χωριό Κάρδαμος της Οργάνης Ροδόπης παραμένει διχασμένη μετά το περιστατικό, καθώς άλλοι αποδοκιμάζουν με αποτροπιασμό τις πράξεις του δράστη και άλλοι τονίζουν ότι τώρα δικαιώθηκε. Σχολιάζοντας τις ενέργειες του δράστη, ο νευρολόγος Αντνάν Γκερντέμελι τόνισε ότι πάσχει μάλλον από «διαταραχή προσωπικότητας με παρανοϊκές διαστάσεις», ενώ σημείωσε πως «ένιωθε ταπεινώση και αναζητούσε δικαίωση».

Όπως γίνεται αντιληπτό, το κίνητρο της τέλεσης των ανθρωποκτονιών για λόγους «τιμής» ξεκινά από την βάνουση προσβολή της τιμής του δράστη εκ μέρους, όπως ο ίδιος το υπολαμβάνει, του ή των θυμάτων. Η πλέον γνωστή περίπτωση έλληνα πολυανθρωποκτόνου που τέλεσε «έγκλημα τιμής» (περίπτωση η οποία δεν εμπίπτει στο ερευνητέο υλικό) είναι αυτή του Νίκου Κοεμτζή.

Το βράδυ της 25ης Φεβρουαρίου του 1973 ο Νίκος Κοεμτζής σκότωσε με μαχαίρι 3 άνδρες (οι δύο εκ των οποίων αστυνομικοί με πολιτικά) και τραυμάτισε οκτώ συνολικά στο νυχτερινό κέντρο «Νεράιδα», επειδή προσέβαλαν την τιμή του μικρότερου αδελφού του, χαλώντας του επίτηδες μια «παραγγελιά» (σύμφωνα με τα ήθη της ελληνικής νυχτερινής διασκέδασης, πρόκειται για ειδική παραγγελία τραγουδιού προς την ορχήστρα του καταστήματος, η οποία την εκτελεί μόνο για αυτόν που «παραγγέλει», ο οποίος χορεύει χωρίς κανέναν άλλο στην πίστα). Ανεξάρτητα από το αν ο Κοεμτζής έδρασε εν βρασμώ (ήταν υπό την επήρεια αλκοόλ και είχε προ λίγης ώρας λογοφέρει με τη προκλητική φιλενάδα του) ή όχι, το κίνητρο ήταν ο «γδίκωμός» της τιμής του¹⁴⁹, την οποία ένιωσε ότι προσέβαλαν στο πρόσωπο του μικρού του αδελφού Δημοσθένη οι αστυνομικοί της Ασφάλειας που, γνωρίζοντας τον Κοεμτζή, επεδίωξαν να του «σπάσουν» την παραγγελιά. Κατά τη γνώμη του γράφοντος, το «ορατό» του κινήτρου, έτσι όπως περιγράφεται και από τον ίδιο το δράστη, κατατάσσει την υπόθεση στις ανθρωποκτονίες για λόγους «τιμής». Υπό το ασφυκτικό καθεστώς της δικτατορίας και χωρίς να επιτρέπεται να υπάρχει δεύτερος βαθμός επί της ουσίας εκδίκασης των υποθέσεων (από το Μ.Ο.Δ. κατευθείαν στον Α.Π. – βλ. **Α.Π.204/1974 σε Ποιν. Χρ. 1974, σελ. 517**) ο πάμπτωχος πεισματάρης και οξύθυμος βιοπαλαιστής από το Αιγίνιο Πιερίας, που είχε μεταναστεύσει στην

¹⁴⁹ Νίκου Κοεμτζή, «Το Μακρύ Ζειμπέκικο», εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα 1996, σελ. 109-115

Αθήνα για να βρεί τα προς το ζην, γιός πολύτεκνης οικογένειας αριστερών φρονημάτων και διωγμένης γι' αυτό, είχε από νωρίς μια ιδιότυπη «βεντέτα» με την Αστυνομία¹⁵⁰. Καταδικάστηκε 3 φορές σε θάνατο και πέρασε πάνω από 20 χρόνια στις πιο σκληρές συνθήκες των ελληνικών φυλακών της δεκαετίας του '70. Η περίπτωση του, έγινε τραγούδι από το Διονύση Σαββόπουλο («Το Μακρύ Ζειμπέκικο για το Νίκο») και επιτυχημένη ταινία από τον Παύλο Τάσιο («Παραγγελιά», 1980). Ο ίδιος μέσα στη φυλακή έγραψε την «ιστορία» του, ένα σε στιγμές συγκλονιστικό, αυτοσχέδιο αυτοβιογράφημα με τίτλο «Το Μακρύ Ζειμπέκικο» (Εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα 1996). Πρώτη φορά απολύθηκε υφ' όρον το 1996¹⁵¹, μετά από έκτιση 22 και πλέον πραγματικών ετών εντός φυλακής, 25 συμπεριλαμβανομένων των ημερομισθίων. Ωστόσο, δεν τήρησε τους περιοριστικούς όρους που του επιβλήθηκαν και οδηγήθηκε ξανά στη φυλακή, με βούλευμα του Συμβ. Εφετών το Μάιο του 1999. Οι όροι αυτοί αφορούσαν υποχρεωτική διαμονή στο Αιγίνειο Πιερίας και εμφάνιση στο Α.Τ. του τόπου της οικίας του κάθε 1^η και 16^η εκάστου μηνός και η υποτιθέμενη παραβίαση διαπιστώθηκε όταν ο Κοεμτζής δεν πρόλαβε να εμφανισθεί εγκαίρως για το «παρών», αφού στην πραγματικότητα ζούσε στην Αθήνα, προωθώντας ο ίδιος το βιβλίο του, ως μικροπωλητής¹⁵². Το Μάρτιο του 1999, αμέσως μετά την παραβίαση του όρου, ο Κοεμτζής, παρουσιάστηκε αυτοβούλως στην Αστυνομία και από εκεί στην Εισαγγελία και στο Συμβ. Πλημ/κών Πατρών και ζήτησε την τροποποίηση των όρων του, ώστε να εμφανίζεται στην Αθήνα, πράγμα που έκανε δεκτό και η εισαγγελική εισήγηση, για να απορριφθεί όμως η αίτησή του αυτή από το Συμβούλιο και να οδηγηθεί στις φυλακές του Αγίου Στεφάνου Πατρών¹⁵³. «Θέλουν να πεθάνω μέσα στη φυλακή, δεν έχουν σκοπό να με βγάλουν έξω», δηλώνει για την ανεπιείκεια της δικαιοσύνης απέναντί του¹⁵⁴. Με το υπ' αριθ. 631/2000 βούλευμα του Συμβ. Πλημ/κών Πατρών, απολύθηκε εκ νέου με τους όρους της εμφάνισης στο Αστυνομικό τμήμα της κατοικίας του στην Αθήνα κάθε 1^η και 16^η του μήνα και την απαγόρευση απομάκρυνσης εκτός Αττικής, άνευ αδείας του Εισαγγελέως Πλημ/κών Αθηνών¹⁵⁵.

Η σπάνια περίπτωση της Μαρίας Σαμπανιώτου, είχε ιδιότυπο *modus operandi* και πολυάριθμα θύματα σε ένα και μόνο εγκληματικό πεισόδιο, όμως το ανθρωποκτόνο κίνητρο, όπως αναδείχθηκε, ανήκει σε αυτά των εγκλημάτων τιμής.

Περιστέρι, 18 Ιανουαρίου 1992, τέσσερις το απόγευμα. Η 46χρονη Ειρήνη Κλιματσά και ο 24χρονος γιός της Αντώνης είχαν μόλις ολοκληρώσει το μεσημεριανό τους γεύμα και άρχισαν να αισθάνονται έντονους πόνους στο στομάχι. Μεταφέρονται σε κωματώδη κατάσταση και εισάγονται στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του Γενικού Νοσοκομείου Πειραιώς. Λίγη ώρα νωρίτερα, είχαν μεταφερθεί στην εντατική πέντε ακόμη ασθενείς από το Περιστέρι με τα ίδια ακριβώς συμπτώματα. Επρόκειτο για την οικογένεια Μουστοπούλου, της οποίας ο 60χρονος Θεόδωρος, η σύζυγός του Ελένη, καθώς και ο γιός τους Κώστας εισήχθησαν εσπευσμένα με φρικτούς πόνους στο Νοσοκομείο. Μαζί τους και δύο τούρκοι εργάτες, οι Σουλτάν και Ραχμάν Μουρατπάγε, οι οποίοι συνέτρωγαν τυχαία εκείνη την ημέρα με την οικογένεια. Κατά την προανάκριση, οι άνδρες του Α.Τ. Περιστερίου διαπίστωσαν ότι όλοι οι ασθενείς είχαν φάει τηγανόψωμα από ζύμη που τους είχε στείλει μια κοινή γειτόνισσα, η 52χρονη Μαρία Σαμπανιώτου. Μερικές μέρες νωρίτερα, η Σαμπανιώτου είχε παραλάβει ένα σακί με αλεύρι από την Καστοριά, το οποίο της έστειλε ο πατέρας της. Με το αλεύρι έφτιαξε ζύμη και έσπενσε να το προσφέρει «για το καλό» σε δύο φιλικές της οικογένειες. Η ίδια αρνήθηκε οποιαδήποτε προσωπική της επέμβαση στα συστατικά της μαγιάς. Όμως η έκθεση του χημείου του κράτους ήταν σαφής: στη

¹⁵⁰ Βλ. Α.Π. 462/1976, Ποιν. Χρον. 1976, σελ. 839-840.

¹⁵¹ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 22/3/1996, 30/3/1996

¹⁵² Βλ. εφημερίδες «Τα Νέα», 24/1/2000, «Ελευθεροτυπία», 1/2/2000.

¹⁵³ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 26/4/1999, 12/5/1999, «Τα Νέα», 12/5/1999.

¹⁵⁴ Βλ. τη συνέντευξή του στον δημοσιογράφο Κώστα Παπαπέτρου, στην εφημερίδα «Τα Νέα», 17-18/7/1999, σελ. 64-65.

¹⁵⁵ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 17/5/2000.

μαγιά των τηγανόψωμων υπήρχε μεγάλη ποσότητα παραθείου. Τρεις από τους επτά δηλητηρισθέντες, ο Θεόδωρος Μουστοπούλος, η Ειρήνη Κλιματσά και ο Αντώνης Κλιματσάς, έχασαν τη μάχη με το θάνατο. Οι υπόλοιποι επεβίωσαν μετά από πολύμηνη νοσηλεία. Η άρνηση των δύο οικογενειών να δεχθούν ως νύφη την μια εκ των δύο θυγατέρων της Σαμπανιώτου ήταν η αιτία της εκδίκησης. Σύμφωνα με απόσπασμα του παραπεμπτικού βουλεύματος «η σύλληψη και κυρίως η εκτέλεση του εγκληματικού σχεδίου από την κατηγορουμένη, η οποία χωρία ίχνος αναστολών “δώρησε” το θάνατο και οδήγησε στον αφανισμό δύο οικογένειες, μαρτυρούν ότι πρόκειται για άτομο αδίστακτο». Το Μάιο του 1993 δικάσθηκε σε πρώτο βαθμό. Αρνήθηκε την κατηγορία εξαρχής και έφθασε στο σημείο να ζητήσει να «την υποβάλουν στον ορό της αλήθειας»¹⁵⁶. Έφθασε να ενοχοποιήσει για την ύπαρξη του παραθείου στη ζύμη και τον πρώην αρραβωνιαστικό της κόρης της, επειδή «δεν συμπαθούσε» την ίδια, χωρίς βέβαια να γίνει πιστευτή. Κρίθηκε ένοχη και καταδικάσθηκε σε τρις ισόβια και κάθειρξη εικοσιπέντε ετών για τις τρεις τετελεσμένες και τις τέσσερις επ’αποπείρα ανθρωποκτονίες. Στις 22 Σεπτεμβρίου 1997, μετά από τρεις αναβολές έφθασε η ώρα της δευτεροβάθμιας δίκης. Την πεποίθησή τους ότι η γυναίκα που μπαινόβγαίνει στα σπίτια τους στο Περιστέρι ως φίλη ήταν αυτή που τους «κέρασε» το θάνατο, επιβεβαίωσαν τα επιβιώσαντα μέλη των οικογενειών Κληματσά και Μουστοπούλου. «Λυπάμαι για τους ανθρώπους, αλλά όχι ότι το έκανα εγώ» επέμενε η Σαμπανιώτου. «Είμαι αθώα, δεν είμαι φόνισσα εγώ», απαντούσε κάθε φορά που δεχόταν λεκτικές επιθέσεις από τη μαυροντυμένη Ελένη Μουστοπούλου, η οποία σώθηκε χάρις στις προσπάθειες των γιατρών). «Ήθελε να εξοντώσει την οικογένειά μου, να μείνει μόνο το ένα αγόρι που ήταν στρατιώτης ζωντανό, για να το παντρεύει με την κόρη της. Δεν την ήθελα στο σπίτι, αλλά αλίμονο η γυναίκα μου της είχε εμπιστοσύνη», έλεγε ο Λευτέρης Κληματσάς, που έχασε τη σύζυγο και τον γιό του από τα δηλητηριασμένα τηγανόψωμα. Η ποινή παρέμεινε και στο Εφετείο η ίδια, παρ’ότι η υπεράσπισή της ζήτησε την αναγνώριση τουλάχιστον ενός ελαφρυντικού στο πρόσωπό της και τόνισε ότι η κατηγορουμένη προσβλήθηκε από καρκίνο εντός της φυλακής και η ηπιώτερη τιμώρηση θα της έδινε την μακρινή ελπίδα ότι δεν θα πεθάνει στη φυλακή. Στα τέλη του 1998, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών εξεδίκασε ερήμην της Σαμπανιώτου τακτική αγωγή για ηθική βλάβη που είχαν υποβάλει οι συγγενείς των θυμάτων της. Η επιδικασθείσα πρωτοδίκως αποζημίωση των 14 εκατομμυρίων δραχμών (με την υπ’αριθ. 8875/1998 απόφαση), δεν είχε κανένα αντίκρουσμα. Τον Οκτώβριο του 2001, η Σαμπανιώτου ζήτησε την αναίρεση της καταδικαστικής απόφασης του Μ.Ο.Εφετείου λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας ως προς την απόρριψη των ελαφρυντικών περιστάσεων¹⁵⁷, όμως η αίτησή της απορρίφθηκε¹⁵⁸.

Είναι σαφές ότι το κίνητρο στην περίπτωση της Σαμπανιώτου ανήκει στα «κλασσικά», ευχερώς κατατάξιμα, από εγκληματολογική άποψη (έγκλημα τιμής). Οι διαφορές όμως είναι πάντοτε λεπτές, όπως αποδεικνύεται από την ακόλουθη υπόθεση :

Η Audrey Hilley (1975-1979)¹⁵⁹ ήταν μια 42χρονη νοικοκυρά από Anniston της Alabama που έφτιαξε καφέ με αρσενικό για τα παιδιά των γειτόνων και την ίδια της την οικογένεια. Τρεις άνθρωποι, μεταξύ των οποίων και μέλη της δικής της οικογένειας, πέθαναν και αρκετοί ακόμη ασθένησαν σοβαρά. Ισχυρίστηκε ότι υπέφερε από ξαφνικές απώλειες συνειδήσεως, κατά τη διάρκεια των οποίων «αναλάμβανε η προσωπικότητα της διδύμης αδελφής της». Κρίθηκε παράφρων και εγκλείσθηκε σε ίδρυμα. Υπήρξε υποδειγματική κρατούμενη και τρόφιμη και απολύθηκε υφ’όρον, μετά από θετικές εισηγήσεις των αρμοδίων οργάνων

¹⁵⁶ Βλ., μετ. αλ. Εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 22/9/1997, 23/9/1997 (ρεπορτάζ Νάντια Γιαννίρη) 27/9/1997, 11/10/1999, 25/10/2000, «Τα Νέα» 22/9/1997, 23/9/1997.

¹⁵⁷ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 3/10/2001

¹⁵⁸ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 31/10/2001.

¹⁵⁹ Από την ιστοσελίδα crimetime.org.

αναστολής. Όμως, ενώ είχε απολυθεί, επανέλαβε το εγχείρημα του καφέ με δηλητήριο, κινδύνεψαν άνθρωποι και αυτή τη φορά δικάσθηκε και τιμωρήθηκε με ισόβια κάθειρξη.

β-ii. Συζυγοκτονίες για λόγους ερωτικής ζηλοτυπίας, ή εξαιτίας κακών ενδοσυζυγικών σχέσεων, όταν συνοδεύονται από ανθρωποκτονίες συγγενών προσώπων (λ.χ. ο δράστης φονεύει την πεθερά και τη σύζυγό του ή τον εραστή και τη σύζυγό του ή τα παιδιά του)¹⁶⁰. Ο λόγος της διάκρισης είναι ποσοτικός και ποιοτικός και αφορά τους mass murderers. Εκεί που το κλασσικό έγκλημα «εκδίκησης», όπως το ζηλοτυπίας στρέφεται κατά των – σύμφωνα με το δράστη - «υπαιτίων», με αποτέλεσμα το κίνητρο να εξαντλείται στην ανθρωποκτόνο δράση κατά αυτών, οι mass murderers «ξεφεύγουν» και εκτός από τους «πρωθυπαίτιους» (λ.χ. την «άπιστη» σύζυγο) και αφανίζουν μια ολόκληρη «κατηγορία» προσώπων (λ.χ. οποιαδήποτε γυναίκα βρεί στο διάβα του) ή και οποιονδήποτε, αδιακρίτως «γνωρισμάτων».

Χαρακτηριστικό παράδειγμα για το πώς η προβληματική των serial killers και αυτή των συζυγοκτόνων συγχέονται αποτελεί η υπόθεση του Σπύρου Καββαδία:

Ο 42χρονος εστιάτορας από την Κέρκυρα Σπύρος Καββαδίας, κάθησε στις 3/2/1999 στο εδώλιο του Μεικτού Ορκωτού Δικαστηρίου της Αθήνας¹⁶¹ για ανθρωποκτονία από πρόθεση με θύμα την πρώην σύζυγό του, Νικόλ Κίρχνερ, ελβετικής υπηκοότητας. Μέχρι πριν 18 μήνες κυκλοφορούσε φυγόδικος με πλαστή άδεια οδήγησης για κάλυψη¹⁶². Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, θύτης και θύμα γνωρίστηκαν το 1988, στη Βέρνη της Ελβετίας. Τότε, ο Καββαδίας αποφάσισε να χωρίσει με την πρώτη γυναίκα του, με την οποία είχε αποκτήσει δύο παιδιά. Τα καλοκαίρια το ζευγάρι ερχόταν στην Ελλάδα και η Νικόλ Κίρχνερ δούλευε στην ταβέρνα του Καββαδία, στην Κέρκυρα, ενώ τον χειμώνα επέστρεφαν στην Ελβετία. Τα πρώτα σύννεφα στη σχέση τους φάνηκαν το καλοκαίρι του 1991, κυρίως εξαιτίας της ζηλόφθονης και βάνανυσης συμπεριφοράς του κατηγορουμένου απέναντι στην κοπέλα, όπως αναφέρεται και στο παραπεμπτικό βούλευμα. Μια φορά την είχε κτυπήσει με κατσαβίδι στο κεφάλι, ενώ όταν εκείνη τολμούσε να του πει ότι θέλει να διακόψουν τη σχέση τους, ο κατηγορούμενος την απειλούσε ότι θα τη σκοτώσει. Και όταν η Νικόλ έμεινε έγκυος, ο Καββαδίας της πέρασε μια πλαστική σακούλα στο κεφάλι, της έδεσε τα χέρια και τα πόδια και την απείλησε πως θα την άφηνε να πεθάνει από ασφυξία, αν δεν του έδινε την υπόσχεση ότι θα κρατούσε το παιδί τους. Την υπόσχεση την απέσπασε, αλλά στην πρώτη ευκαιρία η 26χρονη Νικόλ,

¹⁶⁰ Βλ. γράφοντος Εγκλήματα Ερωτικής Ζυλοτυπίας, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2001, σελ.

¹⁶¹ Κατά τη δικάσιμο εκείνη, η δίκη του αναβλήθηκε επ' αόριστον ύστερα από αίτημα της πολιτικής αγωγής, προκειμένου να έρθει στην Ελλάδα η αδελφή του θύματος να καταθέσει όσα γνωρίζει. Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 4/2/1999, ρεπορτάζ Μίνας Μουστάκα.

¹⁶² Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 14/9/1998, 22/9/1998, 23/9/1998, «Τα Νέα» 23/9/1998.

εκμεταλλευόμενη την απουσία του, έσπευσε να κάνει άμβλωση και κατέφυγε σε ξενώνα κακοποιημένων γυναικών. Για κακή της τύχη, όμως, όταν ο Καββαδίας επέστρεψε στην Ελβετία, έμαθε και για τη διακοπή της κύησης και για το... καταφύγιό της. Η Κίρχνερ αναγκάστηκε να φύγει και από εκεί, ελπίζοντας ότι θα καταφέρει να βρει ένα μέρος πιο ασφαλές. Έτσι και έκανε. Βρήκε δουλειά σε μια τράπεζα, νοίκιασε ένα διαμέρισμα και άρχισε να κάνει όνειρα για το ξεκίνημα της νέας της ζωής. Τα όνειρά της τα σκίαζε πάντα ο φόβος της επιστροφής του Καββαδία. Και, δυστυχώς, βγήκε αληθινή. Το απόγευμα της 28ης Νοεμβρίου 1992 ο κατηγορούμενος φέρεται ότι της είχε στήσει καρτέρι στα σκαλιά της πολυκατοικίας της και βλέποντάς τη να βγαίνει από το διαμέρισμα την πυροβόλησε εξ επαφής, κωφεύοντας στην παράκλησή της να μην της κάνει κακό. Αμέσως μετά το έγκλημα έφυγε για την Ελλάδα. Ερχόμενος εδώ δημιούργησε νέα ερωτική σχέση, αυτή τη φορά με την 27χρονη Σουλτάνα (Τάνια) Χαριτοπούλου, με την οποία μάλιστα πριν από τρία χρόνια απέκτησε ένα κοριτσάκι, τη Βασιλική. Στις 22 Αυγούστου του 1998, η η Τάνια ύστερα από έναν έντονο καυγά που είχε με τον Σπύρο Καββαδία, εξαφανίστηκε από το σπίτι της, στη Θεσσαλονίκη, και οι υποψίες των αστυνομικών στράφηκαν στον Καββαδία, ο οποίος συνελήφθη στις 20 Σεπτεμβρίου στην Κατερίνη κρατήθηκε και γι' αυτή την υπόθεση και τελικά παραπέμφθηκε και γι' αυτήν. Η 3χρονη κόρη του φέρεται να εκμυστηρεύτηκε στη θεία της ότι το τελευταίο βράδυ πριν από την εξαφάνιση της μητέρας της είδε τον μπαμπά της να την τραβάει από τα μαλλιά, να τη σκεπάζει με μαξιλάρια και μετά εκείνη «κοιμήθηκε». Πάντως, ο Σπύρος Καββαδίας, όπως είπε και ο συνήγορός του κ. Αλέξανδρος Λυκουρέζος, αρνήθηκε ότι διέπραξε τις δύο δολοφονίες που του αποδόθηκαν. Ο Καββαδίας τελικά δικάστηκε και στις 24/6/1999 το Μ.Ο.Δ. τον τιμώρησε σε ισόβιο κάθειρξη για την ανθρωποκτονία της Κίρχνερ¹⁶³. Το 2000 κρίθηκε κατά πλειοψηφία αθώος για το θάνατο της Χαριτοπούλου από το Μ.Ο.Δ. της Έδεσσας με τις ψήφους των τεσσάρων ενόρκων και παρά την αντίθετη εισαγγελική πρόταση του Εισαγγελέως Βασιλείου Χαλτούπη¹⁶⁴. Όμως μετά από έφεση της Εισαγγελίας Εδέσσης, έκασε στοεδώλιο για μια ακόμη φορά σε κατ'έφεσιν δίκη¹⁶⁵. Στις 21/11/2002, το Μικτό Ορκωτό Εφετείο Θεσσαλονίκης τον έκρινε ένοχο χωρίς ελαφρυντικά, επιβάλλοντάς του την ποινή της ισόβιου καθειρξως και για τη δεύτερη ανθρωποκτονία¹⁶⁶.

β-III. Ανθρωποκτονίες μετά βιασμού από τον ίδιο δράστη, η δράση του οποίου διακρίνεται από σεξουαλικό κίνητρο. Κατ'αρχήν παρουσιάζεται ως ενδεχόμενο στις περιπτώσεις όπου ο θάνατος επέρχεται μετά από τέλεση βιασμού, ο θάνατος να μην είναι σκοπούμενος (αρ. 29 Π.Κ.). Δεν αποτελεί δηλαδή αναγκαίο συστατικό της δράσης ενός serial killer μια σειρά βιασμών, έστω και αν κάποιοι από αυτούς καταλήξουν σε θάνατο. Έχει όμως παρατηρηθεί ότι μια σειρά ανεξιχνίαστων βιασμών μπορεί να αποτελεί την αρχή της ενεργοποίησης ενός «ηδονιστή» serial killer (βλ. ανωτ., σελ. 37), ο οποίος με την πάροδο του χρόνου αναβαθμίζει τη βιαιότητα των πράξεών του. Δυστυχώς, το κατά πόσο ένας μεμονωμένος ανεξιχνίαστος βιασμός αποτελεί μονάδα μιας σειράς βιασμών ή αποπειρών ανθρωποκτονίας, μπορεί να κριθεί στη χώρα μας μόνον εκ του αποτελέσματος, όταν και εφόσον ο

¹⁶³ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 26/4/1999, 25/6/1999, «Τα Νέα» 24/6/1999 (ρεπορτάζ Μίνας Μουστάκα), 25/6/1999

¹⁶⁴ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» 7/3/2000, 15/3/2000, 27/3/2000, «Τα Νέα» 7/3/2000 (αποστολή Κώστας Καντούρης), 15/3/2000, 22/3/2000, 23/3/2000.

¹⁶⁵ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 31/3/2000.

¹⁶⁶ Βλ. το δημοσιευμένο αυθημερόν (21-11-2002, ώρα 3:57 μ.μ.) ρεπορτάζ της ιστοσελίδας του ραδιοφώνου της ΕΡΑ καθώς και τις εφημερίδα «Τα Νέα» 19/11/2002.

«κατ'εξακολούθησιν» δράστης συλληφθεί, ανακριθεί και κατηγορηθεί, όπως αποδεικνύει το ακόλουθο περιστατικό, από την σύγχρονη ειδησεογραφία:¹⁶⁷

«Ένας 19χρονος Μολδαβός και ένας 22χρονος Ουκρανός είναι σύμφωνα με την Αστυνομία οι δράστες του σεξουαλικού εγκλήματος που διαπράχθηκε στη Ρόδο το πρωί της περασμένης Τρίτης, με θύμα 26χρονη Αγγλίδα τουρίστρια. Πρόκειται για τους Ντένις Παβλένκο 22 ετών από την Ουκρανία και ο Ρομάν Μαξίμοφ, 19 ετών από τη Μολδαβία, οι οποίοι κατηγορούνται ότι στραγγάλισαν την 26χρονη Γουέντι Λουίζ Σάλλιβαν. Ο Ουκρανός συνελήφθη και ομολόγησε ότι ο φίλος του έκανε το έγκλημα και στη συνέχεια διέφυγε στη Μολδαβία και ότι ο ίδιος απλώς οδήγησε το αυτοκίνητο. Ωστόσο, σύμφωνα με την ιατροδικαστική έκθεση, οι δράστες ήταν δύο. Η αστυνομία χρειάστηκε τρία 24ωρα για να εξιχνιάσει το έγκλημα που συγκλόνισε την κοινή γνώμη της Ρόδου και προκάλεσε ανησυχία στις χιλιάδες Άγγλων τουριστών που κάθε χρόνο επισκέπτονται το νησί. Ο 22χρονος οδηγήθηκε στην περιοχή Καλλιθέα, όπου αναπαρέστησε την ανθρωποκτονία. Χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς του 19χρονου Μολδαβού, σύμφωνα με την κατάθεση του συγκατηγορουμένου του, ήταν ότι την ώρα που στραγγάλιζε τη νεαρή αγγλίδα, κρατώντας τη με τα δυό του χέρια, της είπε επί λέξει στα ρωσικά: «Κορίτσι μου, δεν είσαι η πρώτη. Στα δεκάξι μου έχω σκοτώσει άλλη μία». Ο καταζητούμενος Μολδαβός σύμφωνα με πηγές της Αστυνομίας, είχε ξαναπασχολήσει και στο παρελθόν για εκβιάσεις στην κοινότητα των ρωσσοσποντίων του νησιού. Έχει κινηθεί η διαδικασία έκδοσής του στη χώρα μας».

Ο βιαστής, πολλώ μάλλον ο καθ'έξιν βιαστής και ο «κατ'εξακολούθησιν» ανθρωποκτόνος συχνά συνορεύουν ως εγκληματικοί τύποι, όμως ο ανθρωποκτόνος σκοπός είναι κυρίαρχος μόνο στη δράση του δεύτερου. Για την προβληματική των λεγομένων «δράκων», βλ. κατωτέρω. Για να γίνει σαφής η τυπολογική διάκριση, θα αναφερθούμε στην ακόλουθη γνωστή περίπτωση:

Τον Ιούνιο του 1995 κοντά στη Λιέγη του Βελγίου, οι οκτάχρονες Ζιλί Λεζέν και Μελίσα Ρούσο απήχθησαν. Όπως θα αποκαλυπτόταν αργότερα, σε μια υπόθεση που συντάραξε την Ευρώπη, η εξαφάνιση δεν ήταν τυχαία. Υπήρχε ολόκληρο οργανωμένο δίκτυο προσώπων που φυλάκιζε, βίαζε, εκμεταλλευόταν και διακινούσε ανήλικα κορίτσια. Επικεφαλής του κυκλώματος ένας σεσημασμένος και καταδικασθείς για βιασμούς παιδιών, ο 40χρονος Μαρκ Ντιτρού, πατέρας τριών παιδιών, ο οποίος είχε αφεθεί ελεύθερος με όρους μετά την έκτιση μικρού μέρους της ποινής του. Είχε τη συνδρομή της συζύγου του της 36χρονης Μισέλ Μαρτίν, ενός γάλλου μικροκακοποιού, του 25χρονου Μισέλ Λελιέβρ και του 45χρονου επιχειρηματία Μισέλ Νιούλ, ήδη καταδικασθέντος για οικονομικά αδικήματα και ναρκωτικά¹⁶⁸.

Στις 15 Αυγούστου 1996 οι αστυνομικοί εισέβαλλαν στο σπίτι του Ντιτρού, για να βρουν εκεί κλειδωμένες στο υπόγειο και κακοποιημένες δύο ανήλικες. Η πρώτη, η 12χρονη Σαμπίν Νταρντέν¹⁶⁹, είχε παραμείνει εκεί 80 ημέρες, ενώ η 14χρονη Λετίσια Ντελέζ, ευτυχώς γι'αυτήν μόνο λίγες μέρες. Η εξάρθρωση του κυκλώματος Ντιτρού προκάλεσε σάλο στη βελγική κοινωνία, καθώς ασκήθηκε εντονώτατη κριτική στις αστυνομικές αρχές, τις διοικητικές αρχές, αλλά και τη δικαιοσύνη, με ευρεία γκάμα αιτιάσεων. Ανικανότητα και αδιαφάνεια ως προς την ανάπτυξη των ερευνών της αστυνομικής επιχείρησης «Οθέλος», η οποία εξαπολύθηκε για να ευρεθούν οι εξαφανισμένες ανήλικες, απροθυμία για διαλεύκανση όλων των διασυνδέσεων του κυκλώματος που, σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, οδηγούσε σε υψηλά ιστάμενα πρόσωπα, ακόμη και της Κυβέρνησης του Βελγίου, αλλά και ανικανότητα για την εκτίμηση της πιθανότητας υποτροπής ενός δράστη βιαιών εγκλημάτων κατά

¹⁶⁷ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 18/9/2000, ρεπορτάζ του Π. Καλιβούρη.

¹⁶⁸ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 28/2/2004, ανταπόκριση από Βρυξέλλες του Π. Παντελή.

¹⁶⁹ Βλ. εφημερίδα «Έθνος της Κυριακής», 7/11/2004, ρεπορτάζ της Μαρίας Αδαμίδου.

ανηλίκων όπως ο Ντιτρού, τον οποίο οι δικαστικές αρχές «άφησαν» μετά την καταδίκη του, για να συνεχίσει το μακάβριο έργο του.

Ο Ντιτρού προσπάθησε να υποβαθμίσει το ρόλο του στις απαγωγές και τις ανθρωποκτονίες ανηλίκων κοριτσιών που του αποδόθηκαν. Επέρριψε ευθύνες στον επιχειρηματία Μισέλ Νιούλ τον οποίο χαρακτήρισε εγκέφαλο όλων των εγκληματικών ενεργειών, αλλά και στο γάλλο κακοποιό και πρώην συνεργάτη του Μπερνάρ Βαινστάν, ο οποίος είχε δολοφονηθεί. Ισχυρίστηκε ότι «φυλάκιζε τα κορίτσια για να τα γλυτώσει από τις ορέξεις των άλλων», που ήθελαν να τις εκδίδουν. Σύμφωνα με τον Ντιτρού, ο επιχειρηματίας Νιούλ, «ζήτησε δύο άλλα κορίτσια ως αντάλλαγμα» και έτσι ο Ντιτρού, απήγαγε τη 17χρονη Ανν Μαρσάλ και τη 19χρονη Έφι Λάμπρεκς. Ο Ντιτρού ομολόγησε ότι κακοποίησε την Έφι Λάμπρεκς, καθώς και τα δύο τελευταία θύματά του, την 12χρονη Σαμπίν Νταρντέν και την 14χρονη Λετίσια Ντελέζ, που ήταν και οι μόνες που βγήκαν ζωντανές από την φρικαλέα περιπέτεια, απέδωσε όμως την ανθρωποκτονία των Μαρσάλ και Λάμπρεκς στους συνεργούς του Λελιέβρ και Βαινστάν. Στο βιβλίο που συνέγραψε αργότερα η Σαμπίν Νταρντέν, εξήγησε τον ψυχολογικό ιστό που είχε εξυφάνει ο Ντιτρού και είχε εξαναγκάσει αυτήν και την Ντελέζ να τον μισούν μεν ως δήμιο επειδή τις βίαζε, αλλά να τον ευγνωμονούν επειδή δήθεν τις κρατούσε κρυφά από τον «αρχηγό», που «ήθελε το κακό τους».

Η σύζυγος του Ντιτρού, υπήρξε καταλυτική στην επιβεβαίωση όλων των κατηγοριών που του αποδόθηκαν. Σύμφωνα με τις δικές της καταθέσεις¹⁷⁰ το διδυμο Ντιτρού – Βαινστάν ευθύνεται για τις απαγωγές των κοριτσιών και για το θάνατο της Ανν Μαρσάλ και της Έφι Λάμπρεκς. Η πρώτη φαίνεται ότι είχε ταφεί ζωντανή. Προσεκτικά κρατώντας αποστάσεις από τον επιχειρηματία Νιούλ, στον οποίο αποδιδόταν η δικτύωση του κυκλώματος, η σύζυγος του Ντιτρού (η οποία πήρε διαζύγιο απ' αυτόν, λίγους μήνες πριν ξεκινήσει η δίκη) ομολόγησε ότι έχει ευθύνη η ίδια για το θάνατο των δύο οκτάχρονων (Ζιλί Λεζέν και Μελίσα Ρούσο), οι οποίες πέθαναν από την πείνα κλεισμένες στο υπόγειο, καθώς εκείνη δεν τους έδινε φαγητό, όταν ο Ντιτρού εξέτιε ποινή τετράμηνης φυλάκισης για κλοπή αυτοκινήτου).

Η δικογραφία της υπόθεσης που αφορούσε τη δράση των γνωστών στις αρχές δραστών έφθασε να αριθμεί, ούτε λίγο ούτε πολύ, 400.000 σελίδες. Η δίκη του Ντιτρού και των συνεργών του υπολογίζεται ότι στοίχισε στο βελγικό δημόσιο 4,6 εκατομμύρια ευρώ, καλύφθηκε από 1.340 δημοσιογράφους, από 100 τηλεοπτικά κανάλια, 97 εφημερίδες και περιδικά, 35 ραδιοφωνικούς σταθμούς και 15 ειδησεογραφικά πρακτορεία από ολόκληρο τον κόσμο. Ξεκίνησε στις αρχές Μαρτίου 2004 και ολοκληρώθηκε στις 22 Ιουνίου 2004, στη Βελγική πόλη του Αρλόν.

Στο δικαστήριο παρουσιάστηκαν περισσότεροι από 700 μάρτυρες κατηγορίας, ενώ τη διαδικασία παρακολούθησαν περίπου 1300 δημοσιογράφοι από 250 διεθνή μέσα ενημέρωσης, περισσότεροι κι από όσους κάλυψαν τη δίκη Μιλόσεβιτς στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Ο ανακριτής Ζαν-Μαρκ Κονερότ, που οδήγησε στη σύλληψη του δράστη, καταθέτοντας αναφέρθηκε ρητά σε μεθοδεύσεις και παραλείψεις της βελγικής αστυνομίας στην υπόθεση Ντιτρού και μίλησε για τον «τρομακτικό επαγγελματισμό» του στις εγκληματικές του ενέργειες. Οι ψυχολόγοι τον χαρακτήρισαν «άνθρωπο έξω από τους κοινωνικούς κανόνες, τους οποίους χλευάζει και περιφρονεί». Η υπερασπιστική γραμμή που ακολούθησαν οι συνήγοροι του Ντιτρού, βασίστηκε στην υπόθεση ότι ο κατηγορούμενος αποτελούσε απλά έναν κρίκο σε μια αλυσίδα ενός εκτεταμένου εγκληματικού δικτύου. Όταν ολοκληρώθηκαν οι μαρτυρικές καταθέσεις, μεταξύ των οποίων και αυτές των δύο θυμάτων του που επέζησαν, που περιέγραψαν τις εμπειρίες τους σε ιδιαίτερα φορτισμένο κλίμα, όπως ήταν φυσικό, ο Εισαγγελέας Μισέλ Μπουρλέ πρότεινε τη μεγαλύτερη δυνατή ποινή, δηλαδή ισόβια κάθειρξη χαρακτηρίζοντας τον Ντιτρού «καθ' έξιν εγκληματία ανίκανο σωφρονισμού» και «ψυχοπαθή νάρκισσο χωρίς τύψεις συνειδήσεως». Και οι δώδεκα ένορκοι έκριναν τον Ντιτρού ένοχο για απαγωγή, κράτηση σε απομόνωση και βιασμό έξι κοριτσιών, καθώς και για τις ανθρωποκτονίες δύο κοριτσιών, της Ανν και της Έφι και συμμετοχή στο θάνατο των άλλων δύο κοριτσιών, της Ζιλί και της Μελίσα. Το δικαστήριο συντάχθηκε με την πρόταση του Εισαγγελέα και την ετυμηγορία των ενόρκων κι εξέδωσε μια απόφαση 50 σελίδων, η ανάγνωση της οποίας ολοκληρώθηκε με τον πρόεδρο του δικαστηρίου να λέει στον ανθρωποκτόνο παιδεραστή: «*Μαρκ Ντιτρού έχεις καταδικαστεί στη μεγαλύτερη δυνατή ποινή που*

¹⁷⁰ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 4/3/2004 – πηγή Ασσοσιέιεντ Πρες – Γαλλικό.

προβλέπεται. Ελπίζω πάντως να βγεις από εδώ σε καλύτερη κατάσταση από τα περισσότερα θύματα, που δεν είναι πλέον ανάμεσά μας». Επίσης το κακουργιοδικείο καταδίκασε την Μισέλ Μαρτέν, πρώην σύζυγο του Ντιτρού, σε κάθειρξη 30 ετών για εγκλεισμό που οδήγησε σε θάνατο και τους συνεργάτες του Μισέλ Λελιέβρ σε κάθειρξη 25 ετών για απαγωγές και Μισέλ Νιούλ σε φυλάκιση πέντε ετών για διακίνηση ναρκωτικών.

Τελικά, ο Μαρκ Ντιτρού καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη καθώς κρίθηκε ένοχος για την απαγωγή και τον βιασμό έξι κοριτσιών, μεταξύ 1995 και 1996, την ανθρωποκτονία δύο εξ αυτών και υπεύθυνος για τον θάνατο άλλων δύο. Βάσει της βελγικής νομοθεσίας, στην απόφαση του κακουργιοδικείου δεν μπορεί να ασκηθεί έφεση, αλλά μόνο αίτηση ακύρωσης για διαδικαστικούς λόγους. Πέραν της ισόβιας κάθειρξης ο Ντιτρού «ετέθη στη διάθεση της κυβέρνησης» για 10 χρόνια, πράγμα που επιτρέπει στον Υπουργό Δικαιοσύνης να αντιταχθεί σε ενδεχόμενη υφ'όρον απόλυση. Η πρώην σύζυγος του Ντιτρού Μισέλ Μαρτέν κρίθηκε ένοχη για συνέργεια στην παράνομη κατακράτηση των κοριτσιών και υπεύθυνη για το θάνατο των δύο εξ αυτών (τα οποία είχαν εγκαταλειφθεί χωρίς τροφή) και καταδικάστηκε σε 30ετή κάθειρξη. Σε 25ετή κάθειρξη καταδικάστηκε και ο πρώην βοηθός του Ντιτρού, Μισέλ Λελιέβρ, ενώ ο επιχειρηματίας Μισέλ Νιούλ απαλλάχθηκε από την κατηγορία των απαγωγών, αλλά κρίθηκε ένοχος για συμμετοχή σε συμμορία πλαστογράφησης και διακίνησης ναρκωτικών ουσιών και ανθρώπων και καταδικάστηκε σε πενταετή φυλάκιση¹⁷¹. Η περίπτωση Ντιτρού έπληξε τις ηθικές αξίες της κοινωνίας του Βελγίου, έγινε αιτία παραίτησης υπουργών και παραλίγο παραίτησης ολόκληρης της κυβέρνησης. Ακόμη και μαζική διαδήλωση έγινε το φθινόπωρο του 1996 στους δρόμους των Βρυξελλών. Πέρα από τους κλυδωνισμούς στο Βέλγιο, το βέβαιο είναι ότι η υπόθεση σόκαρε βαθιά ολόκληρη την υπόλοιπη Ευρώπη. Οι υπόνοιες περί οργανωμένου κυκλώματος παιδεραστίας πίσω από τον Ντιτρού, παρόλο που ποτέ δεν αποδείχθηκε τίποτε, δεν έχουν εξαλειφθεί ακόμα και σήμερα.

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό από την υπόθεση Ντιτρού, στα διεστραμμένα κίνητρα του Ντιτρού δεν φαίνεται να περιλαμβάνεται εξ αρχής ο φόνος, αλλά τελικά υπήρξαν και ανθρωποκτονίες, είτε θυμάτων, είτε συνεργατών, προς συγκάλυψη της όλης εγκληματικής υποδομής. Σε υποθέσεις κυκλωμάτων εκμετάλλευσης ανηλίκων, ή διακίνησης «λευκής σαρκός», κυριαρχούν ζητήματα οργανωμένου εγκλήματος και trafficking, σε βαθμό τέτοιο ώστε η προβληματική της τέλεσης σειράς ανθρωποκτονιών, συχνά από τους ίδιους δράστες, να απομακρύνεται κατά τρόπο επιστημονικά ευδιάκριτο από την προβληματική των πολυανθρωποκτόνων που εδώ αναλύονται¹⁷². Αντίθετα, περιπτώσεις όπου η ανθρωποκτονία συνοδεύει απαρέγκλιτα διεστραμμένες σεξουαλικές συμπεριφορές όπως η παιδεραστία ή ο βιασμός ανηλίκων εμπίπτουν στο φαινόμενο των serial killers, όταν η ανθρωποκτονία επαναλαμβάνεται από τον δράστη ως αναγκαίο συστατικό της εγκληματικής του εκτροπής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα:

Τουλάχιστον 140 παιδιά, τα περισσότερα αγόρια ηλικίας 8-16 ετών βρήκαν φρικτό θάνατο στα χέρια του 42χρονου Λουίς Αλφρέντο Γκαραβίτο¹⁷³, όπως αποκαλύφθηκε στις 22 Απριλίου του 1999 στην Μπογκοτά της Κολομβίας, όταν και συνελήφθη. Πριν τα ακρωτηριάσει, ο Γκαραβίτο τα βασάνιζε και σε πολλές περιπτώσεις τα βίαζε. Η ομολογία του ήρθε με καθυστέρηση ετών, αφότου το 1997 η

¹⁷¹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 23/6/2004 – πηγή Ασσοσιέιτεντ Πρες – Γαλλικό.

¹⁷² **Α. Μαγγανά**, Η υφ'όρον απόλυση για τους σεξουαλικά επικίνδυνους εγκληματίες, σε Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 1022.

¹⁷³ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 1/11/1999 – πηγή Ασσοσιέιτεντ Πρες - Α.Π.Ε. – Ρόιτερ.

Κολομβιανή Αστυνομία ανακάλυψε 36 πτώματα παιδιών σε αποσύνθεση μέσα σε μια φυτεία καφέ. Η πρώτη εκτίμηση των αρχών ήταν ότι τα παιδιά είχαν δολοφονηθεί σε τελετές μαύρης μαγείας. Τον Απρίλιο του 1999, ο Γκαραβίτο συνελήφθη στην πόλη Βιγιαβιτσέντσο για απόπειρα βιασμού ενός 12χρονου και κρατήθηκε. Τελικά στα τέλη Οκτωβρίου 1999 ο Γκαραβίτο, υπό το βάρος συντριπτικών στοιχείων που τον συνέδεαν με τα 36 πτώματα, ομολόγησε μια απερίγραπτη σειρά από ανθρωποκτονίες ανηλίκων. Μετά από υποδείξεις του, τα πτώματα των θυμάτων του ανακαλύφθηκαν σε 60 διαφορετικές πόλεις της Κολομβίας, σε 11 διαφορετικές (από τις συνολικά 32) επαρχίες της χώρας. Συγχρόνως, άρχισε έρευνα και στο γειτονικό κράτος του Ισημερινού, όπου ο Γκαραβίτο έζησε για μεγάλο χρονικό διάστημα εντός του 1998. Ο συλληφθείς δήλωσε ότι είχε κακοποιηθεί όταν ήταν παιδί και υπεβλήθη σε σειρά ψυχιατρικών εξετάσεων. Τα θύματα ήταν παιδιά φτωχών οικογενειών που έβγαιναν απροστάτευτα στο δρόμο για να ζήσουν και τελικά συναντούσαν το θάνατο. Στα μακάβρια ευρήματα που είδαν το φως, περιλαμβάνονται κεφάλια, ακέφαλα σώματα, κομμάτια ανθρώπινων μελών, ματωμένα ρούχα, σχοινιά που χρησιμοποιούσε ο Γκαραβίτο για να δέσει τα θύματά του πριν αρχίσει να τα βασανίζει, πολλές φορές μαστιγώνοντάς τα με πλαστικά καλώδια. Ο Γκαραβίτο για να παρασύρει τα θύματά του άλλαζε συνεχώς μορφές. Ντυνόταν ζητιάνος, φιλάνθρωπος, ακόμη και ιερέας και μοναχός, «εικόνα» που του εξασφάλιζε την είσοδο ακόμη και σε σχολεία όπου έδινε διαλέξεις. Στη συνέχεια, αλίευε τα θύματά του είτε προσφέροντάς τους χρήματα, είτε μεθώντας τα, ώστε γίνονταν ευάλωτα στις προθέσεις του.

Σύμφωνα με τους Ressler, Burgess, and Douglas¹⁷⁴ ο αριθμός των ανθρωποκτονιών που καταχωρούνται ως «αγνώστου κινήτρου» έχει αυξηθεί δραματικά τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Μιλούν δε για δύο τύπους ανθρωποκτονίας με σεξουαλικό κίνητρο : «ο βιαστής – ανθρωποκτόνος» ("the rape or displaced anger murderer") και ο «σαδιστής, εκ λαγνείας ανθρωποκτόνος» ("sadistic, or lust murderer")¹⁷⁵. Σύμφωνα με την μελέτη αυτή, οι δύο τύποι ανθρωποκτόνων, ο βιαστής που σκοτώνει τα θύματά του για να μην συλληφθεί και ο εκ λαγνείας ανθρωποκτόνος διαφέρουν μεταξύ τους κατά το ότι οι πρώτοι *«σπάνια βρίσκουν σεξουαλική ικανοποίηση από τον φόνο και επίσης σπάνια πραγματοποιούν μεταθανάτιες σεξουαλικές πράξεις»*. Απεναντίας, ο «εκ λαγνείας ανθρωποκτόνος» φονεύει «ωσάν να πρωταγωνιστεί σε μια τελετουργική διαδικασία σαδιστικής φαντασίωσης». Η σκέψη αυτή συνιστά και το κριτήριο διαφοροποίησης τουλάχιστον των serial killers από ορισμένες υποθέσεις πολυάριθμων ανθρωποκτονιών με τον ίδιο ή τους ίδιους δράστες.

β-iv. Ανθρωποκτονίες που τελούν δράστες με βεβαρυμένο ψυχιατρικό ιστορικό, είτε με θύματα μεταξύ των οικείων τους, είτε αγνώστους. Το ζήτημα της δικαστικής διερεύνησης της ψυχικής και πνευματικής υγείας κάθε ανθρωποκτόνου

¹⁷⁴ **Robert Ressler, Ann Burgess and John Douglas**, Sexual Homicide: Patterns, Motives & Procedures for Investigation, 1988, pgs 3-13. Βλ. επίσης **Eric. W. Hickey**, Serial Killers and Their Victims, Pacific Grove, California Books, Cole 1991, pg 3.

¹⁷⁵ Για τον ορισμό και τα χαρακτηριστικά του lust murderer, βλ. την πρώτη ορολογική προσέγγιση των **Robert. D. Hazelwood & John E. Douglas**, The Lust Murderer, σε Federal Bureau Of Investigation law Enforcement Bulletin 49 (April 1980), pgs 18-22.

είναι ζήτημα πολύπαθο, όπως θα αναλυθεί παρακάτω. Όμως, στην επί του προκειμένου εξαιρετέα κατηγορία εντάσσονται όσοι πριν την τέλεση της ανθρωποκτονίας έχουν διαγνωσθεί κατόπιν ιατρικών εξετάσεων και, συνήθως, χρόνιας συμπτωματολογίας, ως παθολογικές περιπτώσεις (ψυχωσικοί, σχιζοφρενείς κ.λ.π.). Το ακόλουθο παράδειγμα είναι χαρακτηριστικό:

Το 1991 το Μ.Ο. Δικαστήριο Κιλκίς είχε διαγνώσει ότι ο 55χρονος τότε Αναστάσιος Λασκάκης, πατέρας τεσσάρων παιδιών, τελούσε υπό καθεστώς ελαττωμένου καταλογισμού όταν το 1990 σκότωσε με καραμπίνα μια γειτόνισσά του στο Τριάδι Θεσσαλονίκης, καθώς έπασχε από παρανοική σχιζοφρενική ψύχωση. Διατάχθηκε ο εγκλεισμός του σε ψυχιατρικό κατάστημα για δέκα έτη. Όμως, στις 27/7/1997, ο νοσηλευόμενος στο Δημόσιο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης Λασκάκης, σκότωσε με σιδηροσωλήνα την 61χρονη Πολυχρονία Στεφανίδου, επίσης τρόφιμο, μετά από μια ολιγόλεπτη λογομαχία τους στο προαύλιο του νοσοκομείου. «Τελευταία, ο δράστης παρουσίαζε βελτίωση και οι γιατροί του είχαν μειώσει τα φάρμακα», έγινε γνωστό από την Αστυνομία¹⁷⁶.

Το φαινόμενο ανθρωποκτονιών που τελούνται από ψυχικά νοσούντες σε χρόνους που δεν έχουν νοσηλευθεί ακόμη σε «κλειστά» ιδρύματα, δεν γνωρίζει φυλετικά ή γεωγραφικά σύνορα όπως προκύπτει από τις ακόλουθες υποθέσεις:

Ο 29χρονος Αυστραλός Martin Bryant¹⁷⁷ είχε Ι.Ο. 66, γεγονός που τον κατέτασσε στο ποσοστό του 1,17% με τους ανθρώπους με χαμηλότερο δείκτη νοημοσύνης. Όλοι τον φώναζαν ο «χαζο-Marty». Έκανε χυδαία σχόλια σχεδόν σε κάθε γυναίκα που έβλεπε στο δρόμο. Την Κυριακή 28 Απριλίου 1996, ο Bryant φόρτωσε στο αυτοκίνητό του όπλα και μια σανίδα του σέρφ και κατευθύνθηκε προς την τουριστική τοποθεσία του Port Arthur (στην Τασμανία της Αυστραλίας), όπου εκατοντάδες τουρίστες επισκέπτονται τα ερείπια της παλιάς φυλακής και έχει οργανωθεί εκεί ένα συγκρότημα με χώρους αναψυχής και ψυχαγωγίας. Έφθασε έξω από ένα πολυσύχναστο τουριστικό καφέ γεμάτο κόσμο και μονολόγησε «Σήμερα έχει πολλούς λευκούς εδώ πέρα, δεν έχει και πολλούς Ιάπωνες έτσι;». Μπήκε στο κατάστημα, έβγαλε ήρεμα από την τσάντα του τέννις που κρατούσε δύο ακριβά ημιαυτόματα πολυβόλα και άρχισε μεθοδικά να γαζώνει τους πάντες, σκορπώντας το θάνατο. Σύμφωνα με μια αναφορά της Αστυνομίας που δημοσιεύθηκε αργότερα στην εφημερίδα New South Wales 29 πυροβολισμούς έριξε ο Bryant μέσα στο καφέ, από τους οποίους έπεσαν 19 νεκροί, 1 βαριά τραυματισμένος και άλλοι 12 τραυματίες. Όλα αυτά μέσα σε 90 περίπου δευτερόλεπτα. Αμέσως μετά, ο Bryant βγήκε από την καφετέρια, πυροβόλησε και σκότωσε έναν οδηγό τουριστικού λεωφορείου και έριξε αρκετές ριπές προς πανικόβλητους τουρίστες που έτρεχαν να κρυφτούν. Γύρισε προς το αυτοκίνητό του και μπήκε μ' αυτό στον κεντρικό δρόμο, χωρίς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Εκείνη την ώρα έμπαινε στο χώρο με το αυτοκίνητο μια γυναίκα με τις δύο κόρες της. Φρενάρει, πυροβολεί και τους σκοτώνει όλους. Μάλιστα την 5χρονη μικρή την κυνηγά στο οδόστρωμα και την πυροβολεί. Προχωρά πεζός προς το χώρο υποδοχής του συγκροτήματος, πυροβολεί και σκοτώνει τους υπαλλήλους της ρεσεψιόν και ρίχνει προς περαστικούς οδηγούς. Επιβιβάζεται στο αυτοκίνητό του και πάλι, αυτή τη φορά αποχωρεί. Την στιγμή που απομακρύνεται από το τουριστικό συγκρότημα, 32 άνθρωποι είναι νεκροί και 18 τραυματίες. Υπό την απειλή ενός όπλου παίρνει όμηρο έναν οδηγό άλλου διερχόμενου αυτοκινήτου, τον οποίο κλειδώνει στο πορτ – μπαγκάζ του αυτοκινήτου του. Στο δρόμο πυροβολεί και σκοτώνει ένα διερχόμενο οδηγό. Οδηγεί προς ένα βενζινάδικο, ανεφοδιάζεται και κατευθύνεται προς ένα μικρό παραθαλάσσιο ξενοδοχείο, το "Seascape". Δεν είναι ξεκάθαρο εάν σκότωσε τότε τους δύο ευρισκόμενους εκεί ιδιοκτήτες του ή αν ξεκίνησε από εκεί το όλο μακελειό, πάντως «ταμπουρώνεται» σε μια μικρή παραθαλάσσια

¹⁷⁶ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 28/7/1997, ρεπορτάζ Νίκου Φωτόπουλου.

¹⁷⁷ Βλ. εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 5/5/1996 και True Crime, οπ. ανωτ., pg 245.

σουίτα, παίρνοντας τον άτυχο όμηρο μαζί του και δεν αργεί να περικυκλωθεί από περίπου 200 ένοπλους αστυνομικούς. Ακολουθεί μια 12ωρη πολιορκία. Μια δημοσιογράφος κατορθώνει να του μιλήσει στο τηλέφωνο. Το κλείνει σε δευτερόλεπτα, λέγοντας «*Δε μπορώ να μιλήσω τώρα, σπάω πολύ πλάκα. Θέλω να κάνω ένα ντους και αν με ξαναπάρεις, θα πυροβολήσω τον όμηρο.*» Αργότερα το ίδιο βράδυ, χωρίς αφορμή ο Bryant πυροβολεί και σκοτώνει τον όμηρο. Το επόμενο πρωί, η σουίτα τυλίγεται στις φλόγες. Ο Bryant πετάγεται πανικόβλητος έξω με τα παντελόνια του κατεβασμένα και παραδίδεται. Αμέσως μεταφέρεται σε νοσοκομειακή μονάδα όπου του παρέχονται οι πρώτες βοήθειες για εγκαύματα δεύτερου βαθμού και μια σειρά από εκδορές και από κει απυθείας στο Νοσοκομείο των Φυλακών Risdon. Η Jenetta Hoani, πρώην φιλενάδα του Bryant, ισχυρίστηκε ότι ο Bryant παρουσίαζε τρομακτικές μεταβολές στο χαρακτήρα του με απότομες μεταβολές ανάμεσα στην ηρεμία και την απόλυτη οργή, ότι τον συνάρπαζε ο θάνατος και ο κίνδυνος, αγαπούσε την πορνογραφία και ήταν παθιασμένος με την κτηνοβασία. Του άρεσαν τα βίαια φιλμ και μάλιστα αγαπημένο του ήταν «Η Κούκλα του Σατανά No2 (Child's Play 2)», σύμφωνα με την υπόθεση του οποίου το πνεύμα ενός serial killer «στοιχειώνει» μια παιδική κούκλα (τον "Chucky") και κατορθώνει να επανέλθει στη ζωή όταν η κούκλα σκοτώνει ένα μικρό παιδί. Παντα σύμφωνα με πληροφορίες που έδωσε η Hoani, ο Bryant είχε στο δωμάτιό του 200 αρκουδάκια και θεωρούσε καλύτερο φίλο του ένα κατοικίδιο γουρουνάκι, που πολλές φορές κοιμόταν στο κρεβάτι του. Ο Bryant ομολόγησε την ενοχή του και στις 72 συνολικά κατηγορίες που του αποδόθηκαν, οι οποίες περιλαμβάνουν ανθρωποκτονία από πρόθεση, βαρεία και επικίνδυνη σωματική βλάβη και εμπρησμό. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Τασμανίας τον καταδίκασε σε 35 φορές ισόβια κάνοντας δεκτό τον ελαττωμένο καταλογισμό, λόγω ψυχικής νόσου. Μέσα στη φυλακή έκανε τουλάχιστον τέσσερις προσπάθειες να αυτοκτονήσει.

Στις 5/3/2001, ένας 15χρονος μαθητής γυμνασίου στην πόλη Σαντί της Καλιφόρνια άνοιξε πυρ σκοτώνοντας δύο και τραυματίζοντας 13 άτομα. Οι πυροβολισμοί ξεκίνησαν, σύμφωνα με συνομιλήκους του από τις τουαλέτες. Συμμαθητής του δήλωσε συντετριμμένος ότι ο 15χρονος είχε προειδοποιήσει ολόκληρη την προηγούμενη εβδομάδα ότι «θα σκότωνε κόσμο», όμως διαβεβαίωνε αμέσως μετά όσους τον άκουγαν ότι αστειευόταν¹⁷⁸.

Στις 8 Ιουνίου 2001 ο 37χρονος Mamoru Tacuma¹⁷⁹ οπλισμένος με ένα κουζινομάχαιρο, μπήκε σε ένα νηπιαγωγείο της Osaka στην Ιαπωνία και επιτέθηκε στους ανήλικους μαθητές, φονεύοντας 8 και τραυματίζοντας βαριά 18 επί πλέον παιδιά και 3 ενήλικες. Έπεσαν πάνω του και τον ακινητοποίησαν ένας υποδευθυντής και ένας δάσκαλος και ενώ οι υπόλοιποι δάσκαλοι οδηγούσαν τα παιδιά στο προαύλιο, κλήθηκε η Αστυνομία. Συνελήφθη επί τόπου και μεταφέρθηκε κατευθείαν σε νοσοκομείο, καθώς αναφέρθηκε ότι είχε αυτοτραυματιστεί. Τα θύματα, έξι κοριτσάκια και 2 αγοράκια ηλικίας μεταξύ 6 και 8 ετών. Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της Αστυνομίας, ο δράστης είχε βαρύ ιστορικό σχιζοφρένειας. Εργαζόταν πριν δύο χρόνια ως επιστάτης σε ένα νηπιαγωγείο κοντινής πόλης, ώσπου τον απέλυσαν όταν απεδείχθη ότι έριχνε ηρεμιστικά στο τσάι των μαθητών. Είχε και τότε συλληφθεί, αλλά δεν του απαγγέθηκαν κατηγορίες καθ'ότι κρίθηκε ότι έπασχε από πνευματική νόσο. Ο Tacuma κατέθεσε στην Αστυνομία ότι ελάμβανε φαρμακευτική αγωγή με αντικαταθλιπτικά χάπια και ότι είχε πάρει το δεκαπλάσιο της ημερήσιας δόσης του πριν κατευθυνθεί για το σχολείο. Χαρακτηριστικά ανέφερε στην προανακριτική του απολογία ότι είχε «*σιχαθεί τα πάντα*» και ότι επεδίωκε «*να πιαστεί και να εκτελεστεί*» και πρόσθεσε ότι είχε αποπειραθεί αρκετές φορές να αυτοκτονήσει αλλά δεν είχε καταφέρει να προχωρήσει μέχρι τέλους. Η επίθεση είχε λάβει χώρα λίγα λεπτά αφότου άρχισε το μάθημα, καθώς ο Takuma είχε κατορθώσει να αναρριχηθεί σε μια αίθουσα της πρώτης τάξης, να μπει στην αίθουσα και να συνεχίσει την επίθεσή του στο διάδρομο μεταξύ των τάξεων. Στις 19 Δεκεμβρίου 2001 ο Tacuma ομολόγησε την ενοχή του σε ειδική συνεδρία στην Εισαγγελία της Osaka. Παρά το ιστορικό της σχιζοφρένειας, οι ψυχίατροι που τον εξέτασαν διέγνωσαν ότι μπορούσε να διακρίνει

¹⁷⁸ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 6/3/2001.

¹⁷⁹ Από την ιστοσελίδα του τηλεοπτικού δικτύου C.N.N. της 10-6-2001.

το καλό από το κακό και συνεπώς ότι μπορούσε να παραστεί σε δίκη. Μετά την επίθεση υπήρξε ευρύς δημόσιος διάλογος που οδήγησε στη λήψη αυστηρότερων μέτρων για την ασφάλεια των σχολείων, αφού ο Tacuma είχε καταφέρει ανενόχλητος να εισέλθει στο σχολείο. Ο ίδιος ισχυρίστηκε ενώπιον του Εισαγγελέα της Οσάκα ότι «σχεδίαζε τη σφαγή αυτή από το 1984» (!)¹⁸⁰. Στις 28 Αυγούστου 2003 καταδικάστηκε σε θάνατο. Αποβλήθηκε από την αίθουσα γιατί διαρκώς εξύβριζε τα θύματα και τους παρισταμένους στη δίκη γονείς τους. Στις 14 Σεπτεμβρίου του 2004 ο Tacuma εκτελέστηκε δι' απαγχονισμού¹⁸¹.

Περασμένα μεσάνυχτα της Τρίτης προς Τετάρτη της 27ης Μαρτίου 2002 ένας άνδρας καθόταν ήσυχος και αμίλητος επί έξι ώρες ως επισκέπτης όσο διαρκούσε η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου της Nanterre, μιας εργατικής συνοικίας στο δυτικό Παρίσι. Ξαφνικά σηκώθηκε όρθιος έβγαλε δύο ημιαυτόματα πιστόλια μάρκας Glock και άρχισε να πυροβολεί ακατάπαυστα, σκοτώνοντας επί τόπου οκτώ δημοτικούς συμβούλους και τραυματίζοντας 19 άτομα ακόμη. Κάποιοι από τους παρευρισκομένους βρήκαν το θάρρος να του ορμήσουν, ένα μέλος του δημοτικού συμβουλίου του πετά μια καρέκλα. Ο άγνωστος κατορθώνει να τον πυροβολήσει και να τον τραυματίσει σοβαρά, όμως οι υπόλοιποι κατορθώνουν να τον ακινητοποιήσουν. Όταν η Αστυνομία φθάνει, ο άνδρας εκλιπαρεί να τον σκοτώσουν. Το όνομά του είναι Richard Durn¹⁸². Ο 33χρονος συχνά παρακολουθούσε ως επισκέπτης τις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων χωρίς να λέει λέξη. Σύμφωνα με την 68χρονη μητέρα του Stephanie Durn, ο γιός της έπασχε από βαριές ψυχικές διαταραχές, ευρίκετο υπό ψυχιατρική παρακολούθηση επί σειρά ετών και «10 ή 20 φορές είχε πεί ότι ήθελε να σκοτώσει ανθρώπους». «Ο λόγος που πιστεύω ότι ήθελε να σκοτώσει είναι επειδή αισθανόταν πολύ μόνος» είπε η μητέρα του δράστη στους δημοσιογράφους που είχαν καταφθάσει έξω από το σπίτι της. «Όταν πήγε για πρώτη φορά σε συνεδρία ψυχοθεραπείας το 1990, είπε στο γιατρό "Βοήθησέ με να πεθάνω"». Ο τότε Γάλλος πρωθυπουργός Λιονέλ Ζοσπέν ο οποίος έσπευσε να προστρέξει στον τόπο του συμβάντος, πριν καν ξημερώσει χαρακτήρισε το περιστατικό «αφάνταστο δράμα», ενώ ο τότε υποψήφιος Πρόεδρος της δεξιάς παράταξης Alain Madelin αποκάλυψε το συμβάν «αμερικανόφερτο υποπρόιον, από αυτά που δεν επιθυμούμε να έχουμε στη Γαλλία». Η Δήμαρχος του Nanterre είπε ότι δεν γνώριζε προσωπικά τον Durn και διευκρίνισε ότι τίποτε έντονο δεν υπήρχε στις συζητήσεις των δημοτικών συμβούλων ώστε να προκαλέσει αντιπαράθεση, μάλιστα στις 1:15 μετά τα μεσάνυχτα όταν έπεσαν οι πρώτοι πυροβολισμοί, όλοι οι σύνεδροι ήταν κουρασμένοι και ετομάζονταν να αποχωρήσουν. Ο Durn, σύμφωνα με περιγραφές επιζησάντων, χωρίς να πεί λέξη, σηκώθηκε όρθιος στις θέσεις κοινού που καθόταν, προχώρησε προς το πάνελ των δημοτικών συμβούλων και πυροβολούσε τον έναν μετά τον άλλον τους συνέδρους, χωρίς καμιά διάκριση. Άνεργος την εποχή των ανθρωποκτονιών, ο Durn είχε εργασθεί για αρκετά χρόνια σε νηπιαγωγείο της περιοχής ως επιτηρητής ασφαλείας και είχε εθελοντικά απασχοληθεί στο τοπικό γραφείο της Γαλλικής Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Διάφοροι γνώριμοί του τον περιέγραψαν στις αρχές ως συμπαθόντα τις οικολογικές οργανώσεις, χωρίς όμως ο ίδιος να είναι μέλος του Κόμματος των Πρασίνων. Ο Durn είχε λευκό ποινικό μητρώο και διέθετε άδεια οπλοκατοχής για ερασιτεχνική σκοποβολή, την οποία είχε αποκτήσει το 1997, αλλά είχε λήξει από το 2000. Εξασκείτο δε τακτικά στη σκοποβολή «χωρίς ποτέ να δώσει δικαίωμα» στα μέλη της λέσχης. Το πρωί της Πέμπτης 28 Μαρτίου 2002, ο Durn ανακρινόταν στον 4^ο όροφο του κτιρίου της αστυνομικής διεύθυνσης. Όταν ο κατηγορούμενος κλήθηκε να πλησιάσει το γραφείο του ανακριτή για να δεί ένα έγγραφο, όρμηξε προς το παράθυρο πήδηξε στο κενό και σκοτώθηκε. Οι προσπάθειες να τον συγκρατήσουν οι αστυνομικοί από τα πόδια ήταν ανεπιτυχείς.

¹⁸⁰ Από την ιστοσελίδα της εφημερίδας Japan Times On Line της 26-7-2002.

¹⁸¹ Από την ιστοσελίδα του τηλεοπτικού δικτύου B.B.C. της 14-9-2004.

¹⁸² Βλ. ιστοσελίδα του τηλεοπτικού σταθμού BBC της 27 Μαρτίου 2002, εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 30/3/2002, πηγή Ασσοσιέιτεντ Πρες & Γαλλικό Πρακτορείο Ειδήσεων.

β-v. Ανθρωποκτονίες «αφανισμού» (με κίνητρα οικονομικά, ωφελιμιστικά), στις οποίες κατά κανόνα υπάρχει οικειότητα μεταξύ δράστη και θυμάτων. Ακόμη και όταν δεν υπάρχει το στοιχείο αυτό, διακρίνονται, διότι το κίνητρο τέλεσης των ανθρωποκτονιών, ειδικότερα το σκοπούμενο από τις ανθρωποκτονίες όφελος του δράστη είναι ευδιάκριτο μέσα από το όλο *modus operandi*. Σύμφωνα με έγκυρες σχετικές μελέτες, ποσοτικά, το κυρίαρχο εμφανιζόμενο κίνητρο των ανθρωποκτονιών που τελούνται στη χώρα μας είναι το υλικό - περιουσιακό¹⁸³.

Συχνά συγχέονται οι *mass murderers* και οι *serial killers* με πολυανθρωποκτόνους οι οποίοι ενήργησαν με προδήλως διαφορετικό κίνητρο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα :

- Χέρμαν Ντουφτ και Χανς Μπασενάουερ. Οι 31χρονοι Χέρμαν Ντουφτ και Χανς Μπασενάουερ υπήρξαν τυπικές περιπτώσεις εγκαταλελειμένων παιδιών του «πολέμου», με πλούσιο ποινικό παρελθόν και νεοναζιστικές απόψεις¹⁸⁴. Ήλθαν στην Ελλάδα το Φεβρουάριο του 1969 ως τουρίστες και στις 6 Μαρτίου πραγματοποιούν την πρώτη τους ένοπλη ληστεία σε ένα βενζινάδικο κοντά στη Θήβα, σκοτώνοντας εν ψυχρώ τον 33χρονο υπάλληλο του καταστήματος Νίκο Κανάρη και τον 22χρονο φαντάρο Κώστα Κούλη που έτυχε να βρίσκεται εκεί. Ακόμη, τραυματίζουν σοβαρά έναν άλλο υπάλληλο του βενζινάδικου, τον Τάσο Γκίνη. Από την όλη επιχείριση αποκομίζουν 12.000 δραχμές. Λίγες μέρες αργότερα ληστεύουν και σκοτώνουν με ρόπαλο μέσα στη βίλα του στη Βούλα τον Ελληνοαμερικανό επιχειρηματία Παντελή Αθηναίο. Αποσπούν 11.000 δραχμές και 3.000 δολάρια. Ενθαρρυνόμενοι από τις «επιτυχίες» τους, κι ενώ η αστυνομία αδυνατεί να συνδέσει τα κτυπήματα, προχωρούν στις 22 Μαρτίου σε μια τρίτη ανθρωποκτονία, αυτή του ταξιτζή Γιάννη Φραγκιαδάκη, από τον οποίο αποσπούν το ευτελές ποσό των 250 δραχμών.

Ακολουθεί στις 9 Απριλίου μια νέα ληστεία στην εθνική οδό Αθηνών – Λαμίας, από την οποία αποσπούν 3.850 δραχμές. Φεύγοντας, σκοτώνουν εν ψυχρώ τον υπάλληλο Γιάννη Τσουτσάνη, πατέρα 4 παιδιών που τους παρακαλούσε να του χαρίσουν τη ζωή για χάρη των παιδιών του.

Η εγκληματική τους δράση ολοκληρώνεται δύο μέρες αργότερα, στην εθνική οδό Αθηνών – Κορίνθου, κοντά στην Κακιά Σκάλα. Εκεί προσποιούνται ότι χάλασε το αυτοκίνητό τους και ο διερχόμενος οδηγός Γιώργος Παπαγεωργίου σταματά για να τους προσφέρει βοήθεια. Ενώ είναι σκυμένος πάνω στη μηχανή, τον μαχαιρώνουν και του αποσπούν 600 δραχμές και 100 μάρκα Γερμανίας.

Ό,τι δεν πετυχαίνουν οι αναζητήσεις της αστυνομίας θα το πετύχει τελικά η παρατηρητικότητα κάποιου πολίτη. Στις 12 Απριλίου 1969 παραξενεύεται βλέποντας σταθμευμένο στο Χαϊδάρι ένα αυτοκίνητο με ίχνη αίματος στο καπό. Ειδοποιεί λοιπόν την αστυνομία, η οποία οργανώνει επιχείρηση και περιμένει. Σε λίγο συλλαμβάνεται ο

¹⁸³ Από την παρουσίαση της έρευνας του Δρ. Εγκληματολογίας Άγγελου Τσιγκρή, στην εφημερίδα «Καθημερινή», 24/8/2002. Το δείγμα της έρευνας συγκροτήθηκε από το σύνολο των 196 υποθέσεων ανθρωποκτονίας από πρόθεση, που εκδικάστηκαν από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο της Αθήνας από το 1986 έως το 1995. Από τα συμπεράσματα της έρευνας προκύπτει ότι το κυρίαρχο κίνητρο είναι περιουσιακό, ενώ σημαντική είναι η ποσοστιαία αναλογία των ανθρωποκτονιών με κίνητρο την έκρηξη, δηλαδή εν βρασμώ ψυχής (14%), το ερωτικό πάθος (12,4%), την αντεκδίκηση (9,2%) και την προσβολή τιμής (7,5%). Διαπιστώθηκε ακόμη ότι ένα μικρό ποσοστό ανθρωποκτονιών είχαν ως «κίνητρο» (όπως η έρευνα το παρουσιάζει) το ξεκαθάρισμα λογαριασμών (4,8%), την άμυνα (4,8%), την ψυχοπαθολογία του δράστη (4,8%), την ιδεολογία (4,3%), τη σεξουαλική ικανοποίηση (3,2%) και τη λύτρωση (2,2%).

¹⁸⁴ Πηγή για όλες τις πληροφορίες για την υπόθεση, η έκδοση «Οι Μεγάλες Δεκαετίες [1960-1969]», εκδόσεις Μανιατέα 2006, σελ. 424-427. Πρβλ. επίσης το μυθιστόρημα του Γιάννη Ράγκου «Μυρίζει Αίμα», εκδόσεις Ίνδικτος, 2009, το οποίο βασίζεται σε δραματοποιημένη παρουσίαση της υπόθεσης, με πρώτη ύλη δημοσιογραφικές πηγές της εποχής.

ανυποψίαστος Ντουφτ, που έρχεται να παραλάβει το αυτοκίνητο. Στην αρχή, ο Ντουφτ αρνείται τα πάντα, μετά όμως από Ανάκριση, «σπάει», ομολογεί και αποκαλύπτει το συνεργό του, ο οποίος συλλαμβάνεται την επομένη μέρα σε διαμέρισμα που είχαν νοικιάσει οι δύο στο Κολωνάκι.

Στη δίκη, η οποία συγκλονίζει την ελληνική κοινωνία, ο ένας κατηγορούμενος «τα ρίχνει» στον άλλο. Η υπεράσπιση επιχειρεί απελπισμένα να υποστηρίξει κάποια ελαφρυντικά, επικαλούμενη τα δραματικά παιδικά τους χρόνια, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Κρίνονται ένοχοι για όλες τις κατηγορίες (μεταξύ των οποίων έξι ανθρωποκτονίες από πρόθεση, ληστείες, παράνομη οπλοφορία) και καταδικάζονται στην ποινή του θανάτου. Λίγους μήνες αργότερα και παρά τις διεθνείς εκκλήσεις για μετατροπή της ποινής σε ισόβια, θα εκτελεστούν στο απόσπασμα.

- Η υπόθεση της «εταιρίας δολοφόνων»¹⁸⁵. Πάσχα 1987: Οι αστυνομικές έρευνες αποκαλύπτουν τη δράση μιας από τις πλέον αδίστακτες για τα ελληνικά χρονικά συμμορίες, που είχε «ειδικευθεί» στις δολοφονίες πλούσιων ηλικιωμένων. Η «εταιρεία» σκότωνε τους ηλικιωμένους, ώστε να καρπωθεί τις περιουσίες τους και σκηνοθετούσε τους θανάτους τους, έτσι ώστε να φαίνονται είτε ως αιφνίδιοι (λ.χ. από τροχαία ατυχήματα), είτε ως προελθόντες από φυσικά αίτια. Εγκέφαλος της σπείρας ο 51χρονος Χρήστος Παπαδόπουλος, ο οποίος με τη βοήθεια δέκα συνεργών κατάφερε να σκοτώσει συνολικά οκτώ ηλικιωμένους. Μάλιστα, ένα από τα μέλη της «εταιρίας», ο Βασίλης Πλατανιώτης εμφανιζόταν στις ηλικιωμένες γυναίκες ως γαμπρός¹⁸⁶. Κέρδιζε την εμπιστοσύνη τους, ταυτόχρονα με την πρόσβαση στο σπίτι τους. Σε συνεννόηση με τον Παπαδόπουλο, μελετούσαν τις κινήσεις των θυμάτων και εκτελούσαν μεθοδικά το αποτρόπαιο έργο τους. Ο Πλατανιώτης φυλακίστηκε στον Κορυδαλλό όπου και πέθανε. Ο εργολάβος Ιωάννης Παμπρής ήταν ο άνθρωπος που αναλάμβανε να εξαφανίσει τα πτώματα, ο «νεκροθάφτης» της εταιρίας. Αφού εξέτισε τα 2/3 της ποινής του αποφυλακίστηκε, λίγους μήνες μετά όμως πέθανε από φυσικά αίτια. Ο τσιλιαδόρος της οργάνωσης, Γιώργος Ξανθόπουλος, θυρωρός στο επάγγελμα, δεν άντεξε τις τύψεις που τον καταδίωκαν και αυτοκτόνησε μέσα στη φυλακή. Σε ελαφρότερες ποινές καταδικάστηκαν άλλοι έξι άνθρωποι που είχαν περιφερειακό ρόλο. Μεταξύ αυτών και οι συμβολαιογράφοι που είχαν επιφορτιστεί με τη σύνταξη των πλαστογραφημένων διαθηκών. Τα άλλα έξι θύματά τους ήταν ο 84χρονος εφοπλιστής Χαρ. Τυπάλδος, η 65χρονη Λάουρα Πάντου (ήταν το πρώτο θύμα τους το 1985), η 70χρονη Έλλη Βεργιοπούλου, η 75χρονη εξαδέλφη της Ευθ. Πρωτονοταρίου, ο Αγ. Καλαφάτης και ο Στ. Μπρουζάκης. Πριν από τη σύλληψή τους, τα μέλη της σπείρας σχεδίαζαν τη δολοφονία του ζεύγους Πεντάζου στην Αμαλιάδα.

Στο στενό πυρήνα του «εγκέφαλου» της συμμορίας, μια μοιραία γυναίκα, η Γεωργία Παπανικολάου. Οι φήμες για τις σχέσεις της όχι μόνο με τον Παπαδόπουλο αλλά και με άλλα μέλη της συμμορίας οργίαζαν. Νοικοκυρά, σύζυγος δικαστικού επιμελητή, η Παπανικολάου αποδείχτηκε πιο συγγνή και από τον ίδιο τον εμπνευστή της «εταιρίας». Η ίδια σκότωσε τη θεία της, Ευφροσύνη Φραγκουλάκη, ένα από τα θύματα της σπείρας, χτυπώντας την με μια πέτρα στο κεφάλι. Μάλιστα, για να δημιουργήσει, άλλοθι, για πολλές εβδομάδες μετά τη δολοφονία τηλεφωνούσε στους ίδιους της τους γείτονες, υποδυόμενη τη θεία της. Και προχώρησε ακόμη περισσότερο. Κατέθεσε αγωγή εναντίον της νεκρής, υποστηρίζοντας ότι έφυγε στο εξωτερικό χωρίς να τις καταβάλλει δεδουλευμένα τεσσάρων ετών, αφού έναντι αμοιβής της παρείχε φροντίδα στο σπίτι¹⁸⁷. Σήμερα, η Γεωργία Παπανικολάου, έχοντας εκτίσει τα 2/3 της ποινής της, είναι ελεύθερη¹⁸⁸.

Πολύτιμος συνεργάτης της αστυνομίας αναδεικνύεται ο ιδιωτικός ντετέκτιβ Σπύρου¹⁸⁹, ο οποίος ερευνά την υπόθεση κατ'εντολήν του αδελφού ενός εκ των θυμάτων της συμμορίας, του εφοπλιστή Τυπάλδου. Η συμμορία εξαρθώνεται και ο

¹⁸⁵ Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή», 24/8/2002, άρθρο Έλενας Καρανάση.

¹⁸⁶ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 8/2/2001.

¹⁸⁷ Βλ. Την ιστοσελίδα BlogΘέα – Greek Community Portal.

¹⁸⁸ Βλ. Την ιστοσελίδα BlogΘέα – Greek Community Portal και το άρθρο «Η οργάνωση του εγκλήματος του Νίκου Κωνσταντάρη, στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Καθημερινή», 12/7/2009.

¹⁸⁹ Βλ. τη συμμετοχή του και στην υπόθεση των «Σατανιστών της Παλλήνης», κατωτ. σε Κεφ. Γ.6.1.

Παπαδόπουλος καταδικάζεται οκτώ φορές εις θάνατον (ποινή η οποία ήταν γνωστό ότι δεν πρόκειται να εκτελεστεί, ισοδυναμώντας με οκτάκις ισόβια κάθειρξη), κάθειρξη 47 ετών και φυλάκιση 4 μηνών και 20 ημερών για, μ.α., ανθρωποκτονία από πρόθεση κατά συρροή, σύσταση και συμμορία, πλαστογραφία κατ'εξακολούθηση. Ο Παπαδόπουλος, ήταν μια δαιμόνια φιγούρα με έφεση στο οργανωμένο έγκλημα. Στις 4/4/1971 εγγράφεται στον Δ.Σ.Α. με αριθμό μητρώου 4182 και ανοίγει γραφείο επί της οδού Σταδίου (48). Την άνοιξη του 1977 είναι ήδη δικηγόρος παρ'εφέταις, όμως εκκρεμούσαν εις βάρος του δύο πειθαρχικές διώξεις από τον Δ.Σ.Α. για πλαστογραφία μιας ληξιαρχικής πράξης θανάτου ... στο όνομά του (!) και για έκδοση ακάλυπτης επιταγής, του ποσού -μαμούθ για την εποχή- των 125.000 δρχ.. Πολυπράγμων και θρασύς, κατορθώνει μέσα στη δεκαετία του '80 να εκλεγεί δήμαρχος Νέας Χαλκηδόνας. Χρησιμοποιώντας την ιδιότητά του αυτή, στο πλαίσιο της «επαφής του με το λαό», ο Παπαδόπουλος άρχισε να αναπτύσσει επαφές με ηλικιωμένα άτομα που διέθεταν περιουσία. Όταν κέρδιζε την εμπιστοσύνη τους, άρχιζε η αντίστροφη μέτρηση. Με βασανιστήρια ο Παπαδόπουλος αποσπούσε από τα θύματα τις υπογραφές και πλαστογραφούσε σωρεία άλλων εγγράφων, με βάση τα οποία διέθεταν τα περιουσιακά τους στοιχεία στον ίδιο και σε άλλα μέλη της συμμορίας του¹⁹⁰.

Το 1991 ο Παπαδόπουλος, κατάδικος ων, κατηγορήθηκε για εισαγωγή ναρκωτικών ουσιών στις φυλακές του Κορυδαλλού. Το 1992 αποπειράθηκε ανεπιτυχώς να αποδράσει, από τις Δ.Φ. Κερκύρας. Το 2000 του χορηγείται η πρώτη πενήνήμερη άδεια και την τηρεί. Μετά από δύο μήνες, στη δεύτερη άδεια δεν θα είναι το ίδιο συνεπής, καθώς επιχειρεί να «εξαφανισθεί». Διαφεύγει για 120 μέρες και συλλαμβάνεται στις 8 Φεβρουαρίου 2001 σε ένα ημιυπόγειο διαμέρισμα στην Κυψέλη, μαζί με έναν προ ολίγων μηνών αποφυλακισθέντα κρατούμενο, με ταυτότητα που ανήκε σε αποβιώσαντα άνδρα¹⁹¹. Επανεγκλείεται στον Κορυδαλλό.

Υπόθεση Γιάννη Μπαλτά. Ήμερώματα 3 Μαΐου 2004 στην επαρχιακή οδό Λαγκαδά – Πέντε Βρυσών έξω από τη Θεσσαλονίκη, ο 33χρονος κτηνοτρόφος κάτοικος Λαγκαδά Γιάννης Μπαλτάς έστησε ενέδρα σε αυτοκίνητο στο οποίο επέβαινε η αρραβωνιαστικιά του Θεοδώρα Κιρκινέζη και τα δύο της αδελφία. Πριν απαγάγει την κοπέλα, πυροβόλησε με караμπίνα εναντίον των αδελφών της, σκοτώνοντας τον ένα και τραυματίζοντας σοβαρά τον δεύτερο¹⁹². Η Αστυνομία εξαπέλυσε ανθρωποκυνηγητό με 500 άνδρες στα βουνά της περιοχής Λαγκαδά¹⁹³. Μετά από τέσσερις μέρες, απαλευθέρωσε την όμηρο και λίγο αργότερα συνελήφθη. Ανακρινόμενος, ο Γιάννης Μπαλτάς ομολόγησε πως σκότωσε τον Δεκέμβριο του 1995 τους δύο Αλβανούς λαθρομετανάστες τους Πετρίτι Λόσι και Παουγίν Λεγκίσι για να μην καταβάλει ένα εκατομμύριο δραχμές που όφειλε στον θείο τους, τον οποίο απασχολούσε, ενώ για τον ίδιο λόγο τον Μάιο του 1996 είχε σκοτώσει τον 20χρονο Αλβανό Έντουαρτ Χάκα, που απασχολούσε στη στάνη του. Στο πρώτο, διπλό, έγκλημα είχε συνεργούς τον αδελφό του Σάββα, 29 ετών, και τον 32χρονο φίλο του Δημήτρη Σαβελίδη. Τότε ο Γιάννης Μπαλτάς είχε προθυμοποιηθεί να τους δώσει τα χρήματα και να μεταφέρει τους δύο νεαρούς στην Κρυσταλλοπηγή. Στον δρόμο Σοχού - Ασκού σταμάτησε το αυτοκίνητο και με τη βοήθεια των δύο συνεργών του σκότωσε τους δύο άτυχους ανθρώπους και τους πήρε το ένα εκατομμύριο δραχμές - αμοιβή του θείου τους, ποσό που είχαν μαζί τους¹⁹⁴. Όταν τα πτώματα των δύο λαθρομεταναστών είχαν βρεθεί - δύο μήνες μετά το έγκλημα, σε αγωγό ομβρίων υδάτων - οι υποψίες είχαν στραφεί στον Μπαλτά. Όμως, όταν κλήθηκε να καταθέσει παρουσίασε άλλοθι και ελλείψει στοιχείων δεν σχηματίστηκε δικογραφία εις βάρος του. Τότε είχε πει ότι τους «δικούς» του δύο Αλβανούς, αυτούς που απασχολούσε στη στάνη του- και ήταν οι ίδιοι που βρέθηκαν νεκροί- τους είχε οδηγήσει στα ελληνοαλβανικά σύνορα και τους είχε αφήσει εκεί. Ο ισχυρισμός του δεν μπορούσε να διαψευστεί επειδή δεν υπήρχε κανένα στοιχείο για τους νεκρούς, ούτε ήταν

¹⁹⁰ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα 8-9/2/2001, ρεπορτάζ Κώστα Χατζίδη.

¹⁹¹ Βλ. εφημερίδες «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 9/2/2001, ρεπορτάζ Κ. Κυριακόπουλου, «Esspreso της Κυριακής» 9/2/2001, ρεπορτάζ Στ. Χίου.

¹⁹² Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 7/5/2004.

¹⁹³ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 4/5/2004.

¹⁹⁴ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 10/5/2004, ρεπορτάζ Κ. Καντούρη.

δυνατόν να αναγνωριστούν από ομοεθνείς τους. Το πρωί του Σαββάτου 8/5/2004, ανακρινόμενος, ο Μπαλτάς προχώρησε σε μία ακόμη ομολογία δολοφονίας περιγράφοντας ψύχραιμος πού είχε θάψει το τρίτο θύμα του. Έτσι, την Κυριακή 9/5/2004, σε σε απομακρυσμένη περιοχή του Λοφίσκου βρέθηκε ο σκελετός του εικοσάχρονου Αλβανού. Όπως περιέγραψε μάλιστα, τότε ο αδελφός του τον είχε ρωτήσει «γιατί άργησε ο Αλβανός να φέρει το γάλα». «Τον έφαγα», του είχε απαντήσει κυνικά. Ο Μπαλτάς κρατήθηκε προσωρινά με ένταλμα του 4^{ου} Τακτικού Ανακριτή Θεσσαλονίκης για τέσσερις ανθρωποκτονίες και μία απαγωγή και οδηγήθηκε στις φυλακές Διαβατών σε ειδική πτέρυγα απομακρυσμένος από αλλοδαπούς¹⁹⁵. Τον Μάιο του 2005 καταδικάστηκε σε τετράκις ισόβια και 19 χρόνια κάθειρξη. Ο αδερφός του καταδικάστηκε σε 20ετή κάθειρξη και ο φίλος τους σε δις ισόβια και 9 χρόνια κάθειρξη. Στο δικαστήριο επανέλαβε τους ισχυρισμούς του ότι διαπληκτίστηκε με τους αδερφούς της πρώην αρραβωνιαστικιάς του επειδή είχαν διαφορές για αρχαία και για τους Αλβανούς ότι ήταν σε κατάσταση άμυνας, χωρίς φυσικά να πείσει τους το Δικαστήριο¹⁹⁶.

Όσο προβληματική και διεστραμμένη να αναδεικνύεται μια προσωπικότητα μέσα από τις πράξεις της, το κίνητρο τέλεσης σειράς ανθρωποκτονιών όπως οι προαναφερθείσες είναι σαφές ότι έχει υλιστική, ωφελιμιστική κατεύθυνση. Η οργανωμένη δράση της ομάδας προσώπων που συνέδραμαν για την επίτευξη του εγκληματικού σκοπού δεν έχει σχέση με τους πολυανθρωποκτόνους που μελετώνται εδώ, αφού στερείται οποιαδήποτε ασάφειας ως προς τα παράγωγα αίτια και τα κίνητρό της.

Ακόμη όμως και όταν η δράση ενός μεμονωμένου δράστη ανθρωποκτονιών παρουσιάζεται να ενέχει στοιχεία υπερφονικότητας (overkilling), το κίνητρό του, σχηματίζεται από το σύνολο των εγκληματικών περιστάσεων και είναι δυνατόν να είναι ωφελιμιστικό, ανεξαρτήτως της βαναυσότητας των εγκλημάτων του.

- Χαρακτηριστική η υπόθεση του Ταιλανδού μπάτλερ Πράτερ Σερτουασάνα¹⁹⁷, ο οποίος τον Ιούνιο του 1991, με τη βοήθεια της γυναίκας του, αφού κράτησε για μέρες αιχμάλωτη την τετραμελή οικογένεια Χρυσάφιδη, σκότωσε με τσεκούρι ένα – ένα τα μέλη της, προκειμένου να αποσπάσει χρήματα και τιμαλφή. Νεκροί είχαν βρεθεί ο 48χρονος επιχειρηματίας Μιχάλης Χρυσάφιδης, η σύζυγός του Ελίζαμπεθ και οι δύο γιοι τους, Αλέξανδρος, 16 χρόνων και Γιώργος, 18 χρόνων. Πρόλαβε να διαφύγει αεροπορικώς μαζί με τη μητέρα του και τη σύζυγό του. Εξ όσων ήταν γνωστά μέχρι πρόσφατα, ο Σερτουασάνα παρέμενε καταχωρημένος στα αρχεία με τα ανεκτέλεστα διεθνή εντάλματα της Interpol, χωρίς ποτέ να συλληφθεί¹⁹⁸.

- Υπόθεση Λιασκώνη¹⁹⁹. Αύγουστος 2002: Ο 28χρονος δασοπυροσβέστης από τη Φθιώτιδα Ηλίας Λιασκώνης κλείνει ραντεβού με τρεις κυνηγούς, αφού πρώτα έχει ειδοποιήσει τα τοπικά ΜΜΕ και την αστυνομία για επικείμενη απαγωγή τεσσάρων ατόμων, δηλώνοντας ότι είναι από τη «17 Νοέμβρη». Τους οδηγεί σε ορεινή περιοχή της Οίτης, όπου τους πυροβολεί με κυνηγετικό όπλο κι ενόσω ακόμη εκείνοι είναι ζωντανοί, τους ρίχνει σε χαράδρα. Ο τρόπος εκτέλεσής τους, σύμφωνα με τον ιατροδικαστή, θυμίζει την τακτική των ναζί. Υπόθεση λαθρεμπορίου όπλων, ίσως και εμπορίας ναρκωτικών διέρρευσαν οι αρχές. «Τους σκότωσα γιατί με έριξαν

¹⁹⁵ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 11, 12/5/2004.

¹⁹⁶ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 10/6/2005.

¹⁹⁷ Βλ. εφημερίδα «Το Έθνος», 21/6/2008, ρεπορτάζ Πέτρου Καρσιώτη και Πρώτο Θέμα On line, 5/8/2008.

¹⁹⁸ Βλ. toeglisma.wordpress.com, άρθρο του Μανώλη Βάια στις 17/1/2009.

¹⁹⁹ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», 19/8/2002, 20/8/2002, 21/8/2002, 22/8/2002, «Τα Νέα» 19/8/2002, 20/8/2002, 21/8/2002, «Έθνος» 19/8/2002.

στη μοιρασιά», θα πεί, αναφερόμενος σε τρία κιβώτια λίρες που είχε βρεί μαζί με τα θύματα²⁰⁰.

β-vi. Ανθρωποκτονίες που εντάσσονται στη δράση του οργανωμένου εγκλήματος, κάθε εθνικής, φυλετικής ή μειονοτικής μαφίας (λ.χ. εκτελέσεις τύπου «μαφίας», ("contract killers") που τελούνται από πρόσωπα και ομάδες που τελούν εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου - διακίνηση ναρκωτικών, εμπόριο όπλων κ.λ.π.)²⁰¹. Δεν αφορούν την προβληματική των serial killers και των mass murderers τα έργα και οι ημέρες των εκτελεστών της καλούμενης «μαφίας» των δυτικών κοινωνιών, λ.χ., οι ανθρωποκτονίες του «βαρώνου των ναρκωτικών» Τζον Χάτσερ, ο οποίος συνελήφθη τον Μάιο του 2002 και σε μια λεπτομερή κατάθεση που διήρκεσε τέσσερις μήνες, ομολόγησε την ενοχή του σε πάνω από τριάντα ανθρωποκτονίες, σχετικές με τη διακίνηση ναρκωτικών στην πόλη της Νέας Υόρκης, προκειμένου να αποφύγει την θανατική ποινή²⁰².

Επίσης δεν μπορούν να χαρακτηριστούν serial killers περιπτώσεις των πολυκακοποιών, των τακτικών «πελατών» - δημιουργημάτων του σωφρονιστικού συστήματος, οι οποίοι είτε ληστεύουν μετά φόνου, είτε «μαθαίνουν» να ζουν εκτός φυλακής, εν ανάγκη και φονεύοντας τους αστυνομικούς – διώκτες τους.

Χαρακτηριστική η περίπτωση Κώστα Πάσσαρη²⁰³.

Ο Κώστας Πάσσαρης γεννιέται το 1975. Η πρώτη του επαφή με την παρανομία έγινε στη Χίο, όταν μαθητής Λυκείου ακόμη, εμπλέκεται σε κλοπές. Φαντάρος στην Κομοτηνή, κατηγορείται ότι αποπειράθηκε να βιάσει μια 68χρονη γυναίκα και εγκλείεται στις στρατιωτικές φυλακές Αυλώνα. Στα 21 του κλέβει ένα οπωροπωλείο στην Καλλιθέα και συλλαμβάνεται. Κατηγορείται επίσης για κλοπές σε Αίγινα, Μύκονο και Κομοτηνή. Αποφυλακίστηκε το Δεκέμβριο του 1998 από τις φυλακές Κασσαβέτειας. Τον Ιανουάριο του 2000, Μέχρι τις 19 Φεβρουαρίου του 2000 η Ασφάλεια τον ξέρει ως «κλεφτρόνι». Μετά το επεισόδιο της Πλατείας Βάθης, το όνομά του αρχίζει να αποκτά ειδικό βάρος για τις αρχές. Ένα μπλόκο ρουτίνας της ομάδας «Σίγμα» της Άμεσης Δράσης, ξημερώματα του Σαββάτου 19/2/2000,

²⁰⁰ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 22/8/2002.

²⁰¹ Για την εξαίρεση των εκτελεστών της Μαφίας από τους serial killers, βλ. **R. Holmes & J. De Burger**, Serial Murder, Newbury Park, CA, Sage Publ., 1988. Βασικότερος λόγος το υλιστικό κίνητρο, ότι δηλαδή εκτελούν «συμβόλαια» θανάτου επ'αμοιβή, ενώ στους serial killers το κίνητρο είναι αδιευκρίνιστο, ψυχολογικής προέλευσης. Αργότερα οι εν λόγω συγγραφείς μετέβαλλαν άποψη, αλλά επανήλθαν στην αρχική τους θέση. Βλ. αντίθετα, **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 121-124. Βλ. και το σχόλιο του γράφοντος στο υπ'αριθ. 1273/2001 βούλευμα του Συμβ. Εφετών Αθηνών, όπως δημοσιεύεται σε Ποιν. Δικ 2002, σελ. 376.

²⁰² Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 10-11/3/2007, σελ. 34.

²⁰³ Οι πληροφορίες για τον Κώστα Πάσσαρη που αξιοποιήθηκαν αντλήθηκαν από τις εφημερίδες : «Τα Νέα», 17-18/2/2001 (ρεπορτάζ Κώστα Χατζίδη, Λίας Νεσφυγέ), 28/11/2001 (ρεπορτάζ Κώστα Χατζίδη, Δέσποινας Κουκλάκη, Αριστοτελίας Πελώνη και Κατερίνας Ρούτσου), «Ελευθεροτυπία» 21/2/2001, ρεπορτάζ Κ. Κυριακόπουλου, 24/2/2001 (ρεπορτάζ Γιώργου Μαρνέλλου) 28/11/2001, 29/11/2001 ρεπορτάζ (Κ. Κυριακόπουλου – Γ. Μαρνέλλου). Για την απόδραση Πάσσαρη από τις Δ.Φ. Κορυδαλλού, βλ. Πόρισμα Προκαταρκτικής εξέτασης Αναπλ. Επόπτη Φυλακών Κορυδαλλού [υπόθεση απόδρασης Πάσσαρη], σε Ποιν. Δικ. 2001, σελ. 408-414.

καταλήγει σε αιματηρή ένοπλη συμπλοκή. Τρεις νεαροί, δύο Ρουμάνοι και ένας έλληνας, που δέχτηκαν τον έλεγχο, βγάζουν από το αυτοκίνητο αυτόματα «Uzi» και γαζώνουν το πλήρωμα του περιπολικού, μετατρέποντας την οδό Μαιζώνος σε εμπόλεμη ζώνη. Τραυματίζονται στα χέρια και τα πόδια οι αστυνομικοί Παναγιώτης Πολύχρονος και Προκόπης Βλάσης, χάρις στα αλεξίσφαιρα γιλέκα που φέρουν. Από την άλλη πλευρά ο Ρουμάνος Βασίλε Ίον, πέφτει νεκρός. Λίγες ώρες μετά και αφού κατορθώνει να διαφύγει, ο έλληνας που δεν είναι άλλος από τον Πάσσαρη, τηλεφωνεί σε τηλεοπτικό σταθμό και απειλεί την αστυνομία «*θα πάρω εκδίκηση για τον μικρό, θα σκοτώσω τρεις αστυνομικούς*». Η αστυνομία εξαπολύει ανθρωποκυνηγητό. Την επόμενη μέρα, επιτίθεται ξημερώματα στο Α.Τ. Μάνδρας, πετώντας χειροβομβίδα κατά του φρουρού, ο οποίος σώζεται από σύμπτωση. Ακολουθεί νέο «διάγγελμα» Πάσσαρη στο οποίο αναλαμβάνει την ευθύνη και υπόσχεται εκδίκηση για το νεκρό σύντροφό του. Τρεις μέρες αργότερα, 22/2/2000, η Ασφάλεια τον εντοπίζει να βγαίνει από νυχτερινό μαγαζί στην Πλατεία Αμερικής, μαζί με τη φίλη του. Πριν προλάβει να τραβήξει το θάρι πιστόλι ή να χρησιμοποιήσει την χειροβομβίδα που έχει πάνω του, συλλαμβάνεται. Λίγες ώρες αργότερα στην Πετρούπολη, σε μια ενέδρα στην Πετρούπολη εγκλωβίζεται ο δεύτερος – επίσης Ρουμάνος – συνεργός του Πάσσαρη Νικολάε Γκορέα και πέφτει και αυτός νεκρός από σφαίρες των ανδρών της Ασφάλειας. Με τον τελευταίο ο Πάσσαρης συνδέεται με φιλία και κοινά βιώματα, καθώς γνωρίζονται από τα 15 τους, τρόφιμοι και οι δύο των φυλακών Κασσαβέτιας. Χαρακτηριστικό για το κοινωνικό υπόβαθρο του Πάσσαρη, το ότι την ημέρα της σύλληψής του, βρίσκεται στη φυλακή και ο πατέρας του, κατηγορούμενος για συμμετοχή στα κυκλώματα προστασίας νυκτεριών μαγαζιών στο Μοσχάτο. Ο Πάσσαρης εγκλείεται στις φυλακές Κορυδαλλού, όπου γνωρίζεται με τον διαβόητο πολυκακοποιό Κώστα Ναστούλη και οργανώνει τις λεπτομέρειες της απόδρασής του. Δύο φορές ματαιώνει τις εξετάσεις του στο Γενικό Κρατικό, επειδή κάτι δεν «πάει καλά». Στις 16 Φεβρουαρίου του 2001 το σχέδιο πετυχαίνει. Η μεταγωγή του «για αξονική τομογραφία», κανονίζεται για το νοσοκομείο «Γεώργιος Γεννηματάς», γεγονός που εκ των υστέρων είναι ένα από τα ζητήματα που προβληματίζουν. Ο Πάσσαρης αιφνιδιάζει τους δύο αστυνομικούς και τον ένα σωφρονιστικό υπάλληλο που τον συνοδεύουν, τους πυροβολεί εξ επαφής, με ένα ρωσικό πιστόλι που κανείς δεν ξέρει πώς βρέθηκε στα χέρια του και αποδρά. Γίνεται λόγος για συνεργό του, ο οποίος τον συνάντησε στο Νοσοκομείο ενώ συνοδευόταν και ήταν εκείνος που άνοιξε πυρ. Την επομένη, οι αστυφύλακες Αθ. Δρακόπουλος και Διον. Αλεβιζόπουλος υποκύπτουν στα τραύματά τους, με διαφορά ωρών ο ένας από τον άλλο, ενώ ο σωφρονιστικός υπάλληλος Α. Φυσέκης επιζεί μετά από νοσηλεία στην εντατική.

Μεταξύ 2 Μαρτίου 2001 και 30 Αυγούστου 2001, η ΕΛ.ΑΣ. διακρίβωσε την συμμετοχή του σε τέσσερις ληστείες εντός λεκανοπεδίου και σε μια ανθρωποκτονία (της 22ετούς Μπλάγκα Σλάτσεβα, στις 11/5/2001 στο Άλσος Τροκαντερού), ενώ διερευνούσε τη συμμετοχή του σε άλλες τέσσερις ληστείες²⁰⁴.

Στις 31/7/2001, κατορθώνει να ξεφύγει τραυματισμένος από τεράστια επιχείρηση των ειδικών δυνάμεων της ΕΛ.ΑΣ. σε πολυκατοικία της οδού Ιππάρχου στο Νέο Κόσμο, με αποτέλεσμα να ξεσπάσει κρίση στις τάξεις της ΕΛ.ΑΣ.. Ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες κάνουν λόγο για φυγάδευσή του στη Ρουμανία, μέσα σε φορτηγό που μεταφέρει κρέατα. Τελικά, στις 27 Νοεμβρίου 2001 εγκλωβίζεται στο Βουκουρέστι και συλλαμβάνεται κατηγορούμενος για δύο ανθρωποκτονίες σε ένα ανταλλακτήριο συναλλάγματος δύο μέρες πρωύτερα. Μετά τη σύλληψή του ανακοινώνεται από την αστυνομία ότι «υπάρχουν στοιχεία» για την εμπλοκή του και σε σειρά άλλων ληστειών σε Τράπεζες και στην ανθρωποκτονία μιας ακόμη γυναίκας Ρουμανικής υπηκοότητας. Επί του παρόντος κρατείται σε φυλακές υψίστης ασφαλείας στη Ρουμανία και συζητείται η έκδοσή του.

Αντιστοίχως διάφορη από το φαινόμενο των mass murderers θα πρέπει να θεωρηθεί η δράση των πολυεγκληματιών του υποκόσμου, των ομάδων με φυλετικά ή συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά (συμμορίες) που δρουν στο πλαίσιο του

²⁰⁴ Βλ. «Ελευθεροτυπία», 29 Νοεμβρίου 2001, ρεπορτάζ Βάνας Φωτοπούλου και γράφημα Πάνου Κωνσταντόπουλου.

οργανωμένου εγκλήματος. Εγκαταστημένες στις μεγαλουπόλεις των πέντε ηπείρων, αρκετές φορές σε ειδικά διαμορφωμένες παραιοκίες (λ.χ. οι διάφορες “Chinatown”), οι ομάδες «υποκόσμου» («Camorra» στην Ιταλία, «Yacuzzi» στην Ιαπωνία) εμπλέκονται συχνά σε ένοπλες αναμετρήσεις εν είδει «μαχών πόλεως» μεταξύ τους ή με τις αρχές, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα πολυάριθμα θύματα, νεκρούς και τραυματίες. Οι περιστάσεις των εγκλημάτων αυτών, τα χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων τους, αλλά και των θυμάτων τους, τα διαφοροποιούν σαφώς από τους δύο εδώ ερευνώμενους τύπους εγκληματιών²⁰⁵. Το ακόλουθο παράδειγμα, αλιευμένο από την πρόσφατη νομολογία, αποδίδει τις αποχρώσεις αυτές :

«Στις 16-5-1999 και περί ώρα 02.45, οι Βασίλειος Κουτσούγιας, Ι. Κανέλλος, Δημήτριος Χελιδώνης, Δημήτριος Μπαμπίλης, Δημήτριος Κατσίφης και Ι. Νικογεώργος, αστυνομικοί, εντεταλμένοι για την δίωξη εκβιαστών, εκτελούσαν, ως ομάδα, διατεταγμένη υπηρεσία στην περιοχή Καλαμακίου και Αλίμου, με δύο υπηρεσιακά αυτοκίνητα και μία μοτοσυκλέτα, όλα με συμβατικές πινακίδες. Στα πλαίσια της υπηρεσίας τους αυτής διενεργούσαν ελέγχους σε ύποπτα, κατά την γνώμη τους, άτομα και οχήματα, αυτό δε, γιατί στην περιοχή αυτή κατά το αμέσως προηγούμενο διάστημα είχαν συμβεί τοποθετήσεις εκρηκτικών μηχανισμών, εκβιάσεις καταστηματαρχών και ανταλλαγές πυροβολισμών, μεταξύ αντιθέτων εγκληματικών ομάδων. Κατά την διάρκεια της ανωτέρω υπηρεσίας τους, οι αστυνομικοί εντόπισαν το ΤΤ-1273 κλειστό φορτηγό αυτοκίνητο ΙΧ, το οποίο, λόγω των επικίνδυνων ελιγμών του, το θεώρησαν ύποπτο και επιχείρησαν, κάνοντας σήμα στον οδηγό, να το σταματήσουν, αλλά ο οδηγός του ανέπτυξε ταχύτητα και διέφυγε, πλην, όμως τον ακολούθησαν με το αυτοκίνητο και την μοτοσυκλέτα, που οδηγούσε, με συνεπιβάτη τον Ι. Ν., ο Δ. Κ., η οποία κατάφερε να παρακολουθήσει το Ι.Χ.Φ. αυτοκίνητο, μέχρι που το τελευταίο στάθμευσε στην πλατεία Ανεξαρτησίας του Καλαμακίου. Από το φορτηγό βγήκε ο οδηγός του και πήγε σε μία ταβέρνα, όπου συνάντησε τον Θ. Γρηγοράκο, Γ. Ψ. και τον αναιρεσεΐοντα, οπότε ο αστυνομικός Κατσίφης αμέσως ειδοποίησε τον επικεφαλής της ομάδας και σε λίγο έσπευσαν όλοι στην περιοχή και σε απόσταση περίπου 40 μέτρων από το Ι.Χ.Φ. αυτοκίνητο, με σκοπό να το ελέγξουν. Όταν οι καθήμενοι στην ταβέρνα αντιλήφθηκαν, ότι οι αστυνομικοί τους είχαν εντοπίσει, με προσεκτικές κινήσεις και με τα χέρια κάτω από τις μπλούζες, σαν κάτι να κρατούσαν κρυμμένο, ακροβολίστηκαν κυκλωτικά σε τρία διαφορετικά σημεία και πλησίαζαν απειλητικά τους αστυνομικούς. Όταν έφθασαν σε κοντινή απόσταση, περίπου 15 μέτρων και είχαν ήδη προτάξει τα όπλα, που κρατούσαν κρυμμένα, ο επικεφαλής της ομάδας των αστυνομικών Δ. Χ., απευθυνόμενος προς αυτούς, φώναξε δυνατά «αστυνομικοί, ακίνητοι», αλλά εκείνοι και δή οι Θ. Γ. και ο αναιρεσεΐων, άρχισαν να πυροβολούν κατά ριπές εναντίον των αστυνομικών και οι τελευταίοι ανταπέδωσαν τους πυροβολισμούς, με αποτέλεσμα να τραυματισθούν οι τρεις επιτιθέμενοι και από τους αστυνομικούς οι Β. Κ. και Ι. Κ. Συγκεκριμένα, ο αναιρεσεΐων, έχοντας αποφασίσει να φονεύσει τους έξι (6) ανωτέρω αστυνομικούς, σκόπευσε εναντίον τους από κοντινή απόσταση 15 περίπου μέτρων, αλλά απέτυχε του ανθρωποκτόνου σκοπού του από λόγους εξωτερικούς και ανεξάρτητους της θέλησής του και τούτο διότι οι αστυνομικοί εκινούντο και είχαν λάβει μέτρα προφύλαξης, ενώ η ανθρωποκτονός πρόθεση του αναιρεσεΐοντος συνάγεται και από το ότι η στόχευση των βολίδων κατευθυνόταν πάνω από τα κεφάλια τους, έτσι, που η αποφυγή του θανάσιμου τραυματισμού τους ήταν θέμα τύχης και οφειλόταν στην αστοχία, αφού και ο αναιρεσεΐων πυροβολούσε κινούμενος και οι αστυνομικοί εκινούντο. Την απόφαση να φονεύσει τους αστυνομικούς την είχε λάβει ο αναιρεσεΐων σε ήρεμη ψυχική

²⁰⁵ Για μια περιεκτική ορολογική θέση των κυριώτερων εκφάνσεων του οργανωμένου εγκλήματος, βλ. **Γεωργίου Χλούπη**, Εννοιολογική Οριοθέτηση της έννοιας του οργανωμένου εγκλήματος, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1027-1035.

κατάσταση, αφού ξεκίνησε με τους συγκατηγορούμενους του έχοντας ανά χείρας το όπλο του και γνωρίζοντας την ιδιότητα των αστυνομικών από το γεγονός, ο επικεφαλής τους και αργότερα και άλλοι από αυτούς του γνωστοποίησαν την ιδιότητά τους αυτή και τον κάλεσαν να πετάξει το όπλο, αλλ' αυτός, αντί να πράξει τούτο, άνοιξε πρώτος πύρ εναντίον τους, κατευθύνοντας τις ριπές των πυροβολισμών του επάνω τους, με πρόθεση να τους φονεύσει. Περαιτέρω, ο αναιρεσείων μεταχειρίστηκε βία κατά των παραπάνω έξι αστυνομικών, για να παραλείψουν τον επιβαλλόμενο από τα καθήκοντά τους έλεγχο οπλοφορώντας και πυροβολώντας επανειλημμένως εναντίον τους, αν και γνώριζε την ιδιότητα αυτών, αφού εκείνος, πριν ανοίξουν πύρ, τον ενημέρωσαν με τις λέξεις «αστυνομία, ακίνητος».(Α.Π. 954/2004, Τράπεζα Πληροφοριών Δ.Σ.Α.).

Όσο κι αν η ψυχοπαθολογία των λεγομένων «εκτελεστών του υποκόσμου» εγείρει ζητήματα τόσο σε επίπεδο εξατομίκευσης της ποινής, όσο και ευρύτερα γενικής πρόληψης²⁰⁶, σε κάθε περίπτωση, το υλιστικό – ωφελιμιστικό κίνητρο των ανθρωποκτονιών που «κατά παραγγελίαν» τελούν, τους διαφοροποιεί ως εγκληματικούς τύπους από τους serial killers και τους mass murderers. Και τούτο μάλιστα, παρ'ότι η ποσοτική διάσταση του φαινομένου παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια ως ανησυχητικά αυξημένη²⁰⁷.

β-vii. Οι μαζικές ανθρωποκτονίες με ρατσιστικό κίνητρο, σε κάθε περίπτωση εξαιρούνται του ερευνητέου υλικού, είτε καταγράφονται ως τελεσθείσες από ομάδες δραστών, είτε από μεμονωμένους δράστες.

Η βομβιστική επίθεση κατά την εκκλησία του Birmingham. Το 1963 η Κου Κλουξ Κλαν (ΚΚΚ) έβαλε βόμβα στην εκκλησία του Αγίου Βαπτιστή, η οποία εξερράγη κατά τη διάρκεια της Κυριακάτικης ακολουθίας και είχε ως αποτέλεσμα να θανατωθούν 4 έφηβες. Το γεγονός άλλαξε το ρου της ιστορίας των φυλετικών διακρίσεων, καθώς αποτέλεσε την αρχή της αφύπνισης του αμερικανικού εθνους αναφορικά με το ζήτημα τη δεκαετία του '60.

Οι ανθρωποκτονίες αυτές, παρ'ότι συγγερές και «κατά συρροήν», εξαιρούνται της προβληματικής των εδώ εξεταζόμενων ανθρωποκτονιών, αφού (i) κατά βάση αποτελούν προιόν οργανωμένης δράσης εγκληματικών οργανώσεων (ii)

²⁰⁶ **Ν. Κουράκη**, Το οργανωμένο έγκλημα: Φαινομενολογία του προβλήματος και δυνατότητες αντιμετώπισής του στην Ελλάδα, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1017-1026.

²⁰⁷ Για το οργανωμένο έγκλημα γενικά, βλ. **Ν. Κουλούρη**, Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου (7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ποινικού Δικαίου), με επισκοπήσεις των εισηγήσεων των Th. Weigend, N. Λίβου, Α. Κωστάρα, Γ. Καλφάλη, Χ. Μυλωνόπουλου, Χ. Δημόπουλου, Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Α. Κωνσταντινίδης, Α. Παπαδαμάκης, Λ. Καραμπέλας σε Ποιν. Δικ. 1998, σελ.1140. Βλ. Εφημερίδα «Τα Νέα», 29-30/3/2008, ρεπορτάζ Λίας Νεσφυγέ / Στέλιου Βραδέλη : «70 συμβόλαια θανάτου σε έναν χρόνο – ανεξέλεγκτες οι εταιρίες πληρωμένων δολοφόνων». Η εφημερίδα, επικαλούμενη πηγή αξιωματικού της Ασφάλειας, αναφέρει χαρακτηριστικά: «Συνήθως η τιμή για τη δολοφονία ενός επιχειρηματία κυμαίνεται στα 50 χιλιάδες ευρώ. Η δολοφονία συζύγου ή συγγενικού προσώπου ξεκινά από τα 40 χιλιάδικα. Όσο όμως περισσότερο μπλεγμένο στον υπόκοσμο είναι το υποψήφιο θύμα, τόσο περισσότερο μεγαλώνει και η ταρίφα για την εκτέλεσή του. Βέβαια, δε λείπουν και οι περιπτώσεις εκτελεστών που ρίχνουν την τιμή της εκτέλεσης στα 5 και 10 χιλιάδες ευρώ (...). Οι ομάδες των πληρωμένων δολοφόνων κατηγοριοποιούνται από την αστυνομία με βάση την εθνικότητά τους, αφού σπάνια έχουν βρεθεί ομάδες δολοφόνων που να προέρχονται από διαφορετικές χώρες...».

το κίνητρό τους είναι ρατσιστικό και αποτελεί προέκταση κοινωνικών φαινομένων, όπως οι «ιεροί πόλεμοι» και οι «διωγμοί» μεταξύ αλλοδόξων κοινωνικών ομάδων με επίκεντρο το θρήσκευμα ή τη φυλή. Αντιστοίχως, δεν θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στο ερευνητέο υλικό ούτε οι ανθρωποκτονίες που τελούν ως «αντίποινα» ή και με επίφαση αντιποίνων μέλη μειονοτήτων ή «θυματοποιημένων» πληθυσμών, όπως αυτά που τέλεσαν οι «Φονιάδες της Ζέβρας»²⁰⁸.

β-viii. Οι γενοκτονίες²⁰⁹ και οι μαζικές «εκκαθαρίσεις» εποχών της ιστορίας, οι οποίες συμβαίνουν σε τακτικό, απελευθερωτικό ή επεκτατικό πόλεμο, καθώς αππροσωποποιούνται τα κίνητρα του δράστη (ιδίως υπό το πρίσμα της «εντολής» του αρ. 20 του Π.Κ.), ενώ εγείρονται ζητήματα «νομιμότητας» της θανάτωσης, ιδίως όταν έχει ληφθεί πολιτική ή στρατιωτική απόφαση για την θανάτωση (λ.χ.σε επιβολή θανατικής ποινής σε καιρό πολέμου).

Από τα «πειράματα» του Δρος Γιόσεφ Μένγκελε (του «Άγγελου του Θανάτου») στα στρατόπεδα συγκέντρωσης των Ναζί²¹⁰ ως τις εκκαθαρίσεις αντιφρονούντων από τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες, η ανθρώπινη ιστορία παρουσιάζει εκατόμβες θυμάτων, τα οποία χάθηκαν από την απόφαση ενός προσώπου. Ακόμη και αν μεταχειριστεί κανείς μερικές από αυτές τις περιπτώσεις ως παραδείγματα «πολυφωνικότητας», δεν μπορούν να ενταχθούν στο ερευνητέο υλικό, γιατί δεν μπορούν να διαχωριστούν από το ιστορικό πλαίσιο των κοινωνικών και

²⁰⁸ Πρόκειται για ένα «επίλεκτο σώμα» νεαρών Μαύρων Μουσουλμάνων που ξεκίνησαν να εξολοθρεύσουν λευκούς κατοίκους του San Fransisco, τους οποίους αποκαλούσαν «γαλανομάτηδες διαβόλους», προκειμένου να «κερδίσουν μια θέση στον παράδεισο», όπως έλεγαν. Βλ. **Clark Howard**, Zebra: The True Account of the 179 Days of Terror in San Francisco, page 218. Berkley Books (paperback edition), New York, October 1980 και **Prentice Earl Sanders & Bennett Cohen**, Zebra Murders: A Season of Killing, Racial Madness, and Civil Rights. New York, Arcade, 2006.

²⁰⁹ Ως γενοκτονία ορίζεται η οργανωμένη προσπάθεια μιας κρατικής μηχανής να εξολοθρεύσει μια πολυάριθμη ομάδα προσώπων με συγκεκριμένα εθνικά, φυλετικά ή θρησκευτικά χαρακτηριστικά, η οποία επενδύεται με κρατική απόφαση (λ.χ. οι εβραίοι από τον Χίτλερ, οι Κούρδοι από τον Σαντάμ Χουσεϊν, οι Βόσνιοι από τους Σέρβους, οι Παλαιστίνιοι από τους Ισραηλινούς). Βλ. το άρθρο II του ψηφίσματος που υιοθετήθηκε στις 9-12-1948 από τα Ηνωμένα Έθνη (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Article II)

²¹⁰ Βλ., μ.α., **John Ware / Gerald Posner**, Mengele: The Complete Story, New York: McGraw-Hill, 1986 και Mengele – The Final Account [Documentary], New York City, USA – History Channel, 7-12-2008. Η αγαπημένη ασχολία του αξιωματικού των Ες - Ες στο στρατόπεδο αιχμαλώτων του Άουσβιτς ήταν το να επιλέγει ποιες «νέες αφίξεις» ήταν κατάλληλες για τα πειράματά του και ποιές έπρεπε να οδηγηθούν κατευθείαν στους θαλάμους αερίων. Χρησιμοποιούσε παιδιά για χειρουργικά πειράματα, αφαιρούσε μέλη και όργανα, έκανε εγχειρήσεις αλλαγής φύλου, έκανε ενέσεις χημικών για να μεταβάλλει το χρώμα της ίριδας των οφθαλμών – όλα χωρίς αναισθησία.

πολιτικών συγκρούσεων που τα γέννησαν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η δράση του Gilles De Rais²¹¹.

Ο Γάλλος αριστοκράτης του 15^{ου} αιώνα δολοφόνησε εκατοντάδες παιδιά χωρικών. Πρόκειται για τον νεαρό υπασπιστή της Ιωάννας της Λωρραίνης (Ζαν Ντ' Αρκ), ο οποίος εξελίχθηκε σύντομα σε στρατάρχη, συμμετείχε στην απελευθέρωση της Ορλεάνης και ύστερα από ένδοξες νίκες στην Οζέρ, την Τρουά και τη Σαλόν, προήλασε μέχρι και τις πύλες του Παρισιού. Μετά το θάνατο της Ιωάννας της Λωρραίνης στην πυρά (29/5/1431) ο βετεράνος στρατηλάτης άρχισε να επιδίδεται σε τερατώδεις κατά συρροήν δολοφονίες. Δήλωνε ανοικτά ότι το να βασανίζει τους αθώους ήταν «αποκλειστικά για την ευχαρίστηση και τη σωματική μου απόλαυση και για κανέναν άλλον σκοπό». Έστειλε υπηρέτες του να μαζεύουν ανήλικα παιδιά και να τα οδηγούν στο κάστρο του, σα να συνέλεγε τον κεφαλικό φόρο από τη σοδειά των χωρικών. Το 1439 έγινε μεγάλος θιασώτης του αλχημιστή Φρανσίσκο Πρελάτι, ο οποίος τον ενέπλεξε σε τελετές μαύρης μαγείας. Σε επανειλημμένες προσπάθειες του Ραι να «καλέσουν το διάβολο», ο ίδιος προχώρησε σε ατέλειωτες θηριωδίες, που περιελάμβαναν 200 περίπου ακρωτηριασμούς, βασανιστήρια και ανθρωποκτονίες παιδιών. «Η ομορφιά και ο πόνος τους ήταν για μένα το πιο θεσπέσιο θέαμα» θα πεί αργότερα. Στις 3 Σεπτεμβρίου 1440 ο Αρχιεπίσκοπος της Ναντ κάλεσε τον Ζιλ Ντε Ραι στο εδώλιο του κατηγορουμένου ως δολοφόνο και σατανιστή. Οι φήμες για βεβήλωση μιας εκκλησίας είχαν ενοχλήσει τους ιεράρχες. Όταν έφθασε η ώρα της κρίσεως, ο Ντε Ραι έριξε την ευθύνη στους αριστοκράτες γονείς του για τις θηριωδίες του. Όχι όμως για σωματική κακοποίηση, αλλά για θυματοποίηση απέναντι στις «αμοραλιστικές τους τακτικές». Για να αποφύγει τα βασανιστήρια, περιέγραφε με λεπτομέρειες για έξι ολόκληρες ημέρες τους φόνους και τις λοιπές αγριότητες. Στις 26 Οκτωβρίου θανατώθηκε σε απαγχονισμό στην πυρά.

β-ix. Οι ανθρωποκτονίες που αποτελούν σύμφωνα με τις Διεθνείς Συμβάσεις και το Στρατιωτικό Νόμο «έγκλημα πολέμου».

Στις 2 Ιουνίου 1997 ο Λοχίας του ρωσικού πεζικού Αρτούρ Βαγκάνοβ²¹² ήταν τοποθετημένος σε μια μονάδα που βρισκόταν σε προκεχωρημένο φυλάκιο σε μια αποκομμένη περιοχή της Αμπχαζίας, στην πρώην Σοβιετική Δημοκρατία της Γεωργίας. Καταλήφθηκε από κάποια ξαφνική κρίση πανικού, άρπαξε το όπλο του και σκότωσε 10 συναδέλφους του που κοιμόνταν, τραυματίζοντας 3 άλλους πριν στρέψει τελικά το όπλο στον εαυτό του. Ο Υπολοχαγός Ντόλια Μπαμπένκοφ έγραψε στην αναφορά του που έστειλε μέσω Interfax στο επιτελείο ότι ο Βαγκάνοβ «είχε προσχεδιάσει να σκοτώσει και τους 19 στρατιώτες που βρίσκονταν μαζί του στο 203 φυλάκιο, γιατί αφόπλισε τα τουφέκια τους πρώτα». Το περιστατικό ήταν ένα μόνο από αυτά που στοίχειωσαν το Ρωσικό πεζικό. Μια εβδομάδα νωρίτερα, ο στρατιώτης Γεβγένι Γκορμπούνοβ έπαθε αμόκ έξω από ένα στρατιωτικό κτίριο και άρχισε να πυροβολεί, σκοτώνοντας πέντε συναδέλφους του και έναν αξιωματικό. Η Ρωσική Επιτροπή των Μητέρων Στρατευμένων που έχει ταχθεί υπέρ της προστασίας των δικαιωμάτων των κληρωτών ισχυρίζεται επισήμως ότι ο στρατός χειμάζεται από μια «επιδημία» στρατιωτών που οδηγούνται στον άλογο φόνο εξ αιτίας του χαμηλού ηθικού, της κακοποίησης και του εκφοβισμού που υφίστανται από τους ανωτέρους τους.

β-x. Οι θανατώσεις αθώων στο πλαίσιο εφαρμογής ποινικής (ή άλλης) ισχύουσας νομοθεσίας. Από τον Tomas De Torquemada, τον Αρχι-ιεροεξεταστή του μεσαίωνα, απολύτως υπεύθυνου για τον φρικαλέο βασανισμό και τον δια της πυράς

²¹¹ Βλ. **Jean Benedetti**, Gilles de Rais, New York: Stein and Day, 1971, **Leonard Wolf**, Bluebeard: The Life and Times of Gilles De Rais, New York: Clarkson N. Potter, Inc. 1980.

²¹² Από την ιστοσελίδα crimetime.org.

θάνατο χιλιάδων αθώων²¹³, ως τον George Bush, ο οποίος ως Κυβερνήτης του Τέξας, έσπασε κάθε ρεκόρ εκτελέσεων σε ηλεκτρική καρέκλα²¹⁴, οι ανθρωποκτονίες αυτές αφορούν ποινές επιβαλλόμενες βάσει κρατούντος δικαϊκού ή παραδικαϊκού συστήματος. Η ευθανασία και η θανάτωση ως ποινή, επίσης εξαιρούνται διότι εντάσσονται στην «νόμιμη ανθρωποκτονία από το Κράτος»²¹⁵.

β-χι. Ανθρωποκτονίες (εκτελέσεις) που οργανώνονται από μυστικές υπηρεσίες. Όπως κατά καιρούς δημοσιοποιούν, εν είδει απομνημονευμάτων, «εν αποσύρει» μυστικοί πράκτορες, κάποιοι από αυτούς έχουν χρησιμοποιηθεί κατ'εντολήν των μυστικών υπηρεσιών των χωρών τους για «εκτέλεση» προεπιλεγμένων στόχων, προς εξυπηρέτηση λιγότερο ή περισσότερο νόμιμων πολιτικών επιδιώξεων της κυβέρνησής τους.

«Οι ανώτεροί μου στη CIA αποφάσιζαν ποιούς θα σκότωνα. (...) Ουδέποτε είχα πρόβλημα μήπως σκοτώσω έναν αθώο. Δεν ήμουν εκπαιδευμένος να σκοτώνω αθώους. Σκότωνα ανθρώπους στο επίπεδό μου, στρατιώτης προς στρατιώτη, πράκτορας προς πράκτορα. Δεν είναι δουλειά μου να σκέφτομαι για αθώους και ενόχους (...). Το πόσους σκότωσα, δεν έχει σημασία, Μέτρησα ως τους 17 και μετά σταμάτησα να μετράω...»

Ο ανωτέρω μονόλογος δεν ανήκει σε κάποιον διεστραμμένο serial killer, αλλά στον 74χρονο σήμερα Νικόλα Καβάγια, πρώην στρατιώτη του καθεστώτος του Τίτο και κατόπιν εκτελεστή της CIA²¹⁶.

β-χιι. Ανθρωποκτονίες που τελούν τρομοκρατικές οργανώσεις ή μεμονωμένοι φανατικοί, καθώς και οι «αυτοκτονικές λατρείες» που οδηγούν σε οργανωμένη ανθρωποκτόνο σύγκρουση με την αστυνομία, ή ομαδική αυτοκτονία.

Κατ'αναλογία με τους «εθνικοαπελευθερωτικούς» αγώνες ή τα αντάρτικα κατεχομένων λαών, οι συλλήβδην καλούμενες «τρομοκρατικές» ομάδες της δεκαετίας του '70 σε Ιταλία, Γερμανία, αλλά και στη χώρα μας, δεν διακρίνονται από τα χαρακτηριστικά του «αδιευκρίνιστου» διεστραμμένου κινήτρου (που στιγματίζει τους serial killers) και το εν πολλοίς απροπαράσκευο, αυτοκτονικό ανθρωποκτόνο

²¹³ Βλ. William Thomas Walsh, Characters of the Inquisition, Tan Books and Publishers, 1987 και Henry Kamen, The Spanish Inquisition: A Historical Revision, (Yale University Press, 1999).

²¹⁴ Μέσα στο έτος 1998 έγιναν 51 εκτελέσεις θανατοποινιτών στις Η.Π.Α., οι 16 εκ των οποίων στο Τέξας. Βλ. μεταξύ άλλων εφημερίδα «Τα Νέα», 17/3/1999, σελ. 17.

²¹⁵ Σύμφωνα με στοιχεία του 2006, 55 χώρες εξακολουθούν να έχουν στο ποινικό οπλοστάσιό τους την ποινή του θανάτου. Στις Η.Π.Α., εξακολουθεί να προβλέπεται η ποινή του θανάτου σε 38 πολιτείες. Βλ. το σχετικό αφιέρωμα της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» στο ένθετο «Φάκελλος», 20/5/2006.

²¹⁶ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 16-17/12-2006, ρεπορτάζ σε επιμέλεια Γιώργου Αγγελόπουλου, όπου αναδημοσιεύονται αποσπάσματα από συνέντευξη που παραχώρησε στον δημοσιογράφο Κρίστοφερ Στιούαρτ, η οποία δημοσιεύθηκε στην αγγλόφωνη γαλλική επιθεώρηση «The Paris Review» και στο κυριακάτικο φύλλο του «Independent».

«ξέσπασμα κατά πάντων» των mass murderers. Ναι μεν τα φονικά χτυπήματα των ομάδων αυτών είναι πολυάριθμα, προσχεδιασμένα, επαναλαμβανόμενα σε τακτά χρονικά διαστήματα, ενίοτε «μαζικά» (με πολλά θύματα σε ένα επεισόδιο), τα θύματα όντως δεν συνδέονται με τους θύτες με διαπροσωπικούς δεσμούς. Σπάνια, δε, τα πολυανθρωποκτόνα κτυπήματα των ομάδων αυτών βρίσκουν συμπαγή ερμηνεία από τις πολιτικές και κοινωνικές αντιλήψεις του σύγχρονου δυτικότροπου κράτους δικαίου²¹⁷. Όμως δεν μπορεί κανείς να παραγνωρίσει ότι ως βάση του κινήτρου τους, οι ανθρωποκτονίες αυτές έχουν διάφορες εκδοχές ομαδικής ή συλλογικής ουτοπίας.

Οι λίγες σε αριθμό έρευνες ψυχολόγων και κοινωνιολόγων που έχουν γίνει διεθνώς, βασιζόμενες σε συνεντεύξεις συλληφθέντων μελών «τρομοκρατικών» οργανώσεων, τείνουν στο συμπέρασμα ότι το πρότυπο του συναισθηματικά ασταθούς, μονήρους και αποκλεισμένου κοινωνού δε ταιριάζει στους «τρομοκράτες»²¹⁸. Αντίθετα, τα άτομα αυτά διακρίνονται από λογική, επιφυλακτικότητα και βαθιά αφοσίωση. Ο Philip Schrodtt, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Τέξας²¹⁹, τονίζει ότι οι τρομοκράτες είναι πεπεισμένοι πως αυτό που κάνουν είναι το σωστό και θα πράξουν ο,τιδήποτε για να το πετύχουν. Κλειδί στην κατανόηση της συμπεριφοράς τους είναι ο φανατισμός, συμπεριφορά που συνίσταται σε δύο αλληλένδετες ψυχικές στάσεις : (α) προσήλωση σε μία και μόνο ιδέα και (β) εκπλήρωση αυτής της ιδέας με κάθε τρόπο. Πρόκειται για έναν μηχανισμό ψυχικού καταναγκασμού. Ο Pearlstein δημιούργησε τα ψυχοπολιτικά προφίλ 10 «διάσημων» τρομοκρατών των δεκαετιών '70 και '80 και βρήκε ότι στους παράγοντες που ωθούν στην οργανωμένη βία συγκαταλέγονται πολιτική ιδεολογία, οικονομικές ή κοινωνικοπολιτισμικές δυσκολίες και, σε μερικές περιπτώσεις, ψυχολογική αστάθεια. Όσον αφορά τον τελευταίο παράγοντα, ο Pearlstein αναλύει ότι τα τραύματα της παιδικής ηλικίας ή άλλες σοβαρές βιωματικές πληγές προκαλούν στον σε πρώιμη ηλικία μετέπειτα «τρομοκράτη» την άφευκτη αίσθηση ότι «δεν ανήκει» στον περίγυρό του και διευκολύνει σταδιακά, με την βιολογική ωρίμανση του ατόμου, την ένταξη σε «εναλλακτικές» ή ακραίες ιδεολογικές θέσεις και εν συνεχεία το πέρασμα στην βίαιη έως και ανθρωποκτόνο δράση. Η σημασία του τραυματικού βιώματος ως ψυχιατρικής – ψυχολογικής απαρχής μιας σειράς ανθρωποκτονιών από τον ίδιο δράστη θα μας απασχολήσει και στην περίπτωση των εδώ ερευνωμένων ανθρωποκτόνων. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, το τραυματικό βίωμα αποτελεί κοινό

²¹⁷ Βλ. **Γκορ Βιντάλ**, Διαρκής Πόλεμος για Διαρκή Ειρήνη (Πώς καταφέραμε να γίνουμε τόσο μισητοί), μτφρ. Νεκτάριου Καλαιτζή, εκδ. Scripta, 2003, σελ. 11-28.

²¹⁸ Άρθρο της ψυχολόγου – ψυχοθεραπεύτριας Λίζας Βάρβογλη στην εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής», 4/8/2002, σελ. Α32.

²¹⁹ Ο Schrodtt έχει ηγηθεί της δημιουργίας μιας βάσης δεδομένων (Kansas Event Data Project – KEDS) και μεθοδολογιών που βοηθά στην αποκωδικοποίηση ειδήσεων και πληροφοριών για τις πολιτικές εξελίξεις στη Μέση Ανατολή. Βλ. την ιστοσελίδα του KEDS.

μεθοδολογικό εργαλείο ερμηνείας εγκληματικών συμπεριφορών και όχι στοιχείο ικανό να οριοθετήσει εγκληματικούς τύπους. Τα παρακάτω παραδείγματα, συγκεκριμενοποιούν τη σύζευξη των παραπάνω παραγόντων και ευκρινώς διαφοροποιούν τους πολυανθρωποκτόνους «τρομοκράτες» από τους εδώ ερευνώμενους serial killers και mass murderers:

Ο Timothy Mc Veigh²²⁰ στις 19 Απριλίου 1995 στην Οκλαχόμα ανατίναξε το κτίριο Alfred P. Murrah της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης των Η.Π.Α. 168 αθώα θύματα χάθηκαν στην βομβιστική επίθεση. Ο Mc Veigh παρά το νεαρό της ηλικίας του ήταν βετεράνος του στρατού των Η.Π.Α., καθώς είχε πολεμήσει στον Πόλεμο του Κόλπου το 1991 και είχε λάβει και διακρίσεις για τις υπηρεσίες του. Μετά το τέλος της στρατιωτικής του καριέρας, άρχισε να απογοητεύεται και να εξοργίζεται με «την Αμερικανική Κυβέρνηση». Ενοχλήθηκε ιδιαίτερα από την επίθεση των πρακτόρων του FBI στον καταυλισμό των Δαβιδιανών του Koresh, στο Waco του Τέξας²²¹. Η υπόθεση εκείνη είχε διχάσει την Αμερική, καθώς θεωρήθηκε ότι το FBI είχε μυστικά αποφασίσει να εξολοθρεύσει την ένοπλη σχέση φανατικών του Koresh. Αποφασίζοντας να «αντισταθεί» απέναντι στην Κυβέρνηση ο Mc Veigh νοίκιασε ένα φορτηγάκι και το πάρκαρα έξω από το ομοσπονδιακό κτίριο, στο κέντρο της πόλης της Οκλαχόμα. Μέσα σ' αυτό υπήρχαν 7.000 λίβρες εκρηκτικών. Με την πυροδότηση, από την έκρηξη το κτίριο υπέστη συντριπτικές ζημιές και κατέρρευσε. Οκτώ ομοσπονδιακοί υπάλληλοι και 160 υπάλληλοι της πολιτείας της Οκλαχόμα σκοτώθηκαν. Ο Michael Fortier, συνεργός του Mc Veigh, ομολόγησε την συμμετοχή του και ήταν ο κύριος μάρτυρας της κατηγορούσας αρχής στο ακροατήριο. Τιμωρήθηκε με 12ετή κάθειρξη. Τελικά, η ποινή του θανάτου στον Mc Veigh εκτελέστηκε με θανατηφόρο ένεση στις 7:14 το πρωί την Δευτέρα 11 Ιουνίου 2001. Είχε εθελουσίως ανακαλέσει όλες τις νομικές ενέργειες που θα μπορούσαν να καθυστερήσουν την εκτέλεση μερικές μέρες νωρίτερα. Ήταν ο πρώτος Ομοσπονδιακός κρατούμενος που εκτελείτο, από το 1963.

Ο «Unabomber». Γεννημένος στο Σικάγο στις 22/5/1942²²², ο Theodore (Ted) Kaczynski ήταν ένα πνευματικά προικισμένο και χαρούμενο παιδί. Όταν ήταν νήπιο, ο Kaczynski παρουσίασε μια σοβαρή αλλεργική αντίδραση σε φάρμακα και παρέμεινε επί αρκετές εβδομάδες καθηλωμένος στο νοσοκομειακό κρεβάτι. Επιτρεπόταν στους γονείς του να τον επισκέπτονται αραιά αλλά δεν επιτρεπόταν ούτε καν να τον αγκαλιάζουν. Μετά την περίοδο αυτή, το κάποτε χαρούμενο παιδί δεν ήταν ποτέ το ίδιο. Σύμφωνα με τη μητέρα του, αρχικά έκλαιγε ασταμάτητα και ζητούσε την προστασία της. Μετά, άρχισε να γίνεται ολοένα και πιο αποστασιοποιημένος και δεν αντιδρούσε στην ανθρώπινη επαφή, αναπτύσσοντας εξωτερικά γνωρίσματα ιδρυματισμού. Σύμφωνα με όλες τις μαρτυρίες, οι γονείς του Kaczynski ήταν ανέκαθεν θερμοί και τρυφεροί τόσο μαζί του, όσο και απάναντι στον μικρότερο αδελφό του, τον David. Φίλοι και συγγενείς έλεγαν ότι τα πνευματικά χαρίσματα του παιδιού ήταν προφανή, αλλά τα ανάλογα με την ηλικία του επικοινωνιακά τέτοια, απουσίαζαν δραματικά. «Το παιδί αυτό δεν έπαιζε ποτέ, δεν με χαιρετούσε ποτέ στο δρόμο. Ήταν ένας γέρος άνθρωπος πριν την ώρα του», είπε μεταξύ άλλων ο Dr. LeRoy Weinberg, πρώην γείτονας του Kaczynski. Το γεγονός ότι έπασχε από το σύνδρομο του Asperger επιδείνωνε την κατάσταση. Προσπέρασε δύο σχολικές τάξεις και τελείωσε το Γυμνάσιο (Highschool) το 1958 στην ηλικία των 16. Το 1962, απέκτησε ένα Bachelor's στα μαθηματικά από το Harvard, χωρίς όμως να διακριθεί ιδιαίτερα εκεί. Αποφοιτώντας από το Harvard παρακολούθησε το Πανεπιστήμιο της Ann Arbor του

²²⁰ Βλ. Michael D. Kelleher, Flashpoint, σπ. ανωτ., pgs 24-25, True Crime, pg 244 και εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 12/2/2001, 11, 12/6/2001 (Πρόσωπα και Προσωπεία, Χρ. Μιχαηλίδης), 12/6/2001 «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» 6/5/2001 (ρεπορτάζ Κορίνας Βασιλοπούλου) 17/6/2001, «Τα Νέα», 14/5/2001, 12/6/2001.

²²¹ Βλ. κατωτέρω σελ. 87 και παραπομπή 226.

²²² Βλ. μ.α., το άρθρο του Robert Mc Fadden «Prisoner Of Rage – A Special Report, From A Child of Promise To The Unabomb Suspect», όπως δημοσιεύθηκε στο φύλλο της Κυριακής 26/5/1996 των New York Times

Michigan, αποκτώντας ένα master's degree και ένα Ph.D. στα μαθηματικά. Ένας από τους καθηγητές του στο Michigan, ο George Piranian, είπε για τον Kaczynski «Δεν είναι αρκετό να πεί κανείς ότι ήταν έξυπνος». Στην διπλωματική του εργασία ο Kaczynski επέλυσε ένα μαθηματικό πρόβλημα που απασχολούσε επί καιρό τον καθηγητή του. Μια ενδιαφέρουσα πτυχή των σπουδών του Kaczynski ήλθε στο φώς μετά από έρευνα των New York Times. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Dr. Henry Murray, ο οποίος είχε εργασθεί στο Γραφείο Στρατηγικών Υπηρεσιών (Office Of Strategic Services - O.S.S.) του Πενταγώνου, επέστρεψε στην καθηγητική του έδρα στο Harvard και μεταξύ 1959 και 1962 προώθησε μια σειρά από ψυχολογικά πειράματα, φτιάχνοντας ομάδες μελέτης από εθελοντές φοιτητές του Πανεπιστημίου. Σε ένα από αυτά, πολύ συγγενές με αυτά που το Γραφείο απηύθυνε στους νεοσύλλεκτους αμερικανούς στρατιώτες, συμμετείχε μεταξύ άλλων φοιτητών και ο Kaczynski. Όταν το 1998 Kaczynski ομολογούσε την ενοχή του για τα γράμματα – βόμβες που κατασκεύαζε, η υπερδύσπισή του επικαλέστηκε ότι η συναισθηματική του ανισορροπία και ο φόβος για τον έλεγχο του νου από μηχανισμούς εξεπλήγαζε από εκείνα τα τεστ. Ο Kaczynski ξεκίνησε επιτυχημένη καριέρα ως ερευνητής στο πανεπιστήμιο του Michigan, παρ'ότι έκανε ελάχιστους φίλους. Η ειδικότητά του ήταν ένα σκέλος σύνθετης μαθηματικής ανάλυσης, γνωστής ως θεωρία του γεωμετρικού κλάσματος. Οι ιδέες του στον τομέα αυτόν ήταν ευφυείς και επιτυχημένες, όσο και δυσνόητες. «Πιστεύω ότι 10-12 άνθρωποι σε ολόκληρη τη χώρα θα μπορούσαν να τον καταλάβουν ή να τον εκτιμήσουν», είπε ο Maxwell O. Reade, ένας συνταξιούχος καθηγητής μαθηματικών που ήταν στην ακαδημαϊκή επιτροπή επίβλεψης της διπλωματικής εργασίας του Kaczynski. Το 1967, ο Kaczynski έλαβε χρηματικό έπαθλο \$100 δολλαρίων, καθώς η διπλωματική του εργασία θεωρήθηκε η καλύτερη στα μαθηματικά για τη χρονιά. Στο Μίτσιγκαν, διοίκησε ένα επιστημονικό ινστιτούτο, δίδαξε προπτυχιακούς φοιτητές για τρία χρόνια και δημοσίευσε σε περιοδικά μαθηματικών άρθρα σχετικά με τη διατριβή του. Μετά από αρκετά δημοσιευμένα άρθρα, προσελήφθη το Φθινόπωρο του 1967 ως βοηθός καθηγητής μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο Berkeley της Καλιφόρνια. Η εσωστρέφειά του δεν τον άφησε να γίνει κάτι περισσότερο από ένας βαρετός διδάσκων, τουλάχιστον αυτή την άποψη είχαν οι φοιτητές του. Παρά τις προσπάθειες των συναδέλφων του να τον μεταπείσουν, παραιτήθηκε χωρίς εξήγηση το 1969. Σύμφωνα με τον Calvin Moore, αντιπρόεδρο του τμήματος το 1968, εάν ληφθεί υπ'όψη η εντυπωσιακή διατριβή και η σειρά δημοσιεύσεων του Kaczynski «θα μπορούσε να είχε ανέλθει στην πανεπιστημιακή ιεραρχία και μάλιστα σήμερα να είναι από πιο υψηλόβαθμους καθηγητές»²²³. Μετά την παραίτησή του από το Berkeley δεν είχε μόνιμη απασχόληση. Ζούσε σε μια απομακρυσμένη καλύβα με ελάχιστα χρήματα, κατά καιρούς εργαζόταν στις πιο ιδιόμορφες δουλειές «του ποδαριού» και λάμβανε αραιά χρηματική υποστήριξη από την οικογένειά του. Μεταξύ 25 Μαΐου 1978 και 24 Απριλίου 1995 ο Unhabomber πραγματοποίησε 16 βομβιστικές επιθέσεις οι οποίες σκότωσαν 3 ανθρώπους και τραυμάτισαν 28²²⁴. Σήμερα, ο Kaczynski εκτίει ποινή ισόβιου καθειρξέως χωρίς τη δυνατότητα της αναστολής στις φυλακές ADX (Administrative Maximum Facility) του Κολοράντο και εξακολουθεί να γράφει πυρετωδώς μέσα από τη φυλακή.

Μετά την βομβιστική επίθεση στους «δίδυμους πύργους» της Νέας Υόρκης στις 11/9/2001, από μερίδα της αμερικανικής «στρατευμένης» εγκληματολογικής αρθρογραφίας, ως οι πλέον αντιπροσωπευτικοί mass murderers έφθασαν να θεωρούνται οι «τρομοκράτες»²²⁵. Η άποψη αυτή, αρθρώθηκε και στην δική μας

²²³ **Mark Seltzer**, Serial Killers, Death and Life In America's Wound Culture, οπ. ανωτ. pgs 17-18.

²²⁴ Βλ. μ.α. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, pgs 80-82.

²²⁵ Χαρακτηριστικό παράδειγμα η συγγραφέας εύπεπτων εγκληματολογικών και κοινωνιολογικών αναλύσεων και δημοσιογράφος Ann Rule, η οποία έγραψε: «Μετά τις τρομακτικές τραγωδίες της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001, πρέπει να προσθέσουμε σε αυτές μια τέταρτη κατηγορία (σ.σ. στις κατηγορίες των serial, mass και spree killers), τους

πρακτική. Στη δίκη των μελών της «17 Νοέμβρη» χαρακτηρίστηκαν ως serial killers από μερίδα των συνηγόρων πολιτικής αγωγής²²⁶. Πληθώρα πολυανθρωποκτόνων περιστατικών μπορούν να αναφερθούν από τη διεθνή ειδησεογραφία, ιδίως μεταξύ των καλούμενων τρομοκρατικών ενεργειών που συμβαίνουν στην ευρύτερη Μέση Ανατολή και την Αφρική.

Saber Farahat και Mahmoud Farahat Abu el – Ulla. Στις 18 Σεπτεμβρίου 1997 τα δύο αδέρφια έβαλαν βόμβα και ανατίναξαν ένα τουριστικό λεωφορείο έξω από το Αιγυπτιακό Μουσείο στο Κάιρο, αφήνοντας πίσω τους 9 Γερμανούς τουρίστες και τον Αιγύπτιο οδηγό τους νεκρούς. Ο Saber δεν ήταν «ερασιτέχνης». Είχε διαταχθεί ο εγκλεισμός του σε ψυχιατρική κλινική, αφ'ότου σκότωσε δύο Αμερικάνους και ένα Γάλλο στο Κάιρο το 1993. Μετά τη δολοφονία των τουριστών, η οποία έλαβε χώρα σύντομα μετά την απόλυσή του από την κλινική, τρεις γιατροί, δύο νοσοκόμες και έξι άλλοι διοικητικοί υπάλληλοι της κλινικής εισηχθήσαν σε δίκη για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων τους και δωροδοκία. Ο Saber και ο αδελφός του κατηγορήθηκαν για ανθρωποκτονία «εκ προμελέτης» και για απόπειρα πρόκλησης βλάβης στην Αιγυπτιακή οικονομία, μέσω της χρήσης βίας. Ο Στρατιωτικός Εισαγγελέας Ταγματάρχης Mohammed Abdel Aziz el Sheik ζήτησε να επιβληθεί και στους δύο η ποινή του θανάτου δι' απαγχονισμού. Ο Saber αρχικά απολογούμενος είπε ότι σχεδίασε την επίθεση για να εκδικηθεί ένα χιουμοριστικό σχεδιάκι ζωγραφισμένο από μια Ισραηλινή που απεικόνιζε τον προφήτη Μωάμεθ σαν γουρουνάκι. Στη δίκη ο Saber επανέλαβε πολλές φορές ότι «το μόνο που ήθελε να κάνει ήταν να "χτυπήσει εβραίους"», προσπαθώντας να αιτιολογήσει την φονική του

«τρομοκράτες». Όπως οι serial killers, φονεύουν αγνώστους. Οι προθέσεις και τα κίνητρά τους τους κατατάσσουν στους πνευματικά υγιείς. Είναι όμως εθισμένοι στο φόνο; Πιστεύω πως όχι. Παρ'ότι είναι αυτοκτονικοί δεν ανήκουν στους mass murderers. Δεν είναι παρανοικοί ή εξοργισμένοι. Είναι ψυχρά ήρεμοι και με αυτοπεποίθηση. Ούτε μπορούν να καταχωρηθούν στους spree killers. Δεν έχουν γνωρίσει την απόρριψη, αντίθετα έχουν «επιλεγεί». Και για τον καθένα, έρχεται μια κρίση στιγμή. Οι serial, mass και οι spree killers είναι μοναχικοί τύποι τους οποίους δεν απασχολεί ο θρησκευτικός φανατισμός ή ο αρρωστημένος πατριωτισμός, γι' αυτό και οι πιθανότητες να πέσει κανείς θύμα τους είναι κατά πολύ μικρότερες από αυτές που έχει ο πολίτης να πέσει θύμα τρομοκρατικής ενέργειας (...). Οι τρομοκράτες είναι, όπως τους αποκαλώ, «κατασκευασμένοι απροσάρμοστοι» ("manufactured sociopaths"). Γεννιούνται σε μια κοινωνία όπου δεν υπάρχει ελπίδα για το μέλλον και περιβάλλονται από φτώχεια. Έτσι είναι εύκολα θύματα για να τους «ψαρέψει» κανείς και να τους κάνει πλύση εγκεφάλου. Μαθαίνουν μέσα από κεί πώς να μας ξεγελούν. Τους διδάσκουν ότι οι θρησκευτικοί πόλεμοι είναι «αγαθό». Οι ίδιοι δεν είναι μοναχικοί, καθώς περιστοιχίζονται από ομοιόδεατους τους και πιστεύουν ότι αποτελούν και οι ίδιοι μέρος ενός ευρύτερου «θεικού σχεδίου». Πιστεύουν ότι οι Αμερικανοί είναι ανάξιοι να ζουν και δεν έχουν καμία τύψη όταν μας εξολοθρεύουν».

²²⁶ Από τα πρακτικά της δίκης ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων 12/9/2006, από την κατάθεση του μάρτυρα υπεράσπισης των κατηγορούμενων της 17N Πέτρου Γιώτη: «Θυμάμαι τον τότε Πρωθυπουργό τον Κώστα Σημίτη στα εγκαίνια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης του 2002, στην καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου στο Βελλίδειο να απαντά σε δημοσιογραφική ερώτηση και να λέει «Δεν είναι πολιτικό το φαινόμενο, είναι φαινόμενο μαφίας. Εκτελούσαν. Ήταν πληρωμένοι δολοφόνοι που εκτελούσαν συμβόλαια θανάτου και έκαναν ληστείες για να 'περνάν καλά». Με τέτοιο τρόπο καταβλήθηκε προσπάθεια να απαντηθεί αυτό που φαίνεται ως αντίφαση. Άκουσα εδώ στην πρώτη δίκη το συνήγορο της Πολιτικής Αγωγής που εκπροσωπεί τα αμερικανο-βρετανικά συμφέροντα της δίκης, να υποστηρίζει μια καινοφανή από όσο εγώ ξέρω στα ελληνικά δικαστικά χρονικά θεωρία, τη θεωρία των «serial killers». Ακόμη και για την περιβόητη «Εταιρεία δολοφόνων» δεν υποστηρίχθηκε ποτέ η θεωρία των «serial killers», είναι μια καθαρά αμερικάνικη θεωρία. Δεν την έχω μελετήσει ιδιαίτερα από κοινωνιολογική άποψη, αλλά η Αμερική είναι η μόνη χώρα στην οποία έχουμε αυτό το φαινόμενο, δηλαδή των κατά σειρά θανάτων χωρίς λόγο «σκοτώνω γιατί μου αρέσει να σκοτώνω». Η «εταιρεία δολοφόνων» είχε ένα αντικείμενο οικονομικό. Κι όμως σε δικαστική αίθουσα ελληνικού Δικαστηρίου εν έτει 2003 ακούστηκε η θεωρία των «serial killers». Βλ. επίσης και Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ο ορισμός της τρομοκρατίας, σε Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 59-70.

επίθεση και εξήγησε ότι δεν διέθετε διασυνδέσεις με παραστρατιωτικές ομάδες ισλαμιστών, αλλά ήταν «συμπαθών» στη δράση τους. Επτά επιπλέον άτομα δικάστηκαν με συναφείς κατηγορίες για την προμήθεια των όπλων και των πυρομαχικών στα δύο αδέρφια. Στις 29 Οκτωβρίου 1997 το Αιγυπτιακό Στρατοδικείο καταδίκασε τους δύο αδελφούς σε θάνατο και εκείνοι, με την απαγγελία της ποινής ξέσπασαν σε φωνές μέσα στην φρουρούμενη από ενόπλους αίθουσα: «Ο Αλλάχ είναι μεγάλος!» και «Εβραίοι, ο Στρατός του Μοχάμεντ θα επιστρέψει!». Έξι από τους λοιπούς κατηγορουμένους κρίθηκαν ένοχοι και καταδικάστηκαν σε ποινές που συμπεριελάμβαναν καταναγκαστική εργασία διάρκειας ενός έως και 10 ετών στη φυλακή²²⁷.

Οι πολυανθρωποκτόνες συγκρούσεις ή και αυτοκτονίες στις οποίες έχουν οδηγηθεί ομάδες ανθρώπων εμπνεόμενοι από ακραίες αιρέσεις ή «λατρείες», συχνά αντιμετωπίζονται από την σύγχρονη αμερικανική εγκληματολογία ως η ακρότατη στιβάδα του πολυανθρωποκτόνου φαινομένου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων γεγονότων, τα οποία αποτελούν κοινωνικό σύμπτωμα με σύνθετη προέλευση και πολυδιάστατες –πολιτικές και θρησκευτικές - προεκτάσεις είναι τα ακόλουθα:

Ο David Koresh²²⁸ (πραγματικό όνομα Vernon Wayne Howell), ήταν το εκτός γάμου γεννημένο παιδί της 14χρονης Bonnie Sue Clark και του 20χρονου Bobby Howell. Ο τελευταίος εγκατέλειψε την έγκυο Κλαρκ, τέσσερις μήνες πριν γεννηθεί ο David. Μια μακρά σειρά αποτυχημένων σχέσεων και διαρκούς αναζήτησης ταυτότητας τον οδήγησε σε ηλικία 22 ετών στο να εγκατασταθεί στο Waco του Τέξας και να ενταχθεί στην αίρεση των «Δαβιδιανών». Το 1983 πίστευε ότι διαθέτει το χάρισμα της προφητείας και πίστευε ότι ήταν άγγελος και «εκπρόσωπος του θεού στη γή». Οι αρχές των Η.Π.Α. τον είδαν διαφορετικά: ως έναν οπλισμένο εγκληματία που είχε κακοποιήσει σωματικά και σεξουαλικά τα παιδιά του, αλλά και τα παιδιά των μελών της αίρεσης της οποίας ηγείτο, με το όνομα «Κλάδος Δαβιδιανών». Ο Koresh είχε κατακτήσει την αρχηγία της αίρεσης, με βία, σε μια ένοπλη αναμέτρηση κατά την οποία είχε τραυματίσει τον προηγούμενο αρχηγό της George Roden. Η αίρεση είχε ως ορμητήριο έναν οχυρωμένο με στρατιωτική τεχνική καταυλισμό στο βουνό Carmel στα προάστια της πόλης Waco του Τέξας. Ο Koresh πίστευε ότι το τέλος του κόσμου θα ερχόταν όταν ο στρατός θα επετίθετο στον καταυλισμό τους και άρχισε κάποια στιγμή να συγκεντρώνει τρόφιμα, όπλα και πυρομαχικά. Στις 28 Φεβρουαρίου του 1993, άνδρες των ειδικών δυνάμεων του FBI επιχείρησαν να μπουν στον καταυλισμό της αίρεσης των «Δαβιδιανών» με σκοπό να συλλάβουν τον Koresh για παράνομη κατοχή όπλων και εκρηκτικών, αλλά ήλθαν αντιμέτωποι με μπαράζ πυρός από τα μέλη της αίρεσης. Τέσσερις κομάντος της Αστυνομίας έπεσαν νεκροί και 16 τραυματίστηκαν. Η ιδιότυπη πολιορκία συνεχίστηκε για πενήντα μία ολόκληρες ημέρες, με «πόλεμο ανακοινώσεων» μεταξύ του Koresh και των Αρχών, τον οποίο παρακολουθούσε ολόκληρη η Αμερική. Τελικά, στις 19 Απριλίου 1993, σχεδιάστηκε από το FBI μια πρωινή εφόρμηση. Μέχρι το μεσημέρι της ίδιας ημέρας, ο Koresh και οι 76 «πιστοί» του χάθηκαν μέσα σε ένα παρανάλωμα πυρός που τύλιξε ολόκληρο τον καταυλισμό. Το ποιός δρομολόγησε το πύρινο ολοκαύτωμα ερίζει ακόμη και σήμερα²²⁹. Η Κυβέρνηση των Η.Π.Α. ισχυρίστηκε ότι ο ίδιος ο Koresh είχε παγιδεύσει

²²⁷ Βλ. το αρχείο της ηλεκτρονικής έκδοσης του BBC News.

²²⁸ Βλ. οπ. ανωτ., True – Crime, pgs 243 – 244. Επίσης, βλ. **Dick J. Reavis**, *The Ashes of Waco: An Investigation*, New York: Simon and Schuster, 1995 και **Kenneth Samples, et al.** *Prophets of the Apocalypse: David Koresh & Other American Messiahs*, Grand Rapids: Baker, 1994.

²²⁹ Βλ. την θέση ενός εκ των επιζώντων, όπως διατυπώθηκε μετά από την δημόσια αποδοκιμασία της Υπουργού Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. Janet Reno στις 9/9/1999, για το ότι οι πράκτορες του FBI ενεργοποίησαν εκρηκτικούς μηχανισμούς κατά τη διάρκεια της πολιορκίας του Waco (βλ. David Thibodeau, *The Truth about Waco*, 1999, σε salon.com/news).

τον καταυλισμό, σημειώνοντας ότι οι ξύλινοι τοίχοι των σπιτιών του καταυλισμού είχαν ραντιστεί με πετρέλαιο. Οι διάφορες θεωρίες συνομωσίας που ακολούθησαν το συμβάν έκαναν λόγο για εμπλοκή στελεχών του FBI στις τάξεις των Δαβιδιανών.

Στις 18 Νοεμβρίου 1978, στη ζούγκλα της Guyanna, στη Νότια Αμερική, περισσότερα από 900 μέλη της αίρεσης του Ναού του Λαού, αυτοκτόνησαν πίνοντας ένα δηλητηριασμένο ρόφημα. Αρχηγός τους ένας αμερικανός κληρικός ο αιδεσιμώτατος Jim Jones²³⁰, ο οποίος πίστευε ότι αποτελεί μετενσάρκωση του Ιησού και του Λένιν. Είχε «οράματα» επερχόμενου πυρηνικού ολοκαυτώματος, μετά το οποίο μόνο οι πόλεις Ukiah της Καλιφόρνια και το Belo Horizonte της Βραζιλίας θα σώζονταν. Ο Jones εδραιώθηκε στο San Francisco, όπου μάλιστα ενεπλάκη στα κοινά και έλαβε αρκετά ανθρωπιστικά βραβεία και διακρίσεις. Εκεί για πρώτη φορά εφάρμοσε τις αποκαλούμενες «Λευκές Νύκτες», τελετουργίες με τις οποίες ετοίμαζε τους «πιστούς» του σε μια μαζική «επαναστατική» κατ'αυτόν- αυτοκτονία «*ως διαμαρτυρία για τον ρατσισμό και τον φασισμό*». Οι πρακτικές του όμως τον έκαναν στόχο και το 1977 αναγκάστηκε να φύγει μαζί με τους πιστούς του για την Guyanna. Εκεί ο Jones δημιούργησε την «ιδανική» γι' αυτόν κοινωνία, την Jonestown και άρχισε σύντομα να ρέπει στον παραλογισμό, με κρίσεις σωτηριακού χαρακτήρα. Στις 18 Νοεμβρίου 1978, ο Leo Ryan, μέλος του Κογκρέσσου των Η.Π.Α. από το San Francisco έφθασε στην Guyanna και επισκέφθηκε την Jonestown με αποστολή να ερευνήσει εάν πράγματι ήταν αληθείς οι καταγγελλόμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τον Jones και την αίρεσή του. Μετά από μόλις μία μέρα, έγινε απόπειρα ανθρωποκτονίας εναντίον του από ένα μέλος της αίρεσης και ο Ryan αποφάσισε να επιστρέψει στις Η.Π.Α., μαζί με 18 μέλη της αίρεσης που επιθυμούσαν να απαγκιστρωθούν από τον Jones. Την επομένη μέρα, μέλη της αίρεσης έστησαν ενέδρα στον αναχωρούντα γερυσιαστή στο αεροδρόμιο, και ανοίγοντας πυρ, σκότωσαν τον ίδιο, τρεις δημοσιογράφους της αποστολής του και ένα από τα αποχωρούντα μέλη, τραυματίζοντας 11 ακόμη. Μερικές ώρες αργότερα, με διαταγή του ίδιου του Jones, οι πιστοί ήπιαν όλοι από μια στέρνα με δηλητηριασμένο σκεύασμα που περιείχε ένα μίγμα ποτασίου με κυάνιο και ηρεμηστικά. Τα παιδιά πέθαναν πρώτα. Τα μωρά θανατώθηκαν με δηλητήριο που οι πιστοί τους το έβαζαν στο στόμα με σύριγγα. Πολλοί εξαναγκάστηκαν, κάποιοι πυροβολήθηκαν από τους φρουρούς της αίρεσης, με διαταγή του Jones. Καθώς η τελετουργική αυτοκτονία συνεχιζόταν, δεν είναι ξεκάθαρο εάν ο ίδιος ο Jones ή κάποιος άλλος για λογαριασμό του, του φύτεψε μια σφαίρα στο κεφάλι. Μέσα σε λίγους μήνες, όσα από τα μέλη της αίρεσης είχαν επιζήσει επίσης αυτοκτόνησαν, ενώ κάποια τελευταία μέλη που έζησαν για να μιλήσουν δημόσια κατά του Jones, βρέθηκαν μυστηριωδώς δολοφονημένα, ένα χρόνο αργότερα. Κανένα νεκροταφείο δεν δεχόταν τα πτώματα για ταφή, ώσπου τελικά το νεκροταφείο του Evergreen στο Oakland δέχθηκε 409 από τα πτώματα. Τα απομεινάρια της Jonestown, ήδη ρημαγμένα από χωρικούς των χωριών της ζούγκλας, τελικά εξαφανίστηκαν σε μια γιγαντιαία φωτιά στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι ο Jones συνδεόταν με την CIA και ότι η «τελετουργική σφαγή» της Guyanna δεν ήταν παρά ένα πείραμα ελέγχου της προσωπικότητας²³¹.

Ανάλογα τραγικά αποτελέσματα είχε η αίρεση του Τάγματος του Ναού του Ήλιου²³². Καθώς το 2000 πλησίαζε, η αίρεση πραγματοποίησε τρεις περιέργες μαζικές αυτοκτονίες με συνολικά 74 θύματα. Κατά παράδοχο τρόπο, τα περισσότερα μέλη της σχέτας αυτής ήταν υψηλής μόρφωσης και εύπορου οικονομικού background. Η ίδια η αίρεση κατάγεται από την μεσαιωνική μυστική εταιρία των

²³⁰ Βλ. **David Chidester**, *Salvation and Suicide: Jim Jones, the People's Temple and Jonestown (Religion in North America)*, 2nd rev.ed., Indiana University Press, 2004, **George Klineman & Sherman Butler**, *The Cult That Died*. G.P. Putnam's Sons, 1980 και **Deborah Layton**, *Seductive Poison*, Anchor Books, 1999.

²³¹ Βλ. μ.α., **Mary McCormick Maaga**, *Hearing the voices of Jonestown*. [Syracuse University Press](http://www.syracuse.edu/press/), 1998.

²³² Βλ. τα άρθρα : *Cult Members say Solar Temple Leaders Ordered Mass Suicides*, AFP, April 19, 2001, *Musician Denies Solar Temple Murders*, στο *The Scotsman*, Edinburgh (April 18, 2001) και στην ιστοτίοτοπο www.rickross.com.

Ναιτών Ιπποτών, που είχαν συστήσει Φράγκοι σταυροφόροι στην Ιερουσαλήμ. Στις 5 Οκτωβρίου του 1994, 53 άτομα πραγματοποίησαν ομαδική αυτοκτονία φονεύοντας ο ένας τον άλλο σε διάφορα σαλέ της Ελβετίας και σε διάφορες περιοχές του Καναδά. Οι δύο γνωστοί αρχηγοί της αίρεσης, ο Luc Juret, ένας Βέλγος ομοιοπαθητικός γιατρός θιασώτης των διοξασιών της Νέας Εποχής και ο Joseph Di Mambro, ένα πλούσιος επιχειρηματίας βρήθηκαν νεκροί ανάμεσα στους αυτόχειρες της Ελβετίας. Σε επιστολή που ανευρέθη μετά τους θανάτους τους, ανέφεραν ότι *«φεύγουν από τη γη για να βρουν μια νέα διάσταση αλήθειας και λύτρωσης, μακριά από την υποκρισία αυτού του κόσμου»*. Οι αρχές άρχισαν να ερευνούν για το ποιός ήταν πιθανό να πάρει τη σκυτάλη από τους δύο νεκρούς αρχηγούς. Η Γαλλική Αστυνομία επικέντρωσε τις υποψίες της στον Ελβετό διευθυντή ορχήστρας Michel Tabachnik, του οποίου η σύζυγος ήταν ανάμεσα στα θύματα που ευρέθησαν στο Ελβετικό χωριό Cheiry. Ο ίδιος αρνήθηκε την όποια ανάμιξη με την αίρεση. Το ψευδοδογματικό χαρακτηριστικό της αίρεσης ήταν η λατρεία του ήλιου. Μέσω των τελετουργιών τους, που ήταν γεμάτες φωτιά κάθε μορφής και στις οποίες πραγματοποιούσαν και τις ανθρωποκτονίες – αυτοκτονίες τους, υποτίθεται ότι τα *«μέλη μετέβαιναν σε έναν νέο κόσμο»* με το άστρο «Σείριος» (Sirius). Προκειμένου να «βοηθηθούν» σε αυτό το ταξίδι, αρκετά θύματα, μεταξύ των οποίων και παιδιά, πυροβολούνταν στο κεφάλι, στραγγαλιζόνταν με μαύρες πλαστικές σακούλες είτε (και) δηλητηριάζονταν. Μια δεύτερη τελετουργική μαζική αυτοκτονία έλαβε χώρα μια εβδομάδα πριν τα Χριστούγεννα του 1995. Στις 23 Δεκεμβρίου σε ένα απομονωμένο οροπέδιο των Γαλλικών Άλπεων η Αστυνομία βρήκε 16 απανθρακωμένα πτώματα τοποθετημένα σε αστροειδή διάταξη με τα πόδια τους να δείχνουν τις στάχτες μιας φωτιάς. Όπως και στις τελετές του 1994 όλοι είχαν πεθάνει από μαχαίρι, ασφυξία, πυροβολισμό ή δηλητηρίαση. Τα άψυχα σώματα είχαν καεί ως μέρος μιας καθαρτήριας τελετουργίας. Μια εβδομάδα πριν το μακάβριο εύρημα, οι Γαλλικές και οι Ελβετικές αρχές άρχισαν να υποπτεύονται τα χειρότερα, καθώς τα 16 μέλη της αίρεσης εξαφανίστηκαν από τα σπίτια τους. Κάποια από αυτά άφησαν ιδιόχειρα σημειώματα όπου εξηγούσαν ότι σκόπευαν να προχωρήσουν σε ομαδική αυτοκτονία. Στις 23 Μαρτίου 1997, πέντε ακόμη πτώματα βρέθηκαν σε ένα καμένο σπίτι που ανήκε στον Didier Queze, μέλος της αίρεσης στο St. Casimir του Quebec του Καναδά. Όπως αποκαλύφθηκε, ανήκαν στον ίδιο, τη σύζυγό του, σε ένα ζευγάρι μελών της αίρεσης και τη μητέρα του Queze. Τα ανήλικα 3 παιδιά του Queze γλύτωσαν, καθώς έπεισαν τους γονείς τους να πάρουν υπνωτικά και να κοιμηθούν σε μια παρακείμενη αποθήκη, αφού παρακολούθησαν τους ενήλικες να τοποθετούν στο σπίτι δεξαμενές προπανίου, αναμένες ηλεκτρικές συσκευές και να ετοιμάζονται για να αυτοπυρποληθούν, νεκροί ή ζωντανοί.

γ) Ειδικές περιπτώσεις δραστών

Ολοκληρώνοντας την κατά το δυνατόν εξαντλητική παράθεση των πολυανθρωποκτόνων εγκληματικών φαινομένων τα οποία δεν εμπίπτουν στους ερευνητέους τύπους των serial killers και των mass murderers, κρίνεται ορθό να αναφερθούν ορισμένες οριακές περιπτώσεις δραστών καταγεγραμμένες στα ελληνικά εγκληματολογικά χρονικά.

γ-ι.Ο ασύλληπτος δράστης και το «Μέντιουμ».

Τέσσερις διπλές ανθρωποκτονίες χρεώνονταν επί σειρά ετών σε ασύλληπτο δράστη με το προβλέψιμο δημοσιογραφικό προσωνύμιο «δράκος της Θράκης»²³³ :

5/11/1989: Από βολές κυνηγετικής караμπίνας, γεμάτης χροντρά σκάγια που χρησιμοποιούνται στο κυνήγι των αγριογούρουνων βρέθηκε (από διερχόμενο οδηγό

²³³ Βλ. «Τύπος της Κυριακής», 12/11/1989, δισέλιδο αφιέρωμα Πέτρου Κασιμάτη.

λεωφορείου) δολοφονημένος δίπλα από το αεροδρόμιο Αλεξανδρούπολης ο 43χρονος αστυφύλακας Τσαμπάλμπασίδης και η 36χρονη σύζυγός του Μαρία.

Στις 31/8/1988, κοντά στην πλαζ του Ε.Ο.Τ. στην Αλεξανδρούπολη, άγνωστος πυροβόλησε και σκότωσε την 23χρονη Φανή Παρασκευοπούλου, ενώ τραυμάτισε σοβαρά στο κεφάλι τον φίλο της Γιώργο Κύρκο, 34 ετών, ο οποίος επέζησε αλλά με αμνησία από το τραύμα. Το έγκλημα έγινε και πάλι ενώ το ζυγάρι βρισκόταν μέσα στο αυτοκίνητό του.

Στις 29 Σεπτεμβρίου του 1988, 15 χιλιόμετρα έξω από την Κομοτηνή, βρέθηκαν δολοφονημένοι από καραμπίνα ο 34χρονος Βαγγέλης Κούτρας και η 27χρονη αρραβωνιαστικιά του Γκαμπριέλλα Φαμπιόν. Η κοπέλα είχε συρθεί και δολοφονηθεί έξω από το αυτοκίνητο, ενώ ο άνδρας εντός αυτού με μια βολή στον αυχένα.

Στις 24 Ιουλίου 1989 στο 26^ο χλμ. Αλεξανδρούπολης Φερρών, ο 52χρονος Αντώνης Ζαχαριάδης (δάσκαλος) και η 74χρονη μητέρα του Μαλαματένια δολοφονήθηκαν από αντίστοιχο όπλο και κήκαν μέσα στο αυτοκίνητό τους.

Στις 30 Ιουλίου του 1999, συνελήφθη στην Καβάλα ο 55χρονος Βασίλειος Δ. Παπαδόπουλος²³⁴, κτηνοτρόφος που δήλωνε ότι προσέφερε και υπηρεσίες «μέντιουμ» στους ντόπιους, κατόπιν εκδόσεως εντάλματος σύλληψης εις βάρος του για την δολοφονία στις 14-15 Αυγούστου 1997 της 75χρονης Γεωργίας Τζίμα και τον βιασμό και την ανθρωποκτονία της 37χρονης κόρης της Αναστασίας, τα πτώματα των οποίων βρέθηκαν θαμμένα στο χωράφι του. Ο κτηνοτρόφος, που είχε ανακριθεί αλλά αφεθεί ελεύθερος μετά την δηλωθείσα εξαφάνιση των δύο γυναικών, κίνησε την υποψία των αρχών όταν σε έρευνα που διενεργήθηκε στο σπίτι του βρέθηκαν παράνομα όπλα και πυρομαχικά, πέρασε από την αυτόφωρη διαδικασία και μπήκε στη φυλακή, αδυνατώντας να πληρώσει την μετατροπή της ποινής του (2,5 έτη φυλάκιση). Μετά την αποφυλάκισή του, χάθηκαν τα ίχνη του, όμως στο μεταξύ βρέθηκαν τα στοιχεία για να σχηματισθεί δικογραφία εις βάρος αυτού και ενός 24χρονου συνεργού του (Κωνσταντίνου Κυριακίδη) για την ανθρωποκτονία των δύο γυναικών, διεξήχθη ανάκριση χωρίς ποτέ ο ίδιος να εμφανισθεί και εκδόθηκε εις βάρος του ένταλμα σύλληψης. Όταν συνελήφθη, ανακρινόμενος άρχισε να βάλλει κατά «δικαίων και αδίκων». Μεταξύ άλλων όμως ανέσυρε από μόνος του τη διπλή δολοφονία Τσαλταμπασίδη, ισχυριζόμενος ότι «έγινε από την καραμπίνα μου, αλλά δεν πάτησα εγώ τη σκανδάλη». Φήμες άρχισαν να διαρρέουν στον τύπο ότι πρόκειται να ξανανοίξουν όλες αυτές οι υποθέσεις, μαζί με ορισμένες περιέργες και ανεξιχνίαστες εξαφανίσεις Καβαλιωτών, ορισμένοι από τους οποίους διαπιστωμένα γνώριζαν τον Παπαδόπουλο. Τελικά ο κτηνοτρόφος – μέντιουμ και ο συνεργός του κρατήθηκαν προσωρινά σε εκτέλεση του ήδη εκδοθέντος εντάλματος και η βαλλιστική εξέταση ταυτοποίησε το κυνηγετικό όπλο με το οποίο είχαν φονευθεί οι

²³⁴ Βλ. εφημερίδες «Τα Νέα» 31-7/1-8-1999, 2/8/1999, 3/8/1999, 4/8/1999, 5/8/1999 (ρεπορτάζ Παύλου Αλυσάνογλου) και «Ελευθεροτυπία» 2/8/1999, 3/8/1999, 4/8/1999, 12/10/1999, 15/3/2000, «Ελεύθερος Τύπος» 4/8/1999 (ρεπορτάζ Χριστίνας Πετουρά και Δημκ. Πέτροβιτς).

δύο γυναίκες με ένα εκ των όπλων που είχαν βρεθεί στην κατοχή του Παπαδόπουλου. Είναι άγνωστη η συνέχεια.

γ-ii. Ο ανήλικος οικογενειοκτόνος.

Ο 15χρονος Αναστάσιος Παπαδόπουλος²³⁵ ήταν το τρίτο και τελευταίο αγόρι του Γρηγόρη και της Φρειδερίκης, κατοίκων Κατερίνης. Τα μεγαλύτερα αδέρφια του ζούσαν ήδη μακριά από το σπίτι, αφού ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους. Ο πατέρας του εφοριακός, η μητέρα του κοινωνική λειτουργός, ήταν υποδειγματικοί αλλά αυστηροί γονείς. Ο μικρός ήταν ήσυχος, υπάκουος και αριστούχος μαθητής. Στις 28 Μαρτίου 1995 αργά το βράδυ, επέστρεψε από το φροντιστήριο²³⁶. Μπήκε στο σπίτι του από την μπαλκονόπορτα, για να μην καταλάβουν οι γονείς του ότι είχε επιστρέψει και αθόρυβα ξεγλύστρησε μέσα στο δωμάτιό του. Φόρεσε μια αποκριάτικη μάσκα για να μην τον αναγνωρίσουν και πήρε ένα κρητικό μαχαίρι με λάμα 30 εκατοστών. Η μητέρα του άκουσε θόρυβο και σηκώθηκε. Την κατάλαβε και κρύφτηκε πίσω από την πόρτα. Χωρίς να τον αντιληφθεί της επιτέθηκε και με επανειλημμένα χτυπήματα την σκότωσε. Ακολούθησε ο πατέρας του, ο οποίος πετάχτηκε να δει τι συμβαίνει. Ο ανήλικος έσυρε τα πτώματα μέχρι το μπάνιο, όπου προσπάθησε να τα κάψει, χωρίς να τα καταφέρει.

Συνελήφθη την επομένη και ομολόγησε τα πάντα. Πέντε ολόκληρους μήνες σχεδίαζε το πώς θα σκοτώσει τους γονείς του, επειδή «δεν άντεχε άλλο την καταπίεση». «*Μέχρι και τα ρούχα που θα φοράω αυτοί τα αποφάσιζαν*», θα πεί στην απολογία του ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου Ανηλίκων, στις 12 Μαρτίου 1999. Του επεβλήθη το μέτρο του ποινικού σωφρονισμού για 9 έως 12 έτη.

γ.-iii. Ο πολυανθρωποκτόνος χωρίς ανιχνεύσιμο κίνητρο. Για να γίνει αντιληπτό υπό ποιές συνθήκες το κίνητρο ενός δράστη πολλαπλών ανθρωποκτονιών μπορεί να παραμένει «μη ανιχνεύσιμο», ακόμη και με εγκληματολογικά κριτήρια, παρατίθεται η ακόλουθη, αλιευμένη από την πρόσφατη ειδησεογραφία περίπτωση:

«Αναπάντητα έμειναν και χθες τα ερωτήματα του τριπλού φονικού στο χωριό Καππαδοκικό της Καρδίτσας, την παραμονή της Παναγίας. Ο δράστης Ηρακλής Μισαηλίδης, 36 χρόνων, ούτε και χθες²³⁷ στην απολογία του στον ανακριτή αποκάλυψε τί ήταν αυτό που τον ώθησε να πυροβολήσει και να σκοτώσει τους τρεις συγχωριανούς του, στο καφενείο της πλατείας. Επανέλαβε μόνο ότι είχε προσωπικές

²³⁵ Βλ. Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 13/3/1997 (ρεπορτάζ Ν. Φωτόπουλου).

²³⁶ Βλ. Τριμ. Εφετ. Ανηλίκων Θεσ/νίκης 11/1997, σε Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 43-44 και σχόλιο Ι. Φαρσεδάκη

²³⁷ «Ελευθεροτυπία», 17/8/2001, ανταπόκριση από Καρδίτσα.

και οικονομικές διαφορές με δύο από τα θύματα, χωρίς ωστόσο να δώσει άλλες λεπτομέρειες. Στη χρήση ναρκωτικών το απέδωσε το χωριό²³⁸. Επίσης ούτε οι καταθέσεις των τριών τραυματιών και των άλλων αυτοπτών μαρτύρων βοήθησαν. Τελικά, όπως αναμενόταν, με τη σύμφωνη γνώμη ανακριτή και εισαγγελέα αποφασίστηκε η προφυλάκισή του στις φυλακές της Άμφισσας. Οι κατηγορίες που τον βαρύνουν είναι ανθρωποκτονία κατά συρροή από πρόθεση και σε ήρεμη ψυχική κατάσταση από δράστη ιδιαίτερα επικίνδυνο, οπλοχρησία και οπλοκατοχή. Η μετακίνησή του από και προς το δικαστικό μέγαρο της Καρδίτσας θύμιζε το ...κυνηγητό του Πάσσαρη. Εφτά περιπολικά είχαν κάνει προστατευτικό κλοιό, για να κρατήσουν μακριά τους οργισμένους συγγενείς των τριών θυμάτων, ενώ του είχαν βάλει αλεξίσφαιρο γιλέκο».

«ΤΡΙΣ ΙΣΟΒΙΑ +20 ΣΤΟΝ ΜΑΚΕΛΛΑΡΗ». – Τρίκαλα. Τρις ισόβια και είκοσι χρόνια κάθειρξη ήταν η ετυμηγορία της Δικαιοσύνης για τον «μακελλάρη του Καππαδοκικού», ο οποίος πριν από ενάμισυ χρόνο με την καραμπίνα του σκόρπισε το θάνατο σκοτώνοντας τρία άτομα και τραυματίζοντας σοβαρά άλλους τέσσερις, βυθίζοντας τη μικρή κοινωνία του χωριού του στο πένθος. Πρόκειται για τον 40χρονο Ηρακλή Μισαηλίδη, στον οποίο το Κακουργιοδικείο Τρικάλων δεν αναγνώρισε κανένα ελαφρυντικό. Ο 40χρονος, το μεσημέρι της 14^{ης} Αυγούστου στην πλατεία του χωριού Καππαδοκικό Καρδίτσας, από το ανοικτό παράθυρο του Ι.Χ. του άρχισε να πυροβολεί, με αποτέλεσμα να σκοτώσει τους Παύλο Αλιβάνογλου, 50 ετών, Ευάγγελο Ασλάνογλου, 65 ετών και Ιωάννη Σαρημιχαηλίδη, 50 ετών, ενώ τραυμάτισε σοβαρά άλλα τέσσερα άτομα, μεταξύ των οποίων και έναν 6χρονο που έπαιζε σε παιδική χαρά»²³⁹.

Οι παραπάνω τρεις περιπτώσεις (γ.-i, γ.-ii. και γ.-iii.) υποδειγματίζουν μια σειρά λόγων αποκλεισμού ορισμένων τύπων δραστών από το ερευνητέο υλικό. Οι λόγοι αυτοί συνιστούν συγχρόνως και κριτήρια για την ένταξη σε αυτό των τελικώς επιλεγεισών περιπτώσεων πολυανθρωποκτόνων. Ειδικότερα: Και στις τρεις παραπάνω περιπτώσεις υπάρχουν δύο ή περισσότερα θύματα, τα οποία, στο πλαίσιο διεξαγόμενης τακτικής ανάκρισης, τελικώς αποδίδονται στον ίδιο δράστη. Εν τούτοις, στην περίπτωση Παπαδόπουλου (γ.-i.), είναι άγνωστη η δικαστική εξέλιξη της υπόθεσης, δηλαδή δεν υπάρχουν στα αρχεία του τύπου διαθέσιμα στοιχεία για το εάν πράγματι οι δύο πρώτες ανθρωποκτονίες εν τέλει αποδόθηκαν προδικαστικώς με βούλευμα ή και με καταδικαστική απόφαση στον κατηγορούμενο. Επί πλέον, είναι μη εξακριβώσιμο (ακριβέστερα, μη κατατάξιμο) το ποιόν του κινήτρου των ανθρωποκτονιών αυτών, καθώς και αυτής που φέρεται να ομολόγησε στην Ανάκριση

²³⁸ «Ελευθεροτυπία», 24/8/2003, αφιέρωμα Αγγελικής Μπουμπούκα.

²³⁹ Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 16-11-2002.

που ακολούθησε. Στην περίπτωση του ανήλικου οικογενειοκτόνου (γ.-II.), η ανηλικότητα του δράστη καθώς και το ότι θύματα υπήρξαν μόνο οι δύο γονείς του αποτελούν κρίσιμα μεγέθη τα οποία διαφοροποιούν το ειδικό βάρος της υπόθεσης, εντάσσοντάς τη στην προβληματική της βαριάς εγκληματικότητας των ανηλίκων δραστών – και όχι των ενηλίκων πολυανθρωποκτόνων που εδώ εξετάζουμε. Τέλος, η ανεπάρκεια των στοιχείων ως προς το «γιατί» της εγκληματικής εκτροπής του Ηρακλή Μισαηλίδη (γ.-III, βλ. «χωρίς ωστόσο να δώσει άλλες λεπτομέρειες»- «Στη χρήση ναρκωτικών το απέδωσε το χωριό») και η ανεπάρκεια ειδησεογραφικού υλικού για όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας, συχνό φαινόμενο σε ανθρωποκτονίες που συμβαίνουν εκτός λεκανοπεδίου Αττικής, δεν επιτρέπει την αξιολόγηση του πολυανθρωποκτόνου επεισοδίου.

Τα αντίστοιχα στοιχεία, δηλαδή η διαθεσιμότητα στοιχείων του εγκλήματος (ειδησεογραφικό υλικό, δημοσιοποιημένα στοιχεία δικογραφίας), η αναμφισβήτητη ποινική διασύνδεση των ανθρωποκτονιών με συγκεκριμένο δράστη (μετά από διεξαγωγή Τακτικής Ανάκρισης και έκδοση παραπεμπτικού βουλεύματος), η ανηλικότητα του δράστη σε συνδυασμό με τον αριθμό των θυμάτων εκτός του στενού πυρήνα της οικογένειας και η διαφοροποίηση του κινήτρου τέλεσης από τα γνωστά κίνητρα τέλεσης (βλ. «προσωπικές διαφορές») σκιαγραφούν αντίστοιχα πραγματικά και επιστημονικά όρια εντός των οποίων η διερεύνηση των πολυανθρωποκτόνων θα κινηθεί²⁴⁰.

²⁴⁰ Η υπόθεση Κακαλέτρη αποτελεί μια άλλη περίπτωση εξαιρετέα του ερενητέου υλικού, καθώς, αν και τυπικώς συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά μιας περίπτωσης mass murderer και μάλιστα ανήλικου, εν έτει 1978, εν τούτοις δεν κατέστη εφικτό να συγκεντρωθεί ικανό υλικό για την επεξεργασία της, ούτε και βρέθηκαν αναφορές σε αυτήν σε επαρκείς δημογραφικές πηγές. Παρατίθεται εν συντομία, όπως δημοσιεύθηκε, επ'αφορμή της υπόθεσης Πατμανίδη, στην εφημερίδα «Esspresso» της 13/4/2009 : **Ιούλιος 1978**, Δεύτερο Λύκειο Θηλέων Σπάρτης. Στις αίθουσες διδασκαλίας του πρώτου και δεύτερου ορόφου οι μαθητές της Γ' λυκείου δίνουν γραπτές εξετάσεις για την είσοδό τους στο πανεπιστήμιο. Μόνο ένας απουσιάζει: ο μαθητής Κακαλέτρης, που από τους καθηγητές του έχει κριθεί μετεξεταστέος. Μία χρονιά ακόμα στο λύκειο, όμως, στο θολωμένο μυαλό του νεαρού έμοιαζε με απόλυτη καταστροφή. Ο Κακαλέτρης, ο οποίος φοιτούσε σε διπλανό λύκειο, ήξερε ότι τη συγκεκριμένη μέρα θα έβρισκε τους καθηγητές που πίστευε ότι τον αδίκησαν στο 2ο Λύκειο Θηλέων, που είχε μετατραπεί σε εξεταστικό κέντρο του νομού με την παρουσία αστυνομικών που επιτηρούσαν το αδιάβλητο των εξετάσεων. Πήρε το λεωφορείο της γραμμής από το σπίτι του σε κεντρικό δρόμο του Μυστρά, όπου διέμενε με τους γονείς του, πολύ πρωί, πριν καν ξημερώσει, με ένα σακβουαγιάζ που χρησιμοποιούσε για τις αλλαξιές του, όταν πήγαινε να παίξει ποδόσφαιρο. Μέσα σ' αυτό είχε βάλει τρεις γερμανικές χειροβομβίδες από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και δύο πιστόλια Λούγκερ, που τα φύλαγε ο πατέρας του. Μπήκε σαν σκιά στο λύκειο. Κατευθύνθηκε στο γραφείο της αναπληρώτριας λυκειάρχης. Κρατούσε το όπλο στο χέρι. Μπροστά του πετάχτηκε ο αστυνομικός Χρήστος Αγράφας για να τον συγκρατήσει. Τον πυροβόλησε και τον σκότωσε επί τόπου. Μόλις ακούστηκαν οι πυροβολισμοί, κάποιοι καθηγητές πετάχτηκαν από τα γραφεία τους. Ο Κακαλέτρης συνέχισε να πυροβολεί αδιακρίτως. Ένας εκπαιδευτικός κρύφτηκε πίσω από μια κολόνα. Η σφαίρα χτύπησε στο μπετό και εξοστρακίστηκε. Ο μαθητής ανέβηκε στον πρώτο όροφο φωνάζοντας το όνομα ενός καθηγητή των Μαθηματικών που πίστευε ότι τον είχε αδικήσει. Στις σκάλες βρήκε μπροστά του τον λυκειάρχη Μπλέτσα και τον εκτέλεσε. Έσφιξε στη γροθιά του μέσα

δ) Ειδοποιός διαφορά κάθε μιας από τις δύο ερευνώμενες κατηγορίες πολυανθρωποκτόνων.

Εάν θα επιχειρούσε κανείς να συμπυκνώσει θεωρητικά σε μία - κυρίαρχη την ειδοποιό διαφορά που έχει καθεμιά από τις δύο ερευνώμενες κατηγορίες πολυανθρωποκτόνων, σε σχέση με τους ανθρωποκτόνους με διακριτό, τυπολογικώς κατατάξιμο («κλασσικό») κίνητρο δράσης, θα κατέληγε στο ότι για μεν τους serial killers αυτή είναι το ιδιόμορφο modus operandi, για δε τους mass murderers το μη κατατάξιμο κίνητρο διάπραξης.

Η «σειρά» των ανθρωποκτονιών ενός κατ'έξακολούθησιν ανθρωποκτόνου, διακρίνεται από πέντε επί μέρους χαρακτηριστικά²⁴¹ : Πρώτον, οι ανθρωποκτονίες είναι επαναλαμβανόμενες και συχνά εκτείνονται σε χρονική διάρκεια ετών, σταματούν δε μόνον όταν ο δράστης συλληφθεί ή πεθάνει. Δεύτερον, όπως οι λοιπές ανθρωποκτονίες των «συνήθων» δραστών, τείνουν να τελούνται από τον serial killer σε συνθήκες «ένας προς έναν» σε σχέση προς το θύμα. Τρίτον, κατά κανόνα δεν υπάρχει κανένας κοινωνικός σύνδεσμος μεταξύ του δράστη και του θύματος, ούτε καν απλή γνωριμία. Τέταρτον, μολονότι υπάρχει μια μάλλον αδιαφανής ενότητα στα χαρακτηριστικά των θυμάτων, από κάθε μια ανθρωποκτονία της σειράς εκλείπει κάθε ευδιάκριτο ή λογικό κίνητρο. Πέμπτον, παρατηρείται συνήθως ένας υψηλός βαθμός εξωτερίκευσης βίας στον τρόπο θανάτωσης. Το θύμα υφίσταται υπερβολικά επίπεδα βίαιης, απάνθρωπης, συμπεριφοράς. Η συνύπαρξη των πέντε αυτών χαρακτηριστικών αποδίδει τη μοναδικότητα του serial killer ως εγκληματικού τύπου αλλά και το πολυδιάστατο της δράσης του ως εγκληματικού φαινομένου.

Εάν στις περιπτώσεις των serial killers το εντελώς ιδιόμορφο modus operandi τους διαφοροποιεί από όλους τους δράστες περισσοτέρων των δύο μεμονωμένων ανθρωποκτονιών, οι mass murderers είναι οι πολυανθρωποκτόνοι δράστες των οποίων το κίνητρο τέλεσης των περισσοτέρων των δύο ανθρωποκτονιών στο ίδιο επεισόδιο δεν μπορούν να ερμηνευθούν με τις κλασσικές διακρίσεις των κινήτρων.

στην τσάντα τη χειροβομβίδα και απείλησε να τους τινάξει όλους στον αέρα, όμως τελικά και τράπηκε σε φυγή. Η αστυνομία εξαπέλυσε ανθρωποκυνηγητό για να τον συλλάβει, ενώ τα σχολεία έκλεισαν και οι κάτοικοι της Σπάρτης πανικόβλητοι κλειδώθηκαν στα σπίτια τους. Μετά από δύο εικοσιτετράωρα ο Κακαλέτρης εντοπίστηκε σε σπηλιά του Ταυγέτου, σ' ένα κρησφύγετο στο οποίο μάθαινε σκοποβολή. Εκεί οι αρχές βρήκαν ένα ολόκληρο οπλοστάσιο. Ο δράστης του πρώτης καταγραφόμενης στη χώρα μας διπλής ανθρωποκτονίας σε σχολικό χώρο κυκλοφορεί σήμερα ελεύθερος, αφού εξέτισε 25 έτη πραγματικού εγκλεισμού.

²⁴¹ Βλ. το άρθρο της Δρος Αμερικανικής Φιλολογίας **Shirley Lynn Scott**: «What makes serial killers tick? Monsters or Victims?» - με πλούσια αναφορά σε βιβλιογραφία μ.α. των Steven Egger, Robert Ressler, Ann Burgess & John Douglas, Mark Seltzer, Richard Tithecott (στον ιστότοπο trutv.crimelibrary).

Όπως ήδη εξετάθη, ο κατά συρροήν ανθρωποκτόνος δεν φονεύει για λόγους τιμής, ούτε για λόγους ζηλοτυπίας, δεν είναι ένας αντικοινωνικός «φανατικός», δεν έχει – τουλάχιστον γνωστό- ιατρικό ιστορικό ψυχικής ασθένειας. Σε καμία περίπτωση, δε, δεν μπορεί να συγχέεται με τη δράση «εκτελεστών» του υποκόσμου ή άλλων ανθρωποκτόνων με ωφελιμιστικά- υλιστικά κίνητρα. Το ζήτημα της ψυχικής υγείας του κατά συρροήν ανθρωποκτόνου θα έπρεπε βέβαια να είναι ζητούμενο και όχι δεδομένο εκ προοιμίου τυπολογικό χαρακτηριστικό. Όπως όμως υπαγορεύει η αντιμετώπιση των δραστών αυτών από την ελληνική δικαιοσύνη πρόκειται, κατ'αρχήν, για δράστες με πλήρη καταλογισμό, στοιχείο που συμβάλλει στο να μην μπορούν να τυποποιηθούν σε καμία από τις ανωτέρω κατηγορίες δραστών.

ε) Οικοδόμηση ορισμού για τους ανθρωποκτόνους κατ'εξακολούθηση και τους ανθρωποκτόνους κατά συρροή.

ε-ι. Ζητήματα που προκύπτουν από τις υιοθετούμενες από τον Π.Κ. ορολογίες.

Η στοιχειοθέτηση ενός αποδεκτού ορισμού για την ελληνική εκδοχή των δύο τύπων πολυανθρωποκτόνων που εδώ ερευνούμε, οπωσδήποτε έχει να λάβει υπ' όψη τα δογματικά πλαίσια και τις δέσμες εννοιών που διατρέχουν το Ποινικό μας Δίκαιο. Κατ'αρχήν, με δεδομένο ότι η δράση των ερευνωμένων δραστών αφορά συγκεκριμένο αδίκημα (ανθρωποκτονία εκ προθέσεως – 299 παρ. 1 Π.Κ.) και μάλιστα την πολλαπλότητα αυτού κατά τη διάρκεια του ίδιου ή διαφορετικών εγκληματικών επεισοδίων, χρήσιμες είναι ορισμένες επισημάνσεις περί συρροής.

Και οι δύο τύποι ανθρωποκτόνων, τυπικώς, κατά την έννοια των αρ. 94-98 Π.Κ. είναι ανθρωποκτόνοι κατά συρροήν, αφού συρροή εγκλημάτων υπάρχει όταν ο δράστης διέπραξε δύο ή περισσότερα, ανεξάρτητα και αυτοτελή εγκλήματα, είτε συγχρόνως, είτε διαδοχικώς²⁴². Πυρήνας των εγκλημάτων είναι ο ανθρωποκτόνος σκοπός του δράστη²⁴³. Στη χώρα μας, serial killer και mass murderer, εφόσον συλληφθούν, θα κατηγορηθούν και πιθανότατα θα καταδικασθούν, μεταξύ των άλλων ήσσονος βαρύτητας αδικημάτων (λ.χ. οπλοκατοχή, οπλοφορία έως και

²⁴² Βλ. μ.α. Α.Π. 1821/1984, Ποιν. Χρον. ΛΕ', σελ. 564 και **Ν. Ανδρουλάκη**, Περί Συρροής Εγκλημάτων, τ. Α και Β, 1966 και 1968.

²⁴³ Θεωρείται δε ότι υπάρχει ανθρωποκτόνος σκοπός, είτε όταν ο δράστης θέλησε ευθέως και αποκλειστικώς τη θανάτωση (dolus directus), είτε όταν θέλησε να σκοτώσει ή να τραυματίσει (dolus alternatives), είτε τέλος όταν σκοπούσε μεν στην επαγωγή σωματικών βλαβών, δεν απέκλεισε όμως το σκοπό ή το ενδεχόμενο της θανάτωσης (dolus eventualis). Στις περιπτώσεις αυτές, το βλαπτικό γεγονός, εφόσον είχε προβλεφθεί, πρέπει να θεωρηθεί και ηθελημένο. Επομένως και ενδεχόμενος δόλος είναι αρκετός (βλ. σχετ. **Ηλία Γάφου** Ποινικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος. Τεύχος Δ' Αθήνα 1963, σελ. 19, **Α. Τούση – Α. Γεωργίου**, Ποινικός Κώδιξ, ημιτ. Β' 1967, σελ. 755.

βιασμό), για ανθρωποκτονίες κατά συρροή. Εν προκειμένω, δηλαδή, μας αφορά κατά κύριο λόγο η ομοειδής (όταν τα περισσότερα εγκλήματα προσβάλλουν το ίδιο έννομο αγαθό – την ανθρώπινη ζωή) συρροή ανθρωποκτονιών, είτε η συρροή αυτή είναι πραγματική (ο δράστης με περισσότερες πράξεις [είτε με περισσότερους πυροβολισμούς, είτε σε περισσότερες της μιας «ενέδρες» με διαφορετικά θύματα] τελεί περισσότερες ανθρωποκτονίες), είτε (σπανιότερα) κατ'ιδέαν (ο δράστης τελεί με μια πράξη, λ.χ. πρόκληση έκρηξης, περισσότερες ανθρωποκτονίες). Εφόσον μάλιστα στη δράση των πολυανθρωποκτόνων που ερευνούμε εντάσσεται και κάθε επ'αποπείρα μορφή της ανθρωποκτόνου δράσης τους, ερευνητικά μας αφορά και η περίπτωση της ετεροειδούς πραγματικής συρροής (με πολλές πράξεις, διάφορα εγκλήματα που πλήττουν την ανθρώπινη ζωή, έστω και χωρίς να προκαλέσουν το τετελεσμένο αποτέλεσμα της θανάτωσης ετέρου). Συνεπώς, η έννοια της «συρροής», χωρίς σφάλμα, μπορεί να απεικονίσει σημαντικό τμήμα του ορισμού αμφοτέρων των εδώ ερευνωμένων πολυανθρωποκτόνων, αφού αφενός ενεργοποιείται δογματικά ως προς το κατά πόσο μπορεί να υπαχθεί (ή όχι) συγκεκριμένος δράστης στο τυπολογικό κριτήριο των «δύο τουλάχιστον» ανθρωποκτονιών (πάντοτε θα έχει διατυπωθεί ποινική κατηγορία της συρροής ανθρωποκτονιών, είτε ο δράστης θεωρηθεί serial killer, είτε mass murderer), αφετέρου, η ίδια η φύση της έννοιας «συρροή», με τις ομοειδείς και ετεροειδείς εκδοχές εγκλημάτων που απηχεί, συμβάλλει σε πληθώρα συμπερασμάτων για την έκταση και την ένταση της δράσης των πολυανθρωποκτόνων (πόσες ανθρωποκτονίες, πόσες απόπειρες, πόσα διάφορα ή συναφή εγκλήματα, σε ποιά χρονική συχνότητα τελούνται οι συρρέουσες πράξεις), με όλες τις συναρτώμενες προς τη δράση αυτή επιπτώσεις στον καταλογισμό και την τιμώρηση του δράστη.

Αποπειρώμενοι να συνοψίσουμε τα ουσιώδη χαρακτηριστικά των πολυανθρωποκτόνων σε έναν περιεκτικό ορισμό, υποχρεωτικά διερχόμεθα από τις τη θέση που έχει στο αρ. 98 Π.Κ. το «κατ'εξακολούθησιν» έγκλημα. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό, πρόκειται για μια ιδιάζουσα περίπτωση ομοειδούς πραγματικής συρροής εγκλημάτων, τα οποία συνεχονται μεταξύ τους λόγω της ενότητας του δόλου του δράστη και της μορφής του εγκλήματος που επαναλαμβάνεται από τον ίδιο αυτουργό. Με κάθε μία από τις ομοειδείς πράξεις του δράστη προσβάλλεται το ίδιο έννομο αγαθό (η ανθρώπινη ζωή), διαφορετικές όμως μονάδες του (πολλαπλά θύματα). Κάθε μία από τις μη ταυτόχρονες αυτές πράξεις περιέχει τα πλήρη στοιχεία του ίδιου εγκλήματος. Μολονότι ο όρος υπάρχει στον Π.Κ. προκειμένου να καθιερώσει την ευχέρεια του δικαστηρίου να επιβάλλει, αντί για μια ποινή για κάθε μερικότερη πράξη, μία μόνο ποινή για το όλο εξακολουθούν

έγκλημα²⁴⁴ και με δεδομένο ότι, κάθε μία μιας σειράς ανθρωποκτονιών από τον ίδιο δράστη πολύ δύσκολα θα μπορούσε να θεωρηθεί κατά τον ορισμό του αρ. 98 Π.Κ., «μερικώτερη πράξη», όπως λ.χ. μια σειρά απατών ή ληστειών με πολλαπλά θύματα, εν τούτοις υπάρχει στη θεωρητική δομή του «κατ'εξακολούθησιν» εγκλήματος ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο που εφάπτεται της προβληματικής των πολυανθρωποκτόνων που επιχειρούμε να ορίσουμε: η ενότητα του δόλου του δράστη, εν προκειμένω η ταυτότητα της απόφασης του δράστη προς τέλεση του συνόλου των ανθρωποκτονιών που του αποδίδονται. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι η χρονική απόσταση των μερικώτερων πράξεων του «κατ'εξακολούθησιν» εγκλήματος ενδέχεται να είναι και ολόκληρα έτη, εφόσον όμως δεν αποδομείται η ενότητα του δόλου του δράστη²⁴⁵. Σύμφωνα με τα όσα προεξετέθησαν από το διεθνές παράδειγμα, η ενότητα δόλου ανιχνεύεται ευχερώς ως συστατικό στοιχείο της δράσης serial killers και mass murderers. Στους δε πρώτους, η «εξακολουθητικότητα» των ανθρωποκτονιών, δηλαδή η αναγνωρισιμότητα σημείων του modus operandi και η «τακτή» κανονικότητα της επανάληψής τους οπωσδήποτε παράγουν και ενισχύουν, έστω και από πλευράς ουσιαστικού δικαίου, μια «καρριέρα» ανθρωποκτονίας με διαδοχικά, αλληλένδετα επεισόδια. Συνεπώς, ο όρος «κατ'εξακολούθησιν» μπορεί να υιοθετηθεί έγκυρα από τον ορισμό των πολυανθρωποκτόνων, ειδικά των serial killers με τα στοιχεία αυτά (ενότητα δόλου, που επικαλύπτουν μερικώτερες ομοειδείς πράξεις –ανθρωποκτονίες - σε γραμμική χρονική διαδοχή - σειρά).

Θα μπορούσε να γίνει λόγος στον ορισμό για «ανθρωποκτόνο κατά συνήθεια (καθ'έξιν)»; Κατά συνήθεια τέλεση ενός εγκλήματος συντρέχει όταν από την επανειλημμένη τέλεση της πράξης προκύπτει σταθερή ροπή του δράστη προς τη διάπραξη του συγκεκριμένου εγκλήματος ως στοιχείο της προσωπικότητος του δράστη. Σύμφωνα δε με το αρ. 90 παρ. 1 Π.Κ. καθορίζονται συγκεκριμένες αντικειμενικές και υποκειμενικές προϋποθέσεις για να θεωρηθεί κάποιος καθ'έξιν υπότροπος. Σαφές είναι δηλαδή ότι στο αρ. 13 περ. στ) εδ. β' Π.Κ., ως «καθ'έξιν» εγκληματήσας ορίζεται συγκεκριμένος δράστης «σε συνδυασμό με προηγούμενες πράξεις» του, κακουργηματικού ή πλημμεληματικού χαρακτήρα. Η εφαρμογή δηλαδή του όρου «καθ'έξιν» προϋποθέτει ο δράστης να έχει διέλθει ήδη από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, τιμωρούμενος μάλιστα για πράξεις που ενέχουν βεβαρυμένη απαξία, περίπτωση η οποία, από τα όσα προεκτέθηκαν από το διεθνές παράδειγμα σπανιότατα συνδέεται με τους serial killers και τους mass murderers. Απομακρυνόμενος από την γραμματική – συστηματική ερμηνεία του Π.Κ., ο όρος

²⁴⁴ Βλ. μ.α. **Χρ. Φελουτζή**, Το κατ'εξακολούθηση έγκλημα, σε Ποιν. Χρον. ΜΘ', σελ. 389 επ..

²⁴⁵ Βλ. **Αγγ. Μπουρόπουλου**, Ερμηνεία Κώδικος Ποιν. Δικονομίας, Αθήνα, 1951, σελ. 259.

«καθ'έξιν» προκαλεί εύλογους συνειρμούς ως προς τους serial killers, καθώς, σε πολλές από τις ευρέως γνωστές και χαρακτηριστικές περιπτώσεις, η ανθρωποκτόνος δράση του αφανούς killer διαπιστωμένα έχει αποκτήσει διαστάσεις ψυχικής έξης. Απεναντίας, παρόμοια διάσταση «έξης» (προς το αποκτείνειν) δεν προσιδιάζει στους mass murderers, οι οποίοι αφενός, όπως εξετάθη, αναδύονται στην εγκληματική πραγματικότητα σε ένα και μοναδικό επεισόδιο, αφετέρου, τούτο συμβαίνει χωρίς να υπάρχει καταγεγραμμένη προηγούμενη εκτροπή τους εντός του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης. Κατ'ανάλογο τρόπο, η θεσμική λειτουργία του όρου «ιδιαίτερα επικίνδυνος» δράστης του αρ. 13 Π.Κ. περ. ζ' μας περιορίζει στο να τον υιοθετήσουμε ως σταθερό δομικό στοιχείο ενός ορισμού. Με τον όρο ιδιαίτερα επικίνδυνος χαρακτηρίζεται ο δράστης όταν από τη βαρύτητα της πράξης, τον τρόπο και τις συνθήκες τέλεσής της, τα αίτια που τον ώθησαν και την προσωπικότητά του, μαρτυρείται αντικοινωνικότητα αυτού και σταθερή ροπή σε διάπραξη νέων εγκλημάτων. Από συστημική άποψη και οι δύο ανωτέρω όροι (κατά συνήθεια και ιδιαίτερα επικίνδυνος) που προσδιορίζονται νοηματικά στο αρ. 13 του Π.Κ. έχουν προβλεφθεί για να ισχύουν σε συνάρτηση με συγκεκριμένα αδικήματα (πλαστογραφία [216 Π.Κ.], διακεκριμένη κλοπή [374 Π.Κ.], απάτη [386 Π.Κ.], αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος [394 Π.Κ.], τοκογλυφία [404 Π.Κ.]) και κατ'αρχήν φαίνεται να υπολείπονται σε ειδικό βάρος όταν συνδέονται με το προσδιοριστικό της κύριας πράξης στοιχείο του εγκληματολογικού μας ορισμού («ανθρωποκτόνος»).

Συμπερασματικά, ακριβής αναλογία των όρων serial killer και mass murderer με ορολογίες του Ποινικού μας Κώδικα δεν δύναται να εξευρεθεί. Το «κατ'εξακολούθησιν» περιγράφει στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα ένα άθροισμα μερικώτερων ομοειδών εγκληματικών πράξεων του ίδιου παραβατικού υποκειμένου, στο οποίο και υπάρχει η ευχέρεια να επιβληθεί, τελικώς, μία ποινή. Στην προκειμένη έρευνα, η χρήση του όρου «κατ'εξακολούθησιν» έχει μεταφορική, τρόπον τινά, σημασία και λειτουργική αξία, διάφορη της αμιγώς νομικοτεχνικής. Οι φορείς των πληττομένων εννόμων αγαθών στο έγκλημα της ανθρωποκτονίας δεν γίνεται να «συγχωνευθούν», ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι πλήσσεται «κατ'εξακολούθησιν» το ίδιο έννομο αγαθό και συνακόλουθα να επιβληθεί στον παραβάτη μια ενιαία ποινή. Όμως, όπως προεξετέθη, δομικά το «κατ'εξακολούθησιν» ενέχει, εκτός από το – κρίσιμο– μέγεθος της ενότητας του δόλου που επικαλύπτει την σειρά των ομοειδών εγκλημάτων της «εξακολουθητικής» συρροής και το στοιχείο της επαναληπτικότητας, της διαμορφωμένης δυναμικής για επανάληψη της προσβολής του πληττομένου εννόμου αγαθού. Εν προκειμένω της ανθρώπινης ζωής. Όσον αφορά την χρήση του όρου «κατά συρροή», αυτή θα πρέπει, εξ αντιδιαστολής με τον όρο

«κατέξακολούθηση», να θεάται με συρρικνωμένο το εννοιολογικό της περιεχόμενο, δηλαδή ως πραγματική ομοειδής συρροή ανθρωποκτονιών στο ίδιο εγκληματικό επεισόδειο, που δεν εκτείνεται χρονικά περισσότερο από 48 ώρες²⁴⁶.

ε-ii. Αντιπαράβολή χαρακτηριστικών μεταξύ των serial killers και mass murders (συγκερασμός εγκληματολογικών κριτηρίων)

πίνακας - 1

Κατέξακολούθησιν ανθρωποκτόνος (serial killer)	Κατά συρροήν ανθρωποκτόνος (mass murderer)
Φονεύει τουλάχιστον δύο ή περισσότερα θύματα σε μια μακρά χρονική περίοδο (καρριέρα) που διαρκεί από ημέρες έως και χρόνια, σε διάφορους τόπους ή περιοχές.	Φονεύει (κατά κανόνα με πυροβόλο όπλο) τουλάχιστον δύο ή περισσότερα θύματα κατά τη διάρκεια ενός μεμονωμένου επεισοδίου, που διαρκεί από μερικές ώρες έως και σαρανταοκτώ ώρες (2 ημέρες) και διεξάγεται σε συγκεκριμένο τόπο (ή γεωγραφική περιοχή), συνήθως δημόσιο χώρο. (εμφανίζεται και η εξής περίπτωση : φονεύει πρώτα τους γονείς, τη σύζυγο ή άλλους συγγενείς και στη συνέχεια πηγαίνει σε δημόσιο χώρο (σχολείο, εργασία κ.λ.π.) και φονεύει περισσότερα πρόσωπα αδιακρίτως).
Διαλέγει τα θύματά του προσεκτικά, με κριτήρια που μόνο η ανάλυση της εσωτερικής του διαστροφής μπορεί να προσεγγίσει και κατά κανόνα είναι πρόσωπα τα οποία δεν συνδέονται με συγγένεια ή κοινωνική σχέση με τον δράστη.	Τα θύματά του είτε στοχοποιούνται με εξατομικευμένα κριτήρια (μέλη οικογενειακού περιβάλλοντος), είτε στοχοποιούνται με βάση συμβολισμούς, είτε υπάρχει συνδυασμός των δύο τρόπων φαινομενικώς τυχαία, είτε είναι οικεία του πρόσωπα μαζί με τυχαία πρόσωπα.
Οι δράστες είναι άνδρες και (σπανιότερα) γυναίκες.	Οι δράστες είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους άνδρες.
Έχουν υψηλό δείκτη νοημοσύνης, είναι πανούργοι, προσαρμόζονται στους κοινωνικούς ρόλους και έχουν κοινωνικές δεξιότητες Η αντίδραση του κοινωνικού τους περιγύρου μετά τη σύλληψή τους συμπυκνώνεται στο στερεότυπο : «Ήταν τόσο καλός κι ευχάριστος τύπος. Δε θα τον υποψιαζόμουν ποτέ»	Έχουν μέση νοημοσύνη, πενιχρές κοινωνικές δεξιότητες, προβλήματα στην εργασία, την οικογένεια κ.λ.π. Η αντίδραση του κοινωνικού τους περιγύρου μετά τη σύλληψή τους συμπυκνώνεται στο στερεότυπο : « <i>Το ήξερα ότι ήταν ικανός για κάτι τέτοιο</i> »
Προσπαθεί να αποφύγει τη σύλληψη	

²⁴⁶ Ορολογική διαλογή. Με δεδομένο ότι σε μια εργασία όπως η παρούσα οι ερευνώμενοι όροι επαναλαμβάνονται εκατοντάδες φορές, με αποτέλεσμα τη δυστοκία στα νοήματα και τη ροή τους, για να περιγραφούν στις σκέψεις οι ερευνώμενοι δύο τύποι ανθρωποκτόνων, θα προτιμώνται οι όροι έλληνες «serial killer(s)» και «mass murderer(s)» ως πιο εύχρηστοι.

(τουλάχιστον για μεγάλο μέρος της «καριέρας» του)	Καμία προσπάθεια να αποφύγει τη σύλληψη, συχνά αυτοκτονεί ή επιτίθεται με αυτοκτονική διάθεση στις δυνάμεις καταστολής
Οι ανθρωποκτονίες δεν ερμηνεύονται με κανένα από τα «κλασσικά» κίνητρα. Υποκινούνται από μια βαθύτερη διεστραμμένη επιθυμία για άντληση απόλαυσης από την πρόκληση πόνου, βασανισμού και αποτρόπαιου θανάτου στο θύμα που ομοιάζει με τη σεξουαλική επιθυμία. Συχνός ο στιγματισμός του Modus operandi από σεξουαλικές διαστροφές, βιασμούς, ακρωτηριασμούς και γενικά δυσανάλογα βίαιους θανάτους ("overkill"). Κρατά «τρόπαια» από το φονικό, προκειμένο να το αναπαράγει φαντασιωτικά.	Οι ανθρωποκτονίες αποτελούν την κατάληξη ενός «στρεσογόνου» παράγοντα, ο οποίος κυριαρχεί σε δεδομένη χρονική στιγμή στην ζωή του δράστη. Προυπάρχουν στη ζωή του επί μακρῶ προβλήματα στην εργασία, συναισθηματικά, οικονομικά, κοινωνικού αποκλεισμού και οι ανθρωποκτονίες αρχίζουν όταν ο στρεσογόνος παράγοντας κάμπτεται τις εξασθενημένες ηθικές αντιστάσεις του δράστη (the "final straw"): απολύεται, τον εγκαταλείπει ο δεσμός του, τον αφήνουν μετεξεταστέο, τον προσβάλλουν με ρατσιστικά σχόλια κ.λ.π.. Τα θύματα αντιπροσωπεύουν για το δράστη την «αιτία του κακού».

στ) Πινακοποίηση ερευνητέου υλικού

Έλληνες Ανθρωποκτόνοι κατ' εξακολούθηση (Serial Killers)

πίνακας - II

Χρονική Περίοδος Δράσης	Ονοματεπώνυμο/ Ηλικία κατά το χρόνο σύλληψης	Κυριώτερες κατηγορίες για τις οποίες καταδικάστηκε / θύματα	Επιβληθείσα Ποινή Α' βαθμός / Β' βαθμός	Σημερινή Κατάσταση Δράστη
1935-1936	Δαμιανός Μαυρομάτης 32 ετών	δύο ανθρωποκτονίες από πρόθεση	Ισόβια κάθειρξη	Πέθανε εκτίοντας την ποινή του.
1981-1982	Κυριάκος Παπαχρόνης 21 ετών	δύο ανθρωποκτονίες από πρόθεση δεκατέσσερις βιασμοί και απόπειρες βιασμών	ΔΙΣ εις θάνατον +20της κάθειρξη	Απολύθηκε υφ' όρον το 2005.
1981-1983	Σπύρος Μπέσκος 37 ετών	δύο ανθρωποκτονίες από πρόθεση δεκατέσσερις βιασμοί και απόπειρες	ΔΙΣ εις θάνατον	Απολύθηκε υφ' όρον το 2008.

		βιασμών		
1991-1993	Ασημάκης Κατσούλας/ 22 ετών Εμμανουήλ Δημητροκάλλης 20 ετών	δύο ανθρωποκτονίες από πρόθεση (κατά συναυτουργία)	ΔΙΣ η Ισόβια κάθειρξη +12 έτη +10 μήνες ΔΙΣ η Ισόβια κάθειρξη +9 έτη +10 μήνες	Εκτίουν ποινή στις Δ.Φ.Κ.
1992-1995	Αντώνης Δαγκλής 22 ετών	τρεις ανθρωποκτονίες από πρόθεση έξι απόπειρες ανθρωποκτονίας από πρόθεση δέκα ληστείες βιασμός, περιύβριση νεκρού	Δεκατρείς η Ισόβια κάθειρξη	Αυτοκτόνησε στις φυλακές, μετά την πρωτόδικη καταδίκη.
1987-1997	Δημήτρης Βακρινός 35 ετών	πέντε ανθρωποκτονίες από πρόθεση έξι απόπειρες ανθρωποκτονίας από πρόθεση πέντε ληστείες περιύβριση νεκρού	-----	Αυτοκτόνησε στις φυλακές, όσο ήταν προσωρινά κρατούμενος

Έλληνες Ανθρωποκτόνοι κατά συρροή (Mass Murderers)

πίνακας - ΙΙΙ

<i>Χρονικό περιστατικό</i>	<i>Σημείο</i>	<i>Ονοματεπώνυμο/ Ηλικία κατά το χρόνο σύλληψης</i>	<i>Κυριώτερες κατηγορίες για τις οποίες καταδικάστηκε /θύματα</i>	<i>Επιβληθείσα Ποινή Α' βαθμός / Β' βαθμός</i>	<i>Σημερινή Κατάσταση Δράστη</i>
1971		Βασίλης Λυμπέρης	Τέσσερις ανθρωποκτονίες από πρόθεση	Θανατική Ποινή	Εκτελέστηκε το 1972

		(η σύζυγος, τα 2 τέκνα και η πενθερά)		
1993	Αθανάσιος Ντρούζος	Δύο ανθρωποκτονίες από πρόθεση (οι συνήγοροι υπεράπσης Χ. Μπάκας, Δ. Αβράμης) και πέντε τραυματίες.	-----	Αυτοκτόνησε στον τόπο του εγκλήματος
1996	Θεόφιλος Σεχίδης 24 ετών	Πέντε ανθρωποκτονίες από πρόθεση (οι 2 γονείς, η αδελφή, η γιαγιά, ο θείος)	ΠΕΝΤΑΚΙΣ η ισόβια κάθειρξη	Εκτίει ποινή στις Δ.Φ.Κ.
1999	Παντελής Καζάκος 23 ετών	Δύο ανθρωποκτονίες Επτά απόπειρες ανθρωποκτονίας από πρόθεση	ΔΙΣ η ισόβια κάθειρξη + 25 έτη	
2006	Διονύσης Φούκας 36 ετών	Πέντε ανθρωποκτονίες από πρόθεση (πέντε κυνηγοί από κοντινό χωριό)	ΠΕΝΤΑΚΙΣ η ισόβια κάθειρξη	
2009	Δημήτρης Πατμανίδης 19 ετών	δύο (2) βαρείς τραυματίες, συμμαθητές του στη σχολή του Ο.Α.Ε.Δ.	-----	Αυτοκτόνησε

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Μελέτη των Ελλήνων Ανθρωποκτόνων κατ' εξακολούθηση (serial killers)

A. Ο serial killer στην νεώτερη ιστορία.

Αν και το φαινόμενο του κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνου θεωρείται προϊόν του 20^{ου} αιώνα και κυρίως των τελευταίων 30-40 χρόνων του, ο ιδιάζων αυτός πολυανθρωποκτόνος μπορεί να ανιχνευθεί ιστορικά σε ακόμη προγενέστερα χρόνια, αν και όχι πάντα με την υπόσταση που απέκτησε μετά τη δεκαετία του '70.

Η Ουγγαρέζα αριστοκράτιδα Elizabeth Bathory συνελήφθη το 1610 και κατηγορήθηκε για τον βασανισμό και την θανάτωση με φρικτό τρόπο 600 τουλάχιστον νεαρών κοριτσιών²⁴⁷. Παρ'ότι φιγούρες όπως η Bathory σκιαγραφώνται ιστορικά ως προσωπικότητες με σαδιστικές τάσεις, εθισμένες στο να επιφέρουν ανθρώπινο πόνο, διαφέρουν κατά πολύ από τον αρχετυπικό serial killer του 20^{ου} αιώνα, κυρίως κατά το ότι ήταν πρόσωπα πλούσια και με κοινωνική ισχύ. Με δεδομένη μάλιστα την απουσία, εκείνους τους καιρούς, οργανωμένων αστυνομικών δυνάμεων και μέσων μαζικής επικοινωνίας, είναι πιθανό να υπήρχαν πολλοί serial killers που δεν συνελήφθησαν ποτέ (όπως ο «Jack The Ripper»), ή που ακόμη και

²⁴⁷ Σχετικά με την ιστορία της Bathory, βλ. το άρθρο της Katherine Ramsland «Lady Of Blood – Countess Bathory», στον ιστότοπο “trutv.com”, με εκτεταμένες παραπομπές, μ.α., σε : Andrei Codrescu, *The Blood Countess*, New York: Simon & Schuster, 1995, Valentine Penrose & Alexander Trocchi Trans, *The Bloody Countess: Atrocities of Erzsébet Báthory*. Creation Books, 2000/Calder & Boyers, 1970.

αν συνελήφθησαν, τούτο δεν έλαβε ποτέ δημοσιότητα τέτοια που να ξεπερνούσε μια στενά τοπική εμβέλεια.

Μεταξύ 1790 και 1830 ο Thug Behram πιστεύεται ότι δρώντας μόνος του σκότωσε 931 ανθρώπους με στραγγαλισμό. Πραγματοποίησε τις δολοφονίες ως μέλος της θρησκευτικής αίρεσης Thuggee, στην δράση της οποίας χρεώνονται περίπου 2.000.000 θάνατοι στην Ινδία²⁴⁸. Οι δραστηριότητες της αίρεσης αυτής προκάλεσαν τη λήψη μέτρων από τις Βρετανικές Αρχές της Ινδίας. Ο Behram θα μπορούσε να θεωρηθεί ένας από τους πλέον δολοφονικούς κατ'έξακολούθησιν ανθρωποκτόνους στην ιστορία, όμως, όπως προεξετέθη, έχει σημασία πώς ορίζει κανείς τον serial killer και ιδίως από ποιές μορφές πολυανθρωποκτόνου δράσης εξ ορισμού τον διαφοροποιεί, από ποιά «κλασσικά» και παραδοσιακά αναγνωριζόμενα κίνητρα ανθρωποκτονίας τον εξαιρεί.

Ορισμένοι ιστορικοί της εγκληματολογίας έχουν θεωρήσει ότι πιθανότατα υπήρξαν σειρές αναθρωποκτονιών με τον ίδιο δράστη σε πολλές και διάφορες εποχές της ιστορίας, αλλά δεν υπήρχαν οι δυνατότητες να εξιχνιαστούν επαρκώς. Έχει διατυπωθεί και η άποψη ότι ορισμένα ανθρωπόμορφα τέρατα όπως οι «λυκάνθρωποι», ή οι «βρυκόλακες» ενέπνευσαν τη λαϊκή μυθολογία ή και τη λογοτεχνία διάφορων περιοχών της Ευρώπης από πραγματικές – άλυτες – υποθέσεις serial killer. Εξάλλου, εφόσον ο serial killer έχει περιγραφεί, όπως προεκτέθηκε, ως ένα φαινομενικά «φυσιολογικό» άτομο, το οποίο περιοδικά καταλαμβάνεται από μια ζωώδη εσώτερη ώθηση να σκοτώσει συνανθρώπους του με εξαιρετικά βίαιο τρόπο, τέτοιου είδους μύθοι πιθανόν έχουν χρησιμεύσει ως επαρκείς ή υποκατάστατες εξηγήσεις για υποθέσεις ανεξιχνίαστων σειρών από ανθρωποκτονίες, ιδίως αφού τουλάχιστον η επιστήμη της ψυχιατρικής είχε ακόμη αρκετούς αιώνες για να ορισθεί και να μελετηθεί. Η ερευνητική υπόθεση περί των πραγματικών serial killers που έδωσαν έμπνευση στη μυθοπλασία δείχνει να έχει έρεισμα ιδίως επειδή κάποιοι από τους γνωστούς ανθρωποκτόνους περασμένων αιώνων όχι μόνο παρουσιάζονται να έχουν εμμονή με το αίμα, αλλά συνήθιζαν να πίνουν αυτό των θυμάτων τους.

Στο διάσημο βιβλίο του *Psychopathia Sexualis* (1886), ο Richard von Krafft - Ebing σημειώνει μια περίπτωση κατ'έξακολούθησης ανθρωποκτόνου στη δεκαετία του 1870, ενός Ιταλού ονόματι Eusebius Pieydagnelle, ο οποίος είχε αναπτύξει μια σεξουαλική εμμονή με το ανθρώπινο αίμα και ομολόγησε ότι δολοφόνησε έξι

²⁴⁸ Βλ. σχετ., μ.α., **Mike Dash**, Thug: The True Story of India's Murderous Cult, 2005, London, Granta, ogs 283-289.

άτομα²⁴⁹. Ο ασύλληπτος Τζακ ο Αντεροβγάλτης («Jack The Ripper»)²⁵⁰ φόνευσε με μαχαίρι πέντε ιερόδουλες στο Λονδίνο το 1888 και τα εγκλήματά του συγκέντρωσαν κατ'ανεμπανάληπτο τρόπο το ενδιαφέρον του τύπου της εποχής, για το λόγο ότι ενώ ήταν σύνηθες να τελούνται ανθρωποκτονίες με κίνητρο την κλοπή ή τη ληστεία, ήταν ανήκουστο κάποιος να σκοτώνει απλώς και μόνο για την διεστραμμένη ικανοποίηση του φόνου. Το Λονδίνο ήταν το επίκεντρο της μεγαλύτερης υπερδύναμης της εποχής και το να συμβαίνουν τόσο μυστηριώδεις φόνοι με θύματα πάμπτωχες και εξαθλιωμένες γυναίκες, εν μέσω της προκλητικής Βικτωριανής χλιδής συγκέντρωσε τα βλέμματα της διεθνούς ειδησεογραφίας της εποχής. Από διάφορα μήκη και πλάτη της υδρογείου, σποραδικά ονόματα πολυανθρωποκτόνων «χωρίς κανένα κίνητρο» μας έχουν γίνει γνωστά : ο Joseph Vacher εκτελέστηκε στη Γαλλία το 1898, αφού ομολόγησε ότι σκότωσε και ακρωτηρίασε 11 γυναίκες και παιδιά, ενώ ο Αμερικανός γιατρός Herman Mudgett κρεμάστηκε στη Φιλαδέλφεια το 1896, αφού ομολόγησε 28 ανθρωποκτονίες²⁵¹.

Τον 19^ο αιώνα, ο ευρωπαϊκός πολιτισμός έπαυσε να βλέπει τον διάβολο ως την κινητήρι δύναμη πίσω από κάθε βίαιη ή σαδιστική ανθρώπινη συμπεριφορά. Οι επιστήμονες και οι συγγραφείς άρχισαν να ψάχνουν για το εσώτερο «κτήνος» που κρύβει ο άνθρωπος. Ο Fred Botting σημειώνει με νόημα ότι κάθε «απ-άνθρωπο» (inhuman) πρότυπο συμπεριφοράς άρχισε να μελετάται ως προερχόμενο ακριβώς «από τον άνθρωπο» ("in-human")²⁵². Οι εξελικτικές θεωρίες του Δαρβίνου γεφύρωσαν το μέχρι τότε χασμώδες κενό μεταξύ κτηνώδους και ενστικτώδους συμπεριφοράς. Το ερώτημα δεν άργησε να τεθεί : κατά πόσο έχουμε ως ανθρώπινο γένος απομακρυνθεί από τον βρυχώμενο άνθρωπο των σπηλαίων, που χτυπά το στήθος με τις γροθιές του και πετά ογκόλιθους στους εχθρούς του; Όχι και τόσο, σύμφωνα με τους εγκληματολόγους του 19^{ου} αιώνα Cesare Lombroso και Max Nordau. Η ανάπτυξη των εμπειρικών επιστημών και των επιστημών παρατήρησης (βιολογία, ιατρική) στα τέλη του 19^{ου} αιώνα οδήγησαν σ'ένα ντετερμινιστικό επιστημονισμό (scientism deterministe) που επιχειρούσε να ερμηνεύσει τον εγκληματία με φυσιολογικά γνωρίσματα ή κληρονομικά δεδομένα (από τη χημική σύνθεση του αίματος μέχρι το θυροειδή. Η σχολή του Lombroso, δηλαδή η εγκληματολογική ανθρωπολογία, χρησιμοποίησε την πειραματική μέθοδο και την

²⁴⁹ **Richard von Krafft-Ebing**, *Psychopathia Sexualis: A Medico-Forensic Study* (translation Harry E. Wedeck (New York, Putnam's 1965), pgs 119-124.

²⁵⁰ Βλ. αναλυτικά κατωτέρω, σελ. 317.

²⁵¹ Βλ. *Serial Killers, Time – Life Books*, σπ. ανωτ., pgs 94-95, *True Crime*, σπ. ανωτ., pg 252.

²⁵² Βλ. **Fred Botting**, *Making Monstrous: "Frankenstein", Criticism, Theory*. New York: St. Martin's, 1991.

αντικειμενική παρατήρηση²⁵³. Τα εξωτερικώς διακρινόμενα «στίγματα» αποτελούν αδιάψευστο μάρτυρα της κατώτερης ή διαφορετικής φύσης του εγκληματία. Οι βίαιοι άνθρωποι έχουν, σύμφωνα με τη λομπρόζιο σχολή, «πρωτόγονη» όψη, με βαριά, ογκώδη σαγόνια και μικρά προτεταμένα μέτωπα. Μετρώντας τα μέτωπα των ιταλών παραβατών, ο Lombroso πίστευε ότι μπορεί να εξεύρει τον «βίαιο» εγκληματία²⁵⁴. Ακόμη και αν η μετρητική ταινία του Lombroso έχει εδώ και πάνω από έναν αιώνα απαξιωθεί, το ζήτημα της αποκρυπτογράφησης αυτής της, σε ορισμένες περιπτώσεις, κτηνωδώς βίαιας συμπεριφοράς του ανθρώπου παρέμεινε εξαιρετικά επίκαιρο για την εγκληματολογία και για μια σειρά από συνορευόμενες ανθρωπιστικές επιστήμες.

Ο serial killer είναι, όπως υποστηρίζεται, προϊόν της εποχής του²⁵⁵. Αν πολυανθρωποκτόνος της προβιομηχανικής εποχής ήταν ο μεγαλογαιοκτήμονας που караδοκούσε με δικαίωμα ζωής και θανάτου πάνω στους χωρικούς - υποτελείς του, η βιομηχανική εποχή απέδωσε έναν δολοφόνο με αστικά δημογραφικά χαρακτηριστικά ο οποίος στοχοποιούσε ιερόδουλες, άστεγους νεαρούς και υπηρέτριες και η μεταβιομηχανική εποχή εμφάνισε τη φιγούρα ενός κοινωνικά «αποτυχημένου» αστού, ο οποίος φονεύει κυρίως νεαρές γυναίκες και άλλους ανθρώπινους στόχους με μεσοαστικά χαρακτηριστικά²⁵⁶.

Σήμερα, καθώς οι εφαρμογές της τεχνολογικής εξέλιξης έχουν ξεπεράσει σε συχνότητα και πυκνότητα κάθε προηγούμενο, πάντοτε προκύπτουν περιστατικά των εγκληματολογικών χρονικών που μας θυμίζουν ότι, ακόμη και στις πλέον οικονομικά εύκρατες, αναπτυγμένες και ισορροπημένες κοινωνίες υπάρχει κάποιο πρωτόγονο κρυσφήγετο σκοτεινών ορέξεων και τάσεων του ανθρώπινου ψυχισμού που παραμένει αδιαπέραστο από την πρόοδο των ηθών. Είναι άραγε, όπως ισχυρίζονται οι ψυχολόγοι της παλιάς σχολής, το ανήμερο κτήνος που κατάφερε να μας διασώσει από την εποχή της επικράτησης του ισχυροτέρου και τώρα είναι αχρείαστο; Δεκάδες επιστήμονες μέσα στους δύο τελευταίους αιώνες επιχείρησαν πολυάριθμες και ποικίλες προσεγγίσεις. Ο γερμανός Franz Josef Gall (1758-1828) εφηύρε τη

²⁵³ Βλ. **N.E. Κουράκη**, Ποινική Καταστολή, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα Κομοτηνή 1997, σελ. 189-190.

²⁵⁴ Βλ. άρθρο του καθηγητή Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Γ. Πανούση με τίτλο «Ο 'γεννημένος εγκληματίας' ξαναγεννιέται;», στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 21/8/2006.

²⁵⁵ **Elliot Leyton**, Compulsive Killers: The History Of Modern Multiple Murder, New York University Press, 1986, pg 269.

²⁵⁶ Βέβαια, οι ελλειμματικές κοινωνικοποίησης καταβολές του serial killer αντικρούεται από σειρά μελετών, οι οποίες εμφανίζουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία τους είναι λευκοί άνδρες, συνήθως τα πρεσβύτερα τέκνα της οικογένειας, μεγαλωμένα σε σπίτι με σταθερή πηγή εισοδήματος, το οποίο τους παρείχε ένα αυτάρκες επίπεδο διαβίωσης. Βλ. μ.α. **Robert J. Dvorchak & Lisa Holewa**, Milwaukee Massacre, New York, Dell Books 1991, pg 136.

«φρενολογία»²⁵⁷. Πιάνοντας τους παλμούς του αίματος στα αγγεία της κεφαλής ο Gall πίστευε ότι μπορεί να προβλέψει χαρακτηρολογικά γνωρίσματα και επίπεδο νοημοσύνης. Η φυσιογνωμική, όπως αναπτύχθηκε από τον γερμανό Johann Kaspar Lavater (1741-1801), θεώρησε ότι μπορεί να «διαβάσει» το χαρακτήρα του ατόμου στην μορφολογία του προσώπου του²⁵⁸. Αυτές οι θεωρίες γνώριζαν άνθιση όταν το 1896 ο «γιατρός του θανάτου» Herman Mudgett (γνωστός με το ψευδώνυμο H. H. Holmes)²⁵⁹ δικαζόταν κατηγορούμενος ότι λειτουργούσε ένα «πανδοχείο θανάτου», όπου βασάνιζε και εξόντωνε τους ασθενείς του, ενθουλακώνοντας και τις ασφαλιστικές τους εισφορές. Ο Harold Schechter στο βιβλίο του με τίτλο «Depraved», περιγράφει πώς το κοινό, περίεργο να μάθει ποιός ήταν αυτός ο τόσο σατανικός άνθρωπος, συνωστιζόταν να δει ολόκληρους χάρτες που εξηγούσαν τη σημασία του σχήματος του κεφαλιού του ανθρωποκτόνου. Ο ίδιος ο Holmes, απολαμβάνοντας τη φρίκη και τον αποτροπιασμό που προκαλούσαν οι δηλώσεις του, περιέγραφε την εξωτερική του εμφάνιση με λόγια όπως αυτά: *«Τα χαρακτηριστικά μου αρχίζουν να προδίδουν την σατανική μου καταγωγή. Το κεφάλι και το πρόσωπό μου σταδιακά αποκτούν ένα επιμήκες σχήμα. Πιστεύω ακράδαντα ότι μεγαλώνοντας, αρχίζω να μοιάζω με τον ίδιο το διάβολο – κάποια στιγμή αυτή η εξομοίωση θα ολοκληρωθεί. Είμαι τόσο ελκρινά εντυπωσιασμένος από αυτή την αίσθηση, που πιστεύω ότι δεν έχω πια τίποτε ανθρώπινο μέσα μου»*²⁶⁰. Αυτή η «διαβολογενής» φλυαρία πολλών ανθρωποκτόνων, θα επαναλαμβανόταν πάμπολλες φορές τα επόμενα 100 και πλέον χρόνια στα δικαστήρια όλης της γης, καθώς διάφοροι πολυ-ανθρωποκτόνοι θα επιχειρούσαν να εξηγήσουν τις πράξεις τους επιρρίπτοντας την ευθύνη σε μια ανώτερη δύναμη – στις «φωνές», την «περίεργη εσωτερική ανάγκη», ή τον «δίδυμο εαυτό τους». Κάποιες φορές, ήταν προφανές ότι τέτοια στάση ήταν αποτέλεσμα υπερασπιστικής διδασκαλίας, ώστε να κυρηχθούν μειωμένου καταλογισμού, ή ψυχασθενείς και να αποφύγουν την εσχάτη των ποινών. Σε κάποιες άλλες περιπτώσεις, ήταν μια πραγματική αδιέξοδη και άκαρπη απόπειρα αυτοερμηνείας του δράστη, όχι λιγώτερο επιτυχημένη από τις επιστημονικές προσπάθειες που τον συνοδεύουν στην δικαστική κρίση. Στις περισσότερες από τις υποθέσεις που μελετώνται εδώ, τα «γιατί» των δραστών θα μπορούσαν να παραμένουν και σήμερα ανοικτά.

²⁵⁷ Βλ., μ.α. **D. Simpson**, Phrenology and the neurosciences: contributions of F. J. Gall and J. G. Spurzheim ANZ Journal of Surgery, 2005, Oxford. Vol.75.6; pg. 475

²⁵⁸ Βλ. The Faces of physiognomy : interdisciplinary approaches to Johann Kaspar Lavater. Edited by Ellis Shookman. Columbia, SC : Camden House, 1993.

²⁵⁹ Βλ. οπ. ανωτ. Time – Life Books, οπ., ανωτ., pgs 94-95.

²⁶⁰ Βλ. και **Harold Schechter**, Depraved: The Shocking True Story of America's First Serial Killer, the story of Chicago serial murderer Herman Mudgett, alias Dr. H. H. Holmes (2nd ed.). New York: Pocket Books, 2008 και **Harold Schechter and David Everitt**; The A to Z Encyclopedia of Serial Killers; 1996, Pocket Books, στο λήμα H.H. Holmes

Β. Μερικές τελευταίες επισημάνσεις και περιορισμοί – Υποθέσεις εκτός ερευνητέου υλικού.

Με το ιστορικό προηγούμενο των «δράκων» εμφανίζεται για πρώτη φορά στα ελληνικά εγκληματολογικά ο serial killer ως τύπος δράστη, δεκαετίες πριν καν ο όρος εφευρεθεί. Εξαρχής, ο λαϊκής σύλληψης όρος «δράκος» είχε τη φόρτιση του σεξουαλικού εγκλήματος. Ο Αθανάσιος Μπασιάκος καταχωρήθηκε στο χρονικό των εφημερίδων ως «Δράκος των Αθηνών». Γόης της δεκαετίας του '20, βίασε και φόνευσε με εξαιρετική βιαιότητα πέντε γυναίκες. Συνελήφθη το 1925, δικάσθηκε, καταδικάσθηκε σε θάνατο και εκτελέσθηκε στο Γουδί την ίδια χρονιά²⁶¹. Το βέβαιο είναι ότι στα 1956, η δραματική ταινία του Νίκου Κούνδουρου «Ο Δράκος»²⁶², αποδείκνυε ότι ο όρος είχε ακαριαία απήχηση στα αισθητήρια της μεταπολεμικής Ελλάδας, χωρίς μάλιστα παρερμηνείες για το συμπυκνωμένο του περιεχόμενο. Ωστόσο, η πραγματικότητα πάντοτε καταγράφεται πιο ζοφερή από την δημιουργική φαντασία του σκηνοθέτη κινηματογραφιστή. Στις 10 Δεκεμβρίου 1957 στη Θεσσαλονίκη συνελήφθη ο Γιάννης Σερεσλής 38 ετών, αρτεργάτης και πατέρας δύο παιδιών, γνωστός ηδονοβλεψίας. Ανακοινώθηκε ότι είχε πίσω του μια δράση του 14 ετών, με ανθρωποκτονίες και βιασμούς γυναικών. Ισχυρίσθηκε ότι δεν ήθελε να σκοτώνει τα θύματά του, αλλά να τα καθιστά ακίνδυνα να αντιδράσουν στις ορέξεις του και χρησιμοποιούσε ως όπλο μια μεγάλη πέτρα. Στις 15 Αυγούστου 1957 επιτέθηκε σε μια νοσοκόμα, η οποία αντιστάθηκε, κάλεσε σε βοήθεια και έγινε αντιληπτή από έναν νεαρό γιατρό, ο οποίος έσπευσε για βοήθεια, με αποτέλεσμα ο Σερεσλής να συλληφθεί. Καταδικάσθηκε από το Κακουργιοδικείο Θεσσαλονίκης σε κάθειρξη 25 ετών²⁶³.

Όμως, ο άνθρωπος που, στα σκοτεινά χρόνια της χούντας, έγινε το επίκεντρο μιας μακράς διαρκείας αναστάτωσης και πάλι στη Θεσσαλονίκη και χαρακτηρίστηκε από τον τύπο ως «δράκος», ήταν ο Αριστείδης Παγκρατίδης. Συνελήφθη και κατηγορήθηκε για μια σειρά επιθέσεων με σεξουαλικά κίνητρα σε διάφορα μέρη της Θεσσαλονίκης, από την Μίκρα μέχρι το Σεϊχ Σού, κάποιες από τις οποίες είχαν τραγικά αποτελέσματα. Η πόλη ήταν ανάστατη, κάθε βράδυ στα αστυνομικά τμήματα

²⁶¹ Βλ. το με πολλές όμως ανακρίβειες δισέλιδο αφιέρωμα του Πέτρου Κασσιμάτη στον «Τύπο της Κυριακής», 1/12/1991, σελ. 26-27. Δυστυχώς, η αρχειακών πηγών δεν καθιστούν εφικτή την ανάπτυξη αυτής της πολύ ενδιαφέρουσας υπόθεσης, του πρώτου ίσως αμιγούς serial killer των ελληνικών εγκληματολογικών χρονικών.

²⁶² Βλ. «Ο Δράκος», διάρκεια 105', 1956, παραγωγή «Αθηναϊκή Κινηματογραφική Εταιρία», διανομή New Star. Σε σενάριο Ιάκωβου Καμπανέλλη, φωτογραφία Κώστα Θεοδωρίδη, μουσική Μάνου Χατζηδάκι, σκηνικά Τάσου Ζωγράφου και πρωταγωνιστή τον Ντίνο Ηλιόπουλο (εμφανίζονταν επίσης σε μικρούς χαρακτηριστικούς ρόλους οι Ανέστης Βλάχος, Θανάσης Βέγγος).

²⁶³ Με κάθε επιφύλαξη, λόγω αδυναμίας διασταύρωσης των στοιχείων.

προσήγοντο δεκάδες υπόπτων και τελικά προσήχθη και ο Αριστείδης Παγκρατίδης επειδή συνελήφθη να προσπαθεί να μπει σε κοιτώνα ορφανοτροφείου θηλέων στην Τούμπα. Είχε βεβαρημένο παρελθόν, δούλευε περιστασιακά, είχε «ύποπτες» παρέες, κάποια (όχι όλα) από τα επιζήσαντα θύματα του «δράκου» τον αναγνώρισαν και ο τότε αστυνομικός διευθυντής Νίκος Μουσχουντής, που είχε χαρακτηρίσει την σύλληψη του «δράκου» «θέμα τιμής», τον «τύλιξε σε μια κόλλα χαρτί» και τον παρέπεμψε. Καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε στις 16 Φεβρουαρίου 1968 πίσω από τις φυλακές Επταπυργίου με τυφεκισμό. Οι τελευταίες του λέξεις ήταν προς την μητέρα του που παρακολουθούσε γονατισμένη: «*Μανούλα μου γλυκειά είμαι αθώς*». Επί σειρά ετών, πολλά γράφτηκαν και περισσότερα συζητήθηκαν για το ότι ο Παγκρατίδης ήταν αθώς. Πρόσφατα, εξαντλητική μονογραφία υποστηρίζει τη θέση αυτή τεκμηριωμένα, σε σημείο να αρκεί για την παρούσα έρευνα μια απλή αναφορά στην υπόθεση αυτή για να την εξαιρέσει από το ερευνητέο υλικό, πριν εισαχθούμε στην εξαντλητική παράθεση των υποθέσεων που την απαρτίζει²⁶⁴.

Τελευταία εξαιρετικά υπόθεση πριν την ανάπτυξη του υλικού της έρευνας, η υπόθεση του Μιχάλη Στεφανόπουλου (*“Ο Δράκος της Βουλιαγμένης”*), ο οποίος κατηγορήθηκε και καταδικάστηκε για μία τετελεσμένη ανθρωποκτονία και τρεις απόπειρες ανθρωποκτονίας. Ακολουθεί περιεκτικά το ιστορικό της.

Υπόθεση Μιχάλη Στεφανόπουλου («Δράκου της Βουλιαγμένης»). Τετάρτη 5 Αυγούστου 1953. Περιοχή Μικρού Καβουριού Βουλιαγμένης²⁶⁵. Ώρα 9 το βράδυ. Αυτή τη

²⁶⁴ Σχετικά με την υπόθεση Παγκρατίδη βλ. **Κώστα Τσαρούχα**, «Ο δράκος που διέφυγε-Υπόθεση Παγκρατίδη. Μια αστυνομική πλεκτάνη, Μια δικαστική πλάνη, μια άδικη εκτέλεση» εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2008. Ο συγγραφέας - δημοσιογράφος Κ. Τσαρούχας που κάλυπτε σε πραγματικό χρόνο τα γεγονότα, υποστηρίζει και τεκμηριώνει, σε μια πολύ ενδιαφέρουσα μονογραφία : «Το τότε βρώμικο παρακράτος αναζητούσε ένα θύμα για να κρυφτεί από το βούρκο που βούλιαζε, στη μετεμφυλιακή Ελλάδα. Το βρήκε σ' ένα πεινασμένο παιδί που μπαινόβγαινε στα “ιδρύματα” της Φρειδερίκης. Ο δράκος του Σείχ Σου δεν ήταν ο Αριστείδης Παγκρατίδης. Ήταν άλλος και διέφυγε. Ήταν μια ψυχοπαθητική προσωπικότητα που με το χρήμα εξασφάλισε την ανωνυμία του και τα γηρατειά του. Μέσα στη φορτισμένη ατμόσφαιρα της συμπρωτεύουσας απ' το “ξεσκέπασμα” της σκοτεινής δράσης του παρακράτους, με τη δολοφονία του βουλευτή της Αριστεράς Γρηγόρη Λαμπράκη, δεν ήταν καθόλου δύσκολο να γίνει πιστευτό ότι ο Παγκρατίδης ήταν, όντως, ο «δράκος». Ελάχιστα ενδιέφερε, βέβαια, τους ιθύνοντες της σκευωρίας ότι δεν υπήρχαν στοιχεία ικανά να στηρίξουν την ενοχή του Αριστείδη Παγκρατίδη. Πρώτιστη σημασία γι' αυτούς είχε το γεγονός ότι, με τη σύλληψη, κάλυπταν την αδυναμία των αστυνομικών αρχών να συλλάβουν τον πραγματικό δράκο. Και ταυτόχρονα -το πιο σημαντικό- μπορούσαν να στήσουν μια τρανταχτή δίκη. Τέτοια, ώστε να αποπροσανατολιστεί η κοινή γνώμη απ' την παράλληλη εξέλιξη της υπόθεσης Λαμπράκη, στην οποία κύριος υπεύθυνος ήταν αυτό το ίδιο το αστυνομικό παρακράτος» (Από την παρουσίαση του βιβλίου στην ΕΣΗΕΑ, Ιούλιος 2008). Βλ. επίσης την ταινία «Αθώς Ή Ενοχος» (1989) σε συμπαραγωγή Δημήτρη Αρβανίτη και ΕΤ-1, σκηνοθεσία Δημήτρη Αρβανίτη, σενάριο Γιάννη Τζιώτη, η οποία έλαβε και επίσημα μέρος στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Και για τη δίκη του Παγκρατίδη, βλ. **Έφης Αβδελά**, *Δια Λόγους Τιμής - Βία, συναισθήματα και αξίες στη μετεμφυλιακή Ελλάδα, εκδόσεις Νεφέλη*, 2003, σελ. 200-234.

²⁶⁵ Για τις σχετικές πληροφορίες βλ. την ιστοσελίδα του δημοσιογράφου και συγγραφέα **Γιάννη Ράγκου** eglima.blogspot.com, όπου ειδικά για την υπόθεση Στεφανόπουλου, αξιοποίησε τις ακόλουθες πηγές : Αρχείο εφημερίδων «Η ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ», «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ», «Η ΒΡΑΔΥΝΗ», «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» και «ΕΜΠΡΟΣ»,

ζεστή καλοκαιρινή νύχτα, δεκάδες διασκορπισμένα ζευγάρια απολαμβάνουν τη θάλασσα και το ειδυλλιακό τοπίο. Μικρές βάρκες πηγαиноέρχονται στην απέναντι πλευρά του Λαιμού Βουλιαγμένης, ενώ τα κοντινά παραθαλάσσια κέντρα σφύζουν από κόσμο. Ξαφνικά, τέσσερις πυροβολισμοί διασπούν την ησυχία και τους χαμηλότονους ερωτικούς ψιθύρους. Η μία σφαίρα προκαλεί διαμπερές τραύμα στον κρόταφο του 35χρονου ιδιωτικού υπαλλήλου Θόδωρου Δέγλερη και τον σκοτώνει ακαριαία. Άλλες δύο τραυματίζουν στην κοιλιακή χώρα και ελαφρά στο κεφάλι την 24χρονη φίλη του Σοφία Μαναβάκη και μία αστοχεί. Η Μαναβάκη αιμορραγεί δίπλα στο νεκρό φίλο της και καλεί σε βοήθεια. Από παντού ακούγονται φωνές αγωνίας και τα άλλα ζευγάρια απομακρύνονται από την περιοχή. Λίγα λεπτά αργότερα, ένας νέος άντρας εμφανίζεται από το σκοτάδι και πλησιάζει την αιμόφυρτη Μαναβάκη. «Θέλετε να σας βοηθήσω;» ρωτάει. «Δείτε αν ζει ο αγαπημένος μου» απαντά εκείνη, γεμάτη αγωνία. Ο νεαρός άντρας σκύβει πάνω από τον Θ. Δέγλερη και ακουμπά το αυτί στο στήθος του. Αμέσως μετά, με γρήγορες κινήσεις αφαιρεί το ρολόι του θύματος και ύστερα στρέφεται προς τη Μαναβάκη, η οποία, καθώς είναι τραυματισμένη, δεν μπορεί να μετακινηθεί. «Ζει» της λέει καθησυχαστικά. «Η καρδιά του κτυπάει». Γύρω, ακούγονται φωνές. Πολίτες και αστυνομικοί, που έχουν ειδοποιηθεί, πλησιάζουν στο σημείο. Ο άγνωστος κοιτάζει γύρω ανήσυχα, ύστερα αρπάζει την τσάντα της γυναίκας και εξαφανίζεται. Χωρίς να το γνωρίζει, η Μαναβάκη έχει δει και συνομιλήσει με το δολοφόνο.

Αριστερά, ο Θ. Δέγλερης και δεξιά, η Σ. Μαναβάκη.

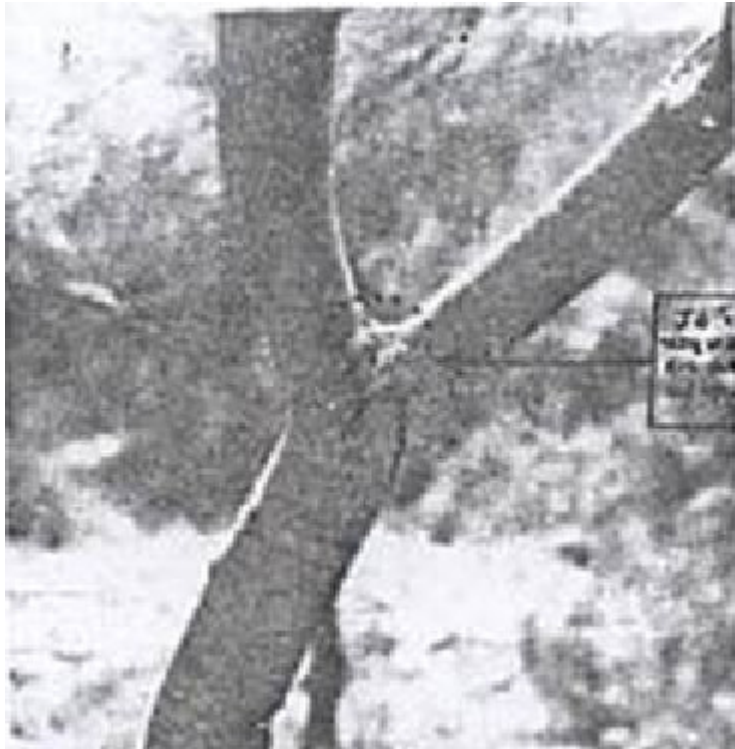
Η Μαναβάκη μεταφέρεται στο νοσοκομείο, όπου διαφεύγει τον κίνδυνο, αλλά δεν μπορεί να δώσει ακριβή περιγραφή του δράστη, επικαλούμενη το σκοτάδι που επικρατούσε στην περιοχή την ώρα της δολοφονίας, αλλά και την κατάστασή της εξαιτίας του δικού της τραυματισμού. Οι αστυνομικοί ερευνούν την ευρύτερη περιοχή για πειστήρια και εξετάζουν όλες τις πιθανές εκδοχές. Οι εικασίες καλύπτουν κάθε ενδεχόμενο: (i) το κίνητρο της δολοφονίας και του τραυματισμού να ήταν η ληστεία (ii) ο δράστης να πρόκειται περί «διεστραμμένου παθολογικώς τύπου», δηλαδή να προέρχεται από «τους μπανιστάς, όπως λέγονται ούτοι» (εφημερίδα «Η Απογευματινή» - 10/8/1953) (iii) το κίνητρο να αφορούσε σε λόγους αντιζηλίας, από την πλευρά είτε κάποιου παλιού εραστή της Μαναβάκη, είτε κάποιας πρώην ερωμένης του Δέγλερη. Το «σενάριο» αυτό τροφοδοτεί και η αρχική σιωπή της Μαναβάκη, καθώς και η δήλωσή της πως δεν είναι σε θέση να δώσει τα χαρακτηριστικά του δράστη, γεγονός που βάζει σε ποικίλες σκέψεις τους αστυνομικούς και δίνει χαρακτηριστικούς τίτλους στις εφημερίδες εκείνων των ημερών: «Έχει μυστικόν η Μαναβάκη;» («εφημερίδα «Η Απογευματινή» - 7/8/1953), «Η Μαναβάκη γνωρίζει αλλά δεν θέλει να αποκαλύψει τον δράστη του διπλού εγκλήματος εν Βουλιαγμένη;» (εφημερίδα «Η Καθημερινή» - 8/8/1953).

περιοδικό «ΑΛΦΑ» - Δεκέμβριος 1967, περιοδικό «Επιθεώρησης Χωροφυλακής», τεύχος 4, Απρίλιος 1970, περιοδικό «ΚΛΙΚ» - τεύχος 5, Αύγουστος 1987, περιοδικό «AFTER CRIME» - τεύχος 1, Φεβρουάριος 2000, Συνεντεύξεις του Γιαννη Ράγκου με τους Δ. Πουλέα (στις 31/10/2000) και Ελ. Κικίδου (στις 3/11/2000).

Σκίτσο της εφημερίδας «Η Απογευματινή» (7/8/1953), με την (φανταστική) αναπαράσταση της σκηνής του εγκλήματος.

Μετά τις πρώτες ημέρες και ενώ το μυστήριο γύρω από τη δολοφονία μεγαλώνει, οι εφημερίδες, που αφιερώνουν στην υπόθεση πολλές σελίδες, «βαφτίζουν» τον δράστη «Δράκο της Βουλιαγμένης». Την ίδια στιγμή, γίνονται προσαγωγές υπόπτων και σεσημασμένων κακοποιών, η Μαναβάκη δίνει διαδοχικές καταθέσεις και οι εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές προχωρούν σε αναπαράσταση του εγκλήματος ώστε να διαφωτιστούν ορισμένα σκοτεινά σημεία. Τίποτα, ωστόσο, δεν φέρνει κάποιο συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Επιπλέον, από το αρχείο ανασύρονται φάκελοι παλιότερων επιθέσεων στην περιοχή. Γίνεται γνωστό ότι, λίγες ημέρες νωρίτερα (στις 30 Ιουλίου), στην ίδια περιοχή ο Μιχάλης Καλλιτσης και η Ελισάβετ Καπρή είχαν δεχθεί, από άγνωστο, επίθεση με χειροβομβίδα με αποτέλεσμα να τραυματισθούν ελαφρά. Επιπλέον, επανεξετάζεται σοβαρά η παλιότερη υπόθεση του θανάτου του 23χρονου φοιτητή Φώτη Προβελέγγιου, ο οποίος το απόγευμα της 11ης Φεβρουαρίου του 1952 κι ενώ βρισκόταν με μία φίλη του σε ερημικό σημείο στο Μικρό Καβούρι, τραυματίστηκε θανάσιμα όταν δέχτηκε στον κρόταφο μια μεγάλη πέτρα. Τότε, είχε επικρατήσει η εκδοχή πως η πέτρα είχε αποσπαστεί από ένα βράχο της περιοχής, αλλά κάποιες μαρτυρίες έκαναν λόγο για έναν στρατιώτη, που παραφυλούσε και έσπευσε να εξαφανιστεί αμέσως μετά. Μερικές ημέρες αργότερα, οι αστυνομικοί εντοπίζουν στην ευρύτερη περιοχή την τσάντα της Μαναβάκη, το πορτοφόλι της άδειο από χρήματα (ο δράστης είχε αφαιρέσει από το εσωτερικό, περίπου 30.000 δρχ.) και τα πέδιλα του δράστη, που εγκατέλειψε διαφεύγοντας. Το σημαντικότερο, όμως, εύρημα είναι το όπλο του εγκλήματος, ένα πιστόλι «Σμιθ & Γουέσον», που βρίσκεται κρυμμένο σε απόσταση 200 μέτρων από το σημείο της δολοφονίας. Στα ευρήματα υπάρχουν δακτυλικά αποτυπώματα, όμως ο δράστης δεν είναι σεσημασμένος.

Η σφαίρα που αστόχησε, σφηνώθηκε στον κορμό ενός δένδρου (φωτογραφία από τα αρχεία της Σήμανσης, δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Επιθεώρησης Χωροφυλακής», Απρίλιος 1970).

Η περιοχή ερμηνώνει από επισκέπτες και οι αστυνομικοί οργανώνουν αποσπάσματα για τη σύλληψη του δράστη. Συγκεχυμένες πληροφορίες φθάνουν από πολίτες που υποστηρίζουν πως είδαν το δράστη σε διάφορες περιοχές της Αττικής. Ένας βοσκός, μάλιστα, θα καταγγείλει πως ο «Δράκος της Βουλιαγμένης» τον κράτησε όμηρο από το βράδυ της 14ης ως το πρωί της 15ης Αυγούστου σε ερημικό σημείο της περιοχής του Σουνίου. Επικρατεί έντονη σύγχυση, τη στιγμή που η ανησυχία του κόσμου διαρκώς διογκώνεται. Σε αυτό το κλίμα, το μεσημέρι της 18ης Αυγούστου, ο αστυνομικός συντάκτης της εφημερίδας «Ακρόπολις» Θόδωρος Δράκος αναλαμβάνει μια ιδιόμορφη πρωτοβουλία, επιχειρώντας να βοηθήσει στην αποκάλυψη του δολοφόνου και παραλλήλως να επιτύχει ένα εντυπωσιακό ρεπορτάζ. Θα γράψει ο ίδιος την επόμενη ημέρα στην «Ακρόπολη»:

«Στις 2.30 μ.μ. (...) μετέβην εντελώς απρόοπτα στον αριθμόν 19 της οδού Μετσόβου και εξήτησα να ιδώ την κυρία Ελένην Κικίδου, αναγνωρισμένο μέντιουμ της Εταιρείας Ψυχικών Ερευνών» (...). «Εγνώριζα καλώς από σχετικές επιστημονικές μελέτες ότι υπάρχουν άτομα τα οποία έχουν το χάρισμα να "βλέπουν" μέσα στο μυαλό ενός ανθρώπου και να διαβάζουν τη σκέψη του, όπως σε ένα βιβλίο. Επίσης, μπορούν να ζήσουν έντονα κάτι που έγινε και να το παραστήσουν με κάθε λεπτομέρεια. Κι εγώ ήθελα να μάθω πώς ακριβώς διεπράχθη το έγκλημα, ποιός ήταν ο δράστης του, γιατί εγκλημάτισε, πώς ακολούθως διέφυγε και πού σήμερα βρίσκεται κρυμμένος και αγωνιά».

Η Ελένη Κικίδου είχε μαθητεύσει κοντά στον ψυχίατρο Άγγελο Τανάγρα, ιδρυτή της «Ελληνικής Εταιρείας Ψυχικών Ερευνών» και ήταν διάσημη για τη διαισθητική της ικανότητα. Ήταν μέλος της «Ελληνικής Εταιρείας Ψυχικών Ερευνών» και άλλων ομοειδών οργανώσεων του εξωτερικού.

Ελένη Κικίδου, σε φωτογραφία εκείνης της εποχής.

Δέχεται τον δημοσιογράφο και ακούει το αίτημά του. Όμως αρχικώς αρνείται, λέγοντας ότι η αποκάλυψη του δράστη «είναι έργον των ανακριτικών αρχών. Εμάς δεν μας επιτρέπουν να μπερδεύομαστε στα πόδια τους». Αλλά ο Δράκος επιμένει, επικαλούμενος την κοινή γνώμη «που αγωνιά να μάθη και να ησυχάση. Η ελάχιστη πληροφορία θα ήταν σημαντική στο έργον της ανακρίσεως». Οι αντιρρήσεις του μέντιουμ κάμπτονται και τελικώς πείθεται να πραγματοποιήσει ένα «πείραμα διοράσεως». Το ίδιο βράδυ κατεβαίνουν, συνοδευόμενοι από τη βοηθό της Ελένης Κικίδου, στην Βουλιαγμένη και με βάρκα περνούν, απέναντι, στο Καβούρι. Γύρω στις 10 το βράδυ με τη βοήθεια ενός μικρού φακού, φθάνουν στο σημείο της δολοφονικής επίθεσης. Εκεί η Κικίδου διαλογίζεται και κατορθώνει να περιγράψει με εκπληκτικές λεπτομέρειες τη σκηνή του φόνου έως και ορισμένα από τα χαρακτηριστικά δράστη²⁶⁶.

²⁶⁶ Από το ρεπορτάζ της εφημερίδας «Ακρόπολις» 19/8/1953 : «(...) Η κυρία Κικίδου οδηγούμενη από τη διορατικότητά της, απ' την εκπληκτική διαίσθησή της, πατάει ακριβώς στα βήματα του δολοφόνου. Νοιώθει έναν απερίγραπτον κλονισμόν, γέρνει πάνω στον ώμο της φίλης της. Και ξαφνικά αρχίζει να περιγράφει με εκπληκτικές λεπτομέρειες την σκηνή της δολοφονίας. "Ο δολοφόνος τους επλησίασε πολύ κοντά, πίσω από την πλάτη τους, στο πεύκο. Κάθησε εκεί τρία τέταρτα της ώρας και παρακολούθησε όλην την συνομιλίαν τους και τις τρυφερότητές τους. Έπειτα έφυγε από κει και ήρθε σ' αυτό εδώ το πεύκο πλαγίως σε απόσταση δύο μέτρων. Τη στιγμή αυτήν η νέα ήτο ξαπλωμένη κατά γης. Επάνω της ο Δέγλερης εις τρυφεράν περίπτυσιν. Τότε ο δολοφόνος εκάθησε οκλαδόν και τους σημάδεψε και πυροβόλησε Είναι ψύχραιμος και έχει μια φοβερή κακία μέσα του. Δεν είναι τόσο κουτός, όσο τον φαντάζονται. Είναι ψηλός, μελαχρινός, έχει αφήσει τα πέδιλά του μακριά. Πυροβολεί επανειλημμένως και φεύγει (...) προς την αντίθετον κατεύθυνσιν και κρύβεται. Έπειτα κρύβει το πιστόλι κάτω από το μέρος των βράχων και επανέρχεται προς το θύμα του. Ο Δέγλερης δεν έχει ακόμα ξεψυχήσει. Του πιάνει το σφυγμό δήθεν και του κλέβει το ρολόι. Κλέβει ακόμα την τσάντα. Την ανοίγει, παίρνει το πορτοφόλι (...). Έπειτα εξαφανίζεται προς τον Λαιμόν. (...) Παίρνει μεταφορικών μέσον, πιθανώς βάρκα και περνά απέναντι. Ξέρει από θάλασσα κι έχει ξαναμπή σε θάλασσα. Το ένα πόδι του είναι πληγωμένο από τις πέτρες, όπως έτρεχε ζυπόλητος. Έχει επίσης χαλασμένα δόντια ... Του λείπουν πολλά δόντια (...)».. Σύμφωνα με την ενόραση της Ελ. Κικίδου, ο δράστης «δεν ήτο αλήτης. Επρόκειτο περί ανθρώπου ικανού να αλλάζει κοστούμια (...). Το πιστόλι είναι τυλιγμένο με σπάγκους και είναι κάτω από μια πέτρα. (...) Δεν είναι μεγάλο πιστόλι (...) και δεν είναι δικό του. Ο δολοφόνος το έχει κλέψει από καιρό. Είναι υψηλός, αδύνατος, με εξαυλωμένη φυσιογνωμία (...). Φορεί σκούρο παντελόνι και κοντό υποκάμισο. Φορεί τώρα λινά παπούτσια. Πρώτα φορούσε πέδιλα. Καφέ πέδιλα, μεγάλα, νούμερο 42. Όχι πολύ εφθαρμένα. (...) Κανείς δεν τον υποπτεύεται.

Η Ελένη Κικίδου, τη στιγμή του «πειράματος διοράσεως» στον τόπο του εγκλήματος, στο Μικρό Καβούρι. Δίπλα της, ο δημοσιογράφος Θ. Δράκος (φωτοτυπία φωτογραφίας, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ακρόπολις» στις 19/8/1953).

Το πρωτοσέλιδο δημοσίευμα της «Ακρόπολης» στις 19 Αυγούστου 1953.

Πολλά χρόνια αργότερα, η Ελ. Κικίδου θα πει, περιγράφοντας εκείνη την εμπειρία της:

«Πριν αναμειχθώ στην υπόθεση (...) δεν είχα ασχοληθεί ιδιαίτερα, ούτε παρακολουθούσα ιδιαίτερα τα δημοσιεύματα στις εφημερίδες. (...) Το πείραμα διήρκεσε περίπου 1-2 ώρες. (...) Όταν φτάσαμε στον τόπο του εγκλήματος, περπάτησα στα βήματα του δολοφόνου. Διότι έχει αποδειχθεί επιστημονικώς -αυτό

Εργάζεται σ' ένα εστιατόριο μέσα στην κουζίνα. Δεν βγαίνει έξω. Την νύκτα μόνο πηγαίνει και κοιμάται στο υπάιθρο. Το μέρος που μένει δεν έχει δέντρα. Το όνομά του αρχίζει από Σ. Κάτι έχει πάθει αυτός ο άνθρωπος μικρός. Κάτι σοβαρό που του έχει από τότε αναστατώσει τη ζωή. Κάνει τον κουτό, αλλά δεν είναι κουτός. (...) Βλέπω στρατιώτες, αξιωματικούς, μα εκείνος δεν είναι στρατιώτης ούτε και μένει μαζί τους. (...)»

λέγεται πείραμα ψυχομετρίας- ότι οι άνθρωποι αφήνουν την αύρα τους, μια ενέργεια, από κει που πέρασαν. Έρχεται σαν μια φωτογραφία στον εγκέφαλο. Είναι κάτι φοβερό. (...) Όλα τα έπιανα εν εγρηγόρσει, σαν ταινία. Δηλαδή, “είδα” όλο το έγκλημα, όπως έγινε. (...) Το καταπληκτικό ήταν ότι έκανα ακριβώς την κίνηση δείχνοντας την ουλή (...). Δηλαδή, φωτογραφία. Πόντο δεν έπεσα έξω. Είπα (σ.σ.: στον Θ. Δράκο) “Έλα εδώ” για να μη μου φύγει η εικόνα. Λέω: “Έχει μια ουλή από χαλασμένα δόντια”. (...) Ήταν πολύ άγριο πράγμα, για μένα ήταν μια τραγωδία. Αρρώστησα ψυχικά για τρεις μήνες, επειδή είχα καταβάλει μεγάλη προσπάθεια, αλλά και συναισθηματικά (...)».

Την επόμενη ημέρα, η εφημερίδα «Ακρόπολις» δημοσιεύει το σχετικό ρεπορτάζ υπό τον εντυπωσιακό πρωτοσέλιδο τίτλο: «Το μέντιουμ Ελένη Κικίδου, χθες την 10ην νυκτερινήν εις το Μικρό Καβούρι όπου εδολοφονήθη ο Δέγλερης, απεκάλυψε τον “Δράκο της Βουλιαγμένης”» και τον επεξηγηματικό υπέρτιτλο: «Με την βοήθειαν της “διοράσεως” προς ανακάλυψιν του δολοφόνου». Το θέμα γίνεται το βασικό θέμα συζήτησης και η κυκλοφορία της εφημερίδας εκτινάσσεται στα ύψη. Η ίδια η Ελένη Κικίδου, πέντε δεκαετίες αργότερα θα πει πως «ο Θ. Δράκος με πλησίασε ανθρώπινα και όχι για να με χρησιμοποιήσει ώστε να κάνει μια δημοσιογραφική επιτυχία, αν και οι εφημερίδες του έγιναν ανάρπαστες. Ξέρετε τί λεφτά έβγαλαν από μένα;».

Τα στοιχεία που δημοσιεύονται στην εφημερίδα, κινητοποιούν τους αστυνομικούς, που δεν αργούν να φτάσουν στο δολοφόνο. Εξακριβώνεται πως το υπ’ αριθμόν V 421496 πιστόλι του φόνου προερχόταν από στρατόπεδο του 25ου Συντάγματος Πεζικού, το οποίο έδρευε στην Αγ. Παρασκευή Αττικής. Αστυνομικοί ερευνούν τα μητρώα του στρατοπέδου και παίρνουν καταθέσεις από αξιωματικούς και στρατιώτες. Όμως, σύμφωνα με το αρχείο του διαχειριστή του στρατοπέδου, το επίμαχο όπλο βρίσκεται στην θέση του. Επικρατεί σύγχυση. Η Σήμανση εξετάζει όλα τα πιστόλια «Σμιθ & Γουέσον» που είναι «χρωμαμένα» στο οπλοστάσιο του Συντάγματος. Από την αναλυτική εξέταση προκύπτει ότι στο οπλοστάσιο υπάρχει πράγματι ένα πιστόλι με τον αριθμό 421496, στο οποίο ωστόσο είναι χαραγμένο το ελληνικό γράμμα «Λ», αντί του λατινικού «V». Μετά από αυτή την εξέλιξη, ο έφεδρος διαχειριστής ομολογεί πως πράγματι το όπλο είχε κλαπεί πριν από μερικούς μήνες και προκειμένου να αποφύγει τις συνέπειες είχε αγοράσει ο ίδιος ένα ίδιου τύπου όπλο και είχε χαράξει πάνω τον σειριακό αριθμό. Μόνο, που ο οπλουργός είχε κάνει ένα μικρό λάθος, το οποίο, εντούτοις, αποτελεί την πρώτη χειροπιαστή απόδειξη της αστυνομίας, που προσανατολίζεται πλέον προς την κατεύθυνση ο δράστης να είναι στρατιώτης ή να έχει απολυθεί πρόσφατα. Αμέσως μετά, άνδρες της αστυνομίας και της χωροφυλακής παίρνουν καταθέσεις από ανθρώπους, που συχνάζουν στο Μικρό Καβούρι ως ηδονοβλεψίες. Αυτοί αναφέρονται σ’ έναν άγνωστο άντρα, που το τελευταίο διάστημα περιφερόταν στο Μικρό Καβούρι, είχε πρόσφατα απολυθεί από το 25ο Σύνταγμα Πεζικού και είχε τα χαρακτηριστικά τα οποία είχε περιγράψει η Ελένη Κικίδου, με πιο σημαντικό την ουλή στο λαιμό. Από τη διασταύρωση των στοιχείων, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο πιθανότερος ύποπτος είναι ο 25χρονος Μιχάλης Στεφανόπουλος, ο οποίος είχε απολυθεί προ διμήνου από το εν λόγω στρατόπεδο και έχει μια έντονη ουλή στο δεξιό μέρος του λαιμού, από παλιότερη οδοντιατρική εγχείριση. Τα ξημερώματα της 2ας Σεπτεμβρίου, τον συλλαμβάνουν στο σπίτι του επί της οδού Νικηφόρου Ουρανού 17, στην περιοχή του λόφου Λυκαβηττού. Τον μεταφέρουν στα γραφεία της Ανώτερης Διοίκησης Χωροφυλακής και τον ανακρίνουν. Αυτός αρχικά αρνείται κάθε σχέση με το έγκλημα, αλλά τα στοιχεία σε βάρος του είναι συντριπτικά, με κυριότερο πως στο όπλο του εγκλήματος βρέθηκαν τα αποτυπώματά του.

Ο Μιχάλης Στεφανόπουλος.

Μετά από αυτή την εξέλιξη, ο Μιχ. Στεφανόπουλος «σπάει» και ομολογεί πως είναι ο δράστης της δολοφονικής επίθεσης εναντίον του Θ. Δέγλερη και της Σ. Μαναβάκη. Καθώς η ανάκριση και οι έρευνες για το παρελθόν του προχωρούν, γίνεται γνωστό πως ήταν ηδονοβλεψίας και, από την εποχή της εφηβείας του, συνήθιζε να παρακολουθεί τις ερωτικές διαχύσεις ζευγαριών σε άλση και πάρκα της Αθήνας, αλλά και σε παραθαλάσσιες τοποθεσίες. Υποστηρίζει πως πυροβόλησε το θύμα, επειδή προηγουμένως είχε διαπληκτιστεί μαζί του, αλλά η Σ. Μαναβάκη τον διαψεύδει. Αργότερα, θα πει:

«Δεν είμαι εγώ ο δολοφόνος. Δεν σκότωσα εγώ. Δεν θυμούμαι να σκότωσα.

Το πάθος μου με τύφλωσε! Τους έβλεπα εκεί μπροστά μου να αγκαλιάζονται, να φιλιούνται. Να την έχει κοντά του, πολύ κοντά του, κι εγώ έβλεπα, μόνο έβλεπα μέσα στο σκοτάδι κι άκουγα τους ψιθύρους και τους στεναγμούς τους. Εγώ ήμουν καταδικασμένος μόνο να βλέπω... Δεν θυμάμαι πως μου ήρθε να τραβήξω το πιστόλι και να ρίξω μια, δυο, τρεις, τέσσερις φορές... Κι έπειτα ήρθε η χαρά. Η κοπέλα ήταν πια ανυπεράσπιστη. Έτρεξα να την βοηθήσω. Ήταν δικιά μου πια η κοπέλα. Ο φίλος της ξεψυχούσε. Ήταν δικιά μου, με καταλαβαίνεις; Και την αγκάλιασα και την έσυρα κοντά μου κι εκείνη νόμισε ότι ήθελα να την βοηθήσω κι εγώ την έπιανα... Έπειτα, όλα τελείωσαν. Είχα συνέλθει... Με κυρίευσε ο φόβος της τιμωρίας κι έφυγα...»²⁶⁷

²⁶⁷ Δηλώσεις του Μιχ. Στεφανόπουλου προς τους δημοσιογράφους στις 2/9/1953.

Η είδηση της σύλληψης του Μιχ. Στεφανόπουλου, στα πρωτοσέλιδα ρεπορτάζ των εφημερίδων «Ελευθερία» και «Εμπρός», στις 3 Σεπτεμβρίου 1953.

Ο συνήγορος υπεράσπισης του Στεφανόπουλου, Δημήτρης Πουλέας θα πει σχεδόν μισό αιώνα αργότερα πως «το έγκλημά του είχε παρορμητικό χαρακτήρα, χωρίς κίνητρο και σκοπό, ενώ ο δράστης είχε και μειωμένο καταλογισμό» και θα συμπληρώσει ότι ο Μιχάλης Στεφανόπουλος «δεν μπόρεσε να εξηγήσει γιατί έκανε το έγκλημά του και πιστεύω πως ήταν εilikρινής». Επιχειρώντας να σκιαγραφήσει την προσωπικότητά του θα τονίσει :

«(...) Ήταν ένα ήσυχο παιδί, από μια λαϊκή οικογένεια. Μάλιστα, στη γειτονιά του προεβάλετο ως υπόδειγμα προς μίμηση. (...) Είχε μια πάθηση που ονομάζεται υποσπονδίαση, δηλαδή είχε την ουρήθρα στην ρίζα του πέους, που τον ανάγκαζε να ουρεί καθιστός. Αυτό του είχε δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα, κυρίως σεξουαλικού χαρακτήρα. Πιστεύω ότι δεν είχε σεξουαλική ζωή κι αυτό του είχε προκαλέσει αρνητική προδιάθεση. Από καιρού, είχε αναπτύξει έντονη τη ροπή του ηδονοβλεψία, αλλά ταυτόχρονα είχε και μια δειλία, κάτι που δικαιολογούσε και την οπλοφορία: είχε το όπλο μαζί του για να αισθάνεται πιο δυνατός, σε περίπτωση που κάποιος του επιτίθετο. (...) Κατά την κρίση μου ήταν ένα ψυχοπαθητικό άτομο, αλλά όχι ψυχασθενής. (...) Οι γονείς του και τα αδέρφια του αισθάνθηκαν μεγάλη έκπληξη και οδύνη από το γεγονός, όπως είναι φυσικό. Μέχρι τη στιγμή της σύλληψης, δεν είχαν ιδέα για το τί συνέβαινε».

Ο Μιχ. Στεφανόπουλος οδηγείται στο σημείο της δολοφονίας του Θ. Δέγλερη, στο Μικρό Καβούρι, για την αναπαράσταση.

Λίγες μέρες μετά, θα εξακριβωθεί πως ο Μιχάλης Στεφανόπουλος ήταν ο δράστης και της επίθεσης εναντίον του ζεύγους Μιχ. Καλλίτση και Ελ. Καπρή. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα της εφημερίδας «Η Βραδυνή» (5/9/1953):

«ο Στεφανόπουλος υποβληθείς εις εξονυχιστικήν ανάκρισιν ηναγκάσθη να ομολογήση χθες την πρωίαν την δολοφονικήν απόπειραν κατά του ζεύγους Καλλίτση – Καπρή, αφηγήθη (...) ότι όταν αντελήφθη στην Βουλιαγμένη ξαπλωμένους τον Καλλίτση και την φίλην του, έρριψε την χειροβομβίδα του. Τα θύματά του ετρομοκρατήθησαν τότε και το έβαλαν στα πόδια. Τότε αυτός ήρπασε τα παπούτσια του Καλλίτση και έφυγε. (...) Απεκαλύφθη ότι η χειροβομβίς, την οποία εχρησιμοποίησεν ο κακούργος (...) πρόκειται περί ενός αυτοσχεδίου εκρηκτικού μηχανισμού, τον οποίον επενόησε ο ίδιος. Εννοείται ότι αυτή η ψευτοχειροβομβίς ήτο αρκετά επικίνδυνος (...). Αυτό άλλως τε απεδείχθη από την απόπειραν (...) κατά την οποία ετραυματίσθη σοβαρώτατα η Ελισάβετ Καπρή, που εδέχθη τρία θραύσματα εις τον λαιμόν και επάλαισεν ένα μήνα με τον θάνατον. (...)». Αντιθέτως, δεν προκύπτει κανένα ενοχοποιητικό στοιχείο σχετικά με το θάνατο του Φ. Προβελέγγιου.

Η δίκη για την υπόθεση πραγματοποιήθηκε στο Κακουργιοδικείο Αθηνών από τις 2 έως 10 Μαρτίου 1954. Το κατηγορητήριο περιλάμβανε τις κατηγορίες της ανθρωποκτονίας από πρόθεση του Θ. Δέγλερη, της απόπειρας ανθρωποκτονίας εναντίον της Σοφίας Μαναβάκη, του Μιχαήλ. Καλλίτση και της Ελένης Καπρή, όπως επίσης την παράνομη οπλοφορία, οπλοχρησία και κατοχή όπλου και κλοπές. Ανάμεσα στους μάρτυρες κατηγορίας ήταν τα τρία θύματα του Μιχάλη Στεφανόπουλου, τα οποία εξιστόρησαν τις συνθήκες υπό τις οποίες δέχτηκαν την επίθεση του δράστη. Ακόμα, κατέθεσαν μάρτυρες, που βρίσκονταν το βράδυ της 5ης Αυγούστου στο Μικρό Καβούρι και αντιλήφθηκαν το περιστατικό, καταστηματαρχές της περιοχής, οι οποίοι μάλιστα διαμαρτυρήθηκαν διότι μετά τα γεγονότα και τη δημοσιότητα που πήραν, είχαν χάσει όλη την πελατεία τους, καθώς και οι αξιωματικοί που είχαν αναλάβει τις έρευνες και την προανάκριση. Σύμφωνα με τους τελευταίους, ο

δράστης ήταν «κοινός εγκληματίας» και η πράξη του «ιδιαιζόντως ειδεχθής», ενώ «αντικειμενικός του σκοπός ήτο η διάπραξις ληστειών δια φόνων» (εφημερίδα «Η Καθημερινή» - 5/3/1954).

Δύο χαρακτηριστικά στιγμιότυπα του Στεφανόπουλου, κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας ενώπιον του Κακουργιοδικείου Αθήνας.

Ο ψυχίατρος Κωνσταντίνος Μιταυτσής, που είχε εξετάσει τον Μιχάλη Στεφανόπουλο επί ένα 20ήμερο κατέθεσε ότι ο κατηγορούμενος :

«1) δεν κατείχετο κατά την διάπραξιν των αδικημάτων υπό νοσηράς διαταράξεως των πνευματικών λειτουργιών (...), 2) δεν κατείχετο υπό διαταράξεως της συνειδήσεως, ώστε να στερηθεί της ικανότητος όπως αντιληφθή το άδίκον των πράξεών του και να ενεργήση συμφώνως περί την αντίληψίν του (...), 3) αποδεικνύεται (...) άτομον ψυχασθενικόν με σεξουαλικήν μειονεξίαν» αλλά «είναι πλήρως καταλογιστός και έχει ακεραίαν ποινικήν ευθύνην». Ο ίδιος ο Στεφανόπουλος, απολογούμενος, μίλησε για τα παιδικά του χρόνια και «τους άθλιους όρους υπό τους οποίους έζη η οικογένειά του», ενώ τόνισε πως «οι γονείς του δεν του έδωσαν την κατάλληλον αγωγήν, διότι διαρκώς διεπληκτίζοντο και κατόπιν εχώρισαν».

Κατόπιν, περιέγραψε τις επιθέσεις του, ενώ για τη δολοφονία του Θ. Δέγλερη δήλωσε πως, εκείνη τη στιγμή, αγνοούσε ότι ήταν νεκρός. Ο εισαγγελέας, στην αγόρευσή του, ζήτησε την επιβολή της θανατικής ποινής για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, χωρίς κανέναν ελαφρυντικό, ενώ οι συνήγοροι υπεράσπισης υποστήριξαν πως ο πελάτης τους «είναι ψυχασθενικόν άτομον» και επομένως «δεν έχει συναίσθησιν του μεγέθους της πράξεώς του», ενώ παράλληλα ότι η στάση των θυμάτων «ήτο τοιαύτη, ώστε να διεγείρη τον κατηγορούμενον».

Οι ένορκοι δεν πείσθηκαν από τα επιχειρήματα της υπεράσπισης και λίγο μετά τα μεσάνυχτα της 10ης Μαρτίου ανακοίνωσαν την απόφασή τους, σύμφωνα με την οποία ο Στεφανόπουλος ήταν ένοχος, άνευ οποιουδήποτε ελαφρυντικού. Λίγα λεπτά αργότερα, το δικαστήριο ανακοίνωσε την απόφασή του, με την οποία καταδίκασε τον κατηγορούμενο στην ποινή του θανάτου για τη δολοφονία του Θ. Δέγλερη και επέβαλε κάθειρξη 24 ετών για την απόπειρα ανθρωποκτονίας κατά των Μαναβάκη, Καλλίση και Καπρή, τις κλοπές και την οπλοκατοχή και οπλοχρησία.

Αστυφύλακες περνούν τις χειροπέδες στον Μιχ. Στεφανόπουλο, μετά την ανακοίνωση της ποινής.

«Κατά τη διάρκεια της δίκης υπήρχε παροξυσμός ενδιαφέροντος από την κοινή γνώμη» αφηγείται ο ένας εκ των συνηγόρων Δ. Πουλέας «κάτι που είχε προκαλέσει ο Τύπος, όσο και το γεγονός πως ο δράστης είχε αργήσει να συλληφθεί κι αυτό είχε δημιουργήσει ένα τεράστιο ενδιαφέρον στον κόσμο. Πιστεύω πως, σε μεγάλο βαθμό, η απόφαση των ενόρκων και του δικαστηρίου επηρεάστηκε από αυτό το κλίμα. Ο Στεφανόπουλος αντιμετώπισε ψύχραιμα την απόφαση, ενώ ήταν ψύχραιμος και εν όψει της εκτέλεσής του. Θυμάμαι πως μου είχε στείλει κάποια στιγμή και μία χειροτεχνία που είχε φτιάξει στη φυλακή». Ακριβώς πέντε μήνες αργότερα, στις 10 Αυγούστου 1954 «εις την θέσιν "Τούρλος" της Αιγίνης εξετελέσθησαν ο Μιχαήλ Στεφανόπουλος, γνωστός ως "Δράκος της Βουλιαγμένης" και δύο έτεροι θανατοποιούνται, οι οποίοι είχαν καταδικασθεί δι' εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου. (...) Κατά την ώρα της εκτελέσεως ο Στεφανόπουλος εξήτησε να του δέσουν τους οφθαλμούς και να του λύσουν τα χείρας (...)» (εφημερίδα «Η Απογευματινή» - 10/8/1954).

Εφημερίδα «Ακρόπολις» - 10 Αυγούστου 1954.

Σαράντα έξι χρόνια αργότερα, η Ελένη Κικίδου, η οποία συνέβαλε αποφασιστικά στη διαλεύκανση της υπόθεσης, θα σχολιάσει σχετικά: «Η εκτέλεση του Στεφανόπουλου με στεναχώρησε, με πείραξε ψυχολογικά. (...) Δεν θέλω να γίνομαι πρόξενος κακού σε κανένα. Ας το βρει από κάπου αλλού, όχι από μένα». Πράγματι, από το 1960 έπαψε να ασχολείται με υποθέσεις εγκλημάτων, γιατί όπως έχει πει η ίδια «αυτή είναι δουλειά της αστυνομίας και μόνο, άλλωστε πολλές φορές απειλήθηκε και η ίδια μου η ζωή».

Παρ'ότι όλα σχεδόν τα τυπολογικά στοιχεία του σχήματος ενός serial killer (ανθρωποκτονία κατά αγνώστων, σεξουαλικόμορφο κίνητρο, χρονική απόσταση επιθέσεων, *modus operandi* με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά) αλλά και τα ψυχοτεχνικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του δράστη (νέος με σεξουαλική ανικανότητα, από «διαλυμένη» οικογένεια, ιστορικό απομόνωσης, έξωθεν άριστη μαρτυρία και στρατιωτική εκπαίδευση) είναι παρόντα, το κατ'έξακολούθησιν του ορισμού που οικοδομήθηκε δεν πληρούται. Η παρούσα, ομολογουμένως εντυπωσιακή υπόθεση μπορεί να χρησιμεύσει μόνο στην ενδυνάμωση των όποιων συμπερασμάτων, χωρίς όμως να είναι δυνατή η συμπερίληψή της στο ερευνητέο υλικό χωρίς μεθοδολογικό σφάλμα.

Γ. Υποθέσεις (ανάπτυξη ερευνητέου υλικού).

Γ. 1. 1. Δαμιανός Μαυρομάτης («Ο Δράκος της Καλογρέζας»)

Γ.1. ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΩΝ ΣΠΗΛΛΙΩΝ.

Αθήνα, Κυριακή 26 Ιανουαρίου 1936. Οι Έλληνες πολίτες προσέρχονται στις κάλπες για να εκλέξουν τη νέα κυβέρνηση της χώρας, μετά το πολιτικό αδιέξοδο που έχει δημιουργηθεί από τις εξελίξεις του θυελλώδους 1935 (αποτυχημένο αντιμοναρχικό κίνημα αξιωματικών με την έγκριση του Ελευθερίου Βενιζέλου τον Μάρτιο, εκλογές με την αποχή των βενιζελικών και νικητές τους Τσαλδάρη και Κονδύλη τον Ιούνιο, κίνημα του Κονδύλη και εγκαθίδρυση δικτατορίας τον Οκτώβριο, δημοψήφισμα υπέρ της επιστροφής του Γεωργίου Β' και της βασιλείας τον Νοέμβριο). Χωρίς να το γνωρίζουν, είναι η τελευταία φορά που θα ψηφίσουν για τα επόμενα δέκα χρόνια. Λίγους μήνες αργότερα, ο Ιωάννης Μεταξάς με τη συγκατάθεση του βασιλιά Γεωργίου Β', θα προχωρήσει σε συνταγματικό πραξικόπημα καταργώντας το Κοινοβούλιο και επιβάλλοντας το ολοκληρωτικό καθεστώς της «4ης Αυγούστου», το οποίο θα καταρρεύσει με την είσοδο των γερμανικών στρατευμάτων στην Ελλάδα, τον Απρίλιο του 1941.

Στις 5 το απόγευμα της 27ης Ιανουαρίου²⁶⁸, ο Βασίλης Ουραλίδης, κάτοικος της ερημικής περιοχής της Καλογρέζας Αττικής, αναζητεί την 5χρονη κόρη του Φωτεινή, η οποία λίγη ώρα νωρίτερα είχε εξαφανιστεί, ενώ έπαιζε με συνομήλικά της κορίτσια στη γειτονιά. Από τις φίλες της κόρης του πληροφορείται πως η Φωτεινή είχε απομακρυνθεί, λίγη ώρα πριν, μαζί με τον Δαμιανό Μαυρομάτη. Το όνομα του 32χρονου πρόσφυγα από το Αϊδίνι της Μικράς Ασίας μετατρέπει την ελαφρά ανησυχία του πατέρα σε αλλοφροσύνη: ο Μαυρομάτης ζούσε μόνος του σε μία από τις σπηλιές που υπήρχαν, τότε, στην Καλογρέζα και εργαζόταν σποραδικά σε τουβλοποιεία της περιοχής. Ήταν αλκοολικός και έκανε συχνά χρήση χασίς, ενώ παλιότερα είχε νοσηλευτεί στη ψυχιατρική κλινική της Αγίας Ελεούσας λόγω «ψυχοπαθητικής παιδοφιλίας». Λίγες ημέρες πριν, είχε αποπειραθεί να παρασύρει την επίσης 5χρονη Χαρίκλεια Πασχαλίδη, αλλά την τελευταία στιγμή ο πατέρας της είχε αντιληφθεί το περιστατικό και είχε καταφέρει να αποσπάσει την κόρη του από τα χέρια του Μαυρομάτη, αφού πρώτα τον ξυλοκόπησε. Επιπλέον, κυκλοφορούσαν έντονες φήμες πως, στο παρελθόν, ο Μαυρομάτης συνήθιζε να επιτίθεται σε μικρά παιδιά με σκοπό να τα κακοποιήσει.

Ο Δαμιανός Μαυρομάτης.

Μια ώρα νωρίτερα, ο Μαυρομάτης, περιπλανώμενος στην περιοχή, είχε εντοπίσει μία ομάδα νεαρών κοριτσιών, που έπαιζαν στη γειτονιά. Από την ομάδα, ξεχώρισε τη Φωτεινή. Την πλησίασε και της χαϊδεψε τα μαλλιά. Ύστερα της έδωσε δύο καραμέλες -όπως συνήθιζε- και της πρότεινε να τον ακολουθήσει για να της

²⁶⁸ Για τις σχετικές πληροφορίες βλ. την ιστοσελίδα του δημοσιογράφου και συγγραφέα **Γιάννη Ράγκου** eglima.blogspot.com, όπου ειδικά για την υπόθεση Μαυρομάτη αξιοποίησε τις εξής –δυσεύρετες πηγές : εφημερίδες «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ», «ΠΡΩΙΑ», «ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ», πρακτικά Κακουργιοδικείου Αθηνών – Δίκη Δαμιανού Μαυρομάτη, 6-7 Οκτωβρίου 1936.

δώσει και άλλες. Απομακρύνθηκαν και περπάτησαν μία, περίπου, ώρα μέσα στο δάσος της περιοχής, ώσπου η μικρή κουράστηκε και ο Μαυρομάτης την πήρε αγκαλιά και την οδήγησε στην σπηλιά όπου διέμενε. Ο πατέρας Ουραλίδης ειδοποιεί αμέσως τις τοπικές αστυνομικές αρχές, ενώ παράλληλα μαζί με άλλους κατοίκους της περιοχής συγκροτούν «συνεργεία» για τον εντοπισμό του Μαυρομάτη και κυρίως της Φωτεινής. Λίγη ώρα αργότερα και ενώ οι έρευνες έχουν ενταθεί, δύο κάτοικοι της περιοχής βλέπουν έντρομοι τον Μαυρομάτη στην είσοδο της σπηλιάς να κρατά σφιχτά στην αγκαλιά του την Φωτεινή. Το μικρό κορίτσι είναι μισόγυμνο και αιμόφυρτο. Αμέσως, πέφτουν πάνω του και με τη βία αποσπούν από τα χέρια του το σώμα της Φωτεινής και σύρουν τον ίδιο έξω από τη σπηλιά. Εκείνος, δείχνει να μην αντιλαμβάνεται τί ακριβώς συμβαίνει. *«Μη θυμώνετε. Θέλετε να πάω στη φυλακή; Τον ξέρω το δρόμο. Πάμε!»* λέει αφοπλιστικά στους διώκτες του. Ο δράστης παραδίδεται σε χωροφύλακες, που στο μεταξύ έχουν ειδοποιηθεί σχετικά, οι οποίοι τον οδηγούν στο τμήμα Καλογρέζας. Εκεί, κατά τη διάρκεια της ανάκρισής του από τους αστυνομικούς, αναφέρει:

«(...) Η μικρούλα ήταν η ομορφότερη και γι αυτό τη διάλεξα. Δεν μου έκανε παραπάνω, δεν μου μίλησε για να καταλάβω τι γίνεται. Κινούσε, όμως, τα χεράκια της. Μεθυσμένος ήμουνα και το επλήρωσε με το αίμα της (...). Και εγώ τη λυπήθηκα! Δεν απομακρυνόμουν από το πτώμα γιατί με τραβούσε το αίμα (...)».

Παράλληλα με τη σύλληψη του Μαυρομάτη, η μικρή Φωτεινή μεταφέρεται σε κοντινό φαρμακείο για να της γίνει ένεση καμφοράς. Μάταιος κόπος, καθώς βρίσκεται ήδη σε πολύ κρίσιμη κατάσταση. Πεθαίνει, λίγη ώρα αργότερα, από ακατάσχετη αιμορραγία. Η κηδεία της θα πραγματοποιηθεί την επόμενη ημέρα. Η είδηση του θανάτου της συγκλονίζει την κοινή γνώμη και κινητοποιεί τις αστυνομικές αρχές, που εσπευσμένα ανασύρουν από το αρχείο όλες τις υποθέσεις εξαφάνισης παιδιών από την περιοχή, το τελευταίο διάστημα. Οι φήμες σχετικά με τη δράση του Μαυρομάτη οργιάζουν. Κάποιες πληροφορίες κάνουν λόγο για επτά παιδιά που έχουν πέσει θύματά του. Οι έρευνες δεν αργούν να φέρουν αποτέλεσμα.

Το απόγευμα της Τετάρτης 29 Ιανουαρίου, δύο πολίτες που βοηθούν τις αστυνομικές αρχές στο έργο τους, εντοπίζουν σε απόσταση διακοσίων μέτρων από το χώρο που είχε βρεθεί το σώμα της μικρής Φωτεινής, μία μικρή σπηλιά από την οποία αναδύεται έντονη δυσοσμία. Με προσεκτικές κινήσεις μπαίνουν στο εσωτερικό της αναζητώντας κάποια πιθανά ίχνη. Στο βάθος, παρατηρούν μία στοίβα από πεθαμένα κοτόπουλα. Υποθέτουν ότι η έντονη, αφόρητη μυρουδιά προέρχεται από αυτά και είναι έτοιμοι να απομακρυνθούν όταν ο ένας από αυτούς, περισσότερο από ένστικτο, επιχειρεί να παραμερίσει με το πόδι του τον όγκο των πεθαμένων πουλερικών. Το παπούτσι του συναντά έναν μεγαλύτερο όγκο. Οι δύο άνδρες

φωτίζουν το σημείο και βρίσκονται μπροστά σε ένα αποτρόπαιο θέαμα: ένα μισόγυμνο πτώμα μικρού παιδιού με σημάδια αποσύνθεσης, μάτια διεσταλμένα και πρόσωπό στεγνό και ωχρο. Το παιδί είναι δεμένο στα χέρια και τα πόδια με κομμάτια σύρματος, κουρέλια και κομμένες λωρίδες υφάσματος από τα ρούχα του. Αμέσως, οι δύο άνδρες ειδοποιούν τους χωροφύλακες, που προστρέχουν στο σημείο. Ο αξιωματικός που είναι επικεφαλής των ερευνών, διατάζει να μην μετακινηθεί τίποτα εντός του σπηλαίου μέχρι να φθάσουν οι ιατροδικαστές και τα φωτογραφικά συνεργεία της Σήμανσης. Στο μεταξύ, έχει γίνει γνωστή και η ταυτότητα του θύματος. Πρόκειται για τον 8χρονο Στέλιο Βλαντή, κάτοικο Νέας Ιωνίας Αττικής, ο οποίος είχε εξαφανιστεί από τις 28 Νοεμβρίου 1935. Όλο το βράδυ, οι γονείς και οι συγγενείς του μικρού Στέλιου περιφέρονται έξω από το σπήλαιο, καθώς χωροφύλακες απαγορεύουν την είσοδο σ' αυτό, ανάβοντας κεριά και θρηνώντας το χαμό του.

Την επόμενη ημέρα, το πτώμα το άτυχου Στέλιου μεταφέρεται στο νεκροτομείο και λίγες ώρες αργότερα πραγματοποιείται η νεκροψία. Οι ιατροδικαστές διαπιστώνουν ότι ο μικρός Στέλιος είχε κακοποιηθεί σεξουαλικά μετά το θάνατό του, ενώ ο θάνατος του είχε προέλθει από ασφυξία. Ακόμα, διαπιστώνεται πως έχει γίνει αφαίμαξη σημαντικού μέρους του αίματός του. Μετά το πέρας της εξέτασης, ο ιατροδικαστής Γ. Τρουπάκης (σ.σ.: είναι ο ίδιος που είχε εξετάσει και το πτώμα του Δ. Αθανασόπουλου, στην υπόθεση του εγκλήματος στου Χαροκόπου, το 1931) δηλώνει απερίφραστα: «Ο Μαυρομάτης είναι σαδιστής». Στη συνέχεια, το σώμα του Στέλιου παραδίδεται στους οικείους του και το απόγευμα της ίδιας μέρας πραγματοποιείται η κηδεία του, στο νεκροταφείο των Πατησίων. Παράλληλα, οι έρευνες της αστυνομίας στην περιοχή του δάσους της Καλογρέζας και του Βεΐκου συνεχίζονται με εντατικότερους ρυθμούς. Ένα ματωμένο πουκάμισο, μικρού μεγέθους, που βρίσκεται σε μία άλλη σπηλιά της περιοχής δεν και ανήκει ούτε στη Φωτεινή Ουραλίδου, ούτε στον Στέλιο Βλαντή δημιουργεί υποψίες ότι ενδεχομένως να υπάρχει κι άλλο πτώμα. Ωστόσο, παρά την εξονυχιστική εξέταση όλων των πιθανών σημείων, η έρευνα δεν αποδίδει καρπούς.

Γ.1.2. «ΟΛΟΙ ΜΕ ΔΙΩΧΝΟΥΝ».

Η αποκάλυψη των δύο ανθρωποκτονιών και κυρίως των λεπτομερειών τους, προκαλεί φρίκη στην κοινή γνώμη και συγκεντρώνει το ενδιαφέρον της, παρά τις έντονες μετεκλογικές ζυμώσεις και πολιτικές εξελίξεις εκείνων των ημερών (στις εκλογές, οι δύο μεγάλες παρατάξεις της εποχής -αντιβενιζελικοί και βενιζελικοί- αναδείχθηκαν σχεδόν ισόπαλες, με ρυθμιστή της κατάστασης το «Παλλαϊκό Μέτωπο», το οποίο είχε ως δεσπόζουσα δύναμη το Κομμουνιστικό Κόμμα). Οι

εφημερίδες δημοσιεύουν εκτενή ρεπορτάζ και αποσπασματικές δηλώσεις του Μαυρομάτη (τον οποίο έχουν ήδη βαφτίσει ως τον «δράκο της Καλογρέζας»), που κάνει κατά τις προσαγωγές του στον ανακριτή και τον εισαγγελέα. Εξάλλου και οι ξένοι ανταποκριτές αποστέλλουν μακροσκελή τηλεγραφήματα στις εφημερίδες τους, παραλληλίζοντας τη δράση του Μαυρομάτη με εκείνη του Γερμανού Peter Kurten, ο οποίος σε διάστημα 14 μηνών το 1929-1930 διέπραξε εννέα δολοφονίες -νεαρών γυναικών και παιδιών- επτά απόπειρες φόνου και άλλα μικρότερα αδικήματα (εμπρησμούς κ.α.), «αποκτώντας» το προσωνύμιο «Το βαμπίρ του Ντίσελντορφ»²⁶⁹. Οι απόψεις των ψυχιάτρων που, παλιότερα, είχαν εξετάσει το Μαυρομάτη συγκρούονται: άλλοι υποστηρίζουν πως ο δράστης πάσχει από «τοξικήν φρενίτιδαν» σε συνδυασμό με «ψυχοπάθεια του ερωτισμού» που έχει ενταθεί λόγω της χρόνιας χρήσης αλκοόλ και χασίς και πως είναι «έκφυλος, ψυχοπαθής, με νοσηράς διαστροφάς», ενώ άλλοι τονίζουν πως παλαιότερα έπασχε από «σύνδρομο ψυχικής ανισορροπίας» τα οποία, όμως, έχουν θεραπευθεί μετά την παραμονή του σε ψυχιατρικά ιδρύματα. Στο «διάλογο» αυτό θα εμπλακεί και το Υπουργείο Υγιεινής εκδίδοντας ανακοίνωση (στις 31 Ιανουαρίου 1936), στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρονται τα εξής:

«Ο Δημήτριος Βασιλείου Δαμιανός ή Δαμιανός Μαυρομάτης εισήχθη εις το Δημόσιον Ψυχιατρείον την 3ην Οκτωβρίου του 1934, ως πάσχων εξ' αλκοολικής ψυχοπάθειας. Παρέμεινεν υπό θεραπείαν μέχρι της 17ης Οκτωβρίου του 1935, ότε και εξήλθεν ως ιαθείς. Έκτοτε, ουδεμία αρχή ούτε πολίτης ώχλησεν το Υπουργείον περί του ασθενούς τούτου δια την τυχόν επανείσοδον και ιατρικήν παρατήρησιν εις θεραπευτήριον».

Την ίδια ώρα, ο Δ. Μαυρομάτης, παρά τα συντριπτικά στοιχεία σε βάρος του, εξακολουθεί να αρνείται, ενώπιον του ανακριτή, την ένοχή του για τη δολοφονία του Στέλιου Βλαντή. *«Μην με ρωτάτε για το φόνο του αγοριού. Δεν ξέρω τίποτα»* επαναλαμβάνει στερεότυπα. Οι αστυνομικοί, για να κάμψουν τις αντιρρήσεις του και γνωρίζοντας την αδυναμία του στο χασίς, του προσφέρουν μία μικρή δόση. Στη θέα της, ο Μαυρομάτης αλλάζει στάση και ομολογεί το έγκλημά του με κάθε λεπτομέρεια:

«Μετά την αποφυλάκισή μου από τας φυλακάς Ωρωπού, όπου είχα καταδικασθεί σε 6 μηνών φυλάκιση, επήγα στο σπίτι της αδελφής μου στην Ελευθερούπολη της Νέας Ιωνίας. Ο γαμπρός μου κάθε μέρα έβριζε την αδελφή μου ως που μία μέρα δεν βάστηξα και του επιτέθηκα με ένα μαχαίρι. Στο διάστημα αυτό έκανα συχνά φασαρίες, ζητώντας εκδίκηση από τον γαμπρό μου, οπότε με έπιασαν και με πήγαν στο ψυχιατρείο της Αγίας Ελεούσας στην Καλλιθέα. Εκεί έμεινα ένα μήνα, ως που μια μέρα πήδηξα από το παράθυρο και έφυγα. Με ξανάπιασαν και με ξαναέκλεισαν στο φρενοκομείο, όπου έμεινα δύο μήνες, αλλά και πάλι κατόρθωσα με άλλους δύο μαζί να το σκάσω. Ύστερα από λίγες ημέρες, με έπιασαν και με

²⁶⁹ Βλ. ανωτ., σελ. 37 παραπομπή 88 και 218, παραπομπή 415..

πήγαν στο Δαφνί. Επειδή, όμως, έπασχα από σκωληκοειδίτιδα με πήγαν στο νοσοκομείο των Ποδαράδων, όπου έκαμα εγχείρηση και από όπου βγήκα μετά 18 ημέρες. Μόλις βγήκα από το νοσοκομείο, επήγα πίσω μόνος μου στο Δαφνί αλλά δεν με δέχτηκαν με τη δικαιολογία ότι δεν είχαν κρεβάτι. Πήγα, τότε, στην Καλογρέζα, όπου ζούσα κάμοντας θελήματα. Εκεί, η κοινωνία με πείραζε, τα δε μικρά παιδιά μ' έριχναν πέτρες φωνάζοντας πως είμαι τρελός. Δεν έβρισκα ησυχία και αποφάσισα να εκδικηθώ. Παλιότερα, όταν με είχαν πάει στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής, πήρα ένα πιστόλι από έναν αστυνόμο και προσπάθησα να πυροβολήσω αυτούς που με πείραζαν. Με πρόλαβαν, όμως, και μου πήραν το όπλο. Ένα απόγευμα, καθώς ήμουνα μεθυσμένος, κατόρθωσα με μερικές καραμέλες να παρασύρω έναν μικρό 7-8 χρονών και τον οδήγησα σε μία σπηλιά, κοντά στην Καλογρέζα. Εκεί, αφού τον εκακοποίησα, τον έπνιξα με ένα σύρμα. Πήρα έπειτα το πτώμα από τη σπηλιά, όπου και το έθαψα σκάβοντας με τα νύχια μου. Για να μην προκαλέσω δε την προσοχή των περαστικών από τη βρώμα του πτώματος, ευρήκα παραπέρα, μέσα σε κάτι σκουπίδια, τρεις κότες ψόφιες τις οποίες επήρα και τις έριξα πάνω στο πτώμα του παιδιού. Κάπου-κάπου, επειδή γινόταν λόγος για χαμένα παιδιά στην περιοχή, πήγαινα στην σπηλιά για να ιδώ αν βρίσκεται ακόμα το πτώμα εκεί ή μήπως είχε ανακαλυφθεί».

Αργότερα, στους δημοσιογράφους που τον περιμένουν έξω από το γραφείο του ανακριτή, θα προσθέσει:

«(...) Ήθελα να πάω και φυλακή. Όλοι με διώχνουν από κοντά τους ...».

Ο Δ. Μαυρομάτης μετά τη σύλληψή του.

Γ.1.3. Η ΔΙΚΗ.

Η δίκη του Δ. Μαυρομάτη διεξήχθη στις 6 και 7 Οκτωβρίου του 1936 ενώπιον του Κακουργιοδικείου Αθηνών. Ως μάρτυρες κατηγορίας κατέθεσαν οι γονείς των δύο άτυχων θυμάτων, οι οποίοι εξιστόρησαν τις συνθήκες υπό τις οποίες εξαφανίστηκαν

τα παιδιά τους και τον τρόπο με τον οποίο βρέθηκαν αργότερα κακοποιημένα από τον κατηγορούμενο. Ακόμη, άλλοι κάτοικοι της περιοχής συμπλήρωσαν ότι, παλαιότερα, ο Μαυρομάτης είχε αποπειραθεί να απαγάγει και άλλα παιδιά της περιοχής, προσφέροντάς τους ως δέλεαρ λίγες καραμέλες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασαν -κατά τη διάρκεια της δεύτερης ημέρας της ακροαματικής διαδικασίας- οι καταθέσεις δύο ψυχιάτρων που είχαν εξετάσει τον κατηγορούμενο, οι οποίοι διαφώνησαν στο κρίσιμο ερώτημα αν ο Μαυρομάτης είχε πλήρη ή μειωμένη ευθύνη των πράξεών του. Ο ίδιος σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας παρέμεινε σιωπηλός και στο τέλος αρνήθηκε να απολογηθεί, αν και κλήθηκε επανειλημμένως από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου. Ακολούθησαν οι αγορεύσεις του εισαγγελέα και των συνηγόρων υπεράσπισης και πολιτικής αγωγής και λίγη ώρα αργότερα, το δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του με την οποία καταδίκασε το Μαυρομάτη στην ποινή των ισοβίων δεσμών. Από το εκτελεστικό απόσπασμα τον έσωσε η ετυμηγορία των ενόρκων, που παραδέχθηκαν μέτρια σύγχυση του κατηγορουμένου κατά την τέλεση των πράξεών του. Λίγα χρόνια αργότερα, πέθανε στη φυλακή, εκτίοντας την ποινή του.

Γ.2. Κυριάκος Παπαχρόνης

Γ.2.1. ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο Κυριάκος Παπαχρόνης γεννήθηκε το 1961 στην Ξάνθη και από το 1981 ήταν έφεδρος ανθυπολοχαγός της 5^{ης} μοίρας των Λ.Ο.Κ. στη Δράμα. Στις 13 Δεκεμβρίου 1982 συνελήφθη από την Ασφάλεια Δράμας μετά από κινητοποίηση

όλων των Αρχών της Ανατολικής Μακεδονίας. Η δράση του, η οποία αποκαλύφθηκε με τη βοήθεια δύο αξιωματικών, των Χρήστου Τριανταφυλλίδη και Τάσου Κοσμίδη, αποτέλεσε μεγάλο πλήγμα για το κύρος των Ενόπλων Δυνάμεων. Κατά τραγική ειρωνεία, λίγες ημέρες νωρίτερα από τη σύλληψή του, ο Παπαχρόνης είχε τεθεί επικεφαλής των ερευνών υπό έναν λοχαγό, προκειμένου να εντοπίσουν το «δράκο της Δράμας»²⁷⁰. Είχε ξεκινήσει να δρά από τα 20 του, όταν υπηρετούσε στην 5^η Μοίρα των Λ.Ο.Κ. στη Δράμα, κινούμενος μεταξύ Θεσσαλονίκης, Δράμας, Καβάλας και Ξάνθης.

Αρχικά αρνήθηκε τα πάντα. Μετά από μαραθώνια ανάκριση, τελικά ο Παπαχρόνης ομολογεί: ι) τον βιασμό και την ανθρωποκτονία με σιλήτο στις 5-9-1981, της ιερόδουλης Γρ. Θεοχαρίδου, στην Δράμα ιι) την απόπειρα ανθρωποκτονίας στις 20-12-1981, της Μ. Ποσιτιάδου, στην Δράμα ιiii) την απόπειρα βιασμού και την ανθρωποκτονία στις 15-1-1982, της φοιτήτριας Ε. Παπαδοπούλου, στην Δράμα iv) τον βιασμό και την ανθρωποκτονία στις 15-8-1982, της 20χρονης φοιτήτριας Αναστασίας Αλεξανδρίδου, στους Αμπελόκηπους Θεσσαλονίκης v) τις απόπειρες βιασμού και ανθρωποκτονίας κατά της 18χρονης Αγοραστής Τέζα και της 30χρονης νοσοκόμας Βασιλικής Λαζαρίδου, στην πόλη της Δράμας vi) την απόπειρα βιασμού και ανθρωποκτονίας κατά της 23χρονης Δ. Πεχλιβανίδου vii) δύο (2) ακόμη απόπειρες βιασμού και ανθρωποκτονίας κατά μιας ιερόδουλης και μιας άλλης γυναίκας, στην Ξάνθη viiii) πέντε (5) βομβιστικές επιθέσεις και συγκεκριμένα : 2 ωρολογιακές βόμβες στις 12-3-1982 στο Ταχυδρομείο και την Εθνική Τράπεζα της Ξάνθης, άλλες 2 στις 13-3-1982 στην Τράπεζα Πίστωσης και σε ένα κατάστημα στην Καβάλα και μια πέμπτη στις 16-6-1982 στην είσοδο του στρατοπέδου της Δράμας ix) έναν (1) εμπρησμό στο Διεθνές Αεροδρόμιο Καβάλας.

Κατά την διάρκεια των ανακρίσεων, η κοινή γνώμη συγκλονίζεται από τον κυνισμό που απέπνεαν οι δηλώσεις του. *«Θόλωνε το μυαλό μου. Ήθελα να χτυπήσω. Έφθανα στο μεγαλείο. Την χτυπούσα, τελείωνε...»*. Έλεγε πως τον «τρέλαινε», τον «ερέθιζε» ο ήχος των γυναικείων τακουνιών. Απευθυνόμενος μάλιστα σε μια δημοσιογράφο της ΕΡΤ, της είπε *«Εσένα σ' αγαπάω γιατί έχεις ψηλά τακούνια»!*

Ο πατέρας ενός από τα θύματά του, της Αλεξανδρίδου, πέθανε 6 μήνες μετά τη σύλληψη, *«από τον καημό του»*. Η μητέρα της έφυγε ένα χρόνο μετά τον θάνατο της κόρης, μην αντέχοντας τον χαμό της. Η οικογένεια Τέζα είδε την κόρη της να

²⁷⁰ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 9/12/2004, ρεπορτάζ Δημήτρη Χατζευθυμίου.

υφίσταται μη αναστρέψιμες ψυχολογικές βλάβες από την απόπειρα βιασμού την οποία υπέστη²⁷¹.

Σύμφωνα με όσα υποστήριξε στην ανακριτική απολογία του ο συλληφθείς, «το πρόβλημα» ξεκίνησε στην ηλικία των 14 ετών. Στην τρυφερή εκείνη ηλικία, ο Παπαχρόνης είχε μια τραυματική εμπειρία με μια ιερόδουλο, η οποία «πρόσβαλλε» και ειρωνεύτηκε τον ανδρισμό του, λέγοντάς τον «ανίκανο». Όπως έλεγε, δεν μπόρεσε να ξεπεράσει το γεγονός αυτό, που του δημιούργησε ένα αίσθημα κατωτερότητας απέναντι στις γυναίκες.

Η δίκη του είχε πάρει μεγάλη δημοσιότητα²⁷² και ο ίδιος είχε χαρακτηριστεί ως «ο δολοφόνος με το αγγελικό πρόσωπο». Μάλιστα, τόσο κατά τη διάρκεια της δίκης όσο και για αρκετά χρόνια αργότερα, ελάμβανε ερωτικές επιστολές από εκατοντάδες γυναίκες. Προσπαθώντας να εξηγήσει αυτό που του συνέβαινε όταν έβγαινε στο σκοτάδι ψάχνοντας για θύματα, δήλωσε ότι «παρασυρόταν» από τον ήχο τακουινιών στην ασφαλτο και ακολουθούσε τις γυναίκες που τα φορούσαν. Κατά διάρκεια της δίκης εμφάνισε πολλές φορές κρίσεις ναρκισσιστικής μεγαλομανίας (*«η σωματική μου διάπλαση δεν μου επιτρέπει να έχω φυσιολογικές σχέσεις με το άλλο φύλο»*). Στις 17 Ιουλίου 1984, με την υπ' αριθ. 244/1984 απόφασή του, το Αναθεωρητικό Δικαστήριο Θεσσαλονίκης καταδίκασε τον Κυριάκο Παπαχρόνη σε «δix εις θάνατον» για δύο από τις ανθρωποκτονίες, κάθειρξη είκοσι ετών για επτά (7) απόπειρες ανθρωποκτονίας και 8 οκτώ απόπειρες βιασμού, φυλάκιση δύο ετών για 9 κατηγορίες οπλοχρησίας και 10ετή στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων²⁷³.

Όταν άκουσε την ποινή, σηκώθηκε και χειροκροτώντας είπε: *«Ευχαριστώ»* και στην συνέχεια *«Τί βάζετε τέτοιες ποινές; Πόσα χρόνια θα ζήσουμε;»*. Δήλωνε αμετανόητος: *«Στείλτε με στο απόσπασμα, γιατί αν βγω έξω, πάλι τα ίδια θα κάνω»*.

²⁷¹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 9/12/2004, σχόλιο στη στήλη «Η Άλλη Πλευρά» του «Λασ.».

²⁷² Σε πρώτο βαθμό ξεκίνησε στις 15 Ιουνίου 1983 στο Διαρκές Στρατοδικείο Δράμας.

²⁷³ Για τις ποινές, βλ. «Η Βραδυνή της Κυριακής», 31/8/86, σελ. 17, δισέλιδο αφιέρωμα Πέτρου Κασιμάτη. Αργότερα, με την υπ' αριθ. 732/2000 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, του επεβλήθη συνολική ποινή, στην οποία επιμετρήθηκαν και τα εγκλήματα για τα οποία καταδικάσθηκε εν όσω εξέτιε την ποινή του : δix η ποινή της ισοβίου καθειρξέως και ποινή 23 ετών και 9 μηνών πρόσκαιρης καθειρξέως για τα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως κατά συρροή, απόπειρας ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως κατά συρροή, επικίνδυνης σωματικής βλάβης, απόπειρας βιασμού κατά συρροή, κλοπής, παράνομης οπλοφορίας κατ'εξακολούθηση, οπλοχρησίας κατ'εξακολούθηση, κλοπής πραγμάτων που ανήκουν στο κράτος κατ'εξακολούθηση, παράνομης κατοχής όπλων, εκρήξεως εκ προθέσεως κατά συρροή, απόπειρας εκρήξεως και εμπρησμού με πρόθεση από τον οποίο μπορούσε να προκύψει κίνδυνος ανθρώπου κατά συναυτουργία, με κοινό δόλο.

Γ.2.2. ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΕΣ ΕΝΤΟΣ ΦΥΛΑΚΗΣ

Εντός της φυλακής, τον θυμούνται, να καμαρώνει γοητευμένος με το είδωλό του στον καθρέφτη, να γυμνάζεται συνεχώς και να ασχολείται με τις πολεμικές τέχνες²⁷⁴.

Το 1987, στασίασε μαζί με άλλους συγκρατούμενους του, έβαλαν φωτιά στο Διοικητήριο της φυλακής το οποίο και έκαψαν ολοσχερώς, ενώ αποπειράθηκαν να τραυματίσουν επικίνδυνα συγκρατούμενους τους. Τιμωρήθηκε από το Συμβούλιο της Κλειστής Φυλακής Κερκύρας με ποινή εικοσαήμερης μόνωσης σε πειθαρχικό κελί και από το Μ.Ο.Δ. Κερκύρας, για την πράξη του εμπρησμού από πρόθεση κατά συναυτουργία, από τον οποίο μπορούσε να προκύψει κίνδυνος ανθρώπου, σε ποινή φυλάκισης δύο ετών.

Τον ίδιο Δεκέμβριο, ανέτρεψε χωρίς λόγο το καζάνι με το φαγητό των συγκρατούμενων του, διαταράσσοντας την τάξη και την ησυχία της φυλακής, πράξη για την οποία επίσης τιμωρήθηκε από το Συμβούλιο της Κλειστής Φυλακής Κερκύρας με 20ήμερο εγκλεισμό σε πειθαρχικό κελί.

Τον Μάρτιο του 1991, πάλι στην Κέρκυρα, χτύπησε χωρίς λόγο συγκρατούμενό του και τιμωρήθηκε με νέα ποινή δεκαημέρου εγκλεισμού σε ειδικό κελί.

Τον Ιούνιο του 1993 και ενώ είχε μεταχθεί στις Φυλακές Λάρισας χτύπησε «άγρια» χωρίς λόγο συγκατηγορούμενό του και τιμωρήθηκε με ποινή πενήνήμερης μόνωσης σε ειδικό κελί.

Σε συνέντευξή του τον Νοέμβριο του 1997, έγκλειστος στις φυλακές της Λάρισας δηλώνει σε συνέντευξή του²⁷⁵:

«Θέλω να ξεχάσω. Και τί έγινε που είπα αρκετές φορές ότι μετάνιωσα;»

Μεταξύ άλλων στομφοδών τοποθετήσεων, οι οποίες βρίθουν από παραπομπές σε αρχαία, κλασσικά και άλλα κείμενα και ρήσεις, όλες σε αρχαιοπρεπή γλώσσα, στην ερώτηση «τί είναι αυτό που σε στεναχωρεί περισσότερο από την κατάσταση που επικρατεί στις σημερινές φυλακές», απαντά: *«Με αποκαρδιώνουν οι κοινοί παράγοντες, οι οποίοι έρχονται σε κατάφωρη αντίθεση με τη ρήση του εθνομάρτυρα Ρήγα Φερραίου: "Όλοι οι άνθρωποι κατά φυσικόν λόγον είναι ίσοι". Ήγουν δεν παιδεύεται ο πλούσιος ολιγώτερον και ο πτωχός περισσότερο δια το αυτό σφάλμα, αλλά ίσα – ίσα". Υπονοώ εν προκειμένω ότι επί 15 συναπτά έτη συγχρωτίζομαι – πλην των γνωστών χουντικών κι ενός εισαγγελέα – μόνον με ημιεύπορους μικροαστούς, με προαποβιωμένους τοξικομανείς, με εκπατρισμένους αλλοεθνείς, με ρακένδυτα παιδιά των φτωχομαχαλάδων και ολίγιστους "μεγαλοεπιχειρηματίες", οι οποίοι*

²⁷⁴ Βλ. περιοδικό «ΒΗΜAgazino», 22/1/2000.

²⁷⁵ Συνέντευξη στον Χρυσόστομο Μπίκατζικ, Βλ. φημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 2/11/1997

όμως ... έσκισαν – είτε με τα παχυλά βαλάντια είτε με τις υψηλά ιστάμενες γνωριμίες – τον “ιστό της ταραντούλας” και εισπνέουν απαρακάλυτοι πλέον – την αύρας της ελευθερίας και το αφιόνι της ανομίας».

Στην ερώτηση «παίρνεις ακόμη γράμματα από θαυμάστριες;», απαντά:

«Παραλαμβάνω δεκάδες επιστολές από “θαυμάστριες” (σύνδρομο του Κλεραμπό), από λυκόφιλους, από μετεμψυχώσεις της σοφής Ηγερίας (σύζυγος του βασιλιά της Ρώμης Νουμά) και από 2-3 Μέγαιρες (εγγενής βλάβη εγκεφαλικού στελέχους)».

Το 2000, ο ιερέας θείος του, αδελφός της μητέρας του, δήλωσε ότι τον υιοθετεί και είχε υποστηρίξει την υφ’όρον απόλυση του Παπαχρόνη, χωρίς αποτέλεσμα²⁷⁶.

Τον Δεκέμβριο του 2004 το Συμβούλιο Εφετών Λαρίσης²⁷⁷ αποφασίζει την υπό όρους αποφυλάκισή του. Το Συμβούλιο συνήλθε στις 12/11/2004 και επελήφθη επί εφέσεως του Παπαχρόνη στο 312/04 Βούλευμα του Συμβ. Πλημ/κών Λαρίσης. Η εισήγηση της Εισαγγελέως Εφετών Ελένης Ρ. Μετσοβίτου – Φλουρή ήταν αρνητική για το ενδεχόμενο της υφ’όρον απόλυσής του, με το σκεπτικό ότι κατά το διάστημα της κράτησής του δεν επέδειξε καλή διαγωγή και συνεπώς στερείται της ουσιαστικής προϋπόθεσης του αρ. 106 Π.Κ..

Απεναντίας, το Συμβούλιο Εφετών, δέχθηκε την έφεσή του και έκανε δεκτή την αίτησή του (η οποία ήταν και η πρώτη που υπέβαλε), αφού, μετά την παράθεση των πειθαρχικών παραπτώματων του εντός φυλακής και την αντίστοιχη γραμματική αναφορά στις ποινές που αυτά απέσυραν, έκρινε ότι :

«Οι παραπάνω ποινές έχουν ήδη διαγραφεί σύμφωνα με το Νόμο 2776/1999, το πλέον δε σοβαρό από τα αναφερόμενα πειθαρχικά αδικήματα επισυνέβη προ 17ετίας. Έκτοτε, παρά το γεγονός ότι εκδηλώθηκαν στη φυλακή βίαιες στάσεις, καταλείψεις και κινητοποιήσεις, ο κατάδικος ουδέποτε έλαβε μέρος, επιδεικνύοντας υπευθυνότητα και άψογη συμπεριφορά οι οποίες προσδιορίζουν το βαθμό σωφρονισμού και μεταμέλειας αυτού για τα εγκλήματα που έχει διαπράξει. Τα ανωτέρω, τα οποία βεβαιώνονται και από το Διευθυντή της Δικαστικής Φυλακής Λάρισας, τόσο στην από 9/8/2004 έκθεση εφέσεως του εκκαλούντος, όσο και στον από 18/5/2004 πίνακα υπολογισμού της ποινής του, σε συνδυασμό με την από 9/5/2004 έκθεση κοινωνικής έρευνας της κοινωνικής λειτουργού Σταυρούλας Μπακάλα, η οποία επίσης με την ως άνω έκθεσή της βεβαιώνει ότι ο κατάδικος έχει επιδείξει άριστη διαγωγή, εργατικότητα και υπευθυνότητα, ανταποκρινόμενος

²⁷⁶ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 9/12/2004, ρεπορτάζ Γιώργου Βουνάτσου.

²⁷⁷ Βλ. το υπ’αριθ. 344/2004 Βούλευμα του Συμβ. Εφετών Λαρίσης (Προεδρεύων ο Πρόεδρος Εφετών Διανελλάκης, σύνεδροι οι κ.κ. Γρηγόριος Παπαδημητρίου και Σουλτάνα Ανθή, Εφέτες).

πλήρως στις εντός της φυλακής υποχρεώσεις του, πείθουν το Συμβούλιο ότι ο ανωτέρω, εξερχόμενος της Φυλακής, θα ενταχθεί ακίνδυνα στην ελεύθερη κοινωνία, θα επιδείξει υπακοή και σεβασμό στους νόμους, ακόμη ότι αυτός πράγματι παρέχει την προσδοκία έντιμου βίου στο μέλλον και ότι δεν θα εκτραπεί σε κακή διαγωγή, τυγχάνοντας κατ'αυτόν τον τρόπο άξιος του ευεργετήματος της υφ'όρον απολύσεως».

Οι όροι που του επιβλήθηκαν ήταν η απαγόρευση εξόδου από τη χώρα, η εμφάνισή του κάθε 1η και 15η του μήνα σε αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας του και η μόνιμη απαγόρευση να κατοικήσει στις πόλεις Ξάνθη και Δράμα όπου διέπραξε τα εγκλήματα για τα οποία καταδικάστηκε. Στις 8 Δεκεμβρίου 2004 το μεσημέρι, ο Παπαχρόνης αφήνει τις Δ.Φ. Λάρισας, με μια επιστολή γεμάτη παραπομπές σε θρησκευτικά κείμενα, συγγνώμη στην κοινωνία και ευχαριστίες στους συμπαραστάτες του²⁷⁸. Ακολουθούν δηλώσεις του στις τηλεοπτικές κάμερες²⁷⁹. Στην τηλεόραση εμφανίζεται το μοναδικό εν ζωή θύμα του, μια μεσόκοπη γυναίκα του μόχθου και όλοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί εξέθεσαν ωμά τον πόνο και το παράπονό της, δίκην ρεπορταζιακής ενίσχυσης του τηλε-«σχολιασμού» διαφόρων ειδικών κατά του βουλεύματος για υφ'όρον απόλυση. Η δημοσιογραφική κάλυψη της απόλυσής του συνοδεύεται και από ανάλογες τηλεοπτικές δηλώσεις μιας καθηγήτριας που είχε εργασθεί σε προγράμματα επιμόρφωσης κρατουμένων, η οποία εμφανώς γοητευμένη από τις συγγραφικές ικανότητες του Παπαχρόνη, υπερασπίζεται το «πνεύμα του» και κατ'επέκταση την «προσωπικότητά» του. Συγχρόνως, συγκρατούμενος του απολυομένου, σε τηλεφωνική απευθείας σύνδεση με την τηλεοπτική εκπομπή του δημοσιογράφου Γιώργου Αυτιά, κατέθετε την δική του άποψη για το χαρακτήρα του Παπαχρόνη, ως έχων «ιδίαν πείρα»²⁸⁰.

²⁷⁸ «Πριν από 22 χρόνια είχα πουλήσει την ψυχή μου στον Εωσφόρο. Πλήρωσα γι' αυτό και ευχαριστώ όσους, το διάστημα της κράτησής μου, φρόντισαν ώστε να μη νιώθω "άχθος αρούρης"», αναφέρει στο σημείωμά του», Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 9/12/2004.

²⁷⁹ «Ποτέ δεν μου έλειψαν οι φίλοι, ούτε οι γυναίκες, το ξέρετε, αυτό είναι παγκοίμως γνωστό (σ.σ.: εννοώντας τα γράμματα που λάμβανε στη φυλακή), τις οποίες ευχαριστώ εκ βάθους καρδιάς και ολοψύχως... Δεν θα τις ξεχάσω ποτέ, αποτελούσαν, αποτελούν και ευελπιστώ ότι θα συνεχίσουν να αποτελούν τα διαμάντια της ζωής μου, ασχέτως αν ορισμένοι τις θεωρούν φρενοβλαβείς ή λαϊκιστί βιτσιόζες (...). Ευελπιστώ να δυνηθώ να συγγράψω την αυτοβιογραφία μου, τοιουτοτρόπως να καταστήσω την επάρατο βιωτή μου του παρελθόντος αντίπαλον δέος και αρνητικό παράδειγμα προς μίμηση». Ο Παπαχρόνης έχει παραδώσει ήδη το υλικό της στη φιλόλογο καθηγήτρια του Σχολείου β' Ευκαιρίας, Λίνα Φωλίνα, για να το μελετήσει. Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 13/12/2004.

²⁸⁰ Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα», 10/12/2004, σελ. 47.

Γ. 3. Σπύρος Μπέσκος

Γ.3.1. «ΜΠΛΟΚΟ»

Ο 37χρονος φυσιοθεραπευτής Σπύρος Μπέσκος, παντρεμένος και πατέρας ενός παιδιού, συνελήφθη σε μπλόκο αστυνομικών στις 8 Οκτωβρίου 1983 στην Ερυθραία. Στις τσέπες του παντελονιού του βρέθηκαν μακριά κομμάτια σχοινί. Στο αυτοκίνητό του, ένα AUTOBIANCHI A112 με τροποποιημένο κινητήρα για να έχει αυξημένη ιπποδύναμη καθώς και στις τσέπες του μπουφάν του, βρέθηκαν κορδόνια παπουτσιών. Τις αμέσως επόμενες ημέρες, προανακρινόμενος μπήκε στη σειρά της αναγνώρισης υπόπτων ανάμεσα από επτά άλλα πρόσωπα. Προσέρχονταν γυναίκες που είχαν καταγγείλει τους προηγούμενους μήνες βιασμούς και απόπειρες στραγγαλισμού εις βάρος τους και καλούντο να αναγνωρίσουν τον δράστη μεταξύ των οκτώ αγνώστων, και μάλιστα υπό ημίφως. Τον αναγνώριζαν ταραγμένες η μία μετά την άλλη. Μετά από κάθε αναγνώριση, ο Μπέσκος, αφού έβλεπε και αυτός την καταγγέλουσα, νηφάλια ομολογούσε την τέλεση των αδικημάτων. Μέσα σε μερικές ημέρες η Ασφάλεια συγκέντρωσε μια εντυπωσιακή σειρά από ομολογίες βιασμών, αποπειρών στραγγαλισμού και δύο ανθρωποκτονιών νεαρών γυναικών, τις οποίες ο συλληφθείς ομολόγησε αβίαστα. Ήταν ο «δράκος της Παραλιακής Λεωφόρου», που είχε τρομοκρατήσει τα νότια προάστια για περίπου ενάμισυ χρόνο.

Γ.3.2. ΥΠΕΡΑΝΩ ΠΑΣΗΣ ΥΠΟΨΙΑΣ

Ο Σπύρος Μπέσκος γεννήθηκε στην Κυπαρισσία Μεσσηνίας το 1946. Ήταν ο δεύτερος από τα τρία παιδιά της οικογένειας. Η μικρή του αδελφή έπασχε από ανίατη ασθένεια και πέθανε στα 14 της χρόνια. Η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όταν ο ίδιος βρισκόταν στην εφηβεία. Οι διαπροσωπικές σχέσεις των γονιών

του ήταν τεταμένες και η συγκρουσιακή τους σχέση είχε επηρεάσει αρνητικά όλη την οικογένεια²⁸¹.

Αποκτά το Πτυχίο του Φυσιοθεραπευτή από την Βασιλική Σχολή και αμέσως μετά την αποφοίτησή του διαγράφει άριστη επαγγελματική καριέρα. Σε ηλικία 25 ετών, το 1971, παντρεύεται την Μαρία Τσαμπουριώτου, επίσης φυσικοθεραπεύτρια και αποκτά μια κόρη το 1979. Ο γάμος του λύθηκε το 1992, εν όσω ήταν κρατούμενος και κόρη του έμεινε με τη μητέρα της.

Ενώ είχε καταφέρει να αποκτήσει οικονομική άνεση και πολύ καλή κοινωνική εικόνα, άρχισε να βιώνει αρνητικά συναισθήματα και δυσκολίες στην συζυγική του ζωή και να εγκλωβίζεται σε ένα ιδιόμορφο υπαρξιακό αδιέξοδο²⁸². Αισθάνεται ότι δίνει τα πάντα, χωρίς ανταπόκριση. Το δόσιμό του είναι απαιτητικό, ζητά να δει την επίδραση της δοτικότητάς του στους άλλους με ένα τρόπο επίμονο. Τα χρόνια της μιξέριας και της ενδοοικογενειακής γκρίνιας, της μοιρολατρίας από τον επί σειρά ετών επικείμενο θάνατο της μικρής του αδελφής σκιάζει στο πίσω μέρος του μυαλού του τα πάντα. Όταν με τον άνθρωπό του, την σύζυγό του, δεν μπορεί να πετύχει ένα ποιοτικό άλμα στη σχέση του, νιώθει την ματαιότητα να τον καταπιέζει.

Στις αρχές του 1980, ενώ σχέση του με τη γυναίκα του παραπαίει, στην εργασία του –διατηρεί πλέον ιδιωτικό φυσιοθεραπευτήριο - απαιτούνται πολλές ώρες εργασίας. Κουράρει ως φυσιοθεραπευτής ιδίως σοβαρές περιπτώσεις ανιάτων ασθενειών (μ.α. σκλήρυνση κατά πλάκας, αναπηρίες από ατυχήματα, μακρές ακινησίες, εκ γενετής τετραπληγίες), τις οποίες βοηθά κινησιολογικά με εντυπωσιακά αποτελέσματα. Δέχεται ραντεβού έως και στις 1:00 το πρωί, χωρίς διακοπή. Αναζητά την αδρεναλίνη, την ένταση και το άγνωστο, το καινούριο, την πρόκληση για τις αισθήσεις του. Την Άνοιξη του '80, πραγματοποιεί μια ανεξήγητη πράξη. Τρυπώνει τη νύχτα σε μια εξοχική κατοικία και αφαιρεί ηλεκτρικές συσκευές. Μέχρι το Σεπτέμβριο του 1981, όταν για πρώτη φορά θα «βγεί στο κυνήγι» με το Autobianchi, θα συντελεστεί μια «μετάλλαξη» στο χαρακτήρα του, που θα τερματιστεί, προς ανακούφισή του, με τη σύλληψή του, στις 8/10/83.

Γ.3.3. ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Κατά το στάδιο της προανακρίσεως, ο συλληφθείς ομολόγησε αυθόρμητα και αβίαστα όλες τις πράξεις του, βοήθησε τις προανακριτικές αρχές για την εξιχνίασή τους, έδωσε χαρακτηριστικές λεπτομέρειες που δεν ήταν δυνατόν να προκύψουν από

²⁸¹ Από το από 29/8/2001 Πληροφορικό Σημείωμα του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Ψυχιατρικού Κρατουμένων Φυλακών Κορυδαλλού, το οποίο συνόδευσε την Αίτησή του για υπαγωγή σε ημιελεύθερη διαβίωση.

²⁸² Βλ. οπ. ανωτ., προηγούμενη παραπομπή.

άλλα στοιχεία και αναπαρέστησε τις ανθρωποκτονίες παρουσία μάλιστα εισαγγελέα και ιατροδικαστή, μία μέρα μετά τη σύλληψή του, στις 9/10/1983.

Όσα από τα θύματά του ανευρέθησαν και προσήλθαν στην αστυνομία αναγνώρισαν τον κατηγορούμενο ως δράστη, με την επίδειξη της φωτογραφίας του ή με προσωπική αναγνώρισή του, ενώ είχε τοποθετηθεί ανάμεσα σε πολλά άλλα άτομα και κάποτε μάλιστα σε συνθήκες πενιχρού φωτισμού. Στις 10/10/1983, πραγματοποιείται έρευνα στο σπίτι του. Εκεί βρέθηκαν και κατασχέθηκαν προσωπικά αντικείμενα που είχε αφαιρέσει από την Κολιοπούλου, συνδέθηκε έτσι, πλέον της ομολογίας του και με αδιάσειστα στοιχεία με την δεύτερη ανθρωποκτονία. Βρίσκονται επίσης διάφορα κλαπέντα αντικείμενα, των οποίων οι κλοπές είχαν δηλωθεί το 1980 και το 1982.

Η πρωτόδικη διαδικασία σημαδεύτηκε από την απουσία των μαρτύρων κατηγορίας. Μόνον ο πατέρας μιας από τις φονευθείσες δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής (Β. Κολιόπουλος), ενώ από τα επεζήσαντα θύματα του Μπέσκου, τρεις μόνον προσήλθαν και παρεστάθησαν ως πολιτική αγωγή (Αγγελική Δούλου, Αικατερίνη Παναγούλη, Μαρία Δρόσου). Στο Μ.Ο. Εφετείο μάλιστα (Δεκέμβριος του 1991), το δικαστήριο χρειάστηκε να διακόψει και να καλέσει με ένταλμα βιαίας προσαγωγής τις Δούλου, Δρόσου, Νόχου και Στακιά, οι οποίες ήταν αδικαιολογήτως απύσες, παρ'ότι είχαν κληθεί στη δίκη, προκειμένου να υποστηρίξουν κρίσιμα τμήματα της κατηγορίας. Ακόμη και τότε όμως, μόλις οι δύο πρώτες προσήλθαν²⁸³.

Εξεταζόμενος στο ακροατήριο ως μάρτυς κατηγορίας, ο αστυνομικός Δημήτριος Γαλλίκας περιέγραψε με απλά λόγια την ακόμη απλούστερη μεθοδολογία της ελληνικής αστυνομίας, που οδήγησε, μετά από 20 περίπου χτυπήματα, στη σύλληψη του Μπέσκου :

«Το 1981 υπηρετούσα στην ασφάλεια προαστείων. Το Σεπτέμβριο του 1981 βρήκαμε το πτώμα της Μπαζίκα. Από τότε και για δύο χρόνια περίπου παίρναμε σήματα για βιασμούς που γίνονταν στην παραλιακή λεωφόρο, συνήθως μέσα στο Σαββατοκύριακο. Είχαμε ίδια χτυπήματα και στην περιοχή της Ερυθραίας. Βγάλαμε περιπολίες με γυναίκες αστυνομικούς σαν δολώματα για να προκαλέσουν το δράστη. Τον Οκτώβρη είχαμε κάνει ένα μπλόκο στην Ερυθραία και είχαμε τοποθετήσει σε μια ερημική στάση μια κοπέλα αστυνομικό και υπήρχαν κρυμμένοι γύρω άλλοι συνάδελφοι. Ο κατηγορούμενος ερχόταν με ταχύτητα στη Λεωφόρο Ερυθραίας, είδε την κοπέλα και έκοψε ταχύτητα, για να κάνει τον κύκλο να γυρίσει πίσω από αυτήν. Όταν πια γύρισε, τον κυνηγήσαμε και τον πιάσαμε.(...) Στο αυτοκίνητό του βρέθηκαν σχοινιά και άλλα πράγματα που έδειχναν ότι αυτός είχε κάνει τα εγκλήματα. Οδηγήθηκε στην Ασφάλεια και ομολόγησε αβίαστα. Μας πήγε ο ίδιος και με υπόδειξή του βρήκαμε το μέρος όπου ήταν η μπότα της Κολιοπούλου. Ομολόγησε τις απόπειρες των ανθρωποκτονιών και των βιασμών. Αναγνωρίστηκε από την παθούσα την Παναγούλη (...). Χρησιμοποιούσε τις περισσότερες φορές ένα ΩΤΟΜΠΙΑΝΚΙ και με βάση τα χαρακτηριστικά του αυτοκινήτου του τον προσεγγίσαμε. Στο σπίτι του βρέθηκαν σχοινιά, όπλα και πράγματα που είχε πάρει από τις παθούσες, χρυσαφικά κ.λ.π. Οι κλοπές είχαν καταγγεληθεί. Ομολόγησε μετά από διόμισι μέρες. Μέχρι τότε έμπαινε στη σειρά και περνούσαν οι παθούσες, τον αναγνώριζαν και στη συνέχεια ομολογούσε τη συγκεκριμένη πράξη. Στο σπίτι του πρέπει να πήγαμε την Κυριακή,

²⁸³ Βλ. φύλλα 12^ο – 13^ο της 807/1991 απόφασης του Μ.Ο.Ε. Αθηνών.

μετά την πλήρη ομολογία του. Δεν πρόβαλε καμία ιδιαίτερη δικαιολογία για τα εγκλήματα (...).».

Ανάλογα πράγματα επιβαίωσαν και οι αξιωματικοί που έλαβαν τις πρώτες καταθέσεις του (Ε. Μπασιαδάκης, Ι. Κοντοκώστας). Ελάχιστοι οι μάρτυρες υπεράσπισης (ο Γεώργιος Καλογεράκος, σωφρονιστικός υπάλληλος, ο πρόεδρος του συλλόγου "ΟΝΗΣΙΜΟΣ" Στυλιανός Βουρβαχάκης και η Παναγιώτα Σωτηρακοπούλου, ασθενής και γειτόνισσα του Μπέσκου, εξετάστηκαν ως μάρτυρες υπεράσπισης, ενώ αναγνώσθηκαν και πέντε καταθέσεις μαρτύρων που είχε η υπεράσπισή του προτείνει στην Ανάκριση). Οι δε παθούσες, με τρεμάμενη φωνή και οργή ανάμικτη με θλίψη, περιέγραψαν ανατριχιαστικά τις χρονικές στιγμές των εις βάρος τους επιθέσεων, οι οποίες χαρακτηρίζονταν από τρομερή βιαιότητα και απουσία «δεύτερης σκέψης» του δράστη. Οι ελάχιστες χαρακτηριστικές λεπτομέρειες που κατέθεσαν οι Αγγελική Δούλου²⁸⁴ και Μαρία Δρόσου²⁸⁵, δύο από τα τελευταία θύματα του Μπέσκου, ήταν αρκετές. Καθώς καμία από τις ιερόδουλες – θύματά του δεν προσήλθε στο δικαστήριο (απλώς αναγνώστηκαν οι καταθέσεις τους στην Ανάκριση), οι δύο γυναίκες της διπλανής πόρτας, 18 ετών η πρώτη και 32 η δεύτερη όταν δέχθηκαν την επίθεση του Μπέσκου, μαζί με τις καταθέσεις των άτυχων πατεράδων των Μπαζίκα («*Το αφεντικό της την είχε στείλει να ψωνίσει, την βρήκε ο κατηγορούμενος, την άρπαξε και μου έκλεισε το σπίτι (...). Είχε κουκουνάρι στο στόμα της και δεμένα τα χέρια και τα πόδια*»)²⁸⁶ και Κολιοπούλου («*Ήμουν στο γραφείο μου, όταν άκουσα τη γυναίκα μου να ουρλιάζει πως είχαν μαζευτεί έξω από το σπίτι δημοσιογράφοι (...). Τη βρήκαν με δεμένα τα χέρια και τα πόδια*»)²⁸⁷ εξιστόρησαν με λίγα λόγια την αιφνιδιαστική επίθεση που δέχθηκαν από τον άγνωστο «το βλέμμα του οποίου αναγνώριζαν αμέσως» στο ημίφως της γραμμής αναγνώρισης της Ασφάλειας. Δύσκολα θα μπορούσαν έλληνες ένορκοι και τακτικοί δικαστές να εμβαθύνουν σε ζητήματα μειωμένης τιμώρησης, για έναν δράστη που

²⁸⁴ «Με ρώτησε "από πού πάνε για τη Βούλα;", του έδειξα το δρόμο και με ευχαρίστησε. Έτσι όπως γύρισα να φύγω, μου πέρασε μια θηλιά στο λαιμό και με έσυρε στα 50 μέτρα, σαν τσουβάλι. Έχασα τις αισθήσεις μου. Έμεινα λιπόθυμη για περίπου μισή ώρα» - Βλ. φύλλα 18^ο της 815/1991 απόφασης του Μ.Ο.Ε. Αθηνών.

²⁸⁵ «Γύριζα με το μηχανάκι στο σπίτι μου. Κόντευα να φθάσω, ήθελα περίπου 2-3 χιλιόμετρα, όταν είδα να με προσπερνά ένα AUTOBIANCHI, το οποίο μου έκλεισε στη συνέχεια το δρόμο. Ο δρόμος ήταν στενός. Ο κατηγορούμενος ήταν μπροστά από το αυτοκίνητο με τα χέρια ανοικτά. Προσπάθησα να τον αποφύγω, δεν κατάφερα να κάνω ελιγμό. Έπιασε το μηχανάκι από το τιμόνι, έπεσα κάτω μαζί με το μηχανάκι και εκείνος ήρθε από πάνω μου. Με πάτησε με το πόδι, έβγαλε το φουλάρι και με στραγγάλιζε. Έχασα τις αισθήσεις μου (...) Μου έσπασε τη μύτη. Είχαν πρηστεί τα μάτια μου. Έκανα αιμόπτυση. Γυμνή έφθασα στο σπίτι μου. Κτύπησα το κουδούνι με τα δόντια. Μου άνοιξε ο γιός μου, που κατατρόμαξε έτσι που με είδε. (...) Ο κατηγορούμενος μου ήταν τελείως άγνωστος. Με ειδοποίησαν από την αστυνομία για την αναγνώριση. Ήταν στημένος μαζί με 8-9 άλλους άνδρες και τον αναγνώρισα, παρ'όλο που ήταν σκοτάδι. Είδα το βλέμμα του, τον γνώρισα αμέσως». Βλ. φύλλα 19^ο της 815/1991 απόφασης του Μ.Ο.Ε. Αθηνών.

²⁸⁶ Βλ. 7^ο-8^ο φύλλο της απόφασης 807/1991 του Μ.Ο.Ε.

²⁸⁷ Βλ. 7^ο-8^ο φύλλο της απόφασης 807/1991 του Μ.Ο.Ε.

εμφανίστηκε οκτώ χρόνια μετά τα εγκλήματά του να μη δίνει καμία εξήγηση και να αναζητά «το γιατί» με αγωνία, αλλά χωρίς να βοηθά ενόρκους και δικαστές με τη απολογία του.

«Θα ήθελα να είχα πεθάνει πριν να συμβούν όλα αυτά τα γεγονότα. Δεν ήρθα με διάθεση να υπερασπιστώ το κτήνος που έκανε αυτές τις απάνθρωπες και αφάνταστες πράξεις, τις οποίες εγώ καταδικάζω. Είναι άκρως αντίθετες με τα πιστεύω μιας ολόκληρης ζωής. Νιώθω βαθειά την ανάγκη να ζητήσω συγγνώμη από τα θύματα και τους δικούς τους. Βρέθηκα στη φυλακή και δεν μπορούσα να αιτιολογήσω πώς βρέθηκα εκεί. Μού έγινε μανία το «γιατί συνέβησαν αυτά». Μέσα σ' αυτή την προσπάθεια ζωγράφισα και έγραφα. Κάθε πίνακας και κάθε ποίημα είναι ένα γιατί, έτσι όπως προσπαθούσα να δώ τί συνέβη (...). Εδώ και εννέα χρόνια δεν έχω πάρει απάντηση. Αυτό που έχω να σας παρακαλέσω, εν ονόματι της δικαιοσύνης είναι να με βοηθήσετε να δώσω την απάντηση, να την βρώ, για τον εαυτό μου και τη δικαιοσύνη. Αν δε με βοηθήσετε, θα περάσω όλη μου τη ζωή ανάμεσα στον άνθρωπο και στο κτήνος. Θέλω να δηλώσω ότι μου είναι αδύνατο να επανέλθω στα παλιά. Κάθε τι που μου δημιουργεί πληγές, δεν το ανέχομαι πλέον. Συγκρατούμαι με δυσκολία να μη μπήξω τη φωνή. Μου είναι αδιάφορα τα παλιά, η σχέση με η γυναίκα μου, η εργασία μου, είναι μεγάλες πληγές»²⁸⁸.

Οι καταθέσεις δύο παθουσών και δύο συγγενών και η αγριότητα των εγκλημάτων καθεαυτή δεν εξομαλύνονται από την νομική λογική, που απαιτεί μεν «πλήρη απόδειξη», αλλά απαιτεί και από αποδεικτικό υλικό και κυρίως λογικές εξηγήσεις για να εξουδετερωθούν έννοιες που βασανίζουν τους ενόρκους όπως το «κίνητρο» και η «επικινδυνότητα». Τα δīs ισόβια (συν 25ετής κάθειρξη για όλα τα λοιπά αδικήματα) ήταν λογικό επόμενο ως ποινική αντιμετώπιση (η ποινή του θανάτου είχε εν τοις πράγμασι καταργηθεί, όταν το 1985 του επεβλήθη πρωτοδίκως).

γ.3.3-ι. Κατηγορίες και χρονικό των εγκλημάτων

Ο Μπέσκος καταδικάσθηκε με την 71/1985 απόφαση του Μ.Ο.Δ. Αθηνών και εν συνεχεία με τις 805-807, 815-817/1991 αποφάσεις του Μ.Ο.Εφετείου Αθηνών για τις περισσότερες από τις πράξεις που κατηγορήθηκε. Οι πράξεις που του αποδόθηκαν, κατά το κατηγορητήριο ήταν οι ακόλουθες:

A) Από πρόθεση φόνευσε :

Ι. Στη Γλυφάδα Αττικής στις 18/9/1981 και περί ώρα 23:30 συνάντησε μπροστά από το κέντρο «ΔΕΙΛΙΝΑ» τη Χρυσάνθη Μπαζίκα, ιερόδουλο, ετών 22 και συμφώνησε να συνουσιασθεί μαζί της, με αμοιβή στο κοντινό πάρκο, όπου όταν η γυναίκα γυμνώθηκε και έλαβε, καθ' υπόδειξίν του, πρηνή θέση (μπρούμυτα) για τη συνουσία, αυτός από πίσω, επιδιώκοντας να συνουσιασθεί μαζί της σε κατάσταση λυποθυμίας και αποδεχόμενος τη θανάτωσή της με στραγγαλισμό, περιτύλιξε αιφνιδιαστικά το λαιμό της με σχοινί και έσφιξε ισχυρά το βρόγχο αυτό για να την στραγγαλίσει. Για να κάμψει δε ολοκληρωτικά την αντίστασή της την φίμωσε επί

²⁸⁸ Βλ. 21^ο φύλλο της απόφασης 815-817/1991 του ΜΟ.Ε.

πλέον με επίδεσμο tensorplast και της εσφήνωσε στο στόμα κουκουνάρι πεύκου με τελικό αποτέλεσμα την πρόκληση ασφυξίας και τον εξ αυτής θάνατό της.

II. Στο Καλαμάκι Αττικής την 27/6/1983 τα μεσάνυχτα ενώ κατέβαινε τη λεωφόρο Αγίας Βαρβάρας με το Ι.Χ.Ε. αυτοκίνητό του μάρκας AUTOBIANCHI παρέλαβε προσχηματικά (για εξυπηρέτησή της) την Χαρίκλεια Κολλιοπούλου, ετών 20, κάτοικο Αθηνών (οδός Ζαχ. Παπαντωνίου 62), την οδήγησε σε ακάλυπτο χώρο στην οδό Νίκης, της ίδιας περιοχής και εκεί επιδιώκοντας να συνουσιασθεί μαζί της εξαναγκαστικά σε κατάσταση λιποθυμίας και αποδεχόμενος τη θανάτωσή της με στραγγαλισμό, αιφνιδιαστικά περιέσφυξε ισχυρά το λαιμό της με σχοινί και χρησιμοποίησε επί πλέον ως βρόχο το στηθόδεσμό της, την περιήγαγε σε κατάσταση αναισθησίας, της αφαίρεσε τα ενδύματα και ικανοποίησε τη σεξουαλική του επιθυμία. Από την ισχυρή περίσφυξη του λαιμού προκλήθηκε ασφυξία και θάνατος. Στη συνέχεια απέρριψε το πτώμα σε ακάλυπτο χώρο, όπου βρέθηκε την επόμενη μέρα με μια μπότα στο αριστερό πόδι, με δεμένα τα χέρια με σχοινί και με το στηθόδεσμο στο λαιμό του. Τη δεξιά μπότα και τη ζακέτα του θύματος αυτού ο Μπέσκος απέρριψε σε περιφραγμένο οικόπεδο της ίδιας περιοχής, όπου και βρέθηκαν από την αστυνομία κατόπιν μάλιστα σχετικής υποδείξεώς του.

B) Αποπειράθηκε να θανατώσει και εβίασε :

I. Στις 4/10/1981 και περί ώρα 01:30 συνάντησε στη Γλυφάδα Αττικής (οδός Καραπάνου) την Christine Prise, 32 ετών. Την παρακάλεσε να του δώσει φωτιά για να ανάψει δήθεν τσιγάρο και όταν αυτή έστρεψε την προσοχή της στην τσάντα της για την ανεύρεση του αναπτήρα της εκείνος, ενώ ήθελε και επεδίωκε να συνουσιαστεί μαζί της εξαναγκαστικά και παρά τη θέλησή της δια της βίας σε κατάσταση λιποθυμίας της αλλά και συγχρόνως αποδεχόταν και τη θανάτωσή της με στραγγαλισμό, επετέθη βίαια και αιφνισδιαστικά εναντίον της, περιέβαλε και περιέσφυξε το λαιμό της με σχοινί, την αναισθητοποίησε και αμέσως τη μετέφερε σε παρακείμενο οικόπεδο όπου συνουσιάσθηκε μαζί της χωρίς τη θέλησή της και στη συνέχεια την εγκατέλειψε μισοπεθαμένη. Το κακούργημα της ανθρωποκτονίας δεν ολοκληρώθηκε λόγω της οργανικής αντοχής της γυναίκας, η οποία κατόρθωσε να ανακτήσει τις αισθήσεις της, να αυτοβοηθηθεί και να επιζήσει. Ο Μπέσκος ομολόγησε στην προανάκριση τις πράξεις αυτές, οι οποίες βεβαιώθηκαν επ'ακροατηρίω από τους μάρτυρες αστυνομικούς και από την παθούσα, στην από 4/10/1981 κατάθεσή της ενώπιον του Αντ/ρχου Παύλου Καυκιά, η οποία ανεγνώσθη στο ακροατήριο, λόγω του ανεφίκτου της εμφανίσεως και εξετάσεώς της.

II. Στις 25/4/1982 και περί ώρα 02:00 στην περιοχή της Γλυφάδας ενώ εκινείτο πεζή η αλλοδαπή Benett Hillary, ο Μπέσκος που ήταν κρυμμένος πίσω από πεύκα,

επετέθη με ορμή εναντίον της, περιέβαλλε το λαιμό της με τη ζώνη του παντελονιού του, έσφιξε με μεγάλη δύναμη το βρόγχο, την ακινητοποίησε αναγκαστικά και την περιήγαγε σε κατάσταση αναισθησίας αποδεχόμενος το θάνατό της. Στη συνέχεια αφαίρεσε το εσώρουχό της, συνουσιάστηκε αναγκαστικά και χωρίς τη θέλησή της μαζί της και μετά την εγκατέλειψε ημιθανή. Ο θάνατος δεν επήλθε επειδή η γυναίκα ανέκτησε τις δυνάμεις της, ζήτησε έγκαιρα βοήθεια και διεσώθη. Όλα αυτά περιγράφουν λεπτομερώς η παθούσα στην από 25/4/1982 κατάθεσή της ενώπιον του Αντ/ρχου Ευτυχίου Κωστούλακη η οποία ανεγνώσθη στο ακροατήριο, λόγω του ανεφίκτου της εμφανίσεως και εξετάσεώς της και οι μάρτυρες αστυνομικοί, οι οποίοι προσέθεσαν ότι ο Μπέσκος τα ομολόγησε και προανακριτικά. Οι κακώσεις στο λαιμό και σε άλλα σημεία του σώματος της παθούσας διαπιστώθηκαν και ιατροδικαστικά.

iii. Τις πρώτες πρωινές ώρες της 4/6/1983 η Μαρία Δρόσου οδηγούσε μοτοποδήλατο επί της παραλιακής Λεωφόρου Γλυφάδας, ο δε Μπέσκος την παρακολουθούσε κινούμενος με το αυτοκίνητό του. Σε κατάλληλο σημείο επί της οδού Αμφιτρίτης, αφού την προσπέρασε, τοποθέτησε το αυτοκίνητό του κάθετα στην οδό και την ανάγκασε να σταματήσει. Την ανέτρεψε, την έριξε από το μοτοποδήλατο στο έδαφος, την κτύπησε δυνατά, της έσφιξε πολύ το λαιμό με ένα φουλάρι και την αναισθητοποίησε αποδεχόμενος τον στραγγαλισμό και το θάνατό της, επί πλέον δε συνουσιάθηκε χωρίς τη θέλησή της μαζί της και την εγκατέλειψε αναίσθητη. Η παθούσα κατόρθωσε να συνέλθει και να επιζήσει αναγνώρισε τον κατηγορούμενο ως δράστη, τόσο κατά την προανάκριση, όσο και στην Τακτική Ανάκριση ενώπιον Ανακριτή και Εισαγγελέα, οδήγησε τους αστυνομικούς στον τόπο του εγκλήματος, όπου ανευρέθησαν, εκτός των άλλων το αριστερό της παπούτσι, τεμάχια του στηθοδέσμου της, το εσώρουχό της και δύο τεμάχια σχοινί (όπως αναφέρεται και την σχετική από 4/6/1983 έκθεση αυτοψίας και κατασχέσεως του Υπ/ρχου Θεμ. Καραβάτσου), οι δε σωματικές κακώσεις της βεβαιώθηκαν και από ιατροδικαστή. Κατέθεσε ενώπιον και των δικαστηρίων και των δύο βαθμών.

iv. Την 01:00 ώρα της 26/6/1983 ο Μπέσκος επιβίβασε στο αυτοκίνητό του από την παραλιακή Λεωφόρο Ποσειδώνος την Αντωνία συζ. Σπυριδάκη και την οδήγησε σε ερημική θέση της περιοχής της Βούλας. Εκεί κατά τον προσφιλή του τρόπο, της επετέθη αιφνιδιαστικά και βίαια, της έσφιξε πολύ δυνατά το λαιμό με σχοινί αποδεχόμενος το θάνατό της, της έσχισε τα ρούχα, της έδεσε τα χείρια αφού πρώτα τα οδήγησε προς τα πίσω, συνουσιάστηκε μαζί της χωρίς τη θέλησή της μέσα στο αυτοκίνητο και μετά τη σεξουαλική ικανοποίησή του, την απέρριψε σε κακή κατάσταση και εξαφανίσθηκε. Ο θάνατος δεν επήλθε λόγω της αντοχής της παθούσας η οποία κατόρθωσε να απελευθερωθεί και να επιζήσει. Τις πράξεις αυτές

ομολόγησε προανακριτικά ο κατηγορούμενος, όπως κατέθεσαν οι μάρτυρες αστυνομικοί Γαλλίκας, Μπασιαδάκης και Κοντοκώστας επ' ακροατηρίω.

ν. Την 24/9/1983 και ώρα 23:00 ο κατηγορούμενος είδε τη μαθήτριά Όλγα Νόχου να αποβιβάζεται από λεωφορείο στην περιοχή της Εκάλης και να περιπατεί κατευθυνόμενη προς την οικία της. Αμέσως την πλησίασε από πίσω και με ψυχραιμία και ταχύτητα χρησιμοποίησε το σχοινί που είχε μαζί του περιέβαλε με αυτό το λαιμό της, έσφιξε δυνατά το βρόγχο και την αναισθητοποίησε. Ακολούθως συνουσιάσθηκε μαζί της χωρίς τη θέλησή της, ενώ βρισκόταν σε κατάσταση εμμήνου ρύσης και στην συνέχεια την εγκατέλειψε και εξαφανίσθηκε (ο θάνατος δεν επήλθε λόγω της οργανικής αντοχής της παθούσας). Στην από 26/9/1983 ιατροδικαστική έκθεση του Φίλιππου Κουτσάφη περιγράφονται σοβαρές κακώσεις σε πλείστα σημεία του σώματός της και μάλιστα αύλαξ περγαμνοειδής βαθεία επί του άξονος του λαιμού που αποδεικνύει προσπάθεια στραγγαλισμού της.

vi. Την 30/9/1983 και περί ώρα 12^η νυκτερινή ο Μπέσκος οδηγούσε το αυτοκίνητό του στην περιοχή της Εκάλης. Εκεί είδε την Αικατερίνη Παναγούλη να αναμένει σε στάση λεωφορείου και την επιβίβασε στο αυτοκίνητό του με το οποίο την μετέφερε σε ερημικό σημείο της περιοχής στο οποίο εστάθμευσε. Στη συνέχεια ενώ η γυναίκα βρισκόταν στο αυτοκίνητο, εκείνος με απόλυτη ψυχραιμία επετέθη αιφνιδιαστικά τύλιξε στο λαιμό της ένα σχοινί, έσφιξε πολύ δυνατά το βρόγχο και αποδεχόμενος το θάνατό της την αναισθητοποίησε και συνουσιάσθηκε μαζί της, την βίασε και κατ' επανάληψη με αποτέλεσμα να την καταστήσει έγκυο. Όλα αυτά τα κατέθεσε ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου η παθούσα, η οποία και αναγνώρισε τον Μπέσκο στις 8/10/1983 ενώ είχε τοποθετηθεί ανάμεσα σε άλλα επτά (7) άτομα, όπως προκύπτει από την από 8/10/1983 έκθεση επιδείξεως και αναγνώρισεως του Αντ/ρχη Κων/νου Μαραγιάννη. Στην δε από 3/10/1983 ιατροδικαστική έκθεση του Εμμ. Φραγκούλη περιγράφονται οι πολλές και σοβαρές σωματικές κακώσεις και αναφέρεται κατηγορηματικά στο πορίσμα ότι πρόκειται για απόπειρα στραγγαλισμού δια βρόγχου.

Γ) Αποπειράθηκε να θανατώσει και να βιάσει :

ι. Την νύκτα της 21/5/1983, ο Μπέσκος αντελήφθη την Αγγελική Δούλου, ηλικίας τότε 18 ετών να κινείται πεζή στην περιοχή Βουλιανμένης και να κατευθύνεται προς την οικία της, την πλησίασε και της ζήτησε προσχηματικά να πληροφορηθεί πώς θα κατευθυνθεί προς τη Βούλα. Μόλις σταμάτησε η τελευταία, ο κατηγορούμενος της επετέθη αιφνιδιαστικά και για να επιτύχει να συνουσιαστεί μαζί της με εξαναγκασμό της αλλά και αποδεχόμενος το θάνατό της, τύλιξε στο λαιμό της σχοινί που είχε μαζί του, έσφιξε δυνατά το βρόγχο, την ακινητοποίησε, την έσυρε στο

έδαφος, την δάγκωσε στην πλάτη, της αφαίρεσε το εσώρουχο και επιχείρησε να συνουσιαστεί μαζί της δια της βίας. Δεν επέτυχε όμως τους σκοπούς του διότι έγινε αντιληπτός από ενοίκους της πολυκατοικίας μεταξύ των οποίων και ο πατέρας της παθούσας, με αποτέλεσμα να τραπεί σε φυγή για να αποφύγει την σύλληψη. Η παθούσα αναγνώρισε το δράστη στο στάδιο της προανακρίσεως τον Οκτώβριο του '83 και αναπαρέστησε τα γεγονότα αυτά στα δικαστήρια και των δύο βαθμών, επ' ακροατηρίω.

ii. Την νύκτα της 14/5/1983, στην περιοχή του Αγίου Δημητρίου (Μπααραχαμίου) Αττικής και στην αρχή της οδού Μονεμβασίας, ο Μπέσκος πλησίασε την Ελένη Στακιά, ετών 16, με το πρόσχημα ότι ενδιαφερόταν να πληροφορηθεί από αυτήν την κατεύθυνση προς Καλαμάκι και με σκοπό να συνουσιαστεί μαζί της δια της βίας, τύλιξε το λαιμό της με σχοινί, έσφιξε το βρόχο μέχρι αναισθησίας της, έδεσε πίσω τα χέρια με σχοινί, της κατέβασε το παντελόνι και της έσχισε το εσώρουχο. Δεν ολοκλήρωσε το σκοπό του γιατί λόγω του δημιουργηθέντος θορύβου φοβήθηκε τη σύλληψη και εξαφανίσθηκε.

Δ) Αποπειράθηκε να θανατώσει :

i. Τις νυκτερινές ώρες 19/6/1982 παρέσυρε εντός του αυτοκινήτου του στο Μαρούσι Αττικής την Irene Stafford και με ψυχραιμία και αιφνιδιαστικά τύλιξε το λαιμό της με σχοινί και αποδεχόμενος το θάνατό της, έσφιξε δυνατά το βρόγχο που σχημάτισε. Η γυναίκα αντέδρασε με πολλή δύναμη και ο Μπέσκος αναγκάστηκε να την αφήσει και να εξαφανισθεί. Τα περιστατικά αυτά ανέφερε η παθούσα στην από 19/6/1982 προανακριτική κατάθεσή της ενώπιον του Υπ/ρχου Χρήστου Τσούμα, οι δε κακώσεις του λαιμού της περιγράφονται στην σχετική ιατροδικαστική έκθεση στην οποία και προστίθεται ότι πρόκειται γαι απόπειρα στραγγαλισμού της. Δεν εμφανίσθηκε στο δικαστήριο (ανέφικτο εμφανίσεως).

ii. Τις νυκτερινές ώρες της 15/8/1982 ο κατηγορούμενος παρέλαβε με το αυτοκίνητό του την Βιργινία Μυλοπόδη (ιερόδουλη) από την περιοχή του Καλαμακίου, της δήλωσε ότι ήθελε να κάνουν έρωτα και με το πρόσχημα αυτό την οδήγησε σε ερημική τοποθεσία στην περιοχή της Βούλας. Εκεί της έδωσε 5.000 δρχ. και ενώ εκείνη ετοιμαζόταν για τη σεξουαλική πράξη ο κατηγορούμενος επετέθη ψύχραιμα και αιφνιδιαστικά εναντίον της, τύλιξε το λαιμό με σχοινί και το έσφιξε με πολλή δύναμη αποδεχόμενος το θάνατό της, ο οποίος δεν επήλθε γιατί η γυναίκα επανέκτησε τις αισθήσεις της και ζήτησε έγκαιρα βοήθεια. Όλα αυτά τα κατέθεσε στο ακροατήριο του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου η παθούσα, η οποία προσθέτει ότι κατά την προανάκριση την αναγνώρισε ο ίδιος ο κατηγορούμενος.

iii. Στις 01:00 ώρα της 25/8/1983 ο κατηγορούμενος επιβίβασε στο αυτοκίνητό του στην περιοχή Καλαμακίου Αττικής την ιερόδουλο Ιωάννα Σαρόγλου την οποία οδήγησε σε ερημικό σημείο της περιοχής Βουλιαγμένης. Εκεί, την στιγμή που η τελευταία ετοιμαζόταν ανυποψίαστη για τη σεξουαλική πράξη ο κατηγορούμενος περιτύλιξε το λαιμό της με σχοινί και αποδεχόμενος το θάνατό της το έσφιξε δυνατά μέχρι αναισθησίας της και στη συνέχεια την εγκατέλειψε ημιθανή και αβοήθητη. Η παθούσα λόγω της ισχυράς της κράσεως συνήλθε και απέφυγε το θάνατο, αναγνώρισε δε τον κατηγορούμενο ως δράστη κατά την προανάκριση.

iv. Τα ίδια περίπου έπραξε στην περιοχή του Καλαμακίου τις πρώτες πρωινές ώρες της 11/6/1983 σε βάρος της Βασιλείας Παναγιωτίδου. Έτσι επιβίβασε την ιερόδουλο αυτή στο αυτοκίνητό του, την οδήγησε σε ερημική θέση της περιοχής και εκεί ενώ εκείνη ετοιμαζόταν αμέριμνη για τη σεξουαλική επαφή, πέρασε στο λαιμό της ένα σχοινί και αποδεχόμενος το θάνατό της, το έσφιξε δυνατά και την περιήγαγε σε κατάσταση αναισθησίας, οπότε συνουσιάσθηκε μαζί της. Παρά την απελπιστική της κατάσταση, η παθούσα συνήλθε, ζήτησε βοήθεια και απέφυγε το θάνατο. Στη σχετική από 24/6/1983 ιατροδικαστική έκθεση του Χαρ. Σταμούλη που αναγνώσθηκε, αναφέρονται πλείστες σωματικές κακώσεις της και επισημαίνεται ότι πρόκειται για απόπειρα στραγγαλισμού της. Η παθούσα δε ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου ανέφερε με λεπτομέρειες τα ως άνω περιστατικά και αναγνώρισε το δράστη τόσο κατά την προανάκριση όσο και κατά την Κυρία Ανάκριση ενώπιον του ανακριτού, προσθέτει μάλιστα και ότι την γνώρισε και ο κατηγορούμενος ο οποίος της απηύθυνε τη φράση «έζησες εσύ;»

v. Κατά τα έτη 1981-1982 και σε ημερομηνία που δεν κατέστη δυνατό να προσδιοριστεί πιο συγκεκριμένα ο κατηγορούμενος στην περιοχή της Μαρίνας Ζέας επετέθη εναντίον νέας άγνωστης γυναίκας και με ψυχραιμία τύλιξε τη ζώνη του στο λαιμό της και αποδεχόμενος το θάνατό της έσφιξε δυνατά το βρόγχο. Η γυναίκα όμως προέβαλε ισχυρή αντίσταση και ο κατηγορούμενος αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το σκοπό του και να εξαφανισθεί όπως παραδέχθηκε και ο ίδιος στην προανάκριση.

vi. Κατά μη διακριβωθείσα νύκτα του μηνός Αυγούστου 1983 ο κατηγορούμενος επιβίβασε στο αυτοκίνητό του απ' στην πλατεία Κουκακίου άγνωστη νέα γυναίκα, την οδήγησε σε ερημική τοποθεσία, όπου επετέθη αιφνιδιαστικά εναντίον της, τύλιξε σχοινί στο λαιμό και αποδεχόμενος το θάνατό της έσφιξε δυνατά το σχοινί, την αναισθητοποίησε, συνουσιάσθηκε μαζί της και στη συνέχεια την εγκατέλειψε ημιθανή και αβοήθητη.

vii. Κατά το μήνα Ιούλιο 1983 και σε νύχτα που δεν διακριβώθηκε, ο κατηγορούμενος επιβίβασε στο αυτοκίνητό του από την παραλιακή λεωφόρο

Ποσειδώνος άγνωστη νέα, την οδήγησε σε ερημική τοποθεσία και εκεί αιφνιδιαστικά περιέσφυξε το λαιμό της με σχοινί, αποδεχόμενο το θάνατό της το έσφιξε δυνατά, την αναισθητοποίησε και συνουσιάθηκε μαζί της. Ο θάνατος δεν επήλθε λόγω της ιχυράς αντοχής της, η οποία επέτρεψε να επανακτήσει τις αισθήσεις της και να σωθεί.

Ε) Με σωματική βία αφαίρεσε από τα θύματά του δικά τους κινητά πράγματα με σκοπό παράνομης ιδιοποίησης αυτών (ληστεία).

Κατά τους παραπάνω τόπους και χρόνους αφού έθραυσε την αντίσταση των ανωτέρω θυμάτων του με την προπεριγραφείσα στραγγαλιστική μέθοδο, αφαίρεσε στην συνέχεια διάφορα φερόμενα μαζί τους προσωπικά αντικείμενα. Ειδικότερα, αφαίρεσε με αυτό τον τρόπο από την κατοχή **i)** της αποθανούσας Χαρίκλειας Κολιοπούλου²⁸⁹ ένα μενταγιόν, ένα βραχιόλι, μια αλυσίδα κολλιές και ένα δαχτυλίδι **ii)** της Βιργινίας συζ. Ζαφειρίου Μυλοπόδη χρηματικό ποσό ένδεκα χιλιάδων επτακοσίων πενήντα (11.750 δρχ.) **iii)** της Αγγελικής Χαραλάμπους Δούλου ένα γυναικείο ρολόι χειρός χρυσαφί, μάρκας Ινδικά Quartz **iv)** της Βασιλείας συζ. Παν. Παναγιωτίδου²⁹⁰ ένα ρολόι μάρκας Seiko, ένα χρυσό σταυρό με αλυσίδα, ένα μενταγιόν με μορφή αχιβάδας και την τσάντα της, η οποία περιείχε προσωπικά της είδη και την αστυνομική της ταυτότητα **v)** της Αντωνίας συζ. Γεωργίου Σπυριδάκη, τρία δαχτυλίδια, μια ασημένια αλυσίδα, ένα μενταγιόν χρυσό απεικονίζον την Παναγία και την τσάντα της με ανεξακρίβωτο χρηματικό ποσό **vi)** της άγνωστης νέας γυναίκας που παρέλαβε από την πλατεία Κουκακίου, μια αλυσίδα λαιμού **vii)** της Ελένης Νικολάου Στακιά ένα ρολόι μάρκας «Seiko» με ασημένιο μπρασελέ και μια ταυτότητα ασημένια χειρός.

Στο δεύτερο βαθμό εκδίκασης, έπαυσε η ποινική δίωξη λόγω παραγραφής για μια σειρά από κλοπές που του είχαν αποδοθεί κατά την Ανάκριση, οι οποίες έχουν τη σημασία τους :

(i) Τη νύχτα της 23-24 Μαΐου 1980, στην θέση «Σπηλιωτάκη» της περιοχής Άργους, μπήκε με παραβίαση της κεντρικής πόρτας στην εξοχική κατοικία του Δημητρίου Καρπούλη²⁹¹ και αφαίρεσε διάφορα οικιακά σκεύη, ένα στερεοφωνικό συγκρότημα μάρκας Sanyo με δύο ηχεία, μια τηλεόραση μάρκας Zenith και μια κυνηγετική караμπίνα μάρκας Benelli.

²⁸⁹ Βρέθηκαν και κατασχέθηκαν στο σπίτι του Μπέσκου, όπως αποδεικνύεται από την από 10/10/1983 Έκθεση Αποδόσεως Κατασχεθέντων του αν/ρχη Κων/νου Μαραγιάννη.

²⁹⁰ Βρέθηκαν και κατασχέθηκαν στο σπίτι του Μπέσκου, όπως αποδεικνύεται από την από 8/10/1983 Έκθεση Αποδόσεως Κατασχεθέντων του αν/ρχη Κων/νου Μαραγιάννη.

²⁹¹ Βρέθηκαν και κατασχέθηκαν στο σπίτι του Μπέσκου, όπως αποδεικνύεται από την από 10/10/1983 Έκθεση Αποδόσεως Κατασχεθέντων του Μοιράρχου Νικαλάου Τασιάκου.

(ii) Στο Μαρούσι Αττικής τη νύκτα 11-12 Οκτωβρίου του 1982 μπήκε με παραβίαση της εισόδου στο ισόγειο διαμέρισμα της Βαίας Μιχαήλ Αρβανιτάκη και αφαίρεσε δύο (2) ξύλινα αγαλματίδια και ένα πιεσόμετρο.

(iii) κατά τον ίδιο ως άνω τρόπο και χρόνο (11-12/10/1982) μπήκε στο διαμέρισμα του Αριστείδη Νικολόπουλου²⁹², πάνω ακριβώς από το ισόγειο και αφαίρεσε διάφορα τιμαλφή αξίας εξακοσίων χιλιάδων (600.000) δρχ. και πολλά ξένα νομίσματα σε χαρτονομίσματα και κέρματα.

(iv) Το έτος 1980 και σε ανεξακρίβωτη ημερομηνία, έξω από την πόλη των Καλαβρύτων, αφαίρεσε από αυτοκίνητο που είχε ανατραπεί ένα κυνηγετικό όπλο αγνώστου κατόχου.

(v) Το έτος 1980 και σε ανεξακρίβωτη ημερομηνία, στην περιοχή Σουνίου Αττικής αφαίρεσε από την κατοχή αγνώστου ένα κυνηγετικό όπλο.

γ.3.3-ii. Το ζήτημα της ψυχικής υγείας

Η «μεταμόρφωση», όπως ευρέως αποκλήθηκε, ενός πετυχημένου επαγγελματία και κατά τεκμήριο συνετού οικογενειάρχη σε σύγχρονο «τέρας» είναι κατά κανόνα ερμηνεύσιμη μέσα από τις συνθήκες ζωής και την ψυχολογική διαδρομή ενός ανθρωποκτόνου. Τα ζητήματα που προκύπτουν είναι αλληλένδετα. Κατά πόσο αυτή η εκ βαθέων ανάλυση της προσωπικότητας είναι εφικτή στην Ελλάδα; Κατά πόσο ήταν εφικτή στην Ελλάδα του 1983; Ενδιαφέρει –και θα έπρεπε- να ενδιαφέρει μια τέτοια ψυχιατρική παρακολούθηση την πορεία του κατηγορουμένου και την ποινική του αντιμετώπιση; Ενδιαφέρει, πιο συγκεκριμένα, στη χώρα μας να αποδειχθεί σε ποιά ψυχική κατάσταση ευρίσκετο ο κατηγορούμενος κατά την τέλεση των αδικημάτων που του αποδίδονται; Και πότε θα κριθεί γι'αυτή την κατάσταση, όταν θα δικάστεί, όπως ορίζει ο νόμος, ή μετά από 20 έτη όταν κρίνεται εάν πρέπει υπό όρον να απολυθεί;

Πριν την πρωτόδικη δίκη (Φεβρουάριος 1985), τον κρατούμενο είχαν εξετάσει ο ψυχίατρος πραγματογνώμων Ν. Φωτάκης (εκπονώντας την από 9/12/1983 ψυχιατρική γνωμάτευση). Πριν την σε δεύτερο βαθμό εκδίκαση, εξεδόθη με δική του επιμέλεια η από 5/12/1991 βεβαίωση – γνωμάτευση του ψυχιάτρου – ιατροδικαστή που υπηρετούσε τότε και στις Δ.Φ. Κορυδαλλού και Σ. Σπύρογλου. Με αναφορά στην βεβαίωση αυτή, κατά την εκκίνηση της διαδικασίας ζητήθηκε από την υπεράσπισή του αναβολή της δίκης, *«προκειμένου να διαταχθεί από το δικαστήριο ο εγκλεισμός του κατηγορουμένου σε δημόσιο ψυχιατρείο, με σκοπό να ερευνηθεί η προσωπικότητα του κατηγορουμένου κατά το χρόνο τελέσεως των εγκλημάτων και να*

²⁹² Βρέθηκαν και κατασχέθηκαν στο σπίτι του Μπέσκου, όπως αποδεικνύεται από την από 8/10/1983 Έκθεση Αποδόσεως Κατασχεθέντων του αν/ρχη Κων/νου Μαραγιάννη.

διερευνηθούν τα αίτια των πράξεων αυτών, διότι δεν έχει δοθεί απάντηση στο ερώτημα της εγκληματικής εκτροπής, καθ'όσον τα χρονικά πλαίσια έρευνας για την ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη ήταν περιορισμένα (2-3 μήνες συνεντευξη), ενώ οι ψυχίατροι που παρακολουθούσαν τον κατηγορούμενο είχαν ζητήσει τον εγκλεισμό αυτού για περαιτέρω έρευνα».

Το αίτημα απορρίφθηκε, εν τούτοις με οριακή πλειοψηφία (4-3) καθώς 3 μέλη του δικαστηρίου έκριναν ότι έπρεπε να γίνει δεκτό, αφού «*η αιτούμενη ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη θα εμφανίσει πληρέστερη εικόνα της διανοητικής και ψυχικής υγείας του κατηγορουμένου και θα συντελέσει στην ανεύρεση της αλήθειας δια της πληρέστερης ερμηνείας και εξήγησης των πράξεών του, χωρίς να επιφέρει την οιαδήποτε βλάβη*».

Ο νευρολόγος – ψυχίατρος Χρήστος Βούρδας, ο οποίος είχε συμμετάσχει στην ψυχιατρική εξέταση του κατηγορουμένου, μαζί με τον κο Σπύρογλου, κατέθεσε ότι ο ίδιος τον εξέτασε 4-5 φορές, χωρίς να συνεργάζεται με τον έτερο ψυχίατρο (τον εξέτασαν «ένας – ένας») και «δεν μπόρεσαν να διαπιστώσουν ψυχική νόσο», «με το υπάρχον υλικό». Τόνισε ότι ο Μπέσκος, υπήρξε ειλικρινής κατά την εξέτασή του, έδινε λεπτομέρειες για τη ζωή του, αφηγείτο φυσιολογικά, είχε μνήμη γεγονότων και επαφή με την πραγματικότητα. Επεξήγησε μάλιστα ότι αφού κατέστη φανερό από την πρώτη στιγμή ότι στο δίλημμα «διαύγεια συνειδήσεως ή ψυχική νόσος», η απάντηση ήταν ευκρινής εξαρχής, ένεκα της απουσίας ευρημάτων περί ψυχικής νόσου, η περαιτέρω έρευνα δεν θα εξυπηρετούσε τίποτε παραπάνω από την αιτιολογία, την «ερμηνεία των πράξεων» του κατηγορουμένου, πράγμα το οποίο, κατά τη γνώμη του «δεν ενδιαφέρει τη δικαιοσύνη στα πλαίσια του νόμου». Παρατήρησε όμως το εξής :

«Εκείνο που εμφανίζεται παράξενο είναι η “αδιαφορία” του, η έλλειψη συναισθηματικής ενοχής, η “ψυχρότητα”, ίσως μέσα από αυτά εκδηλωνόταν κάποια ψυχασθένεια. Βέβαια, πέρασαν οκτώ χρόνια και δεν προέκυψε κάποια ψύχωση, παρ’όλες τις δυσμενείς και στρεβλογόνες συνθήκες των φυλακών».

Έκανε τέλος λόγο για «εκδήλωση διαστροφής» σε συγκεκριμένη περίοδο της ζωής του Μπέσκου, με παρορμητικό χαρακτήρα ως προς την ανάδειξη της επιθυμίας και όχι ως προς τις πράξεις («Η επιθυμία εμπεριέχει ψυχαναγκασμό, ενώ η πράξη προμελετάται»). Τέλος, εξέφρασε δισταγμό ως προς την κρίση του για την «επικινδυνότητα» του Μπέσκου («δεν μπορώ να πω αν είναι επικίνδυνος, αν δεν γνωρίζω τους λόγους που τον ώθησαν στις πράξεις και αν αυτοί έχουν ή όχι αρθεί»). Ο ψυχίατρος Σπυρίδων Σπύρογλου ξεκίνησε να καταθέτει τη δεύτερη μέρα της διαδικασίας ενώπιον του Μ.Ο.Ε.. «Οι διαπιστώσεις μου είναι ότι πρόκειται για διχασμένη προσωπικότητα (...). Δεν υπάρχει τίποτε που να δικαιολογεί την έκρηξη κάθε 15 ημέρες να παίρνει το αυτοκίνητο, το σχοινί και να πηγαίνει στην παραλιακή,

όπου έκανε αυτά που έκανε», κατέθεσε. Επεσήμανε ότι με την παροδο μακρού χρόνου δεν θα δυσχεραινόταν, αντίθετα θα διευκολυνόταν το έργο των ψυχιάτρων, ώστε να διερευνήσουν σε βάθος την προσωπικότητα του Μπέσκου και επεχείρισε να εξηγήσει από ψυχολογική άποψη με ποιό τρόπο διαμορφώθηκε η εγκληματική εκτροπή ενός μέχρι τότε «φυσιολογικού» και ώριμου άνδρα²⁹³:

«Έχω αναλύσει τη ζωή του, έχω κρατήσει σημειώσεις για όλα. Δεν ήταν στο επίπεδο που εκ συστήματος ζούσε εξωσυζυγικές σχέσεις. Παντρεύτηκε από έρωτα και είχε τη συνηθισμένη ρουτίνα που επέρχεται στη συζυγική ζωή (...). Πάντοτε προσέφερε κάτι περισσότερο και ζητούσε ανταπόκριση. Άρα, πού χωλαίνει αυτή η ανταπόκριση και αρχίζει η ανίστροφη μέτρηση; Εκείνος πιστεύει στο απόλυτο, ότι μόνο με τη φυσικοθεραπεία μπορεί να φθάσει στο σπιθυμητό αποτέλεσμα. Κάθεται, γράφει, αναλύει τους ασθενείς του. Αυτή του η διάθεση να προσφέρει δεν βρήκε ανταπόκριση και έφτασε, η μη ανταπόκριση αυτή, στην εκτροπή. Αυτό είναι ο διχασμός προσωπικότητας (...). Το "ψυχοπαθολογικό χάσμα" που αναφέρει η εγκληματολογία είναι αυτό που λέμε διχασμός προσωπικότητας. Δεν είναι καλούπι η ψυχή του ανθρώπου».

Προς τεκμηρίωση των απόψεών του, ο κος Σπύρογλου ανέλυσε σημειολογικά και με χρονολογική ακολουθία ζωγραφικούς πίνακες που είχε φιλοτεχνήσει και ποιήματα που είχε συγγράψει ο Μπέσκος, ήδη από τα πρώτα χρόνια του εγκλεισμού του²⁹⁴. Αναφέρθηκε, με μια ψυχαναλυτικού περιεχομένου ανάπτυξη, στη σημασία που αποδίδει μέσα από τους πίνακές του στη μορφή της μητέρας, της μικρής του αδελφής που πέθανε στα 14 της και προσπαθώντας να συνδέσει την εικόνα άκρατης βίας που ήταν κυρίαρχη στο *modus operandi* των εγκλημάτων του, διευκρίνισε τα ακόλουθα :

«Η όλη του προσωπικότητα δεν φανερώνει σαδιστικές τάσεις. Του έκανα εγκεφαλογράφημα, αξονική, δεν βρήκα τίποτε (...). Δεν διαπίστωσα σχιζοφρένεια, μελαγχολία, υπερθυμία, μανιακή κατάσταση (...). Ήταν το sex το αίτιο που τον οδήγησε εκεί ή η ψυχική του ερημιά; Τον απογοήτευε κάθε προσφορά του χωρίς ανταπόκριση. Δεν ήταν φιλοχρήματος. Δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι του άρεσε το sex όσο η γυναίκα ήταν λιπόθυμη (ανήμπορη), ήταν η παρόρμησή του να φθάσει εκεί. Όπου συνέβαινε να έχει και αναλαμπές, όπως τότε που συγκινήθηκε όταν ένα θύμα του του είπε ότι ο πατέρας του ήταν άρρωστος και η ίδια έχει πρόβλημα. Την περιποιήθηκε, την πήγε σπίτι της και της είπε ότι "τώρα που σε γνώρισα, άλλαξε η ζωή μου". Τί ζητάγε από αυτή την άγνωστη; Ήθελε να αναπτύξει σχέση».

Απαντώντας σε ερωτήσεις από την έδρα, ο κος Σπύρογλου απέκλεισε ρητά πολλές από τις εύλογες εξηγήσεις για την εγκληματική εκτροπή του Μπέσκου, καταθέτοντας :

«Είναι φυσιολογικός σε όλα ο κατηγορούμενος, κοινωνικά, επαγγελματικά, οικογενειακά, ενώ στα θύματά του φέρεται παρορμητικά βίαια. Η παρόρμηση αυτή του κατηγορουμένου δεν παραιτήθηκε και στις συζυγικές του σχέσεις γιατί είχε επέλθει ύφεση των επιθυμιών και των έλξεων. Η συζυγική ζωή είχε πάρει μορφή ρουτίνας. Δεν είναι διεστραμμένος, δεν αυτός ο γενικός τρόπος της σεξουαλικής του ζωής. Είχε προκύψει από το

²⁹³ Βλ. φύλλα 14^ο – 17^ο φύλλο 815/1991 απόφασης του Μ.Ο.Ε.

²⁹⁴ Πολλά από αυτά έκαναν έντονη εντύπωση και απέσπασαν θετικά σχόλια για την εκφραστικότητα και την τεχνική τους, καθώς εκτέθηκαν στις εκθέσεις ζωγραφικής για κρατούμενους και δημοπρατήθηκαν υπέρ του συλλόγου αποκατάστασης αποφυλακισμένων «ΟΝΗΣΙΜΟΣ».

γάμο του το παιδί, είχε εμπλουτισθεί ο βίος με ψυχολογικά στοιχεία, είχε ξεφύγει από ένστικτα, είχε ανέβει σε ανώτερα επίπεδα. Δεν ζητούσε βίαια, ανώμαλα πράγματα από τη σύζυγό του και επειδή δεν του δόθηκαν κατέφυγε αλλού, αυτό δεν ισχύει. Το αίτιο δεν βρίσκεται εκεί, είναι ψυχολογικό, είναι η ανταπόκριση που δεν έβρισκε. Για παράδειγμα ήθελε να κάνει καλά κάποιο άτομο που έπασχε από σκλήρυνση κατά πλάκας μόνο με τη φυσικοθεραπεία. Το πίστευε αυτό και από κεί αρχίζει το πρόβλημά του. Οι πράξεις του δηλώνουν παρόρμηση και σεξουαλική διαστροφή που μπορεί να οφείλεται σε πνευματική πάθηση του κατηγορουμένου. Η ικανότητά του προς καταλογισμό δεν είναι πλήρης. (...) Ο προγραμματισμός του που γινόταν κάθε δεκαπέντε μέρες δείχνει ότι υπήρχε κάποιο κίνητρο, κάποιο φοβερό κενό που τον αναστάτωνε. Δεν είναι ότι έβρισκε ευκολώτερα τα θύματά του τα Σαββατοκύριακα. Όποτε ήθελε, όποια μέρα ήθελε μπορούσε να πάει στην Ερμού και την Αιόλου την ώρα που σχόλαγαν οι κοπέλες. Πήγαινε όμως στο σκοτάδι, εκεί που δεν έβλεπε λεπτομέρειες».

Σε ερώτηση του Προέδρου «γιατί δεν εκδηλωνόταν αυτή η παρόρμηση και σε πελάτισσές του», απάντησε :

«Η παρόρμηση τον σπρώχνει σε αυτές τις πράξεις. Έχει πάψει να τον εντυπωσιάζει το γνωστό και καταλήγει στο άγνωστο, στο σκοτάδι. Έχει αρχίσει η απογοήτευση και καλλιεργεί ψυχοπαθολογική κατάσταση φυγής. Παίρνει το αυτοκίνητο και βρίσκεται στο σκοτάδι με άγνωστο πρόσωπο. (...) Η παρόρμηση έχει χρονικά όρια. Τον βασανίζει όλη την εβδομάδα, τον μορφοποιεί το Σαββατοκύριακο, εκεί βρίσκεται στην παρορμητική του φάση. Έχει διάρκεια από ώρες έως και λίγα λεπτά και επαναλαμβάνεται. Χρειάζεται χρόνος για να γνωρίσουμε τον κατηγορούμενο (...). Αν υπάρχει ψυχική ασθένεια (πρόκειται δηλαδή για σχιζοειδή προσωπικότητα), όπως υπάρχει το ενδεχόμενο και διαπιστωθεί αυτό, μετά από παρακολούθηση, άγει σε ουσιώδη μείωση του καταλογισμού».

Σε περαιτέρω ερωτήσεις από πλευράς πολιτικής αγωγής, ειδικότερα για το εάν αμφισβητεί την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, στην εκπόνηση της οποίας συμμετείχε ενεργά ο ίδιος, ο κος Σπύρογλου διευκρίνισε :

«Το υλικό δεν είναι υπό αμφισβήτηση, για το λόγο αυτό προτείνεται να υπάρχει και τεχνικός σύμβουλος από την πλευρά της πολιτικής αγωγής. Αυτό το "Δεν έχει αναστολή", οφείλεται στην παρόρμηση. Ο ψυχαναγκασμός ωθεί το άτομο σε σκέψεις νοσηρές, αποκλείοντας την ορθή πορεία. Πιστεύω ότι υπάρχουν σαφείς ενδείξεις μειωμένου καταλογισμού».

Ο Μπέσκος καταδικάστηκε τελεσιδικώς για την τέλεση δύο (2) ανθρωποκτονιών από πρόθεση ιδιαίτερος απεχθών από δράστη ιδιαίτερα επικίνδυνο στη δημόσια ασφάλεια, 14 αποπείρων ανθρωποκτονιών από πρόθεση ιδιαίτερος απεχθών από δράστη ιδιαίτερα επικίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια, έξι (6) βιασμών, δύο (2) αποπείρων βιασμού και επτά (7) ληστειών.

Οι ποινές που του επεβλήθησαν είχαν ως ακολούθως :

- 1) Για κάθε μία από τις δύο ανθρωποκτονίες, της Χρυσάνθης Μπαζίκα (18/9/1981) και της Χαρίκλειας Κολλιοπούλου (27/6/1983) την ποινή της ισόβιας κάθειρξης (με πλειοψηφία 5-2).
- 2) Για κάθε μία από τις ανωτέρω 14 απόπειρες ανθρωποκτονίας, ποινή καθειρξεως 15 ετών.
- 3) Για κάθε μία από τις ανωτέρω 6 τετελεσμένες πράξεις βιασμού, ποινή καθειρξεως 12 ετών

4) Για κάθε μία από τις ανωτέρω 2 απόπειρες βιασμού, ποινή καθείρξεως 8 ετών

5) Για κάθε μία από τις ανωτέρω 7 ληστείες, ποινή καθείρξεως 6 ετών.

Συνολική ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης (αρ. 94 Π.Κ.) ορίσθηκαν τα 25 έτη, ενώ του επεβλήθη και δεκαετής στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων.

Γ.3.4. Η προσπάθεια για επανένταξη.

Ο Μπέσκος πέρασε από τις φυλακές Κέρκυρας και Τίρυνθας πριν καταλήξει στο κατάστημα των Φυλακών Κορυδαλλού. Οι συνθήκες κράτησης ιδίως στις φυλακές της Κέρκυρας, σύμφωνα με μαρτυρίες αρκετών βαρυποινιτών, υπήρξαν σκληρές. Την πρώτη πενταετία του εγκλεισμού του, ο Μπέσκος αναμετρήθηκε με το κενό, με το άφατο «γιατί», προσπαθώντας να δώσει εξήγηση στο πώς οδηγήθηκε σε μια σειρά εγκλημάτων, τα οποία, όπως έλεγε, αντέφασκαν στις αξίες και τον τρόπο «μιας ολόκληρης ζωής».

Η παρουσία του εντός των καταστημάτων εξήρθη κατά καιρούς δημοσία από εισαγγελικούς λειτουργούς, διευθυντές και πολιτικό προσωπικό²⁹⁵. Τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '90, αφού αποφασίστηκε η παραμονή του στις Δ.Φ. Κορυδαλλού, του επιτράπη να παρέχει υπηρεσίες φυσιοθεραπευτή σε χωριστό χώρο των φυλακών, με μόνο όργανο τα χέρια του. Πρώτοι καταφεύγουν εκεί κάποιοι κρατούμενοι, αργότερα ορισμένοι ταλαιπωρημένοι από κατάγματα ή αυχενικά σύνδρομα σωφρονιστικοί υπάλληλοι. Από στόμα σε στόμα σύντομα διαδίδεται ότι ο Μπέσκος «*κάνει θαύματα*». Επιτρέπεται σταδιακά η είσοδος και σε κάποιους πολίτες άσχετους με τη φυλακή, οι οποίοι φέρνουν τα παιδιά τους ή τους παραπληγικούς συγγενείς τους να τους «κουράρει» ο Μπέσκος²⁹⁶. Σε λίγο καιρό, εκκλήσεις για αποφυλάκιση του ισοβίτη βρίσκουν το δρόμο για δημοσίευση στα Μ.Μ.Ε.²⁹⁷

²⁹⁵ Βλ. μ.α. τα εξής : (i) την υπ' αριθ. 4988/26-4-1991 αναφορά του Αντεισαγγελέως Εφετών Αθ. Δαδούκη, προς τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας, όπου αναφέρεται «ο παραπάνω κρατούμενος έδειξε άψογη συμπεριφορά στις φυλακές Πατρών, μεταμελήθη των πράξεων που έτέλεσε, άλλαξε τρόπο ζωής και σκέψης, επηρέασε το στενό περιβάλλον των κρατουμένων με τους οποίους συναναστρέφονταν και δεν συμμετείχε κατά την εξέγερση των κρατουμένων. Κύρια απασχόλησή του είναι η ζωγραφική και η ποίηση, έργα του οποίου εκτίθενται από χθες σε δύο αίθουσες του Φιλολογικού Συλλόγου «Ο Παρνασσός». Πριν συλληφθεί και κρατηθεί μετρήχeto το επάγγελμα του φυσιοθεραπευτού και έχει την επιθυμία να προσφέρει υπηρεσίες σ' αυτόν τον τομέα, σ' οποιοδήποτε έχει ανάγκη των υπηρεσιών του. Κατά τη γνώμη μας, το συμφέρον της υπηρεσίας είναι ο εν λόγω κρατούμενος να μεταχθεί στο Νοσοκομείο Κρατουμένων Φυλακών Κορυδαλλού, όπου θα προσφέρει υπηρεσίες σ' όσους κρατουμένους έχουν ανάγκη των υπηρεσιών του» και (ii) το υπηρεσιακό έγγραφο υπ' αριθ. 4193/26-4-1991 του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Εφετών Πειραιώς Κων/νου Σταθόπουλου, σχετικά με την «ανάγκη παραμονής του στην Δ.Φ. Κορυδαλλού, καθώς, όπως αναφέρει «κατά τη γνώμη μου η επίδραση του πιο πάνω κρατουμένου επί των λοιπών κρατουμένων της Δ.Φ. Κορυδαλλού θα είναι επωφελής».

²⁹⁶ Η υπόθεση έφθασε να πάρει το δρόμο της δικαιοσύνης, καθώς σχετικά με την συνεχιζόμενη λειτουργία του ιδιότυπου χώρου θεραπείας εντός της φυλακής, κατηγορήθηκαν

Στις 9/12/1996 ο Μπέσκος εισήλθε στο Ψυχιατρείο των Φυλακών Κορυδαλλού προερχόμενος από τις φυλακές Κερκύρας, πάσχων από «καταθλιπτική διαταραχή» και έλαβε εξιτήριο στις 20/7/2000 με τη διάγνωση «βελτίωση». Βάσει της υπ' αριθ. 800/11-1-2001 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης παρέμεινε εργαζόμενος στο Ψ.Κ.Κ. ως βοηθός αποθηκάρου στην αποθήκη απόρων που εποπτεύεται από την κοινωνική υπηρεσία του καταστήματος με ευεργετικό υπολογισμό ημερών εργασίας.

Μεταξύ 1993 και 2006 είχε λάβει πάνω από 60 τακτικές άδειες εξόδου, πενθήμερες έως και οκταήμερες, τηρώντας απαρέγκλιτα τους όρους των αδειών. Δυνάμει της υπ' αριθ. 1/4-12-2001 αποφάσεως του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ψ.Κ.Κ., στο οποίο προήδρευε ο Επόπτης Εισαγγελέας των Φυλακών Κορυδαλλού, του χορηγήθηκε, μετά από Αίτησή του άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης, σύμφωνα με τα αρ. 59, 60 και 70 παρ. 1 του Ν. 2776/1999 για να συνεχίσει εκτός φυλακής την επιτυχή κατά γενική ομολογία επαγγελματική του ενασχόληση ως φυσιοθεραπευτής και να επιτευχθεί έτσι η σταδιακή επάνοδός του σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας. Για το σκοπό αυτό, ο κατάδικος *«Μίσθωσε ακίνητο επί της οδού Τριζονίων 18 στην κάτω Ηλιούπολη Αττικής, όπου και εγκατέστησε πλήρες φυσιοθεραπευτήριο επαγγελματικού επιπέδου και προέβη σε όλες τις επιβαλλόμενες εκ του νόμου ενέργειες, δηλαδή σε δήλωση ενάρξεως επαγγέλματος στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., στην εγγραφή του στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών Ο.Α.Ε.Ε. (Τ.Ε.Β.Ε.), υποβάλλει κανονικά το 1/3 των εσόδων του, βάσει αποδείξεων που εκδίδει και προσκομίζει στο Ψ.Κ.Κ. στο λογαριασμό «Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων (Κ.Ε.Κ.)», κατ' αρ. 43 παρ. 1 του Ν. 2776/1999, ως συμμετοχή στις δαπάνες διαβίωσης στο κατάστημα κράτησής του²⁹⁸»*. Πράγματι, σε ελέγχους που πραγματοποίησε η Κοινωνική Υπηρεσία των Φυλακών στο φυσιοθεραπευτήριό του,

δύο τότε διευθυντές των Δ.Φ. Κορυδαλλού για παράβαση καθήκοντος με «σκοπό πορισμού υπηρεσιακού οφέλους», για να απαλλαγούν τελικά με το υπ' αριθ. 428/1996 βούλευμα του Συμβ. Πλημ/κών Πειραιώς.

²⁹⁷ Βλ. μ.α. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 8/8/1994, στη στήλη της Κατερίνας Κατή «Θεμιτά και Αθέμιτα», όπου δημοσιεύονται και δηλώσεις ασθενών του Μπέσκου : «*Βασ. Σερέτης, 52 ετών : "Κανένας γιατρός δε μπορούσε να με βοηθήσει. Ο Μπέσκος μετά από περίπου είκοσι ραντεβού κατάφερε να κινηθούν τα άκρα μου που είχαν παραλύσει". Ελένη Πρελορέτζου, 25 ετών: "Μόνο αυτός κατάφερε να με βοηθήσει χωρίς καμία αμοιβή. Ας γίνει κάτι, γιατί είμαστε πολλοί που τον έχουμε ανάγκη". Γιάννης Πασιάς : "Το παιδί μου 23 μηνών, με υπερτονία των άνω και κάτω άκρων, είχε θεαματικά αποτελέσματα βελτίωσης. Είχα 'ξεπουπουλιαστεί' και όλοι μου έλεγαν ότι δεν θεραπεύεται. Σήμερα το παιδί μου δεν μπορεί πάλι να κουνηθεί. Παρακαλούμε το υπουργείο να κάνει κάτι. Θα είναι η βιτρίνα τους ένα τέτοιο έργο μέσα στη φυλακή. Ας τον εντάξουν σ' ένα πρόγραμμα». Νάσος Κυριαζής, 35 ετών με σκλήρυνση κατά πλάκας: «Επί έξι χρόνια γυρνούσα από νοσοκομείο σε νοσοκομείο. Σε λίγο καιρό και χωρίς μηχανήματα είδα πολύ καλό από τον κο Μπέσκο. Δύο μήνες ήθελα ακόμη και θα γύριζα πίσω στη δουλειά. Τώρα έχω χειροτερέψει».*

²⁹⁸ Βλ. φύλλο 6^ο και 7^ο του υπ' αριθ. 1.149/2005 Βουλεύματος του Συμβ. Πλημ/κών Πειραιώς, το οποίο απέρριψε την αίτησή του για υφ' όρον απόλυση.

διαπιστώθηκε ότι τηρούντο όλοι οι όροι και ο κρατούμενος έκανε σωστή χρήση της άδειας που του χορηγήθηκε²⁹⁹.

Την προσπάθεια του Μπέσκου να ενταχθεί στο θεσμικό πλαίσιο της ημιελεύθερης διαβίωσης (θεσμός ο οποίος υπήρχε μεν από το 1999, χωρίς να έχει συσταθεί όμως το «ειδικό κατάστημα κράτησης», όπου οι ημιελεύθεροι κρατούμενοι θα επιστρέφουν κάθε μέρα μετά την εργασία τους, αντί της φυλακής, με αποτέλεσμα να παραμένει ανενεργός), στήριξαν με θέρμη όλοι οι ασθενείς του, τους οποίους από το 1996 και μετά παρακολουθούσε ανά δίμηνο, όταν και ελάμβανε τις τακτικές άδειές του, αφού διαρκώς είχε άριστη διαγωγή εντός φυλακής³⁰⁰.

Με δύο χρόνια άψογης τήρησης της ημιελεύθερης διαβίωσης και έχοντας συμπληρώσει 20 έτη εγκλεισμού, ο Μπέσκος αιτήθηκε υφ'όρον απόλυση με την από 20-11-2003 Αίτησή του, η οποία διαβιβάσθηκε αρμοδίως από τον Διευθυντή του Ψυχιατρείου των Φυλακών Κορυδαλλού.

Επ'αυτής, σχηματίσθηκε η υπ'αριθ. 74/2004 Εισαγγελική Πρόταση του Αντ/λέα Πλμ/κών Γεωργίου Βούλγαρη, σύμφωνα με την οποία η αίτηση έπρεπε να γίνει δεκτή τόσο από τυπικής απόψεως, όσο και από ουσιαστικής, με το εξής σκεπτικό :

«Ο Υπό κρίση κρατούμενος στις 22-12-2003 είχε εκτίσει πραγματική ποινή 20 ετών 2 μηνών και 22 ημερών (έναρξη της ποινής του στις 8-11-2003). Αν ληφθούν υπ'όψη τα 2.803 ημερομίσθια που φέρεται να τέλεσε στη φυλακή, έχει εκτίσει 27 έτη 10 μήνες και 22 ημέρες. Κατά συνέπεια έχουν συμπληρωθεί τα ελάχιστα όρια που ορίζει το αρ. 105 Π.Κ.»

«Η έκθεση της κοινωνικής λειτουργού αναφέρει ότι ο υπό κρίση κρατούμενος επέδειξε πολύ καλή διαγωγή κατά τη διάρκεια της κράτησής του. Όπως προκύπτει από τον φάκελλό του δεν έχει τιμωρηθεί πειθαρχικά κατά την πολύχρονη διαμνη του στις διάφορες φυλακές της επικράτειας. Με βάση την υπ'αριθ. 1/ 4-12-2001 απόφαση του πειθαρχικού συμβουλίου της φυλακής Κορυδαλλού, ο υπό κρίση κατάδικος έχει τύχει άδειας ημιελεύθερης διαβίωσης σύμφωνα με το αρ. 59 του Ν. 2776/1999. Ο διευθυντής του Ψυχιατρείου της φυλακής Κορυδαλλού δια του από 19-12-2003 εγγράφου του βεβαιώνει ότι ο υπό κρίση κατάδικος διαβιώνει ημιελεύθερα σε καθημερινή βάση για 2 έτη με υποδειγματικό τρόπο. Κατά τη διάρκεια της ημέρας διατηρεί φυσιοθεραπευτήριο στην περιοχή της Ηλιούπολης Αττικής όπου και εργάζεται μέχρι την επιστροφή του στο σωφρονιστικό κατάστημα για τη διανυκτέρευση. Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν και υπό το κράτος του ισχύοντος νόμου, με τις επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί από πανεπιστημιακούς και άλλους νομικούς κύκλους για την υπό όρο απόλυση καταδίκων (όπως ισχύει με τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν. 2408/96) θα

²⁹⁹ Βλ. χαρακτηριστικά την από 14/4/2003, επισυνημμένη στην από 23/12/2004 Έκθεση του Κοινωνιολόγου Ν. Λαχανά Έκθεση Ελέγχου Τήρησης Άδειας Ημιελεύθερης Διαβίωσης, όπου αναφέρεται ότι «Η σχέση του με τους ασθενείς ήταν επαγγελματική και χαρακτηρίζεται από σεβασμό και ενσυναίσθηση στο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν».

³⁰⁰ Βλ. τα ευχαριστήρια λόγια και τις υπερθετικές κριτικές για το έργο και το ήθος του Μπέσκου στο σώμα πολυάριθμων υπευθύνων δηλώσεων (με επικυρωμένο το γνήσιο της υπογραφής των συντακτών τους από διάφορα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα, πολλές με επισυνημμένα σε αυτές ιατρικά πιστοποιητικά που βεβαιώνουν ανίστες παθήσεις και διάφορα κινησιολογικά προβλήματα) τις οποίες προσεκόμισε ο κρατούμενος τόσο ενώπιον του Συμβουλίου του Ψυχιατρείου των Δ.Φ. Κορυδαλλού, όσο και κατόπιν ενώπιον των Συμβουλίων των Δ.Φ. Κορυδαλλού, ιδίως σε αυτές που υπογράφονται από Βασ. Τσιρτσώνη (15-8-01), Ιωάννη Φράρο (6-6-2001), Θεόδωρο Ασημακόπουλο (8-3-01), Μαργαρίτα Βλάχου (15-3-01), Γρηγόριο Φράρο (2-6-01), Αθανασία Κανελλοπούλου (20-6-01), Απόστολου Κουσουράκη (8-3-01), Ελένη Ματσικά (8-3-2001).

πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση (...) παρά το γεγονός ότι βαρύνεται με πολλά, σοβαρώτατα και πρωτοφανούς για τα ελληνικά ποινικά χρονικά κακουργήματα».

Το θετικό της εισαγγελικής προτάσεως εντυπωσίασε τον τύπο της εποχής³⁰¹.

Το Συμβ. Πλημ/κών Πειραιώς, συνεδρίασε στις 17 Φεβρουαρίου 2004 και εξέτασε τον κατάδικο, ο οποίος παρέστη αυτοπροσώπως. Όπως καταγράφηκε στα πρακτικά, ο ίδιος δήλωσε τα εξής :

«Σήμερα είμαι 57 ετών. Οι πράξεις μου αυτές είναι αδικαιολόγητες. Δεν δίνουν κανένα ελαφρυντικό στον εαυτό μου. Όχι, δεν μπορώ να πω ότι είχα οικονομικά προβλήματα. Εργάζομαι εδώ και δύο χρόνια σαν φυσιοθεραπευτής σε ημιελεύθερη κατάσταση. Έχω πάρει 660 μέρες κανονική άδεια και δεν έκανα κάτι παρόμοιο. Έβγαينا με 10ήμερες άδειες και εργαζόμουν, δεν ενεργώ υποκριτικά. Μου είχαν δημιουργηθεί κάποια προβλήματα και δεν συμβιβάζονται σήμερα με τον ψυχικό μου κόσμο. Όπως ήταν ο θάνατος της αδελφής μου σε ηλικία 14 ετών από ανακοπή, αυτό μου άφησε απωθημένο, τα έβαλα με το Θεό. Παντρεύτηκα με τη γυναίκα μου με την οποία ήμασταν συνέχεια σε καυγάδες και υστερίες. Βέβαια δεν ρίχνω ευθύνη σ' αυτήν, θα έπρεπε να το είχα χειριστεί διαφορετικά. (...) Δε μου φταίνει βέβαια οι άλλοι. Εγώ δεν χειρίστηκα καλά τη ζωή μου. Βρισκόμουν σε μια κατάσταση που δεν μπορούσα να ελέγξω τον εαυτό μου. Με ωθούσε μια παρορμητική διαδικασία. Όταν με συνέλαβαν εγώ λυτρώθηκα. Ελέχθη ότι είχα καλή ζωή, αλλά δεν ήταν έτσι. Όλα αυτά που έκανα ήταν αδικαιολόγητα. Δεν μπορώ να πω ότι είχα σεξουαλική διαστροφή. Ήδη σήμερα έχω αρραβωνιαστεί μια κοπέλα. Έχω μετανιώσει απόλυτα. Δεν μπορώ να δικαιολογήσω τον εαυτό μου. Τότε μου έβγαине ένα μίσος προς τη γυναίκα μου. Σήμερα δεν είναι δυνατόν να σκεφτώ τη ζωή μου χωρίς την ύπαρξη του γυναικείου φύλου. Έχω σπίτι και ιατρείο μαζί στην Ηλιούπολη και θα μείνω εκεί με τη μνηστή μου. Αυτό βέβαια δεν θα ξανασυμβεί, θα δώσω λύση. Έχω λίγες επαφές με την κόρη μου, δεν θέλει αυτή, αλλά εγώ θα το προσπαθήσω. Με την πρώτη σύζυγό μου δεν έχω να αντιδικήσω σε τίποτα μαζί της. Έχουμε χωρίσει πριν από 9 χρόνια. Θέλω να παντρευτώ όπως σας είπα, είμαι αρραβωνιασμένος. (...) Δεν ξέρω αν θα κάνω παιδιά. Θα μείνουμε στην οδό Τριζονίων στην Ηλιούπολη εκεί που έχω το φυσιοθεραπευτήριο. Είχα νοσηλευτεί για καταθλιπτική διαταραχή από τον εγκλεισμό αλλά και γενικά από ότι είχε γίνει. Μπορεί να ήθελα να εκδικηθώ τη γυναίκα μου και ξεσπούσα ίσως σε άλλες. Δεν θυμάμαι αν είχα αρνητική στάση από το στάδιο της ανάκρισης. Δεν είχα διάθεση να υπερασπιστώ τον εαυτό μου. Ένιωθα ότι πράγματι ήμουν ένα κτήνος. Έχω κάνει αυτοανάλυση στον εαυτό μου και δεν μπορώ να διανοηθώ ότι θα ξανακάνω τέτοια πράγματα. Είμαι απόλυτα σίγουρος. (...) Είχα σκεφτεί να αυτοκτονήσω στην αρχή και με κράτησε στη ζωή το γεγονός ότι ξύπνησα μια μέρα και άρχισα να ζωγραφίζω έναν άνθρωπο γονατιστό και έγραφα «Παναγία μου βοήθεια» και αυτό ήταν που με έκανε να ζω σήμερα και να έχω μετανιώσει και να προσπαθήσω όσο μπορώ να αποκατασταθώ στη συνείδησή μου».

Το εκδοθέν στις 17-3-2004 υπ' αριθ. 326/2004 Βούλευμα του Συμβ. Πλημ/κών Πειραιώς, απέρριψε την αίτηση του Μπέσκου με το εξής σκεπτικό :

³⁰¹ Βλ. μ.α. εφημερίδα «Καθημερινή» 29-1-2004: «Την αποφυλάκιση του Σπύρου Μπέσκου, ο οποίος εκτίει ποινή δīs ισόβιας κάθειρξης για δύο ανθρωποκτονίες, 14 απόπειρες ανθρωποκτονίας και ισάριθμους βιασμούς εις βάρος γυναικών, προτείνει, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, στην εισηγητική του πρόταση προς το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Πειραιώς ο αρμόδιος εισαγγελέας. Η εισαγγελική πρόταση θα συζητηθεί στο Τριμελές Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Πειραιώς όπου ο Μπέσκος αναμένεται να παρουσιασθεί αυτοπροσώπως. Το σχετικό βούλευμα αναμένεται να εκδοθεί εντός των επόμενων εβδομάδων.(...) Πάντως, αξίζει να σημειωθεί ότι ο Μπέσκος και σαν φυλακισμένος συνέχιζε να ασκεί την ειδικότητά του και μάλιστα αναφέρεται ότι είχε βοηθήσει στην αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας που είχε το παιδί ενός δεσμοφύλακα».

«Πρέπει να επισημανθεί ότι ναι μεν απαγορεύεται η αναδρομή στη βαρύτητα και το είδος του αδικήματος και σε όλα τα στοιχεία που ανάγονται στον προ της καταδίκης χρόνο, για την αξιολόγηση της διαγωγής του καταδίκου όμως, με δεδομένο ότι αναζητείται ως στοιχείο της καλής διαγωγής του η ηθική βελτίωση αυτού, δεν είναι δυνατόν να μη ληφθούν υπόψη στοιχεία αποκαλυπτικά πτυχών της προσωπικότητας του κρινομένου καταδίκου, που εκδηλώθηκαν μεν κατά το παρελθόν και οδήγησαν σε διάπραξη εγκλήματος, αλλά συνεχίζουν να συνάπτονται με την προσωπικότητά του και κατά το χρόνο εκτίσεως της ποινής, προκειμένου μόνον να διαπιστωθεί αν αυτός, στα πλαίσια της ηθικής βελτίωσής του, που είναι το ζητούμενο, έκανε προσπάθεια να τα εξαλείψει (βλ. Γρηγ. Πεπόννη, Η υφ' όρον απόλυση μετά το αρ. 33 παρ. 2 του Ν. 2172/1993, Ποιν. Χρον. ΜΘ', σελ. 183).

(...) ο κατάδικος (...) συνέχισε να ασκεί και μέσα στην ίδια τη Δικαστική Φυλακή Κορυδαλλού το επάγγελμα που εξασκούσε και πριν τον εγκλεισμό του, δηλαδή αυτό του φυσιοθεραπευτή, με την ίδια επιτυχία αποσπώντας τις έγγραφες ευχαριστίες συγκρατούμενων, σωφρονιστικών υπαλλήλων αλλά και πολλών άλλων πασχόντων από σωματικά και κινητικά προβλήματα. (...)

Ωστόσο, από την αυτοπρόσωπη εμφάνιση του καταδίκου ενώπιον του Συμβουλίου και την συνολική εκτίμηση της προσωπικότητάς του δεν προκύπτει ότι έχει επέλθει η ηθική βελτίωση αυτού και έχει εξαλειφθεί ο κίνδυνος τελέσεως εκ μέρους του νέων κακουργηματικών πράξεων ομοίων με αυτές για τις οποίες έχει καταδικασθεί. Παρά τον εγκλεισμό του στη φυλακή για πάνω από είκοσι χρόνια και παρά το ότι ο ίδιος ισχυρίστηκε ενώπιον του Συμβουλίου *“Έχω κάνει αυτοανάλυση στον εαυτό μου και δεν μπορώ να διανοηθώ ότι θα ξανακάνω τέτοια πράγματα”*, εν τούτοις δεν εντοπίστηκαν από τον ίδιο και τους ιατρούς που τον παρακολούθησαν τα αίτια που τον οδήγησαν στις πράξεις του, ώστε να μπορεί να διερευνηθεί στη συνέχεια αν κατέβαλλε προσπάθειες για την εξάλειψή τους, ως στοιχείο της ηθικής βελτίωσής του που θεμελιώνει την ζητούμενη καλή διαγωγή. Ο ίδιος ο κατάδικος κατά την αυτοπρόσωπη εμφάνισή του προέβαλε διάφορες συγκεκριμένες και πιθανές κατ' αυτόν τον ίδιο εξηγήσεις για την προηγούμενη της καταδίκης του εγκληματική του συμπεριφορά, οι οποίες όμως δεν στηρίζονται από αντίστοιχες επιστημονικά τεκμηριωμένες, απόψεις. Οι απαντήσεις του καταδίκου σε αντίστοιχες ερωτήσεις των μελών του Συμβουλίου (...) αποδεικνύουν ότι ο ίδιος δεν εντόπισε τα αίτια των εγκληματικών του πράξεων, που είναι στοιχεία που υπήρχαν στην προσωπικότητά του κατά το χρόνο τέλεσης αυτών και συνέχισαν να υπάρχουν κατά το χρόνο έκτισης της ποινής του, ώστε να τα εντοπίσει και να προσπαθήσει να τα εξαλείψει, προκειμένου η επάνοδός του στην κοινωνία, έστω και υπό όρον ή όρους να μην εγκυμονεί κινδύνους γι' αυτήν. Στη διερεύνηση των αιτίων αυτών όμως ούτε και οι ειδικοί επιστήμονες εισέφεραν κάτι ουσιαστικό (...).

Περαιτέρω, παρ' ότι ο ίδιος ισχυρίστηκε ότι «έχει μετανοιώσει» για τις πράξεις του (...), η μετάνοιά του δεν αποδεικνύεται από εξωτερικές ενέργειες άμεσα συνδεόμενες με τα θύματα των πράξεών του. Το ότι κατά την διάρκεια του εγκλεισμού του στη φυλακή πρόσφερε αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες του ως φυσιοθεραπευτής σε πολλά πάσχοντα άτομα και μάλιστα με μεγάλη επιτυχία δεν έχει καμία σχέση με τη μετάνοιά του ή μη για τα κακουργήματα που διέπραξε, καθ' όσον και πριν την τέλεση αυτών εργαζόταν με την ίδια επιτυχία ως φυσιοθεραπευτής. Η εκδήλωση απ' αυτόν κατά τη διάρκεια του πολυετούς εγκλεισμού του του ζωγραφικού και ποιητικού του ταλέντου, που προφανώς, δεν το είχε ανακαλύψει στην προηγούμενη ζωή του υπό καθεστώς πλήρους ελευθερίας, δείχνει μεν μια ευαισθησία του χαρακτήρα του, απέχει όμως πολύ από την εικόνα ενός ανθρώπου συντετριμμένου και μετανοήσαντος ειλικρινά, που ζητεί την εξιλέωσή του. Μια τέτοια ενέργεια έμπρακτης μετάνοιας και προσωπικής εξιλέωσης θα ήταν να απευθυνθεί ο ίδιος, είτε γραπτά, είτε αυτοπροσώπως κατά τη διάρκεια των πολυαριθμών αδειών του από τις φυλακές στα εν ζωή θύματά του ή στις οικογένειές των δύο νεκρών θυμάτων του για να ζητήσει τη συγγνώμη τους και ενδεχομένως να τους πείσει για την ειλικρίνη, όπως ισχυρίζεται μετάνοιά του και μεταστροφή του χαρακτήρα του προς τη νομιμότητα. Τέλος, το γεγονός ότι συμπλήρωσε επιτυχώς την διετία διαβίωσής σε ημιελεύθερη κατάσταση, εργαζόμενος την ημέρα στο φυσιοθεραπευτήριό του τις πέντε εργάσιμες ημέρες της εβδομάδας και επιστρέφοντας το βράδυ ώρα 19:30 στη φυλακή για διανυκτέρευση, δεν αποδεικνύει, κατά την κρίση του Συμβουλίου ότι η ενδεχόμενη συνεχής παρουσία του στην κοινωνία, εφ' όσον ήθελε γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτησή του για υφ' όρον απόλυση, δεν αποτελεί πλέον κίνδυνο για το γυναικείο φύλο, καθ' όσον ο κατάδικος τέλεσε όλες τις πράξεις για τις οποίες καταδικάστηκε τις νυκτερινές και μεταμεσονύκτιες ώρες».

«Επομένως, προς το παρόν η αίτησή του πρέπει να απορριφθεί...».

Ακολούθησε έφεση κατά του επιστημονικά ελλειματικού αυτού βουλεύματος, η οποία κρίθηκε απαράδεκτη και δεν συζητήθηκε ποτέ κατ'ουσίαν, επειδή από τον αρμόδιο υπάλληλο της γραμματείας του Ψυχιατρίου των Δ.Φ. Κορυδαλλού ... δεν επισυνάφθηκε στο εφετήριο των φυλακών ορθώς το υπόμνημα που την υπεστήριζε.

Ακολούθησε όμως νέα Αίτηση για υφ'όρον απόλυση, στις 10/8/2004, επί της οποίας εξεδόθη η από 3-10-2004 ειδική Εισαγγελική Παραγγελία (της Εισ. Πλημ/κών Παναγιώτας Συμιγιάννη), η οποία επέστρεψε τον φάκελλο της αίτησης στο Ψυχιατρείο των Δ.Φ. Κορυδαλλού ζητώντας να διενεργηθεί ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη για να εξακριβωθεί εάν ο Μπέσκος είχε εντοπίσει ακριβώς αυτά τα στοιχεία των αιτίων που είχαν οδηγήσει στα εγκλήματά του. Η διαδικασία αυτή συμπεριέλαβε σειρά ψυχομετρικών εξετάσεων και συνεντεύξεων και κράτησε μέχρι τις 18-4-2005, οπότε εξεδόθη σχετική ιατρική γνωμάτευση του ψυχιάτρου των Δ.Φ.Κ. Μάρκου Σκόνδρα. Ο ίδιος ο Μπέσκος, ζήτησε και από δεύτερο ψυχίατρο, τον Κωνσταντίνο Βασιλάκο, ο οποίος είχε και κατά το παρελθόν υπηρεστήσει στις Δ.Φ. Κορυδαλλού, να τον εξετάσει και συμπεριέλαβε με δική του πρωτοβουλία, στον σχηματισθέντα φάκελλο της Αιτήσεώς του την σχετική από 25/5/2005 Ιατρική Γνωμάτευση που ο τελευταίος εκπόνησε. Μετά τη λήψη υπ'όψη αυτών των στοιχείων, εξεδόθη η υπ'αριθ. 435/15-6-2005 Εισαγγελική Πρόταση προς το Συμβούλιο Πλημ/κών Πειραιώς, η οποία έκρινε ότι έπρεπε να γίνει δεκτή η αίτηση του Μπέσκου για υφ'όρον απόλυση, με το ακόλουθο σκεπτικό :

«Από την 18-4-2005 ιατρική γνωμάτευση του ψυχιάτρου της Δ.Φ.Κ. Μάρκου Σκόνδρα, η οποία συντάχθηκε κατόπιν της από 3/10/2004 παραγγελίας μας, προκύπτει ότι ο κρατούμενος είναι ψυχικά υγιής και διαθέτει σε ικανοποιητικό βαθμό κοινωνική κρίση ώστε να εκτιμά τις καθημερινές καταστάσεις ικανοποιητικά. Επί πλέον είναι σε θέση να εκτιμήσει παλαιότερες εμπειρίες και να εφαρμόσει την γνώση αυτής τις τρέχουσες καταστάσεις. Έχει προσπαθήσει με σοβαρότητα να αναγνωρίσει τα αίτια των πράξεών του και τους μηχανισμούς που λειτουργούν και επηρεάζουν τη συμπεριφορά του και έχει αρχίσει να κατανοεί την σημασία των μηχανισμών αυτών. Ως εκ τούτου έχει πετύχει έναν ικανοποιητικό βαθμό ηθικής βελτίωσής του, αν ληφθεί υπ'όψη ότι πλέον έχει επαναπροσδιορίσει τις αρχές και τις θέσεις του (βλ. έκθεση κοινωνιολόγου, 23-12-2004). Η προσωπικότητά του χαρακτηρίζεται από την ανάγκη για κυριαρχία και έλεγχο είναι υπερελεγχόμενο άτομο και εσωστρεφές, παρουσιάζει περιοδικά άγχη και καταθλίψεις, εντάσεις καθώς και μια ανωριμότητα στους ψυχολογικούς αμυντικούς μηχανισμούς. Παρουσιάζει επίσης στοιχεία εγωκεντρικής και ναρκισσιστικής προσωπικότητας. Εξ αιτίας δε των κυρίαρχων στοιχείων της προσωπικότητάς του, δηλαδή υπερέλεγχος, κυριαρχία, εγωκεντρισμός, ελέγχει πλήρως την προς τα έξω έκφραση των συναισθημάτων του και εμφανίζει μειωμένη ανταπόκριση στα συναισθηματικά ερεθίσματα, με αποτέλεσμα να μην έρχεται σε ουσιαστική επαφή με ό, τι αυτά προκαλούν, δυσκολεύεται να αναγνωρίσει τα συναισθήματά του και κυρίως τα αρνητικά συναισθήματα, όπως αυτό του θυμού. Εμφανίζει επίσης μειωμένη ευαισθησία η οποία έχει βελτιωθεί κατά τη διάρκεια της κράτησής του σε σχέση με το παρελθόν. Τα ανωτέρω αποτέλεσαν και τις βασικές παραμέτρους που τον οδήγησαν σε εκρηκτικές και βίαιες ενέργειες. Εν τούτοις, τα ανωτέρω στοιχεία της προσωπικότητάς του δεν σημαίνει ότι αποκλείουν, ούτε σημαίνει ότι αίρουν την δυνατότητά του να ενταχθεί ομαλά στον κοινωνικό βίο, να σεβαστεί τους κανόνες του, τους οποίους είναι σε θέση να κατανοεί, και να συμβιώνει σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας. Αυτό συνάγεται πλήρως από την απρόσκοπτη χρήση του καθεστώτος της ημιελεύθερης διαβίωσης που από τις 4-12-2001 του έχει χορηγηθεί. Συνάγεται επίσης από την οργάνωση της ατομικής και επαγγελματικής του ζωής – είναι

φυσιοθεραπευτής – που του εξασφαλίζουν τον ρόλο και τις προϋποθέσεις για την πλήρη κοινωνική του ένταξη. Χρειάζεται όμως επί πλέον υποστήριξη. Σύμφωνα με την ιατρική γνώματευση αν και έχει κατανοήσει τους μηχανισμούς που τον οδηγούν σε εκρηκτικές και βίαιες ενέργειες δεν έχει προχωρήσει στο επίπεδο της επίγνωσης αυτών, διαδικασία για την οποία θα χρειαζόταν ψυχοθεραπευτική υποστήριξη κατά την οποία θα επεξεργαστεί τα περαιτέρω στοιχεία αυτά. Κατά την υποστήριξη αυτή ο κατάδικος θα έχει την δυνατότητα να επεξεργαστεί θεραπευτικά τα αρνητικά στοιχεία της προσωπικότητάς του, με την βοήθεια του ειδικού, έτσι ώστε να μειωθούν και να εκλείψουν σε ανεκτό βαθμό οι αντικοινωνικές αντιδράσεις του – κυρίως του θυμού – που τον οδήγησαν στην διάπραξη των αδικημάτων για τα οποία καταδικάσθηκε. (...) Η υποστήριξη αυτή μπορεί να παρασχεθεί από ψυχιατρικό τμήμα Νοσοκομείου, με τακτικές συναντήσεις και με πρόγραμμα που θα αναλάβει και να καθορίσει ο θεράπων ψυχίατρος. Ως αντικείμενο πρέπει να έχει : 1) την ανάλυση των στοιχείων της προσωπικότητας του καταδίκου 2) την επίγνωση των στοιχείων εκείνων της προσωπικότητάς του καθώς και των μηχανισμών αλλά και των αιτίων που τον οδηγούν σε βίαιες και εκρηκτικές συμπεριφορές, όπως αυτές του παρελθόντος του 3) την ανάπτυξη ανασταλτικών παραγόντων για την επανάληψη τέτοιων βίαιων συμπεριφορών στο μέλλον 4) Ό,τι κρίνει – ο θεράπων γιατρός – απαραίτητο με βάση τις ειδικές επιστημονικές γνώσεις του και στο πλαίσιο πάντα της ψυχολογικής στήριξης του καταδίκου για την επίτευξη των υπό (1), (2) και (3) αναφερόμενων σκοπών. Ως τέτοιο νοσοκομείο του οποίου εξειδικευμένος ψυχίατρος θα αναλάβει την παροχή ψυχοθεραπευτικής υποστήριξης στον κατάδικο, πρέπει να ορισθεί το Νοσοκομείο «ΑΙΓΗΝΙΤΕΙΟΝ» Αθήνας. Σε αυτό ο κατάδικος πρέπει να εμφανισθεί εντός 10 ημερών από την επίδοσή του υπό έκδοση βουλεύματος, σε περίπτωση υφ' όρον απολύσεώς του. Για την πρόοδο της παρεχόμενης στήριξης στον κατάδικο και την παρακολούθησή της πορείας της, μέχρι ολοκληρώσεώς της να συντάσσεται έκθεση εντός του πρώτου δεκαημέρου κάθε Ιουνίου 6^{ου} και Δεκεμβρίου (12^{ου}) μήνα κάθε έτους, η οποία επιμελεία του θεράποντος ιατρού, να διαβιβάζεται στον εισαγγελέα Πλημ/κών Πειραιά για την παρακολούθησή του όρου αυτού και την ενημέρωσή του».

Το Συμβούλιο συνεδρίασε στις 28 Ιουνίου 2005 και ο κατάδικος εμφανίσθηκε για μια ακόμη φορά αυτοπροσώπως. Οι αποκρίσεις του στις ερωτήσεις των Δικαστών, όπως καταγράφηκαν στα πρακτικά είναι οι εξής :

«Είμαι 59 ετών και είμαι 22 χρόνια στη φυλακή. Τώρα δεν έχω οικογένεια. Έχω μια κόρη αλλά δεν έχω επαφή μαζί της γιατί δεν με θέλει αυτή. Είμαι διαζευγμένος. Στη φυλακή είμαι υπό το καθεστώς της ημιελευθερίας, δηλ. Από την 11:30 π.μ. έως και την 7:30 μ.μ. είμαι ελεύθερος και πηγαίνω στο ιατρείο μου, το οποίο είναι και στο σπίτι μου, σε κατοικία που μισθώνω χρόνια και δουλεύω με συγκεκριμένα ραντεβού (...). Όσον αφορά την ψυχιατρική έκθεση, λίγη ακόμη εντυχή δεν θα με χαλάσει. Από ορισμένες συγκυρίες της ζωής μου δεν μπόρεσα να ελέγξω αυτό το πράγμα. Το πρόβλημα ήμουν εγώ. Δεν κατέφυγα σε φάρμακα, το οποίο είναι εύκολο πράγμα, έκλαψα, έχω απευθυνθεί σε ειδικούς ψυχιάτρους. Το βράδυ δεν με φοβίζει, βγαίνω έξω με τους φίλους μου και τη σύντροφό μου. (...) Στράφηκα στους ειδικούς, στην ποίηση, στη ζωγραφική κ.λ.π. για να βρώ τί συμβαίνει. Ο θάνατος της αδελφής μου, η οποία πέθανε σε ηλικία 14 ετών με επηρέασε πολύ. (...) Η πρώην σύζυγός μου πιστεύω ότι έπαιξε το ρόλο της, γιατί ήταν ορφανή από μητέρα και πατέρα και την πήρα από τον πατριό της και επέδρασα πάνω της σαν προστάτης. Ήταν συμφοιτήτριά μου. Μετά έβγαλε έναν άσχημο χαρακτήρα. Η σύντροφός μου λέγεται Ελένη Πρελορέτζου, είναι 38 ετών, είναι ψυχολόγος, ποιήτρια και ερευνήτρια. Ζήτησα την βοήθεια του πάτερ Κωνσταντίνου που ήταν στη Δ.Φ.Κ. για να ζητήσω συγγνώμη από τα θύματά μου, αυτός έφτιαξε ένα γκρουπ και μου είπε ότι πήγαν στον έναν, πήγαν στον άλλο, άλλοι δέχτηκαν άλλοι όχι. Ο κόσμος με αντιμετωπίζει πολύ καλά αν και ξέρουν ποιος είμαι. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν διευθύνσεις για να στείλω γράμματα στα θύματά μου, αλλά θα το ήθελα πολύ. Δεν έχω υπερεγώ, παλαιά είχα. Αισθάνομαι μια ταπεινότητα σαν άνθρωπος. Η πραγματογνωμοσύνη μιλάει για παλαιό θυμό. Αν είχα θυμό τόσα χρόνια στη φυλακή θα είχα μαζέψει πειθαρχικά, αλλά αυτό δεν συμβαίνει. Αυτή τη στιγμή, εδώ και πολλά χρόνια, μένω μόνος μου σε κελί, στο Ψ.Κ.Κ., είμαι στην κοινωνική υπηρεσία. Το σκεπτικό των θεραπειών τώρα δεν έχει καμία σχέση με τότε, τώρα έχω βαριά περιστατικά, ανάπηρα παιδιά. Ακόμη δεν έχω αποδεχθεί τον εαυτό μου. Προσφέρω έργο σαν οφειλή σ' όσους με αγαπούσαν. Υπήρχαν άνθρωποι που με εμπιστεύθηκαν και δεν τους εξέθεσα».

Αφού έλαβε υπ' όψη του όλα τα ανωτέρω, το Συμβ. Πλημ/κων Πειραιώς με το υπ' αριθ. 1.149/27-10-2005³⁰² απέρριψε την αίτηση του Μπέσκου με το ακόλουθο αποσπασματικό όπως ακριβώς εξεφράσθη, σκεπτικό:

«Τα γεγονότα αυτά (έλλειψη πειθαρχικών παραπτωμάτων, εργασία εντός φυλακής, άνω των 50 αδειών εξόδου χωρίς παραβίαση, επί τέσσερα έτη τήρηση ημιελεύθερης διαβίωσης, επιτυχής συνέχιση της επαγγελματικής του ενασχόλησης ως φυσιοθεραπευτής, υποβολή σε όλες τις διαδικασίες φορολόγησης εισοδημάτων, ενάρξεως εργασιών και η ανάπτυξη καλλιτεχνικών τάσεων), δεν επαρκούν για να καταδείξουν πραγματική ηθική βελτίωση, δεδομένου ότι και προ του εγκλεισμού του ο αιτών ασκούσε με επιτυχία το επάγγελμά του, ενώ η ανακάλυψη συγγραφικού και ποιητικού ταλέντου δεν αποτελεί απαραίτητως ένδειξη ευαισθησίας ή ηθικής βελτίωσης».

«Ο αιτών προσπάθησε να παρουσιάσει ότι η διαβίωσή του είναι άκρως φυσιολογική : εργάζεται, συναναστρέφεται φίλους του, διατηρεί πολυετή δεσμό. Ανέφερε ότι «Ο θάνατος της αδελφής μου, η οποία πέθανε σε ηλικία 14 ετών με επηρέασε πολύ» - χωρίς όμως να εξηγή ως προς τί τον επηρέασε – επίσης είπε «Το πρόβλημα ήμουν εγώ. Από ορισμένες συγκυρίες της ζωής μου δεν μπόρεσα να ελέγξω αυτό το πράγμα». Οι φράσεις του αυτές καταδεικνύουν ότι ο ίδιος δεν μπορεί καν ακόμη να κατονομάσει τις αξιόποινες πράξεις στις οποίες προέβη, ενώ είναι προφανές ότι δεν έχει εντοπίσει τα αίτια που τον οδήγησαν σε αυτές, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορέσει να ελέγξει επιτυχώς τη συμπεριφορά του. Εξάλλου δεν παρουσιάζει ειλικρινή μεταμέλεια, με εξωτερικές ενέργειες άμεσα συνδεδεμένες με τα θύματα των πράξεών του, υπεκφεύγοντας για την έκφραση συγγνώμης προς αυτά και τις οικογένειές τους. Επίπε χαρακτηριστικά : «Ζήτησα την βοήθεια του πάτερ Κωνσταντίνου που ήταν στη Δ.Φ.Κ. για να ζητήσω συγγνώμη από τα θύματά μου, αυτός έφτιαξε ένα γκρουπ και μου είπε ότι πήγαν στον έναν, πήγαν στον άλλο, άλλοι δέχτηκαν άλλοι όχι. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν διευθύνσεις για να στείλω γράμματα στα θύματά μου, αλλά θα το ήθελα πολύ». Παρά δε το γεγονός ότι στην αίτησή του επισυνάπτονται βεβαιώσεις ασθενών του για την θεραπεία τους και σχετικά δημοσιεύματα εφημερίδων, δεν υπάρχει κανένα έγγραφο του ατόμου που επικαλείται (πατέρα Γεώργιος), κατά μείζονα δε λόγο αυτών που διατείνεται ότι τον έχουν συγχωρήσει που να αποδεικνύεται ότι πράγματι προσπάθησε να ζητήσει συγγνώμη. Επομένως πρέπει να απορριφθεί η υπό κρίση αίτηση».

Ακολούθησε έφεση κατά του βουλεύματος αυτού, επί της οποίας εξεδόθη η υπ' αριθ. 16/2006 Εισαγγελική Πρόταση του κου Εισαγγελέως Εφετών Πειραιώς Ιωάννη Κωνσταντινόπουλου, η οποία έκανε δεκτή την έφεση και πρότεινε να εξαφανισθεί το πρωτόδικο βούλευμα και να γίνει δεκτή η αίτηση του Μπέσκου για υφ' όρον απόλυση, με το ακόλουθο σκεπτικό:

«(...) Όταν συντρέχουν οι ως άνω τυπικές προϋποθέσεις (σ.σ. του αρ. 105 Π.Κ.), χορηγείται υποχρεωτικά, κατ' αρ. 106 παρ. 1 Π.Κ. η απόλυση με όρους, εκτός αν κριθεί ειδικά και αιτιολογημένα ότι η διαγωγή του καταδίκου στις φυλακές δεν ήταν η πρέπει, με συνέπεια αυτός να είναι αναγκαίο να παραμείνει στις φυλακές προς αποτροπή εκδήλωσης από αυτόν εκτός φυλακών αξιόποινης συμπεριφοράς. Συνεπώς αν ο κατάδικος επέδειξε καλή και όχι κατ' επίφαση καλή διαγωγή κατά τη διάρκεια της κράτησής του, πρέπει να του χορηγείται το ευεργέτημα της υφ' όρον απόλυσης (Α.Π. Ολ. Σε Συμβ. 4/1997, 4/1998 – Ποιν. Χρον. ΜΖ', σελ. 1477 και ΜΗ', σελ. 875). Η χορήγηση του ευεργετήματος είναι ανεξάρτητη από το είδος και τη βαρύτητα του εγκλήματος που διέπραξε και κρατείται ο κατάδικος, την προηγούμενη ζωή του και γενικά τις ατομικές και κοινωνικές του περιστάσεις, οι οποίες ελήφθησαν υπ' όψη κατ' άρθρο 79 Π.Κ. για την επιμέτρηση της ποινής. Σκοπός του θεσμού δεν είναι η απαλλαγή από την ποινή, αλλά η θεμελίωση ειδικού τρόπου έκτισης αυτής εκτός

³⁰² Χρήστος Σκευοφύλακας (Πρόεδρος Πρωτοδικών), Αικατερίνη Δρίλλια και Παναγιώτης Γκλίνος (Πλημ/δίκες).

φυλακών σε κατάσταση περιορισμένης ελευθερίας, ήτοι στάδιο δοκιμαστικό και προπαρασκευαστικό για την οριστική ελευθερία και την βελτίωση και κοινωνική επανένταξη του καταδίκου. Η αξιολογική κρίση ότι αυτός επέδειξε «καλή» είτε «όχι καλή», είτε «κατ'επίφαση καλή» διαγωγή, πρέπει να συνάγεται από τη συνολική του συμπεριφορά και τά τη διάρκεια έκτισης της ποινής και δεν πρέπει να λαμβάνονται υπ'όψη στοιχεία που ανάγονται σε χρόνο προ της έναρξης έκτισης αυτής. Στον τυχόν απολυόμενο μπορούν να επιβληθούν και ορισμένες υποχρεώσεις που θα αφορούν τον τρόπο της ελεύθερης ζωής του και ιδίως τη διαμονή του.

(...) Περαιτέρω, σχετικά με την εξαγωγή ασφαλούς κρίσης περί της συνδρομής στο πρόσωπό του των νομίμων ουσιαστικών προϋποθέσεων παροχής του εν λόγω ευεργετήματος, θεωρώ σημαντικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη και συγκεκριμένα για να κριθεί με ασφάλεια αν η συμπεριφορά του κατά τη διάρκεια της κράτησής του υπήρξε και χαρακτηρίζεται «καλή» είτε «όχι καλή», είτε «κατ'επίφαση καλή», τα ακόλουθα : **α)** ο Δ/ντής του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού (Ψ.Κ.Κ.) στο από 2-8-2003 πιστοποιητικό του αναφέρει ότι κατά το διάστημα της κράτησής του από 8-10-1983 επέδειξε άριστη διαγωγή, δεν τιμωρήθηκε πειθαρχικά, εργάστηκε με προθυμία υποδειγματική, έλαβε 48 τακτικές άδειες εξόδου χωρίς να τις παραβιάσει και ότι ο τρόπος χρήσης της ημιελεύθερης διαβίωσης που του είχε ήδη χορηγηθεί είναι υποδειγματικός **β)** το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ψ.Κ.Κ. με την υπ'αριθ. 1/2001 απόφασή του χορήγησε σ'αυτόν άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης, ήτοι να εξέρχεται των φυλακών τις εργάσιμες ημέρες από 12:00 έως και 19:30 ώρες, προκειμένου να συνεχίσει την επαγγελματική του απασχόληση, ως φυσιοθεραπευτής, ώστε να επιτευχθεί η σταδιακή επάνοδός του σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας με την ολοκλήρωση έκτισης της ποινής του, αφού διαπίστωσε την επιδίωξή του να προσφέρει συνειδητά στο κοινωνικό σύνολο και πράγματι μίσθωσε ακίνητο στην Ηλιούπολη Αττικής (Τριζονίων 18), εγκατέστησε φυσιοθεραπευτήριο, υποβάλλει ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος και συμμετέχει στα έσοδα του λογαριασμού «Κεφάλαιο Εργασίας Κρατουμένων» **γ)** Η κοινωνική λειτουργός του Ψ.Κ.Κ. Σταυρούλα Καυκούλα στο από 3-8-2003 σημείωμά της διαπιστώνει εκτός άλλων θετικών στοιχείων ότι ουσιώδη στοιχεία της προσωπικότητας του καταδίκου αποτελούν η συνεχής προσπάθεια για την ηθική διάπλαση του χαρακτήρα του και η αβίαστη εκδήλωση συναισθημάτων αλληλοβοήθειας και ότι διαθέτει την ψυχική ισορροπία για την κοινωνική επανένταξη **δ)** Ο κοινωνιολόγος της Φυλακής Γυναικών Κορυδαλλού Ν. Λαγανάς, στην από 23-12-2004 έκθεσή του αναφέρει εκτός άλλων ότι από συνεντεύξεις που είχε και από παρατήρηση της διαβίωσης εντός και εκτός φυλακής του εκκαλούντος, συμπεραίνει ότι αυτός έχει προσδιορίσει τους παράγοντες που συνέβαλλαν στον παραβατικό τρόπο ζωής του παρελθόντος του και έχει επαναπροσδιορίσει τις αρχές και τις θέσεις του, ώστε δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυσκολίες στην ομαλή ένταξή του σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας, **ε)** ο Ψυχίατρος του Ψ.Κ.Κ. Μάρκος Σκόνδρας στις από 22-9-2004 και 18-4-2005 ιατρικές γνωματεύσεις του, αναφέρει ότι ο κατάδικος Σπ. Μπέσκος, δεν παρουσιάζει ψυχική διαταραχή στην παρούσα φάση, δεν παίρνει φαρμακευτική αγωγή, έχει στοιχεία ναρκισσιστικής προσωπικότητας μ' εσωστρέφεια, με ανάγκη για έλεγχο, κυριαρχία – αυτοπειθαρχία, μειωμένη ανταπόκριση στα συναισθηματικά ερεθίσματα και σημειώνει κύρια ότι ενώ έχει κατανοήσει τους μηχανισμούς και τα αίτια που τον οδήγησαν σε εκρηκτικές και βίαιες ενέργειες, δεν έχει προχωρήσει σε επίπλοδο επίγνωσης της συμπεριφοράς του και γ'αυτό χρειάζεται ψυχοθεραπευτική υποστήριξη και **στ)** Η συμπεριφορά του εκκαλούντος κατά τη διάρκεια της εμφάνισής του ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστικού συμβουλίου, όπου αξιολογήθηκε αρνητικά η έλλειψη εξωτερικών ενεργειών του άμεσα συνδεομένων με τα θύματά του και η έλλειψη ρητής έκφρασης συγγνώμης προς αυτά και τις οικογένειές τους. Ο συνδυασμός των δύο τελευταίων στοιχείων –**ε' και στ'** – βάρυναν στην κρίση του εν λόγω δικαστικού συμβουλίου που οδηγήθηκε στην υποβάθμιση της βαρύτητας των υπολοίπων τεσσάρων (α', β', γ' και δ') των αρμοδίων σωφρονιστικών οργάνων στοιχείων και έτσι το Συμβούλιο Πλημ/κών Πειραιώς έκρινε όχι με βάση το αποδεικτικό υλικό και ιδιαίτερα την αυτοπρόσωπη εμφάνιση του καταδίκου ενώπιον του δεν αποδείχθηκε ότι η εξωτερική καλή συμπεριφορά του υπήρξε αποτέλεσμα ηθικής συνείδησης, ηθικού χαρακτήρα και εσωτερικής αποδοχής κανόνων προσήκουσας εκδηλωτικής συμπεριφοράς, ήτοι με λίγα λόγια διέγινωσε σ'αυτόν ότι η συμπεριφορά του κατά τη διάρκεια της κράτησής του, που σημειωτέον προσεγγίζει τα 23 έτη, εκ των οποίων τα τελευταία πέντε υπό καθεστώς ημιελεύθερης διαβίωσης, υπήρξε υποκριτική και μάλιστα προφανώς, εν γνώσει του υποκριτική, ήτοι «κατ'επίφαση» καλή και «όχι καλή», που απαιτεί ο νόμος. Την εν λόγω κρισιολογία και εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού θεωρώ εσφαλμένη όχι μόνο γιατί στηρίζεται κύρια σε εκδηλωτική συμπεριφορά που συνδέεται και ανάγεται άμεσα στον τρόπο διαβίωσης του

κρατούμενου προ της ενάρξεως της ποινής που του επέβαλε το δικαστήριο μετά από στάθμιση όλων των παραγόντων που τον οδήγησαν στην στάθμιση των πράξεων, για τις οποίες είχε κηρυχθεί ένοχος, χωρίς να του αναγνωρίσει κάποιο ελαφρυντικό, αλλά και γιατί η αποκλίνουσα ψυχική συμπεριφορά που περιγράφουν οι ψυχίατροι πρέπει να αντιμετωπισθεί μόνο με ψυχοθεραπευτική υποστήριξη υπό καθεστώς ελεύθερης διαβίωσης και όχι υπό καθεστώς εγκλεισμού του κρατούμενου, είναι δε δυνατόν να επιβληθούν σε αυτόν τέτοιου είδους όροι κατά την απόλυσή του από τις φυλακές, όπως περιγράφονται στην εισαγγελική πρόταση στο εκκαλούμενο βούλευμα, όπου και παραπέμπω προς αποφυγήν περιπτώσεων επαναλήψεων (...)

Ακολούθησε, τον Φεβρουάριο του 2006, η νέα παράσταση ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών³⁰³. Στα πρακτικά της ακρόασης του Συμβουλίου αποτυπώθηκαν τα ακόλουθα :

«Πρώτη φορά έρχομαι σε Συμβούλιο Εφετών. Ζητώ την υφ' όρον απόλυσή μου. Είμαι ένα καινούριο άτομο σε σχέση με τότε. Νοιώθω την ανάγκη να με εμπιστευθείτε με τη διαβεβαίωση ότι δε θα σας διαψεύσω. Η σύλληψή μου ήταν λύτρωση. Στη φυλακή συνειδητοποίησα τη βαρύτητα των εγκλημάτων. Στον Κορυδαλλό ο ψυχίατρος Σπύρογλου με βοήθησε από το 1983 να καταλάβω. Μου συμπαραστάθηκε. Ήμουν μέσα στη φυλακή. Μίλησα και με τον πατέρα Κωνσταντίνο από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Λίγο πριν φύγω από τον Κορυδαλλό παρακάλεσα τον πατέρα Κωνσταντίνο να ζητήσει συγγνώμη από τα θύματα. Με διαβεβαίωσε ότι πήγε και κάποιοι δέχθηκαν τη συγγνώμη και κάποιοι άλλοι όχι. Μετά πήγα στις φυλακές τις Κέρκυρας. Εκεί έγραφα και ζωγράφιζα και αυτό με βοήθησε πάρα πολύ. Τότε έκανα φυσικοθεραπείες και σε κρατούμενους. Διαπίστωσα ότι μπορούσα να είμαι χρήσιμος. Στη φυλακή των Πατρών με βοήθησε η ζωγραφική. Το 1991 ήρθα στον Κορυδαλλό. Προσπάθησα να βρώ διευθύνσεις παθόντων, αλλά είχαν αλλάξει όλα τα δεδομένα. Μετά πήγα στις φυλακές της Τίρυνθας όπου προσέφερα τις υπηρεσίες μου. Τότε ανακάλυψα ότι μπορώ να προσφέρω στους συνανθρώπους μου. Τότε πήρα την πρώτη κανονική άδεια από τη φυλακή. Το 1995 παρουσίασα μια ελαφριά κατάθλιψη. Τότε κατέφυγα στους ψυχιάτρους. Στις φυλακές με είχε χρεωθεί ο κος Σκόνδρας. Μετά από τρία χρόνια πήρα εξιτήριο από την ψυχιατρική φυλακή και μετά έπαιρνα τις δεκαήμερες άδειές μου. Μετά τέσσερα χρόνια τιμήθηκα με την άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης. Από τότε λειτουργώ φυσιοθεραπευτήριο. Έχω ανταπόκριση από τον κόσμο. Γυρίζω στη φυλακή στις 7:30 το βράδυ. Εγώ μόνος μου ζητούσα ψυχιατρικές επισκέψεις. Συζητούσα με τον κ. Σκόνδρα. Είχα την πρόσβαση και μιλούσα μαζί του. Τότε δεν κρίθηκε απαραίτητη η ψυχιατρική μου παρακολούθηση. Από το έτος 2000 είχα εξιτήριο. Θεωρήθηκε ότι είχα βρεί ισορροπία. Μετά τη σύλληψή μου άρχισα να συνειδητοποιώ τη βαρύτητα των εγκλημάτων. Κατέφυγα στην Καινή Διαθήκη από όπου απεκόμισα πολλά και αναδόμησα τον εαυτό μου. Δε νιώθω ότι χρειάζομαι υποστήριξη, αλλά δεν έχω και αντίρρηση για τον όρο της ψυχιατρικής παρακολούθησης. Ίσως μου κάνει καλό. Σαν παιδί είχα μια περίπτωση της αδελφής μου που επί επτά χρόνια περιμέναμε το θάνατό της. Αυτό μου στέρησε το γέλιο και απομονώθηκα. Ήμουν κλεισμένος στον εαυτό μου και εγωκεντρικός. Στα 25 χρόνια μου παντρεύτηκα μια συνάδελφό μου και μετά από ενάμισυ χρόνο εξεδήλωσε μια υστερική συμπεριφορά. Τότε δεν μπορούσα να διαχειριστώ την κατάσταση και εξετράπη. Αυτό το λένε και οι γιατροί. Την

³⁰³ Ο εν ημιελευθερία διαβίων κατάδικος δεν είχε δώσει καμιά αφορμή για να ασχοληθούν μαζί του τα ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε.. Παρά ταύτα, λίγες μέρες προ της ενώπιον του συμβουλίου εμφανίσεώς του, η εκπομπή «Αυτόφωρο» του Μάκη Γεωργίου στον τηλεοπτικό σταθμό ANTENNA, χρησιμοποιώντας «κρυφή κάμερα» και ένα ζεύγος (κατ'εуφημισμόν) δημοσιογράφων που υποδύοντο τους «ασθενείς», εισχώρησαν χωρίς ραντεβού στο φυσιοθεραπευτήριο του Μπέσκου και εν αγνοία του κατέγραψαν εικόνα, ήχο και φωνή τις οποίες χρησιμοποιήσαν παρά την δεδηλωμένη αντίθεσή του σε μαγνητοσκοπημένη εκπομπή, αποκόπτοντας δηλαδή την οποιαδήποτε δυνατότητα παρέμβασης στην πλευρά Μπέσκου. Η εκπομπή, η οποία έβριθε προκλητικών και αντιδεοντολογικών σχολίων, με συνεχείς αναφορές στα εγκλήματα και όψιμη «έκπληξη» και «οργή» για το ότι «βγαίνει έξω ένας δολοφόνος» και με καλεσμένους στους οποίους ήταν άγνωστη και αδιάφορη κάθε θεσμική λειτουργία, παρά την κατά τεκμήριο νομική τους κατάρτιση, είναι άγνωστο το κατά πόσο επηρέασε την κρίση του Συμβουλίου.

εγκληματική δραστηριότητα την εκδήλωσα όταν ήμουν 35-36 χρονών. Έχω ένα παιδί, μια κόρη 24 ετών. Δεν έχω ιδιαίτερες επαφές. Προσπάθησα αλλά δεν ήθελα να δημιουργήσω προβλήματα. Η κόρη μου έχει τρία διπλώματα ξένων γλωσσών. Δεν ξέρω αν εργάζεται. Έχω να τη δω από τριών ετών. Αισθάνομαι την ανάγκη να την δω, αλλά αν πήγαινα να βρώ τη γυναίκα μου, ίσως δημιουργούσα πρόβλημα. Η κόρη μου με έπαιρνε τηλέφωνο στη φυλακή, αλλά από ένα σημείο και μετά διέκοψε. Δεν ήθελα να δημιουργήσω προβλήματα πιεστικά».

Παρόσα είπε ο Μπέσκος ενώπιον του Συμβουλίου, υπήρξε νέο απορριπτικό βούλευμα, το υπ' αριθ. 53/2-3-2006 Συμβ. Εφετών Πειραιώς³⁰⁴, το σκεπτικό του οποίου είχε ως εξής:

«(...) Στην παρούσα φάση ο εκκαλών έχει προσπαθήσει με σοβαρότητα να αναγνωρίσει τα αίτια των πράξεών του και τους μηχανισμούς που λειτουργούν και επηρεάζουν τη συμπεριφορά του και έχει αρχίσει να κατανοεί τη σημασία των παραπάνω μηχανισμών, χωρίς όμως να έχει προχωρήσει στο επίπεδο επίγνωσής τους, διαδικασία για την οποία χρειάζεται ψυχοθεραπευτική υποστήριξη. Η πλήρης κατανόηση και θεραπευτική επεξεργασία των ανωτέρω θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα ανασταλτικό παράγοντα για τη διάπραξη αδικημάτων όπως αυτά για τα οποία καταδικάσθηκε. Για το λόγο αυτό πρέπει να επεξεργασθεί περαιτέρω τα στοιχεία της προσωπικότητάς του σε ψυχοθεραπευτική βάση. Τα περί του αντιθέτου συμπεράσματα της από 25-5-2005 ιατρικής γνωματεύσεως του ιδιώτη ψυχιάτρου Κωνσταντίνου Βασιλάκη, σε συνδυασμό με την ιατρική βεβαίωση του ίδιου, με αναγραφόμενη ως ημερομηνία την 24-5-2005, την οποία προσεκόμισε ο εκκαλών με δική του επιμέλεια και αφού ήδη είχε εκπονηθεί η γνωμάτευση του Ψυχιάτρου του Ψ.Κ.Κ. Μάρκου Σκόνδρα, περί μη ανάγκης για συνδρομή και ψυχική στήριξη του εκκαλούντος είναι κατ' ουσία αβάσιμα. Ενώ η εκφρασθείσα άποψη ότι ο εκκαλών είναι έτοιμος να μην επαναλάβει νέα αδικήματα στο μέλλον διατυπούμενη τόσο στην από 25-5-2005 ιατρική γνωμάτευση, κατά την έννοια του περιεχομένου αυτής, όσο και στην από 18-4-2005 όμοια, με την αναφορά στο τέλος αυτής ότι ο εκκαλών δε δίνει στοιχεία που να συνηγορούν σε επανάληψη νέων αδικημάτων – έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τις διαπιστώσεις που προηγούνται στην από 18-4-2005 ιατρική γνωμάτευση, οι οποίες στηρίζονται στην εξέταση που έγινε στον εκκαλούντα και συνίστανται σε ψυχιατρικές συνεντεύξεις και σε έγκυρες αξιόπιστες διαγνωστικές δοκιμασίες προσωπικότητας και νοητικών λειτουργιών (W.A.I.S., M.M.P.I., ROTTER, T.A.T., και RORSCACH). Κατά ακολουθία των διαπιστώσεων αυτών παρίσταται αναγκαία η ψυχοθεραπευτική υποστήριξη του εκκαλούντος, προκειμένου αυτός να επεξεργασθεί θεραπευτικά τα αρνητικά στοιχεία της προσωπικότητάς του, με τη βοήθεια του ειδικού, έτσι ώστε να μειωθούν και να εκλείψουν σε ανεκτό βαθμό οι αντικοινωνικές αντιδράσεις του που τον οδήγησαν στη διάπραξη των αδικημάτων για τα οποία καταδικάσθηκε καθώς απαιτείται η ανάπτυξη ανασταλτικών παραγόντων για την επανάληψη τέτοιων βίαιων και εκρηκτικών συμπεριφορών στο μέλλον, παρέπεται ότι επί του παρόντος ο εκκαλών δεν διαθέτει την προσωπικότητα που αξιωνεται κοινωνικά για τη διαβίωσή του σε καθεστώς πλήρους, πλέον, ελευθερίας. Αποτελεί η προσωπικότητα τον ρυθμιστικό παράγοντα της όλης συμπεριφοράς και κατά τη διάρκεια της κρατήσεως του εκκαλούντος διαμορφωτικά της συμπεριφοράς του στοιχεία δεν έχουν βελτιωθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μπορεί αυτός ακινδύνως να ενταχθεί στο κοινωνικό σύνολο, αλλά παραμένει η επικινδυνότητα του χαρακτήρα του προς τέλεση νέων αξιοποίνων πράξεων. Επιβάλλεται, συνεπώς, η συνέχιση της κρατήσεώς του, ώστε να αποτραπεί η τέλεση από αυτόν νέων αδικημάτων. (...) Ύστερα από αυτά πρέπει να απορριφθεί η υπό κρίση έφεση...»

Ακολούθησε νέα αίτηση και νέα αυτοπρόσωπη εμφάνιση ενώπιον του Συμβουλίου Πλημ/κών Αθηνών τον Ιούνιο του 2006, με βούλευμα και πάλι απορριπτικό³⁰⁵. Νέα έφεση κατά του βουλεύματος, νέα αυτοπρόσωπη παράσταση

³⁰⁴ Πρόεδρος Γεωργία Λαλούση, Ασπασία Μαγιάκου και Δημήτριος Χονδρογιάννης Εφέτες.

³⁰⁵ Οι αναφορές στον τύπο ήταν περιορισμένης έκτασης, καθώς δεν υπήρχαν μεγάλα περιθώρια εκμετάλλευσης «αρνητικών» γεγονότων. «Παρ' όλα αυτά, κατά τη διάρκεια της κράτησής του ο κατάδικος έχει χαρακτηριστεί υπόδειγμα κρατουμένου, με αποτέλεσμα τα

του καταδίκου ενώπιον του Συμβουλίου στις 20/12/2006³⁰⁶ και νέα απόρριψη της αίτησής του.

Το συγκεκριμένο ζήτημα, έτσι όπως ακριβώς ετέθη από το 1991 στην ενώπιον του Μ.Ο.Ε. δίκη (αν είναι γνωστοί οι λόγοι που τον ώθησαν στις πράξεις και το αν αυτοί οι λόγοι έχουν ή όχι αρθεί), κατά τρόπο φωτοαγραντιγραφικό σχεδόν μέσα στα χρόνια, κυνηγά τον Μπέσκο. Επί 25 περίπου χρόνια η ελληνική δικαιοσύνη, με την επικουρία της επιστήμης και κατά το βαθμό που επέλεξε να ασχοληθεί, δεν μπορεί να προσδιορίσει τους «λόγους» που τον ώθησαν στα αποτρόπαια εγκλήματά του, αντιμετωπίζει με περιφρόνηση οποιαδήποτε προσπάθεια αυτοπροσδιορισμού αυτών των λόγων από τον ίδιο τον κρατούμενο (βλ. τις απορριπτικές αιτιολογίες των βουλευμάτων που απέρριψαν τις αιτήσεις του για υφ'όρον απόλυση, ενώ αρνείται και απορρίπτει να εξεύρει, να επιβάλλει και να εφαρμόσει «τον θεσμικό τρόπο» για να προσδιορισθούν αυτοί οι λόγοι από τον κρατούμενο, ώστε αφού «αρθούν» να απολυθεί υφ'όρους στην κοινωνία.

Αρχικά, το δικαστικό συμβούλιο κρίνει, με απόλυτη απουσία τεκμηρίωσης, ή παράθεσης επιστημονικών απόψεων, ότι «είναι επικίνδυνος τη νύκτα», επειδή μέχρι τώρα «δεν είναι επικίνδυνος» σε 48 πολυήμερες άδειες και μετά από 2 έτη ημιελεύθερης διαβίωσης, κατά τα οποία καθημερινά είναι ελεύθερος μέχρι τις 19:30 το απόγευμα. Στη συνέχεια, τον εγκαλούν, μετά από 22 χρόνια, ότι «δεν ζήτησε συγγνώμη από τα θύματά του», οπότε «συμπεραίνουν» ότι δεν έχει «καλή διαγωγή». Ενισχύεται δε το πρωτοφανές και παράλογο αυτό σκεπτικό από το ότι «δεν προσέτρεξε μόνος του σε ψυχιάτρους», την ώρα που ο ίδιος, όπως προεξετέθη, ζητούσε αναβολή της τελεσίδικης κρίσης του, προκειμένου να μελετηθεί για ικανό χρονικό διάστημα η συμπεριφορά του. Ακολούθως, επί νέας αιτήσεώς του, καλούνται οι «ψυχίατροι» να «βεβαιώσουν» αν «είναι επικίνδυνος ή όχι». Καθ'υπερβάση του υλικού του φακέλλου του κρατουμένου, ο οποίος φανερώνει μια υπερδεκαετή ανθρωποκεντρική δράση, γνωστή εντός και εκτός φυλακών μέσα σε δύσκολες συνθήκες, παραγγέλεται να τον συνοδεύσει «χαρτί γιατρού», στοιχείο κατ'εξοχήν υποτιμητικό για την αυταξία του ανθρώπου - κρατουμένου, τον οποίο το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης δεν ενδιαφέρθηκε να υποβοηθήσει ιατρικά, ούτε όταν επίκειτο η επιμέτρηση της ποινής του, ούτε μέσα στα χρόνια, όταν άλλαζε τα κελιά ανά την επικράτεια, αλλά μόνον όταν θέλησε να δυσκολέψει την επανένταξή του, με εξωνομικά προκρίμματα αναγόμενα κατά κραυγαλέο τρόπο στο προτιμωρητικό στάδιο. Όμως, τα κριτήρια για την υφ'όρον απόλυση που φαίνεται να θέτουν τα

τελευταία χρόνια να παίρνει πενθήμερες και οκταήμερες άδειες», σημειωνόταν σε μερίδα του τύπου της εποχής Βλ., μ.α., εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 21/6/2006 και «Τα Νέα» 2/8/2006.

³⁰⁶ Βλ. μ.α. την ηλεκτρονική σελίδα του τηλεοπτικού σταθμού Alpha T.V. της 20/12/2006.

συμβούλια για τον Μπέσκο, όχι μόνο απομακρύνονται φανερά από αυτά του νόμου (105-106 Π.Κ.), αλλά η απρόβλεπτη ποικιλία τους, δεν τελειώνει εδώ. Στην τρίτη κατά σειρά κρίση του Μπέσκου, την πρώτη σε Συμβούλιο Εφετών, όταν είναι εφοδιασμένος με μια «πραγματογνωμοσύνη» θολή και διστακτική κατά περιεχόμενο, αλλά πάντως καταδεικτική του ότι «έχει προσπαθήσει» και «έχει κατανοήσει» «τα αίτια» των συμπεριφορών του, τότε επιστρατεύεται μια στείρα ρηματική αναφορά σε σημεία της πραγματογνωμοσύνης αυτής, για να καταλήξει το συμβούλιο σε ανατίθετο από της πραγματογνωμοσύνης συμπέρασμα. Οι δε συνετές φωνές όλων των εισαγγελικών λειτουργιών που τάχθηκαν υπέρ της χορήγησης της υφ'όρον απόλυσης, φαίνεται ότι κατά σταθερό τρόπο αγνοούνται επιδεικτικά. Σε τί άραγε διαφέρει η αποτίμηση της περίπτωσης Παπαχρόνη, ο οποίος είχε κατ'επανάληψη υποπέσει σε πειθαρχικά παραπτώματα βίαιης συμπεριφοράς εντός της φυλακής, από την περίπτωση Μπέσκου; Ο πρώτος με την πρώτη κατ'έφεση δίκη απολύθηκε υφ'όρον, χωρίς να έχει ούτε την έσωθεν ούτε την έξωθεν πανθομολογουμένως άριστη διαγωγή και το ιστορικό προσφοράς του δεύτερου. Από όλα τα ανωτέρω, και ασχέτως της βαρύτητας των εγκλημάτων του Μπέσκου, αναδεικνύεται ένα κυρίαρχο πρόβλημα νοοτροπίας που διατρέχει το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης της χώρας μας. Ενδόμυχα, οι κρίνοντες φθάνουν σε αδιέξοδο όταν καλούνται με κριτήριο το νόμο να αποφασίσουν εάν, μετά από υπερεικοσαετή κράτηση και «άριστη διαγωγή» πρέπει να εφαρμοστεί ο νόμος (τα αρ. 105-106 Π.Κ.) και προτιμούν να καταφύγουν στη σιγουριά μιας νομικοφανούς υπεκφυγής, η οποία, με την ασφάλεια ότι το βούλευμά τους δεν θα αναιρεθεί από τον Α.Π. (αφού δε χωρεί αναίρεση στη διαδικασία της υφ'όρον απόλυσης), επεκτείνει κατά τρόπο αντισυνταγματικό και επιτείνει κατά τρόπο πολιτειακά ανήθικο το τιμωρητικό στάδιο της ποινής. Ενώ ο κρατούμενος έχει εγκαταλειφθεί επί δεκαετίες χωρίς ψυχολογική υποστήριξη, χωρίς ψυχιατρική φροντίδα και παρακολούθηση και αφού έχει υποτιμηθεί και η ίδια η εγκυρότατη επιστήμη της ψυχιατρικής, όταν στην επ'ακροατηρίω διαδικασία η έκθεση του ειδικού επιστήμονα – πραγματογνώμονα, καθώς και η δια ζώσης μαρτυρία του δεν κρίνεται «πειστική», όταν τελικά φθάσει η ώρα να αποτιμηθεί η πορεία του εντός φυλακής, το συμβούλιο «χρεώνει» στον κρατούμενο το ότι «δεν αναζήτησε ψυχιατρική βοήθεια», για να «φθάσει σε σημείο επίγνωσης» των αιτίων που τον οδήγησαν (πριν από δεκαετίες) στα εγκλημάτα του (!). Η εύγλωττη αυτή θεσμική υποκρισία, υποκρύπτει εξωκείμενες του γράμματος και του πνεύματος του νόμου σκοπιμότητες, με κυριώτερη το ότι για την κλειστή λογική του υποσυστήματος ποινικής δικαιοσύνης που αποτελεί το Συμβούλιο Φυλακών, ενδεχομένως να είναι προτιμώτερο, «εν αμφιβολία», να παραμείνει ένας κατάδικος στη φυλακή, από το να ληφθεί μια απόφαση που θα αξιολογεί την κοπιώδη υπερεικοσαετή πορεία του εντός

αυτής. Πρόκειται για ακραία και αμφισβητούμενης νομιμότητας λειτουργία του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, η οποία τείνει να εξυπηρετεί περισσότερο τους εσωτερικούς του μηχανισμούς και όχι το θεσμικό του ρόλο. Με την πέραν των προϋποθέσεων του νόμου εμμονή στην παράταση του εγκλεισμού, κλονίζεται η χρησιμότητα και η λειτουργικότητα του σωφρονιστικού συστήματος. Αμφισβητείται η καθημερινή εργασία σωφρονιστικών υπαλλήλων, κοινωνιολόγων, γιατρών και άλλων επιστημόνων, υπό τους οποίους υλοποιείται η σωφρονιστική καθημερινότητα, υπό την οποία καλείται να είναι αποδεδειγμένα συμμορφωθείς ο κατάδικος για να έχει «καλή διαγωγή». Συγχρόνως, προκαλούνται σχισματικές δυσαναλογίες ως προς τη μεταχείριση μεταξύ ποινικών κρατουμένων με ανάλογης βαρύτητας εγκλήματα. Ο «επώνυμος» κατάδικος, επειδή και μόνο επιλέγεται από τον τύπο να επανέλθει το όνομά του στην «επικαιρότητα», παραμένει έγκλειστος, ενώ οποιοσδήποτε άλλος, ενδεχομένως και επικίνδυνος κρατούμενος, επειδή η «ανωνυμία» του δεν προβληματίζει, απολύεται ευκολότερα. Τέλος, η ερασιτεχνική τεκμηρίωση βουλευμάτων όπως τα προαναφερθέντα συντελεί οπωσδήποτε στην διάχυση μιας ανασφάλειας περί δικαίου, αφού το κοινωνικό σώμα αντιλαμβάνεται ότι οι προϋποθέσεις του νόμου κάμπτονται ακόμη και άκομψα όταν το κρίνουν σκόπιμο οι ίδιοι οι εφαρμοστές του, φαινόμενο που καταλείπει μόνο διάψευση και απογοήτευση του πολίτη προς τη δικαιοσύνη και τις λειτουργίες της.

Στις 2/8/2008 το Συμβούλιο Εφετών Πειραιώς με το υπ' αριθ. 200/2008 βούλευμά του³⁰⁷, έκανε δεκτή τελικώς έφεσή του σε προηγούμενη αίτηση υφ' όρον απόλυσής του, την οποία νωρίτερα εντός του έτους είχε απορρίψει. Απολύθηκε υπό δύο όρους, την απαγόρευση της εξόδου από τη χώρα και την παρουσία του στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής του³⁰⁸. Το αργότερο τον Οκτώβριο του 2008, με τη συμπλήρωση 25 ετών πραγματικής έκτισης της ποινής, ο Μπέσκος θα απολυόταν κατά νόμον υποχρεωτικά.

³⁰⁷ Βλ. εφημερίδα «Το Έθνος», 2/8/2008.

³⁰⁸ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 2/8/2008.

Γ. 4. Αντώνης Δαγκλής

«ΣΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥΣ ΕΒΛΕΠΑ ΤΗ ΜΑΝΑ ΜΟΥ ...»

- ΑΝΤΩΝΗΣ ΔΑΓΚΛΗΣ

Γ.4.1. ΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΜΙΑΣ ΝΥΧΤΑΣ

Στις 7:00 το πρωί της 30^{ης} Οκτωβρίου 1995, στο 136ο χιλιόμετρο της Εθνικής Οδού Αθηνών-Λαμίας, στο ύψος της «Τραγάνας», οι εργάτες του συνεργείου του Ταμείου Οδοποιίας συλλέγουν απορρίμματα από τα πάρκινγκ που βρίσκονται κατά μήκος της Ε.Ο.. Αποπειρώμενοι να μεταφέρουν μια κοινή μαύρη σακούλα απορριμμάτων, διαπιστώνουν ότι περιέχει τον κορμό ενός γυναικείου σώματος. Αμέσως καλείται η Ασφάλεια. Γίνεται αντιληπτή και δεύτερη σακούλα να επιπλέει στα νερά του Νότιου Ευβοϊκού, κοντά στα βράχια της ακτής, περίπου στο ύψος του στηθαίου του πάρκινγκ και προς τη θάλασσα. Σε λίγη ώρα περισυλλέγεται. Περιέχει κομμένα ανθρώπινα άνω και κάτω άκρα, πιθανότατα του ίδιου θύματος .

Το δυσάρεστο έργο της πρώτης προσέγγισης της αποκεκαλυμμένης εγκληματικής εικόνας, ανατέθηκε στον τότε Πρόεδρο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών, Εμμανουήλ Νόνα. *«Ο θάνατος προήλθε από στραγγαλισμό, αλλά και χτυπήματα στο κεφάλι με οξύ όργανο. Μετά το θάνατο της γυναίκας, ο δράστης, ψύχραιμος, πήρε ένα πριόνι τύπου «Black & Decker» και με απόλυτη ακρίβεια έκοψε τα δύο χέρια και τα δύο πόδια, ενώ πήρε την καρδιά, το συκώτι και τα άλλα όργανα, τα οποία εξαφάνισε. Μετά πήρε τις δύο σακκούλες σκουπιδιών, στη μια έβαλε μέσα το σώμα και στην άλλη τα πόδια και τα χέρια και τις πέταξε δίπλα από ένα πάρκινγκ της Εθνικής Οδού, πάνω στα βράχια της ακτής, με σκοπό να κυλήσουν προς τη θάλασσα»*³⁰⁹. Ο χρόνος τέλεσης του εγκλήματος προσδιορίσθηκε μεταξύ 24 και 36 ωρών προ της εξεύρεσης του πτώματος.

Η είδηση για το μακάβριο εύρημα προκάλεσε αίσθηση στο Τμήμα Εγκλημάτων κατά της Ζωής της Ασφάλειας Αττικής. Παρέπεμπε απευθείας σε μια κατά τι παλαιότερη υπόθεση, της οποίας ο φάκελος είχε κλείσει, ελλείψει στοιχείων. Ήταν όμως δύσκολο να λησμονηθεί. Ακριβώς τρία χρόνια νωρίτερα, στις 29 Οκτωβρίου 1992, στο κέντρο της Αθήνας, στην οδό Ριζάρη, έξω από το Πολεμικό Μουσείο, είχε ανευρεθεί σε κάδο απορριμμάτων του Δήμου ο ακέφαλος κορμός ενός γυναικείου σώματος και δύο ημέρες νωρίτερα ένα γυναικείο δεξί κάτω άκρο σε κάδο

³⁰⁹ Βλ. σχετ. την δήλωσή του, δημοσιευμένη στην Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 2/11/1995.

απορριμμάτων στον Βοτανικό. Και τα δύο ευρήματα ήταν σε κατάσταση προκεχωρημένης σήψης. Τότε, η αποκάλυψη της ταυτότητας του θύματος είχε καταστεί αδύνατη, καθώς η δεξιά παλάμη του πτώματος, απ' όπου θα μπορούσε να γίνει αντιπαραβολή των αποτυπωμάτων του δείκτη, είχε αποκοπεί («σκόπιμα», όπως είχε θεωρηθεί από την Ασφάλεια). Πρόβλημα είχε αρχικώς προκύψει και ως προς τον συσχετισμό του ακέφαλου κορμού με το κάτω άκρο. Όμως, διενεργήθηκαν ιστολογικές εξετάσεις και διασταυρώθηκε μέσω χημικής ανάλυσης ότι υπήρχαν ίχνη από τον ίδιο τύπο βαφής νυχιών (μανόν) στα δάκτυλα του αριστερού χεριού του σώματος και του ποδιού. Η δημοσιότητα της οποίας έτυχε η μακάβρια εκείνη ανεύρεση είχε, ως συνήθως, ασκήσει πίεση στις αρχές. Ως απότοκος της πίεσης αυτής θα πρέπει να θεωρηθεί και η -εν θερμώ- διαρροή από αστυνομικούς κύκλους προς τον τύπο της εικασίας σύμφωνα με την οποία «ο δράστης προέρχεται από το περιβάλλον του θύματος»³¹⁰.

Η υπόθεση του '92 είχε κλείσει άδοξα. Το ότι καμιά χρονικά συγγενής δήλωση εξαφάνισης δεν ανταποκρινόταν στο σωματότυπο του διαμελισμένου πτώματος, το ότι κανείς άλλος δεν αναζήτησε επί τρία χρόνια τη γυναίκα εκείνη, καθώς και το ανεξακρίβωτο της ταυτότητάς της, άφησαν ανοικτό το ενδεχόμενο το θύμα να ζούσε μόνο του, χωρίς συγγενείς, είτε – το πιθανότερο – να επρόκειτο για αλλοδαπή, που διέμενε στη χώρα μας παράνομα.

Αυτή τη φορά όμως, τον Οκτώβριο του '95, κατέστη δυνατό να ληφθούν δακτυλικά αποτυπώματα από το διαμελισμένο σώμα. Αυτά και οδήγησαν σύντομα την Ασφάλεια στην εξακρίβωση της ταυτότητας του θύματος. Επρόκειτο για την 29χρονη Ελένη Παπαγγελοπούλου (το γ. Παναγιωτοπούλου), η οποία «εργαζόταν σε διάφορα μπαρ» της Αθήνας και της επαρχίας και ήταν σεσημασμένη για παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών ουσιών και του υγειονομικού κανονισμού. Η Παναγιωτοπούλου είχε γεννηθεί στη Γερμανία από έλληνες γονείς, ήταν παντρεμένη -και από δωδεκαετίας διαζευγμένη- με τον Κωνσταντίνο Παπαγγελόπουλο και μητέρα μιας κόρης 14 ετών, η οποία ζούσε με τον πατέρα της. Ο τελευταίος, κλήθηκε για κατάθεση στην Ασφάλεια την 1/11/95 και κατέθεσε ότι είχε να δει την πρώτην σύζυγό

³¹⁰ Με μια πρώτη σταχυολόγηση των Ελληνικών εγκληματολογικών χρονικών αληθεύει μεν το ότι έως τότε, δεν υπήρχε καταγεγραμμένη περίπτωση που να παράσχει υλικό για τη σύζευξη των στοιχείων διαμελισμένου θύματος - άγνωστος σε αυτό δράστης. Το αντίθετο μάλιστα. Οι υποθέσεις Φραντζή (1987) και -η σχετικώς πρόσφατη για την εποχή (1991) του ταϊλανδού μπάτλερ- Σερτουασάνα, επικουρούμενες αφανώς και από το μυθικό, πλέον, της υπόθεσης Αθανασόπουλου (1931) οδηγούσαν τους ούτως ή άλλως επιστημονικά ανυποστήρικτους ιθύνοντες προς την αντίστροφη κατεύθυνση. Ο δράστης όχι μόνο «προφανώς ανήκε» στο στενό κύκλο του θύματος, αλλά η «εσκεμμένη» καταστροφή των ιχνών της ταυτότητάς του, μέσω του διαμελισμού, συνεπαγόταν, σύμφωνα με τις πρόχειρες εκτιμήσεις των Αστυνομικών «ιδιάζουσα διαπροσωπική σχέση» με το θύμα και «διαστροφή χαρακτήρος» του δράστη. Βλ. σχετ. Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 30, 31/10/ 1992.

του τέσσερα χρόνια. Και έγινε άνευ ετέρου πιστευτός, διότι οι πληροφορίες των αρχών από τα διάφορα νυκτερινά κέντρα της Αθήνας σκιαγραφούσαν με ασφάλεια την θλιβερή διαδρομή του θύματος «από το ένα μπαρ στο άλλο», κατά τα τελευταία χρόνια. Τα γραφειοκρατικά ίχνη που αφήνουν εκατοντάδες γυναίκες που ζουν ως αδήλωτες ιερόδουλες και είναι εύκολο να συλληφθούν και να σημανθούν για κατοχή μικροποσοτήτων ή γιατί δεν έχουν «τα χαρτιά τους» την είχαν εντάξει στους «ορατούς» για την Ασφάλεια παραβάτες και πλέον επισφράγιζαν και την ταυτοποίησή της ως ενός από τα θύματα εγκληματικής ενέργειας. Ήδη από τις αρχές Νοεμβρίου, αστυνομικοί με πολιτικά, εφοδιασμένοι με φωτογραφίες από την αστυνομική ταυτότητα του θύματος, ξεκίνησαν συστηματικούς ελέγχους σε κακόφημα μπαρ της Αττικής.

Ξαφνικά, την επομένη των Χριστουγέννων του 1995, τα μεσημβρινά δελτία ειδήσεων των τηλεοπτικών σταθμών εμφάνισαν την εικόνα μιας εύσωμης γυναίκας, ημίγυμνης, με τα μαλλιά της πιασμένα σε κοτσίδα, να κείται κατά μήκος ενός λασπωμένου χωματοδρόμου, παρόδου της οδού Ορφέως, στο Βοτανικό. Η εικόνα, φυλαγμένη επιμελώς για μια ημέρα στις ειδικά μονταρισμένες, τρίλεπτης διάρκειας, βιντεοκασσέτες απ' όπου «παίζουν» τα ημερήσια ρεπορτάζ (πιθανώς για να μην διαταραχθεί βιαίως η εορταστική ραστώνη των ημερών) αφορούσε ένα γεγονός γνωστό στις αρχές από την προηγούμενη ημέρα. Η 26χρονη Αθηνά Λαζάρου (η φωτογραφία ταυτότητος της οποίας επίσης παρουσιαζόταν κατά κόρον από τα ίδια ρεπορτάζ, με διαφορά δευτερολέπτων από τη φωτογραφία με το άψυχο κορμί της), μια «ιερόδουλος», κατ' απαρέγκλιτη ειδησεογραφική προσφώνηση, ξημερώματα Χριστουγέννων του 1995 είχε, κατά τα φαινόμενα, συναντήσει τον τελευταίο της πελάτη. Βρέθηκε στραγγαλισμένη με σχοινί.

Γ.4.2. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ, ΕΤΩΝ 22.

Το Mitsubishi Lancer – μοντέλο του '88 – που βρισκόταν επί εικοσιτετραώρου βάσεως παρκαρισμένο στη συμβολή των οδών Καραολή και Δημητρίου 96 στη Νίκαια Πειραιώς, τον Ιανουάριο του 1996, είχε τραβήξει την προσοχή των κατοίκων της γειτονιάς. Ήταν αυτοκίνητο της Ασφάλειας, με συμβατικούς αριθμούς κυκλοφορίας και πλήρωμα δύο αστυνομικών με πολιτικά. Παρακολουθούσαν επί μια περίπτωση εβδομάδα έναν νεαρό ύποπτο που ζούσε σε ισόγειο διαμέρισμα της γωνιακής πολυκατοικίας μαζί με τη μητέρα του. Είχαν μόλις πρόσφατα μετακομίσει εκεί, νοικιάζοντας το διαμέρισμα λίγο καιρό πριν τις γιορτές.

Ο 22χρονος Αντώνης Δαγκλής, οδηγός φορτηγού στην εταιρία τροφίμων «Πέρλα», είχε αντιληφθεί ότι παρακολουθείτο και ήταν νευρικός. Λίγες ημέρες μετά τις γιορτές, είχε εμπλακεί σε λεκτικό διαπληκτισμό με μια γειτόνισσα. Του

παραπονέθηκε σε έντονο ύφος ότι είχε λερώσει υπερβολικά το πεζοδρόμιο από τα λάδια της μοτοσυκλέτας του, προσπαθώντας να την επιδιορθώσει (ασχολία με την οποία καταγινόταν συχνότατα ο Δαγκλής, κατά τη μαρτυρία των γειτόνων). Κλήθηκε έως και η Αστυνομία. «Μη μου μιλάς εμένα ! Είμαι τρελός εγώ!» φέρεται ότι είχε πει εξοργισμένος ο νεαρός στην ενοχλημένη γειτόνισσα. Η γειτονιά της Νίκαιας, όπως καταγράφουν δημοσιογραφικά ρεπορτάζ των ημερών, ήδη «κρυφοκοίταζε από τις γρίλλιες» τους νέους γείτονες³¹¹).

Την 23^η Ιανουαρίου 1996, ο Αντώνης Δαγκλής βγαίνει από την είσοδο της πολυκατοικίας του ρίχνοντας μερικές ματιές προς την πλευρά όπου στάθμευε συνήθως το *Lancer*. Κατευθύνεται προς το με αριθ. κυκλοφορίας ΧΑ-3140 -λευκό με κόκκινη ρίγα- βαν, μάρκας Φολκσβάγκεν, το οποίο χρησιμοποιεί και για ιδιωτική χρήση. Αυτή τη φορά οι αστυνομικοί δεν θα περιμένουν. Τον συλλαμβάνουν και τον οδηγούν στο Τμήμα.

Οι πληροφορίες που οι αρχές έχουν συλλέξει για τον Δαγκλή από τις «πιάτσες» ιεροδούλων της Λεωφόρου Κηφισού, της οδού Σόλωνος και της Λεωφόρου Ποσειδώνος ήταν σχεδόν απίθανο να είναι συμπτωματικές. Από τον Σεπτέμβριο έως και τα τέλη Οκτωβρίου του '95 είχαν καταγραφεί οκτώ επιθέσεις κατά ιεροδούλων, οι οποίες περιγράφονταν με τον ίδιο τρόπο : απόπειρα στραγγαλισμού και ληστεία. Έστω και αν αρχικά οι εντεταλμένοι για έρευνα αστυνομικοί αντιμετώπισαν την καχυποψία και το τείχος σιωπής που υψώνει ο κόσμος της νύκτας απέναντι στις αρχές και κάθε είδους έξωθεν «περίεργους», ανεπίσημες μαρτυρίες ιεροδούλων δεν άργησαν να συλλεγούν και άρχισαν να αξιολογούνται. Οι περισσότερες από αυτές κατέληγαν στον «νεαρό με το λευκό φορτηγάκι», τακτικό επισκέπτη των περιοχών Αθηνών και προαστείων, όπου αφθονεί ο αγοραίος έρωτας. Τελευταία φορά μάλιστα πριν τη σύλησή του, ο ύποπτος είχε θεαθεί να κινείται στη Λεωφόρο Ποσειδώνος, διαπραγματευόμενος με ιερόδουλες³¹².

Η πρώτη επιβεβαίωση των από τα ευρήματα λευκού βαν με την καρότσα του ένα βαρύ στρώμα. διάφορα εργαλεία,

και καταλυτική πληροφοριών ήρθε της έρευνας του κόκκινη ρίγα. Στην Φολκσβάγκεν υπήρχε Σε ένα κιβώτιο με βρέθηκαν κάποια

³¹¹ Βλ. σχετ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» και «Τα Νέα», 26/1/1996.

³¹² Βλ. σχετ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» και «Τα Νέα», 26/1/1996

πολύ σημαντικά για την πρόοδο της προανάκρισης στοιχεία: ένα φιαλίδιο με αναισθητικό σπρέι, αρκετά μέτρα από παχύ σχοινί και ένας γυναικείος σταυρός - περιδέραιο. Το μεσημέρι της 24^{ης} Ιανουαρίου 1996, ο Δαγκλής, προανακρινόμενος, ομολογεί τις ανθρωποκτονίες των Παναγιωτοπούλου και Λαζάρου. Είναι η σειρά της δικής του προσωπικής φωτογραφίας να κάνει το γύρο της επικράτειας από τα ηλεκτρονικά και έντυπα Μ.Μ.Ε. Είναι η φωτογραφία της σήμανσης, η οποία ελήφθη λίγη ώρα μετά τη σύλληψή του. Ένας νεαρός με πρόσωπο μωρού, ευρύ, χωρίς ούτε ρυτίδα μέτωπο, αραιά σγουρά μαλλιά και ένα αινιγματικό, υγρό βλέμμα έγινε σε λίγες μόνον ημέρες το ελληνικό αντίστοιχο του «Τζακ του Αντεροβγάλτη»³¹³.

Ταυτόχρονα με την είδηση της σύλληψης και της ομολογίας του, γίνονται γνωστά περισσότερα στοιχεία για τον ίδιο. Είναι απόφοιτος Δημοτικού, έχει έναν μικρότερο αδελφό (ο οποίος υπηρετούσε τότε τη στρατιωτική του θητεία) και έμεινε ορφανός από πατέρα στα 14 του χρόνια. Στην εταιρία τροφίμων εργαζόταν από το 1991, ήδη πριν τη στράτευσή του, εκτελώντας δρομολόγια εντός και εκτός Αττικής. Ο τότε Διοικητής της Ασφάλειας, υποστράτηγος Χ. Κεραμιδάς ανακοινώνει ο ίδιος το εγκληματικό παρελθόν του συλληφθέντος. Στα 16 του χρόνια είχε αντιμετωπίσει την κατηγορία της αποπλάνησης μιας ανηλίκου και είχε καταδικασθεί σε εξάμηνο περιορισμό στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Κορυδαλλού, ενώ λίγο καιρό μετά την αποφυλάκισή του είχε και πάλι κρατηθεί, διότι συνελήφθη περιφερόμενος στην περιοχή του Ζαππείου τις νυκτερινές ώρες, φέροντας ένα μαχαίρι³¹⁴.

Οι προανακριτικές ομολογίες του Αντώνη Δαγκλή περιείχαν ένα χαρακτηριστικό στοιχείο το οποίο τις κατέστησε πειστικές για την ενοχή του αλλά συγχρόνως αμφίσημες για την κατάσταση της ψυχικής του υγείας. Την δική του αιτιολογία για τις πράξεις του, την προσωπική του εξήγηση για τα εγκλήματα που φερόταν να ομολογεί.

«Όταν είχα σεξουαλική επαφή με αυτές τις γυναίκες γινόμουν άλλος άνθρωπος. Τα χέρια μου πήγαιναν ασυναίσθητα γύρω από το λαιμό τους και τον έσφιγγαν». «Την ώρα που έκανα έρωτα μου συνέβαινε κάτι ανεξήγητο. Κάτι πάθαινα, ένιωθα ότι δεν είμαι εγώ...». «Κάτι παθαίνω και δεν μπορώ να ελέγξω τον εαυτό μου. Μ' έπιανε μέσα μου ένα κάψιμο και τρελαινόμουν και πήγαιναν τα χέρια μου κατευθείαν στο λαιμό της γυναίκας».

Αποδίδει τις πράξεις του σε «ψυχολογικά προβλήματα». Ερωτώμενος ποιά προβλήματα εννοεί, απαντά :

³¹³ Για τον διαβόητο φονέα ιερόδουλων "Jack the Ripper", ο οποίος παρέμεινε ασύλληπτος, βλ.κατωτέρω, σε σελ. 318

³¹⁴ Βλ. ως άνω, παραπ. 307.

«Η μητέρα μου είχε αρρωστήσει σοβαρά, η μοτοσικλέτα μου έπαθε μεγάλη ζημιά και είχα χωρίσει με το κορίτσι μου. Όλα αυτά με τάραξαν πολύ και με οδήγησαν στο να κάνω πράγματα για τα οποία ντρέπομαι και έχω μετανιώσει. Θέλω βοήθεια».

Ο Αντώνης Δαγκλής ομολόγησε. Στις 28 προς 29 Οκτωβρίου 1995 είχε «ψαρέψει» την άτυχη Ελένη Παναγιωτοπούλου. Το λευκό βαν στάθμευσε σε πάρκινγκ της οδού Χαριλάου Τρικούπη στο κέντρο της Αθήνας, χώρο συνήθη που συνηθίζοταν να παρκάρουν οι «πελάτες» που είχαν πάρει ιερόδουλες από τις γειτονικές πιάτσες για αγοραίο σεξ λίγων λεπτών μέσα στο βαν. Εκεί, κατά τη διάρκεια της ερωτικής πράξης, ο Δαγκλής στραγγάλισε το θύμα. Με το πτώμα στην καρότσα του Φολκσβάγκεν, κατευθύνθηκε σε ερημική τοποθεσία του Σχηματαρίου. Με το ηλεκτρικό σιδεροπρίονο που είχε στο αυτοκίνητο διαμέλισε το πτώμα, κόβοντάς το στο ύψος της μέσης. Τα εντόσθια διαλύθηκαν. Απέκοψε τα μέλη του σώματος, τα έβαλε σε σακκούλες απορριμμάτων και κατευθύνθηκε προς την Αθηνών – Λαμίας, όπου και τις διέσπειρε.

Τα Χριστούγεννα του '95, σε κάποια «πιάτσα» της Κηφισού, η Αθηνά Λαζάρου ανεβαίνει στο λευκό βαν. Ο Δαγκλής την οδηγεί στο Βοτανικό, στην ερημική πάροδο της οδού Ορφέως. Ο στενός χωματόδρομος καταλήγει σε αδιέξοδο. Κατά τη διάρκεια της ερωτικής πράξης ο Δαγκλής ισχυρίζεται ότι το θύμα τον ειρωνεύτηκε, λέγοντάς του ότι το ανδρικό του μόριο «είναι μικρό». Της επιτέθηκε και η μεγαλόσωμη γυναίκα προσπαθώντας να αμυνθεί έβγαλε από την τσάντα της ένα σωληνάριο με αναισθητικό σπρέι. Η πάλη καταλήγει στο στραγγαλισμό της με το σχοινί που ο Δαγκλής είχε στο αυτοκίνητο. Εγκαταλείπει το πτώμα πετώντας το στο δρόμο, αφού πρώτα αφαιρεί κάποια χρήματα που βρίσκει στην τσάντα της.

Τη Δευτέρα, 29 Ιανουαρίου 1996, ανακοινώνεται ότι κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου, ομολόγησε την τέλεση και τρίτης ανθρωποκτονίας³¹⁵. Εκείνης του Οκτωβρίου του 1992, της γυναίκας με την άγνωστη για τις αρχές ταυτότητα. Σύμφωνα με το περιεχόμενο των καταθέσεών του, όπως αυτό διέρρηξε τμηματικά στον τύπο πριν ακόμη απολογηθεί στον Ανακριτή, ήδη από την 25^η Ιανουαρίου, στις 20 Οκτωβρίου 1992 είχε «διαλέξει» από την πιάτσα της οδού Σέκερη στο Κολωνάκι μια 35χρονη αλλοδαπή ιερόδουλο («μιλούσε σπαστά ελληνικά») με ξανθά μαλλιά, μετρίου αναστήματος, η οποία φορούσε παντελόνι, κόκκινη μπλούζα και γκρι δερμάτινο μπουφάν και την είχε οδηγήσει με το βαν³¹⁶ στην περιοχή του Καρέα, κοντά στην αεροπορική μονάδα, όπου τη στραγγάλισε. Στη συνέχεια, επειδή φοβήθηκε ότι κάποιοι τον αντιλήφθηκαν, σκέφθηκε να εξαφανίσει το πτώμα.

³¹⁵ Βλ. και ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Μακεδονία», 29/1/1996.

³¹⁶ Οι προανακριτικώς συλλεγείσες πληροφορίες αναφέρουν ότι εργαζόταν στην εταιρία «Πέρλα» από το 1991, με μέσο το προαναφερθέν όχημα .

Επέστρεψε τότε στο σπίτι του με το πτώμα στην καρότσα, πήρε ένα πριόνι, τρία παντελόνια³¹⁷ και σακκούλες απορριμμάτων και επέστρεψε στην περιοχή του Καρέα. Διαμέλισε με το πριόνι το πτώμα και πέταξε τα μέλη εκεί όπου είχαν ανευρεθεί, στον Βοτανικό και στο Πολεμικό Μουσείο, ενώ το αποκοπέν κεφάλι του πτώματος, πάντοτε σύμφωνα με τις καταθέσεις του, το πέταξε στον ποταμό Κηφισό.

Στις 29 Ιανουαρίου 1996 απολογείται στον 5^ο Τακτικό Ανακριτή Αθηνών κατηγορούμενος για δύο (2) ανθρωποκτονίες από πρόθεση, τελεισθείσες κατά τρόπο ιδιαζόντως ειδεχθή. Για την ομολογημένη τρίτη ανθρωποκτονία, ασκήθηκε πρόσθετη εις βάρος του ομοειδής ποινική δίωξη και κατηγορία και απολογήθηκε την επομένη μέρα (30/1/1996). Η τρίτη αυτή κατηγορία, παρουσίαζε εξ αρχής αποδεικτικά κενά, τα οποία, συνηγορούσης και της άσχημης ψυχικής και σωματικής κατάστασης του Δαγκλή μετά την επταήμερη κράτησή του θα δώσουν αργότερα έδαφος για αμφισβήτηση, ως προς τις συνθήκες υπό τις οποίες η ομολογία αυτή αποσπάσθηκε³¹⁸ και συνδέθηκε με μια «νεκρή» για την Ασφάλεια υπόθεση. Τελικώς, του αποδίδονται και οκτώ ακόμη απόπειρες ανθρωποκτονίας, οι οποίες είχαν καταγγεληθεί από ιερόδουλες μεταξύ 1992 και 1995.

Η απολογία του είναι ολιγόλεπτη, βασιζόμενη ουσιαστικά στην προανακριτική του κατάθεση και τις περιεχόμενες σε αυτήν ομολογίες. Στις 30/1 και ενώ το θέμα γνωρίζει ευρεία ραδιοτηλεοπτική δημοσιότητα, ως μάρτυρες υπεράσπισής του προσέρχονται και καταθέτουν η μητέρα του Φωτεινή Δαγκλή και μια 22χρονη, η «Ειρήνη», το επώνυμο της οποίας (κατά παράδοξα σύννομο τρόπο) δεν δημοσιοποιήθηκε, η οποία, δήλωσε ότι μέχρι πρόσφατα διατηρούσε σταθερό συναισθηματικό δεσμό με τον κατηγορούμενο. Οι μάρτυρες υπεράσπισης δέχθηκαν την απροσχημάτιστη ψυχολογική πίεση, μια πραγματική πολιορκία, από τα συνεργεία των τηλεοπτικών σταθμών, έξω από τα ανακριτικά γραφεία. Η μητέρα του κλαίει ακατάπαυστα και κάποια στιγμή καταρρέει λιπόθυμη μπροστα στις κάμερες. Οι ερωτήσεις που εκτοξεύονται από την διαγκωνιζόμενη ομήγυρη των τηλε-ρεπόρτερ για μια ακόμη φορά αποτελούν μνημεία χυδαιότητας και δημαγωγίας. Καθώς η δημοσιογραφική δεοντολογία διαπομπεύεται³¹⁹, ο κατηγορούμενος Δαγκλής, εξαγριωμένος και ανήσυχος στη θέα της συντετριμμένης μητέρας του, απωθεί και φτύνει προς το μέρος των δημοσιογράφων ...

³¹⁷ Οι Αρχές είχαν, πράγματι, βρεί το πτώμα τυλιγμένο πρόχειρα σε ανδρικά ρούχα. Βλ. εφημερίδες «Τα Νέα» και «Ελευθεροτυπία», 30 και 31/10/1992.

³¹⁸ Έναν μήνα περίπου αργότερα από την ανθρωποκτονία του 1992, ο 18χρονος, τότε, Αντώνης Δαγκλής παρουσιαζόταν στο Πεζικό. Βλ. σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 29/1/1996.

³¹⁹ Βλ. αναλυτικά κατωτέρω, υπό ΣΤ.

Από το περιεχόμενο της απολογίας του Δαγκλή στην Τακτική Ανάκριση, απομονώνεται μια φράση η οποία έκτοτε θα μονοπωλήσει τον δημόσιο διάλογο :

«Εκείνη την ώρα, όταν τις σκότωνα, νόμιζα ότι σκότωνα τη μητέρα μου».

Η υπερασπιστική γραμμή στηρίχθηκε στην ρήση αυτή, προκειμένου να θεμελιωθεί διατάραξη πνευματικών λειτουργιών. «Στις κορυφαίες στιγμές του έρωτα, ξεσπούσε την αντίδρασή του, διότι δεν αποδέχθηκε ποτέ το γεγονός ότι η μητέρα του δούλευε στα μπαρ», ανέφερε χαρακτηριστικά ο συνήγορός του, σε δηλώσεις του προς τα Μ.Μ.Ε.. Οι συνεντεύξεις της μητέρας του κατηγορουμένου σε δημοσιογράφους των περισσότερων ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών, πράγματι οπτικοποίησε δημοσίως στοιχεία παθογένειας στη σχέση του κατηγορουμένου και της μητέρας του. Ιδίως εφόσον η μητέρα, ψυχολογικά αποδιοργανωμένη, ασύνδετη και κυκλοθυμική όπως εμφανίσθηκε, αντέκρουσε χωρίς μεγάλη πειστικότητα τις γρήγορα διαδοθείσες «πληροφορίες» για το παρελθόν της, τις οποίες φάνηκε «ανάμεσα στις γραμμές» να έδωσε πρώτος ο κατηγορούμενος γιός της με τις καταθέσεις του. «Δούλευε σε μπαρ», «έφερνε στο σπίτι διάφορους άνδρες» (ύστερα από το θάνατο του συζύγου της και πατέρα του κατηγορουμένου, το 1988). Ο Δαγκλής είχε καταθέσει ότι ενώ βρισκόταν σε μικρή ηλικία και αφότου ο πατέρας του πέθανε, είχε απροσδόκητα «δεί» και αντιληφθεί τις σχέσεις αυτές της μητέρας του με διάφορους ξένους άνδρες³²⁰.

Ο Δαγκλής κρατήθηκε προσωρινά, με συνοπτική συμφωνία Ανακριτή και Εισαγγελέα και κατηγορήθηκε για τρεις ανθρωποκτονίες και οκτώ (8) απόπειρες ανθρωποκτονίας. Κανένας δεν είχε φανταστεί ούτε για μια στιγμή ότι θα συνέβαινε κάτι διαφορετικό.

Γ.4.3. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ «ΤΕΡΑΤΟΣ».

Ύστερα από έναν περίπου χρόνο προσωρινής κράτησης, ο Αντώνης Δαγκλής αντιμετώπισε την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Μ.Ο.Δ. Αθηνών στις 15/1/1997. Ήταν μια ποινική δίκη καθ' όλα απρόοπτη. Από την πρώτη κιόλας ημέρα, ο κατηγορούμενος από τα τηλεοπτικά πλάνα της προσαγωγής του έδειχνε σε άσχημη κατάσταση. Είχε βλέμμα απλανές και ομιλία εντελώς σπασμωδική και ασταθή, μάλιστα λίγες ώρες μετά την έναρξη της διαδικασίας λιποθύμησε, πέφτοντας ανίσθητος από το εδώλιο. Προηγουμένως, κατά την προσαγωγή του στην αίθουσα και πριν την έναρξη της συνεδρίασεως, είχε απρόθυμα πει στους δημοσιογράφους: «Δεν σκότωσα εγώ τις γυναίκες που βρέθηκαν τεμαχισμένες». «Μα πήγες τους

³²⁰ Βλ. σχετ. εφημερίδες, μ.α., «Ελευθεροτυπία» και «Τα Νέα» 29/1/1996.

αστυνομικούς στα σημεία όπου έγιναν οι φόνοι» αντέτειναν οι δημοσιογράφοι. «Αυτοί με πήγαν εκεί. Υπέγραψα τις καταθέσεις ύστερα από ξυλοδαρμούς» είχε πει βιαστικά.

Η διαδικασία, η οποία είχε ως την πιο οφθαλμοφανή της ιδιαιτερότητα την απουσία πολιτικής αγωγής, διακόπηκε για την επομένη.

Για λογαριασμό των τριών θυμάτων του κατηγορητηρίου, δεν παρίσταται κανείς μάρτυς. Η μοναδική μάρτυς είναι μια αλλοδαπή ιεροδούλος, καλούμενη να καταθέσει για μια από τις οκτώ απόπειρες ανθρωποκτονίας για τις οποίες ο Δαγκλής κατηγορείτο. Η απουσία των υπολοίπων, κυρίως ιεροδούλων, οι οποίες είχαν εξετασθεί προανακριτικώς και φέρονταν ως αγνώστου διαμονής, απογύμνωσε οικονομικά τη διαδικασία³²¹. Η Ανν Χάμσον, αγγλίδα υπήκοος κατέθεσε σε σπαστά ελληνικά την εμπειρία της.

«Μπήκα στο αυτοκίνητό του, ένα άσπρο βαν. Με πήγε κάπου στο Μοναστηράκι που ήταν πολύ ερημικά. Ούτε άνθρωποι, ούτε αυτοκίνητα (...). Όταν τον ρώτησα για τα λεφτά, άπλωσε τα χέρια του και άρχισε να σφίγγει το λαιμό μου με ένα σχοινί. "Πού είναι τα λεφτά σου;" με ρώτησε. Η τσάντα μου ήταν κοντά μου. Έψαξε, αλλά δεν βρήκε λεφτά. Μ' ανάγκασε να του κάνω στοματικό έρωτα, σφίγγοντάς μου το λαιμό. Μου είπε "Όλες οι πουτάνες πρέπει να πεθάνουν". Του απάντησα ότι εγώ δεν έβρισκα δουλειά κι έκανα ότι έκανα για να μαζέψω χρήματα και να επιστρέψω στην πατρίδα μου. Μου είπε "Φύγε, αλλά να προσέχεις". Είμαι σίγουρη ότι ήθελε να με σκοτώσει».

³²¹ Κατά τις ημέρες της δίκης, όπως και κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, είχαν εμφανισθεί σε εκπομπές και δελτία ειδήσεων τηλεοπτικών σταθμών τέσσερις ή πέντε συνολικά ιεροδούλες, οι οποίες μίλησαν με «πλάτη στην κάμερα» και εξέθεταν λεπτομέρειες για τις συνεντεύξεις τους με τον κατηγορούμενο, οι οποίες εμπειρείχαν στοιχεία εγκληματικών πράξεων, είτε απόπειρας εκείνου να τις στραγγαλίσει, είτε (και) ληστείας.

Σε ερώτηση της Προέδρου του Μ.Ο.Δ., κας Αικατερίνης Τσιτσιρίδη, για ποιό λόγο νομίζει η μάρτυς ότι τελικώς ο κατηγορούμενος την άφησε να φύγει, εκείνη απάντησε: *«Δεν ξέρω ... Μ' έπνιγε, με στραγγάλιζε, προσπάθησα να τον ηρεμήσω. Παρατήρησα πόσο μεγάλα ήταν τα μάτια του. Στην Ασφάλεια τον αναγνώρισα αμέσως από τις φωτογραφίες που μου έδειξαν».*

Στη συνέχεια καλείται να καταθέσει ως μάρτυς η μητέρα του, η οποία δείχνει εξουθενωμένη και συνεχώς βρίσκεται καθισμένη στο πρώτο έδρανο, λίγα μόλις μέτρα πίσω από τον γιο της. Η ίδια μόλις κατορθώνει να στέκεται όρθια. Τις δύο προηγούμενες ημέρες, έχει για μια ακόμη φορά φιλοξενηθεί σε κεντρικό δελτίο ειδήσεων ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού, υποστηρίζοντας συντετριμμένη ότι ο γιος της ευθύνεται μόνο για μια ανθρωποκτονία, ενώ για τις άλλες δύο για τις οποίες κατηγορείται, η ομολογία του ήταν προϊόν φυσικής και ψυχολογικής βίας την οποία υπέστη προανακρινόμενος στην Ασφάλεια. Οι πρώτες ερωτήσεις έχουν ήδη διατυπωθεί από την έδρα και η μάρτυς έχει αρχίσει αργά και σπασμωδικά να καταθέτει. *«Ο Αντώνης νευριάζε συνήθως όταν του έφερναν αντιρρήσεις...».* Στο σημείο όπου η μητέρα αναφέρει κάποιες γενικότητες περί *«κακοποίησης όλης της οικογένειας από τον πατέρα»*, ο κατηγορούμενος σηκώνεται όρθιος και αρχίζει σε έντονο ύφος να απευθύνεται στην Πρόεδρο του Δικαστηρίου. *«Εάν είναι δυνατόν, να μην καταθέσει μητέρα μου».* Η Προεδρεύουσα προσπαθεί να τον επαναφέρει στην τάξη :

«Δεν γίνεται αυτό που ζητάτε, κύριε κατηγορούμενε». Τη στιχομυθία καταγράφει κάμερα τηλεοπτικού σταθμού, η οποία παραμένει στην αίθουσα του δικαστηρίου³²².

«Μάρτυρας υπεράσπισης δεν είναι η μητέρα μου ; Ε, δε θέλω να καταθέσει».

(Προεδρεύουσα:) *«Δεν μπορείτε να επιβάλετε τη θέλησή σας. Και μην ενοχλείτε. Θα ζητήσω να απομακρυνθείτε από την αίθουσα».*

(Δαγκλής:) *«Δεν θέλω ! Και να πείτε να μη με νευριάζουνε (απευθύνεται προς την έδρα και αναφέρεται στους φρουρούς αστυνομικούς, προς τους οποίους στρέφεται οργισμένος)!».*

Η μητέρα, σε εμφανώς άσχημη ψυχική κατάσταση, προς στιγμήν συνεχίζει.

«Το ένα μόνο έκανα μαμά, και αυτό δεν το ήθελα, έτσι μου είπε (ενν. ο κατηγορούμενος). Και στον ανακριτή, μόνο το ένα παράπτωμα παραδέχθηκε το παιδί μου ...».

312 Τα απομαγνητοφωνημένα τμήματα της επ' ακροατηρίω διαδικασίας είναι καταγεγραμμένα όπως παρατίθενται (μ.α.) στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 17/1/1997. Επίσης περιέχονται στα αρχεία των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών των ημερών διεξαγωγής της δίκης (15/1/ - 23/1/1997).

(Η Προεδρεύουσα διακόπτει :) «*Τι παράπτωμα κυρία μου ; Παράπτωμα είναι το να παραβεί κάποιος τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Ανθρωποκτονία έκανε ο γιός σας*». Η μητέρα προλαβαίνει μόνο να κλαίγοντας να πει «*Ε ...ναι. Δεν ξέρω εγώ απ' αυτά ...*» και λιποθυμά. Ο κατηγορούμενος σπεύδει να την συνεφέρει, ζητά νερό. Η δίκη διακόπτεται και η μητέρα του Δαγκλή διακομίζεται σε νοσοκομείο.

«*Γι' αυτό δεν ήθελα να καταθέσει. Γιατί στεναχωριέται όταν μιλάει γι' αυτά*», υποστηρίζει ο Δαγκλής μπροστά στις κάμερες, φαινομενικά πιο αφυπνισμένος, αλλά με κάποια αποστασιοποίηση από τα πράγματα.

Η πιο ουσιαστική ημέρα διαδικασίας υπήρξε η τρίτη κατά σειρά (17/1/1997), οπότε κατέθεσαν ως πραγματογνώμονες, ψυχίατροι οι οποίοι είχαν εξετάσει τον κατηγορούμενο. Ο κος Χρήστος Βούρδας, νευρολόγος - ψυχίατρος έδωσε μια περιεκτική εικόνα των συνομιλιών του με τον κατηγορούμενο³²³.

«*Ο Δαγκλής μου είπε για τρεις ανθρωποκτονίες. Απαντούσε ευθέως και ήταν συνεργάσιμος. Υποστήριζε ότι όλα ήταν συνέπεια ψυχικής νόσου και μας ζητούσε να τον βοηθήσουμε (...)*».

Ερωτώμενος από την έδρα για το τί εκείνος διέγινωσε σχετικά με το εάν ο κατηγορούμενος αντιλαμβανόταν τις συνέπειες των πράξεών του και αν ένιωθε βάρος γι' αυτές ,ο μάρτυς απάντησε : «*Θα περίμενε κανείς μια εμφανή συντριβή από έναν άντρα πού' χει κάνει τόσα εγκλήματα. Όταν τον εξέτασα δεν τον είδα ιδιαίτερα συντετριμμένο. Είπε "αυτά που έκανα, τα έκανα σε κοινές γυναίκες, από αυτές που κάνουν πιάτσα στο δρόμο" . Μόνο μια φορά βούρκωσε, όταν ζήτησε βοήθεια για τον εαυτό του*».

Όταν από την έδρα απευθύνθηκε στον ψυχίατρο το ερώτημα εάν εκείνος είχε διαπιστώσει ότι η συμπεριφορά του κατηγορούμενου συνιστούσε ψυχική νόσο, η οποία να απέκλειε τον καταλογισμό των πράξεών του, εκείνος απάντησε : «*Πρόκειται για μια σεξουαλική διαστροφή και από νομική άποψη οι σεξουαλικές διαστροφές δεν υπάγονται στις νοσηρές διαταραχές των πνευματικών λειτουργιών. Δεν έχει το ακαταλόγιστο*» .

Ανάλογη κεκτημένη ταχύτητα στα συμπεράσματά του, επέδειξε στην επιστημονική του τοποθέτηση και ο έτερος των ιατροδικαστών κος Νικόλαος Παπαναστασίου³²⁴.

Ο κατηγορούμενος και πάλι έδειχνε να βρίσκεται σε κατάσταση μη νηφάλια, ασυνήθιστα παθητικός καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, η οποία δεν εξελίχθηκε

³²³ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία»,18/1/1997.

³²⁴ Για το πόσο ακριβής είναι η άποψη, καθώς και για τα διάφορα άλλα ζητήματα που γεννώνται από την διεθνή εμπειρία της ψυχιατρικής αντιμετώπισης των serial killers, βλ. κατωτ. σε Ε.

προβλέψιμη. Η μάρτυς της πρώτης ημέρας μητέρα του και οι δύο πραγματογνώμονες έμελλε τελικώς να είναι τα μόνα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία τέθηκαν δια ζώσης στη διάθεσή του Μ.Ο.Ε. Αθηνών, για να υποστηριχθούν οι κατηγορίες εις βάρος του 23χρονου. Ο συνήγορος υπεράσπισης Πέτρος Μαντούβαλος υπέβαλε κατά την τρίτη ημέρα της διαδικασίας αλληπάλληλα αιτήματα αναβολής της δίκης ή διακοπής αυτής έως ότου προσαχθούν, έστω και βιαίως, οι απούσες μάρτυρες (352 και 353 ΚΠΔ), προκειμένου να κριθεί η βασιμότητα των κατηγοριών, ιδίως των οκτώ αποπειρών ανθρωποκτονίας και των ληστειών. Οι προσπάθειές του απέβησαν άκαρπες, χωρίς μάλιστα δια των αιτημάτων να προκληθεί κάποια παρεμπόπτουσα απόφαση, ώστε οι απορρίψεις να χρειαστεί να αιτιολογηθούν ειδικά. Με την έναρξη της διαδικασίας, ανακοινώθηκε ότι η μητέρα του κατηγορουμένου Φωτεινή Δαγκλή, δεν ήταν σε θέση να προσέλθει για να συνεχίσει την κατάθεσή της. Το δικαστήριο προχώρησε στην εξέταση των δύο πραγματογνωμόνων, κρίνοντας ότι η μητέρα δεν ήταν ουσιώδης μάρτυς και απορρίπτοντας αίτημα της υπερασπίσεως για αναβολή της δίκης, προκειμένου εκείνη να ανανήψει και να καταθέσει, παρ' ότι υπήρξε η μοναδική μάρτυς υπερασπίσεως του κατηγορουμένου που εμφανίσθηκε στο ακροατήριο.

Ύστερα από την εξέταση των δύο πραγματογνωμόνων, η υπεράσπιση αιτήθηκε εκ νέου την αναβολή της δίκης, προκειμένου να κληθεί να καταθέσει και ο ψυχίατρος των Φυλακών Κορυδαλλού που παρακολουθούσε τον τελευταίο χρόνο τον κατηγορούμενο, επειδή, όπως αναφέρθηκε, εκείνος είχε καταλήξει σε αντίθετο συμπέρασμα, ότι δηλαδή ο κατηγορούμενος έπασχε από διαταραχή προσωπικότητας (μορφή σχιζοφρένειας) η οποία διαταράσσει τις πνευματικές λειτουργίες του ανθρώπου. Και αυτό το αίτημα όμως απορρίφθηκε. Διαμαρτυρόμενος έντονα, ο συνήγορος υπεράσπισης δήλωσε ότι θα παραιτηθεί της υπερασπίσεως της υποθέσεως, διότι οι αποφάσεις του δικαστηρίου «στερούν από τον πελάτη του τα οικονομικά εχέγγυα για αξιοπρεπή υπεράσπιση». Ο συνήγορος υπεράσπισης ανέφερε χαρακτηριστικά : *«Ο Δαγκλής δεν είναι καλά. Σε κάποια χρονικά σημεία της ζωής του δεν ήταν καλά. Αυτό από πού θα προκύψει ; Από τα έγγραφα ; Θα κρίνετε χωρίς ούτε καν την κατάθεση της μητέρας που τον γέννησε και γνωρίζει όλη του την πορεία;»* Η Πρόεδρος με σπουδή ανακοίνωσε «Προχωρούμε στην ανάγνωση των εγγράφων». Η υπεράσπιση αντέδρασε έντονα³²⁵: *«Δεν είναι δυνατόν να προχωρήσουμε σε δίκη με μόνη την αποδεικτική δύναμη των εγγράφων. Δεν εξετάσθηκαν μάρτυρες ! Δεν εμφανίσθηκαν οι κοπέλες στις οποίες φέρεται ότι έγιναν οι απόπειρες ανθρωποκτονιών. Δεν υπάρχει καν Πολιτική αγωγή»*. Ο Εισαγγελέας

³²⁵ Αποσπάσματα από την απομαγνητοφωνημένη διαδικασία, όπως δημοσιεύθηκαν στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 18/1/96.

της έδρας Μιχαήλ Δεληγιάννης αντέτεινε : *«Το δικαστήριο δεν έχει τη δυνατότητα να ανακαλύψει τους μάρτυρες που είναι αγνώστου διαμονής. Είναι πράγματι λυπηρό, είναι κακό να δικάζεται κανείς χωρίς μάρτυρες. Τί να κάνουμε όμως όταν δεν υπάρχει άλλη λύση;»* Στο σημείο αυτό, ο συνήγορος παραιτήθηκε, το Δικαστήριο διόρισε αυτεπαγγέλτως άλλο συνήγορο εκ των παρισταμένων (και μάλιστα κάποιον από τους καλούμενους «διαδρομιστές») και προχώρησε στην ανάγνωση των εγγράφων, πριν διακόψει προκειμένου να ενημερωθεί ο νέος συνήγορος ώστε να υπερασπίσει τον Αντώνη Δαγκλή, συμβουλευόντάς τον για τα περί της απολογίας του που θα ακολουθούσε και τέλος με την αγόρευσή του.

Κυριώτερα σημεία των εγγράφων που αναγνώσθηκαν ήταν κάποιες από τις καταθέσεις ιεροδούλων που είχαν εξετασθεί στην προανάκριση, οι οποίες ανέφεραν ότι ο κατηγορούμενος, ο οποίος αρχικά ήταν φιλικός και καλοπροαίρετος, συνήθως μετά τη σεξουαλική πράξη γινόταν απότομα βίαιος, επιτίθετο και τις έσφιγγε από το λαιμό, είτε με γυμνά χέρια, είτε με σχοινί και τις πετούσε, πολλές φορές αναίσθητες, σε ερμηκικές τοποθεσίες, έχοντας κλέψει το περιεχόμενο της τσάντας τους. *«Δεν θα ξεχάσω ποτέ το βλέμμα του, που θύμιζε ψυχοπαθή. Τέτοια μάτια μόνο σε θρίλερ βλέπεις»*, ανέφερε χαρακτηριστικά μια κατάθεση. Η πρώην ερωτική του σύντροφος «Ειρήνη» ανέφερε στην κατάθεσή της γεγονότα ανάλογα με αυτά που είχε δηλώσει και δημοσίως, προστατεύοντας το πρόσωπό της από τον φακό, τις ταραχώδεις ημέρες της κυρίας ανάκρισης³²⁶: *«Ήταν πολύ τρυφερός μαζί μου και είχαμε μια φυσιολογική σχέση. Στεναχωρήθηκε πολύ επειδή δεν του έδωσα εξηγήσεις όταν χωρίσαμε (η νεαρή υποστήριξε ότι ένα πρόβλημα υγείας που αντιμετώπιζε την ανάγκασε να διακόψουν τη σχέση τους, έναν περίπου χρόνο πριν συλληφθεί). Τον αγαπώ και δεν πιστεύω ότι έχει κάνει αυτά τα πράγματα. Τον προβλημάτιζε όμως κάτι και είχε μια νευρική κατάσταση. Μου είχε αναφέρει ότι είχε προβλήματα με τον πατέρα του, που έφερνε στο σπίτι τις φιλενάδες του και έδερνε τη μητέρα του. Μετά την ερωτική πράξη δεν ήταν βίαιος μαζί μου. Δεν μου είχε μιλήσει ποτέ για ιεροδούλες. Από την τηλεόραση έμαθα για όσα έχουν γίνει»*.

Εν αναμονή της ολοκλήρωσης της αποψιλωμένης διαδικασίας (απέμεναν μόνο η απολογία, η εισαγγελική εισήγηση και η αγόρευση του νέου, αυτεπαγγέλτως διορισμένου συνηγόρου), δημοσιεύονται στον τύπο όσα ο κατηγορούμενος είχε αναφέρει προδικαστικώς στους ψυχιάτρους οι οποίοι εξετάστηκαν και στο ακροατήριο³²⁷.

«Ο πατέρας μου ήταν σκληρός άνθρωπος, κακός οικογενειάρχης. Δεν είχε καλές σχέσεις με τη μητέρα μου, που δούλευε ως νοσοκόμα αλλά και σε άλλες δουλειές. Στα 14 μου

³²⁶ Βλ. σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 18/1/1997 και 31/1/1996.

³²⁷ Βλ. ως άνω, παραπ. 315

κατηγορήθηκα για βιασμό και προφυλακίσθηκα αλλά αθωώθηκα στο δικαστήριο³²⁸. Ζούσα με τη μητέρα μου, με την οποία είμαι πολύ δεμένος συναισθηματικά. Όνειρό μου είναι να παντρευτώ και ν' αποκτήσω δικό μου σπίτι. Δεν είχαμε όμως χρήματα. Ίσως η μητέρα μου να πήγαινε και με άντρες. Την είχα δει μ' έναν και μου' ρθε να την πνίξω. Με τις γυναίκες δεν είχα προβλήματα. Αυτά που έκανα τα έκανα σε κοινές γυναίκες που έκαναν πιάτσα. Δεν ξέρω γιατί το έκανα. Όταν εκσπερμάτων με πλημμύριζε το μίσος και η οργή. Δεν ξέρω γιατί τις κομμάτιαζα. Δεν θυμάμαι, ενεργούσα σαν θολωμένος. Στην αρχή είχα λίγο φόβο και μετά ηρεμούσα. Πολλές φορές στο πρόσωπο της γυναίκας που στραγγάλιζα έβλεπα τη μάνα μου. Την αγαπώ τη μητέρα μου, αλλά δεν θα της συγχωρήσω ποτέ ότι δούλευε σε ύποπτες δουλειές. Θέλω να γίνω καλά. Βοηθείστε με».

Στις 23/1/1997, ο Αντώνης Δαγκλής απολογείται. Το θέαμα που κατέγραψαν και παρουσίασαν οι τηλεοπτικές κάμερες, ενώ θα περίμενε κανείς να συνταράξει, πέρασε ασχολίαστο τις πύλες της καθημερινής δημοσιότητας. «Ναι...Ναι...τά' κανα όλα». Ο κατηγορούμενος, προσπαθώντας να σταθεί όρθιος, με τα γόνατά του να λυγίζουν από κάποια αιτία που δεν υποψίασε κανέναν (ούτε καν τους Δικαστές), με ομιλία εξαρθρωμένη και βλέμμα θολό ψέλλισε: «Ντάξει, κάναμε κάποια λάθη ... Ζητάω επιείκεια ...». Η απολογία διήρκεσε μόλις λίγα λεπτά. Ο Εισαγγελέας, ο οποίος είχε σχολιάσει δημοσίως ως «λυπηρή αλλά αναπόφευκτη» την πρόοδο της δίκης χωρίς την παρουσία μαρτύρων κατηγορίας, δεν εμποδίστηκε στην εισήγησή του, να είναι (κατά το διαχρονικό κλισέ των Μ.Μ.Ε.) «καταπέλτης». «Μοναδικό μέλημα του κατηγορουμένου είναι η άγρα ελαφρυντικών», είχε πει μεταξύ άλλων, επιλέγοντας να αφιερώσει μεγάλο μέρος της πρότασής του στους κοινωνικούς λόγους που εξανάγκασαν στην προκειμένη περίπτωση σε απουσία τους μάρτυρες κατηγορίας³²⁹.

Ο κατηγορούμενος, κρατώντας ένα Ευαγγέλιο ανά χείρας, φορώντας επί τρεις ημέρες τα ίδια ρούχα και με όψη αποχαύνωσης είχε, νωρίτερα, ζητήσει διστακτικά το λόγο και είχε πει προς την έδρα :

«Θέλω να πω ότι στην απολογία μου ήμουν υπό την επήρεια φαρμάκων και δεν ήξερα τί έλεγα. Έχω κάνει μόνο ένα φόνο και αυτόν, επειδή ήμουν σε άμυνα»³³⁰.

Στις 23 Ιανουαρίου του 1997 ο Αντώνης Δαγκλής κρίθηκε ομόφωνα ένοχος σχεδόν όλων των αναφερομένων στο κατηγορητήριο πράξεων και καταδικάστηκε

³²⁸ Η ακρίβεια των λεγομένων του ελέγχεται και πάντως πρέπει να αντιπαραβληθεί με όσα ανακοινώθηκαν από επίσημα χείλη εναντίον του στο στάδιο της κυρίας ανάκρισης

³²⁹ Βλ. σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 24/1/1997.

³³⁰ Ο Δαγκλής αναφέρεται στην περίπτωση της Αθηνάς Λαζάρου για την οποία, σε σύντομες δηλώσεις του στους δημοσιογράφους των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, σε κάποια διακοπή κατά την δεύτερη ημέρα της διαδικασίας, είχε πει τα ακόλουθα : «Μου έριξε σπρέι, αλλά εγώ πρόλαβα και την πέταξα έξω από το αυτοκίνητο και έσπασε το σβέρκο της. Δεν κατάλαβα ότι ήταν νεκρή. Βλ. σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 17/1/1997

στις ακόλουθες ποινές³³¹ : Δεκατρείς φορές σε ισόβια κάθειρξη και συνολική ποινή 52 ετών και 9 μηνών, η οποία δεν μπορεί κατά νόμον να υπερβαίνει τα 25 έτη.

«Έχετε καταλάβει, κύριε κατηγορούμενε, τί σημαίνει η ποινή που σας επιβλήθηκε;» ρωτούσαν οι δημοσιογράφοι. «Ναι, σημαίνει μια φορά ισόβια» αντέτεινε ο Δαγκλής, προσθέτοντας ένα λακωνικό σχόλιο, στο οποίο διέκρινε κανείς μια υποψία χλιαρού «παράπονου»: «Δεν με έκριναν δίκαια οι δικαστές».

Στις αρχές Αυγούστου του 1997 θα βρισκόταν απαγχονισμένος με καλώδιο στους λουτήρες των Φυλακών Κορυδαλλού³³².

³³¹ Η εισαγγελική πρόταση επί της ποινής είχε ως εξής : α) Τρείς φορές ισόβια κάθειρξη για κάθε μια από τις τρεις ανθρωποκτονίες β) έξι φορές κάθειρξη 15 ετών για κάθε μια από τις απόπειρες ανθρωποκτονίας γ) δέκα φορές ισόβια κάθειρξη για κάθε μια από τις ληστείες οι οποίες τελέσθηκαν με ιδιαίτερη σκληρότητα (αρ. 380 παρ. 2 Π.Κ.) δ) δύο φορές κάθειρξη 8 ετών για ισάριθμες απόπειρες ληστείας ε) κάθειρξη 10 ετών για έναν βιασμό στ) φυλάκιση ενός έτους και χρηματική ποινή 200.000 δραχμών για την οπλοφορία και ζ) φυλάκιση 6 μηνών για την προσβολή μνήμης νεκρού .

³³² Βλ., μ.α., ηλεκτρονική σελίδα της εφημερίδας Athens News, 2/8/1997.

Γ. 5. Κατσούλας – Δημητροκάλλης («οι Σατανιστές» της Παλλήνης»)

Γ.5.1. Ο ΣΠΟΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ.

Ο Ασημάκης Κατσούλας γεννήθηκε στις 27/5/1972 σε μια μέση αστική οικογένεια³³³. Όταν συνταξιοδοτήθηκε ο διευθυντής της εφορίας πατέρα του, εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του (γονείς και μία μικρότερη σε ηλικία αδελφή) στην Παλλήνη. Το 1989, όταν πλησίαζε την συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας του, ήδη είχε επιβλητική εμφάνιση, ανεπτυγμένες νοητικές ικανότητες, διακατείχετο από ανήσυχο πνεύμα και ήταν ιδιαίτερα αγαπητός στις συναναστροφές μεταξύ των συνομιλήκων του. Δήλωνε φανατικός ακροατής της μουσικής Χέβυ Μέταλ, ιδίως των συγκροτημάτων με σατανιστικούς και αποκρυφιστικούς στίχους³³⁴ και άρχισε να επιλέγει και να διαβάζει βιβλία μαγείας και αποκρυφισμού. Το Μάιο του 1989 γνώρισε σε κεντρικό δισκοπωλείο της Αθήνας τον Δημήτρη Παπουτσή, ο οποίος όταν αντελήφθη το ενδιαφέρον του για το είδος της μουσικής αυτής του είπε ότι όσα αναφέρονται στους στίχους των τραγουδιών αυτών μπορούν να γίνουν πραγματικότητα. Στην απολογία του ο Κατσούλας ισχυρίστηκε ότι 10-15 ημέρες μετά την γνωριμία του με τον Παπουτσή, μύηθηκε και ο ίδιος στο σατανισμό³³⁵. Στην

³³³ Η περιγραφή του ιστορικού της υπόθεσης βασίζεται κυρίως στην δημοσιευμένη Α.Π. 296/1999 (Ε'Τμ.) σε Ποιν. Δικ. 7/1999, σελ. 668 επ.. Μια απόπειρα εμβάθυνσης στην υπόθεση έχει καταθέσει και ο γράφων στο «Η Υπόθεση των Σατανιστών της Παλλήνης – Μια εγκληματολογική προσέγγιση», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999.

³³⁴ Βλ. γράφοντος, οπ. ανωτ., σε παραπ. 154, σελ. 184-189, όπου αναλύεται η σχετική μουσική σκηνή.

³³⁵ Σύμφωνα με τον Κατσούλα, ο Παπουτσή τον συνέστησε σε άλλους συνομιλήκους τους και στη συνέχεια τον οδήγησε αρκετές φορές σε κάποια οικία στη νέα Σμύρνη, όπου μαζί με άλλα άτομα έλαβε μέρος σε αποκρυφιστικές τελετές, στις οποίες εγένετο επίκληση νεκρών πνευμάτων. Πάντα σύμφωνα με τον ίδιο, τον σύστησε και σε άλλο άτομο, με το όνομα «Άκης», του οποίου ο πατέρας είχε ξενοδοχείο στην περιοχή της Ραφήνας, στο οποίο ο Κατσούλας πήγε πολλές φορές. Εκεί συναντιόταν με διάφορα άλλα πρόσωπα, μεταξύ των οποίων και με δύο αλλοδαπούς και γίνονταν συζητήσεις περί σατανισμού. Μεγάλη αμφισβήτηση ήγειρε το εν λόγω πρόσωπο, το οποίο κατέθεσε στην Τακτική Ανάκριση, αλλά

πραγματικότητα, ο Κατσούλας, ο οποίος με κάθε αφορμή αναζητούσε μια ακαταμάχητη «ταυτότητα», ώστε να μπορεί να είναι αναγνωρίσιμος και με εξουσία μεταξύ των συνομιλικών του, ήλθε σε επαφή με άτομα που ασχολούνταν έμπρακτα με το σατανισμό και πρόθυμα μυήθηκε. Σύμφωνα με τον πυρήνα των σατανιστικών δοξασιών, για τον Κατσούλα και τα μέλη της μετέπειτα υπό τον ίδιο σχηματισθείσας ομάδας υπέρτατος άρχων είναι ο σατανάς και οι περί αυτόν αξιωματούχοι έχουν τη δύναμη να επιλύουν οποιοδήποτε πρόβλημα στους πιστούς οπαδούς του. Πρώτιστη αλλά και τελική επιδίωξη των πιστών είναι η μετάβασή τους, δια της μεταλλάξεώς τους και μεταφοράς τους σε άλλη διάσταση στους υπερβατικούς κόσμους κυριαρχίας του σατανά. Τούτο θα επιτυγχανόταν μέσω της παροχής «προσφορών» και «υπηρεσιών» στο σατανά, οι οποίες συνίσταντο κυρίως στην προσέλκυση νέων μελών στην ομάδα τους και στη διενέργεια σατανιστικών τελετών. Το εντελώς επικίνδυνο των δοξασιών αυτών ήταν ότι η υψηλότερη μεταξύ αυτών των «υπηρεσιών» ήταν η προσφορά προς το σατανά της ζωής άλλου προσώπου, δηλαδή η θανάτωση ενός προσώπου «ιδίους χερσί» από τον «προσφέροντα θυσία», με ή και χωρίς τη συναίνεση του θύματος.

Γ.5.2. Η ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ «ΠΙΣΤΩΝ»

Ο Κατσούλας βυθίστηκε μέχρι τα μύχια της νεανικής του ψυχής στις νοσηρές σατανιστικές ιδεοληψίες περί «απόκτησης δύναμης». Γρήγορα πλησίασε τη 16χρονη Δήμητρα Μαργέτη, γειτονοπούλα του στην Παλλήνη, την οποία γνώριζε από πολύ μικρή. Το ανώριμο της ηλικίας της και το χαμηλό μορφωτικό της επίπεδο, ο «δυνατός», όμορφος και επιβλητικός «Μάκης» δεν άργησε να την σαγηνεύσει. Εκείνη διατηρούσε τότε ερωτικό δεσμό με κάποιον ντροπαλό 16χρονο, αδύναμο χαρακτήρα, τον Μανώλη Δημητροκάλλη. Ο Κατσούλας δεν δυσκολεύθηκε να διαλύσει το δεσμό μπαίνοντας ανάμεσά τους και τον Ιούνιο του 1989, να συνδεθεί αυτός ερωτικά με τη Μαργέτη και να την μυήσει στον σατανισμό. Ο τρίτος προσήλυτος ήταν, μοιραία, ο Δημητροκάλλης. Η Μαργέτη τον σύστησε στον Κατσούλα. Ο «Μάκης» δεν συνάντησε δυσκολία στο να παίξει με το μυαλό του εύπιστου, χωρίς αυτοπεποίθηση και γεννημένου να ακολουθεί Δημητροκάλλη. Οι δοξασίες περί άνετου τρόπου ζωής έφθασαν γλυκά στα αυτιά και την ψυχή του Δημητροκάλλη, ο οποίος από το Σεπτέμβριο του 1989 και μετά επέδειξε ιδιαίτερο ζήλο και ενεργητικότητα, τόσο για τη

δεν προσήλθε σε καμιά από τις δύο πολύκροτες δίκες. Ο Κατσούλας ισχυρίζεται ότι για λόγους αντιζηλίας και ανταγωνισμού μεταξύ των «ομάδων» τους προσπάθησε να τον διαβάλλει και να συνάψει δεσμό με τη Μαργέτη, αφότου, το 1993 ο Κατσούλας παρουσιάστηκε στο Ναυτικό. Όπως έκανε δεκτό το Εφετείο, ο Παπουτσής, αντίθετα, έδρασε καταλυτικά για την αποθάρρυνση των κοριτσιών της ομάδας να συνεχίσουν την συμμετοχή τους στην ομάδα Κατσούλα. Βλ. οπ. ανωτ., γράφοντος, σελ. 84-87.

δική του κατάρτιση και προώθηση στην κλίμακα της ιεραρχίας των σατανιστών, όσο και στην προσέλευση νέων οπαδών. Οι τρεις έγιναν ο πυρήνας μια ομάδας με μέλη άτομα νεαρώτερα ακόμη από αυτούς, τα οποία εντάσσονταν με την αφέλεια, την περιέργεια και τη γοητεία για το απαγορευμένο που χαρακτηρίζει την ηλικία. Στρατολογήθηκαν άτομα τα οποία συνδέονταν για διάφορους λόγους κυρίως με τον Δημητροκάλλη είτε την Μαργέτη, αλλά και άτομα τα οποία επέλεγε τυχαία ο Κατσούλας. Οι Δημητροκάλλης και Μαργέτη σύστηναν από τον κύκλο των γνωστών τους πρόσωπα στον Κατσούλα και με τη συναίνεση του τελευταίου, τα οδηγούσαν στην οικία του Κατσούλα για τη μύηση. Εκεί, ο Κατσούλας είχε διαμορφώσει ειδικά το δωμάτιό του με απεικονίσεις του σατανά, εξώφυλλα περιοδικών και βιβλίων, παράδοξες και τρομακτικές απεικονίσεις, ώστε να είναι βέβαιος ο εντυπωσιασμός των υποψηφίων πιστών. Ο Κατσούλας ανέπτυξε στους προσερχόμενους «πιστούς» τις σατανιστικές δοξασίες και εξήρε τις μεγάλες ωφέλειες που θα απολάμβαναν από την αποδοχή των δοξασιών. Για να ενισχύσει την «αλήθεια» των λεγομένων του, προέβαινε σε επίδειξη της δυνάμεως την οποία είχε «αποκτήσει» ο ίδιος, μέσα από την πραγματοποίηση «κατορθωμάτων» αδυνάτων στον κοινό άνθρωπο, όπως από την εμφάνιση χιονιού ή αλατιού στην παλάμη του και τη μεταμόρφωσή του σε δαίμονα. Αργότερα, στην απολογία του ισχυρίστηκε ότι επρόκειτο για κοινά τρυκ, εκ των πλέον κοινών στους ταχυδακτυλουργούς και τους μίμους, τα οποία ο ίδιος είχε διδαχθεί από τα μνημένα στο σατανισμό πρόσωπα. Καίρια σημασία στον εντυπωσιασμό των «πιστών» είχε η διήγηση από τον Κατσούλα περιστατικών από τη ζωή τους και την πρόβλεψη των όσων έμελλε να συμβούν. Ενώ έβαζε τους Δημητροκάλλη και Μαργέτη να του γνωστοποιούν λεπτομέρειες από τη ζωή των θυμάτων, απέδιδε την «ικανότητά του» αυτή στην δύναμη που είχε αποκτήσει από την σατανολατρεία. Η δύναμη της πειθούς και η χαρισματική προσωπικότητα του Κατσούλα οδήγησε σχετικά γρήγορα σε πολλαπλασιασμό των μελών της ομάδας.

Ο Κατσούλας έψαχνε διακαώς να «μηνύσει» και νέα άτομα. Σε δισκάδικα με δίσκους χέβυ – μέταλ, σε καταστήματα που πουλούσαν βιβλία μαγείας και σε άλλα μέρη. Με τους τρόπους αυτούς μνηύθηκαν στην ομάδα η Βαρβάρα Αγγελοπούλου, η οποία είχε γίνει κοπέλα του Δημητροκάλλη, ο οποίος και την έφερε σε επαφή με τον Κατσούλα. Ακολούθησαν οι αδελφές Μαρία και Αικατερίνη Ρηγάκη, τις οποίες έφεραν οι Αγγελοπούλου και Δημητροκάλλης, ο Βασίλης Μίχος, τον οποίο «ψάρεψε» ο Κατσούλας σε λεωφορείο της γραμμής που χρησιμοποιούσαν και οι δύο για να πηγαίνουν στις σχολές που φοιτούσαν (ο Κατσούλας στο Deree College, ο Μίχος σε Τεχνική Σχολή), ο Γεράσιμος Ανωγειάτης, που γνώρισε τον Κατσούλα μέσω αγγελίας που είχε βάλει ο τελευταίος για πώληση προγραμμάτων Η/Υ, ο Χαράλαμπος Ζάβρας,

φίλος του Δημητροκάλη, η Στέλλα Νικολάου, η οποία ήλθε σε επαφή με τον Κατσούλα μέσω της Μαργέτη, καθώς η τελευταία φοιτούσε με την αδελφή της σε σχολή κομμωτικής.

Μετά τη συγκρότησή της, η ομάδα, με πρωτοβουλία του Κατσούλα και με την ιδιαίτερα ένθερμη υποστήριξη των υπολοίπων επιδόθηκε στην προσφορά υπηρεσιών στο σατανά, δια της διενέργειας τελετών, στις οποίες συμμετείχαν είτε όλα, είτε ορισμένα από τα μέλη. Στις τελετές αυτές άναβαν κεριά, χρησιμοποιούνταν αυτοσχέδιες πεντάλφες ή υφάσματα με την απεικόνιση της πεντάλφας, τα αγόρια της ομάδας φορούσαν μαύρους μανδύες με κουκούλες, ενώ τα κορίτσια της ομάδας συμμετείχαν εντελώς γυμνά. Διαβάζονταν κείμενα στα λατινικά, ακατάληπτα σχεδόν σε όλους τους συμμετέχοντες. Ο Κατσούλας, εκμεταλλευόμενος στο έπακρο την δύναμη ψυχολογικής επιβολής μεταξύ των «πιστών» του, πείθει τις κοπέλες ότι «είναι θέλημα του δαίμονα» να έρχονται σε σεξουαλική επαφή μαζί του και έρχεται πράγματι σε σεξουαλική επαφή με όλες, κατά φύση και παρά φύση.

Γ.5.3. ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΣΥΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Το καλοκαίρι του έτους 1992, όταν όλα τα μέλη της ομάδας είχαν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους και ήταν ποινικώς ενήλικοι, Κατσούλας και Δημητροκάλης έκριναν ότι είχε επιστεί ο χρόνος να προχωρήσουν στην προσφορά μεγαλύτερης υπηρεσίας προς τον «άρχοντα σατανά» και δη να «θυσιάσουν» κάποιο τρίτο άτομο και να «προσφέρουν» σε αυτόν τη ζωή του, δηλαδή να προβούν σε τέλεση ανθρωποκτονίας. Σε αυτή την απόφαση κατέληξαν μετά από συνάντησή τους στο τέλος Ιουλίου του 1992, στο εξοχικό σπίτι του πατέρα του Κατσούλα, στην Ερέτρια της Εύβοιας. Μετά την επάνοδό τους στην Αθήνα ανακοίνωσαν αμέσως την απόφασή τους στη Μαργέτη, η οποία την αποδέχθηκε χωρίς αντίρρηση και προθυμοποιήθηκε για την παροχή της οποιαδήποτε βοήθειας και συνδρομής στα σχέδιά τους. Και οι τρεις συσκέφθηκαν για το ποιό θα μπορούσε να είναι το κατάλληλο πρόσωπο για τη «θυσία». Ως το ιδανικότερο θύμα επελέγη τελικά η 15χρονη Δώρα (Θεοδώρα) Συροπούλου, φίλη των αδελφών Ρηγάκη. Ήταν μικρή σε ηλικία και «πάνανγνη στην ψυχή και το σώμα», στοιχείο που κατά τις σατανιστικές δοξασίες ήταν σκοπούμενο για το άτομο που θα θυσιαζόταν, πέραν του ότι, λόγω ακριβώς του ότι ήταν μικρής ηλικίας, ανέμεναν ότι δεν θα προβάλλει σημαντική αντίσταση. Στις αρχές Αυγούστου 1992, ο Κατσούλας ήρθε σε επαφή με τις αδελφές Ρηγάκη και τους ζήτησε να του γνωρίσουν τη Δώρα, αποκρύπτοντας από αυτές τον αληθινό σκοπό του πυρήνα της ομάδας. Τους είπε ότι ήθελε «να την μυήσει» στο σατανισμό και να την εντάξει στην ομάδα. Την απαίτησή του προς τα μέλη της ομάδας να προσελκύουν και άλλους για να τους μυεί στο σατανισμό, την είχε

επαναλάβει αρκετές φορές στο παρελθόν, αυτή τη φορά όμως, λόγω του ότι είχε άλλο σκοπό, υπήρξε ιδιαίτερα πειστικός προς τις αδελφές Ρηγάκη. Τελικά, η Μαρία Ρηγάκη, υπάκουσε και πήρε τηλέφωνο μπροστά στον Κατσούλα στο σπίτι της μικρής Δώρας. Απάντησε η αδελφή της Αναστασία. Η Ρηγάκη ζήτησε να μιλήσει με τη Δώρα, αλλά η αδελφή της την ενημέρωσε ότι έλειπε διακοπές στην Κρήτη. Η πίεση που ασκούσε στη Ρηγάκη ο Κατσούλας ήταν καθοριστική. Η Ρηγάκη είπε στην Αναστασία ότι «έπρεπε να μιλήσει οπωσδήποτε με τη Δώρα, ήταν ζήτημα ζωής ή θανάτου». Δυστυχώς, εν αγνοία της βαρύτητας των συγκεκριμένων λόγων, αυτό αποδείχθηκε τραγικά αληθινό. Πράγματι, η αδελφή της Δώρας Συροπούλου, επικοινωνώντας τηλεφωνικά μαζί της στην Κρήτη και της μετέφερε την «μεγάλη ανάγκη» να συναντηθεί με τη Μαρία Ρηγάκη. Μετά την επιστροφή της από την Κρήτη, στις 12 Αυγούστου 1992, η Δώρα Συροπούλου συναντήθηκε με τις αδελφές Ρηγάκη, καθώς οι τελευταίες την προσκάλεσαν στις 15 Αυγούστου στο σπίτι τους, αφού ήταν και η ονομαστική γιορτή της Μαρίας Ρηγάκη. Αυτό βέβαια δρομολογήθηκε και υλοποιήθηκε κατ'εντολήν του Ασημάκη Κατσούλα.

Πράγματι, στις 15 Αυγούστου 1992, η ανυποψίαστη Δώρα Συροπούλου επισκέφθηκε την οικία των αδελφών Ρηγάκη. Εκεί βρισκόταν και ο Κατσούλας, τον οποίο σύστησαν στη Συροπούλου ως φοιτητή ψυχολογίας και άτομο το οποίο είχε μεγάλες ικανότητες και θα μπορούσε να δώσει λύση σε οποιοδήποτε πρόβλημά της. Ο Κατσούλας απομόνωνσε τη 14χρονη σε ένα δωμάτιο και άρχισε να της διηγείται γεγονότα της ζωής της, τα οποία είχε βέβαια πληροφορηθεί από τις αδελφές Ρηγάκη, της έκανε λόγο για «λευκή μαγεία» και της έριξε τα χαρτιά, προβλέποντας «λαμπρό μέλλον» και ευμενή λύση των προβλημάτων που την απασχολούσαν. Κατάφερε με αυτόν τον τρόπο να αποσπάσει την εμπιστοσύνη της Συροπούλου και να προλειάνει το έδαφος για να οδηγηθεί εντελώς ανυποψίαστη η Συροπούλου στο τραγικό της τέλος.

Πράγματι, μετά από υποδείξεις του Κατσούλα, το απόγευμα της 27/8/1992 οι αδελφές Ρηγάκη, μετά το φροντιστήριό τους, πήγαν με τη Συροπούλου στην καφετέρια του πάρκου της πρώην χωροφυλακής, στους Αμπελοκήπους, όπου και βρήκαν τους Κατσούλα, Δημητροκάλλη, Μαργέτη και άλλα μέλη της ομάδας. Εκεί ο Κατσούλας απομόνωνσε και πάλι τη Συροπούλου και χρησιμοποιώντας την μεγάλη πειθώ του, της μίλησε για τα οφέλη που θα είχε εάν ενστερνιζόταν τις σατανιστικές δοξασίες και της ζήτησε να τον ακολουθήσει σε κατάλληλο μέρος ώστε να «μυηθεί» και να γίνει μέλος της ομάδας. Η μικρή αμφιταλαντεύτηκε, καθώς όλα όσα της έλεγε ο Κατσούλας την είχαν φοβίσει. Είχε περάσει και η ώρα και έπρεπε να επιστρέψει στο σπίτι της. Στο σημείο εκείνο, παρενέβη η Μαργέτη και μίλησε στη Συροπούλου, καθησυχάζοντάς την και διαβεβαιώνοντάς την ότι δεν είχε να φοβάται τίποτε, καθώς

θα ερχόταν και η ίδια μαζί με τους Κατσούλα – Δημητροκάλλη στον τόπο της «μύησης». Η Συροπούλου πείσθηκε και επιβιβάσθηκε στο αυτοκίνητο του Κατσούλα, μαζί με τους Κατσούλα, Δημητροκάλλη και Μαργέτη. Στο ασημί χρώματος «Suzuki Swift», η Δώρα Συροπούλου κάθισε στο πίσω κάθισμα με τη Μαργέτη, ενώ ο Δημητροκάλλης κάθισε δίπλα στον οδηγό Κατσούλα.

Κατευθύνθηκαν σε ερημική τοποθεσία της περιοχής Σέσι στο Κορωπί. Πριν φθάσουν εκεί, ο Δημητροκάλλης βγήκε από το αυτοκίνητο και αγόρασε από πρατήριο καυσίμων ένα δοχείο βενζίνης, αφού είχε αποφασισθεί να βάλουν φωτιά στην περιοχή, για να εξαφανίσουν τα όποια ίχνη της εγκληματικής τους ενέργειας. Μάλιστα, για να μην αντιληφθεί κανένας τη διέλευσή τους από το σημείο, συγκρατώντας τις πινακίδες του αυτοκινήτου, σταμάτησαν 500 μέτρα πριν το πρατήριο βενζίνης και ο Δημητροκάλλης πήγε και γύρισε με τα πόδια, φέροντας μαζί του το δοχείο βενζίνης.

Όταν τελικά έφθασαν στο επιλεγμένο σημείο, είχε ήδη νυχτώσει. Η περιοχή απείχε δύο περίπου χιλιόμετρα από την κεντρική ασφαλτοστρωμένη οδό του Κορωπίου, ήταν ανωφερής και καλυπτόταν από δέντρα και θάμνους σε αραιή διάταξη και οδηγούσε σε αυτήν ένας δύσβατος χωματόδρομος. Φθάνοντας, ο Κατσούλας έκανε ελιγμό αναστροφής, ώστε το αυτοκίνητο να βρίσκεται σε ετοιμότητα να φύγει και στάθμευσαν. Κατέβηκαν όλοι από το αυτοκίνητο και οι τρεις οδήγησαν τη Συροπούλου από ένα δύσβατο και ανηφορικό μονοπάτι σε ένα πλάτωμα. Η ώρα ήταν περίπου 22:00. Η Μαργέτη επανέλαβε στη Συροπούλου ότι δεν είχε να φοβάται τίποτε και ότι το μόνο που θα συνέβαινε ήταν η τελετή μύησής της και επέστρεψε στο αυτοκίνητο, προκειμένου να εποπτεύει την γύρω περιοχή. Μόλις η Μαργέτη αποχώρησε, ο Κατσούλας και ο Δημητροκάλλης πήραν μεγάλες ράβδους ξύλου και άρχισαν να την χτυπούν στο κεφάλι και το σώμα, προκειμένου να την σκοτώσουν. Η άτυχη Συροπούλου καταλαβαίνοντας το σκοπό τους, άρχισε να εκλιπαρεί κλαίγοντας να την αφήσουν, προσφερόμενη να κάνει ό,τιδήποτε ήθελαν εκείνοι και να ικανοποιήσει την οποιαδήποτε επιθυμία τους. Οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης δεν έδωσαν σημασία στα κλάμματα και τις ικεσίες της Συροπούλου και συνέχισαν τα χτυπήματα, ώσπου αυτή έπεσε σε ύπνια θέση στο έδαφος. Στη συνέχεια, την πλησίασαν και αφού αντελήφθησαν ότι παρά τον καταιγισμό των χτυπημάτων, εκείνη εξακολουθούσε να αναπνέει, της έκλεισαν με τα χέρια τους την μύτη και το στόμα, ώσπου της επέφεραν το θάνατο εξαιτίας ασφυξίας. Έτσι πραγμάτωσαν το έγκλημά τους, το οποίο είχαν προαποφασίσει.

Η Μαργέτη, ενώ άκουσε όλους τους θορύβους από τα χτυπήματα, τις φωνές, τα κλάμματα και τις ικεσίες του θύματος, δεν έδειξε να συγκινείται, αλλά ενέτεινε την προσοχή της προσέχοντας μήπως φανεί κανείς στην περιοχή ή μήπως γίνει

αντιληπτό το τί έκαναν οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης. Συνέδραμε με αυτόν τον τρόπο τους δύο στην τέλεση της πράξης της ανθρωποκτονίας από πρόθεση.

Αμέσως μετά τη θανάτωση της Συροπούλου, οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης περιέβρεξαν το πτώμα και την γύρω περιοχή με βενζίνη και ο Δημητροκάλλης έβαλε με τον αναπτήρα του φωτιά στο πτώμα και στην γύρω από το πλάτωμα δασική έκταση και πράγματι προκλήθηκε αμέσως πυρκαγιά. Τρέχοντας οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης έφθασαν στο αυτοκίνητο και απομακρύνθηκαν με μεγάλη ταχύτητα, πετώντας καθ'οδόν τα ρούχα και στα κοσμήματα του θύματος σε ερημικές τοποθεσίες. Κατόπιν, ήσυχοι και ικανοποιημένοι από αυτό που κατάφεραν πήγαν ο καθένας στο σπίτι του όπου και διανυκτέρευσαν. Το επόμενο πρωί, πήγαν και πάλι στον τόπο του εγκλήματος και της πυρκαγιάς. Ο τόπος ήταν γεμάτος πυροσβέστες, οι οποίοι προσπαθούσαν ακόμη να συμβάλλουν στην κατάσβεση της φωτιάς. Οι τρεις πλησίασαν όσο περισσότερο μπορούσαν και στον τόπο του εγκλήματος, για να δουν μήπως είχε απομείνει κανένα ίχνος. Δεν υπήρχε τίποτε όμως, καθώς το πτώμα της άτυχης Συροπούλου είχε αποτεφρωθεί. Το μόνο που βρέθηκε πολύ αργότερα, όταν στα τέλη του 1993 αποκαλύφθηκε η εγκληματική δράση της ομάδας, ήταν το απογυμνωμένο κρανίο της Συροπούλου και αυτό μετά από επισταμένη έρευνα των αρχών, αφού δεν μπορούσε εύκολα να εντοπιστεί μέσα στα απομεινάρια της προ ενός έτους πυρκαγιάς.

Τις επόμενες ημέρες, τα πιο κοντινά μέλη της ομάδας ρώτησαν τους Κατσούλα, Δημητροκάλλη και Μαργέτη πώς απέβη η έξοδός τους με τη Συροπούλου. Κατόπιν συνεννοήσεως, αυτοί απήντησαν ότι η μικρή μετάνιωσε και φοβήθηκε κατά τη μύηση και ότι «αποφάσισε να πάει να κλειστεί σε μοναστήρι». Βέβαια, αυτό δεν έγινε πιστευτό, τουλάχιστον από τις αδελφές Ρηγάκη και την Βαρβάρα Αγγελοπούλου. Ανομολόγητα, και υπό το φόβο του «Μάκη» Κατσούλα, είχαν καταλάβει την τραγική αλήθεια, ότι δηλαδή τη Συροπούλου την είχαν σκοτώσει οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης. Τούτο επιβεβαίωσε το Δεκέμβριο του 1992 στην Αγγελοπούλου ο Δημητροκάλλης, ο οποίος συνδεόταν, όπως προεξετέθη, ερωτικά μαζί της. Παρ'ότι αντιλήφθηκαν την αλήθεια, οι αδελφές Ρηγάκη κράτησαν ερμητικά κλειστό το στόμα τους στις πιέσεις που δέχθηκαν από τις αρχές και τους οικείους της Συροπούλου.

Γ.5.4. ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ ΓΙΟΥΡΓΑ.

Τη νύκτα της 27 προς 28 Αυγούστου 1992 η άτυχη Συροπούλου δεν επέστρεψε στο σπίτι της. Η χήρα μητέρα της Ελένη και οι αδελφές της Βασιλική και Αναστασία ανησύχησαν έντονα και άρχισαν αμέσως τις ενέργειες αναζήτησής της. Αμέσως τηλεφώνησαν στις αδελφές Ρηγάκη, με τις οποίες ήξεραν ότι θα βρισκόταν η

άτυχη Δώρα το προηγούμενο απόγευμα και άρχισαν να ζητούν πληροφορίες. Ανέφεραν την εξαφάνιση στις αστυνομικές αρχές, παρ'ότι όμως εκλήθησαν και οι αδελφές Ρηγάκη και η Βαρβάρα Αγγελοπούλου, δεν τους πήραν, κυριολεκτικά, λέξη, παρ'ότι αυτές ήξεραν τουλάχιστον ότι το μοιραίο απόγευμα η Δώρα είχε επιβιβασθεί στο αυτοκίνητο του Κατσούλα, συνοδευόμενη από τους Κατσούλα και Δημητροκάλλη. Αντίθετα, αρνήθηκαν ακόμη και ότι συναντήθηκαν τις απογευματινές ώρες της ημέρας με το θύμα. Βέβαια, σε καμία περίπτωση η μητέρα και οι αδελφές της Συροπούλου δεν πείσθηκαν στα ψέμματα των Ρηγάκη και της Αγγελοπούλου. Επέδειξαν αξιοθαύμαστη επιμονή και σθένος. Η αποκάλυψη της δραματικής τύχης του νεαρώτερου και πιο προσφιλούς μέλους της οικογένειάς τους, θα έμπαινε στην τελική ευθεία όταν η μητέρα Συροπούλου, τον Νοέμβριο του 1993 τηλεφώνησε στον ιδιωτικό ερευνητή Θόδωρο Διαμάντη, πρώην αστυνομικό, τον οποίο γνώριζε από παλιά ως συμφοιτητή της και του ανέθεσε να διαλευκάνει την υπόθεση εξαφάνισης της κόρης της³³⁶.

Οι Κατσούλας, Δημητροκάλλης και Μαργέτη, παρακολουθούσαν από κοντά τις εξελίξεις. Βέβαιοι ότι η εγκληματική τους δράση δεν θα αποκαλυφθεί, μετά το αδιαπέραστο τείχος σιωπής που ύψωσαν απέναντι στις αρχές οι αδελφές Ρηγάκη και η Αγγελοπούλου, άρχισαν να σχεδιάζουν και νέα εγκληματική ενέργεια, νέα «ανθρωποθυσία».

Κατά τις αρχές του 1993, σε χρόνο που δεν εξακριβώθηκε, πάντως πριν το μήνα Μάρτιο του 1993, αποφάσισαν τη «θυσία», δηλαδή την ανθρωποκτονία της ανήλικης εξαδέλφης της Μαργέτη, Κατερίνας Χαλδαίου. Πράγματι, με πρωτοβουλία της τελευταίας, η οποία είχε κανονίσει την συνάντηση, οι Κατσούλας, Δημητροκάλλης και Μαργέτη κάποιο απόγευμα, παρέλαβαν την κοπέλα από το σχολείο της στη Δάφνη Αττικής, με το αυτοκίνητο του Κατσούλα. Την οδήγησαν στο σπίτι του Κατσούλα, όπου και παρέμειναν αρκετή ώρα, περιμένοντας να νυχτώσει. Εκεί ήρθε και στους συνάντησε ο Χαράλαμπος Ζάβρας, «μυημένο» μέλος της ομάδας. Όταν νύχτωσε, επιβιβάστηκαν όλοι στο αυτοκίνητο του Κατσούλα, ο οποίος το οδήγησε σε μια ερημική τοποθεσία του Κρυονερίου Αττικής. Όταν έφθασαν εκεί, σύμφωνα με το σχέδιο της ομάδας, βγήκαν από το αυτοκίνητο και περπατούσαν. Προπορεύονταν οι Δημητροκάλλης και Μαργέτη με το υποψήφιο θύμα, την Χαλδαίου και έπονταν ο Κατσούλας με το Ζάβρα. Είχαν αποφασίσει να πλησιάσουν γρήγορα οι δύο

³³⁶ Μετά τις πρώτες ημέρες της εξαφάνισης, η οικογένεια είχε απευθυνθεί στον ντετέκτιβ Σπύρου αναθέτοντας σε εκείνον την σχετική έρευνα. Στις 18/9/1992 είχε απευθυνθεί και στον Θ. Διαμάντη, όμως εκείνος είχε σταματήσει τις έρευνες μετά από ένα μήνα περίπου, χωρίς αποτέλεσμα. Και οι προσπάθειες του κου Σπύρου είχαν αποβεί άκαρπες. Τελικά, η εντολή στον Θεόδωρο Διαμάντη δόθηκε εκ νέου τον Νοέμβριο του 1993 και με χειρισμούς ακριβείας, μέσα σε ένα μήνα είχαν αποκαλυφθεί τα πάντα. Βλ. γράφοντος, Η Υπόθεση των «Σατανιστών» της Παλλήνης, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1999, σελ. 35-37.

τελευταίοι από πίσω και να κτυπήσουν την ανύποπτη Χαλδαίου από πίσω με σιδερένια ράβδο, ώστε να την φονεύσουν. Όμως, ο Ζάβρας αντέδρασε την τελευταία στιγμή στις παροτρύνσεις του Κατσούλα και όχι μόνο αρνήθηκε να συμμετάσχει αλλά έφερε και αντιρρήσεις για τη θανάτωση της Χαλδαίου προς τους υπόλοιπους. Ο Κατσούλας αποφάσισε ότι το εγχείρημα έπρεπε να ματαιωθεί και χωρίς να υποψιαστεί τίποτε η Χαλδαίου, μπήκαν όλοι στο αυτοκίνητο και αποχώρησαν.

Όμως, δεν ήταν μακριά ο καιρός που θα λέρωναν και πάλι τα χέρια τους με αθώο αίμα. Κατά τις αρχές Απριλίου 1993, καθώς πλησίαζαν οι μέρες του Πάσχα οι Κατσούλας και Δημητροκάλης είχαν πεισθεί ότι ήταν ο κατάλληλος καιρός για μια νέα «ανθρωποθυσία», δηλαδή για μια ακόμη ανθρωποκτονία. Αποφάσισαν να αναζητήσουν το θύμα τους μεταξύ των γυναικών που κινούνταν τις νυκτερινές ώρες στις περιοχές της Αγίας Παρασκευής και της Παλλήνης. Στις αρχές Απριλίου οι Κατσούλας, Δημητροκάλης και Ζάβρας κατέβηκαν στο Μοναστηράκι και μετά από πίεση των δύο πρώτων, ο Ζάβρας αγόρασε ένα αεροβόλο πιστόλι και ένα ζευγάρι χειροπέδες. Το όπλο ήταν όμοιο κατά την εξωτερική του εμφάνιση με αληθινό πυροβόλο όπλο και το παρέδωσε στους Κατσούλα – Δημητροκάλλη. Τα όργανα αυτά είχαν αποφασίσει να χρησιμοποιήσουν για τον εφοβισμό και την εξουδετέρωση του υποψηφίου θύματος, εφόσον προέκυπτε ανάγκη.

Στις 14 Απριλίου 1993, Μεγάλη Τετάρτη, αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν τα σχέδιά τους, επειδή *«ήταν καλό να πεθάνει μια χριστιανή μέσα στη μεγάλη βδομάδα, θα έπαιρναν μεγάλη δύναμη απ'αυτό»³³⁷*. Ο Κατσούλας ένωθε την αδρεναλίνη από τον κίνδυνο του εγχειρήματος. Άγνωστο το θύμα, άγνωστες οι συνθήκες. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας συναντιέται με τη Μαργέτη και της ανακοινώνει το τί είχαν αποφασίσει με το Δημητροκάλλη τις νυκτερινές ώρες. Η Μαργέτη όχι μόνο δεν τaráχθηκε από τα όσα πληροφορήθηκε, όχι μόνο δεν έφερε αντίρρηση, αλλά δήλωσε στον Κατσούλα ότι προτίθεται και προσφέρεται να τον βοηθήσει σε ο,τιδήποτε τυχόν χρειαστεί, τον ενίσχυσε ψυχολογικά και τον βοήθησε να καμφθούν οι όποιοι δισταγμοί του ως προς τη σχεδιαζόμενη ανθρωποκτονία. Ο Κατσούλας απέρριψε το ενδεχόμενο αυτοπροσώπου συμμετοχής της Μαργέτη, επειδή θεώρησε πιθανό ότι η παρουσία της θα ήγειρε υποψίες στο υποψήφιο θύμα. Σχεδίαζαν εξάλλου να εμφανισθούν στο θύμα ως αστυνομικοί, ώστε να το πείσουν να τους ακολουθήσει και να το παρασύρουν στον τόπο του εγκλήματος. Πράγματι, οι Δημητροκάλης και Κατσούλας επιβιβάστηκαν στο αυτοκίνητο του δεύτερου και άρχισαν να περιφέρονται στους δρόμους της Αγίας Παρασκευής αναζητώντας το επόμενο θύμα. Περί ώρα 10:00 μ.μ., στο ύψος της αερογέφυρας του Σταυρού Αγίας

³³⁷ Βλ. οπ. ανωτ., γράφοντος, σελ. 51.

Παρασκευής επεσήμαναν σε μια στάση λεωφορείου μια νέα όμορφη γυναίκα. Ήταν η 28χρονη Γαρυφαλιά Γιούργα, παντρεμένη και μητέρα ενός ανήλικου παιδιού. Επέστρεψε στο σπίτι της από την εργασία της. Ήταν θαλαμηπόλος στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετάνια» και κρατούσε ένα αρνί στα χέρια της, το οποίο είχε δώσει η διεύθυνση του ξενοδοχείου σε όλους τους εργαζομένους, εν όψει του Πάσχα. Την πλησίασαν με το αυτοκίνητο, βγήκαν από αυτό και της δήλωσαν ότι είναι αστυνομικοί, της είπαν ότι διενεργούν έρευνα στην περιοχή για την διακίνηση ναρκωτικών, ζήτησαν και έλαβαν στοιχεία της ταυτότητάς της και της ζήτησαν να επιβιβαστεί στο αυτοκίνητο για να τους ακολουθήσει στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής. Ο Κατσούλας της είχε στην πραγματικότητα επιδείξει ένα πρόχειρο δελτίο του Κολλεγίου Αθηνών, το οποίο είχε από την εποχή που φοιτούσε εκεί. Η Γιούργα αιφνιδιάστηκε. Καλοπροαίρετη και πεπεισμένη από την ευπρόσωπη εμφάνιση των δύο νεαρών, την ευγενική τους συμπεριφορά και την επίδειξη του δελτίου ταυτότητας, το οποίο δεν πρόλαβε βεβαίως στο ημίφως να διαβάσει, δέχθηκε να τους ακολουθήσει για την άρση της όποιας παρεξηγήσεως.

Οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης την οδήγησαν στην ερημική τοποθεσία Σέσι Κορωπίου, όπου εντός του αυτοκινήτου της πέρασαν με τη χειροπέδες. Αντιλαμβανόμενη ότι της έχουν πεί ψέμματα και καταλαμβανόμενη από φόβο, η Γιούργα άρχισε να αντιδρά και να ζητά να την αφήσουν ελεύθερη. Το αυτοκίνητο στάθμευσε σε μια εγκατελελειμμένη αποθήκη στη θέση «Καμπά», όπου προέβησαν σε σωματικό έλεγχο της Γιούργα. Τότε ο Κατσούλας πρότεινε στο Δημητροκάλλη να την βιάσουν διαδοχικά. Ο τελευταίος είπε ότι δεν ήθελε, αλλά θα μπορούσε να βοηθήσει τον Κατσούλα να το πράξει αυτός. Έτσι, οι δύο αφού ξεγύμνωσαν την Γιούργα, τη μετέφεραν από το πίσω κάθισμα στη θέση του συνοδηγού και εκεί ο Κατσούλας έφερε τα χέρια του θύματος πίσω από το κάθισμα και της πέρασε τις χειροπέδες, ώστε να εξουδετερώσει κάθε αντίσταση. Ο Δημητροκάλλης απομακρύνθηκε από το αυτοκίνητο και άρχισε να περιφέρεται στον γύρω χώρο για να δει μήπως φανεί κάποιος ή μήπως προκύψει το ο,τιδήποτε που θα μπορούσε να ματαιώσει τα σχέδιά τους ή να τους καταστήσει αντιληπτούς.

Ο Κατσούλας πράγματι βίασε την Γιούργα παρά την συνεχιζόμενη αντίστασή της, την οποία έπληξε με πλήγματα στο κεφάλι και το κορμί, που της κατάφερε με τα χέρια του και εκσπερμάτισε πάνω στο πρόσωπο και το σώμα της. Ακολούθως, Κατσούλας και Δημητροκάλλης μετέφεραν το γυμνό θύμα σε ένα πλάτωμα της περιοχής. Τα χέρια της ήταν ακόμη δεμένα με χειροπέδες. Εκεί, από κοινού προσπάθησαν να την θανατώσουν με τον ίδιο τρόπο που κατάφεραν να πετύχουν τη θανάτωση της Συροπούλου, δηλαδή κλείνοντας τη μύτη και το στόμα της για να μην αναπνέει. Προς στιγμήν νόμισαν ότι τα κατάφεραν, αφού η γυναίκα έχασε τις

αισθήσεις της. Όμως, ο Κατσούλας ήθελε να βεβαιωθεί και εξέτασε την Γιούργα επισταμένα. Διαπιστώνοντας ότι αυτή ακόμη είναι εν ζωή και ότι προσπαθεί να ανακτήσει την αναπνοή της, Κατσούλας και Δημητροκάλλης σήκωσαν μαζί μια μεγάλη πέτρα που βρισκόταν λίγα μέτρα πιο κει (ήταν τόσο μεγάλη η πέτρα που ο ένας τους δεν μπορούσε να τη σηκώσει μόνος του) και την άφησαν με δύναμη πάνω στο κεφάλι του θύματος, με αποτέλεσμα από το βάρος της να συντριβεί το κρανίο της και να επέλθει ακαριαία ο θάνατός της. Ήταν τέτοια η σφοδρότητα του κτυπήματος, ώστε το κεφάλι της παθούσας κατέστη μια άμορφη μάζα, λόγος για τον οποίο κατέστη και αδύνατη η αναγνώριση από τους οικείους της από το πρόσωπο, όταν ανευρέθη το πτώμα, μερικές μέρες αργότερα³³⁸.

Οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης εγκατέλειψαν τον τόπο του εγκλήματος, αποχωρώντας όπως είχαν φθάσει εκεί, με το αυτοκίνητο του πρώτου. Στο δρόμο σκόρπισαν σε ερημικές τοποθεσίες τα ρούχα του θύματος καθώς και την τσάντα της και το περιεχόμενό της, ώστε να καταστήσουν δυσχερή την διακρίβωση της ταυτότητας του θύματος. Όταν επέστρεψαν στα σπίτια τους, ο Κατσούλας έσπευσε να τηλεφωνήσει στην Μαργέτη, η οποία ανέμενε εναγωνίως και την ενημέρωσε για το επιτυχημένο του εγχειρήματός τους και το ακίνδυνο της επιστροφής τους.

Γ.5.5. Η ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΜΕΤΡΗΣΗ ΕΩΣ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ

Μετά τη δεύτερη αυτή ανθρωποκτονία, πλησίαζε η ώρα για τους Κατσούλα και Δημητροκάλλη να παρουσιαστούν στο στρατό. Πράγματι, το καλοκαίρι του '93 ο Κατσούλας κατατάχθηκε στο Πολεμικό Ναυτικό και ο Δημητροκάλλης στο Στρατό ξηράς.

Κανείς δεν γνωρίζει πώς ακριβώς μετασχηματίστηκαν οι σχέσεις μεταξύ των μελών της «ομάδας», μετά την αναγκαστική απουσία των δύο κυρίαρχων για την δράση όλων των μελών της μορφών, του Κατσούλα και του Δημητροκάλλη. Το βέβαιο είναι ότι όταν το Νοέμβριο του 1993 ο ιδιωτικός ντετέκτιβ Θεόδωρος Διαμάντης ξεκίνησε τις επαφές με τις αδελφές Ρηγάκη και την Βαρβάρα Αγγελοπούλου, το βάρος για όσα δεν είχαν ποτέ πεί στις αρχές και πολύ περισσότερο, για όσα είχαν ζήσει και κρύψει από τους πάντες, είχε αρχίσει να βαραίνει στους ώμους των νεαρών κοριτσιών. Ξεκινώντας από την προσπάθεια να επιβεβαιώσει εάν πράγματι η άτυχη Δώρα ήταν μεταξύ της ομάδας των παιδιών που συγκεντρώθηκαν στις 27/8/1992 στο πάρκο της πρώην Χωροφυλακής στους Αμπελοκήπους, κατάφερε με τις έντεχνες και τεκμηριωμένες ερωτήσεις του – προϊόν προηγμένης αστυνομικής εκπαίδευσης στις Η.Π.Α., ενστίκτου και επίγνωσης

³³⁸ Τελικά, το πτώμα αναγνωρίστηκε από ένα ελάττωμα του δακτύλου του ενός ποδιού της και ο θάνατός της απεδόθη σε σεξουαλικά αίτια.

της ανακριτικής - να εγκλωβίσει τις αδελφές Ρηγάκη σε ομολογίες. Για πρώτη φορά έγινε λόγος για σατανιστές, τελετές και κάποιον «Μάκη», που ήταν ο αρχηγός.

Ο ντετέκτιβ προσπάθησε να πλησιάσει τη Μαργέτη, αλλά η τελευταία αρνήθηκε. Δέχθηκε όμως, μετά από μεσολάβηση της Βαρβάρας Αγγελοπούλου, να έρθει σε επαφή με τον Διαμάντη ο Δημητροκάλλης, ιδίως υπό το βάρος των αποκαλύψεων των αδελφών Ρηγάκη. Πράγματι, την παραμονή των Χριστουγέννων του 1993, ο ιδιωτικός ερευνητής συναντήθηκε με τον Δημητροκάλλη στο πάρκο της πλατείας της Αγίας Παρασκευής και εκεί τον προέτρεψε να μεταβεί στην Ασφάλεια Αθηνών και να επιβεβαιώσει όσα γνώριζε από τις αποκαλύψεις των Ρηγάκη – Αγγελοπούλου, μέχρι και το χρονικό σημείο της θανάτωσης της Συροπούλου. Του έθεσε μάλιστα προθεσμία μέχρι τις βραδυνές ώρες της ίδιας ημέρας, 24/12/1993. Ο Διαμάντης είχε ήδη ενημερώσει ταξίαρχο της Ασφάλειας για τα όσα είχε διαπιστώσει από τις καταθέσεις των αδελφών Ρηγάκη και της Αγγελοπούλου.

Πράγματι, ο Δημητροκάλλης πήγε στη Γ.Α.Δ.Α. και έδωσε κατάθεση. Όμως, το περιεχόμενό της δεν συνέβαλε καθόλου στην αποκάλυψη της αλήθειας. Δέχθηκε μάλιστα, κατά την ημέρα της εξαφάνισης της Συροπούλου, το θύμα επιβιβάσθηκε μαζί με τον ίδιο, τη Μαργέτη και τον Κατσούλα στο αυτοκίνητο του τελευταίου, προτίμησε όμως να πεί ψέμματα, ότι δηλαδή ο ίδιος και η Μαργέτη κατέβηκαν στα σπίτια τους, αποκρύπτοντας έτσι όσα στην πραγματικότητα συνέβησαν. Πλήρως αποσιώπησε και τα της δολοφονίας της Γιούργα. Έκτοτε όμως, οι αποκαλύψεις άρχισαν να διαδέχονται η μία την άλλη. Για την ανθρωποκτονία αυτή, μίλησε πρώτη η Μαργέτη³³⁹.

Γ.5.6. ΠΟΙΝΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Τελικά, Κατσούλας και Δημητροκάλλης οριστικώς και τελεσιδίκως³⁴⁰ κρίθηκαν ένοχοι για :

- i) από κοινού και κατά συναυτουργία τέλεση της ανθρωποκτονίας από πρόθεση σε ήρεμη ψυχική κατάσταση της Δώρας Συροπούλου
- ii) από κοινού και κατά συναυτουργία τέλεση της ανθρωποκτονίας από πρόθεση σε ήρεμη ψυχική κατάσταση της Γαρυφαλλιάς Γιούργα
- iii) ο Δημητροκάλλης για εκ προθέσεως εμπρησμό δασικής εκτάσεως (για την φωτιά που άναψε μετά την ανθρωποκτονία της Συροπούλου, η οποία εξαπλώθηκε σε έκταση 3.860 στρεμμάτων) και ο Κατσούλας για άμεση συνέργεια στην πράξη αυτή (διέβρεξε με βενζίνη την δασική έκταση).

³³⁹ Βλ. οπ. ανωτ., **ΥΡΑΦΟΝΤΟΣ**, σελ. 38-40 και παραπομπές 17-21.

³⁴⁰ Με τις υπ' αριθ. 618, 619, 622, 623, 626, 627, 639, 641, 644, 645/1997 αποφάσεις του Μικτού Ορκωτού Εφετείου Αθηνών.

iv) ο Κατσούλας ως αυτουργός του βιασμού της Γιούργα και ο Δημητροκάλλης ως άμεσος συνεργός σε αυτή την πράξη (αφαίρεσε τα ενδύματα της παθούσης, την μετέφερε στο εμπρόσθιο μέρος του αυτοκινήτου, κατόπτευε δε την περιοχή για να ειδοποιήσει τον Κατσούλα εάν υπάρξει κίνδυνος να τους αντιληφθεί κανείς).

v) Ο Κατσούλας και Δημητροκάλλης κρίθηκαν ένοχοι παράνομης κατακράτησης, αρπαγής ανηλίκου, αντιποίησης αρχής, καθύβρισης θρησκεύματος, σύστασης και συμμορίας.

Έκαστος τιμωρήθηκε με την ποινή δις της ισοβίου καθειρξεως και ο μεν Κατσούλας τιμωρήθηκε με συνολική ποινή καθειρξεως 12 ετών και εννέα μηνών, ο δε Δημητροκάλλης σε αντίστοιχη συνολική ποινή καθειρξεως 9 ετών και δέκα μηνών, αμφότεροι χωρίς την αναγνώριση ελαφρυντικών.

Η Δήμητρα Μαργέτη κρίθηκε οριστικώς και τελεσιδίκως ένοχη απλής συνέργειας στις δύο ανθρωποκτονίες Συροπούλου και Γιούργα. Στην πρώτη περίπτωση, η συνέργεια αυτή συνίσταται στο ότι διευκόλυνε τους Κατσούλα και Δημητροκάλλη να μεταφέρουν το θύμα στον τόπο του εγκλήματος, την έπεισε με λόγους και με την παρουσία της να επιβιβασθεί στο αυτοκίνητο του Κατσούλα και εν συνεχεία να αποβιβασθεί και να τους ακολουθήσει στον τόπο του εγκλήματος. Κατόπτευε δε την περιοχή, όσο οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης την φόνευαν. Στη δεύτερη περίπτωση, η συνδρομή της Μαργέτη κρίθηκε ότι συνίσταται στην ψυχική συμπαράσταση και ενθάρρυνση του Κατσούλα, στη συναίνεση και τη συμπαράσταση που του παρείχε, η οποία εκδηλώθηκε με την πρόθεσή της να συνδράμει «και ενεργώτερα» στην επιλογή θύματος για ανθρωποκτονία.

Τιμωρήθηκε με ποινή κάθειρξης 17 ετών και 4 μηνών, αναγνωριζομένου στο πρόσωπό της του ελαφρυντικού της μετεφηβικής ηλικίας (με πλειοψηφία 6 προς 1 μεταξύ των μελών του Μ.Ο.Εφετείου)³⁴¹.

Γ.5.7. ΚΥΡΙΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Οι τρεις νεαροί, που αποτέλεσαν από το 1990 μέχρι και το 1993 τον αδιάσπαστο ηγετικό πυρήνα μιας ομάδας ανηλίκων, εφήβων και μετεφήβων οι οποίοι εντρυφούσαν οργανωμένα στη σατανολατρεία, διαπράττοντας στο πλαίσιο των αποκρυφιστικών τους επιδιώξεων βαρύτατες εγκληματικές πράξεις, εισέπραξαν τελικώς το ποινικό φορτίο που αναλογεί στο βαθμό της εκτροπής του καθενός³⁴².

³⁴¹ Βλ. οπ. ανωτ. γράφοντος σελ. 81-82.

³⁴² Αναλυτικότερα για την υπόθεση, βλ. του γράφοντος, Η Υπόθεση των «Σατανιστών» της Παλλήνης, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1999.

Κεντρικό και κατά πάντα κυρίαρχο στην υπόθεση πρόσωπο ο Ασημάκης Κατσούλας. Από σκοπιάς δογματικού ποινικού δικαίου, σημείο κλειδί για την ανάλυση της τιμώρησής του, θα μπορούσε να αποτελεί η κατά το αρ. 79 παρ. 2γ' του Π.Κ. ένταση του δόλου των εγκλημάτων του, έτσι όπως (όχι ευθέως, μα επαρκώς) αυτή σκιαγραφείται μέσα από την αναφορά στην απόφαση πλήρους του ιστορικού της υπόθεσης³⁴³. Όπως έγινε δεκτό από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο της ουσίας, προκριματικό στάδιο για την προσχώρησή του στην σατανιστική λατρεία, ήταν η πλήρως ενσυνείδητη απόταξη βασικών αρχών της κοινωνικής συμβίωσης, η οποία συντελέσθηκε μέσα από την απόρριψη των ιδεωδών της χριστιανικής θρησκείας. Η ίδια, δε, η μετουσίωση σε πράξη των σατανιστικών θεωρήσεων, όπως και ο ίδιος ο Κατσούλας ομολόγησε, τόσο ειδικά για τη δράση της ομάδας όσο και γενικότερα, σκοπεύει ευθέως α) στην ατίμωση των χριστιανικών ηθικών προτύπων και αξιών και β) στην εδραίωση μιας βιοτικής πρακτικής εμποτισμένης από μια καθολική αξιακή «αντιστροφή»: όπου καλοσύνη, συναδέλφωση, αλληλεγγύη, προτείνεται η επικυριαρχία επί των αδυνάτων, των «αναξίων για ανώτερες μορφές πνευματικότητας»³⁴⁴. Όπου εγκράτεια, σύνεση και ταπεινότητα, αντιπαράτίθεται η αποχαλίνωση, η άκρατη και αδυσώπητη ιδιοτέλεια, η τυφλή υποταγή σε ορμές και επιθυμίες. Ο Κατσούλας, δεν υπέπεσε στιγμιαία, εισέδυσσε σταδιακά και ύστερα από σκέψη στη σατανολατρεία, επιδιώκοντας να δρέψει όλο το «μενού» των μοντέρνων απολαύσεων που αυτή επαγγέλετο (εξουσίαση του ανθρώπινου περιβάλλοντος, οικονομική άνεση, δόξα, κοινωνική αναγνώριση, προσωπικό κύρος). Η προσδοκία της «αμοιβής» και η πίστη του σ' αυτήν υπήρξε το καταλυτικό ψυχότροπο ελατήριο το οποίο τον οδήγησε να αποδεχθεί και να επιδοκιμάσει βαθμιαία την ιδέα της ανθρωποκτονίας – εν είδει «θυσίας» στο κακό – ώστε τα οφέλη να επισπευσθούν, να μεγαλώσουν και να εξασφαλισθούν, οποιοδήποτε κι αν ήταν το κόστος³⁴⁵.

341. Σχετικά με τις επιδιώξεις και τον τρόπο δράσης των σατανιστών, όπως αυτές καταγράφονται από πατέρες της Εκκλησίας μας, βλ. ενδεικτικά : «Καταστροφικές Λατρείες» (συλλογή κειμένων των τ. Μητροπολίτου Δημητριάδος και Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστόδουλου και του Αρχιμανδρίτου και νυν γραμματέα της Ιεράς Συνόδου Δανιήλ Πουρτσουκλή), εκδ. Αποστολικής Διακονίας της Ελλάδος, «Εγκληματικό Δόγμα- Εμπειρίες πρώην Σατανιστών», π. Αντ. Αλεβιζόπουλου, εκδ. Διάλογος αρ.20 Αθήνα 1995, «Η Χαμένη Αθωότητα – Περιπλανήσεις σε δρόμους του Εωσφόρου», π. Αντ. Αλεβιζόπουλου, εκδ.Διάλογος αρ.6, «Αποκρυφισμός, Γκουρουϊσμός, Νέα Εποχή», π. Αντ. Αλεβιζόπουλου, 3^η εκδ., Αθήνα 1993.

342. Βλ., ενδεικτικά : **Paul L. Jagot**, Οι απόκρυφες επιστήμες και η εφαρμογή τους, εκδ. Βιβλιοθήκη Για Όλους, Αθήνα 1963, σελ.15-18, 132επ.,175- 177.

343. Σχετικά με την βαριάς μορφής εγκληματική εκτροπή και τους παράγοντες που την προκαλούν, ιδίως στη σύγχρονη κοινωνία, βλ. ενδεικτικά : **N. E. Κουράκη**, Σύγχρονος Πολιτισμός και Ανομία των Νέων, σε Εγκληματολογικοί Ορίζοντες, τ. Α' εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1991 σελ. 75- 97, **N. E. Κουράκη**, Παράγοντες που επιδρούν στην τέλεση των εγκλημάτων Βίας, σε Εγκληματολογικοί Ορίζοντες τ. Β', εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1991, σελ. 43- 69, **Π. Κονδύλη**, Η Παρακμή του αστικού πολιτισμού – Από τη μοντέρνα στη

Ανάγοντας την ψυχοπνευματική αυτή θεώρηση στην ορολογία και την (απ)αξιολογική κλίμακα που ορίζει το ποινικό δίκαιο για το βουλευτικό (υποκειμενικό) στοιχείο όπως αυτό νοηματοδοτείται μέσα από κάθε ανθρώπινη αξιόποινη πράξη, θα' λεγε κανείς ότι ο κατακλυόμενος από τέτοιες μισάνθρωπες ιδέες δράστης, έχει όχι μόνο «δόλον κακόν» (*dolum malum*), αλλά, ας επιτραπεί η απόχρωση, «δόλον κάκιστον». Διότι σε όλα, σχεδόν, τα εγκλήματα βίας που αφίστανται αυτού του αποκρυφιστικού «υποβάθρου», ο δόλος, ως εσκεμμένη πρόκληση κακού, βλάβης, έχει τουλάχιστον τα όρια και την εσωτερική του «λογική δομή»: ο δράστης, λ.χ., βιασμού κατακυριεύεται από το αρρωστημένο σεξουαλικό του πάθος και σκοπεύει να το επιβάλλει με τη βία, καθώς αδυνατεί να ικανοποιηθεί διαφορετικά. Ο ανθρωποκτόνος για λόγους «τιμής» ή ζηλοτυπίας, φθάνει να διαπράξει το απονενομένο του διάβημα επειδή ο συμπλεγματικός εαυτός του αποδεικνύεται ανεπαρκής στο να ισορροπήσει ψυχικά και πνευματικά εν μέσω κάποιας έντονης διαπροσωπικής σύγκρουσης. Ακόμη και αυτός ο «σκληροτράχηλος» ληστής, συμπεριλαμβάνει στον προσχεδιασμό της απόσπασης υλικών αγαθών το ενδεχόμενο αφαίρεσης της ανθρώπινης ζωής, χωρίς όμως να σκοπεύει απαρεγκλίτως σε αυτό, χωρίς αυτό να τον θέλγει αυτοτελώς και «ισότιμα» σε σχέση με τον πρωτεύοντα παράνομο στόχο του. Σε αντίθεση όμως με όλους τους παραπάνω τύπους δραστών, ο «σατανιστής», όπως εν προκειμένω διαγράφεται διαυγέστατα από τις ίδιες τις ομολογίες των τριών πρωταίων της υπόθεσης (αλλά και των υπολοίπων της «παρέας», των οποίων οι επ' ακροατηρίω μαρτυρίες υπήρξαν εύγλωττες και επεξηγηματικές των όρων «σατανισμός»), προκρίνει εξ αρχής και έναντι παντός κόστους το δικό του υπερβατικό «ταξίδι» προς μια πνευματική διάσταση άκοπου, «μαγικού», ευδαιμονισμού, μολοντί γνωρίζει άριστα (γιατί το έχει επιμελώς «διδαχθεί» κατά τη μύησή του) ότι οι στόχοι του θα ευοδωθούν μόνον διαμέσου της βιωματικής ατίμωσης όλων των παραδεδεγμένων αξιών της σύγχρονης ζωής. Κορυφαία εκδήλωση της έμπρακτης αυτής ατίμωσης, η υπό μορφή «θυσίας» αφαίρεση της ανθρώπινης ζωής.

Έχοντας ενστερνισθεί ως συστατικό στοιχείο της σατανιστικής βιοθεωρίας την επικυριαρχία στην φυσική και πνευματική υπόσταση του συνανθρώπου, ο σατανιστής επιλέγει το να προκαλεί, να παράγει, κακό, γιατί μέσω της ενέργειας αυτής θα αυτοεκπληρωθεί. Υπό το φως των δοξασιών αυτών, οι δύο ανθρωποκτονίες της ομάδας Κατσούλα υπήρξαν οπωσδήποτε έμπνευσης και επιταγής του κυρίαρχου αρχηγού της, όπως αποδεδειγμένα δική του υπήρξε και η

(συν)εκτέλεσή τους, αφού η παρουσία και η δράση του διατρέχουν και συνέχουν χωροχρονικά και τις δύο. Ο δόλος τέτοιας έντασης και ποιότητας, εφόσον διαγνωσθεί, εξοστρακίζει τους αυτοτελείς ισχυρισμούς της ειλικρινούς μεταμελείας (αρ. 84 παρ. 2 δ' Π.Κ.), του προτέρου εντίμου βίου (αρ. 84 παρ. 2 α' Π.Κ.) και της καλής συμπεριφοράς για μεγάλο διάστημα μετά την πράξη (αρ. 84 παρ. 2 ε' Π.Κ.), καθώς αποδυναμώνει δραματικά το στοιχείο της προσωπικότητας του δράστη (αρ. 79 παρ. 1 β' Π.Κ.) και αφήνει το βάρος της απαξίας των πράξεων να είναι το καθοριστικό στην επιμέτρηση της ποινής. Πόσο εύκολα και υπεύθυνα μπορεί να γίνει δεκτό από έμπειρους και σώφρονες λειτουργούς της δικαιοσύνης ότι ένας άνθρωπος που είχε με τόση οίηση καταδυθεί στην κακοβουλία, έχει κατορθώσει, μόλις λίγα χρόνια αργότερα από τις πράξεις και τον βαθιά αντικοινωνικό τρόπο ζωής του – κατά την εκδίκαση των εγκλημάτων του αυτών– να φθάσει στην ψυχοπνευματική αυτοκάθαρση³⁴⁶;

Τα στοιχεία αυτά της προσωπικότητας βάρυναν και για τον Μάνο Δημητροκάλλη, του οποίου η αξιόποινη δράση πρακτικά εξομοιώθηκε από τιμωρητική σκοπιά με αυτήν του Κατσούλα (μόνη ουσιώδης διαφορά τους η απλή συνέργεια του τελευταίου στον βιασμό της Γιούργα), παρ' ότι απ' όλο το υλικό της δικογραφίας προέκυπτε ότι ήταν ο «υπαρχηγός», το «δεξί χέρι» του τελευταίου και όχι το επικεφαλής δρων πρόσωπο, ο εμπνευστής και οργανωτής της ομάδας. Ο Δημητροκάλλης ίσως να υπήρξε εύπιστος και δεκτικός όταν δέχθηκε ύστερα από την «κατήχηση» του μέντορα Κατσούλα να αποταχθεί τη «βαρετή» χριστιανική του παιδεία για μια απείρως πιο ενδιαφέρουσα και προσοδοφόρο εμπειριών «μυστική οργάνωση», το γεγονός όμως αυτό απλώς ενδεικνύει τον βαθμό της φτωχής ψυχικής και πνευματικής του καλλιέργειας, δεν αναιρεί τη ζέση και τη συνέπεια με την οποία, μέχρι ενός ορισμένου χρονικού σημείου (Χριστούγεννα 1993), ακολούθησε τις επιταγές της νέας του «πίστης», ούτε την ακραιφνή, έμπρακτη αφοσίωσή του στην καθοδήγηση του ανωτέρου του. Συνέπραξε και στις δύο ανθρωποκτονίες, κατά τρόπο τέτοιο ώστε και η συναπόφασή του να αποκαλύπτεται και τα κίνητρά του να εκκαθαρίζονται. Δεν «ξέκοψε», ούτε υπαναχώρησε. Παρέμεινε προσδεδεμένος στο φανταστικό άρμα των «ανταμοιβών» της μαγείας, παρά τους φόβο και τη βασανιστική ενοχή που γνώρισε³⁴⁷.

344 Βλ. σχετ. **Αλ. Κατσαντώνη**, Η έννοια του ιδιαζόντως απεχθούς χαρακτήρα της ανθρωποκτονίας, Ποιν. Χρον. 1975, σελ. 81 επ., **Γ. - Α. Μαγκάκη**, Η ποινή της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως και αι ελαφρυντικά περιστάσεις, Ποιν. Χρον. 1964, σελ. 609-617.

345 Βλ. σχετ. **Ι. Β. Χαραλαμπίδου**, Η ανάπτυξη της προσωπικότητας, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1993, σελ. 17-25, 243, 248-253, **Αναστασίας Κωσταρίδου – Ευκλείδη**, Ψυχολογία Κινήτρων, γ' εκδ., Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998, σελ. 216-231, 236-244, 258-259, 275-

Ο ιδιαίτερη υπερασπιστική θέση του Δημητροκάλλη ήταν η επίκληση ως αυτοτελούς ισχυρισμού, καταλυτικού της κατηγορίας του αρ.17 παρ.1, 2 του ν. 1916/1990 («περί προστασίας της κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα»). Ο Δημητροκάλλης υπήρξε ο πρώτος κατά σειρά από τους βασικούς κρίκους της αλυσίδας που «έσπασε» και επιβεβαίωσε στον ιδιωτικό αστυνομικό Θ. Διαμάντη τα της δράσης της ομάδας. Το γεγονός όμως ότι στην πρώτη του κατάθεση (24/12/1993) στις Αρχές απέφυγε– σπασμωδικά- να αναφέρει την αλήθεια για την τύχη -της άτυχης- Δώρας Συροπούλου, υπήρξε ευλόγως καταδικαστικό γι' αυτόν. Δεν εισέφερε πληροφορίες ικανές να εξαρθρώσουν την εγκληματική οργάνωση στην οποία συμμετείχε. Η αιτιολογία της απόφασης που τον καταδίκασε, με βάση τον έλεγχο του Ε' Τμήματος του Αρείου Πάγου, στηρίχθηκε με ασφάλεια στο σημείο τούτο, χωρίς καν να εισδύσει στην προβληματική περί του πεδίου εφαρμογής του νόμου αυτού στην προκειμένη περίπτωση.

Όσον αφορά τη Δήμητρα Μαργέτη, το Ανώτατο Ακυρωτικό επεκύρωσε το αιτιολογικό του Μ.Ο.Ε. Αθηνών περί απλής και όχι άμεσης συνέργειάς της σε αμφότερες τις τελεσθείσες από τους Κατσούλα – Δημητροκάλλη ανθρωποκτονίες. Η καταδίκη της αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεων στους νομικούς κύκλους, καθώς εκ πρώτης όψεως έδιδε την εντύπωση ότι εξομοίωνε δύο ανομοίους συμμετοχικούς βαθμούς: Ενώ ο ρόλος της προ και κατά την ανθρωποκτονία της Δώρας Συροπούλου υπήρξε αποδεδειγμένα σημαντικός (διότι ήταν η δική της πειστική παρουσία μαζί με τους άλλους δύο που εξάλειψε τις αμφιβολίες της 14χρονης, ώστε η τελευταία να τους ακολουθήσει στη μοιραία βόλτα με το αυτοκίνητο του Κατσούλα «για να μυηθεί», ήταν οι δικές της διαβεβαιώσεις προς τη Δώρα – καθ'οδόν αλλά και στον ίδιο τον τόπο του εγκλήματος - που εξασφάλισαν ότι η μικρή θα παρέμενε ανυποψίαστη στο έλεος των δύο θυτών), μόνο χαλαρή μαρτυρείται η συμμετοχή της στη δεύτερη ανθρωποκτονία, αυτήν της Γιούργα. «Δεν έφερε καμιά αντίρρηση (...) και ενίσχυσε (...) δια των αναπτυσθέντων επιχειρημάτων της» τον φίλο της Μάκη Κατσούλα στο εγχείρημα της αλίευσης ενός τυχαίου θύματος στις 14-4-1993. Όμως τί είδους «επιχειρήματα» θα μπορούσε να «αναπτύξει» η με ελάχιστη μόρφωση και ψυχικώς απαίδευτη Μαργέτη, για την οποία ο πλέον αξιόπιστος των μαρτύρων Γεράσιμος Ανωγιάτης κατέθεσε επ' ακροατηρίω ότι ήταν «*το κατοικίδιο του Κατσούλα*»³⁴⁸; Άλλωστε, προέκυψε από την διασταύρωση του αποδεικτικού υλικού ότι η απόφαση για την τέλεση και άλλης ανθρωποκτονίας μετά αυτήν της

277, **Ζακ Λακάν**, Η οικογένεια – τα οικογενειακά συμπλέγματα στη διαμόρφωση του ατόμου, μτφρ. Δ.Βεργέτης, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1990 ,σελ. 90-112.

346. Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», «Τα Νέα» 16/12/1997, όπου καταγράφονται απομαγνητοφωνημένα αποσπάσματα από την δευτεροβάθμια επ' ακροατηρίω διαδικασία.

Συροπούλου, ήταν ήδη ειλημμένη από τους δύο επικεφαλής της ομάδας και μάλιστα κατά τις αμέσως προηγούμενες ημέρες της τέλεσης είχαν πραγματοποιήσει και άλλες (απρόσφορες) προσπάθειες να εξεύρουν θύμα, περιφερόμενοι στους δρόμους της Αθήνας. Η Μαργέτη ήταν όλες τις ημέρες αυτές καθηλωμένη στο σπίτι της, χωρίς να είναι ικανή να παράσχει την οποιαδήποτε ενεργό συνδρομή, πέραν της «ψυχικής». Κατά τί όμως συνέδραμε τον ήδη αποφασισμένο, ήδη μια φορά δολοφόνο και προ πολλού εμποτισμένο με τις μισάνθρωπες σατανιστικές δοξασίες μέντορά της Κατσούλα; Μπορούσε να γνωρίζει ότι τη συγκεκριμένη ημέρα εκείνος θα πραγματοποιούσε τελικά το διάβημά του, ώστε επιδόθηκε σε ενσυνείδητη προσπάθεια να τον στηρίξει για να προχωρήσει;

Στην τιμώρηση της Μαργέτη, κυριάρχησαν οι γενικοπροληπτικοί στόχοι³⁴⁹. Παρ' ότι ασφαλώς και στέκει ως απλή συνέργεια η υιοθετηθείσα εκδοχή της ψυχολογικής στήριξης³⁵⁰, είναι πιθανόν η συγκεκριμένη νομική οδός να ακολουθήθηκε ως η δικαιότερη σε σχέση με την όλη δράση της Μαργέτη και τη θέση που αυτή διαδραμάτισε συνολικά στα πεπραγμένα της ομάδας. Εάν αυτή δεν είχε παγίως το ρόλο του «δολώματος» των νέων μελών, εάν δεν γνώριζε άριστα ως «πρωθιέρεια» και ερωμένη του «αρχηγού» το τί περίμενε ορισμένα υποψήφια προς «θυσία» πρόσωπα, εάν δεν είχε, με δυό λόγια, τόσο ενσυνείδητη και ουσιαστική εμπλοκή στην υπόθεση, τότε ίσως για τη δεύτερη ανθρωποκτονία να έπρεπε να κηρυχθεί ένοχη μόνο για το αδίκημα της παρασιώπησης εγκλήματος (αρ. 232 Π.Κ.). Τελικά, το 2001, μετά από έκτιση των 3/5 της ποινής της (8/17 χρόνια) και μετά από τρία απορριπτικά βουλεύματα, της επιτράπη η υφ' όρον απόλυση με το υπ' αριθ. 383/2001 Βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Πειραιώς³⁵¹, παρά την αντίθετη εισαγγελική πρόταση³⁵². Ως όρους το Συμβούλιο της έθεσε το να διαμένει στο πατρικό της σπίτι (Διονύσου 10, Παλλήνη), να παρουσιάζεται κάθε 1^η και 16^η στο Α.Τ. της περιοχής της και να της απαγορεύεται η έξοδος από τη χώρα. «Θα μιλήσω με τους συγγενείς των θυμάτων» ήταν η πρώτη –και από τις σπάνιες όπως αποδείχθηκε - δήλωσή της³⁵³.

347 Βλ. σχετ. **Ν. Κουράκη**, Έννοια και λειτουργία της ποινής, σε Συστηματική Ερμηνεία του Ποινικού Κώδικα – Εισαγωγικές Παρατηρήσεις στα αρ. 50-78 και 50-58, εκδ. οίκος Σάκκουλα, Αθήνα 1993, σελ. 36-50 και **Ν.Κ. Ανδρουλάκη**, οπ. ανωτ. (7), τ. Α', σελ.32-47.

348 Βλ. σχετ. **Ν.Κ. Ανδρουλάκη**, οπ. ανωτ. (7), τ. Γ', σελ. 199-203, στο κλασσικό παράδειγμα τη «Κόκα – Κόλα» που προσφέρει ο απλός συνεργός στον αυτουργό.

³⁵¹ Βλ. μ.α. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 19/7/2000, 22-23/7/2000, 4/9/2001, «Καθημερινή» 4/9/2001 (ρεπορτάζ Νίκου Μπαρδούνια).

³⁵² Στην εισηγητική πρόταση του αντεισαγγελέα Εφετών κ. Βασίλη Πλιώτα προς το Συμβούλιο, η Μαργέτη χαρακτηριζόταν ως άτομο που δεν έχει αποκοπεί ψυχικά από τις επικίνδυνες σατανιστικές δοξασίες και ότι «ο χαρακτήρας της κρατούμενης είναι επικίνδυνος» συμπληρώνοντας, μάλιστα, ότι «δεν έχει μεταμελήσει ειλικρινώς». Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή» 4/9/2001, ρεπορτάζ Νίκου Μπαρδούνια.

³⁵³ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 4/9/2001, ρεπορτάζ Στέφανου Κρίκκη – Δέσποινας Κουκλάκη.

Πολλά και ποικίλα τα ζητήματα τα πέραν της ποινικής αντιμετώπισης των τριών προσώπων, που μπορούν εξ αφορμής της αποφάσεως να σχολιασθούν, όπως η πραγματική έκταση της δράσης σατανιστικών ομάδων στην περιοχή της Παλλήνης και ευρύτερα της Αττικής στις αρχές και τα μέσα της δεκαετίας του '90 (καθώς από το αποδεικτικό υλικό προέκυψαν μαρτυρίες για την ύπαρξη και άλλων οργανωμένων περί τη σατανολατρεία ομάδων όπως αυτή του Κατσούλα, καθώς και καταγράφηκαν ορισμένα στοιχεία, ονόματα και διευθύνσεις τα οποία δεν έγινε γνωστό αν ποτέ διερευνήθηκαν ή το γιατί δεν μπόρεσαν, αν ερευνήθηκαν, να συνδεθούν με την ομάδα Κατσούλα³⁵⁴), το ενδεχόμενο ύπαρξης ιεραρχικώς «ανωτέρων» του Κατσούλα σε μυστικά κλιμάκια ή κυκλώματα με πεδίο δράσης την Αττική (καθώς έγινε δεκτό ότι ο Κατσούλας «αλιεύθηκε» και «κατηχήθηκε και ο ίδιος επιμελώς και συμμετείχε σε πολυπρόσωπες συγκεντρώσεις «δοκιμασίας» και «προπαίδευσης» πριν καταλήξει να γίνει ο επιβλητικός και αδυσώπητος πολυανθρωποκτόνος σατανιστής για τον οποίο όλοι οι μάρτυρες κατέθεσαν)³⁵⁵, καθώς και το ποιός υπήρξε στην υπόθεση ο πραγματικός ρόλος του Δημήτρη Παπουτσή, ενός προσώπου το οποίο δεν κατέθεσε ποτέ στο ακροατήριο, παρ' ότι τούτο ζητήθηκε, ως και ομοφώνως από πολιτική αγωγή και υπεράσπιση (ο ίδιος ο Κατσούλας ισχυρίσθηκε ότι ήταν ο άνθρωπος που τον μύησε στο σατανισμό, κάποια από τα μέλη της ομάδας τον περιγράφουν ως ανεξάρτητο πόλο δράσης, αντίπαλο του Κατσούλα).

Γ.5.8. ΖΗΤΗΜΑ ΥΠΟΤΡΟΠΗΣ

Ύστερα από 11 χρόνια εγκλεισμού, τον Ιανουάριο του 2005 ο Ασημάκης Κατσούλας έλαβε την πρώτη του άδεια. Δοκίμασε να ασκήσει το δικαίωμά του για πρώτη φορά τον Ιούλιο του 2003, όμως τα Συμβούλια Φυλακών του Αγίου Στεφάνου Πατρών και της Χαλκίδας του το απέρριψαν³⁵⁶. Μετά από δίμηνο, έλαβε από το Συμβούλιο των Φυλακών Μαλανδρίνου Άμφισσας, όπου κρατείτο και τη δεύτερη άδεια³⁵⁷. Όμως αυτή συνοδεύτηκε από ένα αξιοπρόσεκτο περιστατικό. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Αστυνομίας, ο Ασημάκης Κατσούλας, στις 28/3/2005 το απόγευμα, λίγες ώρες πριν τελειώσει η άδειά του και επιστρέψει στη φυλακή, έκανε βόλτα με το ΙΧ της μητέρας του στον δρόμο Δεσφίνας - Ιτέας. Εκεί, σύμφωνα με την Αστυνομία, συνάντησε την 23χρονη Η.Τ. από την Αλβανία, μητέρα ενός ανήλικου

352, 353 : Βλ., μετ. αλ., σχετ., εφημερίδες : «Ελευθεροτυπία» 21/12/1997, 30/12/1993, «Έθνος» 4/1/1994, «Τα Νέα» 21/6/1995, 30/12/1993, όπου ετέθησαν σε δημόσιο διάλογο τα ζητήματα αυτά.

³⁵⁶ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 31/7/2003, ρεπορτάζ σε επιμέλεια Βασιλικής Διονυσιοπούλου.

³⁵⁷ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 30/3/2005, «Καθημερινή», 30/3/2005.

κοριτσιού, που επέστρεψε με τα πόδια από την εργασία της. Ο Κατσούλας, πάντα κατά την Αστυνομία, την πλησίασε, της είπε ότι είναι αστυνομικός και καθώς δεν είχε έγγραφα μαζί της, την πήρε μαζί του για να την ελέγξει. Η κοπέλα είπε ότι στην πορεία που είχαν προς το χωριό Χρυσσό, κατάλαβε ότι δεν είναι αστυνομικός και από τον φόβο της λιποθύμησε. Ο Κατσούλας, σύμφωνα με το σήμα της Ασφάλειας, επέστρεψε στην Ιτέα και άφησε την κοπέλα κοντά στο ΚΤΕΛ και στη συνέχεια πήγε στο ξενοδοχείο στην Αμφισσα όπου έμενε μαζί με τη μητέρα του. Αξιωματικοί της Αστυνομίας είπαν ότι η 23χρονη συγκράτησε τον αριθμό του αυτοκινήτου και το κατήγγειλε. Αργότερα, όταν οι αστυνομικοί την οδήγησαν στο ξενοδοχείο και της έδειξαν τον Κατσούλα, είπε: «Αυτός είναι». Παρ'ότι αρνήθηκε τα πάντα, ασκήθηκε κατηγορία κατά του Κατσούλα για αρπαγή και αντιποίησης αρχής.

Γ.6. Δημήτρης Βακρινός

**«ΘΑ ΠΥΡΟΒΟΛΟΥΣΑ ΚΑΙ ΜΥΡΜΗΓΚΙ
ΑΝ ΜΕ ΑΔΙΚΟΥΣΕ ...» - Δημήτρης Βακρινός**

Γ.6.1. ΖΩΗ - ΠΛΗΓΗ

Στις 10 Απριλίου 1997, κύρια είδηση από τον εσωτερικό χώρο δεν αποτελούν τα αποτελέσματα των φοιτητικών εκλογών, ούτε και η κυβερνητική απόφαση για προσθήκη 300 νέων θέσεων στα προγράμματα χορήγησης μεθαδόνης στους εξαρτημένους από ναρκωτικές ουσίες, αλλά η σύλληψη στην Αθήνα ενός οδηγού ταξί. Το όνομα του ψαρομάλλη μικροκαμωμένου άνδρα είναι Δημήτρης Βακρινός. Είναι 35 ετών, κάτοικος Μοσχάτου, γεννημένος στο Πυρρή Γορτυνίας, άτεκνος και παντρεμένος για δεύτερη φορά με την Κυριακή Χατζηδογιαννάκη. Οι δημοσιογραφικές πληροφορίες, αντλούμενες απ' ευθείας από στοιχεία της προανάκρισης³⁵⁸, αναφέρουν ότι ο συλληφθείς, ενώ αναζητείτο ως ύποπτος για πιθανή εμπλοκή του σε μια απόπειρα διάρρηξης τον 30/5/1996 στο Περιστέρι, απ' όπου ο δράστης είχε διαφύγει, αφήνοντας πίσω του δύο τραυματίες (ο ένας εκ των

³⁵⁸ Βλ. μ.α., εφημερίδες «Ελευθεροτυπία» και «Τα Νέα», 11/4/1997.

οποίων αστυνομικός), κατέληξε να ομολογήσει αβίαστα ότι από το 1987 και μέχρι τον Δεκέμβριο του 1995, διέπραξε πέντε ανθρωποκτονίες, έξι απόπειρες και πέντε ένοπλες ληστείες.

Οι λεπτομέρειες των καταθέσεών του, όπως αυτές διέρρευσαν στον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο, συνέθεταν τον καμβά μιας ζωής πόνου, δυστυχίας μισανθρωπίας. Πρώτος ορατός σταθμός της οποίας, η φυγή του Δημήτρη Βακρινού από το πατρικό του στο Πυρρή Γορτυνίας, το 1975, σε ηλικία δεκατριών ετών. Όπως ισχυρίστηκε ο ίδιος, ήταν μια απεγνωσμένη κίνηση για να ξεφύγει από τους διαρκείς ξυλοδαρμούς ενός μέθυσου πατέρα³⁵⁹. Εγκαθίσταται στην Ελευσίνα και δουλεύει ως λατζέρης. Δεν αργεί να εισαχθεί σε ορφανοτροφείο. Οι δικοί του έχουν χάσει τα ίχνη του. Το 1980 στρατεύεται κανονικά στο πεζικό. Όταν απολύεται δουλεύει ως ηλεκτροσυγκολλητής στα Ναυπηγεία Σκαρμαγκά.

Ο μικρός το δέμας νεαρός εργάζεται σε διάφορες δουλειές. Οι συναναστροφές του δεν είναι πάντοτε ευκαιριακές και όχι πάντοτε οι καλύτερες, παρ' ότι δεν απασχολεί τις αρχές. Ο Αύγουστος του '87 τον βρίσκει στην Πετρούπολη. Κάνει παρέα με έναν σκληροτράχηλο τύπο, ονόματι Παναγιώτη Γαγλία, ο οποίος είναι ο «γνωστός» ποινικός κρατούμενος με το ψευδώνυμο «Πεταλούδας»³⁶⁰ και έχει αποφυλακιστεί μόλις τον προηγούμενο Ιούλιο. Οι δύο γυρίζουν από νυκτερινό μεθύσι στο σπίτι που συγκατοικούσαν, στην οδό Κύπρου 43. Το αλκοόλ προσδίδει πιο σοβαρές διαστάσεις σε έναν μεταξύ τους μικροκαβγά, με αφορμή το ότι ο Γαγλίας είχε κλέψει μια καραμπίνα που ανήκε στον Βακρινό και ο τελευταίος τον ενοχλούσε γι' αυτό. *«Πέσε κοιμήσου, μη σηκωθώ και σε κάνω ασήκωτο»* φέρεται ότι βρυχήθηκε μεθυσμένος ο Γαγλίας. Αυτές θα ήταν και οι τελευταίες του λέξεις, καθώς εν αγνοία του αφύπνισαν τον τρόπο από τους ξυλοδαρμούς μιας 25ετούς, τότε, ζωής. Οπλισμένος με σιδηρολοστό, ο Βακρινός περίμενε τον Γαγλία να αποκοιμηθεί. Το πτώμα του βρέθηκε παραμονή δεκαπενταύγουστου είκοσι χιλιόμετρα έξω από το Άργος, διπλωμένο σε νάιλον σακούλες σε ένα χαντάκι, από έναν περαστικό κτηνοτρόφο³⁶¹. Μέχρι τον Απρίλιο του 1997, η ανθρωποκτονία του Γαγλία ανήκε στις ανεξακρίβωτες και εάν ο Βακρινός δεν επεδείκνυε μια εκπληκτική οίηση στις ομολογίες του, οι οποίες ήταν λεπτομερείς και αγόγγυστα ειλικρινείς, πιθανότατα θα παρέμενε τέτοια.

Η ανθρωποκτονία του πρώην κατάδικου, που παρά ταύτα είχε μοιραστεί για μικρό διάστημα στιγμές οικειότητας με τον βραχύσωμο Γορτύνιο φυγά, αποδείχθηκε πως ήταν μόνο το πρώτο αίμα. Έως ότου φθάσει να αποπειραθεί να διαρρήξει το

³⁵⁹ Βλ. κατωτέρω, σελ. 226-227.

³⁶⁰ Βλ. εφημερίδα «Αθηναϊκή», 11/4/1997.

³⁶¹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 11/4/1997

σπίτι της οικογένειας Αγιαννίδη στο Περιστέρι, τον Μάιο του 1996, είχαν μεσολαβήσει πολλά. Και ο Βακρινός, με απάθεια που δήλωνε πότε παραίτηση, πότε ανακούφιση και πότε μια ελαφρά αλλά ευδιάκριτη έπαρση³⁶², τα εξιστόρησε όλα.

Αρχές της δεκαετίας του '90 έχει ήδη αρχίσει να δουλεύει ταξί για να συντηρεί τη σύζυγό του. Οι σχέσεις τους δεν πηγαίνουν καλά και το ζευγάρι οδηγείται τελικά στο χωρισμό. Χολωμένος με τα πεθερικά του, προκαλεί εμπρησμό στην οικεία του πατέρα της εν διαστάσει συζύγου του, Βύρωνα Γερασίμου. Το 1992 καταδικάζεται ερήμην για την πράξη του αυτή. Για αρκετό διάστημα ο Δημήτρης Βακρινός μένει μόνος, δουλεύοντας «σα σκυλί»³⁶³. Διπλοβάρδιες στο ταξί και μεροκάματα σε οικοδομές, σε ταβέρνες. Ο λόγος δεν θα έπρεπε να εντυπωσιάζει, αλλά να προβληματίζει για τους λόγους για τους οποίους έφθασε στο σκότος των πολλαπλών ανθρωποκτονιών. Έστελνε επί χρόνια χρήματα στην αδελφή του Βάσω, η οποία ζούσε με τα πέντε παιδιά της, εν διαστάσει, στο χωριό Κόκκινο Αποκωρόνου των Χανίων, αντιμετωπίζοντας επιπλέον, σύμφωνα με τα λεγόμενά του, «νευρολογικά και άλλες παθήσεις». Ο Βακρινός, ομολόγησε με λίγες, εκτοπιζόμενες από το βάρος της περίπτωσης, κουβέντες την αδυναμία του προς την αδελφή και προς τα ανήψια του. Δεν δούλευε όμως μόνο γι' αυτό τον σκοπό. Διασταυρώθηκε το γεγονός ότι είχε συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στο να χτισθεί στο χωριό εκείνο των Χανίων ένα καινούριο σπίτι, στο οποίο, τελικά, ύστερα από την διάστασή του με τη Βάσω, στεγάσθηκε η άλλη του αδελφή, Σταυρούλα, με την οικογένειά της³⁶⁴. Ακόμη και με τον γέροντα και τόσο τυραννικό πατέρα του είχε συμφιλιωθεί. Έστελνε χρήματα και στο Πυρρή, επισκεπτόταν δε τακτικά τους δικούς του, αλλά μέχρι το 1995. «Ντρεπόμουν» θα καταθέσει, «για τη φτώχεια μου και το κατόντημά μου». «Εγώ δεν είχα να φάω και έπρεπε να ταισώ αδελφή, ανήψια, γονείς και έναν χαραμοφάη γαμπρό»³⁶⁵.

Το 1996 ο Βακρινός είχε ξαναπαντρευτεί μια γυναίκα που γνώρισε στα συχνά ταξίδια του στην Κρήτη, στο σπίτι της αδελφής του Βάσως. Μέχρι τότε όμως είχε περάσει τέσσερα χρόνια σκληρής μοναξιάς και απόρριψης. Μέρες και νύκτες χωμένος στη βρώμικη καμπίνα του «Όπελ», με μοναδική

³⁶² «Σαν να περιέγραφε κατορθώματα, χωρίς να εμφανίζει συμπτώματα τύψεων ή μεταμέλειας», ανέφεραν κάποιοι από τους προανακρινόντες αστυνομικούς. Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 11/4/1997.

³⁶³ Χαρακτηρισμός των προανακρινόντων αστυνομικών, βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/4/1997

³⁶⁴ Η τρίτη του αδελφή ζούσε στον Κορυδαλλό και ήταν παντρεμένη με τέσσερα παιδιά, βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/4/1997

³⁶⁵ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 14/4/1997, αποκλειστική συνέντευξη του προσωρινώς κρατουμένου στον Γιώργο Μαρνέλλο

κανονικότητα τις καθημερινές ασκήσεις «νεύρων» του επαγγέλματός του, την αίσθηση της οριστικής απώλειας κάθε ελπίδας για βελτίωση της ζωής του και τα φαντάσματα του παρελθόντος του, εκτεθειμένος, όπως και χιλιάδες άλλοι βιοπαλαιστές, στην τραχιά πραγματικότητα των δρόμων της μεγαλούπολης. Αργότερα υποστήριξε ότι είχε τρεις φορές δεχθεί επιθέσεις ληστών. Οι επιθέσεις από οπλισμένους «πελάτες» αποτελεί όντως πραγματικότητα για αρκετούς αυτοκινητιστές της Αττικής. Επιπλέον, ο Βακρινός κατέστη σαφές ότι διέθετε ένα παρελθόν εξαιρετικά τραυματικό, στο οποίο είχε υπάρξει δεκάδες φορές θύμα φυσικής και ψυχολογικής κακοποίησης, από οικείους και αγνώστους. Όταν λοιπόν, σε ένα από τα ταξίδια του στην Κρήτη, γνωρίζει τον Γιάννη Φρατζεσκάκη, 38 ετών, υπάλληλο του Ο.Τ.Ε. Χανίων, ο οποίος τρέφει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη «συλλογή» όπλων και πυρομαχικών,³⁶⁶ δεν είχε κανέναν λόγο να διστάσει. Με 800.000 δρχ. αγοράζει ένα «σαρανταπεντάρι», ένα πιστόλι των 7,65 mm και 600 σφαίρες. Εάν στο εξής ο οποιοσδήποτε τον απειλούσε, τον κτυπούσε ή τον προσέβαλλε, δεν θα ήταν πλέον αναγκασμένος να το ανεχθεί. Ο κάθε υπερφίαλος θα λάμβανε μια απάντηση που δε θα φανταζόταν ποτέ.

Γ.6.2. «ΣΕ ΉΜΕΝΑ ΜΙΛΗΣΕΣ ΕΤΣΙ;»

14 Μαρτίου 1993, η ώρα 10 το βράδυ σε μια γειτονιά του Βοτανικού δύο παρέες νεαρών αστειεύονται. Ο Ανδρέας Σβύρος, 18 και ο Θεόδωρος Μπίτουλας 16 ετών, πειράζουν μεγαλόφωνα τον Παναγιώτη Μπενέκη και τη φίλη του Νεκταρία Γιάννη. «Όταν τελειώσεις, φέρ' την και σε μας!». Εφηβικά αστεία, περισσότερο ή λιγότερο τρυφερά κακόγουστα, μεταξύ φίλων. Ο Βακρινός τυχαίνει να περνά πεζός. Σε αυστηρότατο τόνο, παρατηρεί τα δύο αγόρια, για τις κουβέντες που είπαν, οι οποίες θίγουν κατά τη γνώμη του την κοπέλα. Οι νεαροί αντιλαμβάνονται ως τραγελαφική την απρόκλητη αυτή παρέμβαση του βραχύσωμου ξένου, ο οποίος δεν αντιλαμβάνεται τον ευνόητο κατ' αυτούς αστεϊσμό. Γελούν μαζί του. «Άει στο διάολο ρε κοντοστούπη», «Άντε φύγε ρε, μη σε...». Το ζευγάρι Μπενέκη και Γιάννη παρακολουθούν από απόσταση, χωρίς να καταλαβαίνουν τί συμβαίνει. Βλέπουν

³⁶⁶ Το εν λόγω πρόσωπο, ύστερα από τη μαρτυρία του Βακρινού, στις 11/4/1997 συλλαμβάνεται και στο σπίτι του βρίσκονται δύο θήκες περιστρώφων, ένα πιστόλι, μια γεμιστήρα, 7 φυσίγγια, μια θήκη πιστολιού και ένα μαχαίρι. Σε ταβέρνα ιδιοκτησίας του στην Αλμυρίδα, βρέθηκαν ποσότητες αμμωνιοδυναμίτιδας και ένα φυσίγγιο πυροβόλου όπλου και στο πατρικό του σπίτι στο Γαβαλοχώρι Αποκορώνου (γειτονικό του χωριού όπου κατοικούσε η αδελφή του Βακρινού, Βάσω) βρέθηκαν 168 φυσίγγια πυροβόλων όπλων, αυτοσχέδια συσκευασία εκρηκτικής ύλης, βραδύκαυση και ακαριαία θρυαλλίδα. Ο Φραντζεσκάκης δικάσθηκε κατά την αυτόφωρη διαδικασία από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Χανίων και καταδικάσθηκε σε ποινή εικοσιεπτά μηνών (ποινή η οποία μετατράπηκε προς 1.500 δρχ. για κάθε μέρα φυλάκισης) και χρηματική ποινή 2.000.000 δρχ. Ο κατηγορούμενος ισχυρίσθηκε ότι η γνωριμία του με τον Βακρινό έγινε σε χρόνο μεταγενέστερο των εγκλημάτων. Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12 και 15 /4/1997.

όμως μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα τον άγνωστο να βγάζει ένα πιστόλι και να πυροβολεί από απόσταση λίγων μέτρων τους δύο φίλους του και να εξαφανίζεται. Αυτή τη φορά ο Βακρινός είχε ορθώσει το ανάστημά του απέναντι στις προσβολές. Είχε αντιμιλήσει το σαρανταπεντάρι για λογαριασμό του. Ο Σβύρος χάνει το μάτι του και ο Μπίτουλας τραυματίζεται σοβαρά. Οι σφαίρες του Βακρινού σφηνώνονται στη σπονδυλική του στήλη, καθώς προσπαθούσε να διαφύγει.

Ο Βακρινός συνεχίζει να βιώνει τον επίπονο αγώνα για μεροκάματο. Λίγο μετά τα μεσάνυχτα της 20ης Νοεμβρίου 1993, διέρχεται με το ταξί την περιοχή της Αγίας Βαρβάρας, όπου τον σταματά μια κοπέλα με βάδισμα ασταθές -προφανώς από το ποτό- ντυμένη με προκλητικά ρούχα. Είναι η 25χρονη Αναστασία Σημιτζή. Πιάνουν κουβέντα και, αντί μιας συνηθισμένης «κούρσας», καταλήγουν να πίνουν μαζί σε διάφορα μπαρ, μέχρι αργά. Η οικειότητα της μοναξιάς που έχουν μοιραστεί είναι αρκετή για τον ταξιτζή, ώστε μετά τη νυχτερινή παράδοση στο αλκοόλ να την πάει σε ερημική περιοχή του Σκαρμαγκά και, αφού βγουν από το αυτοκίνητο, να της ζητήσει να κάνουν έρωτα. Εκείνη αρνείται, κανείς δεν ξέρει με ποιο τρόπο. Ο Βακρινός βιώνει για πολλοστή φορά μια απροκάλυπτη απόρριψη. Βγάζει από το πορτ - μπαγκάζ ένα μπιτόνι με πετρέλαιο και εντελώς αναπάντεχα περιλούζει τη Σημιτζή, η οποία του φωνάζει «Μα τί κάνεις ; Έλα να κάνουμε έρωτα και ότι άλλο θες...». «*Κάνε τώρα έρωτα μόνη σου*» της λέει. Την πλησιάζει, ανάβει με τον αναπτήρα του ένα σπύρτο. Καθώς απομακρυνόταν με το ταξί, ακούγονταν ακόμη οι κραυγές της άτυχης γυναίκας³⁶⁷.

Φθάνουν οι γιορτές Χριστουγέννων του '93. Η εργασία των αυτοκινητιστών αυξημένη. Ο Δημήτρης Βακρινός βρίσκεται στην «πιάτσα» ταξί της Ελευσίνας και περιμένει τον επόμενο πελάτη. Ένας ντόπιος ταξιτζής τον παρακάμπτει μπροστά σε όλους και του «κλέβει» τον πελάτη. Ο Βακρινός αντιδρά έντονα. Ο Ελευσίνιος ταξιτζής Θεόδωρος Ανδρεάδης, δεν χάνει την ευκαιρία. Σταματά το ταξί του και ζητά το λόγο προκαλώντας το Βακρινό. Τον εξυβρίζει και τον χτυπά. Ενώπιον όλων των συναδέλφων τους και πελατών, ο Δημήτρης Βακρινός ταπεινώνεται για μια ακόμη φορά, επειδή μικρόσωμος όπως είναι, γίνεται εύκολος στόχος σωματικής βίας για τον οποιονδήποτε. Ήταν αδιάφορο σε όλους το εάν είχε δίκαιο. Πνίγει την οργή του και αποχωρεί. Προλαβαίνει όμως να κρατήσει σε ένα κομμάτι χαρτί τον αριθμό κυκλοφορίας του Ανδρεάδη.

Εννέα Ιανουαρίου 1994. Ο Βακρινός περιμένει υπομονετικά στην πιάτσα της Ελευσίνας έως ότου έλθει η σειρά του Ανδρεάδη και επιβιβάζεται στο ταξί του ως πελάτης. «*Λουτράκι*», παραγγέλλει. Είναι άγνωστο αν ο Ανδρεάδης αναγνώρισε τον

³⁶⁷ Όπως περιγράφεται στις καταθέσεις του, από την εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 11 και 12/4/1997.

άνθρωπο με τον οποίο είχε «έρθει στα χέρια» λίγες μόνον ημέρες πριν. Πήρε την «κούρσα» χωρίς σχόλια. Ακόμη όμως και αν θυμήθηκε και ζύγιζε σιωπηλά τον Βακρινό που καθόταν ήσυχα στο πίσω κάθισμα, δεν υπήρχε περίπτωση να είχε προβλέψει το τί θα ακολουθούσε. Ούτε θα του ήταν δυνατόν να φέρει κάποια αντίρρηση στην παράκληση του πελάτη – συναδέλφου του. «*Σταμάτα λίγο. Για την ανάγκη μου*». Σταμάτησαν λίγο μετά τον Ισθμό της Κορίνθου. Ο Βακρινός απομακρύνθηκε και επιστρέφοντας ρώτησε «*Έχεις λίγο νερό, να πλύνω τα χέρια μου;*». Ο Ανδρεάδης βγήκε και άνοιξε το πορτ – μπαγκάζ, για να βγάλει ένα μπιτονάκι νερό. Κλείνοντάς το, αντίκρουσε τον επιβάτη του με ένα σαρανταπεντάρι ανά χείρας. Πριν προλάβει να συνειδητοποιήσει το τί συμβαίνει, ακούει από τον Βακρινό ένα σύντομο ειρωνικό σχόλιο : «*Φοβάσαι τώρα ε;*»³⁶⁸ και δέχεται τέσσερις πυροβολισμούς. Ο Βακρινός έβαλε το πτώμα στο ταξί, το οδήγησε σε ερημική τοποθεσία της Ελευσίνας και το πυρπόλησε.

Οι προσωπικές βεντέτες του Βακρινού εμφανίζονται έκτοτε πιο σταθερές. Οι άνθρωποι που τον θίγουν μπορούν να λάβουν την απάντησή του. Ο ίδιος ύστερα από την «μελετημένη» περίπτωση του Ανδρεάδη, έχει την καλύτερη απόδειξη. Περισσότερες από δέκα φορές είχε πάει στην πιάτσα της Ελευσίνας και τον έψαχνε, ως πελάτης, ώσπου τελικά είχε καταφέρει να ολοκληρώσει το σχέδιό του χωρίς πρόβλημα. Είχε φθάσει Δεκέμβριος του 1995 και ακόμη κανείς δεν τον είχε υποπτευθεί. Εκείνες τις ημέρες, είχε κάποιον άλλο κατά νουν. Κάποιον νεαρό του οποίου γνώριζε μόνο την όψη, αλλά τις κινήσεις γνώριζε πολύ καλά, γιατί έμενε στη γειτονιά του στο Μοσχάτο. Μια μέρα, είχαν λογοφέρει πολύ έντονα για μια θέση στο παρκάρισμα. Κατά την άποψη του Βακρινού, το επεισόδιο δεν θα μπορούσε να λήξει έτσι. Είχε συλλάβει το σχέδιο (για το οποίο δεν έμελλε να δώσει λεπτομέρειες, καθώς δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ). Χρειαζόταν ένα κλεμμένο αυτοκίνητο για να πέσει με αυτό επάνω στον νεαρό, χωρίς να τον υποψιαστούν .

Στις 10 Δεκεμβρίου 1995, ώρα προχωρημένη νυκτερινή, στα Νέα Σεπτόλια αποπειράται να διαρρήξει ένα αυτοκίνητο που ανήκε σε κάποια Μαρία Χριστοφοράτου. Γίνεται όμως αντιληπτός από δύο νεαρούς, τον Αντώνη Δίπλα και τον Γιώργο Καυκά, και οι δύο 23 ετών. Του φωνάζουν από απόσταση και σπεύδουν να τον σταματήσουν. Τους σταματά το σαρανταπεντάρι. Ο Δίπλος τραυματίζεται στο δεξί χέρι, καθώς προσπαθεί να αποφύγει τη σφαίρα. Ο Καυκάς μένει παράλυτος εφόρου ζωής. Στις 10/4/1997 θα δει και αυτός από την τηλεόραση τον άνθρωπο που ευθύνεται για την κατάστασή του και στη συνέχεια θα εμφανισθεί σε αρκετά κεντρικά δελτία ειδήσεων, αγωνιζόμενος να κρύψει την οργή του.

³⁶⁸ Όπως μεταφέρθηκε από συντάκτη τηλεοπτικού σταθμού ,από πληροφορίες που είχε με προανακρίναντες αστυνομικούς,12/4/1997.

Ύστερα από την αποτυχημένη αυτή απόπειρα, ο Βακρινός δεν εγκαταλείπει, αλλά υιοθετεί μια εναλλακτική λύση. Θα χρησιμοποιούσε το αντικλείδι που είχε κρατήσει, όταν λίγους μήνες πριν είχε πουλήσει το Ι.Χ. του σε δύο αδέρφια από το Μενίδι, τους Αντώνη και Κώστα Σπυρόπουλο. Όπως θα δηλώσει αργότερα, «δεν τους συμπαθούσε» ούτως ή άλλως, γιατί θεωρούσε ότι τον είχαν «ρίξει» στον διακανονισμό των χρημάτων της αγοραπωλησίας³⁶⁹. Θα το «δανειζόταν» για όσο ακριβώς ήταν απαραίτητο, ώστε να δώσει στον νεαρό το «μάθημά του».

Περασμένα μεσάνυχτα της 21ης Δεκεμβρίου 1995, μεταβαίνει με κλεμμένη μοτοσικλέτα στο σπίτι των αδελφών στο Μενίδι. Χρησιμοποιώντας το αντικλείδι προσπαθεί να ανοίξει το αυτοκίνητο. Τα καταφέρνει, γίνεται όμως αντιληπτός από τους αδελφούς Σπυρόπουλου και αρχίζει η καταδίωξή του. Στο ύψος της Λεωφόρου Καραμανλή, καταφέρνουν να τον μπλοκάρουν σε ένα πρατήριο βενζίνης. Τουλάχιστον αυτό νομίζουν τα δύο αδέρφια. Στην πραγματικότητα, τους περιμένει ο Βακρινός με το 45άρι περίστροφο, στη θέα του οποίου, ο Πακιστανός υπάλληλος του πρατηρίου, Ζικ Σα, τρέπεται σε φυγή. Κοιτώντας έντρομος πίσω από τον ώμο του, βλέπει τα δύο αδέρφια να ορμούν στην καμπίνα του πρατηρίου και δευτερόλεπτα αργότερα ακούει αλλεπάλληλους πυροβολισμούς. Οι Σπυρόπουλοι είχαν αντιληφθεί την ταυτότητα του επίδοξου ληστή τους, τον εγκλώβισαν και αποπειράθηκαν να καλέσουν την Αστυνομία. Ο Βακρινός έστρεψε το όπλο εναντίον τους χωρίς να διστάσει. Πυροβολεί και τους τραυματίζει. Τα αδέρφια κείτονται στο πάτωμα, ο ένας τους προσπαθεί να κρυφτεί πίσω από ένα έπιπλο γραφείου. Ο Βακρινός βγαίνει βιαστικά από την καμπίνα του πρατηρίου αλλά μετά από λίγα δευτερόλεπτα επιστρέφει και τους πυροβολεί εξ επαφής. Τον είχαν αναγνωρίσει. Δεν είχε άλλη επιλογή.

Ο νεαρός από το Μοσχάτο που είχε προσβάλλει τον Βακρινό για μια θέση στο πάρκινγκ, είχε γλιτώσει. Ο ταξιτζής φρόντισε να σώσει τον εαυτό του και να «κλείσει» τα επίφοβα στόματα των ανθρώπων που τον αναγνώρισαν και μάλιστα με τρόπο ο οποίος, πιθανότατα θα έστρεφε τις Αρχές προς τα κυκλώματα των «επαγγελματιών» της νύχτας. Όμως οι προσβολές για το εγώ του Βακρινού ενέσκηπταν σαν Λερναία Ύδρα. Τον Μάιο του 1996, περιεργάζεται τρόπους για το πώς θα «δώσει ένα μάθημα» στον Σεραφείμ Αγιαννίδη, ο οποίος είχε προ καιρού «προξενέψει» στον -εν διαστάσει τότε, ήδη επί τέσσερα έτη- Βακρινό την κουμπάρα του. Το «προξενιό» είχε «χαλάσει» και μάλιστα επώδυνα, διότι ο ταξιτζής είχε αφεθεί να τρέφει ελπίδες επί μακρόν, χωρίς ανταπόκριση. Κατά τον Βακρινό, ο Αγιαννίδης

³⁶⁹ Βλ. σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 14/4/1997, αποκλειστική συνέντευξη του προσωρινώς κρατουμένου στον Γιώργο Μαρνέλλο.

ήταν ο αίτιος της νέας του ταπείνωσης³⁷⁰. Ενώ υποτίθεται ότι το προξενικό ξεκίνησε με δική του πρωτοβουλία, «πίσω από την πλάτη του, έβαζε λόγια».

Στις 30/5/1996, φορώντας κράνος μοτοσικλέτας, μεταβαίνει νυκτερινές ώρες στην οδό Θηβών 206, στο Περιστερί και επιχειρεί να εισβάλλει οπλισμένος στο σπίτι των γονέων του Αγιαννίδη. Ο ίδιος δεν βρίσκεται εκεί. Ο πατέρας του Σεραφείμ Αγιαννίδη, Νίκος, καταφέρνει να του φράξει την είσοδο και καλείται η Αστυνομία. Ο Βακρινός, άγνωστο γιατί, εγκλωβίζεται εκεί και καθώς η Αστυνομία φθάνει, εμπλέκεται σε ανταλλαγή πυροβολισμών. Τραυματίζει με το σαρανταπεντάρι τον Νίκο Αγιαννίδη και τον Αστυφύλακα Γρηγόριο Γεωργαντόπουλο, αλλά στην προσπάθειά του να διαφύγει, χάνει το όπλο του. Κατορθώνει πάντως να φθάσει στο ταξί του, το οποίο έχει παρκάρει σε κοντινή απόσταση και να εξαφανισθεί.

«Περίμενα να με πιάσουν σε μία βδομάδα, ύστερα από αυτό που έγινε στο Περιστερί για τον Αγιαννίδη», ομολογούσε στις 10 Απριλίου 1997 ο Βακρινός στα κρατητήρια της Ασφαλείας. *«Έχασα το πιστόλι, είχαν πει στις ειδήσεις ότι έφυγα με ταξί. Γλίτωσα όμως»*³⁷¹. Η αντίστροφη μέτρηση όντως είχε ξεκινήσει από τα ευρήματα της νύκτας εκείνης. Εκτός από τις καταθέσεις των μαρτύρων, η εξεύρεση του όπλου απέδωσε τα μέγιστα. Η βαλλιστική εξέταση δημιούργησε πλέον και απτά δεδομένα για την εξεύρεση του δράστη, συνδέοντας τις ανθρωποκτονίες και κάποιες από τις προαναφερθείσες απόπειρες, με τον κάτοχο του όπλου. Η διασταύρωση του στοιχείου της χρήσης ταξί από τον φυγά της συμπλοκής του Περιστερίου υπήρξε επίσης κρίσιμο. Σύμφωνα με πληροφορίες της Αστυνομίας³⁷², για τις ολοένα και καθαρότερα συνδεόμενες μεταξύ τους υποθέσεις προσήχθησαν και κατέθεσαν περί τα 1.500 (!) πρόσωπα. Ύστερα από παρακολούθηση κάποιων μηνών, ο ύποπτος είχε τεθεί υπό στενή παρακολούθηση. Το βράδυ της 9^{ης} Απριλίου 1997, στην ταβέρνα της Νίκαιας, όπου εργαζόταν η δεύτερη -από το 1996- σύζυγός του, Κούλα Χατζηδωγιαννάκη, ο Δημήτρης Βακρινός δεν έτρωγε απαρατήρητος. Χωρίς προειδοποίηση, τον πλησίασαν από διπλανά τραπέζια άνδρες της Ασφάλειας και κάθησαν ήσυχα στο τραπέζι του. *«Πού' ναι ρε μάγκα το 45άρι;»* τον ρωτούν, περιμένοντας την βίαιη αντίδραση. Η απάντηση, τουλάχιστον τους εξέπληξε. *«Εγώ είμαι, με πιάσατε»*³⁷³. Περισσότερο έμελλε να εκπλαγούν αργότερα, όταν ο συλληφθείς αγόγγυστα ξετύλιξε το νήμα της ζωής του, με τις πρώτες δύο ανθρωποκτονίες (Γαγλία και Σημιτζή), οι οποίες δεν είχαν μέχρι τότε συνδεθεί με το πρόσωπό του. Εκείνο που επισφράγισε την αξιοπιστία του, ήταν οι τέσσερις ένοπλες

³⁷⁰ Βλ. αναλυτικά κατωτ., σελ. 277 επ..

³⁷¹ Βλ. ως άνω, παραπ. 367.

³⁷² Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 11/4/1997

³⁷³ Από ρεπορτάζ δελτίου ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού «ΣΚΑΪ», 12/4/1997.

ληστείες και η μια απόπειρα που ομολόγησε. Η τελευταία, τον Δεκέμβριο του 1993, σε ένα πρατήριο βενζίνης, απ' όπου έφυγε άπρακτος, παρ' ότι δοκίμασε να τρομοκρατήσει τους υπαλλήλους πυροβολώντας στον αέρα. Τον Δεκέμβριο του 1995 είχε κτυπήσει στις 4 του μήνα το Σουπερμάρκετ «Ατλάντικ» στη Νίκαια, με λεία 500.000 δρχ., στις 15 του μήνα το Σουπερμάρκετ «Γαλαξίας» στο Αιγάλεω αποσπώντας 800.000 δρχ., το οποίο «επισκέφθηκε» πάλι στις 20 Μαρτίου 1996, αφαιρώντας υπό την απειλή όπλου 600.000 δρχ.. Τρεις μόλις ημέρες αργότερα, με τον ίδιο πάντοτε τρόπο, λήστεψε 1.000.000 δρχ. από το Σουπερμάρκετ «Τετράς» στη Νίκαια. Ο Βακρινός υποστήριξε με την ευθύτητα ότι οι ληστείες ήταν «για να ανταπεξέρχεται στα έξοδα» της εν διαστάσει αδελφής του Βασιλικής με τα πέντε παιδιά και των γονέων του στο Πυρρή, στην συντήρηση των οποίων συνέβαλε επί αρκετά χρόνια.

Πιθανότατα η κατάθεση του Βακρινού να υπήρξε η μοναδική φορά την οποία είχε καταφέρει να δημιουργήσει λόγο ικανό να αναγκάσει τον ακροατή του να ακούσει προσεκτικά τις εξομολογήσεις του. Μιλούσε πρόθυμα, σχεδόν με ζήλο, όχι μόνο για τις πράξεις του, αλλά και για τα προσωπικά του «γιατί» και για τη μήτρα μέσα στην οποία αυτά κυοφορήθηκαν, την βαριά πληγωμένη από την αφετηρία της, πορεία της ζωής του.

Γ.6.3 «ΕΙΜΑΙ ΚΤΗΝΟΣ, ΜΟΥ ΑΞΙΖΕΙ Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ».

Στις 11/4/1997, λίγο μετά τις 12:00 μ.μ., πραγματοποιείται η πρώτη αναπαράσταση, αυτή της διπλής ανθρωποκτονίας των αδελφών Σπυρόπουλου, στο πρατήριο βενζίνης που βρίσκεται στη Λεωφόρο Καραμανλή 52 στο Μενίδι. Παρόντες η Εισαγγελέας Πρωτοδικών Ξ. Πανταζή, ο Διευθυντής της Ασφαλείας Αττικής Ιωάννης Παπαδάκης, ο προϊστάμενος του Τμήματος των Εγκλημάτων κατά της Ζωής της Ασφαλείας Βασίλειος Τσιατούρας και ο Ιατροδικαστής Φίλιππος Κουτσάφτης. Ανάμεσα στους 100 περίπου τον αριθμό περιοίκους οι οποίοι διαγκωνίζονται για να παρατηρήσουν τον συλληφθέντα, ξεχωρίζει η μαυροντυμένη Ασπασία Σπυροπούλου, σύζυγος του Αντώνη Σπυρόπουλου, του μεγαλύτερου σε ηλικία από τα θύματα. «Ήρθα γιατί ήθελα να δω το πρόσωπο του ανθρώπου που δολοφόνησε τον άνδρα μου χωρίς λόγο. Ήθελα να δω πώς είναι αυτός που σκότωσε τον Αντώνη χωρίς λόγο», θα πει στους δημοσιογράφους, οι οποίοι δεν παραλείπουν να καταγράψουν και να μεταδώσουν τον σπαραγμό της³⁷⁴. Περιστοιχιζόμενος από αστυνομικούς, ήταν δύσκολο για το πλήθος να παρατηρήσει τις κινήσεις του ή να τον

³⁷⁴ Βλ. σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/4/1997.

πλησιάσει. Τα πνεύματα ήταν οξυμένα. Από κάποιους η χλεύη περίσσευε: *«Κοντέ, δολοφόνε, έλα 'δω να σου δείξω εγώ ποιός είναι άντρας»* .

Ο Δημήτρης Βακρινός, με σταθερές κινήσεις, παρά τις χειροπέδες, έδειξε στους αρμοδίους το σημείο όπου είχε βιαστικά αφήσει κοντά στο πρατήριο το κλεμμένο Ι.Χ., στην καταδίωξη της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1995. Ανέφερε ότι είκοσι ημέρες περίπου πριν το εγκληματικό συμβάν, είχε σταματήσει στο πρατήριο αυτό το ταξί του και είχε εφοδιασθεί με πετρέλαιο. Θυμόταν με λεπτομέρεια ακόμη και τη φυσιογνωμία του αλλοδαπού υπαλλήλου Ζικ Σα (ο οποίος επιβεβαίωσε με κατάθεσή του το συμβάν). Με ήρεμο ύφος περιέγραψε τη σύντομη «μάχη» εντός της καμπίνας του πρατηρίου, υπέδειξε τα σημεία όπου έπεσαν τα θύματα, τραυματισμένα από το περίστροφο και το από ποιά στάση τους πυροβόλησε για τη «χαριστική βολή». *«Καλά δεν τους λυπήθηκες;»* τον ρώτησε η Εισαγγελέας. Η απάντησή του υπήρξε ευθεία: *«Όταν κάποιος είναι τραυματισμένος, φοβάσαι μη σε προδώσει. Αυτό ένιωσα και 'γω και τους σκότωσα»*. Όταν τον περιστοιχίζουν οι δημοσιογράφοι οι – κοινότοπες- ερωτήσεις του απευθύνονται ακατάπαυστα : *«Γιατί τους σκότωσες;»* (Απ.:) *«Με αναγνώρισαν. Φοβόμουν ότι θα με δείρουν και ήθελα να αντισταθώ, φοβήθηκα και τους πυροβόλησα»*. *«Το όπλο γιατί το είχες μαζί σου;»* (Απ.:) *«Με είχαν ληστέψει τρεις φορές και ήθελα να προστατέψω τον εαυτό μου. Φοβόμουν»*. Η συναισθηματική απάθεια του Βακρινού προκαλεί εντύπωση. Δεν δείχνει να προσπαθεί καν να «δικαιολογηθεί». Χαρακτηριστική είναι η απάντησή του προς τους αστυνομικούς, όταν τον ρωτούν ποιός είναι ο δικηγόρος του. *«Τί να τον κάνω τον δικηγόρο; Αφού δεν με κατηγορείτε άδικα. Όλα τα έκανα. Λοιπόν ; Μήπως μου περισσεύουν τα λεφτά για να πληρώσω και δικηγόρο;»*³⁷⁵

Το περιπολικό της Ασφάλειας είχε εγκαταλείψει το πρατήριο βενζίνης του Μενιδίου για τη μεταφορά του Βακρινού στις τοποθεσίες διενέργειας των υπολοίπων αναπαραστάσεων, μέσα σε έντονες αποδοκimasίες και ύβρεις. Εκείνο που κατέγραψαν οι τηλεοπτικές κάμερες και το οποίο σχολιάσθηκε ιδιαίτερα ήταν η προσφώνηση *«Κοντέ!»*, η πλέον χαιρέκακη χλεύη για τον συγκεκριμένο κατηγορούμενο.

Στις 12/4/1997, ημέρα Σάββατο, προσάγεται στον Εισαγγελέα συνοδεία ισχυρής αστυνομικής δύναμης. Χωρίς πλήθος αυτή τη φορά να τον λοιδορεί, χωρίς όμως και κάποιον συγγενή του παρόντα να τον βοηθήσει. Λίγη ώρα πριν την είσοδό του στο εισαγγελικό γραφείο, περικυκλωμένος από δημοσιογράφους και με την απαράλλακτη από τη σύλληψή του και μετά παραίτηση στο βλέμμα, δηλώνει : *«Είμαι ένα κτήνος. Η ποινή που μου αξίζει είναι η εκτέλεση. Να με βάλουνε στα τρία μέτρα να*

³⁷⁵ Βλ. σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/4/1997.

ξεμπερδεύουνε. Έχω μετανιώσει, αλλά δεν μπορώ να πω ότι είμαι άρρωστος για να μειώσω την ποινή μου»³⁷⁶. Του απαγγέλλονται κατηγορίες για όλες τις ομολογημένες πράξεις (πέντε ανθρωποκτονίες εκ προθέσεως, έξι απόπειρες ανθρωποκτονιών εκ προθέσεως, πέντε ένοπλες ληστείες, διακεκριμένη περίπτωση φθοράς ξένης ιδιοκτησίας, παράνομη οπλοχρησία, παράνομη οπλοφορία και οπλοκατοχή και περιύβριση νεκρού).

Στις 14/4/1997 οδηγείται στην 27^η Τακτική Ανακρίτρια για να απολογηθεί για τις ανθρωποκτονίες των αδελφών Σπυρόπουλου και της Αναστασίας Σημιτζή. Για τις λοιπές κατηγορίες θα απολογείτο εν καιρώ, καθώς οι οικείες δικογραφίες βρίσκονταν σε εισαγγελείες της επαρχίας (Κορίνθου και Άργους). «Σκότωνα για εκδίκηση» είναι η φράση που θα διαρρεύσει από την απολογία του. Ο Βακρινός εμφανίσθηκε χωρίς συνήγορο, επαναλαμβάνοντας ότι «δεν του χρειάζεται» και αιτήθηκε ο ίδιος την εξέτασή του από ψυχίατρο -πραγματογνώμονα. Αποφασίσθηκε η προσωρινή του κράτηση και μετήχθη αυθημερόν στις Φυλακές Κορυδαλλού. Την προηγούμενη, Κυριακή 13/4, ένας ρεπόρτερ είχε κατορθώσει να του αποσπάσει μια αποκλειστική συνέντευξη, η οποία έμελλε να είναι η μοναδική δίοδος προς τον εσωτερικό κόσμο του κατηγορουμένου εκτός των καταθέσεων και της απολογίας του.

Εικοσιεννέα ημέρες αργότερα, η ζωή του Βακρινού θα λάβαινε τέλος. Στις 12 Μαΐου 1997, στις 9:30 π.μ. και ενώ προαυλιζόταν με άλλους έξι συγκρατούμενους του, ο Δημήτρης Βακρινός ζήτησε από τον δεσμοφύλακα να μεταβεί στα λουτρά. Οι κινήσεις του παρακολουθούνταν, διότι δεν έκρυβε από συγκρατούμενους και φύλακες τη διάθεσή του να αυτοκτονήσει. Ο δεσμοφύλακας τον οδήγησε στα λουτρά, διαπιστώνοντας ότι δεν φορούσε ζώνη και ότι τα παπούτσια του δεν είχαν κορδόνια. Όμως, ένα τέταρτο της ώρας αργότερα, ο κρατούμενος δεν εμφανιζόταν. Το μελανιασμένο σώμα του βρέθηκε να αιωρείται άψυχο από τον μεταλλικό σωλήνα της ντουζιέρας, στα λουτρά της 3^{ης} πτέρυγας των φυλακών. Ο βρόγχος είχε φτιαχτεί από δύο κορδόνια παπουτσιών δεμένα μεταξύ τους, μήκους ενός μέτρου περίπου, τα οποία ειπώθηκε ότι είχε κλέψει και κρύψει ο Βακρινός στα λουτρά³⁷⁷.

³⁷⁶ Βλ. εφημερίδες «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» 13/4/1997 και «Τα Νέα» 14/4/1997.

³⁷⁷ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 13/5/1997.

Δ. Θεματικά συμπεράσματα από την ανάλυση των ερευνηθεισών περιπτώσεων ανθρωποκτόνων κατ' εξακολούθηση με αναφορές στο διεθνές παράδειγμα.

α) Αναφορικά με την προσωπικότητα των δραστών

α-ι. Το προσωπείο «κανονικότητας» του δράστη.

«Αν τον ντύσεις μ'ένα κουστούμι, μοιάζει σαν δέκα άλλους ανθρώπους», έχει ειπωθεί για τον serial killer Jeffrey Dahmer³⁷⁸.

Πριν η ακροαματική διαδικασία ξεκινήσει, ο Bundy καλημέρισε το δικαστή με τη φράση «Έχω ντυθεί συνήγορος σήμερα»³⁷⁹.

Μια από τις πιο αξιοπερίεργες όσο και χαρακτηριστικές ιδιαιτερότητες των serial killers είναι η απατηλή τους «κανονική» εξωτερική εμφάνιση και συμπεριφορά, η όψη του «καλού» «Dr. Jekyll», σε αντίθεση με τον θηριώδη «Mr. Hyde»³⁸⁰. Συμπεριφέρονται σαν τον «μέσο άνθρωπο», σαν τον καθένα ή τον οποιονδήποτε συγχρόνως – «κατά τρόπο ανώμαλα φυσιολογικό», όπως σημειώνει χαρακτηριστικά ο Mark Seltzer³⁸¹. Ακόμη και αν η εξωτερική τους εμφάνιση ενέχει κάτι που μπορεί να αποπνέει τον κίνδυνο, φροντίζουν προσεκτικά να το εξουδετερώνουν με την επιτηδευμένα «φυσιολογική» συμπεριφορά τους. Ο περίπου δύο μέτρων ύψους Edmund Kemper καλλιέργησε προσεκτικά την εικόνα ενός «αγαθού γίγαντα», η οποία τον βοηθούσε να τραβά γυναίκες που έκαναν ωτο-στοπ στο αυτοκίνητό του³⁸².

³⁷⁸ **Robert Keppel**, The Riverman: Ted Bundy and I Hunt for the Green River Killer. Pocket Books, 2005, pg 80 και **Ann Rule**, The Stranger Beside Me, Revised and updated edition, Warner, London, 1994, pgs 431-432.

³⁷⁹ **Steven A. Egger**, Serial Murder : An elusive phenomenon, New York, Praeger Publ., 1990, pg 145.

³⁸⁰ Πρόκειται για τους πασίγνωστους λογοτεχνικούς χαρακτήρες του Robert Louis Stevenson, τα δύο πρόσωπα ενός ανήσυχου γιατρού του 18^{ου} αιώνα, του Dr. Jekyll ο οποίος μεταμορφωνόταν χάρις σ'ένα πόσιμο ιδιοσκεύασμα στον τερατώδη, βίαιο και χωρίς αναστολές κο "Hyde". Για τις αναλογίες των δύο αυτών μυθικών χαρακτήρων του έργου του Stevenson στις διάφορες προσεγγίσεις της δράσης των serial killers, βλ. **Andrew Jefford**, Dr. Jekyll and Professor Nabakov: Reading a Reading, σε Robert Louis Stevenson (ed. Andrew Noble, London, Vision Press, 1983, pgs 62-63.

³⁸¹ Βλ. **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 9-10, 105-107. "Just Like You And Me" όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η **Helen Morrison** (Serial Killers and Murderers, Lincolnwood, IL, Publications international 1991, pgs 7-9).

³⁸² Ο Ed Kemper υπήρξε ένας σαδιστής νεκρόφιλος serial killer. Είχε φαντασιώσεις θανάτου από πολύ μικρή ηλικία. Του άρεσε να αποκεφαλίζει τις κούκλες της αδελφής του και να ακρωτηριάζει, βασανίζει και σκοτώνει ζώα. Το 1963, στην ηλικία των 15 ο Kemper σκότωσε τον παπού και τη γιαγιά του, «για να δεί πώς είναι». Το 1964 καταδικάστηκε σε εγκλεισμό σε νοσοκομείο υψίστης ασφαλείας για ψυχικά ασθενείς, όπου παρέμεινε για 5 χρόνια. Όταν στα 21 του αφέθηκε ελεύθερος, η εξωτερική του εμφάνιση είχε αλλάξει ριζικά. Είχε ύψος πάνω από 1,95 μ. και ζύγιζε 150 κιλά. Και μόνο η εμφάνισή του φόβιζε τους ανθρώπους. Μεταξύ

Ο Ted Bundy φορούσε γύψο στο χέρι για να δείχνει εντελώς «κακομοίρης» όταν ζητούσε τη βοήθεια των περαστικών γυναικών για να μεταφέρει κάποια βαριά κιβώτια στο φορτηγάκι του. Πεισισμένες ότι έδιναν «ένα χεράκι» σ'έναν συνάνθρωπο που το χρειαζόταν, τα θύματα πείθονταν εντελώς ανυποψίαστα και έμπαιναν στο φορτηγάκι³⁸³. Ο John Wayne Gacy διασκέδαζε τα παιδιά σε εκδηλώσεις και παιδικά πάρτυ ντυμένος με το κοστούμι του Ρογο του κλόουν³⁸⁴. Ο Gacy χρησιμοποιούσε κάποιες θηλιές που είχε για τα νούμερά του για να στραγγαλίζει ανύποπτους νεαρούς, τους οποίους προσκαλούσε στο σπίτι του. Κατά κανόνα, στους serial killers η άλλη όψη, ο «κακός» Mr. Hyde αποκαλύπτεται μόνον αφού το θύμα έχει παγιδευθεί ανυποψίαστο.

«Λένε πως δεν υπάρχουν ανόητες ερωτήσεις. Όμως αυτή είναι» λέει ο Robert Ressler, ο άνθρωπος που έχει καταχωρηθεί ως ο «νονός» των serial killers, με πάνω από τριάντα χρόνια μελέτης των πολυανθρωποκτόνων, πρώτα ως ντετέκτιβ του FBI, κατόπιν ως σύμβουλος και μέλος σε διάφορες «task force» για την εξιχνίαση ανθρωποκτονιών. «Πώς είναι, με τί μοιάζει ο serial killer ; Είναι σα να λέμε με τι μοιάζει ένας δημοσιογράφος, ή με τι μοιάζει ένας αστυνομικός, ή ένας υπουργός³⁸⁵». Ο Ressler πήρε συνεντεύξεις από δεκάδες ανθρωποκτόνους και από άλλους παραβάτες κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού τους και εργάσθηκε ως «profiler» για λογαριασμό του FBI. Συμμετείχε, μεταξύ άλλων, στην έρευνα για τη σύλληψη του Richard Ramirez ("Night Stalker") και στις υποθέσεις των Ted Bundy και John Wayne Gacy. Όπως συνηθίζει χαρακτηριστικά να δηλώνει, έμαθε να μην καταφεύγει σε γενικότητες όταν έχει να κάνει με κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτονίες.

Το 1979, σε μια επίσκεψή του στην Νέα Υόρκη ο Πήτερ Βρόνσκι, μετέπειτα συγγραφέας αρκετών μελετών για serial killers, είχε κλείσει δωμάτιο σε ένα

1971 και 1973 κτύπησε έξι φορές. Τα θύματά του ήταν όλα γυναίκες που τις είχε πάρει με το αυτοκίνητο στο δρόμο, καθώς έκαναν ωτο-στοπ. Σκότωνε, αποκεφάλιζε και διαμέλιζε τα πτώματα, ενώ ασελγούσε στα νεκρά κορμιά. Την Κυριακή του Πάσχα του 1973 επιτέθηκε στη μητέρα του με ένα σφυρί και της συνέτριψε το κρανίο. Την αποκεφάλισε, βίασε το σκέφαλο πτώμα και έριξε τον κομμένο λαιμό στο σκουπιδοφάγο. Το κεφάλι το κόλλησε σε μια χειρολαβή και το χρησιμοποίησε ως στόχο για βέλη darts. Τέλος, τηλεφώνησε σε μια φίλη της μητέρας του και την κάλεσε σε δείπνο. Μόλις εμφανίσθηκε την κτύπησε με ένα μπαστούνι, την στραγγάλισε και αποκεφάλισε το πτώμα. Κατόπιν, κάλεσε μόνος του την αστυνομία και ομολόγησε όλες τις ανθρωποκτονίες. «Οπωσδήποτε θα ήθελα η μητέρα μου να έχει έναν όμορφο ήσυχο θάνατο, όπως όλοι», είπε ο Kemper, υπονοώντας ότι «δεν μπορούσε να κάνει διαφορετικά». Καταδικάσθηκε σε ισόβια. Βλ. **Michael Newton**, *Hunting Humans*, οπ. ανωτ., pgs 145-146 και *True Crime*, pg 46-47.

³⁸³ Βλ., μ.α., *Serial Killers*, Time – Life Books, οπ. ανωτ., pgs 16-19.

³⁸⁴ «Ξέρετε, οι κλόουν πάντα τη γλυτώνουν», είχε πει μεταξύ άλλων περιγράφοντας τις δραστηριότητές του στους πράκτορες του FBI που τον ανέκριναν. Βλ. **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, *Destined For Murder – Profiles Of Six Serial Killers*, Llewellyn Publ., St. Paul, Minnesota, 1995, Chapt. 5 [Chicago's Killer Clown], pgs 123-138.

³⁸⁵ Σε συνέντευξή του στον Scott Sundt στην Seattle Post, Friday 18/1/2002, όπως δημοσιεύεται στην ηλεκτρονική σελίδα της εφημερίδας.

ξενοδοχείο της Times Square. Στον ανελκυστήρα του ξενοδοχείου, ο Βρόνσκυ συνάντησε ξαφνικά έναν άγνωστο και αντάλλαξαν μια – δυό βιαστικές τυπικές κουβέντες. Μόλις μερικά λεπτά αργότερα, το προσωπικό του ξενοδοχείου κάλεσε την Πυροσβεστική, καθώς πυκνός καπνός έβγαινε από κάποιο δωμάτιο. Όταν έφθασε η Πυροσβεστική, ανακάλυψαν στο εν λόγω δωμάτιο δύο απανθρακωμένα πτώματα. Όπως έγινε γνωστό αργότερα, ανήκαν σε δύο ιερόδουλες που έκαναν πιάτσα στην Times Square. Τα κεφάλια και τα χέρια τους έλειπαν. Ο Βρόνσκυ είχε ξεχάσει εντελώς την συνάντηση με τον άγνωστο, μέχρι μήνες αργότερα, όταν είδε τη φωτογραφία του στις εφημερίδες. Ο άγνωστος ήταν ο serial killer Richard Cottingham, ο οποίος είχε συλληφθεί για μια σειρά από δολοφονικά κυττήματα, μεταξύ των οποίων και η διπλή δολοφονία των δύο γυναικών στο ξενοδοχείο³⁸⁶. Ο Βρόνσκυ, αναλύοντας, μεταξύ άλλων και την περίπτωση Κόττινγκαμ, αναφέρει πώς, ενώ ο Cottingham είχε δολοφονήσει μια ακόμη γυναίκα σε ένα μεγάλο ξενοδοχείο του New Jersey και είχε παραχώσει το πτώμα κάτω από το κρεβάτι, επέστρεψε τρεις βδομάδες μετά και έκλεισε δωμάτιο στο ίδιο ξενοδοχείο με ένα ακόμη θύμα, χωρίς ούτε ένα από τα μέλη του προσωπικού να τον αναγνωρίσει³⁸⁷.

Η ικανότητα του serial killer να «εξατμίζεται» στο ανθρώπινο περιβάλλον της μεγαλούπολης, η χαμαιλεοντική ιδιότητά του αποτελεί ένα πολυσυζητημένο ζήτημα³⁸⁸. Η ανάγκη του ίδιου του serial killer να «υποδύεται» τον φυσιολογικό άνθρωπο, έχει ως αποτέλεσμα την «εξαφάνιση» των συμπεριφορών που θα μπορούσαν στα μάτια των υπολοίπων να εγείρουν τις υποψίες παραβατικής συμπεριφοράς. Μεταφορικά μιλώντας, ο Norris προσδιορίζει αφαιρετικά τον serial killer ως ένα τύπο ανθρώπου που στηρίζεται αποκλειστικά σε ένα σκελετό από επιφανειακά κοινωνικά μορφώματα, συμπεριφορές και κλισέ. Έναν ισχνό σκελετό που μοιάζει με αυτόν των εντόμων³⁸⁹, ο οποίος βασίζεται σε μηχανιστικές λειτουργίες. Το εντυπωσιακό είναι ότι αρκετοί κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνοι όχι μόνο ήταν πλήρως ενταγμένοι στο κοινωνικό τους περιβάλλον, αλλά είχαν καταφέρει να αποσπάσουν την εμπιστοσύνη και το θαυμασμό των κοινωνιών, ακόμη και να

³⁸⁶ Ο Richard Cottingham καταδικάστηκε το 1981 σε 197 χρόνια κάθειρξη για 15 ανθρωποκτονίες. Στόχος του ήταν οι πόρνες καθώς ισχυριζόταν ότι «έπρεπε να πεθάνουν, γιατί δεν είχαν ηθική». Συνελήφθη από τα αποτυπώματά του που βρέθηκαν σε ένα σετ χειροπέδες με το οποίο είχε δέσει δύο από τα θύματά του. Το modus operandi του θύμιζε τον «Τζακ τον Αντεροβγάλη», καθώς τα θύματά του ήταν βάνουσα κατακρεουργημένα είτε ακρωτηριασμένα. Αξιοπερίεργο στοιχείο το ότι ο Κόττινγκαμ είχε ομοφυλοφυλικές τάσεις, ενώ αποδείχθηκε ότι βίασε ή επεχείρισε να βιάσει όλα τα θύματά του πριν τα σκοτώσει. Βλ. True Crime, pg 268.

³⁸⁷ **Peter Vronsky** Serial Killers: The Method and Madness of Monsters (New York, Penguin USA, Berkley Publishing Group, 2004, pgs 112-161.

³⁸⁸ **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 165, 229.

³⁸⁹ "Social exoskeleton" όπως αναφέρει ο **Joel Norris** (Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 83, 216) και ο **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 50-52.

καταλάβουν θέσεις με κύρος και ισχύ. Ο John Wayne Gacy ήταν ένας εξωστρεφής άνθρωπος, «ανοικτός» στον επιχειρηματικό κόσμο, οποίος συμμετείχε ως μέλος στην τοπική λέσχη νέων επιχειρηματιών, των οποίων υπήρξε αντιπρόεδρος και διακεκριμένο μέλος. Αναμείχθηκε μάλιστα και στην τοπική αυτοδιοίκηση και σε πολλές δημόσιες πρωτοβουλίες, δωρίζοντας ικανά χρηματικά ποσά και απασχολούμενος αφιλοκερδώς για τους άπορους της εριοχής του. Περιστασιακά δε ντυνόταν κλόουν («Pogo The Clown») και διασκέδαζε τα παιδιά σε κοινωνικές εκδηλώσεις³⁹⁰.

Αρκετοί πολλαπλοί ανθρωποκτόνοι είχαν πριν τα εγκλήματά τους σχέση με στρατιωτικές δραστηριότητες. Ο David Berkowitz είχε ενταχθεί σε στρατιωτική σχολή (από όπου τον εξεδίωχθη) και διακατείχετο από «υψηλό πατριωτικό αίσθημα»³⁹¹. Ο Dennis Nilsen επίσης είχε μια καριέρα 11 ετών στην βρετανική σχολή της αστυνομίας ως υπαξιωματικός³⁹². Το να φορούν στολή και να φέρουν εμβλήματα αναγνωρισιμότητας όπως γαλόνια, όχι μόνο τέρπει την ανάγκη των προσώπων αυτών να αισθάνονται σημαντικοί, αλλά τους δίνει τη δυνατότητα να έχουν προσβασιμότητα σε χώρους που δεν μπορούν άλλοι να έχουν, «ψαρεύοντας» θύματα που σε άλλες περιπτώσεις δεν θα αντάλλασσαν κουβέντα με ένα ξένο³⁹³. Σύμφωνα με τον Jack Levin, «Δεν δείχνουν εξωτερικά ότι είναι ψυχοπαθείς ή διεστραμμένοι, γιατί αν έδειχναν σαν τέρατα θα ήταν και εύκολο να συλληφθούν». Ο Dennis Rader³⁹⁴, για παράδειγμα, όταν αποκαλύφθηκε η τριακονταετής δράση του, είχε μόλις αναλάβει τα καθήκοντά του ως πρόεδρος του εκκλησιαστικού συμβουλίου της περιοχής. Πριν τους πρώτους του φόνους, τις ανθρωποκτονίες της οικογένειας Otero το 1974, ο Rader πέρασε 4 χρόνια στην Αεροπορία των Η.Π.Α. και μετά εργάστηκε στην εταιρία Coleman Co, εταιρία συστημάτων ασφαλείας και συναγερμών. Τα δύο πρώτα θύματά του ως ενήλικος τα βρήκε επειδή εργάζονταν στην ίδια εταιρία. Από το 1974 ως το 1988 εγκαθιστούσε συστήματα συναγερμών σε σπίτια ανύποπτων πολιτών, για λογαριασμό της Coleman. Από το 1991 έως τις 26-2-2005 όταν και συνελήφθη, εργαζόταν ως δημοτικός υπάλληλος στην πόλη του Park City, Kan. Παρότι ορισμένοι γείτονες και γνωστοί τον περιέγραψαν ως αγενή και αλαζόνα τύπο, ο Rader παρά την εκτεταμένη θεασιμότητά του στα δημόσια

³⁹⁰ Βλ., οπ. ανωτ., Serial Killers, Time – Life Books Pgs 58-60 και **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, οπ. ανωτ., pgs 123-138.

³⁹¹ Βλ. **Laurence D. Klausner**, Son Of Sam, οπ. ανωτ., pgs 110-120, **David Abrahamsen**, Confessions Of Son Of Sam, οπ. ανωτ., pgs 24-36.

³⁹² Βλ. **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, οπ. ανωτ., Chapt. 6 [Britain' s Fatal Friend], pgs 151-162.

³⁹³ Βλ. Serial Killers with Military Experience: Applying Learning Theory to Serial Murder Castle and Hensley, σε International Journal of Offender Therapy and Comperative Criminology, 2002, v. 46, pgs 453-465.

³⁹⁴ Βλ. κατωτέρω, σε σελ. 292-293.

πράγματα, μπορούσε να κρατά την δολοφονική του δράση εν κρυπτώ. Κανείς δεν τον είχε υποψιαστεί ως ενεχόμενο στην όποια εγκληματική δραστηριότητα³⁹⁵.

Αν αναλογιστεί κανείς ότι οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες των Η.Π. και της Μεγάλης Βρετανίας αδυνατούσαν να αντιληφθούν το ερεβώδες της ψυχής ενός Rader ή ενός Nilsen, δεν είναι δύσκολο να αναλογιστεί κανείς το μέγεθος της τρομώδους έκπληξης που συνόδευε κάθε φορά τη σύλληψη των ελλήνων πολυανθρωποκτόνων που προεξετέθησαν. Κι αν ο Δημήτρης Βακρινός, επειδή «δεν γέμιζε το μάτι», προκάλεσε κατευθείαν το μένος και την κακεντρεχή επιθετικότητα του όχλου («κοντέ»), δε μπορεί να πεί κανείς το ίδιο για τον επιβλητικό μυώδη ανθυπολοχαγό των Ειδικών Δυνάμεων Παπαχρόνη, ή τον φτασμένο επαγγελματία Μπέσκο, για τον οποίο δεκαετίες μετά τη σύλληψή του υπήρχαν δεκάδες δημόσιες δηλώσεις υποστήριξης. Η θέα ενός αγέρωχου νέου με τη στολή του έφεδρου αξιωματικού του Ελληνικού Στρατού, το πλήρως κοινωνικοποιημένο προφίλ του επιτυχημένου επαγγελματία, οικογενειάρχη και πατέρα μιας κόρης Μπέσκου και η θλιμμένη ευγένεια του Μάνου Δημητροκάλλη εμπόδισαν για πολύ καιρό την ελληνική κοινωνία να υποψιαστεί ότι αυτά τα «δικά της παιδιά» κρύβονταν πίσω από τα αιματοβαμμένα πρωτοσέλιδα. Η ικανότητα των προσώπων αυτών να προσαρμόζονται στους ρυθμούς και τις απαιτήσεις της κοινωνικοποιημένης ζωής τους είναι δομικό στοιχείο της παθολογίας που γέννησε την ανθρωποκτόνο τους έξη. Ο Βακρινός, έχοντας σκοτώσει τον πρώτο του άνθρωπο στα 25 του και με έναν διαλυμένο γάμο πίσω του, δεν είχε πρόβλημα να δουλεύει «σα σκυλί» μέσα στο ταξί, χωρίς κανείς να αντιληφθεί την βραδυφλεγή μισανθρωπία του. Το γεγονός ότι είχε τιμηρηθεί ερήμην για εμπρησμό ήταν μια λησμονημένη αρχειακή λεπτομέρεια. Ο Μπέσκος, γνωστός στο Ασκληπιείο Βούλας ως ένας όχι απλώς ταλαντούχος, αλλά σχεδόν θαυματουργός φυσιοθεραπευτής, είχε διατελέσει έως και στέλεχος του προπονητικού τμήματος της Εθνικής Στίβου στα τέλη της δεκαετίας του '70. Το εργασιακό του ήθος υπήρξε παροιμιώδες. Έχαιρε εκτίμησης και θαυμασμού από συναδέλφους, ασθενείς και κοινωνικό περιβάλλον. Σύμφωνα με μαρτυρίες συναδέλφων του φυσιοθεραπευτών, ήταν ο άνθρωπος ο οποίος με τη ζέση και την προσφορά του στην ανακούφιση ιδίως ανίατων περιπτώσεων με κινητικά προβλήματα και αναπηρίες, «έβαλε στο χάρτη» τη φυσιοθεραπεία στη χώρα μας. Το τέχνασμα του «ωτο-στοπ» εφαρμόστηκε και από αυτόν (χωρίς ασφαλώς να του είναι γνωστή η δράση του Bundy ή του Kemper). Για τους γονείς των νεαρών Κατσούλα και Δημητροκάλλη, το απότομο φέρεσίμο τους, το «ψάξιμο» με τις «εναλλακτικές» θεωρίες, τη σκληρή μουσική και τις «άγνωστες» παρέες υπήρξε συμπεριφορά

³⁹⁵ Ηλεκτρονική σελίδα ημερήσιου ρεπορτάζ του τηλεοπτικού δικτύου NBC News, 18/8/2005.

προβλέψιμη, συγχωρητή και ακατανόητη ταυτόχρονα, ιδωμένη μέσα από το στερεότυπο του χάσματος των γενεών. Τίποτε δεν μπορούσε να τους διαχωρίσει από χιλιάδες άλλα παιδιά των προαστίων, που αγωνιούν στην αναζήτηση ταυτότητας. Για το πώς γινόταν αντιληπτή η κοινωνική εικόνα του Αντώνη Δαγκλή, τα πράγματα είναι εξίσου απατηλά απλά. Ένας ευερέθιστος νευρικός νέος χωρίς πατέρα, που γυρίζει από δουλειά σε δουλειά, για να επιβιώσει και να ζήσει την ανήμπορη μητέρα του. Στο νου του μέσου έλληνα, του γείτονα, του αστυνομικού, του συγγενούς, του συναλλασσομένου – πελάτη, του διοικητή – προϊσταμένου, αυτοί δεν είναι τύποι που θα μπορούσαν να οδηγηθούν στο φόνο, πολλώ μάλλον σε μια σειρά φόνων χωρίς κίνητρο. Και στη χώρα μας, το «προσωπείο ομαλότητας» των ανθρωποκτόνων αυτών είχε ξεγελάσει τους πάντες³⁹⁶.

α-ii. Διαταραχές χαρακτήρα και συμπεριφοράς - βασανισμός ή και θανάτωση μικρών ζώων, πυρομανία, ονειρώξεις.

Για διάφορους λόγους, πολλοί πολλαπλοί ανθρωποκτόνοι πέρασαν περιόδους μεγάλης και ακούσιας απομόνωσης κατά την παιδική τους ηλικία. Ο Henry Lee Lucas, από τη φύσει ντροπαλός ως παιδί, γινόταν το επίκεντρο γελοιοποίησης από τους συνομήλικους του επειδή το ένα μάτι του ήταν ψεύτικο. Αργότερα, θα ισχυρισθεί ότι αυτή η μαζική απόρριψη τον έκανε να μισεί τους πάντες³⁹⁷. Ο Kenneth Bianchi ήταν επίσης ένα μοναχικό παιδί με πολλά προβλήματα. Κάποια ιατρική αναφορά σε κλινική όπου νοσηλεύτηκε ανέφερε ότι «το παιδί ουρεί στο παντελόνι του, δεν κάνει φιλίες εύκολα και έχει συχνά φαγούρες και "τικ". Τα άλλα παιδιά τον κοροιδεύουν»³⁹⁸. Ο Jeffrey Dahmer ήταν επίσης αντικοινωνικό παιδί, που γελούσε υστερικά όταν έβλεπε κάποιο συμμαθητή του να τραυματίζεται. Αργότερα, έγινε ένας αλκοολικός τηγνίτζερ, που τον αγνοούσαν οι συνομήλικοί του³⁹⁹.

Πολύ καιρό πριν ξεκινήσουν να φονεύουν, πολλοί από τους serial killers που καταγράφονται στο διεθνές παράδειγμα άρχισαν να αναπτύσσουν μια εμμονή με το θάνατο. Από μόνο του το σύμπτωμα δεν είναι είναι ενδείκτης παθολογίας. Εάν και άλλοι παράγοντες δεν παρεμβάλλονταν, ενδεχομένως το «πάθος με το θάνατο» και τη νεκρή φύση να τους είχε οδηγήσει να γίνουν γιατροί, βιολόγοι, ιατροδικαστές ή ακόμη και «αβάν – γκάρντ» καλλιτέχνες. Όμως αυτή η εμμονή με το θάνατο απλώς σηματοδοτούσε την αυτοκαταστροφική σκοτοδίνη στην οποία περιστρεφόταν ο

³⁹⁶ Βλ.,μ.α., **Joel Norris**, οπ. ανωτ., Serial Killers, pgs 79-80.

³⁹⁷ Βλ. **Joel Norris**, οπ. ανωτ., Serial Killers, pgs 109-127, **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 42-43, 49, 79,90, **Richard Tithecott**, Of Men And Monsters, οπ. ανωτ., pgs 101,109,121-122

³⁹⁸ **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, Destined For Murder, οπ. ανωτ., pgs 59-90.

³⁹⁹ Βλ. **Richard Tithecott**, Of Men And Monsters, οπ. ανωτ. pgs 43-47.

πνευματικός τους κόσμος πριν καταληφθεί από τις φαντασιώσεις βίας και «επιβολής του θανάτου» και τελικά βρεί διέξοδο στην ανθρωποκτονία. Ο Σπύρος Μπέσκος, ρητά αποφεύγοντας να επιρρίψει ευθύνες στο οικογενειακό του περιβάλλον, επικαλέστηκε κατ'επανάληψιν το πόσο καταλυτικό βίωμα υπήρξε η αδυναμία της οικογένειας να χειριστεί ότι η μικρή κόρη της οικογένειας πέθαινε από ανίατη ασθένεια. «Ο θάνατος της αδελφής μου, η οποία πέθανε σε ηλικία 14 χρονών με επηρέασε πολύ»⁴⁰⁰. «Σαν παιδί είχα την περίπτωση της αδελφής μου που επί επτά χρόνια περιμέναμε το θάνατό της. «(...) Αυτό μου άφησε απωθημένο, τα έβαλα με το Θεό...»⁴⁰¹. «Αυτό μου στέρησε το γέλιο και απομονώθηκα. Ήμουν κλεισμένος στον εαυτό μου και εγωκεντρικός»⁴⁰². Εν προκειμένω η εμβολή του θανάτου έγινε αθέλητα και βίαια στον ψυχισμό του νεαρού μετέπειτα ανθρωποκτόνου. Το διεθνές παράδειγμα καταγράφει κατά κανόνα ενεργή και ηθελημένη εντρύφηση του μετέπειτα serial killer σε πρότυπα ή αναπαραστάσεις θανάτου:

Ο John Wayne Gacy εργάστηκε για μικρό χρονικό διάστημα σε νεκροτομείο, απ'όπου απολύθηκε όταν κάποια πτώματα βρέθηκαν ημίγυμνα⁴⁰³. Ο Dennis Nilsen προσποιείται ότι είναι πτώμα και αυνανιζόταν μπροστά στον καθρέπτη⁴⁰⁴. Ο νεαρός Berkowitz γοητευόταν από το μακάβριο: «Πάνοτε είχα ένα φετίχ με το φόνο και το θάνατο. Ο ξαφνικός θάνατος και η αιματοχυσία με προσέλκυαν» θα πεί αργότερα⁴⁰⁵. Καθώς η απομόνωση εξακολουθεί και γίνεται ασφυκτική, η εξάρτηση του νεαρού μετέπειτα ανθρωποκτόνου από φαντασιώσεις και δη καταστροφικές εντείνεται. Αυτές οι φαντασιώσεις βίας αποκαλύπτονται ψυχιατρικά μέσα από μια τριάδα συμπτωμάτων, η οποία έχει καταλήξει να θεωρείται προμήνυμα εγκληματικής συμπεριφοράς του ατόμου. Την άσκηση βάνουσης συμπεριφοράς απέναντι σε ζώα ("animal cruelty"), την εμμονή με τη φωτιά και την εμπλοκή σε εμπρησμούς ("firestarting"), καθώς και τις χρόνιες ονειρώξεις ("bed-wetting"). Αυτή η τριάδα των συμπτωμάτων είναι γνωστή ως η «τριάδα Mc Donald»⁴⁰⁶. Ασφαλώς τα συμπτώματα αυτά δεν τελούν σε αιτιακή σύνδεση με το φαινόμενο των serial killers, καθώς πολλοί

⁴⁰⁰ Βλ. οπ. ανωτ., Πρακτικά του υπ'αριθ. 1.149/27-10-2005 Βουλεύματος του Συμβ. Πλημ/κών Πειραιώς.

⁴⁰¹ Βλ. οπ. ανωτ., Πρακτικά του υπ'αριθ. 326/17-2-2004 Βουλεύματος του Συμβ. Πλημ/κών Πειραιώς.

⁴⁰² Βλ. Πρακτικά του υπ'αριθ.53/2-3-2006 Βουλεύματος του Συμβ.Εφετών Πειραιώς.

⁴⁰³ Βλ. Serial Killers, Time – Life Books, 1992, οπ.ανωτ., pgs 55-60.

⁴⁰⁴ Βλ. **Brian Masters** ; Killing For Company –The Story Of A Man Addicted To Murder, Οπ. ανωτ., pgs. 18-19, 57, 214, 285 και **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, οπ. ανωτ., Chapt. 6 [Britain' s Fatal Friend], pgs 151-162.

⁴⁰⁵ **Laurence D. Klausner**, Son Of Sam, οπ. ανωτ., pgs 100, **David Abrahamsen**, Confessions Of Son Of Sam, οπ. ανωτ., pgs 28.

⁴⁰⁶ **J. M. MacDonald** The threat to kill. American Journal of Psychiatry, issue 120 (1963), pp. 125-130.

άνθρωποι που έχουν παρουσιάσει κάποιες ή και όλες αυτές τις συμπεριφορές δεν έχουν φθάσει ποτέ στην ανθρωποκτονία, ή το βίαιο έγκλημα⁴⁰⁷. Ως ενήλικοι, αρκετοί serial killers εμφάνισαν «κρυφές» εγκεφαλικές βλάβες, ενώ άλλοι παρουσίασαν εθισμό στο αλκοόλ ή τα ναρκωτικά⁴⁰⁸. Ο Bundy ομολόγησε ότι συνήθιζε να πίνει μεγάλες ποσότητες αλκοόλ όταν πραγματοποιούσε τους φόνους⁴⁰⁹. Ο Henry Lee Lucas ήταν εθισμένος χρήστης ναρκωτικών από την παιδική του ηλικία⁴¹⁰. Ο Dennis Nilsen ήταν μεθυσμένος σε όλους σχεδόν τους φόνους που πραγματοποίησε⁴¹¹. Ο Jeffrey Dahmer άρχισε να πίνει μεγάλες ποσότητες αλκοόλ από την ηλικία των 14⁴¹².

Βία κατά Ζώων. Οι βίαιες πράξεις ενδυναμώνονται από τη στιγμή που οι μετέπειτα ανθρωποκτόνοι συνειδητοποιούν ότι έχουν τη δυνατότητα να εξωτερικεύσουν άμετρη οργή και επιθετικότητα χωρίς καμία αρνητική επίπτωση, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις γνωρίζουν ότι παραμένουν αλώβητοι από τυχόν απαγορευτικά πλαίσια δράσης, όπως στην περίπτωση, θανάτωσης αδέσποτων σκύλων. Παράλληλα, η ενστικτώδης και εκκεντρική συμπεριφορά αυξάνει την απομόνωση, ειδικά σε νεαρές ηλικίες, ενώ η απομόνωση, με τη σειρά της, απομακρύνει τη δυνατότητα να εκτεθεί σε δημόσια αμφισβήτηση η πρακτική των νεαρών δραστών, οι οποίοι αναπτύσσουν την πεποίθηση ότι «είναι δικαίωμά τους» να προβαίνουν σε αυτές τις ενέργειες⁴¹³. Με κάθε είδους εκμάθηση, σύμφωνα με τον Ressler, σχηματίζεται ένα «σύστημα ανατροφοδότησης». Το να βασανίζει κανείς μικρά κατοικίδια ή το να ανάβει περιορισμένης έκτασης φωτιές σε μικρή ηλικία είναι πιθανόν να οδηγήσει μελλοντικά σε κλιμάκωση των βίαιων ενεργειών και αυτή τη φορά το δρων πρόσωπο θα τις στρέψει κατά των συνανθρώπων του, εάν το

⁴⁰⁷ Βλ. **D.S. Hellman & N. Blackman**, Eneuresis, Firesetting and Cruelty To Animals σε American Journal Of Psychiatry, 122 (1966), pgs 1431-1485, **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 217-249, **Brian Masters**, Killing For Company, οπ. ανωτ. pgs 242-266. Πρέπει να σημειωθεί ότι πρόσφατα, η «τριάδα» αυτή η οποία καταγράφηκε το 1963, έχει αμφισβητηθεί από τους μελετητές. Παρατηρούν ότι πολλά παιδιά και έφηβοι βάζουν φωτιές ή κάνουν κακό στα ζώα εξ αιτίας μιας σειράς από μη παθογενείς λόγους (ανία, μίμηση της τιμωρητικής συμπεριφοράς των ενηλίκων, εξερεύνηση του ρόλου του «σκληρού άντρα», αισθήματα απογοήτευσης). Είναι συνεπώς δύσκολο να γνωρίζει κανείς κατά πόσο αυτές οι αποκλίνουσες αιτίες σχετίζονται με τη δέσμη παραγόντων που προκαλούν το πολυανθρωποκτόνο φαινόμενο.

⁴⁰⁸ Βλ., μ.α., **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ. pgs 43-44.

⁴⁰⁹ Βλ. Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., 7-47, True Crime, οπ. ανωτ., 261-262, **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 14-16, 244, **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 10-13, 126-136, 185-189, 272-274.

⁴¹⁰ **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 109-127.

⁴¹¹ **Brian Masters**, Killing for Company ; The Case of Dennis Nilsen, Coronet, London, 1986, pgs 218-225 και **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, οπ. ανωτ. Chapt. 6 [Britain's Fatal Friend], pgs 151-162.

⁴¹² **Brian Masters**, The Shrine of Jeffrey Dahmer, Coronet, London, 1993, pg 44.

⁴¹³ **Robert Ressler, Ann Burgess & John Douglas**, Sexual Homicide: Patterns, Motives & Procedures for Investigation, Lexington MA, Lexington Books, 1988.

«σχήμα» συμπεριφοράς γίνει ανεμπόδιστη συνήθεια και δεν διασπαστεί νωρίς. Γενικά, ο βασανισμός των ζώων είναι ένα ανησυχητικό σύμπτωμα, καθώς τα ζώα χρησιμοποιούνται ως «εξάσκηση» για τους ανθρώπινους στόχους, χωρίς ακόμη να έχει σχηματισθεί ολοκληρωμένα η τάση για ανθρωποκτόνο δραστηριότητα. Ο Ed Kemper⁴¹⁴ έθαψε τη γάτα της οικογένειας ζωντανή και μετά την ξέθαψε και της έκοψε το κεφάλι. Ο Dahmer ήταν ένα κλασσικό παράδειγμα νεαρού εθισμένου στη βία κατά των ζώων. Έκοβε τα κεφάλια από σκυλιά και τα κολλούσε σε πασσάλους στην αυλή του σπιτιού του⁴¹⁵. Η βία κατά των ζώων κατά την παιδική ή εφηβική ηλικία δεν είναι απαραίτητο σύμπτωμα της προ-ανθρωποκτόνου δράσης των serial killers. Ο Dennis Nilsen αγαπούσε τα ζώα, ειδικά τον σκύλο του Bleep, τον οποίο δεν μπορούσε να αντικρύσει όταν τον συνέλαβαν, από φόβο μήπως το ζώο «τραυματιστεί ψυχικά»⁴¹⁶. Ο δολοφόνος και βιαστής οκτώ γυναικών Christopher Wilder είχε αποδεδειγμένα κάνει δωρεές στις οργανώσεις υπέρ της διάσωσης της φώκιας «Save The Whales» και «The Seal Rescue Fund»⁴¹⁷. Στην περίπτωση των ελλήνων serial killers, η βία κατά των ζώων δεν καταγράφεται ως σύμπτωμα της νεαρής ηλικίας τους. Η θανάτωση σκύλων όμως, ακόμη και ως μέρος της «σατανιστικής εκπαίδευσης» χρησίμευσε ως «εξάσκηση» των Κατσούλα και Δημητροκάλλη για τις καλά σχεδιασμένες ανθρωποκτονίες που θα ακολουθούσαν. Οπωσδήποτε ένα ανησυχητικό σύμπτωμα που φανερώνει εντελώς κινδυνώδη σκλήρυνση χαρακτήρα. Λίγους μήνες αργότερα από τις «δοκιμαστικές» αυτές κυνοκτονίες, θα σκότωναν με τα γυμνά τους χέρια το πρώτο τους θύμα.

Πυρομανία. Στον Peter Kurten άρεσε να βλέπει σπίτια να καίγονται⁴¹⁸ και ο David Berkowitz, ("Son Of Sam") ήταν ένας εθισμένος πυρομανής, έχοντας ομολογήσει ότι μεταξύ Μαΐου 1974 και Αυγούστου 1977 όταν και συνελήφθη, ήταν υπεύθυνος για περισσότερες από 1.411 πυρκαγιές στην ευρύτερη περιοχή της Νέας Υόρκης⁴¹⁹. «Ω, τί έκσταση!» έλεγε ο Joseph Kallinger στη Flora Schreiber που έγραφε τη βιογραφία του, «μου φέρνει το να βάζω φωτιές ! Τι δύναμη αισθάνομαι στη

⁴¹⁴ Βλ. **Michael Newton**, Hunting Humans, The Encyclopedia of 20th Century Serial Killers, pgs 146-147 και True Crime, pg 46-47.

⁴¹⁵ Βλ. **Richard Tithecott**, Men And Monsters – Jeffrey Dahmer and the Construction of the Serial Killer, οπ. ανωτ., pgs 40-46, 121-127, **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, οπ. ανωτ., Chapt. 2 [the Milwaukee Wolf Man], pgs 27-44.

⁴¹⁶ Βλ. **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, οπ. ανωτ., Chapt. 6 [Britain's Fatal Friend], pgs 151-162.

⁴¹⁷ Βλ. άρθρο της Katherine Ramsland «A Killer's Rampage», στον δικτυακό τόπο trutv.com

⁴¹⁸ Βλ. Serial Killers – Time / Life Books, οπ. ανωτ., pg 96-97.

⁴¹⁹ Μάλιστα, ανακρινόμενος έδωσε ένα σημειωματάριο με πλήρη στοιχεία για τους τόπους και τους χρόνους που άναβε τις φωτιές, αυτές, δίνοντας στην ανάκριση και αποσπάσματα εφημερίδων – βλ. Serial Killers – Time / Life Books, οπ. ανωτ., pg 159.

σκέψη της πυρκαϊάς, τι παραδείσια ευχαρίστηση!»⁴²⁰. Η πυρομανία συνήθως λειτουργεί ως σεξουαλικό ερέθισμα για αρκετούς serial killers. Όπως προεξετέθη, ο Δημήτρης Βακρινός, σε μεγάλη ηλικία είχε καταφύγει στον εμπρησμό για να «εκδικηθεί» τα πεθερικά του, για το ότι «διέλυσαν» τον πρώτο του γάμο. Αν δεν είχε χρησιμοποιήσει πετρέλαιο και τον αναπτήρα του για να «τιμωρήσει» την 25χρονη ιερόδουλο που τον απέρριψε, κάθε σύνδεση της φωτιάς με την καταπιεσμένη σεξουαλική επιθυμία θα ήταν και εδώ απομακρυσμένη.

Ονειρώξεις. Οι παρατεταμένες και μετά την εφηβεία ονειρώξεις είναι το πιο προσωπικό από τα συμπτώματα που ανυσηχούν τους ειδικούς. Αν και αρκετά δύσκολο να το ομολογήσει κανείς, υπολογίζεται ότι το 60% των πολλαπλών ανθρωποκτόνων παρουσίαζαν το σύμπτωμα αυτό για καιρό μετά την εφηβεία⁴²¹. Τα χρόνια της δημιουργίας του χαρακτήρα έχουν μεγάλη σημασία στη γέννηση και την εξέλιξη ενός μετέπειτα ανθρωποκτόνου κατ'εξακολούθηση. Παρ'ότι συνεντευξιαζόμενοι πολλοί serial killers έχουν επιρρίψει την ευθύνη για την κατάληξή τους στην οικογένειά τους, ορισμένοι που είχαν αδέρφια διαψεύδονται από την φυσιολογική εξέλιξη των τελευταίων. Είναι ο συνδυασμός κάποιων άλλων στοιχείων που κάνει τον άνθρωπο να εκδηλώσει την τάση να σκοτώσει πάνω από μία φορά.

α-iii. Ιστορικό παραβατικής συμπεριφοράς

Παρ'ότι στις μελετώμενες περιπτώσεις ελλήνων κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνων δεν υπάρχει αντίστοιχο δείγμα, αρκετές περιπτώσεις serial killers εμφανίζονται και ως προϊόντα του σωφρονιστικού συστήματος της κοινωνίας όπου δρουν. Η επισκλήρυνση ενός νεαρού ατόμου μέσα από τις διαδικασίες του εγκλεισμού δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί πρωταίτιο για μετέπειτα πολυανθρωποκτόνο δραστηριότητα, όμως, πάντοτε η κακοποίηση, η φυσική κακουχία, οι διεστραμμένες ανθρώπινες σχέσεις εξουσίας και εκμετάλλευσης, τα αισθήματα προσωπικής ανεπάρκειας και ματαιότητας που πολλές φορές κάποιος γνωρίζει και υφίσταται για πρώτη φορά με τον εγκλεισμό του στη φυλακή, λειτουργούν αθροιστικά στις δυσλειτουργίες που οφείλονται σε άλλα κενά της προσωπικότητας.

Ο Αντώνης Δαγκλής στην ευαίσθητη ηλικία των 16 ετών είχε περάσει -για ένα βμηνο, σύμφωνα με τις μαρτυρίες- τις πύλες του Κορυδαλλού. Και παρ'ότι μόνο να εικάσουμε μπορούμε για το τί πέρασε ο νεαρός εκείνους τους σκοτεινούς μήνες, οπωσδήποτε ο σύντομος αυτός εγκλεισμός τον εκτράχυνε ως χαρακτήρα. Ας μη

⁴²⁰ Βλ. **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pg 32-33.

⁴²¹ Βλ. **J.M. MacDonald**, The Threat To Kill, σε American Journal Of Psychiatry, vol.12, pgs 125-130.

λησμονείται ότι στα 14 έχασε τον πατέρα του, για τον οποίο επισημαίνουμε ότι είχε μόνο δυό λέξεις : «*ήταν σκληρός*». Η εμπλοκή πάντως των υπολοίπων ελλήνων ανθρωποκτόνων που μελετήσαμε στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης πριν από το διάστημα που ξεκίνησαν τη σειρά των ανθρωποκτονιών τους, είναι πρακτικώς ανύπαρκτη. Σε περιπτώσεις όπως του Πάσσαρη που προαναφέρθηκε, η φυσική και ψυχική κακοποίηση εντός του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης είναι τόσο εμφανής, παρατεταμένη και επιδραστική, ώστε μεταλλάσσει το νεαρό υποκείμενο, σε σημείο να μην μπορεί να γίνει λόγος για συλλειτουργία του παράγοντα αυτού με τους λοιπούς ενδογενείς ή και βιολογικούς του ατόμου, αλλά για μάλλον για γενεσιουργό παράγοντα ενός σκληρού χαρακτήρα, αδίστακτου απέναντι στους στοχοποιημένους εχθρούς του (τους εκπροσώπους του νόμου). Εν τούτοις, στο διεθνές παράδειγμα καταγράφεται ότι το «πέραςμα από τη φυλακή» προσέδωσε μια βαρύτερη μορφή στην εν εξελίξει εσωτερική διαστροφή του μετέπειτα serial killer. Η περίπτωση του Carl Panzram θέτει γλαφυρά το ερώτημα εάν ένα ανθρώπινο «προϊόν ιδρυματισμού» και ειδικά «προϊόν» του σωφρονιστικού συστήματος, μπορεί να μετατραπεί μέσα από αυτό σε «αθεράπευτο» serial killer, ή εάν, παρά τις κακουχίες της τιμώρησης και του εγκλεισμού, ο «κακή τη φύσει» εγκληματίας δεν μεταλλάσσεται ει μη μόνο προς το χειρότερο:

Στο αναμορφωτήριο, ο Panzram υπέστη διάφορες βασανιστικές τιμωρίες, οι οποίες εκτράχυναν το μίσος και την οργή του. «*Από την μεταχείριση που είχα εκεί μέσα και τα μαθήματα που κατάλαβα από τη ζωή, είχα αποφασίσει απολύτως πώς θα ζούσα τη ζωή μου μετά. Έβαλα στο μυαλό μου ότι θα λήστευα, έκαιγα, κατέστρεφα και σκότωνα όπου και να πήγαινα και οποιονδήποτε μπορούσα όσο διαρκούσε η ζωή μου. Μ'αυτόν ακριβώς τον τρόπο "αναμορφώθηκα"...*». Η εγκληματική του καριέρα άρχισε από πολύ νωρίς. Στα οκτώ του χρόνια συνελήφθη για μέθη και απρεπή συμπεριφορά. Στα 11 μπήκε για πρώτη φορά στο αναμορφωτήριο για διαρρήξεις. Ο Panzram αποπειράθηκε να βάλει φωτιά στο κτίριο του αναμορφωτηρίου, προκαλώντας ζημιά 100.000 \$. Μετά από μια τριετή έκτιση ποινής στην φυλακή του Leavenworth, επιδόθηκε σε μια απεριόριστη σειρά ανθρωποκτονιών. Προσέλαβε οκτώ έγχρωμους εργάτες για τον βοηθήσουν να κυνηγήσει κροκοδείλους στην Αφρική. Τους σκότωσε, βίασε τα νεκρά κορμιά και τα τάισε στους κροκοδείλους. Αργότερα, νοίκιασε ένα γιωτ και κάλεσε σ'αυτό κάποιους ναύτες, υποσχόμενος δωρεάν αλκοόλ. Ο Panzram τους νάρκωσε, τους βίασε και έκοψε τους λαιμούς τους, πετώντας στη συνέχεια τα πτώματα στη θάλασσα. Στις 26 Ιουνίου 1928, στραγγάλισε μια νεοουρκέζα γυναίκα «για πλάκα». Στις 16 Αυγούστου 1928 συνελήφθη για μια σειρά διαρρήξεων και εγκλείστηκε ξανά στις φυλακές του Leavenworth. Μέσα στη φυλακή, πιστός στη διακήρησή του ότι «ο πρώτος που θα μπει στο δρόμο μου θα τον σκοτώσω», στις 20 Ιουνίου 1929 τσάκισε το κρανίο ενός εργαζομένου στα πλυντήρια των φυλακών, του Robert Warnke και καταδικάστηκε σε θάνατο δι'απαγχονισμού για την πράξη του αυτή. Ενώ ήταν εν αναμονή για την εκτέλεσή του, προς τα τέλη του 1929, ομολόγησε και περιέγραψε τις παραπάνω 21 συνολικά ανθρωποκτονίες, αμέτρητα άλλα κακούργηματα και πάνω από χίλιες περιπτώσεις βιασμών και σοδομιών. Κανείς δεν είχε γνώση αυτών των εγκλημάτων εωσότου τις ομολόγησε. Δήλωσε χαρακτηριστικά «*Για όλες αυτές τις πράξεις μου δεν έχω την παραμικρή θλίψη*». Στις 5 Σεπτεμβρίου του 1930 κρεμάστηκε. Ενώ ο δήμιος ετοίμαζε τη θηλιά, ο

Panzram κάγχασε, «*Κάνε γρήγορα μπάσταρδε, θα είχα κρεμάσει μια ντουζίνα άνδρες όσο εσύ χασομεράς*»⁴²².

Ο Henry Lee Lucas επίσης ισχυρίστηκε ότι στη φυλακή μεταμορφώθηκε από εγκληματία σε πολύ-ανθρωποκτόνο⁴²³.

Ο Charles Manson σε μια από τις συνεντεύξεις του είχε δηλώσει ότι όταν ήταν 14 ετών, οι άλλοι κρατούμενοι τον έδειραν και τον βίασαν, ενώ ένας σαδιστής δεσμοφύλακας παρακολουθούσε και αυνανιζόταν⁴²⁴.

Ο Albert Fish για να δικαιολογήσει τις σαδομαζοχιστικές του τάσεις έριχνε την ευθύνη στις εμπειρίες που είχε στο ορφανοτροφείο της Washington όπου μεγάλωσε, λέγοντας : «*Εβλεπα τόσα αγόρια να μαστιγώνονται, που η ιδέα ρίζωσε στο μυαλό μου*»⁴²⁵.

Στην ηλικία των 16 ο Peter Kurten («ο βρυκόλακας του Ντύσσελντορφ»), έχοντας ήδη εξασκηθεί στη θανάτωση αδέσποτων ως βοηθός μπόγια, άρχισε τις μικροαπάτες και ο σταδιακός «προβιβασμός» του στην διάρρηξη και τις σωματικές βλάβες συνοδεύτηκε από αντίστοιχα περάσματα από διάφορες γερμανικές φυλακές. Το 1904, σε ηλικία 21 ετών, προσέθεσε τον εμπρησμό στα αδικήματα του μητρώου του, καθώς, εξήγησε αργότερα, έβρισκε το εγχείρημα σεξουαλικά ερεθιστικό. Συνολικά, καταδικάστηκε 17 συνολικά φορές, έχοντας περάσει περισσότερα από 20 χρόνια στη φυλακή⁴²⁶ λίγο πριν τα 40 του χρόνια.

α-iv. Σωματική και ψυχολογική κακοποίηση κατά την παιδική ηλικία - καταπίεση από γονείς και στενό κοινωνικό περιβάλλον.

Πολλοί serial killers κακοποιήθηκαν βάνουσα σε μικρή ηλικία, είτε σεξουαλικά, είτε μόνον σωματικά ή πνευματικά – ψυχολογικά. Πρώτα η μελέτη του Abrahamsen (1973) και αργότερα, μεταξύ άλλων, οι Lewis / Moy / Jackson και συνεργάτες (1985) και οι Dutton και Hart (1992) ανέφεραν σωματικά, συναισθηματικά ή και σεξουαλικά τραύματα σε ανηλίκους οι οποίοι αργότερα διέπαξαν ανθρωποκτονία ή ακόμη και πολλαπλή⁴²⁷. Κάποιες φορές η κακοποίηση από τους γονείς είναι τόσο βάρβαρη, διαρκής και επιτεινόμενη καθώς η ηλικία του παιδιού μεγαλώνει, ώστε αποτελεί τον κύριο παράγοντα για την γέννηση ενός υπερ-βίαιου και ψυχικά τραυματισμένου ενήλικα. Αρκετοί σαδιστές serial killers έχουν παρουσιάσει την παιδική τους ηλικία

⁴²² Βλ. το άρθρο του Mark Gado «Too Evil To Live pts I & II», στον ιστότοπο trutv.com., όπου και πληθώρα παραπομπών, ιδίως στα **Thomas E. Gaddis & James O. Long**, Killer, A Journal Of Murder, McMillan (1970), **Dean J. Champion**, Corrections In the United States. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, (2001) και **Scott Christianson**, With Liberty for Some: 500 Years of Imprisonment in America. York, Pa: Maple Press Company, (1998).

⁴²³ Βλ. **Joel Norris**, Serial Killers, σπ. ανωτ., pgs 109-127.

⁴²⁴ Βλ. **Nuel Emmons**, Manson in His Own Words. Grove Press, New York; 1988, pgs 40-45.

⁴²⁵ Βλ. Serial Killers, Time – Life Books, 1992, σπ. ανωτ., pgs 98-99.

⁴²⁶ Βλ. Serial Killers, Time – Life Books, 1992, σπ. ανωτ., pgs 96-97 και βιογραφικό του στον διαδικτυακό τόπο crimetime.org.

⁴²⁷ **D. Abrahamsen**, The Murdering Mind, New York, Harper & Row, 1973, **D. Lewis, L. Moy, R. Jackson, N. Aaronson, S. Restifo, A. Simos** Biopsychosocial characteristics of children who later murder : A prospective study, σε American Journal Of Psychiatry, 142 (10), 1985, pgs 87-101 και **D. Dutton & S. Hart**, Evidence for long term, specific effects of childhood abuse and neglect on criminal behavior on men, σε International Journal Of Offender Therapy and Comerative Criminology, 36 (1992), pgs 212-237.

σαν μια ατέλειωτη αλυσίδα από τρομακτικά σεξουαλικά ή σωματικά βασανιστήρια. Οπωσδήποτε, πολλές από τις ιστορίες αυτές έχουν ειπωθεί για να εντυπωσιάσουν και να κερδίσουν κάποια ψυχία εύνοιας από την κοινή γνώμη⁴²⁸. Κάποιες άλλες έχουν όμως έχουν διακριβωθεί και από μάρτυρες. Ακόμη και οικογένειες που δείχνουν υγιείς στις σχέσεις τους με τους τρίτους, είναι πιθανόν να παίζουν θέατρο, την ώρα που διάφορα αποτρόπαια πράγματα εις βάρος ανηλίκων συμβαίνουν πίσω από την ερμητικά κλειστή εξώπορτά τους. Είναι επίσης πιθανό τα παιδιά να μαθαίνουν το πώς παίζεται το παιχνίδι των ρόλων ("Jeckyl and Hyde") από τις συμπεριφορές των ίδιων τους των γονέων, οι οποίοι μπορεί να είναι εξωστρεφείς και φιλικόι με τους γείτονες και τους συνεργάτες τους, αλλά βάνουσοι και καταπιεστικοί απέναντι στα παιδιά τους. Η διαδεδομένη κοινή αντίληψη για το βίαιο έγκλημα και τον κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνο ειδικότερα, όπως εκφράζεται από τη λογική των M.M.E. (πρόχειρη έρευνα της κάθε υπόθεσης και επιβεβαίωση των στερεοτύπων, ενίοτε με επιστημονικοφανή τρόπο), το πρώτο που επιδιώκει να αναδείξει και να επικαλεστεί ως «εξήγηση» είναι ο τρόπος ανατροφής του. «Πολλοί από εμάς θέλαμε να πιστέψουμε ότι κάτι είχε τραυματίσει τον "μικρούλη" Jeffrey Dahmer, αλλιώς θα αναγκαζόμαστε να πιστέψουμε ότι κάποιοι άνθρωποι μεγαλώνουν τέρατα», έγραψε η βιογράφος του Dahmer, Ann Schwartz⁴²⁹. Κάποιοι άλλοι serial killers ήταν υιοθετημένα τέκνα. Στο ήμισυ σχεδόν των περιπτώσεων, στις οικογένειες που μεγάλωσε παιδί το οποίο αργότερα έγινε serial killer, ο βιολογικός πατέρας είχε φύγει πριν το παιδί φθάσει τα 12 χρόνια.

Ο Ted Bundy πέρασε τους τέσσερις πρώτους μήνες της ζωής του σε ορφανοτροφείο. Σύμφωνα με μαρτυρίες απώτερων συγγενών, ο πατέρας του ήταν «κατ'ήθος» βίαιος προς τα μέλη της οικογένειας. Όταν ήταν τεσσάρων ετών, η αδελφή του, κατά πολύ μεγαλύτερή του σε ηλικία, πήρε τον μικρό Ted μαζί της κι εγκατέλειψε τους γονείς τους, φεύγοντας εκτός πολιτείας. Πολλά χρόνια αργότερα, στα 25 του περίπου χρόνια, ο Bundy ανακάλυψε ότι η κοπέλα που σε όλη του τη ζωή ήξερε ως αδελφή του ήταν στην πραγματικότητα η μητέρα του και ότι οι άνθρωποι που ήξερε ως «γονείς του», ήταν στην πραγματικότητα ο παπούς και η γιαγιά του, οι γονείς της μητέρας του. Όλα αυτά τα ανακάλυψε μόνος του, ψάχνοντας τα αρχεία των ληξιαρχείων και τα πιστοποιητικά γέννησής του⁴³⁰.

Μετά την συγκλονιστική αυτή ανακάλυψη, ο Bundy «σιγόβραζε» για πέντε χρόνια ακόμη πριν ξεκινήσει την σειρά των ανθρωποκτονιών που αργότερα αποκαλύφθηκε. Αυτά τα πέντε χρόνια, φαινομενικά ζούσε μια υποδειγματική ζωή: Υπήρξε εθελοντής σε τηλεφωνική γραμμή που βοηθά άτομα που θέλουν να αυτοκτονήσουν, εντάχθηκε στο Συμβούλιο Εγκληματοπροληπτικής Πολιτικής του Seattle, συνέγραψε και ένα φυλλάδιο για την πρόληψη κατά του εγκλήματος του βιασμού. Σύμφωνα με τους βιογράφους του Ted Bundy, Michaud και Aynesworth, η

⁴²⁸ Βλ. Την θέση του Dr. Stanton E. Samenow, όπως αναπτύσσεται σε **Stéphane Bourgouin**, *Serial killers ; enquête sur les tueurs en série*, Livre de poche, 1993, pg. 227/8).

⁴²⁹ **Ann E. Schwartz**, *The Man Who Could Not Kill Enough*, New York, Birch Lane Press, 1992, pg 39 και **Richard Tithecott**, *Men And Monsters – Jeffrey Dahmer and the Construction of the Serial Killer*, οπ. ανωτ., pgs 40-44.

⁴³⁰ Βλ. *Serial Killers*, Time Life Books, οπ. ανωτ., pgs 10-11.

συναισθηματική ανάπτυξη σταμάτησε, όταν στα 13 του έμαθε ότι είναι υιοθετημένος. «Ήταν σα να συγκρούστηκα με τοίχο», είπε χαρακτηριστικά ο Bundy. Βέβαια, ειδικά ο Bundy έχει κατά καιρούς μεταχειριστεί κάθε δυνατή δικαιολογία και επιστημονικοφανή εξήγηση για το ανεπανάληπτο αιματηρό του παλμαρέ.

Το πώς έχουν εισπράξει ορισμένα τέκνα το γεγονός ότι είναι υιοθετημένα, φαίνεται να έχει παίξει ρόλο στη γέννηση του ενήλικου serial killer⁴³¹. Το ζήτημα της υιοθεσίας θέτει δύο πολυσυζητημένα ζητήματα⁴³² : το πρώτο, μήπως οι βιολογικοί γονείς είναι δυνατόν να κατέλειψαν στο παιδί μια παραβατική τάση γονιδιακής προέλευσης. Το δεύτερο, ότι εκ των πραγμάτων, η αποκάλυψη ότι από κάποιο παιδί ότι είναι υιοθετημένο, υποσκάπτει με έναν ανεπανάληπτο τρόπο την αίσθηση της ταυτότητας του νεαρού –και εύθραυστου- ατόμου και το εγκλωβίζει στο να φαντασιώνεται την ταυτότητα των «πραγματικών» του γονέων. Ήταν η μητέρα του μια πόρνη; Μια αμαρτωλή μοναχή; Ήταν ο πατέρας ένας κακοποιός, ή ένας ήρωας ; Και ποιός είναι ο λόγος που τους οδήγησε στο να «πετάξουν» στα αζήτητα το παιδί τους ; Η αίσθηση της απόρριψης είναι πιθανό να έχει σοβαρότατη επιρροή σε έναν ασταθή ψυχισμό. Σε περίπτωση δε που το παιδί συναντήσει τον πραγματικό του πατέρα και γνωρίσει ξανά την απόρριψη τα πράγματα χειροτερεύουν ακόμη περισσότερο. Ο David Berkowitz πληγώθηκε βαθιά όταν η πραγματική του μητέρα τον έδωσε για υιοθεσία⁴³³. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι η περσόνα του «Γιού του Σαμ» ("Son of Sam") που υιοθέτησε αργότερα ως «υπογραφή» για τις ανθρωποκτονίες που τέλεσε μεταξύ τέλους 1976 και καλοκαριού 1977 στη Ν. Υόρκη ήταν μια φαντασιακή απόπειρα να αποκαταστήσει τη σχέση με τους φυσικούς του γονείς, που συνετρίβη στην πραγματική του ζωή⁴³⁴.

⁴³¹ **D. Kirschner**, Understanding Adoptees who kill: Dissociation, particide and the psychodynamics of adoption, σε International Journal Of Offender Therapy and Comparative Criminology, 36(4), 1992, pgs 323-333.

⁴³² **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill – Mass Murder And Serial Killing Exposed, οπ. ανωτ., pgs 86-87.

⁴³³ Η μητέρα του Berkowitz, ονόματι Betty Falco, εγκαταλείπει από τον πρώτο της σύζυγο, έμεινε έγκυος από τον παντρεμένο επιχειρηματία Joseph Kleinman το 1952, με τον οποίο διατηρούσε δεσμό επί 20 χρόνια, 7 χρόνια πριν την εγκαταλείψει ο σύζυγός της. Όταν ο Kleinman της είπε ότι δεν ήταν διατεθειμένος να αναγνωρίσει το εκτός γάμου παιδί, η Betty Falco έδωσε το νεογέννητο αγοράκι της για υιοθεσία από την πρώτη ημέρα μετά τη γέννα και υιοθετήθηκε από τον Nathan και την Pearl Berkowitz, ένα ζευγάρι μεροκαματιάρηδων αμερικανοεβραίων της συνοικίας του Bronx, ενώ ήταν μερικών μόνο ημερών. Όταν ήταν τριών ετών, οι θετοί γονείς του αποκάλυψαν στον Berkowitz ότι είναι υιοθετημένος, αλλά του απέκρυψαν τις αληθείς συνθήκες, λέγοντάς του ότι η μητέρα του πέθανε στη γέννα. Ο ίδιος ο Berkowitz αργότερα θα πεί ότι η αποκάλυψη τον γέμισε με τεράστια ενοχή ότι προκάλεσε το θάνατο της μητέρας του και πίστευε ότι ο πραγματικός του πατέρας θα τον μισούσε. Νέο κτύπημα υπέστη όταν η θετή του μητέρα πέθανε όταν ο ίδιος ήταν 14 ετών από καρκίνο του μαστού. Στα 18 του, ο θετός του πατέρας ξαναπαντρεύτηκε, κάτι που τον απέκοψε ψυχολογικά απ'αυτόν– βλ. Serial Killers – Time Life Books οπ. ανωτ., pgs 157-158, **Laurence D. Klausner**, Son Of Sam, οπ. ανωτ., pgs 68-75, **David Abrahamsen**, Confessions Of Son Of Sam, οπ. ανωτ., pgs 50-78.

⁴³⁴ Βλ. και ανωτέρω, σελ. 28.

Σε περιπτώσεις οικογενειών μετέπειτα serial killers, όταν ο πατέρας δεν έχει εγκαταλείψει την οικογένεια, καταγράφεται ως αυταρχική και ιδιαίτερα καταπιεστική παρουσία. Στο κλασικό εγχειρίδιο για τους serial killers, ο Joel Norris⁴³⁵ αναφέρει ότι η βία έχει κυκλική πορεία, από γενιά σε γενιά : «Γονείς που κακοποιούν τα παιδιά τους σωματικά και ψυχολογικά, τα εμποτίζουν με μια ενστικτώδη ανάγκη καταφυγής στη βία, ως το μέσο, ή το πρώτο καταφύγιο για κάθε διεκδίκηση». Η κακοποίηση του παιδιού, σημειώνει ο Norris, όχι μόνο γεννά βίαιες αντιδράσεις εκ μέρους του, αλλά επηρεάζει και ευθέως την σωματική και πνευματική του υγεία, καθώς καταγράφεται ότι σε αυτήν οφείλονται τραύματα στον εγκέφαλο και άλλες αναπτυξιακές ανωμαλίες. Μια μεγαλύτερη απ'όσο θα περίμενε κανείς μερίδα γονιών, τόσο στο εξωτερικό, όσο και στη χώρα μας, πίστευαν ότι το να ασκείς το παιδί με αυστηρή πειθαρχία το «σκληραίνει» και του κάνει καλό. Απεναντίας, η αυστηρή διαπαιδαγώγηση, που συμπεριλαμβάνει συχνή σωματική τιμωρία και ψυχολογικό εκφοβισμό, είναι ικανή να δημιουργήσει έλλειψη αγάπης μεταξύ παιδιού και γονέα και να δημιουργήσει στο παιδί έλλειμα εμπιστοσύνης κατά τα παιδικά του χρόνια, το οποίο θα το κατατρέχει και στην ενήλικη ζωή του⁴³⁶. Επίσης, η διαπαιδαγώγηση αυτού του είδους κατά κανόνα οδηγεί στην απομόνωση του παιδιού, και όπως προεξετέθη, η απομόνωση είναι συχνός «σύμβουλος» για την δημιουργία έντονα βίαιων φαντασιώσεων, γιατί αυτές απομένουν να είναι οι κύριες πηγές ικανοποίησης για το παιδί, όταν η πραγματικότητα είναι απαγορευτική για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Όταν τα διαπαιδαγωγούμενα μέσα στην «βία της πειθαρχίας» παιδιά μεγαλώσουν, δεν αναπτύσσουν αισθήματα συμπόνιας για τους άλλους ανθρώπους και βλέπουν τους υπολοίπους ως ισοπεδωμένα σύμβολα έναντι των οποίων ασκούν, με τη σειρά τους, τη βίαιη συμπεριφορά τους. «Αντί να αναπτύξουν θετικούς δεσμούς εμπιστοσύνης, ασφάλειας και αυτονομίας, η ανάπτυξη του παιδιού αρχίζει να εξαρτάται από τη φαντασιακή ζωή που το ίδιο δημιουργεί ως διέξοδο από το ασφυκτικό πλαίσιο «πειθαρχίας» που του επιβάλλεται και η κοινωνικότητα, η αλληλεπίδραση με τους άλλους ανθρώπους, ατονεί», σημειώνουν οι Robert Ressler, Ann Burgess και John Douglas⁴³⁷. Αναζητώντας εξηγήσεις για το φαινόμενο των serial killers στους γονείς, συναντάμε τρομακτικές συμπεριφορές και τύπους

⁴³⁵ **Joel Norris**, *Serial Killers: The Growing Menace*, Doubleday, 1990, 191-192.

⁴³⁶ **D.N. Stern**, *The Interpersonal World Of The Infant*, New York, Basic Books, Inc., 1985, pgs 15-28 και **L. De Mause**, *The History Of Child Assault*, *The Journal Of Psychohistory*, 18(1), 1990, pgs 1-29.

⁴³⁷ **Robert Ressler, Ann Burgess and John Douglas** *Sexual Homicide: A Motivational Model*, σε *Journal of Interpersonal Violence*, 1986, vol. 1, pgs 251-272. Βλ. επίσης την επισκόπηση των ερευνών σχετικά με τους παράγοντες που οδηγούν στη γένεση του serial killer σε **Constance McKenzie**, *A Study of Serial Murder*, *International Journal Of Offender Therapy and Comperative Criminology*, 39 (1), 1995, pgs 3-10.

ανθρώπων, τόσο μητέρες, όσο και πατέρες. Κοινό σημείο μεταξύ των πολυάριθμων περιπτώσεων serial killers η στάση της μητέρας τους κατά την παιδική και εφηβική τους ηλικία. Τόσο οι ίδιοι, συνεντευξιαζόμενοι, όσο και τα λοιπά στοιχεία που έχουν λάβει υπόψη τους οι εγκληματολόγοι ερευνητές, συχνά περιγράφουν τις μητέρες τους ως υπερβολικά αυταρχικές, άλλοτε ως πολύ απόμακρες, άλλοτε σεξουαλικά υπερδραστήριες, άλλοτε σεξουαλικά καταπιεσμένες. Το βάρος πέφτει περισσότερο στη σχέση του μετέπειτα εγκληματία με τη μητέρα του, επειδή, όπως προεκτέθηκε, συνήθως ο πατέρας λείπει, επειδή έχει εγκαταλείψει την οικογένεια ή έχει πεθάνει. Όταν όμως στο σκηνικό της ανατροφής ενός μετέπειτα ανθρωποκτόνου υπάρχει πατέρας, συνήθως παρουσιάζεται με σαδιστικές τάσεις ως προς τις τιμωρίες του, ενίοτε είναι ένας μέθυσος που ξεσπά δέροντας την οικογένεια, ενώ άλλες φορές είναι αυτός που έχει δείξει πρώτος το παράδειγμα για την στάση μίσους, απέχθειας και θυμού απέναντι στις γυναίκες.

Μητέρες που «στοίχειωσαν» τους γιους. Η θεωρία ότι η φονική ορμή του ο serial killer εκκινεί από το βαθύτερο και άσβεστο μίσος απέναντι σε μια γυναίκα, συνήθως δε τη μητέρα του, καλείται από τους ψυχολόγους «εκτοπισμένη επιθετικότητα (displaced aggression)»⁴³⁸. Το μίσος εστιάζεται σε συγκεκριμένα θηλυκά πρόσωπα που τους έβλαψαν με πράξεις ή παραλείψεις κατά το παρελθόν, αλλά η βιαιότητα στρέφεται όχι κατ'αυτών των ίδιων, αλλά κατά αγνώστων γυναικών. Με δεδομένο ότι πολλοί serial killers έχουν επανειλημμένα δηλώσει πόσο αγαπούν τις μητέρες ή τις συζύγους τους, έχει διαγνωστεί ως κρίσιμο στοιχείο για τη μετέπειτα εγκληματική τους εκτροπή μια σχέση εξάρτησης από τα πρόσωπα αυτά. Η εξάρτηση αυτή, αποτρέπει το να βλαβεί ακριβώς ο πυρήνας της εξάρτησης, το ίδιο το «ισχυρό πρόσωπο» από το οποίο ο δράστης εξαρτάται και προκαλεί ή και ενισχύει μια διαρκή αίσθηση απόγνωσης, η οποία αναζητά εκτόνωση στη βία κατά των τρίτων⁴³⁹. Φαίνεται σαν πολλά από τα ψυχικά προβλήματα και τα αδιέξοδα να ξεκινούν και να τελειώνουν στη σχέση του μετέπειτα δράστη με τη μητέρα του. Ακόμη και ο σεξπηρικός Άμλετ έτρεφε μια ασυνήθιστη εμμονή για τη σεξουαλικότητα της μητέρας του. Σύμφωνα και με τον Steven Egger⁴⁴⁰, οι serial killers συχνά έχουν ασυνήθιστη ή αφύσικη σχέση με τη μητέρα τους. Στην λιγότερο ή περισσότερο, ομογενοποιημένη αστική κουλτούρα του δυτικού πολιτισμού, η εικόνα της μητέρας είναι προεξάρχουσα

⁴³⁸ **A. L. Carlisle**, The Divided Self, Toward an Understanding of The Dark Side of The Serial Killer, σε American Journal Of Criminal Justice, vol. XVII, No2, 1993, pgs 23-45.

⁴³⁹ Βλ. **R. Holmes & J. De Burger**, Serial Murder, Newbury Park, Ca, Sage Books, 1988, pgs 19-26.

⁴⁴⁰ Βλ., οπ. ανωτ., **Steven Egger**, The Killers Among Us, An Examination of Serial Murder and its Investigation, Englewood Cliffs, NJ- Prentice Hall, 1997.

στο ατομικό και το συλλογικό υποσυνείδητο. Ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν ότι οι serial killers εξαπολύουν την ακραιφνή επιθετικότητά αυτή αντιδρώντας στην μητριαρχική τυρρανία που υπέστησαν. Εφόσον η υπόθεση αυτή αληθεύει, τότε είναι εύκολο να αντιμετωπίζει κανείς τους serial killers ως «παιδιά της μαμάς», τα οποία δεν ωρίμασαν ποτέ (με λογοτεχνικό αρχέτυπο αυτών τον Νόρμαν Μπέιτς της «Ψυχούς» του Χίτσκοκ). Η θέση αυτή δεν μπορεί να μη σημειώσει κανείς ότι κινδυνεύει από την ασφάλεια της υπεραπλούστευσης. Το «φταίξιμο της μητέρας» είναι μια αιτιολόγηση – πασπαρτού στην εποχή μας, όπου ούτως ή άλλως είναι υποστατή μια υστερία για την «ορθή» και την «λάθος» διαπαιδαγώγηση. Παρά ταύτα, μια πιο προσεκτική περιπτωσιολογική ανάπτυξη ορισμένων από τις συνήθειες και τις πρακτικές των μητέρων ορισμένων από τους πλέον χαρακτηριστικούς serial killers, αναδεικνύει ολόκληρη την αλήθεια που κρύβει το τυποποιημένο κλισέ της «κακοποίησης». Η μητέρα του Ed Gein⁴⁴¹ ήταν φανατική καθολική και είχε κάνει πλύση εγκεφάλου στο γιό της για το ότι οι γυναίκες είναι «*δοχεία ασθένειας και αμαρτίας*». Ο Gein διέστρεψε αυτές τις διδαχές και μετέτρεψε κυριολεκτικά τις γυναίκες σε αντικείμενα, καθώς χρησιμοποιούσε τα κρανία των θυμάτων του για ποτήρια, λεκάνες και άλλα είδη οικιακής χρήσης. Η μητέρα του Ed Kemper⁴⁴² τον κλείδωνε στη ντουλάπα όταν ήταν μικρός. Στην εφηβεία του, ο Kemper παρ'ότι μάλωνε συνεχώς με τη μητέρα του, δεν μπορούσε όμως να ζήσει χωρίς αυτήν, ούτε αποπειράθηκε ποτέ να φύγει από το σπίτι. Η μητέρα του Bobby Joe Long έκανε συχνά σεξ με άγνωστους άνδρες στο ίδιο δωμάτιο που κοιμόταν ο μικρός Bobby Joe, μερικές φορές και στο ίδιο κρεβάτι. Ο ίδιος αργότερα θα πεί ότι τα θύματά ήταν

⁴⁴¹ Ο Ed Gein ανατράφηκε από μια θρησκόληπτη και αυταρχική μητέρα που μιλούσε ασταμάτητα για την αμαρτωλή «φύση» του φύλου της. Όταν πέθανε, το 1945, ο γιος της ήταν ένας 39χρονος εργένης συναισθηματικά ισοπεδωμένος από την μοναδική γυναίκα που τυράννησε τη ζωή του. Αδυνατώντας να αντιμετωπίσει την απώλεια, ο Gein When έγδारे το κορμί της, φορώντας το δέρμα της ως μάσκα. Φορούσε επίσης τα ρούχα της μητέρας του και μιμείτο τη φωνή της σε μια προσπάθεια να την «κρατήσει ζωντανή». Στη συνέχεια, άρχισε να ανοίγει τάφους από διάφορα νεκροταφεία και να κλέβει τα λείψανα, κρατώντας τα στο σπίτι για να τα «διατηρήσει». Κατέληξε στο φόνο. Η Mary Hogan ήταν το πρώτο του θύμα το 1954 και ακολούθησε η Bernice Worden. Όταν ο γιός της τελευταίας βρήκε μια απόδειξη από το μανάβικο της περιοχής με τα γράμματα της μητέρας του, γραμμένη για τον Gein, ο τελευταίος ανακρίθηκε και αναγκάστηκε να ομολογήσει τις δύο αυτές ανθρωποκτονίες. Η έρευνα στο σπίτι του αποκάλυψε τα μακάβρια υπολείμματα 15 τουλάχιστον άλλων γυναικών - θυμάτων, τα πτώματα των οποίων είχε διαμελίσσει και είχε μετατρέψει μέλη σε διακοσμητικά, βάζα και άλλα είδη οικιακής χρήσης. Δικάστηκε και κρίθηκε παράφρων, καταδικάστηκε σε εγκλεισμό σε ψυχιατρικό ίδρυμα, όπου και πέθανε το 1984. Η υπόθεση Gein έδωσε τροφή για πολλούς serial killers της 7^{ης} τέχνης, όπως ο Νόρμαν Μέιτς («Ψυχώ») και ο «Μπούφαλο Μπιλ» της «Σιωπής των Αμνών». – Βλ. **Sandra Harrison Young & Edna Rowland** *Destined For Murder – Profiles Of Six Serial Killers*, Llewellyn Publ., St. Paul, Minnessota, 1995, Chapt. One [The Cannibal – Grave Robber], pgs 1-25, Serial Killers – Time Life Books, σπ. ανωτ., pg 104-106 και True Crime, σπ. ανωτ., pg 254-255.

⁴⁴² Βλ. **Christine Ann Lawson**, *Understanding the Borderline Mother -- Helping Her Children Transcend the Intense, Unpredictable, and Volatile Relationship* /Jason Aronson/ pgs. 129–131, 136, July 2002.

«πόρνες, τσούλες και όλες που μου την θύμιζαν»⁴⁴³. Τα δεδομένα αυτά μας παρέχουν μια εντυπωσιακή αναλογία με την υπόθεση Δαγκλή⁴⁴⁴. Ποτέ δεν αποκαλύφθηκε ότι η μητέρα του ήταν ιερόδουλος. Από τα χείλη του ίδιου του δράστη μάθαμε πάντως ότι «το ότι έφερνε άντρες στο σπίτι» τον είχε στιγματίσει καταλυτικά. Ο πατέρας, την ίδια στιγμή, πεθαίνει στα 14 του νεαρού Αντώνη και έτσι ελλείπει από το προσκήνιο, τόσο ως παράγοντας οικογενειακής σταθερότητας, όσο και ως πρότυπο συμπεριφοράς.

Ο Joseph Kallinger⁴⁴⁵ γεννήθηκε από μια ανύπαντρη μητέρα, η οποία τον έδωσε για υιοθεσία. Υιοθετήθηκε από σαδιστικά σκληρούς καθολικούς γονείς. Τον ανάγκαζαν να εργάζεται από πολύ μικρή ηλικία στο εργαστήριο επιδιόρθωσης υποδημάτων του πατέρα του και δεν τον άφηναν να παίζει με τα συνομήλικά του παιδιά. Η μητέρα του τον υπέβαλε σε εξαντλητικές για την ηλικία του χειρωνακτικές εργασίες και τον απειλούσε ότι, αν ήταν άτακτος, θα «του έκοβε το πουλί του». Μετά από μια εγχείριση κοίλης στην ηλικία των έξι ετών, η μητέρα του του είπε ότι υποβλήθηκε σ'αυτήν για να σταματήσει το πέος του από το να μεγαλώνει. Ο Kallinger ποτέ δεν την αμφισβήτησε. Για να γίνει αντιληπτό το επίπεδο της διαπαιδαγώγησης των Kallinger, αρκεί το εξής : για να «σκληραγωγηθεί», η μητέρα του τον έβαζε να ανοίγει την παλάμη του πάνω από τη φλόγα του κεριού και τον διέταζε να προσπαθεί να αντέξει τον πόνο, δέρονοντάς τον εάν τυχόν δεν άντεχε και έκλαιγε. Ο Kallinger κατά τη διάρκεια της ενήλικης εγκληματικής του πορείας έπαιρνε μεγάλη ικανοποίηση από το να βασανίζει τα θύματά του, ενώ έγινε και ο ίδιος ένας τυρρανικός πατέρας. Αφού συνήψε ένα ασφαλιστικό συμβόλαιο στο όνομα του γιου του Joey, τον έπνιξε με τα ίδια του τα χέρια, αδιαφορώντας για τις οίμωγές του.

Ο Kenneth Bianchi (γνωστός και ως "Hillside Strangler")⁴⁴⁶ ήταν υιοθετημένος γιος μιας υπερπροστατευτικής μητέρας. Όταν σε μικρή ηλικία ο Ken έβρεχε τα παντελόνια του, τον πήγαινε στο γιατρό να εξεταστούν γεννητικά του όργανα. Μια κοινωνική λειτουργός στην έκθεσή της για τη μητέρα του Bianchi έγραψε: «βαθιά διαταραγμένη, κοινωνικά φιλόδοξη, ανικανοποίητη, ανασφαλής, ισχυρογνώμων και υπερπροστατευτική (...)». Από τον πρώτο καιρό της υιοθεσίας, έβαλε τον θετό γιό της στο ιατρικό μισκοσκόπιο». Ο Bianchi ήταν στενά εξαρτημένος από τη μητέρα του παρ'ότι έκρυβε μια απέχθεια γι'αυτήν, την οποία καταπίεζε διαρκώς.

Στην περίπτωση λοιπόν του Δαγκλή, μπορούμε να υποθέσουμε ότι η κακοποίηση του δεσμού του με τη μητέρα του ήταν ψυχολογικής υφής και όχι σωματική. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που οι μητέρες ξεπέρασαν ακόμη περισσότερο τα αποδεκτά όρια της ανατροφής των αγοριών τους. Η μητέρα του Charles Manson⁴⁴⁷ ήταν η ιερόδουλος Kathy Maddox, η οποία δήλωσε το παιδί ως

⁴⁴³ Joel Norris, Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 137-150.

⁴⁴⁴ Για τη σχέση που διακρίνουν οι ερευνητές μεταξύ του μίσους ορισμένων serial killers όπως ο Arthur Shawcross και ο Kenneth Bianchi κατά του μητρικού προτύπου και των κριτηρίων επιλογής των θυμάτων τους, βλ. James A. Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 78-84.

⁴⁴⁵ Βλ. Joel Norris, Serial Killers, οπ. ανωτ., pg 32-33 και Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes, Serial Murder, οπ. ανωτ., 52, 56, 69-71.

⁴⁴⁶ Στην πραγματικότητα επρόκειτο για δύο ξαδέλφια, τον Kenneth Bianchi και τον Angelo Buono, οι οποίοι μεταξύ 1977 και 1979 απήγαγαν, βίασαν και σκότωσαν επτά γυναίκες στο Λος Άντζελες – Βλ. Sandra Harrison Young & Edna Rowland, Destined For Murder, οπ. ανωτ., Chapt. 3 [The Hillside Stranglers], pgs 59-72, James Alan Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 82-84 και True Crime οπ. ανωτ., pg 267.

⁴⁴⁷ Βλ. ανωτέρω, σε κεφ. γ.6.9.-II.

«αγνώστου πατρός» ("No Name Maddox"), γινόμενη έτσι η πρωταίτια για το πιστοποιητικό «ντροπής» που θα τον ακολουθούσε δια βίου. Από πολύ νωρίς, θεωρώντας τον βάρος, τον έστειλε να μείνει με συγγενείς της. Όμως και εκείνοι δεν συμπεριφέρθηκαν καλύτερα στον παιδί. Ο θείος του δεν τον ήθελε και τον φώναζε συνεχώς «αδερφούλα» ("sissy"), ενώ για τιμωρία τον έστελνε στο σχολείο ντυμένο με γυναικεία ρούχα.

Ο Henry Lee Lucas γεννήθηκε στις 23 Αυγούστου 1936 στην επαρχία του Montgomery της πολιτείας Virginia. Η μητέρα του, η Nellie Viola Dixon, ήταν πόρνη και λαθρέμπορος αλκοόλ. Για άγνωστους λόγους τον έντυνε με κοριτσίστικα ρούχα μέχρι τα επτά του χρόνια. «*Ζούσα σαν κορίτσι, ντυνόμουν σαν κορίτσι, είχα μακριά μαλλιά σαν κορίτσι. Φορούσα κοριτσίστικα ρούχα*», θα πει πολύ αργότερα με απόγνωση στις συνεντεύξεις του ως έγκλειστος ο ίδιος. Όταν ο δάσκαλός του τον παρατήρησε για το μήκος των μαλλιών και αναγκάστηκε να τα κόψει, η μητέρα του τον έδειρε λυσσαλέα. Συνήθιζε να λέει χαρακτηριστικά στο παιδί ότι «*γεννήθηκε κακός*» και η εντύπωση του Lucas συνοψίζεται στη φράση «*δεν θα με άφηνε να αγαπήσω τίποτα*». Τον χτυπούσε αλύπητα με κάθε αφορμή, μέχρι που σε κάποιο επεισόδιο τον χτύπησε στο κεφάλι με μια ξύλινη ζώνη και του ράγισε το κρανίο. Έφθασε στο σημείο να τον εξαναγκάζει να βλέπει όταν έκανε σεξ με τους πελάτες της, δέρνοντάς τον αν απέστρεφε το βλέμμα. Ο Lucas, σκότωσε για πρώτη φορά γυναίκα όταν ήταν 14 στα 15. Το θύμα ήταν 17 ετών και στεκόταν στη στάση του λεωφορείου, όταν ο Lucas την στρίμωξε. Την άφησε αναίσθητη με μερικά χτυπήματα, προσπάθησε να την βιάσει και όταν συνήλθε και προσπάθησε να αντισταθεί, την στραγγάλισε. Ήταν Μάρτιος του 1960 όταν ο Lucas καταδικάστηκε σε 20 έως 40 έτη καθειρξης για το φόνο της μητέρας του⁴⁴⁸.

Ακόμη όμως και η απρόσωπη και ψυχρή σχέση του παιδιού – μετέπειτα ανθρωποκτόνου με τη μητέρα του καταγράφεται ότι έχει επίδραση στο πόσο εύκολα αργότερα το παιδί θα αδυνατεί να συνδεθεί συναισθηματικά και αντίστοιχα θα διευκολύνεται να βλέπει τους άλλους ως «άδεια πρόσωπα ("blanks")».

«Η μητέρα μου με δίδαξε την Αγγλική γλώσσα (...). Πόσες φορές δεν μου δακτυλογράφησε τις εργασίες μου για το σχολείο κι εγώ της τις υπαγόρευα (...). Μου έδωσε μεγάλες λεκτικές ικανότητες (...). Η μητέρα μου είχε πολύ ωραίο γραφικό χαρακτήρα, πολύ καλό λεξιλόγιο, αλλά δεν έλεγε ποτέ τίποτε! Έλεγε «Σ' αγαπώ», «Συγγνώμη που δεν σου έχω γράψει για τόσο καιρό», «Όλα καλά», «Μας λείπεις», «Όλα θα πάνε καλά ... μπλα, μπλα, μπλα»⁴⁴⁹.

Τυραννικοί πατέρες. Η συνέντευξη του Δημήτρη Βακρινού στον συντάκτη της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» Γιώργο Μαρνέλλο στις 14/4/1997 υπήρξε σημαντική πηγή για την υπόθεση, από ποικίλες απόψεις. Χωρίς τη συστοιχία των μικροφώνων να εκβιάζει τις απαντήσεις του αλλά και σε χρονική στιγμή όπου διαφαίνεται με βεβαιότητα ότι δεν προσμένει τίποτε «εις αντάλλαγμα» των όσων εκμυστηρεύεται, ένας ευθύς Βακρινός αναπτύσσει απροσχημάτιστα τις εξηγήσεις για τις πράξεις του.

⁴⁴⁸ Βλ. **Brad Shellady**, "Henry: Fabrication of a Serial Killer", included in Everything You Know Is Wrong: The Disinformation Guide to Secrets and Lies, 2002; Russ Kick, editor καθώς και την επιστημονική αποτίμηση των «χειμαρρωδών» ομολογιών του Lucas σε **Sara L. Knox**, The Productive Power of Confessions of Cruelty, University of Western Sydney, 2001.

⁴⁴⁹ Από συνεντεύξεις του Ted Bundy στους **Steven G. Michaud & Hugh Aynesworth**, Ted Bundy, Conversations with A killer, New York, Signet, 1989, pgs 7,10,104.

Σταχυολογώντας τις απαντήσεις του, διαμορφώνεται το ερώτημα κατά πόσο επιδραστική μπορεί να υπήρξε για την ψυχική δόμηση του Βακρινού ως ενήλικου η φυσική κακοποίηση την οποία, σύμφωνα με όλα τα γνωστά στοιχεία, υπέστη ως παιδί, κυρίως από τον πατέρα του.

«Μια ζωή θυμάμαι να αγκαλιάζω το κεφάλι μου. Μικρός ήμουν και με κυνηγούσε ο πατέρας μου να με σφάξει με μαχαίρι. Μια φορά με έπιασε από το λαιμό, πάνω στον ύπνο ...» - Δημήτρης Βακρινός.

Ο πατέρας του Δημήτρη Βακρινού σε δελτίο ειδήσεων ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού ως αποκλειστικότητα: «Όχι ...Δεν τον χτύπαγα ... χωρίς λόγο, δεν τον χτύπαγα ...».

Ο πατέρας του Αντώνη Δαγκλή ήταν «σκληρός άνθρωπος», όπως ο ίδιος προσπάθησε να αρθρώσει στην απολογία του. Η φράση αυτή έχει οπωσδήποτε βεβαρυμένη σημειολογία. Όταν ο «σκληρός» αυτός άνθρωπος πεθαίνει, κάθε πρότυπο το οποίο θα μπορούσε να λειτουργήσει και ως αντιστάθμισμα σε μια ενδεχόμενη «ελευθέρια» συμπεριφορά της μητέρας, εξαφανίζεται. Για αρκετά χρόνια, στα μάτια του εφήβου Δαγκλή υπάρχουν μόνο ανδρικές φιγούρες που εκμεταλλεύονται αδυσώπητα και γυναικείες που δρουν αγοραία. Οι Holmes & De Burger (1988), ισχυρίζονται ότι ο serial killer μορφοποιείται μέσα από έναν μοναδικό συνδυασμό δυνάμεων που εκπηγάζουν από το ψυχογενές, το κοινωνικό και το βιολογικό βασίλειο της «κληρονομικότητας». Υπό τον τελευταίο όρο, επεξηγούν, πρέπει να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνεται όχι μόνο το φορτίο συνηθειών και κωδίκων που υιοθετεί κανείς από το γονεϊκό, συγγενικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, αλλά και τη συχνότητα με την οποία εκτίθεται κανείς σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, εμπειρίες και χαρακτηριστικά γεγονότα του περιβάλλοντός του⁴⁵⁰. Οπωσδήποτε, κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση αυτών των γεγονότων έχει το πατρικό και το μητρικό πρότυπο.

Ο Albert Desalvo⁴⁵¹ ήταν ένα από τα έξι παιδιά του Frank και της Charlotte Desalvo. Ο πατέρας Desalvo ήταν μια σοβαρή περίπτωση αλκοολικού που συχνά χτυπούσε τον Albert και τα άλλα του παιδιά. Μεταχειριζόταν τη γυναίκα του με μεγάλη βιαιότητα και μπροστά στα παιδιά τη χτυπούσε βάνουσα μέχρι αναισθησίας. Της είχε σπάσει αρκετά δόντια και μια φορά της έσπασε τα δάκτυλα ένα προς ένα. Έφερνε πόρνες στο σπίτι και έκανε σεξ μαζί τους μπροστά στη γυναίκα του. Σύντομα ο νεαρός Albert αντέγραψε τον πατέρα του και είχε την πρώτη του σεξουαλική εμπειρία με άλλα παιδιά μόλις στην ηλικία των έξι ετών. Όπως επιβεβαιώνουν συγγενείς και οικογενειακοί φίλοι, ο πατέρας DeSalvo «πούλησε» κυριολεκτικά τα ανήλικα παιδιά του σε μια φάρμα εργασίας στο Maine, έναντι χρηματικού ποσού, την ώρα που η μητέρα τους τα αναζητούσε απεγνωσμένα. «Ο μπαμπάς ήταν υδραυλικός», είπε αργότερα ο De Salvo στις συνεντεύξεις που έδωσε στους ειδικούς του F.B.I. στη φυλακή. «Μια μέρα με χτύπησε με ένα σωλήνα. Φταίει ότι δεν τον απέφυγα αρκετά

⁴⁵⁰ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, pg 36.

⁴⁵¹ Βλ. **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, Destined For Murder, οπ. ανωτ., Chapt. 4 [The Boston Strangler], pgs 93-104, Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., pgs 107-108, True Crime, οπ. ανωτ., pg 256.

γρήγορα». Μεγαλώνοντας, ο De Salvo έμαθε από τον πατέρα του πώς να κλέβει μαγαζιά. Αργότερα, άρχισε να διαρρηγνύει το δικό του σπίτι. Όντας μια εξαίρεση ανάμεσα στους περισσότερους serial killers ο De Salvo παντρεύτηκε και έκανε παιδιά, τα οποία φαίνεται να υπεραγαπούσε. Παρασυρμένος από την χειμαρρώδη ομολογία του, είπε στους αστυνομικούς ότι αφού, ένα απόγευμα του 1963, σκότωσε και βίασε ένα από τα θύματά του, «ευτυχώς» γύρισε γρήγορα στο σπίτι του και πρόλαβε να παίξει με τα παιδιά του, πριν πάνε για ύπνο.

Ο De Salvo έδρασε στη Βοστώνη μεταξύ 1962 και 1964, γι' αυτό και έμεινε στα χρονικά ως «στραγγαλιστής της Βοστώνης». Τα 13 θύματά του ήταν όλα γυναίκες, τις οποίες βίαζε ή κακοποιούσε σεξουαλικά. Ένα ψυχολογικό προφίλ των αρχών όσο καιρό ήταν ακόμη ασύλληπτος, το 1962, ανέφερε ότι θα πρέπει να είναι ισπανικής ή ιταλικής καταγωγής (ήταν ακριβές το δεύτερο), μετρίου ύψους (ακριβές) και πιθανόν να μισούσε το πρότυπο της μητέρας, καθώς τα περισσότερα θύματά του ήταν γυναίκες μεσόκοπες ή ηλικιωμένες. Βαφέας και εργάτης σε δουλειές «του ποδαριού» ο ίδιος, μεταμφιεζόταν σε εργάτη συνεργείου ή αστυνομικό, κατάφερνε και αποσπούσε την συγκατάθεση των θυμάτων του και έμπαινε στα σπίτια τους. Στις 27 Οκτωβρίου 1964 ο De Salvo επιτέθηκε και κακοποίησε σεξουαλικά στο 14^ο θύμα του. Κατ' ανεξήγητο τρόπο, την άφησε εν γνώσει του να ζήσει⁴⁵². Η περιγραφή που έκανε στην αστυνομία αποτέλεσε τη βάση και για άλλες καταθέσεις γυναικών που ακολούθησαν. Ο De Salvo είχε συλληφθεί το 1965 για βιασμό και ληστεία ενώ ήταν κρατούμενος, άρχισε να καυχείται για τα εγκλήματα σε έναν συγκρατούμενό του, τον George Nassar, ο οποίος κρατούμενος προσωρινά για εκ προθέσεως ανθρωποκτονία, δεν έχασε την ευκαιρία και έκανε λόγο στις αρχές. Ακολούθησε 7μηνη περίοδος ανάκρισης, στην οποία ομολόγησε ότι ήταν αυτός ο «στραγγαλιστής της Βοστώνης», δίνοντας ανατριχιαστικές λεπτομέρειες για τους φόνους. Ύστερα από συμβουλή του δικηγόρου του του διάσημου ποινικολόγου F. Lee Bailey, αρνήθηκε να δώσει επίσημη κατάθεση στις αρχές, ομολογώντας τα εγκλήματα άτυπα, σε μορφή μη αξιοποιήσιμη χωρίς ακυρότητα (κακοδικία). Η αδυναμία των αρχών να τον συνδέσουν με άλλα στοιχεία με τις 13 ανθρωποκτονίες, είχε ως αποτέλεσμα να διακασθεί μόνο για βιασμούς και για ληστείες. Καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Στις 26 Νοεμβρίου 1973 βρέθηκε δολοφονημένος στο κελί του από συγκρατούμενο στις φυλακές υψίστης ασφαλείας της Μασσαχουσέτης⁴⁵³.

Ο γεννημένος στην Κολωνία στις 26 Μαΐου 1883 Peter Kurten ("ο βρυκόλακας του Dusseldorf"), ήταν το τρίτο από τα δεκατρία συνολικά παιδιά ενός αλκοολικού και αιμομίκτη πατέρα. Ο πατέρας του Kurten συνήθιζε να χτυπά ανελέητα τη γυναίκα του και τα παιδιά του όταν μεθούσε. Η παιδική ηλικία του Kurten ήταν στιγματισμένη από τέτοια βίαια ξεσπάσματα. Ο πατέρας του κατέληξε στη φυλακή επειδή αποπειράθηκε να βιάσει μια από τις αδελφές του Kurten. Στην ηλικία των 5 ο Kurten αποπειράθηκε να πνίξει έναν συνομήλικό του πάνω στο παιχνίδι. Πριν τα 10 του χρόνια, έγινε ανεπίσημος βοηθός ενός μπόγια, έχοντας έτσι την ευκαιρία να προκαλεί πανωλεθρία στα αδέσποτα σκυλιά. Αυτή η συνάρτηση σήμανε και την καταστροφή του, καθώς ο εργοδότης του τον κακοποίησε σεξουαλικά, αναγκάζοντάς τον να μεγαλώσει μέσα στα σεξουαλικά βασανιστήρια και το αίμα των ζώων⁴⁵⁴.

⁴⁵² Το «διπρόσωπο» του De Salvo και το μοιραίο λάθος του με το τελευταίο του θύμα, σχηματίζουν μια προφανή αναλογία με την υπόθεση Μπέσκου – Βλ. ανωτ. Κεφ. Γ, σε γ.3.3-ΙΙ..

⁴⁵³ Αρκετοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν ότι ο De Salvo δεν ήταν ο «στραγγαλιστής της Βοστώνης», αλλά ότι ήταν ο Nassar, στου οποίου το ψυχολογικό προφίλ οι φόννοι αυτοί ταίριαζαν περισσότερο. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, ο Nassar κατόρθωσε και εκμεταλλεύτηκε την ψυχосύνθεση του De Salvo και την ανάγκη του να γίνεται επίκεντρο της προσοχής, ώστε μεθοδευμένα να τον κάνει να αναλάβει εκείνος την τέλεση των φόννων. Ο Nassar, πράγματι, καταδικάστηκε σε θάνατο για μια ανθρωποκτονία από πρόθεση ασύνδετη εντελώς με τα κτηνήματα του «στραγγαλιστή», η ποινή του όμως μετατράπηκε σε ισόβια κάθειρξη, όταν η πολιτεία της Μασσαχουσέτης κατάργησε την θανατική ποινή. Βλ. Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., pgs 107-108.

⁴⁵⁴ Στα 9 του χρόνια έσπρωξε ένα συμμαθητή του πάνω από μια βάρκα στα κρύα νερά του Ρήνου και όταν ένα άλλο παιδί έσπρωσε να βοηθήσει, κράτησε τα κεφάλια τους κάτω από το νερό, ώσπου πνίγηκαν. Στην εφηβεία του, θα πεί αργότερα, «ανακάλυψα την ικανοποίηση που μου έδωσε το να στραγγαλίζω ένα κορίτσι, το οποίο πήρα μαζί μου στο δάσος».

Ο John Wayne Gacy⁴⁵⁵ γεννήθηκε Chicago στις 17 Μαρτίου 1942. Είχε μια προστατευτική μητέρα, και έναν σκληρό πατέρα, ο οποίος συχνά ερχόταν στο σπίτι, κατέβαινε στο υπόγειο καθόταν σε μια κουνιστή πολυθρόνα κατανάλωνε μεγάλες ποσότητες αλκοόλ και αργότερα ανέβαινε στο πάνω σπίτι για βραδυνό φαγητό, αφού έδερνε τη γυναίκα του και τα παιδιά του. Όταν ήταν παιδί ο John είχε χτυπηθεί στο κεφάλι από τον πατέρα του με αλυσίδα, κάτι που του είχε δημιουργήσει ένα αιμάτωμα στον εγκέφαλο, ανεξιχνίαστο για πολλά χρόνια μετά. Ο πατέρας του όχι μόνο τον κτυπούσε, αλλά μονίμως τον προσφωνούσε υποτιμητικά «αδερφή». Ο Gacy, όντως είχε ομοφυλοφυλικές τάσεις από μικρός, όμως η αδυναμία του περιβάλλοντός του και του ίδιου να τις αποδεχθεί, τον έκανε εσωστρεφή, κρυφίνου και σεξουαλικά διεστραμμένο. Η ενήλικη εγκληματική καριέρα του Gacy κτίστηκε ακριβώς πάνω στην «αλίευση», τον βιασμό, την κακοποίηση, το βασανισμό και τη θανάτωση νεαρών αγοριών, τα οποία εξύβριζε «αδερφές» και «συκιές».

Βασιζόμενοι στο ότι η ανάπτυξη μια βίαιης προσωπικότητας είναι μια διαδικασία εκμάθησης, αρκετοί εγκληματολόγοι έχουν υποστηρίξει ότι σε μεγαλύτερο βαθμό από τη θυματοποίηση στη βία, επηρεάζει το νεαρό άτομο η μαρτυροποίηση σε βίαιη συμπεριφορά⁴⁵⁶. Η διαδικασία της εκμάθησης της βίαιης συμπεριφοράς έχει υποστηριχθεί ότι έχει καίρια σημασία ειδικά στον μετέπειτα πολλαπλό

Ακολούθησαν 20 περίπου χρόνια εντός και εκτός σωφρονιστικών ιδρυμάτων. Το 1922, σε ηλικία 39 ετών παντρεύτηκε και για μερικά χρόνια δεν ενεπλάκη σε τίποτε. Όμως, ούτε τότε σταμάτησε τους κρυφούς εμπρησμούς. Από τον Φεβρουάριο του 1929 έως το Μάιο του 1930, έσπειρε τον τρόμο στην πόλη του Dusseldorf, με αλλεπάλληλες επιθέσεις, δολοφονίες ή κακοποιήσεις κυρίως μικρών κοριτσιών, χωρίς και μεγαλύτερες σε ηλικία γυναίκες ή και άνδρες να ξεφεύγουν από τη δολοφονική του λύσσα. Τα θύματά του έφθασαν τα τριάντα. Σίγουρος ότι είναι υπεράνω πάσης υποψίας, έστειλε μέχρι και ανώνυμες επιστολές στην Αστυνομία, υποδεικνύοντάς τους ακόμη και με χάρτες πού θα έβρισκαν άγνωστα ακόμη πτώματα. Ο πανικός βασίλευε στο Dusseldorf. Ο Kurten μερικές φορές, ευχαριστιόταν απλώς να τρομοκρατεί το θύμα. Ήταν ένα από αυτά, η 20χρονη Maria Budlick που τον κατήγγειλε στην Αστυνομία. Καθώς προσήχθη για ανάκριση, ήρεμος ο Kurten προειδοποίησε τους ανακριτές του με τη φράση «θα ακούσετε πολλά τρομακτικά πράγματα από εμένα». Ήταν κάποιες φράσεις του κατά την ανάκρισή του που του εξασφάλισαν το προσωνύμιο «vampire», καθώς ομολόγησε ότι μια από τις κορυφαίες του απολαύσεις ήταν το να προλαβαίνει το αίμα καθώς ξεπηδούσε από τις πληγές των θυμάτων του και να το πίνει. Εκτελέστηκε στη γκιλοτίνα στις 2 Ιουλίου 1931 – Βλ. Serial Killers, Time Life Books, pgs 96-97.

⁴⁵⁵ Το 1975, ενώ ήταν ακόμη παντρεμένος, ένας από τους εφήβους που είχε υπάλληλο εξαφανίστηκε. Λίγο καιρό αργότερα, η σύζυγός του διαπίστωσε ότι μια δυσάρεστη μυρωδιά είχε γεμίσει το σπίτι. Μετά το χωρισμό τους το 1976, ο Gacy συνήθιζε να «ψαρεύει» νεαρούς ομοφυλόφιλους και να τους οδηγεί στο σπίτι του, για να κάνουν σεξ, πολλές φορές υποσχόμενος ή καταβάλλοντας και χρηματικά ποσά. Εκεί τους περνούσε χειροπέδες και τους σοδόμιζε, για να καταλήξει μετά από βασανιστήρια να τους στραγγαλίσει. Τα πτώματα τα έθαβε κάτω από το σπίτι του, σε ένα κενό ανάμεσα στα ξύλινα στηρίγματα των θεμελίων. Στις 13 Μαρτίου του 1980 καταδικάστηκε σε θάνατο για 33 ανθρωποκτονίες και εκτελέστηκε το 1993 με θανατηφόρο ένεση. Βλ. Serial Killers, Time Life Books, οπ. ανωτ., pgs 49-90, True Crime, pg 269 και **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, οπ. ανωτ., pgs 123-138.

⁴⁵⁶ Βλ. **E. W. Hickey**, Serial Killers and Their Victims (1997), οπ. ανωτ., pgs 74-76, **S. Brown**, Social Class, child maltreatment, and delinquent behavior, σε Criminology, 22 (1984), pgs 259-278, **R. Hale**, The application of learning theory to serial murder, or you too can be a serial killer, σε American Journal Of Criminal Justice, 17 (2) 1993, pgs 37-46, **D. Wolfe, P. Jaffe, S. Wilson, L. Zak**, Children of battered women : the relation of child behavior to family violence and maternal stress, σε Journal Of Consulting and Criminal Psychology, 53 (1985), pgs 657-665.

ανθρωποκτόνο⁴⁵⁷. Ορισμένοι από τους serial killers ισχυρίστηκαν ότι η έκθεσή τους ως μάρτυρες σε υπερβίαια περιστατικά, πυροδότησε την δίψα τους για φόνο. Όταν ο Henry Lee Lucas ήταν περίπου 10 ετών, ένας συγγενής ή εραστής της μητέρας του Viola τον πήρε μαζί του σε ένα απομακρυσμένο σημείο έξω από την πόλη. Εκεί, έκοψε το λαιμό ενός μικρού μοσχαριού και συνουσιάστηκε με το πτώμα του ζώου, ζητώντας μετά από τον μικρό Henry να κάνει το ίδιο. Το αίμα, το βασανιστήριο, ο θάνατος και η σεξουαλική ικανοποίηση ενοποιήθηκαν στο μυαλό του μικρού⁴⁵⁸. Βέβαια, ο Lucas χαρακτηρίστηκε έως και μυθομανής για τις σε σημεία απίστευτες διηγήσεις του στους ψυχιάτρους του FBI. Ο Ed Gein, μεταξύ άλλων, ισχυρίστηκε ότι το να βλέπει από μικρή ηλικία να σφάζονται ζώα στις φάρμες του έβαλε διεστραμμένες ιδέες⁴⁵⁹. Τόσο ο Albert Fish όσο και ο Andrei Chikatilo ισχυρίστηκαν το ίδιο για τα βίαια αιμοβόρα παιδικά παραμύθια που τους έλεγαν οι μεγάλοι όταν ήταν παιδιά. Αυτό ασφαλώς δε σημαίνει, με αναλογία στα σύγχρονα δεδομένα, ότι τα παιδιά, λ.χ., του διάσημου συγγραφέα βιβλίων μυστηρίου και τρόμου Stephen King θα γίνουν μεγαλώνοντας αιμοσταγείς δολοφόνοι.

Μελέτες δείχνουν ότι η απουσία σωματικής επαφής μπορεί να αποβεί βλαβερή για την ανατροφή του παιδιού⁴⁶⁰. Σε έρευνα που διεξήχθη σε χιμπαντζήδες, τα μωρά που δεν τα έπαιρναν στα χέρια οι γονείς τους, άρχισαν να απομονώνονται και αργότερα άρχισαν να επιτίθενται σε άλλους χιμπαντζήδες. Όπως προεξετέθη, αρκετοί serial killers σε μικρή ηλικία αποχωρίστηκαν τον ένα ή και τους δύο γονείς τους για διάφορους λόγους, από την ανωτέρα βία (θάνατος γονέα), έως και την εγκατάλειψη, ενώ αρκετοί άλλοι στερήθηκαν τη μητρική ή πατρική επαφή, τη στοργή, η οποία με πολλούς τρόπους, τροφοδοτεί τη συναισθηματική νοημοσύνη του παιδιού.

Οι serial killers αποτυγχάνουν να δεσμευθούν συναισθηματικά στην μικρή τους ηλικία, εξηγεί ο Jack Levin⁴⁶¹. Το γεγονός ότι έχουν υποφέρει οι ίδιοι θυματοποιούμενοι σε σωματική ή και σεξουαλική κακοποίηση, υποκείμενοι σε εγκατάλειψη από τον έναν ή και τους δύο γονείς, υιοθετημένοι κάμποι αθέλητα από σκληρούς και διάφορους θετούς γονείς, υφιστάμενοι βιασμό, ενίοτε και από τον ίδιο το γονέα τους, όλα αυτά τα συγγενή συμπτώματα αποτελούν την εξήγηση γι' αυτή τη

⁴⁵⁷ Βλ. R. Hale, The application of learning theory to serial murder, οπ. ανωτ., pgs 37-46.

⁴⁵⁸ Joel Norris, Serial Killers ; The Growing Menace, Arrow, London, 1990. pgs 191-192.

⁴⁵⁹ Βλ. Sandra Harrison Young & Edna Rowland Destined For Murder – Profiles Of Six Serial Killers, Llewellyn Publ., St. Paul, Minnesota, 1995, Chapt. One [The Cannibal – Grave Robber], pgs 1-25.

⁴⁶⁰ D.N. Stern, The Interpersonal World Of The Infant, New York, Basic Books, Inc., 1985, pgs 15-28 και L. De Mause, The History Of Child Assault, The Journal Of Psychohistory, 18(1), 1990, pgs 1-29.

⁴⁶¹ James Alan Fox & Jack Levin, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 82-86.

συναισθηματική αναπηρία και όχι το αίτιο καθεαυτό. Οι serial killers μεγαλώνουν μέσα σε μια βαθιά αίσθηση αδυναμίας, απομόνωσης και εγκατάλειψης. Δεν είναι τυχαίο ότι ξεκινούν συνήθως τις ανθρωποκτονίες μετά την ηλικία των 25, άλλοι πάνω από τα τριάντα ή τα σαράντα τους χρόνια. Είναι λοιπόν δύσκολο να θεωρήσουμε ως κατ'έξοχην «υπεύθυνη» την παιδική ηλικία, καθώς οι περισσότεροι ενήλικες με τραυματική παιδική ηλικία μεγαλώνουν εντασσόμενοι στο κοινωνικό σύνολο και πετυχαίνοντας πράγματα που υπερκεράζουν τις απορρίψεις και τα ανεκπλήρωτα της παιδικής ηλικίας. Ορισμένα βιώματα και συνθήκες ζωής που επισωρρεύονται κατά τα ύστερα χρόνια τείνουν να οδηγήσουν στον εκτροχιασμό τον μετέπειτα κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνο. Ο Σπύρος Μπέσκος ήταν 37 ετών όταν συνελήφθη, στο τέλος της διετούς του δράσης. Μυστηριωδώς θά'λεγε κανείς – ιδίως για έναν ώριμο ευκατάστατο οικογενειάρχη- το ολίστημα στη σκοτεινή πλευρά ξεκίνησε στα 35, με μια διάρρηξη. Ο Δημήτρης Βακρινός ήταν στα 31 όταν σκότωσε το δεύτερο θύμα του. Από τον πρώτο φόνο είχαν προηγηθεί 6 χρόνια κακουχίας, μειώσεων, απομόνωσης, ένας διαλυμένος γάμος και μια αγορά ενός πιστολιού 7,65 χιλιοστών στην κοιτίδα του παράνομου όπλου, την Κρήτη.

α-ν. η ανάγκη για έλεγχο, σεξουαλική επικυριαρχία και διαρκή επιβεβαίωση της «ισχύος».

Ένιωθε ηδονή όταν έβλεπε «μαντραχαλάδες» να τρέμουν σαν καλάμια και να ικετεύουν όταν τους σημάδευε με το σαρανταπεντάρι⁴⁶².

«Τί είναι ένα λιγώτερο άτομο στο πρόσωπο της γης τελοσπάντων;» αναρωτήθηκε κατά τη διάρκεια της δίκης του ο Ted Bundy. Η ανατριχιαστική εκλογίκευση αυτή αναδεικνύει με γλαφυρό τρόπο το πώς «σκέφεται» ένας serial killer⁴⁶³. Το πιο βασικό χαρακτηριστικό της δράσης των serial killers με ανθρωποκτόνων με σεξουαλικές διαστροφές (ιδίως των «εκ λαγνείας» και των «επικυριάρχων»)⁴⁶⁴ είναι η τεράστια ανάγκη τους για απόκτηση της εξουσίας και του ελέγχου πάνω στο θύμα, επισημαίνει ο Jack Levin⁴⁶⁵. «Απολαμβάνουν το ότι τα θύματά τους υποφέρουν. Τους κάνει να αισθάνονται σπουδαίοι». Είναι το μόνο

⁴⁶² Από τη συνέντευξη του Βακρινού στον Γ. Μαρνέλλο, σε εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 14/4/1997.

⁴⁶³ Βλ. Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., 7-47, True Crime, οπ. ανωτ., 261-262, **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 14-16, 244, **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 10-13, 126-136, 185-189, 272-274. Την ίδια ακριβώς ανατριχιαστική ταυτολογία χρησιμοποίησε απολογούμενος στο ακροατήριο του Μ.Ο.Δ. ο Παπαδόπουλος της εταιρίας δολοφόνων.

⁴⁶⁴ Βλ. ανωτ. την τυπολόγηση των serial killers, σελ. 38-40.

⁴⁶⁵ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill: Mass Murder and Serial Killing Exposed, οπ. ανωτ., pgs 61-62.

πράγμα, ο βασανισμός, από το οποίο δεν θέλουν με τίποτε να αποστούν. Γι' αυτό, χρησιμοποιούν μεθόδους θανάτωσης που περιλαμβάνουν την εμπλοκή «ένανς – προς – έναν» με το θύμα (στραγγαλισμός, μαχαίρωμα, χτύπημα με βαρύ όργανο, ή με τα χέρια). «Η θανάτωση είναι μια μικρή υποσημείωση. Η βασική επιδίωξη είναι ο βασανισμός του θύματος, να ακούει τις κραυγές του, το να το βλέπει να τον εκλιπαρεί για έλεος, για να σώσει τη ζωή του. Αυτό κάνει τον serial killer να νιώθει ικανοποίηση», διευκρινίζει ο Levin. «*Πώς νιώθεις τώρα που ξέρεις ότι θα πεθάνεις;*» ρωτούσε τα θύματά του ο John Wayne Gacy. Τους απήγγειλε μάλιστα αποσπάσματα από τον 23^ο Ψαλμό, ενθαρρύνοντας τα υποψήφια θύματά του να είναι «γενναία»⁴⁶⁶. Ο λόγος για τον οποίο οι ανθρωποκτόνοι αυτοί καταφεύγουν στην ακραιφνή βία, είναι η αναζήτηση της αίσθησης που δίνει η ενάσκηση της απόλυτης εξουσίας, μια αίσθηση που αισθάνονται ότι θα αναπληρώσει ή «αποκαταστήσει» το τραύμα της απώλειας της γόνιμης διαπροσωπικής επαφής, του ανθρώπινου δεσίματος, κάτι το οποίο έχουν αποστερηθεί σε όλη τους τη ζωή, σε προσωπικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο⁴⁶⁷. Οι ανθρωποκτόνοι κατ' εξακολούθηση είναι κατά βάση «αποτυχημένοι» της ζωής, οι οποίοι αυτοαναγνωρίζονται και διακρίνουν εαυτόν σε σχέση με τον περίγυρο, μέσω της κτηνώδους βίας σύμφωνα με τον James Alan Fox⁴⁶⁸. «Πολλοί σύγχρονοι άνθρωποι είναι παθιασμένοι με την εξουσία, την κυριαρχία και τον έλεγχο των άλλων, αλλά ικανοποιούν την ανάγκη τους αυτή μέσα από το επάγγελμά τους», εξηγεί ο Fox. «Η αλήθεια για τους serial killers είναι ότι κατά βάση είναι αποτυχημένοι. Αυτό που τους απασχολεί είναι ότι δεν έχουν διακριθεί με τον τρόπο και στο βαθμό που θα ήθελαν». Αναφέρει για την άποψή του αυτή ως παράδειγμα, τον Dennis Rader έναν από τους μακροβιότερους, πλέον «αόρατους» serial killers με δράση τριάντα ετών, ο οποίος ενώ ήταν κάτοχος διπλώματος ποινικής δικαιοσύνης, εργαζόταν ως δημοτικός υπάλληλος του προαστίου Park City της Wichita, με μόνη αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για ήσσονος

⁴⁶⁶ Βλ. οπ. ανωτ., **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, pgs 123-138.

⁴⁶⁷ Ο J.A. Fox είναι καθηγητής εγκληματολογίας στο στο Κολλέγιο Ποινικής Δικαιοσύνης του Πανεπιστημίου Northeastern στη Βοστώνη και συγγραφέας, μεταξύ άλλων του βιβλίου «Extreme Killing». Βλ. το άρθρο του Matt Sedensky με τον τίτλο «Serial Killers Crave Power, Experts Say», όπου περιλαμβάνονται γνώμες των αναφερομένων ανωτέρω εγκληματολόγων, δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του Πρακτορείου Associated Press, στις 27 Φεβρουαρίου 2005.

⁴⁶⁸ Αποκαλούμενος από την εφημερίδα «USA Today» ως ο «Πρύτανης του Θανάτου», ο James A. Fox έχει διατελέσει σύμβουλος του Κογκρέσσου, του πρώην Προέδρου των Η.Π. Bill Clinton, του Αντιπροέδρου Al Gore, της πρώην υπουργού Δικαιοσύνης Janet Reno και της Πριγκίπισσα Άννας της Μεγάλης Βρετανίας. Υπηρέτησε στην συμβουλευτική επιτροπή Clinton για τα πολύνεκρα επεισόδια στα αμερικανικά σχολεία και συνεργάζεται με το Τμήμα Στατιστικών του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Έχει συγγράψει τουλάχιστον 15 βιβλία και δεκάδες άρθρα για τους πολυανθρωποκτόνους, τη νεανική εγκληματικότητα και τις στατιστικές μεθόδους. Έχει εμφανισθεί σε πολυάριθμες τηλεοπτικές εκπομπές όπως στις "Dateline NBC," "20/20," "48 Hours" και "The Oprah Winfrey Show."

σημασίας ζητήματα όπως η καθαριότητα ή ο καλλωπισμός των εξωτερικών χώρων της περιοχής. Η συντριπτική πλειοψηφία των serial killers εμφανίζουν μέσα από την εγκληματική τους «καρριέρα» μια ακόρεστη ανάγκη για έλεγχο και εξουσία, συμφωνεί ο Eric Hickey⁴⁶⁹. Η ενάσκηση της απόλυτης εξουσίας επί του θύματος τους κάνει να αισθάνονται ως οι «γίγαντες» μεταξύ των υπόλοιπων ανθρώπων. Κοινά συστατικά των βιογραφιών των serial killers είναι η γέννηση και ανατροφή μέσα σε πολλαπλώς δυσλειτουργικό οικογενειακό περιβάλλον, τα διάχυτα αισθήματα εγκατάλειψης και απόρριψης που έχουν βιώσει επί χρόνια από το οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και τους θεσμούς του, καθώς και μια επιθυμία για αναγνώριση, η οποία έρχεται μέσα από τα αλλεπάλληλα φονικά τους κτυπήματα και τα κύματα δημοσίου πανικού που αυτά επισύρουν. Σχολιάζοντας το ίδιο παράδειγμα με τον Fox, τον Dennis Rader, θυμίζει ότι σκότωσε για πρώτη φορά το 1974 και συνέχισε τα κτυπήματά του μέχρι το 1988. Μετά από «σιγή» 16 ετών, άρχισε να αναζητά να «βγει στην επιφάνεια» και απέστειλε μια επιστολή σε εφημερίδα της Wichita, κίνηση η οποία σταδιακά οδήγησε στην σύλληψή του.

Υπάρχει διάκριση μεταξύ των δύο αυτών εσώτερων κινήτρων, της ανάγκης για σεξουαλική επικυριαρχία επί του θύματος και της ανάγκης για εξουσίαση του θύματος, με σκοπό να ικανοποιηθεί ο δολοφόνος από το βασανισμό του; Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι στην ουσία δεν υπάρχει διάκριση, ότι πάντοτε η «εξουσίαση του θύματος» είναι το σκοπούμενο, από την επίτευξη αυτού του στόχου δρέπει ικανοποίηση ο serial killer την ικανοποίηση από το έγκλημα. «Το σεξ – νοούμενο ως βιασμός, ή ως σεξουαλική κακοποίηση - είναι ένα εργαλείο, ένα μέσο που χρησιμοποιεί ο serial killer για να αποκτήσει την αίσθηση της απόλυτης εξουσίας πάνω στο θύμα», σύμφωνα με τον Steven Egger⁴⁷⁰. Με άλλα λόγια, η σεξουαλική επικυριαρχία, σημάδια της οποίας διατρέχουν το modus operandi του serial killer, αποτελεί μια έκφανση της ανάγκης του για απόλυτη εξουσίαση. Ο διαβόητος Ted Bundy, είχε ισχυρισθεί, σε μια από τις δεκάδες συνεντεύξεις του στους ψυχιάτρους του FBI, το σεξ δεν ήταν η πρώτιστη πηγή ικανοποίησης. *«Ήθελα να εξουσιάζω τη ζωή και το θάνατο»*, είπε. *Ήθελε την απόλυτη εξουσίαση του θύματος «Να τους κατέχω, όπως κάποιος κατέχει μια γλάστρα μ'ένα φυτό, έναν πίνακα ζωγραφικής, μια*

⁴⁶⁹ Βλ. **Eric W. Hickey**, *Serial Murders & Their Victims* Pacific Grove, CA : Brooks Cole, 1991, pgs 82-85.

⁴⁷⁰ **Steven A. Egger** : *Serial Murder : An elusive phenomenon*, New York, Praeger Publ., 1990.

Πόρσε. Να είναι ιδιοκτησία μου, έτσι όπως είναι ολόκληρο, αυτό το πρόσωπο (ενν. το θύμα)⁴⁷¹.

Υπάρχει όμως και η άλλη άποψη, ότι δηλαδή η διεστραμμένη σεξουαλική τάση είναι η πηγή, το πρωταίτιο της δράσης των serial killers και ότι η απόκτηση εξουσίας είναι το εργαλείο για να επιτευχθεί η σεξουαλική ικανοποίηση. Τη θέση αυτή ενισχύει η παρατήρηση ότι, προκειμένου να ταυτιστούν με την «εξουσία», αρκετοί serial killers, ταυτίζονται με παραδοσιακά αναγνωρίσιμες πηγές εξουσίας. Κάποιοι έχουν παραισθήσεις θρησκευτικού μεγαλείου, υπολαμβάνοντας ότι είναι εκτελεστές «θεόπνευστων» ή «δαιμονικών» εντολών. Άλλοι μιμούνται τις μεθόδους, το πνεύμα και τη φιλοσοφία των αστυνομικών αρχών και αυτοχρίζονται «τιμωροί», ως αν η θεσμική υπόσταση των ορέξεών τους να «επενδύει» τα εγκλήματά τους με νομιμότητα. Κάποιοι άλλοι, ταυτίζονται με προσωπικότητες με σημειολογικά αξιέπραστη δύναμη επιβολής, όπως ο Χίτλερ. Ο βρετανός Patrick Mackay, για τον οποίο οι ψυχίατροι που τον εξέτασαν προέβλεψαν ότι θα γίνει ένας «ψυχρός δολοφόνος», είχε ως πρότυπό του τον Χίτλερ. Φορούσε μια αυτοσχέδια στολή των Ες – Ες και πόζαρε στον καθρέφτη. Όταν ομολόγησε την ενοχή του σε 11 ανθρωποκτονίες, πιστός στα «ιδανικά» του δήλωσε *«Δεν έχυσα δάκρυ. Η ζωή είναι γεμάτη από σοκ όλων των διαστάσεων και πρέπει όλα να αντιμετωπίζονται»*. Σημείο αναφοράς για το εντελώς ιδιόμορφο συμπεριφορικό μοντέλο της εσωστρεφούς αυτοαντίληψης του serial killer, είναι το δημοφιλές βιβλίο «Ο Φύλακας στη Σίκαλη» του Salinger (*Catcher in the Rye*), καθώς εκεί ο ήρωας είναι πεπεισμένος ότι όλοι οι άλλοι άνθρωποι είναι ψεύτικοι, ανδρείκελα (phonies). Πρόκειται για μια ενήλικη εκδοχή κοσμαντίληψης με την οποία ο serial killer θα μπορούσε άνετα να ταυτισθεί. Όμοια χαρακτηριστική διαφορά υπάρχει στο έργο του John Fowles «Ο Συλλέκτης» (*The Collector*), ένα βιβλίο που εξερευνά τη δράση ενός διαταραγμένου τύπου της υψηλής κοινωνίας, ο οποίος συλλέγει πεταλούδες, ενώ αναζητά να «αιχμαλωτίσει» μια όμορφη νέα γυναίκα.

α-vi. η συναίσθηση του αδίκου των πράξεών του και η «έκκληση για βοήθεια»

«Μου αξίζει να με στήσουνε στα τρία μέτρα και να με εκτελέσουνε. Είμαι κάθαρμο»

«Αντιμετώπιζα από μικρός προβλήματα, αλλά δεν μπορώ να πω τώρα ότι είμαι άρρωστος για να μειώσω την ευθύνη και την ποινή μου»⁴⁷²

⁴⁷¹ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, οπ. ανωτ., Pgs 57, 131, όπου καταγράφονται οι συγκεκριμένες απαντήσεις του Bundy στους Holmes και στους Michaud & Aynesworth (1983). Επίσης βλ. σχετ. *Serial Killers – Time Life Books*, οπ. ανωτ., 7-47, *True Crime*, οπ. ανωτ., 261-262, **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill*, οπ. ανωτ., pgs 14-16, 244, **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 10-13, 126-136, 185-189, 272-274.

⁴⁷² Από την συνέντευξη του Δημήτρη Βακρινού στο Γιώργο Μαρνέλλο, στην «Ελευθεροτυπία», 14/4/1997.

«Δεν έχει μετανιώσει, μισεί τον εαυτό του» (Γ. Πανούσης για τον Δημήτρη Βακρινό)

Ένας ισχυρός ενδείκτης για το ότι ο serial killer αντιλαμβάνεται την απαξία των εγκλημάτων του είναι η αυτοομολογούμενη ανάγκη του να συλληφθεί και να σταματήσει, έτσι τη δράση του. Πρόκειται για ψυχική στάση που, σε πρώτη φάση, δείχνει να αντιφάσκει με την ψυχαναγκαστική επαναληπτικότητα των κτυπημάτων του. Ο William Heirens είναι από τις περιπτώσεις serial killers που έμεινε γνωστός για την «έκκληση για βοήθεια», ένα ψυχολογικό φαινόμενο, το οποίο μέσα στα χρόνια επιβεβαιώθηκε με δραματικό τρόπο ότι αποτελεί διαχρονικά εμφανιζόμενη αίσθηση σε αρκετούς serial killers⁴⁷³. Η τραγική συνείδηση της «ασθένειας», της ανίατης αρρώστιας που έχει ο serial killer όταν κατ'επανάληψη καταλαμβάνεται από την βίαιη εσωτερική παρόρμηση να σκοτώσει, την οποία συνειδητοποιεί ότι δεν μπορεί ο ίδιος να χαλιναγωγήσει.

Ο Heirens ήταν ένας διαρρήκτης που ζούσε και δρούσε στο Σικάγο. Παρά το νεαρό της ηλικίας του (17 ετών), το 1945 διέπραξε τον πρώτο του φόνο. Σκότωσε και διαμέλισε διαδοχικά δύο γυναίκες και ένα εξάχρονο κορίτσι, μπαίνοντας στα σπίτια τους τη νύκτα. Όταν το 1946 συνελήφθη, γραφολογικές εξετάσεις τον συνέδεσαν με ένα εύρημα του τόπου της δεύτερης κατά σειρά ανθρωποκτονίας του. Με κόκκινο γυναικείο κραγιόν είχε γράψει στον τοίχο του διαμερίσματος του θύματος: «Για όνομα του θεού, πιάστε με πριν σκοτώσω ξανά, δεν μπορώ να συγκρατηθώ». Όταν συνελήφθη, αρνείτο πεισματικά να μιλήσει, αλλά αφού του χορηγήθηκε μια δόση sodium pentothal (το επωνομαζόμενο τότε και «συρόπι της αλήθειας»), άρχισε να ομολογεί τους φόνους. Όμως ισχυρίστηκε ότι ήταν αθώος, αφού τους φόνους τους έκανε το alter ego του, το οποίο είχε ονομάσει «George Murman». Ανακρινόμενος, ισχυρίστηκε ότι αισθανόταν «ζαλάδα», «σκοτοδίνη» και «έλλειψη συγκέντρωσης» κατά τη διάρκεια των φόνων. Η ρίζα των προβλημάτων του Heirens βρισκόταν στην παιδική του ηλικία. Του είχαν μάθει ότι η σεξουαλική επαφή ήταν κάτι αμαρτωλό και ότι φέρνει ασθένειες. Νιώθοντας κρυφή ντροπή για τις σεξουαλικές του ορέξεις, ο Heirens άρχισε να κάνει διαρρήξεις στα σπίτια αγνώστων και να κλέβει γυναικεία εσώρουχα. Στα 13 του συνελήφθη να κατέχει ένα γεμάτο πιστόλι και εστάλη σε ένα ειδικό σχολείο για παραβατικούς ανηλίκους. Όμως οι επιδόσεις του ήταν άριστες και μπόρεσε να πετύχει στο πανεπιστήμιο του Chicago πριν κλείσει τα 17. Εξακολουθούσε όμως να κάνει διαρρήξεις. Το δικαστήριο όρισε συμβούλιο τριών πραγματογνωμόνων ψυχιάτρων, οι οποίοι εξέτασαν τον Heirens και τον βρήκαν σεξουαλικά διεστραμμένο με μανιακές τάσεις, αλλά ικανό να αντιληφθεί το άδικο των πράξεών του. Κρίθηκε ένοχος και για τους τρεις φόνους καθώς και για 26 επιπλέον κατηγορίες μεταξύ των οποίων ληστεία, διάρρηξη και σωματικές βλάβες. Η ποινή του ήταν τρεις «συνεχόμενες» ισόβιες καταδίκες και κάποιες μικρότερες ποινές κάθειρξης για τα λοιπά αδικήματα, λόγω ανηλικότητας⁴⁷⁴. Ο Heirens άντεξε στη φυλακή. Το 1977 μάλιστα είχε φθάσει σε τέτοιο επίπεδο, ώστε να κατορθώσει να ολοκληρώσει από τη φυλακή τις σπουδές του – ο πρώτος κρατούμενος της πολιτείας του Illinois που κατάφερε κάτι τέτοιο.

Ο Σπύρος Μπέσκος είναι χαρακτηριστική περίπτωση εμφάνισης αυτής της ψυχικής στάσης. «*Η σύλληψή μου ήταν λύτρωση*» θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει

⁴⁷³ Seral Killers, Time – Life Books, σπ. ανωτ., pgs 102-103.

⁴⁷⁴ Βλ. Serial Killers – Time Life Books, σπ. ανωτ., pg 102 -103. και True Crime, pg 197.

δεκαετίες μετά⁴⁷⁵. Από την πρώτη στιγμή εξάλλου κατατέθηκε ότι δεν προέβαλλε την παραμικρή αντίσταση στη σύλληψή του, ότι ομολόγησε αβίαστα, σαν να τον σάρωνε ένας άνεμος ανακούφισης. Ανάλογα ιδιόμορφη διάθεση στωικής αυτοκριτικής προκύπτει και από τα λόγια του Δημήτρη Βακρινού : «*Είμαι ένα κτήνος. Μου αξίζει η εκτέλεση...*»⁴⁷⁶. Η αίσθηση αυτή, της «ανακούφισης» με τη σύλληψη, μια σύλληψη που ο serial killer φαίνεται μέχρι εκείνη τη στιγμή ότι έχει κάνει τα πάντα να αποφύγει, αφενός αποτελεί ένα γνώρισμα της ψυχολογικής μορφολογίας της πλειοψηφίας των serial killers, αφετέρου μας εισάγει στην προβληματική της «διχασμένης προσωπικότητας». Νεώτερες έρευνες επικεντρούμενες στους serial killers από ψυχιατρικής σκοπιάς και βασιζόμενες σε συνεντεύξεις εγκλειστων όπως ο Arthur Bishop και ο Ted Bundy⁴⁷⁷ έδειξαν ότι κεντρική θέση στο ψυχογράφημά τους καταλαμβάνει ένα «σχήμα αποστασιοποίησης». Ως περιεχόμενο της αποστασιοποίησης αυτής καταγράφεται μια ευρεία γκάμα ψυχικών και πνευματικών στάσεων και διαθέσεων, με κοινό χαρακτηριστικό την αποφυγή της πραγματικότητας. Από την αέναη ονειροπόληση «με τα μάτια ανοικτά» έως και την απόλυτη απώλεια μνήμης. Σε πολλές περιπτώσεις, αυτό το σχήμα αποστασιοποίησης έφθανε έως του σημείου να συνορεύει, να εξελίσσεται, σε ένα πλήρως «διχασμένο εαυτό», ένα τμήμα δηλαδή της προσωπικότητας του δράστη πλήρως διαφοροποιημένο από τον εγκληματικό του εαυτό. Οχυρούμενος πίσω αυτό το τμήμα της προσωπικότητάς του, ο δράστης μπορούσε να προστατευτεί από την ψυχική κατάρρευση και την αποσάθρωση που προκαλούν οι αλληπάλληλες πράξεις ανθρωποκτόνου βίας. «*Δεν ήρθα με διάθεση να υπερασπιστώ το κτήνος που έκανε αυτές τις απάνθρωπες και αφάνταστες πράξεις, τις οποίες εγώ καταδικάζω*», είχε πεί απολογούμενος ενώπιον του Εφετείου Κακουργημάτων ο Σπύρος Μπέσκος⁴⁷⁸, για τον οποίο ο ψυχίατρος Σπυρογλου υποστήριξε ότι η εκτενέστερη μελέτη ενδεχομένως θα οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι ήταν σχιζοειδής προσωπικότητα⁴⁷⁹.

α-vii. Βιολογία, Ψυχιατρική, Ψυχολογία ή Κοινωνικό περιβάλλον; Κριτική επισκόπηση στις κρατήσασες θεωρίες.

⁴⁷⁵ Βλ. τα Πρακτικά του υπ' αριθ. 53/2-3-2006 βουλεύματος του Συμβ. Εφετών Πειραιώς.

⁴⁷⁶ Βλ. ανωτ., κεφ. Γ.4.2., σελ. 164-168.

⁴⁷⁷ Βλ. **A. L. Carlisle**, The divided self : Toward an understanding of the dark side of the serial killer, σε American Journal Of Criminal Justice 17 (2), 1993, pgs 23-45. Ο Carlisle υπήρξε ψυχολόγος στις Πολιτειακές Φυλακές της Utah, όπου και είχε την ευκαιρία να συνεντευχιαστεί με διάφορους serial killers.

⁴⁷⁸ Βλ. οπ. ανωτ., 21^ο φύλλο της απόφασης 815-817/1991 του Μ.Ο.Ε. Αθηνών.

⁴⁷⁹ Βλ. οπ. ανωτ., 14^ο-17^ο φύλλο της απόφασης 815-817/1991 του Μ.Ο.Ε. Αθηνών.

Η παθολογία ενός εγκληματία εξ ιδιοσυστασίας δεν πρέπει να συγχέεται με την εγκληματολογική ψυχολογία. Το βιολογικό βρίσκεται «μέσα» στο υποκείμενο, ενώ το «ψυχικό» υπάρχει στις ανθρώπινες σχέσεις μεταξύ των υποκειμένων. Οι «βιολογικές διαταραχές» αποκτούν εγκληματολογικό ενδιαφέρον από τη στιγμή που ασχολούμαστε με τον τρόπο με τον οποίο μεταφράστηκαν ψυχικά ώστε να επηρεάσουν τη συμπεριφορά του ανθρώπου. Οι εγκληματολογικές έρευνες βιολογικού προσανατολισμού περικλείουν δύο κινδύνους : ο πρώτος είναι να αποπολιτικοποιήσουν την αιτιολόγηση της εγκληματογένεσης και να παρουσιάσουν το έγκλημα ως «πεπρωμένο». Ο δεύτερος είναι ότι τα αποτελέσματα μιας τέτοιας έρευνας είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν κατά τρόπο επικίνδυνο από ανελεύθερα ή ρατσιστικά καθεστώτα. Σήμερα, το DNA παρουσιάζεται ως απόλυτη απόδειξη, σαν ο αλάθητος μάρτυρας, η βιολογική θεοδικία⁴⁸⁰. Ο νεο-γενετικός ντετερμινισμός (ομόρροπες τάσεις του είναι ο δομικός περιορισμός, ο βιολογικός κονστρουκτιβισμός ή νεονατιβισμός) επανακάμπτει κι επιδιώκει να θέσει το παλιό δίλλημα με νέους όρους : οι βιολογικές δομές ή οι κοινωνικές δομές προ-καθορίζουν την αθώπινη συμπεριφορά ; Η νέα τάση της εγκληματολογίας μοιάζει να κάνει στροφή στις μονοπαραγοντικές θεωρίες (single factor theories). Όμως από μόνη της η όποια βιολογική προδιάθεση δεν οδηγεί αυτόματα στην εγκληματογένεση. Κρατώντας κατά νου τα ευρήματα της εγκληματολογίας βιολογικής κατεύθυνσης, είναι πάντως χρήσιμο να επισκοπήσει κανείς τα κυριότερα από αυτά που συνδέονται με τους serial killers.

α-vii.- 1. Γενετικά μειονεκτήματα, εγκεφαλική λειτουργία, βιολογικός παράγων και serial killers

Κατά πόσο μπορεί να αληθεύει η υπόθεση ότι οι serial killers διαφέρουν εκ γενετής από τους λοιπούς ανθρώπους, ακόμη και από τους λοιπούς εγκληματίες ; Πολλοί γονείς καταθέτοντας την εμπειρία τους για τα παιδιά τους που μεγαλώνοντας καταλήγουν βίαιοι εγκληματίες, έχουν αναφέρει ότι είναι ριζικά διαφορετικά από τα μη – βίαια αδέλφια τους και ότι αυτή η «διαφορά» φαίνεται αρκετές φορές έντονα από πολύ μικρή ηλικία. Όταν ήταν τριών ετών, ο Ted Bundy μπήκε κρυφά στο δωμάτιο της θείας του Julia και έβαλε χασαπομάχαιρα κάτω από τα σκεπάσματα του κρεβατιού της⁴⁸¹. «Καθόταν εκεί και χαμογελούσε» θα θυμηθεί αργότερα με τρόπο η

⁴⁸⁰ Βλ. άρθρο του καθηγητή Εγκληματολογίας του Τμήματος Μ.Μ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών **Γ. Πανούση**, με τίτλο «Ο 'γεννημένος εγκληματίας' ξαναγεννιέται», σε εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 21/8/2006.

⁴⁸¹ Βλ. Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., 7-47, True Crime, οπ. ανωτ., 261-262, **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 14-16, 244, **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 10-13, 126-136, 185-189, 272-274.

θεία του. Ο Carl Panzram⁴⁸² έγραψε κάποια στιγμή : «Όλα τα μέλη της οικογένειάς μου είναι όπως ο μέσος άνθρωπος. Τίμιοι, σκληρά εργαζόμενοι άνθρωποι. Όλοι εκτός από μένα. Ήμουν ένα ανθρώπινο κτήνος από τότε που γεννήθηκα. Όταν ήμουν πολύ μικρός, 5 ή 6 ετών, ήμουν κλέφτης, ψεύτης και μάλιστα βρωμερά αξιομίσητος γι' αυτό. Όσο μεγάλωνα, τόσο χειρότερος γινόμουν». Ο «βρυκόλακας του Dusseldorf» Peter Kurten είχε πνίξει δύο παιδάκια στο νερό, όταν ήταν μόλις 9 ετών. Διερωτάται κανείς, τί δεν «πάει καλά» με αυτά τα παιδιά από τόσο μικρή ηλικία. Το οικογενειακό περιβάλλον, ακόμη και υπό τις συνθήκες της κακοποίησης και της καταπίεσης δεν εξαντλεί τις εξηγήσεις, καθώς εκατομμύρια κακοποιημένα παιδιά μεγαλώνουν και γίνονται νομοταγείς πολίτες. Εάν υπάρχει εξήγηση που έχει βάση και στη γενετική, θα πρέπει, λένε οι μελετητές των serial killers να έχει τα χαρακτηριστικά μιας ύπουλης, υποδωρίας μετάλλαξης. Δεν συναντάμε οικογένειες των οποίων όλα τα μέλη να έγιναν serial killers. Δεν υφίσταται ασφαλώς «ανθρωποκτόνο» γονίδιο, αλλά η γονιδιακή έρευνα έχει αποκαλύψει κάποια γονιδιακή απαρχή στην τάση συγκεκριμένων ατόμων προς εκδήλωση βίαιας συμπεριφοράς. Μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε διδύμους από τους Yoon-Mi Hur και Thomas Bouchard το 1997⁴⁸³, απέδειξε ότι υπάρχει μια ισχυρή διασύνδεση μεταξύ της παρορμητικότητας ("impulsivity") και της συμπεριφοράς που αναζητά την έντονη συγκίνηση ("sensation-seeking behavior"), η οποία οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά σε γενετικούς παράγοντες. Και τα δύο αυτά στοιχεία, η ανάγκη για έντονες συγκινήσεις και η παρορμητικότητα βρέθηκαν υψηλότερα στους χρήστες ναρκωτικών ουσιών, τους παραβατικούς και τους ψυχοπαθείς.

Το ενδεχόμενο χρωμοσωμικής ανωμαλίας. Ο διαβόητος Bobby Joe Long είχε ένα παραπάνω χρωμόσωμα τύπου X (θηλυκό), σύμπτωμα που μας είναι ήδη γνωστό ως «σύνδρομο του Klinefelter». Είχε δηλαδή την θηλυκή ορμόνη σε μεγαλύτερες ποσότητες στον οργανισμό του. Τα στήθη του μεγάλωναν ιδιόμορφα κατά την εφηβεία, κάτι που του προκαλούσε μεγάλη ντροπή⁴⁸⁴. Παρά ταύτα, ο Long δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως παράδειγμα για το ότι η χρωμοσωμική ανωμαλία ευθύνεται για τα εγκλήματά του, διότι συγκεντρώνει στο βιογραφικό του πλειάδα

⁴⁸² Βλ. ανωτέρω, σελ. 217, παραπ. 412 και **Thomas E. Gaddis & James O. Long**, Killer: A Journal of Murder, ed. Macmillan (1970)

⁴⁸³ Με αναφορές τόσο στην καθοριστική έρευνα του Bouchard «Sources of Human psychological differences : The Minnesota Study of Twins Reared Apart» σε Science, 250, 4978: 223-228 (1990) και την περιεκτική σε ζητήματα νοημοσύνης εργασία της American Psychological Association, της οποίας μέλος υπήρξε ο T.J. Bouchard (**Neisser U., Boodoo G., Bouchard T.J., Boykin A.W., Brody N., Ceci S.J., Halpern D.F., Loehlin J.C., Perloff R., Sternberg R.J., Urbina S.**, February 1996, "Intelligence: Knowns and Unknowns". The American Psychologist **51** (2): 77-101).

⁴⁸⁴ Βλ. **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 137-150.

βιομετρικών και άλλων στοιχείων της συμπεριφοράς που ασκούσαν ή θα μπορούσαν να ασκούν επιρροή στη συμπεριφορά του. Ένα από αυτά, το ότι είχε υποστεί σοβαρές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις σε διάφορες χρονικές στιγμές της ζωής του. Από την άλλη πλευρά, η ύπαρξη ενός πλεονάζοντος χρωματοσώματος τύπου X (αρσενικού), υπήρξε κατά περιόδους προσφιλής επιστημονική εξήγηση για την αυξημένη επιθετικότητα και την υπερβολική βιαιότητα ορισμένων παραβατικών ατόμων. Η υπεράσπιση του mass murderer Richard Speck ισχυρίστηκε ότι είχε ένα παραπάνω χρωμόσωμα τύπου Y στο γενετικό του κώδικα, όμως οι εξετάσεις που διέταξε το δικαστήριο απέδειξαν ότι ο ισχυρισμός αυτός ήταν αβάσιμος⁴⁸⁵. Παρ'ότι η επαλήθευση της διασύνδεσης του επιπλέον χρωμοσώματος X με την επιθετικότητα, στέκει και σήμερα, τα επιστημονικά ευρήματα –ιδίως η κλινική εικόνα των ευρημάτων αυτών – που συνδέουν την γενετική αλληλεπίδραση των χρωμοσωμάτων X ή Y με τους serial killers δεν είναι επαρκή για να οδηγήσουν σε σαφή συμπεράσματα, καθώς ελάχιστοι serial killers έχουν υποβληθεί συστηματικά σε βιομετρικές, χρωμοσωμικές και ορμονικές εξετάσεις⁴⁸⁶.

Τεστοστερόνη και Βαρέα Μέταλλα. Η υψηλή τεστοστερόνη από μόνη της δεν είναι κινδυνώδης, όταν όμως συνδυάζεται με χαμηλά επίπεδα σεροτονίνης στον οργανισμό, τα αποτελέσματα μπορεί να είναι θανατηφόρα. Όπως είναι ευρέως γνωστό από παραδείγματα του χώρου του αθλητισμού, η τεστοστερόνη σχετίζεται με την ανάγκη για επικράτηση και κυριαρχία (πολλοί επιτυχημένοι αθλητές παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα τεστοστερόνης). Η σεροτονίνη κρατά την ισορροπία, καθώς αναλαμβάνει να «μαλακώσει» τον οργανισμό. Συνεπώς, όταν τα επίπεδα σεροτονίνης είναι κάτω του επιτρεπτού ορίου, είναι πιθανόν το άτομο να οδηγηθεί σε επιθετική, ακόμη και σαδιστική συμπεριφορά, σύμφωνα με μελέτη του Paul Bernhardt. Περαιτέρω, έρευνες έχουν δείξει ότι οι βίαιοι εγκληματίες παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα ιχνών από τοξικά βαρέα μέταλλα (μαγγάνιο, μόλυβδο, κάδμιο και χαλκό) στον οργανισμό τους. Η υπερβολική ποσότητα μαγγανίου στον οργανισμό ρίχνει τα επίπεδα της σεροτονίνης και της ντοπαμίνης, ουσίες οι οποίες συμβάλλουν στον έλεγχο της επιθετικότητας. Η κατανάλωση αλκοόλ πάντοτε επηρεάζει τις αντιδράσεις του οργανισμού και επιβαρύνει την τυχόν υπάρχουσα ανισορροπία των οργανικών ουσιών. Ο mass murderer James Huberty, βετεράνος του Βιετνάμ, που

⁴⁸⁵ Βλ. True Crime, οπ. ανωτ., pgs 228-229.

⁴⁸⁶ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pg 49.

σκότωσε 21 άτομα σε ένα άνευ αιτίας δολοφονικό ξέσπασμα, είχε υπερβολικά υψηλές ποσότητες της τοξικής ουσίας κάδμιο στον οργανισμό του⁴⁸⁷.

Εγκεφαλική λειτουργία, εγκεφαλικές βλάβες και serial killers. Μερίδα μελετητών έχουν επιχειρήσει να συνδέσουν τη βίαιη συμπεριφορά με την ανώμαλη λειτουργία του εγκεφάλου, επικαλούμενοι ηλεκτροεγκεφαλογραφήματα (EEG). Περισσότερες όμως από αυτές τις έρευνες έχουν γίνει πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και αφορούσαν κυρίως την ψυχοπαθητική προσωπικότητα και όχι τους serial killers (άλλωστε ο όρος δεν υπήρχε καν ακόμη). Στα μέσα της δεκαετίας του '80, μελετώντας την ψυχοπαθητική προσωπικότητα, οι Ressler, Douglas & Mc Cormick⁴⁸⁸ έκαναν μια πολύ σημαντική διαπίστωση. Αξιοποιώντας και αυτοί ένα σύνολο ηλεκτροεγκεφαλογραφημάτων, διαπίστωσαν ότι συγκεκριμένες ανωμαλίες των γραφημάτων έπαυαν να εμφανίζονται όταν το πρόσωπο έφθανε την ηλικιακή περιοχή μεταξύ 30 και 40 ετών. Εξήγησαν μάλιστα ότι, στα άτομα αυτά, ότι ορισμένες μεταβολές ωρίμανσης στη δομή του εγκεφάλου χρειάζονταν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για να ολοκληρωθούν, στοιχείο το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την παιδαριώδη – ανώριμη - συμπεριφορά που αποτελεί το χαρακτηριστικό του ψυχοπαθούς. Επιχειρώντας να εφαρμόσει τα ευρήματα αυτά γενικά στους πολλαπλούς ανθρωποκτόνους, ο Sears σημείωσε ότι είναι ενδεχόμενο να υποφέρει από μιας ανάλογης μορφής καθυστέρηση σε επίπεδο ψυχικής και συναισθηματικής ωρίμανσης, καθώς παρουσιάζει πολλά από τα χαρακτηριστικά ανωριμότητας του ψυχοπαθούς : σεξουαλική ανωριμότητα, συναισθηματική ανεπάρκεια, σπασμωδικά ξεσπάσματα θυμού και ανικανότητα να συνάψει και να συντηρήσει διαπροσωπικούς δεσμούς⁴⁸⁹.

Το 1997 η Αστυνομία της Νέας Υόρκης κατόρθωσε να συλλάβει τον Joel Rifkin⁴⁹⁰, στον οποίο αποδόθηκαν κατηγορίες για τις ανθρωποκτονίες 14 ιεροδούλων. Ο ίδιος, δήλωσε : *«Απλώς συνέβαινε. Ύστερα από κάθε συμβάν καμία φορά δεν είχα σκεφθεί ή αποφασίσει να το επαναλάβω. Είμαι απλώς ένα διαβολικό*

⁴⁸⁷ Βλ. ανωτέρω, σελ. 12 και 32.

⁴⁸⁸ Βλ. **A. Burgess, C. Hartman, R. Ressler, J. Douglas & A. Mc Cormick**, Sexual Homicide, Journal Of Interpersonal Violence, vol.1, pg 257.

⁴⁸⁹ Βλ. **D. Sears**, To Kill Again, Wilmington DE : Scholarly Resources, 1991, pg 105. Πράγματι, οι Berkowitz και Bundy διαπιστώθηκε ότι κατά το χρόνο των δικαστικών ψυχογραφημάτων τους (τέλη δεκαετίας του '70) είχαν τη συναισθηματική ωριμότητα 12χρονου παιδιού. Ο Sears υποσημειώνει στη διαπίστωση αυτή ότι η πλειοψηφία των αμερικανών serial killers έδρασαν ευρισκόμενοι σε ηλικία μεταξύ 25 και 35 ετών και θεωρεί ότι ενδεχομένως να επέρχεται μια – καθυστερημένη έστω - ωρίμανση μετά την οριακή αυτή ηλικία, μετά την οποία ο ανθρωποκτόνος μπορεί να χαλιναγωγήσει κατά τρόπο κοινωνικά αποδεκτό τα συναισθηματικά του προβλήματα, μην καταφεύγοντας στη βία.

⁴⁹⁰ Βλ. **James A. Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 67-68 και **Robert K. Ressler, Ann W. Burgess & John Douglas**, Sexual Homicide: Patterns And Motives, Lexington, MA, Lexington Books, 1988, pgs 113-117.

ον; Είμαι εγκεφαλικά ελαττωματικός; Αυτές είναι ορισμένες ερωτήσεις στις οποίες θα ήθελα να λάβω απάντηση». Τις ίδιες απαντήσεις αναζητεί και η επιστήμη, εδώ και δεκαετίες. Μια ομάδα με επικεφαλής τον Αντριαν Ρέιν του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνια και τον Μοντ Μπούσμπασουμ της Ιατρικής Σχολής του Όρους Σινά της Νέας Υόρκης μελέτησε 25 καταδικασθέντες ανθρωποκτόνους χρησιμοποιώντας ειδικές τεχνολογίες χαρτογράφησης του εγκεφάλου τους. Ανακάλυψαν ότι πολλοί από αυτούς παρουσίαζαν ανωμαλίες στα εμπρόσθια τμήματα του εγκεφάλου και συγκεκριμένα στα τμήματα που καλούνται «εμπρόσθιοι λοβοί». «Στους φυσιολογικούς ανθρώπους ο μπροστινός λοβός είναι μια από τις περιοχές με τη μεγαλύτερη δραστηριότητα στον εγκέφαλο», αναφέρει ο δρ. Μπούσμπασουμ, που έχει τη διάθεσή του εικόνες από τον εγκέφαλο των ανθρωποκτόνων, οι οποίες δείχνουν ότι η συγκεκριμένη περιοχή είναι ανενεργή. Σύμφωνα με τις ίδιες έρευνες, οι εμπρόσθιοι λοβοί σχετίζονται άμεσα με την ικανότητα του ανθρώπου να σχεδιάζει και να οργανώνει καταστάσεις, ενώ διαδραματίζει επίσης ρόλο στον έλεγχο των καταστάσεων, δηλαδή στο πότε και στο κατά πόσο χάνει κάποιος τον έλεγχο του θυμού, των «νεύρων» και γενικώτερα των ενεργειών του. «Οι μπροστινοί λοβοί είναι το μέρος του εγκεφάλου που βάζει φρένο στις παρορμήσεις και τις ακατανίκητες έλξεις τις οποίες μπορεί να έχει κάποιος μια συγκεκριμένη στιγμή», υποστηρίζει ο Jonathan Pinkus, καθηγητής Ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο Τζορτζτάουν της Ουάσιγκτον. «Είναι το μέρος του εγκεφάλου που μας επιτρέπει να σκεφτόμαστε και να λέμε "μην το κάνεις αυτό", "μην λες εκείνο", "αυτό δεν είναι σωστό, αν το κάνεις θα υπάρχουν συνέπειες". Οι μπροστινοί λοβοί του Joel Rifkin ήταν εντελώς αλλοιωμένοι σε σχέση με αυτούς των φυσιολογικών ανθρώπων» υποστηρίζει ο Πίνκους, που έχει μελετήσει περισσότερες από 100 εγκεφάλους ανθρωποκτόνων, συμπεριλαμβανομένου και του Rifkin⁴⁹¹.

Το εγκεφαλικό τραύμα και η σύνδεσή του με την εγκληματικότητα έχει αποτελέσει ένα εντελώς αυτόνομο πεδίο έρευνας. Μεταξύ πολλών άλλων, ο Pasternak⁴⁹² εξετάζοντας μέσω συνεντεύξεων έγκλειστους ανθρωποκτόνους, σημείωσε ότι όλοι οι συνεντευξαζόμενοι ανέφεραν ότι κατά τη διάρκεια της εφηβείας τους είχαν υποστεί διαφορετικής βαρύτητας τραύματα στο κεφάλι. Ο Joel Norris, τόσο σε προσωπικές του μελέτες, όσο και σε αυτήν με τον W. Birnes εντάσσει μέσα στα 21 πρότυπα συμπεριφοράς και προδιαθέσεων τα οποία αθροιστικά έχει διακρίνει

⁴⁹¹ Βλ. **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 204-208.

⁴⁹² **S. Pasternack**, The explosive, antisocial and passive – aggressive personalities, σε J.R. Lion (editor), Personality Disorders : Diagnosis and Management, Baltimore Books, Williams & Wilkins, 1974, pgs 45-59.

στους serial killers και αυτό του εγκεφαλικού τραύματος⁴⁹³. «Όταν θα πεθάνω, θα ανοίξουν το κεφάλι μου και θα βρουν, όπως τα λέμε, ότι ένα μέρος του εγκεφάλου μου είναι μαύρο, στεγνό και νεκρό», έλεγε ο Bobby Joe Long, ο οποίος είχε υποστεί μια σοβαρή εγκεφαλική κάκωση σε ατύχημα με μοτοσυκλέτα. Σύμφωνα με πολλούς ερευνητές, εγκεφαλικές ανωμαλίες και τραυματισμοί έχουν υπάρξει σημαντικοί παράγοντες συνδεόμενοι ευθέως με την βίαια συμπεριφορά. Όταν ο υποθάλαμος (η υπόφυση), ο βρεγματικός (κροταφιαίος) λωβός ή –ανεξαρτήτως ή και σε συνδυασμό μεταξύ τους- άλλα μέρη του εγκεφάλου παρουσιάζουν βλάβη ή δυσλειτουργία, το στοιχείο αυτό μπορεί να είναι υπεύθυνο για ανεξέλεγκτη επιθετικότητα. Η υπόφυση ελέγχει το ορμονικό σύστημα, με άμεση επιρροή στα συναισθήματα. Ο καλούμενος και «υψηλός» εγκέφαλος, έχει περιορισμένη δυνατότητα ελέγχου της υπόφυσης. Λόγω του ότι από ανατομική άποψη και μόνο υπάρχει εγγύτητα μεταξύ των κέντρων του εγκεφάλου που ελέγχουν τη σεξουαλικότητα και την επιθετικότητα, το γενετήσιο ένστικτο και η βία τείνουν να ταυτίζονται για την κατηγορία των ανθρωποκτόνων που μελετάμε, με ορατή αυτή την σύγχυση/ταύτιση ιδίως στους lust murderers⁴⁹⁴. Η υπόφυση μπορεί εξάλλου να καταστραφεί από κακή διατροφή ή κάποιον τραυματισμό. Ο περιφερειακός εγκέφαλος⁴⁹⁵ είναι το μέρος εκείνο του εγκεφάλου που σχετίζεται με το συναίσθημα και το κίνητρο. Όταν ο limbic brain έχει υποστεί βλάβη, το άτομο χάνει τον έλεγχο των πρωτόγονων συνασθημάτων όπως ο φόβος και η οργή. Η αρπακτική ματιά του ψυχοπαθούς, σύμφωνα με τον J.R. Meloy⁴⁹⁶, στερείται συναισθημάτων και είναι τόσο ψυχρή όπως «το άδειο βλέμμα ενός ερπετού έτοιμου να καταφέρει τη θανάσιμη δαγκωματιά». Τα ερπετά δεν έχουν περιφερειακό τμήμα (limbic part) στον εγκέφαλό τους. Εκεί όμως είναι που εδράζονται οι μνήμες, τα συναισθήματα, η κοινωνικότητα, τα πατρικά ένστικτα. Ορθά, λοιπόν, οι serial killers ορθά περιγράφονται ως «ψυχροί», «με κρύο αίμα». Ο κροταφιαίος λωβός είναι ιδιαίτερα ευεπίφορος σε τραυματισμούς, καθ'ότι βρίσκεται εκεί που το κρανιακό οστό είναι πιο λεπτό από οπουδήποτε αλλού. Δυνατά χτυπήματα, όπως πεσίματα σε σκληρή επιφάνεια μπορούν εύκολα να καταστρέψουν το τμήμα αυτό του εγκεφάλου δημιουργώντας κακώσεις ή ρωγμές, ικανές να προκαλέσουν αμνησία ή κρίσεις επιληψίας. Βλάβη στον κροταφιαίο λωβό μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα βίαιες

⁴⁹³ Βλ. **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 239-240, καθώς και **J. Norris & W. Birnes** Serial Killers, The Growing Menace, New York, Dolphin Books, 1988, όπου συμπεραίνουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία των serial killers πάσχει από κάποιας μορφής ψυχοκινητική επιληψία ή κάποια σοβαρή ορμονική ανισορροπία, η οποία ενδέχεται να έχει επίπτωση στον υποθάλαμο του εγκεφάλου. Τα ευρήματά τους αμφισβητούνται.

⁴⁹⁴ Για τον ορισμό και ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα lust murderers, βλ. ανωτέρω, σελ. 36, παραπ. 86.

⁴⁹⁵ Βλ. τον όρο «limbic brain» σε κατά προσέγγιση μετάφραση

⁴⁹⁶ **J.R. Meloy**, The Psycopathic Mind: Origins, Dynamics and Treatment, 1992, pgs 30-32, 56, 100-103.

αντιδράσεις για ασήμαντη αφορμή, καθώς και αυξημένα συμπτώματα επιθετικότητας. Όταν ήταν παιδί ο Kenneth Bianchi έπεσε με το πίσω μέρος του κεφαλιού από ένα σχοινί γυμναστηρίου. Σύντομα άρχισε να παρουσιάζει επιληπτικές κρίσεις. Ο ερευνητής Dominique LaPierre έχει διατυπώσει την άποψη ότι ο πρωμετωπιαίος φλοιός, μια περιοχή του εγκεφάλου που σχετίζεται με τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και την κριτική ικανότητα δεν λειτουργεί κανονικά στα ψυχοπαθητικά άτομα. Οι ψυχολόγοι της παλιάς σχολής έχουν υποστηρίξει ότι κάποιου είδους βλάβη στον εγκέφαλο των serial killers επιτρέπει στο πρωτόγονο τμήμα του εγκεφάλου να υπερπηδά τον «ανώτερο» εγκέφαλο: η λογική και η συμπόνοια περνούν σε δεύτερη μοίρα και αναλαμβάνουν τα ηνία η λαγνεία, η επιθετικότητα και η ακόρεστη πείνα. Μια έρευνα του Paul Hatzitaskos και των συνεργατών του αναφέρει ότι (i) μεγάλο ποσοστό των κρατουμένων που ευρίσκονται υπό εκτέλεση θανατικής ποινής («death-row») παρουσιάζουν σοβαρές εγκεφαλικές κακώσεις και τραυματισμούς και (ii) ότι περίπου το 70% των ασθενών με εγκεφαλικά τραύματα αναπτύσσουν επιθετικές τάσεις. Μερικοί εγκεφαλικοί τραυματισμοί είναι ασφαλώς τυχαίοι, σε αρκετές όμως περιπτώσεις έχουν προκληθεί από ξυλοδαρμούς μεταξύ των παιδιών στο σχολείο. Μεταξύ των πολλών serial killers που έφεραν εγκεφαλικούς τραυματισμούς είναι οι Leonard Lake, David Berkowitz, Kenneth Bianchi, John Gacy, and Carl Panzram. Ωστόσο, άλλοι τόσοι, όπως ο Ted Bundy, εάν και υπεβλήθη σε εκτεταμένες ακτινογραφίες, εγκεφαλογραφήματα και κάθε είδους σχετικές εξετάσεις, ουδέποτε έδειξαν κάποια ασθένεια ή τραύμα του εγκεφάλου⁴⁹⁷.

Φόβος και νευρικό σύστημα. Έρευνες κάνουν λόγο για υψηλότερο δείκτη αφοβίας μεταξύ των ψυχοπαθών. Οι ψυχοπαθείς είναι λιγώτερο πιθανό να αντιδράσουν σε ερεθίσματα που κανονικά εμπορούν το φόβο, όπως οι ξαφνικοί και δυνατοί θόρυβοι. Είναι πιθανό δηλαδή ο ψυχοπαθής να έχει μια ιδιάζουσα «ανοσία» στο φόβο. Ο σφυγμός του ψυχοπαθή όσο και η θερμοκρασία του δέρματός του καταγράφηκαν σε χαμηλά επίπεδα, ενώ οι ενστικτώδεις τους αντιδράσεις ήταν φανερά πιο αργές από αυτές του φυσιολογικού, μέσου ατόμου. Το αυτόνομο νευρικό σύστημα των ιδιαίτερα βίαιων ανθρώπων είναι ιδιαίτερα βραδυκίνητο. «Χρειάζονται

⁴⁹⁷ Σχετικά με την αμφισβήτηση των συμπερασμάτων Norris/ Birnes, βλ. ανωτέρω. Μεγάλη διχογνωμία περιέβαλε το ζήτημα της παραχώρησης ή μη του εγκεφάλου του νεκρού serial killer Jeffrey Dahmer για έρευνα. Ο πατέρας του ήταν υπέρ του να λάβει χώρα τέτοια παραχώρηση, προκειμένου μελετηθούν πιθανά αίτια για την εγκληματική του ροπή, η οποία συμπεριελάμβανε πράξεις κανιβαλισμού. Όμως η μητέρα του στάθηκε ενάντια και βρήκε σύμφωνο και τον δικαστή, ο οποίος απέτρεψε έτσι το να προσφέρει κάτι ο Dahmer, έστω και μετά το θάνατό του. βλ. **Lionel Dahmer**, A Father's Story, New York, William Morrow, 1994, pgs 21-27 και **Brian Masters**, The Shrine Of Jeffrey Dahmer, οπ. ανωτ., pg 159-160.

ένα υψηλότερο επίπεδο έντασης ή ερεθισμού προκειμένου να αντιληφθούν μια έντονη εμπειρία», σημειώνουν κλινικοί ψυχίατροι.

Συμπερασματικά. Ακόμη και η συνύπαρξη κάποιων από τα ανωτέρω ψυχο-βιολογικά χαρακτηριστικά (υπερβάλον χρωμόσωμα, αυξημένη τεστοστερόνη, αυξημένα τοξικά μέταλλα, εγκεφαλικά τραύματα, «αφοβία», αισθησιακή αποστέρωση) δεν εγγυώνται την εκτροπή σε πολυανθρωποκτόνο δραστηριότητα. Πολλοί άνθρωποι αποκτούν όγκους στον εγκέφαλο, εμφανίζονται να έχουν βιολογικές ανωμαλίες, αλλά δεν ρέπουν στη βία. Από την άλλη, είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο να εξομοιώνουμε την ιατρική διάγνωση με την εγκληματοπροληπτική επιστήμη. Για τους serial killers είναι δύσκολο να υπάρξουν «φόρμες», τύποι και «πρότυπα». Η εξήγηση της συμπεριφοράς τους αφορά προφανώς έναν μοναδικό κάθε φορά συνδυασμό βιολογικών και περιβαλλοντολογικών παραγόντων. Παρά ταύτα οι βιομετρικές και βιολογικές επιστήμες αλαζονικά προλέγουν ότι στο εγγύς μέλλον θα υπάρχει η δυνατότητα να εξακριβώνεται το ακριβές χημικό – γενετικό προφίλ των serial killers και κάθε βίαιου εγκληματία.

α-vii.-2. Πρόκειται για ψυχικά ασθενείς δράστες ;

Οι τρόποι με τους οποίους έχουν περιγράψει τους εαυτούς τους οι serial killers μας εισάγει στο επόμενο κεφαλαιώδες ζήτημα. Πρόκειται για ιδιόζουσες περιπτώσεις ψυχασθενών ή για sui generis βίαιους ανθρωποκτόνους με «σώας τας φρένας»;

«Πατέρα, ο κόσμος αρχίζει να σκοτεινιάζει. Το νιώθω ολοένα και περισσότερο ... τα κορίτσια με λένε άσχημο και αυτές με ενοχλούν περισσότερο» - David Berkowitz⁴⁹⁸

«Σκουλήκια, με κάνετε να αηδιάζω» - Richard Ramirez⁴⁹⁹;

«Δαγκώνω» - Jeffrey Dahmer⁵⁰⁰

Τελευταίες επιστημονικές έρευνες ισχυρίζονται ότι βρήκαν κρυφές περιοχές του εγκεφάλου, οι οποίες λαμβάνουν μέρος στην ενεργοποίηση πολύπλοκων νευρικών συστημάτων, τα οποία συλλειτουργούν κατά τέτοιο τρόπο στην ανθρώπινη

⁴⁹⁸ Βλ. Serial Killers – Time Life Books, οπ. ανωτ., pgs 172-183.

⁴⁹⁹ **Clifford L. Linedecker**, Nightstalker: A Shocking Story Of Satanism, Sex And Serial Murder, New York, St. Martin' s Press, 1991, pg 4.

⁵⁰⁰ **Brian Masters**, The Shrine of Jeffrey Dahmer, Coronet, London, 1993, pgs 44, 24-73, **Pat Brown**, Killing for Sport: Inside the Minds of Serial Killers, New Millenium Press, 2003.

δραστηριότητα, ώστε εύστοχα να αποκαλούνται η ανθρώπινη ηθική πυξίδα⁵⁰¹. Η νευροβιολογία αναζητά μέρη στον ανθρώπινο εγκέφαλο όπου συντελούνται τέτοιες λειτουργίες. Ωστόσο, και οι νευρολόγοι δεν συμφωνούν πάντοτε πάνω στην διχοτόμηση «πάθος ή λογική». Η πολυσύνθετη αλληλεξάρτηση των πραγμάτων που οι άνθρωποι σκέφτονται και αισθάνονται είναι αξιοπρόσεκτη σε κάθε προσωπικότητα ξεχωριστά. Και αυτή η πολυπλοκότητα επιβεβαιώνεται διαρκώς από την αποκαλυπτόμενη σταδιακά πολυπλοκότητα του εγκεφάλου. Μπορεί να υφίστανται φυσιολογικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των μηχανισμών του σκέπτεσθαι και του «αισθάνεσθαι», αλλά η «ηθική» λειτουργία είναι ένα ακόμη πιο πολύπλοκο σύστημα αναστολής και ενεργοποίησης, το οποίο χρησιμοποιεί τμήματα του εγκεφάλου και για τις δύο λειτουργίες. Η νευροβιολογία έχει εξεύρει μια σειρά λόγων αναγόμενων στη φυσιολογία, για τους οποίους κάποιος θα μπορούσε να είναι παρουσιάζει ελλειμματική ηθική λειτουργία.

Εντοπίζοντας μέρη του εγκεφάλου απ'όπου κατ'ουσίαν εκπορεύονται οι συμπεριφορές, μπορούμε να κατανοήσουμε για ποιό λόγο είναι δυνατόν να υπάρχουν άνθρωποι με νευροπαθολογικές διαταραχές, οι οποίοι επιδεικνύουν «λογική – αναλυτική συμπεριφορά», η οποία είναι δυσλειτουργική, καθώς στερείται των αισθημάτων κοινωνικότητας που συνέχουν την φυσιολογική ανθρώπινη συμπεριφορά⁵⁰². Είναι δυνατόν να εξεύρουμε άτομο που να σκέπτεται χωρίς το τμήμα του εγκεφάλου που αποκαθαίρει την οργή ή την απέχθεια, το φόβο της κοινωνικής κατακραυγής ή την επιθυμία της κοινωνικής αποδοχής. Πράγματι, έχει διακριβωθεί ότι ο προμετωπιαίος φλοιός, η περιοχή που σχετίζεται με το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και την κριτική ικανότητα, δεν λειτουργεί φυσιολογικά σε ψυχοπαθείς, που χαρακτηρίζονται άτομα «χωρίς ηθική λειτουργία». «Το να αντιλαμβάνεσαι δεν σημαίνει αυτονόητα και ότι αισθάνεσαι, ακόμη και όταν συνειδητοποιείς ότι αυτό που αντιλαμβάνεσαι θα έπρεπε να σε κάνει να αισθάνεσαι με έναν συγκεκριμένο τρόπο, αλλά δεν τα καταφέρνεις»⁵⁰³. Ο Ted Bundy, για παράδειγμα, «ήξερε», «αντιλαμβανόταν», τί έπραττε όταν δολοφονούσε κτηνωδώς τα θύματά του, αλλά δεν ήταν δυνατόν να νιώσει τα ηθικά αισθητήρια τα οποία μια

⁵⁰¹ **Frans B. M. De Waal**, Good Natured: The Origins Of Right and Wrong in Humans and Other Animals, Library of Congress Cataloging – in Publication Data, U.S.A. Paperback, 1997.

⁵⁰² **S. J. Shoenthaler**, The effects of blood sugar on the treatment and control of antisocial behaviour: a double-blind study of an incarcerated juvenile population, σε International Journal for Biosocial Research, vol. 3, 1982, pgs. 1-6.

⁵⁰³ Βλ., μ.α., **Robert Hare**, Without Conscience – The Disturbing World Of The Psychopaths Among Us, New York: Guilford Press (first published in 1993 by Simon & Schuster), 1999 pgs 3-13, 60-67, "Psychopaths and their nature: Implications for the Mental Health and Criminal Justice Systems," in T. Millon, E. Simonsen, M. Birket-Smith, R. D. Davis (Eds.) Psychopathy: Antisocial, Criminal and Violent Behavior. (188-212), New York: Guilford Press, 1998.

τέτοια κτηνωδία αυτόματα αναδεικνύει στο φυσιολογικό άνθρωπο. Ένα πολύ παραπλήσιο «κενό» καταγράφεται και στη συμπεριφορά του Μπέσκου απέναντι στα θύματά του.

Η σύγχρονη έρευνα επιβεβαιώνει ότι ο serial killer έχει δυσκολία να επεξεργαστεί, να αντιληφθεί και να χειρισθεί γενικώς το πληροφοριακό υλικό που προέρχεται από τα συναισθήματα. Το υλικό που χρησιμοποίησαν οι έρευνες ποικίλλουν. Από συνταρακτικές για τα συναισθήματα εικόνες έως απλές, συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις. Σημειώνοντας ότι το δεξιό ημισφαίριο του εγκεφάλου έχει εξειδικευθεί να επεξεργάζεται τη συναισθηματική σημασία των λέξεων, οι ερευνητές κατέληξαν στο ότι οι ψυχοπαθείς, οι οποίοι είναι κατά κανόνα ατάραχοι, αδιάφοροι και συναισθηματικά ρηχοί, βασίζονται λιγώτερο από τους μη – ψυχοπαθείς σε θεωρίες αποκωδικοποίησης που εκπορεύονται από το δεξί τμήμα του εγκεφάλου. Έγινε δεκτό ότι οι ψυχοπαθείς βασίζονται περισσότερο στο αριστερό ημισφαίριο, το οποίο χρησιμοποιεί μια περισσότερο «λεκτική- αναλυτική» στρατηγική στη λειτουργία του. Αυτή η θεμελιώδης διαφοροποίηση, προϊόν θεωρητικοποίησης των αποτελεσμάτων μιας σειράς από συμπληρωματικές μεταξύ τους έρευνες, υπήρξε κρίσιμη για να κατανοηθούν μια σειρά από λειτουργικές διαφορές στις εγκεφαλικές διεργασίες πολλών ψυχοπαθών και πολλών serial killers⁵⁰⁴.

Οι νευροβιολογικές διαταραχές είναι ανησυχητικά κοινές μεταξύ εγκληματιών. Σε συγκεκριμένη μελέτη, 15 καταδικασμένοι σε θάνατο και ευρισκόμενοι υπό εκτέλεση, επιλέχθηκαν για εξέταση. Σε καθέναν από αυτούς, οι ερευνητές βρήκαν ίχνη σοβαρού εγκεφαλικού τραύματος και νευρολογικής διαταραχής⁵⁰⁵. Σε ηλεκτρονικές τομογραφίες (CT), ηλεκτροεγκεφαλογραφήματα (EEG) και νευροφυσιολογικά τεστ που διενεργήθηκαν στην επιλεγμένη ομάδα των καταδίκων, αναδείχθηκαν τα ατομικά ιστορικά του εγκεφαλικού τραύματος⁵⁰⁶. Μερικοί από τους γνωστούς βιαστές – πολυανθρωποκτόνους εμφάνιζαν τέτοιες διαταραχές και τραυματισμούς. Ο John Wayne Gacy είχε μια μορφή ψυχογενούς επιληψίας όταν ήταν παιδί. Ο Arthur Shawcross, εκτός από την ψυχιατρική του διαταραχή, εμφάνιζε

⁵⁰⁴ Βλ. μ.α. **Robert Hare**, "Psychopaths and their nature: Implications for the Mental Health and Criminal Justice Systems," in T. Millon, E. Simonsen, M. Birket-Smith, R. D. Davis (Eds.) *Psychopathy: Antisocial, Criminal and Violent Behavior*. (188-212), New York: Guilford Press, 1998.

⁵⁰⁵ Βλ. μ.α., **G. Whitney**, On possible genetic bases of race differences in criminality. In L. Ellis and H. Hoffman (eds.) *Crime in Biological, Moral, and Social Contexts*. New York, NY: Praeger, 1990.

⁵⁰⁶ **D. Otnow Lewis, J. H. Pincus, M. Feldman, L. Jackson & B. Bard**, Psychiatric, neurological and psychoeducational characteristics of 15 Death Row inmates in the United States. *American Journal of Psychiatry*, vol. **143**, 1986, pgs. 838-845.

και ψυχογενείς κρίσεις που προέρχονταν από βλάβη στον κροταφιαίο εγκεφαλικό λωβό⁵⁰⁷. Ο Williams (1969) αναφέρει ότι οι κατά συνήθειαν επιθετικοί κρατούμενοι, (όπως οι ψυχοπαθείς και οι serial killers) εμφανίζουν συχνότερη συμπτωματολογία ανωμαλιών (57%) στο ηλεκτροεγκεφαλογράφημα από άλλους κρατούμενους που έχουν διαπράξει έναν μεμονωμένο σοβαρό αδίκημα (12%). Η ανωμαλία που αναδείκνυε το εγκεφαλογράφημα (EEG) εστιαζόταν στον κροταφιαίο λωβό – μια περιοχή του εγκεφάλου που συνδέεται με την προσωπικότητα, το συναίσθημα και την συμπεριφορά⁵⁰⁸.

Οι βιολογικές έρευνες στους ανθρώπους ενισχύονται ενίοτε από ανάλογα ευρήματα στις έρευνες που γίνονται στα ζώα. Για παράδειγμα, βρέθηκε ότι εάν διεγείρουμε τον εγκέφαλο με κύματα ηλεκτρικής ενέργειας, η ηλεκτρική διέγερση μεταλλάσσει σταδιακά την ευαισθησία του εγκεφάλου και ότι η επανειλημμένη διέγερση προκαλεί κρίσεις. Από ένα χρονικό σημείο και μετά, οι κρίσεις συμβαίνουν από μόνες τους, χωρίς να υπάρξει ηλεκτρική διέγερση. Στους ανθρώπους, το πείραμα αυτό εφαρμόστηκε για να εξηγηθεί η κλιμάκωση των διαταραχών της διάθεσης, ιδιαίτερα αυτές μανιοκαταθλιπτικού τύπου. Τούτο σημαίνει ότι η επανειλημμένη εμφάνιση στρεσογόνων παραγόντων είναι δυνατόν να προκαλέσουν μια αρχικώς ήπια κατάθλιψη στα ευαίσθητα άτομα. Αυτή η κατάθλιψη και η ευαισθησία αφήνει χώρο στην ανάπτυξη της μανιοκατάθλιψης. Με τη θεωρία αυτή έχει επιχειρηθεί να εξηγηθεί η κλιμακούμενη βιαιότητα των δολοφονικών επιθέσεων των serial killers καθώς και η ανακούφιση που κατά κανόνα αυτοί αισθάνονται μετά το φόνο, καθώς και η εμφανιζόμενη προοδευτικά συντόμευση του κύκλου αυτής της συμπεριφοράς, καθώς τα κτυπήματα γίνονται πιο σκληρά και συχνότερα. Είναι πιθανό ορισμένοι serial killers να έχουν μια μη κατατάξιμη, ιδιόμορφη διαταραχή συμπεριφοράς. Ένας ψυχίατρος που εξέτασε τον Ted Bundy διέγνωσε ότι πάσχει από μανιοκαταθλιπτική ψύχωση και απέδωσε τη σειρά των ανθρωποκτονιών σε «ανεξέλεγκτη μανιακή οργή»⁵⁰⁹.

Η έννοια της κλασσικής δόμησης του εγκεφάλου («classical conditioning») είναι προσφιλής στην ψυχολογία. Ο εγκέφαλος υποστηρίζεται ότι μπορεί να καθορίζει την λειτουργία του έτσι ώστε να απολαμβάνει ή να αποδίδει θετικά συναισθήματα σε ενέργειες, συμπεριφορές ή καταστάσεις που οι «φυσιολογικοί» άνθρωποι βρίσκουν απωθητικές. Υποστηρίζεται επίσης ότι ο εγκέφαλος του ψυχοπαθούς δομείται διαφορετικά, ως αποτέλεσμα της ατελούς κοινωνικοποίησης κατά το πρώιμο ηλικιακό

⁵⁰⁷ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 75-78.

⁵⁰⁸ **Edward Mitchell**, The aetiology of serial murder : towards an integrated model, όπως εκτίθεται στην ιστοσελίδα www.francesfarmersrevenge.com.

⁵⁰⁹ Βλ. **W. A. Burgess, C. R. Hartman, R. K. Ressler, J. E. Douglas, & A. McCormack**, Sexual homicide: a motivational model. Journal of Interpersonal Violence, 1, pgs. 251-272.

στάδιο, η οποία προέρχεται από προβλήματα κληρονομικότητας, από την παθολογία του οικογενειακού περιβάλλοντος ή και από τον συνδυασμό των δύο αυτών πηγών. Παράγοντες όπως αυτοί είναι δυνατό να προκαλέσουν την εμφάνιση λειτουργικών διαφορών στον εγκέφαλο του ατόμου που έχει υποστεί, λ.χ., σεξουαλική ή σωματική κακοποίηση επί μακρόν στην παιδική του ηλικία. Σε αυτά τα βεβαρυμένα άτομα το ανατομικό υπόβαθρο ενός μηχανισμού «κλασσικής δόμησης» είναι δυνατόν να σχετίζεται με τη γειννίαση και αλληλεπίδραση των εγκεφαλικών πλεγμάτων που καθορίζουν τη σίπιση και την επιθετικότητα (η αμυγδαλή) με αυτές που ελέγχουν τις σεξουαλικές λειτουργίες (ο υποθάλαμος και το διάφραγμα)⁵¹⁰.

Υπάρχει επίσης ερευνητικό ενδιαφέρον στις διεγκεφαλικές δομές του θαλάμου και του υποθαλάμου (υπόφυσης), οι οποίες έχουν άμεσο ρόλο στην επιθετικότητα, καθώς και στο να συσχετίζουν θετικά και αρνητικά συναισθήματα στα εισερχόμενα ερεθίσματα. Ανωμαλίες στον θάλαμο του εγκεφάλου είναι πιθανόν να εξηγούν την αδυναμία των serial killers να διατηρήσουν διαπροσωπικές σχέσεις ή να δείξουν συμπόνοια στα θύματά τους⁵¹¹. Επίσης, ο θάλαμος του εγκεφάλου έχει αποδειχθεί ότι σχετίζεται με την ενεργοποίηση συμπεριφορών φόβου και εχθρικότητας, όπως και των αισθητηρίων της γεύσης και των γενετήσιων ενστίκτων. Όταν υπάρχει βλάβη, ο ερεθισμός της μιας περιοχής του εγκεφάλου και ο συνδυασμός αυτής με θετικά συναισθήματα, εξαπλώνεται στη γειτονική περιοχή, προκαλώντας συναισθήματα ευχαρίστησης σχετιζόμενα με βίαια και εχθρικά αντανakλαστικά⁵¹².

Αντιστοίχως, ο υποθάλαμος σχετίζεται με το δικτυοειδές σύστημα ενεργοποίησης⁵¹³, το οποίο αποκλείει μια υπό άλλες περιστάσεις ερεθιστική δραστηριότητα να φθάσει στον σχετιζόμενο με την κριτική ικανότητα εγκεφαλικό φλοιό. Έχει υποστηριχθεί ότι ένας τέτοιος μηχανισμός ενδέχεται να ευθύνεται για τον χρόνιο υποερεθισμό στους ψυχοπαθείς, οδηγώντας σε αντικοινωνική συμπεριφορά όταν επιχειρεί να αυξήσει το επίπεδο ευασθητοποίησης του εγκεφαλικού φλοιού⁵¹⁴. Η θεωρία αυτή δείχνει ικανοποιητική στην απόπειρα ερμηνείας του γιατί ο thrill-oriented serial killer αυξάνει την συχνότητα των επιθέσεων του.

Υπάρχουν και άλλες θεωρίες σχετικά με τη λειτουργία του εγκεφάλου, οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί για να ερμηνεύσουν τα σύνθετα χαρακτηριστικά της

⁵¹⁰ **Edward Mitchell**, The aetiology of serial murder : towards an integrated model, όπως εκτίθεται στην ιστοσελίδα www.francesfarmersrevenge.com.

⁵¹¹ **Donald J. Sears**, To Kill Again, Wilmington, DE, Scholarly Resources, 1991.

⁵¹² **Edward Mitchell**, The aetiology of serial murder : towards an integrated model, όπως εκτίθεται στην ιστοσελίδα www.francesfarmersrevenge.com.

⁵¹³ Βλ. : reticular activating system

⁵¹⁴ **C. R. Bartol**, Criminal Behaviour: A Psycho-social Approach. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1980.

συμπεριφοράς ενός serial killer. Το πενταυδροξυνδολεακτικό οξύ («5-hydroxyindoleacetic acid ή 5-HIAA), ένα μεταβολικό υποπροϊόν της σεροτονίνης, είναι δυνατόν να παρουσιάζει μη φυσιολογικά χαμηλή συγκέντρωση στο εγκεφαλονωτιαίο υγρό, όπως έχει παρατηρηθεί σε άνδρες με επιθετική και αντικοινωνική συμπεριφορά.

Μετά την επισκόπηση των βιολογικών θεωριών μέσω των οποίων έχει επιχειρηθεί να διερευνηθεί η σύζευξη των παραγόντων που γεννούν έναν serial killer και εκτρέφουν τη δράση του, το ερώτημα επανέρχεται : πρόκειται για ιδιόζουσες «ανιάτες» περιπτώσεις, για «ελαττωματικούς εκ γενετής» ανθρώπους ; Ακόμη και με δεδομένο ότι το παθογόνο βιολογικό υπόστρωμα είναι ο πιο δύσκολα εντοπίσιμος παράγοντας της εγκληματογένεσης, διακριβούμενος συνήθως μόνον εκ των υστέρων, όταν υπάρχει ένας κατηγορούμενος και πολυάριθμα θύματα, το ερώτημα παραμένει κρίσιμο, καθ'ότι, αν μη τι άλλο, προβάλλει βασανιστικό το εάν ο νόμος θα τιμωρήσει τον κατηγορούμενο αυτό με την εσχάτη των ποινών του εκάστοτε συστήματος, γνωρίζοντας ότι έχει οδηγηθεί στα εγκλήματα (και) λόγω του βιολογικού του μειονεκτήματος. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι ικανότητα προς καταλογισμό ('accountability') των serial killers θα πρέπει να διατυπώνεται αφού ληφθούν υπ' όψη σειρά εξετάσεων του εγκεφάλου που θα εντοπίζουν τις δυσλειτουργίες και τις ανωμαλίες σε σχέση με το φυσιολογικό. Είναι όμως όλες αυτές οι διαφορές διακριβώσιμες; Και εάν είναι, κατά πόσο εντάσσεται στη λειτουργία ενός συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης το να καταφεύγει σε τέτοια επιστημονικά συστήματα εντοπισμού της «βιολογικής ανωμαλίας» για να καθορίσει την προληπτική και την κατασταλτική του λειτουργία ;

Όπως τα περισσότερα σύγχρονα ανθρωπολογικά και βιολογικά ερευνητικά συμπεράσματα υποδεικνύουν, οι περισσότεροι serial killers που κατέστη δυνατόν να ερευνηθούν σε βάθος, πάσχουν, είτε από βιολογικό ελάττωμα, είτε από κάποια βιωματική εγγραφή που έχει επηρεάσει την εγκεφαλική τους λειτουργία. Με δεδομένο ότι ο σύγχρονος δικαστής έχει ως κριτήριο πάντοτε το να διαγνώσει εάν ο συγκεκριμένος κατηγορούμενος μπορούσε να διακρίνει και να αντιληφθεί το άδικο της πράξης του και να δράσει με τον τρόπο που επιτάσσει ο νόμος (ή αντιστοίχως, να αποστεί από τον τρόπο δράσης που απαγορεύει ο νόμος), τα επιστημονικά ευρήματα της βιολογίας και της γενετικής δεν μπορούν να αγνοηθούν, καθώς το πότε ο serial killer «μπορεί να αντιληφθεί» και το πότε «όχι» τις επιταγές του νόμου, είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία μορφοποιείται και εξελίσσεται σταδιακά μέσα στα χρόνια. Η ύπαρξη μιας χημικής – ορμονικής ανισορροπίας, σε συνδυασμό με ψυχογενείς παράγοντες και –ενδεχομένως- παρελθόν κακοποίησης, εγκατάλειψης και έκπτωσης των κοινωνικών δεσμών ενός ατόμου είχε ως αποτέλεσμα ότι πολύ

πριν προχωρήσει σε ανθρωποκτόνο δράση, δεν μοιράζεται την ίδια «κοινή αντίληψη» για τον κόσμο, τον συνάνθρωπο, την συναισθηματική ευφορία και την αυτοεκπλήρωση, όπως ο «μέσος» μη παραβατικός άνθρωπος.

Σύμφωνα με τον J. Reid Meloy⁵¹⁵, ψυχίατρο που έχει ασχοληθεί εκτεταμένα με την εγκληματική συμπεριφορά, η απλή, καλούμενη «αντικοινωνική» διαταραχή της προσωπικότητας επηρεάζει περίπου το 2% - 5% του πληθυσμού. Ποσοστό μόνον 1% επιπλέον αυτού του 2%-5% μπορεί να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει την βαρεία μορφή διαταραχής, την «ψυχοπαθητική» διαταραχή προσωπικότητας. Σύμφωνα με τον Meloy, οι πάσχοντες τείνουν να είναι πολύ ψυχροί και βίαιοι, αποστασιοποιημένοι, με κρίσεις μεγαλείου και ιστορικό ροπής προς το έγκλημα. Αρκετοί όμως από αυτούς είναι ιδιαίτερα ομαλά κοινωνικοποιημένοι και είναι σε θέση να αποκρύπτουν την πάσχουσα πλευρά της προσωπικότητάς τους από τις συναναστροφές τους με άλλους ανθρώπους.

α-vii.-3. Serial killers και sociopaths⁵¹⁶

Μια άλλη θεωρία για τους λόγους που κακοποιημένοι ή πνευματικά ασταθείς άνθρωποι καταλήγουν στην ανθρωποκτονία είναι ότι θα συμβεί κάτι, που θα τους ωθήσει, θα τους κάνει να ξεπεράσουν τα όριά τους και έκτοτε, αυτά τα θρυμματισμένα όρια δεν θα είναι εμπόδιο στο να σκοτώσουν και πάλι. Αυτό το «κάτι»⁵¹⁷ μπορεί μεν να είναι προσωπικά, οικονομικά ή οικογενειακά προβλήματα, η σύγκρουση με το άλλο φύλο, ή ένας βαρύς τραυματισμός, όμως στην πραγματικότητα αποτελούν την αφορμή για βαθύτερα αισθήματα μισανθρωπίας που προϋπάρχουν της αποφάσεως για τέλεση ανθρωποκτονίας. Για παράδειγμα ο Ted Bundy, έχει υποστηριχθεί ότι σκότωνε κυρίως φοιτήτριες κολλεγίου, ή γυναίκες αυτής της ηλικίας, οι οποίες είχαν μακριά καστανά ή μαύρα μαλλιά. Τα ίδια χαρακτηριστικά με την φίλη του, η οποία απέρριψε την πρόταση γάμου του. Ο Joel Norris, περιγράφει αυτή τη διαδικασία ως εξής⁵¹⁸: «Ο δολοφόνος ενεργεί προς εκπλήρωση της τελετουργικής του φαντασίωσης. Μόλις το θύμα "θυσιαστεί", η ταυτότητά του χάνεται μέσα στη φαντασίωση του δολοφόνου. Το θύμα παύει να εκπροσωπεί αυτό που επεδίωκε ή πίστευε ο δολοφόνος ότι θα αποτελούσε. Η εικόνα της

⁵¹⁵ **J. Reid Meloy**, *The Psychopathic Mind: Origins, Dynamics and Treatment*. Northvale, NJ: Jason Aronson, 1992.

⁵¹⁶ Οι serial killers εμφανίζουν, όπως προεξετέθη, σαδιστικές τάσεις στην τέλεση των ανθρωποκτονιών τους. Προσωπικότητες που στερούνται της ικανότητας να συγκινηθούν από την οδύνη και τον σωματικό πόνο του συνανθρώπου συχνά καλούνται στη ψυχοπαθητικές ή κοινωνικώς ελλειμματικές (sociopathic), όροι οι οποίοι έχουν στεγαστεί στην ψυχολογία από τον ευρύτερο «αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας» (antisocial personality disorder).

⁵¹⁷ Παράγοντες που μπορούν ωθήσουν σε βίαιη συμπεριφορά, καλούνται στη βιβλιογραφία ως «stressors».

⁵¹⁸ Βλ. **Joel Norris**, *Serial Killers*, οπ.ανωτ.[the "Murder phase"], pgs 30-33.

αρραβωνιαστικιάς που απορρίπτει τον φίλο της, η ηχώ της φωνής της μισητής μητέρας, ή η οχληρή ανάμνηση του τυρρανικού πατέρα όλα παραμένουν ζωντανά και το ίδιο ενοχλητικά μέσα στον ψυχισμό του, μετά το έγκλημα. Αφού η ανάμνηση δεν κατορθώνει να αδυνατίσει από τη συγκίνηση του φόνου, ο δολοφόνος θα οδηγηθεί στο να σκοτώσει ξανά, έχοντας κατά νου ότι κάθε φορά θα «σβήσει», με τον δικό του ανομολόγητα εκδικητικό τρόπο, το παρελθόν. Όμως δυστυχώς δε γίνεται να το καταφέρει».

Οι εξελικτικοί ψυχολόγοι έχουν μελετήσει και την άλλη πλευρά του νομίσματος, όχι τη σύγκρουση και τη βία, αλλά την κοινωνικότητα. Δεν είναι όλα τα όντα κοινωνικά, όσα όμως είναι, αντλούν οφέλη με πολλούς τρόπους. Η κοινή λογική, η παρατήρηση και οι κυριώτερες θεωρίες συμφωνούν ότι η κοινωνικότητα ενέχει έναν βαθμό αυταπάρνησης και αυτό εξ ορισμού σημαίνει ότι η κοινωνικότητα απαιτεί κάποιο τίμημα. Οι διάφορες θεωρίες περί αλτρουισμού δείχνουν από πού πηγάζει αυτή η αυταπάρνηση. Οι θεωρίες του εξελικτικού βιολόγου Μπιλ Χάμιλτον για τη συγγενική επιλογή έχουν εξηγήσει γιατί τα περισσότερα όντα είναι πρόθυμα να βοηθήσουν τους συγγενείς τους, ακόμη και όταν αυτό αποβεί εις βάρος τους. Για κάθε ον οι άμεσοι συγγενείς του αποτελούν αναπόφευκτα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας του⁵¹⁹.

Πολλά έχουν γραφεί για την σχέση ελλειμματικής κοινωνικοποίησης και serial killers. Άτομα που παρουσιάζουν χωλούς κοινωνικούς δεσμούς, στερούνται αυτών των ψυχικών και πνευματικών γνωρισμάτων που βοηθούν τον κοινωνό να «συνυπάρξει» στον κοινωνικό σχηματισμό με άλλα άτομα – κοινωνούς. Ένα από αυτά τα ψυχικά και πνευματικά γνωρίσματα είναι η ικανότητα να αγαπήσει. Οι serial killers δεν αναπτύσσουν επαφές ή κοινωνικές σχέσεις που διαρκούν, εκτός από αυτές που διατηρούν με τους ανθρώπους από τους οποίους έχουν προφανές και άμεσο όφελος. Άτομα με ελλειμματική κοινωνικοποίηση ταυτίζονται με μοντέλα προσωπικότητας που χαρακτηρίζονται από τη βιαιότητα και την επιθετικότητα. Είναι ικανά δε να αναπτύξουν αποκλειστικά και μόνο σχέσεις σαδομαζοχιστικές, που βασίζονται στην εξουσίαση και την εκμετάλλευση. Η πλειονότητα των ατόμων με ελλειμματική κοινωνικοποίηση είναι ιδιαιτέρως παρορμητικά, κατ'επανάληψιν επιδεικνύουν επιθετική συμπεριφορά και αναζητούν με εμμονή την έντονη συγκίνηση, τη διέγερση.

Όπως έγραψε ο Ronald Markman, κλινικός ψυχίατρος, «στερούνται πλέγματος εσωτερικών απαγορεύσεων και συνείδησης, η οποία εμποδίζει τον μέσο

⁵¹⁹ Άρθρο του Colin Tudge στο περιοδικό New Scientist, σχετικά με τους ανθρώπινους μηχανισμούς που οδηγούν στη βία, όπως αναδημοσιεύθηκε στο ένεθετο «Νέες Εποχές – Ιδέες – Γράμματα – Επιστήμη» της εφημερίδας «Το Βήμα της Κυριακής», 4/8/2002.

άνθρωπο να αφήσει εντελώς αχαλίνωτη πρωτοβουλία έκφρασης στις πιο πρωτόγονες και συχνά πιο βίαιες παρορμήσεις. Τα άτομα αυτά διακατέχονται από σαδιστικές τάσεις και συναρπάζονται από τη βία, το τραύμα και το βασανισμό»⁵²⁰. Όπως σημειώνουν οι Holmes & De Burger⁵²¹, ο Ted Bundy προσωποποιεί υποδειγματικά τις πτυχές της συμπεριφοράς των serial killers που σχετίζονται με την ελλειμματική κοινωνικοποίηση: ήταν ανίκανος να δεθεί συναισθηματικά και είχε σαδιστικές τάσεις βαθιά ριζωμένες στην προσωπικότητά του, οι οποίες συνδυάζονταν με χαμαιλέοντιο χαρακτήρα, έντονη ανασφάλεια, διάχυτη οργή, δυσθυμία και μια σταθερή τάση να αποφεύγει τα προβλήματα αντί να προσπαθεί να τα αντιμετωπίσει. Ένα ποσοστό 3-5% των ανδρών και το 1% των γυναικών θεωρούνται σήμερα "sociopaths". Παρά ταύτα, το να θεωρείται κανείς άτομο χωλά κοινωνικοποιημένο (sociopath) δεν σημαίνει ούτε κατά προσέγγιση, ούτε κατά κύριο λόγο, ότι είναι πιθανός serial killer. Στελέχη των επιχειρήσεων, πολιτικοί, άτομα με κοινωνικό εκτόπισμα και θέση με ισχύ στον κοινωνικό σχηματισμό, υπό τα ίδια κριτήρια θεωρούνται άτομα με ελλειμματική κοινωνικοποίηση, ουδέποτε όμως φθάνουν στην ανθρωποκτονία.

Οι serial killers είναι συνήθως άνδρες, 25 έως 35 ετών, χαμηλής ή μέσης κοινωνικής τάξης, έξυπνοι ή τουλάχιστον με την «πονηριά του πεζοδρομίου», ενίοτε χαρισματικοί και γοητευτικοί⁵²². Καθώς η διαδοχή των ανθρωποκτόνων επιθέσεων τους συνεχίζεται, βιώνουν μια παρακμή της προσωπικότητάς τους, σταδιακά αφιερώνουν λιγώτερο χρόνο για να σχεδιάσουν το επόμενο κτύπημά τους, επιτίθενται με μεγαλύτερη συχνότητα και αυξάνουν τις δόσεις της βίας που χρησιμοποιούν κατά του θύματος. Συχνά συλλέγουν αποκόμματα εφημερίδων ή αναμνηστικά που πιστοποιούν τα «κατορθώματά τους», τα οποία και χρησιμοποιούν για να αναβιώνουν τις ανθρωποκτόνες φαντασιώσεις τους, κατά τη διάρκεια των «περιόδων ύφεσης» ("cooling-off periods") που μεσολαβούν των φονικών τους επιθέσεων.

Οι περισσότεροι serial killers δεν θα μιλήσουν λεπτομερώς για τα εγκλήματά τους ή το κίνητρο πίσω από αυτά. Ο διάσημος profiler του FBI John Douglas, κατάφερε να τους πείθει να μιλούν, ρωτώντας τους πώς πίστευαν ότι θα σκέφεται «ο δολοφόνος», δηλαδή, ζητώντας τους να μιλήσουν για τον εαυτό τους στο τρίτο πρόσωπο. Ο Ronald Holmes κατάφερε να πείσει έναν serial killer να αφήσει να

⁵²⁰ **R. Markman & D. Bosco**, *Alone With The Devil: Famous Cases of A Courtroom Psychiatrist*, 1989, pgs 2-10.

⁵²¹ **E. M. Holmes & J. De Burger**, *Profiles In Terror: The Serial Murderer*, σε *Federal Probation*, 49 (1985), pgs 29-34.

⁵²² **P.E. Dietz**, *Mass, Serial and Sensational Homicides*, σε *Bulletin of the New York Academy Of Medicine*, 62 (5), 1986, pgs 477-491.

μαγνητοφωνηθεί η συνέντευξη που του πήρε, υπό τον όρο ότι ο serial killer θα παρέμενε ανώνυμος και δημοσίευσε μέρος της συνέντευξης αυτής στο βιβλίο «*Profiling Violent Crimes: An Investigative Tool*»⁵²³. Ο συνεντευξιζόμενος ανθρωποκτόνος είχε, μεταξύ άλλων, πεί τα εξής:

«Αυτή η ανάγκη για ανύψωση του εαυτού μας είναι, πιστεύω υποχρεωτική προϋπόθεση για κάθε βίαιο επεισόδιο. Πριν από κάθε απόφασή του να βρεί ένα θύμα, ο serial killer πάντοτε βιώνει μια ξαφνική και ραγδαία ψυχολογική πτώση, ένα τρομερό «πάτωμα», το οποίο δεν αντέχεται, ούτε και αντιμετωπίζεται με κανένα λογικό τρόπο. Στην καθημερινή του επιβίωση, ολόκληρο το νόημα της ύπαρξής του πηγάζει από την πεποίθησή του ότι είναι εξαιρετικός, ξεχωριστός, μοναδικός, τέλειος και ανώτερος από όλα τα άλλα ανθρώπινα πλάσματα που υπάρχουν στη γη ... Το να προσπαθήσει να δώσει υπόσταση με πράξεις στις αγαπημένες του φαντασιώσεις, ξέρει, ότι θα τον «ανεβάσει», θα τον ξεκολλήσει από το αναπάντεχο και εξοργιστικό αυτό «πάτωμα». Θα ξανακάνει τα πράγματα «εντάξει» και θα τον κάνει να αισθανθεί και πάλι καλά για τον εαυτό του, θα «αποδείξει» χωρίς καμία αμφιβολία, ότι, πραγματικά, είναι κάποιος...»

Οι βίαιες μέθοδοι μέσα από τις οποίες ο serial killer υλοποιεί τις φαντασιώσεις του υπολαμβάνονται από τον ίδιο ως «σωστές» και «κατάλληλες» για την παρούσα περίπτωση, καθώς έχουν ήδη δοκιμασθεί σε φαντασιωτικό επίπεδο και έχουν «αποδώσει», αφού του έχουν εμπνεύσει μια ακατανίκητη αίσθηση υπεροχής. Κύρια συνέπεια αυτής της οπτικής είναι ότι η απεγνωσμένη πάλη, ο πόνος και οι κραυγές βοήθειας του θύματος δεν εμπνέουν καμία ελεήμονα διάθεση. Το θύμα είναι ένα άχρηστο αντικείμενο εντελώς απροσωποποιημένο και επομένως μη δεκτικό για να εισπράξει ανθρώπινα αισθήματα όπως το έλεος⁵²⁴. Η φρίκη και η δυστυχία του θύματός του είναι το ελιξήριο που συναρπάζει τον serial killer περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο, γιατί είναι η απτή επιβεβαίωση ότι όλα βαίνουν σύμφωνα με το καλά οργανωμένο του σχέδιο. Είναι η ορατή απόδειξη του ότι είναι το μεγαλοπρεπές, παντοδύναμο πλάσμα που πάντα «ήξερε» ότι είναι.

α-vii.-4. Нарκиссисτικές προσωπικότητες και serial killers (Μια Ψυχαναλυτική θεώρηση)⁵²⁵

Ξεκινώντας από την παραδοχή ότι το κίνητρο τέλεσης των ανθρωποκτονιών έχει την δική του, εσωστρεφή λογική, ότι στο μυαλό του δράστη η θέληση να σκοτώσει έχει κάποιο νόημα, αντιληπτό μόνο σ' αυτόν⁵²⁶, η προβληματική των serial killers συναντά την θεωρία της ναρκισσιστικής προσωπικότητας. Οι serial killers

⁵²³ **R. N. Holmes**, *Profiling Violent Crimes: An Investigative Tool*, London: Sage publ., 1989.

⁵²⁴ **Elliot Leyton**, *Hunting Humans: Inside The Minds Of Mass Murderers*, New York, Pocket Books, 1986, pgs 25-66.

⁵²⁵ **Philip H. Pollock**, A Case Of Spree Serial Murder with suggested diagnostic opinions, σε *International Offender Therapy and Comperative Criminology*, 39 (3), 1995, pgs 258-267, με παραπομπές σε όλη τη θεωρία του κακόβουλου ναρκισσισμού (E. Fromm, McCarthy, Liebert, Marohn, Stone, Hickey, Gacono, Lowenstein, Palermo & Knudten).

⁵²⁶ **E. W. Hickey**, *Serial Murderers and Their Victims*, 1991, Pacific Grove, Ca, Brooks/ Cole, pg 14.

παρουσιάζονται ως το αρχέτυπο της ψυχικής διάθεσης που καλείται κακόβουλος ναρκισσισμός. Έως κάποιο βαθμό, ναρκισσιστική είναι κάθε ενήλικη ανθρώπινη προσωπικότητα. Ο πρώιμος ναρκισσισμός είναι ένα στάδιο της ανάπτυξης της προσωπικότητας. Οι ναρκισσιστικές τάσεις είναι συχνό ανθρώπινο μόρφωμα συμπεριφοράς, το οποίο κατά κανόνα έχει πολιτισμικό υπόβαθρο. Στο βιβλίο τους *"Personality Disorders in Modern Life"*, οι Theodore Millon και Roger Davis αποδίδουν τον παθολογικό ναρκισσισμό σε «*μία κοινωνία που ενισχύει τον ατομικισμό και την αυτοεπιβεβαίωση εις βάρος των συμφερόντων της ολότητας*»⁵²⁷.

Η διαδεδλωμένη απουσία συμπόνιας του ναρκισσιστή, η απροκάλυπτη τάση του να εκμεταλλεύεται τους πάντες, οι φαντασιώσεις μεγαλομανίας και η ασυμβίβαστη αίσθηση του «κεκτημένου δικαιώματος» επί παντός και κατά πάντων, τον κάνουν να μεταχειρίζεται τους ανθρώπους ως «αντικείμενα». Τους θεωρεί είτε χρήσιμα εργαλεία για την συντήρηση των πηγών απ'όπου αντλεί τα αποθέματα ναρκισσισμού (προσοχή, θαυμασμός), είτε προεκτάσεις του εαυτού του⁵²⁸.

Κατ'ανάλογο τρόπο, οι serial killers συχνά ακρωτηριάζουν το πτώμα των θυμάτων τους και αποσπούν «τρόπαια», υλικά αντικείμενα έως και ανθρώπινα μέλη. Ορισμένοι καταβροχθίζουν τα άψυχα όργανα που έχουν αποκόψει, μια πράξη ένωσης με τους νεκρούς και αφομοίωσής τους μέσω της πέψης. Μεταχειρίζονται τα θύματά τους, όπως ακριβώς τα παιδιά τις πάνινες κούκλες τους. Η θανάτωση του θύματος, το οποίο όχι σπάνια έχει πρωτύτερα φωτογραφηθεί ή αποτυπωθεί σε άλλο ηλεκτρονικό ή μηχανικό μέσο – είναι μια μορφή εξωτερίκευσης ασύννορου, απόλυτου και αναπόδραστου ελέγχου, εξουσίασης πάνω του. Ο serial killer προσδοκά να «σταματήσει το χρόνο» στην άψυχη τελειότητα που ο ίδιος έχει χορογραφήσει. Το θύμα είναι ακίνητο και ανυπεράσπιστο. Ο ανθρωποκτόνος κατορθώνει και κατακτά την «μονιμότητα» που μόνο ένα άψυχο αντικείμενο μπορεί να του δώσει. Το θύμα είναι αδύνατο να «αποδράσει», να τον εγκαταλείψει και να εξαφανισθεί όπως άλλα

⁵²⁷ **T. Millon, E. Simonsen, M. Biket-Smith, R. D. Davis** (Eds.) *Psychopathy: Antisocial, Criminal and Violent Behavior*. (188-212), New York: Guilford Press, 1998. Ο **Christopher Lasch** περιέγραψε το ναρκισσιστικό τοπίο με τον ακόλουθο τρόπο, στο βιβλίο *"The Culture of Narcissism: American Life in an age of Diminishing Expectations"* New York, Norton, 1978: "Ο νέος ναρκισσιστής στοιχειώνεται όχι από ενοχή αλλά από αγωνία. Δεν αναζητά να εμφυτεύσει τις δικές του βεβαιότητες στους άλλους, αλλά να βρεί ένα νόημα στη ζωή. Απελευθερωμένος από τις προκαταλήψεις του παρελθόντος, αμφιβάλλει ακόμη και για την πραγματικότητα της δικής του ύπαρξης. (...) Οι σεξουαλικές του θέσεις είναι ελευθέριες και όχι πουριτανικές, αν και η εξάρτησή του από αρχαία ταμπού δεν τον αφήνει σε ησυχία. Αγρίως ανταγωνιστικός στην ανάγκη του για επιβεβαίωση και αποδοχή, δεν εμπιστεύεται τον ανταγωνισμό γιατί τον συνδέει ασυναίσθητα με μια υπόκωφη τάση να καταστρέψει (...) Κλείνει μέσα του βαθιά αντικοινωνικές παρορμήσεις και περιβάλλει με σεβασμό τους κανόνες και τους κανονισμούς, με την κρυφή πεποίθηση ότι η εφαρμογή τους δεν αφορά τον ίδιο. Κατακτητικός με την έννοια ότι οι επιθυμίες του δεν έχουν όρια, απατεί άμεση επιβεβαίωση και ζει σε μια κατάσταση ανήμερης, αιωνίως ανικανοποίητης επιθυμίας».

⁵²⁸ Βλ. οπ. ανωτ. σε **Philip H. Pollock**, pg 260, με παραπομπές σε O.F. Kernberg *Severe Personality Disorders*, New Haven, Yale University Press, 1992.

«αντικείμενα» του παρελθόντος του (όπως, λ.χ., οι γονείς του, η αποτυχημένη σχέση του)⁵²⁹.

Στην περίπτωση του κακόβουλου ναρκισσισμού, ο αληθινός εαυτός του ναρκισσιστή υποκαθίσταται από μια ψεύτικη, φαντασιακή, διανοητική κατασκευή : το υποκείμενο είναι παντοδύναμο, πανεπίσημον και πανταχού παρόν. Ως σύλληψη, το σκεπτικό του ναρκισσιστή δεν μπορεί να υπερβεί την παιδικότητα. Αισθάνεται ανοσία στις συνέπειες των πράξεών του. Αυτή όμως ακριβώς η πηγή της φαινομενικά υπερφυσικής δύναμης, είναι και η αχίλλειος πτέρνα του ναρκισσιστή.

Η προσωπικότητα του ναρκισσιστή είναι χαοτική. Οι άμυνές του είναι πρωτόγονες. Το όλο οικοδόμημα βασίζεται εντελώς ανεύθυνα σε στρώματα άρνησης και διχασμού της πραγματικότητας, απλουστευτικές εκλογικεύσεις και προβολικές ταυτοποιήσεις. Οι κρίσεις της αληθινής ζωής, εγκατάλειψη, διαζύγιο, οικονομικές δυσκολίες, εγκλεισμός στη φυλακή, δημόσια διαπόμπευση, μπορούν να γκρεμίσουν το οικοδόμημα του ναρκισσιστή, ο οποίος δεν αντέχει την απόριψη, την προσβολή, τον πόνο, την κριτική, την αντίσταση ακόμη και τη διαφωνία⁵³⁰.

Κατ' ανάλογο τρόπο, ο serial killer προσπαθεί απεγνωσμένα να αποφύγει να αναπτύξει με το αντικείμενο του πόθου του την οποιαδήποτε σχέση από την οποία μπορεί να προέλθει πόνος στον ίδιο. Τρομοκρατείται στο ενδεχόμενο να εγκαταλειφθεί ή να ταπεινωθεί, αν αποκαλυφθεί αυτό που είναι ο ίδιος και να τύχει απόρριψης γι' αυτό. Αρκετοί serial killers κάνουν σεξ – η ύστατη μορφή ιδιωτικότητας – με τα πτώματα των θυμάτων τους. Η εξουδετέρωση του θύματος επιτρέπει την αδιαφιλονίκητη κατοχή του «αντικειμένου».

Αποστερημένος από την ικανότητα να δείχνει ανθρωπιά και συμπόνοια, διακατεχόμενος ταυτόχρονα από αίσθηση ανωτερότητας και μοναδικότητας, ο ναρκισσιστής δεν μπορεί να «έλθει στη θέση του άλλου», ή να αντιληφθεί τη σημασία της θέσης «του άλλου». Η ίδια η αίσθηση του να δείχνει κανείς ανθρωπιά είναι ξένη στο ναρκισσιστή, του οποίου η ψευδοταυτότητα πάντα βρίσκεται σε πρώτο πλάνο, χωρίς να αφήνει χώρο για ανθρώπινα συναισθήματα. Κατά συνέπεια, ο ναρκισσιστής πιστεύει ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ναρκισσιστές. Κάποιοι serial killers ισχυρίζονται ότι πιστεύουν πως ο φόνος είναι ο τρόπος «όλου του κόσμου», ότι όλοι θα σκότωναν εφόσον τους δινόταν η ευκαιρία. Νιώθουν ότι οι ίδιοι είναι πιο ανοικτοί και πιο ειλικρινείς πάνω στις επιθυμίες τους και κατά συνέπεια ηθικά ανώτεροι. Τρέφουν αισθήματα περιφρόνησης για τους ανθρώπους, τους οποίους θεωρούν

⁵²⁹ **L.D. Hankoff**, The earliest memories of criminals, σε International Journal Of Offender Therapy and Comparative Criminology, 37 (1987), pgs 1-21.

⁵³⁰ **J. B. Mc Carthy**, Narcissism and the self in homicidal adolescents, σε American Journal of Psychoanalysis, 38 (1978), pgs 19-39.

συμβιβασμένους υποκριτές, που έχουν υποχρεωθεί σε υποταγή από το καταπιεστικό καθεστώς της κοινωνίας⁵³¹.

Ο ναρκισσιστής αναζητά να προσαρμόσει την κοινωνία γενικώς και ορισμένους ανθρώπους που έχουν σημασία γι' αυτόν ειδικότερα, στις ανάγκες του. Θεωρεί τον εαυτό του ως την επιτομή της τελειότητας, ένα μέτρο σύγκρισης για τον οποιονδήποτε, ένα μνημείο υπεροχής, το οποίο πρέπει να θαυμάζεται και να τύχει μιμήσεων. Δρά ως «γκουρού», ως ειδικός, ως «τρίτος παρατηρητής των ανθρώπινων σχέσεων» και διαγνώνει τα λάθη και τις «παθολογίες» των ανθρώπων γύρω του και εκείνος τους «βοηθά» να βελτιωθούν, να αλλάξουν ή «εξελιχθούν», δηλαδή να προσεγγίσουν τα δικά του στάνταρ, οράματα και επιθυμίες.

Έτσι και οι serial killers, «βελτιώνουν» τα θύματά τους, αφού με τη σφαγή τα μεταμορφώνουν σε «τέλεια» αντικείμενα – αποκτήματα, από τα οποία αφαιρούν τις «ατέλειες» και τα «καθαίνουν», αποπροσωποποιώντας τα και αφαιρώντας τους την ανθρώπινη υπόσταση. Ειδικά αυτού του τύπου ο serial killer θεωρεί ότι «σώζει» τα θύματα από την παρακμή και την υποβάθμιση, από το κακό και την «αμαρτία», εν συντομία, «από μια μοίρα χειρότερη απ' το θάνατο». Η μεγαλομανία του κατ' εξακολούθηση ανθρωποκτόνου εκδηλώνεται στο στάδιο αυτό. Ισχυρίζεται ότι κατέχει ή ότι έχει πρόσβαση σε υψηλή γνώση και υψηλή ηθική. Ο ίδιος αυτοπαρουσιάζεται ως ένα εξαιρετικό πλάσμα και το θύμα είναι «το εκλεκτό» και πρέπει να είναι και ευγνώμον γι' αυτό. Η «αχαριστία» του θύματος εκλαμβάνεται ως εκνευριστική, αν και προβλέψιμη.

Οι Kraft-Ebbing στο κλασικό έργο *"Aberrations of Sexual Life"* (πρωτότυπος τίτλος: *"Psychopathia Sexualis"*), όπως κατά παραπομπήν αναφέρεται στο βιβλίο *"Jack the Ripper"* του Donald Rumbelow⁵³², καταθέτουν την εξής παρατήρηση :

"Η διεστραμμένη τάση για τέλεση φόνων για ευχαρίστηση δεν στοχεύει μόνο στο να προκαλέσει στο θύμα πόνο και το πιο ακαριαίο τραύμα όλων, τον θάνατο. Η πραγματική σημασία της ανθρωποκτονίας είναι το να μιμηθεί, με έναν αποτρόπαιο και διεστραμμένο τρόπο την πράξη της διακόρευσης. Γι' αυτόν τον λόγο, βασικό συστατικό της πράξης είναι η χρήση ενός αιχμηρού όπλου. Το θύμα πρέπει να σκιστεί, να κοπεί σε κομμάτια. Τα καίρια κτυπήματα επιφέρονται συνήθως στην περιοχή του στομάχου και σε πολλές περιπτώσεις στα γυναικεία γεννητικά όργανα και στη βουβωνική χώρα. Σε θύματα που είναι άνδρες, φροντίζουν να «φτιάξουν» ένα τεχνητό αιδοίο. (...) Μπορεί κανείς να παραλληλίσει αυτή την διαδικασία διαμελισμού, όπου τα όργανα αφαιρούνται, με τη δημιουργία μιας ... συλλογής».

Ωστόσο, η σεξουαλικότητα του serial killer έχει ως αληθή στόχο τον εαυτό του. Τα θύματά του είναι προεκτάσεις, βοηθήματα, αντικείμενα και σύμβολα. Αλληλεπιδρά με αυτά τελετουργικά, τόσο πριν, όσο και μετά την πράξη και

⁵³¹ **L. F. Lowenstein**, The Psychology of the obsessed compulsive killer, σε The Criminologist, 1992, pgs 26-38.

⁵³² **Donald Rumbelow**, Jack The Ripper, The Complete Casebook, Chicago: Contemporary Books, 1975, pgs 76-78, 100-131.

μεταμορφώνει τον αρρωστημένο εσωτερικό του διάλογο σε ένα εγωκεντρικό κλίμα «κατοχής».

Η ζωή του ναρκισσιστή είναι ένα γιγαντιαίο σύμπλεγμα επαναληπτικότητας. Σε μια καταδικασμένη προσπάθεια να επιλύσει παλαιές συγκρούσεις του με πρόσωπα που διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλο στη ζωή του, ο ναρκισσιστής καταφεύγει σε μια περιορισμένη γκάμα στρατηγικών και αμυντικών μηχανισμών απέναντι σε όλα τα νέα πρόσωπα που συναντά στη ζωή του. Αναζητά να ανασυστήσει το παρελθόν του με κάθε καινούρια σχέση και επαφή. Αναπόφευκτα, ο ναρκισσιστής συγκρούεται διαρκώς με τα ίδια ή αναλόγως πενιχρά αποτελέσματα στις διαπροσωπικές του σχέσεις, κάτι που αντί να τον οδηγήσει στο να εμπλουτίσει τη συμπεριφορά του, ενισχύει τα πρότυπα και τις πεποιθήσεις του. Πρόκειται για φαύλο, αδιατάρακτο κύκλο.

Κατά παραλληλισμό με αυτό το πρότυπο συμπεριφοράς, στις περισσότερες περιπτώσεις serial killers, η διαδικασία θανάτωσης του θύματος δείχνει να αναπαριστά παλαιότερες συγκρούσεις με σημαίνοντα πρόσωπα της ζωής του ανθρωποκτόνου, όπως τους γονείς, ή τον ερωτικό σύντροφο ή φιγούρες βεβαρυμένες με συμβολισμούς αρχής και εξουσίας (λ.χ. δασκάλους, εργοδότες). Οι συσχετισμοί σε αυτή την απόπειρα «αναπαράστασης» του συγκρουσιακού περιστατικού είναι αντεστραμμένοι. Ο ανθρωποκτόνος κυριαρχεί αυτή τη φορά στο επεισόδιο, ενώ, σε πραγματικό χρόνο, ο ίδιος υπήρξε - τουλάχιστον στο μυαλό και την ψυχή του έτσι έχει καταγραφεί - το «θύμα».

Οι ανθρωποκτονίες του επιτρέπουν να επιβάλλει κακοποίηση και τραύμα στους άλλους, αποφεύγοντας να τα υφίσταται ο ίδιος. Ταυτόχρονα, διακωμωδεί και ευτελίζει σχήματα εξουσίας όπως η αστυνομία. Ο ανθρωποκτόνος αισθάνεται ότι «εκδικείται» την κοινωνία γι' αυτό που η κοινωνία του «έκανε». Αντιλαμβάνεται τις πράξεις του ως «θεία δίκη», ως ξεκαθάρισμα λογαριασμών, ως αποκατάσταση της ζημιάς, κι επομένως ως κάτι «καλό». Ο φόνος επιτελεί γι' αυτόν μια προσωρινή «καθαρήρια» λειτουργία, καθώς του δίνει τη δυνατότητα να απελευθερώσει καταπιεσμένες του ορέξεις με εμφανή ψυχοπαθολογία, καθώς εμφορούνται από ασίγαστο μίσος, φθόνο και οργή κατά πάντων.

Οι επανειλημμένες πράξεις κλιμακούμενης φρίκης και αποτροπιασμού αποτυγχάνουν όμως να κατασιγάσουν ή να απαλύνουν την ψυχική αναταραχή του ανθρωποκτόνου και να τον βγάλουν τελειωτικά από την κατάθλιψη, η οποία επανέρχεται χειρότερη από πριν. Σταδιακά, και ο ίδιος ο serial killer αναζητά να εξαλείψει αυτές τις επανακάμπτουσες εμβολές αρνητικών συναισθημάτων με τον ύστατο τρόπο : να πιαστεί και να τιμωρηθεί. Πολλές είναι οι περιπτώσεις που ο ίδιος ο serial killer περισφίγγει ο ίδιος τη θηλειά του ανθρωποκτυνηγτού γύρω από το

λαιμό του, επικοινωνώντας με τα M.M.E. ή με τις αρχές και παρέχοντάς τους στοιχεία για την ταυτότητά του και τι συνεταγμένες των κτυπημάτων του. Και όταν φθάσει η σύλληψη, ο ίδιος καταθέτει ότι νιώθει ένα λυτρωτικό, ανακουφιστικό συναίσθημα.

Το διανοητικό σχήμα «εξαντικειμενισμού» του άλλου, στη βάση του δεν είναι πρωτόγνωρο⁵³³. Ως μηχανισμός δηλαδή, η απροσωποποίηση εφαρμόζεται συνειδητά ως ένα μέτρο στην καθημερινή ζωή. Είναι διαδικασία της κριτικής ικανότητας, συνορεύει με την σύνθεση και την ανάλυση και έχει ευρύτατες προεκτάσεις, στην προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική ζωή των ανθρώπων. Θα μπορούσε κανείς να επιλέξει μεταξύ δεκάδων κοινωνικών ρόλων: πολιτικοί και στρατιωτικοί ηγέτες, γιατροί χειρουργοί, δικαστές και νομικοί της πράξης, αστυνομικοί και πωλητές καταναλωτικών ειδών δεν θα μπορούσαν να επιτελέσουν το έργο τους εάν δεν ασκούσαν ορθά και συνετά διανοητικές λειτουργίες απροσωποποίησης των συναλλασσομένων με αυτούς προσώπων. Οι serial killers, κατά διαστροφή αυτής της λειτουργίας, υλοποιούν τα φονικά τους ένστικτα «ξεχνώντας» την αυταξία του αθώου θύματός τους ως ζώντος οργανισμού. Μετατρέπουν τον άνθρωπο σε «όχημα» δοκιμασίας της φαντασίωσής τους. Κατά κάποιον τρόπο αποτελούν την απώτατη έκφανση ναρκισσιστικής προσωπικότητας, ενός πολιτισμού που γεννά, εκτρέφει και επιδοκιμάζει το ναρκισσισμό, κύριο χαρακτηριστικό του οποίου είναι η απουσία συναισθημάτων συμπόνοιας, αλληλεγγύης και ανθρωπιάς προς τον συνάνθρωπο.

α-vii.-5. Ψυχασθένεια, serial killers και δυνατότητα πρόληψης

Η υπόθεση του Patrick Mackay⁵³⁴

Γεννημένος στις 25 Σεπτεμβρίου 1952 στην Αγγλία, ο Patrick Mackay μεγάλωσε με πατέρα έναν αλκοολικό, επιθετικό και βίαιο άνθρωπο, τον Harold

⁵³³ Βλ. οπ. ανωτ. σε **Philip H. Pollock**, pg 266, με παραπομπές σε O.F. Kernberg, Severe Personality Disorders, New Haven, Yale University Press, 1992.

⁵³⁴ Η περίπτωση αναλύεται στη μονογραφία «Psychopath», των **Tim Clark και John Penycate**, ένα δίδυμο δημοσιογράφων, οι οποίοι έχουν στο ενεργητικό τους ένα σχετικό με την υπόθεση τηλεοπτικό ντοκυμανταίρ, στο οποίο εξετάζουν επικριτικά τις ατέλειες των συστημάτων υγείας και δικαιοσύνης, τα οποία «κατάφεραν» να αφήσουν τον Mackay ουσιαστικά χωρίς ιατρική μέριμνα και να συνεχίσει τα εγκλήματά του. Βλ. Επίσης τις αναπτύξεις σχετικά με την υπόθεση σε **Brian King**, Lustmord: The Writings and Artifacts of Murderers. Burbank, CA: Bloat Books, 1996.

"Harry" Mackay, λογιστή και βετεράνο του β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η κακή οικονομική κατάσταση της οικογένειας χειροτέρευε τα βίαια ξεσπάσματά του. Επέστρεφε στο σπίτι, κατανάλωνε μεγάλες ποσότητες αλκοόλ και άρχισε να κατηγορεί εκ του μηδενός για διάφορες – φανταστικές πάντοτε – ατασθαλίες. Κατέληγε να δέρνει την ίδια και τον γιό του τον Patrick, περιέργως αφήνοντας μόνο τις δύο μικρότερες κόρες του ανέγγιχτες. Ο άνθρωπος ήταν γενικά ακοινωνήτος και σκληρός. Όταν ο Patrick Mackay ήταν δέκα ετών, ο πατέρας του πέθανε από επιπλοκές που προκάλεσε ο αλκοολισμός του στην καρδιά, αφήνοντας τη γυναίκα και τα παιδιά του να παλέψουν μόνοι τους για τη ζωή. Ο ανήλικος Mackay ήταν φανερό ότι δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει την απώλεια. Έλεγε σε όλους ότι ο πατέρας του ήταν ακόμη ζωντανός και κρατούσε μια φωτογραφία του πάντοτε κοντά του. Γεμάτος πλέον με ενοχές, μετά από τόσα βράδυα αναίτιων ξυλοδαρμών όταν ευχόταν ο πατέρας του να πέθαινε, ο μικρός πίστευε ότι έφταιγε ο ίδιος για το θάνατό του. Κατά τη διάρκεια των επόμενων χρόνων, ο Patrick απομονώθηκε και αποξενώθηκε από τους πάντες. Συχνά βρώμικος από την ανέχεια και την παραμέληση, άρχισε να αναπτύσσει επιθετικές τάσεις και να κακοποιεί ανήλικους συμμαθητές του. Συγχρόνως, άρχισε να έχει συχνές κρίσεις θυμού⁵³⁵. Ο Mackay ήταν γνωστός στο σχολείο του ως μυθομανής και ταραχοποιός. Σύντομα άρχισε να εξωτερικεύει την βία προς τα μικρά ζώα, ξεκινώντας από την κατοικίδια χελώνα της οικογένειας, στην οποία έβαλε φωτιά. Μάρτυρες κατέθεσαν αργότερα ότι έπαιρνε πουλιά, τα κάρφωνε στη μέση του δρόμου και μετά στεκόταν και έβλεπε τα αυτοκίνητα να περνούν και να τα πατούν. Ακολουθώντας δε τα βήματα του πατέρα του άρχισε να πίνει, αρχίζοντας παράλληλα με τη βοήθεια του ποτού να γίνεται ακόμη πιο βίαιος. Άρχισε να κλέβει περαστικούς και να κάνει διαρρήξεις σε σπίτια όπου έμεναν μόνες τους ηλικιωμένες γυναίκες, παίρνοντας ό,τι μπορούσε. Συλλαμβάνεται και του επιβάλλεται επιτήρηση. Από τα 11 αρχίζει να έχει εμπλοκή με το νόμο. Αποπειράθηκε επίσης να βάλει φωτιά στην καθολική εκκλησία της περιοχής και σε άλλα κτίρια. Το πιο ανησυχητικό όταν ότι ο νεαρός Mackay άρχισε να αναπτύσσει μια έλξη για το θάνατο και τις νεκρές έμβιες φύσεις. Περνούσε ώρα κοιτώντας τα άψυχα σώματα ζώων και πουλιών. Άρχισε να αναπτύσσει φαντασιώσεις με την διαδικασία της επέλευσης του θανάτου, οι οποίες άρχισαν να ασκούν ένα είδος ερωτικού υποκαταστάτου γι' αυτόν. Οι περίεργες συνήθειες του νεαρού δεν έμειναν απαρατήρητες από τη μητέρα του, η οποία ζήτησε από την πολιτεία να εξετάσει την δυνατότητα να εγκλειστεί σε ίδρυμα για διαταραγμένα παιδιά, αλλά τελικά, αλλάζοντας γνώμη, τον κράτησε μαζί με τις δύο κόρες της, παρά την ψυχιατρική συμβουλή να προχωρήσει τον εγκλεισμό. Αργότερα, η οικογένεια μετακόμισε να ζήσει μαζί με τις αδελφές του αποβιώσαντος πατέρα. Ο μικρός άρχισε τους καθημερινούς έντονους καυγάδες με όλα τα μέλη της διευρυμένης τότε οικογένειας. Η μητέρα του για μια ακόμη φορά αποφάσισε να μετακομίσει στην

⁵³⁵ Ο Dr. Lonnie Athens, συγγραφέας του βιβλίου «The Creation of Dangerous Violent Criminals», έχει διατυπώσει την άποψη ότι η αντικοινωνική συμπεριφορά όπως αυτή αναπτύσσεται μέσα από συγκεκριμένα βήματα. Από την έρευνά του μέσα στις φυλακές με ενήλικους κρατούμενους για εγκλήματα βίας, διέκρινε ότι γίνεται κανείς βίαιος μέσα από τέσσερα στάδια, την χρονική διαδοχή των οποίων περιέγραψε με τον όρο «εκβιασιοποίηση» («violentization»). Αυτά είναι: i) αποκτήνωση και υποταγή ii) πολεμική στάση ή διάθεση iii) προπόνηση στη βία iv) εγκληματική δραστηριότητα. Αρχικά, το παιδί γίνεται θύμα της βίας και αισθάνεται εντελώς αδύναμο να την αποφύγει. Βιώνει τον φόβο και την ταπείνωση, ειδικά όταν η βία εις βάρος του επαναλαμβάνεται, μαζί με την αίσθηση της απελπισίας και της έλλειψης βοήθειας. Αργότερα, καθώς παρακολουθεί το βασανιστή του, μαθαίνει πώς και πότε να γίνεται βίαιος και πώς να επωφελείται από αυτό. Μόλις αποκτήσει ευρύτερη κοινωνική έκθεση, το παιδί αρχίζει να δρά με κριτήριο την παρόρμηση. Αναλαμβάνει πρωτοβουλία και επιφέρει σε άλλους αυτά που υπέστη το ίδιο. Οι επιλογές του παιδιού στο πώς θα διαμορφώσει τη συμπεριφορά του συρρικνώνονται δραματικά, καθώς το βίωμα το καθοδηγεί να επιλέξει τη μοναδική που του φαίνεται η πιο «δυναμική» και ασφαλής, αυτή που το οδήγησε να θυματοποιηθεί. Το σχήμα εφαρμόζει πλήρως στην υπόθεση του Mackay. Βλ. **Lonnie Athens**, *The Creation of Dangerous Violent Criminals*, London, Routledge, 1989, κατά παραπομπή από τον **David Canter**, *Criminal Shadows – Inside the Mind Of A Serial Killer*, Harper/ Collins, London, 1994, pgs 237-247, 299.

πόλη Gravesend. Ο Mackay πιάνει δύο δουλειές για μικρό διάστημα. Συνεχίζει να συμπεριφέρεται βίαια και να προκαλεί τους ανθρώπους. Ένας αστυνομικός υπεύθυνος για την τήρηση των επιτηρήσεων, όπως αυτή που είχε επιβληθεί στον Mackay για την κλοπή, προέβλεψε στην έγγραφη αναφορά του προς το δικαστήριο ανηλίκων την εκδήλωση χειρότερων βιαιοτήτων, εάν ο νεαρός δεν απομακρυνόταν από το σπίτι του. Όμως άλλοι συνάδελφοί του διστάζουν να αναλάβουν πρωτοβουλία. Λίγο καιρό αργότερα, ο Mackay αποπειράται να στραγγαλίσει τη μητέρα του και να αυτοκτονήσει. Του γίνονται εξετάσεις για να κριθεί εάν πρέπει να εγκλειστεί σε ίδρυμα για ψυχικές ασθένειες. Τελικώς αφήνεται ελεύθερος, ωστόσο ξανασυλλαμβάνεται, επειδή αποπειράθηκε να στραγγαλίσει ένα ανήλικό αγόρι. Ο Mackay δεν άργησε να καταλήξει στο πρώτο από μια σειρά ψυχιατρικών καταστημάτων και να διαγνωστεί η νόσος από την οποία έπασχε. Ο Δρ. Leonard Carr ψυχίατρος του ιδρύματος εξέτασε τον ίδιο και το ιστορικό του και τον περιέγραψε ως έναν «ψυχρό ψυχοπαθή φονιά». Ήταν μόλις 15 ετών. Υπήρχαν την εποχή εκείνη τρία νοσοκομεία στη Βρετανία, τα οποία διέθεταν τα πρωτόκολλα ειδικής ασφάλειας, για να δέχονται όσους ασθενείς έχουν εκδηλώσει βίαιη και ειδικά εγκληματική προδιάθεση. Εκεί θα μπορούσε να τοποθετηθεί ο Mackay για αόριστο χρονικό διάστημα, ώστε να τύχει θεραπευτικής αντιμετώπισης. Τον Οκτώβριο του 1968, πράγματι αποφασίστηκε ο εγκλεισμός του στο Moss Side Hospital του Λίβερπουλ, ως διγνωσμένος ψυχοπαθής. Εκεί υποβλήθηκε σε εκτεταμένες εξετάσεις και ελήφθη υπόψη από ομάδα ψυχιάτρων ολόκληρο το ιστορικό του (βίαιη συμπεριφορά προς ομηλικούς, ροπή στις κλοπές, αρχές πυρομανίας, βία κατά ζώων, απομόνωση και κοινωνική αποξένωση). Ελήφθη επίσης υπόψη ότι η μητέρα του είχε νοσηλευθεί επί τετράμηνο στο παρελθόν για νευρικό κλονισμό, κάτι που οπωσδήποτε τον έκανε να αισθανθεί εγκατάλειψη, ιδίως σε συνδιασμό με το θάνατο του πατέρα του. Ελήφθη επίσης υπόψη η έκθεση του αστυνομικού επιτηρητή, παρ'ότι δεν είχε τη δυνατότητα να προτείνει συγκεκριμένο μέτρο. Παρ'ότι η βία είχε γίνει τρόπος επιβίωσης για τον Mackay, οι ψυχίατροι πίστεψαν ότι η περίπτωση του «σώζεται» και ο χαρακτήρας του νεαρού είναι δυνατόν να μεταστραφεί. Από ένα τεστ στα εγκεφαλικά του κύματα, βρέθηκε ότι ήταν μέσα σε φυσιολογικά πλαίσια. Τη δεκαετία του '70 θεωρούσαν ότι ο παράγων αυτός είναι κρίσιμος για την εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Παρά ταύτα, ένας από την ομάδα των ψυχιάτρων είχε τη γνώμη ότι ένα γενετικό ελάττωμα που είχε κληρονομήσει από τον πατέρα του έδειχνε ότι πιθανότατα είναι ψυχοπαθής και η διαταραγμένη σχέση που είχε με τη μητέρα του χειροτέρευε τις συνθήκες εμφάνισης της ασθένειάς του. Μερικές από τις πιο βίαιες κρίσεις θυμού ήταν όταν εκείνη ήταν κοντά του. Ο Mackay έπαιρνε μια κούκλα στο κρεβάτι του τη νύχτα και πίεζε τους άλλους να τη φιλήσουν «για καληνύχτα». Η συναισθηματική του ανωριμότητα ήταν προφανής και ορισμένοι γιατροί πίστευαν ότι είναι μη αναστρέψιμη. Οι περισσότεροι από τους γιατρούς κατέληγαν επίσης στο να επιρρίψουν την ευθύνη στη μητέρα του, η οποία επεδείκνυε χρόνια αδιαφορία στα προβλήματά του και δεν είχε επικοινωνιακές ικανότητες να συναλλαγεί με το γιο της και να τον παραδειγματίσει. Τελικώς, οι ειδικοί θεώρησαν ότι ο Mackay είναι ψυχοπαθής χωρίς το στοιχείο της «μανίας». Δηλαδή ότι είχε διαταραχή του χαρακτήρα, χωρίς αυτή η διαταχή να είναι ψυχωσικού χαρακτήρα. Μετά από δύο εκτεταμένες περιόδους νοσηλείας του στο νοσοκομείο του Λίβερπουλ, του δόθηκε επιτήρηση, παρά τις αντιρρήσεις ορισμένων ψυχιάτρων ότι είναι επικίνδυνος. Βρισκόταν πλέον στην ηλικία των 20. Η εμμονή του στη βία άρχισε να συνοδεύεται από μια παράδοση εμμονή με το ναζισμό. Άρχισε να «λατρεύει» το Χίτλερ και ονόμασε τον εαυτό του "Franklin Bollvolt τον πρώτο". Έφτιαξε ό ίδιος μια στολή, καρφίτσωσε πάνω της εμβλήματα των ναζί και φορούσε μπότες καταδρομένων. Άρχισε να θαυμάζει τη δύναμη που απέπνεε και πίστευε ότι «θα άλλαζε τον κόσμο».

Στο βιβλίο του «Οι Πύλες του Ιανού» (*«The Gates of Janus»*⁵³⁶), ο βρετανός serial killer Ian Brady περιέλαβε διάφορους «στοχασμούς» σχετικά με τους κατ'εξακολούθησιν ανθρωποκτόνους και την ιδεολογία. Ο ίδιος δήλωνε εμπνευσμένος από το Αυστριακό φιλόσοφο Friedrich Nietzsche είχε γίνει μηδενιστής, απεχθανόταν τους άλλους και ήταν βέβαιος για τη δική του ανωτερότητα. Έχοντας τελέσει τους φόνους για τους οποίους καταδικάσθηκε στην Αγγλία, μια δεκαετία πριν τον Mackay, έχει σημασία η προοπτική που αποτυπώνει για τα κίνητρα ανθρώπων όπως ο ίδιος και ο Mackay⁵³⁷. Αφέθηκε ελεύθερος από το ίδρυμα του Moss Side το 1972. Δεν άργησαν να αρχίσουν τα χειρότερα. Αποτυγχάνοντας να βρεί μόνιμη εργασία, ο Mackay μετακόμισε στο Λονδίνο σε φίλους του, καθώς ήθελε να είναι ανεξάρτητος από τη μητέρα του και περνούσε το χρόνο του υπό την επίρρεια ναρκωτικών ή αλκοόλ. Την ίδια περίπου εποχή η μία από τις αδελφές του νοσηλεύθηκε με ψυχωτική διαταραχή, κάνοντας τρία τα μέλη της οικογένειας που εμφάνισαν ιστορικό ψυχολογιών ανισορροπιών. Στο μεταξύ η ανευθυνότητα, οι απότομες αλλαγές της διάθεσης και τα ξεσπάσματα θυμού του ανάγκασαν τους φίλους του να του ζητήσουν να απομακρυνθεί. Η ιστορία επαναλαμβάνεται. Εκείνη την εποχή, τρομοκράτησε κυριολεκτικά τους συγκατοίκους του φτιάχνοντας ομοιώματα του «Φρανκενστάιν», στα οποία έμπηγε καρφίτσες και έκαιγε τα μάτια τους. Η δε εμμονή του με τους ναζί συνεχίστηκε, καθώς περιφερόταν με την αυτοσχέδια στολή του στο δρόμο. Είχε αρχίσει να ενθουσιάζεται με το Ολοκαύτωμα και να ανησυχεί μήπως «το αίμα του δεν ήταν καθαρό». Δίπλα από το κρεβάτι του είχε μια φωτογραφία του Χίμλερ. Άρχισε και πάλι να κάνει διαρρήξεις και να κλέβει τσιγάρα, χρήματα και τροφή από διάφορα σπίτια. Σε μια επίσκεψή του στη γενέτειρά του, κοντά στο σπίτι της μητέρας του, γνώρισε τον πατέρα Crane, ιερέα υπεύθυνο ενός μικρού μοναστηριού καρμελιτών, όπου οκτώ καλόγριες φρόντιζαν υπερήλικες, ενώ ο ίδιος ζούσε σε μια παρακείμενη καλύβα. Έχοντας κάνει σκοπό της ζωής του να γίνεται φίλος με όσους χρειάζονται ένα φίλο, ο πατέρας Crane κέρασε ένα ποτό τον Mackay σε μια pub και έκτοτε τον συναντούσε εκεί τακτικά. Αυτό που αγνοούσε ο άτυχος ιερέας είναι ότι οι ψυχοπαθείς δεν έχουν το συναισθηματικό υπόβαθρο που απαιτεί μια ειλικρινής ανθρώπινη σχέση. Ο Mackay δεν μπόρεσε να αντισταθεί στις ορέξεις του και ένα βράδυ διέρρηξε την καλύβα του ιερέα και έκλεψε μια επιταγή 30 λιρών. Ο ιερέας τον αντιλήφθηκε, κάλεσε την αστυνομία και ο Mackay συνελήφθη. Ο

⁵³⁶ "...οι περισσότεροι άνθρωποι βλέπουν τα νομικά, ηθικά ή εθιμικά σύνορα είτε για άμεσο προσωπικό συμφέρον, είτε από φόβο και ντροπή. Ο εγκληματίας έλκεται και ερεθίζεται περισσότερο από τον ενθουσιασμό του να προκαλέσει τη νόρμα, να πατήσει σε απαγορευμένη περιοχή σαν μοναχικός εξερευνητής, συνειδητά διψώντας να αποκτήσει εμπειρία από αυτό που η πλειοψηφία δεν τολμά..." Αναφέρεται στην προσέγγισή του στην ανθρωποκτονία ως «πνευματικό γύρισμα προς το σκοτάδι». Το απαγορευμένο είναι ελκυστικό και οι άνθρωποι που προσελκύονται σε αυτό, έχουν, κατά τη γνώμη του Brady, «αυξημένη εγκληματική δυναμική». Ο serial killer «στερείται της υπομονής να συμβιβαστεί και να υποστεί τις πιέσεις της σύγχρονης καθημερινότητας. Θέλει περισσότερα και τα θέλει τώρα, αφού η ζωή είναι εξαιρετικά αβέβαια και μικρή». Από τη στιγμή που κάποιος θα πραγματοποιήσει τον πρώτο ή τον δεύτερό του φόνο, λέει ο Brady, «βαθμιαία θα αποδεχθεί τις πράξεις του, είτε ως φυσιολογικές είτε ως υπερφυσικές». Θα έχει ήδη δημιουργήσει ένα μικρόκοσμο, στον οποίο «θα κυβερνά ο ίδιος και μόνο, επιδεικνύοντας έως και αμέλεια με τις ζωές των άλλων ανθρώπων, όπως οι περισσότεροι εξουσιαστές». Γίνεται, κατά συνέπεια, ο καθρέπτης των κοινωνιών εκείνων που δίνουν μεγαλύτερη αξία στην εξουσία, παρά στην ανθρώπινη ζωή. – Βλ. **Ian Brady**, *The Gates of Janus*. Freal House, 2001, 50-96.

⁵³⁷ Ο Brady και η συνεργός του Myra Hindley ήταν εραστές. Ο Brady ήταν ένας σαδιστής που αγαπούσε την πορνογραφία και θαύμαζε την ιδεολογία των ναζί. Συνάντησε την Hindley και μαζί επιδόθηκαν, μεταξύ 1963 και 1965, σε μια σειρά απαγωγών μικρών παιδιών, τα οποία βασάνιζαν και σκότωναν στο σπίτι γιαγιάς του Brady. Ο κουνιάδος της Hindley, τον οποίο ο Brady προόριζε για συνεργό του, υπήρξε μάρτυρας μιας εν ψυχρώ δολοφονίας μικρού αγοριού τον Οκτώβριο του 1965 και τους κατέδωσε στην αστυνομία. Brady και Hindley βρέθηκαν ένοχοι 3 και 2 αντιστοίχως ανθρωποκτονιών και καταδικάσθηκαν σε ισόβια. Το 1987 ο Bradley ομολόγησε μέσα από τη φυλακή άλλες δύο ανθρωποκτονίες, χρονολογούμενες από το 1963 και το 1964. Το 2003 η Hindley πέθανε μέσα στη φυλακή, ενώ ο Brady βρίσκεται και σήμερα σε ειδικό ίδρυμα νοσηλείας στο Merseyside. Βλ. True Crime, pg 257.

ιερέας δήλωσε ότι δεν επιθυμούσε την ποινική δίωξη του συλληφθέντος, όμως η αστυνομία άσκησε αυτεπαγγέλτως την ποινική δίωξη, ιδίως εφόσον ο Mackay είχε παρελθόν. Η υπόθεση έφθασε στο δικαστήριο, όπου του επεβλήθη μια μικρή ποινή με αναστολή και διατάχθηκε να αποζημιώσει τον ιερέα και έτσι ο Mackay «γλύτωσε» με μια κενή υπόσχεση, αφού δεν είχε πρόθεση να το πράξει ποτέ. Τους τελευταίους μήνες του 1973, ο Mackay επέστρεψε στο Λονδίνο. Το Φεβρουάριο του 1974, ο Mackay βοήθησε την 84χρονη Isabella Griffiths να μεταφέρει τα ψώνια της στο σπίτι και εκείνη του το ανταπέδωσε προσκαλώντας τον στο σπίτι. Λίγο πριν τη συναντήσει είχε προσπαθήσει να αυτοκτονήσει και τον πρόλαβε η αστυνομία. Τον εξέτασε ένας ψυχίατρος και συμπέρανε ότι δεν ήταν ψυχικά ασθενής, παρά το εκτεταμένο ιστορικό του. Διέγνωσε διαταραχή της προσωπικότητας και τον παρέπεμψε σε κλινική για έλεγχο και εξετάσεις. Ο Mackay προσαρμόστηκε γρήγορα στην γνώριμη γι' αυτόν ρουτίνα. Στις 14/2/1974 πήρε εξιτήριο από το νοσοκομείο και κατευθύνθηκε στο σπίτι της Griffiths, «προσφερόμενος να την βοηθήσει». Εκείνη αρνήθηκε τη βοήθεια και τότε ο Mackay έσπρωξε την πόρτα, μπήκε με τη βία στο σπίτι, επιτέθηκε στην κυρία και την στραγγάλισε. Δεν υπήρχε κανένας λόγος και καμία αφορμή. Ο Mackay εξοργίστηκε επειδή η Griffiths δεν τον κάλεσε και αυτή τη φορά στο σπίτι της. Αφού ξόδεψε αρκετή ώρα κοιτώντας το πτώμα, και αφού κάρφωσε στο στέρνο της ήδη νεκρής σπιτονοικοκυράς ένα κουζινομάχαιρο, έκλεψε έναν αναπτήρα και έφυγε. Το πτώμα της Griffiths βρέθηκε δύο εβδομάδες μετά. Ανέλαβε την υπόθεση το τμήμα ανθρωποκτονιών, καθώς εντοπίστηκε η αιτία θανάτου (στραγγαλισμός), καθώς και η μεταθανάτια πληγή από το μαχαίρι. Κανείς δεν ήξερε ποιος θα μπορούσε να είχε επισκεφθεί την γηραιά κυρία, αφού έμενε μόνη της και δεν είχε συγγενείς. Η υπόθεση σύντομα κατέληξε στις ανεξιχνίαστες. Ο Mackay για μια ακόμη φορά είχε ξεφύγει. Τον επόμενο χρόνο, ο Mackay φιλοξενήθηκε από έναν δημοτικό υπάλληλο, στο πλαίσιο ενός προγράμματος για τους αστέγους. Ο άνθρωπος αυτός που επέλεξε να παραμείνει ανώνυμος, κατέθεσε αργότερα ότι ο Mackay μιλούσε διαρκώς για τις βίαιες φαντασιώσεις του και φοβόταν ότι «έχει κυριευθεί από δαίμονες». Τελικά, κατόρθωσε να εκδιωχθεί και από εκεί και επέστρεψε στους δρόμους, ζητιανεύοντας από συγγενείς, αφού κανείς δεν τον ήθελε να μείνει μαζί του. Ένα βράδυ διέρρηξε το σπίτι του ανθρώπου που πριν από λίγο καιρό τον φιλοξενούσε, συνελήφθη και τιμωρήθηκε με φυλάκιση. Αυτή τη φορά εξέτισε 4 μήνες στη φυλακή, αφού είχε εξαντλήσει κάθε περιθώριο αναστολής. Αποφυλακίστηκε στις 22 Νοεμβρίου 1974. Ο Mackay προφανώς είχε αισθανθεί μια πρωτόγνωρη έλξη για αυτό που είχε διαπράξει στο σπίτι της Griffiths. Έναν περίπου χρόνο αργότερα, στις 10 Μαρτίου 1975, κτύπησε την πόρτα της 89χρονης Adele Price, ζητώντας «ένα ποτήρι νερό». Την ακολούθησε μέσα στο διαμέρισμα και μετά από λίγες σύντομες κουβέντες, ξαφνικά της επιτέθηκε για να την στραγγάλισι, πράγμα που πέτυχε. Έμεινε στο σπίτι του θύματος και κοιμήθηκε εκεί. Τον ξύπνησε ο θόρυβος του κουδουνιού. Ήταν η εγγονή του θύματος, η οποία είχε έλθει να την επισκεφθεί. Επειδή δεν απαντούσε, κατέβηκε τις σκάλες να καλέσει από το τηλέφωνο της εισόδου και έτσι ο Mackay βρήκε την ευκαιρία να διαφύγει από την πόρτα, κατεβαίνοντας κανονικά. Στο κτίριο υπήρχε ολόκληρο σύμπλεγμα διαμερισμάτων και έμενε εκεί πολύ κόσμος, οπότε κανείς, ούτε η εγγονή του θύματος τον αντιλήφθηκαν. Καθώς καμία σύνδεση δεν μπορούσε να βρεθεί μεταξύ του άγνωστου δράστη και του θύματος και αυτή η ανθρωποκτονία κατατάχθηκε στις ανεξακριβωτες. Ακολούθησε και νέα σύντομη νοσηλεία του σε νοσοκομείο, εξαιτίας νέας προσπάθειάς του να αυτοκτονήσει, η οποία απέτυχε. Πέντε ημέρες αργότερα, ο Mackay ήταν έτοιμος για νέα ανθρωποκτονία. Κάποιοι γνώριμοί του άρχισαν να τον πειράζουν για τη γνωριμία του με τον πατέρα Crane, υπαινισσόμενοι ότι ήταν εραστής. Ο Mackay οπλίστηκε με δύο μαχαίρια και πήρε το τραίνο από το Λονδίνο για να βρεί τον ιερέα. Την Παρασκευή 21 Φεβρουαρίου 1975 επισκέφτηκε πρώτα το σπίτι της μητέρας του, πολύ κοντά στην καλύβα του ιερέα και παρήγγειλε να του μαγειρέψει ένα κοτόπουλο, το οποίο είχε αγοράσει ο ίδιος από το δρόμο. Αμέσως μετά πήγε στο σπίτι του ιερέα, μπήκε μέσα από την ανοικτή πόρτα και αναζήτησε φωναχτά τον άνθρωπο που είχε προσπαθήσει να του φερθεί φιλικά. Τρομαγμένος ο Crane μόλις τον είδε, τρόμαξε και προσπάθησε να διαφύγει – εξάλλου μετά τη διάρρηξη στο σπίτι του και την δικαστική εξέλιξη της υπόθεσης, πλέον φοβόταν τον Mackay. Με ένα οργισμένο ξέσπασμα, άνευ λόγου και αιτίας, ο Mackay χτύπησε επανειλημμένα τον ιερέα στο κεφάλι, ο τελευταίος προσπάθησε να παλέψει για να ξεφύγει, αλλά μάταια. Τελικά, μετά από σειρά σκαιών

κτυπημάτων, έπνιξε τον ιερέα στη μπανιέρα, εγκλωβίζοντάς τον σε έναν αργό θάνατο. Ο ίδιος παρακολουθούσε το θύμα να πεθαίνει για περίπου μία ώρα. Μετά, έφυγε για το σπίτι του, όπου ατάραχος έφαγε το κοτόπουλο που του είχε μαγειρέψει η μητέρα του. Το πτώμα του ιερέα ανακαλύφθηκε λίγη ώρα αργότερα, από τις καλόγριες. Οι υποψίες δεν άργησαν να πέσουν στον Mackay, ο οποίος δεν άργησε να συλληφθεί στο σπίτι ενός φίλου του εκεί κοντά. Σε μισή ώρα, είχε ομολογήσει. Ο ίδιος αστυνομικός που τον είχε συλλάβει δύο χρόνια πριν για τη διάρρηξη στο σπίτι του Crane, τον ανέλαβε και πάλι. Βγήκαν και άλλα στην επιφάνεια. Σε μια από τις αναρίθμητες διαρρήξεις του, βρέθηκε ένα αποτύπωμα που ήταν δικό του. Αρχικά ομολόγησε τρεις ανθρωποκτονίες, των δύο ηλικιωμένων και του ιερέα. Κρατήθηκε προσωρινά στις φυλακές του Brixton, περιμένοντας τη δίκη του. Μέσα στη φυλακή, άρχισε να διηγείται στους συγκρατούμενους διάφορα φονικά κατορθώματα. Ακολούθησαν νέες ανακρίσεις, μέσα από τις οποίες ο Mackay συνολικά ομολόγησε έντεκα ανθρωποκτονίες σε διάρκεια δύο ετών. Για αρκετά από τα θύματά του ήταν αδύνατο να βρεθούν ίχνη και δεν καταδικάστηκε ποτέ γι'αυτά, όπως έναν άστεγο που είχε ρίξει στον Τάμεση, στις μέρες του στο Λονδίνο. Ο συνήγορος που του δόρισε το δικαστήριο, ο Robin Clark, πίστεψε ότι είχε μια καλή υπόθεση για να σταθεί η διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών, λόγω και του ιστορικού του Mackay. Όμως και οι ψυχίατροι που τον εξέτασαν εντός της φυλακής, όσο ήταν προσωρινά κρατούμενος, δεν διέγνωσαν ψυχική νόσο, αλλά διαταραχή της προσωπικότητας, η οποία δεν έχει τα χαρακτηριστικά μόνιμης ψυχικής νόσου. Ήξερε τί έκανε, μπορούσε να διακρίνει τη διαφορά μεταξύ σωστού και λάθους και εν τούτοις δεν αισθανόταν καμιά τύψη. Ο Clark ζήτησε από έναν εκ του τημ των ψυχιάτρων που είχε διαφορετική άποψη, τον Dr. James Stewart να καταθέσει στο δικαστήριο για τον μειωμένο καταλογισμό του εντολέα του, όμως εκείνος αρνήθηκε. Αφού κρίθηκε «λογικός» και ικανός να παραστεί σε δίκη, ο Mackay προχώρησε στις 21 Νοεμβρίου 1975 σε ομολογία ενοχής για τις 3 ανθρωποκτονίες που είχε αρχικώς ομολογήσει, σε κατάσταση μειωμένου καταλογισμού. Δήλωσε μάλιστα ότι η μακροχρόνια θεραπευτική του μεταχείριση σε ειδικό νοσηλευτικό ίδρυμα «θα ήταν η μοναδική ευκαιρία που του απέμεινε να επιβιώσει ως ανθρώπινο ον». Η εισαγγελική αρχή, προκειμένου να αποφύγει μια περιπτή και πολυέξοδη δίκη, αποδέχθηκε την ομολογία. Ασυγκίνητος ο δικαστής ανακοίνωσε την ποινή : ισόβια. Ο Brian King συμπεριέλαβε στο βιβλίο του αποσπάσματα από το ημερολόγιο που είχε συγγράψει ο Mackay όσο ήταν προσωρινά κρατούμενος⁵³⁸, το 1975. Τον Οκτώβριο του 1975, ένα μήνα πριν τη μοναδική ακρόαση που θα έκρινε και την υπόθεσή του, ο Mackay έγραψε ότι «αισθάνεται τύψεις». Παραδέχθηκε ότι οι πράξεις του φόβιζαν ακόμη και τον ίδιο, ενώ δεν μπορούσε να βρεί κίνητρο πίσω από αυτές. *«Μου φαίνονται όλα μια μπερδεμένη υπόθεση»* αναφέρει χαρακτηριστικά. Εξακολουθούσε πάντως να μέμφεται για τη κατάληξή του αυτή τους πάντες πλην του εαυτού του: την οικογένειά του, τους ψυχιάτρους, ακόμη και τις προεξάρχουσες νοοτροπίες των ιδρυμάτων της δεκαετίας του '60, που *«επέτρεπαν την εκμετάλλευση των παιδιών χωρίς πατέρα»*. Τυπική αντίδραση ενός ψυχοπαθούς. Εκ των υστέρων, ο Mackay δήλωσε ότι η *«ζωή του πήγε χαμένη»* και ότι τώρα είναι μοιραίο να *«σαπίσει στη φυλακή»*. Ευχόταν μάλιστα να είχε τερματίσει τη ζωή του στις τόσες φορές που το είχε ανεπιτυχώς προσπαθήσει. Οι εφημερίδες εκμεταλλεύτηκαν άριστα την υπόθεση : *«Ο Άνθρωπος που του άρεσε να σκοτώνει»*, *«Η Δίψα Για Αίμα του Μαυροντυμένου Κτήνους»*, *«Ισόβια Για Τον Τρελλό Φονιά Που Ο Νόμος Αφήνει Να Του Ξεφύγει»*, ήταν μερικά από τα πρωτοσέλιδα της εποχής, σύμφωνα με το ρεπορτάζ των Clark και Pennycate.

Οι δύο δημοσιογράφοι στο ντοκυμανταίρ που έφτιαξαν για το B.B.C. εστίασαν την κριτική τους στο πώς ο Mackay, από την ευθυνοφοβία, την γραφειοκρατία και την απροθυμία των αλληλένδετων συστημάτων δικαιοσύνης και υγείας αφέθηκε να περιπλανιέται από πόλη σε πόλη, ενώ κάθε φορά που συλλαμβανόταν του

⁵³⁸ **Brian King**, Lustmord: The Writings and Artifacts of Murderers, Paperback, Bloat Books, 1997.

επιβαλλόταν η ίδια ποινή : επιτήρηση, ή αναστολή. Το ένα υποσύστημα τον «φόρτωνε» στο άλλο, με την ελπίδα ότι κάπου στην πορεία θα «έβαζε μυαλό», θα «καλυτέρευε», ή θα «μεγάλωνε και θα το ξεπερνούσε». «Όσοι ήταν σε θέση να βοηθήσουν δεν ήθελαν και όσοι ήθελαν να βοηθήσουν δεν μπορούσαν», συμπεραίνουν. Δεν υπήρχε περίπτωση να «μεγαλώσει και να ξεπεράσει» τα προβλήματα που παρουσίαζε ήδη από μικρή ηλικία. Υπήρχε μόνον η προοπτική να γίνει χειρότερος και να φθάσει στην ανθρωποκτονία κάποια στιγμή. Όσοι ήταν επιφορτισμένοι με την αντιμετώπιση της νεανικής εγκληματικότητας θα έπρεπε, σύμφωνα με την άποψη των Clark και Pennycate, να είχαν προβλέψει το ενδεχόμενο αυτό και να κάνουν μια προσπάθεια να βρουν θέση μέσα στους στεγνούς από ευελιξία θεσμούς για τον Mackay. Τώρα πλέον η υπόθεση έχει μόνον εκπαιδευτική αξία, τόσο για τη φαινομενολογία των ψυχοπαθών εγκληματιών, για τους γενεσιουργούς παράγοντες της εμφάνισης ενός serial killer και την αθροιστική επενέργειά τους, όσο και για τις «τρύπες» του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης. Είναι άλλης τάξεως ζήτημα το να γνωρίζει κανείς τις λεπτομέρειες μιας υπόθεσης με σειρά ανθρωποκτονιών από τον ίδιο δράστη και εντελώς διαφορετικό το να έχει κανείς τη δυνατότητα να ξεχωρίζει από τις λεπτομέρειες αυτές ποιές υπήρξαν τα προειδοποιητικά «σήματα κινδύνου», για το κύλισμα ενός προσώπου στην ακραία ανθρωποκτόνο δράση. Είναι εξαιρετικά δύσκολο να ενοποιηθούν αυτές οι ενδείξεις και να κατηγοριοποιηθούν σε σημείο τέτοιο ώστε να παρέχεται ένας «οδηγός» στις αρχές και στα δικαστήρια. Εφικτή είναι μόνο μια ποιοτική κατάταξη, αναφορικά με το ποιοί παράγοντες είναι πιο πιθανόν – σε σχέση με άλλους - να σηματοδοτούν το πέρασμα ενός ατόμου σε πράξεις εντονότερης βιαιότητας. Οι συνδυασμοί ομάδων παραγόντων μεταξύ τους αποκτά μια σχετική αξία σε έρευνες στατιστικής και υπολογισμού του «ρίσκου».

Πολλοί serial killers συμπεριφέρονταν με τρόπους, που εκ των υστέρων, ενεδείκνυν ότι κάποια στιγμή στο μέλλον θα φανερώσουν εντονότερη βιαιότητα κατά των άλλων. Αδυναμία να χειριστούν το άγχος, άγρια νευρώδη ξεσπάσματα κατά πάντων ή άκρατη εκδικητικότητα χωρίς σοβαρή αφορμή. Η ασταμάτητη συσσώρευση της απεγνωσμένης επιθετικότητας των ατόμων αυτών φαίνεται επίσης ότι έχει έρεισμα στο ότι δεν μαθαίνουν να διαχειρίζονται τον θυμό και το άγχος τους. Αυτή η έλλειψη εκμάθησης έχει τη βάση της στη μίμηση των προτύπων τους, που συχνά δεν είναι άλλοι από τους ανθρώπους που τους θυματοποιούν σε μικρή ηλικία. Όσοι έχουν θυματοποιηθεί σε εντονότερη βία σε μικρή ηλικία, εμφανώς παρουσιάζουν την τάση να την αναπαράξουν.

Μεταξύ των παραγόντων που σχετίζονται με την εμφάνιση βίαιης συμπεριφοράς είναι η χρήση βλαβερών ουσιών από τις εγκύους κατά τη διάρκεια της

εγκυμοσύνης, το χρόνιο στρες των εγγύων, η απόρριψη του παιδιού από τη μητέρα σε μικρή ηλικία, η σωματική κακοποίηση, οι διατροφικές διαταραχές και αποστερήσεις, το χαμηλό I.Q., το χρόνιο πρόβλημα συγκέντρωσης και η υπερκινητικότητα.

Μερικά από τα ανησυχητικά «σημάδια κινδύνου», όπως έγινε σαφές και από την περίπτωση του Mackay είναι η επισταμένη ενασχόληση του παιδιού με τη βία, η μηδενική ανεκτικότητα του στην απόγνωση και το άγχος, τα επαναλαμβανόμενα επεισόδια βίας στην οικογένεια με τον ίδιο ως θύμα, η απροθυμία να αναλάβει τις ευθύνες για τις πράξεις του, η ευχαρίστησή του στο να ασκεί βία και να θανατώνει τα ζώα, η αδυναμία του να επικοινωνήσει με το λόγο, η κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών και βέβαια, η πνευματική του αστάθεια.

Ο συνδυασμός κάποιων από αυτούς τους παράγοντες μπορεί να προκαλέσει θυμό, ο οποίος χωρίς την εκμάθηση συστήματος διαχείρισής του, πιθανότατα θα προκαλέσει εξωτερίκευση της βιαιότητας προς τους άλλους ή και αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές. Εάν τα παιδιά δεν καταφέρουν να συνδεθούν συναισθηματικά με τους κηδεμόνες τους, ενδεχομένως θα προκύψουν προβλήματα αργότερα. Στον αντίποδα, η αυτοεκτίμηση, η υπομονή, η ευφυΐα, η κατανόηση και η ανεκτικότητα είναι κρίσιμο να αναπτύσσονται, ώστε να κτιστεί ο χαρακτήρας του παιδιού με τις κατάλληλες αντιστάσεις ώστε να απορροφά και να επιλύει τις κρίσεις που θα ενσκήψουν στις διαπροσωπικές τους σχέσεις, αλλά και αυτές που με βεβαιότητα θα έλθουν με την ένταξη του παιδιού στα κοινωνικά υποσυστήματα όπως το σχολείο.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ορισμένοι από τους ψυχιάτρους που κατά καιρούς εξέτασαν τον Mackay επεσήμαναν αυτά τα σημάδια, αλλά συγχρόνως, άλλα αρμόδια πρόσωπα, με μεγαλύτερη θεσμική ισχύ στην αποφασιστική διαδικασία τα παραγνώρισαν, ζυγίζοντας πολλές φορές τις περιορισμένες δυνατότητες του συστήματος να επιβάλλει τη συμμόρφωση του ατόμου στο νομικό πλαίσιο. Ο ιδρυματισμός είναι βέβαια η τελευταία διέξοδος ενός συστήματος απονομής δικαιοσύνης που ενδιαφέρεται για την εξατομικευμένη αντιμετώπιση του κάθε παραβάτη, όμως εν προκειμένω ο Mackay θα μπορούσε να είχε κρατηθεί πριν χάσουν τη ζωή τους τουλάχιστον τρεις άνθρωποι.

Περίπου 5% του πληθυσμού των Η.Π.Α. εμφανίζουν ψυχοπαθητικές διαταραχές προσωπικότητας, σύμφωνα με την βίβλο των πνευματικών ασθενειών (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders - DSM-IV). Αυτές οι διαταραχές προσωπικότητας χαρακτηρίζονται από αντικοινωνική και παρορμητική

συμπεριφορά, παραγνώριση των κοινωνικών κανόνων και μικρή ή καμία ένδειξη φόβου ή ενοχής⁵³⁹.

«Είμαι ο πιο ψυχρός sonofabitch που θα δείτε ποτέ στη ζωή σας» είχε δηλώσει ο Ted Bundy. «Απλώς μου άρεσε να σκοτώνω, ήθελα να σκοτώσω»⁵⁴⁰. Το χαρακτηριστικό του ψυχοπαθούς είναι η ανικανότητά του να δει τους άλλους ως άξιους αισθημάτων συμπόνιας και ανθρωπιάς. Τα θύματά του απεκδύονται ανθρώπινων χαρακτηριστικών, καθώς προβάλλουν ως άχρηστα αντικείμενα στο μυαλό του. Ο John Wayne Gacy, δεν έδειχνε ίχνος τύψεων, καθώς χαρακτήριζε τα θύματά του ως «άχρηστες αδερφούλες και αλητάκια»⁵⁴¹, ενώ ο «αντεροβγάλτης του Γιορκσάιρ» Peter Sutcliffe⁵⁴² που δολοφονούσε πόρνες, περήφανα διακήρυσσε ότι «θα καθαρίσει τους δρόμους από τα σκουπίδια».

Τον 19^ο αιώνα, η ψυχοπαθολογία θεωρείτο «ηθική παράνοια». Σήμερα είναι ευρέως γνωστή ως «αντικοινωνική διαταραχή της προσωπικότητας» (A.S.P.D.)⁵⁴³. Οι πάσχοντες αποτελούν ένα αμάλγαμα προσωπικών, βιολογικών και πολιτισμικών δυσλειτουργιών και προβλημάτων. Όσοι εμφανίζουν ψυχοπαθολογία παρουσιάζουν άσκοπα και παράλογα αντικοινωνική συμπεριφορά, έλλειψη συνείδησης και συναισθηματική κενότητα. Συγχρόνως, αναζητούν την έντονη συγκίνηση, όντας σχεδόν «άφοβοι». Ανίκανοι να έχουν σοβαρές και βαθείς διαπροσωπικές σχέσεις, βλέπουν τους άλλους ως υποχείριά τους, ως δεκτικούς χειραγώγησης και εκμετάλλευσης⁵⁴⁴. Δεν έχουν όλοι οι ψυχοπαθείς τάση για ανθρωποκτόνο δράση. Όμως όσοι έχουν περάσει μια ζωή υφιστάμενοι άνιση ή άδικη συμπεριφορά, κοινωνικό αποκλεισμό ή και συστηματική κακοποίηση από τους οικείους τους, έχουν αυξημένη πιθανότητα να καταλήξουν στην ανθρωποκτονία. Σύμφωνα με ψυχιατρικές έρευνες, υπάρχει μια σειρά παραγόντων που μπορούν να προκαλέσουν την αντικοινωνική διαταραχή της προσωπικότητας, η οποία να ενέχει την «ποιότητα νόσου»: (i) Το 60% των ψυχοπαθολογικών προσωπικοτήτων έχουν χάσει τον ένα γονέα (ii) Όταν ήταν παιδιά, στερήθηκαν την αγάπη και την μητρική ανατροφή. Οι γονείς τους ήταν απόντες ή εντελώς απόμακροι, για διάφορους λόγους (iii) Ασταθής

⁵³⁹ Βλ. American Psychiatric Association (APA), Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM IV). 4th ed., Washington, DC: APA, 1994.

⁵⁴⁰ Από τις συνεντεύξεις του στους **S. Michaud & H. Aynesworth**: Ted Bundy, Conversations with a killer, New York, Signet, 1989, pg 3.

⁵⁴¹ Βλ. ανωτ., σελ. 228 και παραπομπή 445. Αναλυτικά για τον Gacy, βλ., μ.α., **Robert Ressler & Tom Schachtman**, Whoever Fights Monsters: My Twenty Years Hunting Serial Killers for the FBI. New York: St Martin's Press, (1992) pgs 207–218.

⁵⁴² Βλ. ανωτ., Μέρος Πρώτο, Κεφ. α-ι-5 και σελ. 36.

⁵⁴³ Βλ. Diagnostic and statistical Manual Of Mental Disorders, 4th edition, Text Revision (DSM-IV-TR), American Psychiatric Association (2000), pgs 645-650.

⁵⁴⁴ Βλ. Antisocial Personality Disorder σε Psychology Today, 2005, Antisocial Personality Disorder – Definition & Symptoms, Causes, Risk Factors, από το προσωπικό της Mayo Clinic, όπως αναφέρεται στον ιστότοπο Mayo Clinic.com.

πειθαρχία : Εάν ο πατέρας είναι αυστηρός και η μητέρα «μαλακή» απέναντι στο παιδί, το παιδί συνήθως καταλήγει να γίνεται αυταρχικό και να εκμεταλλεύεται τη μητέρα του (iv) Οι υποκριτές γονείς, οι οποίοι κατ'ιδίαν μειώνουν και ταπεινώνουν το παιδί, ενώ δημοσίως επιδιώκουν να μεταδίδουν την εικόνα της «ευτυχισμένης οικογένειας»⁵⁴⁵. Έρευνες μας αποκαλύπτουν ότι το νευρικό σύστημα του ψυχοπαθούς είναι ριζικά διαφορετικό από το φυσιολογικό. Νιώθουν δυσκολότερα το φόβο και την πίεση, το άγχος, απ'ότι οι μέσοι άνθρωποι. Μαθαίνουν πολύ πιο δύσκολα εξ εμπειρίας και γενικά δύσκολα μεταβάλλουν την συμπεριφορά τους. Το γεγονός ότι χρειάζονται περισσότερα και εντονότερα ερεθίσματα για να προσαρμοστούν, τους κάνει να αναζητούν επικίνδυνες καταστάσεις. Όταν ο John Wayne Gacy άκουγε τη σειρήνα κάποιου διερχόμενου ασθενοφόρου, το ακολουθούσε για να δει ποιά «συναρπαστική» καταστροφή εξελισσόταν⁵⁴⁶. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλοί serial killers αναζητούν δουλειά στην αστυνομία, ή ως νυχτοφύλακες. Ο βαθμός της καθημερινής έντασης, το απρόοπτο και η ροή της αδρεναλίνης είναι κάτι που αναζητά ο ψυχωσικός. Παράγοντες γενετικής και φυσιολογίας επίσης συμβάλλουν στη γένεση μιας ψυχοπαθητικής προσωπικότητας. Μελέτη στο πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης σε μια ομάδα ψυχοπαθών, οι οποίοι είχαν υιοθετηθεί σε μικρή ηλικία, έδειξε ότι οι βιολογικοί συγγενείς των ψυχοπαθών είχαν τέσσερις με πέντε φορές περισσότερες πιθανότητες να είναι και αυτοί ψυχοπαθείς, σε σχέση με τους γονείς του υπόλοιπου πληθυσμού. Παρά ταύτα, η γενετική δεν αποδίδει ασφαλώς ολόκληρη την εικόνα, απλώς φανερώνει μια προδιάθεση προς αντικοινωνική συμπεριφορά. Είναι το κοινωνικό περιβάλλον που κάνει μια ψυχοπαθητική προσωπικότητα να ολοκληρωθεί και να εκδηλωθεί⁵⁴⁷.

Ο Hervey Cleckley στο έργο του «The Mask Of Sanity» εξέθεσε τα κύρια χαρακτηριστικά της ψυχοπαθητικής προσωπικότητας ως εξής : (i) έξυπνος, (ii) λογικός, (iii) ήρεμος, (iv) αναξιόπιστος, (v) ανειλικρινής, (vi) χωρίς αιδώ ή τύψεις, (vii) με φτωχή κρίση, (viii) χωρίς ικανότητα να αγαπήσει, (ix) συναισθηματικά αναισθητος, (x) με φτωχή ικανότητα ενδοσκόπησης, (xi) αδιάφορος στην εμπιστοσύνη ή την ευγένεια των άλλων ανθρώπων, (xii) υπερευαίσθητος στο αλκοόλ, (xiii) με αυτοκτονικές τάσεις (xiv) με απρόσωπη σεξουαλική ζωή, (xv) με έλλειψη

⁵⁴⁵ Βλ., πολύ αναλυτικά το Early Prevention of Adult Antisocial Behaviour, **Cambridge Studies In Criminology**, edited by **David P. Farrington & Jeremy W. Coid**, (2003) κεφάλαια 7,8, 11

⁵⁴⁶ Serial Killers, Time – Life Books, σπ. ανωτ., pgs 62-67.

⁵⁴⁷ Βλ. μ.α., **Theodore Millon & Roger D. Davis**, Disorders of Personality: DSM-IV and Beyond. New York: John Wiley & Sons, Inc., 1996, pgs 169, 443.

μακροπρόθεσμων στόχων, (xvi) με αντικοινωνικές συμπεριφορές χωρίς επαρκή κίνητρα⁵⁴⁸.

Όταν ένας ψυχοπαθής κληρονομεί γενετικής προέλευσης αναπτυξιακές δυσκολίες, τότε συνήθως πρόκειται για καθυστερημένη ή ανώμαλη ανάπτυξη των ανωτέρων λειτουργιών του εγκεφάλου. Ποσοστό 30 - 38% των ψυχοπαθών εμφανίζουν στις εξετάσεις (EEG) ανώμαλες εγκεφαλικές εγγραφές. Τα φυσιολογικά νήπια και παιδιά έχουν κατά κανόνα χαμηλότερη εγκεφαλική δραστηριότητα, η οποία αυξάνεται καθώς μεγαλώνουν. Δεν συμβαίνει το ίδιο με τους ψυχοπαθείς. Ο εγκέφαλός τους δείχνει να ωριμάζει όταν η ηλικία τους είναι πια μεγάλη. Είναι ένας λόγος για τον οποίο σπάνια συναντάμε serial killers που να βρίσκονται σε δράση ενώ είναι πάνω από 50 ετών. Η ανώμαλη εγκεφαλική λειτουργία προέρχεται από βλάβες στους εγκεφαλικούς λοβούς και στο περιφερειακό σύστημα του εγκεφάλου, τις περιοχές που ελέγχουν τα συναισθήματα και τη μνήμη. Όταν η ανάπτυξη αυτού του μέρους του εγκεφάλου είναι γενετικά ατελής και οι γονείς του παιδιού το κακοποιούν, το σκηνικό για εκδήλωση βίαιης δραστηριότητας από το ανήλικο θύμα έχει ήδη στηθεί.

Είναι δυνατόν οι ψυχοπαθείς να τύχουν επιτυχημένης θεραπείας ; Σύμφωνα με τις γνώμες των περισσότερων ψυχιάτρων όχι. Η θεραπεία με ηλεκτροσοκ αποτελεί πια παρελθόν. Η ψυχοθεραπεία απαιτεί εμπιστοσύνη και ανάπτυξη διαπροσωπικής σχέσης με τον θεραπευτή, εγχείρημα που εκ των προτέρων εξασθενεί, αφού οι ψυχοπαθείς δεν έχουν την ικανότητα να «κτίσουν» ανθρώπινες σχέσεις και να ανοιχτούν αποτελεσματικά στους άλλους. Σύμφωνα με τον J. Reid Meloy⁵⁴⁹, ο ψυχοπαθής είναι ικανός μόνο για να αναπτύξει σαδομαζοχιστικές σχέσεις βασισμένες στην καταπιεστική εξουσίαση του ενός σκέλους της σχέσης από το άλλο και όχι στην ψυχική και πνευματική σύγκλιση. Οι ψυχοπαθείς ταυτίζονται με το ρόλο του καταπιεστή, ο οποίος συνήθως είναι ο καταπιεστικός γονέας και επιτίθενται σε αυτόν που θεωρούν τον «αδύναμο κρίκο» των διαπροσωπικών σχέσεων που αναπτύσσουν. Οι serial killers κατασκευάζουν τον «αδύναμο κρίκο» επιλέγοντας τα θύματά τους ώστε να συγκεντρώνουν κάποια -μορφολογικά περισσότερο- χαρακτηριστικά και τα καθιστούν ανίσχυρα με μια σειρά από μεθοδεύσεις παγίδευσης και εξαπάτησης. Προβάλλουν έτσι το ρόλο του αδύναμου, στα θύματά τους και αναλαμβάνουν αυτοί το ρόλο του θύτη. Όπως ακριβώς το έθεσε ο serial

⁵⁴⁸ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 49-50 και **Hervey Cleckley**, The Mask Of Sanity, 1982, revised edition, Mosby Medical Library, pgs, 149-152, 204, 238, 249-252.

⁵⁴⁹ **J. Reid Meloy**, The Psychology of Stalking - Clinical and Forensic Perspectives, by J. Reid Meloy (ed.), Academic Press, 2001.

killer Dennis Nilsen «Σκότωνα τον εαυτό μου, αλλά πάντοτε ήταν ο συγκαθήμενός μου που πέθαινε»⁵⁵⁰.

Ο Meloy αναφέρει ότι στην πρώιμη παιδική ηλικία δημιουργείται ένα σχίσμα στην ψυχosύνθεση του ψυχοπαθούς: το «μαλακό εγώ», το οποίο είναι ο εύπλαστος και ευαίσθητος εσωτερικός και το «σκληρό μη - εγώ» που είναι ο σκληρός και τιμωρητικός έξω κόσμος. Το παιδί αρχίζει να αναμένει ότι όλες οι προερχόμενες από τα «έξω» εμπειρίες θα είναι επώδυνες και στρέφεται «προς τα έσω». Στην προσπάθειά του να προστατευθεί από το σκληρό περιβάλλον, το νήπιο αναπτύσσει έναν χαρακτήρα τύπου «πανοπλίας»: αρχίζει να μην εμπιστεύεται κανέναν, ενώ αρνείται να εσωτερικοποιήσει και επεξεργαστεί την οποιαδήποτε εμπειρία. Αποφεύγει συστηματικά να ταυτιστεί με τους γονείς του και τους βλέπει ως κακόβουλους «ξένους» που το επιβουλεύονται. Σύντομα, το παιδί δεν θα τρέφει θετικά αισθήματα για κανέναν. Ο «τοίχος» θα έχει κτιστεί για τα καλά.

Στην φυσιολογική ανατροφή, το παιδί δένεται με τη μητέρα γιατί μεταξύ άλλων τρέφεται και στέργεται από αυτήν από τα πρώτα λεπτά της ζωής του. Για τον ψυχοπαθή, η μητέρα αντιπροσωπεύει είτε έναν «απειλητικό επιβουλάτορα», ή έναν «παθητικό άγνωστο». Οι βίαιοι ψυχοπαθείς δένονται με το πρότυπο του βασανιστή – σαδιστή από την παιδική τους ηλικία. Σύμφωνα με τον Meloy, το άτομο εντελώς διεστραμμένα επιδιώκει στην ενήλικη ζωή του να ενεργήσει το ίδιο ως «κακόβουλος επιβουλάτορας» και να κάνει στους άλλους αυτό που θεωρεί ότι μπορούν οι άλλοι να κάνουν σε αυτόν ανά πάσα στιγμή».

Το θύμα μέσα από τα μάτια του ψυχοπαθούς. Όταν ο ψυχοπαθής αναζητά ή παραμονεύει ένα θύμα, δεν νιώθει οργή ή μίσος, τουλάχιστον συνειδητά. Έχει καταγραφεί ότι οι serial killers κατά τη διάρκεια του «ψαρέματος» των θυμάτων τους, μπαίνουν σε μια ιδιόζουσα πνευματική φάση, μια ημι-ονειρική κατάσταση, στην οποία ενεργούν με οδηγό την φαντασίωση και την παρόρμηση. Ψάχνουν ιδανικά θύματα για να τα ντροπιάσουν να τα ταπεινώσουν, να τα καταστρέψουν. Ταπεινώνοντας το θύμα, προσπαθούν να εξουδετερώσουν τον εχθρό, ο οποίος είναι φωλιασμένος στο μυαλό τους, ανίκητος και εφτάψυχος⁵⁵¹. Στη δίκη του John Wayne Gacy, ο κλινικός ψυχίατρος Richard Rappaport κατέθεσε «ότι ο κατηγορούμενος είναι τόσο πεπεισμένος για το ότι οι ποιότητες αυτές (σ.σ. του εχθρού) υπάρχουν στο θύμα του, ώστε χάνει κάθε επαφή με την πραγματικότητα. Αισθάνεται ότι είναι

⁵⁵⁰ Βλ. **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, *Destined For Murder*, οπ. ανωτ., Ch. 6 [Britain's Fatal Friend], pgs 151 – 162 και *Serial killers – Time Life Books* pgs 117- 150.

⁵⁵¹ **Michael H. Stone**, *Serial Sexual Homicide: Biological, Psychological, and Sociological Aspects*, σε *Journal of Personality Disorders*, 15:1 (February 2001), pp. 1-18.

υποχρεωμένος να τους σκοτώσει για να σώσει τον εαυτό του»⁵⁵². Το θύμα είναι ένα σύμβολο. Ο Bundy περιέγραψε την αίσθηση αυτή χρησιμοποιώντας το τρίτο πρόσωπο: «Από τότε που στα μάτια του εκείνο το κορίτσι αντιπροσώπευε όχι ένα πρόσωπο, αλλά μια εικόνα, ή κάτι επιθυμητό, το τελευταίο πράγμα που θα περιμέναμε να θέλει να κάνει είναι το να προσωποποιούσε το άτομο αυτό ... κουβεντιάζοντας, κολακεύοντας και διασκεδάζοντας, σαν να βρίσκεται σε κινηματογραφική ταινία»⁵⁵³. Εάν ο Bundy αποκτούσε οικειότητα με το υποψήφιο θύμα ή μάθαινε κάτι προσωπικό γι' αυτό, «καταστρεφόταν» η φαντασίωση και ο συμβολισμός. Άλλη μια αναλογία με την υπόθεση Μπέσκου, για τον οποίο ο ψυχίατρος Σπύρογλου υποστήριξε στο ακροατήριο του Μ.Ο. Εφετείου «(...) Δεν είναι ότι εύρισκε ευκολότερα τα θύματά του τα Σαββατοκύριακα. Όποτε ήθελε, όποια μέρα ήθελε μπορούσε να πάει στην Ερμού και την Αιόλου την ώρα που σχόλαγαν οι κοπέλες. Πήγαινε όμως στο σκοτάδι, εκεί που δεν έβλεπε λεπτομέρειες»⁵⁵⁴.

Οι serial killers γνωρίζουν τις επιταγές της κοινωνίας και τις βασικές συνιστώσες του πλέγματος υποχρεώσεων που η κοινωνία επιβάλλει ή αξιώνει από τους κοινωνούς. Συμπεριφέρονται λοιπόν ως εάν να επιδοκιμάζουν αυτές τις επιταγές. Πολλοί διαβάζουν βιβλία ψυχολογίας και μαθαίνουν να «μιμούνται» διάφορες ψυχικές ασθένειες όπως η σχιζοφρένεια. Εφαρμόζουν δε κάθε δυνατό τέχνασμα για να παραπλανήσουν τους ψυχιάτρους που τους εξετάζουν. Άραγε είναι αλήθεια ότι όλοι οι ψυχοπαθείς «ακούνε φωνές;» Σύμφωνα με τον J. Reid Meloy, «οι περισσότερες λειτουργικά ψυχωσικές προσωπικότητες δεν έχουν παραισθήσεις "εντολών άνωθεν", αλλά και όσοι έχουν, γενικά τις αντιπαρέρχονται επιτυχώς». Ο John Gacy ήταν ένας «γλυκομίλητος άνθρωπος, με υψηλή νοημοσύνη για τις κοινωνικές σχέσεις, με ικανότητα να προσαρμόζει τη συμπεριφορά του, ώστε να επηρεάζει τους ανθρώπους», σύμφωνα με τον Eugene Gaurot, τον ψυχίατρο που εξέτασε τον Gacy πριν ξεκινήσει η σειρά των αθροποκτονιών. Ίσως η πιο τραγική περίπτωση διάψευσης των ευρημάτων των ψυχιάτρων ήταν αυτή του Ed Kemper. Δύο ψυχίατροι τον εξέτασαν σε συνέντευξη και συμφώνησαν ότι ήταν «σαφούς για το κοινωνικό σύνολο», την ώρα που στο πίσω κάθισμα του παρκαρισμένου έξω από το ιατρείο τους αυτοκίνητο του Kemper, αναπαυτόταν το κομμένο κεφάλι ενός από τα θύματά του. Ο Bundy ξεγελούσε με τους καλούς του τρόπους και την ευγένειά του τους δεσμοφύλακές του, ώσπου η επιτήρησή τους να χαλαρώσει και να μπορέσει να δραπετεύσει δύο φορές. Οι περιπτώσεις των serial killers που όχι μόνο έδειχναν να

⁵⁵² Βλ. **Terry Sullivan, Peter T. Maiken**, Killer Clown: The John Wayne Gacy Murders (Paperback ed.) Pinnacle, (2000), pg 294 και Robert K. Ressler, Interview With A Monster: John Wayne Gacy, I Have Lived In The Monster.

⁵⁵³ **Michaud & Aynesworth**, οπ. ανωτ., pgs 38-43.

⁵⁵⁴ Βλ., οπ. ανωτ., φύλλα 14ο – 17^ο της 815/1991 αποφάσεως του Μ.Ο.Ε. Αθηνών.

έχουν χρηστή και «κοινωνική» συμπεριφορά, όχι μόνο κατείχαν θέσεις «φανερές» με λειτουργική σημασία για τις κοινωνίες στις οποίες ζούσαν, αλλά είχαν θετική εικόνα για το άτομό τους από τους τρίτους είναι πάρα πολλές.

Ο Dennis Rader ήταν ενεργό στέλεχος στην εκκλησία της περιοχής του και είχε εκλεγεί πρόεδρος του εκκλησιαστικού συμβουλίου λίγο πριν τη σύλληψή του⁵⁵⁵. Η εργασία του στο δήμο είχε να κάνει με την επιτήρηση των εξωτερικών χώρων και τον έλεγχο των κατοικιδίων. Ήταν παντρεμένος και είχε αποκτήσει δύο παιδιά. «Υπάρχει ένα στερεότυπο όσον αφορά τους serial killers : ότι είναι μοναχικοί, αντικοινωνικοί και ότι δεν μπορούν να κρατήσουν κοινωνικές συναναστροφές. Πρόκειται για μύθο», σύμφωνα με τον Jack Levin⁵⁵⁶. «Ο Rader, όπως και τόσοι άλλοι, ήταν εξαιρετικά "κανονικός". Ήταν υπεράνω υποψίας, ενεργός στα δημόσια πράγματα, αρχηγός της ομάδας των Προσκόπων και ήταν γνωστό ότι εργαζόταν ως δημοτικός υπάλληλος. Αυτό ήταν και το "μυστικό" της επιτυχίας του». Οι ψυχοπαθείς τείνουν πράγματι να «φορούν» μια μάσκα ψυχικής υγείας⁵⁵⁷, σύμφωνα και με τον Michael Welner, κλινικό ψυχίατρο και βοηθό καθηγητή ψυχιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. «Κανείς δεν θα έλεγε τον Dennis Rader ψυχοπαθή, πριν να συλληφθεί. Τα χαρακτηριστικά του ταιριάζουν αναντίρρητα με αυτά ενός ψυχοπαθούς που εξελίχθηκε σε serial killer», λέει η Jacqueline Helfgott, συνεργάτης καθηγήτρια ποινικής δικαιοσύνης στο Πανεπιστήμιο του Seattle. «Στα χρονικά του εγκλήματος, έχουν υπάρξει και άλλοι άνθρωποι οι οποίοι μπορούσαν να διατηρούν μια οικογένεια και να κάνουν και διπλή ζωή. Ο Rader ήταν ένα "πολύ επιτυχημένος" ψυχοπαθής».

«Η συμπεριφορά του Rader μέσα στην αίθουσα του δικαστηρίου ήταν η κλασσική ενός ψυχοπαθούς», συνεχίζει η Helfgott. «Οι ψυχοπαθείς έχουν χαμηλό δείκτη αυτόνομης επαγρύπνησης. Δεν αντιδρούν και δεν δείχνουν να νοιάζονται, δεν εκδηλώνουν άλλα συναισθήματα. Δεν αισθάνονται αυτό που οι υπόλοιποι αισθάνονται, ούτε όταν οι υπόλοιποι το αισθάνονται». Εκατομμύρια ψυχοπαθείς δεν καταλήγουν να γίνουν ποτέ serial killers σημειώνει ο Jack Levin. Σύμφωνα με τον Michael Welner, οι πραγματικά ψυχοπαθείς παρουσιάζονται ψυχροί και άκαμπτοι, στερούνται συναισθημάτων συμπόνιας και έχουν έναν εντελώς απόμακρο τρόπο να

⁵⁵⁵ Αναλυτικά για την υπόθεση Rader κατωτέρω σε σελ. 291, στην ανάλυση του Modus operandi.

⁵⁵⁶ **James Alan Fox & Jack Levin**, Serial Murder: Popular Myths and Empirical Realities σε: SMITH, M. Dwayne.; ZAHN, Margaret A. [eds.]. σε Homicide: A Sourcebook of Social Research, Thousand Oaks, CA., U.S.A.: Sage Publications, 1999, pgs. 165-175.

⁵⁵⁷ Βλ. μ.α., **M. Welner**, Motives in Crime, In: Dominick J et al. Crime Scene Investigation Elwin Street London. 2004 pgs 126–135 και **M. Welner**, Classifying Crimes by Severity: From Aggravators to Depravity, In: J. Douglass, R. Ressler, A. Burgess, FBI Crime Classification Manual, Jossey-Bass 2007 pgs 55–72, καθώς και ανωτέρω, σελ. 28.

εκδηλώνουν το συναίσθημα. Όταν το εκδηλώνουν, είναι συνήθως μια προσπάθειά τους να δημιουργήσουν εντυπώσεις. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους που η ψυχοθεραπεία δεν έχει ευεργετικά γι' αυτούς αποτελέσματα. Σύμφωνα με τον Welner, σταδιακά αντιλαμβάνονται αυτό θέλει να ακούσει ο θεραπευτής και του το δείχνουν, για να τον πείσουν ότι παρουσιάζουν βελτίωση⁵⁵⁸.

α-vii.-6. Είναι οι serial killers παράφρονες;

«Η φύση φταίει»

«Με θολώσανε οι ορμόνες»

«Ήτανε η κακιά στιγμή» - Δημήτρης Βακρινός⁵⁵⁹

Με τα κριτήρια του ποινικού νόμου, η απάντηση στο ερώτημα είναι κατά κανόνα αρνητική⁵⁶⁰. «Η συχνότητα με την οποία εμφανίζονται οι ψυχωσικές περιπτώσεις είναι αντίστοιχη, τόσο στους ανθρωποκτόνους, όσο και στον συνολικό πληθυσμό», παρατήρησε από τα μέσα της δεκαετίας του '70 ο Donald Lunde⁵⁶¹. Στο αγγλοσαξωνικό σύστημα, η έννοια της «παραφροσύνης» ("insanity") βασίζεται στους Κανόνες McNaghten, οι οποίοι διατυπώθηκαν τον 19^ο αιώνα: ο κατηγορούμενος αντιλαμβάνεται τη διαφορά μεταξύ του σωστού και του λάθους; Εάν διαφύγει ή κάνει απόπειρα να κρύψει το έγκλημα, τότε ο κατηγορούμενος δεν είναι παράφρων, γιατί οι πράξεις του δείχνουν ότι αντιλήφθηκε ότι αυτό που έκανε είναι εσφαλμένο⁵⁶². Παρά ταύτα και πολλά άλλα που μπορεί να σημειώσει κανείς για τις αναλογίες και τις διαφορές στο δικό μας δικαϊκό σύστημα, είναι αλήθεια ότι μόνον ελάχιστοι όπως ο Ed Gein και ο Peter Sutcliffe κρίθηκαν παράφρονες. Έχοντας εξασκηθεί στο να εξαπατούν και να παραπλανούν τον κοινωνικό περίγυρο, οι serial killers έχουν κάνει διάφορες ακρότητες, προκειμένου να πείσουν ότι είναι παράφρονες⁵⁶³, αφού το να κηρυχθεί κανείς παράφρων σημαίνει, στις Η.Π., ότι αποφεύγει την ποινή του θανάτου. «Οι serial killers τις περισσότερες φορές ξέρουν πολύ καλά τί πράττουν»,

⁵⁵⁸ Βλ. τον σχολιασμό σειράς περιπτώσεων βίαιων εγκληματιών από τον Welner, στον ιστότοπο trutv.com, στο άρθρο Psychiatry, The Law, And depravity: Profile of Michael Welner, M.D. Chairman, The Forensic Panel.

⁵⁵⁹ Βλ. από τη συνέντευξη του Δημήτρη Βακρινού στον Γ. Μαρνέλλο στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 14/4/1997.

⁵⁶⁰ **A. L. Carlisle**, The Divided Self : Toward an Understanding of The Dark Side of The Serial Killer, σε American Journal Of Criminal Justice, Vol. XVII, No2 , 1993, pgs 23-36.

⁵⁶¹ **D. Lunde**, Murder and Madness, Norton books, New York 1976.

⁵⁶² **J. Q. Wilson & R. J. Herrnstein**, Crime And Human Nature, New York, Simon & Schuster, 1985, pgs 502-506.

⁵⁶³ Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του William Hickman ο οποίος επίτηδες άφησε να αποκαλυφθεί ένα γράμμα του προς συγκρατούμενό του, όπου διεμήνυε ότι «θα προσπαθήσει να πείσει το δικαστήριο ότι είναι παράφρων, «γελώντας, ουρλιάζοντας και πηδώντας μέσα στο δικαστήριο, ώστε ο εισαγγελέας πριν τελειώσει την εισαγωγή του θα έχει καταλήξει». Κλείνοντας το γράμμα, έγραφε στον συγκρατούμενό του : «Υ.Γ. : Εσύ και εγώ πάντως ξέρουμε ότι δεν είμαι παράφρων, έτσι κι αλλιώς». Για την υπόθεση Hickman βλ. το άρθρο Fate, Death And The Fox του Mark Gado στον ιστότοπο trutv.com, όπου και αναλυτική βιβλιογραφία.

λέει ο J.R. Meloy, κατά τη γνώμη του οποίου ο σχεδιασμός και ο τρόπος εκτέλεσης των ανθρωποκτονιών, ειδικά η επιλογή των θυμάτων και των λοιπών περιστάσεων, απομακρύνουν την πιθανότητα να ευσταθήσει ο ισχυρισμός περί ψυχικής ασθένειας. «Θα σκότωνε ποτέ ο Rader εάν στο δωμάτιο βρισκόταν ένας αστυνομικός;» ρωτά ρητορικά ο Meloy.

Στις Η.Π.Α. έχει εγείρει τεράστια συζήτηση το θέμα της ψυχικής υγείας των serial killers. Η απροθυμία κοινής γνώμης, Μ.Μ.Ε. και πυρήνων του δικαιοσύνης να δεχθούν οποιοδήποτε υπερασπιστικό ισχυρισμό βασιζόμενο σε ψυχιατρικά σχήματα, υπό το φόβο μήπως ο κατηγορούμενος αποφύγει το μάξιμουμ της τιμώρησης, έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση της συνεισφοράς της ψυχιατρικής επιστήμης στην απονομή ποινικής δικαιοσύνης. Η ίδια διάχυτη απροθυμία έχει προσδώσει ιδιότητες αυθεντίας στους ειδικούς τους F.B.I., οι οποίοι σε μια συνειδητή προσπάθεια να κυριαρχήσουν στο διάκενο μεταξύ ψυχιατρικής επιστήμης, σύγχρονης εγκληματολογίας και άσκησης εγκληματοπροληπτικής πολιτικής, επιβάλλουν τους δικούς τους ορισμούς περί αξιοποίησης⁵⁶⁴.

Τα «Alter Egos». Μια συχνά εμφανιζόμενη και προβλέψιμη προσπάθεια των serial killers να «ξεφορτωθούν» την ευθύνη για τις ανθρωποκτονίες, βοηθώντας και την υπεράσπισή τους με τον ισχυρισμό περί παραφροσύνης, είναι να «εφευρίσκουν» μια «σκοτεινή πλευρά», ένα σατανικό «alter ego», το οποίο να καθιστούν υπεύθυνο για τα αποτρόπαια εγκλήματά τους⁵⁶⁵. Ο William Heirens δημιούργησε τον «George Murman», εμφάνισε μάλιστα και αλληλογραφία με το πρόσωπο αυτό. Ο John Wayne Gacy έφτιαξε το δικό του alter ego, τον "Jack Hanley," σε ένα υπαρκτό αστυνομικό με αυτό το όνομα. Ο «Jack» ήταν σκληρός, ήθελε να έχει τον έλεγχο και μισούσε τους ομοφυλόφιλους. Όταν ο Gacy κατανάλωνε μεγάλες ποσότητες αλκοόλ, αναλάμβανε δράση ο «Jack»⁵⁶⁶. Ένα από τα πολύ διαβόητα alter ego ήταν αυτό του «σταγγαλιστή του Hillside» Kenneth Bianchi, ο «Steve Walker». Ο «Steve» εμφανιζόταν μετά από συνεδρίες υπνοθεραπείας ως ο «επιθετικός δίδυμος», που ερχόταν σε αντίθεση με την εικόνα του «ήρεμου παιδιού» την οποία προσποιείτο ο Bianchi. Εκ των υστέρων αποδείχθηκε ότι ο Bianchi είχε δει την ταινία "Sybil", δύο μέρες πριν ξεκινήσουν οι εξετάσεις για την εκπόνηση της πραγματογνωμοσύνης

⁵⁶⁴ **Richard Tithecott**, Of Men And Monsters - Jeffrey Dahmer and the Construction of the serial killer, University Of Winsconsin, 1997, pgs 25-27.

⁵⁶⁵ Βλ. σχετ. την περιεκτική ανάπτυξη του **George B. Palermo**, The Insanity Plea in the Case of a Serial Killer, σε International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 38 (Spring 1994), pp. 3-16.

⁵⁶⁶ **Colin Wilson & Donald Seaman**, The Serial Killers, London, W.H. Allen, 1990, pg. 274.

του⁵⁶⁷. Ο David Berkowitz, με την δαιμονική περσόνα του γιού του Σαμ, προσπάθησε να πείσει τους πάντες ότι ήταν σχιζοφρενής («Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μέσα μου κατοικεί ένας δαίμονας από τη γέννησή μου (...) Έχω δικαίωμα να ξαναγίνω άνθρωπος, θέλω πίσω την ψυχή μου»)⁵⁶⁸, για να αποκαλύψει αργότερα με γράμματά του μέσα από τη φυλακή ότι «όλα ήταν μια εφεύρεση». Οι περιπτώσεις «διχασμένης προσωπικότητας» είναι λίγες και αποτελούν εξαίρεση. Είναι οι μόνες που θα οδηγήσουν το δικαστήριο στο να αποφασίσει περιορισμό σε ψυχιατρική κλινική ή ειδικό ίδρυμα για τους ψυχικώς ασθενείς που έχουν διαπράξει έγκλημα.

Σχιζοφρένεια. Σύμφωνα με έρευνες που χρονολογούνται από τα μέσα της δεκαετίας του '60, η πλειονότητα των θυμάτων των σχιζοφρενών ανθρωποκτόνων ανήκει στην οικογένειά του και πάντως σε οικείους τους⁵⁶⁹. Το τυπολογικό αυτό στοιχείο του *modus operandi* απομακρύνει αισθητά το ενδεχόμενο οι serial killers να είναι κατά βάσιν σχιζοφρενείς. Υπάρχουν όμως και serial killers που εμφανίζουν τη συμπτωματολογία του σχιζοφρενούς. Ο Herbert Mullin⁵⁷⁰ έλεγε ότι άκουγε τη φωνή του πατέρα του να τον προστάζει «Γιατί δεν μου δίνεις κάτι ; Πήγαινε σκότωσε κάποιον – κουνήσου !» Σκοτώνοντας ανθρώπους ο Mullin ήταν πεπεισμένος ότι προλαβαίνει την έλευση σεισμών και παλιρροιακών κυμάτων. Τα θύματά του δεν είχαν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Κατά τη σύλληψή του οι ψυχίατροι συμφώνησαν ότι ήταν παρανοικός σχιζοφρενής, αλλά τελικά κρίθηκε σώφρων και ικανός να παραστεί σε δίκη. Ήταν από τις ελάχιστες περιπτώσεις που αντί να προσποιηθεί ότι ήταν παράφρων, προσπαθούσε να πείσει το δικαστήριο ότι ήταν «καλά», υποστηρίζοντας ότι η σύλληψή του ήταν αποτέλεσμα μιας γιγαντιαίας συνωμοσίας.

⁵⁶⁷ **Sandra Harrison Young & Edna Rowland**, *Destined For Murder*, οπ. ανωτ., pgs 62-72.

⁵⁶⁸ Βλ. *Serial Killers*, True Crime pgs 180-182.

⁵⁶⁹ Βλ. **Φωτεινής Τσαλίκου**, *Σχιζοφρένεια και Φόνος*, Μα Ψυχολογική Εγκληματολογική Έρευνα, εκδόσεις Παπαζήση Β' εκδ., 1989, όπου και αναφορά στις έρευνες των McNight και συνεργατών.

⁵⁷⁰ Ο Herbert Mullin άρχισε να παρουσιάζει συμπτώματα ψυχωσικής διαταραχής μετά το θάνατο του πιο στενού του φίλου σε αυτοκινητιστικό ατύχημα τον Ιούλιο του 1965. Ο Mullin έφτιαξε έναν ιδιότυπο «βωμό» για το φίλο του στο δωμάτιό του, διέλυσε τον αρραβώνα του άρχισε να δηλώνει ότι είναι ομοφυλόφυλος και ισχυρίστηκε ότι ήταν αντιρρησίας συνεύθησης όταν κλήθηκε για τη στρατιωτική του θητεία το 1969. Τα παραισθησιογόνα ναρκωτικά ενίσχυσαν την παράνοιά του. Διέπραξε τον πρώτο του φόνο τον Οκτώβριο του 1972, χτυπώντας μέχρι θανάτου έναν ζητιάνο με μπαστούνι του μπέϊσμπολ. Έντεκα μέρες αργότερα, μαχαίρωσε άγρια μια φοιτήτρια και εγκατέλειψε το πτώμα της. Το Ιανουάριο του 1973 πυροβόλησε πέντε άτομα και τέσσερα ακόμη τον επόμενο μήνα. Συνελήφθη και καταδικάστηκε για 10 ανθρωποκτονίες. Κρίθηκε σχιζοφρενής και καταδικάστηκε σε ισόβια. Το 2025 θα έχει τη δυνατότητα να ζητήσει υφ' όρον απόλυση. Βλ. *True Crime*, pgs 260-261.

α-vii.-7.Οι serial killers και η θεωρία της «μαύρης τρύπας»

Dennis Nilsen

Ο Dennis Nilsen έλεγε χαρακτηριστικά : *«Ένα μυαλό μπορεί να είναι σατανικό χωρίς να είναι ανώμαλο»*⁵⁷¹. Πολλές οι θεωρίες για τη φύση, τον πυρήνα της διαστροφής που χαρακτηρίζει την ανθρωποκτόνο δράση των serial killers και την προέλευση αυτής της τόσο ιδιάζουσας διαστροφής, η οποία τρέφεται με φαντασιώσεις γύρω από το θάνατο, ικανοποιείται με το μεθοδικό φονικό παραλήρημα και καταλαγιάζει – μάλιστα ενίοτε με αισθήματα «ανακούφισης» - με τη σύλληψη και εξουδετέρωση του serial killer.

Αρκετοί από τους ίδιους τους serial killers έχουν κατά καιρούς δηλώσει, προσπαθώντας να περιγράψουν τον εσωτερικό τους κόσμο, ότι «ένα κομμάτι τους λείπει», ότι «αισθάνονται μέσα τους κάτι νεκρό», άλλοι «ένα τεράστιο κενό», όπως είπε ο Ted Bundy. Διάφοροι ερευνητές, σταματούν τις απόπειρες κατηγοριοποίησης και ενοποιοούν τις διάφορες θεωρίες σε αυτήν της «ανθρώπινης μαύρης τρύπας». Μέχρι να συλληφθούν και να ομολογήσουν τα εγκλήματά τους, οι serial killers είναι τόσο «κανονικοί», τόσο απρόσωποι, τόσο αόρατοι, ώστε τρομοκρατούν το συλλογικό υποσυνείδητο επειδή ακριβώς μοιάζουν με τον καθένα. Ο Henry Lee Lucas, με δυσοίωνα αυταρέσκεια είχε δηλώσει : *«Παντού σε όλη τη χώρα υπάρχουν άνθρωποι σαν κι εμένα, που έχουν βαλθεί να καταστρέψουν την ανθρώπινη ζωή»*⁵⁷². Δεν είναι μόνον τα θύματα ένα απρόσωπο «λευκό χαρτί» στα μάτια και το μυαλό του serial killer, αλλά είναι και ο ίδιος ως θύτης. *«Αυτό που ήθελα να δώ ήταν ο θάνατος, ήθελα να δώ το θρίαμβο, την επικράτηση έναντι του θανάτου. Κέρδιζα το θάνατο. Εκείνοι*

⁵⁷¹ Βλ. **Brian Masters**, Killing For Company, οπ. ανωτ. pgs 112-113 και **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 58-59.

⁵⁷² Βλ. **Joel Norris**, Serial killers, οπ. ανωτ., pgs 109-128.

ήταν νεκροί και εγώ ζωντανός. Αυτή ήταν η νίκη στην περίπτωση μου», θα πεί ο Ed Kemper⁵⁷³.

Όμως, όπως έγινε σαφές, ο φόνος αντί να γεμίζει, να καλύπτει το κενό, το εξαπλώνει. Το να μεταβάλλουν ανθρώπινα θύματα σε άψυχα «αντικείμενα», δεν αποτελεί παρά προέκταση της κενότητας και του άψυχου εσωτερικού κόσμου των serial killers. «Δεν σήμαιναν τίποτε, απλώς δεν σήμαιναν τίποτε. Ήταν τόσο παράλογο, που έμοιαζε να βγάζει νόημα»⁵⁷⁴, θα πεί ο Albert De Salvo για τα θύματά του.

Έχει επίσης διατυπωθεί η ακραία άποψη ότι η ίδια η φύση έχει επιφυλάξει για τους serial killers το ρόλο του «κυρίαρχου 5%», ποσοστό που έχει διακριβωθεί ερευνητικά ότι αναδεικνύεται σε πληθυσμούς πειραματόζωνων υπό συνθήκες πίεσης και υπερπληθυσμού⁵⁷⁵. Ο serial killer ζεί στην σκοτεινή πλευρά, έξω από τα κοινωνικά σύνορα των συμβάσεων περί λογικής και «παραλόγου». Αποτελεί προσωποποίηση του σκότους, της παράλογης εγωμανούς επιθυμίας και ένα σύγχρονο σύμβολο για το πού μπορεί να βρίσκεται η κορυφογραμμή των καταχρήσεων στις οποίες οδηγεί η εξουσίαση ανθρώπου από άνθρωπο. Ο serial killer δεν είναι άνθρωπος που μπορεί να ερμηνεύσει τις πράξεις του με την κοινή λογική, ούτε οι λογικοί άνθρωποι μπορούν να αποκωδικοποιήσουν αυτές τις πράξεις του με τις συμβατικές επιστημονικές θεωρήσεις. Η πλήρης αποκωδικοποίηση έρχεται πάντοτε με το χρόνο και με επισταμένη μελέτη της κάθε περίπτωσης από συμπληρωματικές επιστημονικές απόψεις. Ο James Alan Fox, ένας από τους ειδήμονες εγκληματολόγους για τους ανθρωποκτόνους κατ'εξακολούθηση, σε πρόσφατη ομιλία του είπε ότι το Hollywood βοήθησε να δημιουργηθούν αρκετοί μύθοι γύρω από τους serial killers : ότι πάσχουν από ψυχικές ασθένειες, ότι είναι τα προϊόντα κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία, ότι επιθυμούν να πιαστούν και ότι είναι μοναχικοί⁵⁷⁶. Καθώς οι θεωρήσεις θα μεταβάλλονται, το μόνο στο οποίο πρέπει σταθερά να προσβλέπουμε είναι μια κατά το δυνατόν δίκαιη ποινή για τους serial killers.

β) Αναφορικά με το Modus Operandi

⁵⁷³ Βλ., μ.α. **Mark Seltzer**, οπ. ανωτ., pgs 272-277, Serial Killers, Time – Life Books, οπ, ανωτ. pg 107-108 και True Crime, οπ. ανωτ., pg 256.

⁵⁷⁴ βλ. Serial Killers, Time – Life Books, οπ, ανωτ. pg 107-108 και True Crime, οπ. ανωτ., pg 256.

⁵⁷⁵ Μετά από πειράματα σε αρουραίους, παρατηρήθηκε ότι σε συνθήκες υπερπληθυσμού, το 5% των πιο εύρωστων αρουραίων εκδηλώνουν τάσεις μη φυσικές όπως ο κανιβαλισμός **Colin Wilson & Donald Seaman**, The Serial Killers, London: W.H. Allen, 1990, pg 226.

⁵⁷⁶ Από ομιλία του στο Truman State University, στις 26/4/2005, όπως παρουσιάστηκε από την Melanie Jones στην πανεπιστημιακή ιστοσελίδα.

Το FBI έχει κατηγοριοποιήσει τους serial killers σε δύο διαφορετικούς τύπους, με βάση τη δομή του modus operandi.

- Τους «οργανωμένους»⁵⁷⁷. Πρόκειται συνήθως για υψηλής νοημοσύνης άτομα, τα οποία σχεδιάζουν τις ανθρωποκτονίες αρκετά μεθοδικά. Συνήθως απαγάγουν τα θύματα και τα φονεύουν σε συγκεκριμένο μέρος, ενώ τα εξαφανίζουν ή τα εγκαταλείπουν σε άλλο. «Ψαρεύουν» τα θύματά τους με τεχνικές εξαπάτησης που βασίζονται στα ανθρώπινα συναισθήματα και τις ενστικτώδεις αντιδράσεις αλληλεγγύης ή φιλίας με τα οποία ανταποκρίνονται οι άνθρωποι σε εκκλήσεις τυχαίων ξένων. Ο Bundy για παράδειγμα, φορούσε έναν ψεύτικο νάρθηκα με γύψο και ζητούσε από τις γυναίκες να τον βοηθήσουν να μεταφέρει βιβλία στο φορτηγάκι του. Εκεί τις άφηνε ανείσθητες με ένα κτύπημα, ή με ουσίες όπως το χλωροφόρμιο. Άλλοι serial killers όπως εκείνοι που σκότωναν ιερόδουλες, είχαν την ιδανική κάλυψη, αφού προσποιούνταν τους «πελάτες» και απομονώνονταν με το θύμα χωρίς να εγείρουν υποψίες, όπως ο Αντώνης Δαγκλής. Ο τύπος του «οργανωμένου» serial killer είναι πιθανό ακόμη να έχει ψάξει για τις τεχνικές της αστυνομίας, προκειμένου να μάθει πώς να εξαφανίζουν τα ίχνη τους (τοποθετώντας βαρίδια σε ένα πτώμα και βυθίζοντάς το στο νερό, ή θάβοντάς το σε βάθος που δεν θα είναι εύκολη η «τυχαία» αποκάλυψή του) και να αποκτούν έτσι μεγαλύτερο έλεγχο της σκηνής του εγκλήματος. Έχει παρατηρηθεί ότι ο οργανωμένος serial killer παρακολουθεί προσεκτικά το τί αναφέρεται για την δράση του στα δελτία ειδήσεων και τις εφημερίδες και περηφανεύονται για τις πράξεις τους, σα να πρόκειται για επιχειρησιακά σχέδια, ή «δημιουργήματα ζωής». Έστω και με την επικάλυψη του ψευδοϊδεολογικού μανδύα της σατανολατρείας, ως οργανωμένοι θα πρέπει να θεωρηθούν οι Κατσούλας – Δημητροκάλλης, οι οποίοι μεθόδευαν και προβάριζαν την παγίδευση των θυμάτων τους. Συνήθως, ο οργανωμένος serial killer διαθέτει επαρκή κοινωνικά ερείσματα. Έχει σύζυγο, φίλους(-ες) και εραστές, ακόμη και παιδιά. Όταν συλλαμβάνεται, ο περίγυρός του «πέφτει από τα σύννεφα» και τον περιγράφει ως «ευγενικό» και «καλό» άνθρωπο, που «δεν έχει δώσει δικαίωμα». Ορισμένοι φθάνουν στο σημείο να παγιδεύουν αθώους για τα εγκλήματά τους, ή να τα «στήνουν» κατά τέτοιο τρόπο, ώστε οι αρχές να οδηγούνται προς την κατεύθυνση του πολέμου συμμοριών του οργανωμένου εγκλήματος.

⁵⁷⁷ Βλ. μετ. αλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, οπ.ανωτ., pgs 52-53. Ο αρχικός διαχωρισμός ήταν “organized nonsocial” και “disorganized asocial”. Ύστερα από πιέσεις των επιστημονικών κοινοτήτων ψυχολόγων και ψυχιάτρων οι όροι που σχετίζονταν με το «κοινωνικό» χαρακτηριστικό απαλείφθηκαν. Πλέον οι όροι οργανωμένος και μη αφορούν το modus operandi.

- Οι «μη οργανωμένοι» τύποι serial killers⁵⁷⁸. Είναι αυτοί που είτε δεν έχουν υψηλό δείκτη νοημοσύνης είτε τελούν τα εγκλήματά τους παρορμητικά. Εκεί που ο «οργανωμένος» serial killer θα κυνηγήσει συγκεκριμένα κάποιο ήδη στοχοποιημένο θύμα, ο «μη οργανωμένος» θα δολοφονήσει κάποιον όταν του δοθεί η ευκαιρία και θα αφήσει συνήθως το πτώμα εκεί ακριβώς που τέλεσε το έγκλημα. Ξεπετάγονται «από το πουθενά» και πραγματοποιούν αιφνιδιαστικές επιθέσεις, ενώ κατά κανόνα, επιτελούν και τελετουργικές πράξεις με τα πτώματα των θυμάτων (μ.α. νεκροφιλία, ακρωτηριασμό). Δεν καταβάλλουν ιδιαίτερη προσπάθεια για να κρύψουν τα ίχνη τους, αλλά συχνά καταφέρνουν να ξεφύγουν γιατί κινούνται διαρκώς. Είναι συνήθως ανεπαρκείς στους κοινωνικούς τους δεσμούς, ενώ είναι πιθανό να παρουσιάζουν ιστορικό ψυχικών και πνευματικών ασθενειών. Από τον περίγυρο συνήθως έχουν χαρακτηριστεί απόκοσμοι, εκκεντρικοί ή αντιπαθητικοί. Δεν μπορούν να ερμηνεύσουν τα κίνητρα των εγκλημάτων τους και συνήθως επικαλούνται «μπλοκάρισμα» ακόμη και της θύμησης των συνθηκών μέσα στις οποίες τα ετέλεσαν.

- Ένας σημαντικός αριθμός serial killers παρουσιάζουν στοιχεία και από τους δύο ανωτέρω τύπους, συνήθως όμως τα χαρακτηριστικά του ενός τύπου υπερισχύουν. Κάποιοι στην πορεία της σειράς των ανθρωποκτονιών γίνονται από «οργανωμένοι», «μη οργανωμένοι», εξαιτίας του ότι ο ψυχαναγκασμός εντείνεται, η ανάγκη τους μεγαλώνει και γίνονται περισσότερο απρόσεκτοι, με αποτέλεσμα τελικά να συλλαμβάνονται⁵⁷⁹. Η περίπτωση του Σπύρου Μπέσκου είναι χαρακτηριστική.

Το πλούσιο modus operandi του Μπέσκου, σε συνδυασμό με την εθελούσια από τον ίδιο ομολογία των εγκλημάτων που το απαρτίζουν, ήδη από το στάδιο της προδικασίας, μας δίνει πληθώρα στοιχείων προς διατύπωση ερευνητικών υποθέσεων, ιδίως αν αθροίσει κανείς τις κατηγορίες που του αποδόθηκαν, τις θέσει σε χρονολογική σειρά και τις αντιπαραβάλλει με κρίσιμες αλλά σημαντικές λεπτομέρειες.

⁵⁷⁸ Οι όροι «organized» και «disorganised» διατυπώθηκαν πρώτα από τους πράκτορες του F.B.I. Robert D. Hazelwood και John Douglas. Βλ. **Robert D. Hazelwood & John Douglas**, The Lust Murderer, Federal Bureau Of Investigation Law Enforcement Bulletin 49 (April 1980), pgs 18-22. Έχει ασκηθεί κριτική για το γεγονός ότι, όπως πολλοί όροι που έχουν καθιερωθεί από το F.B.I., είναι εμπειρικοί και «αυτοφυείς», χωρίς επιστημονικό υπόβαθρο, παρ'ότι διεκδικούν να υποκαταστήσουν άλλες ορολογικές διακρίσεις με τη συχνή χρήση τους. Βλ. σχετ. **Richard Tithecott**, Of Men And Monsters, οπ. ανωτ., pgs 28-29.

⁵⁷⁹ Ακριβώς αυτή η διαπίστωση καταγράφεται και στο άρθρο Psychopathic Sexual Sadists του **Vernon J. Geberth**, τέως υποδιοικητή του Τμήματος Ανθρωποκτονιών [Lt.Cmdr. (ret.)] της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Νέας Υόρκης, σε Law And Order, vol.43 (4) 1995, pgs 82-86.

Modus Operandi Σπύρου Μπέσκου – πίνακας iv

A/A	Χρόνος	Τόπος	Θύμα	Αδίκημα για το οποίο και καταδικάστηκε	Συνετελέσθη και βιασμός ;
	23- 24/5/1980	Περιοχή «Σπηλιωτάκη» Αργους	εξοχική κατοικία Δημητρίου Καρπούλη	Κλοπή (στερεοφωνικού, τηλεόρασης, καραμπίνας)	-
	1980 (ανεξακρ.)	Τοποθεσία έξω από Καλάβρυτα	ανατετραμμένο αυτοκίνητο <u>αγνώστου</u>	Κλοπή (κυνηγετικής καραμπίνας)	-
	1980 (ανεξακρ.)	Σούνιο Αττικής	<u>αγνώστου</u>	Κλοπή (κυνηγετικό όπλο)	-
1.	1981-1982	Μαρίνα Ζέας	<u>άγνωστη νέα</u>	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας	όχι
2.	18/9/1981	Γλυφάδα	Χρυσάνθη Μπαζίκα, 22 ετών (ιερόδουλος)	ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ	δεν αναφέρεται
3.	4/10/1981	Γλυφάδα	Christine Price, 32 ετών	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας ΒΙΑΣΜΟΣ	ναι
4.	25/4/1982	Γλυφάδα	Benett Hillary	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας ΒΙΑΣΜΟΣ	ναι
5.	19/6/1982	Μαρούσι	Irene Stafford	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας	όχι

6.	15/8/1982	(από Καλαμάκι) Βούλα	Βιργινία Μυλοπόδη (ιερόδουλος)	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας	όχι
	11- 12/10/1982	Μαρούσι	Διαμέρισμα ισόγειο Βαίας Αρβανιτάκη	Κλοπή (αγαλματίδια πιεσόμετρο)	-
	11- 1/10/1982	Μαρούσι	Διαμέρισμα 1 ^{ου} ορόφου Αριστείδη Νικολόπουλου	Κλοπή (τιμαλφή αξίας 600.000 δρχ., ελληνικά και ξένα νομίσματα)	-
7.	14/5/1983	Μπραχάμι	Ελένη Στακιά, 16 ετών	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας	απόπειρα
8.	21/5/1983	Βουλιαγμένη	Αγγελική Δούλου, 18 ετών Παρεστάθη ως πολιτική αγωγή	Απόπειρα βιασμού Απ. Ανθρωπ. Απόπειρα βιασμού	απόπειρα
9.	4/6/1983	Λεωφόρος Γλυφάδας	Μαρία Δρόσου, 32 ετών Παρεστάθη ως πολιτική αγωγή	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας ΒΙΑΣΜΟΣ	ναι
10.	11/6/1983	Καλαμάκι	Βασιλεία Παναγιωτίδου (ιερόδουλος)	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας («έζησες εσύ;»)	Ναι * ενώ δεν καταδικάζεται και για βιασμό, αναφέρεται ότι συνετελέσθη
11.	26/6/1983	(από Λεωφ. Ποσειδώνος) Βούλα	Αντωνία Σπυριδάκη	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας ΒΙΑΣΜΟΣ	ναι
12.	27/6/1983	Καλαμάκι Απτικής	Χαρίκλεια Κολλιόπουλου , 20 ετών (ο πατέρας της παρεστάθη ως πολιτική αγωγή)	ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ	ναι
13.	Ιούλιος 1983	(από) Λεωφόρο	<u>άγνωστη νέα</u>	Απόπειρα	Ναι *

		Ποσειδώνος Βούλα		Ανθρωποκτονίας	
14.	Αύγουστος 1983	(από) πλατεία Κουκακίου Κηφισιά	άγνωστη νέα	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας	Ναι *
15.	25/8/1983	(από Καλαμάκι) Βουλιαγμένη	Ιωάννα Σαριόγλου (ιερόδουλος)	Απόπειρα. Ανθρωποκτονίας	όχι
16.	24/9/1983	Εκάλη	Όλγα Νόχου	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας ΒΙΑΣΜΟΣ	ναι
17.	30/9/1983	Εκάλη	Αικατερίνη Παναγούλη Παρεστάθη ως πολιτική αγωγή	Απόπειρα Ανθρωποκτονίας ΒΙΑΣΜΟΣ (έγγυος)	ναι

Πολλά τα ζητήματα που προκύπτουν από την παρατήρηση ενός τόσο εκτεταμένου modus operandi.

(i) Είχε ο δράστης ανθρωποκτόνο σκοπό ή σκοπός του ήταν να βιάσει εν αναισθησία :

Προσέγγιση του ερωτήματος αυτού θα μπορούσε ακόμη και να εξαιρέσει τον Μπέσκο από τους serial killers. Υπέρ του σκοπού θανατώσεως συντείνουν τα ακόλουθα στοιχεία : i. η μεγάλη χρονική «τρύπα» στο modus operandi. Ενώ κορυφώνεται σχετικά σύντομα με την πρώτη ανθρωποκτονία, ακολουθούν 9 απόπειρες ανθρωποκτονίας, μόνο δύο εκ των οποίων δεν συνοδεύονται από τουλάχιστον απόπειρα βιασμού. ii. της δεύτερης ανθρωποκτονίας ακολουθούν επίσης 5 απόπειρες, οι τέσσερις μετά βιασμού. Εάν σκοπός ήταν μόνον η πραγματοποίηση βιασμών, ο δράστης, τουλάχιστον μετά την πρώτη ανθρωποκτονία, θα είχε εφαρμόσει μικρότερης κλίμακας βία στα κτυπήματά του. Όμως οι μέθοδοι που ακινητοποιεί το θύμα, συνήθως με βίαιη απόφραξη της αναπνευστικής οδού, καθώς και η εγκατάλειψή του εν αναισθησία δείχνουν ότι το ενδεχόμενο της ανθρωποκτονίας ήταν προβλέψιμο και αδιαφορούσε για την επέλευσή του. Το ότι δεν παρουσιάζεται να «δίνει τη χαριστική βολή» στο θύμα μπορεί να αποδοθεί περισσότερο στις συνθήκες τέλεσης των επιθέσεων. Σχεδόν όλες είναι σε τοποθεσίες

κοντινές σε εθνικές οδούς, μέσα σε αυτοκίνητο ή σε απόμερες αλλά όχι εντελώς ερημικές θέσεις κατοικημένων περιοχών, πράγμα που σημαίνει ότι ο δράστης επεδίωξε και είχε τον έλεγχο της σκηνής του εγκλήματος, αλλά όχι την «εξασφάλιση» που επιδιώκουν άλλοι serial killers που παρασύρουν το θύμα σε δικό τους κατάλυμα, ή μακριά από το σημείο αλίευσής του.

(ii) Μεγάλη περίοδος ψυχосυναισθηματικής αποφόρτισης ("cooling off period") (15/8/1982 – 14/5/1983).

Επί εννέα μήνες δεν πραγματοποιεί κανένα κτύπημα. Πρόκειται για μια χρονική περίοδο όπου το υποκείμενο «βασανίζεται». Διέρχεται τη φάση της κατάθλιψης, της απόγνωσης⁵⁸⁰.

(iii) στην πρώτη φάση τα θύματα είναι αλλοδαπές ή ιερόδουλες και στη δεύτερη φάση στερέφεται αδιακρίτως κατά γυναικών.

Η μεταβολή αυτή συμβαίνει σταδιακά, όσο πυκνώνουν οι επιθέσεις του. Είναι σαφές ότι αποκτώντας μεγαλύτερη ευχέρεια με τα κτυπήματά του, ενισχύεται η αυτοπεποίθησή του, πιστεύει ότι δεν θα πιαστεί και τολμά περισσότερο. Αποκτά δηλαδή περισσότερα στοιχεία «μη οργανωμένης» δράσης, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του F.B.I.. Ο Μπέσκος, με βάση τα στοιχεία του modus operandi του παρουσιάζει στοιχεία «εξουσιαστή» και «ηδονιστή» thrill-oriented serial killer. Ενδιαφέρεται να βιάσει και είναι μάλλον διεκπεραιωτικός στην επαφή του με το θύμα. Δεν απάγει το θύμα, δεν το «χειρίζεται» επί μακρόν (act-focused)⁵⁸¹. Ασκήει μεγάλης έντασης βία όχι μόνο για να εξουδετερώσει το θύμα, αλλά επειδή εξωτερικεύεται παρορμητικά στη σκηνή του εγκλήματος, αποδεχόμενος έτσι και το ενδεχόμενο της θανάτωσης, το οποίο έχει προβλέψει, αφού μαζί του φέρει τα «σύνεργα» της αναισθητοποίησης. Στην αρχή επιλέγει να κτυπήσει πόρνες, όχι επειδή τις απεχθανόταν (όπως πιθανόν θα έκανε ένας «ιεραπόστολος» ή «οραματιστής»), αλλά επειδή είναι τα πιο εύκολα αλιεύσιμα θύματα, τα οποία δεν έχουν δισταγμούς να μπουν στο μικρό –αλλά μεγάλου κυβισμού - Autobianchi του, το οποίο αποτελεί τη «ζώνη ασφαλείας» του, τον τόπο όπου θα πραγματοποιήσει την επίθεσή του. Καθώς όμως η δράση του συνεχίζεται, διαλέγει τα θύματα με χαλαρότερα κριτήρια. Νέες γυναίκες, που απλώς του μοιάζουν ελκυστικές.

(iv) Ο τρόπος του «ψαρέματος» των θυμάτων παραλλάσσει.

⁵⁸⁰ Βλ. **Eric W. Hickey**, *Serial Murderers and Their Victims* (2nd ed.), 1997, Pacific Grove, Ca, Brooks/ Cole, pgs 52- 70. και **Joel Norris**, *Serial Killers*, οπ. ανωτ., pgs 34-35.

⁵⁸¹ Για τη σχετική διάκριση, η οποία αφορά τους serial killers που επικεντρώνουν στην κύρια πράξη της ανθρωποκτονίας, ή «επεκτείνονται» και στην προ-θανάτια ή μετα-θανάτια ενασχόλησή τους με το θύμα ("process-kill") βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, pg 68, με παραπομπή στους Holmes/ De Burger, 1985.

Όταν αισθάνεται πιο σίγουρος για την αδυναμία του θύματος να αντισταθεί, επιχειρεί αυτοπρόσωπη επαφή και περνά κατευθείαν σε αιφνίδια επίθεση με ιδιαίτερη βιαιότητα. Όπως ειπώθηκε από τους ψυχιάτρους στο ακροατήριο, χαρακτηρίζεται από παρορμητισμό και ακραία βιαιότητα στη σκηνή του εγκλήματος. Ορισμένα άλλα θύματα πρώτα τα «ψαρεύει» και τα μεταφέρει με το αυτοκίνητο, οπότε αποσπά χρόνο εξοικείωσης μαζί τους.

(v) Μεταβολή τρόπου δράσης.

Κάτι τον έκανε να αλλάξει τρόπο ανεύρεσης θυμάτων στα τέλη του Σεπτεμβρίου του 1983, λίγο πριν συλληφθεί. Από τις νότιες συνοικίες «χτύπησε» στα Βόρεια Προάστια (στοιχείο οργανωμένης δράσης). Ενδέχεται να μετέβαλλε ενσυνείδητα τον τρόπο δράσης έχοντας υπόψη του τα δημοσιεύματα εφημερίδων της εποχής για τους καταγγελλόμενους βιασμούς στην Παραλιακή. Το στοιχείο αυτής της συνειδητής μεταβολής του τρόπου δράσης καταγράφεται στο διεθνές παράδειγμα των «ηδονιστών» και των «εξουσιαστών» serial killers.⁵⁸²

(vi) Ποιά η σημασία των ληστειών και των διαρρήξεων που του αποδόθηκαν;

Ενστικτώδεις ενέργειες, κατασκευή συνθηκών «ληστείας» ή απόκτηση «αναμνηστικών» από τα θύματα; Η αναζήτηση του κινδύνου, άρχισε, ίσως και συμπτωματικά με τις διαρρήξεις, εντός του έτους 1980. Η διολίσθηση της ψυχικής του κατάστασης προς μια ανεξέλεγκτη, ψυχαναγκαστική αναζήτηση της «απαγορευμένης» συγκίνησης, σηματοδοτεί μια ουσιαστική μεταβολή στο χαρακτήρα του, έναν περίπου ολόκληρο χρόνο πριν το πρώτο του κτύπημα. Είναι σαφές ότι ο επιτυχημένος επαγγελματικά φυσιοθεραπευτής δεν είχε «ανάγκη» να μπαίνει σε σπίτια αγνώστων και να αφαιρεί ... τηλεοράσεις και στερεοφωνικά. Κάποια εσώτερη ανάγκη τον ώθησε να περάσει από τη διαφάνεια και την προβλεψιμότητα της οικογενειακής ζωής στην παρανομία. Η ικανοποίηση που δίνει μια «απρόοπτη» εγκληματική εκτροπή, όταν ο δράστης νιώθει ότι σκεπάζεται από την ανωνυμία και την ασφάλεια που προσφέρει το σκοτάδι, πιθανόν και εδώ να ήταν το ζητούμενο. Μετά το επιτυχές «πέρασμα στην παρανομία», οι αντιστάσεις έχουν υποχωρήσει, η ανάγκη για εκτροπή αναζητά την «επανάληψη» και η εγκληματική καριέρα αρχίζει. Τέλος, δεν φαίνεται να έδωσε καμία εξήγηση για την αφαίρεση κινητών αντικειμένων από επτά (7) από τα θύματά του, ούτε για τις διαρρήξεις. Ήταν η τάση για απόκτηση «αναμνηστικών», ή η απόκρυψη στοιχείων; Δεν απαντήθηκε.

Με βάση τα στοιχεία των υποθέσεων των ελληνικών serial killers, είναι δυνατόν να καταρτιστεί ο εξής πίνακας που αφορά το modus operandi:

⁵⁸² Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ. pgs 124, 133-134.

Στοιχεία Modus Operandi Ελλήνων Serial Killers- Πίνακας -v

Κυριάκος Παπαχρόνης	<u>Με βάση τα χαρακτηριστικά των θυμάτων.</u>	Γυναίκες διαφόρων ηλικιών ξένες σε σχέση με το δράστη Η επιλογή γίνεται με κριτήρια προσφορότητας του θύματος (χωρίς Ιδανικό Τύπο Θύματος –no IVT]
	<u>Με βάση τα ευρήματα του τόπου δράσης</u>	Επικεντρώνεται στην πράξη (ακινητοποίηση βιασμός – ανθρωποκτονία / Act-focused murder) Με πληθώρα άτακτων ευρημάτων (Disorganised)
	<u>Με βάση τους διάφορους τόπους τέλεσης</u>	Θεσσαλονίκη, Δράμα γύρω περιοχές (non-Concentrated)

Ασημάκης Κατσούλας/ Μανώλης Δημητροκάλλης	<u>Με βάση τα χαρακτηριστικά των θυμάτων.</u>	Γυναίκες νεαρής ηλικίας με τις οποίες είχαν ελάχιστη γνωριμία / άλλοτε ξένες σε σχέση με τους δράστες Η επιλογή γίνεται με βάση την εξωτερική εμφάνιση [Ιδανικός Τύπος Θύματος– IVT]
	<u>Με βάση τα ευρήματα του τόπου δράσης</u>	Προεκτείνουν την κύρια πράξη με προθανάτιες και μεταθανάτιες (εξαπάτηση- απαγωγή- ακινητοποίηση βιασμός / ασέλγεια – ανθρωποκτονία [«process kill») Με συνειδητή προσπάθεια

		απόκρυψης των ιχνών (Organised)
	<u>Με βάση τους διάφορους τόπους τέλεσης</u>	εντός Αττικής (Concentrated)

Αντώνης Δαγκλής	<u>Με βάση τα χαρακτηριστικά των θυμάτων.</u>	Ιερόδουλες - ξένες σε σχέση με τον δράστη Η επιλογή γίνεται με βάση την ιδιότητα της ιερόδουλου [Ιδανικός Τύπος Θύματος- IVT]
	<u>Με βάση τα ευρήματα του τόπου δράσης</u>	Προεκτείνει την κύρια πράξη με προθανάτιες και μεταθανάτιες (απομόνωση- ακινητοποίηση βιασμός – ανθρωποκτονία – διαμελισμός πτώματος [«Process kill»]) Με συνειδητή προσπάθεια απόκρυψης των ιχνών (Organised)
	<u>Με βάση τους διάφορους τόπους τέλεσης</u>	εντός Αττικής (Concentrated)

Δημήτρης Βακρινός	<u>Με βάση τα χαρακτηριστικά των θυμάτων.</u>	Γυναίκες και άνδρες με τους οποίους είχε προηγούμενη γνωριμία ο δράστης Η επιλογή γίνεται χωρίς Ιδανικό Τύπο Θύματος-IVT.
	<u>Με βάση τα ευρήματα του τόπου δράσης</u>	Επικεντρώνεται στην πράξη (παγίδευση - ανθρωποκτονία

		/ Act-focused murder) Με συνειδητή προσπάθεια απόκρυψης των ιχνών (Organised)
	<u>Με βάση τους διάφορους τόπους τέλεσης</u>	εντός και εκτός Αττικής (Non Concentrated)

β-ι. «Τελετουργική» συμπεριφορά προ, κατά και μετά την τέλεση των εγκλημάτων- Διαδοχή ψυχικών και πνευματικών «φάσεων» που αντικατοπτρίζεται στο modus operandi.

«Ήταν μια ορμή ... μια δυνατή ορμή, που όσο περισσότερο χρόνο την άφηνα, τόσο περισσότερο δυνάμωνα, μέχρι που αποφάσιζα να ρισκάρω, να βρώ έξω και να σκοτώσω κόσμο. Τα ρίσκα αυτά, κανονικά, σύμφωνα με τους μικρούς μου κανόνες, δεν θα έπρεπε να πάρω, γιατί θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη σύλληψή μου» - Edmund Kemper

«Πατέρα, ο κόσμος αρχίζει να σκοτεινιάζει. Το νιώθω ολοένα και περισσότερο ... τα κορίτσια με λένε άσχημο και αυτές με ενοχλούν περισσότερο» - David Berkowitz, από γράμμα στον πατέρα του.

β-ι.1. Θανατηφόρες φαντασιώσεις («becoming»). Η παράδοση σε φαντασιώσεις είναι μια θεμελιώδης, υποστηρίζεται⁵⁸³, ψυχικής συνιστώσα του serial killer, τόσο πριν για πρώτη φορά φθάσει στην ανθρωποκτονία, όσο και κατά τη διάρκεια της «καριέρας» του όπως εκτυλίσσεται. Οι φαντασιώσεις φόνου και εξουσίασης τον τρέφουν, καθώς του παρέχουν «σκεπτικό», ελευθερία στην σκηνοθέτηση της τελετουργίας και της επιλογής του θύματος, κίνητρο υλοποίησης, του τονώνουν την προσδοκία της απόλαυσης και του παρέχουν ικανοποίηση. Σε κατάσταση απομόνωσης και παρατεταμένου ανεκτόνωτου θυμού, οι ανορθόδοξες φαντασιώσεις είναι κοινός τύπος μεταξύ των φυσιολογικών – μη εγκληματησάντων ανθρώπων. Για τον serial killer οι φαντασιώσεις βίας που προκύπτουν νωρίς στη ζωή του, αποτελούν κρίσιμη πρώτη ύλη, τροφή για «σκέψη». Σύμφωνα με τους Robert Ressler Burgess & Douglas⁵⁸⁴ πληθώρα των βίαιων φαντασιώσεων τον απομονώνουν ακόμη περισσότερο από το κοινωνικό περιβάλλον, με αποτέλεσμα, με τα χρόνια, να εξαρτάται ακόμη περισσότερο απ'αυτές για να αισθανθεί ικανοποίηση,

⁵⁸³ Βλ., μ.α. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 51-52.

⁵⁸⁴ **Robert Ressler, Ann Burgess, & John Douglas**, Sexual Homicide: Patterns, Motives & Procedures for Investigation, Lexington MA, Lexington Books, 1988, pgs 101-125 και **Eric W. Hickey**, Serial Murderers and Their Victims (2nd ed.), 1997, οπ. ανωτ., pgs 162-166.

αφού είναι και από τις λίγες πηγές ευχαρίστησης που μπορεί να έχει. Σε κάποια στιγμή της ζωής τους, για να συντηρήσουν την ένταση και την ικανοποίηση που τους δίνει η φαντασίωση, νιώθουν υποχρεωμένοι να προσπαθήσουν να την υλοποιήσουν. Έτσι, περιστρέφονται γύρω από το ενδεχόμενο του φόνου για μακρά χρονικά διαστήματα, ακόμη και χρόνια, βυθιζόμενοι όλο και περισσότερο στη φαντασιωτική αναπαράστασή του, «εξελίσσοντας» και αναπτύσσοντας τις λεπτομέρειές της⁵⁸⁵. Τα θύματα παίζουν ένα ρόλο άψυχου πιονιού στη φαντασίωση, είναι εκεί για να την συμπληρώσουν. Οι πράξεις ακρωτηριασμού και η ατέλειωτη γκάμα με πράξεις περιύβρισης του νεκρού θύματος κατά κανόνα έχει μια σημασία στην διεστραμμένη φαντασίωση του serial killer που μόνον ο ίδιος μπορεί να κατανοήσει και να προσπαθήσει να περιγράψει, όταν συλληφθεί. *«Έφτιαξα έναν άλλον κόσμο, στον οποίο οι πραγματικοί άντρες θα έμπαιναν χωρίς ποτέ να πάθουν κακό, σύμφωνα με τους ζωντανούς κανόνες του ονείρου μου. Προκάλεσα όνειρα που προκάλεσαν θάνατο. Αυτό είναι το έγκλημά μου»*⁵⁸⁶, είπε χαρακτηριστικά ο άγγλος Dennis Nilsen, που έκρυβε για χρόνια την ομοφυλοφιλία του, καταλήγοντας να σκοτώσει 16 νεαρούς άνδρες, να τους τεμαχίσει και να χώσει τα κομμάτια τους στην αποχέτευση του σπιτιού του⁵⁸⁷. Ο Jeffrey Dahmer, ο αμερικανός δολοφόνος και καννίβαλος εφήβων και νεαρών ανδρών, σε ανύποπτο χρόνο, φαίνεται να ομολογεί: *«Έκανα τη ζωή των φαντασιώσεών μου πιο ισχυρή από την πραγματική»*⁵⁸⁸. Παρ'όλα αυτά, η κτηνώδης πραγματικότητα του φόνου, ποτέ δεν καταφέρνει να ικανοποιήσει τις προδιαγραφές που έχει θέσει η φαντασίωση. Συνήθως είναι μια απογοήτευση, αλλά η φαντασίωση, βαθιά ριζωμένη στον ψυχισμό του ανθρωποκτόνου, επιμένει να θέλει να υλοποιηθεί, ενεργώντας πλέον ψυχαναγκαστικά, ως πηγή ικανοποίησης, έντασης, απόλαυσης⁵⁸⁹. «Η φαντασίωση που συνοδεύει και ενεργοποιεί την προσμονή που προηγείται από το έγκλημα είναι πάντοτε πιο ερεθιστική από την άμεση επιρροή που έχει το έγκλημα καθεαυτό». Τα λόγια δεν ανήκουν σε κάποιον ειδικό, ανήκουν στον ίδιο τον Ted Bundy⁵⁹⁰.

Πολλοί serial killers κρατούν «σουβενίρ» των ανθρωποκτονιών, ακριβώς για να επανατροφοδοτήσουν τη φαντασίωση, μετά το έγκλημα και μέχρι το επόμενο. Όταν ο Bundy ρωτήθηκε για ποιο λόγο κρατούσε φωτογραφίες τύπου «πολαρόιντ»

⁵⁸⁵ **A. L. Carlisle**, *The Divided Self*, σπ. ανωτ., pgs 24, 26-29 και **Robert Ressler & Tom Schachtman**, *Whoever Fights Monsters*, New York, St. Martin's 1992, pgs 29-30.

⁵⁸⁶ **Richard Tithecott**, σπ. ανωτ., pg 118.

⁵⁸⁷ Βλ. *Serial Killers* – Time/Life Books, σπ. ανωτ. pgs 117 – 140.

⁵⁸⁸ **Eric W. Hickey**, *Serial Murderers and Their Victims* (2nd ed.), 1997, Pacific Grove, Ca, Brooks/ Cole, pgs 94-95.

⁵⁸⁹ **W. Young**, *Observations on fantasy in the formation of multiple personality disorder*, σε *Dissociation*, v.1, 1988, pgs 13-20.

⁵⁹⁰ **S. Michaud & H. Aynesworth**, *Ted Bundy, Conversations with a killer*, σπ. ανωτ., pgs 68-70.

από τα θύματά του, απάντησε «Όταν δουλεύεις σκληρά για να κάνεις κάτι σωστά, δεν θέλεις να το ξεχάσεις». Στη δίκη του Dennis Rader κατέθεσε ένας από τους αστυνομικούς που τον ανέκριναν, ο Αστυνομικός Sam Houston από την υπηρεσία του Σερίφη της επαρχίας Sedgwick για τον τελευταίο φόνο του, τον στραγγλισμό της 63χρονης Dolores Davis το 1991. Ο Rader, φόρεσε στην ηλικιωμένη χειροπέδες και την έδεσε με τις καλτσοδέτες της. Είπε, καταθέτοντας στον Houston, ότι της πήρε δύο με τρία λεπτά να πεθάνει και αυτά τα δύο - τρία λεπτά *«τροφοδοτούσαν τις φαντασιώσεις του για χρόνια»*. Σύμφωνα με την απολογία του Dennis Rader «Ήταν εκείνη η στιγμή που το θύμα ήταν δεμένο και απροστάτευτο» που τον αναστάτωνε. «Θα μπορούσα να ζώ αυτή τη στιγμή για χρόνια», είχε πεί.

Οι γιατροί B. R. Johnson και J. V. Becker του Πανεπιστημίου της Αριζόνα προσπάθησαν να κατανοήσουν πόσο βαθιά επηρεάζει η φαντασίωση το μυαλό του serial killer. Μελέτησαν 9 περιπτώσεις εφήβων ηλικίας από 14 έως 18 ετών, οι οποίοι παρουσιάζουν «χαρακτηριστικές από κλινική άποψη φαντασιώσεις ότι γίνονται («becoming») serial killer». Η έρευνα είχε στόχο να διαπιστώσει εάν είναι εφικτό να εντοπίσει μελλοντικούς ανθρωποκτόνους, εξετάζοντας τη δυναμική των σαδιστικών φαντασιώσεων των μελετωμένων εφήβων και προσπαθώντας με την ψυχαναλυτική μέθοδο να διασπάσει τον σύνδεσμο που κατά κανόνα δημιουργείται μεταξύ φαντασίωσης και απόπειρας υλοποίησής της, μέσω της ανθρωποκτόνου δράσης.

Ο μετεωρισμός μεταξύ φαντασίωσης και πραγματικότητας, το μοιραίο «βήμα» από τον εθισμό στις βίαιες φαντασιώσεις προς την κατεύθυνση της υλοποίησης των φαντασιώσεων εξακολουθεί να απασχολεί τους ψυχιάτρους. Αναζητούν ποιοί παράγοντες ευνοούν ή βαραίνουν κρίσιμα στο να συντελεστεί αυτό το πέραςμα και για ποιούς λόγους αυτό το πέραςμα εξακολουθεί να αποτελεί εξαίρεση, μεταξύ των πολλών ανθρώπων που απολαμβάνουν ή κατατρέχονται από φαντασιώσεις, ακόμη και βίαιες. Η υπερκατανάλωση ή και ο εθισμός στα ναρκωτικά και το αλκοόλ έχει αποδειχθεί ότι συχνά παίζει αυτόν τον καθοριστικό ρόλο, ώστε η φαντασίωση να αναμιχθεί με την πραγματικότητα και εν συνεχεία να αποτελέσει «οδηγό» της. Οι περιπτώσεις του Gacy (ο οποίος εκτός από αλκοόλ έπαιρνε βάλιουμ, αμφεταμίνες και μαριχουάνα κατά την διάρκεια των φόνων), του Ramirez (είχε αρχίσει την χρήση κοκαίνης πριν τους φόνους), Nilsen (κατανάλωνε μεγάλες ποσότητες αλκοόλ, ακόμη και κατά την τέλεση των ανθρωποκτονιών) και του του Dahmer (αλκοόλ) είναι χαρακτηριστικές.

β-1.-2. Συχνοί στρεσσογόνοι παράγοντες («stressors»). Σύμφωνα με τους Ressler, Burgess & Douglas⁵⁹¹, οι στρεσσογόνοι παράγοντες που είναι δυνατόν, τουλάχιστον σε χρονική αλληλουχία, να ευνοούν το άλμα από την φαντασίωση στην πράξη, είναι μεμονωμένα γεγονότα ή χρονίζουσες καταπιεστικές καταστάσεις που κάποια στιγμή ολοκληρώνουν τον κύκλο τους, δημιουργώντας στον (κακοποιημένο / γενετικά προβληματικό / απομονωμένο / κοινωνικά «αποτυχημένο») serial killer το υπόβαθρο των ψυχικών συνθηκών πάνω στο οποίο θα εδραιωθεί η απόφαση να υλοποιήσει την φαντασίωσή του. Συγκρούσεις με τις γυναίκες, με τους γονείς, ανέχεια, σοβαροί τραυματισμοί, κατάθλιψη από το θάνατο αγαπημένου προσώπου είναι κάποια μόνο από αυτά τα γεγονότα. Σε πολλές περιπτώσεις, ο κρίσιμος παράγοντας που θα πυροδοτήσει την απόφαση για ανθρωποκτόνο δράση σχετίζεται με διάφορες μορφές ελέγχου, εξουσίας, σημειώνει ο Ressler. Η μητέρα του Ed Gein τον εξόργιζε και τον καταπίεζε, αλλά όταν πέθανε, εκείνος δεν μπορούσε να το ξεπεράσει, φορούσε να ρούχα της και μιμνείτο τη φωνή της⁵⁹². Η μητέρα του Ed Kemper συνεχώς τσακωνόταν μαζί του για τα πιο απλά καθημερινά πράγματα, με αποτέλεσμα εκείνος να την αφήσει ως τελευταίο του θύμα, αφού κακοποίησε ανείπωτα το πτώμα της⁵⁹³. Ο Ted Bundy, ισχυρίζεται ότι όλα άρχισαν να αλλάζουν μέσα του από τη στιγμή που η αρραβωνιαστικιά του απέρριψε την πρόταση γάμου του⁵⁹⁴.

β-1.-3. Φάσεις του modus operandi. Σύμφωνα με τον Joel Norris⁵⁹⁵, διακρίνονται έξι φάσεις προ, κατά και μετά κάθε ανθρωποκτονία των περισσότερων serial killers: **1)** η φάση της «αύρας», όπου ο serial killer αρχίζει να χάνει την επαφή του με την πραγματικότητα **2)** η φάση της περιπλάνησης («*the Trolling Phase*»), όπου ψάχνει το θύμα του **3)** η φάση της «σαγήνης» («*the Wooing Phase*»), όπου ο serial killer ξεγελά και παγιδεύει το θύμα του **4)** η φάση της «αιχμαλωσίας» («*The Capture Phase*»), κατά την οποία το θύμα είναι αβοήθητο και παγιδευμένο **5)** η φάση της δολοφονίας ή «τοτεμική» («*The Murder or Totem phase*»), στην οποία ο serial killer εκστασιάζεται επιφέροντας το θάνατο και περιυβρίζοντας με διάφορους τρόπους το πτώμα του θύματος και τέλος **6)** η φάση της «κατάθλιψης» («*the*

⁵⁹¹ Βλ. **Robert Ressler, Ann Burgess & John Douglas**, *Sexual Homicide: Patterns, Motives & Procedures for Investigation*, 1988, Lexington, Mass.: Lexington Books.

⁵⁹² Βλ. *Serial Killers*, Time – Life Books, οπ. ανωτ., pgs 104-106.

⁵⁹³ Βλ. *True Crime*, οπ. ανωτ., pgs 253-254.

⁵⁹⁴ **Michaud & Ayenesworth**, οπ. ανωτ., pgs 14-16.

⁵⁹⁵ **Joel Norris**, *Serial Killers – The Growing Menace*, New York : Doubleday, 1988, pgs 23-35.

Depression Phase»), η οποία καταλαμβάνει τον serial killer κατά το χρονικό διάστημα που έπεται από κάθε κτύπημα. Ο Norris γράφει ότι όταν ξεκινήσει η περίοδος της «κατάθλιψης», στην πραγματικότητα ο ανθρωποκτόνος έχει ήδη μπει αργά και σταθερά στη διαδικασία επιλογής του επόμενου θύματος. Ο Bundy είχε ομολογήσει ότι ποτέ δεν κατάφερνε να αισθανθεί αυτό που ήλπιζε μέσα από τους φόνους και πάντοτε αισθανόταν μια κενότητα και απελπισία μετά από κάθε φόνο. Περιγράφοντας το μηχανισμό αυτής της μετα-δολοφονικής κατάθλιψης που καταλαμβάνει τον serial killer ο Joel Norris έχει γράψει τα εξής εύστοχα : «Ο δολοφόνος πραγματοποιεί μια τελετουργική του φαντασίωση. (...) Αλλά όταν έχει πραγματοποιήσει την «θυσία», η ταυτότητα του θύματος, έτσι όπως είχε μεταμορφωθεί στην φαντασία του δράστη, χάνεται. Το θύμα δεν αντιπροσωπεύει πια αυτόν ή αυτήν που επιθυμούσε ο δράστης. Η αρραβωνιαστικιά που τον απέρριψε, η ηχώ από τη φωνή της μισητής μητέρας ή η οχληρή παρουσία του βασανιστή – πατέρα, όλα παραμένουν το ίδιο ζωντανά και βασανιστικά στον εσωτερικό κόσμο του serial killer ακόμα και μετά την ανθρωποκτονία. Ο φόνος δεν έσβησε ούτε άλλαξε το παρελθόν, μάλιστα ο φονιάς μισεί ακόμη περισσότερο τον εαυτό του από πριν (...). Βλέπει ότι αυτό που εξελίχθηκε ήταν ένα κομμάτι από το δικό του παρελθόν και αισθάνεται ότι απέτυχε «και πάλι» να το εξουδετερώσει. Αντί να καταφέρει να αναστρέψει τους ρόλους της παιδικής του ηλικίας, τους ενίσχυσε και βασανίζοντας και σκοτώνοντας ένα ανυπεράπιστο θύμα υπογράμμισε ακόμη περισσότερο τη δική του μυστική τραγωδία»⁵⁹⁶.

Αναφορικά με τις περιπτώσεις των ελληνών serial killers που προεξετέθησαν, είναι φανερό ότι μόνον ίχνη από τις αναλύσεις περί φάσεων του *modus operandi* είναι δυνατό να εντοπιστούν και να σχολιαστούν, αφού δεν υπάρχουν η δεξαμενή δεδομένων των Η.Π.Α., η οποία βασίζεται σε χιλιάδες ώρες συντεύξεων με τους ίδιους τους δράστες, αλλά και οι αλληλοσυμπληρούμενες επιστημονικές θεωρήσεις επί των δεδομένων αυτών. Πάντως, με εξαίρεση τους Κατσούλα – Δημητροκάλλη, στη δράση των οποίων η όλη διαδικασία αλίευσης του θύματος και η κατάπεισή του να τους ακολουθήσει για να συμμετάσχει σε μια «τελετή μύησης» αποτελούν αποτέλεσμα εκμάθησης των «ανωτέρων» τους και λιγώτερο προϊόν ενστικτώδους έμπνευσης, κατά κανόνα διακρίνεται μια ανάλογη ιδιόζουσα διαδικασία «παγίδευσης» στη δράση των περισσότερων serial killers, ασφαλώς και των ερευνωμένων εδώ ελλήνων. Ο Μπέσκος, με χαρακτηριστική αυτοπεποίθηση, απηύθυνε στο θύμα μια απλή, καθημερινή ερώτηση («*από δω είναι ο δρόμος για*

⁵⁹⁶ Βλ. **Joel Norris**, *Serial Killers*, οπ. ανωτ., pgs 34-35.

Γλυφάδα;»⁵⁹⁷) πριν του επιτεθεί. Άλλοτε, ρωτούσε το θύμα προς τα πού κατευθυνόταν, προσποιείτο ότι «τον βολεύει το δρομολόγιο», το έπαιρνε με ωτοστοπ και του επιτίθετο μέσα στο Autobianchi, αφού πρώτα είχε καλλιεργήσει ένα υποτυπώδες κλίμα «φιλικής» ατμόσφαιρας με προσεκτικά παραπλανητική κουβέντα. Ο Βακρινός είχε την απόλυτη κάλυψη του επαγγέλματός του όταν τα θύματα έμπαιναν στο ταξί του. Μπορούσε να είναι χωρίς καμία παρεξήγηση ή κίνδυνο να αποκαλυφθεί, είτε βλοσυρός και αμίλητος, είτε φλύαρος και κουραστικός. Όλες οι εκδοχές συμπεριφοράς οδηγού ταξί είναι συνηθισμένες στους ανθρώπους της πόλης, με εξίσου δεδομένη μια σιωπηρή στάση ανοχής του επιβατικού κοινού απέναντι σ'αυτήν. Ανοχή που έχει σφυριλατηθεί από τον καταναγκασμό της ευφήμερης κοινωνικής συναλλαγής, της οποίας η σχέση οδηγού ταξί και επιβάτη αποτελεί πρότυπο.

β-1-4. Η σειρά των φόνων ως «καρριέρα». «Τους αρέσει να αφήνουν την "υπογραφή" τους. Το ευχαριστιούνται. Είναι μια από τις αγαπημένες τους ασχολίες», έχει πει ο Bob Keppel, ειδικός επί των serial killers ο οποίος εργάστηκε στο παρελθόν στο γραφείο της Εισαγγελίας της Washington⁵⁹⁸. «Πιστεύω ότι όλοι οι serial killers έχουν κάτι χαρακτηριστικό, που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η "υπογραφή" τους. Μερικές φορές δεν το βρίσκουμε, είτε λόγω της αποσύνθεσης του πτώματος, είτε επειδή εκείνοι δεν θέλουν να το βρούμε» Ο Keppel περιορίζει τη θεωρία του στις ανθρωποκτονίες των serial killers όπου κυριαρχεί το σεξουαλικό στοιχείο⁵⁹⁹. Από την άλλη πλευρά, ο πλέον ειδικός James Alan Fox, έχει την άποψη ότι αυτό που ο Keppel μεταξύ άλλων καλεί «υπογραφή», το πώς τοποθετεί το σώμα του θύματος, το πώς ο δράστης ντύνει το πτώμα, τυχόν φράσεις γραμμένες σε σημειώματα ή με διάφορα υλικά στον τόπο του εγκλήματος απαντάται περισσότερο στο μύθο, παρά στην πραγματικότητα. «Αυτό που μπορεί να είναι χρήσιμο για να προσδιορισθεί καταρχήν εάν δύο ανθρωποκτονίες έχουν τελεστεί από τον ίδιο δράστη είναι εάν έχει χρησιμοποιηθεί το ίδιο αιχμηρό αντικείμενο ή εάν το πτώμα έχει ακρωτηριαστεί με αντίστοιχο τρόπο», σημειώνει ο Fox, ο οποίος υπενθυμίζει ότι πολλοί serial killers όπως ο Ted Bundy, παρότι ήταν σαδιστές και βασάνιζαν τα θύματά τους, δεν άφηναν «υπογραφή»⁶⁰⁰. Ίσως μέρος του προβλήματος να είναι ο

⁵⁹⁷ Βλ. ανωτ. σε Κεφ. γ.3.3-ι.

⁵⁹⁸ Από συνέντευξή του στις 19/5/2000 στον δημοσιογράφο Scot Sunde (βλ. και ανωτ., 209-210), όπως δημοσιεύεται στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας "Seattle Post".

⁵⁹⁹ **Robert D. Keppel** Serial murder: future implications for police investigations, Cincinnati, OH., U.S.A.: Anderson Pub. Co., 1989, pgs 4-17, 61-63, 70-71.

⁶⁰⁰ **James Alan Fox & Jack Levin**, Serial Murder: Popular Myths and Empirical Realities σε: SMITH, M. Dwayne.; ZAHN, Margaret A. [eds.]. σε Homicide: A Sourcebook of Social Research, Thousand Oaks, CA., U.S.A.: Sage Publications, 1999, pgs. 165-175.

ορισμός της «υπογραφής». Κατά τον Keppel, η «υπογραφή» είναι «ένα σημείο (σημάδι) πλέον και πέραν των αναγκαίων για να επιτευχθεί ο φόνος». Και οι δύο ειδικοί συμφωνούν στο ότι τα απομεινάρια της δολοφονικής δράσης του serial killer είναι δυνατόν να δίνουν εξηγήσεις για τα πράγματα που του προσφέρουν τη διεστραμμένη ευχαρίστηση να σκοτώνει. Ο George Russell, ο πρώτος serial murderer που καταδικάστηκε στην King County, άφηνε τα πτώματα σε κοινή θέα και τα τοποθετούσε σε συγκεκριμένες στάσεις. Το πρώτο θύμα του Russell βρέθηκε το 1990 σε ένα πάρκινγκ ενός ρεστοράν, με τα πόδια σταυρωμένα, τα χέρια του διπλωμένα, και ένα πλαστικό σκέπασμα στο πρόσωπο, το δεύτερο φορούσε μόνο ψηλοτάκουνες γόβες και το τρίτο είχε στο στόμα του ένα σεξουαλικό βοήθημα. Η υπογραφή, κατά τον Keppel ήταν σ' αυτήν την περίπτωση *«το "κόλλημα" του κάθε θύματος. Αυτό που αντιπροσώπευε τη σεξουαλική του προέκταση»*.

Ο Dennis Rader έγινε γνωστός ως «B.T.K.», από τα αρχικά των λέξεων «Δέσε – Βασάνισε- Σκότωσε» ("bind, torture, kill"), ένα όνομα που ο ίδιος αυτόρεσκα έδωσε στον εαυτό του⁶⁰¹, επειδή έκανε ακριβώς αυτό στα θύματά του.

Ο David Berkowitz («Γιός του Σαμ»), σε μια από τις διαβόητες επιστολές του προς εφημερίδες και αστυνομικές αρχές, αυτόρεσκα χαιρετούσε «το κοινό του» με αυτή τη φράση: *«Χαίρετε από τις ρωγμές των πεζοδρομίων της Νέας Υόρκης, από τα μυρμήγκια που μπαينوβγαίνουν σ' αυτές τις ρωγμές»*. Ο Berkowitz δεν είχε σταθερή ταυτότητα. Δεν είχε πετύχει τίποτε στη ζωή του, δεν είχε φίλους, δεν είχε δεσμεύσεις. Απλώς απομόνωση. Η περσόνα του «Γιου του Σαμ» του έδωσε μεγάλη αίγλη, από τον τρόπο που έσπειρε στους κατοίκους της Νέας Υόρκης. Ο ίδιος ενθουσιαζόταν κρυφά όταν άκουγε τους συναδέλφους του στο ταχυδρομικό γραφείο που δούλευε να μιλούν για τον άγνωστο δολοφόνο και τις επιστολές του που έβγαιναν στη δημοσιότητα, χωρίς να έχουν ιδέα ότι ο χαμηλόφωνος και ντροπαλός David Berkowitz ήταν αυτός που σκαρφιζόταν τις αοριστολόγες, μεγαλόστομες απειλές των επιστολών⁶⁰².

Η διασημότητα είναι δυστυχώς ένα επιπλέον κίνητρο για την δράση των serial killers. Στην αρχική ώθηση να νιώσουν τη διεστραμμένη ένταση της εξουσίας του θύματος, προστίθεται η αυτοπροβολή, καθώς τα φρικαλέα κατορθώματα μεγενθύνονται από τα Μ.Μ.Ε.. Η ταύτιση του serial killer με την προσωποποίηση του κακού, ενισχύει την «ταυτότητα» που ο ίδιος αποκτά με τη σειρά των ανθρωποκτονιών. Ερμηνεύοντας την προσοχή των μέσων ως ένδειξη της αυταξίας του και της «ανατρεπτικότητας» των «δημιουργημάτων» του, οι κρίσεις μεγαλομανίας του εντείνονται. *«Σκέφτηκα να σκοτώσω όλους όσους ζουν στο οικοδομικό μου*

⁶⁰¹ Friday, July 2005, ηλεκτρονική έκδοση του τηλεοπτικού δικτύου BBC News.

⁶⁰² Βλ. ανωτ., σελ. 34 και παρ. 81.

τετράγωνο, έτσι για να κάνω επίδειξη δύναμης στην αστυνομία», θα πεί ο Ed Kemper. Ο John Wayne Gacy κρατούσε όλα τα αποκόμματα των εφημερίδων που μιλούσαν για τα εγκλήματά του. Η δίκη του Jeffrey Dahmer «είχε τον αέρα μιας επίσημης κινηματογραφικής πρεμιέρας, αφού έδωσαν το παρόν τοπικές διασημότητες, φανατικές του θαυμάστριες που τον κυνηγούσαν για ένα αυτόγραφο, και ένα μηνιακό παραλήρημα», έγραψε η Anne Schwartz, βιογράφος του Dahmer⁶⁰³.

Ο J.R. Meloy⁶⁰⁴, σημειώνει ότι εάν η σειρά των ανθρωποκτονιών αποσπά την δημόσια προσοχή και απασχολούν την ειδησεογραφία, τότε ενισχύεται η ψυχοπαθολογία του serial killer, αφού πλέον διαπιστώνει ότι τον θεωρούν «πολύ μεγάλη περίπτωση» («larger than life»). Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που η μυθοποίηση του αναζητώμενου δράστη από τον τύπο έχει συμβάλλει στη διόγκωση της μεγαλομανίας των serial killers. Η επικύρωση αυτής της αίσθησης «παντοδυναμίας», την οποία ο serial killer έχει νιώσει μόνο σε φανταστικό επίπεδο, τον κάνει να πιστεύει ότι η συνέχιση των ανθρωποκτονιών και η συνθετοποίησή τους, ώστε να είναι ακόμη πιο δύσκολο να αποκαλυφθεί, είναι ο μόνος τρόπος για να «γραφτεί στην ιστορία». Είναι χαρακτηριστικό το παιχνίδι με τις αρχές που για 30 χρόνια έπαιξε ο Dennis Rader, γνωστός και ως «Bind-Torture-Kill»:

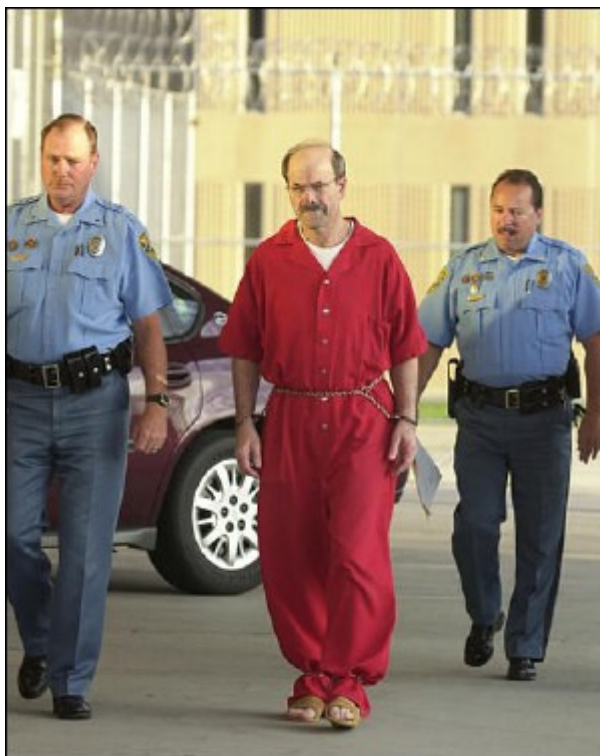
15 Ιανουαρίου 1974: Ο Joseph και η Julie Otero, μαζί με τα παιδιά τους Josephine, 11 Joseph II 9 ετών στραγγαλίζονται στο σπίτι τους στην πόλη Wichita του Kansas. Τα πτώματα ανακαλύπτει ο μεγαλύτερος γιος της οικογένειας ο Charlie, όταν επιστρέφει από το σχολείο. **4 Απριλίου 1974:** Η Kathryn Bright, 21 ετών, βρίσκεται νεκρή από μαχαίρι στο σπίτι της στην Wichita. Η αστυνομία αργότερα θα συνδέσει το φόνο της με αυτόν των Otero. **Οκτώβριος, 1974 :** Η τοπική εφημερίδα, η «Wichita Eagle-Beacon», λαμβάνει μια επιστολή από ένα άγνωστο πρόσωπο που ισχυρίζεται ότι αυτός σκότωσε τους Otero. Η επιστολή περιλαμβάνει λεπτομέρειες των εγκλημάτων που η Αστυνομία δεν είχε δημοσιοποιήσει. **17 Μαρτίου, 1977:** Η Shirley Vian, 24 ετών, βρίσκεται δεμένη και νεκρή από στραγγαλισμό μέσα στο σπίτι της στην Wichita. Τα ανήλικα παιδιά της, που ήταν επίσης μέσα στο σπίτι είναι άθικτα. **8 Δεκεμβρίου 1977:** Η Nancy Fox, 25 ετών, βρίσκεται δεμένη και νεκρή από στραγγαλισμό μέσα στο σπίτι της στην Wichita. Η φωνή του δολοφόνου ακούγεται για πρώτη φορά όταν καλεί τηλεφωνικά σε ένα αστυνομικό τμήμα για να αναφέρει το φόνο. **31 Ιανουαρίου 1978 :** Ένα «ποίηση» γραμμένο μεμπογιές για παιδικές ζωγραφιές πάνω σε μια κάρτα αποστέλλεται σε μια εφημερίδα της Wichita. Το κείμενο αναφέρεται στο φόνο της Vian. **10 Φεβρουαρίου 1978 :** Ένα γράμμα από τον δολοφόνο φθάνει στον τηλεοπτικό σταθμό KAKE-TV, όπου αναλαμβάνει την ευθύνη για το θάνατο των Vian και Fox, καθώς και για ένα ακόμη θύμα που δεν κατονομάζει. Το γράμμα συμπεριλαμβάνει και ένα ακόμη «ποίηση» με τίτλο «Ω! Θάνατος στη Νάνσυ!». Σύντομα, ο επικεφαλής της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Wichita, Richard

⁶⁰³ **Brian Masters**, Dahmer's Inferno, σε Vanity Fair (November 1991), pgs 183-269.

⁶⁰⁴ **J. Reid Meloy**, οπ. ανωτ., Psychopathic Mind; Origins, Dynamics, and Treatment, οπ. ανωτ., pgs 30-32, 56, 100-103.

Lamunyon, ανακοινώνει δημοσίως ότι κυκλοφορεί ελεύθερος ένας δολοφόνος που απειλεί να κτυπήσει και πάλι. **28 Απριλίου 1979:** Η Anna Williams, 63 ετών, επιστρέφει στο σπίτι της και βρίσκει ίχνη ενός διαρρήκτη. Στις 15 Ιουνίου 1979 λαμβάνει ένα γράμμα στο οποίο ο δολοφόνος λέει ότι είχε σχεδιάσει να τη σκοτώσει, αλλά βαρέθηκε να την περιμένει να επιστρέψει στο σπίτι και έφυγε. Η Αστυνομία πίστεψε ότι ο δολοφόνος είχε βάλει στόχο την κόρη της. **15 Αυγούστου 1979:** Οι αρχές αναμεταδίδουν τη φωνή του δολοφόνου, όπως είχε ηχογραφηθεί το 1977, στο τηλεφώνημα του ίδιου για να αναφέρει το φόνο της Fox. Ως αποτέλεσμα της δημόσιας αναταραχής, λαμβάνουν 110 καταγγελίες, αλλά δεν είναι αρκετές για να προχωρήσουν σε συλλήψεις. **27 Απριλίου 1985:** Σε μια υπόθεση που δεν είχε συνδεθεί με τη δράση του «στραγγαλιστή», η Marine Hedge, 53 ετών, απήχθη από το σπίτι της από το Park City, ένα προάστιο της Wichita. Το πτώμα της βρέθηκε οκτώ μέρες αργότερα σε έναν χωματόδρομο, δίπλα σε ένα ζευγάρι καλτσοδέτες σφιχτοδεμένες μεταξύ τους. Η αυτοψία δείχνει ότι έχει στραγγαλιστεί. **16 Σεπτεμβρίου 1986 :** Ο σύζυγος της Vicki Wegerle, 28 ετών, βρίσκει το πτώμα της μέσα στο σπίτι της στην Wichita. Είναι και αυτή νεκρή από στραγγαλισμό. Το αυτοκίνητο της οικογένειας βρέθηκε, λίγες μέρες αργότερα, δύο τετράγωνα μακριά από τον τόπο του εγκλήματος. **Ιανουάριος 1988:** Η σύζυγος του Phillip Fager, θύματος ανεξακρίβωτης ανθρωποκτονίας λαμβάνει ένα γράμμα από έναν άνδρα που ισχυρίζεται ότι είναι ο «BTK». Σε αυτό αναφέρονται λεπτομέρειες για φόνο του Fager και των δύο θυγατέρων του, αλλά οι ειδικοί του F.B.I. που παρακολουθούν την υπόθεση από χρόνια, διαφωνούν εάν το περιεχόμενο του γράμματος είναι αληθές. Ένας άλλος κάτοικος της Wichita, ο Bill Butterworth δικάστηκε αργότερα και απαλλάχθηκε για τους φόνους των Fager, οι οποίοι παραμένουν ανεξακρίβωτοι έως και σήμερα, αφού δεν απαγγέθηκαν κατηγορίες στον Rader όταν συνελήφθη στις 26/2/2005. **19 Ιανουαρίου 1991:** Στην τελευταία γνωστή υπόθεση που συνδέθηκε με τον «BTK», η Delores "Dee" Davis, 62 ετών, απήχθη από το σπίτι της (και αυτό στο Park City του Wichita) από έναν εισβολέα, ο οποίος έριξε μια πέτρα σπάζοντας την γυάλινη πίσω πόρτα και μπήκε στο σπίτι. Το πτώμα της βρέθηκε 13 μέρες αργότερα κάτω από μια γέφυρα στα βόρεια της επαρχίας Sedgwick, με τα πόδια και τα χέρια δεμένα με τις καλτσοδέτες της. Η αυτοψία έδειξε ότι και αυτή είχε στραγγαλιστεί. Η υπόθεση συνδέθηκε με τον Rader μετά τη σύλληψή του το Φεβρουάριο του 2005. **19 Μαρτίου 2004:** Μετά από περισσότερα από 16 χρόνια σιωπής, ο «BTK» στέλνει ένα γράμμα σε εφημερίδα της Wichita στο οποίο περιλαμβάνεται μια φωτοτυπία της άδειας οδήγησης της Wegerle (16/9/1986) και τρεις φωτογραφίες του θύματος, τραβηγμένες από τον δράστη. Οι συγγενείς δηλώνουν ότι η άδεια οδήγησης όντως ήταν το μόνο αντικείμενο που έλειπε από τον τόπο του εγκλήματος, το σπίτι της Wegerle. **5 Μαΐου 2004 :** Ο τηλεοπτικός σταθμός της Wichita KAKE-TV λαμβάνει ένα τρισέλιδο γράμμα που αποτελείται από 13 κεφάλαια και τιτλοφορείται «Η ιστορία του BTK» και περιλαμβάνει ένα πάζλ λέξεων και φωτοτυπίες των ταυτοτήτων των υπαλλήλων της εταιρίας Southwestern Bell και της αρμοδιότητας του σχολείου της Wichita. Η αστυνομία θεωρεί ότι με αυτόν τον τρόπο ο δολοφόνος αφήνει να εννοηθεί ότι μέσα από αυτά τα στοιχεία βρήκε τον τρόπο να διαλέξει τα θύματά του. **24 Ιουνίου 2004.** Ο υπαστυνόμος Ken Landwehr της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Wichita ανακοινώνει ότι η αστυνομία έλαβε ένα γράμμα από τον BTK που περιλαμβάνει λεπτομέρειες για τους φόνους της οικογένειας Οτέρο, πίσω στα 1974. **26 Αυγούστου 2004 :** Η Αστυνομία της Wichita δημοσιεύει το «ποίημα» του Rader με τίτλο «Ω, Άννα, γιατί δεν φάνηκες;», το οποίο είχε σταλεί στο υποψήφιο θύμα Άννα Williams, με την ελπίδα ότι θα προκαλέσει πληροφορίες από το κοινό που θα οδηγήσουν στην αποκάλυψη του δολοφόνου. **17 Φεβρουαρίου 2005 :** Οι ντετέκτιβ ανακοινώνουν ότι ο δολοφόνος τις τελευταίες εβδομάδες ταχυδρόμησε στην αστυνομία και σε έναν τηλεοπτικό σταθμό τουλάχιστον τρία πακέτα που περιείχαν τιμαλφή και άλλα αντικείμενα, τα οποία ερευνάται αν προέρχονται από τα γνωστά θύματα του BTK. **26 Φεβρουαρίου 2005 :** Η αστυνομία της Wichita ανακοινώνει ότι έχει συλλάβει τον 59χρονο Dennis Rader, έναν δημοτικό υπάλληλο που ζούσε στο Park City, ως ύποπτο για τις ανθρωποκτονίες που είχαν αποδοθεί στον δολοφόνο γνωστό με το ακρωνύμιο BTK. **3 Μαΐου 2005 :** Ο Dennis Rader ομολογεί την ενοχή του για 10 κατηγορίες ανθρωποκτονίας από πρόθεση. Η προκαταρκτική ακροαματική διαδικασία ορίζεται για τις 27/6/2005. **27 Ιουνίου 2005 :** Ο Dennis Rader επαναλαμβάνει την ομολογία ενοχής του προκειμένου να μην πάει σε δίκη με ενόρκους. Στο δικαστήριο,

περιγράφει με λεπτομέρειες κάθε μία από τις κατηγορίες. **18 Αυγούστου 2005:** Η ποινή του Rader είναι 10 συνεχόμενες (μη συγχωνεύσιμες) ισόβιες καθειρήξεις. Το ελάχιστο όριο ποινής για να δικαιούται να ασκήσει υφ'όρον απόλυση ορίστηκε τα 175 χρόνια.

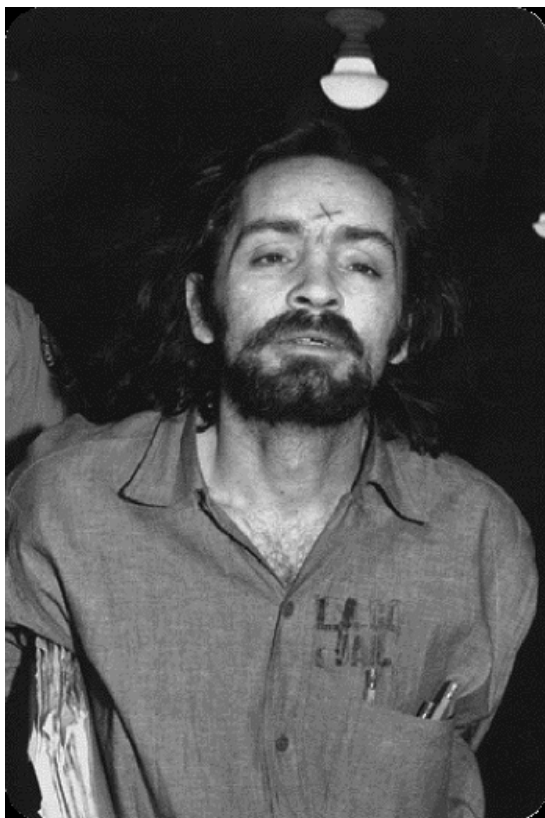

Ο Dennis Rader μεταφέρεται σιδηροδέσμιος στις φυλακές.

β-ι.-5. Serial killers που δρουν κατά ομάδες

Το φαινόμενο να δρουν κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνοι κατά ομάδες, ή κατά δίδυμα, έχει καταγραφεί αρκετές φορές στα διεθνή χρονικά. Περισσότερο συχνό είναι το φαινόμενο οι ομάδες αυτές να επικαλούνται ή όντως να σχετίζονται με αποκρυφιστικές λατρείες, όπου οι καθοδηγούμενοι πιστοί, είτε εις απόδειξιν πίστης, είτε με την προσδοκία «ανταμοιβής», είτε και για τους δύο αυτούς λόγους, καταλήγουν να φονεύουν επιλεγμένα θύματα. Η ομάδα των Κατσούλα – Δημητροκάλλη και των μετεφήβων που τους ακολούθησαν ευθυγραμμίζει το ελληνικό παράδειγμα με το διεθνές. Παρατηρείται στις υποθέσεις αυτές ότι το συλλογικό «παρα-όραμα», δηλαδή η βιωματική τήρηση δοξασιών στις οποίες έχουν εντρυφήσει σταδιακά τα μέλη της ομάδας, συντελεί στο να βυθίζονται οι δράστες σε μια εγκεφαλική και ψυχική κατάσταση «κατάλληλη» ώστε να εκτελέσουν την ανθρωποκτονία. Αυτή η συνειδητή «αυταπάτη» των επιταγών άνωθεν, υποκαθιστά τρόπον τινά, την ασίγαστη εσωτερική ανάγκη του «τυπικού» serial killer, που δρά κατά μόνας, να σκοτώσει. Τα επιλεγμένα παραδείγματα που ακολουθούν αναδεικνύουν τη συμπλοκή παραγόντων εγκληματογένεσης με απαρχές στην

ελλειμματική κοινωνικοποίηση, το προσωπικό τραύμα και την κληρονομικότητα και κατάληξη τα συστήματα ατομικής ή συλλογικής ιδεοληψίας που προβλέπουν ή «δικαιώνουν» την ανθρωποκτονία ως μέσο επίτευξης πνευματικής, ψυχολογικής ή και υλικής καταξίωσης.

Η υπόθεση Charles Manson⁶⁰⁵.

Ο Manson γεννήθηκε από μητέρα ιερόδουλο, ως παιδί αγνώστου πατρός με το επώνυμο Maddox, στο Cincinnati του Ohio στις 11/11/1934. Όταν έφθασε τα 13, η μητέρα του προσπάθησε να βρεί για τον μικρό μια ανάδοχη οικογένεια. Απέτυχε όμως και το παιδί κατέληξε σε αναμορφωτήριο αρρένων. Μέσα σε ένα χρόνο τό' σκασε και επέστρεψε στη μητέρα του, η οποία εξακολουθούσε να μην θέλει να τον δει. Αποτέλεσμα, ο μικρός Manson να αναγκαστεί να ζει στους δρόμους και να επιβιώνει κλέβοντας. Το 1951, μετά από μια σειρά από συλλήψεις και αποδράσεις, ο 17χρονος Manson οδηγήθηκε στη φυλακή γιατί συνελήφθη να οδηγεί ένα κλεμμένο αυτοκίνητο πέρα από τα σύνορα της πολιτείας. Ενώ ήταν κρατούμενος, μέσα σε έναν περίπου χρόνο, περί τα τέλη του 1952, του είχαν απαγγελθεί οκτώ κατηγορίες για «επίθεση» (assault). Μετήχθη σε άλλο σωφρονιστικό κατάστημα, όπου υπήρξε υποδειγματικός κρατούμενος και απολύθηκε υφ' όρον το 1954. Συνελήφθη και πάλι να οδηγεί κλεμμένα αυτοκίνητα από πολιτεία σε πολιτεία, αυτή τη φορά του επεβλήθη επιτήρηση. Το μέτρο όμως ανακλήθηκε, όταν το 1956 δεν εμφανίσθηκε σε προσδιορισμένη δικάσιμο, συνελήφθη και οδηγήθηκε στη φυλακή μέχρι τη λήξη της ποινής του, το 1958. Το 1959 συλλαμβάνεται για κυκλοφορία κλεμμένων επιταγών και τίθεται εκ νέου υπό επιτήρηση, η οποία ανακλήθηκε, μετά από νέα παράβαση των όρων της, εννέα μήνες αργότερα. Ο Manson πέρασε την μισή του σχεδόν εφηβεία και μετεφηβεία σε αναμορφωτήρια και μεγάλο μέρος της ενήλικης ζωής του στη φυλακή,

⁶⁰⁵ Βλ. Εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής», 23/6/2002, άρθρο Νίκου Πιπέρη και «5/3/2000» άρθρο Μαρίλης Μαργωμένου, Λένας Παπαδημητρίου, Πάνου Παπαδόπουλου.

κυρίως για αδικήματα που είχαν να κάνουν με την περιουσία. Για λίγο καιρό έγινε και προαγωγός γυναικών. Όταν απολύθηκε από τη φυλακή το 1967, ήταν το «καλοκαίρι της αγάπης» για την Καλιφόρνια. Ο Manson, απορροφήθηκε στο πολυσυλλεκτικό σκηνικό της εποχής που ευνοούσε την ανάμιξη φυλών, ιδεολογιών και την απελευθέρωση μέσα από εναλλακτικές μορφές συμβίωσης και κοσμοθεωρίες και άρχισε να επιλέγει «πιστούς» μεταξύ των αφελών νεαρών που περιφέρονταν στην Καλιφόρνια αναζητώντας να πιστέψουν σε κάτι. Με χάρισμα προσωπικότητας και δύναμη επιβολής, σταδιακά τα πρόσωπα που απάρτιζαν την κουστωδιά του άρχισαν να τον βλέπουν ως θεό, αυθεντία και πατρική φιγούρα. Ο Manson τους εμπότισε μέρα με τη μέρα με ένα ιδεολογικό σύμφυρμα σατανιστικών δοξασιών, μισάνθρωπης εμμονής, εσχολογικών κηρυγμάτων και σεξουαλικής διαστροφής. Ονόμασε την ομάδα του «οικογένεια» ("family") και εγκαταστάθηκε στην περιοχή Pacific Palisades του Los Angeles. Στη συνέχεια κατέλαβαν ένα παρατημένο ράντσο στο δυτικό μέρος της κοιλάδας του San Fernando Valley, στο οποίο παλιότερα γυρίζονταν ταινίες γουέστερν, το Spahn Ranch. Ο Manson ήταν φανατικός μουσικόφιλος, συνδυάζοντας την αναγέννηση της ροκ της εποχής με τα μεγαλεπήβολα μεσαιωνικά του παραληρήματα, που είχαν τον ίδιο σε πρωταγωνιστικό ρόλο. Εμπνευσμένος από ένα γνωστό τραγούδι των Beatles, το "Helter Skelter" – ένα τραγούδι που μιλά σε πρώτο επίπεδο για μια βόλτα σε ένα πάρκο αναψυχής -- και άλλα τραγούδια του διάσημου "White Album" των Beatles, ο Manson πίστευε ότι επίκειται ένας διαφυλετικός πόλεμος και πυρηνικό ολοκαύτωμα, επικαλούμενος προφητεία από την Αποκάλυψη του Ιωάννου και κήρυττε ότι «η οικογένεια» θα κληρονομούσε τη γη. Η πρώτη ανθρωποκτονία της «οικογένειας» συνέβη στις 25 Ιουλίου 1969, όταν τα μέλη της σκότωσαν τον Gary Hinman σε μια απόπειρα να καρπωθούν την κληρονομιά του⁶⁰⁶. Στις 9 Αυγούστου 1969, η έπαυλη του σκηνοθέτη Roman Polanski στο Λος Άντζελες, δέχθηκε την αιφνιδιαστική επίθεση των οπαδών του Μάνσον. Η 26χρονη σύζυγος του σκηνοθέτη Sharon Tate, ηθοποιός, έγκυος στον όγδοο μήνα της, ο πρώην μνηστήρας της Jay Sebring, καθώς και οι Abigail Folger, Voytek Frykowski και Steven Parent, όλοι μέλη της «ντόλτσε βίτα» του Χόλυγουντ, είχαν δολοφονηθεί κατά αποτρόπαιο τρόπο. Μια θηλιά έσφιγγε το λαιμό της Tate και την συνέδεε με το πτώμα του Sebring, που βρισκόταν ξαπλωμένο στο πάτωμα δίπλα της. Ο τελευταίος είχε κακοποιηθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε ήταν δύσκολο να αναγνωριστεί το πτώμα του. Ο Steven Parent βρέθηκε νεκρός στο αυτοκίνητό του, ενώ οι Frykowski και Folger κείτονταν νεκροί στο γρασίδι της έπαυλης, δολοφονημένοι καθώς προσπαθούσαν να διαφύγουν. Στους τοίχους και σε πόρτες ήταν γραμμένες με ρευστό graffiti οι λέξεις «PIG» («γουρούνι») και "HELTHER SKELTER". Δύο μόλις μέρες αργότερα, η οικογένεια ξαναχτύπησε. Ο Leno και η Rosemary LaBianca δολοφονήθηκαν και διαμελίστηκαν. Βρέθηκαν δεμένοι μαζί, και ο Leno είχε καλωμένο ένα μαχαίρι στο στήθος. Ανάλογα σημάδια και λέξεις στους τοίχους του σπιτιού των θυμάτων. Το Δεκέμβριο του 1969 η Susan Atkins, μέλος της οικογένειας του Manson συνελήφθη για πορνεία. Ενώ βρισκόταν στη φυλακή, άρχισε να καυχάται σε μια συγκρατούμενη για τη συμμετοχή της «οικογένειας» στα δύο εγκληματικά αυτά περιστατικά και να λέει πόσο χαιρόταν όταν γεύονταν το αίμα της Sharon Tate. Αντιλαμβανόμενη ότι ίσως και να βρήκε τρόπο να συντομεύσει την κράτησή της, η συγκρατούμενη αυτή μίλησε στους ντετέκτιβ του FBI και μέσα σε λίγες μέρες, εκτός από την Atkins, ο «αρχηγός» Charles Manson, ο Charles "Tex" Watson, η Patricia Krenwinkel και η Leslie van Houten αντιμετώπισαν κατηγορίες για από κοινού τέλεση των 7 συνολικά ανθρωποκτονιών και οδηγήθηκαν σε δίκη. Μετά από μακροσκελή δικαδικασία το 1970 κρίθηκαν όλοι ένοχοι και καταδικάστηκαν στην ποινή του θανάτου. Δεν αποδείχθηκε ότι ο Manson ήλθε σε φυσική επαφή με τα θύματα, ούτε ότι ο ίδιος προσωπικά συμμετείχε στις ανθρωποκτονίες. Το 1977 οι θανατικές καταδίκες

⁶⁰⁶ Το θύμα ήταν δάσκαλος μουσικής, που ένα χρόνο πιο πριν είχε συστήσει τον Manson στον Dennis Wilson, ένα από τα μέλη του διάσημου καλιφορνέζικου συγκροτήματος των «Beach Boys». Ο Manson είχε δώσει στον Wilson κάποιες παρτιτούρες με τραγούδια που είχε ο ίδιος συνθέσει. Με πολλά παρακάλια, τον έπεισε να συμπεριλάβει ένα από αυτά στη δεύτερη πλευρά ενός από τα σινγκλ του συγκροτήματος (το "Bluebirds Over The Mountains" του 1968, US #61 στις 28-12-68). Όμως ο Manson δεν άργησε να χολωθεί και να «μισήσει θανάσιμα» τον Wilson, ισχυριζόμενος ότι «τον έκλεψε». Βλ. **Jon Sutherland & Diane Canwell**, True Crime, Flame Tree Publ., 2003, pg 259.

μετατράπηκαν σε ισόβιες καθειρήξεις, καθώς το Supreme Court έκρινε ως αντισυνταγματική την ποινή του θανάτου. Σχεδόν κάθε χρόνο, τα κρατούμενα μέλη της «οικογένειας» υποβάλλουν αιτήματα για υφ'όρον απόλυση και απορρίπτονται. Πάνω από 100 βιβλία έχουν γραφτεί για την υπόθεση.

Η υπόθεση των σφαγών του Σικάγο («Chicago Rippers»)⁶⁰⁷

Η συμμορία των τεσσάρων ανδρών που τρομοκράτησε την πόλη του Σικάγο από το Μάιο του 1981 έως και τον Οκτώβριο του 1982, είχε ως μέλη της τους Robin Gucht και Ed Spreitzer, αλλά και δύο ελληνικής καταγωγής νεαρούς Αμερικανούς τον Ανδρέα και τον Θωμά Κοκκορέλη (Andrew & Tommy Kokoraleis). Η συμμορία απήγαγε γυναίκες, τις βίαζε, τις στραγγάλιζε και στη συνέχεια τις διαμέλιζε και ενίοτε καννιβάλιζε τα πτώματά τους. Στις 6 Οκτωβρίου 1982 η 20χρονη ιερόδουλος Beverly Washington, βρέθηκε μισοπεθαμένη από την Αστυνομία. Ήταν το τελευταίο θύμα τους, σε μια σειρά 18 ανθρωποκτονιών που τελικά τους αποδόθηκαν. Η νεαρή γυναίκα είχε βιασθεί και της είχαν κόψει με αιχμηρό αντικείμενο το αριστερό στήθος, θανατηφόρο τραύμα που είχε καταγραφεί από τα προηγούμενα χτυπήματα ως η «υπογραφή» της συμμορίας. Ευτυχώς επέζησε και έδωσε ακριβείς περιγραφές των δραστών. Ακολουθώντας τις μαρτυρικές καταθέσεις της, οι αρχές οδηγήθηκαν στο σπίτι του Gucht, όπου σε μια κασέλα κρατούσε τα μακάβρια «τρόπαια» της δράσης της ομάδας. Τα κομμένα στήθη των γυναικών θυμάτων τους, κάποια από τα οποία είχαν φαγωθεί. Τα μέλη της συμμορίας δήλωσαν «σατανιστές» και ομολόγησαν ότι βασάνιζαν κάποια από τα θύματά τους σε ένα χώρο που αποκαλούσαν «σατανικό παρεκλήσι».

Ο Ανδρέας Κοκκορέλης ήταν 19 ετών κατά τον χρόνο τέλεσης των αδικημάτων και μέσα στα χρόνια επέμενε ότι ήταν αθώος και ότι η ομολογία του υπήρξε προίον βασανισμού από τους αστυνομικούς. Τελικά, το 1987 κρίθηκε ένοχος από τους ενόρκους του περιφερειακού δικαστηρίου της κομιτείας του Ντι Πέιτζ και καταδικάστηκε σε θάνατο για τη δολοφονία της Λορέν Μπορόφσκι και σε ισόβια για τη δολοφονία της Ρόουζ Μπεκ Ντέιβις που ξυλοκοπήθηκε και μαχαιρώθηκε στη συνοικία Γκόλντ Κοστ του Σικάγο το 1982. Ο Gucht καταδικάστηκε σε 120 έτη κάθειρξη, ο Θωμάς Κοκκορέλης σε 70, ενώ ο Spreitzer καταδικάστηκε επίσης σε θάνατο. Στις 17 Μαρτίου 1999, ο τελευταίος εκτελέστηκε με θανατηφόρο ένεση στις φυλακές του Ιλλινόις⁶⁰⁸. Τον Ιανουάριο του 2003, η ποινή του Spreitzer μετατράπηκε σε ισόβια χωρίς την δυνατότητα της υφ'όρον απόλυσης. Οι μαρτυρίες του Θωμά Κοκκορέλη ήταν καταλυτικές για να διαλευκανθούν οι κατηγορίες και να αποδοθούν στους 4 άνδρες.

Σύμφωνα με στοιχεία που ανακοινώθηκαν το 2002⁶⁰⁹, η Ασφάλεια Αττικής παρακολουθεί τις δραστηριότητες παραθρησκευτικών οργανώσεων όπως «Νέα Ακρόπολη», «Κέντρο Παραψυχολογίας ο Ιχνηλάτης», «Όμιλος Εξυπηρετητών του Κόσμου», «Σχολείο Εσωτερικού Γιόγκα», «Κέντρο Διαλογισμού», «Ινδουιστική Οργάνωση Σάιντ Μπάμπα». Η υπόθεση των «σατανιστών της Παλλήνης» εγείρει ένα κρίσιμο ερώτημα : εκτός από τις περιπτώσεις των μοναχικών διεστραμμένων

⁶⁰⁷ Βλ. μ.α. True Crime, pg 237-238.

⁶⁰⁸ Οι ομογενείς της Αμερικής, με επικεφαλής τον ιερέα π. Καλλίνικο Ζαχαρόπουλο πραγματοποιήσαν πανστρατιά, προκειμένου να αναβληθεί η εκτέλεση της ποινής, με την επίκληση νέων στοιχείων, τα οποία και ένα μέλος του δικαστηρίου του Ιλλινόις πρότεινε να εξετασθούν, για να απορριφθεί όμως το αίτημα της αναστολής από τα λοιπά μέλη του δικαστηρίου. Υπήρξε και παρέμβαση του Αρχιεπισκόπου Αμερικής Σπυριδωνος στον κυβερνήτη του Ιλλινόις Τζιμ Ράιαν. Οι κληρικοί του Σικάγο, πόλης όπου έδρασε η συμμορία ζήτησαν σε κοινή συνέντευξη τύπου από τον Ράιαν την κατάργηση της θανατικής ποινής. Τελικά, οι προσπάθειές τους απέβησαν άκαρπες. Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 17/3/1999 και εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 18/3/1999 – πηγή Ρόιτερ, Α.Π.Ε..

⁶⁰⁹ Βλ. εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 3/3/2002, ρεπορτάζ Γιώργου Μαρνέλλου.

ανθρωποκτόνων που φονεύουν ανώνυμα, μυστικά και «τελετουργικά», υπάρχει μέθοδος με την οποία ένας «αθώος» νεαρός μπορεί να εκμάθει, να ασκηθεί στο πώς θα φονεύει και στο πώς θα πειθαναγκάζει άλλους να φονεύουν; Τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του '90, ανθρωποκτονίες τελούμενες κατά σύστημα από σατανιστικές ομάδες καταγράφηκαν στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Μεγάλη Βρετανία, τη Σουηδία και τη Γερμανία⁶¹⁰.

«Δεν φταίμε εμείς. Είμαστε απλώς εκτελεστικά όργανα του Σατανά. Αυτός μας είπε να πάρουμε μία ζωή και εμείς υπακούσαμε». Ετσι απολογήθηκαν οι Ντάνιελ και Μανουέλα Ρούντε, 26 και 23 ετών αντίστοιχα, για τη δολοφονία του Φρανκ Χάκερτς. Οι δικαστές, βεβαίως, τους καταδίκασαν, την Πέμπτη 31 Ιανουαρίου 2002, σε 15 και 13 χρόνια εγκλεισμού σε ψυχιατρικό ίδρυμα ασφαλείας, αντιστοίχως, δεχόμενοι όμως ουσιαστικά την άποψη των δικηγόρων τους, ότι πρόκειται για άτομα με ψυχικές διαταραχές⁶¹¹. Ο Χάκερτς δούλεψε μαζί με τον Ντάνιελ Ρούντε σε ένα μαγαζί ανταλλακτικών αυτοκινήτων, στη βιομηχανική κωμόπολη Βίτελ της Γερμανίας. Το ζευγάρι κάλεσε στο σπίτι τον 33χρονο Χάκερτς στις 6 Ιουλίου 2001 και τελείως αιφνιδιαστικά του επιτέθηκαν. Ο Ντάνιελ τον χτύπησε δύο φορές στο κεφάλι με σφυρί, αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό. Χρειάστηκαν 66 μαχαιριές από τη Μανουέλα. Επειτα από το έγκλημα, σύμφωνα με όσα είπαν, ήπιαν το αίμα του νεκρού, έκαναν έρωτα και κοιμήθηκαν. Η γνωριμία τους έγινε από τις στήλες του μουσικού περιοδικού «Metal-Hammer», όταν η Μανουέλα απάντησε σε μια αγγελία γνωριμίας του Ντάνιελ, με τη φράση «Κατάμαυρο βαμπίρ αναζητά βασίλισσα του σκότους, που μισεί τους πάντες και τα πάντα». Η Μανουέλα ένιωσε ότι την αφορούσε. «Μισώ την ανθρωπότητα και απεχθάνομαι το φως της μέρας», απάντησε. Το ζευγάρι έσμιξε. Η αντίστροφη μέτρηση άρχισε όταν ο Ντάνιελ Ρούντε, όπως λέει, είδε ένα όνειρο, όπου απεικονίζονταν τρία εξάρια στη σειρά και ένα εφτάρι. Σύμφωνα με την ερμηνεία του, στις 6 Ιουνίου (τα δύο πρώτα εξάρια) έπρεπε να παντρευτεί τη Μανουέλα και στις 6 Ιουλίου να αυτοκτονήσουν, αφού πρώτα σκοτώσουν. Οι δύο δολοφόνοι πιάστηκαν πριν προλάβουν να δραπετεύσουν από τη χώρα.

Περισσότερα από 7.000 μέλη έχουν οι διάφορες σέκτες των σατανιστών στη Γερμανία⁶¹². Στα τέλη Αυγούστου 2001 τρεις νέοι, μέλη ενός κύκλου σατανιστών, πήδηξαν από μία γέφυρα στην Ανατολική Γερμανία και αυτοκτόνησαν. Το 1994 ένα παιδί στραγγαλίστηκε στη Θουριγγία από τρία μέλη μιας ανάλογης ομάδας. Μια ακόμη πτυχή της δράσης των «σατανιστικών ομάδων» αναδεικνύει στους «Sunday Times» ο Ινγκολφ Κρίστιανσεν, ειδικός ερευνητής της λουθηρανικής εκκλησίας. «Οι περισσότερες σατανιστικές ιστοσελίδες στο Ιντερνετ έχουν σύνδεση με διευθύνσεις νεοναζί και σαδομαζοχιστών. Ο πραγματικά μεγάλος κίνδυνος προέρχεται», υπογραμμίζει, «από μια μίξη νεοφασιστικών, κελτογερμανικών και σατανιστικών επιρροών». Πράγματι, ένας από τους δολοφόνους της Θουριγγίας ήταν δηλωμένος νεοναζί και ζήτησε πολιτικό άσυλο στις ΗΠΑ. «Η Αττική είναι γεμάτη από απομεινάρια σατανιστικών τελετών», λέει ο αρχιμανδρίτης της Μονής Πεντέλης

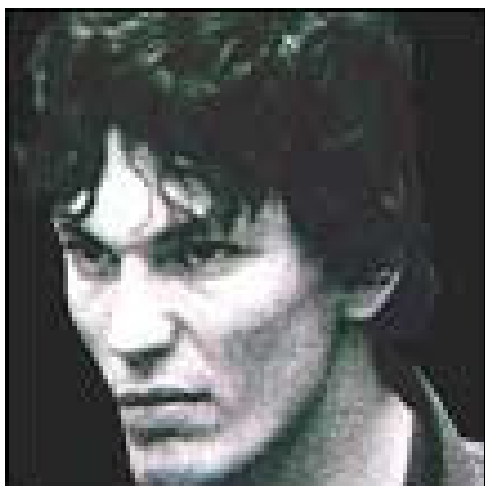
⁶¹⁰ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 28/5/2002, ρεπορτάζ Αμαλίας Νεγρεπόντη.

⁶¹¹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 4/6/2002.

⁶¹² Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή», 3/2/2002.

Τιμόθεος Κιλήφης⁶¹³. «Στη σπηλιά Νταβέλη, είκοσι λεπτά από τη μονή, βρίσκω πάντα κεριά, κούκλες, ναζιστικούς σταυρούς, καρφιά». Τα αρχαία εκκλησάκια του Αγ. Νικολάου και του Αγ. Σπυρίδωνος, που βρίσκονται κοντά, έχουν λεηλατηθεί πολλές φορές.

Υπόθεση Richard Ramirez ("Night Stalker")⁶¹⁴

Ο Richard Leyva Ramirez γεννήθηκε στις 28-2-1960 στο El Paso του Texas των Η.Π.Α.. Ζούσε μαζί με τη μητέρα του, τον πατέρα του και ήταν ο νεώτερος από τα 6 του αδέρφια. Ήταν μια οικογένεια εργαζομένων μεξικανοαμερικανών. Η παραβατική και στη συνέχεια εγκληματική του δραστηριότητα ξεκίνησε από μικρή ηλικία και ποικίλε από τη χρήση ναρκωτικών έως τη ληστεία. Ήταν ξεκάθαρο ότι ήταν ένας ανήσυχος έφηβος, αν και δεν ήταν σε κανέναν ξεκάθαρο τί ακριβώς τον προβλημάτιζε τόσο έντονα. Ο Richard ανατράφηκε με βάση τα πιστεύω του καθολικού δόγματος και στην ηλικία των 9 ήταν ήδη ένα μοναχικό αγόρι που στοίχειωνε μέσα στα καταγώγια με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια της εποχής, ενώ στο τυπικό στυλ των αλητηρίων την έπαιζε της δεκαετίας του '70, είχε ήδη αναπτύξει τη δυσάρεστη συνήθεια να εισπνέει κόλλα. Από την κόλλα σύντομα αναβαθμίστηκε στη μαριχουάνα, κάνοντας παρέα με χαμίνια που έκλεβαν για να πληρώνουν το χόρτο τους, κάποιες φορές κάνοντας και διάρρηξη στα πιο πλούσια σπίτια του El Paso. Στα χρόνια του στο Γυμνάσιο Jefferson ήταν τυπικός κοπανατζής και τελικά δεν έκανε τον κόπο και τα παράτησε στα 17. Ένας από τους δασκάλους του είπε : «Δεν έδινε δεκάρα για τίποτα. Το είχε ρίξει στην πρέζα και ήταν χωμένος στο rock 'n' roll». Συνελήφθη δύο φορές και κατηγορήθηκε για κατοχή μαλακών ναρκωτικών, πριν τελικά στα 22 του ακολουθήσει μια φιλενάδα του στην Καλιφόρνια. Η καινούρια του πατρίδα του προσέθεσε και νέες κακές συνήθειες, καθώς δεν είχε που να μείνει, ούτε χρήματα. Όσες φορές κοιμόταν μέσα σε σπίτι, ήταν σε εγκαταλελειμμένα υπό κατάρρευση χαμόσπιτα. Συνήθως κουλουριαζόταν μέσα σε ξεκλείδωτα αμάξια ή έπεφτε όπου βρισκόταν, σε δρομάκια ή κεφαλόσκαλα σπιτιών. Άρχισε να κάνει ενέσεις κοκαίνης και να τρέφεται αποκλειστικά με junk food. Μεταξύ 1982 και 1983 οι μόνη πρόσδοός του ήταν να κλέβει ή να «χτυπάει» αυτοκίνητα. Μια φορά κατέληξε στη φυλακή.

⁶¹³ Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή», 3/2/2002.

⁶¹⁴ Βλ. **James Alan Fox and Jack Levin**, *Overkill: Mass Murder and Serial Killing Exposed*. New York: Plenum, 1994, pgs 120-121, True Crime, οπ. ανωτ., pgs 176, 276-278 και *Serial Killers – Time Life Books*, οπ. ανωτ., pgs 114-115.

Όσο διήρκεσε η δολοφονική του καριέρα (1984-1985), ο Ραμίρεζ έμπαινε μέσα στα σπίτια αγνώστων χωρίς κάποια προτίμηση. Τους άνδρες τους μαχαίρωνε ή τους πυροβολούσε στον ύπνο τους. Συνήθως τους χτυπούσε πρώτους, ώστε να εξουδετερώσει κάθε αντίσταση. Τις γυναίκες ανεξαρτήτως ηλικίας τις χτυπούσε βάνουσα, τις βίαζε ή τις κακοποιούσε σεξουαλικά. Τις περισσότερες θανάτων με στραγγαλισμό, μαχαιριές ή και πυροβολώντας τις. Τα παιδιά των θυμάτων είτε τα κακοποιούσε σεξουαλικά, είτε τα απήγαγε, τα βίαζε ή τα σοδόμιζε και τα εγκατέλειπε στο δρόμο. Μέχρι να συλληφθεί, είχε σκοτώσει 14 άτομα (εννέα γυναίκες και πέντε άνδρες, με ηλικίες από 30 έως και 83 ετών, διαφόρων φυλών και εθνοτήτων) και είχε βιάσει δεκάδες ακόμη.

Ο Ramirez ήταν διαφορετικός σε σχέση με του υπόλοιπους serial killers που είχαν εμφανιστεί μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80. Ήταν δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί κανείς τη δράση του, γιατί η φύση των εγκλημάτων του και η μεθοδολογία του ποίκιλε διαρκώς. Δεν επέλεγε τα θύματα του με κάποια συγκεκριμένη δέσμη χαρακτηριστικών, στοιχείο το οποίο δυσκόλεψε πολύ τις αρχές στο να συνειδητοποιήσουν ότι όλα αυτά τα εγκλήματα οφείλονται στον ίδιο δράστη. Από άποψη κατασκευής «προφίλ» ("profiling") ήταν δυσχερής περίπτωση, ειδικά για εκείνη την εποχή. Ακόμη και με τα στάνταρ των serial killers, ο Ραμίρεζ κτύπησε υπερβολικά πολλά θύματα για το χρονικό διάστημα που έδρασε.

Στις 17 Μαρτίου 1985, λίγο πριν τα μεσάνυχτα, η Maria Hernandez έβαλε το αυτοκίνητό της στο γκαράζ του διαμερίσματος στο οποίο ζούσε με τον Dayle Okazaki, στο προάστιο του Rosemead στο Los Angeles. Καθώς άφηνε το γκαράζ για να μπει στο διαμέρισμα, άκουσε ένα θόρυβο πίσω της. Στράφηκε και αντίκρουσε έναν άνδρα ντυμένο στα μαύρα να την σημαδεύει με ένα πιστόλι. «Μην πυροβολήσεις» ικέτευσε και σήκωσε το χέρι της. Ήταν η κίνηση που της έσωσε τη ζωή, καθώς η σφαίρα από τον πυροβολισμό του αγνώστου εξοστρακίστηκε στα κλειδιά του αυτοκινήτου που κρατούσε. Καθώς έπεφτε στο έδαφος, ο άγνωστος την κλώτσησε βάνουσα και την έσπρωξε με τα πόδια του προς την πίσω πόρτα του διαμερίσματος και μπήκε μέσα. Καθώς η Μαρία Χερνάντεζ βγήκε στο δρόμο μπροστά από το διαμέρισμα να ζητήσει βοήθεια, άκουσε έναν δεύτερο πυροβολισμό και είδε τον άγνωστο να βγαίνει τρέχοντας από την μπροστινή είσοδο. Ο σύντροφός της Dayle Okazaki ήταν νεκρός με σφαίρα στο κεφάλι. Η Χερνάντεζ παρά την οδύνη της, κατόρθωσε να δώσει μια περιγραφή του δολοφόνου. Ήταν λεπτός με σκούρα κατσαρά μαλλιά, έντονα μάτια και από το σαρδόνιο χαμόγελό του ξεχώριζαν τα χαλασμένα δόντια του. Η αστυνομία βρήκε επίσης στον τόπο του εγκλήματος ένα καπελάκι του μπέιζμπολ που είχε πάνω το λογότυπο του ροκ συγκροτήματος AC/DC. Προς στιγμήν θεωρήθηκε ότι επρόκειτο για μια διάρρηξη η οποία «δεν πήγε καλά» και ο δράστης αναγκάστηκε να σκοτώσει για να διαφύγει. Όμως, επειδή παρόμοιες επιθέσεις άρχισαν να συμβαίνουν στην περιοχή με μεγαλύτερη συχνότητα η αστυνομία κατέληξε ότι είχε έναν serial killer ελεύθερο στην περιοχή.

Το καλοκαίρι του 1985 η αστυνομία του L.A. πίστευε ότι είναι κοντά στο να εντοπίσει το πρόσωπο που κρυβόταν πίσω από 14 ανθρωποκτονίες, σωρεία βιασμών, ασελγιών σε παιδιά και ληστειών. Είχαν στοιχεία που συνέδεαν μεταξύ τους τα εγκλήματα αυτά και πίστευαν ότι το καλύτερο θα ήταν η έρευνα να κρατηθεί κρυφή από τον τύπο. Όμως, όταν ο άγνωστος φονιάς χτύπησε 2 φορές σε 3 ημέρες, η ανυσηχία εξαπλώθηκε και η αστυνομία αναγκάστηκε να βγάλει δημόσια ανακοίνωση. Ο Ramirez πριν συλληφθεί, πήρε στον τύπο το προσωνύμιο «Νυχτερινός Άρπαγας» ("Night Prowler") τόσο επειδή επέδραμε τη νύχτα ως κυνηγός επί «θηραμάτων» που βρίσκονταν στα σπίτια τους και συνήθως αναπαύονταν στα κρεβάτια τους, όσο και επειδή αυτός ήταν ο τίτλος ενός παλιού τραγουδιού του ροκ γκρουπ που συνδέθηκε με τον καταζητούμενο (AC/DC). Η σύνδεση του ροκ με το έγκλημα και την επικίνδυνη και «απαγορευμένη» τέχνη ήταν ένα φαινόμενο συχνό στα μέσα της δεκαετίας του '80 και εκπορευόταν από τους κύκλους υπερσυντηρητικών κύκλων της Αμερικανικής κοινωνίας.

Ο Ramirez είχε βεβαρυμένο ποινικό μητρώο για κλοπές αυτοκινήτων. Ο αριθμός της πινακίδας ενός κλεμμένου αυτοκινήτου που χρησιμοποίησε, δόθηκε στην αστυνομία από έναν μάρτυρα κάποιας από τις επιθέσεις του. Το αναζητούμενο αυτοκίνητο βρέθηκε εγκαταλειμμένο και σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε, βρέθηκαν στο εσωτερικό του τα αποτυπώματα του Ramirez, ο οποίος ως

«καταχωρημένος» στα αρχεία της αστυνομίας ταυτοποιήθηκε⁶¹⁵. Μεγάλο ρόλο έπαιξε και η δυνατότητα που μόλις είχε αποκτήσει η αστυνομία να ταυτοποιεί το κάθε αποτύπωμα υπόπτου με αναγωγή σε ηλεκτρονικό αρχείο αποτυπωμάτων, μέσα σε τρία λεπτά, με τη βοήθεια ενός υπερσύγχρονου για την εποχή φορητού επεξεργαστή⁶¹⁶.

Δύο μέρες αργότερα, στις 31 Αυγούστου 1985 ο Ramirez αναγνωρίστηκε από παρευρισκόμενους σε μια κάβα ποτών, να προσπαθεί να κλέψει ένα αυτοκίνητο. Τον κυνήγησαν οργισμένοι πολίτες και τον συνέλαβαν. Τις πρώτες ημέρες της σύλληψής του, η αστυνομία φοβόταν ότι η ισπανόφωνη κοινότητα του Λος Άντζελες θα τον λυντσάρει, αφού ενώ κρατείτο στο αστυνομικό τμήμα της συνοικίας Hollenbeck, 600 άτομα συγκεντρώθηκαν απ' έξω φωνάζοντας «Κρεμάστε τον!» και αρνούταν να αποχωρήσουν. Οι δρόμοι έξω από το αστυνομικό τμήμα ήταν κατάμεστοι από κόσμο που περίμενε να δει και να χλευάσει τον συλληφθέντα, ακόμη και τη μέρα της μεταγωγής του στις φυλακές. Με τις κάμερες και τα μικρόφωνα στριμωγμένα προς το μέρος του, εκείνος κάγχασε επιδεικτικά : «Γουστάρω να σκοτώνω ανθρώπους. Μ'αρέσει να τους βλέπω να πεθαίνουν. Τους πυροβολούσα στο κεφάλι και εκείνοι τινάζονταν και χτυπιούνταν και μετά σταματούσαν. Ή τους χάραζα μ'ένα μαχαίρι για το ψωμί και έβλεπα τα πρόσωπά τους να γίνονται κάτω από το χυμό. Μ'αρέσει όλο αυτό το αίμα. Μια φορά είπα σε μια γυναίκα να μου δώσει όλα τα λεφτά της. Μού'πε όχι. Τη μαχαίρωσα και της έβγαλα τα μάτια»

Δεν ξεκαθαρίστηκε πλήρως εάν ο Ramirez ήταν πραγματικά σατανιστής, παρ'ότι σε κάποια από τα χτυπήματά του άφησε πίσω του στους τοίχους και στα πατώματα σατανιστικά σύμβολα. Για τις αρχές ήταν ένα αντικοινωνικό κατακάθι, εθισμένο στη σωματική βία. Σκότωνε γιατί του «άρεσε».

Στις 20 Σεπτεμβρίου 1989, ο Ramirez κρίθηκε ένοχος για 13 ανθρωποκτονίες από πρόθεση και 30 άλλα κακούργηματα (από ληστείες έως και βιασμούς) και καταδικάστηκε σε θάνατο σε θάλαμο αερίων. Μετέχθη στην φυλακή του San Quentin για να περιμένει την εκτέλεσή του. Καθώς αποχωρούσε από το δικαστήριο σιδηροδρόμιος, έδειξε προκλητικά στην κάμερα την παλάμη του, όπου υπήρχε χαραγμένη μια πεντάλφα και ο αριθμός 666. Δήλωσε στους δημοσιογράφους : «Σιγά τα λάχανα. Ο θάνατος είναι στους κινδύνους του επαγγέλματος. Θα σας δώ στην Disneyland»⁶¹⁷.

Στις 3 Οκτωβρίου 1996 ο Ramirez παντρεύτηκε την Doreen Lioy σε μια σεμνή τελετή στην αίθουσα επισκεπτηρίου του San Quentin. Η Lioy, μια ανεξάρτητη δημοσιογράφος που εργαζόταν κατά καιρούς και σε περιοδικά για την έιτς ζούσε σε ένα κότερο, είχε πτυχίο bachelor στην Αγγλική φιλολογία, μέτρηση I.Q. στους 152 βαθμούς και σύμφωνα με δηλώσεις της δεν κάπνιζε, ούτε βλασφούσε, ενώ ισχυριζόταν ότι ήταν ακόμη παρθένα.

β-ii. Αποχρώσεις του modus operandi και η σημειολογία αυτών.

β-ii.-1. Ανθρωποκτονία και σεξουαλική διαστροφή. Ο ακρωτηριασμός είναι μια από τις περιπτώσεις «υπερφονικότητας» ("overkill"). Ο δράστης πλήττει το σώμα του θύματος υπερβολικά περισσότερο απ' όσο θα χρειαζόταν για να επιφέρει το θάνατό του. Μακάβριες ακρωτηριάσεις διεγείρουν συνήθως τον καλούμενο εκ λαγνείας ("lust") serial killer. Εξάλλου η «απλή θανάτωση» δεν αρκεί για να ερεθιστεί το νευρικό σύστημα ενός ψυχοπαθούς, όπως προεκτέθηκε⁶¹⁸. Οι

⁶¹⁵ Βλ. οπ. ανωτ., True Crime, σελ. 277-278

⁶¹⁶ Βλ. Serial Killers – Profiles of today's most terrifying criminals – Time / Life Books Inc., 1992, pgs 114-115 και **Clifford L. Linedecker**, Nightstalker: A Shocking Story Of Satanism, Sex And Serial Murder, New York, St. Martin's Press, 1991, pgs 3-66.

⁶¹⁷ **Colin Wilson & David Seaman**, The Serial Killers, οπ. ανωτ., pg 116.

⁶¹⁸ Βλ., μ.α., **Φωτεινής Τσαλίκουλου**, Σχιζοφρένεια και Φόνος, Μα Ψυχολογική Εγκληματολογική Έρευνα, εκδόσεις Παπαζήση Β' εκδ., 1989, 136-150.

Ressler/Burgess/Douglas⁶¹⁹ γράφουν ότι ο serial killer, από τη στιγμή που στο δικό του σεξουαλικό βιογραφικό ο αυνανισμός είναι η μοναδική εγγραφή και η πορεία της ζωής του τον έχει «δυσκολέψει» με όλες τις ανθρώπινες σχέσεις, σε σημείο εγκατάλειψης κάθε προσπάθειας να συνάπτει τέτοιες, καταφεύγει σε πράξεις αυνανισμού, ακόμη κι όταν έχει διαθέσιμο το θύμα. Τέτοιες ενέργειες καταγράφονται και μετά τη θανάτωση, καθώς η φαντασίωση δεν συμπεριλαμβάνει ενεργό ρόλο για το «αντικείμενο» του πόθου. Το «προς θυσία» επιλεγμένο θύμα έχει μόνο συμβολική σημασία, γι' αυτό και όταν πεθαίνει, η βία κλιμακώνεται. Μετά το θάνατο, ο serial killer έχει πλέον τον «απόλυτο έλεγχο» και προχωρά στην υλοποίηση κάθε διαστροφής. Αρκετές περιπτώσεις serial killers, μετά από εκατοντάδες ώρες συντεύξεων, έχουν ομολογήσει ότι κινούνται από μια ανώμαλη και ακαταμάχητη σεξουαλική ορμή. Ο «στραγγαλιστής της Βοστώνης» Albert De Salvo, κατά δήλωσή του είχε ανάγκη από σεξουαλική επαφή 5-6 φορές την ημέρα και κατηγορούσε την «ψυχρότητα» της γυναίκας του για τα εγκλήματά του. *«Αυτό που ήθελα ήταν η γυναίκα, όχι κάποια συγκεκριμένη, απλώς μια γυναίκα με αυτά που έχει μια γυναίκα»*. Ο David Berkowitz αυνανιζόταν επίμονα, ενώ η προκατάληψή του ενάντια στην σεξουαλική γλώσσα της καθημερινότητας, αποτελούν ένδειξη για την σεξουαλική ανωριμότητά του, έγραψε ο David Abrahamsen⁶²⁰. Υπάρχουν όμως και πολύ χειρότερα. Ο Ed Kemper, ο οποίος αποκεφάλιζε τα θύματά του πριν τα βιάσει, είπε ότι αυτή η *«παράξενη αισθησιακή ορμή, άρχισε πολύ νωρίτερα από το κανονικό»*. Φανταζόταν νεκρές γυναίκες, όχι ζωντανές.

«Εάν τις σκότωνα δεν θα μπορούσαν να με απορρίψουν ως άνδρα. Ήταν λίγο – πολύ σα νά'φτιαχνα μια κούκλα από ένα ανθρώπινο ον και να συνέχιζα να ικανοποιώ τη φαντασίωσή μου με μια κούκλα, μια ανθρώπινη κούκλα (...). Μένουν αρκετά σε ένα κοριτσίστικο σώμα χωρίς κεφάλι. Βέβαια, η προσωπικότητα χάνεται» - Edmund Kemper

Οι ανθρώπινες «προσωπικότητες» είναι ακριβώς αυτό που μπερδεύει, βραχυκυκλώνει τους serial killers, γι' αυτό και προχωρούν σε τέτοια βάθη αποκτήνωσης αφαιρώντας κάθε ανθρώπινο χαρακτηριστικό από τα θύματά τους. Η συνολική εικόνα πολυάριθμων περιπτώσεων serial killers αποδίδει το συμπέρασμα ότι το σεξ συνδέεται με το θάνατο και όχι με τη ζωή για τον serial killer, ειδικά για τον «εκ λαγνείας» τύπο αυτών. Η έννοια της αναπαραγωγής τους ενοχλεί. Για αρκετούς η σεξουαλικότητα εξισούται με την αμαρτία και τον θάνατο. Για τη σύνδεση αυτή

⁶¹⁹ **Robert Ressler, Ann Burgess & John Douglas** Sexual Homicide; Patterns, Motives, & Procedures for Investigations, Lexington MA, Lexington Books, 1988, pgs 69-71.

⁶²⁰ Βλ. **David Abrahamsen**, Confessions Of Son Of Sam, New York, Columbia University Press, 1985 καθώς και **David Abrahamsen**, The Murdering Mind (2nd edition), New York: Harper Colophon, 1984.

πρωθυπαίτιοι συνήθως είναι φανατικοί θρησκόληπτοι γονείς, αγχωμένοι μήπως οι γιοί τους καταλήξουν «σάτυροι». Η σεξουαλική καταπίεση, η αποστέρηση και η τιμωρητική μεταχείριση τελικά έσπρωξαν τους «γιους» στο να βρουν εναλλακτικές μεθόδους να διοχετεύσουν την σεξουαλική ορμή και την απόγνωση τους. Ο William Heirens ισχυρίστηκε ότι η διάρρηξη ήταν η πρώτη μορφή σεξουαλικής λύτρωσης, αφού σαν παιδί είχε «διδασθεί» ότι η σεξουαλική επαφή ήταν βρώμικη και «προκαλούσε ασθένειες». Ο Joseph Kallinger, που μεγάλωσε μέσα σε περιβάλλον αυστηρών καθολικών γονέων, του είχαν πεί ότι εγχειρίστηκε «για να σταματήσει το πέος του να μεγαλώνει» και ο μικρός άρχισε να αναζητά την έξαψη ανάβοντας μικρές και μεγάλες φωτιές⁶²¹. Για τον Ed Gein, του οποίου η καταπιεστική μητέρα έλεγε ότι το σεξ ήταν αμαρτωλό και έκφυλο, συνέδεσε την δική του σεξουαλική περιέργεια με το θάνατο των γυναικών που απήγαγε.

β-ii.-2. Σκοτώνοντας την «εσωτερη γυναίκα». Η ψυχοδυναμική του κινήτρου πολλών serial killers ερμηνεύεται συχνά ως μια προσπάθεια είτε να αποβάλλουν, να εξουδετερώσουν το θηλυκό στοιχείο μέσα τους, είτε να καταστρέψουν αυτό που αντιλαμβάνονται μέσα τους ως φύση αντιθετική του «ανδρισμού»⁶²². Σύμφωνα με τον Sears⁶²³, όσοι διαπράττουν βίαια σεξουαλικά εγκλήματα έχουν ψυχωτικά χαρακτηριστικά και συχνά εμφανίζουν αδυναμία να αποδώσουν σεξουαλικά. Ο Henry Lee Lucas, που εξαναγκαζόταν να ντύνεται με κοριτσίστικα ρούχα «για τιμωρία» θα πεί αργότερα, όταν συνελήφθη : *«Ήμουν ο θάνατος για τις γυναίκες. Πίστευα ότι δεν χρειάζεται να υπάρχουν. Τις μισούσα και ήθελα να εξοντώσω κάθε μια που συναντούσα. Και τα κατάφερα καλά σ' αυτό»*. Προεκτείνοντας την ίδια σκέψη, ο John Wayne Gacy σκότωνε νεαρά αγόρια που συμβολικά αντιπροσώπευαν τον ομοφυλοφυλικό εαυτό του, που τόσο είχε λοιδωρηθεί από τον πατέρα του και καταπιεστεί ως «κοινωνικά νοσηρός» τη δεκαετία του '60 και του '70. Ο Bobby Joe Long, είχε ένα παραπάνω χρωμόσωμα τύπου X και έβλεπε κατά την εφηβεία τα στήθη του να αναπτύσσονται όπως των κοριτσιών. Κατέληξε να σκοτώνει πόρνες και κορίτσια που του θύμιζαν την «ελαφρών ηθών» μητέρα του. Καταγράφεται επίσης μια μακρά επιστημονική συζήτηση για το αν οι serial killers που αισθάνονται ανασφαλείς με την αρρενωπότητά τους είναι τελικά οι πιο βάνουσοι και

⁶²¹ Βλ. **Joel Norris**, Serial Killers, οπ. ανωτ., pg 32-33.

⁶²² Έχοντας αναλύσει 65 καταδικασθέντες ανθρωποκτόνους και πολυανθρωποκτόνους, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '70, ο ψυχίατρος Shervett Frazier παρατήρησε ότι ανάμεσα στους κοινούς τόπους των συνεντεύξεων που διεξήγε ήταν ότι οι συνεντευξιζόμενοι εξομολογούντο ότι «δεν ήξεραν πώς να φανούν άνδρες», καθώς, όπως συμπληρωνόταν από τα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά, είχαν μεγαλώσει σε οικογένειες από τις οποίες απουσίαζε εντελώς ο πατέρας, ή είχαν κακοποιηθεί επί μακρόν από πατέρες που ήταν ασταθείς και απρόβλεπτα βίαιοι. Βλ. Time Magazine, 27/8/1973 – “The Mind Of The Mass Murderer”.

⁶²³ **D. Sears**, To Kill Again, οπ. ανωτ., 1991, pg 64.

διεστραμμένοι, καθώς νιώθουν την ανάγκη να «καταστρέψουν» εντελώς τα θηλυκά ίχνη που αισθάνονται ότι υπάρχουν μέσα τους. Ο Joel Norris⁶²⁴ διατύπωσε την άποψη ότι όταν ο serial killer παρουσιάζεται ιδιαίτερα βάνανσος αλλά –περιέργως– επιδεικνύει «σεβασμό» στα κορμιά των γυναικών – θυμάτων του, η έρευνα θα πρέπει να προσανατολιστεί στην κατεύθυνση ενός υπόπτου ο οποίος θα έχει ορισμένα θηλυπρεπή χαρακτηριστικά. Όπως εξάλλου σημειώνει ο Richard Tithecott⁶²⁵, το κίνητρο του serial killer συχνά εξηγείται σε σχέση με την ανάγκη του να εξορκίσει, να αποβάλλει: να αποβάλει τη θηλυπρέπεια, να αποβάλλει την ομοφυλοφυλία. Το βαθύτερο ερώτημα σύμφωνα με τον Tithecott, δεν είναι εάν το εσώτερο αίτιο του κύκλου της βίας είναι η εκκαθάριση της ταυτότητας (αρσενικό – θηλυκό), αλλά εάν στον πυρήνα της η καταφυγή στη βία έχει την ανομολόγητη αίσθηση της «εισβολής» που εισπράττει το αρσενικό από το θηλυκό. Ο Tithecott προεκτείνει τη σκέψη του, θέτοντας το ερώτημα εάν σε διαχρονική βάση, ορισμένες «θηλυκές» πτυχές του ψυχισμού κάποιων από τους serial killers είναι υπεύθυνες για τη σοβαρή ψύχωση τους, η οποία καταλήγει να στοχοποιεί την «εσώτερη γυναίκα»⁶²⁶. Η συλλογιστική αυτή δεν βρίσκει έδαφος για γενίκευση, ιδίως στις περιπτώσεις των ελλήνων serial killers που προεκτέθηκαν. Εξαιρουμένης ίσως της περίπτωσης Δαγκλή, στην οποία τα λόγια του ίδιου του δράστη («μου θύμιζαν τη μάνα μου») μας υπαγορεύουν να λάβουμε υπόψη τη συμβολική διασύνδεση του γυναικείου προτύπου στη ζωή του δράστη με τα εγκλήματά του, οι Παπαχρόνης και Μπέσκος, εικοσιπέντε χρόνια περίπου μετά την περίοδο της εγκληματικής τους εκτροπής, διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους ότι «*λατρεύουν το γυναικείο φύλο*»⁶²⁷. Οι Κατσούλας και Δημητροκάλλης δεν επέλεξαν τα θύματά τους από εσώτερη ανάγκη αλλά υπό τον ψυχαναγκασμό της σατανιστικής δοξασίας που απαιτούσε «θυσία όμορφης γυναίκας». Ο δε Βακρινός «*θα σκότωνε ακόμη και μηρμήγκι αν τον αδικούσε*». Παρουσιάζεται πάντως ως κοινό συμπέρασμα ότι ο τρόπος που ο serial killer σκοτώνει και απαξιώνει το πτώμα του θύματος αντικατοπτρίζει μέρος της ψυχοπαθολογίας του ή εμφανίζει αναλογίες με τραυματικά γεγονότα της ζωής του.

β-ii.-3. Τα «μοιραία» λάθη που οδήγησαν στη σύλληψη

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό της δράσης των serial killers είναι το πώς καταλήγουν να συλλαμβάνονται. Η εξωπραγματική αυτοπεποίθηση και η μεγαλομανής αυταρέσκεια τους οδηγεί σε μοιραία λάθη. Το ίδιο συμβαίνει και με το

⁶²⁴ **Joel Norris**, *Serial Killers*, οπ. ανωτ. pgs 222-226.

⁶²⁵ **Richard Tithecott**, *Of Men And Monsters*, οπ. ανωτ., pgs 57-59.

⁶²⁶ **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill – Mass Murder And Serial Killing Exposed*, οπ. ανωτ., pgs 78-79.

⁶²⁷ Βλ. ανωτ., σελ. 132, παρ. 269 και κεφ. Γ.3.4.

πέρασμα κάποιων άλλων από «οργανωμένο» σε «μη οργανωμένο» *modus operandi*, καθώς μέσα στο χρόνο της δράσης τους η ανάγκη τους για επόμενα θύματα μεγαλώνει, τα κτυπήματα πολλαπλασιάζονται, όπως και τα ίχνη που αφήνουν πίσω τους αυτά τα κτυπήματα. Δυστυχώς, υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όπου η σειρά των φόνων δεν επιτυγχάνεται να συνδεθεί με τον ίδιο άγνωστο δράστη, είτε εξ αιτίας έλλειψης συνεργασίας των αρχών, είτε εξ αιτίας ελλιπών μαρτυριών, είτε από ατελή συνδυασμό των – πολλές φορές – ανεπαρκών στοιχείων⁶²⁸. Οι ακόλουθες περιπτώσεις του διεθνούς παραδείγματος είναι χαρακτηριστικές για τις αδυναμίες αυτές:

Η αστυνομία βρήκε θήκες αυγών, ίχνη αίματος και μια απόδειξη υπογεγραμμένη από τον Ed Gein για διάφορα είδη που είχαν αγοραστεί στο παντοπωλείο της κας Worden. Η απόδειξη αυτή οδήγησε την αστυνομία στα ίχνη του Gein. Σε έρευνα που έγινε στο σπίτι του, βρέθηκε το ακέφαλο πτώμα της κας Worden⁶²⁹.

Ο «Γιός του Σαμ» David Berkowitz παρκάρισε πολύ κοντά σε έναν κρουνό της πυροσβεστικής τη νύκτα που επέστρεψε στο σπίτι του μετά το τελευταίο του κτύπημα. Η κλήση της τροχαίας που του επιδόθηκε, οδήγησε την αστυνομία να τον εντοπίσει και να τον συλλάβει, μετά από έλεγχο στο αυτοκίνητό του, όπου βρέθηκαν όπλα και πυρομαχικά⁶³⁰.

Στις 15/2/1978, το άγρυπνο μάτι ενός αστυνομικού της τροχαίας της Pensakola που βρισκόταν σε περιπολία, είδε έναν «σκαραβαίο» να ξεπαρκάρει κάπως άγαρμπα από το πάρκινγκ ενός ρεστωράν που δεν λειτουργούσε. Ο οδηγός του δεν σταμάτησε, ακολούθησε καταδίωξη και πάλι «ένας προς έναν», με τον αστυνομικό να καταφέρνει να ακινητοποιήσει τον ύποπτο. Ήταν ο φυγάς Ted Bundy⁶³¹.

Το θύμα ήταν ημιλιπόθυμο όταν ο δράστης την άρπαξε από το λαιμό και την ρώτησε εάν θυμόταν πού έμενε. Του απάντησε ότι δεν θυμόταν και τότε εκείνος την άφησε κι έφυγε. Η Maria Budlick του είχε πεί ψέμματα. Την επόμενη μέρα περιέγραψε τον δράστη στην αστυνομία και τους έδειξε το διαμέρισμά του. Η αστυνομία ξεκίνησε έτσι να παρακολουθεί τον Peter Kurten, τον «βρυκόλακα του Dusseldorf». Εκείνος κατάλαβε ότι παρακολουθείτο και αποφάσισε να μιλήσει στη γυναίκα του. Η τελευταία, την επόμενη μέρα τον κατέδωσε στην αστυνομία και συνελήφθη. Ήταν 24 Μαΐου 1930⁶³².

Το 1928 ο Albert Fish απήγαγε την 12χρονη Grace Budd, την πήγε σε μια εγκαταλελειμμένη καλύβα, την στραγγάλισε, την διαμέλισε και μαγείρεψε τα απομεινάρια του πτώματος. Έξι χρόνια αργότερα, έστειλε ένα ανώνυμο γράμμα στους γονείς της – με τους οποίους διατηρούσε φιλικές σχέσεις, όπου περιέγραφε το αποτρόπαιο έγκλημα. Η αστυνομία κατάφερε να συνδέσει τον Fish με το ανώνυμο γράμμα και η έρευνα στο σπίτι του αποκάλυψε μια σειρά από μαχαίρια, πριόνια και

⁶²⁸ **John Douglas & Mark Olshaker**; *Mind Hunter: Inside the FBI's Elite Serial Crime Unit*, Pocket Books; 1997.

⁶²⁹ Βλ. *Serial Killers – Time Life Books*, σπ. ανωτ., pg 104-106.

⁶³⁰ Βλ. *Serial Killers – Time Life Books*, σπ. ανωτ., pg 154.

⁶³¹ Βλ. *Serial Killers – Time Life Books*, σπ. ανωτ., pg 36-37.

⁶³² Βλ. *Serial Killers – Time Life Books*, σπ. ανωτ., pg 97.

έναν κόφτη κρέατος. Μετά την καταδίκη του σε θάνατο, ο Fish ομολόγησε και άλλες οκτώ φρικιαστικές δολοφονίες μικρών παιδιών. Έγινε ο μεγαλύτερος σε ηλικία κατάδικος (και serial killer) που εκτελέστηκε στην ηλεκτρική καρέκλα) στα 65 του, στις 16-1-1936⁶³³.

Το Μάρτιο του 1978 ο 27χρονος Jeffrey Rignall δέχθηκε μια πρόσκληση να ακολουθήσει τον John Wayne Gacy για να καπνίσουν χόρτο στο αυτοκίνητό του. Ο Gacy τον αναισθητοποίησε με χλωροφόρμιο. Όταν ξύπνησε, ήταν στο σπίτι του Gacy και αυτός τον βίαζε. Αφού τον κακοποίησε, τον αναισθητοποίησε και πάλι με χλωροφόρμιο και τον εγκατέλειψε σε ένα πάρκο. Παρ'ότι η επίδραση του χλωροφορμίου του είχε προκαλέσει μερική αμνησία, ο Rignall ήταν αποφασισμένος να βρεί τον βιαστή του. Όταν εντόπισε το αυτοκίνητο, κράτησε τον αριθμό της πινακίδας και τον έδωσε στην αστυνομία. Ο Gacy συνελήφθη, αλλά αφέθηκε ελεύθερος ελλείψει επαρκών στοιχείων. Στις 11 Δεκεμβρίου 1978 το βράδυ ο Gacy προσκάλεσε στο σπίτι του ένα 15χρονο αγόρι, τον Robert Piest, για να «συζητήσουν» για την καλοκαιρινή δουλειά που υποτίθεται θα του πρόσφερε. Όταν το αγόρι δεν επέστρεψε στο σπίτι του, η μητέρα του, ο τελευταίος άνθρωπος που είχε δει και της είχε αναφέρει εσπευσμένα για τη συνάντηση, έμαθε το όνομα και τη διεύθυνση του Gacy και μαζί με τον σύζυγό της, τηλεφώνησαν, αλλά τους απάντησε τηλεφωνητής. Όταν περί τις 10:00 η ώρα το βράδυ κατέφυγαν στην αστυνομία, άκουσαν ότι δεν υπήρχε διαθέσιμος αστυνομικός για να διενεργηθεί έρευνα! Την επόμενη μέρα, όταν η αστυνομία έκανε τον έλεγχο του μητρώου του Gacy και βρήκε ότι είχε μια καταδίκη για ασέλγεια και άλλες δύο κατηγορίες για σωματικές βλάβες, αποφάσισαν να κάνουν του κάνουν μια επίσκεψη. Ο Gacy αρνήθηκε την οποιαδήποτε ανάμιξη και ζήτησε επικοινωνία με τους δικηγόρους του. Το ένταλμα ερεύνης που η αστυνομία φρόντισε να εξασφαλίσει δεν απέδωσε πολλά. Όμως, μεταξύ των ευρημάτων ήταν μια απόδειξη φαρμακείου, στο όνομα της Kim Byers, φίλης του εξαφανισμένου 15χρονου. Ερευνώντας, διασταύρωσαν ότι το βράδυ της εξαφάνισης, η κοπέλα είχε φορέσει για κάποιο διάστημα τη ζακέτα του 15χρονου και είχε βάλει την απόδειξη στην τσέπη της ζακέτας. Το γεγονός έπεισε τους αστυνομικούς ότι ο Rob Piest είχε οπωσδήποτε βρεθεί εκείνο το βράδυ στο σπίτι του Gacy και ότι ο τελευταίος έλεγε απλώς ψέμματα. Ένα συρτάρι με διάφορα μικροαντικείμενα που ανήκαν σε διάφορους άνδρες που είχαν επισκεφτεί το ίδιο σπίτι συνέδεσε τον Gacy και με άλλες εξαφανίσεις, καθώς ορισμένα από αυτά ανήκαν σε εξαφανισμένους εφήβους. Περαιτέρω έρευνες αποκάλυψαν κάτω από τα ξύλινα θεμέλια του σπιτιού 28 πτώματα νεαρών ανδρών. Αργότερα ο Gacy ομολόγησε ότι είχε πετάξει 5 επιπλέον στον ποταμό Des Paines⁶³⁴.

Ασφαλώς, για τη σύλληψη των ελλήνων serial killers, τα αντίστοιχα προβλήματα των αρχών απέχουν σημαντικά από τα λειτουργικά ζητήματα απόδοσης και συντονισμού που αντιμετωπίζουν οι ομοσπονδιακές και τοπικές αρχές στις αχανείς Η.Π.Α.. Χωρίς στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό, αποτελούμενα από «εμπειρικούς» αξιωματικούς με προκατασκευασμένες αντιλήψεις σχετικά το έγκλημα και τον δράστη του, τα τμήματα ανθρωποκτονιών των μεγάλων αστυνομικών διευθύνσεων της χώρας μας μοιραία επιχειρούν να εξιχνιάσουν κάθε –μεμονωμένη- ανθρωποκτονία μέσα από δύο παραδοσιακούς δρόμους : τους πληροφοριοδότες (οι οποίοι υπάρχουν παντού) και την αδιασάλευτη πεποίθηση ότι ο δράστης είναι «γνωστός του θύματος» (με βάση την οποία όλοι οι οικείοι του θύματος παρελαύνουν

⁶³³ Βλ. Serial Killers – Time Life Books , οπ. ανωτ., pg 98-99.

⁶³⁴ Βλ. Serial Killers – Time Life Books , οπ. ανωτ., pg 71-77.

από την Ασφάλεια μέχρι να «προκύψουν αντιφάσεις» και κάποιος ύποπτος να καταλήξει σε ομολογία)⁶³⁵.

Στην περίπτωση του Μπέσκου, μια σειρά είκοσι περίπου χτυπημάτων ενός άφαντου βιαστή, οδήγησαν τις αρχές στην πρωτόλεια –ιδίως για το 1983- μέθοδο του «δολώματος». Κατέθεσε στο ακροατήριο ο αστυνομικός :

«Το Σεπτέμβριο του 1981 βρήκαμε το πτώμα της Μπαζίκα. Από τότε και για δύο χρόνια περίπου παίρναμε σήματα για βιασμούς που γίνονταν στην παραλιακή λεωφόρο, συνήθως μέσα στο Σαββατοκύριακο. Είχαμε ίδια χτυπήματα και στην εριοχή της Ερυθραίας. Βγάλαμε περιπολίες με γυναίκες αστυνομικούς σαν δολώματα για να προκαλέσουν το δράστη. Τον Οκτώβρη είχαμε κάνει ένα μπλόκο στην Ερυθραία και είχαμε τοποθετήσει σε μια ερημική στάση μια κοπέλα αστυνομικό και υπήρχαν κρυμμένοι γύρω άλλοι συνάδελφοι. Ο κατηγορούμενος ερχόταν με ταχύτητα στη Λεωφόρο Ερυθραίας, είδε την κοπέλα και έκοψε ταχύτητα, για να κάνει τον κύκλο να γυρίσει πίσω από αυτήν. Όταν πια γύρισε, τον κυνηγήσαμε και τον πιάσαμε.(...) Στο αυτοκίνητό του βρέθηκαν σχοινιά και άλλα πράγματα που έδειχναν ότι αυτός είχε κάνει τα εγκλήματα. Οδηγήθηκε στην Ασφάλεια και ομολόγησε αβίαστα»⁶³⁶.

Όταν τον Οκτώβριο του 1995 ανακαλύφθηκαν κομμένα άκρα ενός ανθρώπινου σώματος στην Ε.Ο. Αθηνών – Λαμίας, η υπόθεση συσχετίστηκε με έναν «φάκελλο που είχε κλείσει», χωρίς στοιχεία, από τον Οκτώβριο του 1992. Μόνο η αναγνώριση του δεύτερου πτώματος και οι έρευνες στα κακόφημα μπαρ της οδού Σόλωνος και της Λεωφόρου Κηφισού οδήγησαν τις αρχές στα ίχνη του Αντώνη Δαγκλή.

Στην υπόθεση των «σατανιστών», η υπόθεση εξαφάνισης της 15χρονης Δώρας το καλοκαίρι του 1992 είχε θεωρηθεί «τελειωμένη» από τις αρχές και δεν θα αναβίωνε αν δεν παρεμβαλλόταν ο ιδιωτικός αστυνομικός Θ. Διαμάντης. Μέχρι το Νοέμβριο του 1993, για να αποκαλυφθεί η δράση μιας υπερδεκαμελούς ομάδας μετεφήβων ευρέως γνωστής στις βορειοανατολικές συνοικίες, είναι απογοητευτικό να διερωτάται κανείς ποιές έρευνες έγιναν και ποιές πρωτοβουλίες αναλήφθηκαν, για να καταλήξει η υπόθεση να εγκαταληφθεί και να χρειαστεί η πλήρης εμπλοκή ενός ιδιωτικού ντετέκτιβ για να εξαρθρωθεί μια ολόκληρη εγκληματική οργάνωση υπεύθυνη για δύο τουλάχιστον ανθρωποκτονίες, έως τα Χριστούγεννα του 1993.

Ο Δημήτρης Βακρινός είχε αφήσει πέντε θύματα πίσω του όταν συνελήφθη τον Απρίλιο του 1997. Συνελήφθη για απόπειρα διάρρηξης και ομολόγησε για πέντε ανθρωποκτονίες που είχαν καταλήξει, και αυτές, στο αρχείο.

⁶³⁵ Βλ. ανωτ., κεφ. Γ.4.1., Γ.4.2.

⁶³⁶ Βλ., οπ. ανωτ., φύλλα 12^ο-13^ο της υπ' αριθ. 807/1991 απόφασης του Μ.Ο.Ε. Αθηνών.

γ) Ο ανθρωποκτόνος κατέξακολούθησε κατά τη διέλευσή του από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης

γ-ι. οι δυσχέρειες της αστυνομικής έρευνας σε συνάρτηση με το *ιδιάζον modus operandi*.

Οι serial killers, παρά τα κύματα εγκληματοφοβίας που δημιουργούν τα media σε κάθε υπόθεσή τους, τελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό των ανθρωποκτονιών κάθε εποχής, κάθε γεωγραφικής περιοχής. Σε σχέση με το σύνολο της ανθρωποκτονίας δράσης, όπως αυτή καταγράφεται στις στατιστικές μελέτες, η δράση των serial killers αποτελεί ένα πολύ μικρό ποσοστό. Γνωρίζουμε την αλήθεια αυτής της θέσης, καθώς με βάση τις διακρίσεις βάσει του κινήτρου τέλεσης μεταξύ των εξιχνιαζόμενων ανθρωποκτονιών, προκύπτει ότι η ανθρωποκτονία γενικά, είναι είτε ένα έγκλημα διαπροσωπικών σχέσεων, στο οποίο καταλήγουμε μετά από βραχεία εκτράχυνση των συναισθημάτων, είτε ένα επακόλουθο άλλων εγκλημάτων, όπως η ληστεία⁶³⁷. Το κυρίαρχο, δε, κίνητρο είναι το υλιστικό. Χάρης το παραπάνω βασικό σχήμα, οι περισσότερες ανθρωποκτονίες είναι θέμα χρόνου να διαλευκανθούν. Στις περισσότερες περιπτώσεις που θύμα και δράστης ανήκουν στην ίδια οικογένεια, ο ανθρωποκτόνος συνήθως δεν κατορθώνει να «κρύψει» το πώς και το πότε έδρασε. Συλλαμβάνεται και μάλιστα, σχετικά εύκολα, ομολογεί. Σε μια άλλη αριθμητικά μεγάλη κατηγορία ανθρωποκτονιών όλων των κινήτρων, ο δράστης είναι ήδη γνωστός στην αστυνομία («σεσημασμένος») και είναι έτσι ευκολότερο να εντοπιστεί. Αυτές οι εμπειρικές αλήθειες, που αποτελούν χρήσιμους οδηγούς για τους αστυνομικούς και τους ντετέκτιβ που προσεγγίζουν μια μεμονωμένη ανθρωποκτονία, είναι συνήθως άχρηστες στις περιπτώσεις που αναζητάται ένας serial killers.

Είναι βέβαιο ότι ο serial killer που δρά στις αχανείς Η.Π.Α. δεν θα συλληφθεί εύκολα. Το δύσκολο ανιχνεύσιμο κοινωνικό του background, το ότι συχνά η δράση του καλύπτει μεγάλες και διαφορετικές περιοχές, καθώς τείνει να μετακινείται συνεχώς, ο τρόπος με τον οποίο επιλέγει τα θύματα, που ενδέχεται να είναι τυχαίος και η μεθοδολογία παγίδευσης που χρησιμοποιεί αποτελούν αινίγματα, η επίλυση των οποίων είναι προαπαιτούμενο για να μπουν οι αρχές στον ορθό δρόμο προς αναζήτηση και σύλληψή του⁶³⁸. Γι' αυτό το λόγο συνήθως χρειάζεται να υπάρξουν περισσότερα από ένα, δύο ή και περισσότερα θύματα για να υποπτευθούν οι αρχές ότι μπορεί να συνδέονται. Ακόμη και αν οι αρχές είναι βέβαιες ότι ένας serial killer είναι ελεύθερος, ο τύπος των θυμάτων, εφόσον είναι δυνατό να προσδιοριστεί μέσα

⁶³⁷ Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Murder In America*, Sage Publ., Thousand Oaks, Ca, 1994, pgs 71-91.

⁶³⁸ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, οπ. ανωτ., pgs 167-177.

από τα γενικά χαρακτηριστικά των υπαρχόντων θυμάτων, είναι δύσκολο να προειδοποιηθεί, ώστε να αποφευχθούν νέα. Έχει παρατηρηθεί ότι σε περιπτώσεις που οι αρχές -περισσότερο από απόγνωση- έχουν δημοσιοποιήσει «προειδοποιήσεις» και ανακοινώσει την ύπαρξη ενός δολοφόνου ελεύθερου μέσα στο αστικό περιβάλλον, έχουν εκδηλωθεί κρούσματα τυφλής βίας και έχει γενικευθεί η ανασφάλεια σε σημείο υστερίας⁶³⁹.

Βέβαια, τα παραπάνω δεν ισχύουν για την ελληνική αστυνομία, όπου δεν υπάρχουν εξειδικευμένοι ντετέκτιβ, υποστηριζόμενοι από ειδικές μονάδες τεχνοκρατών (μ.α. γραφολόγων, ιατροδικαστών, ψυχιάτρων), οι οποίοι να παρακολουθούν τις υποθέσεις αυτές, όταν και όποτε εμφανίζονται. Τα ερευνώμενα παραδείγματα είναι χαρακτηριστικά. Στην υπόθεση του Μπέσκου, μίλησε ένα από τα θύματα που ο ίδιος άφησε ελεύθερο, ενώ η αστυνομία, μετά από δύο χρόνια δράσης σε παραλιακή και βόρεια προάστεια, δεν είχε συνδέσει τις δεκάδες αναφερόμενες περιπτώσεις βιασμών. Ο Βακρινός, μόνον όταν έχασε το πιστόλι του άρχισε να τίθεται υπό παρακολούθηση και συνελήφθη ένα χρόνο μετά.

Σε Η.Π.Α. και Βρετανία, η ενότητα ορισμένων χαρακτηριστικών δράσης που έχουν καταγραφεί μεταξύ διάφορων serial killers, αλλά και οι ιδιαιτερότητες που σημειώνονται στη δράση κάθε νέας περίπτωσης, καθιστούν δυνατή τη σκιαγράφηση ενός πιθανού ψυχολογικού προφίλ. Από τα ευρήματα στους τόπους τέλεσης, πιθανολογείται το φύλο του δράστη, η σωματοδομή του, το πώς παγίδευσε το θύμα και τα ευρήματα αντιπαραβάλλονται με συμπεράσματα και διακρίσεις από την δεξαμενή της εμπειρίας των κεντρικών υπηρεσιών. Με οδηγό αυτό το σύνολο των γενικών χαρακτηριστικών οι αρχές προχωρούν σε άτυπες «συνεντεύξεις» με πιθανούς υπόπτους (μέθοδος η οποία δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην Ελλάδα, με το υπάρχον νομοθετικό καθεστώς)⁶⁴⁰. Τα προβλήματα δεν σταματούν εκεί, καθώς έχει καταγραφεί ότι πολλοί serial killers «μαθαίνουν» σταδιακά να κρύβουν τα ίχνη τους.

Το «προφίλ», κτίζεται με κύριο εφόδιο τα καταγεγραμμένα προηγούμενα, δηλαδή εξιχνιασθείσες υποθέσεις serial killers. Το στοιχείο αυτό μπορεί και από μόνο του να οδηγήσει σε παγίδευση την έρευνα, καθώς υπολαμβάνει ως δεδομένα τα στοιχεία του τρόπου δράσης του αναζητούμενου που ερευνώνται. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση της σφαλερής πορείας που πήραν πρόσφατα οι

⁶³⁹ Χαρακτηριστική η πανστρατιά των κατοίκων του Μπρονξ, το καλοκαίρι του 1977 για τη σύλληψη του “Γιού του Σαμ” – Βλ. σχετ. True Crime – Serial Killers, οπ. ανωτ., pgs 174-175.

⁶⁴⁰ Κατά τη γνώμη του γράφοντος ορθώς, καθώς διαχρονικά υπάρχει παράδοση καταχρήσεων και καταστρατηγήσεων των ατομικών δικαιωμάτων στην ελληνική αστυνομία, ενώ οι πρόσφατες (2001) νομοθετικές ρυθμίσεις για το οργανωμένο έγκλημα ακόμη δοκιμάζονται, αφού, ιδίως το πρόγραμμα προστασίας μαρτύρων λειτουργεί με μηδενικά εχέγγυα ασφαλείας.

έρευνες για τον «ελεύθερο σκοπευτή της Ουάσιγκτον», τον άγνωστο που πυροβολούσε και σκότωνε αδιακρίτως, από ψηλά κτίρια της αμερικανικής πόλης. Οι αρχές είχαν προσανατολιστεί στην αναζήτηση ενός λευκού άνδρα και τελικά συνελήφθησαν και κατηγορήθηκαν για δέκα ανθρωποκτονίες και μια σειρά από απόπειρες δύο αφροαμερικανοί, ο John Muhammad και ο John Lee Malvo⁶⁴¹. Ανάλογη περίπτωση υπήρξε και αυτή της Aileen Wuornos, της αρχετυπικής γυναίκας serial killer, για την οποία, με βάση τις έρευνες και τα χαρακτηριστικά των θυμάτων, οι αρχές πίστευαν ότι πρόκειται για άνδρα serial killer⁶⁴². Οι υποθέσεις των serial killers τείνουν να αποκαλύπτουν τα εγγενή μειονεκτήματα της αστυνομικής έρευνας : αδράνεια, ελλιπής εκπαίδευση, γραφειοκρατία, κακή διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, εσωτερικές συγκρούσεις των διαφόρων κλάδων και διοικήσεων της Αστυνομίας, συμπεριφορές των οργάνων που φέρουν στοιχεία ρατσιστικής συμπεριφοράς ή κοινωνικής προκατάληψης.

Ο Steven Egger⁶⁴³, διακρίνει επτά (7) βασικά προβλήματα στις αστυνομικές έρευνες επί υποθέσεων σειράς ανθρωποκτονιών αποδιδόμενων στον ίδιο δράστη. Οι πρώτες δύο και βασικότερες είναι : (α) η αδυναμία του ερευνητή να βρεί συνδέσεις μεταξύ εξαφανίσεων ή ανθρωποκτονιών, από τις οποίες να σχηματίζεται η «σειρά» των ανθρωποκτονιών και (β) από τους 1.400 serial killers που έχει μελετήσει ο Egger, περίπου των 75% στοχοποιούν τα θύματά τους μεταξύ ανθρώπων με χαμηλότερες σε σχέση με τους ίδιους τους δράστες κοινωνικές συνιστώσες (μ.α. αστέγους, περιπλανώμενους, πόρνες, παιδιά, ομοφυλόφιλους). Αυτός είναι ο κύριος λόγος που οι εξαφανίσεις δεν κινούν πάντοτε την προσοχή και τη δράση της αστυνομίας, η οποία αγωνίζεται να διεκπεραιώσει τις υπόλοιπες προτεραιότητες του κοινωνικού σώματος, αυτές της «ασφάλειας» και της προστασίας της ιδιοκτησίας. Το τρίτο πρόβλημα που εντοπίζει ο Egger είναι ότι (γ) η αστυνομία αρνείται να αποδεχθεί το ενδεχόμενο να δρά ελεύθερος ένας serial killer στην περιοχή της αρμοδιότητάς της, καθώς μια τέτοια παραδοχή θεωρείται ως προκαταβολική ομολογία «ήπτας» της αποτελεσματικότητας του αστυνομικού έργου, με όλες τις ανακατατάξεις που μπορεί αυτή η «ομολογία» να έχει για την ιεραρχική της αλυσίδα. Τα υπόλοιπα τέσσερα προβλήματα που εντοπίζει ο Egger σχετίζονται με την διαχείριση των ερευνών. Η αστυνομία συχνά (δ) δεν γνωρίζει πώς να οργανώσει την

⁶⁴¹ Βλ. μ.α. τις ηλεκτρονικές σελίδες CNN.com (της 24/5/2006), Associated Press/KX net.com (της 16/6/2006). Ο Muhammad καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε με θανατηφόρο ένεση στις φυλακές της Virginia στις 10/11/2009.

⁶⁴² Για την περίπτωση της Wuornos, βλ. κατωτέρω, σελ. 334 επ.

⁶⁴³ Βλ. το άρθρο της Katherine Ramsland "Dr. Steven Egger: Expert On Serial Murder" σε trutv.com, όπου και αναφορές στο έργο του, ιδίως στο **Steven Egger**, *The Killers Among Us: An Examination of Serial Murder and its Investigation*, Englewood Cliffs, NJ- Prentice Hall, 1997.

επεξεργασία του όγκου των στοιχείων που συνοδεύει κάθε υπόθεση «σειράς» ανθρωποκτονιών, χωρίς να «βραχυκυκλώνει» από τη γραφειοκρατία, (ε) αδυνατεί να συντονίσει διαφορετικές ειδικότητες και αρχές (ψυχίατροι, ψυχολόγοι, εγκληματολόγοι, ιατροδικαστές) ή και τοπικά συναρμόδιες αστυνομικές διευθύνσεις, οι οποίες πρέπει να συνεργασθούν πάνω στην ίδια υπόθεση⁶⁴⁴, (στ) εμποδίζεται από την παρεμβολή στις έρευνες του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου, ο οποίος ανακοινώνοντας σενάρια, σχέδια και αποφάσεις διασπά το απόρρητο των ερευνών, εξαπλώνει την ανασφάλεια στο κοινωνικό σώμα και, πιθανώς, αποκαλύπτει και στον ίδιο τον καταζητούμενο δολοφόνο από τί θα μπορούσε να προφυλαχθεί και (ζ) δεν έχει τη δυνατότητα ή το χρόνο να μελετήσει με ποιά μεθοδολογία και σειρά ενεργειών έφθασαν να εξιχνιαστούν ανάλογες υποθέσεις.

Πέραν όλων αυτών των ουσιωδών προβλημάτων, είναι αληθές ότι μερικές από τις πιο γνωστές υποθέσεις serial killers στις Η.Π.Α. έφθασαν να εξιχνιαστούν, επειδή κάποιος ιδιοφυής αστυνομικός, ή κάποιο υπερευαίσθητοποιημένο μέλος της διεπιστημονικής «δύναμης εξιχνίασης» (task force) που συντίθεται κάθε φορά από τις αρχές και παρακολουθεί την υπόθεση, παρατήρησε σε ανύποπτο χρόνο κάποια λεπτομέρεια, η οποία τελικώς αποτέλεσε την «άκρη του νήματος». Το απότομο ξεπαρκάρισμα του Ted Bundy από το γκαράζ ενός κλειστού ρεστωράν, η προσπάθεια του Peter Shutcliffe να κρύψει το μεταλλικό εργαλείο που χρησιμοποιούσε ως φονικό όπλο κατά τη διάρκεια ενός τακτικού αστυνομικού ελέγχου, ήταν μερικές «λεπτομέρειες» που οδήγησαν στην εξιχνίαση υποθέσεις για τις οποίες πάσχιζαν και κοπίαζαν ομάδες ειδικών και αστυνομικών με πενιχρά αποτελέσματα⁶⁴⁵.

γ.-1.-1.«Profiling»: ορισμός, γέννηση και εξέλιξη. Ο ρόλος του «profiler» ως ειδικού συνεργάτη του F.B.I. και η λειτουργία του «profiling» στις υποθέσεις κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτονιών.

«Το να φτιάχνεις ένα προφίλ, δεν είναι η πρώτη σου επιλογή, αλλά το τελευταίο σου καταφύγιο»⁶⁴⁶.

⁶⁴⁴ Ας μη λησμονείται ότι πολλοί serial killers «περιφέρονται» από πολιτεία σε πολιτεία – Βλ. ανωτέρω **Joel Norris**, Serial Killers, New York: Anchor Books, 1988.

⁶⁴⁵ Άποψη του ανθρωπολόγου Elliott Leyton, ο οποίος με έδρα το Newfoundland, έχει μελετήσει το φαινόμενο των serial killers και έχει διατελέσει μέλος της Παγκόσμιας Ομάδας Εργασίας για την Κατ'εξακολούθηση Σεξουαλική «Επίθεση» και το Φόνο, σε άρθρο του Chris Nuttall-Smith στην Vancouver Sun, Παρασκευή 3 Απριλίου 2002.

⁶⁴⁶ Η φράση ανήκει στον Tod W. Burke, συνεργάτη - καθηγητή ποινικής δικαιοσύνης στο Πανεπιστήμιο του Radford της Virginia και πρώην αστυνόμο, όπως αναφέρεται από την

Η κατασκευή ενός «προφίλ» είναι μια λογική διαδικασία, κατά την οποία κάθε πτυχή του εγκλήματος αναλύεται προσεκτικά και εντάσσεται σε μια δυναμική ψυχολογική εικόνα του αναζητούμενου ανθρωποκτόνου. Ο καλός «profiler» δεν είναι αυτός που ανησυχεί για το πόσο καλά επιτελεί το ρόλο του, είναι αυτός που παραμένει αφοσιωμένος στην ανάλυση των γεγονότων⁶⁴⁷. Η γοργά αναπτυσσόμενη μέθοδος της κατασκευής ενός «προφίλ» για τον εκάστοτε αναζητούμενο ανθρωποκτόνο, στην ουσία ξεκίνησε από τη δεκαετία του '70 και άρχισε να αποτελεί ευρέως εφαρμόσιμη τακτική των αρχών μετά την υπόθεση του «Γιού του Σαμ», το 1977⁶⁴⁸. Το υπόβαθρο του συνήθους προφίλ ενός serial killer στα τέλη της δεκαετίας του '70 αφορούσε έναν λευκό άνδρα, ηλικίας 20 με 30 ετών, με μέση μόρφωση και συνήθως ένα παρελθόν που στιγματιζόταν από εγκατάλειψη και κακοποίηση κατά την παιδική του ηλικία. Τρεις περιπτώσεις που επιβεβαίωναν αυτό το σχήμα ήταν ο Richard Ramirez ("Night Stalker")⁶⁴⁹, ο Joel Rifkin⁶⁵⁰ και ο Danny Rolling⁶⁵¹. Το profiling υπέστη κατ' ανάγκην μια ουσιαστική αναδόμηση το 1992, με την υπόθεση της πρώτης ευρέως γνωστής γυναίκας serial killer, της Aileen Wuornos, που σκότωσε επτά άνδρες στη Φλόριντα μεταξύ 1989 and 1990.

Για να καταλήξουν οι αρχές στην ανάγκη κατασκευής ενός προφίλ, υπήρξαν ζυμώσεις. Κυρίως υπήρξε ανάγκη να αναλυθεί η σημασία ορισμένων εννοιών στενά συνδεδεμένων, συστατικών κάθε υπόθεσης σειράς ανθρωποκτονιών. Η πρώτη εξ αυτών είναι η έννοια της «ταυτότητας». Η ταυτότητα είναι μια πολυδιάστατη έννοια, που στις περισσότερες σημασίες της θα βρεί κανείς ότι ασκεί μια ευδιάκριτη επίδραση στη συνείδηση του αστυνομικού⁶⁵². Συνειρμικά οδηγεί στις πρώτες ερωτήσεις που απευθύνει ο αστυνομικός στον συλληφθέντα ή τον (προ-)ανακρινόμενο και επί της ουσίας εκφράζει τον πρωταρχικό στόχο του αστυνομικού υπο-συστήματος ποινικής δικαιοσύνης : το να ταυτοποιήσει, να εξεύρει τον δράστη. Στις περιπτώσεις των serial killers, η έννοια της «ταυτότητας» είναι δυσυπόστατη. Από τη μια πλευρά, η έννοια «ταυτότητα» ενδεικνύει την προσωπικότητα, την

Michelle Millhollon, στην ηλεκτρονική σελίδα του περιοδικού The Advocate (theadvocate.com).

⁶⁴⁷ Βλ. **John E. Douglas & Mark Olshaker**, Mindhunter: Inside the FBI's Elite Serial Crime Unit. New York, Pocket Books, 1997 και **Pat Brown**, Killing for Sport: Inside the Minds of Serial Killers, New Millenium Press, 2003.

⁶⁴⁸ 20th Century with Mike Wallace : Serial Killers, βίντεο ντοκυμανταίρ του History Channel, διάρκειας 50'.

⁶⁴⁹ Βλ. ανωτ., σελ. 300.

⁶⁵⁰ Βλ. ανωτ. σελ. 241-242

⁶⁵¹ Βλ. κατωτέρω, σελ. 324.

⁶⁵² **Timothy Mason**, The Serial Killer; An Anti-hero for the *fin de siècle*, η έγγραφη απόδοση της ομιλίας που δόθηκε στο συνέδριο «Λέξη και Ταυτότητα» στο πανεπιστήμιο της Besançon, το 1996.

ατομικότητα («είμαι αυτός και όχι ο άλλος»). Από την άλλη ενδεικνύει ομοιότητα, όπως στους ομοζυγωτικούς διδύμους. Ο serial killer θεωρείται ένα τέρας, ένα έκτρωμα της φύσης, μια εξαίρεση στην εγκληματολογία και ταυτόχρονα ένα ειδικό γένος, ένας ολόκληρος κόσμος τεράτων που το ένα μοιάζει με το άλλο σαν συνδεόμενα με μια αλλόκοστη συγγένεια. Κυρίως όμως, ο serial killer μοιάζει καταδικασμένος στην επανάληψη. Κάθε ανθρωποκτονία του αποτελεί υποκατάστατο μιας απόκρυφης «αμαρτίας» στην οποία πρωταγωνίστησε στο παρελθόν, που την έζησε, την είδε, ή την υπέστη. Τα σημάδια που αφήνει στο πτώμα και στην σκηνή του εγκλήματος αποτελούν την «υπογραφή» του, την οποία αφήνει επί τούτου, ώστε να αναγνωριστεί. Αμίμητη κι όμως διαρκώς ίδια, όσο διαρκεί η σειρά των εγκλημάτων του.

Μια άλλη έννοια - κλειδί που σχετίζεται στον πυρήνα της με την φύση των υποθέσεων κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνων, είναι η συγκεκριμένης απόχρωσης λέξη "serial". Σύμφωνα με το Λεξικό Αγγλικής Γλώσσας της Οξφόρδης, η λέξη εισήχθη στο λεξιλόγιο τον 19^ο αιώνα για να αποτυπώσει την συνήθεια να δημοσιεύονται σε έντυπα της εποχής ιστορίες σε αυτοτελείς συνέχειες. Η ίδια η λέξη ως επίθετο φέρει μαζί της την έννοια της κανονικότητας ενός γεγονότος το οποίο επαναλαμβάνεται μετά την μεσολάβηση προβλέψιμων διαλειμμάτων. Είναι εξάλλου σύμφυτη με την ιδέα της δημοσίευσης και υπαινίσσεται, από τη γένεσή της, ότι υπάρχει μια ιστορία η οποία αναμένεται να ειπωθεί ολοκληρωμένα μετά την ολοκλήρωση του κύκλου των «επεισοδίων». Ο serial killer είναι ένας άνθρωπος που επιδιώκει να «πεί την απόκρυφη ιστορία του», να αποκαλύψει δημοσίως τον θανατηφόρο ψυχισμό του. Ο Bobby Joe Long είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Όπως δήλωσε μετά τη σύλληψή του, άφησε το τελευταίο του θύμα να διαφύγει εν γνώσει του θα πήγαινε κατευθείαν στις αρχές. Από καταζητούμενος serial killer χωρίς όνομα, άφησε έτσι την ταυτότητά του να αποκαλυφθεί⁶⁵³.

Η τρίτη έννοια που σχετίζεται άρρηκτα με την προβληματική του serial killer είναι το «προφίλ» (profiling). Καθώς η πρωταρχική σημασία της λέξης αναφέρεται στην ανθρώπινη «σιλουέτα» και ειδικότερα στο σχήμα του ανθρώπινου προσώπου, για να γίνει κατανοητός ο παραπάνω συσχετισμός, αρκεί να αναφερθεί ένα επεισόδιο : Το 1976 στην δίκη του διαβόητου Ted Bundy, όταν μια μάρτυρας (Nita Jane Neary), από τα παρ'ολίγον θυματά του, ρωτήθηκε από το δικαστήριο εάν αναγνώριζε μέσα στην αίθουσα τον Bundy, εκείνη απάντησε ότι θα χρειαζόταν να τον δει «προφίλ», όπως ακριβώς τον είδε εκείνο το βράδυ. Τότε ο Πρόεδρος διέταξε όλοι οι άνδρες στο ακροατήριο να σταθούν όρθιοι και να γυρίσουν στο πλάι και η μάρτυς μετά από λίγα

⁶⁵³ **Joel Norris**, Serial Killers ; The Growing Menace, Arrow, London, 1988, pg 189.

δευτερόλεπτα έδειξε τον Bundy⁶⁵⁴. Το προφίλ, επομένως, καθιστά εφικτή την ταυτοποίηση. Ο όρος «profiling» σημαίνει εδώ και τρεις περίπου δεκαετίες, την διαδικασία μέσω της οποίας ο αστυνομικός (ντετέκτιβ), από τα ευρήματα του τόπου του εγκλήματος σκιαγραφεί μια υπόθεση εργασίας για τον τύπο του εγκληματία (character) που έχει να αντιμετωπίσει. Η διαδικασία, επειδή ακριβώς βασίζει μεγάλο μερίδιο της ανάπτυξής της στην «διαίσθηση» και την «εμπειρία» του εκάστοτε ντετέκτιβ και δεν ακολουθεί αμιγώς επιστημονικούς κανόνες, έχει επανειλημμένα βρεθεί στο επίκεντρο σφοδρής κριτικής. Υπάρχουν αρκετοί αξιωματούχοι στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης των Η.Π.Α. που αναφέρονται στους «profilers» με τον χαρακτηρισμό «voodoo detectives»⁶⁵⁵. Η τεχνική τους βασίζεται πάνω στην πολύ προσεκτική κατηγοριοποίηση αντίστοιχων ή όμοιων περιπτώσεων, με κριτήριο, τις περισσότερες φορές, κάποιες γνώσεις ψυχοπαθολογίας και πειραματική, εμπειρική γνώση. Αυτό το τελευταίο είναι και το ασταθές συστατικό του profiling. Ο profiler έχει κατά κανόνα περάσει δεκάδες ώρες σε συνεντεύξεις με έγκλειστους ανθρωποκτόνους και μπορεί, κατά τεκμήριο να αντεπεξέλθει στην ψυχική πίεση, το άγχος και τα διλήμματα των συνεντεύξεων αυτών. Από την απαιτητική και αναλυτική ενασχόληση στην ψυχή πολυ-ανθρωποκτόνων και άλλων βίαιων εγκληματιών, ο profiler αποκτά μια ιδιαίτερη ικανότητα εμβάθυνσης, που μοιάζει με τάση προφητεολογίας, παρά με επιστημονική κατάρτιση. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος που απειλεί τον profiler είναι ασυναίσθητα να «γλυστρήσει» στον κόσμο του ανθρωποκτόνου που μελετά και να αλλοτριωθεί ως προσωπικότητα. Ο Robert Ressler⁶⁵⁶ ο ντετέκτιβ του FBI που ονομάτισε μια ολόκληρη κατηγορία εγκληματιών χρησιμοποιώντας πρώτος τον όρο serial killer, αναφέρεται χαρακτηριστικά στην αυτοβιογραφία του, παραλλάσσοντας τη φράση του Νίτσε: *«Όσοι κυνηγούν τέρατα, πρέπει να κοιτούν την άβυσσο και η άβυσσος θα ανταποδώσει το βλέμμα»*.

Ο Keppel εύστοχα τοποθετεί τον κεντρικό προβληματισμό της εφαρμογής του profiling στο ότι οι αστυνομικοί ερευνητές τείνουν στο να αγωνίζονται να «εφαρμόσουν» τα αδρά υποθετικά χαρακτηριστικά του προφίλ στον αναζητούμενο δράστη και παραγνωρίζουν ή αδιαφορούν για την ανάλυση των κατ'ιδίαν λεπτομερειών της υπόθεσης⁶⁵⁷. Οπωσδήποτε, η ευρύτατη εφαρμογή του profiling

⁶⁵⁴ **Ann Rule**, The Stranger Beside Me, Revised and updated edition, Warner, London, 1994, pg 355.

⁶⁵⁵ **Philip Jenkins**, Using Murder : The Social Construction of Serial Homicide, Aldine de Gruyter, New York, 1994, pg 74.

⁶⁵⁶ **Robert K. Ressler & Tom Schachtman**, Whoever Fights Monsters, St. Martin's, New York, 1992 pg. 35.

⁶⁵⁷ **Robert D. Keppel**, The Riverman; Ted Bundy And I Hunt For The Green River Killer, Pocket Books, New York, 1995, pgs 115, 179 και **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, Second Edition, οπ. ανωτ., pgs 171-172.

έχει προσδώσει στις αστυνομικές αρχές των Η.Π.Α. μια εργαλειοθήκη κατασταλτικών επιλογών. Όπως οποιαδήποτε εφαρμογή αντεγκληματικής πολιτικής, έτσι και το profiling δεν αποτελεί πανάκεια. Δεν έχουν λείψει οι κραυγαλέες περιπτώσεις, που έχουν αποκαλύψει την τάση προς άκριτη, «φασοναρισμένη», εφαρμογή του profiling. Το 1996, καθώς διεξήγοντο Ολυμπιακοί Αγώνες στην Ατλάντα της Τζώρτζια των Η.Π.Α., σε ένα κεντρικό πάρκο της πόλης εξερράγη ένας εκρηκτικός μηχανισμός. Αμέσως, η αστυνομική διεύθυνση δημοσιοποίησε ένα «προφίλ» του «μοναχικού βομβιστή». Το προφίλ, δυστυχώς ταίριαζε «γάντι» στον υπάλληλο εταιρίας security Richard Jewell. Ένας ομοσπονδιακός πράκτορας εμφανίσθηκε στην τηλεόραση και δήλωσε ότι ο Jewell θα ταίριαζε στο προφίλ κάποιου που θα το έκανε «για να ηρωοποιηθεί». Αργότερα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης δημοσίως παραδέχθηκε ότι ο άνθρωπος ήταν αθώος. Όμως η επιρροή του προφίλ, το οποίο σχηματοποιήθηκε υπό την πίεση των ημερών για άμεσες συλλήψεις και «αναλύθηκε» από τις τοπικές εφημερίδες, αντί να γίνει εργαλείο της ανακριτικής έρευνας, έγινε το ίδιο το αντικείμενό της. Η συνήγορος του Jewell, η Lin Wood, δήλωσε ότι το «προφίλ» που εφαρμόσθηκε στον εντολέα της στην πραγματικότητα φτιάχτηκε από τις εφημερίδες και ποτέ δεν έτυχε επεξεργασίας από το FBI. Ο Jewell διασύρθηκε, συνελήφθηκε και ανακρίθηκε, αλλά δεν του απαγγέλθηκαν κατηγορίες και στη συνέχεια άσκησε αγωγή κατά εφημερίδων της Atlanta που είχαν πρωτοστατήσει στην διαπόμπεισή του⁶⁵⁸.

γ-1.-2. Προφίλ και Έρευνες DNA. Σε Η.Π.Α., Καναδά, Μεγάλη Βρετανία, σε αναρίθμητες περιπτώσεις ερευνών για κατ'εξακολούθησιν ανθρωκτόνους, απεγνωσμένα η αστυνομία αναζητά έναν profiler. Θέλουν να μάθουν τί είδους δράστης θα έκανε την ερευνώμενη σειρά των φόνων, ούτως ώστε να προσανατολίσουν τις έρευνές τους. Η περίπτωση του «φονιά του Πράσινου Ποταμού» («Green River Killer») ήταν μια από αυτές⁶⁵⁹. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, τα θύματα του ασύλληπτου ακόμη δολοφόνου του Green River, ανέρχονταν σε περίπου πενήντα. Πτώματα είχαν βρεθεί στις περιοχές του Seattle, της Tacoma στην πολιτεία της Washington, ακόμη και στο Portland του Oregon. Η πλειοψηφία των θυμάτων ήταν ιερόδουλες ή ανήλικες που είχαν φύγει από τα σπίτια τους («runaways») και είχαν αλιευθεί (συνήθως με ωτο-στοπ) από τον δράστη σε μια περιοχή γύρω από το Pacific Highway South. Όλες είχαν στραγγαλιστεί και εγκαταλειφθεί κοντά στην περιοχή Green River της περιοχής της Washington.

⁶⁵⁸ Άρθρο του Scott Sundt (Post – Intelligencer Reporter), στην SEATTLE Post, στις 18/1/2002.

⁶⁵⁹ Άρθρο του Scott Sundt (Post – Intelligencer Reporter), στην SEATTLE Post, στις 18/1/2002.

Η Αστυνομία του King County κατέφυγε στον profiler του FBI John Douglas (γνωστό αργότερα και ως συγγραφέα σχετικών βιβλίων), για να δώσει μορφή στα χαρακτηριστικά του άγνωστου δολοφόνου ενός ολοένα και αυξανόμενου αριθμού γυναικών στην περιοχή. Με δικαστικές αποφάσεις οι έρευνες και τα συμπεράσματα του Douglas κρατήθηκαν απόρρητα, όμως ορισμένες από τις λεπτομέρειες του προφίλ του πιθανού υπόπτου διέρρευσαν : γινόταν λόγος για λευκό άνδρα, ηλικίας μεταξύ 20 και 30 που είναι διαζευγμένος και συχνάζει με ιερόδουλες. Το πρόβλημα ήταν, όπως το διατύπωσαν μέλη της ομάδας των ερευνητών (task force) που είχε συστηθεί, ότι το προφίλ που έφτιαξε ο Douglas ήταν τόσο γενικό, που θα μπορούσε να συμπεριλάβει «σχεδόν τον οποιονδήποτε έκανε βόλτες στην Pacific Highway ψάχνοντας για κορίτσια που κάνουν πιάτσα». Πρωτοστάτησε στην κριτική ο Robert Kerpel, πρώην detective και σύμβουλος της ερευνητικής ομάδας.

Το 1985, ο βρετανός ερευνητής Alec Jeffreys ανακάλυψε ότι, με την εξαίρεση των ομοζυγωτικών διδύμων ("identical twins"), κάθε άνθρωπος έχει μοναδικό DNA και ότι είναι δυνατόν να απομονωθούν εκείνα τα στοιχεία του DNA που ξεχωρίζουν ένα άτομο από αυτά που είναι κοινά σε όλους τους ανθρώπους. Το DNA βρίσκεται στα λευκά αιμοσφαίρια, τα οποία είναι δυνατό να εξαχθούν από τις τρίχες της κεφαλής, το δέρμα, το αίμα, το σάλιο και το σπέρμα. Η ερευνητική ομάδα κατήρτισε λίστες με υπόπτους και αργά αλλά σταθερά πήρε καταθέσεις και συγκέντρωνε ευρήματα από τους τόπους των ανθρωποκτονιών, οι οποίες συνεχίζονταν. Το 1986 εξεδόθη και ένταλμα για έρευνα στο σπίτι ενός άνδρα που ταίριαζε στις αδρές γραμμές του προφίλ, αλλά δεν υπήρξε αποτέλεσμα.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, οι έρευνες για τον φονιά του «Πράσινου Ποταμού» εξακολουθούσε. Η ομάδα ερευνητών στράφηκε αυτή τη φορά στον Dr. John Liebert, ένα τοπικό ψυχίατρο, στον οποίον επεδείκνυαν λίστες υπόπτων, και εκείνος γνωμοδοτούσε πιθανολογώντας, με βάση το ιστορικό του καθενός. Ο ψυχίατρος, εισηγήθηκε να αποκλειστούν όσοι από την λίστα είχαν ψυχιατρικό ιστορικό, καθώς δεν έχουν την ικανότητα να δρουν σε τόσο ευρεία γεωγραφική περιοχή για τόσο πολύ καιρό.

Στις 30 Νοεμβρίου 2001⁶⁶⁰, ο Gary Leon Ridgway συνελήφθη για τις δολοφονίες του Green River. Είχε καταστεί ύποπτος από το 1983. Στις αρχές της δεκαετίας του '80, κατά την διενέργεια των αυτοψιών επί των εγκλημάτων, είχαν βρεθεί μικρά δείγματα σπέρματος του πιθανού δράστη. Το 1987 ο Ridgway είχε δώσει δείγμα σιέλου. Οι πρόοδοι της τεχνολογίας που μεσολάβησαν επέτρεψαν στους ειδικούς να ταυτοποιήσουν το DNA στα δύο δείγματα. Με το ενδεχόμενο να

⁶⁶⁰ True Crime, pgs 276, 167.

έχει ο Ridgway δίδυμο αδελφό να έχει προ πολλού αποκλειστεί, συνελήφθη, και κατηγορήθηκε για τέσσερις ανθρωποκτονίες και ισάριθμους βιασμούς.

Ελέγχοντας εκ των υστέρων την εγκυρότητα του προφίλ που είχε σχηματίσει από τα μέσα της δεκαετίας του '80 ο Douglas, ο Robbert Ressler και ο John Liebert παρατήρησαν ότι ορισμένα από τα χαρακτηριστικά της ζωής του Ridgway οπωσδήποτε θα τον κρατούσαν μεταξύ των υπόπτων. Ήταν λευκός και στα 30 του όταν συνέβαιναν οι φόνοι. Είχε παντρευτεί τρεις φορές, είχε διάφορες μόνιμες φιλενάδες και είχε μόνος του δηλώσει ότι μέσα στα χρόνια είχε αποκτήσει μια έλξη για τις ιερόδουλες. Από μαρτυρικές καταθέσεις, ο κατηγορούμενος περιγραφόταν ως «επιτηδευμένος» (meticulous), τόσο στην εμφάνιση, όσο και στην εργασία (εργαζόταν σαν βαφέας σε εργοστάσιο που κατασκεύαζε φορτηγά). Επίσης, ήταν φανατικός αναγνώστης της Βίβλου, ακόμη και στους χώρους εργασίας του. Συγκεκριμένα ευρήματα στα σώματα των θυμάτων του είχε επισημανθεί ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80 ότι πιθανόν να είχαν θρησκευτικούς συμβολισμούς. Μετά από μεγάλη νομική αμφισβήτηση, η δίκη του διεξήχθη το Δεκέμβριο του 2003 και καταδικάστηκε σε 48 ισόβιες καθείρξεις⁶⁶¹. Σήμερα, καθώς η βιοτεχνολογία συνεχώς εξελίσσεται, οι πιθανότητες ταυτοποίησης του DNA ενός ατόμου αποτελούν κεκτημένο της επιστήμης. Εάν το δείγμα του DNA εξετασθεί αμέσως ή συντηρηθεί σε βαθεία κατάψυξη, ακόμη και το παραμικρό δείγμα μορίου δέρματος μπορεί να αξιοποιηθεί.

γ-1.-3. Διάσημες αποτυχίες του συστήματος Οι αποτυχίες των αστυνομικών αρχών διαφόρων κρατών στο κυνήγι των πλέον «αθέατων» ανθρωποκτόνων αποδεικνύουν την εντελώς διαφορετική μεθοδολογία που απαιτείται στην εξιχνίαση μιας σειράς ανθρωποκτονιών από μια μεμονωμένη. Οι παρακάτω υποθέσεις αντλούνται από το διεθνές παράδειγμα:

- Η βραδυφλεγής αλήθεια για το «*τέρας της Φλωρεντίας*» (*Il Mostro*)».

Το μυστήριο ξεκίνησε τον Αύγουστο του 1968⁶⁶² με τον φόνο της Barbara Locci, μιας 32χρονης παντρεμένης και του εραστή της Antonio Lo Bianco. Η αστυνομία ανέκρινε τον Stefano Mele, σύζυγο της Locci. Εκείνος απαρίθμησε όλους τους εραστές της, μεταξύ των οποίων ήταν και ο Francesco Vinci και οι αδελφοί του Giovanni και Salvatore. Τελικά, ομολόγησε ότι ο ίδιος και ο Salvatore σκότωσαν το ζευγάρι. Δύο χρόνια αργότερα, καταδικάστηκε σε κάθειρξη 14 ετών ως μη έχων σώας τας φρένας.

⁶⁶¹ Βλ. το άρθρο του Time "River Of Death", 27/2/2003, καθώς και τα **Robert Keppel**, *The Riverman: Ted Bundy and I Hunt for the Green River Killer*, 2004, paperback (624 pages - Updated after the arrest and confession of Gary Ridgway), **Ann Rule**, *Green River, Running Red*, Pocket, 2005, paperback (704 pages).

⁶⁶² True Crime, pgs 300-301, άρθρο στην ιστοσελίδα BBC News 30/10/1999.

Στις 14 Σεπτεμβρίου 1974 βρέθηκαν τα πτώματα της Stafania Pettini και του Pascuale Gentilcore. Στις 6 Ιουνίου 1981 βρέθηκαν τα πτώματα ενός άλλου ζεύγους, της Carmela De Nuccio και του 30χρονου εραστή της Giovanni Foggi. Ο ασύλληπτος δράστης έμοιαζε να χτυπά για μια ακόμη φορά στις 23 Οκτωβρίου 1981, όταν βρέθηκαν νεκροί η Suzanna Cambi και ο φίλος της Stefano Baldi. Στις 19 Ιουνίου 1982, ο δολοφόνος ξανακτύπησε, φονεύοντας την Antonella Migliorini, ενώ ο φίλος της Paolo Meinardi επέζησε. Δύο αγόρια από τη Γερμανία φονεύθηκαν στις 9 Σεπτεμβρίου 1983, ένα νεαρό ζευγάρι στις 29 Ιουλίου 1984 επίσης. Τέλος, στις 8 Σεπτεμβρίου 1985 δολοφονήθηκαν ο Jean – Michel Kraveichvili και η Nadine Mauriot.

Τις υποθέσεις συνέδεσε ένα πιστόλι Beretta .22 και ένα χειρουργικό μαχαίρι, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για να ακρωτηριαστούν και να κακοποιηθούν σεξουαλικά τα πτώματα. Τα ζευγάρια φονεύθηκαν ενώ ερωτοτροπούσαν σε εξοχικές περιοχές της Φλωρεντίας.

Το 1994, ο Pietro Pacciani καταδικάστηκε σε 16 ισόβιες καθειρήξεις αλλά απαλλάχθηκε στην κατ' έφεσιν δίκη το 1996 και τελικά πέθανε από καρδιακή προσβολή το Φεβρουάριο του 1998. Η υπόθεση επανήλθε στην επικαιρότητα⁶⁶³ επειδή οι Εισαγγελικές Αρχές ισχυρίζονται ότι έχουν ανακαλύψει ποιά πρόσωπο κρυβόταν πίσω από την σειρά αυτή των ανθρωποκτονιών. Εναντίον του Φραντσέσκο Καλαμαντρέι, ενός 65χρονου ευυπόληπτου πρώην φαρμακοποιού που ζούσε σε χωριό της Τοσκάνης, αποδόθηκε στα τέλη Οκτωβρίου του 2006 κατηγορία ότι έδωσε τις εντολές για όλες τις ανθρωποκτονίες σε τρεις άνδρες που έχουν ήδη καταδικασθεί : Τον ανωτέρω, σχεδόν αγράμματο αγρότη, Pietro Pacciani και τους Μάριο Βανι και Τζιανκάρλο Λόττι. Μάλιστα, σύμφωνα με το κατηγορητήριο πλήρωσε τον Pacciani για να του δώσει κομμάτια από τα σώματα των γυναικών θυμάτων.

Ο Καλαμαντρέι αρνήθηκε όλες τις κατηγορίες και μάλιστα δημοσίως. Έδωσε συνέντευξη και υπεστήριξε την αθωότητά του, καταγγέλλοντας μάλιστα την πρώην σύζυγό του ότι κατασκεύασε τις εναντίον του κατηγορίες (μεταξύ των οποίων το ότι ... διατηρούσε ανθρώπινα μέλη στο ψυγείο) ισχυριζόμενος ότι εκείνη έπασχε από ψυχική νόσο. Η υπόθεση, η οποία έθεσε σε αμφισβήτηση την αποτελεσματικότητα αρχών και δικαιοσύνης για μεθοδική έρευνα και προκάλεσε δημόσια κριτική για την κατασκευή «υπόπτων» μέσω της μεθόδου του profiling διακωμωδήθηκε στην ταινία «Το τέρας» («Il Mostro») με πρωταγωνιστή τον Ρομπέρτο Μπενίνι.

- Ο μυθικός, ασύλληπτος «Τζακ ο Αντεροβγάλτης» (Jack The Ripper)⁶⁶⁴:

Η σειρά των ανθρωποκτονιών που κατατρομοκράτησαν την περιοχή Whitechapel του Λονδίνου το 1888, έκαναν διάσημο τον πρώτο, στα διεθνή εγκληματολογικά χρονικά serial killer, τον «Τζακ τον Αντεροβγάλτη», ο οποίος παρέμεινε και ασύλληπτος. Τα θύματά του ήταν φτωχές πόρνες που τριγυρούσαν στα βρώμικα σοκάκια του Λονδίνου.

Η ιστορία ξεκινά στις 3 Απριλίου 1888, όταν μια πόρνη ονόματι Έμμα Σμιθ δέχεται επίθεση σε δρόμο του Whitechapel από σπείρα τριών κακοποιών, που αφού την τραυμάτισαν βαριά με αμβλύστομο όργανο χάθηκαν στο σκοτάδι. Η κοπέλα θα πεθάνει την επομένη από περιτονίτιδα. Στις 17 Αυγούστου το πτώμα μιας δεύτερης πόρνης βρίσκεται στο πλατύσκαλο ενός κτιρίου λαϊκών κατοικιών στην ίδια περιοχή. Η αστυνομία μετρά στο σώμα της 39 μαχαιριές. Όταν μια τρίτη πόρνη βρίσκεται δολοφονημένη με μαχαίρι στις 31 Αυγούστου, το Λονδίνο αρχίζει να ζεί τον εφιάλτη ενός μυστηριώδους δράστη που μπορεί να κτυπήσει οποτεδήποτε. Ένα τέταρτο θύμα, και πάλι μια «πεταλούδα της νύκτας», η Άννι Τσάπμαν, ανευρίσκεται νεκρή στις 8 Σεπτεμβρίου. Ο λαιμός της είναι κομμένος πέρα ως πέρα και έχει ξεκοιλιαστεί με πρωτοφανή αγριότητα. Η νεκροψία φέρνει στο φως περισσότερες ανατριχιαστικές λεπτομέρειες: από το πτώμα είχαν αφαιρεθεί η μήτρα και ένα μέρος της ουροδόχου κύστεως και του κόλπου. Η αστυνομία βρισκόταν στο σκοτάδι. Οι εφημερίδες της εποχής βάλθηκαν με ζήλο να ερευνήσουν την υπόθεση και πολλοί αυτόκλητοι ντετέκτιβ άρχισαν να ξετυλίζουν τα νήματα της υπόθεσης. Ωσπου, στις 27

⁶⁶³ Εφημερίδα «Τα Νέα – Σαββατοκύριακο» 30/9 – 1/10/2006, σελ. 61

⁶⁶⁴ Αναλυτικά για την υπόθεση του «Jack The Ripper», βλ. **Ρομπέρτο Ντεσονός**, «Τζακ ο Αντεροβγάλτης», μτφρ. Αλέξανδρος Ζαγκούρογλου, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1997, σελ. 3-10.

Σεπτεμβρίου 1888, ο αποκαλούμενος «Τζακ ο Αντεροβγάλτης» έσπασε τη σιωπή του και με επιστολή που απέστειλε στην αστυνομία, αυτάρεσκα και σαρκαστικά χλεύασε τις αποτυχημένες προσπάθειες σύλληψής του. Η ιστορικής σημασίας επιστολή, το πρωτότυπο της οποίας φυλάσσεται από την Μητροπολιτική Αστυνομία και την Αστυνομία Πόλεων του Λονδίνου, έγραφε τα εξής⁶⁶⁵ : «Αγαπητέ προϊστάμενε, συνέχεια ακούω ότι με έπιασε η αστυνομία, θ'αργήσουν όμως να με κανονίσουν. Γελάω όταν καμώνονται τόσο πολύ τους έξυπνους και λένε ότι βρίσκονται στο σωστό δρόμο. Τά'χω βάλει με τις πόρνες και δε θα σταματήσω να τις σφάζω μέχρι να με τσακώσουν. Σπουδαία δουλειά η τελευταία. Η κυρία δεν πρόλαβε καν να τσιρίξει. Άντε να με πιάσουν τώρα. Η δουλειά μου μ'αρέσει και θέλω να ξαναρχίσω. Σύντομα θ'ακούσετε για μένα και τα παράξενα παιχνιδάκια μου. Το μαχαίρι μου είναι τόσο κοφτερό που θέλω να ξαναπιάσω αμέσως δουλειά αν βρώ ευκαιρία. Καλή τύχη, με εκτίμηση, Τζακ ο Αντεροβγάλτης». Ακολούθησαν και άλλα τέσσερα φονικά κτυπήματα, ακολουθούμενα από αντίστοιχες επιστολές, η αυθεντικότητα των οποίων αμφισβητήθηκε έντονα.

Το μυστήριο της ταυτότητάς του διογκωνόταν από το μυστήριο του κινήτρου του, καθώς ήταν αδιανόητο στα βικτωριανά χρόνια να φονεύει κάποιος καθαρά για την διεστραμμένη ευχαρίστηση που προκύπτει από το φόνο καθεαυτού. Οι υποψίες της αστυνομίας οδηγήθηκαν εξ αρχής στο ότι πρόκειται για έργα ενός παράφρονα και άρχισαν να ερευνώντας τα ψυχιατρικά καταστήματα. Κατόπιν, ενοχοποιήθηκαν οι μετανάστες της εποχής, με τους τυχοδιώκτες Αμερικανούς να είναι στο στόχαστρο. Διάφορες άλλες εκτιμήσεις της εποχής «έδειχναν» προς την κατεύθυνση ενός δράστη που είχε γνώσεις γιατρού ή χασάπη, λόγω της ιδιαίτερης φύσης των ανθρωποκτονιών, που συμπεριελάμβαναν ιδιαίτερη βιαιότητα, μεγάλο αριθμό φονικών χτυπημάτων με αιχμηρό αντικείμενο και ακρωτηριασμό των θυμάτων. Υποψίες διέρρευσαν και προς μέλη του κύκλου των ευγενών. Από μαρτυρίες που έδωσαν οι ιερόδουλες του East End προέκυψε το όνομα ενός υπόπτου που είχε το παρατσούκλι «πέτσιν ποδιά». Ένας εβραίος παπουτσής κατηγορήθηκε από τον τύπο ως ο αιμοσταγής δολοφόνος, η ανάκριση όμως έδειξε ότι δεν είχε καμιά ανάμειξη. Κανένα αποτέλεσμα δεν υπήρξε και η χαρακτηριστική «πρώτη» και διασημότερη στην Ευρώπη υπόθεση serial killer έμεινε ανεξιχνίαστη και μυθοποιήθηκε.

Πρόσφατα, κυκλοφόρησε μια έρευνα από τον Άιβορ Έντουαρντς, με τίτλο «Το τυπικό της μαγείας του Τζακ του Αντεροβγάλτη»⁶⁶⁶. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει σε αυτήν ο συγγραφέας, πίσω από την σειρά των ανθρωποκτονιών κρυβόταν ο Ρόμπερτ Στέφενσον, ένας στρατιωτικός γιατρός παθιασμένος με τη μαύρη μαγεία, που κυκλοφορούσε με το ψευδώνυμο Ρόσλουν Ντόνστον. Αναλύοντας ορισμένα γνωστά στοιχεία για τις ανθρωποκτονίες τα οποία είτε δεν αξιοποιήθηκαν, είτε δεν θεωρήθηκαν σημαντικά, σημειώνει ότι όλες έλαβαν χώρα σε περιοχές που είχαν μυστικιστική σημασία. Από τα θύματα είχαν αφαιρεθεί η καρδιά, τα γεννητικά όργανα που χρησιμοποιούνται σε τελετές μαύρης μαγείας και τα πτώματα ήταν προσεκτικά τοποθετημένα έτσι ώστε να «κοιτούν» στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. «Αν ενωθούν πάνω στο χάρτη του Λονδίνου τα σημεία που βρέθηκαν τα πτώματα, σχηματίζεται με ακρίβεια ένας σταυρός», παρατήρησε ο Έντουαρντς. Όλες οι ανθρωποκτονίες είχαν συμβεί σε ακτίνα 450 μέτρων. Ενώνοντας με διαφορετικό τρόπο τα σημεία των φόνων, ο Έντουαρντς ανακάλυψε ότι σχηματίζεται το αρχαίο μυστικιστικό σύμβολο Vesica Piscis. Μελετώντας τη ζωή του Ρόμπερτ Στέφενσον, ο Έντουαρντς ανακάλυψε μια σειρά από πολύ ενδιαφέρουσες συμπτώσεις. Οι πρακτικές ακρωτηριασμού που ακολούθησε ο αντεροβγάλτης ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένες την εποχή εκείνη στη Δυτική Ακτή της Αφρικής. Ο Στέφενσον είχε ταξιδέψει στην Αφρική, επιδιώκοντας να αποκτήσει επαρκείς γνώσεις αποκρυφισμού. Έφθασε μάλιστα να συγγράψει και να δημοσιεύσει βιβλία με αυτό το αντικείμενο και να παραδεχτεί ότι κατά τη διάρκεια των ταξιδιών του σκότωσε τουλάχιστον δύο άτομα. Στην Αγγλία του τέλους της δεκαετίας του 1880, ο Στέφενσον είχε συλληφθεί

⁶⁶⁵ **Stewart P. Evans & Keith Skinner**, Τζακ Ο Αντεροβγάλτης – Γράμματα απ'την Κόλαση, μετάφραση Σπύρου Τσούγκου, Εκδόσεις Νεφέλη, 2007, σελ. 123-134.

⁶⁶⁶ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 9/8/2002, στη στήλη «Πλανήτης Γή», σε επιμέλεια Μαρίας Μυστακίδου, με παραπομπές σε συνέντευξη του συγγραφέα του βιβλίου στο περιοδικό «Observer».

δύο φορές και κατηγορηθεί για κάποια από τα χτυπήματα του «αντεροβγάλτη», αλλά τελικά είχε αφεθεί ελεύθερος. Γόνος πλούσιας οικογένειας, αποκληρώθηκε όταν παντρεύτηκε την υπηρέτρια της μητέρας του. Έναν χρόνο μετά το γάμο, η γυναίκα του εξαφανίστηκε μυστηριωδώς. Αρκετούς μήνες μετά, ένα ακρωτηριασμένο πτώμα γυναίκας βρέθηκε δίπλα στο σπίτι του. Αργότερα, ο Στέφενσον μετακόμισε στο Λονδίνο και ζήτησε να νοσηλευθεί σε ιδιωτική κλινική, ισχυριζόμενος ότι πάσχει από νευρασθένεια. Κατά τη γνώμη του Έντουαρντς, αυτή ήταν η τέλεια κάλυψη, καθώς η αστυνομία δεν θα έψαχνε για τον ύποπτο σε μια κλινική. Την ίδια εποχή αρχίζουν οι δολοφονικές επιθέσεις του «αντεροβγάλτη». Επικαλούμενος την ιατρική του ιδιότητα, ο Στέφενσον δημοσίευε στην εφημερίδα «Pall Mall Gazette» μακροσκελή άρθρα για τους φόνους, επιδιεκνύοντας υπερβολικά μεγάλη γνώση λεπτομερειών της τέλεσής του, που δύσκολα μπορούσε ένας τρίτος να αποκτήσει με τα πληροφοριακά μέσα της εποχής. Τελευταία καταγραφόμενη εμφάνιση του Στέφενσον το 1904, όταν δημοσίευσε το τελευταίο του βιβλίο με θέμα τη μαγεία.

- Ο Δολοφόνος του Ζωδιακού Κύκλου («The Zodiac Killer»)⁶⁶⁷.

Ο «Zodiac» βύθισε στον τρόπο την Βόρειο Καλιφόρνια στα τέλη της παραχώδους δεκαετίας του '60. Στις 30 Οκτωβρίου 1966, η 18χρονη φοιτήτρια Τσέρι Τζο Μπέτις βρέθηκε νεκρή στο Ρίβερσάιντ της Καλιφόρνια. Το καλώδιο τροφοδοσίας του αυτοκινήτου της ήταν κομμένο. Μια μηχανική βλάβη την είχε υποχρεώσει να σταματήσει στο δρόμο και ο δράστης, προσποιούμενος ότι θα τη βοηθήσει, πρώτα τη μαχαίρωσε και μετά την αποτέλειωσε κόβοντας το λαιμό της με το καλώδιο. Έναν μήνα μετά, οι τοπικές εφημερίδες έλαβαν μια ανώνυμη επιστολή με τη φράση «*Η Τσέρι δεν είναι η πρώτη, ούτε όμως η τελευταία*». Ο τύπος ασχολήθηκε επισταμένα με την υπόθεση, με αποτέλεσμα ο δολοφόνος να στείλει άλλες τρεις επιστολές σε διάρκεια ενός χρόνου, τις οποίες μάλιστα απηύθυνε και στην αστυνομία και στους γονείς της κοπέλας, προειδοποιώντας για νέα χτυπήματα⁶⁶⁸. Η δράση του «Ζωδιακού», επισήμως θεωρείται ότι ξεκίνησε στις 20 Δεκεμβρίου 1968, όταν επιτέθηκε σε ένα νεαρό ζευγάρι, φονεύοντας επί τόπου τη γυναίκα και τραυματίζοντας βαριά τον άνδρα, στο Vallejo της California των Η.Π.Α.. Επί έξι ολόκληρους μήνες ο ανώνυμος επιστολογράφος απέστειλε ειρωνικές επιστολές στην αστυνομία, υπογράφοντας σε μία από αυτές με ένα από τα σύμβολα του ζωδιακού κύκλου. Έκτοτε οι αρχές κατάλαβαν ότι πρόκειται για εξαιρετικά επικίνδυνο άτομο, που έχει ψύχωση με τη δημοσιότητα, στοιχείο το οποίο εκτίμησαν ότι θα είναι η «αχίλλειος πτέρνα» του. Τα επόμενα έξι χρόνια (1968-1974) οι επιθέσεις όπως και οι επιστολές προς την Αστυνομία μετά από κάθε χτύπημα συνεχίζονται. Σε μια περίπτωση τηλεφωνεί στην Αστυνομία και τους καθοδηγεί να βρουν τον τόπο του εγκλήματος. Σε κάποια άλλη περίπτωση έστειλε ένα κωδικοποιημένο μήνυμα «σπασμένο» σε τρία κωδικοποιημένα μέρη, σε τρεις ξεχωριστές επιστολές του προς τρεις διαφορετικές εφημερίδες. Οι αρχές επιστράτευαν ειδικούς και μη σε έναν αγώνα δρόμου για να αποκωδικοποιήσουν το μήνυμα, πιστεύοντας ότι περιείχε τη λύση στο να προλάβουν το επόμενο κτύπημα του «Zodiac». Τελικά, τον κώδικα έσπασε ένας καθηγητής γυμνασίου. Το μήνυμα ήταν ενδεικτικό ενός διαταραγμένου ψυχισμού : «*Μου αρέσει να σκοτώνω επειδή έχει πλάκα αλλά και επειδή όλοι αυτοί που σκοτώνω θα είναι σκλάβοι και θα με υπηρετούν στη μετά θάνατον ζωή*». Τα κτυπήματα εξακολούθησαν και πλέον συνοδεύονται από επιστολές στις οποίες ο δολοφόνος υπογράφει ως «Zodiac». Η τελευταία εμφάνισή του γίνεται το 1974, όταν δολοφόνησε έναν οδηγό ταξί. Πήρε μάλιστα ένα κομμάτι από το πουκάμισο του θύματος και το έστειλε μαζί με τις συνήθειες επιστολές σε αστυνομία και Μ.Μ.Ε., ώστε να μην υπάρχει αμφιβολία για την ταυτοποίηση επιστολογράφου και δολοφόνου.

⁶⁶⁷ Βλ. True Crime pgs 302-303 και περιοδικό BHMAGazino, σελ. 42 – 44, άρθρο του Θοδωρή Λαϊνά (Σεπτέμβριος του 2003).

⁶⁶⁸ Βλ. σχετικά το βιβλίο – αναφορά "This Is The Zodiac Speaking..." A Definitive Overview and Analysis of the Zodiac Case, 1966- 1974". Σύμφωνα με τον Jack Levin, Καθηγητή Κοινωνιολογίας και Εγκληματολογίας του Πανεπιστημίου Northeastern της Βοστώνης, η υπόθεση του «Zodiac» έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αφενός διότι υπήρξε η πλέον διαβόητη στα Μ.Μ.Ε., ιδίως σε μια εποχή με σοβαρές ανακατατάξεις όπως τα μέσα της δεκαετίας του '70 στην Αμερική, αφετέρου διότι είναι γεμάτη με γρίφους και ζητούμενα.

Παρά τις προσπάθειες των αρχών, το προφίλ του Zodiac ήταν πολύ αδρό για να οδηγήσει στη σύλληψή του. Οι μαρτυρίες των λίγων θυμάτων του που επεβίωσαν ήταν πολύ συγκεχυμένες. Το μόνο διακριβωμένο ήταν ότι επρόκειτο για ιδιαίτερα μεγαλόσωμο άνδρα. Το δε στοιχείο ότι δεν κακοποίησε σεξουαλικά κανένα θύμα του οδήγησε στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για έναν ανίκανο σαδιστή που αντλεί ικανοποίηση από τον πόνο και την φρίκη των θυμάτων του. Στην αστυνομία προσήχθησαν πάνω από 2.500 άτομα, χωρίς να μπορεί βρεθεί το νήμα των στοιχείων που θα συσχέτιζε κάποια από αυτά με τη σειρά των ανθρωποκτονιών. Στην τελευταία του επιστολή, ο «Zodiac» ισχυριζόταν ότι έχει διαπράξει συνολικά 37 ανθρωποκτονίες. Όπως και άλλες περιπτώσεις ασύλληπτων παρανόμων, ο Zodiac έγινε με το πέρασμα των χρόνων ένας "μύθος" (urban legend) και πηγή έμπνευσης για συγγραφείς λαϊκών μυθιστορημάτων, σεναριογράφους ταινιών και έδωσε τροφή για πολλές δημόσιες συζητήσεις. Ο ερχομός του internet διασφάλισε το πέρασμά του στην ποπ μυθολογία του αμερικανικού εγκλήματος, αφού σήμερα καταγράφονται περίπου 5.000 σχετικά site για τον Zodiac.

Η εμφάνιση των serial killers δεν είναι αποκλειστικά αμερικανικό φαινόμενο. Όμως στις Η.Π.Α., από πολύ νωρίς αποφασίστηκε να επενδυθούν απειράριθμες εργατοώρες ειδικών στην μελέτη των τεχνικών έρευνας και ανάκρισης καθώς και στην ανάπτυξη εξειδικευμένης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας με την βοήθεια των οποίων η αστυνομία θα μπορούσε να «ξεσκεπάσει» τον δράστη μιας σειράς ανθρωποκτονιών. Στον υπόλοιπο κόσμο, για διάφορους λόγους η οργανωμένη αντίδραση των αρχών απέναντι στην ειδική αυτή έκφανση του πολυανθρωποκτόνου φαινομένου, παρέμεινε επί δεκαετίες προσκολλημένη στις κλασσικές αστυνομικές μεθόδους, οι οποίες δεν απέδιδαν καρπούς. Είναι χαρακτηριστική η υπόθεση Chicatillo⁶⁶⁹.

Ο Andrei Chikatillo είναι από τους διαβόητους serial killer στη Ρωσική αλλά και την παγκόσμια ιστορία. Δολοφόνησε τουλάχιστον 53 κορίτσια και αγόρια αρχίζοντας από το 1982 έως και το 1990 όταν και συνελήφθη. Το πρώτο θύμα ήταν η Lyubova Biryuk, τον Ιούνιο του 1982. Την είχε απαγάγει καθώς πήγαινε στην αγορά. Το πτώμα της βρέθηκε τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Έφερε πολλαπλά τραύματα από μαχαίρι, στα στήθη και στα μάτια. Ο Viktor Burakon και ο Ταγματάρχης Fetison ετέθησαν επικεφαλής των ερευνών. Το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο της σειράς των θυμάτων βρέθηκαν επίσης με πανομοιότυπες μαχαιριές στα μάτια. Ο Burakon γρήγορα συνέδεσε τις υποθέσεις και άρχισε να τις μελετά συγκριτικά. Η σοβιετική αστυνομία της εποχής εφαρμόζε πεταλαιωμένες μεθόδους, από τις οποίες απουσίαζε σχεδόν η χρήση της τεχνολογίας. Οι «αναίτιοι φόνοι» θεωρούντο από την «επίσημη γραμμή» ένα νοσηρό φαινόμενο δυτικού τύπου, γι' αυτό και η τέλεση των ανθρωποκτονιών καθεαυτή δεν δημοσιοποιείτο. Κάθε ενδεχόμενο αναζήτησης βοήθειας από κάποια ευρωπαϊκή ή αμερικανική αστυνομική αρχή για την σύλληψη του serial killer, αποκλειόταν, λόγω του ψυχροπολεμικού κλίματος της εποχής, το οποίο διερχόταν τότε την τελευταία πολωτική του φάση πριν το γκρέμισμα του τείχους και την «περεστρόικα». Ο δολοφόνος είχε αρχίσει να θανατώνει κορίτσια, αλλά σύντομα επέκτεινε τα θύματά του και σε αγόρια της ίδιας ηλικίας. Καθώς τα θύματα αυξάνονταν, αυξανόταν και η βιαιότητα που επεδείκνυε ο άγνωστος σε αυτά. Αρχισε να ακρωτηριάζει τα θύματα και να κατακρεουργεί τα γεννητικά τους όργανα. Όταν τα θύματα έφθασαν τα δέκα, συσχετίζοντας τους τόπους όπου ευρέθησαν τα πτώματα και τις κινήσεις των θυμάτων, οι Fetison and Burakon άρχισαν να υποπτεύονται ότι ο άγνωστος ψάρευε τα θύματά του από τον σιδηροδρομικό σταθμό της πόλης. Τοποθέτησαν λοιπόν άνδρες της αστυνομίας με πολιτικά να επιθεωρούν «αόρατοι» μέσα στο πλήθος το σταθμό επί 24ώρου βάσεως. Πράγματι, ο Chikatillo συνελήφθη

⁶⁶⁹ Βλ. και ανωτέρω, σελ. 36-37.

στο σταθμό, καθώς προσπαθούσε να πείσει κάποια παιδάκια να τον ακολουθήσουν και οδηγήθηκε στο τμήμα. Από έρευνα που έγινε στην τσάντα του, βρέθηκαν βαζελίνη, βρώμικες πετσέτες σχοινί και ένα κουζινομάχαιο. Υποχρεώθηκε μάλιστα να δώσει και δείγμα αίματος και καταγράφηκε ότι είχε αίμα ομάδας Α. Λόγω του ότι ο δολοφόνος είχε ομάδα αίματος ΑΒ, όπως προέκυπτε από δείγματα σπέρματος και αίματος που είχαν συλλεγεί από τους τόπους όπου ευρέθηκαν τα πτώματα, ο Chikatillo αφέθηκε ελεύθερος. Πέρασαν χρόνια. Ο ψυχίατρος Dr. Bukhanovsky, προσκλήθηκε από την αστυνομία για να βοηθήσει στην πρόοδο των ερευνών. Εκείνος έφτιαξε ένα γενικόμορφο προφίλ του αναζητούμενου δράστη, τον οποίο ονόμασε «Πολίτη Χ». Υποστήριξε μάλιστα ότι ο «Χ» δεν ήταν ομοφυλόφιλος, απεναντίας ήταν πιθανόν να ήταν παντρεμένος και να είχε και παιδιά. Παρατήρησε επίσης ότι ο άγνωστος ήταν «νεκροσαδιστής» και με τον ακρωτηριασμό των θυμάτων του επετύγχανε τον απόλυτο έλεγχο επί της φυσικής τους ύπαρξης. Η ρωσική αστυνομία έψαξε ενδελεχώς τις λίστες με τους υπόπτους, προσπαθώντας να βρούν σε ποιους ταιριάζουν τα χαρακτηριστικά που είχε εντοπίσει ο ψυχίατρος. Ο Burakov θυμήθηκε την υπόθεση του Chikatillo και έλεγξε μέσω της υπηρεσίας του εάν τις ημέρες των ανθρωποκτονιών ο τελευταίος είχε εμφανιστεί κανονικά στη δουλειά του. Με έκπληξη διαπίστωσε ότι για διάφορους λόγους απουσίαζε. Ο Chikatillo προσήχθη για ανάκριση. Ορισμένα σημάδια από βαθιά κοψίματα στα δάκτυλα του χεριού και στα γεννητικά όργανα έκαναν τους αστυνομικούς ιδιαίτερα καχύποπτους, παρότι ο Chikatillo αρνείτο τα πάντα. Όταν όμως ο ψυχίατρος Bukhanovsky διάβασε στον Chikatillo το προφίλ του «Πολίτη Χ», ο τελευταίος ομολόγησε, δίνοντας και χαρακτηριστικές λεπτομέρειες για τις περιστάσεις των ανθρωποκτονιών και τα θύματά του. Περιέγραψε πώς από τη θανάτωση των θυμάτων του ικανοποιείτο σεξουαλικά, φθάνοντας ακόμη και σε οργασμό. Πίστευε ότι τα μάτια των θυμάτων του συγκρατούσαν την εικόνα του δολοφόνου τους, γι' αυτό και τα έβγαζε. Η ασυμβατότητα του τύπου του αίματος του Chikatillo με τα δείγματα που είχαν ήδη συλλέξει οι αρχές δεν διαλευκάνθηκε, ενώ κάποιοι μίλησαν για μια σπάνια αιματολογική ανωμαλία του Chikatillo. Ο δράστης κρίθηκε ψυχικώς υγιής και καταδικάστηκε σε θάνατο για τις 53 ανθρωποκτονίες που ομολόγησε, αφού έδωσε και οδηγίες στις αρχές για να ανακαλύψουν κάποια επιπλέον θύματά του. Εκτελέστηκε το 1994, με έναν πυροβολισμό στο κεφάλι.

Υπήρξαν περιπτώσεις, όπου οι συνέπειες αποτυχημένων αστυνομικών ερευνών υπήρξαν δραματικές :

Ο Jeffrey Dahmer, θα μπορούσε να είχε συλληφθεί νωρίτερα εάν η αστυνομία δεν επεδείκνυε προχειρότητα και προκατάληψη – εάν όχι ρατσιστική συμπεριφορά- εις βάρος ενός από τα θύματά του. Όταν ένα περιπολικό βρήκε τον 14χρονο Κορεάτη μετανάστη Konerak Sinthasomphone να περιφέρεται γυμνός στους δρόμους, αιμόφυρτος, κοντά στο διαβόητο διαμέρισμα 213, έχοντας ξεφύγει από τον Dahmer, δεν έλαβαν σοβαρά υπόψη τις οίμωγές του μικρού. Απεναντίας, σε μια πρωτοφανή επίδειξη αναισθησίας, τον ... επέστρεψαν στον Dahmer, ο οποίος ισχυρίστηκε στους αστυνομικούς ότι ο νεαρός είναι εραστής του. Οι αστυνομικοί κάγχασαν, κορόϊδεψαν το παιδί και δεν κατέγραψαν καν το περιστατικό, αφήνοντας το αγόρι πίσω στον βασανιστή του. Αργότερα το ίδιο βράδυ, ο Dahmer σκότωσε το αγόρι. Ο Dahmer τελικά συνελήφθη όταν ένα από τα υποψήφια θύματά του δραπέτευσε από το διαμέρισμα 213 και ειδοποίησε την αστυνομία. Αυτή τη φορά, διενεργήθηκε αμέσως αιφνιδιαστική έρευνα στο διαμέρισμα του Dahmer και τα ευρήματα συντάραξαν ολόκληρη την Αμερική : Φωτογραφίες από ακρωτηριασμένα πτώματα, ανθρώπινα κρανία και μέλη στο ψυγείο του σπιτιού⁶⁷⁰.

Μεταξύ των θυμάτων του Henry Lee Lucas ήταν η 15χρονη Becky Powell, την οποία είχε παντρευτεί. Μαζί με την Powell σκότωσε και την Kathrine Rich, μια ηλικιωμένη γυναίκα που έμενε μαζί με το ζεύγος για κάποιο χρονικό διάστημα. Όταν ο Lucas κλήθηκε για να ανακριθεί σχετικά με την εξαφάνιση της κας Rich, εφηύρε ένα

⁶⁷⁰ Βλ. Richard Tithecott, Of Men And Monsters, οπ. ανωτ., pgs 76-77 και James Alan Fox & Jack Levin, Overkill – Mass Murder And Serial Killing Exposed, οπ. ανωτ. pgs 53-56.

άλλοι που έγινε πιστευτό και δεν κρατήθηκε. Τον Ιούνιο του 1983 δύο Τεξανοί αστυνομικοί ανακάλυψαν ότι ο Lucas είχε στην κατοχή του παράνομα ένα όργανο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για άμυνα και επίθεση. Συνελήφθη και κρατήθηκε. Τέσσερις μέρες μετά, ενώ βρισκόταν στο κελί του, απροσδόκητα ο Lucas ζήτησε να καταθέσει για τα εγκλήματά του. Ξεκίνησε να ξετυλίγει ένα μακρύ κατάλογο ανθρωποκτονιών, που άφησε άφωνους τους αστυνομικούς. Τις επόμενες ημέρες, αξιωματικοί από 40 διαφορετικές πολιτείες, ακόμη και από τον Καναδά, περίμεναν υπομονετικά τη σειρά τους για να τον ρωτήσουν σχετικά με 3.000 ανεξακρίβωτες ανθρωποκτονίες που υπήρχαν στα αρχεία τους. Αποτέλεσμα ήταν οι αρχές περισσότερων από 20 πολιτειών να διασταυρώσουν την τέλεση 157 συνολικά ανθρωποκτονιών από τον Lucas. Οι αντίστοιχες υποθέσεις έκλεισαν, όμως μεγάλο μέρος των «ομολογιών» του θεωρήθηκαν από υπερβολικές έως και αποκυήματα φαντασίας. Ένα από τα υποτιθέμενα θύματά του, μια δασκάλα από τη Virginia βρέθηκε ανύποπτη και εν ζωή, ενώ ο Lucas είχε κατηγορηθεί για το φόνο της.

Σε άλλες, ακόμη και η διέλευση ενός εν τη γενέσει πολυανθρωποκτόνου από το ιδρυματικό μέρος του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης δεν στάθηκε ικανή να ανακόψει τη γένεσή του.

Στα 26 του, ο John Wane Gacy συνελήφθη για σεξουαλική κακοποίηση ενός αγοριού. Στη δίκη αποκαλύφθηκε ότι πέρασε στο παιδί χειροπέδες και το εξανάγκασε να κάνει σεξ μαζί του. Κατόπιν προσέφερε χρήματα στο θύμα για να κρατήσει το στόμα του κλειστό, αλλά το αγόρι κατέθεσε τελικά εναντίον του και ο Gacy, πριν φθάσει η δίκη, πλήρωσε ένα άλλο αγόρι για να δείρει το θύμα. Με το που κρίθηκε ένοχος και καταδικάστηκε σε δεκαετή κάθειρξη, η σύζυγός του υπέβαλε αίτηση διαζυγίου. Όμως η καλή συμπεριφορά του εντός της φυλακής απέδωσε και το 1971 η κράτησή του αντικαταστάθηκε με επιτήρηση και αφέθηκε ελεύθερος. Μετά την απόλυσή του, μετακόμισε στο Harwood Heights και ξεκίνησε μια καινούρια ζωή. Ξαναπαντρεύτηκε και άρχισε να διευθύνει μια οικοδομική επιχείρηση, της οποίας έδρα ήταν η οικία του. Βρισκόταν έξω από τη φυλακή λιγώτερο από έναν χρόνο, όταν συνελήφθη και πάλι επειδή «ψάρεψε» κάποιον νεαρό ανήλικο για σεξ. Απαλλάχθηκε, όταν ο ανήλικος τελικά δεν εμφανίστηκε στο δικαστήριο.

Ήταν Μάρτιος του 1960 όταν ο Henry Lee Lucas καταδικάστηκε σε 20 έως 40 έτη για το φόνο της μητέρας του. Ένα χρόνο και αρκετές απόπειρες αυτοκτονίας αργότερα, εισήχθη στο Νοσοκομείο Ionia State Mental Hospital, όπου υπέστη συντριπτικές αγωγές με ηλεκτροσόκ, κακοποίηση και έλαβε μεγάλες δόσεις ηρεμιστικών και αντικαταθλιπτικών. Πέρασε τέσσερα χρόνια στο ψυχιατρείο και ξαναγύρισε στη φυλακή. Τον Ιούνιο του 1970 απολύθηκε, λόγω καλής συμπεριφοράς. Ο ίδιος ισχυρίστηκε αργότερα ότι σκότωσε δύο γυναίκες «αμέσως με την αποφυλάκισή του», ενώ ακόμη «μπορούσε να δει κανείς τα τείχη της φυλακής». Το Δεκέμβριο του 1971 καταδικάστηκε και πάλι σε φυλάκιση τεσσάρων με πέντε ετών επειδή απήγαγε ένα δεκαπεντάχρονο κορίτσι υπό την απειλή όπλου. Εγκλείστηκε και πάλι στο Jackson, όπου και έμεινε μέχρι τις 29 August 1975, έξι μέρες μετά τα 39α γενέθλιά του.

Έχουν, τέλος, καταγραφεί περιπτώσεις, όπου ακόμη και επί δεκαετίες, οι αρχές αποτυγχάνουν να αξιοποιήσουν τα στοιχεία που ο ίδιος ο δολοφόνος μεθοδευμένα «δημοσιοποιούσε» και να οδηγηθούν στη σύλληψή του.

Προκειμένου να προκαλέσει τον Dennis Rader (τον serial killer που είχε χαρακτηριστεί στη μακρά του «καρριέρα» ως “B.T.K.”) να εμφανισθεί, η Αστυνομία προγραμματίσει να μεταδώσει ακόμη και ένα υποσυνείδητο μήνυμα μέσω της τηλεόρασης, το οποίο είχαν κατασκευάσει ειδικοί profilers. Ως ένθετο στο βραδυνό δελτίο ειδήσεων του τηλεοπτικού σταθμού KAKE-TV, το μήνυμα γινόταν αντιληπτό στο θεατή ως μια στιγμιαία λάμψη από φως. Όμως εάν είχε κανείς τη δυνατότητα να

παίξει αργά το εμβόλιμο τηλεοπτικό καρέ με το μήνυμα, θα έβλεπε ότι από την οθόνη περνούσαν οι φράσεις «Και τώρα πάρε στο τηλέφωνο τον Αρχηγό της Αστυνομίας»⁶⁷¹. Παρ'όλα αυτά, η θέαση του μηνύματος δεν οδήγησε σε αποτέλεσμα. Ούτε και η μαγνητοφωνημένη φωνή του δολοφόνου σε κασσέτα της άμεσης δράσης, όταν είχε ο ίδιος πάρει να αναγγείλει το θάνατο της Νάνσυ Φοξ υπήρξε χρήσιμη, παρ'ότι η Αστυνομία επεξεργάστηκε ψηφιακά τη φωνή και ανέλυσε τη χροιά της έτσι ώστε να πλησιάζει κατά πολύ την αυθεντική και έδωσε αντίγραφα από το ηχογράφημα στα Μ.Μ.Ε., που το αναπαρήγαγαν ευρέως, με την ελπίδα ότι θα δεχθούν πληροφορίες και καταγγελίες από το κοινό για το αν αναγνωρίζουν τον ομιλούντα. Ακόμη και η λήψη DNA από 200 επιλεγμένους άνδρες που ζούσαν στην περιοχή των θυμάτων δεν απέδωσαν καμία ταύτιση με το υλικό που είχαν συγκεντρώσει από τους τόπους των ανθρωποκτονιών οι αρχές. Καμία τεχνική δεν πέτυχε να αποκαλύψει την ταυτότητα του Dennis Rader, αν ο ίδιος δεν επέμενε να οδηγήσει τις αρχές στα ίχνη του⁶⁷².

Υπάρχουν, εξάλλου, υποθέσεις στις οποίες τα τυχαία συμβάντα είναι αυτά που οδηγούν στην αποκάλυψη ενός καλά κρυμμένου serial killer.

Σε μια φυλακή της Φλόριντα, ο προσωρινά κρατούμενος ως ύποπτος για ληστεία Danny Rolling κούρεψε τα μαλλιά του και έβγαλε ένα δόντι που τον πονούσε. Το DNA από τις τρίχες και το δόντι και συγκριτικά δείγματα από το DNA διαφόρων τόπων ανεξακρίβωτων ανθρωποκτονιών, αποκάλυψαν ότι ήταν ο δράστης πέντε ανθρωποκτονιών ισάριθμων φοιτητών κολλεγίου που είχαν συμβεί στο Gainesville της Φλόριντα⁶⁷³.

Ο Ted Bundy συνελήφθη για πρώτη φορά στις 16 Αυγούστου 1974. Ο Αστυνόμος Robert Hayward σταμάτησε τον γκρι «σκαραβαίο» του Bundy για υπερβολική ταχύτητα. Στο αυτοκίνητό του βρέθηκε ένας παγοκόφτης, μια μάσκα του σκί, μια μάσκα φτιαγμένη από γυναικείο καλσόν, σχοινί και ένα ζευγάρι χειροπέδες. Ο Hayward υποπτεύθηκε ότι θα έχει στα χέρια του έναν διαρρήκτη, όχι έναν καταζητούμενο serial killer. Το όνομα του Bundy είχε αναφερθεί στις αρχές και πριν, τον καιρό που η μια ανθρωποκτονία διαδεχόταν την άλλη. Όμως κανείς δεν είχε ασχοληθεί με τον Bundy, καθώς το «προφίλ» του ήταν καθαρό : ήταν ένας νέος χωρίς ποινικό μητρώο και σταθερό επαγγελματικό περιβάλλον. Όταν ο Bundy συνελήφθη και αφού αποκαλύφθηκε η πραγματική του ταυτότητα⁶⁷⁴, ο ντετέκτιβ του τμήματος των ανθρωποκτονιών Jerry Thompson συνέδεσε τον Bundy με την υπόθεση της Carol DaRonch, στην οποία είχε επιτεθεί ένας ευγενικός και καλοντυμένος άνδρας που επέβαινε σε ένα γκρι Volkswagen. Τα κομμάτια του παζλ άρχισαν να αλληλοσυμπληρώνονται. Ο Thompson κοπίασε πραγματικά για να βρεί τα στοιχεία που συνέδεαν τον Bundy με την υπόθεση DaRonch. Με τη βοήθεια της Beth Archer, της φίλης του Bundy ανακάλυψε ότι ο Bundy είχε στην κατοχή του ένα σιδηρολοστό, γύψο (με τον οποίο έφτιαχνε τους ψεύτικους νάρθηκες και προσποίετο τον τραυματία και ενδεή βοήθειας). Ο ντετέκτιβ βρήκε επίσης και μερικές από τις αποδείξεις της πιστωτικής κάρτας του Bundy, οι οποίες αποδείκνυαν ότι είχε αγοράσει χλωροφόρμιο σε μέρες και τόπους που ήταν κοντά με μερικές από τις ανεξακρίβωτες ακόμη δολοφονίες.

⁶⁷¹ Από συνέντευξη στον αναταποκριτή του NBC News Edie Magnus, του Richard Lamunyon, αστυνομικού διευθυντή της Wichita, εν όσω καταζητείτο ο Dennis Rader, όπως αναδημοσιεύεται στην ηλεκτρονική σελίδα του NBC, στις 12/8/2005, όταν ο serial killer δικάζονταν.

⁶⁷² Βλ. ανωτ. σελ. 210, 291-292.

⁶⁷³ Michelle Millhollon, μέλος της συντακτικής ομάδας του νομικού περιοδικού theadvocate.com.

⁶⁷⁴ Βλ. ανωτ. sel. 38-40.

γ-ii. Ο ανθρωποκτόνος κατ'εξακολούθηση ως κατηγορούμενος και ως κατάδικος. Συμπεριφορά και ρόλοι στην κοινωνία της φυλακής.

«Αυτό που είναι περίεργο στο σύγχρονο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης», σχολίαζε εμβριθώς ο Φουκώ το 1979⁶⁷⁵, «είναι ότι, αν και έχει υιοθετήσει πολλά εξωδικαιϊκά στοιχεία (σ.σ. όπως όρους και έννοιες της ψυχιατρικής, της ιατρικής, της ψυχολογίας) το έχει πράξει όχι με σκοπό να μπορέσει να τα ορίσει με νομικά κριτήρια και να μπορέσει βαθμιαία να τα εντάξει στον τρόπο με το οποίο επιβάλλει και εφαρμόζει την τιμώρηση. Απεναντίας, το έχει πράξει προκειμένου να τα αφήνει να λειτουργούν μέσα στο ίδιο σύστημα ως «μη δικαιϊκά» στοιχεία. Προκειμένου να μην είναι η επιβολή του ποινικού κολασμού μια διαδικασία που στηρίζεται μόνο σε νομικούς κανόνες. Προκειμένου να απενοχοποιείται ο δικαστής ότι δεν είναι αυτός μόνος που αποφασίζει και τιμωρεί». Η θέση αυτή του Φουκώ είναι επίκαιρη, ιδίως αν αναλογιστεί κανείς ποιά εξωκείμενα του πνεύματος του Π.Κ. αξιολογικά στοιχεία απαίτησαν τα βουλεύματα των Συμβουλίων Πλημμελλιοδικών Πειραιώς για να επιτρέψουν την απόλυση καταδίκων πολυανθρωποκτόνων, οι οποίοι είχαν κριθεί πνευματικώς και ψυχικώς υγιείς κατά την τέλεση των αδικημάτων τους.

Η τάση της κοινής γνώμης να θεωρεί ότι για «ανεξήγητα» βίαιους ανθρωποκτόνους όπως ο Μπέσκος ή ο Παπαχρόνης χωρίς τη μέγιστη ποινή «δεν υπάρχει τιμωρία», είναι αποτέλεσμα μιας διαχρονικής ανασφάλειας απέναντι στο βίαιο έγκλημα και τον εγκληματία που το προσωποποιεί, τον οποίο η κοινωνία προσπαθεί με την επιθυμία της για ποινή εξουδετέρωσης, να εξοβελίσει από τους κόλπους της. Εν μέρει η τάση αυτή είναι εξηγήσιμη, καθώς, όπως έχει αποδειχθεί, ο έλληνας πολίτης αγνοεί τα προβλεπόμενα χρονικά όρια της μέγιστης προβλεπόμενης από τον Π.Κ. ποινής (δηλαδή της ισοβίου καθειρξεως)⁶⁷⁶, τις διαδικασίες έκτισής της και τις συνέπειές της στον κατάδικο. Όμως αυτό που είναι δυσεξήγητο και σε κάθε περίπτωση προβληματικό ως προς τις προεκτάσεις του είναι το να παρουσιάζεται ανακόλουθο, σε σχέση με την ανώτατη επιβληθείσα ποινή και με τα προβλεπόμενα στο νόμο, το ίδιο το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και ειδικότερα το υποσύστημα του Συμβουλίου Εκτέλεσης Ποινών, το οποίο αποτελείται από καταρτισμένους και κατά τεκμήριο έμπειρους λειτουργούς, με εχέγγυα επαγγελματισμού και νομομάθειας.

Είναι γεγονός ότι από τη στιγμή που ένας πολυανθρωποκτόνος καταδικασθεί και εγκλειστεί στη φυλακή, ούτε στο εξωτερικό, ούτε και στη χώρα μας παρουσιάζεται συχνά δικαστικό όργανο που να είναι ελαστικό ως προς την ερμηνεία των

⁶⁷⁵ **Michel Foucault**, *Discipline And Punish* (trans. Alan Sheridan), New York, Vintage Books, 1979, pg 22.

⁶⁷⁶ **Α. Μαγγανά & Στ. Παπαμιχαήλ**, Αποτίμηση της βαρύτητας των ποινών, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 757-759.

προυποθέσεων του νόμου που επιτρέπει την υπό όρο αποφυλάκισή του. Οι ποινές που επιβάλλονται στους serial killers από πολιτείες που έχουν αποκυρήξει την θανατική ποινή δοκιμάζουν τις αντοχές κάθε συστήματος ποινικού σωφρονισμού. Πολλαπλές ισόβιες καθείρξεις και εκατοντάδες έτη κάθειρξης αποτελούν τη συγκλίνουσα επιλογή δεκάδων συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης ανά τον κόσμο, για τη δια βίου εξουδετέρωση των δραστών αυτών, αφού θεωρούνται το υπόδειγμα του επικινδύνου για το κοινωνικό σύνολο κατάδικου, με ένστικτα που ακόμη και η πολυετής επεξεργασία (συνεντεύξεις από ειδικούς, έρευνες) πίσω από την ασφάλεια της φυλακής θεωρείται πιθανόν να μην έχει εντοπίσει και αναλύσει επαρκώς⁶⁷⁷.

Οι σωφρονιστική πορεία μερικών από τους serial killers που μας απασχόλησαν είναι ενδεικτική:

Ο Albert Fish συνελήφθη το 1934 και στις 16 Ιανουαρίου 1936, στα 65 του χρόνια έγινε ο γηραιότερος κρατούμενος που εκτελέστηκε στην ηλεκτρική καρέκλα⁶⁷⁸.

Ο Ed Gein συνελήφθη το 1957, δικάστηκε, κρίθηκε παράφρων (criminally insane) και εγκλείστηκε σε ειδικό σωφρονιστικό κατάστημα. Δέκα χρόνια αργότερα δικάστηκε για έναν ακόμη από τους φόνους που είχε διαπράξει και κρίθηκε πάλι μειωμένου καταλογισμού, λόγω ψυχικής νόσου. Πέθανε από φυσικά αίτια έγκλειστος το 1984⁶⁷⁹.

Ο Ted Bundy οδηγήθηκε σε δίκη στις 23 Φεβρουαρίου 1976 στο Salt Lake City. Κρίθηκε ένοχος για διακεκριμένη απαγωγή και ορίστηκε ότι πρέπει να υποβληθεί σε ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη. Στις 7 Ιουνίου 1977 ο Bundy απέδρασε από ένα ανοικτό παράθυρο της τουαλέτας του δικαστικού μεγάρου. Κατευθύνθηκε νότια, όμως συνελήφθη δύο μέρες αργότερα. Ωστόσο, μια εβδομάδα αργότερα, απέδρασε και πάλι, αυτή τη φορά από το κελλί του και η απόδρασή του αποκαλύφθηκε μετά από 17 ολόκληρες ώρες από την αστυνομία. Ο Bundy κατέφυγε στην πόλη Tallahassee της Florida και άρχισε να κυκλοφορεί στο campus του Πολιτειακού πανεπιστημίου. Κατόρθωσε με πλαστή ταυτότητα και κυκλοφορώντας με μεταμφίεση να περάσει απαρατήρητος. Τη νύχτα της 14ης Ιανουαρίου 1978 ο Bundy επιτέθηκε και σκότωσε 2 νεαρές φοιτήτριες, τραυματίζοντας τρεις ακόμη με πρωτοφανή αγριότητα στη αδελφότητα «Χι – Ωμέγα» του πανεπιστημίου. Οι Karen Chandler και Kathy Kleiner χτυπήθηκαν βάνουσα, αλλά επέζησαν. Οι άλλες δύο δεν ήταν τυχερές. Η Lisa Levy βιάστηκε και δολοφονήθηκε. Η δεξιά της θηλή ήταν σχεδόν τελείως κομμένη και στον αριστερό της γλουτό είχε ένα βαθύ σημάδι από δαγκωνιά. Η Margaret Bowman ήταν το δεύτερο θύμα. Το κρανίο της είχε συνθλιβεί και στο κεφάλι της βρέθηκε περασμένη μια κάλτσα, σφικτά τυλιγμένη γύρω από λαιμό της. Ο Bundy επιτέθηκε και στην Cheryl Thomas το ίδιο βράδυ, σπάζοντάς της το κρανίο σε πέντε διαφορετικά σημεία, όμως η γερή κράση της κοπέλας υπερίσχυσε. Το τελευταίο θύμα του Bundy ήταν η 12χρονη Kimberly Leach. Την «ψάρεψε» σε ένα πολυσύχναστο εμπορικό κέντρο, την σκότωσε και πέταξε το πτώμα της σε ένα υπαίθριο χώρο χοιροτροφείου. Ο Bundy συνελήφθη τελικά στις 15 Φεβρουαρίου 1978. Οι καταθέσεις των Carol DaRonch και της and Kathy Kleiner υπήρξαν καταλυτικές για την καταδίκη του. Το γκρί VW ήταν

⁶⁷⁷ Σχετικά με την εκτεταμένη «φοβία» σε M.M.E. αλλά και νομικούς κύκλους των Η.Π.Α. μήπως ο Jeffrey Dahmer κηρυχθεί παράφρων, σύμφωνα και με σχετικό υπερασπιστικό ισχυρισμό, κάτι οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα σε ένα χρόνο να δικαιούται να απολυθεί υφ'όρον, βλ. **Richard Tithecott**, Of Men And Monsters - Jeffrey Dahmer and the Construction of the serial killer, University Of Winsconsin, 1997, pgs 27-28.

⁶⁷⁸ Βλ. Serial Killers, Time – Life Books, οπ. ανωτ. pg 99.

⁶⁷⁹ Βλ. Serial Killers, Time – Life Books, οπ. ανωτ. pg 106.

μια επίσης χαρακτηριστική λεπτομέρεια που τον τοποθετούσε με βεβαιότητα στους τόπους και τους χώρους των επιθέσεων. Η χαριστική βολή ήταν η ταυτοποίηση του σημαδιού από την οδοντοστοιχία του κατηγορουμένου που έφερε η Levy. Η ειδική ακτινογραφία της οδοντοστοιχίας του Bundy προσκομίστηκε στο δικαστήριο σε γύψινο ομοίωμα και ταίριαζε απόλυτα στο σημάδι που υπήρχε στο πτώμα της άτυχης Levy. Αυτό το στοιχείο διέλυσε και την τελευταία των αμφιβολιών στο σώμα των ενόρκων. Στις 23 Ιουλίου 1979, μετά από διάσκεψη έξι ωρών οι ένορκοι τον καταδίκασαν και για τους τρεις φόνους (δύο των μελών της «Χι – Ωμέγα» και γι' αυτόν της 12χρονης Leach). Ο Bundy μπήκε στη λεγόμενη «πορεία προς την εκτέλεση» (deathrow), η οποία και τερμάτισε, μετά την εξάντληση όλων των ενδίκων μέσων, το Φεβρουάριο του 1989. Ήταν γυναίκα αυτή που ανέβασε το διακόπτη για να πεθάνει στην ηλεκτρική καρέκλα.

Ο David Berkowitz («Γιός του Σαμ»), κρίθηκε ψυχικώς υγιής και ικανός να παρασταθεί σε δίκη και καταδικάσθηκε για έξι ανθρωποκτονίες. Η ποινή που του επιβλήθηκε είναι κάθειρξη 300 ετών, την οποία εκτίει ακόμη και σήμερα. Μέσα στη φυλακή έχει παραδεχθεί ότι το alter ego του ήταν μια κατασκευή και ισχυρίζεται ότι έχει ανακαλύψει τη θρησκεία.

Ο John Wayne Gacy δικάσθηκε τον Μάρτιο του 1980 και αντέκρουσε την κατηγορία, προβάλλοντας τον ισχυρισμό της διαταραγμένης ψυχικής υγείας. Ομόφωνα οι δώδεκα ένορκοι του Δικαστηρίου του Illinois χρειάστηκαν 1 ώρα και 50 λεπτά για να τον κρίνουν ένοχο 33 ανθρωποκτονιών πρώτου βαθμού και λίγο περισσότερο από δύο ώρες για να καταλήξουν στην επιβλητέα ποινή : θάνατος στην ηλεκτρική καρέκλα⁶⁸⁰. Την ίδια χρονιά, στο Illinois μεταρρυθμίστηκε ο επίσημος τρόπος εκτέλεσης της θανατικής ποινής, από ηλεκτρική καρέκλα σε θανατηφόρο ένεση. Ο Gacy εξάντλησε όλα τα ένδικα βοηθήματα για να καθυστερήσει την εκτέλεσή του, η οποία τελικά έλαβε χώρα στις 10 Μαΐου 1994.

Ο Henry Lee Lucas καταδικάσθηκε τελικά για 11 από τους εκατοντάδες φόνους που ομολόγησε. Στις 27 Ιουνίου 1998 ο Lucas είδε την ποινή του να μετατρέπεται από θάνατο σε 10κισ ισόβια, καθώς υπήρξαν καταλυτικά νέα στοιχεία που αποδείκνυαν ότι ο Lucas ήταν αδύνατο να είχε διαπράξει κάποιες από τις ανθρωποκτονίες που είχε με κομπασμό ομολογήσει. Η ειρωνεία της τύχης είναι ότι ο άνθρωπος που επισφράγισε αυτή τη μετατροπή, ήταν ο μετέπειτα Πρόεδρος των Η.Π.Α. Κυβερνήτης George W. Bush, ο οποίος και κατείχε το «ρεκόρ» των εκτελέσεων στην πολιτεία της Φλόριντα. Ήταν η μόνη μετατροπή ποινής κατά τη διάρκεια της θητείας του. Ο Lucas πέθανε στη φυλακή Huntsville του Texas το Μάρτιο του 2001⁶⁸¹.

Ο 60χρονος Dennis L. Rader, ο διαβόητος «B.T.K.» ομολόγησε προδικαστικά την ενοχή του σε 10 ανθρωποκτονίες, τελεσθείσες μεταξύ 1974 και 1991. Καταδικάσθηκε σε 10 ισόβιες καθειρήσεις. Δυνατότητα για άσκηση αιτήσεως για απόλυση με όρους ορίστηκε ότι θα έχει σε 175 χρόνια (!)⁶⁸². Σύμφωνα με τους νόμους τη πολιτείας του Kansas ο Rader δεν μπορούσε να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου, διότι η πολιτεία επανέφερε τη θανατική ποινή το 1994, τρία χρόνια μετά το τελευταίο του έγκλημα, με συνέπεια να μην μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση του αναδρομικά ο βαρύτερος νόμος.

Όπως έγινε σαφές από τα προεκτιθέμενα ιστορικά των ελληνικών serial killers, η μέγιστη ποινή -σωρευτικώς η ισόβια κάθειρξη, μία για κάθε ανθρωποκτονία- παρουσιάζεται ως μονόδρομος για την ελληνική πολιτεία προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτές τις τόσο ιδιόζουσες περιπτώσεις δραστών. Με δεδομένο ότι το

⁶⁸⁰ Βλ. οπ. ανωτ., Serial Killers, Time – Life Books, οπ. ανωτ., pg 90.

⁶⁸¹ Από τα ηλεκτρονικά αρχεία του The Associated Press, 2005.

⁶⁸² Από ηλεκτρονική σελίδα του Πρακτορείου Associated Press 18/8/2005, 22/8/2005.

μέγιστο του εγκλεισμού σύμφωνα με τον Π.Κ. είναι 25 έτη (αρ. 105 και 106)⁶⁸³ και αυτό σε περίπτωση που ο κατάδικος εκτίει πολλαπλές ισοβίους καθείρξεις, μοιάζει ευνόητη η επιλογή της εξάντλησής του από τα δικαστικά συμβούλια. Σε ποιά επιστημονικά συμπεράσματα να βασιστεί ο δικαστικός λειτουργός ώστε να ευθυγραμμιστεί με την επιταγή του Π.Κ. περί «καλής διαγωγής», όταν το ένα τέταρτο του αιώνα εγκλεισμού παραμένει παντελώς αναξιοποίητο αναφορικά με τη μελέτη των εγκλείστων ανθρωποκτόνων; Οι αυτοσχεδιασμοί της αιτιολογίας ορισμένων βουλευμάτων μόνο από την αμηχανία απέναντι στην έλλειψη επιστημονικής υποστήριξης μπορούν να εξηγηθούν. Έχουμε την τύχη δύο από τους πολυανθρωποκτόνους (Παπαχρόνης, Μπέσκος) να έχουν διέλθει ολόκληρη τη διαδρομή, 25 έτη στις πιο σκληρές φυλακές της χώρας. Είναι δυστυχώς περιττό να υπενθυμιστεί ότι κανείς κρατικός, επιστημονικός ή άλλος φορέας δεν ασχολήθηκε να διερευνήσει, σε βάση επιστημονικής μελέτης με σχεδιασμό, βάθος χρόνου και αλληλοσυμπληρούμενες επιστημονικές οπτικές τις προσωπικότητες αυτές, τα κίνητρά τους, να εντοπίσουν το «γιατί». Ελλείπει ερευνητικών συμπερασμάτων, η μονολιθική εξάντληση της 25ετίας, υπαγορευόμενη και από τον παραδοσιακό τρόπο του γραφειοκράτη περί «ελαστικότητας», δείχνει να είναι το μοναδικό όπλο ενός απρόθυμου απέναντι στην έρευνα, ανελαστικού συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, το οποίο εξαιρεί μεν από την ελεύθερη κοινωνία τους ανθρωποκτόνους μέσα από διαδικασίες «άρων - άρων» και για όσο περισσότερο χρόνο μπορεί, αναγκάζεται όμως να τους αποδώσει και πάλι ελεύθερους στην κοινωνία, χωρίς να φροντίσει στο ελάχιστο στο μεταξύ να την προστατεύσει με τα οποιοδήποτε αντισώματα γνωστικού εξοπλισμού απέναντί τους: το μόνο που φαίνεται να διασφαλίζει την ελληνική κοινωνία ότι οι Παπαχρόνης και Μπέσκος πολύ δύσκολα θα υποπέσουν ακόμη και σε πταισματική παράβαση, είναι το στίγμα, τα βέλη του οποίου φροντίζουν να κρατούν πάντοτε πυρακτωμένα τα Μ.Μ.Ε. με την ανοχή της δικαιοσύνης και όχι το ότι η οργανωμένη πολιτεία προσπάθησε με τον οποιονδήποτε τρόπο, θεσμό ή πρωτοβουλία να μάθει και να προστατευτεί από αυτούς.

Δύο από τους ανθρωποκτόνους που εξετάσθηκαν παραπάνω, οι Μπέσκος και Παπαχρόνης, διήλθαν ολόκληρη τη μακρά πορεία που επιφυλάσσει για έναν

⁶⁸³ Η ως άνω άποψη είναι σύμφωνη με το γράμμα και το πνεύμα των αρ. 105 και 106 του Π.Κ., όπως αυτά ισχύουν μετά τους Ν. 2172/1993 (παρ. 2 αρ. 33) και Ν. 2408/1996 (αρ. 1, παρ. 5, περ. α και β'). Ήδη, δια της υπ' αριθ. 15/26-11-1997 Γνωμοδότησεως του Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου (Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 107 και **Μιχαήλ Μαργαρίτη**, Ποινικός Κώδικας Ερμηνεία – Εφαρμογή, εκδ. Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2003, σελ. 270) και της υπ' αριθ. 5/98 Γνωμοδότησεως του Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου (Ποιν. Χρον. ΜΗ' σελ. 197), έχουν αποσαφηνισθεί ολοκληρωτικά τα ακόλουθα αλληλένδετα ερμηνευτικά ζητήματα σχετικά με τις τυπικές προϋποθέσεις του αρ. 105 Π.Κ.

κατάδικο το ελληνικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Από τη σύλληψη μέχρι και την αποφυλάκιση με όρους, 25 χρόνια μετά. Το πολυετές του εγκλεισμού τους μας έδωσε τη δυνατότητα να ακτινογραφήσουμε τη συμπεριφορά τους «εντός των τειχών». Η απουσία έρευνας είναι βέβαια καταλυτική και σε αυτό το επίπεδο. Το πέραςμα εντός των τειχών της ελληνικής φυλακής για ερευνητικούς σκοπούς δε φαίνεται να συγκινεί την ελληνική πολιτεία. Ως εκ τούτου, τα δεδομένα που έχουμε, αντλούνται από δημοσιεύματα και από τις τελικές κρίσεις των δικαστικών συμβουλίων που κλήθηκαν να αποφανθούν για το αν πρέπει να εκτίσουν την υπόλοιπη ποινή τους υπό όρους. Από την πορεία των Μπέσκου και Παπαχρόνη, μολονότι εντελώς διαφορετική, τρία στοιχεία εντυπωσιάζουν:

(i) η καταφυγή στην τέχνη. Ο Σπύρος Μπέσκος μετά τα δύο πρώτα χρόνια εγκλεισμού του, άρχισε να ζωγραφίζει και να γράφει ποιήματα. Οι πίνακές του εκτέθηκαν και δημοπρατήθηκαν και τα ποιήματά του δημοσιεύθηκαν. Η εμφανώς αυτοψυχαναλυτική επίδραση που είχαν οι προσπάθειές του αυτές, θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο συστηματικής έρευνας, σε συνδυασμό με ψυχοθεραπεία, την οποία, μετά από 20 έτη έκρινε ότι «θα χρειαζόταν» ο ψυχίατρος της φυλακής και το Συμβούλιο⁶⁸⁴. Σε κάθε περίπτωση, η προσπάθεια του Μπέσκου δείχνει ειλικρινής και είχε καθαρτήρια δράση στην προσωπικότητά του, καθώς τον βοήθησε να ενδοσκοπηθεί και να διατηρήσει μια επαφή με τον κόσμο, σε μια εποχή που στις ελληνικές φυλακές δεν προβλέπονταν άδειες και δεν υπήρχαν τηλεοπτικές συσκευές στα κελιά. Η αντίστοιχη τάση της στροφής προς την τέχνη, αρκετών serial killers του διεθνούς παραδείγματος έχει σχολιαστεί επιτιμητικά, καθώς θεωρήθηκε ότι οι έγκλειστοι προσπαθούσαν να εξυπηρετήσουν την εικόνα του «διανοούμενου serial killer» που μερίδα της κοινής γνώμης έχει διαμορφώσει από τις δημοφιλείς αναπαραστάσεις των serial killers στον κινηματογράφο και τη λογοτεχνία⁶⁸⁵.

(ii) η απόλυτη δυσαναλογία στην αποτίμηση του ρόλου του κρατουμένου εντός φυλακής. Ο Παπαχρόνης δεν άργησε να αναλάβει και να διατηρήσει για αρκετά χρόνια το ρόλο του «σκληρού» των φυλακών. Με συμμετοχή σε εξεγέρσεις, βίαιες συγκρούσεις με συγκρατούμενους και εντατική εκγύμναση εντός φυλακής, ο Παπαχρόνης πέρασε 20 χρόνια χωρίς να «καμφθεί» από τις συνθήκες κράτησης. Στις αρχές της δεκαετίας του '90, όταν μεταφέρθηκε στις δικαστικές φυλακές Λάρισας, άλλαξε ριζικά στάση. Διάβαζε πολύ, «κυρίως βιβλία ψυχολογίας», «τον απασχολούσε η θρησκεία» και υπήρξε ψάλτης για χρόνια στο εκκλησάκι του Αγίου

⁶⁸⁴ Βλ. οπ. ανωτ., Βούλευμα υπ' αριθ. 53/2-3-2006 του Συμβ. Εφετών Πειραιώς.

⁶⁸⁵ Με χρήματα που του έστειλε ταχυδρομικώς μια «βρετανίδα θαυμάστριά» ο Jeffrey Dahmer παρήγγειλε βιβλία σχετικά με τις καλές τέχνες και κασσέτες με ηχογραφήματα των Bach, Schubert και με Γρηγοριανούς Ύμνους. Βλ. The Times, 12 March 1994, pg 3.

Ελευθερίου των φυλακών. Απείχε συστηματικά από όλες τις εξεγέρσεις στις φυλακές Λάρισας, ζητώντας μάλιστα την προστασία των αρχών και για κάποιες ημέρες διαρκούσης μιας εξέγερσης είχε φιλοξενηθεί στα κρατητήρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης Λάρισας. Ο πατήρ Κωνσταντίνος Γεροστέργιος, εφημέριος του παρεκκλησίου, έλεγε ότι *«έχει πλέον μετανιώσει, δεν μιλά ποτέ για το παρελθόν του, ενώ όλα αυτά τα χρόνια στη φυλακή τα αφιέρωσε στο διάβασμα»*. Ο διευθυντής του σχολείου Β' ευκαιρίας, Φ. Βελώνης, έκανε λόγο για *«ένα καλό παιδί που βοήθησε σημαντικά να στηθεί το σχολείο, προέτρεπε τους συγκρατούμενους του να φοιτήσουν, δεν αναφέρεται ποτέ στο παρελθόν του και χαμήλωσε τα μάτια όταν άκουσε ότι πρόκειται να αποφυλακιστεί»*⁶⁸⁶. Με λεκτική ψευδοκαλλιέργεια που συγκάλυπτε μια υπόνοια έπαρσης, ο Παπαχρόνης όταν ρωτήθηκε από εκπροσώπους του τύπου «αν ήξερε τί έπραττε πριν από 24 χρόνια», δήλωσε: *«Δεν ήξερα τί έκανα, ξέραμε τί κάναμε...»*, αφήνοντας αναπάντητο το αν ο πληθυντικός αναφέρεται στα θύματά του και συμπλήρωσε *«ευελπιστώ να δυνηθώ να συγγράψω την αυτοβιογραφία μου, τοιουτοτρόπως να καταστήσω την επάρατο βιωτή μου του παρελθόντος αντίπαλον δέος και αρνητικό παράδειγμα προς μίμηση»*⁶⁸⁷. Το ερώτημα που προκύπτει είναι πώς, με ποιά νομικά κριτήρια και ποιες ασφαλιστικές δικλείδες (εάν όχι με μόνο το κείμενο του Ποινικού Κώδικα) το Συμβούλιο Εφετών Λαρίσης αποφάσισε την απόλυση του Παπαχρόνη, παρακάμπτοντας το ιστορικό βίας του μέσα στη φυλακή εφόσον, εν τέλει, δεν μπήκε στη διαδικασία να ερμηνεύσει σε τί οφείλεται η αλλαγή της συμπεριφοράς του προς το ευνοούμενο και να αποφανθεί αν αυτή η στάση του, των τελευταίων πριν την απόλυσή του χρόνων, *«έχει σχέση με την κατανόηση των αιτίων που τον οδήγησαν στην τέλεση των αδικημάτων του»*⁶⁸⁸.

(iii) Η ανακάλυψη της «πίστης» και οι διαρκείς αναφορές στο Θεό αποτελούν κοινό τόπο στις σωφρονιστικές πορείες όχι μόνο των Μπέσκου – Παπαχρόνη, αλλά και πολλών serial killers που μας δίνει το διεθνές παράδειγμα. Ανεξάρτητα από το αν οι συνθήκες κράτησης εξαναγκάζουν τον κρατούμενο σε στοιχειώδη ενδοσκόπηση (άλλωστε, είναι και ένας από τους πλευρικούς σκοπούς της ποινής η αυτοβελτίωση του κρατουμένου), είναι πολύ δύσκολο να προσπεράσει κανείς ότι η «θρησκευτική» κλίση του κρατουμένου θεωρείται από τους θεσμικούς φορείς που κρίνουν βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα την εξέλιξή του ως η μόνη «απτή» απόδειξη χαρακτηριστικής μεταστροφής. Το αν η καταφυγή στην μελέτη των γραφών αποτελεί ψυχολογικό καταφύγιο, συνειδητή επιλογή ή λελογισμένη ευκολία για τον

⁶⁸⁶ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 9/12/2004, ρεπορτάζ Δημήτρη Χατζηευθυμίου.

⁶⁸⁷ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 13/12/2004.

⁶⁸⁸ Βλ. το υπ' αριθ. 53/2006 Βούλευμα του Συμβ. Εφετών Πειραιώς, το οποίο δημιούργησε νομολογία στην υπόθεση Μπέσκου.

κατάδικο είναι ζήτημα που μόνο μια συστηματική ψυχιατρική – ψυχοθεραπευτική παρακολούθηση θα μπορούσε να φωτίσει.

Η αυτοκτονία εντός της φυλακής των Βακρινού και Δαγκλή είναι η εξαίρεση σε σχέση με το διεθνές παράδειγμα των serial killers, έχει όμως ως φαινόμενο την ιδιαιτερότητά του. Στις φυλακές της χώρας μας, όπου ο υπερπληθυσμός και ο ελάχιστος έως ανύπαρκτος διαχωρισμός κρατουμένων καλά κρατεί, ο θάνατος κρατουμένων δεν είναι σπάνιο φαινόμενο. Οι συνθήκες ενδεούς ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης έχουν επισημανθεί σε επίπεδο ΕΔΔΑ σε βάρος της χώρας μας από το 2006, ενώ δεν έχει επισήμως διαψευσθεί ο δημοσιοποιηθείς αριθμός των 377 θανάτων την τελευταία δεκαετία, οι 52 εκ των οποίων μέσα στο 2007⁶⁸⁹. Υπό τα δεδομένα αυτά, η «αυτοκτονία» των δύο κρατουμένων σχετικοποιείται αρκετά. Ανθρωποκτόνοι που έχουν εγκλειστεί σε σωφρονιστικό κατάστημα κι έχουν αποφυλακιστεί, όπως ο Κυριάκος Παπαχρόνης, όπως έχει αποδειχθεί, ακόμη και μετά την πάροδο σειράς ετών μετά την αποφυλάκισή τους, προσπαθούν να θέσουν τέρμα στη ζωή τους. Τον αυξημένο κίνδυνο να παρουσιάσουν ψυχοπαθολογική συμπεριφορά, εις βάρος τρίτων ή ακόμη και του εαυτού τους επισήμαναν οι κ.κ. Κωνσταντίνος Σολδάτος, καθηγητής Ψυχιατρικής του Παν/μίου Αθηνών και Δημήτριος Βασιλόπουλος, καθηγητής Νευρολογίας του Παν/μίου Αθηνών σε συνέντευξη τύπου με αφορμή τη διοργάνωση της διημερίδας «Βίοι Ψυχής Παράλληλοι» από την Νευρολογική και την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών⁶⁹⁰. Προσέθεσαν μάλιστα ότι τα άτομα με ψυχοπαθολογικό υπόβαθρο δεν εμφανίζουν μεγαλύτερη εγκληματικότητα σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό. Η διαφορά μεταξύ της εγκληματικής δράσης προσώπων που έχουν εμφανίσει ψυχοπαθολογικά συμπτώματα και του λοιπού πληθυσμού έγκειται στο γεγονός ότι οι

⁶⁸⁹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 19/1/2008 (ένθετο «Φάκελλος», των Ελιζαμπέτας Καζαλόπι και Αντωνίας Ξυνού). Άλλο πρόσφατο δημοσίευμα αναφέρει ότι μεταξύ 2006 και 2007 πέθαναν 250 κρατούμενοι, εκ των οποίων 91 στο κατάστημα των Δ.Φ. Κορυδαλλού. Από αυτούς, οι 21 ήταν αυτόχειρες, οι οποίοι πέθαναν δι' απαγχονισμού στο Ψυχιατρείο των Φυλακών. Ο διευθυντής Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων Δημήτρης Κουτσούκος αρνείται το ύψος του αριθμού αυτού, αναφέροντας ότι ο ετήσιος αριθμός θανάτων στις ελληνικές φυλακές ανέρχεται (...μόλις) στους 40-45 νεκρούς – Βλ. περιοδικό «ΒΗΜΑgazino», 18/11/2007 (άρθρο Σόνιας Ζαχαράτου). Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα, οι αυτοκτονίες στη φυλακή καλύπτουν το μεγαλύτερο ποσοστό θανάτων μεταξύ των κρατουμένων. Η αυτοχειρία στο γενικό πληθυσμό κατέχει τη δέκατη θέση στις αιτίες θανάτου, στον εγκλειστο πληθυσμό κατέχει στην πρώτη. Σύμφωνα με αποτελέσματα στο σύνολο των καταστημάτων κράτησης της χώρας, ο δείκτης των αυτοκτονιών το χρονικό διάστημα 1977-2000 ήταν 110,1 ανά 100.000 εγκλειστού πληθυσμού, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης στο γενικό πληθυσμό την ίδια περίοδο ήταν μόλις 3,68 ανά 100.000 κατοίκους. Τα 2/3 των θυμάτων σε όλα τα καταστήματα κράτησης ήταν υπόδικοι, ενώ πάνω από το 1/3 των αυτοχείρων κρατουμένων αφαίρεσε τη ζωή του στο Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού. Βλ. Ο. Θεμελή, Βίαιοι θάνατοι στη φυλακή: Επιστροφή στον τιμωρητικό χαρακτήρα της ποινής; σε Ποιν. Δικ. 2005, 1330-1335.

⁶⁹⁰ Η διημερίδα πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο 10-12/12/2004, βλ. και Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 10/12/2004, σελ. 49.

ενέργειές τους είναι περισσότερο δύσκολα κατανοητές και κατατάξιμες με βάση το κίνητρο, ενώ χαρακτηρίζονται από την αυξημένη πιθανότητα υποτροπής.

Ο Ted Bundy, όσο χρονικό διάστημα ήταν στη φυλακή εν αναμονή για την εκτέλεσή του, είχε οργανώσει την απόδρασή του, καθώς είχε προιονίσει τα κάγκελα του κελιού του και με έναν συγκρατούμενο σχεδίαζαν να πάρουν ομήρους δύο δεσμοφύλακες. Τελικά μια τυχαία επιθεώρηση του κελιού ανέτρεψε τα σχέδιά του. Μέσα από τη φυλακή έγραφε επιστολές προς τον David Berkowitz και τον John Hinkley, δύο άλλους serial killer.

Έκανε ό, τι μπορούσε για να καθυστερήσει και να αποφύγει την εκτέλεσή του. Όταν εξάντλησε τα ένδικα μέσα που είχε στη διάθεσή του κατά της απόφασης που τον καταδίκασε σε θάνατο, απευθύνθηκε σε διάφορες Αστυνομικές Διευθύνσεις «προσφέροντας» τις γνώσεις του για τη σύλληψη εγκληματιών⁶⁹¹. Εθελοντικά μάλιστα υπέβαλε στους αστυνομικούς ερευνητές και ένα αυτοσχέδιο «προφίλ» του καταζητούμενου Green River Killer, ενώ αποπειράθηκε να πείσει ότι δήθεν θα μπορούσε να αποκαλύψει και τοποθεσίες όπου θα υπήρχαν μη ανευρεθέντα ακόμη θύματα του δολοφόνου αυτού. Κανείς φυσικά δεν πείσθηκε. Ακόμη όμως και αν συζητείτο σοβαρά να επιτραπεί στον Bundy να βοηθήσει τις Αρχές, θα έπρεπε να ληφθεί η σύμφωνη γνώμη του Κυβερνήτη της Φλόριντα, ο οποίος δημόσια τοποθετήθηκε κατά της όποιας υποστήριξης τέτοιων προσπαθειών του Bundy για αναστολή της εκτέλεσής του, λέγοντας «Το να διαπραγματεύεται για τη ζωή του χρησιμοποιώντας ανθρώπινα θύματα είναι απεχθές».

Τελικά, ο Bundy άδραξε την τελευταία ευκαιρία για να μετριάσει τις εντυπώσεις του κοινού για το πρόσωπό του, ισχυριζόμενος ότι ανακάλυψε την πίστη στο Θεό. Όλοι θυμούνται ότι, κατά τη δεκαετία του '80, είχε ξαναδοκιμάσει το τέχνασμα για να τραβήξει την δημόσια προσοχή όταν δήλωσε από τη φυλακή ότι εντάσσεται το στο σύστημα των Μορμόνων. Την τελευταία του συνέντευξη πριν την ηλεκτρική καρέκλα την παραχώρησε σε εκπρόσωπο χριστιανικής αίρεσης, μεμφόμενος την «πορνογραφία» για την εγκληματική του εκτροπή⁶⁹².

δ). Εγκληματολογική στατιστική και serial killers.

δ -i. Ένα «αμερικανικό φαινόμενο»;

Πολλοί ερευνητές έχουν διατυπώσει τη θέση ότι ο serial killer είναι κατά βάση ένα αμερικανικό φαινόμενο⁶⁹³. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του 1993, σε 28% των εξιχνιασθεισών υποθέσεων ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως, το κίνητρο καταγράφεται ως «άγνωστο». Μέσα σ' αυτή την ευρεία κατηγορία, 8 στις 10 υποθέσεις, σημειώνουν οι Holmes & Holmes, χαρακτηρίζονται από την παντελή

⁶⁹¹ Βλ. σχετ. τις αναφορές στις «απόψεις» του Bundy σε : **Ann Rule**, *The Stranger Beside Me*, Revised and updated edition, Warner, London, 1994 και **Robert D. Keppel**, *The Riverman ; Ted Bundy and I Hunt for the Green River Killer* Pocket Books, New York, 1995.

⁶⁹² Για τις θεωρίες περί πορνογραφίας και τις επιρροές της στη διαμόρφωση ενός πολιτισμικού background στο σεξουαλικό έγκλημα, βλ. **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill – Mass Murder And Serial Killing Exposed*, οπ. ανωτ., pg 69, 73, όπου και παραπομπές σε **Robert Ressler, Ann Burgess & John Douglas**, *Sexual Homicide: Patterns, Motives & Procedures for Investigation*, 1988.

⁶⁹³ «Κατά τη διάρκεια της ιστορίας μας έχουμε καταφύγει τόσο συχνά στη βία, ώστε καταλήξαμε να γίνουμε φιλόμαχοι. Κι ενώ απορρίπτουμε τη βία ως μέρος του αξιακού μας συστήματος, στην πραγματικότητα έχουμε τόσο εντρυφήσει σε αυτήν ώστε έχει γίνει τμήμα της υπόγειας, παραγνωρισμένης δομής αξιών μας». Βλ., μ.α., **Richard Maxwell Brown**, *Historical Patterns of American Violence*, σε Graham and Gurr, editors 1979, pgs 19-48.

απουσία διαπροσωπικής σχέσης μεταξύ δράστη και θύματος⁶⁹⁴. Τα τελευταία 20 χρόνια, 160 serial killers έχουν αποκαλυφθεί και συλληφθεί και από αυτούς οι 120 στις Η.Π.Α. Για την ποσοτική διάσταση του φαινομένου στις Η.Π.Α. έχουν υπάρξει αντικρουόμενες μεταξύ τους έρευνες. Σύμφωνα με το FBI, τη δεκαετία του '80 δρούσαν ασύλληπτοι στις Η.Π.Α. τουλάχιστον 35 serial killers. Είχε δηλαδή διασταυρωθεί ότι υπήρχαν αντίστοιχες σειρές ανθρωποκτονιών συνδεδεμένων μεταξύ τους με βάση χαρακτηριστικά του *modus operandi*, χωρίς να έχουν συλληφθεί οι δράστες αυτών, ή να έχουν «εξουδετερωθεί» από άλλες αιτίες (αυτοκτονία ή φυσικό θάνατο). Ο αριθμός αυτός συχνά καταγράφεται διογκωμένος. Ο Joel Norris⁶⁹⁵ θεωρεί ότι τα θύματα των serial killers ανέρχονται σε 5.000 ετησίως, ενώ τοποθετεί τον αριθμό των ασύλληπτων δραστών σε 500. Όμως αυτός ο αριθμός αντιστοιχεί στο ένα τέταρτο του συνόλου των ανθρωποκτονιών που καταγράφονται στις Η.Π.Α. ετησίως. Πολλές από τις θεωρήσεις των μελετητών δεν υποστηρίζονται από αναμφισβήτητης εγκυρότητας στατιστικά στοιχεία, ενώ παρατηρείται μια τάση για τεχνητά διογκωμένη αντίληψη της ποσοτικής διάστασης του φαινομένου των serial killers στο συνολικό χάρτη της εγκληματικότητας των Η.Π.Α..

Σε κάθε περίπτωση, με βάση τον «φανερό αριθμό» των ανθρωποκτονιών που καταγράφει η εγκληματολογική στατιστική, στα προηγμένα κράτη του δυτικού κόσμου έχουν εμφανισθεί πολύ περισσότερες περιπτώσεις serial killers απ'ότι στον υπόλοιπο κόσμο. Στην διαμόρφωση της σαφούς αυτής ποσοτικής διάστασης, σημαντική επιρροή έχουν οι εξής παράγοντες :

- Οι αστυνομικές τεχνικές ανέκαθεν ήταν πιο εξελιγμένες στην Αμερική και τη Δυτική Ευρώπη⁶⁹⁶. Μετά από διασταυρούμενες μελέτες και εκτεταμένη παρατήρηση, οι ανθρωποκτονίες με τον ίδιο δράστη συνδέονται μεταξύ τους, με αποτέλεσμα η σύλληψη να έρχεται ως αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας και αξιοποίησης επιστημονικών think tank και πολυδιάστατων αρχειακών πηγών. Σε κράτη όπου η αστυνομικές αρχές δεν έχουν τις τεχνικές δυνατότητες, την εξειδίκευση και την οργανωτική υποδομή για τέτοιες επιχειρήσεις, είναι επόμενο ο αριθμός των εξακριβωμένων και εξιχνιαζομένων υποθέσεων δράσης serial killers είναι μικρότερος.

- Η ανάπτυξη των Μ.Μ.Ε. και ο ανταγωνισμός τους στην ανάδειξη των ειδήσεων είναι ένας παράγοντας που συντελεί στην ταχύτερη και συχνότερη καταγραφισμότητα των υποθέσεων αυτών, αφού γίνονται αμέσως αντιληπτές στην κοινή γνώμη, αναγκάζοντας και τις αρχές να δράσουν υπό την εποπτεία ομάδων πίεσης και να

⁶⁹⁴ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, *Serial Murder*, οπ. ανωτ., pg 5.

⁶⁹⁵ **Joel Norris**; *Serial Killers*, οπ. ανωτ. pg 15.

⁶⁹⁶ **Philip Jenkins** *Using Murder, The Social Construction of Serial Homicide*, New York, Aldine De Gruyter, 1994, pg 41.

εξιχνιάσουν τις υποθέσεις ανθρωποκτονίας που προκαλούν ανασφάλεια στο κοινωνικό σώμα.

- Διαχρονικά, στις Η.Π.Α. και τη δυτική Ευρώπη εμφανίζονται πολύ σπανιότερα και σε μικρότερη κλίμακα οι οργανωμένες κρατικές εκστρατείες λογοκρισίας των «επικίνδυνων» ειδήσεων που θα μπορούσαν να διασαλεύσουν την αίσθηση ασφάλειας του κοινωνικού ιστού. Μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. έγινε γνωστό ότι υπήρχε ένας αρκετά μεγάλος αριθμός αναφορών για τη δράση serial killers, ο οποίος κρατιόταν μυστικό από τη Δύση⁶⁹⁷. Σήμερα, 76% των καταγεγραμμένων ως serial killers είναι αμερικανοί υπήκοοι, 17% είναι πολίτες Ευρωπαϊκών κρατών⁶⁹⁸.

δ-ii. Η γυναίκα serial killer. Ποσοστό 84% των καταγεγραμμένων παγκοσμίως serial killers είναι λευκοί της καυκασίας φυλής, 16% είναι αφροαμερικανοί. Επιπλέον, το 90% των καταγεγραμμένων ως serial killers είναι άνδρες και το 65% των θυμάτων των serial killers συνολικά (ανδρών και γυναικών) είναι γυναίκες. Οι γυναίκες πράγματι αποτελούν ευδιάκριτη μειοψηφία στον αριθμό των serial killers κάθε εποχής, ανεξαρτήτως γεωγραφικών συντεταγμένων⁶⁹⁹. Ο κανόνας είναι οι γυναίκες serial killers να δρουν σε ελεγχόμενη γεωγραφικά περιοχή, σπάνια να περιφέρονται⁷⁰⁰. Οι ιδιαιτερότητες της δράσης τους έχουν αποτελέσει «πονοκέφαλο» για τις αρχές. Οι γυναίκες serial killers δρουν «αθόρυβα», η θεασιμότητα μιας γυναίκας που διαπράττει φόνους αγνώστων είναι πολύ χαμηλή⁷⁰¹. Χαρακτηριστική

⁶⁹⁷ «Από το 1979, είχαμε σχεδόν 100 περιπτώσεις ανθρώπων που ταιριάζουν στα χαρακτηριστικά των serial killer», λέει ο Andrei Tkachenko, διευθυντής του Ψυχιατρικού Κέντρου Serbsky της Μόσχας. «Στις αρχές της δεκαετίας του '80 είχαμε 3 με 5 κάθε χρόνο, τώρα είναι 10 τέτοιες περιπτώσεις κάθε χρόνο και αυξάνονται» - Από την ιστοσελίδα crimetime.org.

⁶⁹⁸ Βλ. Την εργασία "Serial Killers" της **Anna Koren**, όπως παρουσιάστηκε στο 7^ο Βρετανικό Συμπόσιο Γραφολογικών Ερευνών, στην Οξφόρδη το 2002.

⁶⁹⁹ Σύμφωνα με τον Jenkins ένα ποσοστό 10-15% των serial killers που αναζητούνται ή έχουν συλληφθεί στην Αμερική είναι γυναίκες. Βλ. **Philip Jenkins**, Using Murder: The Social Construction of Serial Homicide, New York, Aldine De Gruyter, 1994, pg 151.

⁷⁰⁰ Βλ. **R. Holmes & J. De Burger**, Profiles In Terror : The Serial Murderer, σε Federal Probation, 1985, 39, 29, 2D34, pgs 30-31 και **E. W. Hickey**, The female serial murderer. Journal of Police and Criminal Psychology, 1986, 2(2): 72-81.

⁷⁰¹ Βλ. **Eric W. Hickey**, Serial Murders & Their Victims, Pacific Grove, CA : Brooks Cole, 1997, 108-120, με παραπομπές σε **O. Pollak**, The Criminality of Women, Philadelphia, U. of PA Press, 1950. Η γυναικεία βία εγκληματικότητα τελεί γενικώς εν κρυπτώ. Βλ. μ.α. **C. L. Kelleher & Michael D. Kelleher** Murder Most Rare: The Female Serial Killer, Praeger Books, Westport, CT, 1998, pgs 6-19, 44-50, 205-219. Οι Kelleher εξετάζοντας 100 υποθέσεις γυναικών serial killers από το 1900 έως και το 1998, υπολόγησαν ότι κατά μέσο όρο η γυναίκα serial killer δρα επί οκτώ χρόνια περίπου πριν συλληφθεί – χρόνος διπλάσιος από τον αντίστοιχο μέσο όρο του χρόνου δράσης ενός άνδρα serial killer. Αναφέρουν χαρακτηριστικά ότι οι γυναίκες είναι «*πιο αποτελεσματικές, προσεκτικές, ακριβείς, μεθοδικές και αθόρυβες στις ανθρωποκτονίες που τελούν*».

ως προς το υπόβαθρο και το modus operandi της γυναίκας serial killer, είναι η υπόθεση της Aileen Wornos⁷⁰².

Μεταξύ Νοεμβρίου 1989 και Ιουνίου 1990, η περιπλανώμενη ιερόδουλος φόνευσε επτά από τους πελάτες της, οι οποίοι ήταν συνήθως λευκοί μεσόκοποι άνδρες. Το «προφίλ» της έφερε όλα τα χαρακτηριστικά του serial killer : Την παράτησε η ανήλικη μητέρα της, κακοποιήθηκε από τον αλκοολικό παππού της και ο πατέρας της αυτοκτόνησε στη φυλακή, όπου εξέτιε ποινή για παιδεραστία. Η ίδια είχε μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη σε μικρή ηλικία, έπινε, έκανε χρήση ναρκωτικών και μπήκε στην πορνεία για να εξοικονομήσει χρήματα για τις έξεις της αυτές. Περιπλανήθηκε στις Η.Π. μέχρι το 1976. Αργότερα ισχυρίστηκε ότι την βίασαν και την κακοποίησαν πελάτες της τουλάχιστον σε δώδεκα περιπτώσεις. Τελικά εγκαταστάθηκε στην Daytona Beach της πολιτείας της Φλόριντα. Ανίκανη να έχει μακρόχρονες σχέσεις με άνδρες, αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει πολλές φορές. Το 1986, είχε αναπτύξει μια θυελλώδη λεσβιακή σχέση με την Tyria Moore, παρ'ότι συνέχισε να βιοπορίζεται από την πορνεία. Όταν δεν μπόρεσε να αντέξει άλλο το να την ληστεύουν και να την κακοποιούν βάνουσα οι πελάτες της, βρήκε ένα πιστόλι. Τέλεσε την πρώτη της ανθρωποκτονία τον Νοέμβριο του 1989 και έφθασε τις έξι, ώσπου η φίλη και συμβία της Moore την ανακάλυψε και στράφηκε εναντίον της. Τον Ιανουάριο και τον Μάιο του 1992 η Wuornos καταδικάστηκε για τους τέσσερις από τους επτά φόνους που της αποδόθηκαν και καταδικάστηκε σε θάνατο⁷⁰³. Τον Απρίλιο του 2002 απέστειλε επιστολή προς το Ανώτατο Δικαστήριο της Φλόριντα, λέγοντας: «*Το μίσος σέρνεται σε όλη μου την ύπαρξη. Μισώ βαθιά την ανθρώπινη ζωή και γι'αυτό θα ξανασκώτωνα*». Στις 9 Οκτωβρίου 2002 εκτελέστηκε με θανατηφόρο ένεση στις φυλακές της Φλόριντα. Το Χόλυγουντ την μετέτρεψε από απεχθή ανθρωποκτόνο σε «αδικημένη ηρωίδα», στην ταινία «Τέρας» ("Monster"), με την πρωταγωνίστρια Σαρλήζ Θέρον να κερδίζει το Όσκαρ Πρώτου Γυναικείου Ρόλου ενσαρκώνοντας την Wuornos.

Σε έρευνα που διεξήχθη με βάση συνεντεύξεις με καταδικασθείσες γυναίκες⁷⁰⁴ διαπιστώθηκε ότι σε ποσοστό 86% οι γυναίκες αυτές είχαν αναλάβει στα εγκλήματα για τα οποία καταδικάστηκαν υποβοηθητικό ή πάντως δευτερεύοντα ρόλο (συνεργού) δίπλα σε έναν άνδρα ή μια άλλη γυναίκα. Οι Michael και C. Kelleher παρατηρώντας και αυτοί την ποσοτικά σημαντική αυτή ιδιαιτερότητα, και κατανοώντας την πολυδιάστατη σημασία που μπορεί να έχει η συχνότητα της συμμετοχικής δράσης της γυναίκας σε πολυανθρωποκτόνο δραστηριότητα, κατασκεύασαν μια ειδική τυπολογία για τις γυναίκες serial killers, αυτονομημένη από το πρότυπο του «οργανωμένου» ή μη οργανωμένου serial killer που καθιέρωσαν οι Ressler, Burgess, and Douglass⁷⁰⁵. Η συμμετοχή της γυναίκας ως δράστιδος στο

⁷⁰² **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill – Mass Murder And Serial Killing Exposed (1994), pgs 23-24 και True Crime, pgs 278-279.

⁷⁰³ «Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 10/10/2002, ρεπορτάζ σε επιμέλεια Κώστα Μπετινάκη.

⁷⁰⁴ **L. Alarid, J. Marquart, V. Burton, F. Cullen & S. Cuvelier**, Women's Roles in Serious Offenses σε Justice Quarterly 13(3), 1996, pgs 432-454.

⁷⁰⁵ Βλ. **C. L. Kelleher & Michael D. Kelleher**, Murder Most Rare, οπ. ανωτ. pgs 15-16. Επιλέγοντας να αναγάγουν σε κυρίαρχο χαρακτηριστικό του modus operandi την ατομική ή ομαδική ανθρωποκτόνο δράση της γυναίκας serial killer ("acting alone-in partnership" typology), κατασκεύασαν μια μέθοδο κατηγοριοποίησης δραστών, με τα ακόλουθα κομβικά σημεία :

βίαιο έγκλημα γενικώς, αφορά στις Η.Π.Α. ένα ποσοστό της τάξεως του 15%, ενώ στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας 28%⁷⁰⁶. Παρά ταύτα, οι έρευνες καταγράφουν μια σταθερή αύξηση της τάξεως του 140% στις καταγραφόμενες περιπτώσεις τελέσεως βιαιών εγκλημάτων από γυναίκες, σε σχέση με το 1970⁷⁰⁷. Ειδικά για τη γυναίκα ως δράστη ανθρωποκτονίας από πρόθεση, μια από τις συχνές στατιστικές αναφορές είναι αυτή σε μια έρευνα του Υπουργείου Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. το 1991. Οι γυναίκες που βρέθηκαν φυλακισμένες για ανθρωποκτονία από πρόθεση είχαν ως θύμα τους – διπλάσιες φορές απ'ότι ο άνδρας καταδικασμένος για το ίδιο αδίκημα – κάποιον οικείο τους (σύζυγο, εραστή ή το παιδί τους). Τέλος, σύμφωνα με πρόσφατη

<u>Γυναίκα serial killer που δρα ατομικά</u> – συνήθως είναι άτομα ώριμα, προσεκτικά, κοινωνικά ενταγμένα, με υψηλό δείκτη προσχεδιασμού και οργάνωσης στις πράξεις τους. Επιλέγουν να επιτίθενται στα θύματά τους μέσα σε οικείους γι'αυτές χώρους (οικία, τόπο εργασίας). Τείνουν να επιλέγουν συγκεκριμένο τύπο ή μέθοδο για να σκοτώσουν (δηλητήριο, θανατηφόρα ένεση, πρόκληση ασφυξίας). Ειδικότερα διακρίνονται οι εξής επί μέρους τύποι:	<u>Γυναίκα serial killer που δρα ως / με συνεργάτη(ς)</u> - Είναι ο λεγόμενος και «ομαδικός» τύπος ανθρωποκτόνου. Φονεύει η ίδια ή συμμετέχει στις ανθρωποκτονίες άλλων, συνεργαζόμενη τουλάχιστον με ένα άλλο άτομο. Είναι συνήθως νεαρότερες σε ηλικία, ακραία επιθετικές στη συμπεριφορά τους, συχνά «μη οργανωμένες» ως προς τον τρόπο σχεδιασμού του εγκλήματος. Επιτίθενται στα θύματα σε μέρη που ποικίλουν. Χρησιμοποιούν πυροβόλα όπλα, μαχαίρια και ενίοτε βασανίζουν τα θύματά τους.
«Μαύρη Χήρα» - φονεύει συζύγους, ερωτικούς συντρόφους, ή άλλα μέλη της οικογένειάς της	
«Άγγελος του Θανάτου» - φονεύει πρόσωπα των οποίων την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ή φροντίδα έχει επιφορτισθεί.	• Το ζήτημα της ψυχικής υγείας : Δεν έχει σταθερό modus operandi και συνήθως κρίνεται παράφρων στο δικαστήριο, με αποτέλεσμα να έχει επιεικέστερη τιμώρηση.
«Κυνηγός του Σεξ» - φονεύει άνδρες ή γυναίκες κατά τη διάρκεια εμπλοκής μαζί τους σε σεξουαλική πράξη	• Πολλές φορές τα κίνητρα των ανθρωποκτονιών στις οποίες συμμετέχει (ως συνεργός ή αυτοργός με τη βοήθεια συνεργού) η γυναίκα serial killer παραμένουν αδιευκρίνιστα.
«Εκδικήτρια» - φονεύει από μίσος ή ζηλοτυπία	
«Κέρδος ή απόκρυψη άλλου εγκλήματος» - φονεύει με κίνητρα οικονομικά ή κατά τη διάρκεια τέλεσης άλλου αδικήματος κατά της περιουσίας και για να συσκοτίσει τα ίχνη της.	

⁷⁰⁶ Η δε γυναικεία συμμετοχή στην καταγραφόμενη στις Η.Π.Α. εγκληματικότητα γενικώς, ανεξαρτήτως εγκλημάτων ανέρχεται μεταξύ 1/4 και 1/7 του συνολικού αριθμού των εγκλημάτων. Βλ. **Philip Jenkins**, Using Murder : The Social Construction of Serial Homicide, Aldine de Gruyter, New York, 1994, pg 151.

⁷⁰⁷ Βλ. μ.α. **V. Jensen**, Why Women Kill: Homicide and Gender Equality, Boulder/Lynne Rienner Publishers, 2001 και **B. Keeney, & K. Heide**, Gender differences in serial murderers, Journal of Interpersonal Violence 9(3), 1994, pgs 383-398.

έρευνα οι γυναίκες serial killers στις Η.Π.Α. αντιπροσωπεύουν το 8% του συνολικού αριθμού των καταγεγραμμένων serial killers, συγχρόνως όμως αποτελούν και το 76% των καταγεγραμμένων γυναικών serial killers παγκοσμίως⁷⁰⁸.

δ-iii. Όψεις της στατιστικής για τους serial killers – Αλήθειες και πλάνες γύρω από την ποσοτική και ποιοτική τους υπόσταση.

Σύμφωνα με περαιτέρω έρευνες, ποσοστό 89% των καταγεγραμμένων serial killers είναι ετεροφυλόφιλοι. Σε ποσοστό 44% καταγράφεται ότι ξεκινούν την διάπραξη των ανθρωποκτονιών καθώς διανύουν την ηλικιακή δεκαετία των 20 με 30 ετών⁷⁰⁹. Σε ποσοστό 26 %, όταν διανύουν τα εφηβικά και μετεφηβικά τους χρόνια και σε ποσοστό 24% εκκινούν την σειρά των ανθρωποκτονιών καθώς διανύουν την ηλικιακή δεκαετία μεταξύ των 30 και των 40 ετών. Σύμφωνα με τις μελέτες του εγκληματολόγου Eric Hickey, ο οποίος συγκέντρωσε τη μεγαλύτερη βάση δημογραφικών δεδομένων για τις γνωστές περιπτώσεις serial killers, ποσοστό 88% είναι άνδρες, κατά 85% ανήκουν στην καυκάσια φυλή⁷¹⁰ και ο μέσος όρος της ηλικίας κατά την οποία φονεύουν το πρώτο τους θύμα είναι τα 28,5 έτη. Ποσοστό 62% του όλου αριθμού των περιπτώσεων που ερεύνησε ο Hickey φονεύουν αποκλειστικά και μόνο άγνωστα σε αυτούς πρόσωπα και κατά ένα επιπλέον ποσοστό 22% ο serial killer έχει περιλάβει μεταξύ των θυμάτων του τουλάχιστον έναν (1) άγνωστο⁷¹¹.

⁷⁰⁸ Βλ. **Eric W. Hickey**, *Serial Murderers and Their Victims*, Belmont, Wadsworth, 2002, pg 274. Εξετάζοντας 62 επιλεγμένες περιπτώσεις γυναικών serial killers μέσα από σύνολο 399 γνωστών υποθέσεων, ο Hickey κατέληξε στον εξής πίνακα αναφορικά με το modus operandi και το κίνητρο των ανθρωποκτονιών :

Modus Operandi	Κίνητρο
1. Δηλητήριο (80%) 2. Πυροβόλο όπλο (20%) 3. Κτύπημα με αμβλύ όργανο (16%) 4. Πρόκληση Ασφυξίας (16%) 5. Μαχαίρι (11%) 6. Πνιγμός (5%)	1. Χρήματα (74%) 2. Έλεγχος (13%) 3. Ευχαρίστηση (11%) 4. Σεξ (10%) 5. Ναρκωτικά, εμπλοκή με οργανωμένες παραθρησκείες, συγκάλυψη άλλου αδικήματος, αίσθηση προσωπικής ανεπάρκειας (24%)

⁷⁰⁹ **J. Apsche**, *Probing the mind of a serial killer*, International information Associates, 1993, pg.16.

⁷¹⁰ Ποσοστό μεταξύ 13% και 16% των ανθρωποκτονιών που τελούνται από serial killers έχουν δράστες αφροαμερικανούς, σύμφωνα με τον Jenkins. Το ποσοστό αυτό είναι ανάλογο με την ποσότητα των αφροαμερικανών στον συνολικό πληθυσμό των Η.Π.Α., παρ'ότι πολύ μεγαλύτερο ποσοστό (από το 13-16%) αφροαμερικανών κατηγορούνται για μεμονωμένες ανθρωποκτονίες. Serial Killers ασιατικής καταγωγής υπάρχουν, σε αναλογία αντίστοιχη με αυτή που έχουν στο συνολικό πληθυσμό των Η.Π.Α. Βλ. **Philip Jenkins**, *Using Murder : The Social Construction of Serial Homicide*, Aldine de Gruyter, New York, 1994, pg 151, 169.

⁷¹¹ Βλ. **Eric W. Hickey**, *Serial Murderers And Their Victims*, Pacific Grove, CA, Brooks/ Cole, 1991, pg 46, 124. Αντίθετα με την διαδεδομένη εικόνα γύρω από τους serial killers, η επιλογή

Τέλος, σε ποσοστό 71% οι serial killers δρουν σε συγκεκριμένη κάθε φορά γεωγραφική περιοχή και λιγώτερο «περιπλανώνται» για να τελέσουν τα εγκλήματά τους⁷¹².

Όσον αφορά τα κοινωνικά και χαρακτηριστικά γνωρίσματα που συναρτώνται με τη θεασιμότητά τους μέσα στο κοινωνικό σώμα, το πόσο εύκολα δηλαδή μπορεί να εντοπιστεί η «ύποπτη» συμπεριφορά τους από τους οικείους τους ή το εγγύτερο σε αυτούς κοινωνικό περιβάλλον, οι έρευνες επιβεβαιώνουν ορισμένα χαρακτηριστικά στοιχεία της «κρυφής» τους πλευράς, αιτιολογώντας τη δυσκολία εντοπισμού τους: ενδιαφέρονται για την βίαιη πορνογραφία, χρησιμοποιούν εξαρτήματα σαδομαζοχισμού, διαβάζουν περιοδικά αστυνομικής επιθεώρησης (83%) - διατηρούν αρχεία με τις αναφορές του τύπου για τα εγκλήματά τους (53%) - δεν έχουν ιστορικό προηγούμενης σύλληψης (57%)⁷¹³.

Ένα περαιτέρω ζήτημα είναι το κατά πόσο οι serial killers είναι πράγματι «πανέξυπνοι» ή «πανούργοι», όπως τείνουν να παρουσιάζονται από τα Μ.Μ.Ε.⁷¹⁴. Σύμφωνα με τον γάλλο εγκληματολόγο Stéphane Bourguoin⁷¹⁵, και με βάση στοιχεία που του παραχώρησε το F.B.I. ο μέσος όρος του I.Q. των serial killers είναι γύρω στο 110 – έξυπνοι, αλλά όχι και ιδιοφυείς. Ο διαβόητος ο Ted Bundy που συχνά παρουσιάζεται ως «πανούργος», είχε I.Q. 120 – ενώ όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, οι περισσότεροι φοιτητές πανεπιστημίου έχουν υψηλότερες μετρήσεις⁷¹⁶. Μέρος του μύθου των serial killers θεωρείται το περί ιδιαίτερης ιδιοφυίας τους, μύθος ο οποίος εξυπηρετεί και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αρχές στο να συνδέσουν τα κτυπήματά του και τελικά να τον συλλάβουν.

των θυμάτων είναι δυνατόν να μην περιορίζεται από τη φυλή και το γένος. Βλ. **Joel Norris**, *Serial Killers*, οπ. ανωτ., pgs 176-185.

⁷¹² Το ζήτημα έχει δύο όψεις. Ο Norris υποστηρίζει ότι δεν αποτελεί συστατικό του τύπου των serial killers η «νομαδικότητα» προς αναζήτηση θυμάτων. Είναι η φάση της «απεμπλοκής» (cooling-off period) η οποία διαδέχεται μια ανθρωποκτονία που γεννά, μαζί με μια ιδιόμορφη κατάθλιψη, τάσεις περιπλάνησης. Ο serial killer μπαίνει στο αυτοκίνητο και περιφέρεται. Στην πορεία, αρχίζει να αναζητά νέο θύμα, καθώς η φάση της «επαναγόμωσης» της ανθρωποκτονίας του ψυχισμού του επανεκκινεί. Βλ. **Joel Norris**, *Serial Killers*, οπ. ανωτ., pgs 44-48, **Philip Jenkins**, *Using Murder*, οπ. ανωτ., pgs 45, **Robert D. Keppel**, *The Riverman*, οπ. ανωτ. pg 445.

⁷¹³ Βλ. **Amanda Howard & Martin Smith**, *River Of Blood - Serial Killers And Their Victims*, Universal publ., 2004, όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα thecrimeweb.com.

⁷¹⁴ Βλ. **Timothy Mason**, *The Serial Killer ; An Anti-hero for the fin de siècle*- περίληψη της ομιλίας που δόθηκε στο συμπόσιο με θέμα «Λέξη και Ταυτότητα» στο Πανεπιστήμιο της Besançon, το 1996.

⁷¹⁵ **Stéphane Bourguoin**, *Serial killers ; enquête sur les tueurs en série*, Livre de poche, 1993, pg 22.

⁷¹⁶ Βλ. **Ann Rule**, *The Stranger Beside Me*, οπ. ανωτ. και **Richard Tithecott**, *Of Men And Monsters*, οπ. ανωτ., pgs 146-147.

ε) Η δράση του κατ'εξακολούθηση ανθρωποκτόνου από θυματολογική σκοπιά

Σύμφωνα με τον Emile Durkheim, το έγκλημα είναι το συνδετικό υλικό που βοηθά να ενωθούν οι πολίτες μιας κοινότητας. Με αφετηρία αυτή την εύστοχη παρατήρηση, μπορεί κανείς να διακρίνει τριών ειδών επίπεδα θυματοποίησης σε κάθε βίαιο έγκλημα: σε πρώτο επίπεδο βρίσκεται το θύμα που πλήττεται ατομικά, σε δεύτερο οι οικείοι του θύματος αυτού και σε τρίτο το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον το οποίο πλήττεται πολλαπλώς από τον αντίκτυπο του εγκλήματος⁷¹⁷. Πέρα από την εσωτερική ορμή, τη φαντασίωση και το τραυματικό βίωμα που επενεργούν αθροιστικά, ποιά είναι τα στοιχεία που καθοδηγούν έναν serial killer στην επιλογή των θυμάτων; «*Είναι το στοιχείο της ανωνυμίας*» εξήγησε ο Bundy, όταν ρωτήθηκε για την ευκολία του να τελεί τους φόνους. Στις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα έως και τις μέρες μας, το άγχος της ζωής στη μεγαλούπολη εξακολουθεί να γεννά τόσο φονιάδες, όσο και θύματα. Οι serial killers μπορούν εύκολα να ψάξουν τα θύματά τους μεταξύ των «ξεχασμένων»: παιδιά που έχουν φύγει από το σπίτι, πόρνες, χρήστες ναρκωτικών, φτωχοί και άστεγοι. Ίσως η ανωνυμία καθεαυτή δημιουργεί το πιο ασφαλές προπέτασμα καπνού για τον serial killer. Νιώθει αποκομμένος, ξεχασμένος, αγνοημένος μέσα στη θάλασσα του αστικού πλήθους και έτσι ο serial killer ευκολότερα κατευθύνει την ψυχοπάθειά του προς το άγνωστο θύμα που αντικατοπτρίζει τον εαυτό του. Σκοτώνοντας έναν ξεγυμνωμένο από δεσμούς και περιθωριοποιημένο άνθρωπο, που δεν «εξέχει» σε τίποτε και δεν ξεχωρίζει από τους άλλους δημιουργεί μια ταυτότητα για τον εαυτό του, «γίνεται κάποιος» στην πορεία.

Στις κοινωνικές συναναστροφές, ο σύγχρονος άνθρωπος ερμηνεύει τις συμπεριφορές των άλλων μέσα από τη χρήση στερεοτύπων. Ο serial killer σκέφτεται και συμπεριφέρεται με αποκλειστική «τροφή» τα πλέον διαδεδομένα στερεότυπα της κοινωνικής πραγματικότητας από την οποία προέρχεται⁷¹⁸. Κρίσιμη σημασία στο νου του serial killer έχει η αλληλεπίδραση μεταξύ τριών στοιχείων: το παρουσιαστικό του θύματος, η φαντασίωση μέσα στην οποία αυτός τοποθετεί το υποψήφιο θύμα και η τελετουργία που σκοπεύει να ακολουθήσει⁷¹⁹. Καταρχήν, είναι αλήθεια ότι τα θύματα τείνουν να έχουν μεταξύ τους κοινά μορφολογικά ή κοινωνικά γνωρίσματα, τα οποία σχηματίζουν ένα στερεότυπο, κρίσιμο για την «εκπυρσοκρότηση» της ψυχολογίας του serial killer. Το παρουσιαστικό, η εξωτερική εμφάνιση, φαίνεται κρίσιμο, ειδικά

⁷¹⁷ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 157.

⁷¹⁸ **Ronald M. Holmes**, Sequential Predation: Elements of Serial Fatal Victimization, σε: HOLMES, Ronald M.; HOLMES, Stephen T. [eds.]. Contemporary Perspectives on Serial Murder. Thousand Oaks, CA., U.S.A.: Sage Publications, 1998, pp. 101-112.

⁷¹⁹ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 161-62.

εφόσον τα επιλεγέντα θύματα είναι γυναίκες⁷²⁰. Αναλύθηκαν ήδη οι διάφορες τυπολογίες των θυμάτων των serial killers, ανάλογα προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του serial killer (ηδονιστής, οραματικός κ.λ.π.)⁷²¹. Όμως τούτο δεν αποκλείει, όπως επίσης προεκτέθηκε από την πληθώρα των περιπτώσεων που αναφέρθηκαν, ο serial killer, εφόσον δεν κατορθώσει να βρεί το «κατάλληλο» θύμα, να στραφεί κατά του πλέον «πρόσφορου» τη δεδομένη στιγμή. Όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζει ο Egger, θύμα ενός serial killer μπορεί να γίνει οποιοσδήποτε τύχει να βρεθεί στο «λάθος σημείο, τη λάθος στιγμή»⁷²². Προς την άποψη αυτή κλίνουν και οι Levin & Fox, οι οποίοι έχουν υποστηρίξει ότι τα θύματα των serial killers είναι κατ'αρχήν τα πλέον «προσβάσιμα»⁷²³. Ένα επιπλέον σημείο στο οποίο συμφωνούν οι Egger, Levin & Fox είναι η συχνότητα με την οποία τα θύματα ανήκουν στις κοινωνικές ομάδες που απαρτίζουν το λεγόμενο «περιθώριο». Πρόκειται δηλαδή, κατά κύριο λόγο, για άτομα αδύναμα, τα οποία είναι «εύκολο να κυριαρχηθούν» και να καταβληθούν⁷²⁴: άστεγοι, ιερόδουλες, εργαζόμενοι οικονομικοί μετανάστες, ομοφυλόφιλοι, παιδιά που έχουν φύγει από το σπίτι, μοναχικές ή και ηλικιωμένες γυναίκες. Ο Eric Hickey ομοφωνεί, καθώς εντοπίζει τις πλέον ευάλωτες κατηγορίες θυμάτων στις μοναχικές νέες γυναίκες, όπως οι ιερόδουλες και οι φοιτήτριες⁷²⁵. Οι Jenkins & Donovan προχωρούν ένα βήμα περαιτέρω και προσδιορίζουν τέσσερα προσφιλή πεδία «κυνηγιού» των serial killers: «πιάτσες» εκδιδομένων γυναικών, gay bar και περιοχές που συχνάζουν οι εκδιδόμενοι ομοφυλόφιλοι, ερημικές αστικές περιοχές και πανεπιστημιακά campus⁷²⁶.

Ο κύριος λόγος για τον οποίο οι serial killers, παρά τον μικρό αριθμό που αντιπροσωπεύουν στην χαρτογράφηση της βίαιης εγκληματικότητας, είναι επικίνδυνοι, είναι ότι δεν είναι δυνατό εύκολα στις αρχές να τους σταματήσουν, καθώς δεν μπορούν να προβλέψουν ποιοί θα είναι το επόμενο θύμα τους. Μεταξύ δύο ανθρωποκτόνων κτυπημάτων που οι αρχές έχουν ήδη συνδέσει μεταξύ τους και ενός επικείμενου τρίτου, ούτε ο ίδιος ο ανθρωποκτόνος γνωρίζει ακόμη ποιοί θα είναι το επόμενο θύμα. Ακόμη όμως και αν έχει σχηματιστεί ένα προφίλ πιθανών θυμάτων

⁷²⁰ **K. McCarthy**, Serial Killers: Their Deadly bent may be set in the cradle, σε Los Angeles Times, July 7, 1974, p.1.

⁷²¹ Βλ. ανωτ. και τα παραδείγματα περιπτώσεων, σε σελ. 33-42.

⁷²² **Steven W. Egger**, A working definition of serial murder and the reduction of linkage blindness, σε Journal Of Police Science and Administration (1984), 12, pgs 348-357.

⁷²³ **Jack Levin & James Alan Fox**, Mass Murder: America's Growing Menace (1985), New York, Plenum Books, pg 231.

⁷²⁴ **Steven W. Egger**, Serial Murder and the law enforcement response, 1985, unpublished doctoral dissertation, Sam Houston State University, Huntsville, TX, pg. 9, 75.

⁷²⁵ **E. Hickey**, Serial Murderers And Their Victims (2nd ed.) Pacific Grove, Ca 1997, Brooks/Cole, pgs 110.

⁷²⁶ **P. Jenkins & E. Donovan**, Serial Murder On Campus, σε Campus Law Enforcement Journal (July-August 1987), pg 42-44.

με βάση χαρακτηριστικά των ήδη υπαρχόντων (λ.χ. νεαρές ξανθές γυναίκες), η αστυνομία δεν έχει τη δυνατότητα να προστατεύσει κάθε πρόσωπο που ενδεχομένως «χωρά» στο θυματολογικό προφίλ, καθώς ο serial killer πιθανόν θα στοχοποιήσει όποια γυναίκα με αυτά τα χαρακτηριστικά βρεί στο δρόμο του. Επί πλέον, πολλά από τα θύματα δεν βρίσκονται ποτέ, γεγονός το οποίο δεν επιτρέπει να υπολογιστεί, ακόμη και κατά προσέγγιση, ο αριθμός των θυμάτων των serial killers σε εκτεταμένες γεωγραφικές περιφέρειες, ακόμη και σε εθνικό επίπεδο⁷²⁷.

Ποσοστό 89% του συνόλου των θυμάτων των serial killers ανήκουν στην καυκάσια φυλή (λευκοί). Αρκετοί serial killers επιλέγουν θύματα με κριτήριο το ότι είναι πιο «αδύναμα» από τους ίδιους σε σωματική ρώμη και γενικότερα με μικρές δυνατότητες άμυνας απέναντι στην αιφνίδια επίθεσή τους. Κατηγορίες του πληθυσμού που θυματοποιούνται συχνά είναι οι γυναίκες και τα παιδιά της ίδιας φυλής με τον δράστη. Οι ιερόδουλες είναι μια κατηγορία ατόμων που φέρει τεράστιο συμβολικό βάρος, καθώς όλοι οι τύποι serial killers (χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις των Δαγκλή και Μπέσκου) τις έχουν κατ'επανάληψη στοχοποιήσει⁷²⁸. Υπολαμβάνοντας ότι υπολείπονται σε αξία σε σχέση με τους υπόλοιπους κοινωνούς, βρίσκουν στα «εργαζόμενα κορίτσια» τον εύκολο στόχο. Κανείς δεν τις αναζητά εάν εξαφανισθούν, δεν έχουν σταθερούς κοινωνικούς δεσμούς, ενώ ο «χώρος» τους βρίθει από μυστικοπάθεια και στεγάζει κάθε λογής παρανομία. Οι περιπλανώμενοι μοναχικοί άνθρωποι των αχανών μεγαλουπόλεων, οι άστεγοι και άνθρωποι που κάνουν ωτο-στοπ, είναι τύποι θυμάτων που επίσης απαντώνται στις αχανείς Η.Π.Α.. Οι ομοφυλόφιλοι serial killers (John Wayne Gacy, Dennis Nielsen, Jeffrey Dahmer) κατά τρόπο προβλέψιμο, κτυπούν νεαρούς άνδρες, ιδίως ομοφυλόφιλους ή νεαρούς που προσφέρουν αγοραίο έρωτα. Μια βασική τυπολογική διάκριση, ισχυρή στους υπό μελέτη serial killers είναι οι «κυνηγοί γυναικών» (Παπαχρόνης, Μπέσκος, Δαγκλής), και οι «φονεύοντες αδιακρίτως» (Βακρινός), ενώ οι «σατανιστές» ως προς την επιλογή των θυμάτων τους παρουσιάζουν αναλογίες με τις ανθρωποκτόνες ομάδες του εξωτερικού, επιλέγοντας γυναίκες. Ευτυχώς, εκλείπουν από τα δικά μας εγκληματολογικά χρονικά οι παιδεραστές και οι ομοφυλόφιλοι serial killers, καθώς και

⁷²⁷ **Steven Egger**, *Serial Murder, An Elusive Phenomenon*, New York, Praeger Books, 1990, pg 39.

⁷²⁸ «Τα περισσότερα θύματα των serial killers εμπίπτουν στην κατηγορία που εγώ θα ονομάτιζα "ήσσονες νεκρούς": ιερόδουλες, άστεγοι, νομάδες, μετανάστες, ομοφυλόφιλοι, άνθρωποι χωρίς εξουσία, χωρίς πρεστίζ», λέει ο Steven Egger. Μαζί με τη σύζυγό του Kim Egger έφτιαξε μια βάση δεδομένων από 1.400 serial killers, οι οποίοι υπήρξαν ενεργοί καθ'όλη τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα σε ολόκληρο τον κόσμο. Από άρθρο του Chris Nuttall-Smith στην εφημερίδα Vancouver Sun, Wednesday, April 03, 2002.

άλλες απεχθείς εκδοχές διαστροφής, όπως οι κανίβαλοι ανθρωποκτόνοι τύπου Jeffrey Dahmer.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Μελέτη των Ελλήνων Ανθρωποκτόνων κατά συρροή

A. Κοινωνικοί δεσμοί και εγκληματογένεση. Αίτια και κίνητρα για την διάπραξη εγκλημάτων βίας και δη ανθρωποκτόνου δράσης.

α) Ο πολλαπλασιασμός των «θεάτρων» ανθρωποκτόνου δράσης κατά το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα, ειδικά στις κοινωνίες δυτικού τύπου.

Από την εκτεταμένη παραδειγματολογία που μας προσφέρουν τα διεθνή χρονικά, το πρώτο πράγμα που εντυπωσιάζει αρνητικά είναι το πόσες ανθρωποκτονίες από πρόθεση ανά τον κόσμο τελούνται με πυροβόλα όπλα. Η προσβασιμότητα σε όπλα είναι γεγονός ότι έχει πολλαπλασιάσει το βίαιο συμβάν στις ευνομούμενες κοινωνίες του δυτικού κόσμου. Το 1999, την τελευταία χρονιά για την οποία τα σχετικά στοιχεία κατέστηκαν διαθέσιμα στο κοινό, 28.874 αμερικανοί έχασαν τη ζωή τους από σφαίρα όπλου⁷²⁹. Μεταξύ 1976 και 1991 συνέβησαν στις Η.Π.Α. 350 επεισόδια «μαζικών» ανθρωποκτονιών, σε κάθε μία εκ των οποίων τα θύματα ξεπερνούσαν τα τέσσερα σε αριθμό⁷³⁰. Ο συνολικός αριθμός των θυμάτων από αυτά τα εγκληματικά επεισόδια μέσα σε αυτή τη δεκαπενταετία φθάνει τα 2.000⁷³¹. Τα πράγματα περί τα τέλη της δεκαετίας του '90 ήταν σαφώς πιο ανησυχητικά. Σύμφωνα με στατιστικές του Αμερικανικού Ιδρύματος για την Προστασία των Παιδιών, 14 παιδιά σκοτώνονται καθημερινά από όπλα, ενώ τρία

⁷²⁹ Βλ. «Τα Νέα», 10/5/2002, στήλη «Διαστάσεις» του Μιχ. Μητσού.

⁷³⁰ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill (1994), οπ. ανωτ., pgs 139-140.

⁷³¹ **James Alan Fox & Jack Levin**, Mass Murder: America's Growing Menace New York, Plenum Books, 1985, pgs 139.

εκατομμύρια σοβαρά κρούσματα βίας το χρόνο – ένα κάθε έξι δευτερόλεπτα – έχουν πρωταγωνιστές εφήβους και παιδιά⁷³². Η οπλοφορία στις Η.Π.Α. έχει αποκτήσει διαστάσεις αυτοτελούς παράγοντα εγκληματογένεσης. Ενώ το 1988 το 61% των ανθρωποκτονιών από πρόθεση τελούνταν με πυροβόλο όπλο, το 1992 το ποσοστό ανήλθε σε 68%. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις Η.Π.Α., την πατρίδα των γκάνγκστερ και των φυλετικών διαφορών, το 1964 το αντίστοιχο ποσοστό με βάση τα στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης ανέρχονταν σε μόλις 2%⁷³³.

Τα ίδια τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των δραστών αυτών των 350 επεισοδίων μεταξύ 1976 και 1991 καταγράφουν σημαντικές διαφορές σε σχέση με τους δράστες ανθρωποκτονιών με ένα θύμα. Ποσοστό μεγαλύτερο από 70% των δραστών είναι λευκοί, σε αντίθεση με το αντίστοιχο -ισομερώς σχεδόν καταμεριζόμενο- ποσοστό μεταξύ λευκών και εγχρώμων δραστών σε ανθρωποκτονίες με ένα θύμα. Ποσοστό 95% των δραστών είναι άνδρες, έναντι 86% των δραστών σε ανθρωποκτονίες με ένα θύμα⁷³⁴. Οι πιθανότητες να πέσει κανείς θύμα ανθρωποκτονίας στις Η.Π. διπλασιάστηκαν σε σχέση με τα μέσα της δεκαετίας του '60, παρατηρούν οι Holmes & Holmes (1994)⁷³⁵.

Στην Ελλάδα, την πρώτη αιτία θανάτου στις ηλικίες 1-40 ετών και την τρίτη αιτία θανάτου για όλες τις ηλικίες αποτελεί σήμερα το τραύμα, στοιχείο το οποίο, όπως είναι αντιληπτό, έχει σημαντικές κοινωνικές προεκτάσεις. Στη χώρα μας συμβαίνουν κάθε χρόνο περίπου 24.000 ατυχήματα (τροχαία, εργατικά καθώς και πράξεις βίας), που έχουν ως αποτέλεσμα 2.500 νεκρούς και 32.000 τραυματίες, ενώ 7-8.000 άτομα αποκτούν μόνιμη αναπηρία⁷³⁶.

β) Mass murderers και ανθρωποκτονία μέσα στην οικογένεια στη χώρα μας.

Το 1986 ο μεταπτυχιακός φοιτητής της Νομικής Αθηνών Δημήτριος Μικελόπουλος⁷³⁷, υπό την καθοδήγηση των καθηγητών κ.κ. Σπινέλλη και Ν.Ε.

⁷³² Βλ. περιοδικό «Ε» της «Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας», 30/8/1998, άρθρο της Κορίνας Βασιλοπούλου.

⁷³³ **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pgs 3-4.

⁷³⁴ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill (1994), οπ. ανωτ., pgs 137-138.

⁷³⁵ Σημειώνοντας όμως ότι από το 1985 και εντεύθεν η αύξηση αυτή δεν είναι σημαντική. Σε σχετικούς πίνακες, υπολογίζουν έναν σχετικό δείκτη (αριθμό ανθρωποκτονιών ανά 100.000 κατοίκους) που κυμαίνεται μεταξύ 1988 και 1994 από 8,4 σε 9,4 %. Βλ. **Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes**, Serial Murder, οπ. ανωτ., pg 1.

⁷³⁶ Όπως ανακοινώθηκε σε συνέντευξη τύπου στις 5/6/2001 από την οργανωτική επιτροπή του Συνεδρίου «Τραύμα στη Νέα Χιλιετία», που οργανώθηκε από την Α' Προπαιδευτική Χειρουργική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών (Ιπποκράτειο) σε συνεργασία με την Ελληνική και την Ευρωπαϊκή Εταιρία Τραύματος. Βλ. Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 6/6/2001.

⁷³⁷ Βλ. τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας σε εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/8/1996 και 19/8/1996 (ρεπορτάζ Μαρίας Δέδε). Σύμφωνα με τον ίδιο τον κ. Μικελόπουλο, «Η έρευνα είναι απογραφική και όχι δειγματοληπτική, λόγω του μικρού αριθμού των γονεοκτονιών. Είναι

Κουράκη ερευνήσε υποθέσεις ελλήνων γονεοκτόνων. Η έρευνα επεκτάθηκε και στις ελληνικές φυλακές. Οι γνωστές υποθέσεις της 20ετίας 1965 – 1985, που αποτέλεσαν τη βάση της έρευνας έφθαναν σε 46. Για τις 20 από αυτές υπήρξε η δυνατότητα αναδίφησης στους κατ'ίδιαν φακέλους και τα αποτελέσματα είναι χρήσιμα.

Από τις 20 αυτές γονεοκτονίες καμία δεν έγινε σε περιβάλλον τέτοιας ποιότητας που θα μπορούσε να συγκρατήσει αντί να ενισχύσει τυχόν εγκληματικές τάσεις των μελών. Οι δράστες – γονεοκτόνοι, οι οποίοι παρουσίαζαν έντονα ψυχολογικά προβλήματα – από σοβαρή μελαγχολία, έως και σχιζοφρένεια – είναι πιθανόν να είχαν φθάσει στο έγκλημα ακόμη και αν ήταν ψυχικώς υγιείς. Συμπέρασμα της έρευνας υπήρξε δηλαδή ότι δεν δείχνει να ευσταθεί η άποψη που θεωρεί τη γονεοκτονία ως κριτήριο ύπαρξης της ψυχικής νόσου.

Από τις 20 γονεοκτονίες, οι 11 έγιναν σε παραδοσιακές αγροτικές οικογένειες με έντονα αυτά τα στοιχεία. 5 επί πλέον γονεοκτονίες έγιναν σε οικογένειες που κατοικούσαν σε αστικά κέντρα. Από τη μελέτη των στοιχείων όπως η συμπεριφορά του πατέρα και της μητέρας και ο αριθμός των συγγενών που φαινόταν να συνοικούν στις 5 αυτές οικογένειες φαίνεται ότι διατηρούσαν τουλάχιστον τα εξωτερικά στοιχεία της παραδοσιακής δομής. Για 4 από τις περιπτώσεις αυτές τα αντίστοιχα στοιχεία δεν επαρκούσαν για τη συναγωγή συμπεράσματος.

Τα όπλα του εγκλήματος δεν δείχνουν έλλειψη προμελέτης και σε πολλές περιπτώσεις δεν την αποκλείουν. Ο τρόπος τέλεσης όμως, αποδεικνύει έντονη συναισθηματική φόρτιση. Οι περισσότεροι γονεοκτόνοι ξεπερνούν το όριο κανονικής αποτελεσματικότητας των μέσων τα οποία μεταχειρίζονται (δηλαδή πιο συχνά αντί για ένα χτύπημα με μαχαίρι, που αρκεί να επιφέρει το θάνατο, καταφέρουν 5 ή 15, αντί για μια βολή με караμπίνα, ρίχνουν πολλές). Αυτό δεν οφείλεται πάντοτε στην απειρία ή στην έλλειψη ικανής σωματικής δύναμης. Πολλές φορές είναι το αποτέλεσμα της απελευθέρωσης ιδιαίτερης αγριότητας και επιθετικότητας, η οποία δεν επιδιώκει μόνο το ανθρωποκτόνο αποτέλεσμα, αλλά προδίδει και διάθεση πλήρους καταστροφής του σώματος του θύματος.

Σε πολλές από τις 209 περιπτώσεις το θύμα προκάλεσε το δράστη με άσχημη συμπεριφορά, οικονομικές αδικίες, λεκτικές ή άλλες προσβολές και βαναυσότητες, εξαπατήσεις ακόμη και αιμομιξία. Συχνά επίσης παρατηρείται έντονη ανάμιξη των γονέων – θυμάτων στην προσωπική ζωή του δράστη. Οι περισσότεροι στρέφονται κατά του πατέρα, ο οποίος είναι συνήθως το πιο καταπιεστικό στοιχείο στην οικογένεια. Από τους 20 γονεοκτόνους, στην πλειονότητά τους -17- άνδρες, οι 10 σκότωσαν τον πατέρα τους, οι 5 τη μητέρα τους και 5 και τους δύο γονείς τους. Οι

δύο μητέρες που σκοτώθηκαν από τους γιούς τους, είχαν αναλάβει μέσα στην οικογένεια τις ευθύνες και το ρόλο του πατέρα.

Καμία από τις μελετηθείσες περιπτώσεις δεν απέδωσε ότι η γονεοκτονία προκλήθηκε από γενική αμφισβήτηση του οικογενειακού θεσμού. Το κυρίαρχο στοιχείο ήταν η σύγκρουση με τους γονείς μέσα σε οικογένειες, οι οποίες απέκλειαν εναλλακτικές εκτονωτικές λύσεις. Επρόκειτο για αντίδραση των δραστών προς τα πιο καταπιεστικά στοιχεία το υαμέσου περιβάλλοντός τους.

Σε δύο από τις 12 περιπτώσεις των ψυχικά υγιών γονεοκτόνων, οι δράστες είχαν εκδηλώσει στο παρελθόν βίαιες τάσεις και είχαν προηγούμενες καταδίκες για εξυβρίσεις και ξυλοδαρμούς. Ακόμη και γι' αυτούς όμως, οι μάρτυρες (σωφρονιστικοί υπάλληλοι, κοινωνικοί λειτουργοί) είχαν σχηματίσει καλή εικόνα, που σημαίνει ότι οι ιδιαιτερότητές τους δεν έφθαναν σε επίπεδο κοινωνικά ενοχλητικό. Η συμπεριφορά των 12 εντός φυλακής ήταν άριστη. Συνδυαζόταν με επωφελή εκμετάλλευση του χρόνου και με προσπάθειες για συντομώτερη αποφυλάκιση. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν, σύμφωνα πάντοτε με την έρευνα, ότι οι γονεοκτόνοι δεν υπήρξαν απροσάρμοστα άτομα, ούτε παρέβησαν «κατά συνήθεια» τους απαγορευτικούς κανόνες του δικαίου. Το έγκλημά τους οφειλόταν περισσότερο στη μεγάλη πίεση των περιστάσεων. Το προφίλ τους δεν ταυτίζεται με τους ψυχρούς εγκληματίες που σκότωσαν με κίνητρο οικονομικό ή άλλο ωφελιμιστικού τύπου. Η ένταση των συναισθημάτων τους είναι κυρίαρχη κατά την τέλεση του εγκλήματος, λόγος για τον οποίο και προσομοιάζουν με τους εγκληματίες «πάθους».

Όσον αφορά τους ψυχοπαθείς γονεοκτόνους που συμπεριελήφθησαν στην έρευνα, καταγράφεται σταθερά ότι είχαν ανάγκη στην πραγματικότητα για ψυχιατρική βοήθεια χρόνια πριν από το έγκλημα. Ο φόβος όμως του αντικτύπου στις κοινωνικές σχέσεις, ιδίως στην επαρχία, εμπόδιζε τους γονείς να εισάγουν τον μετέπειτα δράστη στο κατάλληλο ίδρυμα. Σε άλλες περιπτώσεις, η θεραπεία που ξεκίνησε κάποια στιγμή να χορηγείται στο δράστη, αργότερα διακόπηκε πρόωρα.

Το ποσοστό των γονεοκτονιών στην Ελλάδα στο σύνολο των ανθρωποκτονιών από πρόθεση, ήταν, για την εικοσαετία 1965-1985 πολύ μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της Γαλλίας και της Ιταλίας. Στις δύο αυτές χώρες, η ποσόστωση, μεταφραζόμενη σε μέσο όρο επί του συνόλου των ανθρωποκτονιών για ολόκληρο αυτό το χρονικό αυτό διάστημα, ήταν 2,76%, ενώ στη χώρα μας ο αντίστοιχος μέσος όρος έφθανε το 5,53%. Μέση ηλικία του γονεοκτόνου τα 29,5 χρόνια, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία.

Β. Έγκλημα μέσα στην οικογένεια – εξαιρετέο υλικό.

Ολοκληρώνοντας το εξαιρετέο υλικό και παραμένοντας στην ενδοοικογενειακή ανθρωποκτονία με πολυάριθμα θύματα, θα πραγματοποιήσουμε μια σύντομη αναφορά σε δύο υποθέσεις με δράστη τον ένα σύζυγο και θύμα τα τρία τέκνα της οικογένειας. Ο αριθμός των θυμάτων σύμφωνα με αρκετούς εγκληματολόγους θα αρκούσε για να κατατάξει τις δύο αυτές υποθέσεις σε αυτές των εδώ ερευνωμένων ελλήνων mass murderers. Υπάρχει όμως μια ευδιάκριτη διαφορά στο κίνητρο των δύο αυτών δραστών, τους οποίους χωρίζουν πολλά (ηλικία, χρονολογία και τόπος δράσης, εθνικότητα) από τους mass murderers που θα εκτεθούν παρακάτω. Και οι δύο έδρασαν φονεύοντας τα παιδιά τους, για να εκδικηθούν τον (την αντιστοίχως) σύζυγο για λόγους ζυλοτυπίας. Η ξεκάθαρη μορφή του κινήτρου εξηγεί τόσο την επιλογή των θυμάτων (αντί ο δράστης να στραφεί κατά του «υπαίτιου», στοχοποιεί το αδύναμο θύμα με το οποίο συνδέεται συναισθηματικά ο υπαίτιος)⁷³⁸, όσο και το σχεδιασμένο (μέχρι ενός σημείου) modus operandi, αλλά και γιατί το ανθρωποκτόνο ξέσπασμα σταματά με τη θυματοποίηση των επιλεγμένων στόχων και δεν παρατείνεται ανεξέλεγκτα, όπως κατά κανόνα συμβαίνει στους οικογενειοκτόνους mass murderers. Πρόκειται για την Νίτα Μπέικερ⁷³⁹ και τον Γιάννη Μεταξάκη

Υπόθεση Μπέικερ: Το βράδυ του Σαββάτου 27 Μαΐου 1961 είναι μία ακόμα ζεστή, ανοιξιάτικη βραδιά και οι Αθηναίοι σπεύδουν να το εκμεταλλευτούν. Τα αυτοκίνητα πλημμυρίζουν την παραλιακή λεωφόρο Ποσειδώνος, τα νυκτερινά κέντρα γεμίζουν και η μουσική ξεχύνεται από παντού. Όμως σε μια μονοκατοικία του Καλαμακίου, η ατμόσφαιρα είναι εντελώς διαφορετική. Η 28χρονη Αμερικανίδα Νίτα Μπέικερ, σύζυγος του Αμερικανού λοχία στη βάση Ελληνικού Τζόελ Μπέικερ, φωνάζει τα τρία της παιδιά -δύο κορίτσια και ένα αγόρι- από τον κήπο, όπου παίζουν. Έχει αρχίσει να νυχτώνει. Τους δίνει από ένα κομμάτι πουτίγκα κι ύστερα τα οδηγεί στα δωμάτιά τους για να κοιμηθούν. «Κοιμηθείτε, γιατί αύριο θα πάμε πολύ μακριά» τους λέει. Μετά, επιστρέφει στην κουζίνα, κάθετα στο τραπέζι και ανοίγει τη Βίβλο. Την ξεφυλλίζει και στέκεται στην «Επί του Όρους ομιλία». Υπογραμμίζει τα σημεία που αναφέρονται στη μοιχεία και μετά σε ένα λευκό χαρτί γράφει ένα σύντομο γράμμα προς τον άντρα της. Έχει πάρει τις αποφάσεις της.

⁷³⁸ Σχετικά με τη δυναμική του κινήτρου στα εγκλήματα ζυλοτυπίας, στα οποία έχει υπαχθεί και η υπόθεση Μπέικερ, βλ. γράφοντος, Εγκλήματα Ζυλοτυπίας, οπ.ανωτ., σελ. 174-182.

⁷³⁹ Για την υπόθεση της Ανίτας Μπέικερ, βλ. Α.Π. 867/1973, Ποιν. Χρον. ΚΔ' (1974), σελ. 98, όπου αναφέρεται : «...*Η κατηγορουμένη έτρεφε εκ νοσηράς φαντασίας (...) την πεποίθηση (...) ότι ο σύζυγός της είχε ερωτικούς δεσμούς μετά ξένων γυναικών (...) συντελούσης και της αδιαφορίας του συζύγου...*». Βλ. επίσης και την ιστοσελίδα του δημοσιογράφου και συγγραφέα Γιάννη Ράγκου eglima.blogspot.com, όπου αξιοποιούνται οι κάτωθι πηγές: εφημερίδες «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ», «ΤΑ ΝΕΑ», Ν. Κακαουνάκη – Ερρ. Μπαρτζινόπουλου: «Μεγάλες δίκες στην Ελλάδα», Αθήνα 1971, «Jules Dassin» (έκδοση του 34^{ου} Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης), επιμέλεια Αχ. Κυριακίδη, Δημήτρη Κολιοδήμου: «Λεξικό ελληνικών ταινιών – από το 1914 μέχρι το 2000» (εκδόσεις Γένους, 2001), φωτογραφίες: αρχείο Πρακτορείου «Ηνωμένοι Φωτορεπόρτερ».

Νίτα Μπέικερ.

Τζόελ Μπέικερ

Αφήνει στο τραπέζι το ιδιόχειρο κείμενο και την Βίβλο ανοιχτή στη σελίδα με το σημειωμένο απόσπασμα και κατευθύνεται στο υπνοδωμάτιο, όπου κοιμάται η μικρή της κόρη, ηλικίας μόλις 2,5 ετών. Στα χέρια της κρατά ένα κορδόνι. Πλησιάζει την κούνια, που βρίσκεται το κοριτσάκι, με αργές και ψύχραιμες κινήσεις τυλίγει το κορδόνι στο λαιμό του παιδιού και το σφίγγει. Όταν βεβαιώνεται πως το παιδί έχει πεθάνει, πηγαίνει στο διπλανό δωμάτιο, όπου τα δύο μεγαλύτερα παιδιά της- το αγοράκι και το μεγαλύτερο κορίτσι- είναι βυθισμένα στον ύπνο. Για λίγα δευτερόλεπτα στέκεται πάνω τους και μετά παίρνει πάλι το κορδόνι. Στραγγαλίζει το κοριτσάκι και πλησιάζει στο μέρος του αγοριού. Εκείνο ξυπνά. Η γυναίκα το πιάνει από το λαιμό και τον σφίγγει. Το αγόρι προσπαθεί να αντιδράσει, αλλά η δύναμη της μητέρας του είναι ισχυρότερη. Ένας τελευταίος σπασμός και μετά το κορμί του παιδιού μένει ακίνητο. Η Νίτα Μπέικερ πηγαίνει στο σαλόνι. Με μια εφημερίδα φρακάρει την κεντρική πόρτα της μονοκατοικίας και ύστερα επιστρέφει στην κουζίνα. Παίρνει ένα μαχαίρι και επιχειρεί να το μπηξεί στην καρωτίδα της, αλλά τα χέρια της τρέμουν από υπερένταση. Το μαχαίρι γλιστρά και πέφτει στο πάτωμα. Η Μπέικερ έχει τραυματιστεί ελαφρά. Βλέπει το αίμα της να τρέχει και λιποθυμά... Λίγη ώρα αργότερα, στο σπίτι επιστρέφει ο σύζυγός της Τζόελ συνοδευόμενος από έναν συνάδελφό του. Ανυποψίαστος, ανοίγει με δυσκολία την εξώπορτα, που είναι φρακαρισμένη με την εφημερίδα. «Βρήκα τη γυναίκα μου μέσα σε μια λίμνη αίματος» θα πει αργότερα ο ίδιος, καταθέτοντας στη δίκη ενώπιον του Κακουργιοδικείου Πειραιά. «Προχώρησα στο δωμάτιο των παιδιών. Τα βρήκα σκοτωμένα. Στην αρχή νόμισα ότι κοιμόντουσαν. Το αγόρι μου ήταν μπρούμυτα. Το αναποδογύρισα και με τρόμο είδα τα αίματα. (...) Το πρόσωπο της Σουζάνας ήταν κατάσπρω. Βρήκα νεκρή και την Κίτυ».

Συντετριμμένος, ο Τζ. Μπέικερ μεταφέρεται με νευρικό κλονισμό στο νοσοκομείο της αμερικανικής βάσης. Σε διπλανό θάλαμο νοσηλεύεται η σύζυγός του, που έχει διαφύγει το θάνατο. Όταν οι λεπτομέρειες της υπόθεσης γίνονται γνωστές, μέσω των ρεπορτάζ των εφημερίδων, η κοινή γνώμη συγκλονίζεται. Λόγω των προφανών αναλογιών με το μύθο της Μήδειας, οι εφημερίδες φιλοξενούν τα ρεπορτάζ τους στις πρώτες σελίδες, υπό τους πηχυσίους τίτλους: «Μήδεια στο Καλαμάκι», «Σύζυγος Αμερικανού λοχία στραγγαλίζει τα τρία παιδιά της», «Απέτυχε η απόπειρα της Μήδειας του Καλαμακίου να αυτοκτονήσει», «Γιατί σκότωσε η Μπέικερ τα παιδιά της; Πρόκειται περί φρενοβλαβούς;». Τα ερωτήματα ζητούν απαντήσεις και οι αστυνομικοί επιχειρούν να τις βρουν. Στις 31 Μαΐου και αφού οι γιατροί εκτιμούν πως η ασθενής τους μπορεί πια να μιλήσει, η Μπέικερ απολογείται: «(...) Πριν έξι μήνες ήμουν η πιο ευτυχισμένη μητέρα του κόσμου. Μετά, έμαθα ότι ο άντρας μου με απατούσε με μιαν άλλη. Δεν έπρεπε να ζήσουμε πια ούτε εγώ, ούτε τα παιδιά μου».

Το σπίτι της οικογένειας Μπέικερ στο Καλαμάκι, όπου έγινε η τριπλή ανθρωποκτονία.

Ο Τζόελ Μπέικερ και η Νίτα γνωρίστηκαν το 1951 σε ένα φιλικό σπίτι στη Νότια Καρολίνα των Η.Π.Α.. Εκείνη εργαζόταν ως εμποροϋπάλληλος και εκείνος σε μια ιδιωτική επιχείρηση. Σύμφωνα με τον Τζόελ Μπέικερ «το αίσθημά μας ήταν δυνατό και σχεδόν αμέσως παντρευτήκαμε». Η Νίτα Μπέικερ ήταν μια έντονα θρησκευόμενη γυναίκα (Λουθηρανή) και ο σύζυγός της θα καταθέσει χαρακτηριστικά ενώπιον της αστυνομίας: «Η διασκέδασή της δεν ήταν άλλη από το να διαβάζει θρησκευτικά βιβλία. Το σπίτι ήταν γεμάτο με τέτοια».

Η ζωή του ζευγαριού κυλούσε αρμονικά, θα επαναλάβει πολλές φορές η Μπέικερ αλλά ο σύζυγός της θα διατυπώσει διαφορετική γνώμη: «Μας χώριζε ένα μεγάλο και αγεφύρωτο ψυχικό τραύμα (...). Περνούσαμε μια ζωή ήσυχη κι αδιάφορη, χωρίς να υπάρχει η απαιτούμενη ανταπόκριση εκ μέρους της γυναίκας μου. Αν δεν υπήρχαν τα παιδιά θα είχαμε χωρίσει. Εκείνη ήταν κλεισμένη στον εαυτό της κι εγώ την αντιμετώπιζα με αδιαφορία. (...) Οι συζυγικές μας υποχρεώσεις ήταν απόλυτα ομαλές, αλλά δεν συναντούσα ανταπόκριση εκ μέρους της. Πάντως, από αρκετά χρόνια κοιμόμασταν χωριστά» (κατάθεση Τζ. Μπέικερ στο Κακουργιοδικείο Πειραιά).

Ως στρατιωτικός, πλέον, το καλοκαίρι 1960 ο Μπέικερ πήρε μετάθεση για την Ελλάδα και μαζί με τη Νίτα και τα τρία τους παιδιά εγκαταστάθηκαν στη μονοκατοικία του Καλαμακίου. Στα τέλη του 1960, ο Μπέικερ γνώρισε την Βενετία Σιταρά, που εργαζόταν κι αυτή στην αμερικανική βάση. Συμφώνησαν να του κάνει μαθήματα ελληνικών, αλλά όπως κατέθεσε αργότερα η γυναίκα στους αστυνομικούς «σιγά-σιγά, αυτός άρχισε να με πιέζει να κάνουμε σχέση και μου έλεγε πως θα έκανε καμιά παλαβομάρα αν δεν δεχόμουνα. Δεν ήθελα να φέρω δυστυχία σε ένα σπίτι που πριν από λίγο καιρό ήταν γεμάτο ευτυχία. (...) Όμως, ο Μπέικερ ήταν αθεράπευτος και τελικά δέχθηκα τις προτάσεις του γιατί δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς. Πάντως, με βεβαίωνε ότι δεν θα άφηνε τη γυναίκα και τα παιδιά του. (...) Κάποια στιγμή, πήρα την απόφαση να χωρίσουμε. Μάλιστα μια μέρα έφυγα από τη βάση χωρίς να τον ειδοποιήσω, (...) ήρθε στο σπίτι μου έξω φρενών και δημιούργησε μικροεπεισόδιο. Προσπάθησα να το ξανακάνω αλλά διαπίστωσα ότι αυτή η τακτική δεν έχει αποτέλεσμα» (εφ. «Ακρόπολις» - 2/6/1961).

Η Ν. Μπέικερ προσάγεται στον ανακριτή

Η Μπέικερ άρχισε να υποψιάζεται πως κάποια άλλη γυναίκα είχε μπει στη ζωή του άντρα της. «Από τον Ιανουάριο τα πράγματα άλλαξαν» θα πει αργότερα η ίδια. «*Η ζωή μου άρχισε να γίνεται μια κόλαση. Έχασα την ευτυχία μου, δεν ζούσα πια μέσα στα χάδια. Ο άνδρας μου άρχισε να μην με προσέχει πια, να μου φέρεται σκληρά και ψυχρά. Του ζητούσα εξηγήσεις για τη συμπεριφορά του, αλλά αυτός δεν μου απαντούσε. Φώναζε και με απειλούσε πως θα ζητήσει να ξαναγυρίσει στην Αμερική. Έλεγα: 'Πρέπει να τον συγχωρέσω, να κάνω πως δεν βλέπω και να ζήσω για τα παιδιά μου'. Αυτή η σκέψη με ανακούφιζε λίγο. Μα, μετά με έπιανε ξανά απελπισία. Τα βιβλία, όμως, και πάλι με έκαναν να ηρεμώ και να σκέφτομαι λογικά. Όμως, η μοίρα μου φαίνεται πως με κυνηγούσε...*». Εντελώς τυχαία, στις 26 Μαΐου η Μπέικερ ανακάλυψε στα προσωπικά αντικείμενα του άντρα της μια φωτογραφία, όπου απεικονιζόταν ο ίδιος αγκαλιά με τη Β. Σιταρά. Ένοιωσε απόγνωση. «*Σκέφθηκα πως ύστερα από όσα ανακάλυψα, δεν είχαμε θέση στον κόσμο ούτε εγώ, ούτε τα παιδιά μου*» θα πει στους αστυνομικούς. Μερικές ώρες αργότερα, θα έμπαινε για τελευταία φορά στα παιδικά δωμάτια.

Το φθινόπωρο του ίδιου έτους (1961) πραγματοποιήθηκε η δίκη για την υπόθεση στο Κακουργιοδικείο Αθηνών. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας τρεις ψυχίατροι, οι οποίοι είχαν εξετάσει την Μπέικερ, κατέθεσαν πως η κατηγορουμένη σκότωσε τα παιδιά της υπό το κράτος ψυχογενούς μελαγχολίας σοβαρής μορφής. Με τον στραγγαλισμό τους πίστευε πως διέπραττε μια «κατ' επέκταση αυτοκτονία», ευεργετώντας τόσο τον εαυτό της όσο κι αυτά. Οι ένορκοι αποδέχτηκαν ότι η Μπέικερ εγκλημάτησε υπό το κράτος πλήρους σύγχυσης και το δικαστήριο αποφάσισε τον εγκλεισμό της σε ψυχιατρείο και όχι στις φυλακές.

Όμως, ο εισαγγελέας άσκησε έφεση, καθώς είχε την άποψη ότι θα έπρεπε να κριθεί ένοχη σε ήρεμη ψυχική κατάσταση. Η δίκη θα ξεκινούσε σε δεύτερο βαθμό από μηδενική βάση. Στο διάστημα που μεσολάβησε, η Νίτα Μπέικερ μελετούσε στο κελί την Βίβλο, δεν έδειχνε σημάδια μεταμέλειας, ενώ εμφανιζόταν αδιάφορη για τη ζωή της. Είναι χαρακτηριστικό πως όταν, λίγες μέρες πριν από την εναρκτήρια ημέρα της δίκης στο Εφετείο, την επισκέφθηκε ο συνήγορός της Στ. Τριανταφύλλου και την ρώτησε με ποια ποινή φυλάκισης θα ήταν ικανοποιημένη, εκείνη απάντησε κυνικά: «*Θέλω να πεθάνω*».

Ο πατέρας της Ν. Μπέικερ (αριστερά) με τους συνηγόρους υπεράσπισής της Στ. Τριανταφύλλου (στο μέσον) και Τ. Θεοφανόπουλο, λίγο πριν από την πρώτη δίκη.

Την άνοιξη του 1962, η Μπέικερ κάθισε ξανά στο εδώλιο του κατηγορουμένου, αυτή τη φορά στο Κακουργιοδικείο Πειραιά. Στις καταθέσεις τους, τόσο ο Τζ. Μπέικερ όσο και η Β. Σιταρά αρνήθηκαν πως διατηρούσαν ερωτικό δεσμό και έκαναν λόγο για φιλική σχέση. Πάντως, ο Τζ. Μπέικερ στην κατάθεσή του παραδέχτηκε πως την ημέρα του εγκλήματος «είχα πάει με την Σιταρά μια εκδρομή στην Πεντέλη και μετά πήγαμε στον κινηματογράφο». Από την πλευρά της, η οικιακή βοηθός του ζευγαριού Μαρία Βλάχου περιέγραψε την Μπέικερ ως «υπόδειγμα μητέρας και συζύγου».

Έντονο προβληματισμό προκάλεσαν οι τοποθετήσεις τεσσάρων ψυχιάτρων, που συγκρούστηκαν ως προς το εάν η κατηγορουμένη είχε συνείδηση ή όχι των πράξεών της. Ο καθηγητής Ψυχιατρικής Κ. Κωνσταντινίδης, ο οποίος είχε εξετάσει την Ν. Μπέικερ τέσσερις φορές κατέθεσε, μεταξύ άλλων, ότι «κατά την διάπραξη του εγκλήματος, η κατηγορουμένη έπασχε από σοβαρή ψυχική πάθηση μετά μελαγχολίας, αποτέλεσμα της οποίας ήταν να δημιουργηθεί μια νοσηρά κατάσταση. (...) Την ώρα που διέπραττε το έγκλημα δεν είχε την ικανότητα να αντιληφθεί το άδικο της πράξεώς της και ήταν σε τέτοια κατάσταση συγχύσεως, ώστε να έχει καταργηθεί εντελώς ο καταλογισμός της. Πιστεύω ακράδαντα ότι λίγες ημέρες πριν από το έγκλημα η κατάστασή της χειροτέρευσε και εγκληματίστηκε κάτω από το κράτος μιας αγχώδους μελαγχολίας».

Ο ψυχίατρος Κ. Μπούκης υποστήριξε πως «η κατάθλιψη υπήρχε δύο ή τρεις ημέρες πριν από το έγκλημα. (...) Αν δεν κατόρθωσε να πραγματοποιήσει την πρόθεσή της να αυτοκτονήσει οφείλεται στο γεγονός ότι το ψυχικό της σθένος είχε εξασθενήσει από τους αλλεπάλληλους στραγγαλισμούς», ενώ παρόμοια ήταν και η τοποθέτηση του υφηγητή Ψυχιατρικής Μ. Στριγγάρη, ο οποίος σημείωσε ότι η κατηγορουμένη «εγκληματίστηκε κάτω από το κράτος μιας νοσηράς καταστάσεως».

Καθοριστική, ωστόσο, για την έκβαση της δίκης στάθηκε η κατάθεση του ψυχιάτρου Χ. Μικρόπουλου, ο οποίος την είχε εξετάσει μόλις δύο ημέρες μετά το έγκλημα: «Νομίζω ότι η κατηγορουμένη είχε αντίληψη του τι έκανε, αλλά διέπραξε το έγκλημα ακριβώς επειδή είχε ανώριμη προσωπικότητα και δεν μπορούσε να προσαρμοστεί στη ζωή μαζί με τον σύζυγό της» τόνισε χαρακτηριστικά. «Ήταν τύπος σχιζοειδής. Η Μπέικερ ήταν κλειστός χαρακτήρας. (...) Δεν μπορούσε να εκφραστεί και να αντιδράσει σε ό,τι έκανε ο άντρας της, (...) να του πει να αλλάξει τρόπο ζωής, ούτε καν να εξωτερικεύσει τον πόνο της. (...) Θα μπορούσε να σκοτώσει τον σύζυγό της, αλλά θεωρούσε ότι δεν άξιζε αυτός μια τέτοια τιμωρία. Ήθελε να αυτοκτονήσει. Αυτή ήταν η βαθύτερη επιθυμία της. (...) Αλλά θα άφηνε έτσι πίσω της τα παιδιά. Θα έπεφταν στα χέρια του συζύγου της. Θέλησε λοιπόν να τα λυτρώσει (...). Με την πράξη της αυτή ήθελε να εκδικηθεί και τον άπιστο σύζυγό της».

Η Ν. Μπίκερ, σε δύο χαρακτηριστικές στιγμές από τη δεύτερη δίκη.

Στην απολογία της, η Μπίκερ δεν έδειξε καμιά μεταμέλεια για τα εγκλήματά της, υποστήριξε (αλλά χωρίς συγκεκριμένα στοιχεία) ότι ο σύζυγός της ήταν βίαιος και πως η ίδια ήθελε να επιστρέψει στις Η.Π.Α. με τα παιδιά, αλλά δεν την άφηνε. «Τον φοβόμουν τον άντρα μου. Με κτυπούσε» είπε χαρακτηριστικά και συμπλήρωσε: «Σκότωσα τα παιδιά μου γιατί ήθελα να αναγκάσω τον άντρα μου να μην με κτυπά». Ο εισαγγελέας χαρακτήρισε το έγκλημα «αποτρόπαιο», τόνισε πως «η κατηγορούμενη την ώρα που διέπραττε το έγκλημα είχε την ικανότητα να αντιληφθεί το άδικο της πράξεώς της» και ζήτησε να κηρυχθεί ένοχη ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως, υπό καθεστώς μέτριας διατάραξης των πνευματικών λειτουργιών. Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκαν και οι συνήγοροι Πολιτικής Αγωγής, ενώ από την πλευρά τους, οι συνήγοροι υπεράσπισης προσπάθησαν να πείσουν τους ενόρκους να επαναλάβουν την ετυμηγορία της πρώτης δίκης (πλήρη σύγχυση της Ν. Μπίκερ). Τελικώς, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Μπίκερ διέπραξε τις τρεις ανθρωποκτονίες σε βρασμό ψυχικής ορμής και σε κατάσταση διατάραξης των πνευματικών της λειτουργιών και της επέβαλε ποινή κάθειρξης 16 ετών.

Στιγμιότυπο από την κατ'έφεση δίκη: όρθιος διακρίνεται ο συνήγορος υπεράσπισης Στ. Τριανταφύλλου. Στο βάθος, σκυφτή, η Ν. Μπίκερ με τα χέρια στο πρόσωπό της.

Δύο χρόνια αργότερα, έλαβε χάρη και επέστρεψε στις Η.Π.Α. Σύμφωνα με τους δημοσιογράφους Ν. Κακουνάκη και Ερρ. Μπαρτζινόπουλο, λίγα χρόνια μετά, έστειλε μια επιτολή στο δικηγόρο της Στ. Τριανταφύλλου στην οποία ανέφερε πως ήταν πια καλά, ότι

νοσταλγεί την Ελλάδα και ότι επιθυμούσε να την επισκεφθεί ξανά. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, ο Γιάννης Ράγκος την εντόπισε τηλεφωνικώς στις Η.Π.Α., αλλά η ίδια, επιμόνως, αρνήθηκε να μιλήσει για την υπόθεση και για τη ζωή της εκεί.

Υπόθεση Γιώργου Μεταξάκη. Στις 13/6/1999, ο Γιώργος Μεταξάκης, 40 χρόνων, εργάτης από τον Προφήτη Ηλία Ηρακλείου και πατέρας τριών παιδιών, έχοντας επιβιβάσει τα παιδιά του στο αυτοκίνητό του και κινούμενος επί της εθνικής οδού Ηρακλείου - Αγίου Νικολάου στην Κρήτη απειλούσε να τα σκοτώσει εκβιάζοντας την εν διαστάσει σύζυγό του, Αργυρώ⁷⁴⁰. Ο Γιώργος και η Αργυρώ Μεταξάκη αντιμετώπιζαν πολλά προβλήματα στον γάμο τους και μία εβδομάδα περίπου πριν το συμβάν είχαν χωρίσει. Την Κυριακή, 13/6/1999, ο 40χρονος πήγε από το σπίτι προκειμένου να πάρει μαζί του τα τέσσερα παιδιά ηλικίας 11, 10, 3 και 1,5 χρόνων, αντίστοιχα, για να περάσουν την ημέρα μαζί του. Το βράδυ, η 30χρονη Αργυρώ Μεταξάκη δέχθηκε ένα τηλεφώνημα από τον εν διαστάσει σύζυγό της, ο οποίος της ζητούσε να μεταβεί στον κόμβο Ο 40χρονος Γιώργος Παπαναστασίου προκειμένου να πάρει τα παιδιά, διαφορετικά Μεταξάκης απειλούσε ότι θα τα σκοτώσει. Σύμφωνα με την Αργυρώ Μεταξάκη, ο 40χρονος άρχισε να τηλεφωνεί ανά μισή ώρα και να αλλάζει την τοποθεσία της συνάντησης, γεγονός που ανησύχησε ακόμα περισσότερο την 30χρονη και τα συγγενικά της πρόσωπα. Κάποια στιγμή η Αργυρώ Μεταξάκη αποφάσισε να ειδοποιήσει την Αστυνομία διαπιστώνοντας ότι ο σύζυγός της δεν έχει καμία πρόθεση να της παραδώσει τα παιδιά. Αμέσως κινητοποιήθηκε η Αστυνομία και οργανώθηκε επιχείρηση για τον εντοπισμό και την σύλληψη του 40χρονου. Δεν άργησαν να τον ανακαλύψουν. Όλο εκείνο το διάστημα ο Γιώργος Μεταξάκης κινείτο με το αυτοκίνητο επί της εθνικής οδού. Στο ύψος της Παντάνασσας οι αστυνομικοί τον εντόπισαν και τότε αυτός στην προσπάθειά του να ξεφύγει ανέπτυξε μεγάλη ταχύτητα. Στο ύψος όμως του οικισμού Κοκκίνι Χάνι το αυτοκίνητο έπαθε ζημιά και ο 40χρονος υποχρεώθηκε να το εγκαταλείψει, αφήνοντας πίσω και τα τέσσερα παιδιά του. Εξαφανίστηκε στο σκοτάδι και παρά τις προσπάθειες των αστυνομικών να τον εντοπίσουν, δεν βρέθηκε στη γύρω περιοχή. Τα τέσσερα παιδιά εμφανώς σοκαρισμένα μεταφέρθηκαν στο Βενιζέλειο Νοσοκομείο για προληπτικούς λόγους.

Όμως, τρεις μήνες αργότερα, ο Μεταξάκης, που εξακολουθούσε να βρίσκεται σε διάσταση με τη σύζυγό του και να της διαμηνύει απειλητικά ότι «πρέπει να τα ξαναβρούν», πραγματοποίησε την απειλή του. Περίπου στις 8:00 το βράδυ της 20/9/1999⁷⁴¹, επισκέφθηκε την πρώην σύζυγό του στην περιοχή Γιόφυρο όπου διαμένει και ζήτησε να πάρει μαζί του όλα τα παιδιά για να τους αγοράσει παιχνίδια. Έτσι και έγινε. Με το αυτοκίνητό του κατευθύνθηκε προς την περιοχή των Λινοπεραμάτων και στις 8.30, περίπου, έφθασε στις εκβολές του ποταμού Αλμυρού. Ο Γιώργος Μεταξάκης πήρε μαζί του τα τρία αγόρια και κατευθύνθηκε προς την όχθη του ποταμού, ενώ την 11χρονη κόρη του Κωνσταντίνα την έδεσε και τη φίμωσε μέσα στο αυτοκίνητο. Ο δράστης δηλητηρίασε τα τρία ανήλικα παιδιά του και στη συνέχεια τα πέταξε στο ποτάμι. Σε μία ώρα, περίπου, ο 40χρονος επέστρεψε στο αυτοκίνητο ενημερώνοντας την κόρη του για τις αποτρόπαιες πράξεις του. «Τα αδέρφια σου είναι νεκρά. Εσύ μη φοβάσαι όμως, δεν πρόκειται να σε πειράξω», έλεγε στη μικρή Κωνσταντίνα, η οποία είχε ξεσπάσει σε λυγμούς. Στις ερωτήσεις της ανήλικης κόρης του για το τι έκανε στα αδέρφια της αρκέστηκε να πει «τους έδωσα Amita με δηλητήριο και πέθαναν». Ο δράστης με το αυτοκίνητό του κατευθύνθηκε προς τη Χερσόνησο και στις 11.30, περίπου, έφθασαν στην Κερά. Πεντακόσια μέτρα πριν από την εκκλησία της Παναγίας της Κεράς, ο Γ. Μεταξάκης έστρεψε σε έναν αγροτικό δρόμο, όπου και στάθμευσε. Για άλλη μία φορά είπε στη μικρή Κωνσταντίνα να μη φοβάται, τη σκέπασε με μια κουβέρτα και στη συνέχεια χάθηκε στο σκοτάδι. Μία ώρα μετά τα μεσάνυχτα, ο Γιώργος Μεταξάκης επικοινωνήσε με την εν διαστάσει σύζυγό του. «Τα παιδιά τέλος. Εκεί που τα έχω πετάξει δεν πρόκειται να τα βρεις. Και 'γώ θα σκοτωθώ», της είπε στο τηλέφωνο και πριν προλάβει να πάρει απάντηση, το έκλεισε. Το κουβάρι της οικογενειακής τραγωδίας άρχισε να ξετυλίγεται το επόμενο πρωί,

⁷⁴⁰ Εφημερίδα «Τα Νέα», 15/6/1999, ρεπορτάζ του ανταποκριτή στο Ηράκλειο Κώστα Μπογδανίδη.

⁷⁴¹ Εφημερίδα «Τα Νέα», 22/9/1999, ρεπορτάζ του ανταποκριτή στο Ηράκλειο Κώστα Μπογδανίδη.

όταν η 11χρονη Κωνσταντίνα βγήκε από το αυτοκίνητο και άρχισε να αναζητεί βοήθεια. Κάποιος περαστικός τη μετέφερε στο Αστυνομικό Τμήμα του Μοχού, όπου άρχισε να εξιστορεί τις τραγικές στιγμές που έζησε.

«Ο μπαμπάς μου μας πήρε από το σπίτι για να μας αγοράσει παιχνίδια. Στον δρόμο σταμάτησε σε ένα περίπτερο και αγόρασε τρεις πορτοκαλάδες Amita. Στη συνέχεια μας πήγε σε ένα ποτάμι. Τα αδέρφια μου κατέβηκαν από το αυτοκίνητο και έπαιζαν, ενώ εμένα με έδεσε με τα κορδόνια που έβγαλε από τα παπούτσια του. Στη συνέχεια πήρε τις πορτοκαλάδες και ένα κίτρινο φακελάκι με δηλητήριο και έφυγε. Για να μη βλέπω, σήκωσε το καπό του αυτοκινήτου. Όταν επέστρεψε, μου είπε ότι τα αδέρφια μου τα δηλητηρίασε και είναι νεκρά. Εμένα με έλυσε, όταν φτάσαμε στην Κερά. Ο μπαμπάς μου πήρε πάλι το κίτρινο φακελάκι με το δηλητήριο και έφυγε. Μου είπε ότι θα δηλητηριαστεί και αυτός».

Αυτή ήταν η πρώτη μαρτυρία-κατάθεση της 11χρονης Κωνσταντίνας προς τους αστυνομικούς του Μοχού, που δεν πίστευαν όσα άκουγαν. Η κατάθεση της μικρής έστρεψε τις έρευνες των αστυνομικών προς τον Αλμυρό ποταμό. Ο Μεταξάκης αγνοείτο επί σχεδόν δύο ημέρες, παρ'ότι οι αστυνομικοί είχαν αρχίσει να κτενίζουν την περιοχή. Μέλη της ομάδας διάσωσης της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και μέλη του συλλόγου αυτοδυνάμους Ηρακλείου ξεκίνησαν τις έρευνες στην περιοχή που είχε υποδείξει η 11χρονη Κωνσταντίνα. Ύστερα από περίπου μία ώρα εντοπίστηκε, σε βάθος 6 μέτρων, το πτώμα του 10χρονου Γιάννη. Σε κοντινή απόσταση βρέθηκαν και τα πτώματα των άλλων δύο ανηλίκων, του 4χρονου Νίκου και του αβάπτιστου αγοριού. Ο ιατροδικαστής κ. Γιάννης Στειακάκης που έσπευσε στον τόπο του εγκλήματος επιφυλάχθηκε για τα αίτια του θανάτου των τριών παιδιών. «Δεν μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε αν ο θάνατος των τριών παιδιών προήλθε από δηλητηρίαση ή από πνιγμό. Τα παιδιά έφεραν κακώσεις οι οποίες προήλθαν από τα βράχια μετά την πτώση τους στο ποτάμι καθώς παρασύρθηκαν από τα ορμητικά νερά». Ένα ημερολόγιο και τρεις βιντεοκασέτες βρέθηκαν μέσα στο αυτοκίνητο του 40χρονου δράστη. Στο ημερολόγιο αυτό ο 40χρονος είχε καταγράψει μέσα σε περίπου 50 σελίδες όλες τις σκέψεις του αλλά και τις ενέργειές του που αφορούσαν την οικογένειά του. Από τα κείμενά του προέκυπτε ότι ο 40χρονος είχε μια έμμονη ιδέα. Πίστευε ότι τα τρία αγόρια δεν ήταν δικά του παιδιά και ένιωθε μίσος γι' αυτά και για τη γυναίκα του. Στην τελευταία σελίδα του ημερολογίου ο δράστης προσπαθούσε να δικαιολογήσει τις πράξεις του και κατέληγε ως εξής: «Αν θέλετε, να με θάψετε κοντά στα παιδιά».

Ο δράστης τελικά συνελήφθη στις 10:30 το πρωί της 22^{ης} Σεπτεμβρίου 1999, από αστυνομικούς των Τμημάτων Λιμένος Χερσονήσου και Μοχού, έξω από τον οικισμό Λαγού του Οροπεδίου Λασιθίου, σε ένα από τα μπλόκα που είχαν στηθεί σε δρόμους της περιοχής⁷⁴². Ο αστυνομικός Γιώργος Χαλκιαδάκης ήταν εκείνος που σταμάτησε το φορτηγό που τον μετέφερε και τον κατέβασε. Τον ρώτησε ποιός είναι και απαθέστατα εκείνος του απάντησε πως είναι ο Μεταξάκης. Κατά τη σύλληψή του απέφυγε να πει οτιδήποτε, αλλά αρκέστηκε να απαντά ότι δεν το έκανε αυτός, ενώ ζήτησε να δει και τη γυναίκα του. Νωρίτερα ο Μεταξάκης είχε θεαθεί στο χωριό Κερά του Οροπεδίου, όπου κατά πληροφορίες μπήκε σε ένα καφενείο για να πει καφέ και στη συνέχεια, αφού πήρε ένα μπουκάλι νερό, έκανε οτοστόπ έξω από το χωριό. Τον Μεταξάκη πήρε με το φορτηγό του ο Γιάννης Καμηλάκης, ο οποίος δεν τον είχε αναγνωρίσει (στις πρώτες φωτογραφίες εμφανιζόταν με μούσι, το οποίο όμως είχε κόψει τον τελευταίο καιρό).

Μετά τη νεκροψία και νεκροτομή, ο επίκουρος καθηγητής Ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Γιάννης Στειακάκης δήλωσε ότι ο δράστης πέταξε στην κυριολεξία τα 3 παιδάκια στον ποταμό ζωντανά, με αποτέλεσμα να πνιγούν από τα ορμητικά νερά. Ίχνη δηλητηρίου ή άλλης τοξικής ουσίας δεν ανιχνεύτηκαν, όπως διαβεβαίωσε και ο προϊστάμενος του τοξικολογικού εργαστηρίου του ΠΕΛΑΓΝΗ κ. Τσατσάκης. Η έρευνα αυτή που έγινε κατέρριψε ουσιαστικά και τη μαρτυρία της 11χρονης κόρης του Μεταξάκη, που έμεινε ζωντανή, η οποία είχε καταθέσει ότι είδε τον πατέρα της να ρίχνει κάτι στις πορτοκαλάδες των αδελφών της... Ο κ. Στειακάκης που έκανε τη νεκροτομή βρήκε τα κλασικά συμπτώματα του πνιγμού στα 3 παιδάκια, ενώ εντόπισε ίχνη σωματικής βίας μόνο στον 10χρονο Γιαννάκη. Ο οποίος και είχε κάτω από τη μασχάλη του ίχνη από χέρια ενήλικου που προφανώς τον

⁷⁴² Εφημερίδα «Τα Νέα», 23/9/1999, ρεπορτάζ του ανταποκριτή στο Ηράκλειο Κώστα Μπογδανίδη.

έσπρωξε στον ποταμό. «Ήταν μάλλον φυσιολογικό, αφού το μεγαλύτερο παιδί μπόρεσε κάπως να αντισταθεί πριν το σπρώξει στο νερό», είπε ο ιατροδικαστής.

Στις 23/9/1999, στις 6 το πρωί, ξεκίνησε η αναπαράσταση, με δρακόντεια μέτρα ασφαλείας καθώς οι Αρχές φοβούνται το ενδεχόμενο λιντσαρίσματος του δράστη. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο δράστης εμφανίστηκε στην περιοχή όπου διέπραξε το τριπλό αποτρόπαιο έγκλημα με αλεξίσφαιρο γιλέκο, ενώ περιμετρικά του χώρου βρίσκονταν ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις που είχαν ελέγξει και αργότερα απέκλεισαν την περιοχή. Κατά τη διεξαγωγή της αναπαράστασης⁷⁴³ παρουσία του αντεισαγγελέα κ. Νίκου Ποιμενίδη, του ιατροδικαστή Στειακάκη και του διοικητή της Υποδιεύθυνσης Ασφαλείας Ηρακλείου κ. Μαυρίδη, ο Μεταξάκης επαναλάμβανε διαρκώς τις φράσεις: «Είμαι αθώος», «ήταν ατύχημα». Ξαφνικά, όπως είπε και ενώ είχε στραμμένη την προσοχή του στο αβάπτιστο αγοράκι 2 ετών και στην 11χρονη κόρη του που ήταν στο αυτοκίνητο, αντιλήφθηκε ότι το ένα του παιδί, ο Γιάννης, 10 ετών, είχε πέσει στο ποτάμι. «Είδα το χέρι του έξω από το νερό», είπε χαρακτηριστικά στον εισαγγελέα. Ο μικρότερος γιος του, ο Νίκος, 4 ετών, έτρεξε για να βοηθήσει τον Γιάννη με αποτέλεσμα να βρεθεί και αυτός στο νερό. Σύμφωνα πάντα με τα όσα υποστήριξε στην αναπαράσταση ο 40χρονος Μεταξάκης, πλησίασε και ο ίδιος για να βοηθήσει τα δύο παιδιά του. Όμως στον πανικό που δημιουργήθηκε έπεσε και το αβάπτιστο παιδί μέσα στο ποτάμι. Τελικά, οδηγήθηκε χθες στον εισαγγελέα Ηρακλείου κ. Ζαχαρία Κοκκινάκη, ο οποίος και του άσκησε ποινική δίωξη για τρεις κακουργηματικές πράξεις (ανθρωποκτονία κατά συρροή) και δύο πλημμελήματα (παράνομη κατακράτηση και έκθεση ανηλίκου) και αφού κρατήθηκε, πήρε προθεσμία για να απολογηθεί στην τακτική Ανάκριση τη Δευτέρα, 28/9/1999.

Τρία στοιχεία επισφράγισαν τις σοβαρές ενδείξεις ενοχής του Μεταξάκη : (i) το ημερολόγιο όπου και αναφέρει λεπτομέρειες για όσα σχεδίαζε (ii) η μαρτυρία της μεγαλύτερης κόρης του που είχε την τύχη να σωθεί και (iii) τα τηλεφωνήματα που έκανε μετά το τριπλό φονικό στη γυναίκα του και τη μητέρα του (τα στοιχεία παρασχέθηκαν από την εταιρία κινητής τηλεφωνίας Telestet).

Λόγω του ότι εξακολουθούσε να αρνείται τα πάντα, η τοπική κοινωνία, ακόμη και οι συγγενείς του Μεταξάκη φέρονταν εξαγριωμένοι εναντίον του. Κανείς δικηγόρος δεν αναλάμβανε την υπεράσπισή του και ο συνήγορος που προσωρινά είχε διορίσει η οικογένεια του δράστη παραιτήθηκε πριν εμφανιστεί για απολογία. Τελικά, τη Δευτέρα 28/9/1999, απολογήθηκε και κρατήθηκε προσωρινά με σύμφωνη γνώμη της Γ' Τακτικής Ανακρίτριας Ευαγγελίας Ψαράκη και του Εισαγγελέως Ζαχαρία Κοκκινάκη⁷⁴⁴. Μετήχθη μάλιστα στον Κορυδαλλό, ώστε να μην κινδυνεύσει από πράξεις αντεκδίκησης ντόπιων κρατουμένων.

Η Αργυρώ και ο Γιώργος Μεταξάκης ήταν κι αυτοί οικεία πρόσωπα στον Προφήτη Ηλία. Όχι μόνο κατάγονταν από εκεί, προέρχονταν και από την ίδια οικογένεια. Ο πατέρας της Αργυρώς Μεταξάκη, Νίκος, και ο πατέρας του Γιώργου Μεταξάκη, Γιάννης, ήταν πρώτα ξαδέλφια. Οι στενοί δεσμοί μεταξύ των δύο νέων είχαν τότε (περίπου 12 χρόνια πριν) προκαλέσει την αντίδραση της οικογένειας μπροστά στην επιθυμία τους να προχωρήσουν σε γάμο. Οι αρχικές αυτές αντιδράσεις υποχώρησαν, ωστόσο, στη συνέχεια μπροστά στην επιμονή του ζευγαριού. Τα προβλήματα στη σχέση της Αργυρώς και του Γιώργου Μεταξάκη άρχισαν να φαίνονται ανυπερέβλητα το τελευταίο διάστημα. Το ζευγάρι που ζούσε στο Ηράκλειο, στην ίδια πολυκατοικία με την οικογένεια της Αργυρώς, είχε βρεθεί αρκετές φορές στο πρόσφατο παρελθόν σε διάσταση. Όσπου ήρθε ο οριστικός χωρισμός. Και μαζί του ήρθαν ακόμα μεγαλύτερα προβλήματα. Σύμφωνα με συγγενικά πρόσωπα του Γιώργου Μεταξάκη, ο 40χρονος είχε υπερβολική αδυναμία στα παιδιά. Γι' αυτό δεν άντεχε στην ιδέα ότι θα τα έχανε. «Ήθελε να ξανασμίξει η οικογένειά του», λένε. Ωστόσο, το πάθος του για τα παιδιά πήρε στη συνέχεια ανεξέλεγκτες διαστάσεις. «Αφού δεν μπορώ να τα χαρώ εγώ, δεν θέλω να τα χαίρεται ούτε η μάνα τους», είχε εκμυστηρευτεί σε κοντινά του πρόσωπα.

Η δίκη του Μεταξάκη ξεκίνησε σε πρώτο βαθμό στις 26/9/2000 στο Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Κακουργγημάτων Ρεθύμνου. Η ποινή του, τρις η ισόβια κάθειρξη. Άσκησε έφεση, αλλά όταν έφθασε η ώρα της κατ'έφεσιν δίκης, παραιτήθηκε από την εκδίκαση της έφεσης και η ποινή του παρέμεινε ίδια. Σήμερα, εκτίει την ποινή του.

⁷⁴³ Εφημερίδα «Τα Νέα», 24/9/1999, ρεπορτάζ του ανταποκριτή στο Ηράκλειο Κώστα Μπογδανίδη.

⁷⁴⁴ Εφημερίδα «Τα Νέα», 30/9/1999, ρεπορτάζ του ανταποκριτή στο Ηράκλειο Κώστα Μπογδανίδη.

Όπως έγινε σαφέστερο από τις δύο αυτές υποθέσεις, η πολλαπλότητα των θυμάτων στο ίδιο εγκληματικό επεσόδιο δεν αρκεί για να θεωρηθεί ο δράστης mass murderer, όταν ο κίνητρο διάπραξης, είτε από δηλώσεις του ίδιου του δράστη, είτε και από τα συνοδά στοιχεία αποδεικνύουν ότι κίνητρο ανήκει στα παραδοσιακά κίνητρα της ανθρωποκτόνου δράσης, όπως αυτό της ερωτικής ζυλοτυπίας. Η απουσία ξεκάθਾਰου κινήτρου, συνοδευόμενη από μια ακραία, «κατά πάντων» έκρηξη επιθετικότητας αποτυπώνεται ανεξίτηλα στις υποθέσεις των κατά συρροήν ανθρωποκτόνων, είτε αυτοί στοχοποιούν ξένα πρόσωπα, είτε πρόσωπα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος. Ακολουθεί η ανάπτυξη των υποθέσεων του ερευνητέου υλικού.

Γ. Υποθέσεις (ανάπτυξη ερευνητέου υλικού)

Γ. 1. - Βασίλης Λυμπέρης

Γ.1.1. ΑΝΕΧΕΙΑ, ΜΙΖΕΡΙΑ, ΚΑΤΑΝΤΙΑ.

Ο Βασίλης Λυμπέρης και η Βασιλική Μάρκου είχαν γνωριστεί το Πάσχα του 1967, όταν ο πατέρας του πρώτου, Γιώργος, είχε υποστεί έμφραγμα και είχε εισαχθεί στο Λαϊκό Νοσοκομείο⁷⁴⁵. Στον ίδιο θάλαμο νοσηλεύονταν και ο πατέρας της

⁷⁴⁵ Στο ηλεκτρονικό και έντυπο αρχείο των Αθηναϊκών εφημερίδων, ελάχιστα στοιχεία υπήρχαν για την υπόθεση (βλ. «Ελευθεροτυπία», 5/10/2004). Το σύνολο σχεδόν του υλικού που εκτίθεται εδώ ως ιστορικό έχει ως πηγή την ιστοσελίδα eglima.blogspot.com, του Γιάννη Ράγκου, ο οποίος για περισσότερα από δέκα χρόνια ασχολήθηκε ως δημοσιογράφος με υποθέσεις εγκλημάτων στην Ελλάδα του 20ου αιώνα, έχοντας την ευθύνη της έρευνας στις τηλεοπτικές εκπομπές "Ανατομία ενός εγκλήματος" (ANTENNA, 1991 - 1995), "Διπλή αλήθεια" (ΕΤ-1, 1996-1998) και "Κόκκινος Κύκλος" (ALPHA, 2000-2002). Οι πηγές του Ράγκου αντιπαρατίθενται ακριβώς ως εξής : εφημερίδες «ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ», «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ», «ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ», «ΕΘΝΟΣ», Ιστορικό Λεύκωμα (1972) εφημερίδας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», Δημήτρη Κολιοδήμου: «Λεξικό ελληνικών ταινιών – από το 1914 μέχρι το 2000» (εκδόσεις Γένους, 2001), Στάθη Βαλούκου: «Φιλμογραφία ελληνικού κινηματογράφου»

Βασιλικής. Η αρχική γνωριμία εξελίχθηκε σε ερωτική σχέση η οποία τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους κατέληξε σε γάμο. Ο πατέρας Λυμπέρης δεν αντιμετώπισε θετικά αυτόν το γάμο, αλλά αναγκάστηκε να υποκύψει στην επιθυμία του γιου του, όταν έμαθε πως η Βασιλική ήταν ήδη έγκυος. Λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετώπιζαν, εγκαταστάθηκαν στο σπίτι της οδού 28ης Οκτωβρίου στα Βριλησσία, μαζί με τους γονείς της Βασιλικής. *«Ο βίος μας στην αρχή ήταν ομαλός, τον δεύτερο προς τον τρίτο μήνα, όμως, τα πράγματα άλλαξαν. Ο Βασίλης έγινε οξύθυμος, ώσπου τον τρίτο μήνα μου είπε πως τον έδιωξαν από τη δουλειά του και ότι δεν του έδωσαν αποζημίωση. (...) Όλο αυτό το διάστημα, είμαστε με τους γονείς μου που μας βοηθούσαν οικονομικά»* έγραψε αργότερα η Βασιλική σε ένα τετράδιο που παρέδωσε στον δικηγόρο της Χρ. Καραχάλιο. Η σύγκρουση δεν άργησε να έρθει. Ο Βασίλης Λυμπέρης θα πει στην απολογία του ενώπιον του Κακουργιοδικείου Αθηνών:

«Από την πρώτη στιγμή που παντρευτήκαμε με τη Βασιλική, η πεθερά μου έπαιρνε σε όλα τα θέματα το μέρος της κόρης της. Αντίθετα, ο πεθερός μου ήταν αμερόληπτος άνθρωπος και συχνά έλεγε στην πεθερά μου να μην ανακατεύεται. (...) Παντρεύτηκα πριν γνωρίσω καλά τη γυναίκα μου και μετά το γάμο μου διεπίστωσα ότι δεν τα κατάφερνε στο νοικοκυριό. Γι αυτό, δεν έφταιγε τόσο η γυναίκα μου, όσο η πεθερά μου που δεν της το είχε μάθει. Δεν είχαμε ακόμα παιδιά και είπα στη γυναίκα μου να χωρίσουμε τότε που ήταν πιο εύκολο, επειδή δεν ταιριάζαμε στον χαρακτήρα. Έφυγα και κατέβηκα στους γονείς μου που με συμβούλεψαν να γυρίσω στη γυναίκα μου. Κατάλαβα το λάθος μου και επέστρεψα (...)».

Μετά την επιστροφή του Λυμπέρη στο σπίτι των Βριλησσιών, η κατάσταση εξομαλύνθηκε κάπως, ως τη στιγμή που ένα απρόοπτο γεγονός ανέτρεψε την εύθραυστη ισορροπία: η Βασιλική απέβαλε. Η αντίδραση του Λυμπέρη απέναντι στο γεγονός αυτό ήταν σπασμωδική. *«Όταν έκανα αποβολή, αυτός αντί να κάθεται μαζί μου, έφευγε από το σπίτι και πήγαινε στο σινεμά ή βόλτες»* θα περιγράψει αργότερα η Βασιλική. Λίγο καιρό αργότερα, ο πατέρας της Βασιλικής πέθανε. *«Μετά το θάνατο του πεθερού μου»*, θα υποστηρίξει αργότερα στην απολογία του ο Λυμπέρης,

(εκδόσεις Αιγόκερως, 1998), Πρακτικά Πενταμελούς Εφετείου (Κακουργιοδικείου) Αθηνών - Δίκη Β. Λυμπέρη, Π. Αγγελόπουλου, Θ. Καπρέτσου, Θ. Σταμάτη (5-7 Μαΐου 1972), Συνέντευξη Π. Αγγελόπουλου στο δημοσιογράφο Β. Καβαθά - περιοδικό «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» (22 Απριλίου 1992), Συνέντευξη Π. Αγγελόπουλου στον τηλεοπτικό σταθμό «SKY T.V.» (31 Ιανουαρίου 1994), Συνέντευξη Ν. Γερακάρη - περιοδικό «Αφιέρωμα» εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» (15 Μαΐου 1999), Συνεντεύξεις του Μ. Ανδριανάκη και του Β. Καραμανώλη στο δημοσιογράφο Αργ. Ντινόπουλο - περιοδικό «AFTER CRIME» (τεύχος 2 - Μάρτιος 2000), Μαρτυρίες Δ. Δώδου και Τ. Μπενά - στήλη επιστολών του περιοδικού «Ιστορικά» εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» (τεύχος 253, 16 Σεπτεμβρίου 2004), Συνέντευξη Ν. Γερακάρη στον γράφοντα (Ιανουάριος 1994), Συνέντευξη Μ. Ρεσίλα στον γράφοντα (26 Νοεμβρίου 2001), Συνέντευξη Μ. Ανδριανάκη στον γράφοντα (3 Δεκεμβρίου 2001).

«διηύθυνε το σπίτι η πεθερά μου και όχι η γυναίκα μου. Αυτή την κατάσταση δεν μπορούσα να τη δεχθώ και έτσι αποφάσισα να φύγουμε με τη γυναίκα μου από το σπίτι στα Βριλήσσια». Έτσι, το ζευγάρι εγκαταστάθηκε σε ένα διαμέρισμα επί της οδού Μιχαήλ Βόδα. Η Βασιλική έμεινε ξανά έγκυος. Στα τέλη του 1968, ο Λυμπέρης, με χρήματα που εξασφάλισε από την πώληση ενός οικοπέδου, ιδιοκτησίας της Βασιλικής, άνοιξε ένα εργαστήριο μπαταριών στην οδό Ακομινάτου, στο κέντρο της Αθήνας. «Και πριν και μετά το γάμο, με πίεζε να πουλήσω κάτι οικόπεδα που μου είχε δώσει προίκα ο πατέρας μου, προκειμένου να ανοίξει εργαστήριο μπαταριών» ανέφερε στο ημερολόγιό της η Βασιλική. «Μάλιστα, όταν ήμουνα έγκυος, μου είπε ενώπιον των συγγενών μου ότι αν δεν πωλούσα θα με χώριζε κι ας ήμουν 9 μηνών και ότι δεν είχε λεφτά να με ξεγεννήσει και να τα πλήρωνε η μάνα μου». Στο διάστημα αυτό, οι δουλειές του Λυμπέρη δεν πήγαιναν καλά. Τα προβλήματα στις σχέσεις του ζευγαριού άρχισαν και πάλι να πυκνώνουν. Ο Λυμπέρης έλειπε όλο και περισσότερο από το σπίτι. Κάποιες πληροφορίες ανέφεραν πως συνήθιζε να παίζει σε χαρτοπαικτικές λέσχες. Κάποιες φορές δεν επέστρεφε στο σπίτι του και κοιμόταν στο μαγαζί. Ταυτόχρονα, πίεζε τη Βασιλική να πουλήσει και τα άλλα περιουσιακά της στοιχεία για να βοηθηθούν οικονομικά.

Η Βασιλική Λυμπέρη με την κόρη της Παναγιώτα.

Ένα, περίπου, χρόνο αργότερα, ο Λυμπέρης αναγκάστηκε να κλείσει το μικρό εργοστάσιο μπαταριών, έχοντας ήδη σημαντικές οικονομικές απώλειες. Μαζί με τη Βασιλική και την μικρή κόρη τους επέστρεψαν στο σπίτι των Βριλησσιών, όπου έμενε μόνη, πλέον, η μητέρα της Βασιλικής, Αντιγόνη Μάρκου. Ο Λυμπέρης άρχισε να

εργάζεται σε διάφορες δουλειές, αλλά η οικονομική τους κατάσταση παρέμενε δυσχερής και πολλές φορές αναγκάζονταν να δανείζονται για να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές ανάγκες. Η Βασιλική ήθελε να εργασθεί ώστε να συμβάλει στα οικογενειακά έξοδα ενώ, εν τω μεταξύ, περίμενε το δεύτερο παιδί της. Ο Λυμπέρης αρνιόταν κάθε τέτοια σκέψη. Οι συγκρούσεις του με τη Βασιλική αλλά κυρίως με την πεθερά του γίνονταν ολοένα και πιο πυκνές. Κάθε τόσο τους ζητούσε να πουλήσουν ένα ακόμα οικόπεδο. Συγγενείς των δύο γυναικών θα καταθέσουν αργότερα πως ο Λυμπέρης έφτανε στο σημείο να τις απειλεί για να επιτύχει τον σκοπό του. Τελικώς, το οικόπεδο πουλήθηκε και με ένα μέρος από το ποσό ο Λυμπέρης αγόρασε καινούργιο αυτοκίνητο. Το αυτοκίνητο με το οποίο πήγε το βράδυ της 4ης προς 5η Ιανουαρίου του 1972, στο σπίτι των Βριλησίων.

Στις 5 Ιανουαρίου του 1971, λίγο πριν από το δεύτερο τοκετό της, η Βασιλική παρέδωσε στον δικηγόρο της μία ιδιόγραφη διαθήκη. «Μεταξύ άλλων», είπε αργότερα ο ίδιος, «έγραφε ότι αποκλήρωνε από την περιουσία της τον σύζυγό της, λόγω της απαράδεκτης συμπεριφοράς του και πως την άφηνε στα παιδιά της. Ίσως φοβόταν μήπως πάθει κάτι κακό στη γέννα, επειδή το πρώτο της παιδί το είχε κάνει με καισαρική».

Μετά τη γέννηση και του δεύτερου παιδιού, η ρήξη στις σχέσεις του ζευγαριού έγινε οριστική. Ο Λυμπέρης θα πει στην απολογία του:

«Οι σχέσεις μου με την πεθερά μου χειροτέρευαν και δεν μπορούσα να δω τα παιδιά μου. (...) Αιτία ήταν κάποια λεφτά που μου είχε δώσει και δεν τα είχα επιστρέψει. Έτσι, αναγκάστηκα να ξαναφύγω από τα Βριλήσσια. Αυτή τη φορά, η γυναίκα μου δεν με ακολούθησε. Η μάνα της και οι συγγενείς της την απειλούσαν πως αν με ακολουθούσε θα την αποκλήρωναν. Έτσι, όταν μου πρότεινε να χωρίσουμε, δέχτηκα, με τον όρο ότι το διαζύγιο θα έβγαινε για ασυμφωνία χαρακτήρων και θα έπαιρνα το αγοράκι μας, όταν μεγάλωνε. Μετά, τα παιδιά μου δεν τα έβλεπα πια. Στο σπίτι δεν με άφηναν να μπω. Ήδη είχα αρχίσει να πληρώνω 2.000 δρχ. το μήνα για διατροφή. Τότε, η γυναίκα μου, επηρεασμένη από τη μητέρα της, θέλησε να βγάλει το διαζύγιο εις βάρος μου, ότι δήθεν είμαι βάνουσος και τέτοια (σ.σ.: η αίτηση διαζυγίου επρόκειτο να συζητηθεί στις 18 Ιανουαρίου 1972)».

Όταν ο Λυμπέρης έφυγε από το σπίτι των Βριλησίων, κοιμόταν αρχικώς στο πατάρι του μαγαζιού όπου εργαζόταν και αργότερα νοίκιασε ένα δωμάτιο στην πανσιόν της οδού Σωνιέρου. Την ίδια περίοδο, η Βασιλική έπιασε δουλειά ως εργάτρια στο εργοστάσιο ηλεκτρικών συσκευών «ΕΣΚΙΜΟ». Την εποχή εκείνη, ο Λυμπέρης γνώρισε τη 18χρονη Μαρία Γκίκα. Η ίδια θα δηλώσει αργότερα στους δημοσιογράφους:

«Τέσσερις μήνες με γυρόφερνε ο Λυμπέρης. Με πρωτοείδε ένα πρωί στο φιλικατζίδικο της γειτονιάς, όπου είναι το εργοστάσιο μπαταριών που εργαζόταν. Ένοιωσε κάτι κεραυνοβόλο –όπως μου είπε αργότερα- και από εκείνη τη στιγμή δεν με άφησε από τα μάτια του ούτε λεπτό. Παρακολουθούσε τις κινήσεις μου, με περίμενε ώρες ολόκληρες έξω από το σπίτι και με φλερτάρizε επίμονα. Στο τέλος δεν άντεξα και δέχτηκα κάποιο απόγευμα να τον δω. Τον ρώτησα τί θέλει από μένα και εκείνος μου απάντησε ότι με αγαπάει. Μου φέρθηκε ευγενικά και συνεσταλμένα και πίστεψα τα λόγια του. Ήταν ευγενικός και μου ζήτησε να παντρευτούμε, μου έλεγε ότι θα με κάνει ευτυχισμένη και θα μου εξασφάλιζε μία άνετη ζωή. Μετά την πρώτη συνάντηση, πέρασαν αρκετές ημέρες μέχρι να τον ξαναδω. Βγήκαμε, ύστερα, μερικές φορές και πήγαμε βόλτα με το αυτοκίνητο. Ποτέ δεν μου μίλησε για τη ζωή του και ποτέ δεν μου έδειξε ότι τον απασχολεί κάτι πολύ σοβαρό. Πίστεψα ότι, ήθελε πράγματι να με παντρευτεί και άρχισα να του έχω εμπιστοσύνη. Οι συναντήσεις μας ήταν λιγοστές, γιατί δεν μπορούσα να λείπω από το σπίτι, επειδή ο πατέρας μου ήταν αυστηρός και εγώ έβγαينا για πρώτη φορά με αγόρι. Αυτό τον στεναχωρούσε και τότε του είπα να πιάσει τον πατέρα μου και να με ζητήσει και αφού πάρει τη συγκατάθεσή του θα μπορούσε να έρχεται να με βλέπει στο σπίτι. Λίγες μέρες μετά, έμαθα ότι είναι παντρεμένος και έχει δύο ανήλικα παιδιά. Του ζήτησα να μου πει γιατί τόσο καιρό με κορόϊδευε και μου απάντησε πως με τη γυναίκα του είχε φιλικές σχέσεις και πως σε λίγο καιρό θα έπαιρνε διαζύγιο. Έφυγα αηδιασμένη και από τότε δεν θέλησα να τον ξαναδω. Κάποια μέρα ήρθε στο σπίτι να με ζητήσει από τον πατέρα μου και αυτός τον έδιωξε, λέγοντάς του πως δεν μπορεί να το κάνει αυτό αφού είναι παντρεμένος. Τρεις μήνες αργότερα (...) διάβασα για το περιστατικό (...).

Ο Βασίλης Λυμπέρης με τον γιο του Γιώργο.

Τη σχέση του άντρα της με τη Μαρία Γκίκα, η Βασιλική την έμαθε από ένα τυχαίο περιστατικό. Λίγο καιρό, μετά τη γέννηση του δεύτερου παιδιού της πήγε να βρει τον Λυμπέρη στο μαγαζί του, με πρόθεση να συμφιλιωθούν και αυτός να επιστρέψει στο σπίτι. Η ίδια θα σημειώσει μετά στο ημερολόγιό της :

«(...) την ώρα που ήμουν εκεί, κτύπησε το τηλέφωνο και άκουσα το Βασίλη να αποκαλεί το συνομιλητή του με το όνομα Μαρία. Κατάλαβα ότι κάποια γυναίκα υπήρχε στη ζωή του. Του είπα ότι το διαζύγιο δεν επρόκειτο να του το δώσω. Έτσι, την άλλη μέρα, ήρθε και με βρήκε και, κλαίγοντας, μου είπε ότι, πράγματι συνδεόταν με τη Μαρία, ότι την αγαπούσε πολύ και ήθελε να την παντρευτεί. Μετά από λίγες ημέρες, όμως, ήρθε πάλι και μου ζήτησε να τον συγχωρέσω. Μου είπε επίσης ότι στο εξής θα ήταν καλός (...)».

Τους τελευταίους μήνες του 1971, στη ζωή του Λυμπέρη επικρατούσε τρικυμία. Η αδιέξοδη σχέση του με τη Μαρία Γκίκα και η κρίση στις σχέσεις του με τη Βασιλική και τα παιδιά του «ροκάνιζαν» όλα τα αποθέματα της ψυχικής του αντοχής. Πάλευε με τους δαίμονές του, προσπαθώντας να ξεδιαλύνει τις αιτίες των όσων τού συνέβαιναν. Στο μυαλό του σωρεύονταν το μίσος και η επιθυμία εκδίκησης, που κυρίως στρέφονταν στο πρόσωπο της πεθεράς του, Αντωνίας Μάρκου. Ο ίδιος ήταν αποκαλυπτικός, κατά την απολογία του ενώπιον του Κακουργιοδικείου Αθηνών:

«Στο μυαλό μου άρχισαν να περνούν διάφορες σκέψεις για το τί έπρεπε να κάνω για να ξανακερδίσω τη γυναίκα και τα παιδιά μου. (...) Ήθελα να αποφύγω την κακή σκέψη, αλλά ο σατανάς με εκμεταλλεύθηκε. Στο μυαλό μου στριφογύριζε η ιδέα της φωτιάς. Δεν ήθελα, όμως, να πάω φυλακή. Ήθελα να κάψω μόνο το σπίτι, χωρίς να με δει η πεθερά μου. Πίστευα ότι τότε η γυναίκα μου και τα παιδιά μου δεν θα είχαν που να μείνουν και θα ξαναγύριζαν κοντά μου. (...) Έφθασα σε αυτό το σημείο γιατί ήθελα να κερδίσω τα παιδιά μου. (...) Ήθελα να το αποφύγω, αν μπορούσα, αλλά η ιδέα αυτή δεν ξεκολλούσε από το μυαλό μου. (...) Στην αρχή σκεφτόμουν να το κάνω μόνος μου. Δεν είχα θάρρος, όμως. Ποτέ ως τότε δεν είχα παρανομήσει. Σεβόμουν τους νόμους της κοινωνίας. Έτσι, έκανα την πρόταση στον Αγγελόπουλο και τον Καπρέτσο (...)».

Την παραμονή των Χριστουγέννων του 1971, ο Β. Λυμπέρης αγόρασε μερικά δώρα και πήγε στα Βριλήσσια για να επισκεφθεί τη γυναίκα και τα παιδιά του. Όμως δεν του επέτρεψαν να μπει στο σπίτι και έτσι πήρε τα παιδιά, για λίγη ώρα, μέσα στο αυτοκίνητο. Ορισμένοι μάρτυρες ανέφεραν πως η ενέργεια αυτή του Λυμπέρη ήταν ιδιοτελής, καθώς έτσι πίστευε πως θα μπορούσε να αμβλύνει τις αντιρρήσεις της Βασιλικής και να την πείσει να πουλήσει ένα ακόμα περιουσιακό της στοιχείο.

Τις πρώτες ημέρες του 1972, η ιδέα της φωτιάς είχε γίνει εμμονή στον Βασίλη Λυμπέρη. Και το βράδυ της 4ης προς 5η Ιανουαρίου, είχε εισέλθει πια σε μια αμετάκλητη διαδρομή. Αργότερα, ο ίδιος θα πει ότι, εκείνο το βράδυ η ιδέα της φωτιάς τον είχε κυριεύσει πλήρως. Προσπάθησε να τη διώξει και για το λόγο αυτό

πήγε στον κινηματογράφο και είδε την ελληνική ταινία «Η κόρη του ήλιου» (σε σκηνοθεσία Ντίνου Δημόπουλου). Τη στιγμή που το αναμμένο σπίρτο έπεφτε πάνω στη χυμένη βενζίνη, έκλεινε οριστικά ένας κύκλος. Σχεδόν ένα 24ωρο αργότερα, η Βασιλική άφηνε την τελευταία της πνοή στο δωμάτιο του νοσοκομείου. Ήταν ένα δωμάτιο όμοιο με αυτό στο οποίο είχε γνωρίσει τον Β. Λυμπέρη, πέντε χρόνια νωρίτερα...⁷⁴⁶

Γ.1.2. ΟΥΤΕ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΤΙΓΜΗ.

Ήταν 5.10΄ το πρωί της 5ης Ιανουαρίου 1972, όταν ο 30χρονος Αντώνης Στρογγυλούδης, περνώντας έξω από τη μονοκατοικία στο τέρμα της οδού 28ης Οκτωβρίου στα Βριλήσσια Αττικής (Μεταμόρφωση Χαλανδρίου), αντιλήφθηκε καπνούς να βγαίνουν από το εσωτερικό και τη στέγη της. Ήταν το σπίτι που διέμενε η 25χρονη νύφη του (αδελφή της συζύγου του), η Βασιλική Λυμπέρη και η μητέρα της Αντιγόνη Μάρκου. Μαζί με έναν ξάδελφό του και έναν ακόμα γείτονα πλησίασαν το φλεγόμενο σπίτι. Έσπρωξαν ελαφρά την καμένη πόρτα και αντίκρισαν ένα φρικτό θέαμα. Πίσω από αυτήν βρίσκονταν τα απανθρακωμένα σώματα των δύο παιδιών της 3χρονης Παναγιώτας και του ενός έτους Γιωργάκη, της γιαγιάς Αντωνίας Μάρκου και της μητέρας Βασιλικής Λυμπέρη. Διαπίστωσαν πως η Βασιλική ανέπνεε ακόμα, αλλά η κατάστασή της ήταν ιδιαίτερος κρίσιμη. Το σώμα της ήταν παντού καμένο και μόνο στην περιοχή του στομαχίου διακρινόταν το δέρμα. Με γρήγορες κινήσεις τη μετέφεραν στο αυτοκίνητο του Αντώνη Στρογγυλούδη και με αυτό στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο. Η πρώτη εντύπωση που σχηματίσθηκε ήταν πως το σπίτι είχε πιάσει φωτιά και τα τέσσερα θύματα είχαν εγκλωβιστεί στις φλόγες.

⁷⁴⁶ Για την αντιγραφή, Γιάννης Ράγκος, από την ιστοσελίδα eglima.blogspot.com.

Τα πτώματα της Αντιγόνης Μάρκου(επάνω) και μικρού Γιώργου (κάτω)

Η Βασιλική πάλεψε για τη ζωή της περίπου 20 ώρες. Τα μεσάνυχτα της 5ης Ιανουαρίου εξέπνευσε. Όμως, στις 10 το πρωί, είχε προλάβει να αποκαλύψει την αλήθεια σε μία θεία της, την καλόγρια Φιλοθέη (Αθηνά Μάρκου), η οποία βρισκόταν δίπλα της από τις πρώτες ώρες που είχε μεταφερθεί στο νοσοκομείο. «Κοιμόμουνα και άκουσα θόρυβο» είπε στη συγγενή της η Βασιλική, που παρά την κατάστασή της διατηρούσε ακόμα τη διαύγειά της.

«Σηκώθηκα από το κρεβάτι μου και είδα τον άνδρα μου να σκορπά με ένα δοχείο βενζίνη (...). Μόλις με είδε, μου φώναξε πως θα πληρώσω για όλα. Του φώναξα πως είναι κακούργος και έβαλα τις φωνές, αλλά κανείς δεν με άκουγε. Με άρπαξε και με πέταξε στις φλόγες και με κρατούσε να καώ ζωντανή. Έκλεισε και την πόρτα για να μην γλιτώσουμε».

Η Αθηνά Μάρκου ενημέρωσε αμέσως τον γιατρό Νικόλαο Σγούρδα, ο οποίος με τη σειρά του ειδοποίησε τους αστυνομικούς. Στους τελευταίους, η Βασιλική επανέλαβε όσα είχε πει στη θεία της. Η πληροφορία μεταδόθηκε αμέσως στους αξιωματικούς, που ήταν υπεύθυνοι για τις έρευνες και βρίσκονταν ήδη στην περιοχή του συμβάντος.

Η Βασιλική Λυμπέρη

Νωρίτερα το πρωί, ο Λυμπέρης είχε πάει στο εργοστάσιο συσσωρευτών του συζύγου της αδελφής του, στην περιοχή της Ακαδημίας Πλάτωνος, όπου εργαζόταν. Εκεί, ο πατέρας του Γιώργος τον πληροφόρησε για τα γεγονότα και εκείνος συντετριμμένος ξεκίνησε για τα Βριλήσσια μαζί με τον αδελφό του και τον σύζυγο της αδελφής του. Είχε ελαφρά εγκαύματα στο πρόσωπο και στο αριστερό πόδι, γεγονός που δικαιολόγησε με την ανάφλεξη καμινέτου το προηγούμενο βράδυ, όταν είχε επιχειρήσει να ψήσει έναν καφέ. Από καιρό ήταν σε διάσταση με τη γυναίκα του και διέμενε σε μία πανσιόν στην οδό Σωνιέρου 15, στο κέντρο της Αθήνας. Μόλις ο Λυμπέρης έφθασε στο σπίτι της οδού 28ης Οκτωβρίου, κάποιος από το συγκεντρωμένο πλήθος τον αναγνώρισε, φωνάζοντας προς τους αστυνομικούς: *«Αυτός είναι ο πατέρας των παιδιών»* ! Η ατμόσφαιρα μονομιάς μεταβλήθηκε. Αστραπιαία, ο κόσμος που ήταν συγκεντρωμένος, κινήθηκε απειλητικά εναντίον του για να τον λυντσάρι. Ο Λυμπέρης κοιτούσε σα χαμένος. Αμέσως παραδέχτηκε την ενοχή του. *«Εγώ το έκανα»* είπε στους αστυνομικούς *«αλλά δεν ήθελα να κάνω κακό στα παιδιά μου. Αιτία ήταν η πεθερά μου»*. Ο αδελφός του Δημήτρης αδυνατούσε να το πιστέψει. Δύο αστυνομικοί τον έβαλαν βιαστικά στο αυτοκίνητο του διορισμένου από τη δικτατορία κοινοτάρχη Βριλησσίων (που βρισκόταν και αυτός στο σημείο) και τον φυγάδευσαν.

Ο Βασίλης Λυμπέρης φτάνει στο χώρο της αναπαράστασης του εγκλήματος (φωτό επάνω)
Την ίδια στιγμή, συγγενείς των θυμάτων απειλούν να τον λυντσάρουν (φωτό κάτω)

Ο Λυμπέρης μεταφέρθηκε αμέσως στο Τμήμα Χαλανδρίου, όπου αβίαστα ομολόγησε το έγκλημα και έκανε την πλήρη περιγραφή του, κατονομάζοντας παράλληλα και τους συνεργούς του: επρόκειτο για τον 17χρονο εργατοτεχνίτη Παύλο Αγγελόπουλο, τον 24χρονο εργάτη, ξάδελφο του προηγούμενου, Θόδωρο Καπρέτσο και τον 20χρονο Θανάση Σταμάτη. Όλοι ήταν συγκατοικοί στην πανσιόν της οδού Σωνιέρου. Τραγική λεπτομέρεια: ο Καπρέτσος είχε φτάσει στην Αθήνα πριν από λίγες μέρες, προκειμένου να συμπαρασταθεί στον παράλυτο αδελφό του, ο οποίος νοσηλευόταν στο Κέντρο Αποκατάστασης Τραυματιών, στο Ψυχικό. Αμέσως, οι αστυνομικοί συνέλαβαν και τους τρεις, οι οποίοι ως το μεσημέρι της 6ης Ιανουαρίου επέμεναν πως δεν είχαν σχέση με την υπόθεση. Αλλά, μετά τις αναλυτικές

πληροφορίες που είχε δώσει ο Λυμπέρης, αναγκάστηκαν να παραδεχθούν την αλήθεια και να ομολογήσουν τη συμμετοχή τους στην τετραπλή ανθρωποκτονία. Από τις διαδοχικές (συχνά αλληλοσυγκρουόμενες) καταθέσεις τους, οι αστυνομικοί κατέληξαν, τελικά, στο «σενάριο» του εγκλήματος:

Ο Λυμπέρης γνωρίστηκε με τον Αγγελόπουλο και τον Καπρέτσο, τις ημέρες των Χριστουγέννων του 1971, παίζοντας μαζί τους χαρτιά στην πανσιόν της οδού Σωνιέρου. Από καιρό, στο μυαλό του γυρόφερνε την ιδέα να βγάλει από τη μέση την πεθερά του Αντωνία Μάρκου, την οποία θεωρούσε ως βασική υπαίτια για τον κλονισμό της σχέσης του με τη Βασιλική. Εκμυστηρεύτηκε τη σκέψη του στον Αγγελόπουλο και ζήτησε να τον βοηθήσει με την υπόσχεση να του δωρίσει ένα αυτοκίνητο. Για να τον πείσει του έδειχνε σχεδιαγράμματα του σπιτιού και του επεσήμανε το γεγονός πως το σημείο στο οποίο αυτό βρισκόταν ήταν ερημικό, επομένως η δουλειά θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Ο Αγγελόπουλος αν και αρχικώς στάθηκε επιφυλακτικός απέναντι στην πρόταση αυτή, αργότερα προσχώρησε στα σχέδια του Λυμπέρη, ενημερώνοντας μάλιστα σχετικώς και τον Καπρέτσο. Επιπλέον, μερικές μέρες πριν από την 4η Ιανουαρίου, πήγε μαζί με το Λυμπέρη στο σπίτι των Βριλησίων, αλλά δεν υλοποίησαν το σχέδιο διότι, σύμφωνα με το Λυμπέρη, «δεν έφτανε η βενζίνη» που είχαν μαζί τους.

Οι φωτογραφίες των (από αριστερά) Π. Αγγελόπουλου, Θ. Καπρέτσου και Θ. Σταμάτη, όπως δημοσιεύτηκαν στις εφημερίδες της εποχής.

Το βράδυ της Δευτέρας 4 Ιανουαρίου, ο Λυμπέρης συνάντησε τον Αγγελόπουλο και τον Καπρέτσο σε μία ταβέρνα και τους ξαναμίλησε για το σχέδιό του. Ήθελε να τρομοκρατήσει την Αντωνία Μάρκου, ώστε να πάψει να δημιουργεί εμπόδια στην σχέση του με τη σύζυγο και τα παιδιά του. Ο Λυμπέρης επανέλαβε τις

υποσχέσεις του για το αυτοκίνητο και χρήματα που θα τους έδινε αν τον βοηθούσαν. Και οι τρεις, ήπιαν πολύ εκείνο το βράδυ. Ο Αγγελόπουλος θα πει αργότερα σε μία συνέντευξη πως «αν δεν υπήρχε το ποτό, δεν θα γινότανε αυτή η καταστροφή». Αποφασίσθηκε να δράσουν το ίδιο βράδυ. Αλλά ο Αγγελόπουλος είχε έναν δισταγμό. Θυμάται ο ίδιος: «Πριν πάμε στο σπίτι, του λέω (σ.σ.: του Λυμπέρη): 'Και αν είναι μέσα η γυναίκα σου και τα παιδιά σου;' Και με πήρε και με πήγε σε ένα περίπτερο και σήκωσε το τηλέφωνο η πεθερά του. Της λέει: 'Θέλω να έρθω να δω τη γυναίκα μου και τα παιδιά μου'. Και του απαντάει: 'Δεν είναι εδώ. Λείπουνε στο Πέραμα. Θα έρθουν μετά από πέντε μέρες. Και εγώ θα φύγω'». Αργότερα, έγινε γνωστό ότι ο Λυμπέρης είχε τηλεφωνήσει ξανά στην πεθερά του την προηγούμενη ημέρα και εκείνη του είχε απαντήσει με τον ίδιο τρόπο. Με το αυτοκίνητο του Λυμπέρη, ξεκίνησαν και οι τρεις για την περιοχή των Βριλησίων. Από το δρόμο, ο Καπρέτσος αγόρασε δύο κουτιά σπίρτα. Στο πορτ-παγκάζ του αυτοκινήτου υπήρχαν δύο ζευγάρια χοντρά γάντια και τρία μπιτόνια με βενζίνη, που ο Λυμπέρης είχε προμηθευτεί νωρίτερα.

Λίγη ώρα μετά τα μεσάνυχτα, έφθασαν κοντά στο σπίτι. Έγραψε η εφημερίδα «Απογευματινή» στις 7 Ιανουαρίου 1972:

«Αθόρυβα σταμάτησε το μικρό αυτοκίνητο στο χέρσο χωράφι, λίγες εκατοντάδες μέτρα μακριά από το στόχο . (...) Γύρω επικρατούσε απόλυτο σκοτάδι. Και μόλις που διέκρινες τα μικρά, φτωχικά σπιτάκια ριζωμένα στην πλαγιά. Οι πόρτες του αυτοκινήτου άνοιξαν και πετάχτηκαν από μέσα 3 πρόσωπα. Έβγαλαν έξω τρία μπιτόνια με βενζίνη και την άδειασαν σε ισάριθμους πλαστικούς κουβάδες: πράσινο, κόκκινο και λευκό. Οι κινήσεις ήταν πάντα αθόρυβες, προσεκτικές. Μέχρι την στιγμή που πλησίασαν στο στόχο, οι δύο από αυτούς άρπαξαν τα 3 δοχεία με τη βενζίνη και προχώρησαν προς το σπίτι. Ο ένας ψηλός και σωματώδης, ο άλλος κοντός και λεπτός. Πίσω τους άφησαν τον τρίτο της παρέας που περίμενε στο ΙΧ για να προσέχει, ίσως, τη γύρω περιοχή (...).

Ένας από τους κουβάδες, που χρησιμοποίησαν οι δράστες.

Ο «ψηλός και σωματώδης» ήταν ο Λυμπέρης, ο άλλος ο Αγγελόπουλος. Στο αυτοκίνητο έμενε ο Καπρέτσος. Με αργά, αθόρυβα πατήματα προχώρησαν προς την είσοδο του σπιτιού. «Ξέραμε ότι ήταν ένας άνθρωπος μέσα», θα πει αργότερα ο Αγγελόπουλος «αλλά πιστεύαμε ότι δεν θα πάθει τίποτα. Το μυαλό όλων μας δεν λειτουργούσε. Είχε σταματήσει. Δεν μπορούσαμε να σκεφτούμε. Επηρεασμένοι από το αλκοόλ δεν μπορούσαμε να σκεφτούμε τί θα συμβεί». Πριν μπουν στο σπίτι, φόρεσαν τα γάντια για να μην αφήσουν ίχνη. Ο Λυμπέρης άνοιξε την πόρτα με τα δικά του κλειδιά και αφουγκράστηκε. Μετά και οι δύο προχώρησαν στο εσωτερικό του σπιτιού κρατώντας από έναν κουβά στο χέρι. Τον τρίτο τον είχαν αφήσει έξω από την είσοδο. Με την υπόδειξη του Λυμπέρη, ο Αγγελόπουλος κινήθηκε προς τα δεξιά όπου βρισκόταν το δωμάτιο της πεθεράς, Αντωνίας Μάρκου. Στο δωμάτιό της, μέσα στην κούνια του, κοιμόταν το μικρό αγόρι του ζεύγους. Άδειασε τον κουβά με τη βενζίνη κάτω από το κρεβάτι της πεθεράς. Δύο σπέρτα έσπασαν στα χέρια του, το τρίτο άναψε. Η φωτιά ξέσπασε ακαριαία και συνοδεύτηκε από έναν έντονο κρότο. Ήταν η στιγμή που ο Λυμπέρης έμπαινε στο άλλο δωμάτιο, όπου κοιμόταν η Βασιλική με την κόρη τους. Η δυνατή λάμψη και ο ήχος της έκρηξης από την ανάφλεξη της βενζίνης στο διπλανό δωμάτιο, ξύπνησε την Βασιλική και την μικρή Παναγιώτα. Από το κρεβάτι της ακόμα, πρόλαβε να δει τον Λυμπέρη να σκορπίζει τη βενζίνη στο πάτωμα και να ανάβει ένα σπέρτο. Η Παναγιώτα άρχισε να κλαίει. Η

Βασιλική χίμηξε πάνω του ουρλιάζοντας. Ο Λυμπέρης τὰ ἔχασε. Δεν φανταζόταν πως ήταν και τα παιδιά του μέσα στο σπίτι. Ἄκουσε γύρω του τον ἤχο τζαμιών που ἔσπαγαν από τη θερμοκρασία και τις φωνές τρόμου της πεθεράς του και του γιου του. Εἶδε τα τρομαγμένα μάτια της κόρης του και τη Βασιλική να του επιτίθεται. Την ἔσπρωξε με δύναμη στο κρεβάτι.

Ἀναψε ένα σπύρτο και το πέταξε στο υγρό, από τη βενζίνη, πάτωμα. Η Βασιλική και η κόρη του ἔκαναν μια ἀπέλπιδα προσπάθεια να γλιτώσουν. Ο Λυμπέρης με μια καρέκλα ἔσπρωξε τα σώματά τους στις φλόγες. Στην προσπάθειά του αυτή, οι φλόγες τον ἔκαψαν ελαφρά στη μύτη, το μάγουλο, το λαιμό και καψάλισαν μερικές τρίχες από τα μαλλιά του. Η Βασιλική προσπάθησε να πλησιάσει την τηλεφωνική συσκευή για να ζητήσει βοήθεια, ἀλλά ο Λυμπέρης την ἔριξε ξανά μέσα στις φλόγες και με το πόδι του την πάτησε στο στήθος, ὥστε αυτή να μην μπορεί να κινηθεί. Δεν είχαν περάσει παρά ελάχιστα λεπτά, από τη στιγμή που οι δύο ἄνδρες είχαν εἰσέλθει στο σπίτι, ὅταν ο Ἀγγελόπουλος ἀντιλήφθηκε, μόλις τότε, ὅτι στο σπίτι βρίσκονταν και τα παιδιά. *«Τί κάνεις; Είναι και τα παιδιά σου ἐδῶ!»* φώναξε προς τον Λυμπέρη. Ἀλλά αὐτός, πια, δεν ἄκουγε. Με την καρέκλα και το σώμα του ἀπωθούσε τη σύζυγο και την κόρη του μέσα στο φλεγόμενο υπνοδωμάτιο. Ο Ἀγγελόπουλος βρέθηκε σε ἀπόγνωση. Οι φλόγες που ἔγλυφαν τους τοίχους, η μυρωδιά της καμένης σάρκας, ο σπαραγμός στις κραυγές των θυμάτων, ἄπλωναν παντού ένα ζοφερό, ἐφιαλτικό σκηνικό. Ἄρπαξε τον τρίτο κουβά και τον ἔριξε προς τον Λυμπέρη, ἀλλά αὐτός τραβήχτηκε γρήγορα και γλίτωσε, με ελαφρά ἐγκαύματα στην ἀριστερή κνήμη. *«Δεν ἤθελε ο Λυμπέρης να σταματήσουμε με τίποτα. Προσπάθησα να τον σταματήσω ἀλλά ἀπέτυχα. Με ἓναν τρόπο που ἐκείνη τη στιγμή δεν ξέρω αν ἦταν σωστός ἢ λάθος»* ἰσχυρίστηκε ἀργότερα ο Ἀγγελόπουλος.

Ἀμέσως μετά, ο Λυμπέρης ἔτρεξε προς την ἐξοδο του σπιτιού, ἀκολουθούμενος από τον συνεργό του. Κάποιες πληροφορίες ἀνέφεραν πως βγαίνοντας από το σπίτι, κλείδωσε την ἐξωτερική πόρτα για να ἐγκλωβίσει στο ἐσωτερικό τα θύματα. Την ὥρα που οι τρεις ἄνδρες ἀπομακρύνονταν με το αυτοκίνητο, το σπίτι εἶχε τυλιχθεί στις φλόγες. Μέσα, τρεις ἄνθρωποι ἄφηναν την τελευταία τους πνοή, ἐνῶ η Βασιλική ἀνέπνεε ἀκόμα, ἀλλά με βαριά ἐγκαύματα σε ολόκληρο το σώμα της. Ἐφθασαν στην πανσιόν της οδού Σωνιέρου, γύρω στις δύο τα ξημερώματα. Ἀμέσως, ἀνέβηκαν στο δωμάτιο του Θ. Σταμάτη. Εκεί του ἀφηγήθηκαν ὅσα εἶχαν συμβεῖ λίγη ὥρα νωρίτερα και του ζήτησαν να τους βοηθήσει. Ο Λυμπέρης του ἔδωσε τα καμένα ρούχα του και του εἶπε να τα πετάξει στα σκουπίδια. Μετά, ὅλοι συμφώνησαν να προβάλλουν ὡς ἄλλοθι πως την ὥρα των φόνων ἔπαιζαν χαρτιά στο δωμάτιο του Λυμπέρη, ἐνῶ για τα ἐγκαύματά του ἐπινοήθηκε η δικαιολογία με το καμινέτο. Μετά, ο Λυμπέρης πήγε στο δωμάτιό του.

Ξυρίστηκε, έβαλε λίγη βαζελίνη στα καμένα σημεία του προσώπου του και κοιμήθηκε.

Ο Β. Λυμπέρης, με τα σημάδια από τα ελαφρά εγκαύματα στο πρόσωπο, μετά τη σύλληψή του.

Στις 7.30 το πρωί πήγε στο εργοστάσιο μπαταριών του γαμπρού του, όπου εργαζόταν.

Γ.1.3. Η ΔΙΚΗ.

Η δίκη για την υπόθεση, πραγματοποιήθηκε στο Πενταμελές Εφετείο Αθηνών (Κακουργιοδικείο) στις 5, 6 και 7 Μαΐου 1972. Οι Λυμπέρης και ο Αγγελόπουλος κατηγορούνταν για τέσσερις δολοφονίες εκ προθέσεως ιδιαζόντως ειδεχθείς και διακεκριμένη φθορά δια πυρός, ο Καπρέτσος για απλή συνέργια και στις δύο πράξεις των δύο προηγούμενων, ενώ ο Σταμάτης για υπόθαλψη εγκληματία. Οι αίθουσα του δικαστηρίου είχε κατακλυσθεί από κόσμο, που ζητούσε την παραδειγματική τιμωρία, τόσο του Λυμπέρη, όσο και των άλλων τριών κατηγορουμένων.

Στιγμιότυπο από τη δίκη. Διακρίνονται από αριστερά οι Β. Λυμπέρης, Θ. Καπρέτσος, Θ. Σταμάτης και Π. Αγγελόπουλος (φωτογραφία από την εφημερίδα «Απογευματινή»)

Κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, η έδρα προσπάθησε να διερευνήσει τα βαθύτερα αίτια της πράξης του Λυμπέρη και των τριών συγκατηγορουμένων του. Οι μάρτυρες κατηγορίας κατέθεσαν πως «η διάσταση του Βασίλη με τη Βασιλική, άρχισε μετά τη γέννηση του δεύτερου παιδιού τους» (κατάθεση Ευαγγελίας Στρογγυλούδη, αδελφής της Βασιλικής), ότι «ο Λυμπέρης δεν αγαπούσε τη Βασιλική, την παντρεύτηκε για την περιουσία της, πωλούσε τα κτήματά της και τα χρήματα που έπαιρνε τα σπαταλούσε εδώ και εκεί, άσκοπα», ότι «η Βασιλική έκανε πολλές φορές παράπονα ότι δεν περνούσε καλά μαζί του και πως έκανε άσχημα που δεν μας άκουσε και τον παντρεύτηκε» (κατάθεση Αντώνη Στρογγυλούδη, συζύγου της προηγούμενης). Ότι «η οικογένεια Μάρκου (σ.σ.: η οικογένεια των θυμάτων) επρόκειτο περί αρίστης οικογενείας και όταν μπήκε ο Λυμπέρης στην οικογένεια, άρχισε η κατάρρευση» (κατάθεση Χρ. Καραχάλιου, δικηγόρου της Βασιλικής). Από την πλευρά τους, οι μάρτυρες υπεράσπισης χαρακτήρισαν τον Λυμπέρη ως έναν καλό πατέρα, ο οποίος «αγαπούσε πολύ τα παιδιά του και δεν μιλούσε άσχημα για τη γυναίκα του, αλλά μόνο με την πεθερά του δεν τα πήγαινε καλά» (κατάθεση Ιωάννη Κελαϊδή, συναδέλφου του Λυμπέρη), ότι «ήταν φοβισιάρης» (κατάθεση του ίδιου μάρτυρα), πως «συναντούσε τη γυναίκα του κρυφά από την πεθερά του, στο Πεδίο του Άρεως, για να μπορεί να βλέπει τα παιδιά του» (κατάθεση Δ. Λυμπέρη, αδελφού του κατηγορουμένου) και τέλος πως «αγαπούσε τα παιδιά του» και «έδινε 500 δρχ. το μήνα για τη διατροφή τους» (κατάθεση Δ. Κουβαρά). Ο ίδιος ο Λυμπέρης, στην απολογία του επέμεινε πως δεν κατάλαβε ότι, εκείνο το βράδυ, τα παιδιά του βρίσκονταν στο σπίτι των Βριλησίων,

πως είναι μετανιωμένος για ό,τι έγινε και ότι δεν είναι κακούργος. Οι άλλοι τρεις κατηγορούμενοι προσπάθησαν να μεταφέρουν το βάρος των ευθυνών στον Λυμπέρη, ώστε να ελαφρύνουν τη δική τους θέση.

Στην αγόρευσή του, ο εισαγγελέας είπε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «(...) Ο εγκληματικός χαρακτήρας του Λυμπέρη που προϋπήρχε, τελειοποιήθηκε με την εγκατάστασή του στην πανσιόν της οδού Σωνιέρου και με τον έρωτά του προς τη Μαρία Γκίκα. Δύο, συνεπώς, είναι τα ελατήρια του Λυμπέρη: να κληρονομήσει τη σύζυγό του και να παντρευτεί τη Μαρία. (...) Το έγκλημα διαπράχθηκε εν γνώσει του Λυμπέρη ότι, όλοι βρισκόντουσαν μέσα στο σπίτι. Φρονώ ότι, η προμελέτη του εγκλήματος προέκυψε κατά τρόπο σαφή εκ της ακροαματικής διαδικασίας. (...) Για πρώτη φορά στα εγκληματικά χρονικά της χώρας μας, εμφανίζεται έγκλημα τέτοιων διαστάσεων. Και δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί απεχθές (...)».

Το πρωί της 7ης Μαΐου 1972, μετά από διάσκεψη μόλις 45 λεπτών, το δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του, με την οποία έκρινε τους κατηγορουμένους ενόχους και επέβαλε: -στο Β. Λυμπέρη, την ποινή «τετράκις εις θάνατον», για τη δολοφονία της γυναίκας, της πεθεράς και των δύο παιδιών του και ποινή φυλάκισης 5 ετών για φθορά ξένης περιουσίας, -στον Αγγελόπουλο τις ίδιες ακριβώς ποινές, - στον Καπρέτσο, την ποινή της «τετράκις ισοβίου καθείρξεως» για τους φόνους και ποινή φυλάκισης 5 ετών για τον εμπρησμό, και -στον Σταμάτη, ποινή φυλάκισης 3 ετών για απόκρυψη της εγκληματικής δράσης των άλλων τριών.

Την ώρα της απόφασης του δικαστηρίου.

Μετά την καταδίκη του, ο Λυμπέρης μεταφέρθηκε στις φυλακές της Αίγινας, όπου όπως θυμάται ο τότε πολιτικός κρατούμενος Τάκης Μπενάς «κρατούνταν στα πειθαρχεία (...) όχι γιατί ήταν απομονωμένος σαν θανατοποινίτης, αλλά διότι οι ποινικοί κρατούμενοι δεν τον δέχτηκαν στις ακτίνες τους, απειλώντας μάλιστα να τον

σκοτώσουν. Έτσι, ο Λυμπέρης δεν είχε καμιά επικοινωνία για όσο διάστημα έμεινε στην Αίγινα». Λίγο καιρό αργότερα, μετέχθη στις φυλακές Αλικαρνασσού και αμέσως τέθηκε σε απομόνωση. Για να καπνίσει έπρεπε να του δώσει φωτιά ο φύλακας, που βρισκόταν έξω από το κελί του, ενώ μπορούσε να βγαίνει στο προαύλιο μόνο μισή ώρα το πρωί και μισή ώρα το μεσημέρι, όταν οι άλλοι κρατούμενοι είχαν επιστρέψει στα κελιά τους. Μάλιστα, όσοι πολιτικοί κρατούμενοι βρίσκονταν εκείνη την εποχή στις φυλακές Αλικαρνασσού δέχτηκαν να περιορίσουν το χρόνο του προαυλισμού τους, ώστε ο Λυμπέρης να μπορεί να προαυλίζεται λίγο περισσότερο, στο δικό τους, στενό διάδρομο. Από την πλευρά του, ο Αγγελόπουλος έζησε τρία χρόνια ως μελλοθάνατος στις φυλακές της Κέρκυρας, μέχρι τη στιγμή που η ποινή του μετατράπηκε αυτοδικαίως σε ισόβια κάθειρξη. Ήταν ο άνθρωπος στον οποίο σταμάτησε, ουσιαστικώς, η εφαρμογή της θανατικής ποινής στην Ελλάδα. Κατά μία έννοια, από την εκτέλεση τον διέσωσαν οι συγκρατούμενοί του, ανάμεσά τους και αρκετοί πολιτικοί κρατούμενοι, που βρίσκονταν εκείνη την εποχή στη ίδιες φυλακές. Θα πει αργότερα ο ίδιος :

«Όταν έφθασα στην Κέρκυρα, κάποιοι άνθρωποι άρχισαν να ενδιαφέρονται. Ήταν οι πολιτικοί κρατούμενοι. Όταν με είδαν, δεν πίστευαν στα μάτια τους. Δίχως γένια, πως είναι δυνατόν να δικαστεί με τέτοια ποινή (...)». Όμως, «με τέτοια ποινή, δεν είσαι ποτέ σίγουρος. (...) Μου είπαν ότι, επειδή είμαι ανήλικος, θα αφήσουν να ενηλικιωθώ και μετά θα με εκτελέσουν. Με αποτέλεσμα αυτό να τραβήξει τρία χρόνια (...). Και τρία χρόνια ζούσα με αυτή την αγωνία. (...) Είχα αρρωστήσει. Γιατί άλλο είναι να πεθαίνεις μία στιγμή και άλλο να κρέμεται ο θάνατος πάνω από το κεφάλι σου. Γιατί κάθε μέρα που ξημερώνει λες θα δω τον ήλιο σήμερα; Παθαίνεις μεγάλες ζημιές. Τα νεύρα σου ... Έπινα 20 καφέδες την ημέρα, πέντε πακέτα τσιγάρα και κοιμόμουν δυο ώρες το 24ωρο, επί τρία χρόνια. (...) Στην Κέρκυρα είμαστε τρεις με την ποινή του θανάτου και συνήθως κάναμε παρέα, πίναμε καφέ. (...) Όταν βλέπαμε τον ήλιο να δύει, σκεφτόμασταν αν θα τον δούμε το πρωί. Εγώ (...) περίμενα ότι, κάποια στιγμή, θα με πάρουν να με εκτελέσουν (...). Μόλις έβλεπα τον ήλιο, ανασταινόμουν: 'Θα ζήσω και σήμερα τον ήλιο' (...)».

Ο Αγγελόπουλος, την εποχή της σύλληψής του

Οι Καπρέτσος και ο Σταμάτης αποφυλακίσθηκαν μερικά χρόνια αργότερα, ενώ στον Αγγελόπουλο απονεμήθηκε χάρις στα μέσα της δεκαετίας του 1990⁷⁴⁷.

⁷⁴⁷ Η υπόθεση «Λυμπέρη» μεταφέρθηκε και στην κινηματογραφική οθόνη από τον σκηνοθέτη Μάριο Ρετσίλα και τον παραγωγό Τζέιμς Πάρις, σε σενάριο του Βασίλη Μανουσάκη. Ο τίτλος της (ασπρόμαυρης, διάρκειας 89') ταινίας ήταν «Οι σατανάδες της νύχτας» και προβλήθηκε στις κινηματογραφικές αίθουσες τον Σεπτέμβριο του 1972. «Στις αρχές Ιανουαρίου, διαβάσαμε την είδηση στις εφημερίδες, που αφιέρωναν πολλές σελίδες στο γεγονός» θυμάται ο Μάριος Ρετσίλας «και ο παραγωγός μου Τζέιμς Πάρις μου πρότεινε να την κάνουμε ταινία. Συμφώνησα, αλλά του είπα πως δεν μπορούμε να την πούμε 'υπόθεση Λυμπέρη', ούτε βεβαίως να έχουμε απόφαση, αφού δεν είχε γίνει η δίκη. Έτσι, με βάση τα εκτενή δημοσιεύματα των εφημερίδων, ο Μανουσάκης, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες έγραψε το σενάριο το οποίο τελείωνε στην αγόρευση του εισαγγελέα στο δικαστήριο, χωρίς να έχουμε απόφαση». Αυτό που απασχόλησε έντονα τον Μάριο Ρετσίλα ήταν η επιλογή των ηθοποιών που θα ενσάρκωναν τους κεντρικούς ρόλους. «Ήθελα νέους ηθοποιούς, που να μην έχουν 'τυποποιηθεί' στα μάτια των θεατών» λέει ο ίδιος «αλλά, παράλληλα, να έχουν φυσιογνωμική ομοιότητα με τους πραγματικούς χαρακτήρες. Για το ρόλο του Λυμπέρη, είχα αρχικώς επιλέξει τον Νίκο Δημητράτο (σ.σ.: σημαντικό τραγουδιστή και ηθοποιό, που πρωταγωνίστησε μεταξύ άλλων και στην ταινία του Κ. Φέρρη «Ρεμπέτικο», 1983), λόγω της εκπληκτικής του ομοιότητας με τον Λυμπέρη, αλλά είχε ανειλημμένες υποχρεώσεις και δεν μπορούσε να συμμετάσχει. Έτσι, για το ρόλο αυτό επέλεξα τον Γιάννη Κατράνη». Τους άλλους κεντρικούς ρόλους ερμήνευσαν οι ηθοποιοί Έλ. Τσαλδάρη (στο ρόλο της Βασιλικής), Α. Μιχόπουλος (Π. Αγγελόπουλος) και Μ. Γιαννόπουλος (Θ. Καπρέτσος). Λίγο μετά την ολοκλήρωση των γυρισμάτων, η αδελφή του Λυμπέρη, μαζί με τον δικηγόρο της, έχοντας πληροφορηθεί από ορισμένα δημοσιεύματα στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο τις προθέσεις του Πάρις επισκέφθηκαν τον παραγωγό και, σύμφωνα με το Μ. Ρετσίλα ο οποίος δεν παρίστατο στη συνάντηση «ζήτησαν να έρθουν σε κάποιο συμβιβασμό μαζί του, ώστε να μην προχωρήσουν σε δικαστικά μέτρα. Τελικώς, οι δύο πλευρές δεν μπόρεσαν να τα βρουν». Η προβολή της ταινίας στις αίθουσες προγραμματίστηκε για την τελευταία εβδομάδα του Απριλίου 1972, λίγο πριν την ολοκλήρωση της κινηματογραφικής περιόδου. Αρκετές ημέρες νωρίτερα, ο παραγωγός της ταινίας είχε αρχίσει τη προδιαφήμιση της ταινίας, με δημοσιεύσεις στις εφημερίδες και τοποθέτηση μεγάλων ταμπλό έξω από τις κινηματογραφικές αίθουσες, με τα οποία αναγγέλλονταν η προβολή της ταινίας. Ο Μ. Ρετσίλας αναφέρει ότι «το ενδιαφέρον και η αναμονή του κοινού για την ταινία υπήρξε μεγάλη και προοιωνίζε, κατά κάποιο τρόπο, την εμπορική της επιτυχία». Ωστόσο «τρεις μέρες πριν από την προβολή, η οικογένεια Λυμπέρη έκανε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ώστε να μην προβληθεί η ταινία.

Η διαφημιστική καταχώρηση της ταινίας στις εφημερίδες της εποχής

Γ.1.4. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗ.

Ξημερώματα Παρασκευής 25 Αυγούστου 1972. Μια ακόμα ζεστή, καλοκαιρινή μέρα αρχίζει. Ωστόσο, τον 27χρονο ηλεκτρολόγο Βασίλη Λυμπέρη αυτό ελάχιστα τον ενδιαφέρει. Στις 5.49', ακριβώς, ακούει για τελευταία φορά έναν ζωντανό ήχο: είναι η ομοβροντία πυρός από δώδεκα στρατιωτικά τουφέκια, που εκपुरσοκροτούν ταυτόχρονα. Την ίδια στιγμή, έξι σφαίρες κτυπούν το σώμα του και

Έτσι, την επόμενη ημέρα πραγματοποιήθηκε ειδική προβολή, παρουσία του εισαγγελέα, για να διαπιστωθεί εάν η ταινία αναφέρεται στην υπόθεση 'Λυμπέρη' (σ.σ.: ο πρωταγωνιστής στην ταινία είχε το όνομα Ζήσης). Ο εισαγγελέας απαγόρευσε την προβολή της ταινίας, ώστε να μην επηρεαστούν οι δικαστές και οι ένορκοι στην έκδοση της απόφασής τους, καθώς εκκρεμούσε η εκδίκαση της υπόθεσης. Μετά τη δίκη, επιτράπηκε η προβολή της, αλλά όπως τονίζει ο Μ. Ρετσίλας «η λογοκρισία 'έκοψε' κάποια πλάνα από την σκηνή της φωτιάς, τα οποία θεωρήθηκαν πολύ άγρια». Στην αρχική κόπια, προστέθηκε μόνο η τελική σκηνή της εκτέλεσης του Β. Λυμπέρη, η οποία γυρίστηκε ξεχωριστά. Τον Σεπτέμβριο, η ταινία προβλήθηκε στις μισές κινηματογραφικές αίθουσες απ' όσες είχε εξασφαλίσει αρχικώς τον Απρίλιο, με αποτέλεσμα, όπως σημειώνει ο σκηνοθέτης της «να μην έχει την εμπορική επιτυχία που περιμέναμε. Ίσως να έπαιξε ρόλο και το γεγονός πως είχε περάσει ο χρόνος και το ενδιαφέρον του κόσμου για την υπόθεση είχε περιοριστεί». Οι «Σατανάδες της νύχτας» τελικώς έκοψαν περίπου 60.000 εισιτήρια, κατά την α' προβολή της ταινίας, στην ευρύτερη περιοχή Αθήνας - Πειραιά - προαστίων. Ακόμα, η ταινία υποβλήθηκε για να συμμετάσχει στο 13ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης, αλλά η επιτροπή δεν την προέκρινε, μαζί με άλλες, στο διαγωνιστικό τμήμα του. Ήταν η χρονιά, που στο προσκήνιο εμφανιζόταν «συντεταγμένα» η νέα γενιά Ελλήνων κινηματογραφιστών (η οποία συνέδεσε το όνομά της με τον περίφημο Νέο Ελληνικό Κινηματογράφο), αφού στο Φεστιβάλ εκείνης της χρονιάς συμμετείχαν, μεταξύ άλλων, και ταινίες του Θόδωρου Αγγελόπουλου («Μέρες του '36»), του Παντελή Βούλγαρη («Το προξενίο της Άννας»), του Παύλου Τάσιου («Ναι μεν, αλλά»). Για την ιστορία αναφέρεται ότι το βραβείο καλύτερης ταινίας κέρδισε η ταινία του Π. Βούλγαρη.

τον ρίχνουν νεκρό. Είναι η ώρα που στον ουρανό χαράζονται οι πρώτες λάμπεις του ήλιου...

Ο Βασίλης Λυμπέρης.

Περίπου μιάμιση ώρα νωρίτερα, ο Λυμπέρης κοιμόταν ακόμα στο κελί του στις δικαστικές φυλακές Αλικαρνασσού Κρήτης, όπου εκρατείτο μετά την καταδίκη του σε θάνατο, το Μάιο του ίδιου έτους, για τη δολοφονία (με εμπρησμό) της γυναίκας, της πεθεράς και των δύο ανήλικων παιδιών του τον προηγούμενο Ιανουάριο. Θα πρέπει να είχε διαισθανθεί ότι η κρίσιμη ώρα πλησίαζε, γιατί το προηγούμενο βράδυ είχε ζητήσει από έναν δεσμοφύλακα μολύβι και χαρτί για να γράψει ένα σύντομο γράμμα αποχαιρετισμού προς τη μητέρα του. Σ' αυτό έγραψε τα εξής (διατηρείται η σύνταξη και η ορθογραφία του πρωτοτύπου):

«Αγαπημένη μου μητέρα,

σε πίκρανα και σε γέμισα πόνο και θλίψη, καθώς και τον πατέρα, τα αδέρφια μου, τον Γιάννη, τη Σοφία, το Φλωράκι και τη νονά. Μητέρα, θα πρέπει να ξέρεις πως βρισκόμαστε στην κοιλιά της Κλαυθμώνος. Κλαυθυρισμός είναι η πρώτη φωνή την οποία εκβάλλει ο άνθρωπος, όταν αφήνει τα μητρικά σπλάχνα και ως ύπαρξις ιδιαίτερα καταλαμβάνει θέσιν εις τον κόσμον αυτόν. Η πείρα της καθημερινής ζωής και η ιστορία της ανθρωπότητας τί άλλο μαρτυρούν παρά το ότι ο πόνος και η θλίψις είναι ο αχώριστος σύντροφος του ανθρώπου επί της γης. Κουράγιο μητέρα και στήριξε την ελπίδα σου στον παρήγορον Ιησούν Χριστόν, όπως την στηρίζω και εγώ. Προσευχήσου όπως προσεύχομαι και εγώ και θυμήσου ότι η Παναγία διήλθε την ψυχικήν ρομφαία, όταν αντίκρισε εις τον Σταυρόν νεκρόν τον Μονογενή Υιόν της. Ευχαριστώ και αναγνωρίζω τον αγώνα που δώσατε όλοι για την δικαίωσίν μου. Μην τρομάζετε με τα λόγια των κριτών μου, γιατί και αυτοί θα κριθούν. Υπεράνω όλων βρίσκεται ο Θεός και Θεού θέλοντος τελείται κάθε απόφαση. Ευχαριστώ και τον υπέροχο κύριο Θεοδώρου (σ.σ.: τον συνήγορό του) που έδωσε πραγματική μάχη για μένα και τον θεωρώ νικητή και όχι ηττημένο. Και μην ξεχνάς μητέρα, ότι ο Θεός επιτρέπει τον πόνο και την θλίψιν, χαρίζει όμως και

υπόσχεται την ελπίδα και υπομονή. Υπομονή, λοιπόν, μητέρα και θα δοξάσουμε όλοι τον Θεό μια μέρα.

Βασίλειος Λυμπέρης»

Ήταν οι τελευταίες του γραμμές. Άφησε το γράμμα στο κρεβάτι του και παρακάλεσε να έλθει ο ιερέας της ενορίας πατήρ Κωνσταντίνος Ασπετάκης για να τον κοινωνήσει. Μπροστά του, ο Βασίλης Λυμπέρης δάκρυσε και παρακάλεσε «*να τον συγχωρέσουν ο Θεός και οι άνθρωποι*». Ωστόσο, δεν φανταζόταν πόσο είχε ξεθυμάνει ο χρόνος γι' αυτόν, καθώς τις προηγούμενες ημέρες είχε δώσει χρήματα σε συγγενείς του προκειμένου να του αγοράσουν ορισμένα ατομικά είδη που θα τα χρειαζόταν την επομένη μέρα. Στις 4.20' μπήκε στο κελί του μελλοθάνατου ο αρχιφύλακας Γιάννης Καβαλιεράκης και τον οδήγησε στο γραφείο του διευθυντή των φυλακών. Εκεί βρίσκονταν ακόμα, ο αντεισαγγελέας Πρωτοδικών Ηρακλείου Α. Νικολόπουλος, ο γραμματέας της Εισαγγελίας, ο Διοικητής Χωροφυλακής, ο νεαρός ιερέας Μανώλης Ανδριανάκης και άλλοι υπηρεσιακοί παράγοντες. Με κάθε τυπικότητα, ο αντεισαγγελέας του ανακοίνωσε την απόφαση της εκτέλεσης. Διάβασε ακόμα την απόφαση του δικαστηρίου και την ποινή που του είχε επιβληθεί και στη συνέχεια του γνωστοποίησε την ώρα εκτέλεσης της ποινής. Σύμφωνα με τον Μανώλη Ανδριανάκη, με το άκουσμα της είδησης αυτής «*ο Λυμπέρης κατέρρευσε. Σωριάστηκε σε μία καρέκλα. Είχε παραλύσει. Ήταν τόσο αδύναμος που δεν μπορούσε να ανάψει το τσιγάρο που κρατούσε στο χέρι του και το άφησε πάνω στο γραφείο*».

Αλλά και όσοι ήταν συγκεντρωμένοι γύρω του, το ίδιο αμήχανοι και συγκλονισμένοι μπροστά στο επερχόμενο τέλος, ανέσυραν κάποια λόγια συμπάραστασης και συμπάθειας. Ο Λυμπέρης παρέμεινε στο γραφείο του διευθυντή για λίγη ώρα. Στις 5.15' η πόρτα του γραφείου άνοιξε, ο μελλοθάνατος με αργά βήματα διέσχισε το διάδρομο συνοδευόμενος από δύο χωροφύλακες και επιβιβάστηκε στο όχημα, που θα τον μετέφερε στον τόπο της εκτέλεσης, το πεδίο βολής της Σχολής Εφέδρων Αξιωματικών Πεζικού (Σ.Ε.Α.Π.) στην περιοχή «Δύο Αοράκια». Φορούσε μαύρο παντελόνι και λευκό πουκάμισο. Όπως αναφέρουν αυτόπτες μάρτυρες ήταν αδύνατος και αζύριστος, αλλά σχετικά ψύχραιμος. Η διαταγή για την εκτέλεση είχε φθάσει στη Σ.Ε.Α.Π. 48 ώρες νωρίτερα. Ο Μανώλης Ανδριανάκης που υπηρετούσε, τότε, τη θητεία του στη μονάδα αυτή ως στρατιωτικός ιερέας, θυμάται:

«*δύο ημέρες πριν από την εκτέλεση με κάλεσε ο διοικητής μου στη Σ.Ε.Α.Π., για να μου ανακοινώσει ότι έπρεπε να παραστώ στην εκτέλεση του Λυμπέρη, τον οποίο είχα γνωρίσει στις φυλακές και τον είχα εξομολογήσει. Τον ρώτησα αν μπορούσα να το αποφύγω*

και μου απάντησε: 'Όχι, είναι διαταγή'. (...) Την παραμονή κάλεσε όλους τους στρατιώτες του Λόχου Διοικήσεως, από τον οποίο θα έπαιρνε τους εθελοντές για τη στελέχωση του εκτελεστικού αποσπάσματος. Άρχισε να τους μιλά για τα εγκλήματα του Λυμπέρη. Να περιγράψει, καρέ-καρέ, πως έβαλε τη φωτιά και πως έκαψε τους τέσσερις ανθρώπους. 'Σ' αυτόν τον εγκληματία αξίζει παραδειγματική τιμωρία' τους έλεγε. Τριάντα στρατιώτες προθυμοποιήθηκαν να πάρουν μέρος στην εκτέλεση. Από αυτούς επελέγησαν δώδεκα».

Σύμφωνα με το νόμο 3861/1929 «περί εκτελέσεως της θανατικής ποινής» την εκτέλεση πραγματοποιούσε στρατιωτικό απόσπασμα αποτελούμενο από 12 άνδρες και έναν αξιωματικό (με σφαίρες μόνο στα έξι τυφέκια), ενώ με μεταγενέστερες εγκυκλίους και σύμφωνα με τον σωφρονιστικό και στρατιωτικό κώδικα οριζόταν ως ώρα της εκτέλεσης η στιγμή που χαράζει, ώστε ο μελλοθάνατος να αντικρίσει για τελευταία φορά τον ήλιο. Την πομπή των τριών αυτοκινήτων της χωροφυλακής, που μετέφερε τον Λυμπέρη και τους παράγοντες της εκτέλεσης από τις φυλακές στα «Δύο Αοράκια», ακολουθούσε ένα ταξί, στο οποίο βρίσκονταν ο δικαστικός συντάκτης της ημερήσιας αθηναϊκής εφημερίδας «Τα Σημερινά» Νίκος Γερακάρης και ο φωτορεπόρτερ της ίδιας εφημερίδας Βασίλης Καραμανώλης (αποκλειστικός φωτογράφος της εφημερίδας «Καθημερινή», με εξαίρεση την περίοδο της δικτατορίας). «Προσπαθούσα από πολύ καιρό να μάθω πότε θα γινόταν η εκτέλεση Λυμπέρη, γιατί ήθελα να κάνω μία δημοσιογραφική επιτυχία», θα πει αργότερα ο Ν. Γερακάρης και ο Β. Καραμανώλης θα συμπληρώσει:

«Το πρωί της Πέμπτης, 24ης Αυγούστου του 1972, ήρθε στο γραφείο μου ο (...) Νίκος Γερακάρης, και μου ζήτησε να τον ακολουθήσω σε μία δημοσιογραφική αποστολή για μία ή δύο ημέρες. Τον ρώτησα 'ποιό ήταν το θέμα' και μου απάντησε χαμογελώντας: 'Είναι δικό μας, αποκλειστικό. Θα πάμε στην Κρήτη (...). Θα εκτελέσουνε τον Βασίλη Λυμπέρη' (...)'».

Ο Νίκος Γερακάρης σημειώνει πως «στη ρεσεψιόν του ξενοδοχείου που μείναμε στην Κρήτη, είπαμε να μας ξυπνήσουν στις 3 τα ξημερώματα. Με ένα ταξί, που μας περίμενε, πήγαμε στις φυλακές Αλικαρνασσού και περιμέναμε την έξοδο του αγήματος με τον θανατοποινίτη. (...) Στις 3.30, εντελώς νύχτα ακόμα, άναψαν τα ξαφνικά πολλά φώτα στις φυλακές (...). Ακολουθήσαμε το άγημα και φτάσαμε στο σημείο της εκτέλεσης (...)». Εκεί περίμενε το στρατιωτικό απόσπασμα. Ακόμα, παρόντες -από κάποια απόσταση, αφού άνδρες της χωροφυλακής δεν επέτρεπαν σε κανένα να πλησιάσει- ήταν η μητέρα του Β. Λυμπέρη, Σοφία και ο αδελφός του, Δημήτρης, ενώ στην Κρήτη είχε φθάσει και ο πατέρας του, ο οποίος όμως δεν παραβρέθηκε στη διαδικασία. Λίγο πριν ξημερώσει, στο άγριο τοπίο του πεδίου

βολής, οι καρδιές είχαν παγώσει κι έτσι ο επικεφαλής αξιωματικός έλεγε ανέκδοτα στους στρατιώτες για να τους κρατήσει ψύχραιμους. Ο Γερακάρης προχώρησε προς το σημείο που ήταν συγκεντρωμένοι οι υπόλοιποι, ενώ ο Καραμανώλης δεν μπορούσε να πλησιάσει, επειδή απαγορευόταν η δημοσιότητα των εκτελέσεων. «Τις φωτογραφικές μηχανές τις είχα μέσα σε μια βαλιτσούλα ταξιδιού, για να μην αποκαλυφθώ», θυμάται ο ίδιος. «Αντιμετωπίζαμε όμως και ένα μεγάλο πρόβλημα για τις τεχνικές δυνατότητες της εποχής. Ήταν μεγάλη η απόσταση από το σημείο που θα έπρεπε να σταθώ για να τραβήξω τις φωτογραφίες. Παράλληλα, θα ήμουν ακάλυπτος και θα μπορούσαν οι χωροφύλακες να με εντοπίσουν εύκολα (...)». Λίγο αργότερα, έφθασε στην περιοχή ένας δημοσιογράφος της τοπικής εφημερίδας «Πατρίδα» ο οποίος άφησε το αυτοκίνητό του στο σημείο που βρισκόταν ο φωτορεπόρτερ και προχώρησε προς τους χωροφύλακες. «Μου αφήνει το αυτοκίνητό του», συμπληρώνει ο Καραμανώλης, «και εγώ στήνω τις μηχανές μου και προσπαθώ να εστιάσω από μεγάλη απόσταση και χωρίς τους φακούς που έχουμε σήμερα».

Μόλις ο Λυμπέρης έφθασε στον τόπο της εκτέλεσης, τον πλησίασε ο ιερέας και ύστερα ο γιατρός για να τον εξετάσει (σ.σ.: ο κανονισμός προέβλεπε ότι ο μελλοθάνατος θα έπρεπε να είναι υγιής κατά τη στιγμή της εκτέλεσής του, αλλιώς η διαδικασία αναβαλλόταν). Τελευταίος πήγε κοντά του ο αντιστασιακός. «Θέλεις να πεις κάτι; Έχεις καμιά τελευταία επιθυμία;» τον ρώτησε. «Όχι, τίποτα» απάντησε ο Λυμπέρης. Δεν ήθελε ούτε να καπνίσει... Απέμεναν μόνο λίγα λεπτά για να ξημερώσει. «Τα λεπτά αυτά μας φάνηκαν αιώνες» σημειώνει με συγκίνηση ο Γερακάρης. Ο Λυμπέρης ζήτησε να του δέσουν τα μάτια. Ο επικεφαλής υπολοχαγός του αποσπάσματος ήρθε κοντά του και του πέρασε ένα λευκό μαντήλι. Μετά, δύο χωροφύλακες τον οδήγησαν, με τα χέρια δεμένα πίσω από την πλάτη του, σε έναν μικρό λόφο στην άκρη του πεδίου βολής. Στεκόταν απέναντι σε δεκάδες μάτια που τον κοιτούσαν και τους δώδεκα παραταγμένους άντρες του εκτελεστικού αποσπάσματος. Ο αξιωματικός κατευθύνθηκε στο απόσπασμα και φώναξε: «Οπλίσате - Επί σκοπόν». Ο Μ. Ανδριανάκης θυμάται: «Όταν άρχισαν τα παραγγέλματα, κάποιοι κρύφτηκαν πίσω από το στρατιωτικό όχημα για να μην βλέπουν. Τα όπλα, τύπου M-1, 'χόρευαν' στα χέρια των αντρών του εκτελεστικού αποσπάσματος. Εγώ έψελνα την προσευχή και τα μάτια μου ήταν στραμμένα σ' αυτόν τον άνθρωπο. Δεν αντέδρασε, δεν πανικοβλήθηκε, δεν φώναξε. Παραδόθηκε στη μοίρα του». Το παράγγελμα «πυρ!» έσβησε μέσα σε μία ομοβροντία πυροβολισμών. «Οι σφαίρες γάζωσαν το σώμα του, που έπεσε στο έδαφος σφαδάζοντας. Πως είναι ένα κοτόπουλο που του κόβεις το λαιμό και χτυπιέται κάτω, έτσι ήταν το σώμα του Λυμπέρη» λέει ο Μ. Ανδριανάκης. Τον αχό των

πυροβολισμών διέτρησε η σπαρακτική φωνή της μητέρας του Β. Λυμπέρη: «Βασίλη μου!». Για λίγα δευτερόλεπτα, μερικές ματιές στάθηκαν πάνω της.

Τα δύο στιγμιότυπα δεν χωρίζουν παρά ελάχιστα λεπτά. Επάνω, ο Β. Λυμπέρης στέκεται απέναντι από το εκτελεστικό απόσπασμα. Κάτω, ο γιατρός εξετάζει το πτώμα του, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Είναι η τελευταία εκτέλεση θανατοποινίτη στην Ελλάδα (οι φωτογραφίες είναι του φωτορεπόρτερ Β. Καραμανώλη, όπως δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα «Τα Σημερινά» στις 26 Αυγούστου 1972)

Μόλις κατακάθισε το σύννεφο της σκόνης που σήκωσαν οι σφαίρες, ήταν η σειρά του επικεφαλής υπολοχαγού να εκτελέσει τη χαριστική βολή. Όμως η ταραχή του ήταν έκδηλη και διέταξε έναν επιλοχία να τον αντικαταστήσει. Αλλά και ο επιλοχίας ήταν ταραγμένος. Άφησε το περίστροφο που κρατούσε και πήρε ένα αυτόματο όπλο. Πλησίασε το πεσμένο σώμα του Β. Λυμπέρη, έστρεψε το βλέμμα του αλλού και πυροβόλησε. Λόγω του εκνευρισμού του, από το όπλο έφυγαν τρεις σφαίρες, παραμορφώνοντας το κρανίο του νεκρού. «Ο επιλοχίας αυτός, για πολλούς μήνες μετά, κυκλοφορούσε στο στρατόπεδο σαν αδέσποτο σκυλί και μονολογούσε ότι οι δικές του σφαίρες σκότωσαν τον Λυμπέρη. Του λέγαμε ότι, δέχθηκε έξι σφαίρες στην καρδιά. Εκείνος όμως είχε πάθει κάτι σαν ψύχωση. Ο διοικητής της Σ.Ε.Α.Π. τον απάλλαξε για έξι μήνες από τα καθήκοντά του» σημειώνει ο Μανώλης Ανδριανάκης.

Μόλις ο παριστάμενος γιατρός βεβαίωσε το θάνατο, το πτώμα παραλήφθηκε από μία νεκροφόρα και μεταφέρθηκε στο νεκροταφείο της Νέας Αλικαρνασσού. Εκεί βρισκόταν ήδη η μητέρα του, η οποία είχε καλύψει το πρόσωπό της με μαύρο μαντήλι και ο αδελφός του με τη γυναίκα του. Θρηνούσαν, αλλά διατηρούσαν ακέραια την αξιοπρέπειά τους. Μόνον όταν έφθασε το φέρετρο, η Σοφία Λυμπέρη ξέσπασε: «Βασίλη μου, που είσαι; Τί σου κάνανε;». Παρόντες ήταν ακόμα, εκτός των άλλων και οι δύο δημοσιογράφοι. Τη νεκρώσιμη ακολουθία έψαλαν από κοινού οι δύο ιερείς Ανδριανάκης και Ασπετάκης. Το πτώμα του Λυμπέρη τάφηκε στο νεκροταφείο της Ν. Αλικαρνασσού, σε έναν τάφο που είχε ανοιχτεί τα χαράματα, λίγη ώρα πριν από την εκτέλεση. Αυτόπτες μάρτυρες ανέφεραν πως ακόμα και οι νεκροθάφτες είχαν επηρεαστεί από το ζοφερό κλίμα των στιγμών. Αργότερα, τα οστά του τοποθετήθηκαν στο οστεοφυλάκιο του νεκροταφείου, σε ένα κιβώτιο με τη φωτογραφία του. Σημειώνεται πως τη μέρα της εκτέλεσης, σύμφωνα με τον Δημοσθένη Δώδο «όλοι οι κρατούμενοι δεν προσήλθαν στο συσσίτιο, τα μεγάφωνα της φυλακής δεν έπαιζαν μουσική και κατά τον προαυλισμό κανείς δεν έπαιξε ποδόσφαιρο. (...) Και η κοινωνία της φυλακής έχει τους δικούς της κανόνες».

Την επομένη, στην πρώτη και την τρίτη σελίδα της εφημερίδας «Τα Σημερινά» δημοσιεύτηκε εκτενές ρεπορτάζ του Νίκου Γερακάρη από την εκτέλεση, συνοδευόμενο από τις φωτογραφίες του Β. Καραμανώλη. Αποτελούσε ασφαλώς μία μεγάλη δημοσιογραφική επιτυχία (καθώς η υπόθεση είχε συνταράξει την κοινή γνώμη), η οποία έκανε το γύρο όλης της χώρας, αλλά για τους δύο δημοσιογράφους ήταν περισσότερο μια καθοριστική για τη συνείδησή τους εμπειρία, που μένει αλησμόνητη έως σήμερα.

Την ίδια μέρα, επρόκειτο να εκτελεστεί στην Κέρκυρα και ο συνεργός του Βασίλη Λυμπέρη, Παύλος Αγγελόπουλος, ο οποίος επίσης είχε καταδικασθεί από το Κακουργιοδικείο Αθηνών με την ποινή «τετράκις εις θάνατον». Όμως η εκτέλεση της

θανατικής ποινής ανεστάλη επ' αόριστον, λόγω του νεαρού της ηλικίας του: ο Αγγελόπουλος ήταν τότε μόλις 18 ετών. Μετά από τρία χρόνια, η ποινή του μετατράπηκε -σύμφωνα με το νόμο- σε ισόβια κάθειρξη. Είναι συγκλονιστικό, πάντως, ότι ο Λυμπέρης είχε ζητήσει να του επιβληθεί η θανατική ποινή για την πράξη του, απολογούμενος στον ανακριτή, λίγες μόλις μέρες μετά τη σύλληψή του. «Ο κάθε άνθρωπος δημιουργεί κάτι στη ζωή του. Αυτό που δημιούργησα εγώ δεν υπάρχει πλέον. Γιατί να ζω;» είχε πει χαρακτηριστικά. Έτσι, στις 25 Αυγούστου 1972 στάθηκε απέναντι από το εκτελεστικό απόσπασμα. Χωρίς να το γνωρίζει, εκείνο το πρωί περνούσε στην ιστορία. Ήταν ο τελευταίος θανατοποινίτης, που εκτελέστηκε στην Ελλάδα.

Γ.2. Θανάσης Ντρούζος

Ξημερώματα της 21 Ιουλίου 1991 πέντε έφηβοι επέστρεφαν στα σπίτια τους από νυκτερινή διασκέδαση έξω από τη Χαλκίδα, περπατώντας στην Εθνική Οδό. Τα γέλια και τα πειράγματά τους έσβησαν απότομα όταν από το πουθενά εμφανίστηκε ένα αυτοκίνητο με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Πριν προλάβουν να αντιδράσουν, το αυτοκίνητο τους παρέσυρε

Θανάσης Ντρούζος.

όλους και τα παιδιά έμειναν στον τόπο. Θύματα τα αδέρφια Μιχάλης και Παναγιώτης Μπαξεβανίδης, 17 και 15 ετών αντίστοιχα, ο εξάδελφός τους Παναγιώτης Κατράκης και ο Βίκτωρ Μαίσης, επίσης ανήλικοι. Πέμπτο θύμα ο 16χρονος Κωνσταντίνος Ντρούζος. Όπως έγινε γνωστό αργότερα, οδηγός του αυτοκινήτου και δράστης του μοιραίου ατυχήματος ήταν ο υποσμηναγός της Πολεμικής Αεροπορίας Δημήτριος Κουρούπης. Η οδύνη για το δυστύχημα υπήρξε τεράστια. Για τον Θανάση Ντρούζο, τον πατέρα του άτυχου Κωνσταντίνου, κυριολεκτικά συντριπτική. Είχε χωρίσει από τη σύζυγό του και είχε δώσει τα πάντα για να μεγαλώσει το μοναχοπαιδί του.

Η άχαρη δίκη του υποσμηναγού για την κατηγορία της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή διεξήχθη στο Διαρκές Στρατοδικείο του Ρουφ. Η συνολική ποινή που επεβλήθη στον Κουρούπη ήταν φυλάκιση 4 ετών, 8 μηνών και 15 ημερών. Οι συγγενείς των πέντε άτυχων νέων έφυγαν πικραμένοι, μη γνωρίζοντας πιθανόν ότι ο δράστης δεν πρόκειται να οδηγηθεί σε «καμιά φυλακή» (η μέγιστη ποινή που

μπορούσε να επιβληθεί ήταν 5ετής φυλάκιση, αφού το αδίκημα έως και την μεταβολή του νόμου το 2006 θεωρείτο πλημμέλημα, τελούμενο εξ αμελείας), ούτε και η ποινή που θα του επιβληθεί πρόκειται να «εκτιθεί», αφού θα επιβληθεί με αναστολή, τουλάχιστον μέχρι την κατ'έφεση δίκη.

Για τον Θανάση Ντρούζο, η δίκη υπήρξε μαρτυρική, καθώς ένωσε ότι ο άνθρωπος που του στέρησε το λόγο για να ζεί, έφευγε ανέπαφος από την αίθουσα του δικαστηρίου. Σιγά σιγά, άρχισε να προετοιμάζεται για την δική του απάντηση. Καθημερινά πήγαινε στο νεκροταφείου της Κορίνθου και συνομιλούσε ώρες πάνω από το μνήμα του Κωνσταντίνου. Λίγο καιρό μετά τη δίκη ζήτησε να σκάψουν ένα δεύτερο τάφο δίπλα ακριβώς σε αυτόν του γιού του.

Την 1 Απριλίου του 1993, προσδιορίσθηκε η κατ'έφεσιν δίκη. Συντετριμμένοι και μαυροφορεμένοι οι γονείς κατέφθασαν στο Ρουφ για να λάβουν μέρος σ'αυτό που ήξεραν πλέον ότι θα είναι μια άχαρη τελευταία πράξη ενός εφιαλτικού γι'αυτούς δράματος. Ο Θανάσης Ντρούζος, απόκοσμα ήρεμος δεν αντάλλαξε κουβέντες με τους συγγενείς των άλλων θυμάτων, μόνο κρατούσε προσεκτικά έναν μαύρο χαρτοφύλακα. Κανείς δεν είχε υποψιαστεί τίποτε. Η δίκη ξεκίνησε και κύλησε γρήγορα. Συνήγοροι του κατηγορουμένου δύο αξιολογώτατοι δικηγόροι, ο Χρήστος Μπάκας και ο Δημοσθένης Αβράμης. Ο πρώτος, εξέχον στέλεχος του Ποινικού Τομέα της Νομικής Αθηνών, με συγγραφικό έργο και σειρά ετών διδασκαλίας στα αμφιθέατρα, με φήμη αυστηρού και απαιτητικού δασκάλου. Ο δεύτερος, μέλος του διδακτικού προσωπικού του ίδιου τομέα, ανερχόμενος επιστήμονας και δικηγόρος, ιδιαίτερα αγαπητός στους φοιτητές του. Η ένταση δεν είχε τα επίπεδα της πρωτόδικης δίκης, όμως οι γονείς των πέντε άτυχων παιδιών αρκετές φορές παρασύρονται, διακόπτουν, διαμαρτύρονται. Δεν χωρά ο πόνος τους στο δικονομικό πλαίσιο. Οι στρατοδίκες, αυστηρότεροι στην δικονομική τάξη από τον τακτικό δικαστή, τους προειδοποιούν ότι θα αποβληθούν από την αίθουσα. Ο Θανάσης Ντρούζος ανταλλάσσει κάποιες οργισμένες κουβέντες με τους συνηγόρους υπεράσπισης, αλλά συγκρατείται. Η δίκη προχωρά.

Έχει φθάσει επτά το απόγευμα και ο εισαγγελέας έχει μόλις ολοκληρώσει την αγόρευσή του. Η κούραση βαραίνει σε όλους τους παράγοντες της δίκης. Καθώς ετοιμάζεται να πάρει το λόγο ο Χρήστος Μπάκας για να αγορεύσει για λογαριασμό του κατηγορουμένου, μια απροσδόκητη κίνηση παγώνει το ακροατήριο. Ο Θανάσης Ντρούζος βγάζει από το χαρτοφύλακά του ένα περίστροφο, ορμά στον μοναδικό φρουρό της αίθουσας και του αποσπά το όπλο από τη θήκη. Πριν προλάβει ο οποιοσδήποτε να συνειδητοποιήσει τί συμβαίνει, ο Ντρούζος αρπάζει από το λαιμό το Φώτη Σακελλαράκη, συνοδηγό του κατηγορουμένου Κουρούπη και μάρτυρα υπεράσπισής του, κολλάει στον κρόταφό του την κάννη του περιστρώφου του και

προειδοποιεί «*Μην κουνηθεί κανείς σας, θα σας σκοτώσω όλους*». Ρίχνει και δύο προειδοποιητικές βολές στον αέρα. Οι λιγοστοί παρευρισκόμενοι στο ακροατήριο πανικοβάλλονται και εγκαταλείπουν κακήν - κακώς την αίθουσα. Ο Ντούζος ανεμίζει το πιστόλι του σκοπού προς όλες τις κατευθύνσεις. Τον ενδιαφέρουν κυρίως οι παράγοντες της δίκης. «Καθήστε στις θέσεις σας» λέει στους στρατοδίκες και απευθυνόμενος στον σκοπό, που άοπλος και σοκαρισμένος από την απόσπαση του πιστολιού του τρέμει κυριολεκτικά, του δίνει εντολή να πάρει από το χαρτοφύλακά του αυτοκόλλητη χαρτοταινία και να δέσει τους δύο συνηγόρους υπεράσπισης μαζί με τον Κουρούπη και τον Σακελλαράκη. Ο Πρόεδρος του στρατοδικείου συνιστά στον φρουρό να ικανοποιήσει κάθε απαίτηση του Ντρούζου. Πράγματι, ο φρουρός δένει καθιστούς δίπλα το εδώλιο τους δυό σαστισμένους συνηγόρους, τον μάρτυρα και τον κατηγορούμενο. Ο τελευταίος ψελλίζει παρακαλετά προς τον Ντρούζο να τους λυπηθεί. Κάποιος εναπομείνας στην αίθουσα έχει κασετοφωνάκι και, πεσμένος ανάμεσα από τα έδρανα, το βάζει σε λειτουργία. Μεγάλο μέρος από τα όσα διεμείφθησαν γράφονται την άλλη μέρα στις εφημερίδες⁷⁴⁸. Με τους τέσσερις άνδρες δεμένους μπροστά του, ο Ντρούζος είναι κοντά στην ολοκλήρωση του σχεδίου του. Σαρκάζει τους συνηγόρους για τη στάση τους στη δίκη, ανακοινώνει στον κατηγορούμενο ότι «ήρθε η ώρα του» και αδειάζει το περίστροφό του εξ επαφής πάνω τους. Οι Μπάκας και Αβράμης πεθαίνουν ακαριαία, ο κατηγορούμενος και ο μάρτυρας τραυματίζονται σοβαρά. Νομίζοντας ότι τους σκότωσε, ο Ντρούζος φωνάζει «*τώρα η σειρά σας*», ξαναγεμίζει και στρέφει το όπλο στην έδρα. Οι στρατοδίκες προσπαθούν να κρυφτούν από κάτω. Και οι τρεις τραυματίζονται. Στη θέα των θυμάτων, ο Ντρούζος πιστεύει ότι ολοκλήρωσε το έργο του. Οι ελάχιστοι έντρομοι άνθρωποι που επέμειναν στο ακροατήριο, (ακούγονται να) τον ρωτάνε με σπαραγμό «*γιατί; γιατί;*» και εκείνος, με απελτισμένη φωνή (ακούγεται να) λέει : «*για να μάθουν όλοι ότι δεν υπάρχει δικαιοσύνη, ότι δεν υπάρχει τίποτα*». Βάζει το περίστροφο στον κρόταφο και αυτοκτονεί⁷⁴⁹.

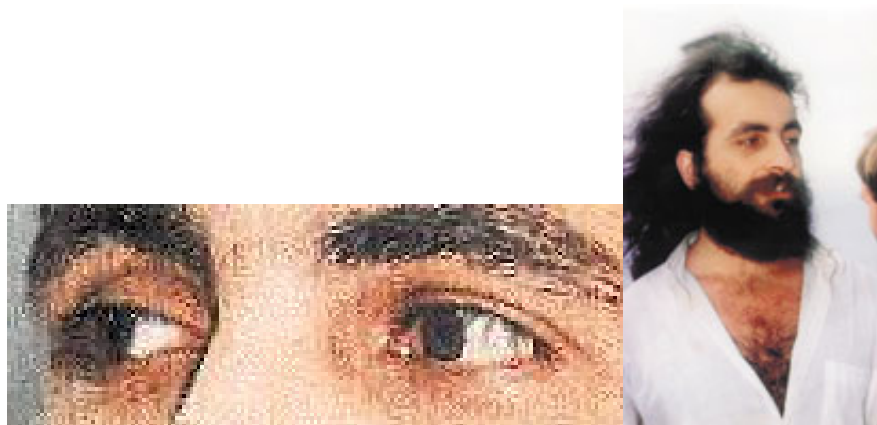
Ο Δημήτρης Κουρούπης επέζησε. Με αίτηση μετατροπής της ποινής του σε χρηματική, κατέβαλλε το ποσό των 2,8 εκατομμυρίων δραχμών και κατάφερε έτσι να εκτίσει την ποινή του. Οι οικογένειες των υπολοίπων θυμάτων απευθύνθηκαν στα πολιτικά δικαστήρια, καταθέτοντας αγωγή εις βάρος τους στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Χαλκίδας για χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης. Το 1995 οι αγωγές τους έγιναν δεκτές, επιδικάζοντας στον Κουρούπη να καταβάλλει στις οικογένειες το συνολικό ποσό 48 εκατομμυρίων δραχμών και διέταξε ως μέσο

⁷⁴⁸ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», «Τα Νέα» 2/4/1993, «Τα Νέα» 10-11/2/2001, στο δισέλιδο της Σήλας Αλεξίου.

⁷⁴⁹ Βλ. μ.α. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 11/2/2001, ρεπορτάζ Χρήστου Ζέρβα.

εκτέλεσης την προσωποκράτησή του για χρονικό διάστημα επτά (7) μηνών. Ο εναγόμενος δεν διέθετε περιουσιακά στοιχεία και έτσι η εκτέλεση του βασικού σκέλους της απόφασης κατέστη ανέφικτη. Οι γονείς στράφηκαν με αίτησή τους στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ζητώντας να υποχρεωθεί ο Κουρούπης να υποβληθεί στην εκτέλεση της απόφασης, επιδιώκοντας με τον ελάχιστο αυτό τρόπο μια «δικαίωση»⁷⁵⁰. Με υπουργική απόφαση ορίστηκε τρόπος έκτισης της προσωποκράτησης η μονάδα του υποσμηναγού στο Τατόι⁷⁵¹.

Γ.3. Θεόφιλος Σεχίδης

Γ.3.1. ΜΙΑ ΗΣΥΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ.

Η οικογένεια Σεχίδη ζούσε στο Λιμένα της Θάσου. Αποτελείτο από τον πατέρα, Δημήτριο Σεχίδη, γεννηθέντα το 1941, δάσκαλο – διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου Ποταμιάς Θάσου, τη μητέρα του Μαρία, γεννηθείσα το 1950, την κόρη τους Ερμιόνη, γεννηθείσα το 1970 και τον γιό του Θεόφιλο, δύο χρόνια μικρότερο. Στο Λιμένα σε δική της οικία κατοικούσε και η γιαγιά (μητέρας της Μαρίας Σεχίδη), η Ερμιόνη Καλαμάρα. Όταν αποφοίτησε από το Λύκειο, ο Θεόφιλος έδωσε

⁷⁵⁰ Σύμφωνα με τη διάταξη του αρ. 3 παρ. 1 του κανονισμού Στρατιωτικών Φυλακών (Π.Δ. 247/1994) στις στρατιωτικές φυλακές κρατούνται οι στρατιωτικοί που βρίσκονται στην ενεργό υπηρεσία σε εκτέλεση μεταξύ άλλων απόφασης οποιουδήποτε στρατιωτικού δικαστηρίου. Κατ'εξαίρεση και μετά από πρόταση του αρμοδίου κατά περίπτωση Γενικού Επιτελείου και ύστερα από έγκριση του Υπουργού Δικαιοσύνης, είναι δυνατόν να κρατηθούν στα κοινά καταστήματα κράτησης κατάδικοι στρατιωτικοί, εφόσον το επιβάλλουν ειδικοί λόγοι ασφαλείας (αρ. 3 παρ. 7 του ίδιου Κανονισμού). Βλ. **Αδάμ Παπαδαμάκη**, Καταδίκη Στρατιωτικού σε ποινή κάθειρξης: οι φυλακές έκτισης της ποινής μέχρι το αμετάκλητο της καταδίκης (γνωμ.), σε Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 422-423.

⁷⁵¹ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 12/7/1999, ρεπορτάζ Διονύση Νασόπουλου.

πανελλήνιες εξετάσεις και πέτυχε στη Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης. Επανήλθε στην εξεταστική διαδικασία της επόμενης χρονιάς σκοπεύοντας να πετύχει στη Νομική Σχολή και τα κατάφερε, αφού πέρασε στη Νομική της Κομοτηνής. Συνέχισε να μένει με τους δικούς του, αλλά απουσίαζε για μεγάλα χρονικά διαστήματα στην Κομοτηνή, παρακολουθώντας τα μαθήματα της σχολής του και διαμένοντας σε νοικιασμένο σπίτι εκεί. Δεν ήταν τακτικός στις σπουδές του και επεδείκνυε ελάχιστη επιμέλεια για τα μαθήματά του. Προοδευτικά, εμφάνισε ενδιαφέρον για πράγματα άσχετα προς το αντικείμενο των σπουδών του, όπως τη ζωγραφική, το σχέδιο, τη μουσική και τη φυσική.

Γ.3.2. ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΡΗΞΗΣ.

Ο πατέρας του δεν ήταν ευχαριστημένος με την πορεία του Θεόφιλου. Όχι μόνο για τις πενιχρές επιδόσεις του στο Πανεπιστήμιο, αλλά, γιατί και η εξωτερική του εμφάνιση (μακριά μαλλιά και γένια) δεν συμβιβαζόταν με τις συντηρητικές ιδέες του νοικοκύρη δασκάλου της Θάσου. Η δε τάση του Θεόφιλου για μόνωση και ενασχόληση με «παράξενα» και «μη χρήσιμα» πράγματα (σχέδιο, ιχνογραφήματα, μουσική), απογοήτευε τον πατέρα του, ο οποίος στήριζε όλες τις ελπίδες για το μέλλον της οικογένειάς του στο Θεόφιλο. Η κόρη του Ερμιόνη είχε εμφανίσει σοβαρά προβλήματα ψυχικής ασθένειας και είχε νοσηλευθεί δύο φορές στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, με διάγνωση «σχιζοφρένιοι αποδιοργανωμένου τύπου»⁷⁵². Όλα αυτά τα γεγονότα είχαν δημιουργήσει ένα συγκρουσιακό κλίμα, συνεχούς αντιπαράθεσης μεταξύ πατέρα και γιου. Προκειμένου να αντιμετωπίσει την «προβληματική», όπως τη χαρακτήριζε, συμπεριφορά του γιου του, για τον οποίο επίσης φοβόταν μήπως «μπλέξει με ξένες θρησκείες», ο Δημήτρης Σεχίδης ζήτησε την βοήθεια του αδελφού του Βασίλη, δύο χρόνια μεγαλύτερου του, ο οποίος από ετών είχε εγκατασταθεί στο Βέλγιο, όπου είχε πάει να εργασθεί ως μετανάστης. Πράγματι, μέσα στο 1994, ο Βασίλης Σεχίδης ήρθε στην Ελλάδα για να «συνετίσει» τον ατίθασο ανηψιό του. Η επίσκεψη αυτή είχε ως αποτέλεσμα η έχθρα του Θεόφιλου

⁷⁵² Όπως το μεγαλύτερο μέρος του εδώ παρατιθέμενου ιστορικού, έτσι και αυτή η υποβαθμισμένη σχεδόν παντού πληροφορία, περιέχεται στο -ασυνήθιστα γλαφυρό ύφους- Βούλευμα του Συμβ. Πλημ/κών Καβάλας υπ' αριθ. 48/1997, όπως δημοσιεύθηκε σε Αρμενόπουλο 1997, σελ. 947 επ.. Στο φύλλο της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» της 10/8/1996, η αδελφή της θείας του Σεχίδη, Σούλα Κασκαμανίδου αναφέρει : «ο Θεόφιλος μεγαλώνοντας προσκολλήθηκε στην αδελφή του Ερμιόνη, που παρουσίασε μελαγχολία και νοσηλεύτηκε σε ψυχιατρική κλινική». Ένα στοιχείο το οποίο απέδωσε το ρεπορτάζ ήταν το ότι η Ερμιόνη είχε μεταβεί στο Βερολίνο, για «αποτοξίνωση». Ο τηλεοπτικός σταθμός «Star» στις 11/8/1996 έφερε στο φως μια επιστολή της Ερμιόνης από το Βερολίνο που απευθυνόταν στον Θεόφιλο, στην οποία δεν μπορούσε να ζησει άλλο με την καταπίεση του πατέρα της και ότι δεν ήθελε να παίρνει τα φάρμακα που της έδιναν και καταλήγει ότι «λίγο αν την προσέξουν και γίνει καλά θα αλλάξουν όλα προς το καλύτερο». Βλ. και εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/8/1996.

να επεκταθεί και στο θείο του, τον οποίο και θεωρούσε «σύμμαχο» των δικών του εναντίον του.

Γ.3.3. ΑΙΜΑΤΗΡΟ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΜΑ

Στις αρχές Μαΐου 1996 ο Δημήτρης Σεχίδης κάλεσε πάλι τον αδελφό του να έλθει στη Θάσο να τον βοηθήσει «με το γιό του», για τον οποίο επέμενε να λέει ότι «δεν συμπεριφερόταν φυσιολογικά». Πράγματι, ο Βασίλης Σεχίδης στις 9 Μαΐου 1996 ήλθε στην Ελλάδα και στις 13 Μαΐου έφθασε στη Θάσο και επικοινωνήσε με τη σύζυγο και το παιδί του τηλεφωνικά στο Βέλγιο. Αρχίζει από τη μέρα εκείνη μια κοινή προσπάθεια των δύο αδελφών να «φρονηματίσουν» τον 24χρονο Θεόφιλο, προκειμένου να ασχοληθεί πιο σοβαρά με τις σπουδές του και να εγκαταλείψει τις «αλλόκοτες» και πρακτικά «μη χρήσιμες» ασχολίες του. Η οικογενειακή ατμόσφαιρα επιβαρύνθηκε ιδιαίτερα, ο δε Θεόφιλος θεώρησε ότι όλοι είχαν «συνωμοτήσει εναντίον του», ιδίως όταν διαπίστωσε ότι οι δικοί του είχαν πετάξει από το δωμάτιό του πολλές «ζωγραφιές» του και «διατριβές» του πάνω στη Φυσική. Υπό το φορτισμένο αυτό κλίμα ο Θεόφιλος Σεχίδης αποφασίζει να αντιδράσει και να στραφεί εναντίον όλων⁷⁵³.

Αγοράζει ένα μονόκαννο κυνηγετικό όπλο μάρκας Baikal, διαμετρήματος 12mm, αντί 31.000 δρχ. από κατάστημα της Θάσου, από το οποίο προμηθεύεται και μονόβολα φυσίγγια, στη συνέχεια δε μεταβαίνει σε αγροτική περιοχή της Θάσου και στην καλύβα που διατηρούσε η οικογένειά του στο εκεί κτήμα τους, πριονίζει την κάννη και το κοντάκι του όπλου και έτσι περιορίζει το μήκος του σε 52 εκατοστά. Μάλιστα, δοκιμάζει το μετασκευασμένο όπλο του πυροβολώντας δύο φορές στον αέρα. Όμως η πρώτη πράξη του δράματος θα εκτυλιχθεί χωρίς να χρειαστεί να χρησιμοποιηθεί αυτό το όπλο.

Στις 16:30 περίπου το απόγευμα της Κυριακής 19 Μαΐου 1996, ο Θεόφιλος συνοδεύει το θείο του Βασίλη σε περίπατο κοντά στο Λιμένα Θάσου. Κατευθύνθηκαν στο αρχαίο ιερό της θεάς Αθηνάς. Ο Θεόφιλος είχε κρυμμένο στα ρούχα του ένα μεγάλο ψαλίδι. Πλησιάζουν συζητώντας στην άκρη του αρχαίου τείχους σε ύψος δέκα περίπου μέτρων από το έδαφος που κι αυτό είναι απόκρυμνο. Ο Θεόφιλος ξαφνικά απωθεί τον θείο του και τον γκρεμίζει στο κενό. Παρ'ότι από την πτώση προκλήθηκαν πολύ βαριές κακώσεις στο Βασίλη Σεχίδη, ο Θεόφιλος κατεβαίνει γρήγορα κάνοντας τον κύκλο στο σημείο όπου έπεσε ο θείος του, τον σύρει σε μια

⁷⁵³ Εντυπωσιάζει το ύψος της αναφοράς του βουλεύματος στο σημείο αυτό : «Καταστρώνει λοιπόν σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, ένα σχέδιο πολλαπλής εγκληματικής δράσης, η υλοποίηση του οποίου χαρακτηρίθηκε δημοσιογραφικά ως «Το Έγκλημα του αιώνα» (αναφορικά με την ελληνική κοινωνία)».

δασώδη θαμνώδη περιοχή κάτω από το τείχος, τον χτυπά με μια πέτρα στο κεφάλι και με το ψαλίδι που έφερε μαζί του, του κόβει την καρωτίδα και τον θανατώνει.

Αφήνει ο πτώμα καλυπτόμενο από την πυκνή βλάστηση και επιστρέφει στο Λιμένα. Πηγαίνει στο κατάστημα του Χ.Σ., ο οποίος έκπληκτος τον βλέπει να έχει ξερά φύλλα (από τους θάμνους) στα μαλλιά και τα γένια του. Ο Θεόφιλος αγοράζει ένα καινούριο πουκάμισο (!) και πηγαίνει στο σπίτι του, όπου με το κομμένο Baikal ανά χείρας περιμένει ήρεμος τους δικούς του.

Στις 19:30 το απόγευμα ο Δημήτρης Σεχίδης επέστρεψε. Αντάλλαξαν κάποιες κουβέντες, γιατί έκανε εντύπωση στον πατέρα Σεχίδη η απουσία του αδελφού του. Μόλις ο πατέρας του πήγε στην τουαλέτα, ο Θεόφιλος πήρε το κοντόκαννο και ενώ εκείνος έβγαине, τον πυροβόλησε μια φορά από μικρή απόσταση, μόλις ενός μέτρου, με αποτέλεσμα να διαμελισθεί το κρανίο του και να εκτιναχθούν τα μυαλά του στον τοίχο. Αφού καθάρισε τα πολλά αίματα, έσυρε το πτώμα του νεκρού του πατέρα στην τουαλέτα και ανέμεινε τη μητέρα και την αδελφή του στο δωμάτιό του. Πράγματι, μετά από 15 λεπτά περίπου έφθασαν στο σπίτι και οι δύο γυναίκες. Η αδελφή του πήγε κατευθείαν στο σαλονάκι που ήταν το δικό της δωμάτιο, ενώ η μητέρα του στο διάδρομο του σπιτιού ρωτούσε μεγαλόφωνα πού είναι ο σύζυγος και ο κουνιάδος της. Ο Θεόφιλος, έχοντας κρύψει ένα μεγάλο μαχαίρι στην τσέπη του πλησίασε τη μητέρα του και της επιτέθηκε ξαφνικά, κόβοντάς της την καρωτίδα, κάκωση από την οποία και σε λίγα μόνον λεπτά εξέπνευσε. Η αδελφή του άκουσε το θόρυβο και τις φωνές από την επίθεση κατά της μητέρας της και βγήκε από το σαλονάκι ανήσυχη. Σε λίγα λεπτά βρέθηκε μπροστά στον αδελφό της, ο οποίος τη σημάδευε με το κοντόκαννο. Πυροβόλησε κατά της δύο φορές. Την πρώτη, η βολή διέτρησε το τζάμι ενός παραθύρου. Τη δεύτερη, την πέτυχε στο στήθος. Μόλις έπεσε κάτω, ο Θεόφιλος πήρε πάλι το μαχαίρι και έκοψε την καρωτίδα της αδελφής του, θανατώνοντας και αυτήν. Στη συνέχεια τοποθέτησε τα πτώματα του πατέρα του και της μητέρας του στην κρεβατοκάμαρα και της αδελφής του στο σαλονάκι και καθάρισε, όπως μπορούσε, τα αίματα στο διάδρομο. Κατόπιν αποσύρθηκε στο δωμάτιό του και με τη σκέψη ότι η μόνη που απέμεινε για να την εξουδετερώσει, μια και θεωρούσε ότι μετείχε και εκείνη στην οικογενειακή συνομωσία εναντίον του, ήταν η γιαγιά του Ερμιόνη, κοιμήθηκε.

Την επομένη το πρωί, 20 Μαΐου 1996 ξύπνησε γύρω στις 07:30 λίγο πριν εμφανισθεί η γιαγιά του επισκεπτόμενη το σπίτι. Εκείνη ρώτησε αμέσως για τα άλλα πρόσωπα της οικογένειας και τότε ο Θεόφιλος απάντησε με το μαχαίρι, κόβοντας το λαιμό της γιαγιάς του και προκαλώντας της αιμορραγία, από την οποία και πέθανε σχεδόν αμέσως. Αφού ολοκλήρωσε την θανάτωση ολόκληρης της οικογένειάς του, ο Θεόφιλος Σεχίδης πήγε σε δύο τοπικά σούπερ – μάρκετ, στο Λιμένα και τη Σκάλα

Πρίνου και προμηθεύτηκε μεγάλο αριθμό από σακούλες σκουπιδιών. Επέστρεψε στο σπίτι του και χρησιμοποιώντας σιδηροπρίονο και πριόνι ξυλοκοπής άρχισε να κόβει τα τέσσερα πτώματα σε πολλά κομμάτια το καθένα, ενώ από τα κρανία του πατέρα του, της αδελφής του και της γιαγιάς του αφαίρεσε την εγκεφαλική ουσία, την οποία τοποθέτησε στο ψυγείο (που όμως δεν λειτουργούσε) για να τη «μελετήσει», όπως θα πεί αργότερα. Η όλη αυτή αποτρόπαια διαδικασία κατέλαβε ολόκληρη τη μέρα του Θεόφιλου Σεχίδη. Στις 21 Μαΐου 1996, σφράγισε τις 36 σακούλες σκουπιδιών και τις αποθήκευσε στην τουαλέτα. Τις δύο επόμενες ημέρες, 22 και 23 Μαΐου, μετέφερε με το αυτοκίνητο της οικογένειας (το οποίο και ο ίδιος χρησιμοποιούσε) τις σακούλες στον σκουπιδότοπο της Καβάλας, στην ευρύτερη περιοχή της Νέας Καρβάλης, κινούμενος από το Λιμένα μέσω Κεραμωτής με το οχηματαγωγό φέρρι της γραμμής, σε τρία δρομολόγια.

Μη θέλοντας να αφήσει ακέραιο το πτώμα του θείου του, στις 24 Μαΐου πήγε πάλι στη δασώδη περιοχή του ιερού της Αθηνάς, βρήκε το πτώμα, και το τεμάχισε, αποκόπτοντας το κεφάλι, τα χέρια και τα πόδια, τα οποία και απέρριψε στους γύρω θάμνους.

Γ.3.4. Η ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Μετά την «εξαφάνιση» των οικείων του, ο Θεόφιλος έλεγε προς τρίτους ότι οι γονείς του, η αδελφή του και η γιαγιά του είχαν μεταβεί για λόγους υγείας στη Γερμανία, για δε το θείο του, απαντούσε τηλεφωνικά στη θεία του, που επικοινωνούσε καθώς, υποτίθεται, ο Βασίλης θα έμενε στην Ελλάδα μέχρι τις 18 Μαΐου, ότι «είχε αναχωρήσει για Θεσσαλονίκη και μετά για Ιταλία». Ένα μήνα περίπου μετά τις ανθρωποκτονίες, ο Θεόφιλος αγόρασε και δεύτερο όπλο, μια κυνηγετική καραμπίνα μάρκας Valtro από κατάστημα της Κομοτηνής. Του όπλου αυτού, έκοψε επίσης την κάννη, περιορίζοντας το μήκος του σε 36 εκατοστά. Οι αστυνομικοί του τμήματος Θάσου, έχοντας την πληροφορία για την αγορά του πρώτου όπλου (του μονόκαννου Baikal)⁷⁵⁴ από τον Σεχίδη, ερεύνησαν σχετικά και βρήκαν στην κατοχή του και τα δύο μετασκευασμένα όπλα στις 21 Ιουλίου 1996. Έτσι, συνελήφθη και προσήχθη στον εισαγγελέα, ο οποίος τον παρέπεμψε ενώπιον του Αυτοφώρου Τριμελούς Πλημ/κείου Καβάλας, από το οποίο και καταδικάστηκε σε φυλάκιση 10 μηνών με αναστολή.

Ο Σεχίδης συνέχισε να κρατά το μυστικό του και να κυκλοφορεί με άνεση στη Θάσο και εκτός νησιού, όπως στη Θεσσαλονίκη, όπου υπήρχε διαμέρισμα της

⁷⁵⁴ Είναι απορίας άξιο πώς ο Σεχίδης είχε καταφέρει σε ένα τόσο μικρό τόπο όπως η Θάσος να αποκτήσει όπλο χωρίς να επιδείξει άδεια οπλοφορίας. Είναι επίσης σαφές ότι κάποιος πληροφοριοδότης έδωσε πολύ καθυστερημένα την πληροφορία στην Αστυνομία.

οικογένειας. Όσπου στις 30 Ιουλίου 1996, έρχεται στην Ελλάδα από το Βέλγιο η θεία του Ελένη–σύζυγος του Βασίλη Σεχίδη και επισκέπτεται το πατρικό της στο χωριό Τριπόταμο Φλωρίνης. Τηλεφωνεί στη Θάσο, ο Θεόφιλος αντιλαμβάνεται ότι η θεία του αργά ή γρήγορα θα αντιληφθεί την αλήθεια και αυθημερόν παίρνει το αυτοκίνητο και πηγαίνει στον Τριπόταμο. Η αδελφή της Ελένης Σεχίδου, Σούλα Κασκαμανίδου ήταν παρούσα όταν έγινε η πρώτη επαφή θείας – ανηψιού.

«Με το που τον είδαμε από μακριά να μας κοιτάει αγέρωχα καταλάβαμε ότι το παιδί δεν πάει καλά. Του βάλαμε να φάει και έκανε περίεργες κινήσεις. Μας κοίταζε περίεργα. Έπαιρνε τη ντομάτα στα χέρια του και τη ζούλαγε. Μετά μας ζήτησε γάλα. Ακατανόητα πράγματα. Μετά ήρθε η συζήτηση στους δικούς του. Μας έλεγε άλλα αντ' άλλων. Τελικά μας είπε ότι πήγαν στη Γερμανία για να μείνουνε για πάντα. Τότε μας έπιασε σύγκρουο. Κοιταχτήκαμε μεταξύ μας και νιώσαμε ότι αυτός τους ξέκανε».

Μόλις έφυγε ο Θεόφιλος, οι δύο γυναίκες τηλεφώνησαν στην Αστυνομία. Τους συστήθηκε να φύγουν από το χωριό και να μείνουν σε άλλους συγγενείς. Πράγματι, η Ελένη Σεχίδη έφυγε για τη Νέα Πέλλα Γιαννιτσών. Πριν αποσυρθεί εκεί, συνοδευόμενη από το γιό της –επίσης ονόματι Θεόφιλο- την 1^η Αυγούστου δήλωσε στην Αστυνομία την εξαφάνιση του συζύγου της.

Ακολουθούν έρευνες στην οικία Σεχίδη, που αποδίδουν τα πρώτα ευρήματα: την οπή από τον πυροβολισμό στο παράθυρο, κηλίδες αίματος, ματωμένο πουκάμισο, κάλυκες κυνηγετικού όπλου, αποξηραμένα ίχνη εγκεφαλικής ουσίας που φαίνονταν σαν περιπτώματα. Οι αστυνομικοί αναζητούν τον Θεόφιλο, ο οποίος εντοπίζεται στη Θεσσαλονίκη, στο διαμέρισμα της οδού Φιλελλήνων 24. Ερευνάται και το οικογενειακό αυτοκίνητο και βρίσκουν μέσα σ' αυτό ένα μαχαίρι μήκους 36 εκατοστών (με λάμα μήκους 22,5 εκατοστών) και ένα μαχαίρι μήκους 28 εκατοστών (με λάμα μήκους 15 εκ.), δύο ψαλίδια μήκους 28 και 29 εκ. αντιστοίχως και δέκα μαύρε ασακούλες σκουπιδιών, ένα σιδηροπρίονο και ένα χάρτινο κουτί φυσιγγιών κυνηγετικού όπλου.

Η κατοχή των μαχαιριών και των ψαλιδιών δεν δικαιολογείτο για οικιακή, επαγγελματική ή εκπαιδευτική χρήση και έτσι ο Θεόφιλος Σεχίδης συνελήφθη για παράνομη κατοχή αντικειμένων θεωρουμένων ως όπλων, δηλαδή προσφόρων για επίθεση και άμυνα. Μετά τη σύλληψή του, αβίαστα ομολόγησε τις ανθρωποκτονίες και τον τεμαχισμό των πτωμάτων των νεκρών συγγενών του. Με την ίδια φυσικότητα και ειλικρίνεια επανέλαβε την εξέλιξη των περιστατικών, ομολογώντας τα πάντα και στην αναπαράσταση που έγινε στις 9/8/1996, στην οικία του και στο ιερό της Αθηνάς ενώπιον του Εισαγγελέα Πλημ/κών Καβάλας. Ο Σεχίδης υπέδειξε το σημείο που είχε εγκαταλείψει το τεμαχισμένο σώμα του θείου του, το οποίο και ανευρέθη, εξετάσθηκε από τον Ιατροδικαστή Σερρών και έγινε η αναγνώρισή του. Επίσης βρέθηκε το

κομμάτι της κάννης του όπλου Baikal και οι δύο κάλυκες από τις δοκιμαστικές βολές του Σεχίδη, όταν είχε κόψει την κάννη. Στην οικία Σεχίδη βρέθηκαν και τα διαβατήρια των «εξαφανισμένων». Όλα τα ευρήματα εναρμονίζονταν με την εξιστόρηση των γεγονότων από τον ήδη κατηγορούμενο. Αυτό που δεν κατόρθωσαν οι αρχές να βρουν, παρά τις επί τετράμηνο έρευνες και τη χρήση ειδικών εκσκαφικών μηχανημάτων, ήταν τα απομεινάρια από τα τέσσερα τεμαχισμένα πτώματα που είχε βάλει ο Σεχίδης σε σακκούλες και πετάξει στο σκουπιδότοπο της Καβάλας. Η παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος, ο όγκος των απορριμμάτων και η περιοδική κάλυψη και διασπορά τους κατέστησαν ανυπέρβλητα εμπόδια, όμως η ακρίβεια των εξιστορήσεων του Σεχίδη και τα υπόλοιπα ευρήματα βεβαίωσαν το γεγονός ότι τα πτώματα των τεσσάρων στενών συγγενών του Θεόφιλου Σεχίδη ήταν οριστικά θαμμένα στο σκουπιδότοπο της Καβάλας.

Κατά την αναπαράσταση, πλήθος κόσμου συνωστίζεται για να δει και να χλευάσει τον κατηγορούμενο. Στο μεταξύ, ο τρίτος αδελφός Σεχίδη, ο Γιάννης, που ζούσε στην Πολίχνη Χαλκιδικής, υπέστη εγκεφαλικό μόλις πληροφορήθηκε το φόνο των δύο αδελφών του από τον ανηψιό του.

Γ.3.5. ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΑΝΑΚΡΙΤΗ.

Ενώπιον του Τακτικού Ανακριτή Καβάλας και Λεωνίδα Τσιγκρή και του Εισαγγελέα Πλημ/κών Καβάλας Δημητρίου Παπαγεωργίου, ο Σεχίδης, που αντιμετώπισε πρόβλημα να εξεύρει συνήγορο υπεράσπισης και τελικά του διορίσθηκε αυτεπαγγέλτως, έμεινε επί εξάωρο στο ανακριτικό γραφείο. Επικαλέστηκε «άμυνα». *«Δεν τους άρεσε ο τρόπος ζωής μου. Ούτε στους δικούς μου, ούτε στο θείο μου. Αυτός ήρθε από το Βέλγιο για να συνεννοηθούν με τον πατέρα μου για να με κλείσουν σε ψυχιατρείο»*. Για την πρώτη ανθρωποκτονία της σειράς, αυτή με θύμα το θείο του είπε *«Με απείλησε με μαχαίρι, τί να έκανα;»* Την ίδια εξήγηση έδωσε και για τους φόνους του πατέρα του, της μητέρας του, της αδελφής του και της γιαγιάς του: *«Κρατούσαν μαχαίρι, πήγαν να με χτυπήσουν»*. *«Ήταν θέλημα θεού. Με καταπνέζαν πολύ. Αν δεν τους σκότωνα θα με σκότωναν»*⁷⁵⁵, ήταν κάποιες από τις «εξηγήσεις» που έδωσε στις επίμονες ερωτήσεις των δικαστικών λειτουργών ο κατηγορούμενος.

Μεταξύ πολλών άλλων στοιχείων, το ομολογημένο γεγονός ότι επί δύο τουλάχιστον μήνες (Μάιος –Ιούλιος 1996) ο δράστης περιφερόταν άνετα χωρίς ποτέ να εκδηλώσει προς τρίτους ή τις αρχές τον φόβο του για την οποιαδήποτε «παρούσα και άδικη επίθεση» εις βάρος του, συστατικό της οποιαδήποτε ανάγκης για «άμυνα», αναίρεσε (στη συνέχεια και «επί χάρτου», ως αιτιολογία του βουλεύματος που τον

⁷⁵⁵ Για τις αποκαλύψεις του Αυγούστου 1996, βλ. μ.α. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», 9/8/1996, 10/8/1996, 12/8/1996 (ρεπορτάζ Σάκη Αποστολάκη), 19/8/1996

συνόδευσε στην ενδιάμεση διαδικασία) τον ισχυρισμό του. Κρίθηκε προσωρινά κρατούμενος, όπως ήταν βέβαιο ότι θα συνέβαινε. Όμως άλλο ήταν το ζήτημα που προκάλεσε εξαρχής πολλά ερωτηματικά. Ήταν ο Θεόφιλος Σεχίδης ψυχικά υγιής;

Γ.3.6. ΨΥΧΙΚΩΣ ΥΓΙΗΣ;

Η πρώτη ψυχιατρική εκτίμηση έγινε από τον ψυχίατρο του Νοσοκομείου Καβάλας Αλέξανδρο Χουρμουζιάδη και ζητήθηκε αμέσως μετά την απολογία του στον Ανακριτή. Το συμπέρασμά της, καταλήγει εντοπίζοντας ως «πιο πιθανή» διάγνωση τη σχιζοφρενική ψύχωση. Όμως ο ίδιος ο υπογράφων - συντάκτης της ψυχίατρος, λόγω της στενότητας του χρόνου υπό τον οποίο εξέτασε τον κατηγορούμενο, σημείωσε ότι είναι επιστημονικά επιβαλλόμενη μια «στενή και αρκούντως μακρά παρατήρηση του Σεχίδη για τη διαλεύκανση της ψυχικής κατάστασής του». Στη συνέχεια, με την υπ' αριθ. 32/1996 διάταξη του Ανακριτή Καβάλας ανατέθηκε η διενέργεια ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης σύμφωνα με τα αρ. 80 και 200 Κ.Π.Δ. στους πραγματογνώμονες Γεώργιο Καπρίνη, αναπληρωτή καθηγητή Ψυχιατρικής και Διευθυντή της Α' Πανεπιστημιακής Κλινικής του Α.Π.Θ. και τον Χρήστο Σκαρόπουλο, Ψυχίατρο Διευθυντή του Ε.Σ.Υ., Διευθυντή του Α' Τμήματος βραχείας Νοσηλείας του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης. Η 17σέλιδη έκθεση έφερε τελικά ημερομηνία σύνταξης την 17η Φεβρουαρίου 1997 και υπήρξε αναλυτική, επεξηγηματική και επιστημονικά τεκμηριωμένη. Ο Σεχίδης πάσχει *«από σχιζότυπη διαταραχή της προσωπικότητας (όχι σχιζοφρένεια) που χρονολογείται από ετών και είναι διαρκής. Κατά το χρόνο των αποδιδόμενων σε αυτόν πράξεων, ο κατηγορούμενος παρουσίαζε την παραπάνω διαταραχή, η οποία όμως δεν προκαλεί διαταραχή της συνειδήσεως, ενώ περιλαμβάνει διαταραχές των πνευματικών λειτουργιών, με συνέπεια ο Θεόφιλος Σεχίδης να έχει την ικανότητα να αντιληφθεί το άδικο των πράξεών του, αν και θα πρέπει να αναγνωρισθεί ότι αυτή η ικανότητα υφίστατο την πίεση κινήτρων συνοδεδεμένων με την ψυχοπαθολογία του, ενώ η ίδια η ψυχοπαθολογία του εξασθενούσε τις αντιστάσεις του»* (σελ. 16-17 της Έκθεσης).

Το τμήμα αυτό του σκεπτικού της έκθεσης, ειδικά στην διαπίστωση ότι η ψυχοπαθολογία του κατηγορουμένου «πίεζε» απλώς και δεν ... «συνέτριβε» την ικανότητά του αντιληφθεί το άδικο των πράξεών του, ήταν αρκετή για το Συμβούλιο Πλημ/κών για να τον παραπέμψει ως ψυχικώς υγιή. «Πρόκειται προφανώς για ήπια ψυχική διαταραχή, που δεν συνεπάγεται διαταραχή της συνειδήσεως, αλλά πιέζει την ικανότητα αντίληψης του αδικού, χωρίς να την μειώνει ή να την αποκλείει», σύμφωνα με το παραπεμπτικό βούλευμα.

Ενδιαφέρον έχει και ένα άλλο στοιχείο του ανακριτικού υλικού. Μετά τη διενέργεια της ανωτέρω πραγματογνωμοσύνης, με συμπληρωματικό υπόμνημά του, στις 21/3/1997 ο διορισμένος αυτεπαγγέλτως συνήγορός του προσέθεσε στη δικογραφία την από 2-6-1992 (δηλαδή σε ανύποπτο χρόνο) διενεργηθείσα γνωμάτευση του νευροακτινολόγου Χρ. Παπαγιάννη, ο οποίος μετά από αξονική τομογραφία εγκεφάλου στον Θεόφιλο Σεχίδη, είχε εντοπίσει *«ατροφία του φλοιού των μετωπιαίων λοβών, μη συμβατή με την ηλικία του ασθενούς»*.

Το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του και το στοιχείο αυτό, πριν καταλήξει στην παραπομπή του. Έκρινε ότι αφού η νεώτερη μαγνητική τομογραφία εγκεφάλου, στην οποία υπεβλήθη ο Σεχίδης εν όψει της πρόσφατης ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης των δύο καθηγητών απέδωσε φυσιολογικά ευρήματα (σελ. 14 της Έκθεσης), η παλαιότερη εκείνη αξονική και τα ευρήματα των ατροφικών λοβών δεν μπορούσαν να επηρεάσουν το τελικό πόρισμα της νεώτερης. Συνεπώς, η ικανότητα προς καταλογισμό του Σεχίδη θεωρήθηκε ότι, σύμφωνα με τις ενδείξεις, ήταν πλήρης και θα δικαζόταν ως ψυχικώς υγιής.

Γ.3.7. ΟΙ ΔΙΚΕΣ.

Τον Ιούνιο του 1997⁷⁵⁶, είχε φθάσει η ώρα να θυμηθεί η κοινή γνώμη το πολυφωνικό ξέσπασμα του φοιτητή της Νομικής, καθώς ξεκίνησε η πρωτοβάθμια δίκη του Θεόφιλου Σεχίδη στο Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Δράμας. Ο κατηγορούμενος με κομμένα πιο κοντά τα μαλλιά και τη γενειάδα του έδειχνε ήρεμος. Για μια ακόμη φορά, χρειάστηκε να ορισθεί αυτεπαγγέλτως συνήγορος στο Σεχίδη, οποίος όπως είναι φυσικό, ούτε ήταν της επιλογής του, ούτε και θα μπορούσε ποτέ να υποστηρίξει την υπόθεση υπερασπιστικά, χωρίς επαρκή γνώση του φακέλλου της δικογραφίας. Δεν είναι τυχαίο ότι η όλη διαδικασία κράτησε έντεκα ώρες και τέλειωσε σε μία και μόνη δικάσιμο, σπάνιο για την φύση της υπόθεσης. Στην πρώτη φάση της δίκης κατέθεσαν 18 μάρτυρες κατηγορίας. Οι αστυνομικοί εξέθεσαν πώς από το τηλεφώνημα της θείας του Ελένης πραγματοποίησαν έρευνα στην οικία Σεχίδη, όπου βρήκαν τις ύποπτες κηλίδες αίμα, το πουκάμισο και την αποξηραμένη εγκεφαλική ουσία και έδωσαν σήμα αναζήτησης του Σεχίδη στη Θεσσαλονίκη. Ο δράστης είχε εισπράξει τα ενοίκια από καταστήματα που μίσθωνε στη Θάσο ο πατέρας του και είχε πάει στη Θεσσαλονίκη, όπου και συνελήφθη. Ο Παναγιώτης Μπάρμπης, γνωστός του κατηγορουμένου ισχυρίστηκε ότι ο τελευταίος *«είχε μπλέξει με σατανισμό»*, χωρίς να μπορέσει να το τεκμηριώσει. Συγγενείς και φίλοι της οικογένειας έκαναν λόγο για

⁷⁵⁶ Για το υλικό από τη δίκη, βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 21, 22/6/1997 (ρεορτάζ Ν. Φωτόπουλου).

ένα συνετό και επιμελή μαθητή, ο οποίος άρχισε καθώς μεγάλωνε να «τρελαίνεται», «όπως είχε συμβεί και στην κατά δύο χρόνια μεγαλύτερη αδελφή του».

Οι δύο ψυχίατροι που είχαν συντάξει την πραγματογνωμοσύνη που τον συνόδευσε στην Ανάκριση, ήταν σαφείς : «Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι πάσχει από σχιζοειδείς διαταραχές, αλλά δεν είναι σχιζοφρενής. Θα μπορούσε να έχει αναπτύξει σχιζοφρένεια, αλλά κάτι τέτοιο δεν συνέβη. Η αδελφή του ήταν όντως σχιζοφρενής. Το μόνο που μπορούμε να πούμε είναι ότι είχε μειωμένες αντιστάσεις στην ιδέα διάπραξης των εγκλημάτων. Πάντως, δεν χρήζει θεραπευτικής αγωγής. Στις συζητήσεις που κάναμε μας είπε ότι είχε τη γνώμη πως είναι νόθο παιδί και γι' αυτό ήθελε να τους εξοντώσει»⁷⁵⁷.

Κατά τη διάρκεια της δίκης, προσκομίσθηκε από την υπεράσπιση και η προαναφερθείσα γνωμάτευση του ακτινολόγου-ειδικού νευρακτινολόγου Χρ. Παπαγιάννη (τέως επιμελητή του Atkinson Norley's Hospital του Λονδίνου) η οποία είχε γίνει στις 2 Ιουνίου 1992 σε αξονική τομογραφία του εγκεφάλου του Σεχίδη. Στη γνωμάτευσή του αυτή, ο Χρ. Παπαγιάννης σημείωνε ότι «έγιναν τομές από τη βάση προς την κορυφή του κρανίου. Από τη μελέτη της σειράς των εικόνων προκύπτουν τα εξής: Στις τομές που αναδεικνύουν το προσωπικό κρανίο σημειώνεται η υπερανάπτυξη των μετωπιαίων κόλπων. Στις υποσκληνίδες τομές δεν παρατηρούνται παθολογικά ευρήματα. Στις υπερσκληνίδες τομές παρατηρείται μεγάλου βαθμού ατροφία του φλοιού των μετωπιαίων λοβών, με συνοδό διεύρυνση του υπαραχνοειδούς χώρου της κυρτότητας αυτών και της πρόσθιας ημισφαιρικής σχισμής, αλλοιώσεις οι οποίες δεν είναι συμβατές με την ηλικία του ασθενούς». Αντιθέτως, στην αντίστοιχη πραγματογνωμοσύνη τους, οι ψυχίατροι Γ. Καπρίνης και Χρ. Σκαρόπουλος σημείωναν τα εξής: «Προκειμένου να αποκλεισθεί κάθε συμμετοχή οργανικού παράγοντος έγινε πλήρης νευρολογική εξέταση, κατά την οποία δεν διαπιστώθηκε τίποτε το παθολογικό, υπεβλήθη σε ηλεκτροεγκεφαλικό έλεγχο και χαρτογράφηση του εγκεφάλου, όπου δεν διαπιστώθηκε τίποτε το παθολογικό, καθώς

⁷⁵⁷ Ο καθηγητής ψυχιατρικής Γ. Καπρίνης, που μαζί με τον ψυχίατρο Χρ. Σκαρόπουλο είχαν παρακολουθήσει τον Θ. Σεχίδη επί πέντε μήνες και είχαν συντάξει σχετική πραγματογνωμοσύνη σύμφωνα με την οποία ο 24χρονος φοιτητής «είχε πλήρη επίγνωση των πράξεών του, είναι άτομο προσανατολισμένο στο χώρο, το χρόνο και τον εαυτό του και έχει καλά οργανωμένο λόγο, απαντά με ευθύτητα, έχει χιούμορ, απουσιάζει όμως το συναίσθημα». Με τη σειρά του, ο Χρ. Σκαρόπουλος συμπλήρωσε ότι «η οικογένεια Σεχίδη είχε πολλές ιδιομορφίες και ο Θεόφιλος διαβίωσε σε εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες». Βλ. και την εκτενή αναφορά του Γιάννη Ράγκου στην ιστοσελίδα του toeglima.blogspot, όπου αξιοποιούνται πηγές των εφημερίδων «Ελευθεροτυπία», «Τα Νέα», «Το Βήμα», «Ελεύθερος Τύπος», «Απογευματινή», «Έθνος», «Αθηναϊκή», «Ακρόπολις», «Εξουσία», «Αδέσμευτος Τύπος» και «Ο Χρόνος» Κομοτηνής.

επίσης και σε μαγνητική τομογραφία εγκεφάλου, όπου επίσης τα ευρήματα ήσαν φυσιολογικά».

Η υπεράσπιση επανειλημμένες φορές «δήλωσε ανήμπορη να υπερασπιστεί τον κατηγορούμενο, αφ' ενός γιατί ο ίδιος δεν βοηθούσε προς αυτή την κατεύθυνση, αφ' ετέρου επειδή δεν ήταν εξ αντικειμένου διαθέσιμος απαιτούμενος χρόνος για να ερευνηθεί το θέμα της ψυχικής υγείας»⁷⁵⁸.

Απολογούμενος ο Σεχίδης σηκώθηκε από το εδώλιο με απόλυτη ψυχραιμία και αυτοπεποίθηση.

«Όλα άρχισαν όταν ήμουν 20 χρονών. Τότε άκουσα τον πατέρα μου να λέει ότι ήμουν νόθο παιδί της οικογένειας, από άλλη μάνα. Άρχισα να ζητώ να μάθω ποιά είναι η πραγματική μου μάνα. Ακολούθησαν 4 χρόνια αρνήσεων και απειλών. Έφευγα από το σπίτι γιατί με καταπίεζαν. Κάθε φορά όμως ο πατέρας μου φώναζε το θείο μου, που με απειλούσε και ασκούσε πάνω μου σωματική βία. Δεν ήθελαν να μάθω ποιά ήταν η φυσική μου μητέρα, γιατί έλεγαν ότι θα καταστραφεί η οικογένειά μας. Στις 19 Μαΐου ο θείος μου με πήγε δήθεν βόλτα, για να με απειλήσει και πάλι. Στο γυρισμό με έσπρωξε και μου επιτέθηκε με ένα μαχαίρι. Αμύνθηκα και έπεσε. Αυτό ήταν όλο. Ήταν 10 μέτρα βάθος. Όταν τον πλησίασα ήταν σχεδόν νεκρός. Με το μαχαίρι του έκοψα το λαιμό για να ξεψυχήσει πιο εύκολα».

Ο εισαγγελέας της έδρας Ζαχαρίας Μουράτης χαρακτήρισε τον κατηγορούμενο «χρονίως επικίνδυνο εγκληματία κι άτομο αδιάφορο με αμβλεία συνείδηση» και πρόσθεσε ότι σε τέτοιες περιπτώσεις αρμόζει η θανατική ποινή. Μετά από μόλις 11 ώρες ακροαματικής διαδικασίας, το δικαστήριο βρήκε τον κατηγορούμενο ομόφωνα ένοχο για όλες τις κατηγορίες. Με ευκολία απορρίφθηκαν οι αυτοτελείς ισχυρισμοί περί πνευματικής νόσου, αφού ο αυτεπαγγέλτως διορισμένος συνήγορός του δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν να προετοιμασθεί εντός λίγων ωρών. Η ποινή : Μία ισόβια κάθειρξη για κάθε μία από τις πέντε ανθρωποκτονίες και συνολική ποινή φυλάκισης επτά ετών και πέντε μηνών και πρόστιμο 360.000 δρχ. για την περιύβριση νεκρού κατά συρροή, την οπλοφορία, την οπλοχρησία και την οπλοκατοχή. Μαζί με την ποινή, επιδικάσθηκε και χρηματική ικανοποίηση 50 εκατομμυρίων δραχμών στη θεία του Ελένη, τον εξάδελφό του Θεόφιλο, τον άλλο θείο του Γιάννη Σεχίδη (ο οποίος είχε συνέλθει από το εγκεφαλικό επεισόδιο) και την θεία Του Ελένη Κασκαμανίδου, για την ηθική βλάβη που υπέστησαν από την θανάτωση των Βασιλείου και Δημητρίου Σεχίδη. Η σπάνια αυτή περίπτωση, της επιδίκασης από το ποινικό δικαστήριο της αστικής αξιώσεως (χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης) στους πολιτικώς ενάγοντες είχε εν προκειμένω ιδιαίτερη πρακτική σημασία, καθώς ο δράστης είχε απομείνει μοναδικός κληρονόμος της

⁷⁵⁸ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 21/6/1997.

οικογενειακής περιουσίας, που αποτελείτο από ακίνητα, αγροτεμάχια, οικόπεδα και μετρητά, αναφερομένης αξίας 500 εκατομμυρίων δραχμών.

Λίγο καιρό αργότερα, στα τέλη του καλοκαιριού 1997, ο Σεχίδης μεταφέρθηκε στις φυλακές Κορυδαλλού για ψυχιατρική παρακολούθηση επειδή εμφάνισε ψυχολογικές διαταραχές και αντιμετώπιζε προβλήματα στην επικοινωνία του με το περιβάλλον. Υποβλήθηκε εκ νέου σε αξονική τομογραφία εγκεφάλου στο Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας, κατά την οποία διαγνώσθηκαν μη φυσιολογικά ευρήματα. «Εικόνα φλοιώδους παρεγχυματικής ατροφίας, εμφανούς κυρίως στους μετωπιαίους λοβούς άμφω. Εστιακές βλάβες δεν ελέγχονται. Κοιλιακό σύστημα κ.φ. Εκτεταμένα φλεγμονώδη στοιχεία αναπτύσσονται στον αριστερό μετωπιαίο κόλπο», αναφερόταν χαρακτηριστικά στη γνωμάτευση⁷⁵⁹.

Στις 2 Ιουνίου του 1998⁷⁶⁰, προσδιορίσθηκε η κατ'έφεση δίκη. Με την είσοδο του Σεχίδη στην αίθουσα, ο εξάδελφος και συνονόμάτός του – γιός του πρώτου κατά σειρά θύματός του, του θείου του Βασίλη – του επιτέθηκε, αλλά συγκρατήθηκε από τους παρευρισκόμενους αστυνομικούς. Ο Σεχίδης, με κάποια παραπανίσια κιλά, εξέπληξε όταν ζήτησε και πήρε το λόγο πριν την έναρξη της διαδικασίας : *«Αρκετά ταλαιπώρησα την ελληνική δικαιοσύνη. Δεν έχω τίποτε καινούριο να παρουσιάσω στο δικαστήριο. Γνωρίζω πως δεν υπάρχει το παραμικρό στοιχείο που να στηρίξω τον ισχυρισμό μου περί ανακλαστικής αμύνης. Κάνω την εξής απλή σκέψη: Όταν υπάρχουν πέντε πτώματα πίσω, τί ρόλο μπορεί να παίξει ο πρότερος έντιμος βίος; Ασφαλώς θα με ενδιέφερε να μειωθεί η ποινή. Αλίμονο. Αλλά η υπόθεση είναι εσχάτως σοβαρή. Τί μπορούν να γίνουν οι πέντε φορές ισόβια. Είτε τρις είτε δις ισόβια, μια ζωή στη φυλακή είναι πάλι»*. Ο συνήγορός του προσπάθησε να πεί στο δικαστήριο να μη ληφθεί υπ'όψη η δήλωσή του, αλλά ο Σεχίδης επέμεινε: *«Δεν θέλω να ταλαιπωρήσω το δικαστήριο»*. Ο εισαγγελέας Εφετών Αργύριος Τσίχλας, πρότεινε μετά την εντυπωσιακή αυτή τοποθέτηση του κατηγορουμένου, να κληθούν οι παρευρισκόμενοι ως μάρτυρες ψυχίατροι ενώπιον του δικαστηρίου και να τον ρωτήσουν εάν αντιλαμβάνεται τις συνέπειες της δηλώσεώς του. Έγινε δεκτή η παραίτησή του από την έφεση και επικυρώθηκε η πρωτόδικη καταδίκη.

Με τον τρόπο αυτόν, χωρίς αξιόμαχη υπεράσπιση και με μόνον μία εντεκάωρη δίκη, η υπόθεση Σεχίδη «σφραγίσθηκε». Το μόνο που απέμεινε ήταν η προσπάθεια των συγγενών του να διαμοιράσουν την μεγάλη περιουσία που

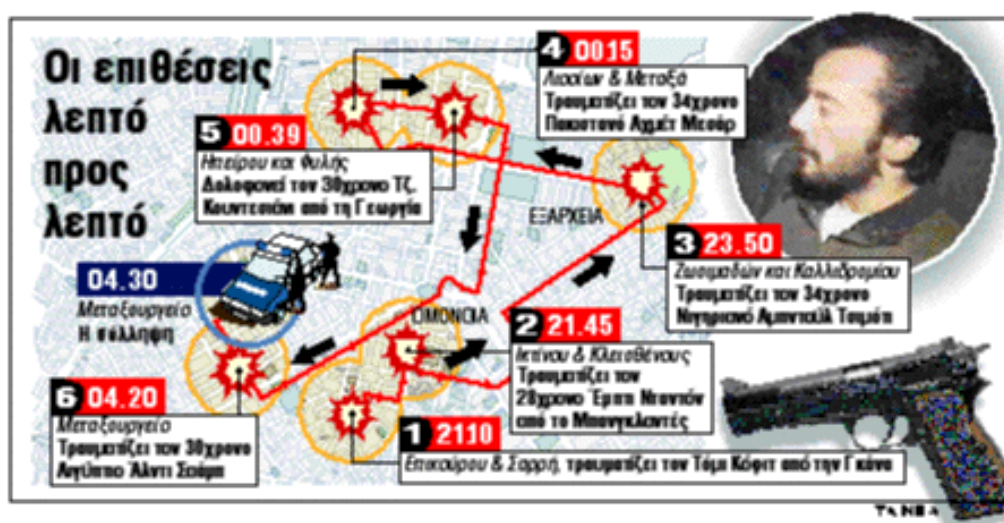
⁷⁵⁹ Εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής», 29 Μαρτίου 1998.

⁷⁶⁰ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», 3/6/1998 (ρεπορτάζ Ν. Φωτόπουλου) «Τα Νέα», 3/6/1998 (ρεπορτάζ Παύλου Αλισάνογλου).

κληρονομούσε, αφού πρώτα πέτυχαν να τον κηρύξουν ανάξιο της κληρονομικής διαδοχής, το 2001⁷⁶¹.

Γ.4. Παντελής Καζάκος

«Εγώ το έκανα, δεν γουστάρω τους ξένους»⁷⁶²

Γ.4.1. «ΜΥΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ»

Την Τρίτη 19 Οκτωβρίου 1999, στις 9:00 το βράδυ τρεις νεαροί Κούρδοι μετανάστες στέκονταν έξω από ένα ακατοίκητο σπίτι, στην οδό Αγησιλάου 52, όταν τους πλησίασε ένας νεαρός ψηλός άνδρας. «Είστε Κούρδοι;» τους ρώτησε στα ελληνικά. Ανυποψίαστοι αυτοί απάντησαν καταφατικά και τότε αιφνιδιαστικά δέχθηκαν τα πυρά του. Άδειασε τις σφαίρες του πιστολιού τοκάρεφ 7,65 χιλιοστών πάνω τους, πυροβολώντας τουλάχιστον οκτώ φορές. Οι σφαίρες του έπληξαν και τραυμάτισαν θανάσιμα τον ένα νεαρό Κούρδο από το Ιράκ και τραυμάτισαν βαριά τον Σερίφ Χαντέλ και τον 27χρονο Γιουσέφ Ρασούλ. Δύο 24ωρα αργότερα, την Πέμπτη 21 Οκτωβρίου 1999, ο ίδιος ψηλός νεαρός εξαπέλυσε ένα ανεπανάληπτο

⁷⁶¹ Βλ. εφημερίδες «Τα Νέα», 20/11/1998, «Ελευθεροτυπία», 9/11/1999, 30/1/2001.

⁷⁶² Βλ. μ.α. εφημερίδα «Τα Νέα» 23/10/1999, σελ. 1, 21, 22, 23

δολοφονικό μπαράζ, έξι επιθέσεων, όμοιο με το οποίο δεν είχε καταγραφεί στα ελληνικά αστυνομικά χρονικά⁷⁶³:

Στις 9:10 το βράδυ της Πέμπτης, στη διασταύρωση των οδών Επικούρου και Σαρρή στο Μεταξουργείο, ο 29χρονος μετανάστης από τη Γκάνα Τόμι Κόφι πυροβολήθηκε από κοντινή απόσταση από πίσω. Στις 21:45, στην Πλατεία Θεάτρου, ο 28χρονος Μοχάμεντ Εμπτί Νταντόν από το Μπανγκλαντές, τραυματίζεται σοβαρά στο πρόσωπο, από το ίδιο όπλο των 7.65mm. Δέκα λεπτά πριν από τα μεσάνυχτα, στη συμβολή των οδών Ζωσιμάδων και Καλλιδρομίου στα Εξάρχεια, ο άγνωστος πυροβόλησε τρεις φορές στην πλάτη και τραυμάτισε βαριά τον 34χρονο Νιγηριανό Αμπντούλ Τσιμοτί, μικροπωλητή. Ήταν φορτωμένος με σακκούλες από παράνομα cd, από την πώληση των οποίων έβγαζε όπως και πολλοί μετανάστες το μεροκάματο. Μισή ώρα αργότερα, (12:15) στη διασταύρωση των οδών Λιοσίων και Νεοφύτου Μεταξά, πυροβολείται επίσης τρεις φορές ο 34χρονος Πακιστανός Αχμέτ Μεσάρ, ο οποίος εκείνη τη στιγμή έμπαινε στο σπίτι του. Αν και τραυματισμένος, κατορθώνει να καλέσει την αστυνομία και δίνει μια πρόχειρη περιγραφή του δράστη. Ένα τέταρτο με είκοσι λεπτά αργότερα, η συνάντηση με τον πεζό οπλοφόρο στάθηκε μοιραία για έναν 30χρονο αλλοδαπό από τη Γεωργία, τον Γκεόργκι Κουντεσιάνι που έτυχε να περνά από τη διασταύρωση των οδών Ηπείρου και Φυλής. Περαστικοί που άκουσαν τους πυροβολισμούς βρήκαν και το πτώμα του άτυχου μετανάστη. Στις 4:20 τα ξημερώματα, Η Ασφάλεια, ήδη επί ποδός από τα «τυφλά» χτυπήματα, δέχεται νέο σήμα για μια ακόμη ένοπλη επίθεση. Στη διασταύρωση των οδών Κεραμεικού και Θερμοπυλών, ο άγνωστος οπλοφόρος πυροβόλησε και τραυμάτισε τον 30χρονο Αιγύπτιο Άλντι Σάμπι.

Συναγερμός είχε σημάνει στην Άμεσο Δράση ήδη από το βράδυ της Τρίτης, όταν χτυπήθηκαν οι τρεις Κούρδοι. Θεωρήθηκε όμως ότι πρόκειται για «ξεκαθάρισμα λογαριασμών»⁷⁶⁴ και άρχισε μια μεγάλη κινητοποίηση στο Μεταξουργείο όπου σημειώθηκαν τα πρώτα χτυπήματα. Όμως, από το βράδυ της Πέμπτης όταν οι επιθέσεις επανέκαμψαν ξαφνικά, ο οπλοφόρος κατάφερνε να αιφνιδιάζει την Αστυνομία. Άλλαζε συνεχώς τα σημεία των επιθέσεών του. Από την Πλατεία Θεάτρου κινήθηκε στα Εξάρχεια και έφθασε μέχρι τη Λιοσίων και την οδό Φυλής. Στο επιτελείο της Άμεσης Δράσης καταστρώθηκε σχέδιο, για οργανωμένη αστυνομική επιχείρηση. Το κέντρο της Αθήνας χωρίστηκε σε δύο ζώνες και τέθηκε σε

⁷⁶³ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 23/10/1999, σελ. 22.

⁷⁶⁴ Συγκεντρωτικά τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων τις μέρες εκείνες αναδεικνύουν καταρχήν μειωμένα αντανakλαστικά απέναντι στο ενιαίο των εγκλημάτων και εν συνεχεία μια ακραία πολωτική τάση, πολιτικοποίησης του θέματος. Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 30/10/1999 (ρεπορτάζ της δημοσιογραφικής ομάδας του «Ιού», όπου και αναφέρονται οι τοποθετήσεις των εφημερίδων καθώς και παραγόντων και θεσμικών φορέων) και εφημερίδα «Τα Νέα», 20/10/1999.

«κατάσταση πολιορκίας». Μια στην περιοχή του Μεταξουργείου και μια δεύτερη στην ευρύτερη περιοχή της Ομόνοιας. Περισσότερα από 40 περιπολικά κύκλωσαν τις περιοχές που είχαν επιλεγεί και στήθηκαν μπλόκα. Ο δράστης κατάφερε να ξεφεύγει από τον αστυνομικό κλοιό και να εξαπολύει τις αιφνιδιαστικές του επιθέσεις. Φρόντιζε να κρύβει το όπλο του σε «καβάντζες», όπως ακατοίκητα σπίτια και να περνάει «καθαρός» από τα μπλόκα. Αμέσως μετά το πέμπτο συνεχόμενο χτύπημα, ήσυχος ότι θα τα κατάφερε και πάλι να ξεφύγει, πήρε το όπλο του από το σημείο όπου το είχε κρύψει και συνέχισε τον δρόμο του. Το παράχωσε στο παντελόνι του και συνέχισε την πορεία του στη νυχτερινή Αθήνα. Δέκα λεπτά μετά την τελευταία επίθεσή του, ο άγνωστος ψηλός νεαρός, ονόματι Παντελής Καζάκος, 23 ετών, έπεσε στην παγίδα της Αστυνομίας. Σε απόσταση 700 μέτρων από το σημείο της τελευταίας επίθεσης, στη διασταύρωση των οδών Μ. Αλεξάνδρου και Μυλλέρου, αστυνομικοί της Άμεσης Δράσης έκαναν ελέγχους. Μια κίνηση που έκανε για να τραβήξει το όπλο, από το παντελόνι του, τον πρόδωσε. Αστυνομικοί που είδαν την κίνηση αυτή όρμησαν πάνω του και πριν προλάβει να αντιδράσει τον συνέλαβαν. Ήδη υπήρχε σήμα που ενημέρωνε τις αστυνομικές δυνάμεις ότι οι κάλυκες που βρέθηκαν σε κάποιες από τις επιθέσεις, κατόπιν του βαλλιστικού ελέγχου, είχε διακριβωθεί ότι προέρχονται από το ίδιο όπλο, αυτό που το μπλόκο των αστυνομικών βρήκε πάνω στον Καζάκο. Μαζί με τον Καζάκο συνελήφθη και ένας 22χρονος ναυτικός, ο Απόστολος Αποστόλου, ο οποίος τον συνόδευε. Πάνω του βρέθηκε μικροποσότητα ναρκωτικών. Στην προανακριτική του κατάθεση, ο Αποστόλου κατέθεσε: *«Τριγύριζα στην Ομόνοια, τον συνάντησα στις 4:00 και μου είπε να τον ακολουθήσω για να δώ πώς εκτελούνται οι μυστικές αποστολές. Κατηφορίσαμε προς την Πειραιώς. Συναντήσαμε έναν ξένο, μελαμψό. Τον ακολουθήσαμε λίγο και μου λέει "κοίτα τώρα". Έβγαλε τότε το πιστόλι και του έριξε τρεις»*⁷⁶⁵.

Γ.4.2. ΑΠΟΛΟΓΙΑ – ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Στις 17:00 της Παρασκευής 22 Οκτωβρίου 1999, ο Καζάκος δίνει την πρώτη του προανακριτική απολογία ενώπιον των υπαστυνόμου Α΄ Ιωάννου Αθανασάκη και αστυνόμου Α΄ Κων/νου Κουζέλη της Διεύθυνσης Ασφαλείας Αττικής. Το περιεχόμενό της είναι το εξής⁷⁶⁶:

«Κατάλαβα όλα τα δικαιώματά μου και θέλω να απολογηθώ τώρα αμέσως. Αποδέχομαι τις κατηγορίες και καταθέτω τα παρακάτω: Το 1993 πέθανε η μητέρα μου, η οποία ήταν υπάλληλος της ΕΡΤ και από τότε μένω μαζί με τον πατέρα μου στη διεύθυνση που σας δήλωσα. Το 1994 έπιασα δουλειά στην ΕΡΤ και έπεσα στα ναρκωτικά. Τα δύο χρόνια συνέχεια παρακολουθούσα το πρόγραμμα απεξάρτησης στη «ΣΤΡΟΦΗ». Στη συνέχεια πήγα

⁷⁶⁵ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 23/10/1999 (ρεπορτάζ Γιώργου Μαρνέλλου).

⁷⁶⁶ Αυτούσιο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα», 25/10/1999 (ρεπορτάζ Κώστα Χατζίδη).

στρατιώτης και μέχρι σήμερα δεν έχω ξανακάνει χρήση ναρκωτικών. Παράλληλα με την εργασία μου στην ΕΡΤ παρακολουθώ και μαθήματα στο λύκειο Πατησίων. Μόλις απολύθηκα από το στρατό, αγόρασα ένα πιστόλι των 7,65 m.m. από έναν Αλβανό, αντί 100.000 δρχ., από την περιοχή Γλυκά Νερά Αττικής, το οποίο δεν έφερα μαζί μου, αλλά το είχα κρυμμένο. Πριν από μια εβδομάδα περίπου, ένα μεσημέρι, την ώρα που πήγαινα για δουλειά στην ΕΡΤ με το λεωφορείο Α5, από Σύνταγμα προς Αγία Παρασκευή, δύο Αλβανοί μου επιτέθηκαν μέσα στο λεωφορείο και με χτύπησαν με γροθιές στο πρόσωπο. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την εικόνα που είχα δει από την τηλεόραση, όταν οι Αλβανοί έκαιγαν την ελληνική σημαία στο γήπεδο, με έκαναν να εξαγριωθώ εναντίον όλων των ξένων που βρίσκονται στην Ελλάδα. Έτσι πήρα την απόφαση να παίρνω το πιστόλι μαζί μου και όταν βρίσκω ευκαιρία να πυροβολώ εναντίον των αλλοδαπών. Την περασμένη Τρίτη 19/10/1999 πήγα στην Πλατεία Κουμουνδούρου και μόλις αντίκρισα τους Κούρδους τρελάθηκα. Έκανα βόλτες γύρω γύρω και κάποια στιγμή, περί ώρα 23:30, συνάντησα τυχαία στην οδό Αghισιλάου τρία άτομα που βάδιζαν στη μέση του δρόμου. Τους πλησίασα από πίσω και τους ρώτησα «Είστε Κούρδοι;». Ο ένας απάντησε καταφατικά και τότε τράβηξα το πιστόλι από τη θήκη στη ζώνη μου και πυροβόλησα εναντίον τους, οκτώ φορές. Αυτοί έπεσαν και οι τρεις στο οδόστρωμα, ενώ εγώ έφυγα προς τα πίσω. Μετά γύρισα σπίτι. Την Τετάρτη πήγα για δουλειά και χθές Πέμπτη που εργάσθηκα πρωινή βάρδια. Χθές 21/10/1999, περί ώρα 17:00, έφυγα από το σπίτι και κατέβηκα στην Αθήνα, έχοντας μαζί μου το πιστόλι και με σκοπό να βρώ κανέναν αλλοδαπό να τον καθαρίσω. Ενώ έκανα βόλτες, γύρω στις 21:00, σ'έναν δρόμο πίσω από την Πλατεία Κουμουνδούρου, είδα έναν μαύρο να περπατάει. Τον πλησίασα από κοντά και τον πυροβόλησα δύο φορές, σκοπεύοντας το κεφάλι του. Αυτός έπεσε κάτω και εγώ έφυγα. Ύστερα από λίγο, περπατώντας προς το παλιό δημαρχείο, συνάντησα άλλον έναν μαύρο που περπατούσε στο δρόμο. Τον πλησίασα και από κοντινή απόσταση τον πυροβόλησα μια φορά στο κεφάλι. Μετά έφυγα και πήγα προς τα Εξάρχεια. Στην οδό Καλλιδρομίου, συνάντησα δύο μαύρους. Τους πλησίασα από πίσω και πυροβόλησα τον ένα τρεις φορές, ο οποίος και σωριάστηκε κάτω, ενώ ο άλλος άρχισε να φωνάζει. Από κει έφυγα και κατέβηκα στην οδό Λιοσίων. Σε κάποιο σημείο, δεν θυμάμαι ακριβώς πού, συνάντησα έναν αλλοδαπό μελαμψό, τον οποίο αφού πλησίασα, τον πυροβόλησα μια φορά στο κεφάλι. Μετά από κει ανέβηκα στην οδό Ηπείρου και σε κάποιο σημείο είδα έναν αλλοδαπό που βάδιζε στο πεζοδρόμιο. Τον πυροβόλησα μία φορά από πίσω, έπεσε κάτω και γω έφυγα τρέχοντας προς την οδό Φυλής και χάθηκα προς την Ομόνοια. Έκανα βόλτες στην Ομόνοια, ώσπου κάποια στιγμή συνάντησα ένα άτομο το οποίο ούτε καν γνωρίζω το όνομά του και που εδώ στην Υπηρεσία σας έμαθα ότι ονομάζεται Απόστολος Αποστόλου. Ενώ περπατούσαμε μαζί, φτάνοντας στο Μεταξουργείο και ενώ η ώρα πρέπει να ήταν 4:00 σήμερα τα ξημερώματα, είδα μπροστά μου έναν αλλοδαπό. Αμέσως τράβηξα πιστόλι και τον πυροβόλησα δυό - τρεις φορές στο κεφάλι από τα πλάγια. Αυτός έπεσε κάτω, ενώ ο φίλος μου τα έχασε. Αρχίσαμε να τρέχουμε. Ύστερα από λίγη ώρα, μας εντόπισε ένα περιπολικό της Αμέσου Δράσεως και μας σταμάτησε για έλεγχο. Εγώ με τρόπο πέταξα το όπλο και έτσι οι αστυνομικοί, που μας ψάξαν, δεν το βρήκαν και μας αφήσανε να φύγουμε. Μόλις απομακρυνθήκε το περιπολικό, εγώ ξαναπήρα το πιστόλι, αλλά πριν προλάβουμε να απομακρυνθούμε λίγο, μας σταμάτησε ένα δεύτερο περιπολικό και σε έρευνα που μας έκαναν μου βρήκαν το πιστόλι. Στη συνέχεια μας οδήγησαν στο Αστυνομικό Τμήμα Πετραλώνων και μετά στην Υπηρεσία σας. Δεν γνωρίζω ποιά από τα άτομα που πυροβόλησα πέθαναν ή όχι. Ούτε και θυμάμαι ακριβώς τις ώρες που πυροβολούσα τα διάφορα άτομα. Δε μετανιώνω για ότι έκανα, γιατί με τις πράξεις μου αυτές πιστεύω ότι πρόσφερα υπηρεσία στην πατρίδα. Το κακό με τους αλλοδαπούς είχε παραγίνει. Δεν έχω κάποιο πρόβλημα υγείας ούτε έχω νοσηλευθεί ποτέ σε κάποιο νοσοκομείο. Άλλο τίποτε δεν έχω να προσθέσω».

Ο 23χρονος προσάγεται στον Εισαγγελέα Πλημ/κών Δημήτριο Ζαχαρόπουλο, και του ασκείται ποινική δίωξη για ανθρωποκτονία από πρόθεση κατά συρροή, απόπειρα ανθρωποκτονίας από πρόθεση κατά συρροή, οπλοφορία και οπλοχρησία. Ο Απόστολος Αποστόλου κατηγορήθηκε για απλή συνέργεια στην μία από τις ανθρωποκτονίες και για κατοχή μικρής ποσότητας ναρκωτικής ουσίας. Στις 25 Οκτωβρίου ημέρα Δευτέρα, απολογούνται ενώπιον της 4^{ης} τακτικής ανακρίτριας Γαρυφαλλιάς Σταματελοπούλου. «Κάτι μου έλεγε μέσα μου να κάνω ό,τι έκανα. Έτσι

το θεώρησα σκόπιμο. Έχω μετανοιώσει. Λυπάμαι που σκότωσα και αφαίρεσα ανθρώπινες ζωές, αλλά αν μου το ξαναπεί η φωνή της συνείδησής μου θα το ξανακάνω» φέρεται να είπε ενώπιον της Ανακρίτριας ο Καζάκος⁷⁶⁷. Ο Καζάκος κρίνεται προσωρινά κρατούμενος, αλλά ο Αποστόλου, αφήνεται ελεύθερος χωρίς όρους, αφού έγινε δεκτό ότι, πράγματι, τυχαία ακολούθησε τον Καζάκο, χωρίς να γνωρίζει τον προσωπικό του «πόλεμο» με τους μετανάστες⁷⁶⁸. Ο συνήγορος του Καζάκου, Γ. Πρασιανάκης υποβάλλει έγγραφο αίτημα διεξαγωγής ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης. Ο προσωρινώς κρατούμενος παίρνει το δρόμο για τον Κορυδαλλό. Έξω από το γραφείο του Εισαγγελέα, ο Νίκος Καζάκος συντετριμμένος ακούει το γιό του να τον ρωτά «Πατέρα, ο κόσμος με θεωρεί ήρωα ή φονιά;». «Φονιά σε λένε παιδί μου, φονιά» απαντά ο πατέρας, σε μια στιχομυθία που θα πυροδοτήσει σάλο δημοσίων τοποθετήσεων για τις δήθεν «ακροδεξιές» επαφές του Καζάκου και τις «ρατσιστικές» του αντιλήψεις⁷⁶⁹. Ο ίδιος θα αρνηθεί εξαρχής και απόλυτα κάθε σύνδεση με οργανωμένη ρατσιστική δράση. «Αμα ήμουν οργανωμένος δεν θα με πιάνανε. Απλώς μου τη βίδωσε και το έκανα» θα απαντήσει λίγες μέρες αργότερα, όταν πιεστικά τον αναζητούν οι ρεπόρτερ μέσα στον Κορυδαλλό⁷⁷⁰. Ο Καζάκος τελικά κρατήθηκε στις φυλακές Νεαπόλεως Κρήτης, για να επιστρέψει στα μέσα Νοεμβρίου στον Κορυδαλλό, προκειμένου να εκτελεστεί η παραγγελία για διενέργεια της ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης, η οποία είχε ανατεθεί στον ψυχίατρο Κωνσταντίνο Ζαχαράκη⁷⁷¹.

Γ.4.3. ΟΙ ΔΙΚΕΣ

Ι. Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών

Στις 14/2/2001 από νωρίς το πρωί δεκάδες μέλη αντιρατσιστικών και μεταναστευτικών οργανώσεων διαδήλωναν έξω από τα δικαστήρια της πρώην Σχολής Ευελπίδων κατά της ξενόφοβης και ρατσιστικής επίθεσης του δράστη, ζητώντας παράλληλα από την ελληνική πολιτεία να αναλάβει επιτέλους τις ευθύνες

⁷⁶⁷ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 26/10/1999 (ρεπορτάζ Μίνας Μουστάκα).

⁷⁶⁸ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 25/10/1999, 26/1999 (ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή).

⁷⁶⁹ Μερίδα του αριστερού τύπου επετέθη στον Καζάκο εξαρχής, ταυτίζοντάς τον με την ακροδεξιά ρατσιστική «Χρυσή Αυγή». Η «Ελευθεροτυπία» δημοσίευσε έως και φωτογραφία από πορεία της οργάνωσης το 1996, επιλέγοντας μέσα από το πλήθος ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, ευθέως υπαινισσόμενη ότι είτε είναι ο ίδιος ο Καζάκος ή το απεικονιζόμενο πρόσωπο του «μοιάζει σατανικά» (27/10/1999). Ο βουλευτής Πέτρος Κουνάλακης με δηλώσεις του τον συνέδεσε ευθέως με την οργάνωση. Έως και κάποιος καθηγητής από το 34^ο Λύκειο έκανε δηλώσεις ότι ο Καζάκος είχε σχέσεις με την ακροδεξιά οργάνωση «Χρυσή Αυγή», για να αποδειχθεί ότι ... επρόκειτο για συνωνυμία με άλλον πρώην μαθητή του και να αναγκασθεί να ανακαλέσει. Βλ. Σχετ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 26 Οκτωβρίου 1999, 27 Οκτωβρίου 1999, 30/10/1999, 31 Οκτωβρίου 1999.

⁷⁷⁰ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 31/10/1999, σε τηλεφωνική συνομιλία με τον Χρήστο Ζέρβα.

⁷⁷¹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 17/11/1999.

της απέναντι στα θύματά του. Συγκλονιστική η περίπτωση του Τόμι Κόφι, του οποίου η κατάσταση της υγείας επιδεινώνεται συνεχώς και σε λίγο καιρό θα μείνει τυφλός, την ώρα που του ζητάται να εγκαταλείψει τη χώρα, ελλείψει άδειας παραμονής⁷⁷².

Το πρώτο από τα εν ζωή θύματα που κατέθεσε στο δικαστήριο, ο Αιγύπτιος Αμπντελχαντί Σαάντ⁷⁷³, καθηλωμένος σε αναπηρικό καροτσάκι, είχε το κουράγιο να κοιτάξει κατάματα τον άνθρωπο ο οποίος του στέρησε το δικαίωμα μιας αρτιμελούς ύπαρξης. Οι επιζήσαντες, με πρόσωπα σκαμμένα από τον πόνο, κατέθεσαν πως παρακολουθούσαν τον Καζάκο να απομακρύνεται με σταθερά βήματα, αφού τους πυροβολούσε. Στο μέσον όλων αυτών ο κατηγορούμενος, με φανερά περισσότερα κιλά, έμοιαζε αδιάφορος. Σε μια στιγμή μόνο εξανέστη, όταν οι δικοί του υπερασπιστές ζήτησαν συμπληρωματική ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη, το ακροατήριο, στο οποίο ήταν συγκεντρωμένοι πολλοί συγγενείς των θυμάτων εξανέστη και εκείνος στράφηκε εναντίον όλων βρίζοντας μέσα απ'τα δόντια του.

Ο Νίκος Καζάκος, ο πατέρας του κατηγορουμένου ήταν ο μόνος μάρτυρας που έτυχε της αμέριστης προσοχής του κατηγορουμένου. *«Ο Παντελής ήταν πάντα ασυνάρτητος χαρακτήρας ... από μικρός δεν καθόταν να μιλήσεις μαζί του, εγώ που έκανα χρέη και μάνας και πατέρα ήθελα να πιστεύω ότι μεγαλώνοντας θα έστρωνε»*. Ο πατέρας μίλησε για την εμπλοκή του διου του με την ηρωίνη, για την παραμονή του επί ενάμισυ χρόνο σε θεραπευτική κοινότητα, για τις «τρέλες» που έκανε στο στρατό και την εμμονή του να βλέπει παντού πολέμους. *«Στο σπίτι καθόταν μπροστά στην τηλεόραση και μονολογούσε, δεν είχε ποτέ φίλους ούτε και κοπέλα. Φοβόταν ότι θα σφάξουν τους χριστιανούς οι μουσουλμάνοι»* σημείωσε ο πατέρας⁷⁷⁴.

Το περιεχόμενο των δύο εκθέσεων ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης, οι οποίες ετέθησαν υπόψην του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου της Αθήνας, υπήρξε αλληλοαντικρουόμενο. Από τη μια η έκθεση του Κωνσταντίνου Ζαχαράκη, διορισμένου με ανακριτική διάταξη. Κατ' αυτόν, «τα ευρήματα από την εξέταση των υπόλοιπων (πλην της αντίληψης) ψυχικών λειτουργιών, αλλά και από το ιστορικό του, δεν καταδεικνύουν με σαφήνεια την ύπαρξη κάποιας ψυχωτικής διαταραχής. «Ναι, είμαι τρελός», είχε παραδεχθεί ο Καζάκος κατά την εξέτασή του

⁷⁷² Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 15/2/2001.

⁷⁷³ Τα θύματα του Καζάκου που επεβίωσαν αντιμετώπισαν πολλαπλά προβλήματα. Ο Κούρδος Σερίφ Χαντίρ και ο Αιγύπτιος Σαάντ Αμπντουλχαντίντ έχουν μείνει παραπληγικοί, ενώ με μερική αναπηρία έμεινε και ο Τίμοθι Αμπντούλ. Με απόφαση που ανακοίνωσε ο τότε υφυπουργός Υγείας Θεόδωρος Κοτσώνης καλύφθηκαν όλα τα έξοδα νοσηλείας από το Υπουργείο και στους τρεις δόθηκε το εφ'άπαξ ποσό του ενός εκατομμυρίου δραχμών, για τις πρώτες τους ανάγκες. Ο Γκανέζος Τόμι Κόφι, ο Μοχάμεντ Νταντόν από το Μπαγκλα Ντες και ο Κούρδος Γιουσέφ Ρασούλ έλαβαν αντίστοιχη βοήθεια 300.000 δρχ..Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 23/12/1999 (ρεπορτάζ Γεωργίας Δάμα), 22/1/2000, 22/10/2000 (ρεπορτάζ Δ. Νανούρη), 13/2/2001 (ρεπορτάζ Νάντιας Γιαννίρη), 15/2/2001 (ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή).

⁷⁷⁴ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 14, 15/2/2001 (ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή), «Τα Νέα» 16/2/2001 (ρεπορτάζ Μίνα Μουστάκα).

από τον ψυχίατρο Ζαχαράκη. Όχι γιατί σκότωσε, όχι γιατί σακάτεψε ανυπεράσπιστους συνανθρώπους του. «*Τρελός, γιατί ήταν τρέλα που κατέστρεψε τη ζωή μου*». Για τα θύματά του «*δεν νιώθει τύψεις*»⁷⁷⁵. Από την πλευρά του κατηγορουμένου, ο διορισμένος από την υπεράσπιση Μανώλης Μυλωνάκης έκανε λόγο για «ακαταλόγιστο» αφού «στη συμπεριφορά του έφτασε χειραγωγημένος από την αρρώστια του, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί και να συνειδητοποιήσει το άδικο και πολύ περισσότερο το εγκληματικό των πράξεών του». Η ...τρέλα του δράστη σκιαγραφείται μέσα από απαντήσεις του τύπου «*σκότωσα σαν Έλληνας κι όχι σαν Καζάκος, ήμουν εκπρόσωπος της Ελλάδας ...άκουγα φωνές, μπορεί να ήταν του Θεού, ίσως και του Σημίτη*».

Ο ψυχίατρος Μανώλης Μυλωνάκης, τεχνικός σύμβουλος του Καζάκου, στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας προσπάθησε να δείξει ότι "το έγκλημα είναι ρατσιστικόμορφο". Και ότι "πάνω από τον ρατσισμό είναι η σφραγίδα του τρελού". Επομένως, το επιστημονικό συμπέρασμά του ήταν ότι ο Καζάκος "δεν πρέπει να είχε συνείδηση της πράξης του"⁷⁷⁶.

Δύο συναντήσεις με τον Παντελή Καζάκο, μια σειρά στοιχείων «που συνέλεξε από τον πατέρα του», αλλά και «οι απαντήσεις εργαζομένων στην ΕΡΤ κατά τη διάρκεια επισκέψεών του για παραχώρηση συνεντεύξεων», οδήγησαν τον ψυχίατρο Μανώλη Μυλωνάκη στην άποψη ότι «ο κατηγορούμενος είναι τρελός»⁷⁷⁷. Η μεταφορά αυτής της επιστημονικής άποψης στην αίθουσα του Κακουργιοδικείου Αθηνών μάλλον διέλαθε της προσοχής του ανθρώπου που κατηγορείται για τη

⁷⁷⁵ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 15/2/2001, ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή.

⁷⁷⁶ Η επιστημονική τοποθέτηση λοιδωρήθηκε για μια ακόμη φορά, αυτή τη φορά από μέρος της έντυπης αρθρογραφίας προκειμένου να μην υπάρξει «προηγούμενο» για τις βίαιες ομάδες ακροδεξιών, οι οποίοι κατά καιρούς διενεργούσαν «πογκρόμ» επιθέσεων κατά μεταναστών. Ένα χαρακτηριστικό δείγμα : «*Ανεξάρτητα από τα εμφανή επαγγελματικά κίνητρά του, ο κ. Μυλωνάκης έθεσε το πραγματικό ζήτημα που, για προφανείς λόγους, θα συνεχίσει να απασχολεί την κοινωνία: Ήταν ο Καζάκος (και ο όποιος μελλοντικός ανάλογος "τιμωρός") περισσότερο τρελός ή περισσότερο ρατσιστής; Και σε κάθε περίπτωση, ποιος και τι τον έσπρωξε (ποιανού ήταν η "φωνή-διαταγή" που άκουγε) να αποφασίσει να οπλιστεί και να πυροβολεί αλλογενείς και αλλόθρησκους, "εχθρούς του έθνους"; Κι αν ο Καζάκος δεν είχε "συνείδηση των πράξεών του", ποιανού τη συνείδηση είχε αποκτήσει; (...) Πηγαίνοντας πίσω στο χρόνο, στα τέλη του Οκτωβρίου 1999 -λίγες ώρες μετά τη σύλληψη του Παντελή Καζάκου και αφού ήδη είχε διαμορφωθεί η πλήρης εικόνα του είδους των εγκλημάτων του- θυμηθήκαμε ένα περιστατικό, απ' αυτά που συστηματικά απωθούνται από τη συλλογική συνείδηση: Επτακόσιοι από τους περίπου χίλιους τηλεψηφοφόρους της εκπομπής του Γιώργου Τράγκα (τότε, στο κανάλι Alter-5) επιδοκίμαζαν τις πράξεις του δολοφόνου! Και ποιοι ήταν αυτοί οι συμπολίτες μας; Τίποτα τρόφιμοι ψυχιατρείων που τηλεφωνούσαν μανιωδώς στο διάσημο τηλεστάρ για να του σπάσουν το ηθικό, γνωρίζοντας ότι ο Τράγκας έχει κάνει σημαία του το σλόγκαν "οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές"; Ή μήπως ήταν μέρος της δεξαμενής των φασιστών που αναζητούσε εναγωνίως ο Καζάκος, τότε που ρωτούσε τον πατέρα του αν τον θεωρούν ήρωα ή δολοφόνο;» Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 3/3/2001, άρθρο της δημοσιογραφικής ομάδας «Ιός» (Τάσος Κωστόπουλος, Δημήτρης Ψαρράς, Αγγέλικα Ψαρρά, Δημήτρης Ψαρράς).*

⁷⁷⁷ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 23/2/2001.

δολοφονία δύο αλλοδαπών και των τραυματισμό άλλων επτά. Ο Παντελής Καζάκος με το κεφάλι σκυμμένο μπροστά, κάποιες στιγμές με κλειστά τα μάτια, έδειχνε ακόμη και να ...αναπαύεται στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Καμία αντίδραση στα λόγια του διορισμένου από τον ίδιο (σ.σ.: την υπεράσπισή του) ψυχίατρου.

«Με την ίδια λογική, θα μπορούσε να είχε χτυπήσει παπάδες αν το συναίσθημά του είχε χειραγωγηθεί κατά των κληρικών», αντέτεινε ο ψυχίατρος στην παρατήρηση της πολιτικής αγωγής, ότι «η ανεπιφύλακτη άποψή του στηρίζεται στην αποδοχή, ως αληθών, όσων στοιχείων του παρέθεσε ο πατέρας του κατηγορουμένου». Του ίδιου ανθρώπου, δηλαδή, που λίγες ώρες μετά το «σαφάρι θανάτου» του γιου του, είχε κάνει λόγο «για απόλυτα λογικό παιδί». Οι αναφορές του ψυχίατρου άγγιξαν και το δραπέτη Κώστα Πάσσαρη: «Ο Πάσσαρης είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα ψυχοπαθητικής προσωπικότητας. Η περίπτωση όμως του Καζάκου είναι μοναδική. Η αναγωγή αυτού του μεταναστευτικού συνόλου ως εχθρού του, ήταν μέσα στο μυαλό του. Η αιματηρή συμπεριφορά του ήταν χειραγωγημένη από την αρρώστια του και δεν είχε συνείδηση του κακού που προκαλούσε». Σε αυτό συνέτεινε, σύμφωνα με τη γνωμάτευση του ψυχίατρου, και η εμπλοκή του νεαρού κατηγορουμένου με τις ναρκωτικές ουσίες.

«Απολογηθείτε, κύριε κατηγορούμενε», τον παρότρυνε η πρόεδρος του δικαστηρίου Γεωργία Αδηλίνη. Εκείνος σηκώθηκε, γύρισε το βλέμμα προς τον πατέρα του και παρέμεινε ανέκφραστος. «Μας ακούτε, κ. Καζάκο; Μπορείτε να παρακολουθήσετε;» επέμεινε η πρόεδρος⁷⁷⁸.

Ο Καζάκος, όμως, εναρμονισμένος θά' λεγε κανείς, με το υπερασπιστικό επιχείρημα ότι δεν έχει συνείδηση των πράξεών του, συνέχισε να κοιτάζει το κενό. «Τώρα γιατί δεν μιλάτε; Σας έβλεπα πριν, παρακολουθούσατε, παρατηρούσατε», επανήλθε η πρόεδρος του δικαστηρίου. «Πες κάτι, Παντελή» του είπε ο συγκατηγορούμενός του Απόστολος Αποστόλου. «Δεν είναι κατ' ανάγκην υπέρ σας αυτό» παρενέβη η εισαγγελέας της έδρας.

Ο Παντελής Καζάκος και πάλι δεν μίλησε. Το δικαστήριο διέκοψε για λίγα λεπτά τη διαδικασία προκειμένου να πεισθεί ο νεαρός κατηγορούμενος να «προσφέρει» μια λέξη στους δικαστές του. «Αποδέχεστε τις κατηγορίες;» τον ρώτησαν αργότερα οι δικαστές. Οι προσπάθειες, όμως, ήταν μάταιες. Ετσι, η πρόεδρος του δικαστηρίου ζήτησε από το συγκατηγορούμενό του, Απόστολο Αποστόλου, να απολογηθεί εκείνος για το αδίκημα της συνέργειας σε απόπειρα ανθρωποκτονίας.

⁷⁷⁸ Βλ. εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», «Τα Νέα» 24/2/2001.

«Ζητάω συγγνώμη από τις οικογένειες των ανθρώπων που χάθηκαν και όσων τραυματίστηκαν. Ομως, ήταν καθαρά θέμα ναρκωτικών. Τον Καζάκο τον συνάντησα τυχαία και κάναμε μαζί χρήση. Ήμουν εκτός τόπου και χρόνου. Εγώ πήγα να ζητήσω τσιγάρο από έναν αλλοδαπό κι αυτός άρχισε να πυροβολεί».

Είχε «συνείδηση δικαίου» και απλώς «έκανε τις επιλογές του», υποστήριξε στην αγόρευσή της η εισαγγελέας της έδρας του Μ.Ο.Δ. της Αθήνας, Γεωργία Αδηλίνη. Ο Παντελής Καζάκος *«είχε αποστερήσει εαυτόν από κάθε ελαφρυντικό»*, γιατί *«ήταν οι ρατσιστικές αντιλήψεις του που του όπλισαν το χέρι, για να ...καθαρίσει τον τόπο, αφού διακατέχεται από αισθήματα μίσους και υπεροχής και δεν νιώθει τύψεις για τους ανθρώπους που δολοφόνησε. Εδρασε υπολογισμένα βάσει σχεδίου, έβγαινε νύχτα για να τον κρύβει το σκοτάδι και αιφνιδίαζε τα θύματά του, χτυπώντας πάντα από πίσω»*.

Στις 28 Φεβρουαρίου 2001 αργά το βράδυ, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο της Αθήνας, ύστερα από πολυήμερη ακροαματική διαδικασία, απέρριψε ομόφωνα τον υπερασπιστικό ισχυρισμό του για τέλεση των ανθρωποκτονιών σε κατάσταση ουσιωδώς ελαττωμένου καταλογισμού. Η πρωτόδικη καταδίκη επήλθε κατά πλειοψηφία και χωρίς κανένα ελαφρυντικό για δύο ανθρωποκτονίες από πρόθεση που τελέστηκαν σε ήρεμη ψυχική κατάσταση και για επτά απόπειρες ανθρωποκτονιών εις βάρος αλλοδαπών. Η ποινή του: δύο φορές ισόβια και 25 χρόνια κάθειρξη (κατά συγχώνευση). Όμως τρία μέλη του Πρωτοβάθμιου Κακουργιοδικείου Αθήνας, δύο γυναίκες ένορκοι και η πρόεδρος του δικαστηρίου, είχαν τότε την άποψη ότι ο δράστης έπρεπε να κηρυχθεί ένοχος για ανθρωποκτονία από πρόθεση με μειωμένη ικανότητα προς καταλογισμό. Κακούργημα, στο οποίο αν είχε καταλήξει η πλειοψηφία της έδρας, απέκλειε την επιβολή της ισόβιας κάθειρξης, αφού επισύρει για κάθε μία από τις ανθρωποκτονίες πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών⁷⁷⁹.

Ο ίδιος ο Παντελής Καζάκος παρέμεινε ανέκφραστος, ακόμη και τη στιγμή που καταρρίπτονταν όλοι οι ισχυρισμοί του. Αντάλλαξε μόνο λίγες κουβέντες με τον πατέρα του, το συνήγορό του, αλλά και τον συγκατηγορούμενό του Αποστόλου. Ο τελευταίος καταδικάστηκε σε φυλάκιση 8 μηνών με τριετή αναστολή για τα αδικήματα της παράνομης οπλοφορίας και κατοχής μικροποσότητας ναρκωτικών. Αντίθετα, αθωώθηκε από την κατηγορία της απλής συνέργειας σε μια απόπειρα ανθρωποκτονίας σε βάρος αλλοδαπού και έτσι, αποχώρησε ελεύθερος από το δικαστήριο⁷⁸⁰.

⁷⁷⁹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 8/4/2002, ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή.

⁷⁸⁰ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 1/3/2001, ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή – Παναγιώτη Στάθη, «Τα Νέα» (ρεπορτάζ Μίνα Μουστάκα).

Ο Καζάκος ανάμεσα σε ισχυρότατη αστυνομική δύναμη πήρε το δρόμο για τις φυλακές, ενώ στα αυτιά του θα πρέπει να ηχούσαν τα συνθήματα μελών αντιρατσιστικών οργανώσεων που βρέθηκαν στα δικαστήρια: «...Καζάκο, δολοφόνε, ρατσιστή».

Λίγο καιρό αργότερα, με δεδομένη την τραγική κατάσταση των θυμάτων που επιβίωσαν, οι 4 από τους οποίους είναι καταδικασμένοι σε ισόβια αναπηρία, ξεκίνησε μια συζήτηση για την αποκατάσταση των φτωχών μεταναστών – θυμάτων του Καζάκου, με αναλογική εφαρμογή του νόμου για τα θύματα της τρομοκρατίας.

II. Μικτό Ορκωτό Εφετείο Αθηνών.

Ενάμισυ χρόνο αργότερα, το Νοέμβριο του 2002 ο Καζάκος έκατσε και πάλι στο εδώλιο, για να δικασθεί σε δεύτερο βαθμό.

Από παρανοϊκή ψύχωση που βρίσκεται πλέον σε ύφεση λόγω της θεραπευτικής αγωγής που ακολουθεί, έπασχε ο Παντελής Καζάκος, σύμφωνα με την κατάθεση του θεράποντος ιατρού του στο Ψυχιατρικό Κατάστημα των Φυλακών Κορυδαλλού, Γιώργου Δημόπουλου. Όπως κατέθεσε ο ψυχίατρος ο Παντελής Καζάκος είχε μειωμένο καταλογισμό όταν πυροβολούσε τους αλλοδαπούς⁷⁸¹. Εξηγώντας τις απαντήσεις που έδινε ο κατηγορούμενος μετά τις πράξεις του, περί «φωνών» που του έλεγαν τί να κάνει κ.λ.π., υποστήριξε ότι δεν ήταν υποκριτικές, ακριβώς γιατί βρισκόταν στη σφαίρα της παθοψυχολογίας.

Ο αντίλογος αρθρώθηκε από τον ψυχίατρο Κωνσταντίνο Ζαχαράκη, ο οποίος επέμεινε ότι «ο Καζάκος ήξερε πάρα πολύ καλά τι έκανε και είχε ήδη αποφασίσει τους στόχους του».

Στο μεταξύ μικροεπεισόδιο συνέβη όταν σε μια διακοπή της δίκης στο κυλικείο του Εφετείου ο Κούρδος Μοχάμεντ Σερίφ, ο οποίος είναι καθηλωμένος σε αναπηρικό καροτσάκι από τα πυρά του Καζάκου, πέταξε ένα φλιτζάνι με καφέ προς έναν από τους συνηγόρους του κατηγορουμένου και βουλευτή της Ν.Δ. Χρήστο Μαρκογιαννάκη, που βρισκόταν στο κυλικείο του Εφετείου. Ο συνήγορος τραυματίστηκε ελαφρά στη μύτη αλλά το επεισόδιο δεν έλαβε διάσταση καθώς ο κ. Μαρκογιαννάκης δήλωσε ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του Κούρδου.

Στην απολογία του, ο Καζάκος με έμμεσο τρόπο έθεσε το ζήτημα των «ψυχολογικών του προβλημάτων». Η επίκληση των «φωνών υψηλά ισταμένων (πρωθυπουργού, υπουργών κ.λπ.) που του ζήτησαν αντί 80 εκατομμυρίων να σκοτώσει δέκα αγνώστους» ήταν το «διά ταύτα» της απολογίας: «Ημουν σε ειδική αποστολή. *«Τους πυροβολούσα πισώπλατα, γιατί δεν ήθελα να βλέπω τα μάτια*

⁷⁸¹ Βλ. ηλεκτρονική σελίδα της ειδησεογραφικής ραδιοφωνίας της ΕΡΑ, 11/11/2002.

τους»⁷⁸², ήταν η επωδός της απολογίας του Παντελή Καζάκου, ενώπιον των δικαστών και των ενόρκων του Μικτού Ορκωτού Εφετείου.

«*Τώρα όμως λυπάμαι... Εχω μετανιώσει*», είπε ο 28χρονος, ο οποίος στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο είχε αρνηθεί να απολογηθεί.

Ακολούθησε η εξής στιχομυθία⁷⁸³:

«*...Η εντολή που είχα πάρει δεν έλεγε ούτε για εθνικότητα ούτε για θρήσκευμα...*».

Πρόεδρος: Τότε γιατί πυροβολούσατε μόνο ξένους;

Κατηγορούμενος: Λόγω της χρήσης ναρκωτικών δεν μπορούσα να ξεχωρίσω αν ήταν Έλληνες ή ξένοι. Ούτε που τους μίλησα.

Εισαγγελέας: Τί ζητάς από το δικαστήριο;

Κατηγορούμενος: Να βγω κάποτε από τη φυλακή.

Εισαγγελέας: Να κριθείς ακαταλόγιστος και να απαλλαγείς...

Κατηγορούμενος: Δεν μου αρέσει στη φυλακή. Εχω άλλες φοβίες, ότι θα με καθαρίσουν. Δεν είπα από την αρχή ότι άκουγα φωνές γιατί δεν ήξερα αν έπρεπε να τα πω. Πήρα νέα εντολή γι' αυτό...

Εισαγγελέας: Αν έπαιρνες εντολή, θα ξανασκότωνες;

Κατηγορούμενος: Πήρα όταν ήμουν στη φυλακή, αλλά προτίμησα να χαρακωθώ...

Ο Εισαγγελέας της έδρας στην αγόρευσή του υποστήριξε ότι ο Παντελής Καζάκος «*γνώριζε πολύ καλά τί έκανε όταν πατούσε τη σκανδάλη*». Κι ήταν το κίνητρό του «*το μίσος που εξετράφη από την έλευση των μεταναστών στην Ελλάδα*». Άρα και ο Εισαγγελέας κατέληξε στο ότι ο κατηγορούμενος αποστέρησε εαυτόν από κάθε ελαφρυντικό, αφού «*είχε συνείδηση δικαίου*» και «*ήταν απολύτως υγιής όταν τέλεσε τα εγκλήματά του*». «*...Είναι όμως ρατσιστής; Με την έννοια που δίνουν τα λεξικά, τα οποία αναφέρονται σε επιπτώσεις αυτής της έννοιας, όπως ολοκαυτώματα και δουλείες, όχι, δεν είναι ρατσιστής*», είπε ο εισαγγελέας της έδρας, προλαβαίνοντας να διαπιστώσει μόνος του ότι πολλοί θα διαφωνήσουν. «*Είναι ένας Έλληνας σοβινιστής*»⁷⁸⁴.

Ο εισαγγελέας, χαρακτηρίζοντας τη διαδικασία «*δίκη των ψυχιάτρων*», έδωσε το στίγμα της διαφωνίας μεταξύ επιστημόνων για το κατά πόσον είχε πλήρη καταλογισμό ο νεαρός κατηγορούμενος. Η άποψή του όμως συνέκλινε με αυτή του ψυχιάτρου πραγματογνώμονα Κωνσταντίνου Ζαχαράκη, ο οποίος ανέφερε στο

⁷⁸² Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 13, 15/11/2002, ρεπορτάζ Παναγιώτη Στάθη.

⁷⁸³ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 13/11/2002, ρεπορτάζ Παναγιώτη Στάθη, «Τα Νέα» 13/11/2002, ρεπορτάζ Μίνα Μουστάκα.

⁷⁸⁴ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 13/11/2002, ρεπορτάζ Παναγιώτη Στάθη.

κείμενό του ότι «ο Καζάκος γνώριζε τί έκανε» και στήριξε αυτή του την άποψη σε τέσσερα σημεία:

(i) Μέχρι της διαπράξεως των εγκλημάτων δεν αναφέρεται από κανέναν ότι έπασχε από ψυχική νόσο. Αυτή «ανακαλύφθηκε όταν βρέθηκε με δικηγόρο ενώπιον των ανακριτικών αρχών».

(ii) Στις πρώτες απολογίες του «με ροή, ειρμό και σαφήνεια ανέλυε γιατί σκότωσε τους αλλοδαπούς».

(iii) Τα χτυπήματά του ήταν σε απολύτως καίρια σημεία, όπως το θώρακα και το κεφάλι.

(iv) Επέλεγε να σκοτώνει νύχτα για να γίνεται πιο εύκολη η διαφυγή του.

Η ολιγόωρη διάσκεψη των δικαστών και των ενόρκων κατέληξε στην ετυμηγορία:

Ομόφωνα ένοχος για δύο ανθρωποκτονίες και πέντε απόπειρες ανθρωποκτονιών.

Ομόφωνα απορρίπτεται το αίτημα για την αναγνώριση του ισχυρισμού ότι ο δράστης είναι ακαταλόγιστος (ότι δεν είχε συνείδηση των πράξεών του).

Ομόφωνα ένοχος για δύο ανθρωποκτονίες και πέντε απόπειρες ανθρωποκτονιών κρίθηκε στις 14/11/2002 από το Μ.Ο.Εφετείο Αθηνών ο Παντελής Καζάκος

Κατά πλειοψηφία 6 έναντι 1 απορρίπτεται το αίτημα για αναγνώριση του ισχυρισμού ότι ο δράστης είχε μειωμένο καταλογισμό όταν τέλεσε τις πράξεις.

«...Η απόφαση είναι απόλυτα σωστή. Το υπόστρωμα αυτής της υπόθεσης είναι ρατσιστικό. Οσον αφορά τα ζητήματα που έθεσε ο κατηγορούμενος, δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία για να αποδείξουν ότι είχε ακαταλόγιστο. Αυτό που μένει τώρα είναι η πολιτεία να βοηθήσει τα θύματα του κατηγορουμένου, που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας», ήταν η απάντηση του εκ των συνηγόρων πολιτικής αγωγής Σπ. Φυτράκη.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η πρωτόδικη απόφαση είχε στηριχθεί σε πλειοψηφία 4 έναντι 3, καθώς δύο ένορκοι και μια δικαστής είχαν πειστεί ότι ο Καζάκος δεν είχε πλήρη επίγνωση των πράξεών του. Η επιμέτρηση της ποινής μετά την απόφαση των δικαστών ήταν μονόδρομος: Δύο φορές ισόβια και 25 χρόνια κάθειρξη, χωρίς κανένα ελαφρυντικό. Του επεβλήθη επίσης ισόβια στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων καθώς και χρηματική ποινή 880 Ευρώ⁷⁸⁵.

⁷⁸⁵ Βλ. την ηλεκτρονική σελίδα της ειδησιογραφικής ραδιοφωνίας της ΕΡΑ, 14-11-2002.

Ο ίδιος ο 25χρονος κατηγορούμενος άκουσε ατάραχος την απόφαση και απλώς έστρεψε το απλανές βλέμμα του πάνω στον πατέρα του και την αδελφή του, που βρίσκονταν διαρκώς στο πλευρό του.

Στην απέναντι πλευρά τα θύματά του, αποχώρησαν εκφράζοντας ικανοποίηση για την «ηθική δικαίωση», ήταν σαφές όμως ότι αυτό που πλέον αναμένουν είναι η έμπρακτη συμπαράσταση της πολιτείας, απέναντι σε οικονομικούς μετανάστες, θύματα ρατσισμού, οι οποίοι μετατράπηκαν σε θύματα διαρκείας από την κρατική αδράνεια. Μια νίκη ενάντια στο ρατσισμό, αλλά και μήνυμα προς επίδοξους μιμητές, χαρακτήρισε με δημόσια ανακοίνωσή της, τη βαριά καταδίκη του Καζάκου από το Μ.Ο. Εφετείο Αθηνών η «Νεολαία Ενάντια στο Ρατσισμό στην Ελλάδα», η οποία όμως ζήτησε και την πλήρη αποζημίωση των θυμάτων του από την πολιτεία.

Με την ολοκλήρωση των δικών του Καζάκου, οι προβολείς απομακρύνθηκαν οριστικά από τα θύματα. Σήμερα, ο Κούρδος Σαρίφ Χαντίρ βρίσκεται ακόμη καθηλωμένος σε αναπηρικό καροτσάκι και επιβιώνει με τη βοήθεια των συμπατριωτών του. Ο Γκανέζος Τόμι Κόφι ζει με μια σφαίρα σφηνωμένη στον εγκέφαλο με αποσπασματική ιατρική παρακολούθηση. Τα φάρμακά του κοστίζουν 50 ευρώ το μήνα και τα προμηθεύεται όποτε μπορεί με τη συνδρομή φίλων και ομοεθνών του. Ο Σαντ Ελ Σαντί είναι 100% παραπληγικός. Είναι ο μόνος που παίρνει σύνταξη λόγω ενσήμων από το Ι.Κ.Α.. Διαμένει στην Αίγυπτο. Ο Μοχάμεντ Νταντόν από το Μπάγκλα Ντες μετά από παραμονή 6 μηνών στο νοσοκομείο είναι καλύτερα και ζει στη χώρα μας. Ο Τίμοθι Αμπντούλ παραμένει στην Ελλάδα με μερική αναπηρία στο πόδι, μισό πνεύμονα και παρασχίδες στο μυελό. Ο Αχμέτ Νεσάρ, μετά από μακρά νοσηλεία, είναι καλά και ζει στην Ελλάδα.

Γ.5. Διονύσης Φούκας

Γ.5.1. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΚΛΗΣΗ

Σάββατο 25 Νοεμβρίου 2006, ώρα 5:10 το απόγευμα. Στο χωριό Λεύκα Αργινίου, ο Γιώργος Νικολόπουλος πατέρας του 17χρονου Αλέξη, ο οποίος έχει το απομεσήμερο πάει για κυνήγι με τα ξαδέλφια του Χρήστο Νικολόπουλο, 21 ετών και Βασίλη Νικολόπουλο 23 ετών και δύο συγχωριανούς του, τον 33χρονο Ηλία Πίπα και τον επίσης 33χρονο Λάμπρο Αντρέσσα, λαμβάνει μια κλήση στο κινητό του τηλέφωνο. Είναι από το γιό του. Η κλήση βεβαιωμένα διακόπτεται, πριν ο Αλέξης

μπορέσει να αρθρώσει καν μερικές λέξεις και έκτοτε η σύνδεση «δεν είναι εφικτή». Ο Γιώργος Νικολόπουλος, ανησυχεί ιδιαίτερα, γιατί καταλαβαίνει ότι κάτι έχει συμβεί στο παιδί. Μαζί με ένα συγχωριανό του ξεκινούν να αναζητούν την ομήγυρη των κυνηγών στις γύρω περιοχές. Στις 21:15, ψάχνοντας και φωνάζοντας τα ονόματα των κυνηγών χωρίς απόκριση έχουν φθάσει στην αγροτική περιοχή Στάικα, 600 μέτρα περίπου από τα τελευταία σπίτια του οικισμού Πλάτανος, που ανήκει στο χωριό Καλύβια Αγρινίου. Και τότε, παρά το ανύπαρκτο φως, βρίσκεται μπροστά σε μια αναπάντεχη αποκάλυψη.

Αντικρύζει πρώτα νεκρό τον ανηψιό του Χρήστο, πίσω από καλαμιές και βάτα. Λίγα μέτρα πιο κάτω, πάλι μέσα σε βάτα, κείται ο Ηλίας Πίπας, νεκρός με το όπλο στα χέρια. 40 μέτρα πιο κάτω, βρίσκεται ο Βασίλης Νικολόπουλος, ανάμεσα σε βάτα και καλαμιές, στη θέση «φυλάχτρα», όπως λέγεται στο κυνήγι της τσίχλας. 30 μόλις μέτρα πιο κάτω, βρίσκεται νεκρός, ξαπλωμένος μέσα στο δρόμο ο Λάμπρος Αντρέσσας. Το όπλο του είναι δίπλα του, το ίδιο και το κινητό του τηλέφωνο. Τον έχει καλέσει πολλές φορές η γυναίκα του, ανήσυχη επειδή είχε αργήσει να επιστρέψει στο σπίτι του στη Λεύκα. Τελευταίον ο τραγικός πατέρας βρίσκει δολοφονημένο το γιο του Αλέξη. Είχε πετάξει το όπλο του 70 μέτρα μακρύτερα από το σημείο που βρέθηκε ο Αντρεσσάς. Το πτώμα του βρέθηκε σε απόσταση 100 μέτρων από τα υπόλοιπα, πυροβολημένο πισώπλατα και με μια βολή εξ επαφής⁷⁸⁶.

Γ.5.2. Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι αρχικές εκτιμήσεις της αστυνομίας την Κυριακή 26 και την Δευτέρα 27 Νοεμβρίου ήταν ότι οι άτυχοι κυνηγοί έπεσαν πάνω σε αλισβερίσι λαθρεμπόρων που χρησιμοποιούσαν τους αγροτικούς δρόμους των καλυβίων για να αποφύγουν τα μπλόκα της αστυνομίας στην Εθνική Οδό Ιωαννίνων – Αντιρρίου⁷⁸⁷. Τουλάχιστον, αυτή ήταν η επικρατέστερη εκδοχή που διέρρευσε προς τα Μ.Μ.Ε., τα οποία, ελλείψει άλλου θέματος εκείνο το Σαββατοκύριακο, έσπευσαν μετά την ανεύρεση των πτωμάτων να αποστείλουν συνεργεία εξωτερικών μεταδόσεων στα Καλύβια. Οι ρεπόρτερ άρχισαν να «ψαρεύουν» τον πληθυσμό για αποκλειστικότητες. Ο υποστράτηγος Βασίλειος Τσιατούρας⁷⁸⁸ και ο επιθεωρητής της Δυτικής Ελλάδας Δ.

⁷⁸⁶ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 27/11/2006, ρεπορτάζ Π. Θεοδωρακόπουλου, Μ. Ηρειώτου.

⁷⁸⁷ Μια διαφορετική εκδοχή, υπό τύπον σεναρίου έκανε λόγο για «άγνωστες προσωπικές διαφορές και μια τρίτη, «με μικρότερες πιθανότητες», έλεγε ότι πιθανόν να είχαν τσακωθεί κυνηγοί μεταξύ τους για τις θέσεις στο κυνήγι. Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 27/11/2006

⁷⁸⁸ Ο υποστράτηγος της ΕΛ.Α.Σ και γενικός επιθεωρητής Νότιας Ελλάδας Βασίλειος Τσιατούρας, 53 ετών, ήταν ο άνθρωπος στον οποίο πιστώθηκε η διαλεύκανση της υπόθεσης. Προϊστάμενος του Τμήματος Ανθρωποκτονιών της Ασφάλειας Αττικής μεταξύ 1993 και 1999, ασχολήθηκε κατά τεκμήριο με επιτυχία με μεγάλες υποθέσεις απαγωγών (μ.α. του ανήλικου Κ. Δαλάκα, της Γιώτας Κουκέα), κατάφερε να εγκλωβίσει ονόματα «της νύκτας» όπως ο

Μπουλούκος, έσπευσαν στην περιοχή και συναντήθηκαν με τοπικούς παράγοντες. Οι πληροφορίες που συνέλεξαν έκαναν λόγο για συχνά ένοπλα επεισόδια μεταξύ κτηνοτρόφων και κυνηγών, καθώς οι τελευταίοι τρομάζουν με τους πυροβολισμούς τους τα ζώα, ενώ καταστρέφουν και το «τρυφίλλι», κύρια καλλιέργεια των Καλυβιωτών. Από το βράδυ του Σαββάτου 25 Νοεμβρίου, οι αστυνομικοί εστίασαν σε τέσσερις οικογένειες βοσκών που έχουν οικόπεδα και υπομισθώνουν εκτάσεις της περιοχής. Το πρωί της Κυριακής, η έρευνα επικεντρώνεται στην οικογένεια Φούκα. Συγγενής της οικογένειας αυτής ήταν κατά το παρελθόν συνεργάτης του διαβόητου έλληνα δραπέτη Βαγγέλη Ρωχάμη. Ο πατέρας της οικογένειας, Λυσίμαχος Φούκας 73 ετών, το 1981 είχε απασχολήσει τις αρχές για πυροβολισμούς στον αέρα, σε προεκλογική συγκέντρωση βουλευτή, αλλά πέραν αυτού ουδέν. Ο 36χρονος γιος του Διονύσης ήταν, σύμφωνα με τις πληροφορίες της περιοχής ένα ήσυχο αγροτόπιαδο, που «δεν είχε ποτέ δώσει δικαίωμα».

Οι ανθρωποκτονίες είχαν συμβεί μέσα στο κτήμα τους και οι ίδιοι όχι μόνο δεν είχαν εμφανισθεί στην Αστυνομία, αλλά δεν είχαν πάει καν να μαζέψουν τα πρόβατά τους, που για δύο μέρες έβοσκαν δίπλα στα πτώματα. Μόλις το μεσημέρι της Κυριακής, οι αστυνομικοί της ΕΛ.ΑΣ αναγκάζονται να ανοίξουν την τηλεόραση. Παρακολουθούν τα μέλη της οικογένειας Φούκα να κάνουν δηλώσεις στους τηλεοπτικούς σταθμούς για το «πού βρίσκονταν την ώρα του φόνου» και «αν άκουσαν τους πυροβολισμούς». Ο Διονύσης, με αφελές μειδίαμα έλεγε ότι εκείνη την ώρα ήταν στο σπίτι και *«έφτιαχνε την κεραία της τηλεόρασης»*, ενώ στη συνέχεια ότι *«είδε στην τηλεόραση μια ταινία με τον Κούρκουλο»*. Επικαλέστηκε δε τη μαρτυρία της αδελφή του Αφροδίτης κα της 9χρονης κόρης της⁷⁸⁹. Μάλιστα, ο Διονύσης emphaticά τόνισε ότι «δεν ήξερε κανένα από τα θύματα» και ότι «υπέθετε ότι οι φόνοι είναι έργο ανισόρροπου ανθρώπου». Ο δε πατέρας του Λυσίμαχος, υποστήριξε άλλοτε ότι ήταν *«στο καφενείο»*⁷⁹⁰, άλλοτε ότι ήταν *«στο μαντρί με τη γυναίκα του»*⁷⁹¹. Η σύζυγός του, Αμαλία Φούκα, επιβεβαίωσε ότι βρισκόταν με τον άντρα της «στη στάνη», 300 μέτρα από το σημείο που βρέθηκαν κάποια από τα πτώματα, αλλά δεν *«άκουσαν τίποτε, γιατί βέλαζαν τα πρόβατα»*. Σε επίμονες ερωτήσεις των δημοσιογράφων, η ταλαιπωρημένη γυναίκα, σχεδόν παρακλητικά επέμεινε ότι ο σύζυγός της ήταν συνεχώς δίπλα της μέχρι τις 5:00-5:30 και δούλευε.

Βασίλης Δαναλάτος και η σπείρα των νονών της Ηλιούπολης και να συλλάβει, σε συνεργασία με άλλες διευθύνσεις τον επί 16 χρόνια δραπέτη Νίκο Παλαιοκώστα. Επίσης, διηύθυνε τις έρευνες για τη σύλληψη του Δαγκλή, του Βακρινού και των «σατανιστών» της Παλλήνης. Βλ. εφημερίδα «Το Πρώτο Θέμα», 3/12/2006.

⁷⁸⁹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 29/11/2006, ρεπορτάζ Νίκου Κάνη και Πάνου Σώκου,

⁷⁹⁰ Βλ. «Το Βήμα» 3/12/2006.

⁷⁹¹ Βλ. «Ελευθεροτυπία» 29/12/2006.

Γ.5.3. Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΕΝΟΣ ΥΠΟΤΙΜΗΜΕΝΟΥ ΓΙΟΥ

Μόλις ετέθησαν στη διάθεση της Ασφάλειας τα αποτελέσματα από τα Εγκληματολογικά Εργαστήρια, που απέδωσαν ότι όλα τα θύματα πυροβολήθηκαν από την ίδια καραμπίνα, οι αστυνομικοί ήξεραν ότι το επόμενο βήμα είναι να ερευνηθούν τα τυχόν όπλα της οικογένειας Φούκα⁷⁹². Πράγματι, γίνεται έρευνα στο σπίτι της οικογένειας και κατάσχεται η καραμπίνα τους, την οποία κατέχουν με νόμιμη άδεια. Δρομολογήθηκε βαλλιστικός έλεγχος, ενώ ταυτόχρονα, στις 27 Νοεμβρίου, προσάγονται για κατάθεση Διονύσης και Λυσίμαχος Φούκας. Επίσης, κηλίδες αίματος από τον τόπο του εγκλήματος υποβάλλονται σε ανάλυση DNA⁷⁹³. Ο Διονύσης Φούκας πέφτει σε μια ουσιώδη αντίφαση, καθώς ισχυρίζεται ότι «μέρες έχει να πάει για κυνήγι». Όμως το DNA τον προδίδει. Τη Δευτέρα το πρωί (27/11), καταθέτει και ένας μάρτυρας κλειδί. Ένας βοσκός, συγχωριανός των Φουκαίων, καταθέτει ότι αυτός τους ειδοποίησε ότι κάποιοι κυνηγοί βρίσκονται μέσα στο κτήμα. Παρά την επίμονη άρνηση του πατέρα του Λυσίμαχου για τα πάντα, ο οποίος καταθέτει υπό την επίβλεψη ξεχωριστής ομάδας αστυνομικών, ο Διονύσης Φούκας «σπάει» και ομολογεί.

Πράγματι, η υπόθεση εξελίχθηκε όπως ακριβώς έδειχναν τα ευρήματα και η πολύτιμη μαρτυρία του βοσκού. Στις 4:30 περίπου το απόγευμα του Σαββάτου 25/11/2006, ο Διονύσης Φούκας πληροφορείται από έναν βοσκό ότι κάποιοι κυνηγοί βρίσκονται στα χωράφια όπου βοσκούσαν τα πρόβατά του. «Δεν ακούτε τί γίνεται;

⁷⁹² Βλ. εφημερία «Το Βήμα της Κυριακής», 3/12/2006, ρεπορτάζ Β.Γ. Λαμπρόπουλου.

⁷⁹³ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 29/11/2006, ρεπορτάζ Πάνου Θεοδωρόπουλου, Ματίνας Ηρειώτη.

Μαζέψτε τα αρνιά γιατί θ'απορρίξουν (όπως λέγεται χαρακτηριστικά από τους κτηνοτρόφους η αποβολή των εγκύων ζώων) *από την τρομάρα*». Χωρίς να χάσει χρόνο, ο Διονύσης Φούκας ειδοποιεί τον πατέρα του και μαζί φθάνουν στο σημείο. Ο ίδιος στις 28 Νοεμβρίου 2006, στις 7 το πρωί, δίνει προανακριτική του απολογία⁷⁹⁴:

«Τότε εμφανίστηκαν τέσσερις κυνηγοί μέσα από το χωράφι του Καραθάνου. Δεν τους είδα αμέσως, αλλά άκουσα τον πατέρα μου να τσακώνεται, φωνάζοντας δυνατά με αυτούς τους τέσσερις. Γυρίζω τρέχοντας για να πάω να δω τί γίνεται. Πλησιάζοντας είδα κάποιον από αυτούς να κάνει στον πατέρα μου απειλητικές κινήσεις με την καραμπίνα του. Μόλις με είδαν να τρέχω προς τα κεί, νόμιζαν πως θα τους έκανα επίθεση. Ένας από αυτούς πέταξε το τουφέκι του κάτω και ήρθε απειλητικά προς εμένα (...).

Ο Διονύσης Φούκας ισχυρίζεται ότι προσπάθησε να εξηγηθεί με τα λόγια με τους τέσσερις κυνηγούς.

«Κάνετε ζημιά στα πρόβατα και στα περιβόλια. Γι'αυτό σας φωνάζει ο πατέρας μου. Έχει πληρώσει πολλά λεφτά σε τέτοιες ζημιές». Ένας από αυτούς μου είπε «στα αρχ... μου». Τους είπα «θέλετε να πάρω τηλέφωνο την αστυνομία;», αυτοί απάντησαν «πάρ'την και θα γαμ... και σένα και την αστυνομία». Ο ένας από αυτούς μου είπε «πάμε παραπέρα που θέλω να σε γαμ...» και με έπιασε από το χέρι να με τραβήξει. Ένας άλλος πριν μου είπε «θα σας γαμ... και τους δύο». Την ώρα που με τράβαγε από το χέρι, τραβήχτηκα παραπίσω και γύρισα το όπλο μου, αφού το ξεκρέμασα από την πλάτη μου και ενώ το κρατούσα στο χέρι μου, τους είπα «φευγάτε, θα σας τουφεκίσω». Ένας από αυτούς μου είπε «τί ήρθες με το όπλο, θα στο βάλουμε στον κ...» και έστρεψαν τα όπλα τους κάποιοι από αυτούς καταπάνω μου. Ένας από αυτούς με πυροβόλησε και τα σκάγια πήγαν μπροστά από τα πόδια μου. Δεν ξέρω αν ήθελε να με χτυπήσει ή όχι. Εκείνη τη στιγμή πανικοβλήθηκα. Φοβήθηκα ότι θα με σκότωναν εμένα και τον πατέρα μου. Αρχισα να πυροβολώ, γιατί κατάλαβα ότι θα με σκότωναν. Εκείνη τη στιγμή δεν ήξερα τί έκανα. Τους πυροβόλησα όλους. Όλα έγιναν μέσα στο τρυφύλλι. Εγώ γέμιζα και πυροβολούσα. Με πυροβολούσαν και αυτοί. Δύο από αυτούς έπεσαν μέσα στο τρυφύλλι. Ένας άλλος, ο πιο μικρός σε ηλικία, που ήταν ο πιο επιθετικός και ήταν αυτός που πέταξε το όπλο κάτω και ήρθε προς το μέρος μου να με χτυπήσει, έφυγε τρέχοντας προς τα αριστερά απάνω προς τις ελιές. Πιθανόν ήταν αυτός που πυροβόλησε πρώτος δίπλα στα πόδια μου. Κυνηγώντας αυτόν και πυροβολώντας τον, έφθασα κοντά στις ελιές και είδα έναν άλλο κυνηγό μπου μόλις με είδε άρχισε να πυροβολεί. Τον πυροβόλησα και αυτόν και έπεσε. Συνέχισα πιο πάνω, αλλά δεν τον είδα το μικρό. Γύρισα προς τα πίσω και είδα τον τελευταίο που είχαν πυροβολήσει στις ελιές ξαπλωμένο, μάλλον ζωντανό ακόμα. Πλησίασα πιο κοντά και από φόβο μη με πυροβολήσει, του έριξα. Γύριξα προς τα πίσω και εκεί που είναι η ποδιά είδα στο δρόμο τραυματισμένο έναν απ'αυτούς που δε θυμάμαι αν ήταν προηγουμένως εκεί. Γέμισα και πυροβόλησα, δε θυμάμαι πόσες φορές. Τρέχοντας πυροβολούσα. Δε νομίζω να ξαναμπήκα στο τριφύλλι. Μάλλον έναν από αυτούς τον πυροβόλησα με «δραμιάρες», γιατί με πυροβολούσε από μακριά. Αφήσαμε τα πρόβατα εκεί και με τον πατέρα μου πήγαμε παραπάνω μέχρι τη διασταύρωση και γύρισα εκεί με αναστροφή για το στάβλο. Γυρνώντας είδα δεξιά πεσμένο και το μικρό που δεν είχα δει προηγουμένως. Άφησα τον πατέρα μου στο στάβλο και έφυγα για το σπίτι. Αυτό δεν το είπαμε σε κανέναν, ούτε στη μάνα μου, ούτε στην αδελφή μου. Γυρίζοντας στο σπίτι είδα πως τα ρούχα μου είχαν αίματα στο πάνω δεξιό μέρος του στήθους. Εκεί κατάλαβα πως είχα τραυματιστεί, γιατί είχα ένα σκάγι καρφωμένο στο κρέας. Γι'αυτό το λόγο θέλω να με δει ιατροδικαστής και να με πιστέψετε ότι με πυροβόλησαν. Έβγαλα τη φανέλα και το πουκάμισο που είχαν αίματα και τα πέταξα στο βόθρο του σπιτιού και δε βγαίνουν από κει. Όταν το βράδυ ήρθε ο πατέρας μου συνεννοηθήκαμε να πούμε πως δεν ξέρουμε τίποτε, πως δεν πήγα καθόλου στα πρόβατα, αλλά έμεινα στο σπίτι την ημέρα αυτή και όλα όσα είπαμε γι'αυτά που έγιναν την ώρα αυτή στις καταθέσεις μας εδώ σε εσάς. Θέλω να ξαναπώ ότι λυπάμαι πολύ γι'αυτό που έγινε και μακάρι να ήμουν εγώ στη θέση τους τώρα πεθαμένους. Δεν θα γινόταν τίποτε εάν δε με προκαλούσαν, δε με έβριζαν και αν δε με πυροβολούσαν.

⁷⁹⁴ Όπως δημοσιεύθηκε αυτούσια στην εφημερίδα «Το Πρώτο Θέμα», 3/12/2006.

Δεν ήξερα κανένα από αυτά τα παιδιά και δεν είχα καμία διαφορά μαζί τους. Τίποτε άλλο δεν έχω να πω παρά μόνο ότι ο πατέρας δεν οπλοφορούσε, είχε το δίκαννο στο αυτοκίνητο και είναι αυτό που δε το έχουμε δηλώσει. Αυτό το δίκαννο το έχει για κανέα σκυλί. Μετά το συμβάν το πήρε και το μεταφέραμε στο σπίτι και το βάλαμε στη ντουλάπα. Άλλο τίποτε δεν έχω να πω».

Εις βάρος του Διονύση Φούκα ασκήθηκε ποινική δίωξη για ανθρωποκτονία από πρόθεση κατά συρροή και στον πατέρα του Λυσίμαχο για απλή συνέργεια στις πέντε ανθρωποκτονίες. Κρίθηκαν αμφότεροι προσωρινά κρατούμενοι. Η Αμαλία Φούκα προσφέρθηκε δημόσια να «πουλήσει ολόκληρη την περιουσία της» και να την διαθέσει στις οικογένειες των θυμάτων. Σύμφωνα με τον συνήγορο των πατέρα και γιου Φούκα Κώστα Καράτσαλο, τα αίτια του εγκλήματος έχουν ρίζες στην «αρχέγονη αντίληψη καθυστερημένων οικογενειών περί ιδιοκτησίας»⁷⁹⁵. *«Η αποτρόπαια εκτέλεση των πέντε νεαρών δεν αμφισβητείται. Αυτό που με προβληματίζει εμένα είναι ότι δεν αναδεικνύεται στη δικογραφία και την απολογία του κατηγορούμενου Διονυσίου Φούκα κανένα εμφανές κίνητρο. Κάτι που να μπορούσε να δικαιολογήσει την αποτρόπαια πράξη. Δεν μου δόθηκε καμία διευκρίνιση για τα κίνητρα της ομαδικής δολοφονίας»*.⁷⁹⁶

Γ.5.4. Η ΔΙΚΗ

Από το πρωί της Δευτέρας 24 Μαρτίου 2008, στην αίθουσα του Μικτού Ορκωτού Κακουργιοδικείου Αιγίου, μαυροφορεμένες μανάδες κρατούσαν στα χέρια τους φωτογραφίες με τα πέντε παιδιά τους. Δύο από αυτές δεν άντεξαν και λιποθύμησαν την ώρα που κλήθηκαν να καταθέσουν ως μάρτυρες κατηγορίας, για να μεταφερθούν για πρώτες βοήθειες στο Νοσοκομείο Αιγίου. Η μία απ' αυτές ήταν η μητέρα του 17χρονου Αλέξη Νικολόπουλου, η οποία την ώρα της κατάθεσης πέταξε στους κατηγορούμενους τη φωτογραφία του παιδιού της κι αμέσως μετά λιποθύμησε.

Οι δύο κατηγορούμενοι αντιμετώπισαν την οργή των συγγενών των θυμάτων από νωρίς το πρωί. Ωστόσο, τα μέτρα ασφαλείας ήταν δρακόντεια και οι κατηγορούμενοι καθ' όλη τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας ήταν περιστοιχισμένοι από αστυνομικούς. Ο πατέρας του 17χρονου Αλέξη Νικολόπουλου, του βενιαμίν των θυμάτων, ήταν ο μόνος ουσιαστικά από τους 25 μάρτυρες, που κατάφερε να δώσει επαρκή κατάθεση. *«Γύρω στις 5 το απόγευμα μου τηλεφώνησε ο γιος μου. Η φωνή του ακουγόταν μακρινή, σαν να έτρεχε. Ακουγόταν λαχανιασμένος. Δεν κατάλαβα τί είχε συμβεί. Νόμιζα ότι φώναζε σε κάποιον και ότι με πήρε να μου πει ότι είχε χτυπήσει μπεκάτσα. Μετά το κινητό έκλεισε και δεν το σήκωνε»*.⁷⁹⁷

⁷⁹⁵ Βλ. εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 3/12/2006 (ρεπορτάζ Πάνου Σώκου).

⁷⁹⁶ Από συνέντευξη του δικηγόρου, σε εφημερίδα «Το Έθνος», 30/11/2006.

⁷⁹⁷ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 26/3/2008, ρεπορτάζ Μαρίνου Γράψα.

Ένταση επικράτησε και όταν η σύζυγος του Λυσίμαχου Φούκα και μητέρα του Διονύση, καταθέτοντας ως μάρτυς υπεράσπισης, ζήτησε συγγνώμη από τις οικογένειες των θυμάτων και είπε ότι κατανοεί τον πόνο τους. Η ένταση στην αίθουσα του δικαστηρίου ήταν τέτοια, ώστε ο Πρόεδρος αναγκάστηκε να διακόψει τη δίκη για δεύτερη φορά και διεμήνυσε ότι εάν συνεχιστούν οι φωνές θα διέκοπτε τη διαδικασία για άλλη μέρα.

«Θα προτιμούσα να ήμουν εγώ στη θέση των νεκρών», ανέφερε ο 38χρονος κτηνοτρόφος, Διονύσης Φούκας, στην αρχή της ακροαματικής διαδικασίας, μετά την απαγγελία της κατηγορίας, μόνιμα σκυμμένος. Ομολόγησε ότι αυτός διέπραξε το πενταπλό έγκλημα και το απέδωσε στο ότι «πανικοβλήθηκε, δεν ήξερε τί έκανε», ενώ ισχυρίστηκε πως ο πατέρας του ήταν απλώς παρών την ώρα του φονικού. Ο 75χρονος πατέρας του, Λυσίμαχος Φούκας, που κατηγορείτο για ηθική αυτουργία, ακουμπούσε στο εδώλιο, ακούγοντας τις κραυγές οργής των συγγενών των θυμάτων και έδειχνε ψύχραιμος.

«Ζητώ συγγνώμη», είπε με σκυμμένο κεφάλι στους δικαστές ο 38χρονος Διονύσης Φούκας, για ν' ακούσει λίγες ώρες αργότερα την ετυμηγορία: Πέντε φορές ισόβια, χωρίς ελαφρυντικό, με ομόφωνη απόφαση ενόρκων και τακτικών δικαστών. Όμοια η απόφαση περί ενοχής και επί της ποινής και για τον πατέρα του, τον 75χρονο Λυσίμαχο Φούκα, αφού κρίθηκε ηθικός αυτουργός των πέντε ανθρωποκτονιών. Ο 38χρονος κατηγορούμενος αρνήθηκε κατηγορηματικά ότι έδινε χαριστικές βολές: «Όταν είδα τον έναν από τους κυνηγούς να έρχεται απειλητικά στο μέρος μου πανικοβλήθηκα. Λυπάμαι, δεν κατάλαβα τί έκανα. Δεν έριξα χαριστικές βολές. Απλά ήμουν κοντά στα θύματα και πυροβολούσα», είπε. «Όταν έγινε το μακελειό, έφυγα και πήγα σπίτι. Εξαφάνισα τα ρούχα με τα αίματα, για να μην τα δει και καταλάβει η αδελφή μου και πήγα στο καφενείο για να μη μιλάω σε κανέναν». Σε ερώτηση πώς και δεν τον τραυμάτισαν τα θύματα κατά τη συμπλοκή, ο Διονύσης Φούκας έδωσε τη δική του εξήγηση: «Πιστεύω πως ήθελαν να με σκοτώσουν, αλλά δεν με πέτυχαν»⁷⁹⁸.

Ο πατέρας του, αντίθετα με τα όσα είχαν συμβεί στην Ανάκριση, κάνοντας στροφή 180 μοιρών, αρνήθηκε οποιαδήποτε ανάμειξη. «Δεν περίμενα να κάνει κάτι τέτοιο ο γιος μου. (...) Δεν ήταν άνθρωπος εκείνη την ώρα ο γιος μου (...)»⁷⁹⁹. Δεν μπορεί να χωρέσει το μυαλό μου αυτό που έκανε. Είναι, όμως, παιδί μου και γι' αυτό αρχικά προσπάθησα να τον αθώσω. Εγώ δεν έπιασα καν το όπλο και τις σφαίρες»,

⁷⁹⁸ Βλ. εφημερίδα «Το Έθνος», 28/3/2008, ρεπορτάζ Ρούλας Γιακοπούλου.

⁷⁹⁹ Βλ. εφημερίδα «Το Έθνος», 28/3/2008, ρεπορτάζ Ρούλας Γιακοπούλου.

είπε. Κατηγόρησε, μάλιστα, ευθέως τον γείτονα που τους ειδοποίησε για την παρουσία των κυνηγών στο χωράφι τους. Κατά τη διάρκεια της δίκης επικράτησε πολλές φορές ένταση, τόσο κατά την απολογία των δύο κατηγορουμένων όσο και όταν παρουσιάστηκαν υπογραφές 220 κατοίκων των Καλυβίων Αγρινίου και του ιερέα του χωριού. Στο κείμενο συμπαραστάσης, οι δύο κτηνοτρόφοι, Λυσίμαχος και ο Διονύσης Φούκας, εμφανίζονται φιλήσυχοι άνθρωποι, οι οποίοι ουδέποτε είχαν δημιουργήσει προβλήματα. Το κείμενο εξόργισε τους συγγενείς των σκοτωμένων κυνηγών, ενώ η πολιτική αγωγή αμφισβήτησε ευθέως τη γνησιότητα των υπογραφών. Ισχυρή ήταν η παρουσία των αστυνομικών δυνάμεων στο Δικαστικό Μέγαρο Αιγίου, καθώς είχαν μεταβεί εκεί και αστυνομικές δυνάμεις από την Πάτρα. Ο εισαγγελέας της έδρας Ευριπίδης Νικολάου, υποστήριξε για τον Διονύση Φούκα ότι *«αυτός ο άνθρωπος, είτε δικαστεί είτε όχι, πρέπει να παραδοθεί προς εξέταση στην επιστήμη. Είναι δυνατόν να τον κοιτάζουν πέντε άνθρωποι στα μάτια παρακλητικά και να πυροβολεί;»*. Χαρακτήρισε τον γιο «εξολοθρευτή», ενώ για τον πατέρα είπε πως κινούσε τα νήματα πίσω από τον δράστη, καθώς *«πατούσε το κουμπί»*. Στους δύο κτηνοτρόφους δεν αναγνωρίστηκαν ελαφρυντικά και έγινε δεκτή η πρόταση του εισαγγελέα για την ανώτερη δυνατή ποινή.

Οι συγγενείς των θυμάτων δήλωσαν ικανοποιημένοι από την απόφαση, τονίζοντας ότι αποδόθηκε δικαιοσύνη. Οι μαυροφορεμένες μανάδες, κρατώντας φωτογραφίες με τα πέντε παλικάρια τους, αποδοκίμασαν τους κατηγορουμένους, οι οποίοι με ισχυρή συνοδεία οδηγήθηκαν στις φυλακές του Ναυπλίου⁸⁰⁰. Αποχωρώντας από το Δικαστήριο, ο πατέρας του 17χρονου Αλέξη Νικολόπουλου δήλωσε: *«Ήταν δικαίωση η απόφαση. Ωστόσο, οι φυλακές δεν λειτουργούν σωστά. Δεν μπορούν να κάνουν κάποιοι μεροκάματα για να μειώνονται οι ποινές. Παρακαλώ τον υπουργό Δικαιοσύνης να μεριμνήσει προσωπικά»*⁸⁰¹. *«Θα θέλαμε τη θανατική ποινή, αλλά έτσι είναι η ελληνική νομοθεσία. Η Δικαιοσύνη έκανε το υπέρτατο»*, δήλωσε ο Παναγιώτης Πίπας, πατέρας του Ηλία, ενός από τα θύματα⁸⁰².

Η υπόθεση επανέρχεται στο προσκήνιο με τον πλέον δραματικό τρόπο, όταν στις 22 Μαρτίου του 2010, στην Καμαρούλα Αγρινίου, λίγο μετά τα μεσάνυχτα, ο 20χρονος μεγαλύτερος γιος της ξεκληρισμένης οικογένειας, Βασίλης Νικολόπουλος βρίσκει τα άψυχα σώματα της 52χρονης Κατερίνα Καραθανάση και η 16χρονης κόρης της Κωνσταντίνας, μάνας και κόρης του Αλέξη Νικολόπουλου, του νεαρώτερου της παρέας των πέντε κυνηγών – θυμάτων των Διονύση και Λυσίμαχου Φούκα. Η μητέρα ήπιε ένα φιαλίδιο ισχυρού εντομοκτόνου ενώ η κόρη της που την

⁸⁰⁰ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα, 28/3/2008.

⁸⁰¹ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 28/3/2008, ρεπορτάζ Μαρ. Γράψα, Μ. Νοδάρου.

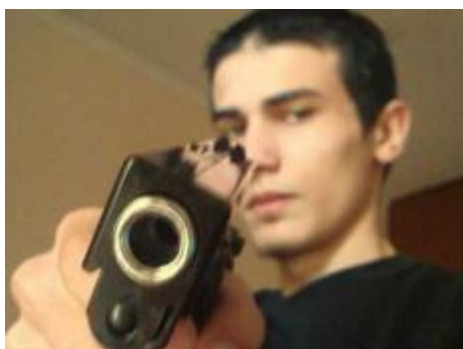
⁸⁰² Βλ. εφημερίδα «Το Έθνος», 28/3/2008, ρεπορτάζ Ρούλας Γιακοπούλου.

βρήκε νεκρή λίγη ώρα μετά, διάβασε το σημείωμα που άφησε η μητέρα της και αποφάσισε να «φύγει» μαζί της⁸⁰³.

Ακολούθησαν αιτήσεις αναστολής εκτέλεσης της ποινής (αρ. 497 παρ. 7 Κ.Π.Δ.) από τον υπερήλικα Λυσίμαχο Φούκα, ο οποίος επικαλέστηκε βεβαρυμένα καρδιολογικά προβλήματα), οι οποίες απερρίφθησαν⁸⁰⁴.

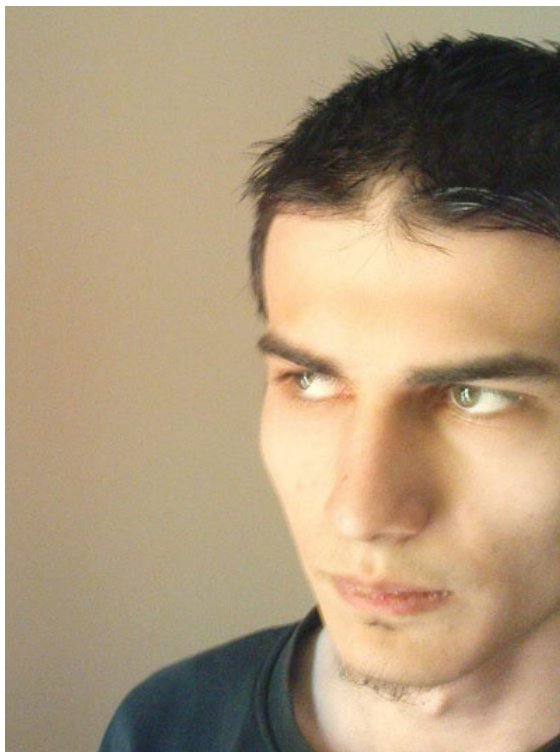
Γ.6. Δημήτρης Πατμανίδης.

«Δεν έχω πλέον λόγο να συνεχίσω να ζω. Δυστυχώς για εσάς, είμαι πολύ εγωιστής για να φύγω και να σας αφήσω να ζήσετε τις γαμημένες ζωές σας. Πριν πεθάνω θα σας στερήσω ότι πολυτιμότερο έχετε. Δεν έχω σεβασμό για την ανθρώπινη ζωή (...)».

⁸⁰³ βλ. Agriniopress.gr/exixroniapothsfaghstakalybia.

⁸⁰⁴ βλ. aigeialeiapress.com, 25/11/2012.

Γ.6.1. ΕΝΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑ, ΤΡΙΑ ΘΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ.

Παρασκευή, 10 Απριλίου 2009, 8:30 το πρωί, στο κτίριο της της Σχολής του Ο.Α.Ε.Δ. στην οδό Πέτρου Ράλλη 83. Ο 19χρονος ομογενής από τη Γεωργία Δημήτρης Πατμανίδης, δευτεροετής σπουδαστής στη Σχολή Ηλεκτρολόγων Αυτοκινήτων του Ο.Α.Ε.Δ., παρκάρισε το παπάκι του στο πεζοδρόμιο και πέρασε την πύλη της Σχολής. Μαζί του έφερε δύο γεμάτα περίστροφα, ένα πτυσσόμενο στιλέτο περασμένο στη ζώνη του, περί τις 83 σφαίρες στις τσέπες και το σακ-βουαγιάζ του, καθώς και ένα χειρόγραφο σημείωμα 30 γραμμών με το οποίο «εξηγούσε» τους λόγους όσων επρόκειτο να πράξει. Είχε σχέδιο⁸⁰⁵. Περίμενε πρώτα στο προαύλιο να μπουν όλοι οι συμμαθητές του στις τάξεις τους. Ύστερα από ένα τέταρτο περίπου, ο Πατμανίδης κατευθύνθηκε προς τις τάξεις, με τα δύο περίστροφα στα χέρια του⁸⁰⁶. Την ώρα που ο Πατμανίδης κατευθυνόταν προς τις τάξεις, βρέθηκε στον δρόμο του ο 19χρονος συμμαθητής του Δημήτρης Κοκκίνης. Ήταν η πρώτη φορά που ο Κοκκίνης δεν πήγε στη σχολή με τη μηχανή του, αλλά τον μετέφερε εκεί ο πατέρας του.

«*Τί κάνεις εκεί;*» ρώτησε εμβρόντητος ο Κοκκίνης όταν αντίκρουσε τα δύο περίστροφα στα χέρια του Πατμανίδη. Ο 19χρονος, ψύχραιμος και αμίλητος, σήκωσε

⁸⁰⁵ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 11/4/2009, όπου Αξιωματικός της ΕΛ.ΑΣ εκθέτει την επίσημη θέση της Αστυνομίας.

⁸⁰⁶ Το ένα 9mm, αμερικανικής κατασκευής, τύπου «Grizzly», το άλλο πιθανολογούμενης ανατολικής προέλευσης. Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή», 11/4/2009, ρεπορτάζ Γιάννη Σουλιώτη - Κώστα Ονισένκο.

τα πιστόλια, σημάδεψε και πυροβόλησε επανειλημμένες φορές τον συμμαθητή του. Μία σφαίρα καρφώθηκε στον θώρακα του 18χρονου μαθητή και οι άλλες δύο στο δεξιό πόδι και το χέρι του. Παρ' ότι σοβαρά τραυματισμένος, ο Κοκκίνης κατάφερε να συρθεί αιμόφυρτος σε μια τάξη, όπου οι συμμαθητές του και οι καθηγητές ειδοποίησαν έντρομοι το ΕΚΑΒ.

Τους πυροβολισμούς άκουσε ο διευθυντής του σχολείου και προσπάθησε να πλησιάσει τον Πατμανίδη, ο οποίος, και πάλι χωρίς να μιλήσει, τον απείλησε με το όπλο⁸⁰⁷. Στη συνέχεια βγήκε από την ίδια πύλη που είχε μπει και κινήθηκε προς παρακείμενο δρόμο όπου βρίσκονται οι αποθήκες εταιρείας με εργαλεία. Σε απόσταση 150 περίπου μέτρων, ο Πατμανίδης συναντήθηκε με δύο υπαλλήλους τεχνικής εταιρείας, που βρίσκεται απέναντι από τη Σχολή του Ο.Α.Ε.Δ., τον 30χρονο Κώστα Παπαδόπουλο και τον 47χρονο Αλβανό Τοπαλί Φατμίλι, πατέρα δύο παιδιών. «Τί έγινε; Τι κάνεις εδώ;» ρώτησαν βλέποντας τον μαυροντυμένο λεπτό νεαρό με τα περίστροφα ανά χείρας. Η απάντηση του Πατμανίδη ήταν να τους πυροβολήσει τουλάχιστον δέκα φορές από κοντινή απόσταση και να τους τραυματίσει στα χέρια και τα πόδια.

Στη συνέχεια ο Πατμανίδης κατευθύνθηκε προς ένα αλσύλλιο κοντά τη Σχολή. Κάθησε σ' ένα παγκάκι, άφησε δίπλα του το σακκίδιο που κρατούσε και αυτοπυροβολήθηκε στο κεφάλι⁸⁰⁸. Ο 19χρονος μεταφέρθηκε σε κρίσιμη κατάσταση στο Γενικό Κρατικό της Νίκαιας, όπου εισήχθη αμέσως στο χειρουργείο. Οι αστυνομικοί που έφτασαν στο σημείο βρήκαν τα δύο πιστόλια, ένα κινητό τηλέφωνο και το σακίδιο που περιείχε περίπου 66 φυσίγγια, το πτυσσόμενο στιλέτο και διάφορα προσωπικά μικροαντικείμενα, μεταξύ των οποίων και ένα σημείωμα, στο οποίο ο Πατμανίδης έγραφε τα εξής:

«Δεν έχω πλέον λόγο να συνεχίσω να ζω. Δυστυχώς για εσάς, είμαι πολύ εγωιστής για να φύγω και να σας αφήσω να ζήσετε τις γαμημένες ζωές σας. Πριν πεθάνω θα σας στερήσω ότι πολυτιμότερο έχετε. Δεν έχω σεβασμό για την ανθρώπινη ζωή. Φτύνω κατάμουτρα στην «αξιοπρέπεια» και την «τιμή» σας και σε ότι έχετε ιερό. Έχω πάρει την απόφασή μου και δεν πρόκειται να κάνω πίσω. Οποιοσδήποτε

⁸⁰⁷ Βλ. εφημερίδα «Έθνος», 11/4/2009, ρεπορτάζ Στ. Μαλαγκονιάρη – Α. Λύτρα.

⁸⁰⁸ «Πρώτη φορά δεν ήρθε ο Κοκκίνης με τη μηχανή. Σήμερα τον έφερε ο πατέρας του. Ανέβηκε τα σκαλιά και ο άλλος ήταν κολλημένος στον τοίχο. Τον πυροβόλησε από πίσω. Οκτώ πυροβολισμούς άκουσα. Ετρεχε με τα όπλα στο χέρι. Ο Κοκκίνης, τραυματισμένος, είχε την ψυχραιμία να φτάσει στην τάξη. Εκεί φώναζε: "Με χτυπήσανε! Τί να κάνω;"» διηγείται άλλος μαθητής. «Ανέβαινε προς τις σκάλες και κατευθυνόταν προς τις τάξεις. Εκεί συνάντησε το πρώτο θύμα. Τον πυροβόλησε τρεις φορές, στο χέρι, το πόδι και το στήθος. Ο διευθυντής τον καταδίωξε για λίγα μέτρα. Κατευθύνθηκε προς τα κάτω. Εκεί τον είδαν δύο εργάτες να κρατά τα πιστόλια. Τους πυροβόλησε και αυτούς και κατευθύνθηκε σε παράδρομο. Εκεί έδωσε τέλος στη ζωή του». Έτσι περιέγραψε το συμβάν ο κυλικιάρχης της Σχολής κ. Βλάχος. Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα», 11/4/2009.

βρεθεί μπροστά μου το πρωί της 10ης Απριλίου 2009 γίνεται άμεσα στόχος – δεν θα υπάρξει καμία διάκριση στην ηλικία, το φύλο ή την καταγωγή εκείνων που θα δολοφονήσω, για εμένα είστε όλοι σκουπίδια. Θα σας σκοτώσω γιατί έτσι γουστάρω και θα φροντίσω να το ευχαριστηθώ όσο περισσότερο γίνεται. Για τους περισσότερους από εσάς μπορεί να ακούγομαι παρανοϊκός, εγκληματίας ή δολοφόνος... Κάνετε λάθος, εσείς είστε τα νοητικώς στερημένα θρασύδειλα εγκληματικά καθάρματα που βρίζουν υπό την κάλυψη της ανωνυμίας, της ιδιότητας του καθηγητή ή των πολυάριθμων παρεών. Μέχρι στιγμής δεν έχω εισπράξει τίποτα άλλο παρά την απόρριψη και την ύβρη των γύρω μου. Σας τα επιστρέφω με την υπόσχεση να περάσετε τις τελευταίες στιγμές σας παρακαλώντας για την ελεεινή και τρισάθλια ζωή σας – σύντομα θα δείτε πως είμαι άνθρωπος που τηρεί τις υποσχέσεις του... Δεν είμαι αναγκασμένος να δώσω περαιτέρω εξηγήσεις για τις πράξεις μου. Δεν έχω γνωρίσει παρά ένα άτομο που να αξίζει σαν άνθρωπος και με την οποία πίστευα πως είχα ερωτευτεί. Νιώθω πολύ άσχημα που με απέρριψε και ελπίζω πως με ότι κάνω την Παρασκευή θα αλλάξει γνώμη για μένα».

Πρώτες μεσημβρινές ώρες της 10/4/2009, μέσα στο χειρουργείο του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Νίκαιας, ο Δημήτρης Πατμανίδης άφησε την τελευταία του πνοή. Σύμφωνα με το διοικητή του Κέντρου Επιχειρήσεων του υπουργείου Υγείας κ. Πάνο Ευσταθίου, ο 19χρονος δράστης δεν άντεξε και κατά τη διάρκεια της λεπτής χειρουργικής επέμβασης εξέπνευσε⁸⁰⁹.

Ο 19χρονος συμμαθητής του δράστη, Δημήτρης Κοκκίνης, είχε μεταφερθεί σοβαρά τραυματισμένος στο ίδιο νοσοκομείο. Σύμφωνα με τον κ. Ευσταθίου, χειρουργήθηκε νωρίτερα μέσα στην ημέρα και νοσηλεύονταν στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, καθώς έφερε σοβαρά τραύματα στο θώρακα. Η κατάσταση των δυο άλλων θυμάτων, των υπαλλήλων της τεχνικής εταιρίας, δεν ενέπνεε καμιά ανησυχία, καθώς τα τραύματά τους στα άκρα ήταν αντιμετωπίσιμα. Ο 47χρονος Φατμίλ Τοπάλι παρουσίασε το Σάββατο 11/4/2009 έντονο πρήξιμο στο πόδι, λόγω κακής κυκλοφορίας του αίματος, επιπλοκή που αντιμετωπίστηκε επιτυχώς από τους γιατρούς και τις επόμενες ημέρες υπεβλήθη και σε νέα εγχείριση, για την αποκατάσταση των συντριπτικών καταγμάτων που έχει υποστεί στην κνήμη του δεξιού ποδιού από τη σφαίρα. Ικανοποιητική, μετά τα πρώτα δύο εικοσιτετράωρα, κρίθηκε η πορεία της υγείας του 30χρονου Κωνσταντίνου Παπαδόπουλου, ο οποίος έφερε τραύματα στη μασχάλη και στον ώμο. Ο ασθενής παρέμεινε στο Γενικό Κρατικό της Νίκαιας υπό τη στενή παρακολούθηση των γιατρών.

Την επόμενη μέρα, στο Νοσοκομείο της Νίκαιας πήγαν η μητέρα, η θεία, μία φίλη του 19χρονου δράστη και αυτόχειρα, καθώς και ο μεγαλύτερος αδελφός του, ο οποίος ήταν φοιτητής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Με τον αδελφό του δράστη μίλησε ο

⁸⁰⁹ Βλ. από την ιστοσελίδα του ραδιοσταθμού Αθήνα 9.84, 10/4/2009.

σύμβουλος Ψυχικής Υγείας, Δημήτρης Σούρας, και, όπως είπε, αρνήθηκε την ύπαρξη ψυχιατρικού ιστορικού στην οικογένεια⁸¹⁰. Η κατάσταση της υγείας του 19χρονου Κοκκίνη άρχισε να σταθεροποιείται μετά τις τρεις πρώτες ημέρες, όταν και αποσυνδέθηκε από τη μηχανική υποστήριξη. Ο νεαρός είχε καλή επικοινωνία με το περιβάλλον, ωστόσο εμφάνισε σημάδια μετατραυματικού στρες. «Κλείνει τα μάτια του και βλέπει τον δράστη να τον πυροβολεί, δεν είναι καθόλου καλά ψυχολογικά», επισήμανε μιλώντας σε δημοσιογράφους η μητέρα του νεαρού σπουδαστή, κ. Ρόζα Κοκκίνη⁸¹¹. Ο 19χρονος γιος της στάθηκε τυχερός, καθώς δέχθηκε καταιγισμό από σφαίρες, πολλές από τις οποίες καρφώθηκαν στα βιβλία που κουβαλούσε στην τσάντα του. Ομαλά εξελίχθηκε η κατάσταση της υγείας και των δύο άλλων πολιτών που τραυμάτισε ελαφρά ο Πατμανίδης. Το μεσημέρι της 13/4/2009, συγγενείς, φίλοι και γείτονες της οικογένειας του Δημήτρη Πατμανίδη παρευρέθησαν στην κηδεία του, στο κοιμητήριο του Σχιστού. Κανένας από το στενό οικογενειακό περιβάλλον δεν προέβη σε δηλώσεις, ενώ αντίθετα, λίγο πριν από την εξόδιο ακολουθία ζήτησαν από τους εκπροσώπους των ΜΜΕ να απομακρυνθούν.

Γ.6.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

Ο Δημήτρης Πατμανίδης προερχόταν από σαφώς διαφορετικό κοινωνικό περιβάλλον σε σχέση με την πλειονότητα των συμμαθητών του: γεννήθηκε το 1990 στο Σοχούμι της Αμπχαζίας, σε συνθήκες πολέμου. Ακολούθησε ο ξεριζωμός της οικογένειάς του από το Σοχούμι, η μετανάστευση και η κοπιώδης προσπάθειά της να ενταχθεί στην ελληνική πραγματικότητα. Ο μεγαλύτερος σε ηλικία αδελφός του ήταν φοιτητής στο Πανεπιστήμιο της Κρήτης κάτι το οποίο αποδεικνύει ότι το ένα μέλος της οικογένειας κατόρθωσε να ενταχθεί επιτυχώς στις δομές της ελληνικής κοινωνίας. Όπως συχνά συμβαίνει, ο βαθμός προσαρμοστικότητας σε μια τόσο σκληρή πραγματικότητα δεν ήταν ο ίδιος για τον μικρότερο γιο της οικογένειας των ομογενών. Η οικογένεια Πατμανίδη, που ζούσε σε ένα μικρό διαμέρισμα ενός συγκροτήματος πολυκατοικιών στον Ρέντη, αντιμετώπιζε τα οικονομικά προβλήματα πολλών οικονομικών μεταναστών. Ο πατέρας, παρά την πανεπιστημιακή του μόρφωση, δεν κατάφερε να βρει ανάλογη δουλειά και εργαζόταν ως οδηγός φορτηγού διεθνών μεταφορών, πράγμα που τον υποχρέωνε να λείπει αρκετά συχνά από το σπίτι⁸¹². Η μητέρα, παρά τα αρκετά χρόνια που η οικογένεια βρίσκεται στην Ελλάδα, δεν είχε καταφέρει να μάθει καλά τα ελληνικά και δεν μπορούσε να βρεί σταθερή δουλειά, περιοζόμενη σε περιστασιακά μεροκάματα. Μια οικογένεια όπως

⁸¹⁰ Βλ. εφημερίδα «Το Έθνος», 13/4/2009, ρεπορτάζ Παρακευής Βονάτσου.

⁸¹¹ Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή», 14/4/2009, ρεπορτάζ Γιαννη Σουλιωτη – Κωστα Ονισενκο

⁸¹² Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα», 12/4/2009.

χιλιάδες οικονομικών μεταναστών, η οποία είχε ενταχθεί στη μικροκοινωνία της γειτονιάς του Ρέντη, δεν είχε προκαλέσει ποτέ την παραμικρή φασαρία και φαινόταν «δεμένη». Οι γείτονες του 19χρονου αυτόχειρα και δράστη με τις συνηθισμένες για την περίπτωση «μαρτυρίες» τους σε δημοσιογράφους, σκιαγράφησαν το πρόσωπο του νεαρού Πατμανίδη ένα μοναχικό και αποστασιοποιημένο άτομο. Ένοικοι της πολυκατοικίας στην περιοχή του Ρέντη, στην οποία διέμενε με την οικογένειά του, αναφέρουν ότι «δεν είχε δώσει ποτέ δικαίωμα» και για το λόγο αυτό δε φαντάζονταν ότι θα προχωρούσε σε μια τέτοια πράξη. Επισημαίνουν ότι δεν τον είχαν δει με παρέες και φίλους, ενώ χαρακτηριστικά περιγράφουν ότι περπατούσε με «σκυμμένο το κεφάλι»⁸¹³.

Ο Δημήτρης Πατμανίδης τον Απρίλιο του 2009 ήταν ήδη δευτεροετής σπουδαστής ηλεκτρονικών συστημάτων στη Σχολή Μηχανικών Αυτοκινήτων του Ο.Α.Ε.Δ. στην περιοχή του Ρέντη. Σύμφωνα με μαρτυρίες συμμαθητών του, ήταν απόμακρος και κλειστός χαρακτήρας. Η καθημερινή του εμφάνιση χαρακτηρίζεται από τους ίδιους ως «περίεργη», κατά κανόνα με μαύρα ρούχα και καπαρντίνες. Αρκετοί σπουδαστές ισχυρίζονται ότι στη σχολή δεν τον είχαν δει ποτέ καθώς δεν παρακολουθούσε συχνά τα μαθήματα. Σύμφωνα με πληροφορίες, αντίθετα με τους άλλους σπουδαστές, η Σχολή δεν είχε σταθεί εφικτό να του εξασφαλίσει εργασία, μέσω πρακτικής εξάσκησης σε συνεργείο αυτοκινήτων, όπως συνήθως συμβαίνει⁸¹⁴. Το κλίμα που περιβάλλει τη Σχολή του Ο.Α.Ε.Δ. αποδίδεται από τα εξής: οι βίαιες συμπλοκές μεταξύ μαθητών και εξωσχολικών στοιχείων μέσα και έξω από τη σχολή, αποτελούν καθημερινότητα. Λίγες εβδομάδες πριν το φονικό συμβάν, είχε ξυλοκοπηθεί άγρια από αγνώστους ο υποδιευθυντής της Σχολής. Λίγες ημέρες ακόμη νωρίτερα, σπουδαστές της Σχολής είχαν συλληφθεί έχοντας στην κατοχή τους χασίς στο λιμάνι του Πειραιά, καθ'οδόν για την ετήσια πενθήμερη εκδρομή της Σχολής. Σύμφωνα πάντοτε με μαρτυρίες συμμαθητών του Πατμανίδη που είδαν το φως τις πρώτες ημέρες μετά το συμβάν, ο 19χρονος υφίστατο συχνές παρενοχλήσεις από τους συμμαθητές του. Τον χλεύαζαν, του πετούσαν χαρτάκια μέσα στην τάξη και επέτειναν την απομόνωσή του, ενώ είχαν εκτοξευθεί εις βάρος του και ρατσιστικού τύπου σχόλια του τύπου «γύρνα πίσω στη χώρα σου Γεωργιανέ».

Ενα χρόνο περίπου νωρίτερα από το περιστατικό, ο 19χρονος είχε τεθεί υπό παρακολούθηση ψυχολόγου, καθώς είχε προκαλέσει σοβαρό επεισόδιο στο Λύκειο

⁸¹³ «Δεν έρχονταν όλες τις ημέρες και έτσι δεν μας προκάλεσε εντύπωση» είπε ένας από τους συμμαθητές του και συμπλήρωσε: «Ήταν μοναχικός. Δεν είχε διαφορές με άλλους συμμαθητές του. Καθόταν μόνος στο πίσω θρανίο και δεν συμμετείχε στο μάθημα. Φορούσε καπαρντίνια, συνήθως μαύρα ρούχα και ήταν πάντα κοντοκουρεμένος». Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα», 12/4/2009.

⁸¹⁴ Βλ. εφημερίδες «Καθημερινή», 11/4/2009, ρεπορτάζ Γιαννη Σουλιωτη - Κωστα Ονισενκο και «Τα Νέα» 13/4/2009, ρεπορτάζ Ματίνας Ηρειώτου.

Ρέντη, όπου φοιτούσε. Είχε πιαστεί στα χέρια με συμμαθητή του, τον οποίο είχε αρπάξει από το λαιμό. Σύμφωνα με περιγραφές εκπαιδευτικού του σχολείου, οι οποίες δόθηκαν στις εφημερίδες μετά το περιστατικό, εάν δεν είχαν παρέμβει τα άλλα παιδιά, το περιστατικό ενδεχομένως να είχε άσχημη κατάληξη. Μερικές μέρες αργότερα ο Πατμανίδης αποβλήθηκε, μεταγόμενος «υποχρεωτικά» σε άλλο Λύκειο και υποχρεώθηκε να απευθυνθεί σε Συμβουλευτικό Σταθμό Νέων. Οι γονείς του δεσμεύτηκαν ότι θα απευθυνθούν σε ψυχολόγο. Άγνωστο εάν κάτι τέτοιο συνέβη.

Γ.6.3. ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ : ΕΝΙΣΧΥΤΗΣ ΜΑΚΑΒΡΙΑΣ ΔΗΜΟΦΙΛΙΑΣ

Το γραπτό σημείωμα που κουβαλούσε στο σακ-βουαγιάζ του ο δράστης και αυτόχειρας αμέσως διαπιστώθηκε ότι ήταν συντεταγμένο σε ηλεκτρονική μορφή. Ο Πατμανίδης, όπως αμέσως έγινε γνωστό, είχε φτιάξει προφίλ στο διαδικτυακούς χώρους Facebook και My Space, όπου και είχε «ανεβάσει» αυτούσιο το εν λόγω σημείωμα, μέσω του οποίου προειδοποιούσε αμέσως και σαφώς για το εγκληματικό του εγχείρημα. Στη συγκεκριμένη σελίδα του διαδικτυακού τόπου επικοινωνίας «Facebook», άρχισαν, αμέσως με τη δημοσιοποίηση του συμβάντος, να συρρέουν χρήστες με ψευδώνυμα ή και τα ονόματά τους. Κάποιοι αποκαλούσαν τον Πατμανίδη «μανιακό» και «δολοφόνο», άλλοι «άγγελο» ή «παιδί που έχρηζε βοήθειας» και κάποιοι «ήρωα»!⁸¹⁵

⁸¹⁵ Λίγες μόλις ώρες μετά την είδηση για τον θάνατό του, ένα γκρουπ χρηστών του διαδικτύου υπό τον τίτλο «Δημήτρης Πατμανίδης-ένας καταπιεσμένος ήρωας» επιχείρησε να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά του: «Μπορεί εσύ να έφυγες, αλλά υπάρχουν άνθρωποι που σε καταλαβαίνουν απόλυτα». «Free your Hate. Death Salvation» («απελευθέρωσε το μίσος. Λύτρωση μέσω του θανάτου»). «Ας αφήσουμε την ψυχή του Δημήτρη να αναπαυτεί εκεί που είναι τώρα, μια και σ' αυτόν τον κόσμο δεν του δώσαμε την ευκαιρία να ηρεμήσει την ψυχή και το πνεύμα του». «Ευθύνη πρέπει να έχουν και εκείνοι που με τη ρατσιστική συμπεριφορά τους βάζουν λάδι στη φωτιά, στην ήδη κακή ψυχολογία του δράστη», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Con Dene-xeishmasia. «Δεν παίρνουμε ένα όπλο και αρχίζουμε να θερίζουμε όταν καταπιεζόμαστε απ' την κοινωνία», αντιπαραβάλλουν τα μέλη του αντίπαλου γκρουπ χρηστών του διαδικτύου «Δημήτρης Πατμανίδης -όχι και ήρωας...». «Φόνος=ηρωισμός;», αναρωτιούνται οι δημιουργοί του συγκεκριμένου γκρουπ. Η συζήτηση πάνω στην ψυχολογία του δράστη, αλλά και στα προβλήματα που αντιμετώπιζε, έχει πυροδοτήσει κάθε λογής αντίλογο. Το γκρουπ «εις μνήμην» του Πατμανίδη απέκτησε 400 μέλη μέσα σε δύο εικοσιτετράωρα. Βλ. εφημερίδες «Το Βήμα» 13/4/2009, «Esspresso», 13/4/2009 και Ελευθεροτυπία, 13/4/2009.

Συζήτηση προκάλεσε και το είδος της μουσικής που ο Πατμανίδης είχε ανεβάσει στην ηλεκτρονική σελίδα του. Το τραγούδι «Free Your Hate» («Απελευθέρωσε το μίσος σου») του γερμανικού συγκροτήματος «KMFDOM» (αρκτικόλεξο της φράσης «κανένα έλεος για τους πολλούς» στα γερμανικά)- είχε χρησιμοποιηθεί ως στοιχείο ταυτότητας και άλλων δραστών ανάλογων επιθέσεων στο εξωτερικό⁸¹⁶.

Λίγες ώρες μετά το συμβάν, το προφίλ του νεαρού δράστη στον διαδικτυακό χώρο «myspace», όπου ο Πατμανίδης είχε ανεβάσει προσωπικές φωτογραφίες και κείμενα, διαγράφηκε. Με την ολοκλήρωση των καταθέσεων στον Πειραιά, ένα αντίτυπο της δικογραφίας δόθηκε στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος για να προχωρήσει η άρση απορρήτου του ηλεκτρονικού υπολογιστή του Πατμανίδη. Οι επικεφαλής αξιωματικοί προώθησαν αίτημα προς τον προϊστάμενο της Εισαγγελίας Αθηνών κ. Ιωάννη Σακελλάκο, προκειμένου αυτός να εισηγηθεί την έκδοση βουλεύματος από το Συμβούλιο Πλημ/κών Αθηνών για την άρση του απορρήτου. Το βούλευμα προβλέπεται να διαβιβαστεί στη συνέχεια στην αμερικανική εταιρεία MySpace, μέσω της οποίας ο Πατμανίδης ανέβαζε στο internet το «υλικό θανάτου» (φωτογραφίες του με όπλα, σε απειλητικές πόζες ενώπιον φωτογραφικού φακού ή κάμερας κινητού τηλεφώνου και ευθείες απειλές και ύβρεις προς «την κοινωνία», τους καθηγητές και τους συμμαθητές του). Τα στοιχεία αυτά, μέσω της διαδικασίας της δικαστικής συνδρομής η MySpace είναι υποχρεωμένη να παραδώσει στην Ασφάλεια Αττικής (όπως είχε συμβεί σε άλλη υπόθεση στο παρελθόν από την εταιρία «Google» ύστερα από αίτημα των ελληνικών διωκτικών αρχών που εξέταζαν περίπτωση εκβίασης μέσω του internet⁸¹⁷). Πράγματι, στις 13/4/2009, ο επικεφαλής του τμήματος Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Μανώλης Σφακιανάκης απέστειλε αίτημα στο δικτυακό τόπο Myspace όπου ο Δημήτρης Πατμανίδης είχε δημιουργήσει προφίλ, ζητώντας να δοθούν στις ελληνικές αρχές στοιχεία που σκιαγραφούν το ηλεκτρονικό προφίλ του (ακριβή ημερομηνία που ο δράστης δημιούργησε το προφίλ, «ανέβασε» τις φωτογραφίες, επισκεπτόταν την ιστοσελίδα). Από τη διαδικασία άρσης του απορρήτου και την έρευνα στα ηλεκτρονικά ίχνη του δράστη και αυτόχειρα είναι δυνατόν να διευκρινιστεί εάν και με ποιούς συνομιλούσε ο Πατμανίδης μέσω Διαδικτύου, εάν δέχτηκε παροτρύνσεις να προχωρήσει σε αυτή την πράξη και εάν στην υπόθεση υπήρξε εμπλοκή τρίτου που τον καθοδήγησε ή που συμμετείχε στη σύνταξη του σημειώματος που άφησε πίσω του. Επίσης καθοριστικό είναι να διαπιστωθεί με τίνος παρέμβαση «κατέβηκε» το απόγευμα της Παρασκευής 10/4/2009 το προφίλ του Πατμανίδη από το MySpace αλλά και από το Facebook, εάν

⁸¹⁶ Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα», 12/4/2009.

⁸¹⁷ Βλ. εφημερίδα «Καθημερινή» 14/4/2009, ρεπορτάζ Γιαννη Σουλιωτη – Κωστα Ονισένκο

αυτό δεν έγινε με πρωτοβουλία των εταιριών που διαχειρίζονται τους συγκεκριμένους διαδικτυακούς τόπους.

Τέλος, η έρευνα κατευθύνθηκε και προς το εάν κάποιος συνεργός είχε βοηθήσει τον Πατμανίδη να μετατρέψει τα στομωμένα όπλα-ρεπλίκες σε ενεργά. Σύμφωνα με τον κο Φάνη Ρωμαίο, υπεύθυνο εταιρείας εμπορίας όπλων, «είναι πολύ δύσκολο έως αδύνατο για έναν δεκαεννιάχρονο να καταφέρει μόνος του να κάνει μια τέτοια μετατροπή. Υποθέτω, με κάθε επιφύλαξη, ότι τα προμηθεύτηκε μετασκευασμένα από τη μαύρη αγορά. Τέτοια όπλα και φθηνότερα είναι και πιο εύκολα μπορεί κάποιος να τα προμηθευτεί. Κάποιος με γνώσεις γύρω από τα όπλα, ακόμη κι αν δεν είναι οπλουργός, μπορεί να κάνει μια τέτοια μετατροπή. Η διαδικασία δεν είναι πολύπλοκη αλλά δεν είναι και εύκολη, αφού απαιτούνται γνώσεις, που δεν πιστεύω ότι είχε ένα παιδί 19 χρονών»⁸¹⁸.

Δ. Συγκεντρωτικά συμπεράσματα από την μελέτη των ανθρωποκτόνων κατά συρροή – κοινοί τύποι σε διεθνές και ελληνικό παράδειγμα.

Η «μαζική ανθρωποκτονία» δεν είναι ένα εγκληματικό συμβάν που οφείλεται σε ένα «απρόβλεπτο», στιγμιαίο ξέσπασμα, όπως συχνά προβάλλεται από τα Μ.Μ.Ε.. Πρόκειται για την κορύφωση ενός προσωπικού αμαλγάματος από εμπειρίες, αντιλήψεις, πεποιθήσεις, απογοητεύσεις, απόγνωση, αυτοπαθή εθισμό στις φαντασιώσεις εχθρότητας και – πολύ πιθανόν – ιχνών ψυχοπνευματικής ασθένειας⁸¹⁹. Το θανατηφόρο «κοκταίηλ» του ψυχισμού του δράστη έχει αρχίσει να διαμορφώνεται χρόνια πριν. Η ερευνητική παρατήρηση μας οδηγεί στο να διακρίνουμε οικογένειες παραγόντων των οποίων η συνύπαρξη καθιστά πιθανή την εκτροπή προς πολυ-ανθρωποκτόνο δραστηριότητα. Η κατανόηση της συλλειτουργίας αυτών των παραγόντων σε συνάρτηση με τον χαρακτήρα του δράστη μας βοηθά αφενός στο να κατανοήσουμε το μηχανισμό του κινήτρου των πράξεών του – κίνητρο όπως προεκτέθηκε μη κατατάξιμο με βάση την κλασσική διάκριση των κινήτρων – αφετέρου να προσδιορίσουμε την δίκαιη γι' αυτόν ποινή και ποινική μεταχείριση γενικότερα. Σε τελική ανάλυση, είναι σαφές ότι το έγκλημα ενός mass murderer δεν παρουσιάζεται ως «ακατάληπτο», όπως αυτό ενός serial killer, αλλά ως πολυπαραγοντικό.

α) Αναφορικά με την προσωπικότητα των δραστών

⁸¹⁸ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 13/4/2009, ρεπορτάζ Μαρίας Ηρειώτου.

⁸¹⁹ Βλ. **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 155-156.

α-ι. Εσωστρεφής χαρακτήρας με άριστη έξωθεν μαρτυρία – ένας εγκληματίας της πρώτης φοράς.

.....

«Ήταν τόσο ντροπαλός, που όταν σου μιλούσε, είχε χαμηλωμένο το βλέμμα». Η φράση έχει διατυπωθεί σχεδόν στερεοτυπικά για αναρίθμητους mass murderers, διαφορετικών εθνικοτήτων και κοινωνικών συντεταγμένων τα τελευταία τριάντα χρόνια. Με κάθε επιφύλαξη ως προς την κατασκευή μοντέλων και «προφίλ» για τους κατά συρροή ανθρωποκτόνους, δεν είναι δυνατόν να αγνοήσει κανείς ορισμένες βάσεις στη χαρακτηρολογική κατασκευή του κατά συρροή ανθρωποκτόνου, οι οποίες παρουσιάζονται με συχνότητα και ομοιότητα σε δράστες διαφορετικών χρονικών περιόδων, εθνικοτήτων και κοινωνικών χαρακτηριστικών. Κυρίαρχο ψυχολογικό χαρακτηριστικό είναι η αυτοαντίληψη του μετέπειτα δράστη ότι είναι ο ίδιος θύμα. Η ψυχική αυτή διάθεση διαμορφώνεται και ενδυναμώνεται πολύ καιρό πριν την εγκληματική εκτροπή. Πρόκειται για πεποίθηση «αμυντικού χαρακτήρα», την οποία πλάθει ως ψυχολογική ασπίδα επειδή αδυνατεί να διαχειριστεί την απόρριψη, την απογοήτευση και το άγχος που προέρχεται από το στενό ή ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Μεγαλώνοντας, καθώς η αυτοεκτίμησή του παραμένει χαμηλή και οι πιέσεις από την αποτυχία κοινωνικοποίησης σε διάφορα επίπεδα σωρεύονται, ο μετέπειτα δράστης συνεχίζει να θεωρεί τον εαυτό του ως το θύμα μιας συνεχιζόμενης αδικίας, διακρίσεων και αποκλεισμού, εντός και εντός οικογένειας και συχνά προσδίδει στον εαυτό του ο ίδιος μια υπερβατική αυταξία, πιστεύοντας ότι «*παρά την αδικία που υφίσταται*», είναι «*μοναδικός*», και «*ανώτερος*» ως αξία από τους υπόλοιπους που τον «*υποτιμούν*». Ασφαλώς, τέτοιες αυτιστικού τύπου ιδεοληψίες, όταν δεν δοκιμάζονται από το άτομο σε «ανοικτές» κοινωνικές συναναστροφές, αλλά συνιστούν απλώς εκδοχές μιας ερμητικής εσωστρέφειας, μεγιστοποιούν την κοινωνική απομόνωση και την αδυναμία επικοινωνίας του ατόμου με το περιβάλλον.

Για τον **Βασίλη Λυμπέρη**, η άφευκτη οικονομική ανέχεια, η απροσδόκητη εγκυμοσύνη, η οποία επέτασσε την «ανάληψη ευθύνης» δια του γάμου με την «ατιμασμένη» Βασιλική και η αναγκαστική συγκατοίκηση με την πεθερά του, προϊόν των ηθών της εποχής ήταν η απαρχή ενός ψυχολογικού και πνευματικού κατήφορου που διήρκεσε τεσσεράμισυ χρόνια. Εγκατέλειψε τη γυναίκα του, ενώ το βρέφος παιδί του και η δεύτερη εγκυμοσύνη της συζύγου του δεν κατόρθωσαν να τον κρατήσουν, έστω για λόγους «τιμής». Η αστάθεια στην εξεύρεση εργασίας προσέθεσε ένταση και διάρκεια στα αισθήματα ασφυξίας και χαμηλής αυτοεκτίμησης του Λυμπέρη.

Ο **Θανάσης Ντρούζος** ζούσε την καθημερινότητα έχοντας επί σειρά ετών υπάρξει πατέρα και μητέρα συγχρόνως, έχοντας ανάγκη το έργο της ανατροφής του

μονάκριβου γιου του σε μοναδικό βιοτικό του στόχο, μέχρι που, το μοιραίο πρωινό, το δυστύχημα αφαίρεσε τη ζωή του παιδιού του.

Ένα «μοναχικό και μελαγχολικό παιδί» ήταν για την κλειστή κοινωνία της περιοχής Παναγιάς Θάσου ο **Θεόφιλος Σεχίδης**. Κυκλοφορούσε συνεχώς μόνος του. Είχε συγκεκριμένο τραπέζι στην κεφετέρια όπου σύχναζε και συγκεκριμένη καρέκλα. Αν δεν έβρισκε την καρέκλα, γύριζε ολόκληρο το μαγαζί για να την εντοπίσει. Δεν άγγιζε τα οينوπνευματώδη και έπινε μόνο γάλα. Ήταν ευγενικός και κρατούσε τους πάντες σε απόσταση. Όμως, ορισμένα συμπτώματα στη συμπεριφορά του, χρόνο με τον χρόνο γίνονταν εντονότερα. «Ήταν διαρκώς αφηρημένος, περπατούσε σκυφτός, σαν κάποιος να τον κυνηγούσε, σαν κάτι να τον απασχολούσε. Τον ακούγαμε να μιλάει μόνος του στο διαμέρισμά του και άλλοτε να κλαίει και να βρίζει», έλεγαν γείτονές του στην πολυκατοικία της Θεσσαλονίκης, όπου πέρασε τα φοιτητικά του χρόνια. Ο ψυχολόγος – ψυχίατρος Ιωάννης Κούρος εξέφρασε την έκπληξή του : *«Η οικογένεια, οι φίλοι, η γειτονιά, δεν έχουν αντιδράσει καθόλου όλα αυτά τα χρόνια που εξελισσόταν μια παθολογία;»*⁸²⁰.

Ο 23χρονος **Παντελής Καζάκος** είχε περάσει μια άτυχη ζωή μέχρι το μοιραίο βράδυ του Οκτωβρίου του 1999. Ορφανός από μητέρα από τα δεκαεπτά του, αναγκάστηκε να μείνει με τον πατέρα του Νίκο, νυχτοφύλακα σε αμαξοστάσιο της Ε.Α.Σ.. Ο μικρός πέφτει στην ηρωίνη. Το 1996, μετακομίζουν σε μονοκατοικία στο Μπραχάμι, στην οδό Αρκαδίου 7. Οι γείτονες θυμούνται τον 20χρονο τότε Παντελή να μπαίνει και να βγαίνει στο σπίτι ώρες ασυνήθιστες, με μαύρους κύκλους γύρω από τα μάτια και με λυγισμένα γόνατα, όταν ήταν «χαρμάνης». Στους έντονους καυγάδες με τον πατέρα του, η λέξη «ηρωίνη» έχει ακουστεί πολύ καθαρά. Μετά από πίεση εισάγεται στη μονάδα απεξάρτησης «Στροφή» και εγγράφεται στο Α' Εσπερινό Λύκειο Πατησίων, ως υποχρέωσή του από το πρόγραμμα. Αξιοποιώντας μια ευεργετική διάταξη για τα παιδιά των προώρως αποβιωσάντων εργαζομένων στην ΕΡΤ, όπως η μητέρα του, προσλαμβάνεται στην ΕΡΤ ως φύλακας. Το 1998 ο Παντελής Καζάκος στρατεύεται στο Πυροβολικό. Κάποιες φορές έχουν θεαθεί στρατονόμοι να τον «μαζεύουν» από το σπίτι της Αρκαδίου. Τον Οκτώβριο του 1999 όταν τέλεσε τα εγκλήματα, είχε απολυθεί προ τεσσάρων μηνών από το στρατό και είχε ξαναπιάσει δουλειά στην ΕΡΤ. Είχε όμως να εμφανισθεί περίπου ένα μήνα στη δουλειά του.

Ο **Διονύσης Φούκας** παρά τα 36 χρόνια του, ζούσε ακόμη στο πατρικό του σπίτι, χωρίς να έχει ανεξαρτητοποιηθεί κοινωνικά, οικογενειακά και οικονομικά. Η πατρική φιγούρα έπαιζε καθοριστικό ρόλο γι' αυτή την υπανάπτυξη της

⁸²⁰ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 10/8/1996, σε ρεπορτάζ (Κ. Κυριακόπουλου – Θωμά Τσάτση – Σάκη Αποστολάκη)

προσωπικότητάς του. Χαμηλότονος, ήπιος και ολιγόλογος ο Διονύσης Φούκας, δεν έπινε, δεν κάπνιζε, δεν ξενυχτούσε. Νήστευε και κοινωνούσε τακτικά, δεν είχε ακουστεί να φωνάζει ποτέ, ούτε είχε διαπληκτισθεί με κανέναν συγχωριανό του. Μακριά από τα Καλύβια δεν έφυγε παρά μόνο όταν πήγε φαντάρος. Τελείωσε το Γυμνάσιο στο Αγρίνιο και από μικρό τον έβαλε ο πατέρας του στη δουλειά, με τα ζώα. «Κοπέλα δεν είχε εδώ και πολλά χρόνια, ίσως να μην είχε και ποτέ», λένε οι θαμώνες του καφενείου⁸²¹. Αντίθετα με τον Διονύση, που παρουσιάζεται από μαρτυρίες ως «παιδί του κατηχητικού και της εκκλησίας», ο πατέρας του Λυσίμαχος Φούκας είχε ιστορικό «νταή» για την περιοχή. Είχε τα χαρακτηριστικά του «ζόρικου» ανθρώπου, του εξοικειωμένου με τα όπλα, που προσέφευγε εύκολα στη λεκτική βία και που -φέρεται να- συμπεριφερόταν σκληρά και απότομα στη γυναίκα και την κόρη του⁸²². Κάτοικοι των Καλυβίων ισχυρίζονται ότι ο Λυσίμαχος έλεγε στο γιό του «από μικρό», ότι «δεν είναι γνήσιος απόγονός του». *Του μιλούσε σκληρά και εκείνος υπάκουγε σα σκυλί. Φαίνεται ότι είχε έλθει η ώρα που ο γιός αποφάσισε να δείξει στον πατέρα ποιός είναι»*⁸²³.

Για τον 19χρονο **Δημήτρη Πατμανίδη**, η προσφυγική καταγωγή, η πενιχρή οικονομική καθημερινότητα του οικονομικού μετανάστη, η έλλειψη επαγγελματικών οριζόντων και η περιθωριοποίηση στους σχολικούς κόλπους είχαν επιστρωθεί στην εύθραυστη ψυχολογική δομή ενός μετεφήβου από σειρά ετών. Ο ρόγχος της απόγνωσης του νεαρού συσφίχθηκε από ένα κλίμα ψυχολογικής βίας ρατσιστικού τύπου, το οποίο υφίστατο μέσα στο σχολείο. Το πρώτο δείγμα περάσματος στην πράξη καταγράφηκε με την εξωτερίκευση βίαιης συμπεριφοράς κατά του συμμαθητή του στο Λύκειο Πειραιώς, ένα χρόνο πριν το εγκληματικό του ξέσπασμα. Η απόρριψη του νεαρού από την «κοπέλα που ερωτεύθηκε», ήρθε να επισφραγίσει το διαπροσωπικό αδιέξοδο και να λειάνει ακόμη περισσότερο τις ψυχολογικές υποδοχές του νεαρού για καταφυγή προς την ανθρωποκτόνο βία.

Οι έξι ανθρωποκτόνοι κατά συρροή που εξετάσαμε δεν είχαν παρουσιάσει σοβαρές αντικοινωνικές εκτροπές, πολλώ μάλλον παραβατική συμπεριφορά, πριν το μοναδικό ξέσπασμά τους. Όμως οι απορρίψεις, οι στερήσεις, η πολυεπίπεδη επιρροή του θανάτου (ή) και της απόσχισης από αγαπημένα πρόσωπα είχαν αρχίσει να σωρεύονται στον ψυχισμό τους. Αντίστοιχα, οι αντοχές του καθενός, όσο πλησιάζει η ώρα της έκρηξης, δείχνουν να φθίνουν επικίνδυνα. Ο Λυμπέρης προσπαθεί με τη γνωριμία του με την 18χρονη Μαρία να ξαναφτιάξει τη ζωή του και ξοδεύει όλο το περίσσειμα τρυφερότητας και τα όνειρά του σ' αυτή την απεγνωσμένη

⁸²¹ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα» 2/12/2006, ρεπορτάζ Στέλιου Βραδέλη.

⁸²² Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής» 3/12/2006, ρεπορτάζ Σοφίας Γιαννακά.

⁸²³ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 2/12/2006, ρεπορτάζ Άρη Χατζηγεωργίου.

σχέση. Το γνωρίζει ότι είναι ακόμη παντρεμένος, έστω και σε διάσταση, όμως πηγαίνει να «ζητήσει» τη νεαρή από τον πατέρα της. Όταν η γυναίκα του ανακαλύπτει από το τυχαίο τηλεφώνημα στο οποίο παρευρίσκεται ότι υπάρχει «κάποια Μαρία», εκείνος αρχικά το ομολογεί, όμως η ψυχική του αποδιοργάνωση ενδεικνύεται από το ότι την αμέσως επόμενη μέρα κλαίγοντας πηγαίνει στη γυναίκα του και την παρακαλεί να τον συγχωρέσει. Ο Ντρούζος συνταράχθηκε από την αίσθηση της αδικίας όταν στην πρωτόδικη δίκη αντιλήφθηκε ότι ο άνθρωπος που «σκότωσε» το παιδί του δεν πρόκειται να εγκλειστεί στη φυλακή. Έχοντας χάσει τη σύζυγό του και στη συνέχεια το μονάκριβο παιδί του, περιμένει την δευτεροβάθμια δίκη αναμένοντας το «μοιραίο». Ο υπαίτιος δεν θα τιμωρηθεί ποτέ. Ο Θεόφιλος Σελίδης απολάμβανε την αυτονομία του στο φοιτητικό διαμέρισμα της Θεσσαλονίκης, μακριά από την ασφυκτική μικροκοινωνία της Θάσου και την αντίστοιχη της οικογένειάς του, με την ψυχωσική αδελφή. Όταν οι πιέσεις του πατέρα του για να δεχθεί να υποβληθεί σε θεραπευτική μεταχείριση άρχισαν να γίνονται έντονες και του αναγγέλθηκε ότι θα έρθει από το εξωτερικό ο θεός του «για να τον συζητήσει», η απειλή φαίνεται στα μάτια του διάχυτη και εξοντωτική. Ο Καζάκος είχε γνωρίσει το θάνατο της μητέρας του στην εφηβεία, είχε περάσει από την ηρωίνη και βρισκόταν εντός και εκτός εργασίας τα τελευταία χρόνια. Με έντονες συγκρούσεις με τον πατέρα του, με ελάχιστες προσωπικές διεξόδους ή ενδιαφέροντα, με το μισθό του «σεκιουριτά» να μην φθάνει για το όποιο περιστασιακό «χόμπυ» και χωρίς φίλους ή μόνιμο δεσμό, ένιωθε ότι βρίσκει κάποια ίχνη ταυτότητας «αντιθετικά». Αντιλαμβανόμενος, δηλαδή, τον εαυτό του ως «θιγόμενο», ως δυστυχή, κατ'αντιπαράβολο προς τους οικονομικούς μετανάστες, που συγχρωτίζονται μεταξύ τους σε κλειστές, δεμένες μικροκοινωνίες με συνδετικό ιστό την εθνότητα, ή τη γλώσσα (ενώ αυτός δεν ανήκει σε καμία ένωση, σύλλογο, ομάδα ή παρέα και δεν έχει φίλους), εργάζονται έχοντας ελάχιστες ανάγκες (ενώ αυτός έχει μια δουλειά στην οποία είναι αναγκασμένος, με αντίκρουσμα έναν πενιχρό μισθό ανειδίκευτου, να στέκεται και να παρατηρεί επί ατέλειωτες ώρες, υπό τις όποιες καιρικές συνθήκες). Ο Διονύσης Φούκας είχε οπωσδήποτε εισπράξει άπειρες μειώσεις της προσωπικότητάς του μέσα στα χρόνια από τον πατέρα του Λυσίμαχο. Η επιτιμητική επωδός των τελευταίων χρόνων ήταν ότι «δεν είναι άξιος δικός του απόγονος». Για έναν άνθρωπο χωρίς καν τη βασική εκπαίδευση, ο οποίος μια ζωή δεν έχει φύγει μακριά από το χωριό του, δεν έχει μπορέσει στα 36 του να κάνει μια σχέση του με το άλλο φύλο να στεριώσει, η ανάγκη για επιβεβαίωση στα μάτια του κριτή – πατέρα έχει μεταβληθεί μέσα στα χρόνια σε βραδυφλεγή βόμβα. Για τον νεαρό Πατμανίδη, η ρατσιστική συμπεριφορά των συμμαθητών του, η κοινωνική απομόνωση και η έλλειψη φίλων γέννησε και εξέθρεψε αισθήματα μίσους. Η μοναδική αντιμετώπιση

του σχολικού περιβάλλοντος απέναντι στο βίαιο ξέσπασμά του, ένα χρόνο πριν το έγκλημα, ήταν η αποβολή του και η αναγκαστική μεταγραφή του σε άλλο Λύκειο. Μια τέτοια αντιμετώπιση πιθανότατα ενίσχυσε στον εγκλωβισμένο ψυχικό κόσμο του 19χρονου την απόφαση για καταφυγή στη βία, καθώς αισθάνθηκε απέναντί του ένα απρόσωπο, ανάλητο, «άδικο», σε σχέση με τις ανάγκες του σύστημά.

α-ii. Οι δεσμοί του δράστη με την οικογένεια και το στενό κοινωνικό περιβάλλον.

Κυρίαρχο στοιχείο στο υπόβαθρο της προσωπικότητας των mass murderers είναι η κοινωνική απομόνωση⁸²⁴. Αρκετοί έχουν βιώσει την απομόνωση στο μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους, ακόμη και αν είναι ενταγμένοι σε ένα οικογενειακό περιβάλλον. Ο μετέπειτα δράστης, κατά το χρονικό διάστημα που προηγείται του ανθρωποκτόνου ξεσπάσμάτος του στερείται ουσιώδους και αξιόπιστης σχέσης με τα πρόσωπα του οικογενειακού του περιβάλλοντος. Στην κρίσιμη χρονική φάση που θα προκύψει το τελικό ερέθισμα, η τελική αφορμή για την ψυχολογική του εκτροπή, δεν έχει «δίκτυ ασφαλείας», αδυνατεί να προστρέξει στις «φωνές της λογικής», σε φίλους και συντρόφους που να τον στέργουν και να ενδιαφέρονται για αυτόν.

Όπως πολλοί βίαιοι εγκληματίες, έτσι και οι mass murderers εμφανίζουν ταραχώδη παιδική ηλικία. Περιβάλλον βίας μέσα στην οικογένεια, απόρριψη από τους οικείους, κοινωνική απομόνωση καταγράφονται συχνώτατα. Η βία, στην περίπτωση του Φούκα ήταν περισσότερο ψυχολογική, καθώς η προσωπικότητα του σκληροτράχηλου αγρότη πατέρα δεν άφησε περιθώρια στο νεαρό γιο να ξεφύγει από το χωριό του, από τις αγροτικές εργασίες, από το ρόλο ενός «μέτριου» γιου, που αγκομαχεί να αναμετρηθεί με τα «στάνταρ» του πατέρα.

Η απώλεια από φυσικό θάνατο ή διακοπή της οικογενειακής συμβίωσης εκ μέρους του ενός γονέα, είναι ένα στοιχείο που επίσης ξεχωρίζει. Ο Καζάκος είχε ζήσει από τα 17 του χρόνια με το βάρος του θανάτου της μητέρας του και ο Θανάσης Ντρούζος, παρ'ότι σε ώριμη ηλικία, έχασε τη γυναίκα του και έμεινε μόνος στη ζωή με έναν ανήλικο γιο. Κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας, πολλοί εμφανίζουν δυσκολία να συνάψουν ή να διατηρήσουν στενές σχέσεις και η εμφάνιση πολυποίκιλων συναισθηματικών προβλημάτων είναι συχνή. Επιπλέον, η αδυναμία «δεσίματος» συνοδεύεται από μια τάση καταφυγής στη βία ως διέξοδο επίλυσης προβλημάτων. Δεν λείπουν οι περιπτώσεις όπου σε νεαρή ηλικία εμφανίζονται σημεία ψυχικής διαταραχής, όπως στην περίπτωση Σεχίδη, όμως στη χώρα μας -έχει

⁸²⁴ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 157.

ξανασυμβεί σε μετέπειτα εγκληματίες⁸²⁵- οι κοινωνικοί συσχετισμοί δυσχεραίνουν και τελικά αποτρέπουν την ορθολογική αντιμετώπιση του ασθενούς, με το φόβο του κοινωνικού στίγματος. Συνολικά, είναι κοινός τόπος στο βιογραφικό των μετέπειτα ανθρωποκτόνων κατά συρροή, το ιστορικό παρατεταμένου ψυχικού τραύματος, ανασφάλειας, απογοήτευσης και απόρριψης, γνωρίσματα που εμφανίζονται με τέτοια συχνότητα, ώστε αποκτούν χαρακτήρα μόνιμο και अपαραράλλακτο στους βιορρυθμούς του ατόμου.

Οι οικογενειοκτόνοι mass murderers ειδικώτερα έχουν συνδεθεί μέσα στα χρόνια με τα μέλη της οικογένειας και μετέπειτα θύματά τους με δεσμούς θυμού, αντίδρασης και απόγνωσης, οι οποίοι αποκτούν έναν ιδιόμορφο εκρηξιγενή χαρακτήρα και μόνο από το γεγονός ότι τα πρόσωπα με τα οποία ο μετέπειτα δράστης έχει ζήσει, μεγαλώσει και συναισθηματικά ζυμωθεί είναι αυτά για τα οποία τρέφει άκρως αρνητικά συναισθήματα, αυτά ακριβώς που αισθάνεται ότι η παρουσία τους «τον πνίγει». Για τους Σεχίδη και Λυμπέρη η θεμελιώδης συγκρουσιακή αφορμή δόθηκε από πρόσωπα που γνώριζαν καλά και μάλιστα συνδέονταν μαζί τους με δεσμούς ζωής. Για τον Διονύση Φούκα, ο πατέρας του δεν υπήρξε θύμα του, αλλά η ουσιαστική αφορμή της πολυανθρωποκτονίας εκτροπής του, μέσα από το καθεστώς ψυχολογικής καθυποβολής με το οποίο είχε αλώσει τον ψυχισμό του γιου του.

Σε περιπτώσεις όπου ο δράστης έχει γνωρίσει την απόρριψη από ένα αγαπημένο πρόσωπο εντός της οικογένειας, είναι πιθανό να στοχοποιηθούν και τρίτα πρόσωπα που θα «βρεθούν στο δρόμο του». Συνηθέστερο όμως φαινόμενο είναι τα θύματα να εξαντλούνται στους «αγαπημένους» του δράστη και η ανθρωποκτονία έκρηξη να σταματά όταν όλα τα πρόσωπα που είναι πιθανό να εμφανιστούν επί τόπου είναι νεκρά, όπως στην περίπτωση Σεχίδη. Ο Βασίλης Λυμπέρης, αρχέτυπο «φτωχοδιάβολου» βιοπαλαιστή από μια σκοτεινή εποχή της ιστορίας της Ελλάδας, ενεπλάκη σε έναν ατυχή γάμο, έγινε σύντομα πατέρας, δεν είχε όμως το σθένος και την οικονομική επιφάνεια (ή και την εργατικότητα) για να επωμιστεί χωρίς ψυχολογικούς κλυδωνισμούς το βαρύ φορτίο της οικογένειας. Με δεδομένο ότι βρισκόμαστε στα σκοτεινά χρόνια της χούντας, είναι άδηλο το κατά πόσο ο Λυμπέρης θα υπέκυπτε στη ζοφερή δίψα του για εκδίκηση, αν είχε τη βάσιμη προσδοκία ότι θα μπορέσει να ζήσει την οικογένειά του χωρίς εκπτώσεις. Ας μη λησμονείται ότι στους ευκαιριακούς συνοίκους του στο ταπεινό πανδοχείο της οδού Σωνιέρου, «έταξε» ένα αυτοκίνητο και «χρήματα» για να τον βοηθήσουν να «κάψει» το σπίτι του. Και ότι αυτό το κίνητρο για τους τρεις συνεργούς του ήταν αρκετό.

⁸²⁵ Βλ. την υπόθεση Κοσμά (1996), όπου ο πατέρας του ψυχασθενούς κατέληξε να τον φονεύσει, μετά από χρόνια άρνηση της οικογένειας να αποδεχθεί το πρόβλημα και να περιορίσει το παιδί της σε ίδρυμα.

Περαιτέρω, είναι αξιοσημείωτο ότι σχεδόν όλες οι περιπτώσεις των πολυανθρωποκτόνων που προεξετέθησαν ζούσαν σε μικρές, κλειστοφοβικές κοινωνίες, με αυστηρή κοινωνικοοικονομική δομή και άκαμπτο αξιακό σύστημα προσαρμοσμένο σε ρόλους και παραδόσεις μάλλον απαρχαιωμένες ακόμη και για την εποχή τους. Από τις φτωχογειτονίες της Αθήνας του τέλους της δεκαετίας του '60, στη Χαλκίδα των μέσων της δεκαετίας του '90, την Θάσο της ίδιας εποχής, στα προάστια της Αθήνας του τέλους της δεκαετίας του '90 και από εκεί στα φτωχά χωριά της Αιτωλοακαρνανίας της σύγχρονης Ελλάδας, η υποδομή γένεσης των εγκλημάτων αυτών υπήρξε το ίδιο το πλέγμα των ηθών του ημιαστικού και μεσοαστικού περιβάλλοντος. Οι «κλειστές» κοινωνίες⁸²⁶. Οι κλειστές κοινωνίες λειτουργούν ως συστήματα ευρισκόμενα λίγο πιο έξω από τις μεταβολές, τις εξελίξεις και τους γρήγορους μετασχηματισμούς. Όπως κάθε «κλειστό» σύστημα, τα χωριά της ελληνικής επαρχίας αναπτύσσουν αμυντική στάση για τη διατήρηση και την αναπαραγωγή τους σε ο,τιδήποτε θα μπορούσε να διαταράξει τη φαινομενική ισορροπία του ως αυτόνομους κοινωνικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσονται συμπεριφορές με έντονο το στοιχείο της υποκρισίας⁸²⁷. Τα Καλύβια, το χωριό του πατέρα και του γιου Φούκα, είναι ένα παλαιό κεφαλοχώρι 2.500 κατοίκων. Σε αντίθεση με την περιοχή, που ζει από την καλλιέργεια καπνών, οι κάτοικοι των Καλυβίων έχουν τα αγροτικά εισοδήματά τους από καλαμπόκια, σιτάρια, τριφύλλια, περιβόλια. Λιγότεροι συντηρούν πρόβατα. Η Λεύκα, το χωριό των θυμάτων, είναι από τα ξεχασμένα χωριουδάκια της επαρχίας που ρημάζει μέρα με τη μέρα. Το 2005 λόγω έλλειψης παιδιών έκλεισε το δημοτικό σχολείο. Οι κάτοικοι ασχολούνται με χειρωνακτικά επαγγέλματα και λίγοι διατηρούν πρόβατα. Δύο από τα

⁸²⁶ Σχετικά με την περίπτωση Φούκα, ο καθηγητής Εγκληματολογίας της Νομικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών Νέστωρ Ε. Κουράκης δήλωσε στην εφημερίδα «Το Πρώτο Θέμα», 3/12/2006: «Στις μικροκοινωνίες η έννοια της γης είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους ανθρώπους που την καλλιεργούν (...). Είναι το μοναδικό μέσο βιοπορισμού του, αυτό για το οποίο μοχθούσε επί σειρά μηνών και κάποιος έρχεται να του το καταστρέψει μέσα σε μια στιγμή. Πόσο μάλλον όταν η κατάσταση επαναλαμβάνεται. Το ενδεχόμενο της επανάληψης τον φορτίζει και αναρωτιέται «τί κάνω εγώ εδώ;», «πώς αντιμετωπίζω αυτή την απειλή;». Βέβαια φθάνει κανείς στο έγκλημα όταν νιώθει ότι όλοι οι υπόλοιποι δρόμοι είναι κλειστοί. Ως προς τα εγκλήματα τιμής, αναφέρω κάτι χαρακτηριστικό που διάβασα στο βιβλίο του κ. Κανάκη Γερωνυμάκη: μια βεντέτα στην Κρήτη ξεκίνησε όταν ένα πουλάκι κάθισε σε ένα καμπαναριό. Ένας από τους παρευρισκόμενους προσπάθησε να το πετύχει και απέτυχε. Κάποιος άλλος άρχισε τότε να τον χλευάζει και αυτό στάθηκε αφορμή να ανοίξει ένας κύκλος αίματος. Στις μικρές κοινωνίες το στοιχείο της τιμής είναι υπερεκτιμημένο». Βλ. σχετ. και **Θεόδ. Παπαθεοδώρου**, Έγκλημα και Τοπική Κοινωνία – η φανερότητα εγκληματικότητα στην Κέρκυρα κατά την περίοδο 1995-1998, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1155-1162.

⁸²⁷ **Γ. Πανούση**, Το έγκλημα του φτωχού και η φτώχεια ως «έγκλημα» (σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης), σε Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 412 επ.Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 15/5/2004, σχόλιο της καθηγήτριας Εγκληματολογίας Βάσως Αρτινοπούλου για τα εγκλήματα που συμβαίνουν στην ελληνική επαρχία. Πρβλ. και **J. R. Blau, & P. M. Blau**, The cost of inequality: Metropolitan structure and violent crime. *American Sociological Review*, vol. 47, 1982, pgs114-129.

θύματα, ο Βασίλης και ο Χρήστος Νικολόπουλος έτρεχαν όπου υπήρχε δουλειά, στην Άμφισσα, στην Κοζάνη, στην Κρήτη, στην Ζάκυνθο, ενώ ένα τρίτο, ο 17χρονος Αλέξης Νικολόπουλος εργαζόταν την ημέρα και το βράδυ πήγαινε σχολείο. Ο καθηγητής Εγκληματολογίας στο τμήμα Μ.Μ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών Γιάννης Πανούσης συνόψισε σχετικά την περίπτωση Φούκα ως εξής: «Η προάσπιση του ζωτικού χώρου του βίου είναι σημαντική αφορμή βίας για τον αγροτικό τρόπο ζωής. Πρόσφατα στον Πειραιά έγινε μαχαίρωμα για μια θέση πάρκινγκ»⁸²⁸.

Ο καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Στέλιος Παπαγεωργίου – Γονατάς δήλωσε σχετικά : «Ο βασικός λόγος για τον οποίο παρατηρούνται οι σκληρότερες πράξεις βίας στην ελληνική επαρχία έχει να κάνει με το κίνητρο της εκδίκησης, είτε αφορά προσωπικούς λόγους, είτε και την προσωπικότητα των δραστών, οι οποίοι θεωρούν ότι σε περιπτώσεις που προσβάλλεται το εγώ τους έχουν το δικαίωμα να αυτοδικήσουν με το χειρότερο τρόπο. Συνήθως, όταν προσβάλλεται η κτηματική ιδιοκτησία των δραστών, θεωρούν ότι ουσιαστικά αυτό συνιστά προσβολή του εγώ τους. Ειδικά σε μέρη της ελληνικής επαρχίας που έχουν έντονο γεωργικό και κτηνοτροφικό χαρακτήρα, οι συγκεκριμένοι δράστες ταυτίζονται πολύ περισσότερο με αυτά τα εδάφη, απ'ότι σε μια οικιστικά ανεπτυγμένη περιοχή»⁸²⁹. Ανεξάρτητα αν η τελευταία θέση τείνει προς την ψηλάφηση της κινητρομορφολογίας ενός εγκλήματος τιμής, η ουσία της αφορά της περιρρέουσα ατμόσφαιρα της επαρχίας, την ιδιαίτερη ηθογεωγραφία που διατρέχει και εμπνέει τις ζωές όχι μόνο των δραστών, αλλά και τις πράξεις και παραλείψεις των θυμάτων και του κοινωνικού περιγύρου τους, καθορίζοντας τις συνθήκες μέσα στις οποίες θα ενσκήψει το πολυανθρωποκτόνο ξέσπασμα.

Στην οικογένεια Σεχίδη στη Θάσο, η σκιά της ύπαρξης μιας ψυχικώς ασθενούς κόρης δεν διδάξε πώς να χειριστούν τον ατίθασο γιο τους Θεόφιλο. Ούτε και κατόρθωσαν να ξεπεράσουν το φόβο για την κοινωνική κατακραυγή που θα προκαλούσε η απόφαση για συστηματική παρακολούθηση ή και για εγκλεισμό του σε ίδρυμα. Ο πατέρας Καζάκος, μόνος με το γιό του, χωρίς συγγενείς και άλλη ανθρώπινη στήριξη, ήξερε ότι είχε «χάσει το παιχνίδι», όταν ο γιός του «έπεσε» στην ηρωίνη. Και πίστεψε ίσως ότι τα πολύχρονα βάσανά του τελείωσαν όταν κατόρθωσε να του βρεί τη δουλειά του φρουρού ασφαλείας στα κτίρια της ΕΡΤ. Η ανωνυμία της μεγαλούπολης διαδραμάτισε εδώ έναν αντίστροφο ρόλο. Στον χαοτικό καμβά του υποβαθμισμένου κέντρου της Αθήνας, ο Καζάκος αναζήτησε την ταυτότητά του («δε γουστάρω τους ξένους»), χάνοντας τον εαυτό του στις γκετοποιημένες συνοικίες

⁸²⁸ Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής» 3/12/2006, ρεπορτάζ Σοφίας Γιαννακά.

⁸²⁹ Βλ., μ.α., **Έφης Λαμπροπούλου**, Κοινωνίες σε κίνδυνο και αίσθημα ανασφάλειας, σε Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 556-560. Βλ. και εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 3/12/2006.

ξένων -προς αυτόν και ξένων μεταξύ τους- ανθρώπων, με τη βεβαιότητα ότι δύσκολα θα εντοπιστεί. Η ανωνυμοποίηση του φυλετικά ανάμικτου πληθυσμού του Αθηναϊκού «downtown» έθεσε έναν ουσιαστικό όρο στην εγκληματογένεση, καθώς ευνόησε τη διαμόρφωση της απόφασης στο μυαλό του Καζάκου. Κατ'ανάλογο τρόπο η κοινωνική στενότητα της περιοχής των Καλυβίων Αιτωλοακαρνανίας αποκάλυψε την ταυτότητα του φονέα των πέντε κυνηγών από το διπλανό χωριό: το «μαντρί» των Φουκαίων απέιχε ούτε μισό χιλιόμετρο από τον τόπο του μακελειού. Μόλις τα φώτα της τηλεόρασης άρχισαν να ψάχνουν ανάμεσα στους σαστισμένους ντόπιους για «μαρτυρίες», τα στόματα άνοιξαν, οι πληροφορίες διασταυρώθηκαν τάχιστα, ο Διονύσης Φούκας έπεσε σε αντιφάσεις και ήταν θέμα χρόνου να ομολογήσει.

α-iii. Επιπρόσθετοι παράγοντες εγκληματογένεσης.

Οι δράστες εγκλημάτων βίας εμφανίζουν στον προεγκληματικό τους βίο ορισμένα χαρακτηριστικά στη συμπεριφορά τους τα οποία, αν και δεν αποτελούν κατ'ανάγκην προαγγέλους εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς, χρήζουν ανάλυσης. Τα χαρακτηριστικά αυτά αντανakλούν μια ψυχολογική εντροπία, οι τύποι της οποίας καταγράφονται να εμφανίζουν συγκριτικά μεγαλύτερη πιθανότητα εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς⁸³⁰. Για παράδειγμα, οι επιστήμες της ανθρώπινης συμπεριφοράς έχουν διαπιστώσει ερευνητικά ότι μεγαλύτερη πιθανότητα να εκτραπεί στη βία έχει όποιος έχει στο παρελθόν χρησιμοποιήσει βία. Συνεπώς, το ιστορικό βίαιης συμπεριφοράς είναι ένας παράγοντας που μπορεί να ενδείξει αυξημένη πιθανότητα βίαιης εκτροπής στο μέλλον. Εξάλλου, ορισμένες ψυχολογικές διαταραχές συνδέονται στενά με την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς. Κλασσικό παράδειγμα ο πάσχων από αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας («sociopath»), ο οποίος επιδεικνύει ψυχρή αδιαφορία για την ευημερία των άλλων, αιφνίδια και ακραία ξεσπάσματα θυμού και ελάχιστες εάν όχι μηδαμινές τύψεις για τις ζημιογόνες ενέργειές του. Από τα λίγα διαθέσιμα στοιχεία που μας καταλείπουν οι απόψεις ειδικών που δημοσιοποιήθηκαν κατά καιρούς, επ'ευκαιρία της εκδίκας της υπόθεσης του καθενός και με τον περιορισμό ότι κανείς από τους δράστες που αναφέραμε δεν κρίθηκε έστω μειωμένου καταλογισμού, οι Σεχίδης και Καζάκος έδειξαν ότι η συμπεριφορά τους, ιδίως όπως αυτή εκδηλώθηκε κατά το χρόνο του εγκλήματος και αμέσως μετά (λ.χ. στο πώς αποτυπώθηκε ο τρόπος σκέψης τους στην απολογία τους στην Ανάκριση) ενέχει στοιχεία νόσου.

⁸³⁰ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pg 180.

α-iii.1. Παθολογικό υπόβαθρο – ψυχικές διαταραχές και σχιζοφρένεια. Η διαταραχή της παρανοϊκής σχιζοφρένειας, όπως και άλλες δυσλειτουργίες που συνοδεύουν μια ψυχωσικού χαρακτήρα διαταραχή, συχνά σχετίζονται με επιθετική ή βίαιη συμπεριφορά. Εάν μάλιστα η ασθένεια δεν διαγνωσθεί εγκαίρως και το υποκείμενο δεν τεθεί υπό ιατροφαρμακευτική παρακολούθηση, η ανθρωποκτόνος βία είναι δυνατόν να εκδηλωθεί ακριβώς με την κορύφωση της ασθένειας, όταν εντείνεται η ψυχολογική πίεση στον πάσχοντα. Πρόσωπα που πάσχουν από τέτοιου είδους σοβαρές διαταραχές αδυνατούν να διαχειριστούν τις εμπειρίες τους και δεν κατανοούν πάντοτε τις συνέπειες των πράξεών τους. Η παράνοια επίσης, ειδικά εάν συνοδεύεται από «οράματα» και παραισθήσεις, σε ορισμένες περιπτώσεις σχετίζεται με βίαιη συμπεριφορά. Η περίπτωση Σεχίδη, με δεδομένο το ιστορικό της οικογένειάς του στην ψυχική ασθένεια είναι καταλυτική. Η εμμονή του στο ότι «όλα ξεκίνησαν όταν έμαθε ότι ήταν νόθο παιδί», θέση την οποία με απόλυτη συναίσθηση εξέθεσε στην απολογία του, ίσως είναι ενδείκτης ψυχικής νόσου.

Η σχιζοφρένεια είναι μια βαρεία ψυχική ασθένεια που λόγω της συνθετότητας της συμπτωματολογίας της συχνά παραγνωρίζεται και δεν διαγιγνώσκεται. Σε κάποιες μορφές της συνοδεύεται από παράδοξες ψευδαισθήσεις και παραισθήσεις και χαρακτηρίζεται από ασυνήθιστη, αποδιοργανωμένη συμπεριφορά και ομιλία. Υπάρχει μια τεράστια γκάμα τύπων σχιζοφρένειας, μεταξύ των οποίων αυτή του παρανοϊκού τύπου. Οι πάσχοντες από τον τύπο αυτόν της σχιζοφρένειας συχνά άγονται στην ανθρωποκτόνο βία και κρίνονται από τα δικαστήρια ως πάσχοντες από ψυχική νόσο. Η συμπεριφορά του πάσχοντος χαρακτηρίζεται ως ακραία και εκκεντρική, όπως του Σεχίδη που «έπινε μόνο γάλα» και «άφησε μούσι για να μοιάζει με το Χριστό». Η ασθένεια εκδηλώνεται ελαφρώς συχνώτερα στον ανδρικό πληθυσμό, μετά την εφηβεία και σε ηλικία πρότερη των 40. Η κληρονομικότητα είναι κρίσιμη παράμετρος της ασθένειας, καθώς οι πρώτου βαθμού συγγενείς ατόμων που πάσχουν από σχιζοφρένεια έχουν δεκαπλάσιες πιθανότητες να εμφανίσουν την νόσο σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό⁸³¹. Στις Η.Π.Α. διάφορες μορφές σχιζοφρένειας διαγιγνώσκονται για πρώτη φορά σε 1 ανά 10.000 εξεταζόμενα άτομα επί του συνολικού πληθυσμού. 1 έως 2% του πληθυσμού καταγράφεται ότι πάσχει από κάποιας μορφής της νόσου⁸³². Οι πάσχοντες από σχιζοφρένεια συνήθως είναι προβληματικοί στην κοινωνικοποίησή τους και παρουσιάζουν βίαιες και ακραίες μεταβολές στην συμπεριφορά τους. Ειδικά όσοι παρουσιάζουν σχιζοφρένεια παρανοϊκού τύπου

⁸³¹ Βλ. American Psychiatric Association (A.P.A.), Diagnostic and Statistical Manual Of Mental Disorders, 4th edition, Washington D.C., 1994, pgs 2-39.

⁸³² Βλ. American Psychiatric Association (A.P.A.), 1994, οπ. ανωτ., παραπ. 814 Σύμφωνα με το φυλλάδιο του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ) Η σχιζοφρένεια προσβάλλει περίπου ένα στα 100 άτομα, χωρίς διάκριση φύλου.

στοχειώνονται από έντονες και επίμονες παραισθήσεις και ψευδαισθήσεις και από σύνδρομα καταδίωξης. Βλέπουν απειλές παντού και εξωθούνται σε επιθετική συμπεριφορά κατά τρόπο απρόβλεπτο και απότομο, διότι βλέπουν κίνδυνο σε κάθε ανθρώπινη προσέγγιση. Στο μυαλό του παρανοϊκού σχιζοφρενή, επάλληλες συνομωσίες οικείων και μη προσώπων στοχεύουν να του αποστερήσουν την ελευθερία και επιβουλεύονται διαρκώς τη ζωή του. Για αυτό το λόγο και υποκύπτει ευκολότερα σε φοβικά σύνδρομα και πανικόβλητες αντιδράσεις, νιώθοντας την ανάγκη να υπερασπίσει, όπως το αντιλαμβάνεται, τον εαυτό του και καταφεύγει στη βία. Αποτελεί εκδοχή της νόσου το να θεωρεί ο πάσχων, ακριβώς σε αυτή του την προσπάθεια να «αυτοπροστατευθεί», τον εαυτό του «σωτήρα», «λυτρωτή», «όργανο απόδοσης δικαιοσύνης», ή επικαλείται ότι τα εγκλήματά του υπήρξαν το επίμονο πρόσταγμα «φωνών» που τον διέταζαν να εκδικηθεί αυτούς που συνιστούν την απειλή. Ο Καζάκος υιοθέτησε αυτή την εκδοχή, μίλησε για φωνές, για «άνωθεν εντολές», αλλά αμφισβητήθηκε από την προανακριτική του κατάθεση (η οποία δεν λαμβάνεται υπόψη για την καταδίκη του), που φαινόταν απολύτως λογική και με νοηματική συνέχεια.

Αποδομώντας την επικρατέστερη από τις σφαλερές και επιστημονικοφανείς απόψεις που κατέκλυσαν τα Μ.Μ.Ε. για τον Σεχίδη τις πρώτες ημέρες των αποκαλύψεων ο καθηγητής κος Ν.Ε. Κουράκης υποστήριξε τα εξής⁸³³ :

«Υποστηρίχθηκε ότι ο Σεχίδης πάσχει από κάποια μορφή σχιζοφρενικής ψύχωσης με παραληρήματα καταδίωξης κ.λ.π., ψευδαισθήσεις, διαταραχές της σκέψης, του συναισθήματος και της βούλησης. Ωστόσο, οι σχιζοφρενικές αυτές καταστάσεις προϋποθέτουν εξ ορισμού ότι ο άρρωστος χάνει την επαφή με την πραγματικότητα και κλείνεται σε έναν ανύπαρκτο δικό του φανταστικό κόσμο, όπου δήθεν όλοι τον καταδιώκουν και τον απειλούν, χωρίς αυτό να σημαίνει στ'αλήθεια. Στην περίπτωση Σεχίδη όμως, οι «κίνδυνοι» ήταν κατά έναν βαθμό υπαρκτοί, αφού ο πατέρας του και ο θεός του, παρεξηγώντας την ιδιαιτερότητα του χαρακτήρα του επέμεναν να τον πείσουν να υποβληθεί σε ψυχιατρικές εξετάσεις και να τον οδηγήσουν στο ψυχιατρείο, πράγμα που ο δράστης ήθελε οπωσδήποτε να αποφύγει. Πιστεύω λοιπόν ότι θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί στις κρίσεις μας για το εάν ο Σεχίδης είναι πράγματι ψυχωσικός και να σκεφθούμε μήπως είναι μόνο ψυχικά ανώμαλος χωρίς ψυχιατρικό υπόβαθρο».

Η καθηγήτρια Εγκληματολογίας Αλίκη – Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας Εγκληματολογίας και του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σχετικά με την υπόθεση Σεχίδη παρατήρησε τα εξής⁸³⁴ :

⁸³³ Σε άρθρο του στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 12/8/1996.

⁸³⁴ Σε άρθρο της στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 19/8/1996.

«Κάθε άλλο παρά παράδοξος είναι ο εντοπισμός από το σχιζοφρενή στενού ή στενών συγγενών του ως αιτίων για τη δυστυχία του, αφού η ρίζα της αρρώστιας του βρίσκεται στη δραματική, αλλά απεγνωσμένη και μάταιη προσπάθειά του να καταστεί μια αυτοτελής και ανεξάρτητη, ιδίως από τους δικούς του, προσωπικότητα. Έτσι μισεί περισσότερο το ή τα πρόσωπα από τα οποία εξαρτάται, ιδίως τους γονείς του. Αλλά συγχρόνως το ή τα αγαπάει περισσότερο, επειδή αισθάνεται την ανάγκη της προστασίας τους. Η αμφιθυμική αυτή κατάσταση από την οποία ο σχιζοφρενής υποφέρει και κάνει και τους άλλους να υποφέρουν γίνεται πολύ πιο επικίνδυνη αν συνοδεύεται και από παρανοϊκό σύνδρομο, που συνίσταται στην έμμονη ιδέα καταδίωξής του από τους άλλους⁸³⁵. Στην περίπτωση αυτή η εξόντωση των μισητών «άλλων» αποτελεί τη δική του σωτηρία. Η πάλη των αμφιθυμικών αισθημάτων απέναντι στους συγγενείς είναι που βυθίζει τον άρρωστο στη δυστυχία. Συνήθως, επικρατούν τα αισθήματα μίσους και καταλήγουμε στο έγκλημα, παρ'ότι γενικά, ο αριθμός των ψυχικά ασθενών που τελικώς εγκληματούν είναι πολύ μικρός».

Η σχιζοφρένεια εάν και εφόσον εντοπιστεί είναι δύσκολα ελέγξιμη στην εξέλιξή της ασθένεια. Συνηθέστατα αντιμετωπίζεται με αυστηρή φαρμακευτική αγωγή, προκειμένου ο ασθενής να μπορέσει να αποκτήσει ένα μίνιμουμ ψυχικής σταθερότητας.

Ο Αθανάσιος Δουζένης, επίκουρος καθηγητής Ψυχιατρικής – Ψυχιατροδικαστικής της Ιατρικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών, παρατήρησε τα εξής:

«Η ψυχιατροδικαστική δεν έχει πολλές περιπτώσεις από ανθρώπους που έπασχαν από ψυχική νόσο (σχιζοφρένεια, μανιοκατάθλιψη κ..π.) οι οποίοι να έχουν διαπράξει πολλαπλούς φόνους. Σε περιπτώσεις που οι ψυχίατροι έχουν εμπλακεί, η ψυχιατρική διάγνωση δεν είναι αυτή της ψυχιατρικής διαταραχής, αλλά εάν τυχόν υπάρχει, είναι αυτή της διαταραχής προσωπικότητας. Εκπλήσσει το μέγεθος του φόνου και ο αριθμός των θυμάτων, αλλά ο οποιοσδήποτε έχει ευαισθητοποίηση μπορεί να καταλάβει πως μια μικρή πρόκληση στο μυαλό του περιθωριοποιημένου ή κατ'επανάληψη προσβεβλημένου από άλλους μπορεί να λάβει εκρηκτικές διαστάσεις. Δυστυχώς, στην Ελλάδα, δυνατότητες διερεύνησης δεν παρέχονται στους επιστήμονες, καθώς η συνεργασία φυλακών με πανεπιστήμια δεν είναι αυτή που υπάρχει στις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες».

Ο Νίκος Τζαβάρας, καθηγητής Ψυχιατρικής στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο της Θράκης και πρόεδρος της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρίας διατύπωσε επιφύλαξη στις γνώμες που με ευκολία διατυπώνονται.

«Όσον αφορά την εκτίμηση προσώπων που απασχολούν την κοινή γνώμη, ο ψυχίατρος δεν επιτρέπεται να επαφίεται απλώς και μόνο σε εντυπώσεις που προκύπτουν από τη δημοσιογραφική ενημέρωση, γιατί ο δικός του ρόλος είναι πολύ δύσκολος, Μόνο υπό κλινικές προϋποθέσεις οδηγούμαστε σε ασφαλέστερα συμπεράσματα»⁸³⁶.

⁸³⁵ Βλ. **Α. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου**, Η μεταχείριση των ψυχικά ανωμάλων εγκληματιών, τ. Α΄ - Ψυχικά Ανωμαλίες και Έγκλημα, Αθήνα 1975, ιδίως σελ. 119-121.

⁸³⁶ Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 29/11/2006, ρεπορτάζ Γιώργου Κούση.

Η μετά το έγκλημα διάγνωση ενδεχομένης νόσου είναι δυσχερής, καθώς απαιτεί χρόνο ενασχόλησης με τον κρατούμενο ασθενή και εξειδικευμένο προσωπικό. Ακόμη όμως και η διαπίστωση ίχνους νόσου δεν αρκεί για να συνδέσει νομικά τις εγκληματικές πράξεις με την επιρροή της νόσου, αφού υπάρχει πάντοτε το κρίσιμο μέγεθος του συγχρονισμού της επιρροής αυτής με τα τελούμενα εγκλήματα, μέγεθος που δύσκολα ανασυντίθεται ώστε να είναι δικαστικά αξιοποιήσιμο.

α-iii.-2. Αλκοόλ & ουσίες. Περαιτέρω, ακόμη και χωρίς την ύπαρξη παθολογικού υποβάθρου, ο εθισμένος χρήστης αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών παρουσιάζει μεγαλύτερη πιθανότητα εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς από ένα μη εθισμένο άτομο. Η χρήση ή κατάχρηση αλκοόλ αποδεικνύεται καταλυτική για την απόφαση τέλεσης του εγκλήματος, όπως αποδεικνύεται από τους συνεργούς. Υπάρχει επίσης μια σειρά από φαρμακευτικές ουσίες, νόμιμες αλλά και παράνομες που προκαλούν χαρακτηριστικές μεταλλαγές στην προσωπικότητα του χρήστη, οι οποίες συνδέονται με την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς. Το πέρασμα του Καζάκου από την ηρωίνη είναι χαρακτηριστικό αυτής της διασύνδεσης. Έχοντας απεξαρτηθεί τουλάχιστον σωματικά κατά τη διάρκεια του φονικού του ξεσπάσματος, ο 23χρονος είχε αρχίσει να εκδηλώνει μια συμπεριφορά που πολλοί πρώην χρήστες εμφανίζουν: την εμμονική αναζήτηση ενός υποκαταστάτου της ψυχοσωματικής συγκίνησης που προκαλεί η χρήση σκληρών ναρκωτικών, μέσω της ενασχόλησης με τα όπλα.

α-iii.-3. Πρόσβαση σε Όπλα. Η ενασχόληση με τα όπλα υποκρύπτει συχνά μια ανομολόγητη επιμονή του μετέπειτα πολυανθρωποκτόνου στην ενασχόληση με το θάνατο, την θανάτωση των άλλων, την «υπεράσπιση εαυτού και οικείων», στο πλαίσιο ενός αμιγώς φανταστικού σεναρίου στρατιωτικής, εθνικής ή «έξωθεν» απειλής. Ο Διονύσης Φούκας, δεν τολμούσε να αντιμιλήσει στην οποιαδήποτε προσταγή ή επιθυμία του πατέρα του. Δεν είχε τελειώσει ούτε το δημοτικό, όμως ήταν άριστος σκοπευτής με τα δύο κυνηγετικά όπλα που υπήρχαν στο σπίτι. Στην πατρίδα της οικογένειας Φούκα, Αιτωλοακαρνανία υπάρχει ένα από τα πιο χαμηλά ποσοστά βίαιης εγκληματικότητας στη χώρα⁸³⁷. Όμως, δύο εκατομμύρια κυνηγετικά όπλα υπάρχουν σύμφωνα με εκτιμήσεις των αρχών στην Ελλάδα, τα μισά περίπου

⁸³⁷ Σύμφωνα με υψηλόβαθμο στέλεχος της Αστυνομίας, «Η Αθήνα έχει 100 σοβαρές κλοπές το μήνα, ενώ η περιοχή του Αγρινίου μία ή δύο μικροκλοπές» - Βλ. «Το Βήμα Της Κυριακής», 3/12/2006, ρεπορτάζ Σοφίας Γιαννακά.

αδήλωτα⁸³⁸. Σε εθνικό επίπεδο, οι άδειες κατοχής κυνηγετικών όπλων ανέρχονται σε 1.205.000, σύμφωνα με στοιχεία του πρώτου εξαμήνου του 2006. Εκτός από τα κυνηγετικά, υπολογίζεται ότι κυκλοφορούν τουλάχιστον 300.000 ακόμη πυροβόλα όπλα κάθε είδους⁸³⁹. Περίπου 270.000 κυνηγοί σε 270 περίπου κυνηγετικούς συλλόγους δραστηριοποιούνται στη χώρα μας, οι 10.000 από αυτούς, όλοι με νόμιμη άδεια, στην Αιτωλοακαρνανία⁸⁴⁰. Η (σχεδόν ασύδοτη) πρόσβαση σε όπλα, ακόμη κι αν δεν παρουσιάζεται ευχερής εξαιτίας επαγγελματικής ενασχόλησης, όπως στους Καζάκο (υπάλληλος εταιρίας «σεκιούριτυ») και Φούκα (κατάς παράδοση κυνηγός), αποδεικνύεται από το προεκτεθέν ιστορικό ότι είναι ουσιώδης παράγοντας προς την εγκληματογένεση, ιδίως εφόσον δεν υπάρχει κανένα σοβαρό προστατευτικό δίκτυο ελέγχου της οπλοκατοχής⁸⁴¹. Ο Σεχίδης, όσο και αν η ιδιόρρυθμη εξωτερική του εμφάνιση και η φήμη του «περιθωριακού» που τον συνόδευε στη μικρή κοινωνία της Θάσου θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ενδοιασμούς, εύκολα προμηθεύτηκε την καραμπίνα, ο Ντρούζος βρέθηκε μέσα σε αίθουσα στρατοδικείου (!) οπλισμένος, χωρίς κανένα σύστημα προστασίας να μπορεί να τον ελέγξει, αντιμετωπίσει ή αφοπλίσει. Τέλος, εντύπωση και προβληματισμό προκαλεί το πόσο εύκολα στην σημερινή Ελλάδα μπορεί ένας 19χρονος όπως ο Πατμανίδης να βρεί και να μάθει να χειρίζεται σειρά πυροβόλων όπλων και περιστρώφων και μάλιστα να ποζάρει στο ιντερνετ κραδαίνοντάς τα, χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα ταχείας και ευέλικτης αντιμετώπισης του φαινομένου από τις Αρχές, αφού για την άρση του απορρήτου απαιτείται η έκδοση βουλεύματος από το Συμβούλιο Πλημ/κών, διαδικασία που δεν μπορεί να ολοκληρωθεί σε χρόνο λιγότερο από κάποιους μήνες. Είναι προφανές, δε, ότι σε χρονική έκταση μηνών, οποιοσδήποτε μπορεί να οργανώσει, να διαφημίσει και να εκτελέσει ανάλογα πολυανθρωποκτόνα διαβήματα, με απρόβλεπτες συνέπειες.

⁸³⁸ Βλ. εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 3/12/2006 ρεπορτάζ της Αγγελικής Μπουμπούκα, με πηγές και πίνακες για τις άδειες οπλοφορίας ανά περιφέρεια και τις παραβιάσεις του νόμου περί όπλων από έλληνες και αλλοδαπούς από το 1998 έως το 2004.

⁸³⁹ Βλ. σχετική έρευνα σε «Ελευθεροτυπία» 24/7/2005. Αντίστοιχη έρευνα της εφημερίδας «Το Βήμα της Κυριακής», ανεβάζει τον αριθμό των «λοιπών πυροβόλων όπλων» σε 1.000.000, τα 200.000 μάλιστα τύπου «Καλάσνικοφ», ενώ οι άδειες οπλοφορίας ανέρχονται σε μόλις 4.000 - Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής» 3/12/2006, ρεπορτάζ Σοφίας Γιαννακά.

⁸⁴⁰ Βλ. εφημερίδα «Το Βήμα της Κυριακής» 3/12/2006, ρεπορτάζ Σοφίας Γιαννακά.

⁸⁴¹ Σχολιάζοντας την υπόθεση Φούκα ο καθηγητής Εγκληματολογίας του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Αντώνης Μαγγανάς σχολίασε σημείωσε τα εξής : «Την ευκολία με την οποία οι άνθρωποι κρατάνε τα όπλα, πράγμα που δεν συναντάται σε άλλες χώρες του εξωτερικού, όπου οι νομοθεσίες είναι πάρα πολύ αυστηρές» και το ότι «(...) ότι υπήρξε αδυναμία διαχείρισης του θυμού και των συναισθημάτων. Αυτή μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά εγκλήματα για ασήμαντη αφορμή» Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 29/11/2006, ρεπορτάζ Γιώργου Κούση.

α-iii.-4. Η σημασία του ακροτελεύτιου επεισοδίου. Ένα μείζον καταθλιπτικό επεισόδιο ή μια χρονική περίοδος χρόνιας ή βαρείας κατάθλιψης, επίσης ενδέχεται να οδηγήσουν στην βία, είτε αυτή στρέφεται από το υποκείμενο στον εαυτό του είτε κατευθύνεται προς τους τρίτους, είτε και προς τις δύο αυτές κατευθύνσεις. Πρόσωπα που προέρχονται από μακρά περίοδο απόγνωσης, άγχους και απογοήτευσης, όπως ο χήρος Θανάσης Ντρούζος που ένα καλοκαιρινό πρωί του 1991 έμεινε χωρίς το μονάκριβο παιδί του, είναι ενδεχόμενο να αντιδράσουν με ακραία βία στο καταληκτικά προσβλητικό για το ζωτικό τους χώρο γεγονός, όπως η «ακατανόητα» επιεικής αντιμετώπιση ενός εξ αμελείας ανθρωποκτόνου από ένα σώμα δικαστών. Μόνιμες χαρακτηριστικές αποχρώσεις του μετέπειτα δράστη όπως η ευθυνοφοβία, η τάση για επίρριψη ευθυνών για την προσωπική του πορεία στη ζωή σε εξωγενείς και ανεξάρτητους αυτόν παράγοντες («για όλα φταίνει οι άλλοι»)⁸⁴², προλέγουν αυξημένες πιθανότητες για ενδεχόμενο βίαιο ξέσπασμα στο μέλλον, ιδίως όταν συνοδεύονται από γενικά οξύθυμη ψυχοσύνθεση ατόμου που συνηθίζει, για να επιβληθεί, να εκφοβίζει ή να απειλεί τους γύρω του. Η περιστασιακή χρήση ουσιών είναι πιθανό να επιταχύνει ή (και) να επιτείνει ενδεχόμενο βίαιο ξέσπασμα.

Οι «αφορμές», τα γεγονότα εκείνα που πυροδοτούν την τελική φάση της ψυχικής διαδικασίας εκτέλεσης των ανθρωποκτονιών, έχουν επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το αντικειμενικό βάρος ή η σοβαρότητα του ακροτελεύτιου αυτού περιστατικού έχει βαρύνουσα σημασία μόνο για τον ίδιο το δράστη. Το καλούμενο και «triggering event»⁸⁴³, μπορεί να είναι η ανίατη ασθένεια ενός κοντινού προσώπου (Σεχίδης), η απόλυση από την εργασία ή γενικότερα η εργασιακή αστάθεια (Λυμπέρης, Καζάκος), οι συνέπειες μιας παρατεταμένης οικονομικής δυσπραγίας (Λυμπέρης), ένας απροσδόκητος «καυγάς» με αγνώστους (Καζάκος), μια ειρωνική ή επιτιμητική κουβέντα μέσα στο δικαστήριο (Ντρούζος), μια απειλητική βρισιά από αγνώστους, συνοδευόμενη από μια βραχύθυμη παρότρυνση από τον πατέρα να «αποδείξει αυτό που είναι» (Φούκας), ή η διαρκής απομόνωση, ενισχυόμενη από την ερωτική απόρριψη (Πατμανίδης). Σε κάθε περίπτωση, η «αφορμή», το ακροτελεύτιο περιστατικό έχει τη σημασία του, καθώς βοηθά να αναλυθεί το σκεπτικό του ανθρωποκτόνου και κυρίως να εντοπιστεί, με απολογιστικό – ψυχαναλυτικό τρόπο η σειρά των γεγονότων που προκάλεσαν την συσσωρευμένη και καταπιεσμένη ένταση στον εσωτερικό του κόσμο⁸⁴⁴. Οι mass murderers, επειδή ακριβώς προέρχονται από

⁸⁴² **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 175-176.

⁸⁴³ **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pg 26-27, **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pg 199, και **Michael D. Kelleher**, Profiling The Lethal Employee: Case Studies in Workplace Violence, Westport, CT: Greenwood, Praeger 1996, pg 26.

⁸⁴⁴ Για την συμπλοκή συγκεκριμένων παραγόντων εγκληματογένεσης, με αποκορύφωμα το ακροτελεύτιο γεγονός, βλ. την περίπτωση του 33χρονου αфроαμερικανού Colin Ferguson, η

μακρά περίοδο καταπίεσης, συμπίεσης των αναγκών και επιθυμιών τους και ανάσχεσης των δυνατοτήτων τους για ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους σε περιβάλλον γόνιμο και ευεπίφορο για την ανάπτυξη της απαραίτητης αυτοεκτίμησης, αναπτύσσουν μια λανθάνουσα εχθρότητα για οποιοδήποτε πρόσωπο αντιληφθούν ότι παρατείνει τις στρεσογόνες αυτές συνθήκες, ή συμβάλλει σε αυτές, είτε είναι οικείος, μέλος της οικογένειάς τους, είτε εξωκείμενος του στενού αυτού κύκλου. Εγκλωβισμένοι στη συνήθεια της «μη εκτόνωσης», σε κάθε συμβάν αμφισβήτησης της θέσης τους, του ρόλου τους ή των πιστεύω τους, αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως άτομα που «δεν έχουν άλλη επιλογή». Η επίδραση της «τελευταίας σταγόνας» στο γεμάτο απογοήτευση «ποτήρι» της ψυχής του mass murderer συντελείται με την «αφορμή». Το καταληκτικό γεγονός συντομεύει αυτή τη διαδρομή προς τη βίαιη συμπεριφορά και παρέχει εκλογικευτική βάση στην εξωτερίκευση των φαντασιώσεων εκδίκησης και καταστροφής, στις οποίες ο δράστης κατέφευγε επί χρόνια ελλείψει άλλης εκτόνωσης.

α-iii.-5. Αυτοκτονία και «ερασιτεχνικά» άλλοθι. Ο mass murderer βλέπει τη θανάτωση των άλλων ως προέκταση της δικής του αυτοκτονίας, αλληλένδετα και αναπότρεπτα αμφότερα⁸⁴⁵. Τα εσωτέρα κίνητρα του δράστη, για την ακρίβεια αυτό που θα μπορούσε να προσδιοριστεί από τον ερευνητή ως «λόγος» για την

οποία θυμίζει σε πολλά της στοιχεία την υπόθεση Καζάκου. Ο Ferguson ήταν γιος ευκατάστατου επιχειρηματία, που είχε έρθει ως μετανάστης στις Η.Π.Α. το 1982 από την Τζαμάικα. Αποβλήθηκε από το πανεπιστήμιο Adelphi της Νέας Υόρκης το 1991 και απομονώθηκε κοινωνικά. Έμεινε άνεργος μετά από ένα εργατικό ατύχημα και οχλούσε συχνά το γραφείο της πρόνοιας, γιατί κατά τη γνώμη του δικαιούτο συμπληρωματικό επίδομα που κακώς δεν του χορηγείτο. Στις 7 Δεκεμβρίου 1993 μπήκε σε ένα τρένο στο Long Island και με ένα πιστόλι άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως κατά των λευκών και των ασιατικής καταγωγής επιβατών, με αποτέλεσμα να σκοτώσει έξι και να τραυματίσει δεκαεννέα από αυτούς, προκαλώντας απερίγραπτο πανικό και φρίκη. Ο Ferguson που συνελήφθη μόλις του τελείωσαν οι σφαίρες από επιβάτες, αναγνώρισε με συντριβή «αυτό που έκανε». Στο μικρό του διαμέρισμα βρέθηκαν γραπτά του δράστη, στα οποία διαμαρτυρόταν με κάθε τρόπο για το «ρατσιστικό θεσμικό καθεστώς των Η.Π.Α.». Στο προδικαστικό στάδιο, οι ψυχίατροι έκριναν ότι πάσχει από βαριά παράνοια. Η δίκη του το 1995 υπήρξε, σύμφωνα με τη χαρακτηριστική φράση ενός από τους συνηγόρους που αυτεπαγγέλτως διόρισε το δικαστήριο στον Ferguson, «μια άσκηση στην τρέλλα». Ο ίδιος έπαυσε όλους τους αυτεπαγγέλτως διορισμένους συνηγόρους, επιμένοντας να υπερασπιστεί ο ίδιος τον εαυτό του. Το δικαστήριο το επέτρεψε, για να ακολουθήσει μια διαδικασία κλαυσίγελως, στην οποία ο κατηγορούμενος, φανερά διαταραγμένος και μην μπορώντας να «χωρέσει» στο ρόλο του δικηγόρου, υπέπεσε σε μια ανεκδιήγητη σειρά από παλινωδίες στην υπερασπιστική του γραμμή, ισχυριζόμενος αρχικώς ότι κάποιος λευκός του πήρε το όπλο από την τσάντα ενώ ο ίδιος κοιμόταν μέσα στο τρένο, για να καταλήξει στο ότι τις ανθρωποκτονίες τέλεσε ένας αφροαμερικανός που του έμοιαζε και «είχε το ίδιο όνομα με αυτόν», αλλά οι αρχές επέλεξαν να τον αφήσουν να φύγει, ενώ συνέλαβαν τον ίδιο, επειδή υπήρχε εις βάρος του μια τεράστια συνωμοσία. Τελικά, τον Μάρτιο του 1995 καταδικάστηκε σε έξι («σωρευτικές» - consecutive) ισόβιες καθείρξεις, αφού κρίθηκε ως ψυχικώς υγιής. Κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού του αποδείχθηκε ότι είχε ανάγκη φαρμακευτικής υποστήριξης. Βλ. σχετ. **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 218-220.

⁸⁴⁵ **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pg 26.

ανθρωποκτόνο δράση, διαφέρουν στις υποθέσεις που η αυτοκτονία είναι μέρος του προδιαγεγραμμένου σχεδίου, σε σχέση με αυτές όπου είναι ευδιάκριτη η πρόθεση του δράστη να εξασφαλίσει την δική του επιβίωση, αν όχι –σπανιότερα- και τη διαφυγή. Τούτο συμβαίνει συχνότερα σε περιπτώσεις οικογενειοκτόνων, όχι όμως αποκλειστικά⁸⁴⁶. Όταν το εγκληματικό σχέδιο αποκλείει την αυτοκτονία, ο δράστης θεωρείται «λογικός» και το έγκλημα, στερεοτυπικά παρουσιάζεται ως «προμελετημένο». Ο Λυμπέρης, μετά από ένα εκτροχιασμένο ξενύχτι με αλκοόλ, πήγε με κάθε προφύλαξη συνοδευόμενος από τους τρεις συνεργούς του στην ερημική τοποθεσία των Βριλησίων και δεν σταμάτησε να καταβρέχει με βενζίνη το σπίτι, ακόμη κι όταν άκουσε τις κραυγές της συζύγου, της πεθεράς και των παιδιών του. Ακόμη και μετά απ' αυτό το τραγικό βράδυ, δεν είχε λάβει κανένα μέτρο προφύλαξης, ούτε είχε επεξεργαστεί το άλλοθι του. Ο Σεχίδης κυκλοφορούσε με το πορτ – μπαγκαζ του γεμάτο όπλα που θα αρκούσαν για να θεωρηθεί ύποπτος και ο πλέον «λογικός» άνθρωπος. Ο Καζάκος περιφερόταν με ένα περίστροφο άτσαλα παραχωμένο στο παντελόνι του, μέχρι η παρατηρητικότητα κάποιου νεαρού αστυνομικού στα μπλόκα του κέντρου της Αθήνας να τον ξεσκεπάσει. Ο Φούκας, με ολίγιστη «φαντασία», ευθέως ανάλογη του πόσο απομονωμένος, κοινωνικά εγκλωβισμένος και επικοινωνιακά δύστοκος («ντροπαλός») υπήρξε στη ζωή του, είχε προπαρασκευάσει ένα τόσο ερασιτεχνικό άλλοθι («έφτιαξα την τηλεόραση», «πήγα στο καφενείο»), ώστε πολύ γρήγορα υπέπεσε σε αντιφάσεις και αποκαλύφθηκε, αφού πρώτα είχε εκτεθεί στις τηλεοπτικές κάμερες, με αναπότρεπτα αποτελέσματα για την τύχη του.

Απεναντίας, σε περιπτώσεις όπως του νεαρού Πατμανίδη, το σχέδιο του πολυανθρωποκτόνου ξεσπάσματος συμπεριλαμβάνει την αυτοκτονία, ως πράξη ύστατης «επιβεβαίωσης» και «αυτοδικαίωσης» του δράστη. Όπως έχει συμβεί και στις περιπτώσεις ανηλίκων στις Η.Π.Α. (βλ. μ.α. περίπτωση Columbine⁸⁴⁷), η αυτοκτονία αποτελεί το ύστατο μέρος ενός προκαθορισμένου σχεδίου, την κορύφωση μιας ιεροτελεστίας, μέσα από την οποία ο δράστης, κατά παρανοϊκό τρόπο, ηρωοποιείται, θυσιάζεται και διαφεύγει της βέβαιης τιμωρίας για τις πράξεις του, ταυτόχρονα⁸⁴⁸. Το ενδιαφέρον και εξαιρετικό στην περίπτωση Πατμανίδη είναι ότι, σε αντίθεση με το καθολικό «μακελειό» που είχε προδιαγράψει μέσα από το

⁸⁴⁶ Τόσο οι περιπτώσεις των «σχολικών ολέθρων», όσο και οι περιπτώσεις των Patric Purdy, Marc Lepine, Patric Sherill, Gian Luigi Ferri σε **Michael D. Kelleher**, *Flashpoint*, οπ. ανωτ., pgs 23, 33, 36, **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill*, οπ. ανωτ. pgs 209-213, 201-203, 183-185 και ανωτ., οι εκτιθέμενες υποθέσεις σε σελ. 49-54.

⁸⁴⁷ Βλ. ανωτ. σελ. 49-53.

⁸⁴⁸ **Miller, Laurence** (2002). Posttraumatic stress disorder in school violence: Risk management lessons from the workplace. *Neurolaw Letter*, 11, 33, 36-40.

ανεβασμένο στο ιντερνετ γράμμα μίσους του, μετά την τυχαία επιλογή τριών θυμάτων του, ο Πατμανίδης δεν θέλησε να προχωρήσει προς τις αίθουσες, όπου τον περίμεναν ανύποπτοι οι συμμαθητές του, αλλά έφυγε από τους χώρους του Σχολείου και αυτοκτόνησε «βιαστικά», θά' λεγε κανείς. Η θέα των θυμάτων και το ίδιο το σοκ της εν ψυχρώ εκτέλεσης αγνώστων προσώπων φαίνεται να συγκλόνισε και τον ίδιο το δράστη, ο οποίος προχώρησε στην αυτοκτονία σαν σε μια πράξη αυτοτιμωρίας, αυτοκάθαρσης για αυτό που συνειδητοποίησε ότι μόλις είχε αποδείξει ότι ήταν ικανός να κάνει. Το ότι και τα τρία θύματά του επέζησαν προσθέτει μια μοναδική τραγικότητα στην περίπτωση Πατμανίδη, καθώς δεν θα μπορούσαμε να μάθουμε αν ο Πατμανίδης αντιλήφθηκε το τί έπραξε πριν αυτοκτονήσει.

Παράγοντες εγκληματογένεσης ελλήνων mass murderers

πίνακας - vi

Δράστης	Θάνατος κοντινού προσώπου (στο παρελθόν)	Αστάθεια στην εξεύρεση εργασίας / οικονομική δυσπραγία	Κατάχρηση Ουσιών / Αλκοόλ/ Ιστορικό ψυχικής ασθένειας	Κακή σχέση με οικογένεια	Εύκολη πρόσβα- ση σε όπλα	«Αποκοπή» – κοινωνική απομόνωση	Triggering event (καταλυτικό επεισόδιο)
Βασίλης Λυμπέρης		ναι		Ναι		ναι	Απόρριψη από την 18χρονη ερωτική του σύντροφο, τον πατέρα της, εκδίωξη από τη σύζυγό του και την πεθερά του
Θανάσης Ντρούζος	ναι				ναι	ναι	Επιμημητική- ειρωνική στάση συνηγόρων εις βάρος του στο ακροατήριο – επικείμενη τιμώρηση με αναστολή του ανθρώπου που ευθύνεται για το θάνατο του γιου του.
Θεόφιλος Σεχίδης			ναι	ναι	ναι	ναι	Η προειδοποίη- σή του από

							την οικογένεια για την έλευση του θείου του Δημήτρη, για να «τον συζητήσει»
Κων/νος Καζάκος	ναι	ναι	ναι		ναι	ναι	Ο καυγάς του με αλλοδαπούς μερικές μέρες πριν
Διονύσης Φούκας					ναι	ναι	Λεκτική παρότρυνση από τον πατέρα του να «δείξει ποιος είναι», επιτιμητική κουβέντα από κάποιον από τους κυνηγούς, πυροβολισμ ός στα πόδια του για εκφοβισμό.
Δημήτρης Πατμανίδης		ναι			ναι	ναι	(Σύμφωνα με το γράμμα που άφησε) Η απόρριψη από κοπέλα με την οποία ήταν ερωτευμένος

α-iv. Ανατομία του κινήτρου : ανάγκη για ανταπόδοση και λυτρωτική λειτουργία.

.....

Παρότι οι mass murderers κτυπούν με μια αιφνιδιαστική αγριότητα που εκ πρώτης όψεως δείχνει «αυθόρμητη», στην πραγματικότητα το μονοπάτι προς την ανθρωποκτόνο εκτόνωση των ποικίλων πιέσεων που αισθάνεται ότι εισπράττει, ο δράστης το έχει προλειάνει στο μυαλό του χρόνια πριν το διαβεί. Οι προσωπικότητες των mass murderers έχουν στην πραγματικότητα κατακλυστεί από χρόνιες απογοητεύσεις και συσσωρευμένα αισθήματα ανεπάρκειας, αδικίας, αχαριστίας, απομόνωσης και αποξένωσης. Ο Λυμπέρης δεν μπόρεσε να ζήσει ποτέ όπως ήθελε

με τη σύζυγό του, γιατί αισθανόταν ότι η «πανούργα» και καταπιεστική πεθερά του την έστρεφε εναντίον του. Ο Ντρούζος, έχασε τη γυναίκα του και ανέλαβε το δυσβάστακτο έργο να μεγαλώνει – ένας άνδρας μόνος του – το ανήλικο παιδί του. Και πάνω που περίμενε να ανοίξει τα φτερά του, «αναίτια» και απροσδόκητα, ένας «μεθυσμένος οδηγός» του το πήρε, σαρώνοντας σε μερικά λεπτά τόσο ένα κοπιώδες παρελθόν γεμάτο θυσίες όσο και κάθε ελπίδα για ένα περήφανο μέλλον, μέσα από την πρόοδο του παιδιού του. Όταν διαπίστωσε, κατά την πρωτόδικη δίκη, ότι ο άνθρωπος που σκότωσε – από εγκληματική έστω αμέλεια – το γιό του δεν θα έμπαινε ούτε καν φυλακή, το πλήγμα ήταν μεγάλο. Και επί έναν περίπου χρόνο, εμποτίστηκε από την ιδέα της εκδίκησης και της αυτοκτονίας. Έναντι όλων όσων μετέτρεπαν αυτό που αντιλαμβανόταν ο ίδιος ως ύστατη ιεροτελεστία τιμής στο αδικοχαμένο παιδί του σε θέατρο αδικίας και ατιμωρησίας. Μέσα από τη χαρακτηριστική διαδικασία απροσωποποίησης, ο Ντρούζος επεδίωξε να εξοντώσει ολόκληρο το «σάπιο» σύστημα. Στράφηκε κατά του κατηγορουμένου, των δικαστών και των δικηγόρων υπεράσπισης, ανεξάρτητα αν για λόγους εξωκείμενους των προθέσεων του δεν κατάφερε να τους φονεύσει όλους⁸⁴⁹. Ο νεαρός Καζάκος είχε βιώσει το θάνατο της μητέρας του, την συμβίωση με έναν αυστηρό πατέρα, την απομόνωση από τους συνομήλικους. Δεν άργησε να καταφύγει στην ατραπό της ηρωίνης. Κατέληξε, μετά από πίεση του πατέρα του, φρουρός στις κτηριακές εγκαταστάσεις της ΕΡΤ, να κοιτά σιωπηλός και προστατευμένος από την στολή του τον κόσμο να περνά. Δέθηκε και ταυτίστηκε με το μόνο αντικείμενο που του ενέπνεε την αίσθηση της απόλυτης δύναμης, το πιστόλι του. Εάν όντως τις παραμονές του μακελειού που προκάλεσε συνεπλάκη «με Αλβανούς», και «του την βίδωσε» με τους μετανάστες, όπως ο ίδιος ισχυρίστηκε, αυτό το γεγονός ήταν απλώς η αφορμή για την εκδήλωση μιας εσωτερικής αποσύνθεσης που αγωνιζόταν να εκτονωθεί. Η περίπτωση του Σεχίδη είναι αρκετά διαφορετική. Η περίπτωση να υπήρχε κληρονομικότητα ψυχικής ασθένειας στην οικογένεια δεν μπορεί να αποκλειστεί, αφού η μεγαλύτερη σε ηλικία αδελφή του είχε παρουσιάσει σχιζοφρένεια. Ακόμη όμως και αν ο ίδιος ο Σεχίδης ήταν απολύτως υγιής, το μέγαλωμα ενός παιδιού σε οικογένεια με έναν ψυχικά ασθενή, σε ένα ασφυκτικό επαρχιωτικό περιβάλλον, όπου ο «πάτερ φαμίλιας» θέτει τους κανόνες και τα πρότυπα συμπεριφοράς, υπαγορεύει την εξωτερική εμφάνιση και διεξάγει οικογενειακά συμβούλια για να «αναγκαστεί» το νεαρό μέλος της οικογένειάς του να «συμμορφωθεί», θα έθετε σε εμπόλεμη

⁸⁴⁹ Είναι χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις mass murderers που στρέφονται κατά του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης συνολικά, φονεύοντας είτε μέσα στο δικαστήριο, σε δικηγορικές εταιρίες, μέσα σε δημόσια κτίρια ή γραμματείες. Μ.α., βλ., τις περιπτώσεις των John T. Miller και Gian Luigi Ferri σε **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 191-193, 197.

κατάσταση κατά του οικογενειακού περιβάλλοντος πολλούς νέους στην ηλικία των 20. Χωρίς φίλους, χωρίς κοινωνική ή σεξουαλική ζωή, απομονωμένος και επικοινωνιακά ατελής, ο Θεόφιλος Σεχίδης ένιωσε ότι η «απειλή» είναι άφευκτη. Μόνο που η «φυσιολογική» και αναμενόμενη αντίδραση ενός νέου είναι η φυγή του από το καταπιεστικό περιβάλλον, όχι η εν ψυχρώ εκτέλεση με καραμπίνα και ο τεμαχισμός των πτωμάτων της οικογένειάς του στη συνέχεια. Εκτός αν πράγματι σκοπός των θυμάτων ήταν όντως να συγκαλύψουν την ψυχική ασθένεια του Θεόφιλου και να τον «βάλουν» παρά τη θέλησή του σε μονάδα θεραπείας για τους ψυχικά υγιείς. Σε τέτοια περίπτωση, η ψυχασθένειά του, που επί χρόνια προσπαθούσαν να αποφύγουν να δημοσιοποιηθεί, εκδηλώθηκε με κρίση πανικού, φοβίες και άκρατη επιθετικότητα. Όσο για το Διονύση Φούκα, στα 36 του χρόνια δεν είχε καταφέρει ποτέ να φύγει από το χωριό του, ούτε καν να ζήσει μακριά από την οικογένειά του. Ανεχόταν μάλιστα επί χρόνια σιωπηλά τις προσβολές του σκληροτράχηλου πατέρα του για τον ανδρισμό του, για την καταγωγή του, για την ικανότητά του στις αγροτικές εργασίες. Όταν οι πέντε κυνηγοί μίλησαν άσχημα στον πατέρα του και εξύβρισαν υποτιμητικά τον ίδιο, η καραμπίνα στα χέρια του ανυπομονούσε να δώσει την αποστομωτική απάντηση που ήταν κλεισμένη μέσα του κυριολεκτικά μια ζωή. Μάλιστα, παρόντος του κριτή του – πατέρα του. Ο εχθρός ήταν ο ελάχιστος γνώριμος για έναν χωρικό όπως ο Φούκας. Τα θύματά του, οι πέντε κυνηγοί, ζούσαν σχεδόν ολόκληρη τη ζωή τους στο «διπλανό χωριό», αλλά ο Διονύσης Φούκας δεν τους είχε δει ποτέ του. Του ήταν τόσο επικίνδυνα άγνωστοι όσο οποιοσδήποτε άγνωστος από άλλη ήπειρο, με άλλη γλώσσα, τον οποίο θα έβλεπε ξαφνικά μέσα στο σπίτι του. Εξίσου απρόσωπα ήταν για τον Πατμανίδη τα τρία θύματά του. Ο 19χρονος συμμαθητής του Κοκκίνης δεν διατηρούσε καμία σχέση μαζί του, δεν συνευρίσκονταν στο ίδιο τμήμα, ούτε και είχαν κάνει ποτέ παρέα. Οι δύο εργάτες της παρακείμενης στη Σχολή του Ο.Α.Ε.Δ. τεχνικής εταιρίας, του ήταν επίσης παντελώς άγνωστοι. Ενώ μάλιστα, όπως προκύπτει από το γράμμα μίσους που άφησε πίσω του, μπορούσε να έχει συγκεκριμένες αντιπάθειες και απωθημένα απέναντι σε πρόσωπα τα οποία τον «αδίκησαν» (συμμαθητές, καθηγητές, κοπέλα που τον απέρριψε), δεν στράφηκε κατά κάποιου από τα πρόσωπα αυτά για να «εκδικηθεί», αλλά σκόπευε εξ αρχής να στραφεί αδιακρίτως *«κατά οποιουδήποτε βρεθεί στο δρόμο του την Παρασκευή 10/4/2009»*.

Χρόνια, πολλές φορές και δεκαετίες απόγνωσης, εχθρικότητας, ανασφάλειας και καταπιεσμένου θυμού απελευθερώνονται όταν ο δράστης διαμορφώνει την απόφαση για καταφυγή στην πολλαπλή ανθρωποκτονία. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι ορατά στην συμπεριφορά και το λόγο του μετέπειτα δράστη. Ο mass murderer επειδή αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις κοινωνικές προδιαγραφές του στενότερου ή

ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος συχνά καταφεύγει στην κατασκευή ανομολόγητων φαντασιώσεων «εκδίκησης». Αρχικά, αυτή η εγκεφαλική «απόδραση» υποκαθιστά το σύστημα διαχείρισης του θυμού, μέσα στα χρόνια όμως εξελίσσεται σε ψυχικό καταφύγιο και αποκτά διαστάσεις επεξεργασμένου σκεπτικού του ατόμου. Η αδυναμία των προσώπων αυτών να «ξεφύγουν» από την ασφυκτική αίσθηση της αποτυχίας και της ελλειμματικότητας κάνει τις μη βίαιες λύσεις να ατονούν, το άτομο να αδυνατεί να βασιστεί σ' αυτές. Δεν το ικανοποιούν, όσο οι φαντασιώσεις «αντεκδίκησης» που τρέφει και διατηρεί. Αυτές οι φαντασιώσεις συχνά αποκτούν εκλογικευμένη υπόσταση, καθώς το άτομο τείνει να προσεταιρίζεται ισοπεδωτικές, κοινωνικά ακραίες θεωρίες που «δένουν» απόλυτα με αυτά που αισθάνεται. Θιασώτες милитаристικών οργανώσεων, πρώην και νυν στατιωτικοί, αστυνομικοί και κοινωνικές ομάδες που παραδοσιακά τρέφουν οικειότητα με τα πυροβόλα όπλα (όπως οι ερασιτέχνες κυνηγοί) ευκρινώς καταγράφεται ότι τα χρησιμοποιούν ευκολότερα. Σε νεαρή ηλικία, η ταύτιση με «θεωρίες» ισχύος και απειλής είναι εμφανέστερη. Οι Eric Harris και Dylan Klebold, λ.χ., που αιματοκύλισαν το Γυμνάσιο Columbine, είχαν συστήσει μια συμμορία, με την ονομασία «Η μαφία της καπαρντίνας» και πίστευαν στην «ανωτερότητα της λευκής φυλής»⁸⁵⁰.

Ενώ στους serial killers, το «άρρωστο» στοιχείο της προσωπικότητας του δράστη είναι αυτό που πλάθει φαντάσματα εχθρότητας, στους mass murderers συμβαίνει κατά κάποιο τρόπο το αντίστροφο : διαδεδομένες στερεοτυπικές αντιλήψεις της κοινωνίας (για την οικογένεια, το σεξ, τις ρατσιστικές διακρίσεις, για διάφορους κοινωνικούς ρόλους και συσχετισμούς, όπως ο ρόλος της δικαιοσύνης) έχουν κατακυριεύσει τον άνθρωπο που πρόκειται να διαπράξει «μαζική» ανθρωποκτονία, καθώς μεγαλώνει, πολύ πριν ακόμη καταλήξει στο έγκλημα. Οι υφέρπουσες ρατσιστικές αντιλήψεις ή προκαταλήψεις που επιπλέουν στο κοινωνικό σώμα, προσωποποιούνται και αποκρυσταλλώνονται στο σκεπτικό του δράστη. Τούτο μπορεί να αποδοθεί στην ατελή ανάπτυξη, την ανωριμότητα της προσωπικότητας του μετέπειτα δράστη. Πρόκειται για μια ακόμη έκφανση της διασταύρωσης μεταξύ ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας. «Για να φθάσει κανείς στο σημείο να κάνει έναν φόνο, σημαίνει ότι έχει διαταραγμένη προσωπικότητα», δήλωσε για την υπόθεση Καζάκου⁸⁵¹ η ψυχολόγος Μαριέττα Ρήγα-Πεπελάση, επισημαίνοντας ότι «στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε να κάνουμε με άτομα που παρουσιάζουν την τάση να εκδηλώνουν την ανισορροπία της προσωπικότητάς τους μέσα από το κοινωνικό έγκλημα». Όσον αφορά την επιλογή των αλλοδαπών ως «στόχου» του Καζάκου, η κ. Ρήγα-Πεπελάση τόνισε ότι «πρόκειται για μια αδύναμη ομάδα ανθρώπων οι οποίοι

⁸⁵⁰ Βλ. ανωτ., σελ. 52.

⁸⁵¹ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 23/10/1999, σελ. 22.

θεωρούνται περιθωριοποιημένοι και ίσως να αποτελούν τον αποδιοπομπαίο τράγο του κοινωνικού συνόλου. Οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν κοινωνική δύναμη, δεν έχουν κοινωνική ένταξη, δεν ανήκουν στο κοινωνικό κατεστημένο και στις περισσότερες περιπτώσεις δεν προστατεύονται από συγκεκριμένη νομοθεσία». Λίγο καιρό μετά τη σύλληψή του, στη συνεδρία που είχε με το διορισμένο από την υπεράσπισή του ειδικό πραγματογνώμονα, ψυχίατρο Μανώλη Μυλωνάκη, ο Καζάκος είχε ευχηθεί «να πεθάνουν και οι τραυματισμένοι». Γιατί, όπως είπε, ήθελε να «κάνει το χρέος του καθαρίζοντας την ελληνική κοινωνία από τα αλλοδαπά στοιχεία»⁸⁵².

β) Αναφορικά με το modus operandi

β-ι. Φαντασιωτική αναπαράσταση του εγκλήματος πριν την τέλεσή του.

Δύο «μύθοι» είναι ιδιαίτερα διαδεδομένοι για την δράση των mass murderer στις Η.Π.Α.. Ο πρώτος ότι η επιλογή των θυμάτων του γίνεται «τυχαία» και ο δεύτερος ότι δεν καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια να σχεδιάσει τις ανθρωποκτονίες που τελεί. Η έρευνα δείχνει διαφορετικά αποτελέσματα. Ο mass murderer επιλέγει τα θύματά του, παρ'ότι όχι με τη μυστική διόπτρα του αφανούς κυνηγού, όπως ο serial killer⁸⁵³. Προγραμματίζει το πώς θα σκοτώσει τουλάχιστον ορισμένα ή ορισμένο πρόσωπο, αν και είναι γεγονός ότι, πολλές φορές, αφού κτυπήσει τον βασικό του στόχο, εξακολουθεί το αιματοκύλισμα φονεύοντας και μη σχετιζόμενα με τον λόγο της στοχοποίησης παρευρισκόμενα πρόσωπα. Ο οικογενειοκτόνος mass murderer κατ'αρχήν δεν έχει «λόγο» να φονεύσει πρόσωπα εντελώς ασύνδετα με την οικογένειά του. Όμως συχνά η οικογένειά του γίνεται η «αρχή» ενός γενικώτερου ξεσπάσματος, το οποίο σταματά με την αυτοκτονία ή τη θανάτωση του δράστη από τα πυρά των αστυνομικών. Οι «οργισμένοι εκδικητές» έχουν καιρό πριν κατηγοριοποιήσει, σε αδρές, χονδροειδώς απλουστευμένες ομάδες τους «υπεύθυνους» για την δυσδαιμονία τους. Για τον Τσο Σιουνγκ Χούι⁸⁵⁴, ήταν τα «πλουσιόπαιδα του κολεγίου», για τον Καζάκο οι οικονομικοί μετανάστες. Για τον Gianluigi Ferri⁸⁵⁵ ήταν η εταιρία δικηγόρων που αντιπροσώπευε τους αντιδίκους του, το ίδιο και για τον Θανάση Ντρούζο, που δεν μπορούσε να ανεχτεί για μια ακόμη δίκη το πνεύμα του παιδιού του να μένει «αδικαίωτο» και να ακούγονται ανενόχλητα στην αίθουσα του δικαστηρίου αυτό που η –πάντα υστερόβουλη- απλολαϊκή δημαγωγία αποκαλεί τα «ψέμματα των δικηγόρων». Και είχε αποφασίσει, όταν μπήκε στο

⁸⁵² Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 8/4/2002, ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή.

⁸⁵³ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pgs 125 επ., 237 επ.

⁸⁵⁴ Βλ. ανωτ. σελ. 53.

⁸⁵⁵ Βλ. ανωτ., σελ. 49.

στρατοδικείο του Ρουφ με το πιστόλι μέσα στο χαρτοφύλακα, ότι δεν θα έμενε εκεί. Δεν του αρκούσε να «ανταποδώσει» στον κατηγορούμενο, τον υπεύθυνο για το θάνατο του γιου του. Θα έδινε «ένα μάθημα» στους εκπροσώπους της δικαιοσύνης, όποιοι και αν ήταν, γιατί ήταν κι αυτοί αποφασισμένοι να «ρίξουν στα μαλακά» τον κατηγορούμενο. Εμπρός στον πόνο για το χαμό του γιου του, η ποινή για αναστολή στον δράστη του πολύνεκρου τροχαίου υποσημηναγό της Π.Α., σήμαινε γι'αυτόν ατιμωτική αθώωση.

Εκτός των οικογενειοκτόνων, το διεθνές παράδειγμα διακρίνει mass murderers οι οποίοι (i) στρέφονται κατά εργασιακά προισταμένων ή συναδέλφων τους μέσα στον εργασιακό χώρο⁸⁵⁶, (ii) στοχοποιούν ολόκληρο το «σύστημα» (την εταιρία όπου εργάζονται, το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, γραφεία απασχόλησης, χρηματιστηριακές εταιρίες, κτίρια δημόσιας διοίκησης)⁸⁵⁷ (iii) φονεύουν συγκεκριμένη κατηγορία αγνώστων προσώπων από τις οποίες αισθάνονται ότι απειλούνται ή ότι έχουν αδικηθεί (λ.χ. γυναίκες, οικονομικούς μετανάστες, έγχρωμους)⁸⁵⁸.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, ο βαθμός οργάνωσης των ανθρωποκτονιών του mass murderer είναι είναι μηδαμινός αντιπαραβαλλόμενος με αυτόν του serial killer. Οι οικογενειοκτόνοι δεν αργούν να συλληφθούν, διότι αδυνατούν να κρύψουν την αιματοχυσία που έχουν προκαλέσει στο σπίτι τους. Σχέδιο διαφυγής δεν υπάρχει. Σχέδιο συγκάλυψης δεν υπάρχει και, αν υπάρχει, είναι τόσο φτωχό σε προσχεδιασμό, ώστε καταρρέει αμέσως, όπως το «ταξίδι της οικογένειας στο εξωτερικό» που προέταξε ανακρινόμενος ο Σεχίδης. Ο Καζάκος, περιφερόταν στην Αθήνα μια νύκτα που ολόκληρη η αστυνομική δύναμη έκανε μπλόκα για να βρεί «την ομάδα των ακροδεξιών που κτυπά μετανάστες». Κατάφερε μεν να προσπεράσει δύο μπλόκα της αστυνομίας κρύβοντας το όπλο του σε ακατοίκητα σπίτια, αλλά στο τρίτο μπλόκο, ο ερασιτεχνισμός του δεν ήταν δυνατόν να μην τον προδώσει. Μόλις συνελήφθη τα ομολόγησε όλα. Για τον Διονύση Φούκα, δεν ήταν αρκετό να «τρομάξει» τους πέντε κυνηγούς που κατέστρεψαν με θράσος το «τριφύλλι» του γέρου πατέρα του, υβρίζοντάς τον ξεδιάντροπα. Ήξερε ότι ο ίδιος δεν θα μπορούσε να εκφοβίσει κανέναν με το παρουσιαστικό ή τον τρόπο ομιλίας του. Ήξερε επίσης αυτό που τον περίμενε εάν αποτύγχανε και αυτή τη φορά, η άτεγκτη χλεύη του πατέρα του. Τους κυνήγησε λοιπόν και τους πυροβόλησε έναν – έναν, κάνοντας μάλιστα ένα γύρο πάνω από τα τραυματισμένα κορμιά, έδωσε και τη χαρακτηριστική βολή.

⁸⁵⁶ Μετ. αλ. οι ταχυδρομικοί υπάλληλοι όπως ο Pat Sherill (βλ. και ανωτέρω σε ορισμούς και διακρίσεις mass murderers – ανωτ., σελ. 47). Από το 1983 έως το 1994 11 τουλάχιστον επεισόδια ανθρωποκτόνου βίας έχουν ξεσπάσει σε εγκαταστάσεις ταχυδρομικών υπηρεσιών στις Η.Π.Α., αριθμώντας συνολικά 34 ανθρώπινες ζωές. Βλ. **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pg 183-185.

⁸⁵⁷ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pg 191-194.

⁸⁵⁸ **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pg 204-206.

Όμως άφησε τα θύματα νεκρά επί τόπου, 300 μέτρα μακριά από το μαντρί της οικογένειάς του, μέσα στο κτήμα του. Ήταν απίθανο να μην κτυπήσουν την πόρτα του οι αρχές, αργά ή γρήγορα.

Σε μερίδα της αμερικανικής βιβλιογραφίας, συμπεριλαμβάνονται στους mass murderers οργανωμένοι «τρομοκράτες» όπως ο Mc Veigh ή ο Kazynski («Unabomber»)⁸⁵⁹. Είναι όμως σαφές ότι η πολύμηνη οργάνωση ενός τόσο μαζικού κτυπήματος όπως η ανατίναξη του ομοσπονδιακού κτιρίου της Oklahoma αντανakλά τέτοιας τάξης προσχεδιασμό και σχέδιο αυτοπροστασίας του δράστη που μόνο το οργανωμένο έγκλημα μπορεί να επιδείξει.

Στις σκέψεις για το πώς θα εκτελέσει το έγκλημα, ο μετέπειτα δράστης ζυμώνεται αρκετό καιρό πριν πάρει την απόφαση να το πράξει. Από την πάλη των ανθρώπων αυτών με την επιθυμία για εκδίκηση, το στοιχείο της αυτοκριτικής είναι κραυγαλέα απόν. Περνά χρόνος μέχρι να προμηθευτούν τα όπλα, ή να βεβαιωθούν ότι θα καταφέρουν με κάποιο τρόπο να αιφνιδιάσουν και να γίνουν κυρίαρχοι στο χώρο που θα μετατρέψουν σε θέατρο εκδίκησης. Το στοιχείο αυτό, το ότι δηλαδή έχουν το χρόνο να αναπτύξουν αναστολές τους αποστερεί κατά κανόνα κάθε πιθανότητα να ευδοκιμήσει ο ισχυρισμός τους περί βρασμού ψυχικής ορμής ή ελαττωμένου καταλογισμού, αν ποτέ βέβαια φθάσουν να δικαστούν και δεν αυτοκτονήσουν.

β-ii. «Ενέδρα» και χρησιμοποιούμενα όπλα.

Η συντριπτική πλειοψηφία των mass murderers χρησιμοποιεί πυροβόλα όπλα για τις ανθρωποκτονίες. Στο διεθνή χώρο, τα όπλα που καταγράφονται ποικίλλουν από απλά πιστόλια αμυντικού τύπου, μέχρι βαρύ οπλισμό που χρησιμοποιούν οργανωμένοι στρατοί. Ειδικά στις Η.Π.Α. το «κίνημα» της οπλοφορίας των πολιτών και γενικά η υπερβολικά χαλαρή πολιτική ως προς τις προϋποθέσεις της οπλοφορίας έχει αποτελέσει ξεκάθαρα ουσιαστικό παράγοντα στις τραγωδίες που λαβαίνουν χώρα, ειδικά στα σχολεία. Βαριά αυτόματα πολυβόλα, που φέρουν σφαίρες διαφόρων διαμετρημάτων και χρησιμοποιούνται στην πρώτη γραμμή των σύγχρονων μετώπων χρησιμοποιούνται από τους δράστες ακριβώς λόγω της εκτεταμένης ζημιάς που μπορούν να προκαλέσουν ακόμη και με ένα «τυφλό» κτύπημα. Τα εκρηκτικά είναι ένα όπλο που επίσης χρησιμοποιείται με αρκετά μεγάλη συχνότητα και μάλιστα διαχρονικά.

Η χρήση μαχαιριών και η σωματική επαφή με τα θύματα αποφεύγεται από τον κατά συρροή ανθρωποκτόνο. Τούτο δεν είναι τυχαίο. Αν ο serial killer σχεδιάζει

⁸⁵⁹ Βλ. ανωτ., σελ. 84, 85.

με διεστραμμένη λεπτομέρεια το πώς θα εγκλωβίσει, θα παγιδεύσει και θα φονεύσει το θύμα αργά και βασανιστικά, ακριβώς διότι αυτή η διαδικασία αποτελεί γι' αυτόν μέρος μιας ανορθόδοξης διαδικασίας «απροσωποποίησης» των θυμάτων του, ο mass murderer εκφράζει μια ανάλογη ψυχική τάση «απροσωποποίησης» των θυμάτων, μέσω της αποστασιοποίησης που επιβάλλει στον τόπο του εγκλήματος το πανίσχυρο πυροβόλο όπλο. Μην ερχόμενος σε επαφή με τα πολυάριθμα θύματά του, φονεύοντας αυτά από απόσταση, ο mass murderer εκπληρώνει κι αυτό μια φαντασιωτική λειτουργία, ένα «όνειρο εκδίκησης» που έχει προβάρει φαντασιωτικά πολλές φορές πριν το πραγματοποιήσει. Η χρήση βαρέως οπλισμού επιτρέπει στον δράστη να ελέγχει απόλυτα, να εξουσιάζει τον τόπο του εγκλήματος⁸⁶⁰.

γ) Ο ανθρωποκτόνος κατά συρροή κατά τη διέλευσή του από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης

γ-ι. Ευχερής σύλληψη του δράστη.

Σε πλήρη αντίθεση με τους serial killers, οι mass murderers συλλαμβάνονται πολύ σύντομα μετά την ολοκλήρωση του φονικού τους ξεσπάσματος, αν δεν αυτοκτονήσουν. Ο Λυμπέρης, την επομένη του εμπρησμού κατευθύνθηκε προς το σπίτι του για να αναγνωρισθεί σύντομα από τους γείτονες, να προσαχθεί, να ανακριθεί και να ομολογήσει. Το δε ανεκδιήγητο άλλοθι που είχε εφεύρει για τα εγκαύματα που είχε στο πρόσωπο και το πόδι, καθώς και η εύθραυστη ψυχική κατασκευή των συνεργών του αποκάλυψαν τα πάντα σε χρόνο μηδέν. Ο Σεχίδης περιέφερε σε γνωστούς και συγγενείς για μερικές μέρες το άλλοθι της «μαζικής» εκδρομής της οικογένειας στη Γερμανία, ώσπου το γεμάτο όπλα πορτ – μπαγκαζ του και μια πολύωρη ανάκριση απέδωσε τα αναμενόμενα. Ο Καζάκος προσπάθησε να ξεφύγει από τα μπλόκα που έστηνε η ΕΛ.Α.Σ στους δακτυλίους του κέντρου της Αθήνας, όμως όσο θολό ήταν το σχέδιο για εκδίκηση των «αλλοδαπών», άλλο τόσο ανύπαρκτο ήταν και το σχέδιο διαφυγής του. Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι το ξέσπασμα του mass murderer ενέχει βαθμό προπαρασκευής αρκετό μόνον για να εκδηλωθεί. Ο δράστης όμως δεν καταβάλλει καν εγκληματικά αξιοσημείωτη προσπάθεια για να συγκαλύψει τα εγκλήματά του. Και ασφαλώς, η αφελής «χωριάτικη» συμπεριφορά του Φούκα δεν εξαιρείται, καθώς μετά από μία νύκτα ανάκρισης αυτοδιαψεύσθηκε μεγαλοπρεπώς, αφαιρώντας από τον εαυτό του οποιοδήποτε άλλοθι ή ισχυρισμό περί ελαττωμένου καταλογισμού.

⁸⁶⁰ Michael D. Kelleher, Flashpoint, οπ. ανωτ., pg 13.

γ-ii. Ανεπαρκής ιατρική αντιμετώπιση του δράστη και εξαιρετικά περιορισμένη αξιοποίηση των ευρημάτων της ψυχιατρικής από την δικαιοσύνη.

Το θέμα του ψυχικώς υγιούς του δράστη αναδεικνύεται σε καίριο στο πεδίο της τιμώρησης των πολυανθρωποκτόνων κατά συρροή. Εφόσον δεχόμαστε ως πυρήνα του αδίκου την προσβολή (βλάβη ή διακινδύνευση) των εννόμων αγαθών⁸⁶¹ και ως πυρήνα της ενοχής τη δυνατότητα συμμόρφωσης του δράστη με την αντίληψη του για το δίκαιο, είναι φανερό ότι η ποινική απαξία κάθε περίπτωσης ανθρωποκτονίας (μεμονωμένης ή πολλαπλής) εξαρτάται κατά κύριο λόγο από το μέγεθος της ενοχής του δράστη και λιγώτερο από το βαθμό του μάλλον «δύσκαμπτου» αδίκου της, το οποίο, λόγω της μοναδικότητας της ανθρώπινης ζωής και της μη δυνατότητας διαβάθμισης της προσβολής της έχει μικρά περιθώρια κλιμάκωσης. Συνεπώς, είναι κρίσιμο το ζήτημα της ψυχικής υγείας, καθώς ευθέως εξαρτά το «πώς» και «πόσο» τιμωρητέος είναι ο δράστης.

Αν εξαιρέσει κανείς τον Θανάση Ντρούζο ο οποίος είχε προσχεδιάσει την αυτοκτονία του, όλοι οι έλληνες mass murderers που εξετάσθηκαν παραπάνω, κρίθηκαν ένοχοι χωρίς κανένα ελαφρυντικό και απορριπτομένων παγίως, σε κάθε μία περίπτωση (και προβλήθηκαν σε όλες) των ισχυρισμών περί ελαττωμένου καταλογισμού λόγω ψυχικής ασθένειας. Πράγματι, σύμφωνα και με το διεθνές παράδειγμα, η πλειοψηφία των κατά συρροή ανθρωποκτόνων κρίνεται ότι δεν πάσχουν από ψυχική νόσο, τέτοιας ποιότητας και έντασης που να επηρεάζει τη δυνατότητά τους να αντιληφθούν το δίκαιο ή άδικο της πράξης τους και την ικανότητά τους να συμμορφωθούν προς την αντίληψη αυτή, κατά το χρόνο που τελούν τις ανθρωποκτονίες που τους αποδίδονται. Όπως σημειώθηκε, η νομική κατασκευή της ψυχικής ή πνευματικής νόσου του αρ. 34 και 36 του Ποινικού Κώδικα αντιμετωπίζει δυσχέρειες στο να συσταθεί και να αναπτυχθεί δικαστικά, πολλώ μάλλον να πείσει δικαστές και ενόρκους για την χρεία εξατομικευμένης αντιμετώπισης πέραν της συνήθους ισόβιας κάθειρξης σε συνήθη δικαστική φυλακή.

Στις Η.Π.Α., τα δικαστήρια παρουσιάζονται εξαιρετικά φειδωλά στην κατάφαση του αντίστοιχου ισχυρισμού περί «παραφροσύνης», διαγνώνοντας το στοιχείο αυτό σε ποσοστό 2% επί όλων των περιπτώσεων όπου προτείνεται. Εν αντιθέσει, τα βρετανικά δικαστήρια, παρά την δικαιοσύνη συγγένεια των δύο συστημάτων, την κάνουν δεκτή σε ποσοστό 25% επί των περιπτώσεων όπου ο ισχυρισμός αυτός προβάλλεται από την υπεράσπιση⁸⁶². Παρά ταύτα, και τα δύο δικαιοσύνη συστήματα βασίζουν τη μέθοδο διάγνωσης της παραφροσύνης στα τεστ McNaughton. Για να σταθεί ο υπερασπιστικός ισχυρισμός στη βάση της

⁸⁶¹ Βλ. **Ι. Μανωλεδάκη** : Ποινικό Δίκαιο, δ' εκδ., 1996, σελ. 482-483.

⁸⁶² **Donald T. Lunde**, Murder And Madness, San Francisco Book Company, 1976, pg 114.

«παραφροσύνης» (insanity), πρέπει να αποδειχθεί πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας ότι κατά το χρονικό σημείο τέλεσης του εγκλήματος (εν προκειμένω των ανθρωποκτονιών που συμβαίνουν με μικρή χρονική απόσταση μεταξύ τους) ο κατηγορούμενος ενεργούσε υπό το κράτος τέτοιου βαθμού αλλοίωσης της λογικής εξ αιτίας πνευματικής νόσου, ώστε να μην μπορεί να διακρίνει τη φύση και το ποιόν των πραττομένων του, είτε, παρ'ότι γνωρίζει τη φύση και το ποιόν αυτών, να μην μπορεί να αντιληφθεί ότι αυτό που πράττει είναι λάθος, με βάση την κοινή αντίληψη⁸⁶³. Η εφαρμογή του McNaughton test εγείρει εδώ και χρόνια πολλές αντιρρήσεις και διχοτομεί νομικό και ιατρικό κόσμο. Ενώ με την κλασσική ιατρική πραγματογνωμοσύνη σύντομα ο ψυχίατρος διαβλέπει στον εξεταζόμενο mass murderer ποικίλα ενεργά στοιχεία ψυχοπαθολογίας, το τεστ θέτει τέτοια και τόσα δεδομένα σε συμπλοκή, ώστε ποτέ ο εξεταζόμενος δεν τα πληροί για να κριθεί ως πάσχων από ψυχική νόσο κατά το χρονικό σημείο τέλεσης των εγκλημάτων που του αποδίδονται.

Η κατασκευή του δικανικού – δικαστικού λόγου βρίσκεται συχνά σε αντιδιαστολή με την ανάλογη στρατηγική του ψυχιατρικού λόγου του κατηγορουμένου. Πρόκειται για παμπάλαιο ζήτημα, που διχάζει στον πυρήνα του την απονομή ποινικής δικαιοσύνης⁸⁶⁴.

⁸⁶³ Το τεστ McNaughton πήρε το όνομά του από την υπόθεση του Daniel MacNaughton ο οποίος στις 20 Ιανουαρίου 1843 πυροβόλησε και σκότωσε την γραμματέα του Άγγλου Πρωθυπουργού. Δικάστηκε για την ανθρωποκτονία και κρίθηκε αθώος, λόγω παραφροσύνης. Σύγχρονοι ψυχίατροι και μελετητές της ανθρώπινης συμπεριφοράς που μελέτησαν την ζωή και το έγκλημα του McNaughton διέγνωσαν ότι επρόκειτο για άτομο πάσχον από παρανοϊκή σχιζοφρένεια με κρίσεις παραισθήσεων. Η περίπτωση του ήταν προφανής ακόμη και για τα δεδομένα του 19^{ου} αιώνα, γι'αυτό και κρίθηκε, με βάση ιατρικά δεδομένα από την κλινική του εικόνα ότι αδυνατούσε ο ίδιος να αντιληφθεί το ποιόν των πράξεών του. Η ουσία της υπόθεσης παρεισέφρυνε και στη νομοθεσία και παρέμεινε το κρισιμότερο εργαλείο για τον αγγλοσάξωνα δικαστή, κυρίως γιατί επιτρέπει στο δικαστή να κατασκευάζει ένα νομικό σχήμα ορισμού της «παραφροσύνης», εν πολλοίς ανεξάρτητο από τα ευρήματα και τις γνωμοδοτήσεις των ειδικών ψυχιάτρων. Βλ. **Donald T. Lunde**, *Murder And Madness*, οπ. ανωτ., pgs 49-51.

⁸⁶⁴ Βλ. **Μισέλ Φουκώ**, *Εγώ, Ο Πιέρ Ριβιέρ Που Έσφαξα Τη Μητέρα Μου, Την Αδελφή Μου Και Τον Αδελφό Μου*, Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2002, σελ. 294, 304, 78-79. Το 1836, ο Πιέρ Ριβιέρ, 20 ετών, αγρότης, δολοφόνησε την μητέρα του, την αδελφή του Βικτωρία 18 ετών και τον μικρό αδελφό του Ζυλ, χωρίς προφανή λόγο. Καταδικάστηκε σε θάνατο, αλλά με σύσταση του δικαστηρίου για την απονομή χάριτος, η οποία τελικά του χορηγείται, η ποινή του μετατρέπεται σε ισόβια κάθειρξη. Ο Ριβιέρ αυτοκτόνησε στη φυλακή το 1840. Ο Μισέλ Φουκώ και οι συνεργάτες του τη δεκαετία του '70 ανέλυσαν ολόκληρο το πρωτότυπο υλικό της δικογραφίας και ανέδειξαν τη διάσταση μεταξύ ψυχιατρικού και δικανικού λόγου. Οι δικαστικοί λειτουργοί της εποχής, μισό αιώνα πριν την εμφάνιση των θεωριών του Λομπρόζο, συγκροτούν την ατυτότητα του δράστη μέσω μιας προκατασκευής που υπαγορεύει την κατ'αυτούς δέουσα τιμωρία. Στην πραγματικότητα, κατασκευάζουν ένα αδιανόητο εγκληματικό τύπο, με βάση την εξήγηση του εγκλήματος, που ανακόλουθα, θεωρείται εκ των προτέρων δεδομένη.

iii. Ο έγκλειστος κατά συρροήν ανθρωποκτόνος. Συμπεριφορά και ρόλοι στην κοινωνία της φυλακής.

Επί του παρόντος, οι Σεχίδης, Καζάκος και οι Διονύσης και Λυσίμαχος Φούκας εκτίουν την ποινή τους χωρίς να έχουν δημοσιοποιηθεί στοιχεία για την εντός των τειχών ζωή τους.

δ) Η δράση του κατά συρροήν ανθρωποκτόνου από θυματολογική σκοπιά

Στις υποθέσεις που προεκτέθηκαν, ο αριθμός των τετελεσμένων ανθρωποκτονιών ποικίλει. Τέσσερα θύματα ο Λυμπέρης, δύο νεκρούς και τρεις τραυματίες ο Ντρούζος, δύο νεκρούς και επτά τραυματίες ο Καζάκος, από πέντε θύματα οι Σεχίδης και Φούκας. Στη βάση της η πολυανθρωποκτόνος έκρηξη του ενός επεισοδίου είναι για ένα έγκλημα εκδίκησης, ανταπόδοσης, με αποχρώσεις για την ανάγκη του δράστη για κυριαρχία και έλεγχο, όλα στοιχεία τα οποία μορφώνονται και κυριαρχούν πρώτα στον εσωτερικό του κόσμο, αφού πρώτα τα έχει επεξεργαστεί σε φαντασιακό επίπεδο⁸⁶⁵. Στη συνέχεια, αυτή η θυμική ώθηση για εκδίκηση γίνεται εμμονή και μορφοποιείται σε αφηρημένες ιδέες ανταπόδοσης και εκδίκησης που συγκεκριμενοποιούνται – πολλές φορές με μεγάλο δείκτη λεπτομερειών και επιμέλεια – σε ένα τελικό σχέδιο, στο οποίο η τελική πράξη κυριαρχίας έρχεται μέσα από τον εκμηδενισμό των θυμάτων.

Τα θύματα των ανθρωποκτόνων όπως παρατηρήσαμε από την πληθώρα των περιπτώσεων, τόσο διεθνώς, όσο και στη χώρα μας, είναι στοχοποιημένα από τον δράστη είτε κατ'επιλογήν, είτε επιλεγμένα ως στόχοι σε συμβολικό επίπεδο για το δράστη, είτε και τα δύο. Οι οικογενειοκτόνοι όπως ο Λυμπέρης και ο Σεχίδης έχουν κατά νου ακριβώς πώς θα αιφνιδιάσουν τα θύματά τους, γνωρίζουν τις κινήσεις τους και το ωρολόγιο πρόγραμμά τους, οι εγκληματικές ενέργειες συμβαίνουν σε χώρο οικείο τόσο στα θύματα όσο και στο δράστη. Απεναντίας, ο Καζάκος βγαίνει οπλισμένος στο δρόμο και επιλέγει «οποιονδήποτε» αλλοδαπό και για να είναι «σίγουρος», επιλέγει «μαύρους» και «μελαμψούς». Ο Ντρούζος από την άλλη, έχει οπωσδήποτε στο «σχέδιο» να σκοτώσει τον κατηγορούμενο για το θάνατο του γιου του, όμως η οργή του ξεκάθαρα στρέφεται κατά ολόκληρου του οικοδομήματος της δικαιοσύνης, αφού στοχοποιεί και τελικά φονεύει τους δύο δικηγόρους του κατηγορουμένου, τους οποίους έχει μεν ξαναδεί στην πρωτόδικη δίκη, αλλά αποπειράται να φονεύσει και τους δικαστές του Αναθεωρητικού Στρατοδικείου, τους οποίους ασφαλώς δεν γνωρίζει. Ο mass murderer φθάνει στο σημείο να απροσωποποιεί τα θύματα στο εγκληματικό του σχέδιο, κατ' ανάλογο τρόπο που το

⁸⁶⁵ Michael D. Kelleher, Flashpoint, οπ. ανωτ., pgs 14-15.

πράττει ο serial killer⁸⁶⁶. Στις ανθρωποκτονίες του τελευταίου όμως, υπάρχει στενή διαπροσωπική εμπλοκή κατά την επιλογή, παγίδευση και θανάτωσης του θύματος, ενώ ο κατά συρροήν ανθρωποκτόνος στοχοποιεί και φονεύει την «προκατασκευασμένη» εικόνα του θύματος από απόσταση, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Όπως προεκτέθηκε, αυτό σηματοδοτείται από την κατά συντριπτική πλειοψηφία χρήση του πυροβόλου όπλου ως φονικού οργάνου.

Τα θύματα φθάνουν να αποτελούν τα «φυσικά εμπόδια» στην ανάγκη του ανθρωποκτόνου να κατακτήσει αυτό που δεν είχε ποτέ : τον έλεγχο, την κυριαρχία στα συμβάντα της ζωής, τα οποία με τόση αποτυχία και ανεπάρκεια αντιμετώπισε έως το χρονικό σημείο που αρχίζει και μορφοποιείται η εγκληματική απόφαση. Τα συμβολικά επιλεγμένα θύματα δεν είναι ο καθεαυτού στόχος του εγκλήματος, είναι τα υπο-προιόντα της ανάγκης του να επιτύχει και να «φυλακίσει» αυτή την αίσθηση ελέγχου και κυριαρχίας επί προσώπων, συμπεριφορών και καταστάσεων, την οποία αισθάνεται ότι έχει βίαια αποστερηθεί σε ολόκληρη τη ζωή του⁸⁶⁷. Η οικογένεια του Λυμπέρη, ήταν για τον ίδιο μια πηγή αφόρητης μιζέριας, η οικογένεια του Σεχίδη ήταν για τον ίδιο μια άφευκτη πολυπρόσωπη απειλή, μια καθημερινή υπενθύμιση ότι επίκειται η οριστική κοινωνική του εξουδετέρωση με τον εγκλεισμό του σε ψυχιατρείο.

Ποιά όμως υπήρξε η στάση της πολιτείας απέναντι στα θύματα των mass murderers και τις οικογένειές τους; Μόλις τελευταία φαίνεται στη χώρα μας να γίνονται, έστω αργά, ορατά κάποια ίχνη πρόνοιας για τα θύματα, καθώς έγινε γνωστό ότι δίπλα στις οικογένειες των πέντε θυμάτων του Διονύση Φούκα έσπευσαν ψυχολόγοι⁸⁶⁸. Το γεγονός αποτελεί την εξαίρεση και, οπωσδήποτε δεν μπορεί να συνδεθεί – ακόμη – με οργανωμένη προσπάθεια της πολιτείας να απομειώσι τις συνέπειες ενός πολυανθρωποκτόνου συμβάντος. Το δυσάρεστο αυτό συμπέρασμα ενισχύεται αν αναλογιστεί κανείς ότι ελάχιστα ουσιαστική και πολύ καθυστερημένη υπήρξε η βοήθεια της ελληνικής πολιτείας, μόλις λίγα χρόνια πιο πριν, στα θύματα του Καζάκου⁸⁶⁹. Το όποιο εφάπαξ ποσό και η κάλυψη «κάποιων» εξόδων νοσηλείων δεν μπορεί ποτέ να θεωρηθεί ότι «ξεχρεώνει» προνοιακά την οργανωμένη πολιτεία

⁸⁶⁶ **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pg 13.

⁸⁶⁷ **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pgs 154-156.

⁸⁶⁸ Βλ. εφημερίδα «Τα Νέα», 6/12/2006.

⁸⁶⁹ Ο Κούρδος Σερίφ Χαντίρ και ο Αιγύπτιος Σαάντ Αμπντουλχαντίντ έχουν μείνει παραπληγικοί, ενώ με μερική αναπηρία έμεινε και ο Τίμοθι Αμπντούλ. Με απόφαση που ανακοίνωσε ο τότε υφυπουργός Υγείας Θεόδωρος Κοτσώνης καλύφθηκαν όλα τα έξοδα νοσηλείας από το Υπουργείο και στους τρεις δόθηκε το εφ'άπαξ ποσό του ενός εκατομμυρίου δραχμών, για τις πρώτες τους ανάγκες. Ο Γκανέζος Τόμι Κόφι, ο Μοχάμεντ Νταντόν από το Μπαγκλα Ντες και ο Κούρδος Γιουσέφ Ρασούλ έλαβαν αντίστοιχη βοήθεια 300.000 δρχ. Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» 23/12/1999 (ρεπορτάζ Γεωργίας Δάμα), 22/1/2000, 22/10/2000 (ρεπορτάζ Δ. Νανούρη), 13/2/2001 (ρεπορτάζ Νάντιας Γιαννίρη), 15/2/2001 (ρεπορτάζ Κατερίνας Κατή).

απέναντι σε ανήμπορα θύματα ενός άλογου, άδικου χτυπήματος, όπως οι οικονομικοί μετανάστες.

ε) Παράγοντες εγκληματογένεσης για τον κατά συρροήν ανθρωποκτόνο του αύριο.

Είναι εξαιρετικά δύσκολο έως και άτοπο το να προβλέψει ή να προλάβει με μέτρα αστυνομικού χαρακτήρα κανείς το πολυανθρωποκτόνο ξέσπασμα ενός απογοητευμένου, εξοργισμένου και ψυχροσυναισθηματικά ανισόρροπου (αν όχι και ιατρικώς διαταραγμένου) δράστη. Η διαπίστωση προκύπτει από την ίδια τη φύση του εγκληματικού γεγονότος, το οποίο διαρκεί από μερικά λεπτά (Φούκας, Ντρουζος), ελάχιστες έως και το πολύ 48 ώρες (Καζάκος). Από τη θέση του παρατηρητή της ελληνικής πραγματικότητας, η έρευνα αυτή οπωσδήποτε διαπιστώνει μια ποιοτική απόσταση από τα συμβαίνοντα στις Η.Π.Α.. Παρ'ότι η πρόσφατη περίπτωση Πατμανίδη προσέγγισε για πρώτη φορά τα διεθνή πρότυπα «εκτελέσεων» σε σχολεία από ανήλικους με βαρύ οπλισμό, τέτοια φαινόμενα καθώς και οικογενειοκτονίες με θύματα πέραν της οικογένειας του δράστη, φαίνονται ακόμη απόμακρα φαινόμενα κοινωνιών χαοτικά πολυσύνθετων σε σχέση με τη σχετικώς ομοιογενή –φυλετικά, θρησκευτικά ακόμη και οικονομικά– κοινωνία των 10 εκατομμυρίων ελλήνων (συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών που διαμένουν μονίμως στη χώρα μας). Αυτό όμως που επιβάλλεται μια εγκληματολογική έρευνα να μην υποτιμά αλλά αντίθετα να επισημαίνει είναι ορισμένες ομάδες εγκληματογόνων παραγόντων που αναφύονται, ολοένα και συχνότερα χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς, στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

1) Η εμφάνιση πολυάριθμων περιπτώσεων «οργισμένων» υπαλλήλων στις Η.Π.Α. και σε άλλες χώρες του δυτικού κόσμου στα μέσα της δεκαετίας του '80, συνδυάστηκε και με τις δραματικές αλλαγές στο περιβάλλον της εργασίας. Απολύσεις, καθετοποίηση της παραγωγής, σμίκρυνση των αμοιβών, απουσία της ασφαλιστικής κάλυψης⁸⁷⁰. Εάν, είκοσι περίπου χρόνια πριν, το ρηγανοθατασερικό καθεστώς διέγραφε το μέλλον του εργασιακού περιβάλλοντος με μελανά χρώματα⁸⁷¹, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη καταθλιπτικών, καταπιεσμένων μικροαστών, οι μελλοντικές συνθήκες συνθήκες της αγοράς εργασίας στη σημερινή «Ενωμένη Ευρώπη» των τεραστίων αντιθέσεων μεταξύ αναπτυγμένων και «νέων» κρατών είναι περισσότερο δυσοίωνες από ποτέ ως παράγων εγκληματογένεσης. Καθ'όσον

⁸⁷⁰ **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pgs 169-170.

⁸⁷¹ Είναι χαρακτηριστικό ότι για πρώτη φορά μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, μεταξύ 1986 και 1992, το μηνιαίο εισόδημα των εργατών του «λευκού κολλάρου» έπεσε κατά ποσοστό 17%. Βλ. **James Alan Fox & Jack Levin**, Overkill, οπ. ανωτ., pg 168.

λοιπόν η εργασία και οι μέσα στο περιβάλλον της αναπτυσσόμενες ανθρώπινες σχέσεις αντανakλούν ευρύτερους κοινωνικούς μηχανισμούς εξάρτησης και καταπίεσης, το μέλλον της Ευρώπης -και της χώρας μας ως μέλος ενταγμένο οικονομικά και γεωγραφικά- διοικητικά σε αυτήν- επιφυλάσσει διάχυτη απόγνωση αναφορικά με την εξεύρεση εργασίας. Ακριβέστερα, λόγω της δυσχέρειας στην εξεύρεση σταθερής εργασίας. Φαινόμενα όπως το σκλαβοπάζαρο του trafficking που σέρνεται μυστικά από και προς την Ανατολική Ευρώπη και οι «καραβιές» των οικονομικών μεταναστών που πετιούνται στη θάλασσα από τις οικονομικά ισχυρές χώρες (πριν τελικά απορροφηθούν κακήν κακώς από τις λιγότερο προηγμένες και παραγωγικά εξαρτώμενες όπως η δική μας), μας υπογραμμίζουν διαρκώς ότι ζούμε μέσα σε ένα καθεστώς διαρκούς αναδιανομής οικονομικής ισχύος, ανάμιξης πληθυσμών και - αναπόφευκτα - νέων κοινωνικών συγκρούσεων. Η τεχνολογία, μονοδρομικά σχεδόν αξιοποιούμενη από την πολιτεία για την επίταση της επιτήρησης, αποδεδειγμένα δεν μειώνει το φόνο για το έγκλημα⁸⁷².

2) Ο ιδεολογικά οργανωμένος ρατσισμός αποτελεί σήμερα παγκόσμιο φαινόμενο. Οργανώσεις όπως των «Κου Κλουξ Κλαν» και των νεο-ναζί, γενεσιουργές κοινωνικές έντασης καθεαυτές, ενδιαφέρουν εν προκειμένω, καθ'όσον παρουσιάζουν μεγαλύτερη επικινδυνότητα με την επιρροή που μπορούν να ασκούν στους μη οργανωμένους θιασώτες αυτών. Μην εγκαταλείποντας την επιδίωξη να αποτελούν ομάδα πίεσης για περισσότερο και σκληρότερο κοινωνικό έλεγχο, ακραίες παραστατιωτικές, παραθρησκευτικές ή εξωκοινοβουλευτικές πολιτικές ομάδες διαχέουν, συντηρούν και αναπαράγουν πρότυπα μισαλλοδοξίας και φανατισμού και προκαταλήψεις με ψευδο-ιστορικό υπόβαθρο, ικανές όχι μόνο να οδηγήσουν σε οργανωμένη ανθρωποκτόνο βία, αλλά και να την εμπνεύσουν ως διέξοδο ενάντια στην υποτιθέμενη «καταπίεση» και τον κονφορμισμό των δομών της συνεταγμένης πολιτείας. Στη χώρα μας, δεν λείπουν οι ακραίες φασιστικές και ρατσιστικές οργανώσεις (τύπου «Χρυσής Αυγής») που στρέφονται ανοικτά με έντυπα και φυλλάδια κατά των μεταναστών, των εγχρώμων και διαφόρων «αντίπαλων» κοινωνικών ομάδων («φοιτητές», «διανοούμενοι» κ.λ.π.). Η δράση τέτοιων ομάδων πολλαπλασιάζει την ψευδαίσθηση σε άτομα κοινωνικά ανερμάτιστα -και ιδίως σε

⁸⁷² Οι 342 τοποθετημένες στο κέντρο της Αθήνας κάμερες δεν μείωσαν την εγκληματικότητα, με βάση τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα το 2007 από το αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ. Μεγάλη η αύξηση της λεγόμενης «μικροεγκληματικότητας» (ληστείες, διαρρήξεις και κλοπές τροχοφόρων) και μικρότερη αύξηση σε ανθρωποκτονίες και βιασμούς επιβεβαιώνουν οι 293 κάμερες του συστήματος C4I και οι 49 προγενέστερες αυτού. Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 16 Φεβρουαρίου 2008 [ένθετο Φάκελλος: Οι κάμερες δεν μείωσαν την εγκληματικότητα], με αναφορά στα ομοειδή συμπεράσματα της βρετανικής εμπειρίας (Home Office Research Study 292, Martin Gill, Angela Spriggs, Assessing The Impact Of CCTV, Φεβρουάριος 2005) και συνεντεύξεις των καθηγητών Γιάννη Πανούση, Βασίλη Καρύδη, Αλεξάνδρας Κορωναίου.

πολύ νεαρά σε ηλικία- ότι είναι κοινωνικά ανεκτή η χρήση βίας για την επιβολή ιδεοληψιών φυλετικής καθαρότητας, ή ότι, πάντως, αποτελεί μια «ριζοσπαστική» ιδεολογική λύση, που προσδίδει κραταιά «ταυτότητα» στον πρεσβευτή της⁸⁷³. Ο Παντελής Καζάκος, ασχέτως εάν το ζήτημα της ψυχικής του υγείας δεν μπορεί να θεωρηθεί λυμένο στην έκταση που καλύφθηκε από τη δικαστική απόφαση, ήταν ένα από τα ευάλωτα και ψυχικώς αποδιοργανωμένα άτομα που πάσχιζε να πιαστεί από κάποιο ιδεολόγημα για να γεμίσει το κενό που άφησε μέσα του η ηρωίνη, ο θάνατος της μητέρας του η μοναξιά της παιδικής ηλικίας και η συγκρουσιακή σχέση με τον πατέρα του. Ακραία έκφανση των ιδεολογιών βίας είναι η οργανωμένη σατανολατρεία, φαινόμενο που κινείται σε περιθωριακό επίπεδο στη χώρα μας, χωρίς να αποδίδει καταγράψιμο αριθμό εγκλημάτων κατά της ζωής συνδεόμενο με αυτήν. Η ιδεολογικοποίηση της βίας αποτελεί φαινόμενο μαζικό όσο ποτέ στο παρελθόν, στοιχείο το οποίο ενδεικνύει αυξημένη πιθανότητα συμβολής στον επηρεασμό των πολυανθρωποκτόνων φαινομένων του αύριο.

3) Η «επιδημία» πολυανθρωποκτόνων επιθέσεων νεαρών σε σχολεία των Η.Π.Α. με θύματα συνομιλήκους τους, καθηγητές και αστυνομικούς, έχει οπωσδήποτε τις ρίζες του και στην άκρατη κυκλοφορία των όπλων, τα οποία μπορεί να τα αγοράσει κανείς σχεδόν οπουδήποτε. Υπολογίστηκε ότι, κατά τη χρονική περίοδο της «σφαγής» στο Λίττον του Κοροράντο, μόνον ο αριθμός των μαθητών που κατέχουν παρανόμως όπλο στις Η.Π.Α. έφθανε τις 200.000⁸⁷⁴. Πρόσφατα ομοσπονδιακή έρευνα υπολόγισε σε 50% του συνολικού πληθυσμού τα νοικοκυριά των Η.Π.Α. που κατέχουν πυροβόλο όπλο, ενώ κάθε χρόνο καταγράφονται 16.000 αυτοκτονίες από όπλο και 650 θανάσιμα ατυχήματα από τη χρήση όπλου⁸⁷⁵. Την ίδια ώρα, η ευχέρεια εξεύρεσης οπλισμού, ειδικά λαθραίων πυροβόλων όπλων από τις αγορές των συνόρων της χώρας μας (Αλβανία, Βουλγαρία, Σκόπια) και από τα ατέλειωτα οπλοστάσια των χωρών της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. έχει επίσης αλλάξει εντελώς τους όρους της οπλοφορίας στην ελληνική επαρχία, καθώς και τις συνθήκες της οπλοχρησίας. Τούτο κατέδειξαν οι υποθέσεις Διονύση Φούκα και Δημήτρη Πατμανίδη. Ο κοινωνικός έλεγχος είναι ιδιαίτερα αδύναμος στη χώρα μας και στο θέμα της οπλοφορίας, όπως κατέδειξε η πρόχειρη δημοσιογραφική έρευνα

⁸⁷³ Μια πτυχή της δράσης των «σατανιστικών ομάδων» αναδεικνύει στους «Sunday Times» ο Ινγκολφ Κρίστιανσεν, ειδικός ερευνητής της λουθηρανικής εκκλησίας. «Οι περισσότερες σατανιστικές ιστοσελίδες στο Ιντερνετ έχουν σύνδεση με διευθύνσεις νεοναζί και σαδομαζοχιστών. Ο πραγματικά μεγάλος κίνδυνος προέρχεται», υπογραμμίζει, «από μια μίξη νεοφασιστικών, κελτογερμανικών και σατανιστικών επιρροών». Βλ. μ.α. εφημερίδα «Καθημερινή», 3/2/2002, σπ. και ανωτ., σελ. 290-293.

⁸⁷⁴ Βλ. περιοδικό «Ε» της «Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας», 26/4/2000, θέμα Βάσως Κανελλοπούλου.

⁸⁷⁵ Βλ. εφημερίδα «Έθνος της Κυριακής», 23/3/2008, άρθρο Γ. Σκαφιδά.

επ'ευκαιρία των δύο αυτών πρόσφατων υποθέσεων. Ένα σύνθετο δίκτυο κατά νόμον συνυπευθύνων (ιατροί – αστυνομία – αγροφυλακή – δημοτικές υπηρεσίες) δυσλειτουργεί, με αποτέλεσμα αφενός ο αριθμός των παρανόμων όπλων να μην είναι δυνατόν να εξακριβωθεί, αφετέρου να εκδίδονται άδειες οπλοφορίας σε πρόσωπα ακατάλληλα για αιτιολογίες που μετά βίας αντέχουν στο γράμμα του νόμου. Όπως μας υποδεικνύει δυσάρεστα το παράδειγμα των Η.Π.Α., η ανεξέλεκτη οπλοφορία οπωσδήποτε μεταλλάσσει τα κοινωνικά ήθη, ειδικά σε περίοδο ανασφάλειας, έλλειψης αλληλεγγύης και άκρατης κερδοσκοπίας. Ακόμη κι όταν η χρήση των όπλων γίνεται, όπως στην περίπτωση Φούκα, μέσα στα παραδοσιακά πλαίσια της ελληνικής επαρχίας, είναι σαφές ότι η έλλειψη πολιτειακής επιτήρησης και η λανθασμένη αίσθηση αυτοδιάθεσης των κυνηγών της περιοχής του Αγρινίου συνέτειναν στο να οδηγηθούν πιο εύκολα ορισμένα δάκτυλα στη σκανδάλη, με απρόβλεπτα αποτελέσματα.

4) Οι περισσότερες μορφές της σύγχρονης ηλεκτρονικής ψυχαγωγίας που απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους αποθεώνουν τη χρήση βίας. Τα τηλεοπτικά προγράμματα και η βιομηχανία του κινηματογράφου δρέπουν τεράστια οικονομικά οφέλη από την απεικόνιση της βίας, σε ένα καλειδοσκόπιο αποχρώσεων και εκφάνσεων. Είτε πρόκειται για καρτούν απευθυνόμενα στην ηλικιακή κατηγορία 8-12 ετών, είτε για την τελευταία επιτυχία του box office, ανθρωποκτόνες επιθέσεις, σφαγές και φόνοι είναι το πλέον συχνά εμφανιζόμενο θέμα και θέαμα. Ο νέος θεατής – καταναλωτής προτύπων μαθαίνει θέλοντας και μη ότι είναι θεμιτό τη βία να την ασκεί ο «κακός» στην αρχή και ο «καλός» στο τέλος⁸⁷⁶. Υπολογίζεται ότι στην τηλεόραση των Η.Π.Α. μία πράξη βίας εμφανίζεται κάθε 90 δευτερόλεπτα μπροστά στα μάτια των παιδιών⁸⁷⁷. Εφόσον οι αμερικανοί έχουν μετατραπεί, δεκαετία τη δεκαετία, σε ένα έθνος που καλοσωρίζει τη βία καθημερινά, από ενδεοδειγμένη οδό εξωτερικής πολιτικής έως και αποδεκτή μορφή διασκέδασης, δεν είναι να απορεί κανείς για τα πρότυπα των νεαρών που αιματοκυλίζουν τα γυμνάσια των Η.Π.Α. τα τελευταία χρόνια. Η προτίμηση στη θέαση της βίας είναι το υπ'αριθμόν ένα εξαγωγίμο προϊόν των Η.Π.Α. μέσω του Χόλυγουντ, στοιχείο το οποίο πρέπει

⁸⁷⁶ Βλ. άρθρο με τίτλο «Ανθρωποκτόνοι μαθητές και παιδιά των λουλουδιών» του Καθηγητή Νομικής στο Α.Π.Θ. Ν. Παρασκευόπουλου, σε εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 8/5/2002.

⁸⁷⁷ **Michael D. Kelleher**, Flashpoint, οπ. ανωτ., pg 171. Περισσότερες από 8.000 σκηνές βίας το χρόνο βλέπει ένας νέος μέσω της μικρής οθόνης, σύμφωνα με τον Γουίλιαμ Ντάιτς, ειδικός στα θέματα τηλεοπτικής βίας. Βλ. «Τα Νέα» 17/2/1998, «Το Βήμα της Κυριακής» 26/4/1998. Σύμφωνα με νεώτερα στοιχεία της Αμερικανικής Ακαδημίας Παιδικής και Εφηβικής Ψυχιατρικής συγκέντρωσε, ανέλυσε και διασταύρωσε τα στοιχεία μελετών που έγιναν τα τελευταία 10 χρόνια για την επίδραση των ηλεκτρονικών μέσων στον ψυχισμό και τη συμπεριφορά των παιδιών, οι σκηνές βίας που βλέπει κατά μέσο όρο από τη μικρή οθόνη ο νέος στη διάρκεια ενός χρόνου ανέρχονται σε 10.000. Βλ. «Το Βήμα της Κυριακής» 16/12/2001.

πάντοτε να λαμβάνεται υπ' όψη, καθώς τείνει να δημιουργήσει ένα ομογενοποιημένο υπέδαφος κουλτούρας της βίας σε ολόκληρο τον «δυτικό» κόσμο, τον κύριο καταναλωτή των κάθε είδους προϊόντων κουλτούρας της αμερικανικής βιομηχανίας. Οι αθώες ημέρες του «Τρίο Στούτζες» και του «Χοντρού και του Λιγνού», όπου η πιο ακραία σκηνή βίας που μπορούσε να ιδωθεί ήταν ένα αστείο πέσιμο του πρωταγωνιστή ή μια τυχαία «έκρηξη» ενός μυστηριώδους πακέτου στα χέρια του, ανήκουν οριστικά και αμετάκλητα στην αρχαία ιστορία της ψυχαγωγίας. Ο συνδυασμός των βίαιων προτύπων, βγαλμένων εσχάτως απευθείας από τα κόμικ, δηλαδή εξ ορισμού «χάρτινων» υπερηρώων, με την τεχνολογία είναι σήμερα καταλυτικά γοητευτικός για τα νεαρά άτομα, που αναζητούν ισχυρή ταυτότητα και υπερβατικές συγκινήσεις⁸⁷⁸. Μέσω επιτηδευμένων αναπαραστάσεων της παντοδυναμίας της «διαφθοράς», η λαϊκή τέχνη και λογοτεχνία, πολλώ μάλλον ο κινηματογράφος, ενισχύει την εντύπωση της «δικαιολογημένης» χρήσης βίας. Το έγκλημα προβάλλει ως απάντηση στο έγκλημα, ο φόνος ως κοινωνική λύση. Καλό και Κακό είναι τα δύο πρόσωπα του ίδιου θεού. Η τεχνική εξέλιξη των εργαλείων της βίας έχει φθάσει σήμερα σε τέτοιο σημείο, ώστε είναι αδύνατο να νοηθεί πολιτικός στόχος που θα αντιστοιχούσε στις καταστροφικές τους δυνατότητες ή θα δικαιολογούσε τη χρήση τους σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης⁸⁷⁹. Στερώντας από τα παιδιά τη δυνατότητα να αποφεύγουν παραστάσεις βίας, εν γνώσει μας πολλαπλασιάζουμε τους «τυχαίους» πολυανθρωποκτόνους του αύριο.

⁸⁷⁸ Στην ταινία με τον ήρωα των κινουμένων σχεδίων «Τιμωρό» ("The Punisher") ο «κακός» μαφιόζος που έχει δολοφονήσει ολόκληρη την οικογένεια του ήρωα, αθλώνεται και καθώς βγαίνει από το δικαστήριο, συναντά τους δημοσιογράφους. (Δημοσιογράφοι): «*Τι λέτε για την απόφαση της Πολιτείας να προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο;*» (Μαφιόζος γελώντας): «*Αφήστε τους να προσφύγουν εκατό φορές. Εγώ θα κερδίσω και πάλι! Στην Αμερική ζούμε! Η δικαιοσύνη θα λάμψει!*» Βλ. **Αστέριου Λάμπρου**, Στη Γροθιά του Σούπερμαν – Ο Υπεράνθρωπος στην ανθρώπινη Ιστορία και στα Μ.Μ.Ε. : στα κόμικ, την παραλογοτεχνία, την τηλεόραση και τον κινηματογράφο, Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή, 2003, σελ. 370-371, 410-422.

⁸⁷⁹ Βλ. μ.α. **H. Arendt**, Περί Βίας, μτφρ. Β. Νικολαΐδου – Κυριακίδου (1969-2000), σελ. 65.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο πολλαπλός ανθρωποκτόνος ως πολιτισμικό μόρφωμα – Ζητήματα Κοινωνικής Άμυνας

A. Πρότυπα και Προσωπεία : Η προβολή της βίας και η διείσδυσή της στο κοινωνικό υποσυνείδητο. Ελληνικό και Διεθνές παράδειγμα

α) Η κατασκευή και απορρόφηση της είδησης : Τα mass media και πολυανθρωποκτόνο φαινόμενο.

Το να ανάγουμε τους πολυανθρωποκτόνους σε «σελέμπριτυ», αυξάνει το δημόσιο κίνδυνο, σημειώνουν οι Jack Levin και James Alan Fox⁸⁸⁰. Όσο εύλογο κι αν είναι το να εφευρίσκουν τα M.M.E. εύληπτα προσωνύμια για τους άγνωστους καταζητούμενους serial killers ή τους συλληφθέντες mass murderers (βλ. τα στη γλώσσα των M.M.E. της χώρας μας κοινότυπα «δράκος», «σφαγέας», «μακελλάρης»), αφού στοχεύουν πρωτίστως στο να απορροφηθούν από το κοινό οι ειδήσεις, άλλο τόσο είναι πιθανό τέτοια εκλαικευτικά τεχνάσματα να κτίζουν άκαμπτα στερεότυπα για το έγκλημα, την επικινδυνότητα, τον αναμενόμενο ρόλο των αρχών, ακόμη και για τον «δίκαιο» χαρακτήρα της ποινής.

Ο Lawrence Bittaker και ο συνεργός του Roy Norris βασάνισαν και φόνευσαν μια σειρά από νεαρές κοπέλες το 1979 στην Νότιο Καλιφόρνια. Εγκατέλειπαν μάλιστα τα πτώματα στο περιποιημένο γρασίδι των πολυτελών κατοικιών του Λος Άντζελες, για να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των M.M.E.. Όταν ο Bittaker συνελήφθη, υπέγραφε αυτόγραφα στο κελί του, υπογράφοντας με τη φράση «Χαιρετίσματα, Bittaker». Ο Clifford Olson, που βίασε και δολοφόνησε 11 παιδιά στη Βρετανική Κολούμπια του Καναδά μεταξύ 1980-1981, ενώ ήταν επί χρόνια έγκλειστος εκτίοντας την ποινή του, άρχισε να αξιώνει να του απευθύνουν το λόγο ως «Χάννιπα Λέκτερ»⁸⁸¹.

Το να γίνουν μια αναγνωρίσιμη φιγούρα μέσα στο πλατύ κοινό καταγράφεται ως μια σημαντική προτεραιότητα των αμερικανών serial killers. Από τη στιγμή δε που τα media τους «φορέσουν» ένα προσωνύμιο, αρκετά τρομακτικό για να μοιάζει με πρωταγωνιστή φθηνής ταινίας τρόμου, η έρευνα καταγράφει ότι «εμπνέονται» από το συμβολισμό που αποκτούν οι πράξεις τους μέσα στην κοινότητα και αυξάνουν την συχνότητα και την αγριότητα των επιθέσεων, νιώθοντας υποχρεωμένοι να «δικαιώσουν» τη φήμη τους.

Την τελευταία εικοσαετία, αναμφισβήτητα η τηλεόραση έχει αποκτήσει τεράστια πολιτισμική επιρροή, καθώς ολοένα και περισσότεροι πολίτες – τηλεθεατές διαμορφώνουν, έστω και ασυναίσθητα, την αίσθηση της κοινωνικής πραγματικότητας και της ατομικότητάς τους μέσα από την τηλεόραση, ενώ εισπράττουν ως έγκυρα τα πρότυπα συμπεριφοράς με τους όρους της τηλεοπτικής πραγματικότητας⁸⁸². Η εποχή μας, εύστοχα έχει ειπωθεί ότι σηματοδοτεί την εκπλήρωση του ρητού του McLuhan, ότι «το μέσο γίνεται το μήνυμα», την τελική φάση αυτού που χαρακτήρισε ο Christopher Lasch «μετασχηματισμό τρομακτικών συμβάντων σε εικόνες»⁸⁸³.

⁸⁸⁰ Άρθρο τους στην εφημερίδα «USA Today», 27/8/2005 (από την ηλεκτρονική της σελίδα), σε μια εποχή που η Αμερική αναζητούσε τον άγνωστο «ελεύθερο σκοπευτή», που είχε σκοτώσει πάνω από 13 θύματα διαφορετικής ηλικίας και γένους, ενεδρεύοντας κρυμμένος σε ψηλά κτίρια της περιοχής της Ουάσιγκτον.

⁸⁸¹ Βλ. **Brian Lane & Wilfred Gregg**, The Encyclopedia Of Serial Killers. New York City: Berkley Book. (1992,1995), pp. 58–59.

⁸⁸² **Alvin Kernan**, The Death Of Litterature, New Haven And London, Yale University Press, 1990, pgs 147-148.

⁸⁸³ **Joel Black**, The Aesthetics Of Murder: A Study In Romantic LitteratureAnd Contemporary Culture, Baltimore, John Hopkins University Press, 1991, pgs 137-138.

Ο Richard Ramirez («Night Stalker»), είπε σε ένα από τα επιζήσαντα θύματά του : «Ξέρεις ποιος είμαι, έτσι δεν είναι; Είμαι αυτός που γράφουν οι εφημερίδες και μιλάνε οι τηλεοράσεις για μένα».

Τα περιοδικά «*Newsweek*» και «*U.S. News & World Report*» για παράδειγμα, είναι δύο μόνο από τα μεγάλης κυκλοφορίας αμερικανικά έντυπα, που εν μέσω του ανθρωποκτονηγικού για τη σύλληψη του «ελεύθερου σκοπευτή» της Ουάσιγκτον, έκαναν εξώφυλλο τη φράση που ο καταζητούμενος είχε γράψει πάνω σε μια ταρώ κάρτα («*Είμαι Θεός*»), ενώ αρκετά άλλα έντυπα συμπεριέλαβαν τη φράση μεταξύ των «φράσεων της εβδομάδας». Τέτοιου είδους επιλογές, προφανώς με αποκλειστικό κριτήριο την εμπορευσιμότητα της είδησης, ενισχύουν επί της ουσίας το αρρωστημένο εγώ του serial killer, ο οποίος αποθεώνει τον εαυτό του και τις πράξεις του. Στην Αμερική το φαινόμενο της διογκωμένης δημοσιότητας των κατορθωμάτων ενός πολυανθρωποκτόνου, οι οποίες συνοδεύονται από αναφορές της αποτυχίας των αρχών να τους συλλάβουν, έχουν και περαιτέρω επίδραση στο κοινωνικό σώμα, καθώς επηρεάζουν μέχρι σημείου αντιγραφικής επανάληψης τη νεολαία. Η εξύψωση του εγκλήματος μέσα από την ειδησεογραφία αλλά και την τέχνη έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τα μοντέρνα ρεύματα της κοινωνιολογίας και της ψυχολογίας⁸⁸⁴. Η έρευνα που διενήργησαν οι Fox και Levin από κοινού με τον κοινωνιολόγο Jason Mazaik σε τεύχη 25 συνεχών ετών του περιοδικού «*People*» (σε περίπου 1.300 τεύχη), για να αναδείξουν την αλλαγή των θεματικών που επιλέγουν τα M.M.E. να προβάλλουν ως πρώτο - κεντρικό θέμα, απέδειξε μια ευδιάκριτη μετατόπιση των επιλογών προβολής στις προτιμήσεις των αμερικανών εκδοτών. Μεταφράζοντας (κατ'άλλους υποθάλποντας) την ηδονοβλεπτική διάθεση του κοινού απέναντι στο εγκληματικό φαινόμενο, τα σκάνδαλα και το σεξ, από τα μέσα της δεκαετίας του '80 και εντεύθεν όλο και σπανιότερα γίνονταν πρωτοσέλιδα πολιτικοί ή ηθοποιοί. Απεναντίας, τα «αρνητικά πρόσωπα» είχαν τη μερίδα του λέοντος. Ο κανίβαλος Jeffrey Dahmer μάλιστα μπήκε το 1991 στη λίστα του περιοδικού με τους πιο «συναρπαστικούς» χαρακτήρες του 20^{ου} αιώνα⁸⁸⁵.

Θα ήταν βέβαια άδικο να επιμείνει κανείς στο περιοδικό People την ώρα που η τηλεόραση των Η.Π.Α. έχει ορίσει διεθνώς τον τύπο της ψυχαγωγικής εκπομπής που έχει ως θέμα την δραματουργική αναπάρσταση πραγματικών υποθέσεων («True – Crime»), συγχέοντας ενημέρωση και μυθοπλασία και μεγενθύνοντας την επίδραση της εικόνας σε όλο το φάσμα των ηλικιών των θεατών. Η εμμονή της

⁸⁸⁴ Νεαροί mass murderers όπως ο Dylan Klebold και ο Eric Harris που αιματοκύλισαν το Γυμνάσιο Columbine ή ο Cho Yung Ho, ήξεραν ότι θα πεθάνουν από τα πυρά των αστυνομικών, εάν δεν αυτοκτονούσαν. Με βάση όμως τα σημειώματα που άφησαν πίσω τους για να ερμηνεύσουν τις πράξεις τους, είναι βέβαιο ότι επένδυναν στην «ηρωοποίηση» που θα ακολουθούσε από τα M.M.E.. Ήξεραν ότι θα «ζήσουν για πάντα».

⁸⁸⁵ **Richard Tithecott**, Of men And Monsters, σπ.ανωτ. pg 128.

Αμερικής να μεταβάλλει τους εγκληματίες σε παντοδαπώς εκμεταλλεύσιμα ορόσημα δημοφιλίας, ή, αδιακρίτως, απέχθειας, δεν σταματά στα πρωτοσέλιδα των πιο αναγνώσιμων περιοδικών της. Κυκλοφορούν ευρέως μπλουζάκια, ημερολόγια, κουκλάκια για τα παιδιά, συλλεκτικά χαρτάκια, περιοδικά κόμικ με διαρκείς αναφορές στους διαβόητους serial killers. Με τον ερχομό του internet δημιουργήθηκαν χιλιάδες σχετικά site, φαν – κλαμπ ακόμη και διαδικτυακά κλαμπ νομικής υποστήριξης των καταδικασθέντων πολυανθρωποκτόνων.

Στη χώρα μας, ευτυχώς, τέτοια υστερία δεν έχει σημειωθεί και δεν φαίνεται εύκολο να σημειωθεί στο άμεσο μέλλον, παρά τα διαχρονικά κύματα μιμητισμού ξένων καταναλωτικών προτύπων. Η ανθρωποκτονία, βιωμένη μέσα από πολέμους, εμφυλίου και εθνικούς, από τις Μανιάτικες ή Κρητικές «βεντέτες» και από το έγκλημα κατά της περιουσίας, αντιπροσωπεύει πάντοτε ένα από τα μεγαλύτερα δεινά, ένα «κακό», το οποίο ποτέ δεν εξιδανικεύεται, ούτε και εύκολα αιτιολογείται, παρά το σταθερό προσανατολισμό της κοινής γνώμης στο ότι η δίκαιη ποινή για τον δράστη της θα ήταν αυτή του θανάτου. Η κατά μόνας, ένας προς έναν, ανθρωποκτονία, συνδέεται παραδοσιακά στο αξιακό σύστημα της ελληνικής κοινωνίας, στις πιο «κατανοητές» από άποψη κινήτρου εκδοχές της, είτε με την «τιμή» ή την «ζηλοτυπία». Ακόμη όμως κι αυτά τα εγκλήματα, σπάνια δεν επισύρουν πάνδημη απαίτηση για αυστηρή ποινή. Πολλώ μάλλον ακατανόητη και ασυγχώρητη είναι η περίπτωση ενός «χωρίς λόγο» ανθρωποκτόνου, όπως ο Βακρινός, ενός «επιτυχημένου», με άριστη έξωθεν μαρτυρία που υπέκυψε στα πάθη του και έβλαψε κόσμο «που δεν έφταιγε σε τίποτε», όπως ο Μπέσκος ή ενός «πολύ νέου για να υποστηρίξει ότι έχει υποφέρει», όπως ο Δαγκλής. Αυτή η εξυπαρχής «στενότητα» ερμηνείας των κινήτρων της ανθρωποκτονίας μέσα από στερεότυπα δυστυχώς αντανakλάται και στην δικαστική αντιμετώπιση των υποθέσεων που μελετήθηκαν εδώ.

β) Τέχνη, λαϊκή μυθολογία και οι περί την ανθρωποκτονία παραστάσεις του κοινού για τον δράστη.

β-1. Η εμμονή της κοινής γνώμης με τους serial killers

Οι serial killers προκαλούν πανικό στις κοινωνίες από τις οποίες ξεπηδούν. Σε εθνικό επίπεδο το βιώσαμε στις αρχές της δεαετίας του '80, με το φαινόμενο των «δράκων». Παρά ταύτα, είναι αναμφισβήτητο ότι η δράση τους αιχμαλωτίζει την προσοχή της κοινής γνώμης, βοηθούμενη από τον μεγενθυτικό και πολλές φορές παραμορφωτικό φακό των Μ.Μ.Ε.. Το «αόρατο» και απρόβλεπτο της ταυτότητας του

ανθρωποκτόνου εξάπτει την περιέργεια ειδικών και μη σε σημείο υστερίας. Ακόμη και μετά τη σύλληψή τους ξένοι και έλληνες serial killers αποκτούν «θαυμάστριες», γίνονται αντικείμενα απέχθειας όσο και λατρείας από κάποιες μειοψηφίες. Ο John Wayne Gacy, ο άνθρωπος που βίασε και δολοφόνησε 33 νεαρούς, ενώ ανέμενε έγκλειστος την εκτέλεσή του, απέκτησε δική του τηλεφωνική γραμμή (τύπου «0-90»), όπου μπορούσε κανείς να ακούσει ηχογραφημένα μηνύματα και θεωρίες του τύπου «*Με παγίδευσαν, είμαι το 34^ο θύμα*». Τα 14 χρόνια εγκλεισμού του μέχρι να εκτελεστεί το 1994, δέχθηκε πάνω από 3.500 αιτήματα για να παραχωρήσει συνέντευξη. Την ημέρα που ο Jeffrey Dahmer καταδικάσθηκε, δέχθηκε πάνω από 200 εκκλήσεις για να παραχωρήσει συνέντευξη. Ο Κυριάκος Παπαχρόνης, όχι μόνο είχε αλληλογραφία με «θαυμάστριες» μέσα στα 22 χρόνια της φυλακής, αλλά έγινε και περιζήτητος στα Μ.Μ.Ε. με την αποφυλάκισή του, γρήγορα όμως το ενδιαφέρον των δημοσιογράφων, ατόνησε αφού ο επιτηδευμένος τρόπος έκφρασης του Παπαχρόνη, σε συνδυασμό με το ότι «δεν έβγαζε είδηση», έμοιαζε στην τηλεοπτική κάμερα με μια ασυναρτησιολογία εξόχως αντιεμπορική⁸⁸⁶. Ο Σπύρος Μπέσκος, αρνούμενος επί σειρά ετών να παραχωρήσει συνέντευξη, έπεσε θύμα «κρυφής κάμερας» το Φεβρουάριο του 2006, λίγες ημέρες πριν κριθεί από το Συμβούλιο Εκτέλεσης Ποινών αίτηση απόλυσής του υφ'όρον⁸⁸⁷. Ο Richard Ramirez ("Nightstalker") ο οποίος δολοφόνησε 13 άτομα, δέχεται συχνά επισκέψεις από γυναίκες της ηλικίας των 20 με 30 ετών. Τελικά, παντρεύτηκε μία από αυτές⁸⁸⁸.

Η εκμετάλλευση της «απειλητικής» εικόνας των πολυανθρωποκτόνων για εμπορικούς σκοπούς είναι ευρύτατα διαδεδομένο φαινόμενο. Αξεσουάρ και ρούχα, παιχνίδια, περιοδικά κόμικ με απεικονίσεις των δολοφόνων ή με διάσημες φράσεις τους, συναντά κανείς παντού στις Η.Π.Α.. Οι κινηματογραφικές ταινίες με πρωταγωνιστές serial killers προσελκύουν εκατομμύρια θεατές ανά τον κόσμο. Ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι δεν είναι ο θαυμασμός για τις πράξεις των ανθρώπων αυτών που οδηγεί εκατομμύρια ανθρώπων στο να ασχολούνται με τη δράση τους, η έλξη προς το αιμοβόρο και αποτρόπαιο είναι κοινωνιολογικά πολυδιάστατη. Δεν περνά καθόλου από το μυαλό η ιδέα του κινδύνου της θυματοποίησης, ή μήπως εθελούσια έκθεση σε εικόνες ακραίας βίας γίνεται ακριβώς για να εξοβελισθεί στη σφαίρα του φανταστικού ένας πολύ πραγματικός κίνδυνος; Η φαινομενική «κανονικότητα» του serial killer και οι απόκρυφες ψυχικές διαδρομές προς το έγκλημα αποτελούν διαχρονικά αινίγματα, τόσο για την επιστημονική κοινότητα, όσο

⁸⁸⁶ Βλ. ανωτ., σελ. 132.

⁸⁸⁷ Βλ. ανωτ, σελ. 157.

⁸⁸⁸ Βλ. ανωτ, σελ. 301.

και για την τέχνη αλλά και τη φαντασία του μέσου κοινωνικοποιημένου ανθρώπου του προηγμένου κόσμου.

β-ii. Πολυανθρωποκτόνα τέρατα : από τη λογοτεχνία στον κινηματογράφο.

Τον 19^ο αιώνα αποτυπώθηκε στο χαρτί ο διάσημος λογοτεχνικός πρόγονος του serial killer. Από την ταραχώδη φαντασία του Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον, ο Δρ. Jeckyll και ο κος Hyde συμβόλισαν ανεξίτηλα την διαρκή πάλη της επιστημονικής κοινότητας του επομένου αιώνα για να αποκρυπτογραφήσουν τη «διχασμένη προσωπικότητα». Ο βικτωριανός γιατρός που, πειραματιζόμενος με τις χημικές ουσίες, έφτιαξε ένα διάλυμα το οποίο τον μετέτρεπε στον τερατώδη Hyde, ο οποίος έβγαινε στους δρόμους του Λονδίνου ψάχνοντας για αθώα θύματα, μια εσωτερική ανάγκη που άρχισε να γίνεται σύντομα έξη στον Jeckyll, συγκεντρώνει εντυπωσιακά πολλά χαρακτηριστικά του serial killer του 20^{ου} αιώνα : Εξωτερικά ευυπόληπτος, ο Δρ. Τζέκυλ, είναι το πρότυπο του πολίτη υπεράνω πάσης υποψίας. Όμως με τον ερχομό της νύκτας, μεταλλάσσεται. Η «αλλαγή» αυτή του δημιουργεί αίσθηση ευεξίας, γι' αυτό και την αναζητά, όμως η κτηνώδης δύναμη που έχει ο κος Hyde τον παγιδεύει και αναζητά ολοένα και περισσότερο να πιεί από το «θαυματουργό» σκεύασμα. Αισθήματα φρίκης και μετάνοιας τον καταλαμβάνουν μετά από κάθε φονικό κτύπημα, αλλά «δεν μπορεί να συγκρατηθεί». Και λυτρώνεται μόνον αυτοκτονώντας (πηδώντας από ψηλά), καθώς δεν μπορεί να σταματήσει με άλλο τρόπο την ανθρωποκτόνο μανία του «διχασμένου του εαυτού»⁸⁸⁹.

Ο *Jeffrey Dahmer*, γοητευόταν από τον κινηματογραφικό χαρακτήρα του «Αυτοκράτορα Παλπαταίν» της ταινίας επιστημονικής φαντασίας «Η επιστροφή των Τζεντάι» και μάλιστα είχε προμηθευτεί και κίτρινους φακούς επαφής, για να μοιάζει στο σατανικό αυτό χαρακτήρα⁸⁹⁰. Η αυτοομολογούμενη ταύτιση ορισμένων serial killers με ρόλους βεβαρυμένους με σημειολογία απόλυτης δύναμης εμφανίζεται συχνή. Ο *Leonard Lake*, για παράδειγμα, γοητευόταν από τους μεσαιωνικούς ιππότες και αρκετοί άλλοι μεταξύ των οποίων ο *Gacy* και ο *Kemper*, λάτρευαν τον ηθοποιό *John Wayne*, ο οποίος ενσάρκωνε το αρχέτυπο του «μοναχικού πολεμιστή».

Η παρουσία των διάσημων serial killers στη σύγχρονη Αμερικανική – και παγκοσμιοποιημένη με τη δύναμη του Hollywood– κουλτούρα αναδεικνύει δύο κυρίαρχες έννοιες στην σύγχρονη αμερικανική πραγματικότητα : τη διασημότητα και τη βία. Είναι ευνόητο για ποιό λόγο ο κινηματογράφος είναι μακράν πρώτος σε δημοφιλία μεταξύ των υπόλοιπων μορφών τέχνης. Έχει τη δημιουργική δύναμη να

⁸⁸⁹ Βλ. ανωτ., σελ. 208-209.

⁸⁹⁰ **Richard Tithecott**, *Of Men And Monsters*, οπ. ανωτ. pg 121.

προβάλλει με μια χαρακτηριστικά εκλαικευμένη διαλεκτική τους λόγους για τους οποίους διασημότητα και serial killers διασταυρώνονται. Εξάλλου και ο ίδιος ο κινηματογράφος ως πολιτισμική συντεταγμένη των σύγχρονων κοινωνιών σηματοδοτείται αφενός από την μοναδική του ικανότητα να αναπαριστά πράξεις ακραίας βίας με καλλιτεχνικό τρόπο και αφετέρου είναι σύμφυτος με ένα ολόκληρο σύστημα πρωταγωνιστών («star – system»), έναν αστερισμό διασημοτήτων, χωρίς την οποία δεν μπορεί να εννοηθεί η δεισδυτικότητα του ως πολιτισμικού, αλλά κι εμπορικού προϊόντος⁸⁹¹.

Μια από τις ιστορικές μορφές που συνέβαλαν τα μέγιστα στην εφεύρεση του νέου μέσου, ο Thomas Edison, εξεδήλωνε ένα διαρκές ενδιαφέρον στην εξερεύνηση της βίας και τις διαδρομές που θα μπορούσε να πάρει η φήμη και η διασημότητα αν συνδυαζόταν με την αναπαράσταση της βίας. Σε μια από τις πλέον πρώιμες φωνογραφικές ηχογραφήσεις που πραγματοποίησε ο Edison ακούγεται ένας ηθοποιός να διαβάζει αποσπάσματα από τις εκμυστηρεύσεις του Herman Mudgett (H. H. Holmes), του γιατρού που θεωρείται ιστορικά ένας από τους πρώτους serial killers στην ιστορία των Η.Π.Α.⁸⁹². Ένα από τα πρώτα «κινητοσκόπια» (ταχεία διαδοχή φωτογραφιών, που δημιουργεί την ψευδαίσθηση της κίνησης) απεικόνιζε την δημόσια εκτέλεση δι' αποκεφαλισμού της Μαρίας, της Βασίλισσας των Σκώτων. Αν και φωτογραφικού τύπου, η μέθοδος αυτή αναπαράστασης μπόρεσε να αποτυπώσει την έκσταση του συγκεντρωμένου πλήθους, τον δήμιο να κραδαίνει το τσεκούρι και το κεφάλι της καταδικασθείσας να κυλά στο έδαφος. Η ενασχόληση του κινηματογράφου με την ανθρωποκτόνο βία καταγράφεται από τα πρώτα του βήματα. Το πρώτο διηγηματικό φιλμ, την «Μεγάλη Ληστεία του Τραίνου» του Edwin Porter (1903), έδειχνε να πετιέται ένας άνθρωπος από το τρένο και ολοκληρωνόταν με την θανάτωση όλων των ληστών του τρένου.

Πριν το 1930, οι κινηματογραφιστές είχαν την ελευθερία να περιλαμβάνουν στα έργα τους όσες σκηνές βίας επιθυμούσαν, αρκεί να έδιναν ένα ξεκάθαρο «ηθικό» τέλος στην ιστορία τους. Εκείνη τη χρονιά ωστόσο, σε μια συνειδητή προσπάθεια αυτοκαθορισμού της κινηματογραφικής βιομηχανίας απέναντι στις ενορχηστρωμένες προσπάθειες επιβολής λογοκρισίας, ψηφίστηκε Κώδικας Παραγωγής. Μέχρι το 1966 όταν και αναθεωρήθηκε, περιορίστηκαν σημαντικά οι δυνατότητες απεικόνισης βίας σε ταινίες. Η τροποποίηση του κώδικα αντανάκλασε την ελευθεριότερη και πιο ανεκτική κουλτούρα της δεκαετίας του '60 και επέτρεψε τη δημιουργία καταφανώς πιο βίαιων ταινιών που προκάλεσαν μεγάλη αίσθηση και αμφισβήτηση για τον τρόπο

⁸⁹¹ **David Schmid**, *Natural Born Celebrities - Serial Killers in American Culture*, University of Chicago Press, 2005, pgs 105-114).

⁸⁹² Βλ. *Serial Killers*, Time – Life Books, οπ. ανωτ., pgs 94-95 και ανωτ., σελ. 106-108.

που απεικόνιζαν την ανθρωποκτονία, όπως το *Bonnie and Clyde* (1967) του Arthur Penn και το *The Wild Bunch* (1969) του Sam Peckinpah.

Ακριβώς όπως η απεικόνιση της βίας, η διασημότητα διαδραμάτισε εξίσου σημαντικό ρόλο στην εγκαθίδρυση της παντοκρατορίας του σινεμά ως της πλέον εμπορεύσιμης και επιδραστικής των τεχνών. Ο Richard deCordova χρονολογεί την εμφάνιση ενός πρώιμου star-system από τα πρώτα χρόνια του 20^{ου} αιώνα, και χαρακτηρίζει αυτή την άτυπη ομήγυρη διάσημων πρωταγωνιστών του κινηματογράφου ως κινητήρια για την λειτουργία και το το κτίσιμο ολόκληρου του οικοδομήματος του Αμερικανικού κινηματογράφου. «Η διασημότητα δεν ήταν προνόμιο της κινηματογραφικής βιομηχανίας», σημειώνει ο Emanuel Levy. «Ο χώρος της τέχνης και της ψυχαγωγίας στις Η.Π.Α. (μπαλέτο, θέατρο, όπερα) πάντοτε επικεντρωνόταν γύρω από τις λαμπερές προσωπικότητες. Όμως η ίδια η φύση του κινηματογράφου ως βιομηχανικού προϊόντος παραγόμενου μαζικά και απευθυνόμενου στη μαζική κατανάλωση είναι που εκτόξευσε την αναγνωρισιμότητα και τη δύναμη επιβολής της εικόνας των «αστέρων» σε δυσθεώρητα ύψη.

Ένας άλλος κρίσιμος παράγοντας για την γέννηση των δολοφόνων – celebrity είναι η σύνθετη δικτύωση μεταξύ κινηματογραφικής ταινίας και της «ιστορίας σε συνέχειες» (seriality). Σημαντικό μέρος της συμβολής του κινηματογράφου στην διάδοση και διατήρηση της διασημότητας είναι η «υπόσχεση» που παρέχουν οι ταινίες προς ολοκλήρωση της κεντρικής προσωπικότητας του πρωταγωνιστή. Ενώ η εικόνα του πρωταγωνιστή ηθοποιού είναι ημιτελής, αποτελείται μόνο από ένα αναγνωρίσιμο πρόσωπο, μια «παγωμένη» φωτογραφία, η πλοκή της ταινίας συνθέτει όλα τα στοιχεία του κεντρικού πρωταγωνιστή και τα παρουσιάζει εν κινήσει. Ασυναίσθητα δημιουργείται στο κοινό η ψευδαίσθηση ότι την επόμενη φορά που θα παρακολουθήσει μια ταινία με τον ίδιο πρωταγωνιστή, θα αποκτήσει πρόσβαση σε κάτι περισσότερο προσωπικό από το χαρακτήρα του, βλέποντάς τον να δρά σε διαφορετική «φάση» της ζωής του. Η διαδοχή των ταινιών με τους ίδιους πρωταγωνιστές παράγει, με αυτό τον τρόπο, την αίσθηση της συνέχειας, της σειράς. Η παραπάνω αίσθηση του θεατή, η συναισθηματική σύζευξή του με τον πρωταγωνιστή γίνεται σαφέστερη όταν το ίδιο το προσφερόμενο κινηματογραφικό προϊόν είναι «σειρά επεισοδίων». Τέτοιου είδους «σειρές» με ενότητα μυθοπλαστικού υποβάθρου και σταθερούς πρωταγωνιστές είναι διαπιστωμένο ότι μεγενθύνουν ακόμη περισσότερο την επιρροή της διασημότητας, καθώς καθιστούν την εικόνα του πρωταγωνιστή ένα εικονικό υποκείμενο στην ίδια την καθημερινότητα του θεατή.

Τα σχήματα αυτά της τακτής επανάληψης ρόλων και δραματουργικών επεισοδίων είναι ιδιαίτερα εμφανή σε μια συγκεκριμένη μερίδα κινηματογραφικών

ταινιών «τρόμου», τις λεγόμενες ταινίες «σφαγής» (slasher movies). Η κριτικός κινηματογράφου Amy Taubin⁸⁹³ σημειώνει σχετικά:

«Σε αυτού του είδους τις ταινίες, δεν λειτουργεί κάποιος κεντρικός χαρακτήρας, αλλά μια αφηγηματική δομή που αποτελείται από κλισιαρισμένα επεισόδια (ο τρομακτικός φονιάς, χωρίς καν να δείχνει το πρόσωπό του, σκοτώνει το ένα μετά το άλλο τα ανυποψίαστα θύματα). Μεγάλη σημασία στις ταινίες αυτές έχει επίσης η σχέση της υπόθεσης με τα επόμενα κινηματογραφικά της «μέρη» (I, II, III, IV, κ.λ.π.), αλλά και με τις υπόλοιπες «σειρές» ταινιών του ίδιου είδους. Το στοιχείο που «δαιμονοποιεί» τον δολοφόνο και τον μεταβάλλει σε «θρύλο», δεν είναι ούτε η φυσική του παρουσία, ούτε η τερατώδης δύναμή του, ούτε και ο τρομερός σαδισμός που επιδεικνύει κατά την τέλεση των ανθρωποκτονιών, αλλά η «ικανότητά» του να «ανασταίνεται» και να επανέρχεται. Τριάντα περίπου χρόνια μετά την πρώτη κυκλοφορία της πρώτης ταινίας του είδους, αυτό που έχει καταφέρει η κινηματογραφική βιομηχανία είναι να συνδέσει για το κοινό τις έννοιες «serial» και «killer» και να αποδώσει στην σύζευξή τους σχεδόν υπεράνθρωπη δύναμη».

Serial killers εμφανίζονται σε φιλμ από το μακρινό 1926, όταν ο νεαρός Alfred Hitchcock σκηνοθέτησε τον «Ένοικο» (*The Lodger*), μια εκδοχή του «Τζακ του Αντεροβγάλτη». Έκτοτε, υπήρξαν πολυάριθμα φιλμ για τους serial killers, όπως το «M» (1931) του Fritz Lang, που θεωρείται μια κλασσική σπουδή στην ψυχοπαθολογία και το «Ψυχώ» (*Psycho*, 1960) και πάλι του Hitchcock. Παρά τον πλούτο και την ποικιλία της μακράς ενασχόλησης του κινηματογράφου με τους serial killers, η συντριπτική πλειοψηφία των ταινιών αυτών παρουσιάζουν διαχρονικά ένα κοινό χαρακτηριστικό : την συνειδητή απροθυμία να αναφερθούν επί της ουσίας στο ζήτημα της «διασημότητας» των serial killers. Ενώ οι ταινίες με επίκεντρο τη δράση των serial killers βασίζουν, αποκάλυπτα ή υπαινικτικά, την προσδοκία της εμπορικής τους απήχησης στην ύπαρξη ενός διάχυτου ενδιαφέροντος και μιας έλξης του κοινού προς το παράδοξο και το αποτρόπαιο, αποφεύγουν να αναδείξουν τη νοσηρή πλευρά της εμμονής με τη διασημότητα. Αποφεύγοντας πολύ προσεκτικά τον κίνδυνο να κατηγορηθούν ότι «επιβραβεύουν» τις αιματηρές πράξεις που απεικονίζουν, εν τούτοις συνειδητά εκτρέφουν την εθελουφλία του κοινού για την πραγματική διάσταση των συνεπειών της δράσης ενός serial killer, τείνοντας να εξουδετερώνουν το αισθητήριο του θεατή απέναντι στις ανθρωποκτόνες αγριότητες. Υπάρχουν σήμερα γενιές θεατών που δεν ταραζούνται από την θέα μιας εν ψυχρώ, χωρίς κίνητρο ανθρωποκτονίας και τους ενδιαφέρει μόνο το πόσο «εντυπωσιακή» μπορεί να είναι η φρίκη που την συνοδεύει.

⁸⁹³ Βλ. τη συνέντευξή της στο ντοκυμανταίρ «Murder By Numbers» (2004) του Mike Hodges, το πληρέστερο ίσως στο είδος του σχετικά με τους κινηματογραφικούς χαρακτήρες των ανθρωποκτόνων, από το «M» του Fritz Lang (1931) έως και το «Silence Of The Lambs» του Jonathan Demme (1991).

Η φύση και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες τίθεται σε λειτουργία η διαδικασία ταύτισης του θεατή με τον πρωταγωνιστή είναι η καρδιά του φαινομένου της επιρροής του πρωταγωνιστή – σταρ στο κοινό. Ο κινηματογράφος λοιπόν μας φέρνει πίσω στο ζήτημα του δημόσιου ενδιαφέροντος που προκαλεί η δράση των serial killers, με τα ακόλουθα ερωτήματα : είναι δυνατόν να ερμηνεύσει κανείς το φαινόμενο της ύπαρξης «διάσημων» serial killers υπό την παραδοχή ότι πολλοί άνθρωποι ταυτίζονται με τα πεπραγμένα τους και επιθυμούν (έστω και ανομολόγητα) να γίνουν σαν κι αυτούς; Και σε ποιό βαθμό η διαδικασία ταύτισης του κοινού με τον «πρωταγωνιστή – σταρ» παρέχει ένα στέρεο υπόδειγμα για να μελετηθεί η συμβολική σημασία του serial killer στην σύγχρονη Αμερικανική – και παγκοσμιοποιημένη μέσω του Hollywood – κουλτούρα⁸⁹⁴ ;

Σύμφωνα με την κοινωνιολογία του κινηματογράφου, κυρίαρχα μοντέλα για την θεώρηση της σχέσεως που αναπτύσσεται μεταξύ πρωταγωνιστή και κοινού είναι η επιθυμία αυτοεκπλήρωσης και η μίμηση. Στις μελέτες του για την επιρροή της διασημότητας στον κινηματογράφο, ο Γάλλος φιλόσοφος Edgar Morin σημείωσε πρώτος ότι ο θεατής ζει με τις αισθήσεις του την ένταση, τις συγκινήσεις, τους έρωτες και τις φανταστικές καταστάσεις της ζωής του πρωταγωνιστή μιας ταινίας, ταυτιζόμενος με αυτόν. Κατ'αναλογία, στις ταινίες με πρωταγωνιστές serial killers (μ.α. «Σιωπή των Αμνών»), οι «δόλιοι» πρωταγωνιστές επιδιώκουν να γίνουν η αντανάκλαση ανομολόγητων ή καταπιεσμένων επιθυμιών του κοινού τους.

Ο Αμερικανός κριτικός τέχνης Steven Shaviro στο βιβλίο του *The Cinematic Body* (Paperback, 1993) διατύπωσε την άποψη ότι στην παρακολούθηση μιας ταινίας, συστατικά στοιχεία είναι η παθητικότητα και η αποστασιοποίηση. Αντιτάσσεται στη θέση αυτή ότι η βασική ψυχική διάθεση του θεατή είναι η άκρατη επιθυμία του να αιχμαλωτίσει την εικόνα. Η σαδιστική σχεδόν επιθυμία να προβάλλει την εικόνα της βίας και να επιβάλλει την εικόνα αυτή στο συνειδητό και ασυνειδητο κόσμο του θεατή μοιάζει να ανήκει περισσότερο στο κινηματογραφικό σύστημα. Με εικόνες που κυριολεκτικά επιτίθενται στον παθητικό θεατή, χωρίς να του αφήνουν περιθώριο να σκεφθεί, αδρανοποιείται η αντίληψη του θεατή, καθώς δεν αφήνεται να αντιδρά εντικτωδώς (αφού γνωρίζει ότι δεν παρακολουθεί μια πραγματικότητα), ούτε όμως είναι και εντελώς ελεύθερη να αποδεχθεί το νόημα της εικόνας που βλέπει (λ.χ. την εν ψυχρώ δολοφονία ενός μικρού παιδιού ή μιας ανυπεράσπιστης γυναίκας). Η

⁸⁹⁴ Για την ταινία που επεχείρισε μια τολμηρή παραβολή των «ανθρωποβόρων» εκπροσώπων του γιαπισμού της δεκαετίας του '80 και των serial killers, το «American Psycho» (1997), βλ. και το άρθρο της Έφης Φαλίδας «Ψύχωση που πουλάει», σε εφημερίδα «Τα Νέα», 24/5/2000, (ένθετο «Πανοράμα» - σελ. 6).

αντίληψη του θεατή «μαθαίνει» να γίνεται παθητική και βοηθά σ' αυτό το να εκτίθεται παθητικός στην εικόνα της άκρατης βίας.

Περαιτέρω, η διαδικασία της «ταύτισης» ως έννοια διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ίδια την μυθοπλασία των ταινιών αυτών, αφού κατά κανόνα υποστηρίζεται ότι ο επιτυχημένος ντετέκτιβ που κυνηγά έναν serial killer πρέπει να έχει ή να καταφέρνει να αναπτύξει την ικανότητα να «ταυτίζεται» με τις επιθυμίες και τον τρόπο που αντιλαμβάνεται τον κόσμο ο φονιάς, ώστε να «προβλέψει την επόμενη κίνησή του». Ο μηχανισμός ταύτισης αποτελεί ειδικά σε αυτές τις ταινίες τόσο το δραματουργικό εργαλείο, όσο και την ύστατη ηθική λύση, αφού οδηγεί στη σύλληψη ή την εξουδετέρωση, ή το θάνατο του «επικίνδυνου» εγκληματία. Αυτό το τυποποιημένο σχήμα «ταύτισης» του πρωταγωνιστή με τον «σατανικό» πολυανθρωποκτόνο, αιχμαλωτίζει το θεατή. Η δυναμική τέτοιων δραματουργικών μοτίβων από ψυχαναλυτική άποψη είναι εξίσου βίαια. Τοποθετεί τον θεατή στην ψυχαναγκαστική κατάσταση να υιοθετήσει το αρνητικό πρότυπο. Εξάλλου, όπως εύστοχα παρατηρείται, η ταύτιση του «κυνηγού» με το «θήραμα» φέρει στοιχεία της ψυχολογίας των πραγματικών serial killers⁸⁹⁵. Οι ταινίες του αμερικανικού κινηματογράφου που αφορούν τη δράση των serial killers εντατικοποιούν την επιδραστικότητα των μηχανισμών ταύτισης και αναζήτησης μιας νέας ταυτότητας, χρησιμοποιώντας την αναγνωρισιμότητα και την δημοφιλία των ηθοποιών - «σταρ», οι οποίοι έχουν γίνει γνωστοί και αγαπητοί από ρόλους σε διαφορετικά (μη βίαια) είδη ταινιών.

Ο καθηγητής Κινηματογράφου και Θεωρίας της Λογοτεχνίας και του Πολιτισμού του Πανεπιστημίου του Delaware, Thomas M. Leitch, παρέχει μια εκτεταμένη θεώρηση των διαφόρων κινηματογραφικών τεχνικών μέσω των οποίων η βία, παρ' ότι υπερεκτίθεται, εν τούτοις αποδοκιμάζεται, συνοψίζοντας αυτές ως εξής⁸⁹⁶: «Η βία μπορεί να παρουσιαστεί ως αποδεκτή σε ένα ευαίσθητο κοινό, όταν χρεώνεται σε ένα σατανικό alter ego, όταν δικαιολογείται με λογικά επιχειρήματα, όταν παρουσιάζονται περιορισμένες οι προεκτάσεις και οι συνέπειές της, ή όταν στυλιζάρεται μέσα από αφηγηματικές συμβάσεις ή τεχνάσματα που αποκρούουν τις συνέπειές της, ή όταν γίνεται αρεστή και επιθυμητή, «σερβιριζόμενη» μαζί με δόσεις

⁸⁹⁵ Στη βάση κάθε διαδικασίας απόκτησης μιας άλλης ταυτότητας, βρίσκεται μια ακόρεστη επιθυμία το υποκειμένου να κατασπαραχθεί ο «άλλος» που καταλαμβάνει το χώρο, τον οποίο το υποκείμενο «θηρεύει» να κατακτήσει. Ο Freud υπενθυμίζει ότι οι προσπάθειες «απόκτησης ταυτότητας», ταύτισης με την επιδιωκόμενη ταυτότητα, είναι κατά κανόνα «ημιτελείς» και έχουν «εξαιρετικά περιορισμένο» αποτέλεσμα. Γι' αυτό και το υποκείμενο οδηγείται διαρκώς στο να τις ανανεώνει και να τις επαναλαμβάνει όλο και πιο εντατικά, επιθυμώντας να «εξαφανίσει» τον «άλλο», που αποτελεί την ανεπιθύμητη αντανάκλασή του, το εμπόδιο στην απόκτηση μιας καινούριας ταυτότητας.

⁸⁹⁶ Βλ. **Thomas M. Leitch**, *Crime Films (Genres In American Cinema)*, Cambridge University Press, 2002.

ερωτισμού ή μαζοχισμού». Ο κινηματογράφος, καταλήγει ο Leitch, χρησιμοποιεί κατά κόρον αυτές τις πρακτικές προκειμένου να αποσείσει την αίσθηση της ατομικής ευθύνης, τόσο των ηρώων του σελιλόιντ, όσο και των θεατών που καταβροχθίζουν απολαυστικά τις βίαιες περιπέτειές τους. Σπάνια σε ταινίες με serial killers υπάρχει ουσιαστικότερη τοποθέτηση κατά της βίας και περαιτέρω κατά της κουλτούρας της αντιμετώπισης των ίδιων των serial killers ως διασημοτήτων – συνήθως με την εξουδετέρωση του «επικινδύνου», εξοβελίζονται στη συνείδηση του θεατή και οι παράγοντες που τον δημιουργούν. Οδηγώντας τον θεατή να απολαύσει τη νοσηρή φήμη των serial killers μέσα σε ένα «ασφαλές» ηθικοπλαστικό περιτύλιγμα, ο κινηματογράφος καλλιεργεί και δρέπει τα υλικά οφέλη της διασημότητας, για τους θεράποντες και τους παροικούντες τα χρυσοποίκιλτα τείχη του Hollywood, έχοντας την ικανοποίηση να ισχυρίζεται ότι «δίνει στο κοινό αυτό που επιζητά».

β-iii. Άνθρωπος και Μηχανή

Μήπως πρόσωπα όπως ο Ted Bundy και ο Jeffrey Dahmer έχουν σήμερα αντικαταστήσει φιγούρες – εικονίσματα της βίας όπως ο Clint Eastwood και ο John Wayne στο πάνθεον των αμερικανών ηρώων ; Ίσως το ερώτημα να υπεραπλουστεύει το ζήτημα κατά πόσο οι serial killers έχουν μεταλλαγεί σήμερα σε απόκρυφα τοτέμ συμβολισμού της απόλυτης ισχύος, όμως θέτει τον τύπον των ήλων σε ορισμένα σύνθετα πολιτισμικά ζητήματα, όπως υποστηρίζει ο Mark Seltzer⁸⁹⁷. Οι ταινίες που αφορούν τη δράση των serial killers τείνουν να αντικαταστήσουν τις ταινίες «western» ως οι πλέον δημοφιλείς μυθοπλασίες μέσα από τις οποίες τροφοδοτείται η κοινωνία με παραστάσεις γύρω από το έγκλημα, το τραύμα και το θάνατο.

Η Αμερική, υποστηρίζει με αυτοπεποίθηση ο Seltzer, γοητεύεται όχι μόνο από τα κτυπημένα από τη βία ανθρώπινα σώματα, αλλά και από τη τηλε-θέα των σακατεμένων ανθρώπινων ψυχισμών. Από τις τραυματικές εμπειρίες που εκμαιεύουν οι αβανταδόροι τηλεπαρουσιαστές των εκπομπών λόγου από τους καλεσμένους τους, ως τις βίαιες ημιφουτουριστικές κινηματογραφικές περιπέτειες τύπου «*Crash*» του Ντίβιντ Κρόνενμπεργκ (όπου σε αναζήτηση της υπέρτατης σεξουαλικής ηδονής αυτοκίνητα συγκρούονται και οι οδηγοί επιδιώκουν το τραύμα και τον πόνο), οι πολίτες των Η.Π.Α. περιστοιχίζονται από αναπαραστάσεις βίας και θανάτου, χωρίς να μπορούν με κανένα τρόπο να αποφύγουν την ανάμειξή τους με την πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα. Ακόμη και οι προεδρικές εκλογές του 1996 παρατηρεί ο Seltzer ήταν ένας διαγωνισμός τραύματος : ο ημιπαράλυτος βετεράνος

⁸⁹⁷ Ο καθηγητής Αγγλικής Φιλολογίας του πανεπιστημίου του Cornell, συνέγραψε το βιβλίο *Serial Killers: Death and Life in America's Wound Culture* (Routledge, 1998).

του πολέμου (Νταν Κουέηλ) απέναντι στο πρώην παιδί των λουλουδιών (Κλίντον) που χρησιμοποιούσε ως προεκλογικό σύνθημά του το μόττο «*νιώθω τον πόνο σας*».

Ερευνώντας τις συνεντεύξεις πολλών από τους ίδιους τους serial killers, ο Seltzer παρατηρεί μια ευδιάκριτη έλλειψη πρωτότυπων αιτιολογήσεων και αυτό-ερμηνειών. Ο τρόπος με τον οποίο έχουν επιλέξει να παρουσιάσουν τους εαυτούς τους οι serial killers, αφ'ότου έχουν πλέον καταδικαστεί και αντιμετωπίζοντας πλέον πολυετή κάθειρξη (εάν όχι ηλεκτρική καρέκλα ή θανατηφόρο ένεση), δεν είναι παρά μια περιεκτική συλλογή στερεοτύπων και κοινοτυπιών. Γνώμες που η κοινωνία έχει διαμορφώσει για τους serial killers, αναμασημένες χωρίς φαντασία από τους ίδιους, για τις πράξεις τους. Η ίδια η κοινωνική δομή αντανακλάται στα αινιγματικά αυτά πρόσωπα, στοιχείο που τρομάζει, με την κενότητα και την έλλειψη εξατομικευμένων χαρακτηριστικών που είναι δυνατόν να συνιστούν τον εσωτερικό κόσμο του εγκληματία.

Είναι υπαρκτή η πολιτική και επιστημονική τάση οι εκπρόσωποι της οποίας εγκαλούν τις πολυεθνικές εταιρίες, οι οποίες στο βωμό του κέρδους και περικόπτοντας κόστη ασφάλειας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης συνειδητά εκθέτουν τους εργαζομένους τους σε θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα, ή ανίατες μορφές ασθενειών. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι και οι μεγάλες εταιρίες είναι οι αφανείς serial killers της εποχής μας⁸⁹⁸. Συντονισμένες επιλογές όπως αυτές που ακολουθούνται σε όλα τα μήκη και πλάτη του δυτικότροπου κόσμου της πρώτης, δεύτερης και τρίτης ταχύτητας ανάπτυξης, προκαλεί πολύ μεγαλύτερο αριθμό θυμάτων ετησίως από οποιονδήποτε serial killer. Τούτη είναι μια ούτως ή άλλως κρίσιμη υπενθύμιση, στην προσπάθεια να κατανοηθεί και να αναλυθεί η κοινωνική προέλευση των παραγόντων που οδηγούν ένα άτομο σε ανθρωποκτόνο δράση⁸⁹⁹.

B. Προς μια αποτελεσματικότερη πολιτική πρόληψης. Ποινή, Αστυνόμευση και Τιμωρία.

⁸⁹⁸ Βλ τη συνέντευξη του σκηνοθέτη Κώστα Γαβρά στην Ευάννα Βενάρδου για το περιοδικό 7+7 της εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 29/9/2005, επ'ευκαιρία της κυκλοφορίας της ταινίας του «Le Couperet», η οποία αναφέρεται σε έναν απολυόμενο χημικό μηχανικό που αρχίζει να σκοτώνει τους ανταγωνιστές του για να ανακτήσει την εργασία του.

⁸⁹⁹ Από την βιβλιοκριτική στο Using Murder: The Social Construction of Serial Homicide του P Jenkins (Publisher: New York: Aldine de Gruyter, 1994), όπως αυτή δημοσιεύθηκε στο Journal of Criminal Justice and Popular Culture, 2(4) (1994) 87-92.

α) Ομάδες πίεσης και άσκηση αντεγκληματικής πολιτικής⁹⁰⁰ - Σκέψεις και προτάσεις

Η ιδεολογική τοποθέτηση μιας ομάδας προσώπων που μπορεί να ασκεί επιρροή στη λήψη αποφάσεων επί θεμάτων αντεγκληματικής πολιτικής, συναρτάται με το πώς έχει οριστεί το εκάστοτε κοινωνικό ζήτημα, για το οποίο η ομάδα αυτή καλείται να αποφασίσει. Από το συμπέρασμα αυτό διήλθαν πολλοί ερευνητές. Ο Stephen Pfohl, ο οποίος το 1978 μελέτησε τις δυνατότητες πρόβλεψης που υπάρχουν στη μελλοντική εκδήλωση επικίνδυνης συμπεριφοράς από ψυχικά ασθενείς⁹⁰¹. Ο Bruno Latour, ο οποίος ερευνήσε τη σημασία των στατιστικών στις ανθρωποκεντρικές επιστήμες (1986)⁹⁰², η Judith Long Laws (1977) που μελέτησε την κοινωνική κατασκευή και τον ορισμό της γυναικείας σεξουαλικότητας⁹⁰³, ή η Donileen Loseke (1992), η οποία ερευνήσε την αντιμετώπιση της συζυγικής κακοποίησης⁹⁰⁴. Ο Philip Jenkins, έχει την άποψη ότι το ίδιο κρίσιμο ζήτημα, δηλαδή το πώς με ποιές παραμέτρους θα προσεγγιστεί και προσδιοριστεί η περιοχή αντεγκληματικής πολιτικής, όπου πρέπει η πολιτεία να επέμβει, διατρέχει και το πρόβλημα των serial killers.

Ας δούμε πώς προσέγγισε το πρόβλημα το FBI. Κατ'αρχήν, είναι γεγονός ότι στις Η.Π.Α. μεταξύ των μέσων της δεκαετίας του '70 και των αρχών της δεκαετίας του '80 παρουσιάστηκε μια άνοδος στις πολλαπλές ανθρωποκτονίες, σε σχέση με τις τρεις προηγούμενες δεκαετίες. Η αύξηση αυτή, παρ'ότι αφορούσε μικρή ποσοτικά μερίδα σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των ανθρωποκτονιών από πρόθεση, έγινε γρήγορα κοινή συνείδηση. Σ'αυτό βοήθησαν τα media, τα οποία ασχολήθηκαν και υπερεξάντλησαν τις υποθέσεις που αναδείχθηκαν τότε (μ.α. Ted Bundy, David Berkowitz -"Son of Sam", John Wayne Gacy). Σύντομα, τα βιβλία, τα μυθιστορήματα, οι βιογραφίες και οι τηλεοπτικές σειρές με θέμα το «αληθινό έγκλημα» (True Crime) έγιναν νοσηρή μόδα. Οι δίκες των serial killers και των mass murderers της εποχής τύχαιναν τεράστιας δημοσιογραφικής κάλυψης. Μέσα από τον ορυμαγδό της υπερπροβολής, γεννήθηκαν ημιεπιστημονικά στερεότυπα τα οποία κυριάρχησαν : ο

⁹⁰⁰ Από την βιβλιοκριτική του Leo G. Barrile (Bloomsburg University, Dpt. Of Sociology and Social Work), στο Using Murder: The Social Construction of Serial Homicide (**P. Jenkins** - New York, Aldine de Gruyter, 1994), όπως αυτή δημοσιεύθηκε στο Journal of Criminal Justice and Popular Culture, 2(4) (1994) 87-92.

⁹⁰¹ Βλ. **S. J. Pfohl**, Predicting dangerousness: The social construction of psychiatric reality. Lexington, MA: Lexington Books, 1978

⁹⁰² Βλ. **B. Latour**, Laboratory life: The construction of scientific facts. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1986.

⁹⁰³ Βλ. **J. L. Laws**, Sexual scripts: The social construction of female sexuality. Hinsdale, IL: Dryden Press, 1977.

⁹⁰⁴ Βλ. **D. R. Loseke**, The battered woman and shelters: The social construction of wife abuse. Albany, NY: State University of New York Press, 1992.

serial killer είναι λευκός, άνδρας και σκοτώνει νεαρές γυναίκες, ή ομοφυλόφιλους άνδρες.

Ενώ συνέβαιναν αυτά, η Μονάδα Επιστημών της Συμπεριφοράς (BSU) του Υπουργείου Δικαιοσύνης, που εδρεύει στην Ακαδημία του FBI στο Quantico της Virginia, άρχισε να αναπτύσσει ένα πρόγραμμα έρευνας για τους βίαιους παραβάτες («The Criminal Personality Research Project»). Ο Robert Ressler συντόνιζε τις δεκάδες συνεντεύξεις με φυλακισμένους ανθρωποκτόνους, ώστε να καταστεί εφικτός ο σχηματισμός και η κατηγοριοποίηση δεκάδων ειδών «προφίλ», για να χρησιμοποιηθεί εφεξής ως βάση δεδομένων για τις αστυνομικές έρευνες σε αντίστοιχες υποθέσεις. Από τις αρχές της δεκαετίας '80, οι περιπτώσεις πολλαπλών ανθρωποκτονιών αποτέλεσαν – κατά τρόπο τυχοδιωκτικό – αποκλειστικό αντικείμενο της εν λόγω μονάδας του FBI, η οποία εκμεταλλεύτηκε τη βάση δεδομένων της για να επεκτείνει τους γραφειοκρατικούς της μηχανισμούς και να αυξήσει την επιρροή των υπηρεσιών του FBI στο κοινωνικό σώμα, στα υψηλά κλιμάκια της κεντρικής διοίκησης αλλά και στις υπόλοιπες κατά τόπον αστυνομικές διευθύνσεις, τις οποίες θα μπορούσε – κρατώντας ερμητικά «δικό της» το αντικείμενο των serial killers - εμμέσως να τις ελέγχει. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης πίεσε την κεντρική διοίκηση να συσταθεί το «Εθνικό Κέντρο Ανάλυσης του Βίαιου Εγκλήματος» (National Center for the Analysis of Violent Crime - NCACV) και να τεθεί σε λειτουργία το «Πρόγραμμα Σύλληψης Βίαιων Εγκληματιών» (Violent Criminal Apprehension Program - VICAP). Μάλιστα ήταν η ειδική αυτή μονάδα (BSU) που αποκαλύφθηκε αργότερα ότι ήταν υπεύθυνη για τη διαρροή της ανακριβούς στατιστικής που έκανε λόγο για 4.000 ανθρωποκτονίες κάθε χρόνο από τη δράση serial killers, ένα στατιστικό στοιχείο που επηρέασε επιστήμονες, νομοθέτες και τα Μ.Μ.Ε., για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ο συγκεκριμένος αριθμός προέκυψε από εσφαλμένα κριτήρια που έθεσαν μέλη της BSU στην ανάγνωση της ετήσιας Συμπληρωματικής Αναφοράς για την Ανθρωποκτονία (Supplementary Homicide Report – SHR)⁹⁰⁵.

Ο Jenkins ισχυρίζεται ότι η BSU αργότερα συνειδητοποίησε το σφαλερό των κριτηρίων της που οδήγησε στην δημόσια ανακοίνωση αυτού του τεράστιου και εκφοβιστικού αριθμού θυμάτων, όμως αντί να προβεί σε νέες διορθωτικές έρευνες, επωφελήθηκε από το κλίμα τρόμου που έσπειρε ο σφαλερός επιστημονικός συσχετισμός, προκειμένου να ενισχύσει το δίκτυο αστυνόμευσης και διοικητικής

⁹⁰⁵ Εξαιρώντας τις ανθρωποκτονίες που είχαν ως κίνητρο οικονομικά, πολιτικά ή άλλα διαπροσωπικά κίνητρα, χαρακτήρισαν μεγάλο αριθμό ανεξιχνίαστων ανθρωποκτονιών με άγνωστους δράστες, ως «αγνώστου κινήτρου» και τις «χρέωσαν» έτσι στη δράση ασύλληπτων serial killers, με αποτέλεσμα ένα ποσοστό 20-25% του όλου αριθμού των καταγεγραμμένων κάθε χρόνο ανεξιχνίαστων ανθρωποκτονιών να πληροί τα κριτήρια που έθεσαν για την διερεύνηση της δράσης των serial killers.

εποπτείας των τοπικών αστυνομικών διευθύνσεων. Με ορθή κριτηριοποίηση και ορθολογική ανάγνωση, τα στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. ενεδείκνυν ότι η πιθανότητα να υπάρχουν ελεύθεροι 50-60 serial killers κατά το χρόνο των ερευνών ήταν υπαρκτή.

Το πολιτικό κλίμα των αρχών της δεκαετίας του '80, ήταν ευεπίφορο για την γέννηση και την διάδοση του λεγόμενου «ηθικού πανικού»⁹⁰⁶. Η Νέα Δεξιά του Ρόναλντ Ρήγκαν κέρδισε πόντους ως προς τις πολιτικές επιλογές αντεγκληματικής πολιτικής. Το ανταποδοτικό πρότυπο επισκίασε οριστικά την προοπτική της επανένταξης. Η επιθυμία για συγκέντρωση μεγαλύτερου και εντονότερου εξουσιαστικού ελέγχου της κοινωνίας εκφράσθηκε μέσα από σκληρότερες επιλογές στον τομέα της δικαιοσύνης, δηλαδή με αυστηροποίηση των ποινών και σύγχρονη παραμέληση της εκπαίδευσης και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Η ιδεολογία της Νέας Δεξιάς μεμφόταν την ανεκτικότητα και την ελευθεριότητα, την οποία θεωρούσε εχθρό της οικογένειας και της θρησκείας, για τα προβλήματα του κοινωνικού ιστού, μεταξύ των οποίων και η εγκληματικότητα. Το στερεότυπο του serial killer, ως «παρανοϊκού, παιδόφιλου, ομοφυλόφιλου, σεξουαλικά διεστραμμένου φονιά» που σκότωνε «χωρίς λόγο» ταίριαζε απόλυτα στα πρότυπα της Νέας Δεξιάς, ώστε να δογματίζει για το «ποιά μπορεί να είναι η κατάληξη» αν συνέχιζε να αγνοείται η παράδοση και οι συντηρητικές αξίες.

Όμως, δεν ήταν μόνο η κυρίαρχη πολιτική δύναμη της εποχής που χρησιμοποίησε το μύθο των serial killers για λόγους ιδεολογικής σταθεροποίησης. Κινήματα όπως το φεμινιστικό, αυτό των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ή της ισότητας των αфроαμερικανών πολιτών αξιοποίησαν την «απειλή» για προαγωγή των δικών τους σκοπών. Ακόμη και όταν με το πέρασμα των χρόνων αποκαλύφθηκε ότι το κυρίαρχο στερεότυπο του serial killer δεν αναταποκρινόταν στην πραγματικότητα (μόνο μικρό ποσοστό των ανθρωποκτόνων ήταν αфроαμερικανοί, δράστες ήταν και γυναίκες, ενώ η πλειοψηφία των θυμάτων ήταν άνδρες), οι ομάδες πίεσης που είχαν το συμφέρον να αναπαράγουν και να επικαλούνται την «αλήθεια» του στερεοτύπου, συνέχισαν να το πράττουν, ζητώντας περισσότερα: προνομιακή νομοθετική μεταχείριση για τους ίδιους και αυστηρότερη νομοθεσία έναντι των «τύπων» που υποδείκνυαν τα στερεότυπα. Οι ακτιβιστές πίεζαν για επαγρύπνηση στις υποθέσεις των εξαφανισθέντων παιδιών, ανθρωποκτόνοι όπως ο Geraldo Rivera⁹⁰⁷ και ο Richard Ramirez⁹⁰⁸ δημιούργησαν την εντύπωση ότι οι serial killers είναι σατανιστές,

⁹⁰⁶ **Stanley Cohen**, *Folk Devils and Moral Panics : The Creation of the Mods and the Rockers*, 2e edition, Blackwell, Oxford, 1987 και **Erich Goode & Ben – Yehuda Nachman**, *Panics : The Social Construction of Deviance*, Blackwell, Oxford, 1994.

⁹⁰⁷ **James Alan Fox & Jack Levin**, *Overkill*, οπ. ανωτ., pgs 107-110.

⁹⁰⁸ Βλ. ανωτ., σελ. 299-301.

με όλα τα επακόλουθα δημόσιου παρεμβατισμού από τις επίσημες εκκλησίες των Η.Π.Α.. Οι φεμινίστριες υποστήριξαν με πάθος ότι η πατριαρχική κοινωνική δομή έχει γεννήσει τους serial killers και αντιμετώπιζαν το φαινόμενο αθροίζοντάς το στα θύματα της γυναικείας κακοποίησης, εντός και εκτός γάμου, επικαλούμενες «στοιχεία», για το ότι οι περισσότεροι serial killers κτυπούν γυναίκες θύματα. Οι Αφροαμερικανοί ισχυρίζονταν ότι το φαινόμενο είναι μόρφωμα της «κοινωνίας των λευκών» και ότι σε περιπτώσεις που τα θύματα ήταν φτωχοί ή αφροαμερικανικής καταγωγής, οι αρχές δεν ενδιαφέρονταν να διερευνήσουν σοβαρά την υπόθεση. Ανάλογες φωνές διαμαρτυρίας υπήρξαν και από οργανωμένες ομάδες ομοφυλοφίλων, οι οποίοι κατηγορούσαν την αστυνομία για αδιαφορία απέναντι στους ομοφυλόφιλους που έπεφταν θύματα serial killers, για για το ότι αμαύρωνε τη φήμη της κοινότητας των gay, διαδίδοντας ότι είναι «βίαιη» και «σαδομαζοχιστική»⁹⁰⁹.

Παρ'ότι στις αξιώσεις και τις διαμαρτυρίες αυτές υπήρχαν και σοβαρά ίχνη αλήθειας, επί της ουσίας όλες αυτές οι διαφορετικές «φωνές» των ομάδων πίεσης ζητούσαν ενίσχυση της αστυνόμευσης και εντατικώτερη συμμετοχή των ομοσπονδιακών αρχών στον εντοπισμό και τη σύλληψη των serial killers. Έτσι, σε ολόκληρη τη δεκαετία του '80, η κοινωνική ευαισθητοποίηση απέναντι στο φαινόμενο, στην ουσία ενέτεινε τον «ηθικό πανικό», ενίσχυε το στερεότυπο του serial killer χωρίς να το απομυθοποιεί και εθελουσίως έπεφτε στην παγίδα να ζητά μεγαλύτερο κοινωνικό έλεγχο, από μια πολιτική εξουσία που επεδίωξε τον ίδιο σκοπό αποβλέποντας στη δική της ισχυροποίηση. Σύμφωνα με τον Jenkins, αυτό που επιτεύχθηκε τη δεκαετία του '80 στις Η.Π.Α. ήταν το να «περάσει» στην κοινωνία η θέση ότι κοινωνικά προβλήματα όπως η εμφάνιση και η δράση ενός serial killer αφορά μια άτυπη αναμέτρηση κάποιων «ανήθικων», «σατανικών» ατόμων με τους «δίκαιους προστάτες της κοινωνίας». Με την υπεραπλούστευση αυτή, οι ομάδες πίεσης απομακρύνονται από το στόχο τους, που είναι οι μικρές και μεγάλες δομικές αλλαγές, θάλπονται στην εθελουφλία και αποπροσανατολίζονται από τους πραγματικούς παράγοντες που οδηγούν στη γέννηση του εγκλήματος, όπως οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες⁹¹⁰.

⁹⁰⁹ Είναι χαρακτηριστική η αναστάτωση που επέφερε η προβολή της ταινίας «Το Ψωνηστήρι» του William Friedkin (1980), η οποία αφορούσε τη δράση ενός serial killer που αλίευε τα θύματά του μέσα από την κοινότητα των ομοφυλοφύλων της Ν. Υόρκης. Βλ. **Vito Russo**, *The Celluloid Closet: Homosexuality in the movies – revised edition*, Harper & Row, 1987 και **Linda Ruth Williams**, *The Erotic Thriller in Contemporary Cinema*. Indiana University Press, 2005.

⁹¹⁰ Στο βιβλίο του *Using Murder : The Social Construction of Serial Homicide*, Aldine de Gruyter, New York, 1994, ο Jenkins αναλύει όχι μόνο τα επιχειρήματα που κάθε ομάδα πίεσης χρησιμοποιούσε, αλλά εξετάζει και την αλήθεια του κάθε σώματος επιχειρημάτων. Για να επιβεβαιώσει τις θέσεις του ανατρέχει σε ένα εκτεταμένο σώμα από αρχειακές και ειδησεογραφικές πηγές χρονολογούμενες από τις αρχές του αιώνα. Εξετάζει παράλληλα τις

β) Μερικές σκέψεις επί του δέοντος.

Για την ποινική και σωφρονιστική πραγματικότητα της χώρας μας, προτεραιότητα έχει η ανάγκη οργάνωσης των αστυνομικών υπηρεσιών, ώστε να μπορούν να συμπράξουν με επιστήμονες (μ.α. εγκληματολόγους, ιατροδικαστές και ψυχιάτρους) σε «δυνάμεις δράσεως» (task forces), ικανές να αντιμετωπίζουν διεπιστημονικά κάθε υπόθεση ανθρωποκτόνου δράσης. Η αξιοποίηση πληροφοριών καταχωρημένων σε βάσεις δεδομένων σχετικά με στατιστικές, δείκτες εγκληματικότητας, δράστες, χρησιμοποιούμενα όπλα, καταδίκες και άλλα κρίσιμα στοιχεία, δυστυχώς αποτελεί ακόμη και σήμερα μακρινό στοίχημα για το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης της χώρας μας⁹¹¹.

Αντίστοιχες διαπιστώσεις ισχύουν και για την αναγκαιότητα εφαρμογής των αρωγών της νομικής επιστημών. Επί της ουσίας, δεν αποδίδεται η δέουσα δικονομική σπουδαιότητα στη δυνατότητα διενέργειας ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης στον συλληφθέντα πολυανθρωποκτόνο, όσο και στον κατηγορούμενο για μεμονωμένη ανθρωποκτονία από πρόθεση⁹¹². Οι δε συνθήκες που θα εξασφάλιζαν ακεραιότητα στο πόρισμα μιας τέτοιας πραγματογνωμοσύνης δεν ξεπερνούν το ευκαιριακό επίπεδο. Δεν παρέχεται καν η απαραίτητη χρονική διάσταση της ιατρικής παρακολούθησης και (επαν)εξέτασης του κατηγορουμένου, με αποτέλεσμα η ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη που τον συνοδεύει στο ακροατήριο να μην ξεπερνά την «εκτίμηση της μιας συνέντευξης»⁹¹³.

Στο σημείο αυτό ουσιώδης είναι η σύσταση για αξιοποίηση του επιστήμονα εγκληματολόγου, ο οποίος με την εγκληματολογική πραγματογνωμοσύνη θα βοηθήσει στο να διαμορφωθεί μια ακριβής επιστημονική διάγνωση, μεταξύ άλλων για

διακυμάνσεις των αντιλήψεων για το πολυανθρωποκτόνο φαινόμενο στις Η.Π.Α. μέσα από πολυάριθμες αναφορές σε εφημερίδες, περιοδικά και αναγνώσματα ευρείας κατανάλωσης, αναδεικνύοντας έτσι την ισχυρή κράση των στερεοτύπων μέσα στα χρόνια, παρά την επιστημονική έρευνα που διαρκώς εξελίσσεται.

⁹¹¹ **Μαρ. Ξένου**, Η χρήση της χαρτογράφησης της εγκληματικότητας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή από τις αστυνομικές αρχές, Ποιν. Δικ. 2000, σελ. 453.

⁹¹² **Μ. Μιχαλοδημητράκη**, Ο ρόλος του ιατροδικαστή στην απονομή της δικαιοσύνης, σε Ποιν. Δικ. 2004, σελ. 1311-1319 και **Μ. Νόνα**, Η ανθρωποκτονία και η ιατροδικαστική πρακτική, σε Ποιν. Δικ. 336-337.

⁹¹³ Βλ. σχετ. **Ν.Σ. Φωτάκη**, Η ψυχιατρική – ψυχολογική πραγματογνωμοσύνη – Ι. Τα ερείσματα, τα όρια και η αποδεικτική αξία της, σε Ποιν. Χρον. 1983, σελ. 7 επ., **Αλ. Κωστάρα**, Η αναζήτηση της αλήθειας στην ποινική δίκη, σε Ποιν. Χρον. Τ. Α΄, 1988, σελ. 131, 137, **Χρ. Μπάκας**, Η δικονομική λειτουργία της πραγματογνωμοσύνης στην ποινική δίκη, σε Ποιν. Χρον. 1990, σελ. 17 επ., 24.

τις αιτίες του δικαζομένου εγκλήματος, την «επικινδυνότητα» και την προσωπικότητα του κατηγορουμένου⁹¹⁴.

Όμως ακόμη και η θεσμοθετημένη κατοχύρωση της συμβουλευτικής επιστημονικής παρουσίας του ειδικού (ψυχιάτρου ή εγκληματολόγου) από το προδικαστικό στάδιο, μέσα στο ασφυκτικό περιβάλλον υλικοτεχνικής ένδοιας των ελληνικών φυλακών, θα ήταν ατελέσφορη χωρίς την θέσπιση ειδικών ψυχιατρικών μονάδων νοσηλείας κρατουμένων και χωρίς οργανωμένη ιατρική φροντίδα εντός φυλακής. Οπωσδήποτε είναι ενδείκτης προβληματικής λειτουργίας του συστήματός μας, κάθε φορά που δικάζεται ένας πολυανθρωποκτόνος, να ανακύπτει ανομολόγητα το δίλημμα «ισόβια ή Δαφνί», επειδή, μεταξύ άλλων, δεν υπάρχει κατάλληλο ίδρυμα όπου θα μπορούν να εκτίουν ποινή όσοι τυχόν κριθούν ως πάσχοντες από πνευματική ή ψυχική νόσο. Επίσης αχαρακτήριστο για μια ευνομούμενη πολιτεία είναι το να διαθέτει μονοψήφιο ιατρικό προσωπικό για χιλιάδες κρατουμένους και να ανακαλύπτει «στρεβλώσεις» προσωπικότητας οι οποίες δήθεν αποτρέπουν την απόλυση, μόλις ο κατάδικος φθάσει να συμπληρώσει 20 έτη ποινής, επεκτείνοντας με τον απαράδεκτο τρόπο την επιμέτρηση της ποινής.

Εφόσον είναι διαπιστωμένο ότι οι serial killers «τρέφονται» από τη δημοσιότητα για τα εγκλήματά τους και αποκτούν αξία και ταυτότητα από τη συλλογική κατατρομοκράτηση, η οποία τους ανάγει σε τοτέμ απαξίας, πρώτος στόχος είναι η προσεκτική διαχείριση της ροής των πληροφοριών προς το κοινό, αποκλεισμένης βέβαια κάθε λογοκριτικής διάθεσης. Η διάχυση πανικού μέσω της τηλεόρασης δεν εξυπηρετεί απολύτως τίποτε, πλην ίσως της ικανοποίησης του άρρωστου ψυχισμού του δράστη. Ο έλεγχος της ροής των πληροφοριών προς τα Μ.Μ.Ε. δεν είναι βεβαίως εφικτή χωρίς την επάνδρωση τμημάτων της ΕΛ.Α.Σ. με επιτελεία ειδικών, μεταξύ των οποίων θα περιλαμβάνονται και εκπρόσωποι τύπου, οι οποίοι μετά από απόφαση της διοίκησης του τμήματος θα αναλαμβάνουν να φιλτράρουν την πληροφόρηση προς τα Μ.Μ.Ε.. Στη χώρα μας, οι πελατειακές σχέσεις μεταξύ αστυνομικών «πηγών» και συντακτών του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου είναι ένα ακόμη δυσεπίλητο πρόβλημα νοοτροπίας, το οποίο ευτυχώς δεν ανέκυψε ενώ βρισκόταν εν εξελίξει κάποια έρευνα για καταζητούμενο ανθρωποκτόνο.

Το ενδεχόμενο επανενταξιμότητας ενός serial killer, στην Ελλάδα έχει αποδειχθεί υπαρκτό, με τις περιπτώσεις Μπέσκου και Παπαχρόνη. Μάλιστα, με δεδομένο το νομοθετικό καθεστώς των 25 ετών μέγιστου κράτησης, είναι δεδομένο ότι η κοινωνία θα πρέπει να έχει σοβαρά υπόψη ότι θα κληθεί να επαναδεχθεί στους κόλπους της πολυανθρωποκτόνους, εφόσον αυτοί κατορθώσουν να επιβιώσουν

⁹¹⁴ Βλ. **Γ. Πανούση**, Η εγκληματολογική πραγματογνωμοσύνη (ως προϋπόθεση της δίκαιης δίκης), σε Ποινικό Λόγο, τ. 1, τευ. 6^ο, 2001, σελ. 2605-2612.

μέσα στη φυλακή και δεν αυτοκτονήσουν (περιπτώσεις Δαγκλή, Βακρινού). Εν σχέσει με το τί συμβαίνει στις Η.Π.Α. και την Αγγλία – όπου οι πολυετείς εγκλεισμοί ισοδυναμούν κατά κυριολεξία με ισόβια κάθειρξη (όταν δεν προβλέπεται ακόμη η θανατική ποινή)- το στοιχείο αυτό συνιστά εξαίρεση τόσο χαρακτηριστική, ώστε να δικαιούται κανείς να παρατηρήσει ότι οι έλληνες serial killers, κατ'αναλογία με την ελληνική κοινωνία, όπου οι λογικές της συγχώρησης και της «δεύτερης ευκαιρίας» αναδύονται με το πέρασμα του χρόνου, έτσι και ορισμένοι από τους επώνυμους τρόμους της κοινωνίας μας τείνουν να «μαλακώνουν», μετά από τον πολυετή εγκλεισμό. Σε αντίθεση με τον Manson, λ.χ. που διαβεβαιώνει δημοσίως, μετά από 40 σχεδόν χρόνια εγκλεισμού ότι «θα σκοτώσει ξανά αν αποφυλακιστεί», οι έλληνες serial killers παρουσιάζονται να «μαθαίνουν» τους κώδικες και τις απαιτήσεις του περιβάλλοντος, «προσαρμόζονται» και «θεραπεύουν», λιγώτερο ή περισσότερο συνειδητά, την ακραιφνή επικινδυνότητα που εξεδήλωσαν την εποχή των εγκλημάτων τους. Βέβαια, ας έχουμε κατά νου ότι η νέα γενιά πολυανθρωποκτόνων θα δοκιμαστεί εκ του μηδενός στο πεδίο της (μη) υποτροπής : ο Κατσούλας, λ.χ., θα είναι οπωσδήποτε ελεύθερος με όρους το αργότερο το 2018, σε ηλικία 46 ετών. Σε κάθε περίπτωση, για να επιλεγεί από το σύστημά μας μια ορθολογική λύση όσον αφορά την πρόβλεψη της υποτροπής ενός καταδίκου, είναι σκόπιμο να έχουμε ενεργοποιήσει και αξιοποιήσει θεσμικές λειτουργίες που θα μας παράσχουν επικαιροποιημένα δεδομένα για τη συμπεριφορά του κρατουμένου κατά τη διάρκεια της ενδοσωφρονιστικής ζωής του⁹¹⁵. Ετήσιες εκθέσεις κοινωνιολόγων και ψυχιάτρων για όλη τη διάρκεια της κράτησης θα μπορούσαν να αποτελούν ένα πιστοποιητικό «καλής διαγωγής», αρκετά εμπεριστατωμένο για να μην θεωρηθεί ότι «υπαγορεύει» το βούλευμα του Συμβουλίου, αλλά και αποδεικτικά επαρκές ώστε να μην επιτρέπει την αυθαιρεσία και αντεμπιστημονικότητα αιτιολογικών εκτρωμάτων όπως αυτά που προαναφέρθηκαν. Για να αρνηθεί ο δικαστής την υφ'όρον απόλυση θα πρέπει να βεβαιωθεί (και όχι να «μαντέψει», ή να προφητεύσει εν αμφιβολία) ότι ο κατάδικος εξερχόμενος των φυλακών θα τελέσει νέες αξιόποινες πράξεις, την κρίση του δε αυτή πρέπει ειδικώς να αιτιολογήσει και να στηρίζει στη διαγωγή του καταδίκου κατά την έκτιση της ποινής του στη φυλακή⁹¹⁶.

⁹¹⁵ Βλ. **Αντώνη Μαγγανά**, Το εγκληματικό Φαινόμενο στην Πράξη, Νομική Βιβλιοθήκη 2004, σελ. 70 επ. Η παραπομπή σε επίσημες στατιστικές για την εγκληματικότητα ή την υποτροπή, σε συνδυασμό με τα στοιχεία από τον ατομικό φάκελλο κάθε κρινόμενου καταδίκου είναι δυνατόν να αποτελέσει και αντικείμενο της εγκληματολογικής πραγματογνωμοσύνης. Βλ. **Γ. Πανούση**, Η εγκληματολογική πραγματογνωμοσύνη, οπ. ανωτ., σελ. 2612.

⁹¹⁶ **Αγγελου Κωνσταντινίδη**, Ο Θεσμός της υφ'όρον απολύσεως, σε Ποιν. Χρον. 2002, σελ. 769-776 και Συμβ. Εφετ. Περ. 83/1999, Πράξη & Λογ. Ποιν. Δικ. 2001, σελ. 79, όπου και σύμφωνη πρόταση Ζύγουρα και **Νικολάου Λίβου**, Προγνωστικές αποφάσεις στο Ποινικό

Το φαινόμενο των serial killers είναι μεν διεθνές, όμως αναντίρρητα εδράζεται ποσοτικά στις Η.Π.Α.. Το ότι η εξάπλωση του φαινομένου είναι μόρφωμα μακροχρόνιας ζύμωσης με το ανθρωποκτόνο φαινόμενο, αλλοτριωμένης κουλτούρας προτύπων, διαβρωμένων μορίων οικογένειας, άκρατου καταναλωτισμού, πολιτισμού της επιφάνειας και αποθέωσης της ατομικής ευχαρίστησης έναντι σε κάθε έννοια συλλογικότητας ή αλληλεγγύης, αποδεικνύεται κυρίως από το παράδειγμα του Καναδά. Μολονότι αποτελεί ενιαίο εμπορικό χώρο με τις Η.Π.Α., διαθέτει κοινή γλώσσα και αντίστοιχη ιστορική διαδρομή, ο Καναδάς παρουσιάζει εξαιρετικά χαμηλή εγκληματικότητα και παρουσιάζει ελάχιστες περιπτώσεις serial killers. Αντιστοίχως, το φαινόμενο των mass murderers, όπως προεκτέθηκε από την πληθώρα των επεισοδίων ανθρωποκτόνου βίας τα τελευταία δέκα χρόνια, ιδίως σε σχολικά συγκροτήματα, αποκτά ολοένα και περισσότερο τις ανησυχικές διαστάσεις ενός ομογενοποιημένου σε παγκόσμια κλίμακα φαινομένου, με κοινές απαρχές: κοινωνικός αποκλεισμός εφήβων, εθισμός στη βία της καθημερινότητας, απόγνωση και έλλειψη δημιουργικών διεξόδων. Ευτυχώς, μέχρι στιγμής, η χώρα μας, παρ'ότι αντεγκληματικά ανοχύρωτη σε φαινόμενα ανθρωποκτόνου βίας εντός του σχολικού περιβάλλοντος, απέχει από το να γνωρίσει το ζόφο ενός Columbine.

Έρευνα του Υπουργείου Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου, επί 20 Ευρωπαϊκών και 9 Βορειοαμερικανικών πρωτευουσών, αναδεικνύει την Ουάσιγκτον με διαφορά πρώτη στη συχνότητα των ανθρωποκτονιών από πρόθεση ανά 100.000 πληθυσμού, με ποσοστό 69,3%⁹¹⁷. Για να αντιληφθεί κανείς την ποιοτική απόσταση μεταξύ της πρώτης και της τελευταίας μεγαλούπολης της σχετικής λίστας, αρκεί να σημειωθεί ότι η αμερικανική πρωτεύουσα είναι 170 φορές πιο «επικίνδυνη» από τις Βρυξέλλες, η οποία έχει αντίστοιχο δείκτη 0,4 ανά 100.000 κατοίκους. Η Αθήνα έρχεται προτελευταία (28^η σε 29 πόλεις), με ποσοστό 0,6. Δεύτερη κατά σειρά επικινδυνότητας έρχεται η Philadelphia, με δείκτη 27,4 ανθρωποκτονίες από πρόθεση ανά 100.000 πληθυσμού. Οι εννέα αμερικανικές μεγαλουπόλεις καταλαμβάνουν τις υψηλότερες θέσεις του πίνακα. Η Μόσχα βρέθηκε η πλέον «επικίνδυνη» ευρωπαϊκή πόλη, με σχετικό δείκτη 18,1. Απροσδόκητα, το Λονδίνο ήταν πέμπτο από το τέλος με δείκτη 2,1, εντυπωσιακά χαμηλότερα από πόλεις όπως η Λισαβόνα (9,7) και το Άμστερνταμ (7,7). Παρά την εφαρμογή της πολιτικής της «μηδενικής ανοχής, η Νέα Υόρκη είναι ψηλά στο σχετικό πίνακα (16,8). Είναι σαφές ότι η χώρα μας συνολικά δεν είναι ακόμη στις διεθνείς κοινωνικές περιφέρειες υψηλού κινδύνου, όσον αφορά τον κίνδυνο θυματοποίησης από το έγκλημα της

Δίκαιο (με παράδειγμα υφ'όρον απόλυση και την χορήγηση τακτικών αδειών σε καταδίκους), σε Ποιν. Χρον. ΝΒ' (2002),σελ. 1008-1012.

⁹¹⁷ Από την ιστοσελίδα του B.B.C., Wednesday, August 19, 1998.

ανθρωποκτονίας από πρόθεση⁹¹⁸. Και ερωτάται: διδάσκει κάτι το -πλήρες ακραίων παραδειγμάτων – υλικό των υποθέσεων των ελλήνων πολυανθρωποκτόνων στις πολιτικές πρόληψης που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στη χώρα μας;

Αφετηρία για τις όποιες σκέψεις και προτάσεις θα πρέπει να είναι ορισμένα κυρίαρχα συμπεράσματα, απόσταγμα κάθε μελέτης που αφορά το βίαιο έγκλημα. Πολύ συνοπτικά: Πρώτον, το ότι εκδήλωση η βίαιης συμπεριφοράς είναι οπωσδήποτε (και) αποτέλεσμα εκμάθησης. Δεύτερον, ότι η σε μικρή ηλικία θυματοποίηση ή μαρτυροποίηση σε βίαιη συμπεριφορά μέσα στην οικογένεια ή στο σχολείο αυξάνει τις πιθανότητες να εκδηλώσει το νεαρό θύμα (ή ο μάρτυς αντίστοιχα) βίαιη συμπεριφορά αργότερα, στην ενήλικη ζωή του. Τρίτον, ότι χωρίς επιστημονική εξειδίκευση και διαφορετική, σύγχρονη οργάνωση, οι αστυνομικές υπηρεσίες δεν θα μπορέσουν να εξιχνιάσουν πολυανθρωποκτόνα γεγονότα, ούτε και να σχηματίζουν το απαραίτητο ανακριτικό υλικό ώστε να κριθεί σωστά ο κατηγορούμενος. Τέταρτον, ότι τα θύματα των βίαιων εγκλημάτων αξιώνουν ορθολογική προνοιακή αντιμετώπιση από την πολιτεία. Πέμπτον, ότι το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης που σέβεται τον εαυτό του υποχρεούται να απομακρυνθεί οριστικά και αμετάκλητα από ερασιτεχνικά συστήματα εξωνομικής αποτίμησης πράξεων και προσωπικοτήτων και οφείλει στο κοινωνικό σύνολο να υιοθετήσει τα διδάγματα των ανθρωπιστικών επιστημών σε κανονική βάση, ως συστατικό της διαδικασίας ποινικής αξιολόγησης. Έκτον, ότι ο εγκλεισμός του καταδίκου στις φυλακές δεν εξυπακούεται ότι οι επιστήμες παύουν να τον βοηθούν στην επανένταξη ή παύουν να επεξεργάζονται, σε συνεργασία με τον κατάδικο, στοιχεία χρήσιμα για την πολιτεία.

Με άξονες αυτές τις βασικές παραδοχές, οι πολιτικές αντιμετώπισης και πρόληψης της ανθρωποκτονίας και γενικότερα της βίαιης συμπεριφοράς θα πρέπει να αφορούν τρία τουλάχιστον επίπεδα παρέμβασης:

Σε επίπεδο κεντρικής εξουσίας, δηλαδή με μια εθνική πολιτική αναδιοργάνωσης των υπηρεσιών Δημοσίας Τάξης και Δικαιοσύνης, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, με τις απαραίτητες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις (πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής παρέμβαση)⁹¹⁹. Η επέκταση του δικτύου αστυνόμευσης,

⁹¹⁸ Βλ. **Ν. Κουράκη**, Έκθεση για την εξέλιξη της εγκληματικότητας – Στατιστικά Στοιχεία, σε Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 239 επ. και Ετήσιο Συμπλήρωμα, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1036, όπου σημειώνεται ότι η μειωμένη κίνηση της βεβαιωμένης εγκληματικότητας, δηλαδή αυτής που περιέρχεται σε γνώση των αστυνομικών αρχών ενδέχεται να οφείλεται όχι τόσο σε μια συγκράτηση της αύξησής της, όσο σε μια αύξουσα αδυναμία των διωκτικών αρχών να εξιχνιάσουν τα εγκλήματα, ή σε μια συνακόλουθη απροθυμία των θυμάτων να καταγγέλουν τα εις βάρος τους εγκλήματα προς τις αρχές.

⁹¹⁹ Βλ. **Β. Αρτινοπούλου**, Η σχολική βία στην Ελλάδα: Ανασκόπηση ερευνών και στρατηγικές αντιμετώπισης σε Ποιν. Δικ. 2000, σελ. 1035-1041. Βλ. και παρουσίαση της

η συχνώτερα εφαρμοζόμενη στη χώρα μας πολιτική, δεν δείχνει καθόλου πειστική για την αντιμετώπιση φαινομένων αιφνίδιας ανθρωποκτονίας δραστηριότητας. Η εναπόθεση της τάξης στα όπλα, ως μέθοδος, εκπέμπει το μήνυμα ότι η βία – ισχύς τελικά λύνει τα προβλήματα. Αντίθετα, ο αποκλεισμός της πρόσβασης των ανηλίκων από τα όπλα (κυνηγετικών, αθλητικής σκόπευσης) είναι μια λύση, όπως και η αυστηροποίηση του όλου πλέγματος ελέγχου των όρων έκδοσης νόμιμης άδειας κατοχής όπλου (αύξηση του ορίου ηλικίας, θέσπιση αυτοτελών λόγων κατάσχεσης του όπλου, χρονικό παλίσιο επανελέγχου της άδειας οπλοφορίας). Η θέσπιση της εγκληματολογικής πραγματογνωμοσύνης ως εργαλείο του δικαστή, η οργάνωση των αστυνομικών διευθύνσεων κατά τα πρότυπα των μονάδων της Βρετανίας ή των Η.Π.Α., με επιτελείο ειδικών και συμπληρωματικών ειδικοτήτων⁹²⁰ (ιατροδικαστές, ψυχιάτρους, εγκληματολόγους, κοινωνιολόγους), η οργάνωση νοσοκομειακών μονάδων στις φυλακές και η επάνδρωσή τους με εξειδικευμένο προσωπικό καθώς είναι επίσης προς τη σωστή κατεύθυνση. Παράλληλα, σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, η παρέμβαση είναι ορθό να έχει την ενδυνάμωση των Ο.Τ.Α. με ειδικούς επιστήμονες οι οποίοι θα προστρέχουν οργανωμένα προς αρωγή των θυμάτων ενός ανθρωποκτόνου συμβάντος. Η διαχείριση περιστατικών βίας από εκπαιδευμένο προσωπικό (μέσω συμβουλευτικών σταθμών, προγραμμάτων μεταχείρισης βίαιων παραβατών, διεπιστημονικής ομάδας στο σχολικό περιβάλλον για την αντιμετώπιση φαινομένων βίας όπως οι νεανικές συμμορίες) αποτελεί γενικώτερα ένα κρίσιμο ζητούμενο, σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας.

Τέλος, κρίσιμο ζήτημα από το οποίο εξαρτώνται οι βασικότερες συνιστώσες της αντεγκληματικής πολιτικής, σε επίπεδο επιβολής της ποινής και συνακόλουθα σε επίπεδο έκτισής της, θα ήταν η επαναθεώρηση του συστήματος ποινών του Π.Κ., έτσι ώστε η ισόβια κάθειρξη του αρ. 299 παρ. 1 Π.Κ. να μην σημαίνει μονολιθικά 16-20 έτη πραγματικού εγκλεισμού όταν τιμωρείται μία ανθρωποκτονία και 20-25 έτη εγκλεισμού αντίστοιχα, όταν τιμωρούνται πολλαπλές ανθρωποκτονίες⁹²¹. Αν στο ανελαστικό αυτό πλαίσιο ποινής αθροιστεί (α) η απροθυμία των δικαστηρίων μας να αναγνωρίσουν τη συνδρομή του βρασμού ψυχικής ορμής, σε περιπτώσεις όπου δικάζεται μεμονωμένη ανθρωποκτονία από πρόθεση (β) την απροθυμία για οποιαδήποτε συστηματική βοήθεια επανένταξης στον εκτίοντα ποινή ισοβίτη και (γ)

έρευνας στο άρθρο της καθηγήτριας Βάσως Αρτινοπούλου για τη βία στα Σχολεία, σε εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 29/3/2008.

⁹²⁰ Όπως χαρακτηριστικά έχει διατυπωθεί, «ο σύγχρονος ρόλος του αστυνομικού απαιτεί αυξημένες ικανότητες. Πρέπει να είναι ταυτόχρονα νομικός, εγκληματολόγος, κοινωνικός επιστήμονας, ψυχολόγος, διπλωμάτης αθλητής, πολεμιστής και manager». Βλ. **Ιωσήφ Καμπανάκη**, Επάγγελμα «Αστυνομικός», σε Ποιν. Δικ. 2003, σελ. 1370-1372.

⁹²¹ **Ιωάννη Δομάζου**, Ορισμένες προβληματικές πλευρές των ισχυουσών διατάξεων περί ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως, σε Ποιν. Χρον. 2001, σελ. 298-306.

την εξαιρετική δυστοκία των δικαστικών συμβουλίων να λάβουν υπ' όψη την «καλή διαγωγή» του καταδίκου, με οσαδήποτε αποδεικτικά στοιχεία κι αν αυτή πιστοποιείται, αντιλαμβάνεται κανείς ότι παρόμοια ποινική μεταχείριση (περί τα είκοσι έτη εγκλεισμού) περιμένει τον «ψύχραιμο» δράστη είτε θανάτωσε το θύμα με δηλητήριο την ώρα που κοιμόταν, είτε το κατακρεούργησε με τσεκούρι, είτε έδρασε μόνος του είτε συνέπραξε με περισσότερους, είτε ενήργησε βάσει οργανωμένου σχεδίου, είτε όχι, είτε το θύμα ήταν ο σύντροφος της ζωής του, είτε του ήταν τελείως άγνωστο, είτε το θύμα είναι, εν τέλει πολυανθρωποκτόνος, είτε θεωρείται μάλλον βέβαιο ότι δεν θα τελέσει στο μέλλον αξιόποινη πράξη⁹²². Ελάχιστες δυνατότητες εξατομίκευσης της ποινής απομένουν, εφόσον αυτή μοιάζει στο σύστημά μας, «εκ του νόμου μεμετρημένη»⁹²³.

Το πρόβλημα εκκινεί από την καθυστερημένη κατάργηση της θανατικής ποινής στη χώρα μας, η οποία έχει επιφέρει αλυσιδωτά προβλήματα στην εφαρμοστική δυναμική της διαθέσιμης κλίμακας των ποινών του κώδικά μας. Ο ποινικός νομοθέτης του 1950 είχε θέσει ως επιβλητέες ποινές στη βασική μορφή της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως (αρ. 299 παρ. 1 Π.Κ.) τις ανώτατες ποινές του ποινικού συστήματος, δηλαδή θάνατο και ισόβια κάθειρξη, ορίζοντας παράλληλα ότι θανατική ποινή θα μπορούσε να επιβληθεί μόνο «αν το είδος και ο τρόπος εκτέλεσης της πράξης, καθώς και όλες οι άλλες περιστάσεις καθιστούν την πράξη ιδιαιτέρως απεχθή ή αν ο δράστης είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος στη δημόσια ασφάλεια (αρ. 86 Π.Κ.)». Στη χώρα μας, από το 1972 - την υπόθεση Λυμπέρη - και στο εξής δεν εκτελέστηκε καμία θανατική ποινή, επίσημα δε αυτή καταργήθηκε με το αρ. 33 παρ. 1 του 2172/1993 ενώ και το αρ. 86 του Π.Κ. απαλείφθηκε τελικά με το αρ. 1 παρ. 12β του Ν. 2207/1994. Η κατάργηση της θανατικής ποινής και συνακόλουθα του αρ. 86 του Π.Κ. διέσπασε το σύστημα τριπλής διαβάθμισης του αξιοποίνου της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως, το οποίο ισχύει λ.χ. στο γερμανικό και ελβετικό δίκαιο (όπου προβλέπεται μια βασική νομοτυπική μορφή ανθρωποκτονίας και εν συνεχεία, με την προσθήκη ελαφρυντικών ή επιβαρυντικών στοιχείων διαμορφώνονται συγκεκριμένες προνομιούχες ή διακεκριμένες παραλλαγές), με αποτέλεσμα η κλιμάκωση του αξιοποίνου προς τα πάνω να εξαντλείται στην ισόβια κάθειρξη. Ως αντίδοτο στην μονολιθική αυτή διάσταση της ανώτατης ποινής (ισόβια κάθειρξη) έχει προταθεί η τροποποίηση της αντικειμενικής υπόστασης της

⁹²² Ο **J. Baumann** επισημαίνει ότι το ποσοστό υποτροπής στην περίπτωση του φόνου είναι σημαντικά χαμηλότερο σε σύγκριση με άλλα εγκλήματα, βλ. Κατά της ποινής του ισόβιου εγκλεισμού, σε Ποιν. Χρον. 1980, σελ. 705 επ.

⁹²³ **Κ. Χριστόπουλου**, Κανόνες καταγνώσεως και κανόνες επιμετρήσεως των ποινών, Ποιν. Χρον. 1973, σελ. 410.

ανθρωποκτονίας του αρ. 299 παρ. 1 Π.Κ. με στοιχεία που διακρίνουν μορφές του εγκλήματος ανάλογα με το κίνητρο τέλεσης (πρβλ. αρ. 79 παρ. 2γ' και 2β' Π.Κ.)⁹²⁴ και όχι στο σύστημα «εν ηρέμω τέλεση – βρασμός ψυχικής ορμής», όπως αυτό καθιερώνεται στις παρ. 1 και 2 του ίδιου άρθρου και ακολουθείται έως και σήμερα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ακόμη κι αν ο εγκληματολόγος δεν κατορθώνει πάντα να περιγράψει «πώς έχουν τα πράγματα», είναι ο μόνος αρμόδιος για να πιστοποιήσει «πώς δεν έχουν τα πράγματα»⁹²⁵. Η παρούσα έρευνα επιδίωξε να αξιοποιήσει τα ιστορικά και ποινικοσωφρονιστικά δεδομένα των επιλεγμένων περιπτώσεων πολυανθρωποκτόνων, όχι μόνο για να τυπολογήσει με βάση τη διεθνή εγκληματολογική εμπειρία, αλλά και για να αναμετρηθεί με ορισμένα από τα προβλήματα του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης της χώρας μας και τις νοοτροπίες και τις πρακτικές που εμφορούν τους ανθρώπινους κόμβους αυτού του συστήματος, αναδεικνύοντας έτσι, κατά το δυνατόν τη διαχρονικότητά τους. Το κυρίαρχο συμπέρασμα που διαμορφώνεται από το σύνολο των περιπτώσεων και την επισκόπηση του τρόπου με τον οποίο τα τελευταία 30 χρόνια αυτές διήλθαν από τα υποσυστήματα ποινικής δικαιοσύνης, είναι ότι εάν, οι σκληρότερες περιπτώσεις πολυανθρωποκτόνων δραστών αντιμετωπίζονται ερασιτεχνικά ή εμπειρικά σε επίπεδο αστυνομικής έρευνας, αντ-επιστημονικά σε επίπεδο προδικασίας και κυρίας ποινικής διαδικασίας (χωρίς λ.χ. να αποδίδεται στην ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη επί της ουσίας καμία αξία) και ανελαστικά (αν όχι επιτιμωρητικά) μετά από δεκαετίες εγκλεισμού, επί της ουσίας δεν επιτρέπει ιδιαίτερη αισιοδοξία για το πώς το ίδιο σύστημα διαχειρίζεται την χαμηλή εγκληματικότητα της καθημερινότητάς του. Ένα σύστημα που τείνει να δικαιώνει το ρόλο του ως ρυθμιστικό κέντρο εξουσίας, τροφοδοτώντας κι ενισχύοντας τις λανθασμένες ή συγκεχυμένες αντιλήψεις του κοινωνικού σώματος για το έγκλημα, τον παραβάτη, την ποινή, την κοινωνική αντιμετώπισή τους, αδιαφορώντας, συντρίβοντας και

⁹²⁴ Εκείνο που καθορίζει κατά κανόνα την απόσταση που καλείται να διανύσει η βούληση του δράστη από την πρώτη παρόρμηση προς την αφαίρεση μιας ζωής ως τη συμμόρφωση με το δίκαιο και την οριστική εγκατάλειψη του εγχειρήματος είναι ακριβώς η ποιότητα και η ένταση του αιτίου που γέννησε την πρώτη αυτή παρόρμηση, δηλαδή του κινήτρου. Στο δράστη που σκοτώνει για τα χρήματα είναι πολύ εύκολη η αποχή από το έγκλημα (βαριά ενοχή), σε αυτόν που σκοτώνει για λόγους εκδίκησης είναι λιγώτερο εύκολη (μικρότερη ενοχή), σ' αυτόν που σκοτώνει για να επιβιώσει ο ίδιος ενδέχεται να είναι έως και αδύνατη (άρση του καταλογισμού λόγω κατάστασης ανάγκης του αρ. 32 του Π.Κ. – **Ν. Ανδρουλάκη**, Στάθμιση και αριθμητική της ανθρωπίνης ζωής, σε Τιμητ. Τόμο Μαγκάκη, 1999, σελ. 259 επ.).

⁹²⁵ Βλ. **Γ. Πανούση**, Η εγκληματολογική Πραγματογνωμοσύνη, οπ. ανωτ., σελ. 2612.

εγκαταλείποντας το δράστη. Ένα σύστημα για το οποίο όλοι οι παροικούντες σε αυτό, ο καθένας από τη θεσμική του θέση, με το επιστημονικό του απόθεμα, τις διοικητικές ικανότητες και τη συνταγματική του ευαισθησία πρέπει έμπρακτα να συμβάλλει ώστε αυτό να βελτιωθεί, τομέα προς τομέα και χρόνο με το χρόνο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Στέφανου Αναγνωστάκη, Μαθήματα Εγκληματολογικής Τυπολογίας, Θεσ/νίκη.

Ν. Ανδρουλάκη, Περί Συρροής Εγκλημάτων, τ. Α και Β, 1966 και 1968.

H. Arendt, Περί Βίας, μτφρ. Β. Νικολαΐδου – Κυριακίδου (1969-2000).

Β. Αρτινοπούλου, Η σχολική βία στην Ελλάδα: Ανασκόπηση ερευνών και στρατηγικές αντιμετώπισης σε Ποιν. Δικ. 2000, σελ. 1035-1041.

J. Baumann, Κατά της ποινής του ισόβιου εγκλεισμού, σε Ποιν. Χρον. 1980, σελ. 705 επ.

Γκορ Βιντάλ, Διαρκής Πόλεμος για Διαρκή Ειρήνη (Πώς καταφέραμε να γίνουμε τόσο μισητοί), μτφρ. Νεκτάριου Καλαιτζή, εκδ. Scripta, 2003.

Ηλία Γάφου, Ποινικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος. Τεύχος Δ' Αθήνα 1963.

Α. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Η μεταχείριση των ψυχικά ανωμάλων εγκληματιών, τ. Α' - Ψυχικά Ανωμαλίες και Έγκλημα, Αθήνα 1975.

Stewart P. Evans & Keith Skinner, Τζακ Ο Αντεροβγάλης – Γράμματα απ' την Κόλαση, μετάφραση Σπύρου Τσούγκου, Εκδόσεις Νεφέλη, 2007.

Ο. Θεμελή, Βίαιοι θάνατοι στη φυλακή: Επιστροφή στον τιμωρητικό χαρακτήρα της ποινής; σε Ποιν. Δικ. 2005, 1330-1335.

Paul L. Jagot, Οι απόκρυφες επιστήμες και η εφαρμογή τους, εκδ. Βιβλιοθήκη Για Όλους, Αθήνα 1963.

Ιωσήφ Καμπανάκη, Επάγγελμα «Αστυνομικός», σε Ποιν. Δικ. 2003, σελ. 1370-1372.

Αλ. Κατσαντώνη, Η έννοια του ιδιαζόντως απεχθούς χαρακτήρα της ανθρωποκτονίας, Ποιν. Χρον. 1975, σελ. 81 επ.

Νίκου Κοεμτζή, «Το Μακρύ Ζειμπέκικο», εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα 1996.

Π. Κονδύλη, Η Παρακμή του αστικού πολιτισμού – Από τη μοντέρνα στη μεταμοντέρνα εποχή και από τον Φιλελευθερισμό στη μαζική δημοκρατία, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1991.

Γιάννη Κορδάτου, Η Παλαιά Διαθήκη στο φως της κριτικής, εκδόσεις Μπουκουμάνη, β' εκδ. Αθήνα 1973.

N. Κουλούρη, Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου (7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ποινικού Δικαίου), με επισκοπήσεις των εισηγήσεων των Th. Weigend, N. Λίβου, A. Κωστάρα, Γ. Καλφάλη, Χ. Μυλωνόπουλου, Χ. Δημόπουλου, E. Συμεωνίδου – Καστανίδου, A. Κωνσταντινίδης, A. Παπαδαμάκης, Λ. Καραμπέλας σε Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 1140.

N. E. Κουράκη, Το οργανωμένο έγκλημα: Φαινομενολογία του προβλήματος και δυνατότητες αντιμετώπισής του στην Ελλάδα, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1017-1026.

N. E. Κουράκη, Έκθεση για την εξέλιξη της εγκληματικότητας – Στατιστικά Στοιχεία, σε Ποιν. Δικ. 1998, σελ. 239 επ. και Ετήσιο Συμπλήρωμα, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1036.

N. E. Κουράκη, Έννοια και λειτουργία της ποινής, σε Συστηματική Ερμηνεία του Ποινικού Κώδικα – Εισαγωγικές Παρατηρήσεις στα αρ. 50-78 και 50-58, εκδ. οίκος Σάκκουλα, Αθήνα 1993.

N. E. Κουράκη, Παράγοντες που επιδρούν στην τέλεση των εγκλημάτων Βίας, σε Εγκληματολογικοί Ορίζοντες τ. Β΄, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1991.

N. E. Κουράκη, Σύγχρονος Πολιτισμός και Ανομία των Νέων, σε Εγκληματολογικοί Ορίζοντες, τ. Α΄ εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1991.

N. E. Κουράκη, Ποινική Καταστολή, εκδ.3^η, Εκδ. Αντ.Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 1997.

N. E. Κουράκη, Εγκληματολογικοί Ορίζοντες Α΄, Θεωρία και Πρακτική της Ποινικής Καταστολής, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1991.

Αγγελου Κωνσταντινίδη, Ο Θεσμός της υφ'όρον απολύσεως, σε Ποιν. Χρον. 2002, σελ. 769-776 και Συμβ. Εφετ. Πειρ. 83/1999, Πράξη & Λογ. Ποιν. Δικ. 2001, σελ. 79, όπου και σύμφωνη πρόταση Ζύγουρα.

Αλ. Κωστάρα, Η αναζήτηση της αλήθειας στην ποινική δίκη, σε Ποιν. Χρον. Τ. Α΄, 1988, σελ. 131, 137.

Αναστασίας Κωσταρίδου – Ευκλείδη, Ψυχολογία Κινήτρων, γ΄ εκδ., Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998.

Ζακ Λακάν, Η οικογένεια – τα οικογενειακά συμπλέγματα στη διαμόρφωση του ατόμου, μτφρ. Δ.Βεργέτης, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1990.

Έφης Λαμπροπούλου, Η Κατασκευή της Κοινωνικής Πραγματικότητας και τα Μ.Μ.Ε.-Η περίπτωση της Βίας και της Εγκληματικότητας, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997.

Έφης Λαμπροπούλου, Κοινωνίες σε κίνδυνο και αίσθημα ανασφάλειας, σε Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 556-560.

Αστέριου Λάμπρου, Στη Γροθιά του Σούπερμαν – Ο Υπεράνθρωπος στην ανθρώπινη Ιστορία και στα Μ.Μ.Ε. : στα κόμιξ, την παραλογοτεχνία, την τηλεόραση και τον κινηματογράφο, Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή, 2003.

Νικολάου Λίβου, Προγνωστικές αποφάσεις στο Ποινικό Δίκαιο (με παράδειγμα υφ'όρον απόλυση και την χορήγηση τακτικών αδειών σε καταδίκους), σε Ποιν. Χρον. ΝΒ΄ (2002),σελ. 1008-1012.

Α. Μαγγανά, Η υφ'όρον απόλυση για τους σεξουαλικά επικίνδυνους εγκληματίες, σε Ποιν. Δικ. 1998.

Α. Μαγγανά & Στ. Παπαμιχαήλ, Αποτίμηση της βαρύτητας των ποινών, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 757-759.

Αντώνη Μαγγανά, Το εγκληματικό Φαινόμενο στην Πράξη, Νομική Βιβλιοθήκη 2004.

Γ. - Α. Μαγκάκη, Η ποινή της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως και αι ελαφρυντικά περιστάσεις, Ποιν. Χρον. 1964, σελ. 609- 617.

Ι. Μανωλεδάκη : Ποινικό Δίκαιο, 8^η εκδ., 1996.

Μιχαήλ Μαργαρίτη, Ποινικός Κώδικας Ερμηνεία – Εφαρμογή, εκδ. Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2003.

«Οι Μεγάλες Δεκαετίες [1960-1969]», εκδόσεις Μανιατέα 2006.

Μ. Μιχαλοδημητράκη, Ο ρόλος του ιατροδικαστή στην απονομή της δικαιοσύνης, σε Ποιν. Δικ. 2004, σελ. 1311-1319.

Χρ. Μπάκα, Η δικονομική λειτουργία της πραγματογνωμοσύνης στην ποινική δίκη, σε Ποιν. Χρον. 1990, σελ. 17 επ., 24.

Μ. Νόνα, Η ανθρωποκτονία και η ιατροδικαστική πρακτική, σε Ποιν. Δικ. 2004, σελ. 336-337.

Ρουμπέρ Ντεσνός, «Τζακ ο Αντεροβγάλτης», μτφρ. Αλέξανδρος Ζαγκούρογλου, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1997.

Μαρ. Ξένου, Η χρήση της χαρτογράφησης της εγκληματικότητας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή από τις αστυνομικές αρχές, Ποιν. Δικ. 2000, σελ. 453.

Γ. Πανούση, Το Ζητούμενο στην Εγκληματολογία, εκδ. Αντ. Ν. Σακκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1988.

Γ. Πανούση, Το έγκλημα του φτωχού και η φτώχεια ως «έγκλημα» (σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης), σε Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 412 επ.

Γ. Πανούση, Το μήνυμα στην Εγκληματολογία, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα 1995.

Γ. Πανούση, Η εγκληματολογική πραγματογνωμοσύνη (ως προϋπόθεση της δίκαιης δίκης), σε Ποινικό Λόγο, τ. 1, τευ. 6^ο, 2001, σελ. 2605-2612.

Στέλιου Παπαθανασόπουλου, Η Βία στην Ελληνική Τηλεόραση, εκδ. Καστανιώτη 1999.

Θεόδ. Παπαθεοδώρου, Έγκλημα και Τοπική Κοινωνία – η φανερή εγκληματικότητα στην Κέρκυρα κατά την περίοδο 1995-1998, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1155-1162.

Παναγιώτη Γ. Παπαιωάννου, «Η Υπόθεση των "Σατανιστών" της Παλλήνης», εκδ Παπαζήση, Αθήνα 1999.

Γιάννη Ράγκου, ιστοσελίδα eglima.blogspot.com.

Κηθ Ρίντερ, Ιστορία του Παγκόσμιου Κινηματογράφου (1895-1975), εκδ. Αιγόκερως, Αθήνα, 2000.

Κατερίνας Στενού, Εικόνες του Άλλου, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1999.

Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου, Ο ορισμός της τρομοκρατίας, σε Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 59.-70.

Α. Τούση – Α. Γεωργίου, Ποινικός Κώδιξ, ημιτ. Β' 1967.

Φωτεινής Τσαλίκουλου, Σχιζοφρένεια και Φόνος, Μα Ψυχολογική Εγκληματολογική Έρευνα, εκδόσεις Παπαζήση Β' εκδ., 1989.

Αρη Τσαντηρόπουλου, Η Βεντέτα στη σύγχρονη ορεινή Κεντρική Κρήτη (Προλ. Γ. Νικολακάκη), εκδ. Πλέθρον, 2007.

Κώστα Τσαρούχα, «Ο δράκος που διέφυγε- Υπόθεση Παγκρατίδη. Μια αστυνομική πλεκτάνη, Μια δικαστική πλάνη, μια άδικη εκτέλεση» εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2008.

Νόαμ Τσόμσκι –Ράμσεϊ Κλαρκ – Έντουαρντ Σάιντ, Νέα Τάξη – Μυστικά και Ψέμματα, σε μτφρ. Α. Αλαβάνου, εκδ. «Νέα Σύνορα – Α.Α. Λιβάνη», Αθήνα 2000.

Χρ.Τσουραμάνη, Ανάλυση Εγκλημάτων – Εγκληματολογική προσέγγιση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 1990.

Ι. Φαρσεδάκη, Προς μια νέα εγκληματολογική προοπτική – Προυποθέσεις και Επιταγές, σε Ποιν. Δικ. 2004, σελ. 993-996.

Χρ. Φελουτζή, Το κατ'εξακολούθηση έγκλημα, σε Ποιν. Χρον. ΜΘ', σελ. 389 επ..

Μισέλ Φουκώ, Εγώ, Ο Πιέρ Ριβιέρ Που Έσφαξα Τη Μητέρα Μου, Την Αδελφή Μου Και Τον Αδελφό Μου, Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2002.

Ν.Σ. Φωτάκη, Η ψυχιατρική – ψυχολογική πραγματογνωμοσύνη – Ι. Τα ερείσματα, τα όρια και η αποδεικτική αξία της, σε Ποιν. Χρον. 1983, σελ. 7 επ.

Ι. Β. Χαραλαμπίδου, Η ανάπτυξη της προσωπικότητας, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1993

Γεωργίου Χλούπη, Εννοιολογική Οριοθέτηση της έννοιας του οργανωμένου εγκλήματος, σε Ποιν. Δικ. 1999, σελ. 1027-1035.

Κ. Χριστόπουλου, Κανόνες καταγνώσεως και κανόνες επιμετρήσεως των ποινών, Ποιν. Χρον. 1973, σελ. 410.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

David Abrahamsen, Confessions Of Son Of Sam, New York, Columbia University Press, 1985.

David Abrahamsen, The Murdering Mind, New York, Harper & Row, 1973.

David Abrahamsen, The Murdering Mind (2nd edition), New York: Harper Colophon, 1984.

L. Alarid, J. Marquart, V. Burton, F. Cullen & S. Cuvelier, Women's Roles in Serious Offenses, σε Justice Quarterly 13(3), 1996, pgs 432-454.

J. Apsche, Probing the mind of a serial killer, International Information Associates, 1993.

Lonnie Athens, The Creation of Dangerous Violent Criminals, London, Routledge, 1989.

C. R. Bartol, Criminal Behaviour: A Psycho-social Approach. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1980.

Jean Benedetti, Gilles de Rais, New York: Stein and Day, 1971.

Joel Black, The Aesthetics Of Murder: A Study In Romantic Literature And Contemporary Culture, Baltimore, John Hopkins University Press, 1991.

J. R. Blau, & P. M. Blau, The cost of inequality: Metropolitan structure and violent crime. American Sociological Review, vol. 47, 1982, pgs114-129.

Ian Brady, The Gates of Janus. Freal House, 2001.

John Brophy, The Meaning of Murder, New York: Thomas Y. Crowell, 1966.

Pat Brown, Killing for Sport: Inside the Minds of Serial Killers, New Millenium Press, 2003.

S. Brown, Social Class, child maltreatment, and delinquent behavior, σε Criminology, 22 (1984), pgs 259-278.

Stéphane Bourgouin, Serial killers ; enquête sur les tueurs en série, Livre de poche, 1993, pgs 227/8.

David Canter, Criminal Shadows – Inside the Mind Of A Serial Killer, Harper/ Collins, London, 1994.

A. L. Carlisle, The Divided Self :Toward an Understanding of The Dark Side of The Serial Killer, σε American Journal Of Criminal Justice, vol. XVII, No2, 1993,pgs 23-45.

J. B. Mc Carthy, Narcissism and the self in homicidal adolescents, σε American Journal of Psychoanalysis, 38 (1978), pgs 19-39.

K. McCarthy, Serial Killers: Their Deadly bent may be set in the cradle, σε Los Angeles Times, July 7, 1974, p.1

Dean J. Champion, *Corrections In the United States*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, (2001)

Mary McCormick Maaga, Hearing the voices of Jonestown. [Syracuse University](#) Press, 1998.

David Chidester, Salvation and Suicide: Jim Jones, the People's Temple and Jonestown (Religion in North America), 2nd rev.ed., Indiana University Press, 2004

Scott Christianson, With Liberty for Some: 500 Years of Imprisonment in America. York, Pa: Maple Press Company (1998).

Hervey Cleckley, The Mask Of Sanity, 1982.

Stanley Cohen, Folk Devils and Moral Panics : The Creation of the Mods and the Rockers, 2e edition, Blackwell, Oxford, 1987

Lionel Dahmer, A Father's Story, New York, William Morrow, 1994.

P.E. Dietz, Mass, Serial and Sensational Homicides, σε Bulletin of the New York Academy Of Medicine, 62 (5), 1986, pgs 477-491.

J. M. MacDonald The threat to kill, σε American Journal of Psychiatry, issue 120 (1963), pp. 125-130.

John Douglas & Mark Olshaker; Mind Hunter: Inside the FBI's Elite Serial Crime Unit, Pocket Books; 1997.

R.S. Drabman & M.H. Thomas, "Does Media Violence increase Children's Tolerance of Real Life Aggression ?", σε Developmental Psychology v.10 (1974), pgs 418-421.

D. Dutton & S. Hart, Evidence for long term, specific effects of childhood abuse and neglect on criminal behavior on men, σε International Journal Of Offender Therapy and Comerative Criminology, 36 (1992), pgs 212-237.

Robert J. Dvorchak & Lisa Holewa, Milwaukee Massacre, New York, Dell Books 1991.

Steven A. Egger, Serial Murder : An elusive phenomenon, New York, Praeger Publ., 1990.

Steven Egger, The Killers Among Us: An Examination of Serial Murder and its Investigation, Englewood Cliffs, NJ- Prentice Hall, 1997.

Steven W. Egger, A working definition of serial murder and the reduction of linkage blindness, σε Journal Of Police Science and Administration (1984), 12, pgs 348-357.

Steven W. Egger, Serial Murder and the law enforcement response, 1985, unpublished doctoral dissertation, Sam Houston State University, Huntsville, TX, pg. 9, 75.

Nuel Emmons, Manson in His Own Words. Grove Press, New York; 1988, pgs 40-45.

David P. Farrington & Jeremy W. Coid (ed.) - Cambridge Studies In Criminology- Early Prevention of Adult Antisocial Behaviour, 2003.

James Alan Fox & Jack Levin; Overkill –Mass Murder And Serial Killing Exposed, Plenum Press, N.Y. & London 1994.

James Alan Fox & Jack Levin, Serial Murder: Popular Myths and Empirical Realities σε: SMITH, M. Dwayne.; ZAHN, Margaret A. [eds.]. σε Homicide: A Sourcebook of Social Research, Thousand Oaks, CA., U.S.A.: Sage Publications, 1999, pgs. 165-175.

James Alan Fox & Jack Levin, Extreme Killing: Understanding Serial and Mass Murder, Sage Publications, 2005.

Michel Foucault, Discipline And Punish (trans. Alan Sheridan), New York, Vintage Books, 1979.

Vernon J. Geberth, Psychopathic Sexual Sadists, σε Law And Order, vol.43 (4) 1995, pgs 82-86.

G. Gerbner; Violence and Television Drama –Trends and Symbolic Functions” σε Television and Asocial Behavior, v.1, Media Content and Control, publ. G.A. Comstock/E.A. Rubinstein, Washington D.C. 1972.

G. Gerbner & L. Gross; Living With Television : The Violence Profile σε Journal Of Communication, v.26 (1976).

Erich Goode & Ben – Yehuda Nachman, Panics : The Social Construction of Deviance, Blackwell, Oxford, 1994.

R. Hale, The application of learning theory to serial murder, or you too can be a serial killer, σε American Journal Of Criminal Justice, 17 (2) 1993, pgs 37-46.

L.D. Hankoff, The earliest memories of criminals, σε International Journal Of Offender Therapy and Comparative Criminology, 37 (1987), pgs 1-21.

Randall G. Hansen, "School Violence: Assessment of Dangerousness in the Schools," *The Forensic Examiner*, May/June, 2000,

Robert Hare, Without Conscience – The Disturbing World Of The Psychopaths Among Us, New York: Guilford Press (first published in 1993 by Simon & Schuster), 1999.

Robert Hare, "Psychopaths and their nature: Implications for the Mental Health and Criminal Justice Systems," in T. Millon, E. Simonsen, M. Birket-Smith, R. D. Davis (Eds.) Psychopathy: Antisocial, Criminal and Violent Behavior. (pgs 188-212), New York: Guilford Press, 1998.

Sandra Harrison Young & Edna Rowland, Destined For Murder – The Profiles Of Six Serial Killers, Llewellyn Publ. St. Paul, Minnesota, 1995.

Robert. D. Hazelwood & John E. Douglas, "The Lust Murderer", Federal Bureau Of Investigation Law Enforcement Bulletin, 49 (April 1980).

D.S. Hellman & N. Blackman, Eneuresis, Firesetting and Cruelty To Animals σε American Journal Of Psychiatry, 122 (1966), pgs 1431-1485

Eric. W. Hickey, Serial Killers and Their Victims, Pacific Grove, California Books, Cole 1991.

Eric W. Hickey, Serial Murders & Their Victims, Pacific Grove, CA : Brooks Cole, 2nd edition, 1997.

E. M. Holmes & J. De Burger, Profiles In Terror: The Serial Murderer, σε Federal Probation, 49 (1985), pgs 29-34.

R. N. Holmes, Profiling Violent Crimes: An Investigative Tool, London: Sage publ., 1989.

Ronald M. Holmes, Sequential Predation: Elements of Serial Fatal Victimization, σε: HOLMES, Ronald M.; HOLMES, Stephen T. [eds.]. Contemporary Perspectives on Serial Murder. Thousand Oaks, CA., U.S.A.: Sage Publications, 1998, pp. 101-112.

Ronald M. Holmes & J. De Burger, Serial Killers, Newberry Park, California, Sage Publ. 1988.

R. Holmes & J. De Burger, Profiles In Terror : The Serial Murderer, σε Federal Probation, 1985, 39, 29, 2D34, pgs 30-31.

Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes, Serial Murder, Second Edition, 1998, Sage Publ.

Roland M. Holmes & Stephen T. Holmes, Murder In America, Sage Publ., Thousand Oaks, Ca, 1994.

Clark Howard, Zebra: The True Account of the 179 Days of Terror in San Francisco, page 218. Berkley Books (paperback edition), New York, October 1980

Amanda Howard & Martin Smith, River Of Blood - Serial Killers And Their Victims, Universal publ., 2004.

William James, Essays on Faith and Morals, Meridian p., New York, 1972.

Andrew Jefford, Dr. Jekyll and Professor Nabakov: Reading a Reading, σε Robert Louis Stevenson (ed. Andrew Noble, London, Vision Press) 1983.

Philip Jenkins ; Using Murder –The Social Construction Of Serial Homicide, New York, Aldine De Gruyter 1994.

P. Jenkins & E. Donovan, Serial Murder On Campus, σε Campus Law Enforcement Journal (July-August 1987), pg 42-44.

V. Jensen, Why Women Kill: Homicide and Gender Equality, Boulder/Lynne Rienner Publishers, 2001.

Henry Kamen, The Spanish Inquisition: A Historical Revision, (Yale University Press, 1999

Belea T. Keeney & Kathleen M. Heide, Serial Murder : A More Accurate Definition, σε International Journal of Offender Therapy And Comparative Criminology, 39 (4) 1995.

B. Keeney, & K. Heide, Gender differences in serial murderers, σε Journal of Interpersonal Violence 9(3), 1994, pgs 383-398.

Michael D. Kelleher ; Flash Point – The American Mass Murderer, Praeger Books, Westport –Connecticut – London, 1997.

Michael Kelleher, When Good Kids Kill. New York: Praeger, 1998.

C. L. Kelleher & Michael D. Kelleher Murder Most Rare: The Female Serial Killer, Praeger Books, Westport, CT, 1998.

Constance McKenzie, A Study of Serial Murder, International Journal Of Offender Therapy and Comparative Criminology, 39 (1), 1995, pgs 3-10.

Robert D. Keppel Serial murder: future implications for police investigations, Cincinnati, OH., U.S.A.: Anderson Pub. Co., 1989.

Robert D. Keppel, The Riverman; Ted Bundy And I Hunt For The Green River Killer, Pocket Books, New York, 2005.

Alvin Kernan, The Death Of Literature, New Haven And London, Yale University Press, 1990.

Brian King, Lustmord: The Writings and Artifacts of Murderers. Burbank, CA: Bloat Books, 1996.

D. Kirschner, Understanding Adoptees who kill: Dissociation, parricide and the psychodynamics of adoption, in International Journal Of Offender Therapy and Comparative Criminology, 36(4), 1992, pgs 323-333.

Laurence D. Klausner, Son Of Sam : Based on The Authorized Transcription of The Tapes, Official Documents And Diaries of David Berkowitz, New York, McGraw – Hill, 1981.

George Klineman & Sherman Butler, The Cult That Died. G.P. Putnam's Sons, 1980

Sara L. Knox, The Productive Power of Confessions of Cruelty, University of Western Sydney, 2001.

Richard von Krafft-Ebing, Psychopathia Sexualis: A Medico-Forensic Study (translation Harry E. Wedeck (New York, Putnam's 1965).

Brian Lane/ Wilfred Gregg, The Encyclopedia of Mass Murder, London : Brockhampton Press, 1997

Christopher Lasch, The Culture of Narcissism: American Life in an age of Diminishing Expectations, New York, Norton, 1978.

J. L. Laws, Sexual scripts: The social construction of female sexuality. Hinsdale, IL: Dryden Press, 1977.

Christine Ann Lawson, Understanding the Borderline Mother -- Helping Her Children Transcend the Intense, Unpredictable, and Volatile Relationship /Jason Aronson, July 2002.

B. Latour, Laboratory life: The construction of scientific facts. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1986.

Deborah Layton, [Seductive Poison](#), Anchor Books, 1999.

Thomas M. Leitch, Crime Films (Genres In American Cinema), Cambridge University Press, 2002.

D. Lewis, L. Moy, R. Jackson, N. Aaronson, S. Restifo, A. Simos
Biopsychosocial characteristics of children who later murder : A prospective study, σε American Journal Of Psychiatry, 142 (10), 1985, pgs 87-101.

Elliot Leyton, Compulsive Killers: The History Of Modern Multiple Murder, New York University Press, 1986.

Clifford L. Linedecker, Nightstalker: A Shocking Story Of Satanism, Sex And Serial Murder, New York, St. Martin' s Press, 1991.

John Lisners ; House Of Horrors, Corgi Publications, London 1983.

D. R. Loseke, The battered woman and shelters: The social construction of wife abuse. Albany, NY: State University of New York Press, 1992.

L. F. Lowenstein, The Psychology of the obsessed compulsive killer, σε The Criminologist, 1992, pgs 26-38.

D. Lunde, Murder and Madness, Norton books, New York 1976.

R. Markman & D. Bosco, Alone With The Devil: Famous Cases of A Courtroom Psychiatrist, 1989.

Timothy Mason, The Serial Killer; An Anti-hero for the *fin de siècle*, η έγγραφη απόδοση της ομιλίας που δόθηκε στο συνέδριο «Λέξη και Ταυτότητα» στο πανεπιστήμιο της Besançon, το 1996.

Brian Masters ; Killing For Company –The Story Of A Man Addicted To Murder, Random House, New York, 1993.

Brian Masters, The Shrine Of Jeffrey Dahmer , Coronet, London, 1993.

L. De Mause, The History Of Child Assault, The Journal Of Psychohistory, 18(1), 1990, pgs 1-29.

Richard Maxwell Brown, Historical Patterns of American Violence, σε Graham and Gurr, editors 1979.

J. Reid Meloy, The Psycopathic Mind: Origins, Dynamics and Treatment, Northvale, NJ: Jason Aronson, 1992.

J. Reid Meloy, The Psychology of Stalking - Clinical and Forensic Perspectives, by J. Reid Meloy (ed.), Academic Press, 2001.

Stephen G. Michaud & Hugh Aynesworth; Ted Bundy, Conversations with a Killer (New York, Signet Publ. 1989.

Steven G. Michaud, The F.B.I.' s New Psyche Squad, The New York Times (Magazine Section), 26 Oct. 1986.

Theodore Millon & Roger D. Davis, Disorders of Personality: DSM-IV and Beyond. New York: John Wiley & Sons, Inc., 1996.

Edward Mitchell, The aetiology of serial murder : towards an integrated model, όπως εκτίθεται στην ιστοσελίδα www.francesfarmersrevenge.com.

Helen Morrison, Serial Killers and Murderers, Lincolnwood, IL, Publications International 1991.

Michael Newton, Serial Slaughter : What's Behind America's Murder Epidemic, Port Townshend, WA, Loompanics Unlimited, 1992.

Michael Newton, Hunting Humans, The Encyclopedia of 20th Century Serial Killers.

John Nordheimer, "Bundy Is Put To Death In Florida After Admitting Trail Of Killings", The New York Times, Jan. 25, 1989.

Joel Norris; Serial Killers, New York: Anchor Books, 1988.

D. Otnow Lewis, J. H. Pincus, M. Feldman, L. Jackson & B. Bard, Psychiatric, neurological and psychoeducational characteristics of 15 Death Row inmates in the United States. American Journal of Psychiatry, vol. **143**, 1986, pgs. 838-845.

George B. Palermo, The Insanity Plea in the Case of a Serial Killer, σε International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 38 (Spring 1994), pp. 3-16.

Grant Parker, Mayday, History of a Village Holocaust, Libert Press, 1980.

S. Pasternack, The explosive, antisocial and passive – aggressive personalities, σε J.R. Lion (editor), Personality Disorders : Diagnosis and Management, Baltimore Books, Williams & Wilkins, 1974, pgs 45-59.

S. J. Pfohl, Predicting dangerousness: The social construction of psychiatric reality. Lexington, MA: Lexington Books, 1978.

Dick J. Reavis, The Ashes of Waco: An Investigation, New York: Simon and Schuster, 1995

Robert Ressler, Ann Burgess and John Douglas, Sexual Homicide: Patterns, Motives & Procedures for Investigation, Lexington, Mass.: Lexington Books.. 1988

Robert Ressler, Ann Burgess and John Douglas, Sexual Homicide: A Motivational Model, σε Journal of Interpersonal Violence, 1986, vol. 1, pgs 251-272.

Robert Ressler & Tom Shachtmann, Whoever Fights Monsters, My Twenty Years Hunting Serial Killers for the FBI. St. Martin's Books, New York, 1992.

R. Ressler, A. Burgess, C. Hartman, J. Douglas & A. Mc Cormick, Sexual Homicide, Journal Of Interpersonal Violence, vol.1, 1986, pgs 251-272.

Ann Rule, The Stranger Beside Me, Revised and updated edition, Warner, London, 1994.

Donald Rumbelow, Jack The Ripper, The Complete Casebook, Chicago: Contemporary Books, 1975.

Kenneth Samples, et al. Prophets of the Apocalypse: David Koresh & Other American Messiahs, Grand Rapids: Baker, 1994.

Prentice Earl Sanders & Bennett Cohen, Zebra Murders: A Season of Killing, Racial Madness, and Civil Rights. New York, Arcade, 2006.

Harold Schechter and David Everitt; The A to Z Encyclopedia of Serial Killers, Pocket Books, 1996.

Harold Schechter, Depraved: The Shocking True Story of America's First Serial Killer, the story of Chicago serial murderer Herman Mudgett, alias Dr. [H. H. Holmes](#) (2nd ed.). New York: [Pocket Books](#), 2008

D. Sears, To Kill Again, Wilmington DE : Scholarly Resources, 1991.

Mark Seltzer, Serial Killers, Death And Life In America's Wound Culture, Routledge publ., New York & London, 1998.

Serial Killers, Profiles Of Today's Most Terrifying Criminals, **Time – Life Books** (υπεύθυνος επιστημονικής ομάδας Robert A. Doyle), 1992.

Brad Shellady, "Henry: Fabrication of a Serial Killer", included in Everything You Know Is Wrong: The Disinformation Guide to Secrets and Lies, 2002; Russ Kick, editor.

S. J. Shoenthaler, The effects of blood sugar on the treatment and control of antisocial behaviour: a double-blind study of an incarcerated juvenile population, σε International Journal for Biosocial Research, vol. 3, 1982, pgs. 1-6.

David Schmid, Natural Born Celebrities - Serial Killers in American Culture, University of Chicago Press, 2005

Ann E. Schwartz, The Man Who Could Not Kill Enough, New York, Birch Lane Press, 1992.

Smith, The Scarred Heart: Understanding and Identifying Kids Who Kill, Knoxville, TN: Callisto, 2000

D.N. Stern, The Interpersonal World Of The Infant, New York, Basic Books, Inc., 1985.

Michael H. Stone, Serial Sexual Homicide: Biological, Psychological, and Sociological Aspects, σε Journal of Personality Disorders, 15:1 (February 2001), pp. 1-18.

Terry Sullivan, Peter T. Maiken, Killer Clown: The John Wayne Gacy Murders (Paperback ed.) [Pinnacle](#), (2000)

Richard Tithecott Men And Monsters – Jeffrey Dahmer and the Construction of the Serial Killer, The University Of Wisconsin Press, 1997.

G. B. Vold & T. Bernard, Theoretical Criminology, 3d edition, New York University Press, 1986.

Peter Vronsky Serial Killers: The Method and Madness of Monsters (New York, Penguin USA, Berkley Publishing Group, 2004.

William Thomas Walsh, Characters of the Inquisition, Tan Books and Publishers, 1987

John Ware / Gerald Posner, Mengele: The Complete Story, New York: McGraw-Hill, 1986

Michael Welner, Motives in Crime, In: Dominick J et al. Crime Scene Investigation Elwin Street London. 2004

Michael Welner, Classifying Crimes by Severity: From Aggravators to Depravity, In: J. Douglass, R. Ressler, A. Burgess, FBI [Crime Classification Manual](#), Jossey-Bass 2007

G. Whitney, On possible genetic bases of race differences in criminality. In L. Ellis and H. Hoffman (eds.) Crime in Biological, Moral, and Social Contexts. New York, NY: Praeger, 1990.

Colin Wilson & Donald Seaman ;The Serial Killers – A Study In The Psychology Of Violence, New York, Carol Books, 1992.

Colin Wilson & Donald Seaman, The Serial Killers, London, W.H. Allen, 1990.

J. Q. Wilson & R. J. Herrnstein, Crime And Human Nature, New York, Simon & Schuster, 1985.

D. Wolfe, P. Jaffe, S. Wilson, L. Zak, Children of battered women : the relation of child behavior to family violence and maternal stress, σε Journal Of Consulting and Criminal Psychology, 53 (1985), pgs 657-665.

Leonard Wolf, Bluebeard: The Life and Times of Gilles De Rais, New York: Clarkson N. Potter, Inc. 1980.

W. Young, Observations on fantasy in the formation of multiple personality disorder, σε Dissociation, v.1, 1988, pgs 13-20.

